37
39 C
17

P. OVIDII NASONIS,

POETAE SVLMONENSIS,

HEROIDES EPISTOLAE, SVMMO STVDIO recognitæ, cum omnibus commentarijs, vbique locorum hactenus impreſsis, ſed in priſtinam integritatem redactis; & ab omni mendarum labe purgatis.

HIS NOS ADIVNXIMVS EMBLEMATA, ARGVMENTA; ac varias lectiones ex optimis quibuſque auctoribus collectas, &, præter adnotata ab Ioanne Baptiſta EGNATIO, obſeruationes CONSTANTII Fanenſis nuper in ſtudioſorum vtilitatem editas.

ADIECTA EST ETIAM RECTA NON PAVCORVM VERSVVM diſpoſitio, ac interpretatio, per AARONEM Battaleum Triuilienſem acutiſſimè excogitata.

AD HAEC IOANNIS SCOPPAE EXPOSITIONES ſuper locis quibuſdam obſcurioribus.

OMNIA VIRTVTI PARENT.

VENETIIS,
APVD IOANNEM MARIAM BONELLVM.
M. D. LVIII.

P. OVIDII NASONIS VITA EX EIVS IPSIVS LIBRIS COLLECTA.

OVIDII Naſonis vitam huic operi præponere placuit, quod & ad eruditionem facere, & ſtudioſis gratiſſimum fore videbatur. Fuit igitur Ouidius Sulmonenſis: quod ipſe ſic teſtatur in Triſtibus.

Sulmo mihi patria eſt claris vberrimus vndis:
Millia q nouies diſtat ab vrbe decē.

Er in Faſtis, vbi etiam à Solemo Sulmonem denominatū dicit.

Huius erat Solemus Phrygia comes vnus ab Ida:
A quo Sulmonis mœnia nomen habent:
Sulmonis gelidi patriæ Germanicè noſtræ:
Me miſerum, Scythico quàm procul illa ſolo eſt.

Eſt autem Sulmo in Pelignis: quod ipſe ſic in ij. Elegiarum.

Hæc quoque compoſui Pelignis natus aquoſis,
Ille ego nequitiæ Naſo poëta meæ.

Et in tertio.

Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo.
Pælignæ dicar gloria gentis ego.

Fuit ex equeſtri natus familia, ipſo dicente in quarto de Triſtibus.

Si quid, id eſt, vſque à proauis vetus ordinis heres,
Non modo fortunæ munere factus eques.

Et Faſtorum ſexto.

Sanctè pater patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen.
Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen eques.

Idem ait & in Ponto.

Si genus excutias, equites ab origine prima
Vſque per innumeros inueniemur auos.

Patrimonium ſatis amplum habuiſſe conſtat, quod ab eodem in Ponto ſic oſtenditur.

Non meos amiſſos animus deſiderat agros,
Ruraque Peligno conſpicienda ſolo:
Nec quos pomiferis poſitos in collibus hortos
Spectat Flaminiæ Claudia iuncta viæ.

Item domū non longè à Capitolio. ait. n. in primò de Triſtibus.

Hanc ego ſuſpiciens, & ab hac Capitolia cernens,
Quæ noſtro fruſtra iuncta fuere lari.

Fratrem præterea habuit natu maiorem duodecim menſibus, & quod mirum eſt, eodem, quo ipſe, natum die. vterque enim quartodecimo Calendas Aprilis Mineruæ quinquatrijs natus eſt. quod ſic ipſe in quarto de Triſtibus.

Nec ſtirps prima fui: genito ſum fratre creatus:
Qui tribus antè quater menſibus ortus erat.
Lucifer amborum natalibus affuit idem:
Vna celebrata eſt per duo liba dies.
Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque Mineruæ,
Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet.

Natus eſt autem Hircio & Panſa Coss. qui bello Antoniano apud Mutinam perempti ſunt: vt ipſe in Triſtibus.

Editus hinc ego ſum: necnon, vt tempora noris;
Cum cecidit fato conſul vterque pari.

Cum autem Romæ vnà cum fratre ſub clariſſimis & grammaticis, & oratoribus plurimum profeciſſet: legibus cogente patre qui humanitatis ſtudia inutilia eſſe contendebat, cœpit incumbere, & profecit legibus, & honoribus functus eſt. Sed cum forum diſpliceret: quod eſſet maius onus eius viribus relicta curia, & lati claui ſeruitute, ad māſuetiores muſas rediJt: poëtasq; omneis illius temporis natu maiores aſſiduè coluit, atque à minoribus æque cultus ipſe eſt. Quæ omnia in quarto, de Triſtibus ipſe elegantiſſimè ſic ſcribit.

Protinus excolimur teneri: curaque parentis
Imus ad inſignes vrbis ab arte viros.
Frater ad eloquium viridi tendebat ab æuo,
Fortia verboſi natus ad arma fori.
At mihi iam puero cœleſtia ſacra placebant:
Inque ſuum furtim muſa trahebat opus.
Sæpe pater dixit, ſtudium quid inutile tentas?
Mœonides nullas ipſe reliquit opes.
Motus eram dictis: totoque Helicone relicto,
Scribere conabar verba ſoluta modis.
Sponte ſua carmen numeros veniebat ad aptos:
Quidquid conabar dicere, verſus erat.
Interea tacito paſſu labentibus annis,
Liberior fratri ſumpta mihique toga eſt:
Induiturque humeris cum lato purpura clauo:
Et ſtudium nobis, quod fuit antè, manet.
Iamque decem vitæ frater geminauerat annos:
Cum perit: & cœpit parte carere mei.
Cœpimus & tenere primos ætatis honores:
Deque viris quondam pars tribus vna fui.
Curia reſtabat: claui menſura coacta eſt.
Maius erat noſtris viribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens erat apta labori:
Sollicitæque fugax ambitionis eram.
Et petere Aoniæ ſuadebant tuta ſorores
Ocia iudicio ſemper amata meo.
Temporis illius colui, fouique poëtas:
Quotque aderant vates, rebar adeſſe deos.
Sæpe ſuas volucres legit mihi grandior æuo:
Quæque nocet ſerpens, quæ iuuat herba Macer.
Sæpe ſuos ſolitus recitare Propertius ignes:
Iure ſodalitij qui mihi iunctus erat.
Ponticus Heroo, Battus quoque clarus iambis,
Dulcia conuictus membra fuere mei.
Et tenuit noſtras numeroſus Horatius aures:
Dum ferit Auſonia carmina culta lyra.
Virgilium vidi tantùm: nec auara Tibullo
Tempus amicitiæ fata dedere meæ.
Succeſſor fuit hic tibi Galle, Propertius illi:
Quartus ab his ſerie temporis ipſe fui.
Vtque ego maiores, ſic me coluere minores:
Notaque non tarde facta Thalia mea eſt.

In ſecundo de Triſtibus ſe & cauſidicum fuiſſe ſcribit, & in priuatis cauſis arbitrum, his verſibus.

Nec malè commiſſa eſt nobis fortuna reorum
Vſque decem decies inſpicienda viris.
Res quoque priuatas ſtatui ſine crimine iudex:
Deque mea facta eſt pars quoque victa fide.

Benignus etiam adeo fuit: vt nullus vnquā opus, quod ipſe compoſuerat, carpſerit. Quod teſtatur ipſe in iiij. de Triſtibus ſic.

Nec, qui detractat præſentia liuor, iniquo
Vllum de noſtris dente momordit opus:

Fuit & moribus ornatiſſimus. nam & vinū multa aqua dilutum bibebat. & à deteſtando puerorū concubitu abhorrebat: eratq; purus omnis ſceleris. Sic enim ipſe primò de Ponto.

Paruus in exiles ſuccus mihi peruenit artus:
Membraque ſunt cera pallidiora noua.

Non hæc immodico contraxi damna lyæo:
Scis mihi quàm ſolæ penè bibantur aquæ.
Non epulis oneror: quarum ſi tangar amore:
Eſt tamen in Geticis copia nulla locis.
Nec vires adimit Veneris damnoſa voluptas:
Non ſolet in mœſtos illa venire toros.

Item in ſecundo de Arte amandi ait.

Odi concubitus, qui non vtrinque reſoluunt:
Hoc eſt, cur pueri tangor amore minus.

In ſecundo autem de Ponto ſic ſcribit.

Vita prior vitio caret: & ſine labe peracta eſt,
Auxilij miſero nil tulit illa mihi.

Habuit vxores tres: quarum duas repudiauit: cum tertia verò coniunctiſſimè, & amantiſſimè vixit. itē filiam, & alios liberos, ſed ex filia & auus factus eſt. Quare in quarto de Triſtibus ait.

Penè mihi puero nec digna, nec vtilis vxor.
Eſt data: quæ tempus per breue nupta fuit.
Illi ſucceſsit, quamuis ſine crimine coniux,
Non tamen in noſtro firma futura toro.
Vltima, quæ mecum ſeros permanſit in annos:
Suſtinuit coniux exulis eſſe viri.
Filia me mea bis prima fœcunda iuuenta,
Sed non ex vno coniuge fecit auum.

In primo autem libro ſic.

Sæpe eadem mandata dedi, meque ipſe feſelli,
Reſpiciens oculis pignora cara meis.

Et in tertio ſic.

Vtque ſit exiguum pœnæ, quod coniuge cara,
Quod patria careo, pignoribuſque meis.

Cum autem Auguſtum Cæſarem imprudēter & inſcius (vt ipſe ait) offendiſſet, ad Euxinos ab eo relegatus eſt, annos natus quinquaginta, quare ait in quarto de Triſtibus.

Poſtque meos ortus Piſæa vinctus oliua
Abſtulerat decies præmia victor eques:
Cum maris Euxini poſitos ad læua Tomitas
Quærere me læſi principis ira iubet.

Deſcribit autem diſceſſum ſuum ex vrbe, & vxoris, & ceterorum ſuorum lacrymas, duramque & periculoſam nauigationē ſuam primò de Triſtibus longa epiſtola, quæ incipit.

Cum ſubit illius triſtiſsima noctis imago.

Præterea primò de Ponto in epiſtola ad Rufinum, eo in loco ſe exulare, vbi ſemper maxima forent frigora, ſummaque inopia bonorum omnium, his queritur verſibus.

Orbis in extremi iaceo deſertus arenis:
Fert vbi perpetuas obruta terra niues.
Non ager hic pomum, non dulces educat vuas:
Non ſalices ripa, robora monte virent.
Néue fretum laudes terra magis: æquora ſemper
Ventorum rabie ſolibus orba tument.
Quocunque aſpiciat, campi cultore carentes,
Vaſtaque, quæ nemo vendicet, arua iacent.
Hoſtis adeſt dextra, læuaque à parte timendus:
Vicinoque metu terret vtrunque latus.
Altera Biſtonias pars eſt ſenſura ſagittas:
Altera Sarmatica ſpicula miſſa manu.

Sui aūt exilij duas fuiſſe ait cauſas, quarum alteram vbique fatetur, altera ſemper ſupprimit. ait enim ſecundo de Triſtibus.

Perdiderint cum me duo crimina, carmen, & error:
Alterius facti culpa ſilenda mihi eſt.

Perſæpe igitur & libros de Arte amandi cōpoſuiſſe dolet: quod propterea Auguſto odio eſſe cœperit, & aliquid vidiſſe per errorem, vt ob id in Scythiam relegatus fuerit oſtenſo Cæſare. Ait enim in ſecundo de Ponto.

Néue roges quæ ſit: ſtultam, quam ſcripſimus artem:
Innocuas nobis hæc vetat eſſe manus.
Ecquid præterea peccarim, quærere noli,
Vt pateat ſola culpa ſub arte mea.

Et paulo inferius.

Naſo parum prudens artem dum ſcribit amandi:
Doctrinæ precium triſte magiſter habet.

Et in tertio ad Amorem.

Nec ſatis hoc fuerat: ſtultus quoque carmina feci:
Artibus vt poſſes non rudis eſſe meis.
Pro quibus exilium miſero mihi reddita merces:
Id quoque in extremis, & ſine pace locis.

In eodem ſic amorem ſibi reſpondentem inducit in ſomnis.

Vtque hoc, ſic vtinam defendere cetera poſſes:
Scis aliud, quod te læſerit, eſſe magis.

Et in quarto ad Carum.

Ille quidem dixit, ſed me iam Care niuali,
Sexta relegatum bruma ſub axe videt.
Carmina nil proſunt: nocuerunt carmina quondam:
Primaque tam miſeræ cauſa fuere fugæ.

Secundo item de Triſtibus ait.

Cur aliquid vidi? cur conſcia lumina feci?
Cur imprudenti cognita culpa mihi eſt?
Inſcius Actæon vidit ſine veſte Dianam:
Præda fuit canibus non minus ille ſuis.

Et in eodem.

Carminaque edideram: cum te delicta notantem
Præterij toties irrequietus eques.
Ergo, quæ iuueni mihi non nocitura putaui
Scripta parum prudens, nunc nocuere ſenis.
Sera redundauit veteris vindicta libelli:
Diſtat & à meriti tempore pœna ſui.

Et in tertio.

Inſcia quòd crimen viderunt lumina, plector:
Peccatumque oculos eſt habuiſſe meum.
Non equidem totam poſſum defendere culpam:
Sed partem noſtri criminis error habet.

Vbique igitur exilij cauſam tum libros de Arte, tū errorem fuiſſe commemorat. Quis verò ille error fuerit, nunquam aperuit: ne magis Auguſtus ſibi iraſceretur. Verùm quia (vt ipſe ait) Nitimur in vetitum ſemper, cupimuſque negata: quidnā id fuerit, plurimi ſcire conati ſunt, & conatur ſemper aliquis. Quapropter ſuſpicati ſunt quidam, turpè aliquod Auguſti ſecretum caſu vidiſſe Ouidium. quod non placet: quia toties obijciendo ſcelus, immitiorem reddidiſſet Cæſarē, quē lenire, & placare ſtudebat. Alij verò, quod Auguſti filiā falſo Corinnæ noīe amauerit. quæ, vt Plinius, & Tranquillus ſcribunt: flagrauit adulteriorum infamia: & damnata eſt. Qua de re ſic Sidonius Poëta.

Et te carmina per libidinoſa
Notum Naſo tener, Tomoſque miſſum,
Quondam Cæſareæ nimis puellæ
Falſo nomine ſubditum Corynnæ.

Quod non videtur: quia, ſi ita eſſet, grauiter, & ſcienter in Auguſti maieſtatem deliquiſſet Ouidius: non, vt ipſe vbique ſcribit, per errorē, & inſcienter. Præterea, quam ficto nomine Corynnam appellauit, potitum ſe teſtatur in Amoribus libro primo dicens.

Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
Et nudam preſſi corpus ad vſque meum.
Cetera quis neſcit? laſſi requieuimus ambo:
Proueniant medij ſic mihi ſæpe dies.

Quare ſi ea, vel filia, vel neptis, vel Ancilla Cæſaris, vel quæcunque alia fuerit ſic illa cara, vt propterea Ouidium relegauerit:

non

non error, ſed ſcelus fuiſſet: non inſcius vidiſſet crimē ſed ſciens feciſſet. Adde quod in eum errorē incidit iam ſenex Corynnam verò iuuenis amauit, ſic enim de ſe ipſe quarto de Triſtibus.

Carmina cum primùm populo iuuenilia legi:
Barba reſecta mihi bis'ue, ſemel'ue fuit.
Mouerat ingenium totam cantata per vrbem
Nomine non verò dicta Corynna mihi.

Nec puto hic eā quaſi gaudens nominaſſet: eius miſeriæ, & exilij fuiſſet cauſa. Credendum certè eſt, aliquid ab Ouidio per errorem viſum cognitúque, vt propterea ab offenſo Auguſto ſub artis amatoriæ culpa Tomos relegatus ſit. Sed quid nā illud fuerit: cum ſciri ipſe noluerit: nequidquam quærimus: preſertim cum, ne quæratur, ſic ipſe iubeat.

Ecquid præterea peccarim, quærere noli:
Vt pateat ſola culpa ſub arte mea.

Exulans autem in locis aſperrimis, & perinhumanis, ſæpe, vt ſaltem in mitiorem locū relegaretur, petijt. quāquam vel veniam impetraturum ſe ab impetratore ſeparabat. quapropter eo mortuo in quarto de Ponto ſic dolet.

Cœperat Auguſtus deceptæ ignoſcere culpæ
Spem noſtram, terras deſeruitque ſimul.
Quale tamen potui de cœlite Brute recenti
Veſtra procul poſitus carmen in ora dedi.
Quæ proſit pietas vtinam mihi: ſitque malorum
Iam modus, & ſacræ mitior ira domus.

Et in eodem numen Auguſti rogat, vt ſibi ignoſcatur: & preſertim cum de illo nouo Deo facto libellum ſcripſerit. ait enim.

Tu certè ſcis hæc ſuperius aſcite, videsque
Cæſar: vt eſt oculis ſubdita terra tuis.
Tu noſtras audis inter conuexa locatus
Sidera, ſollicito quas damus ore, preces.
Perueniant iſtuc & carmina forſitan illa,
Quæ de te ſcripſi cœlite facta nouo,
Auguror his igitur flecti tua numina: nec tu
Immeritò nomen mite parentis habes.

Scripſit antè exilium Heroidum epiſtolas plurimas, de Amoribus ad Corynnam libros quinque: quos poſtea diligentius recognitos in treis redegit. Quod ſic ipſe in primo eorundem.

Qui modo Naſonis fueramus quinque libelli,
Tres ſumus: hoc illi prætulit auctor opus.

De Arte amandi libros treis. de remedio Amoris libros duos. Tranſmutationum libros quindecim. quos, quia non emendauerat: tum iratus, vt ipſe ait ſtudio, carminibusque ſuis cum Tomos relegaretur: ſua manu combuſſit cum alijs quibuſdam placituris: ſed quia exſcripti fuerant antè plurimis exemplis: propterea ſic ipſe primò de Triſtibus.

Grata tuo eſt pietas: ſed carmina maior imago.
Sunt mea: quæ mando qualiacunque legas:
Carmina mutatas hominum dicentia formas:
Infelix domini, quod fuga rupit opus.
Hæc ego diſcedens, ſicut bona multa meorum,
Ipſe mea poſui mœſtus in igne manu.
Vtque cremaſſe ſuum fertur ſub ſtipite natum
Theſtias, & melior matre fuiſſe ſoror:
Sic ego non meritos mecum peritura libellos
Impoſui rapidis viſcera noſtra rogis.
Vel quod eram muſas, vt crimina noſtra, peroſus:
Vel quod adhuc creſcens, & rude carmen erat.
Quæ, quoniam non ſunt penitus ſublata: ſed extant:
Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe reor.
Nunc precor vt viuant: & non ignaua legentem
Ocia delectent, admoneantque mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab vllo,
Neſciat his ſummam ſi quis abeſſe manum.
Ablatum medijs opus eſt incudibus illud:
Defuit, & ſcriptis vltima lima meis.
Et veniam pro laude peto: laudatus abunde,
Non faſtiditus ſi tibi lector ero.
Hos quoque ſex verſus in prima fronte libelli
Si præponendos eſſe putabis, habe.
Orba parente ſuo quicunque volumina tangis,
His ſaltem veſtra detur in vrbe locus.
Quoque magis faueas, non hæc ſunt edita ab ipſo:
Sed quaſi de domini funere rapta ſui.
Quidquid in his igitur vitij rude carmen habebit:
Emendaturus, ſi licuiſſet, erat.

Item in tertio.

Sunt quoque mutatæ ter quinque volumina formæ:
Carmina de domini funere rapta ſui.
Illud opus potuit, ſi non prius ipſe periſſem:
Certius à ſumma nomen habere manu.
Nunc incorreptum populi peruenit in ora:
In populi quidquam ſi tamen ore meum eſt.

Scripſit & Medeam tragœdiam: de qua maximè à Quintiliano, & à Cornelio Tacito laudatus eſt. Ait enim Fabius. Ouidij Medea oſtēdit, quātum vir ille præſtare potuerit: ſi ingenio ſuo temperare, quàm indulgere maluiſſet. Summo etiam eum fuiſſe iudicio oſtendit Seneca in ſecūdo declamationum ſic inquiens. Rogatus aliquādo ab amicis ſuis, vt tolleret tres verſus, petiuit inuicem, vt tres exciperet, in quos illis nihil liceret. Conſcripſerant illi quos tolli vellent ſecreto. hic quos tutos eſſe vellet. In vtriſque ijdem verſus erant. Ex quibus primùm fuiſſe narrabat. Albinouanus Pedo, qui inter arbitros fuit. Semibouemque virum, ſemiuirumque bouem. Egelidum Boreā, egelidumque Notum. ex quo apparet ſummi ingenij viro non iudicium defuiſſe ad compeſcendum licentiam carminum ſuorum: ſed animum. Aiebat item deteriorem eſſe faciem: in qua non aliquis neuus ineſſet. De Medea tragœdia ipſe ſic meminit tertio de Triſtibus.

Et dedimus tragicis ſcriptum regale cothurnis:
Quæque grauis debet verba cothurnus habet.

Compoſui & librum in malos poëtas: qui non extat. Item in exilio epiſtolam conſolatoriam ad Liuiam Auguſti de morte Druſi. De ſtriſtibus etiam libros quinque. De Ponto libros quatuor. In Ibin, Faſtorum libros duodecim ex quibus ſex tantùm ad noſtra tempora peruenerunt: de quibus ſic ipſe tertio de Triſtibus.

Sex ego Faſtorum ſcripſi, totidemque libellos:
Cumque ſuo finem menſe libellus habet.

Scripſit & Triumphum Cæſaris: de quo tertio de Ponto ſic meminit.

Vtque ſuo faueas mandat Rufine triumpho:
In veſtras venit ſi tamen ille manus.
Eſt opus exiguum, veſtriſque paratibus impar:
Quale tamen cumque eſt, vt tueare, rogo.

Et lingua Getica libellum de laudibus Cæſaris: quem etiam recitauit. Cuius meminit quarto de Ponto ad Carum ſic ſcribens.

Ah pudet, ſcripſi Getico ſermone libellum:
Structaque ſunt noſtris barbara verba modis.
Et placuit: gratare mihi, cœpique poetæ
Inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam quæris? laudes de Cæſare dixi:
Adiuta eſt nouitas numine noſtra Dei.
Nam patris Auguſti docui mortale fuiſſe
Corpus: ad ætherias numen abiſſe domos.
Eſſe parem virtute patri, qui frena rogatus
Sæpe recuſati ceperit Imperij.
Eſſe pudicarum Veſtam te Liuia matrum:
Ambiguum, nato dignior, an ne viro.
Eſſe duos iuuenes firma adiumenta parentis:

Qui dederint animi pignora certa ſui.
Hæc vbi non patria perlegi ſcripta camœna:
Venit & ad digitos vltima carta meos:
Et caput, & plenas omnes mouere pharetras:
Et longum Getico murmur in ore fuit.
Atque aliquis, ſcribas hæc cum de Cæſare dixit.
Cæſaris imperio reſtituendus eras.

De piſcibus opus nõ perfecit de quibus poſtea Oppianus Ouidium imitatus græcè ſcripſit ad Antonium Imperatorem. Extãt præterea multa opuſcula ſub huius Poëtæ nomine: vt De Nuce, de Medicamine faciei, ac Aurium, De Pulice, De Somno, de Cuculo, de Aurora, De Philumela, de Lymace, De Vetula, de quatuor humoribus, De ludo latrunculorum. Quæ omnia, prꝛterquam de Nuce, & de Medicamine faciei: quæ fortaſſe puer compoſuit: ridicula ſunt: nec digna, vt diuino Naſonis ingenio non iuuenis modo, viriue: ſed ne pueri quidem attribuantur. De ſperans tandem ad vrbem reditũ impetrare à Cæſare, ſic ad vxorem tertio libro de Triſtibus ſcripſit.

Oſſa tamen facito, parua referantur vt vrna:
Sic ego non etiam mortuus exul ero.
Non vetat hoc quiſquam: fratrem Thebana peremptum
Suppoſui tumulo rege vetante ſoror.
Atque ea cum folijs, & amomi puluere miſce:
Atque ſuburbano condita pone loco.
Quosque legat verſus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
Hic ego qui iaceo tenerorum luſor amorum
Ingenio perij Naſo poëta meo.
At tibi qui tranſis ne ſit graue quiquis amaſti,
Dicere: Naſonis molliter oſſa cubent.

Miſſus autem fuit in exilium anno imperij Auguſti ſecundo & quinquageſimo, vel circiter. Quinto autem Tyberij, Tomis apud Getas diem obijt. Ex quo colligitur exulaſſe annos octo, & menſes aliquot. Sepultum etiam iuxta oppidum Tomos tradit Euſebius.

CONSTANTII FANENSIS DISCEPTATIO PVLCHRA,

AN OVIDIVS PLVRES FILIAS HABVERIT, AN PERILLA EIVS FILIA FVERIT, AN TERTIA VXOR EI SOLI NVPSERIT.

QVOTI vitam complures eruditi homines docte pariter, & diligenter literis mandauerunt. Sed inter eos magna concertatio : vtrum is vnicam, an duas habuerit filias. Qui vnam tantú poetæ aſſignant, hac ductos ratione exiſtimo : ꝙ vbique natam ſingulari numero,non natas pluratiuo dixiſſe comperiunt : præcipueque cum ſuum ab vrbe diſceſſum exponens ait.

Nata procul Libycis aberat diuerſa ſub oris :
Nec poterat fati certior eſſe mei .

Quo loco,ſi duas habuiſſet filias, non nata : ſed altera natarum, aut iunior,minor , maior,prior,& alijs huiuſmodi vocabulis legeretur : atque alterius iunioris ſeniorisue,vbicunque locorum fuiſſet : feciſſet mentioné . Qui verò duas Ouidio filias tribuút. hac moti ratione videntur:ꝙ is eo, quem citauimus:loco,natam fuiſſe dicit in Libya. Poſtea cuiuſdã epiſtolã initium ita orditur.

Vade ſalutatum ſubito perarata Perillam
Littera : ſermonis fida miniſtra mei .
Aut illam inuenies dulci cum matre ſedentem .

Quibus vtique verbis hanc etiam Perillam ſibi filiam eſſe videtur oſtendere. Rurſum illi priores ſic ſuam tueri opinionem poſſunt,vt Perillam , ad quam Naſonis epiſtola Romam dirigitur, non diuerſam ab ea, quæ morabatur in Libya , ſed eandem cum ea eſſe reſpondeant . quoniam tanto tẽporis interſtitio ex prouincia in vrbem redire potuerit . Poſteriores autem ſic priorum ictus retundere non inaniter queunt : quod coniectura,non auctoritate,vel valida ratione decertent. Nos in tanta diſſenſione, quid agemus ? quam tuebimur partem ? neutrã profectò,ne exoriatur inuidia . At rem ita implicatam relinquemus ? minimè . Quin in vtranque opinionem pugnabimus : priorem ex parte , poſteriorẽ ex toto demolientes. Hui magna polliceris, & ardua. Et pollicior,& pollicitis ſtabo.omnes quæſo ſpectatum venite. Sed prius audite,vt aciem partiri volo. In prima fronte auctoritates ſerentariorum vice ſiſtentur : quibus vnius tantùm filiæ. cuius nomen ignotum ſit : mentionem fieri à poëta monſtrabimus. In ſecunda auctoritatibus pariter & rationibus hoſtes conuincemus. Perillam non eius fuiſſe filiam: ſed priuignam. In tertia,cui Perilla nupſerit oſtendemus. In vltima, quãnam ex Ouidij coniuge ea filia nata fuerit,diſcutiemus. Tu lector cãdide aures parumper accommoda. In primo Triſtium libro hos verſus inuenies , quos ſupra retulimus.

Nata procul Libycis aberat diuerſa ſub oris ,
Nec poterat fati certior eſſe mei .

Et hos in quarto .

Filia me mea bis prima fœcunda iuuenta ,
Sed non ex vno coniuge, fecit auum.

Item hos in ſexto Faſtorum .

Eſt mihi , ſitq; precor noſtris diuturnior annis
Filia : qua felix ſoſpite ſemper ero .

Quibus vtique in locis filiam aut natam numero vnitatis dixit nullo vnquam adiecto epitheto: quo alteram habuiſſe filiam colligere vel minima coniectatione poſſimus . In tertio quoque Triſtium : vbi cum epiſtola ſua locutus eſt : ſic ad Perillam ſermonem diuertit .

Vtq; pater nata , duxq; , comesq; fui .

Quo verſu,ſi Perilla Naſonis filia fuiſſet : non vt patrem , id eſt tanquam patrem ſeſe poëta appellaſſet. Et in quinto eiuſdẽ operis : vbi iu coniugem ſic precatur .

Illa domo nataq; ſua , patriaq; fruatur .

Non nata ſua dixiſſet : ſed noſtra, aut aliud quoduis epitheton adiunxiſſet . quo communem ſibi eam eſſe filiam cum vxore oſtenderet . In quarto autem de Ponto epiſtola ad Suillum hi verſus leguntur.

Nam tibi quæ coniux , eadem mihi filia penè eſt :
Et quæ te generum , me vocat illa virum .

Quos ſi diligenter diſcutias , nihil aliud profectò inuenies ſibi velle Ouidium,niſi Perillam ex tertia vxore ſua altero viro genitam Suillo denupſiſſe . Nam hoc dicere, quæ coniux tibi,eſt penè.i.quaſi mihi eſt filia,& quæ vocat me maritum : eadem te generum vocat,quid aliud ſignificat niſi vxorem Suilli Naſonis eſſe priuignam , id eſt vxore ſua ex altero marito conceptam ? At nonne in fine eius epiſtolæ, cum inquit.

Tangat vt hoc votum cœleſtia care Suille ,
Numina pro ſocero penè precare tuo .

Idem etiam aduerbium penè , idem fateri nos cogit? Verùm aliquis forſan dicet. Fateor Suillo vnam poëtæ priuignam denupſiſſe . Sed eam (niſi probes) Perillam fuiſſe non aſſentior. ecce tibi eadem ratio , quæ ſupra de Ouidij filia adducta eſt: in mediú proferetur. ſi nuſquam in libris Triſtium , & de Ponto natas plurali numero vxorem habuiſſe : ſed natam ſingulari Poëta teſtatur:& Perillam docet natam eius fuiſſe , ac Suillum eiuſdem generum nuncupat : non ne apte concluditur eam filiam eſſe Perillam ? vtique. Quod igitur ſupereſt proſequamur. eam filiam,quę patre exulante fuit in Africa : quam à Perilla diuerſam eſſe oſtendimus. cuius nomen pater ipſe carminis puto neceſſitate coactus non retulit : quam denique tertia eius vxore colligitur nõ fuiſſe conceptam, vtra duarum : quas antè hanc Ouidius duxit,vxorum genitam credimus ? priore potius , quàm poſteriore. Nam vt hoc coniectem ratio hæc facit, quòd hanc laudat, illam vituperat. ſtultum enim,& cathenis vinciri dignum eſſe dixerim, qui filiam aliquam habens, quàm præcipuè diligat (vt poëtam feciſſe apparet) à matris non abſtineat crimine cum illud iu filiæ dedecus reflectatur,& vulgato prouerbio dici ſoleat . qui gallina naſcitur,hunc ſcalpurire neceſſum eſt . Non tamen hoc vltimum ita ſtatuo : vt Lectori integrú eſſe nolim credere , quod libuerit. Sed quoniam hoc etiam quæri à nonnullis poſſet: quænam duarum vxorum· quas nuper nominauimus,prior Ouidio nupſerit. illa ne , quàm Faliſcis ortam duodecima tertij Amorũ libri Elegia hoc carmine declaratur.

Cum mihi pomiferis coniux foret orta Faliſcis .

An ea,cuius nomen,patria,genus à Naſone ſuppreſſa ſunt, ſciat Faliſcam mulierem priorem nupſiſſe hoc à nobis , argumẽto putari . ꝙ ſibi penè puero primam vxorem datam in quarto Triſtium libro commemorat . vt,

Penè mihi puero nec digna , nec vtilis vxor
Eſt data , quæ tempus per breue nupta fuit .

Et ſe penè puerum Elegias in Corynnam ſcripſiſſe ibidem teſtatur,in quibus huius Faliſcę coniugis facit mentionem. ait enim.

Carmina cum primùm populo iuuenilia feci
Barba reſecta mihi biſue ſemélue fuit .
Mouerat ingenium totam cantata per vrbem
Nomine non verò dicta Corynna mihi .

Sed & hoc (vt Zoilo os cludam) pro coniectura , nõ iudicio haberi volo.

ETYMOLOGIA HVIVS VOCABVLI HEROS, ET, QVI SINT HEROES.

QVONIAM Naſonis epiſtolæ Heroides inſcribuntur, non alienum à propoſito viſum eſt, huius verbi Heros etymologiam, ſiue ſignificatum oſtendere. Audiatur itaque D. Auguſtinus copioſiſsimè docens, quid ſint Heroës, libro decimo de Ciuitate Dei, his verbis: Nomen Heroum à Iunone dicitur tractum, quòd Græcè Iuno Hera appellatur: & ideo neſcio quis filius eius ſecundùm Græcorum fabulas Heros fuit nuncupatus: hoc videlicet myſticum ſignificante fabula, quòd aër Iunoni deputatur. Vbi volunt Heroas cum dæmonibus habitare, quo nomine appellant alicuius meriti animas defunctorum. Idem in ſeptimo. Inter lunæ gyrum, nimborum, ac ventorum cacumina aërias eſſe animas: ſed eas animo, non oculis videri, & vocari Heroas, & Lares, & Genios. Trimegiſtius quoque auctor eſt, Heroas habitare inter aëris puriſsimam partem ſupra nos, & terram, vbi nullus eſt nebulis locus. Minimè prætereundum eſt id, quod Martianus Capella tradit in nuptijs Philologiæ, Heroas videlicet ab Hera, quæ terra dicitur, eſſe nuncupatos. Hinc Heroides fœminæ clariores, quales ſunt Heroum vxores, & filiæ. Ex his igitur liquido claret, quid ſint Heroës, & vnde dicantur.

P. OVIDII NASONIS,

POETÆ SVLMONENSIS,

HEROIDVM LIBER INCIPIT.

IN PRIMAM EPISTOLAM ARG.

ORTO bello Troiano ob raptam Helenam à Paride, habito à Græcis conuentu, inuitus cogitur Vlyſſes ad bellum proficiſci, in qua expeditione, multa vſque adeo & deſignauit, & geſſit, vt excidij Troiæ maxima pars illi aſcribatur. vltione facta Troiaq; funditus euerſa, redeuntes Græci victores, in patriā, ſpolijs hoſtilibus ditati indignatione læſa Minerua, varijs adeo inuaſi ſunt procellis, vt multi obruti ſint, alij turpiter occubuerint, pauci poſt multos errores dirum vix euaſerint excidium, inter quos Vlyſſes (ad quem hæc epiſtola dirigitur) decem annos errabundus orbem peragrauit. Penelope igitur eius vxor licet ignara, vbi is detineretur, ſolicita tamen de ipſius reditu ſcribit ei hanc epiſtolam, qua in primis monet vt redeat, cum & Troia euerſa, & alijs reuerſis, ſolus non habeat cauſam tarditatis. Interimq; deteſtando Paridem narrat quæ paſſa eſt cum vir eſſet ad bellum, & quæ patiatur dum varias tardationis cauſas ſuſpicatur, maximeq; conqueritur quod nihil de ipſo non habeat, eum certiorem reddens de conſtantia & fide ſua, narrando Proceres requirentes eam & ſtimulum Icarij patris. Vltimo dicit domum ac rem ipſius familiarem, ob eius abſentiam malè habere, cum propter imbecillem naturam ſuam ac Telemachi infantiam tum propter ſenectutem Laertis patris, propterea ne reſcribat, ſed vt ipſemet veniat in primis petit.

PENELOPE VLYSSI.

HANC, tua Penelope lento tibi mittit * Vlyſſe.
Nil mihi reſcribas, attamen ipſe veni.
Troia iacet, certè Danaïs inuiſa puellis:
Vix Priamus tanti, totaque Troia fuit.

HANC, tua Penelope) Senſus eſt. O Vlyſſ. Penelope vxor tua mittit tibi hanc epiſtolam. nolo autē mihi reſcribas aliquid, ſed tu ipſe venias. [Vlyſſes.] Vt Aſcenſius d. ſecundūm grçcam deductionem deberet ſcribi Olyſſes aut Odyſſes, ſcribitur .n. Græcè ὀδυσσεύς, ſed eus, ſæpe in es, longum mutatur: vt, Achilleus, Achilles: Nereus, Neres: Orpheus, Orphes. Vnde volunt Orphi in datiuo dictum in Buc. Orphi Calliopea. Sed neſcio quo errore pro o, ſcribitur nunc, u, & pro d, l, & pro ſſ, x, cū tā ſint qui ſcribant Olyſſes, & multi q. Vlyſſes. Nos verò quia ita plures ſcribunt ferè, Vlyxes ſcripſimus, habeat, aūt in vocatiuo etiam Vlyxe: tunc preſertim cum e, crebro ponatur, vt apud Cic. in Carmine de Sirenum cātu apud Hom.

O decus Argolicum quin puppim flectis Vlyxe.

Hic autē reperiri Vlyxes. fortè ne eſſet illepidus concurſus Penelope, Vlyxe. Verū Vlyſſe, hn̄t antiqui libri: non Vlyſſes. Neq; audiēdus eſt Aſcenſ. qui Vlyſſes legendum putat: ne literarum illepidus concurſus fieret. Sed illepidior multò ipſe vr̄, qui tā inſulſa narret. Nāque in e, miſſum vocatiuum ſæpius habet: quàm in s. Ouid. Nos te poteremur Achille, Priſc. in e, productū mittere ꝓbat, ſic inueniri apud Græcos. Ouid. Pugnas ne reddar Achille. Non igit̄ dixit Achilles, Et ſtomachum magis mouet, qđ neſcio quo errore dicat pro o, nūc u, ſcribi. & pro d, l, & pro ſſ, x. Sed non meminit Quintil. q. vſui dat, non errori, & Aeolica imitatione factum, vt pro dupli ci ſſ, x, ponatur. & u, loco literæ o. Quid o, atque u, Fabius, inq̄r, permutate inuicem, vt Hecoba, & notrix, Culchides, & Pulicea, ſcriberentur. Ac ne in Græcis id tm̄ notetur, dederunt ac probauerunt. Sic ὀδυσσεύς, quē Vdyſſea ſecerunt Aeolis ad Vlyſſem deductus eſt. Decipiuntur etiā, quibus nō placet pro σσ, hoc eſt duplici ſſ, x, litera poni. Sed non vident i grammaticis maximus, proximus, pro, maſſumus, proſſimus, poſita. Et apud Græcos Moſcopulus affirmat ξ, pro σσ, hoc eſt x, pro ſſ, poni ſolere. Sed Aldum doctiſſimum virum admiror, qui dicit, Achillem, Vlyſſemque cum in e, vocatiuū mittant, non eſſe tertiæ declinat. ſed primæ potius, vt Achilles, Laërtes. Velim dicat, vbi nam primæ declinat. legerit huiuſmodi nomina? Nam ſat ſcio apud neminem. ſed ſunt ſecundi flexus: vt, Achilleus, Achilleï. Vlyſſeus, Vlyſſei: & per detractionem Achilli, Vlyſſi faciunt in genitiuo: vt, Immitis Achilli. Et duri miles Vlyſſi. Vocatiuum aūt in e, mittūt. quod Seruius, Probus, & Priſcianus docent. Sunt .n. hæc noīa. & ſimilia, ſecūdi flexus, & tertij, primi aūt nō vidi. vt, Vlyſſeus, ſſi: Achilleus, llei: Achilles, lli. Sic Orpheus, Orphis: Phileus, Philes: tam apud Græcos, q̄ apud Latinos. [Tua) Subaudi vxor, nam in nominibus proprijs, & genitiuis pronominum relatiuorum, vel demonſtratiuorum, & in pronominibus poſſeſſiuis ſæpe filiorum, vxorum, maritorum, ſeruorumque nomina ſubaudiuntur. Virg. Hectoris Andromachæ. ſ. vxor. Cic. in epiſt. Seru. tuus. ſ. filius. Terent. Video fortè huius Byrrhiam ſubaudi ſeruum, & notanda eſt hæc regula. [Penelope tua) Quæ tibi hactenus in tanta procorum turba pudicè vixit, & coniugalem torum ſine labe ſeruauit. Tua pronomina habent emphaſim, & vim ſuam. Semper enim vberius demonſtramus, aut referimus quā poſſimus ꝓprijs vocabulis eloqui. Non capit me puer? dicam iterum. ſi dixerit, Penelope mittit tibi epiſt. nō tantùm dixerit, quātum, vbi dicit mittit hanc, q. d. quæ tuæ ſaluti conſulit, quę te ad fidiſſimam cōiugem vocat poſt tantos errores, quæ miſerias noſtras exponit, q me tuam probat. Vnde addit (tua) in quo mira quoque emphaſis eſt, q. d. quæ inter tot procos. ſ. procaciter & improbè coniugium meū petentes, & animo, & corpore tua permanſi, fida tibi, amica tibi &c. Et ſicut genitiui non reguntur à proprijs, niſi per intellectionē appellatiui, vt Deïphobe glauci, ſubaudi filia, ita nec pronomina poſſeſſiua, quæ pro genitiuis ponuntur primitiuis, nunc abſolutis non iunguntur proprijs, niſi per ſubintellectionem appellatiuorum, vt tua Penelope, ſubaudi vxor, aut coniux. [Tua) Non alterius. Nam cum tandiu abſuiſſet Vlyſſes, ſępe veritus eſt, an in fide coniugioque perſtaret Penelope, ſiue alterius nupta foret. Hęc apud clariora ſunt. Deſcenſuſque ad Feralia Tyreſia factus ē certior. Tollit dubitationem, eū tua dicit. Penelopen Icarij, & Polycaſtes filiam quidam tradunt vt in hac epiſt. Me pater Icarius viduo diſcedere lecto Pauſanias verò Icarioti. Propertius: Quęque terunt faſtus Icarioti tuos. Ouid. Icariotide tela. Lanificij laude viguit, & inter ceteras tūc tpis egregias præſtātior, ab officio nomen cōſecuta eſt, vt quibuſdā placet. Idq; poëtis aſtipulātib. Nam πήνιον ſuſus, quo ſub tegmen reuoluitur, dicit Ouid.

Qua tantùm lanas non ſinit eſſe rudeis. Iuuen.

Vos lanā trahitis, calatiſq; peracta refertis.

Vellera vos tenui pragnātem ſtamine fuſum.

Penelope melius leuius torqueti Arachne.

Nonnulli Arnęā prius dictā referūt, vel Amyrem, Icarioque à parentibus expoſitam, & Pribœam ab auibus educatam, quæ Penelopes dicūtur inter accipitrū, anſerumq; genus à Plin. Ariſtot. & comico Ariſtophanæ annumeratæ ipſam deinde Penelopem dictam ab eiuſdem noīs auibus. Hęc Pindari interpres. Didymus, & cum Didymo alij nō admittūt, ſed à Nauplio in mare cū deijceretur. vt Palamedis necē vlciſceretē, quē Vlyſsē neci deſtinarat, ꝙ Virg. & Ouid. canūt à Penelopibus auib. auxiliū ꝓſtātibus intercepta, liberata eſt, indeq; ab auibus liberantibus ſic nuncupata. In quo fallitur quidē Flauius, qui à Nauplio id incōmodi tuliſſe Diomedis mortem vlciſcen-

Aſcenſij error.

Aldi lapſus.

* Vlyſſes.

ſcentes. Non.n.Diomedis, ſed Palamedis mortem vlciſci deſtinarat. Quod in Virg.ij.Æn.eſt videre, qui referat Sinon de Palamede, Vlyſſeque, q̃ quidẽ rem Aiax.xiij.Met.Vlyſſi obiecit. Parrhaſius verò ex Didymi etymo inductus, hac potiſſima cauſa Penelopem ſic ordiri arbitratur.[Hanc,tua Penelope)Quaſi diceret,quæ pp te in diſcrimen adducta, Penelope vocor. Quod non placet,ppea quod ſi accidiſſet anteq̃ ad Vlyſſem ſcriberet,illud ẽt appoſuiſſet,quo fidelior Vlyſſi fuiſſe oſtenderet, atque inter cetera incõmoda,quæ Vlyſſis abſñtia pati ſe narrat retuliſſet.Neq; etiam ſi eueniſſet antè,q̃ ſcriberet vt Vlyſſis cauſa deijceretur,& Penelope ab euentu poſt Vlyſſis diſceſſum dicta eſſet, dixiſſet. Hanc tua Penelope,tum qđ ignotum erat Vlyſſi, tum quoq; dubitationem feciſſet,cuius eſſet epiſt.Atq; iccirco cum Pindari potius ſentio interprete,vt antè Penel. dicta ſit ab auibus educata, q̃ Vlyſſes ad Troiam proficiſceretur.Sciendum eſt Penelope, & cetera hmõi græca ablatiuis carere,& eo℞ loco datiuis vti more Græco℞,vt Arachne,Priſc.auctor. Propria noia græca ſolent apud doctos ſuam declinationem ſeruare,licet multa in nr̃am migraſſe legantur,vt hæc Penelope huius Penelopes.Nam Penelopa inſuetum eſſet.Reperitur tñ Helenæ & Helena, & Læde Læda &c.[Penelope)Scribentis nomen,vt Cic. Lento quia nõ venis,&deberes venire.[Mittit)De ſe tanq̃ de tertia perſona dicit, cum in ſequẽti verſu in prima perſona loquatur. Volſcus mittit tibi poẽticũ eſſe,inquit,ad te orator dicet.At Orator, Cic.vtrũque admittit, Terentiæ ſuæ ſcribens.De ceteris,inquit,rebus q̃primùm velim nobis literas mittas.Idem,eidẽ. Tabellarios mihi velim quãprimùm remittas.hmõi exempla infinita ſunt.[Tibi) Ad quem ſcribit. vt Curioni. ſic.n. epiſtola℞ vſus eſt. [Tibi lento).i.tardo & qui deſes es, & nr̃o amore frigeſcis & tuo℞ deſiderio non moueris.Epitheta.i.adiectiua proprietatem(vt notis loquar) importantia,ſunt attribuenda pro negocijs & locis.Quia ergo nihil amanti magis alienum q̃ lentũ eſſe,& ſegnẽ.(Nam vt hic dicetur. Res eſt ſoliciti plena timoris amor) ideo bene dicit, lento tibi,q.d.flaccido,& tepido in amore viro. cum ſim tã ſtrenua coniux, vt ẽt noctes tibi impendam reficiẽdo videlicet telã, & ita illudendo procos.[Hanc).i.epiſtolã. Diſcas ergo in primo vocabulo decora breuitate,q̃ nihil obſcuritatis habeat vti, ea videlicet reſecando, q̃ ſupflua videantur, eo ꝙ intellectu facillima ſint.Cuiuſmodi ſunt locutiones ſequentes,Ventum eſt ad veſtę, ſed non eloquere, ædes aut templum. Quarto cal.Iul.die ante. Triduo ante diui Baptiſtæ,ſubaudi natalem,aut diem feſtũ. Paucis rẽ apertam,ſubaudi verbis. Teſtificamur his, ſubaudi literis. Hanc igitur tibi mittit,ſubaudi epiſtolam. Neque tñ opus eſt vt adijcias.Et quia hic hæc hoc,& eo℞ aduerbia ad primam pſonã, idem eſt hanc mittit,ac ſi dicat. ergo eam mitto.[Nihil mihi reſcribas,)Epiſtolæ propoſitũ eſt.[Nil mihi reſcribas).i.nõ remittas mihi,quæ te expecto rñſum per literas, ſed tu ipſe qui annos xx. abſens fuiſti veni.Ipſe,hoc loco demõſtratiuè ponitur, nam licet per eclypſim per ſe proferetur,tñ ſubauditur, & habet certe Priſc. ſignationem tu eius pronominis,quod ſubauditur.ſ.tu, & eſt demonſtratiuum.[Nil mihi reſcribas,) Occurrit per rñſionẽ antipophoram, poſſet.n. rñdere,ſi ad me ſcribis coniux,reſcribã ad te,atq; ita tecum paria fecero,ad quod ipſa.[Nil mihi reſcribas).i.nolo quidquam reſcribas ad me.Dicat igitur nõ petis certior fieri de me,quocirca addit attamẽ.i. licet nolim reſcriptum, volo tñ noua de te veni igitur,dicat mittam ex meis, qui eloquãtur,quod excludit dicens.Ipſe quod eſt tu,q.d. in propria perſona.Habet.n.emphaſim pronomen ipſe, & excludit inferiores pſonas,vt Ioue miſſus ab ipſo,q.d.ab eo,qui ſummus eſt, & nõ ab inferiore.Rex ipſe me ſemper in oculis habet &c. Habet tñ decenter officium trium perſona℞. Primæ vt,Et ipſum ludere quæ vellem calamo permiſit agreſti. Ipſum.i.me,ipſe ignotus,egens Libyæ deſerta peragro.Ipſe.i.ego.Secundæ vt hic,ipſe veni.& vj. Æn.Ipſa canas. Tertiæ,vt eiuſdem 3.Ipſe canat &c.Hoc loco notabis. quia ſm̃ Vallam indifferenter ferè dicimus, reſcribas. nil reſcribes,nil reſcribere, & nil reſcripſeris, & ideo diuerſos modos coniungit poëta dicens.[Nil mihi reſcribas,attamẽ ipſe veni.) Niſi longior fierem,dicerem tñ, à Seruio exponi aliqñ pro tandem,& ſic erit ſenſus. Nil reſcribas,ſed tandem ipſe veni,aut exponendo more conſueto contextus eſt.[Nil reſcribas).i.nolo quidq̃ ad me ſcribas,ſed tñ licet id nolo,ipſe veni,q͞a te plusq̃ literas tuas deſidero. [Troia) Adducit rationem, & facilitatem, quare Vlyſſes,debeat,& poſſit venire,dicit.n. Troiam, propter quam domo diſceſſerat, eſſe verſam. Troia etiam cum regio ſit Aſiæ,in qua erat Ilium vrbs quã Græci euerterũt,ponitur tñ interdum pro vrbe,vt Virg. Omnemq́; reuerti per Troiam,& hic Troia.i.Ilium,eſt vrbs Troiæ.[Iacet)Diruta eſt,& ſolo ęquata, ſicut.n.vrbes cũ ædificanť,aut florẽt dñr ſtare,aut ſurgere,vt Vir.

Surgentemq; noua Carthaginis arcem. Et idem.
Troiaq; nunc ſtares. Et Ouid. *Iam ſtabant Thebæ.*

Ita cum dirutæ ſunt,dñr iacere, & cadere.Seru.Sulp.ad Cic.Quę nunc proſtrata,& diruta antè oculos iacet.Virg.Ceciditq́; ſuperbum Ilium. [Certè) Diſtinguendũ eſt,vt non dicamus,certè iacet,ſed certè inuiſa,non.n.neceſſe eſt affirmare Vlyſs. qđ Troia iacet,quia hæc ipſe optimè ſciebat,qui fuerat pñs, &,vt dictũ eſt in argumento,fuerat ẽt ex magna parte auctor illius ruinę,dicit ergo certè odio habita.[Puellis Danaïs).i.mulierib.Græcis;. nã Danai,à Danao rege dñr,qui antè Pelaſgi dicebantur, & Argiui quia Danaus,vnde dicti ſunt,Argos habitauit, Puellis ſautem dixit,non ſolũ ſexum ſed ætatem ſignãs,quia adoleſcentulæ mulieres nuper nuptæ moleſtius ferunt maritorũ abſentiã. [Troia iacet)Diruta eſt,elegantius.Virg.idem exprimit cum dicit:Et cãpos vbi Troia fuit. Dicta eſt Troia a Troë rege Erichthonij, & Callirhoës Scamandri filio,antea Teucria à Teucro, & Dardania à Dardano dicebatur.[Inuiſa) Odioſa,eſt.n.inuidere odiſſe, quod contra votum nimium videmus.[Danaïs puellis:)Heroidibus Græcis,à Danao Str. teſtatur Danaos nuncupatos. [Priamus)Habet emphaſim hic,nomẽ propriũ,q.d. licet magnus rex. [Tota Troia).i.oẽs Troiani,continens pro contẽto. [Vix fuit tanti)Vt p eius obſidionem tot viri Græci abeſſent, & ſic earum vxores eam hr̃ent inuiſam.[Vix Priamus) Huber.d.vix ſtultũ & ridiculum eſt,ꝙ quidam ſic ordinant.vix.ſ.iaceret,vel vix inuiſa, cum neuter ſenſus procedat,ſed ſic intelligatur.Priamus,& tota Troia vix meruit hoc odium Græca℞ mulie℞,hoc eſt,vt ea℞ mariti pp ipſum Priamum,& Troiam abeſſent,& conſequenter haberentur odio. [Vix Priamus tanti,) Duplex ſenſus eſt alter ab Antonio poſitus,videlicet vt Priam.dum ſtaret in regno,& tota Troia vix fuerit tanti.i.vix reputata, aut æſtimata ſit tanti valoris,vt Græci vellent illic diutius immorari, quocirca, cum Priamus extinctus ſit,& Troia euerſa,vr̃ aliud puella obieciſſe Vlyſs. qui tñ immoratur. Alter ſenſus eſt Priam.& tota Troia vix fuit tanti,vt tot puellæ Danaæ viduæ degerent.[Vix Priamus tanti,) Tanti, Nõnulli referũt, Troia vix tanti fuit,vt eſſet inuiſa a puellis Danaïs.Parrhaſius aliter ſentit,ſed nihil ad rem.Ego longius procedo,q̃uis Hubert.non approbet,ductus opinione ſua,qui ſi diligentius perſcrutatus eſſet,aliter ſenſiſſet,vt ad (iaceret) referatur.Et erit ſenſus: Troia certè à puellis Danaïs inuiſa, iacet, diruta eſt, Priamus, totaque Troia vix tanti fuit,vt ſup. iaceret. Vix Priamus,atq; Troia etiam qđ inuiſa eſſet, exitium meruit, cum tu non reduſti,&ego maneo qualis Troia durante manebã, Virq́; mihi dẽpto fine carendus abeſt. Vtilius ſtarent,ẽt mihi mœnia Phœbi.Scirẽ vbi pugnares,& tñ bella timerẽ, Et mea cũ multis iuncta querela foret.Vel ſi tanti ad(certè inuiſa)referat. Hoc erit,qđ ſuos quæq; amatores amiſerũt puellæ Danaæ,dũ pergama parãtur ire.Siue qđ pleræq; oẽs bello,terra,mariq́; ſuos amiſerunt amantes,vbi perierunt,cuius Troia prębuit cauſam.Catull. Troia nefas.cõe ſepulcrum Europæ, Aſiæq; Troia virum,& virtutum oium acerba cinis.Sic ſuum Achillẽ Briſeis fleuit,& Proteſilaum Laodomeia. Iccirco inuiſa. vel ppca inuiſa erat, quod mulieres ipſæ,quæ Troiam tendebant,ſuum quæq; proprijs manibus virum armabat: dumq; arma imponeret, oſcula iungebat ſimulq́; & viciſſim accipiebat ipſæ verò Danaæ his reb. carebãt, quæ amantibus periocundæ ſunt. Quod Laodomeia declarat:

Troadas inuideo, quæ ſi lacrymoſa ſuorum:
Funera conſpicient, nec procul hoſtis erit.
Ipſa ſuis manibus fortis noua nupta marito:
Imponet galeam, barbaraq; arma dabit.
Arma dabit, dumq́; arma dabit, ſimul oſcula ſumet.
Hoc genus officij dulce duobus erit.
Producetq́; virum, dabit & mandata reuerti,
Et dicet, referas arma fac iſta Ioui.
Iſte ferens domina mandata recentia ſecum,
Pugnabit cautè, reſpicietq́; domum,
Exuet, & reduci clypeum. galeamq́; reſoluet.
Excipietq́; ſuo corpora laſſa ſinu.
Nos ſumus incertæ, nos anxius omnia cogit.
Quæ poſſunt fieri, facta putare timor.

Hæc ſunt,quæ in inuidiam Troiam adduxerunt Danaïs puellis.

COMPERTUM habeo nõnullos fore,q me audaculũ, atq; in reb.exiguis,& notis oſtẽtatorem appellabũt.Ipſe tñ illos, & oẽs q̇ſo,ne prius hoc,q̃ cũcta,vel minima q̇q; pſpexerint. ac more bonũ admodũ ruminanerit,dictitẽt,ꝙ ſi hec fecerint.ſecus ſortaſſe ſentirẽt. Sed qđ multis eſt opus?Carmẽ eſt Ouid. in j. epiſt. [Vix Pr.tãti,totaq; Tr.fuit.)In quo quot iterpr̃tes viri clariſſimi ſcrip

Expoſitio Hubertini, Volſci & Parrhaſij.

Ioan. Scop.

ſcripſerunt, omnibus conſtat. Nos tñ præter illorum opinioné putamus eſſe ſniam. Priamus,& tota Troia non fuit tanti .i.tota iactura,quam Priamus,ceteriq; Troiani acceperunt,non fuit tanti,quãti mea. Quod te marito ob bellum Troianũ carui. Eſt & alter ſenſus Priamus, & tota Troia non fuit tanti vt mereret hoc odium nrm ob maritoꝝ abñtiam,ſicuti nũc meret Calypſo, quæ diruta Troia te retinet,vel & hoc cõprobo, Priamus,& oẽs Troiani non fuere tanti valoris,& virium, vt retinerent te ne in pꝛiam redires(qm iacet Troia)ſicut te laqueïs amoris irretitum nunc retinet Calypſo,qđ inferius ipſa Penelope ſic dicẽs innuit.

Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis
Ilios, & murus quod fuit antè ſolum,
Si maneo qualis Troia durante manebam,
Virq; mihi dempto fine carendus abeſt,
Diruta ſunt alijs vni mihi pergama reſtant. Et inferius,
Hæc ego dum ſtultè meditor, quæ veſtra libido eſt,
Eſſe peregrino captus amore potes,
Forſitan & narras quàm ſit tibi ruſtica coniux.

Vlyſſem à Calypſone delicijs retentũ Philoſtratus in Apoll.vita lib.vij.his comprobat verbis.Ego te,inqt,delitijs indulgenté deprehendi in Italia felici, vel vt verius dicam beatiſſimè degenté, vbi quondam Vlyſſem ferunt cum Calypſone diuerſatũ ſumi, & Itacenſis domus oblitum fuiſſe. Multos fore mihi pſuadeo tra-
Vix. dentes(vix) pro nõ auctoꝝ nullum poſuiſſe,ſed illos rogatos velim vt Terent.legant in And.in Scena: Mitte orare dicenté vix apud me ſum,vbi ingenioſiſſimus interpres Don.vix pro nõ expoſuit,& Lucil.ait: Carcer vix carcere dignus, Operæpretium eſſe duximus hic quædam de Priamo, Troia,Penelope,& Vlyſſe ſcitu digna nõ prætermittere.Priamus,qui prius,q̃ puer ab Hercule cum Heſione ſorore captus fuiſſet Podarces.i.pedib. valés, vt Lycophrõ poëta Græcus teſtatur,nuncupabatur,dr a Prieme, quod eſtremo, vel redimo, qa ſolus ipſe Priamus ceteris relictis penes Græcos captiuis & Heſione ſorore pecunia à ſuis redimi
Seruij error. potuit. Troia vt Seruius & nonnulli tradũt,eſt Aſiæ regio, & nõ nunquam pro vrbe regia ponitur,& Ilium vrbs quã Græci euerterunt,ipſe verò,non vt Seruio,ceteriſq; reluctarer, ſed vt quod
Troia apud fide dignos legerim,indicaré,affirmo Troiam eſſe vrbé regiam,quæ M. D. paſſib.à portu diſtabat,& vt Hom. ſcribit in iiij. Omnium,quæ ſub Sole,ac ſtellifero cœlo ſunt,vrbium inſigniſſima quidem Troia fuit quem Homerum non modo poëtæ noſtri Latini, ſed Strabo quoque, & Ptolomæus ſequuntur aſſe-
Ilium. rentes,Troiam eſſe vrbem,& Ilion Troiæ arcé.His ergo auctoribus patet Troiam vrbem,& Ilium fuiſſe arcem, quod Virgilij carmen in Æneid. ij. apertiſſimè quoque indicat.

Troiaq; nunc ſtares, Priamiq; arx alta maneres.

Plaut. expognabo vrbem Troiam,Iliom arcem, Liu. in principio Troia capta. veꝛ eſt ꝙ Troia nonnunq̃ etiam ponitur pro regione,& hoc ideo.Solent.n.& maximè poëtæ vrbé,monté, fluuium,& ſimilia pro tota ponere regione, ſic quoque Ilium ſæpe
Penelope. Arnea. pro ipſa Troia.i.vrbe Troiana inuenitur.Penelope,q̃ prius Arnea vocabatur quaſi abiecta,repudiatq;(in mare nanq; ab Icario, Peribæaq; parentib.fuit proiecta) dicta ab auib. quæ ferè anſere minores Penelopes ab auctorib.appellantur,vel vt Didymus, & nõnulli alij à Nauplio necem Palamedis vlciſcente eiecta à Penelopib.eſt noiata, quaꝝ ope ſeruata ſit.Sunt tñ qui ab hac ſnia diſſentiunt. qm ipſa tela procos decipiebat. Promiſerat.n.abſoluta tela ſe eis obſecuturam,ab hoc quod interdiu texuerat, noctu retexebat,volunt Penelopen ab officio traxiſſe nomé πήνιον, Penion.n.fuſus eſt,quo reuoluitur ſubtegmen,ꝙ lanificio mariti abſentiam ſolabatur.Veꝝ cum ſuperius retulerim tela procos decipiebat, hæc ſubticere prouerbia haud deſtinauimus, Vnum cum Ariſt.nimio philoſophiæ ſtudio cõplectebatur,aſſerere non
Penelopei proci dubitabat,eos,qui reliquas artes conſectarentur, hanc verò negligerent eſſe Penelopes procis ſimiles,qui vt Homerus, cũ domina potiri nequiuiſſent, ad ancillas diuertebant, hoc tradebat perinde,ac philoſophia ſit Ars artium,& ſcientia ſcientiaꝝ,cete-
Horatij locus. ras verò ſcientias tanq̃ viles ſic &earum affectatores Penelopes procos.i.viles dictitabat.Horat.tñ in epiſt.aliorſum tradit dicẽs: Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati ſponſi Penelopes,nebulones.Alcinoiq; incute curanda plus æquo operata iuuentus.Voluptatibus .n. debitos,atque mãcipatos,nec aliquam rõnis lucem penitus capientes eo intellexit nomine cuiuſmodi
Pen.telã. eſt viliſſimus quiſque quem numeꝝ ex multis vnum appellauit. Alteꝝ eſt Penelopes telam retexere, quod ſignãt inanem operã ſumere,& qđ effeceris deſtruere,ſumptũ eſt ex Hom.de Odyſ.ij. ait, Penelopé procos iam vrgentes hac deluſiſſe cõditione, vt tũ ſe promitteret nupturam, vbi telam, quã habebat in manib. abſoluiſſet,quam poſtq̃ illi cõditionem acceperunt, mulier aſtuta, quod interdiu texerat, id noctu retexebat, quod adagium Cic. Acad.qõnum ij. vſurpat. quid? quod eadem illa ars quaſi Penelopes telam retexẽs tollit ad extremum ſuperiora, ſentit aũt de dialecticis iiſdem illis rationibus,quibus cõfirmauit aliquid,deſtruit,vt nihil iam actum videatur. Ceteꝝ hoc etiam ſilentio præteribo,eoque magis,cum multos non hæſitaſſe modo,ſed prudẽtiores quoque cum(vti referunt)conſuluiſſent, inconſulti abierunt,cur à Græcis ſcribitur Odyſſeus, vnde Homeri Odyſſea, à Latinis Vlyſſes. Veꝝ quia curioſis prodeſſe deſtinauimus, hoc ẽt *Vlyſſes vnde.* nubilum ex caligantium oculis amoueamus.Græci nominis etymon ſequuntur. Odyſſeus enim dicitur à via, & pluit, quòd in via genitus fuit, quod Homerus interpres his aſſerit verbis. ὀδυσσεὺς λέγεται παρὰ τὸ ὁδὸς καὶ τὸ ὕω ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ ἐγέννητο. Et etymologicon magnum: ὀδυσσεὺς εἴρηται ἀπὸ ἱστορίας. ἀντίκλειαν γάρ φασι τὴν ὀδυσσέως μητέρα ἐγκύμονα ὁδεύουσαν τὸ νήριτον τῆς ἰθάκης ὄρος ὕσαντος πολὺ τοῦ διὸς ὑπὸ ἐπείξεως καὶ φόβου καταπεσοῦσαν ἀποτεκεῖν τὸν ὀδυσσέα. ὅτι ταύτης τῆς ὀνομασίας ἔτυχεν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὁδὸν ὕσεν ὁ ζεύς. Latinè hęc erit ſnia: Vlyſſes dr ab hiſtoria. Anticlian.n.dñt Vlyſſis matrem grauidam incedentem Neriton Itacæ montem(cũ plueris ſatis Iuppiter)pro feſtinatione,& timore cũ cecidiſſet,parere Vlyſſem,ſic hanc appellationem repit, ꝑpea ꝙ in via pluit Iuppiter.Latini tñ o,in u,& d,in l,cõmutãtes ſcripſerunt Vlyſſes. Et hoc ideo,qm o,vocalem, & Plin. in i. de grãmatica,& Papyr. aliquot Italiæ ciuitates primitus non habebant,& hi erant maximè Vmbri,& Thuſci,loco cuius u, ponere conſueuerant,quod etiam in xij. Gell.oſtendit, & Cic.in Act. ij. in Verrem manifeſto, inquit, peccatu,pro peccato. & in Act. v. fretu,pro freto, & Lucr. in primo: *Lucr.locus*

Anguſtoq; fretu rapidum mare diuidit vdas.

Licet in Lucretianis lib.vndis,ſed mendoſè nimis,& nullo ſenſu legatur,ꝙ vdas omnino ſit reponendum, & non vndis ſequẽs Lucr. carmen indicat,

Italia terrarum oras à finibus eius,

Contra Oſci,vt Papyr.o,vtebantur,non u,vnde colpam,pro,culpam dicebant.Quod d,mutatur in l,ſatis liquido præcipiũt Grãmatici. Non omittendum eſt, ꝙ ab omnibus penè caſtiſſima Penelope dicitur,ſed Ouid.ſiue alius(multi nãque vt autumo poëtæ fuerunt illorum carminum, quæ Mecœnatis ortis affigebantur auctores) in Priapeis impudicam ſic dicens:

Facit ad vetulam tamen ille ſuam properabat, & omnis. *Priapea quis auctor.*
Mens erat in cunno Penelopea tuo,
Quæ ſic caſta manes, vt iam conuiuia viſas.
Atque futurorum ſit tua plena domus,
E' quibus vt ſcires, quicunque valentior eſſet,
Hæc es ad arrectos verba locuta procos.
Nemo meo melius neruum tendebat Vlyſſo.
Siue illi laterum ſeu fuit artis opus,
Qui quoniam perijt, modo vos intendite, qualem
Eſſe virum ſenſero vir, ſit vt ille meus,
Hæc ego Penelope potui tibi lege placere,
Illo ſed nondum tempore factus eram.

Et Acron in ij.epiſt.Horat.ait: Penelope meretrix fuit,quę amatores ſuos ſua pulchritudine luxurioſos reddebat. & Lycophrõ poëta Græcus ait,'Penelopen concubitum oium procantiũ paſſam,ex coꝝ vno genuiſſe filium noie Pana,'quod cum reditu cognouiſſet Vlyſſes,ſtatim abijt ad inſulam Cortinam,& ibidé obijt,quod Lyſander hiſtoricus,& Duris ẽt Samius confirmat, Pe- *Vlyſ.vbi mortuus.* nelopé proſtituto pudore conſuetudiné cũ oibus procis habuiſſe,vñ natus Pan,q caprinis pedib. Tragoſceles vocabatur. quod Diõ Pruſenſis affirmat,& hoc eſt ꝙ Herod.lib.ij.circa finé ſcr.Pã è Penelope,& Mercurio genitus,ad qđ in lib.35.c.9.Plin.his verbis alluſit,Fecit & Penelopé, in qua amores pinſiſſe vr̃.Hoc ſcitu dignũ qđ Phil.in Apol.vita lib.vj. refert,ſubnectamus ait Vlyſſé mortuũ eſſe ꝓhibẽt.Aiũt.n.illũ morté ex mari cõtingiſſe,hoc aũt dictũ ita Damis interpꝛtabaẽ,vt Tridẽtis cuſpidé ſibi cauendã moneret,qua ꝑcuſſum Vlyſ.aſſerũt.Et qm in Penel.impudicitiã incidimus,emaculemus Pauli iuriſc.in v.digeſ.tit.Si pars hereditatis *Pauli iuriſconſ.* petat locũ,cum,inqt,aliq tradidere non leues auctores quinqes quaternos enixã Penelopé,multos Ægypti vno vtero ſeptenos. Ipſe nõ Penelopé,ſed Peloponeſsũ lego,vt ſit nõ nomen ꝓpriũ, ſed à ꝓuincia Peloponeſſo ſumptũ,qđ Pli. i 7. c.3.hiſce cõfirmat *Pli. locus* verbis,Repitur & i Peloponeſſo qnos quater enixa, maioremq; partẽ ex oĩ eius vixiſſe parte,& in Ægypto ſeptenos vtero ſimul gigni,qb.ergo verbis Peloponeſſam,& nõ Penelopẽ eſſe legẽdũ: licet de numero nõ cõueniant,qs nõ videt? Quãuis me nõ præterit in Plinianis qbuſdam lib. non qnos, ſed binos mendoſè legi. *Pli. locus*

Trogi error. gi. in Ægypto ſeptenos vtero ſimul gigni Trogus ait, ſed magis Ariſtoteli eſt credendum, qui cap. iiij. ſeptimi de Natura Anim. ait: In terra Ægypti mulieres parere ſæpe tres interdũ quatuor, ſed quinque cum plurimùm naſcuntur. Iam.n.hoc pluribus eueniſſe conſpectum eſt. Verùm prius, q̃ huic finem faciamus capiti, operæpretium eſſe duximus aſſerere nunquid Vlyſſes ex quo Troiam proceſſit aliqui ad ſui memoriã Penelope vxori deſtinauit? & illud quoad repeteret, quod Paulus Iuriſc. oſtendit l. legata ſuppellectili, ſuppellectilis, inquit, menſas eſſe vniuſcuiuſq; materiæ.ſ.vel argenteas, vel argento incluſas placet. Nam argẽteos lectos, item argentea candelabra ſuppellectile eedere poſterior

Signũ Vlyſſ. ad Penelopẽ. ætas recepit, cum Vlyſſes ex auro & argento lectum virentis trũcis arboris ædificatum ornaſſet, quem Penelope recognoſcendi viri ſignum accepit, vt voluit Hom. Hæc ille. Ceterum vt ſtudioſæ proximus iuuentuti, multa modo conducant, in vno perſtringamus. Legimus apud Apuleium in herbario Vlyſſem auxilio Verbaſci herbæ aduerſus Circes inſidias tutũ fuiſſe, Apulei verba ſunt hæc, Verbaſcum naſcitur locis fabuloſis, & aggerib. hanc herbam dicitur Mercurius Vlyſſi dediſſe cum deueniſſet ad Circem, vt nulla mala facta eius timuiſſet, & hanc ob herbam dubio procul autumo, atque dijudico Horatij epiſt. ij. dixiſſe, & Circes pocula noſti licet tradãt ſapientia, & ingenij calliditate meretricis aſtus Vlyſſem effugiſſe, ſi hoc, quod Philoſtr. in Apol. vita lib, vij. tradit, ſubnectam qũo tot maria tutus, & incolumis euaſit Vlyſſes, nihil eſt, quod amplius aues, ait .n. gauiſus, inquit, Damis

Leucotea velũ dedit Vlyſ. non incredibile mihi nunc videtur, inquit, Leucotheam qñque vitam Vlyſſi dediſſe poſt nauim alligatam, ex qua dependens ꝓprijs manibus mare metiebatur. Refert idem Apuleius, vt hoc non ſuppriman Thelephum ſanatum fuiſſe herba Diodela, quã Milleſolium vocat, hinc Claud. ad Adrianum,

Claud. loco.

Sanus Achilleis remeauit Thelephus herbis.

Telephus. Vt alij rubigine haſtæ Achilleæ, ipſe verò fuiſſe ſanatum emplaſtro herbis, & rubigine ferri facto aſſero. ſed de his hactenus in præſentiarum, alio nanque tendit oratio.

AARON. TROIA iacet certè) A quorum interpretatione nulla, q̃ me conſecutura ſit, deterrebit inuidia, ea potiſſimum cauſa, qd' intelligentiam pleriqne illorum verſuum à me quotidie exquirunt. veluti ab alijs ſibi de eis minus ſit factum ſatis, in ijs preſertim. [Troia iacet certè) Ego igitur poſt habitis aliorum expoſitionibus contendo exaggerationem fieri verbi. [Inuiſa) Quod plus & minus eſſe poteſt, alioque ſenſum eſſe inuiſa tñ Troia, Vt tanti Priamus, & ſimul tota gens Troiana ægrè fuerint, Tanti inq̃, vt odia Græcaꝝ puellaꝝ dignè accipere valuerint, ſi quidem pro magnitudine perſonarum capienda ſunt odia, neq; tñ illa ratio me mouet, ꝙ puellæ maritalis deſiderij minus ſunt patientes, quantum alia, ꝙ puellis per raptum Helenes facta eſt iniuria. Nam inter græcos & barbaros alternata puellarum rapina auctore Herodoto non parum diu verſata eſt, hac noſtra expoſitione & verbi, vix, & etiam, tanti, eſt ſeruata proprietas.

GAVD. MER. HANC, tua Penelope) Suaſorij generis eſt hæc ad Vlyſſem Penelopes epiſtola. Hortatur .n. cõiugem, vt vaſtata Troia ceteriſque Græcorum ducibus in patriam reuerſis, & ipſe tandem domum redire feſtinet. Quibus autem locorum fontibus argumenta deriuet, affectuſque pathetica oratione compellat ſuis locis explicabimus. Exordium verò, quo in iudicialib. ferè ſemper actionibus oratores vti ſolent velut inutile prætermiſit. Quid .n. opus læſæ coniugi Prooemio fuit? quæ potius conciliãda fuerat, q̃ maritus ſibi, qui in xx. vſque annum aberat. [Tua) Beneuolum ſibi facit Vlyſſem. Artis eſt .n. non in prooemio ſolum, ſed in omni parte orationis beneuolentiam ſibi captare. [Penelope) Accento acuto in penult. pronuncianda eſt. [Lento) Coniugalis vinculi amore frigenti. [Reſcribas) Propoſitio totius epiſtolæ, qua breuiter declarat, qd ſit, ꝙ ea cupiat maximè. Eſt aũt, Reſcribas, imperantis modus, vnde mox tertia pſona formatur. [Attamen) Per antipophoram orat Vlyſſem ne diutius velit abeſſe. [Troia iacet) Locus eſt à facili. Porrò locũ rhetores appellant argumentorum ſedes ꝙ in ipſis faciẽdæ fidei inſtrũ ſunt repoſita. Suaſori gñis.n. loci ſunt tutum, iocundum, facilè, neceſſarium, vtile, iuſtum, honeſtum. In demonſtratiuo aũt genere loci ſunt genus, natio, patria, infantia, cliẽtelę, animi dotes, bona corporis, & diuitiæ. Iudiciales verò loci ſunt teſtes, tabulæ, qõnes, auctoritates, rumores. Liber eſt, inquit, in patriam redditus tibi Troia, ad cuius expugnationẽ hic diſceſſiſti, ꝓrſus euerſa. [Vix Priam') Doloris amplificatio ex circũſtãtijs ſũpta.

O vtinam tunc, cum Lacedæmona claſſe petebat,
  Obrutus inſanis eſſet adulter aquis.
Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto:
  Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi quærenti ſpatioſam fallere noctem,
  Laſſaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui grauiora pericula veris?
  Res eſt ſolliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
  Nomine in Hectoreo pallida ſemper eram.
Siue quis * Antilochum narrabat ab Hectore victum:
  Antilochus noſtri cauſa timoris erat:

O' VTINAM) Rhetoricus color eſt, & amantis affectum oſtendit, & Paridem deteſtatur, qui maloꝝ cauſam præbuit, quę ipſa eſt paſſa, vt inferius narrat, qui ſi naufragium feciſſet, nõ iacuiſſet timida in lecto ab Vlyſſe deſerto, nec quereretur relicta, dies ire tardos, nec telam quereretur viduas manu laſſare. Hoc i loco narrare poëta incipit. Atq; exclamatio iſthæc narrationis inuentionem accommodat. [O vtinam) O, ad oẽs affectus conuenit, vel miſerationis, vel indignationis, iungiturq; vocatiuo, nominatiuo, & accuſatiuo. Cic. O magna vis veritatis: &, O me miſerum. Interdum per eclypſim prætermittitur, ſed ſubauditur. Plin. Iunior: O hominem impatientem, ac potius durum. Interdum eſt aduerb. vocandi, & iungitur vocatiuo: vt, O regina nouam &c. Interdum mirandi, vt Iuuen. O qualis facies. Interdum indignandi, vt Cic. O tempora, ò mores. Interdum optãdi, vt Virg. Adſis ò tantùm: & in Buc.

* Archilochum.

O tantum libeat mecum tibi ſordida rura,
Atque humileis habitare caſas.

Et hac ſigñatione optandi interdum ponitur per ſe, vt in exemplis ſupradictis. interdum iungitur cum vtinam ad maiorem affectum exprimendũ, vt hic apud Ouid. interdum cum ſi affectum habet optandi, vt apud Perſ. O ſi ebuliat patrui præclarũ funus. Interdum (vt inquit Don.) interiectio eſt optantis aduentum, aut animi repente percuſſi, vt Ter. O ſalue Pamphile. [O vtinã) Aliqñ optantes ponimus ò tñ, aliqñ vtinam tñ, aliqñ vtrunq;, tunc videlicet cum vehemens eſt affectio, vt hic, ſimiliter aliqñ ò tñ, vt in Buc. *O mihi tam longè, maneat pars vltima vitæ.*
Aliquando ſi tantùm, vt vj. Æn.

Si nunc ſe nobis ille aureus arbore ramus Oſtendat &c.

Aliquando vtrunque, vt apud Perſ. Sat. ij.

O ſi ebuliat patrui præclarum funus &c.

Neq; vitioſum eſt, quia vocalis ſequitur. Nam videtur quaſi vna pars orationis & monoſyllaba, licet abſumant vocalem & m. nõ tamen abſumuntur, vnde Horat. Carm. j.

O & præſidium dulce decus meũ.

Hiſtoria aũt diuerſimode recitari ſolet, ſed vulgatior eſt, Alexandrum, qui & Paris dr̃, ſiue ob Heſionam amittam ſororem videlicet Priami, quę i captione priore Troiæ ab Hercule facta Thelamoni in ſortẽ data eſt, in Græciam nauigaſſe ad eam repetendã, ſiue ad Helenã à Venere ꝓmiſſam obtinendam in Peloponeſſon nauigaſſe, & quæ illi præcipua occurrit, Helenam rapuiſſe, ob cuius raptum Troianum bellum ſubſecutum dicitur cum euerſione Troiæ, quam euertẽdam, & incendendam prænotauerat Paris, cum adhuc in vtero materno eſſet, quia Hecuba mater eius viſa eſt ſibi geſtare canem portantem mordicus facem ardentem, vnde tota Troia incenderetur, quam rem Priamus cum ex earum rerũ interpretib. intellexiſſet, ſignificare incendium Troiæ, iuſſit prolẽ extingui in primordijs, ſed mater miſerans exponendã dedit. Vnde Paris inter paſtores ab infantia verſatus eſt, vbi Oenonem nympham cognouit, vt ſuo loco dicemus. [Adulter) .i. Paris quem per iram proprio nomine appellare non potuit, ſed per contumeliã adulterum dixit. eſt .n. adulter qui alienæ cõmiſcetur vxori. [Eſſet obrutus) Eſſet oppreſſus & ſubmerſus. [Aquis inſanis) .i. magnis, vel turbidis, & tempeſtuoſis. vtrunque.n. ſignificat, vt infra.

Quod ſi neſcires inſana quid æquora poſſunt, Et in Buc.
Inſani feriant ſine littora fluctus.

[Cum) .i. quando ſubauditur tunc. [Petebat) .i. ibat. [Lacedæmona) .i. Spartam, nam vtroque nomine dicitur, eſt autem vrbs Laconiæ. Lacedæmõ aũt dicta à Lacedæmone filio Iouis & Taygetes, ex qua vrbe, vt dictum eſt, Paris Helenam abduxit. Sed Lacedæmona tam pro regione, q̃ pro vrbe ponitur, vt Strabo ſcripſit ex auctoritate Homeri. [Claſſe) .i. multitudine nauium inſtructaꝝ, nã hoc ſigñat claſſis licet ponatur interdũ ꝓ vna nauı.

Hor.

Horat. Me vel extremoa Numidaꝝ in agros claſſe releget, optat autem ꝙ Paris fuiſſet ſubmerſus, cum iret ad rapiendam Helenam, quia ſi Helena non fuiſſet abducta nunquam Græci ad obſidionem Troiæ iuiſſent, & ipſa Penelope non paſſa fuiſſet incommoda, quæ infra ſe pati cõmemorat. In quo Poëta optimè exprimit affectum doloris mulieris, cuius eſt longè repetere ſuarũ infelicitatum initia, & cauſas, ſic Ariadne apud Catull.

Iuppiter omnipotens, vtinam nec tempore primo
Gnoſia Cecropiæ tetigiſſent littora puppes.

Et Dido apud Virg. iiij. Æn. *Felix ſi littora tantum*
Nunquam Dardaniæ tetigiſſent noſtra carinæ.

Item Ariadne in epiſt. ad Theſeum.
Viueret Androgeos vtinam &c.

Et Medeæ ancilla apud Ennium.
Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus caſa.

Cecidiſſent abiegnæ ad terrã trabes, néue inde nauis inchoandę exordium cœpiſſet, quæ nunc noiatur noie Argo &c. Hãc expoſitionẽ ponit Cic. in Rhet. & oñdit eã vitioſam eſſe oratorib. qm̃ nimis longè repetat initiũ, poëtis aũt interdum concedi. [Non ego) Exponit incõmoditates ſuas, & incipit ea cõmemorare, qb. dicit ſe fuiſſe cariturã, ſi Paris fuiſſet ſubmerſus. [Ego) Penelope [Nõ tacuiſſem) .i. cubuiſſem. [Frigida) Vel re vera frigida nõ calefacta à marito, vel certè, quod magis placet frigida .i. ſola, nã frigeſcere ſignãt ſolum eſſe & ceſſare. Ter. Nimiꝶ hic hoies frigẽt, ſicut cõtra feruere, frequẽtari. Virg. Feruet opus. & alibi: cũ littora feruere late, proſpiceres. dicimus aũt ſolum hoiem, q non hẽt ſocium, & locum deſertum & nõ frequẽtatum. Ter. Venit alicunde ex ſolo loco. [Vel frigida) .i. timida. & eſt reciproca (Ser. inqt) translatio, vt frigus ꝓ timore, & pro frigore, timor ponat. Quare hic frigida .i. timida intelligi dr̃e arbitror Foſcharilegia docebunt, vbi hoc latius diſſeritur, ſed bř, iccirco frigida timida intelligendum eſt, qm̃ in lecto fingebat violẽtos Troas ituros in Vlyſſem, & multa pericula, quæ Vlyſſes potuiſſet obire. Frigidus multæ ſignationis dictio eſt. Sed inter cetera maliũ, liuoreq; plenum ſignãt. ſic frigida verba, frigidusq; ſermo dr̃, qui nõ copioſè, pleneq; laudat, remq;, vt ęquũ eſt, amplectitur, quare turpius eſſe dicebat Fauorinus exiguè, atq; frigidè laudari, q̃ inſectanter, & grauiter vituperari, cum illud amici, hæc inimici eſſe videretur. [Deſerto) .ſ. à te qui debueras in eo mecum iacere. Relicta per x x. annos à te deſtituta. [Nec quererer) .i. non dolerem & lamentarer. [Dies ire tardos) .i. eſſe longos, quia deſideranti & optanti tardè finiri vĩr. Nã amãtib. & oib. qui ſunt in aliqua ſolicitudine fortunæ tpa vĩr tardè trãſire, & eſſe nimium longa. Virg. in Buc.

Si mihi non hæc lux toto iam longior anno eſt.

Et Horat. in j. Epiſt. Vt nox longa qbus mentitur amica diesq́ꝫ lõga vř opus debentib. Dies in minori numero cõis eſt gñis, multitudinis aũt maſculini tñ, quo fit, vt erret is, qui fœminini ẽt putet. & declinatur hic, vel hæc dies, huius diei, antiqtus ẽt dies, vt Virg. Libra dies, ꝓ diei, ſic quoq; dij i patrio caſu faciebat. Virg. Munera lætitiamq; dij, pro diei. Quamuis ab oib. hoc loco dei legatur. Die genitiuus quoq; faciebat, vt apud Sal. in Iug. Vix decima parte die reliqua. Vbi Gell. non. n. inquit, puto argutiolã iſtã
Sal. locus recipiendã, vt die dictum, quaſi ex die exiſtimemus, ꝑplacet hercle, vt die, pro diei, legatur, declinatio iſta quidẽ antiqtus obſeruabatur. hæc Gell. Sed putet, miſeretq;, quib. quantisq; mendis ſcateat Criſpos, & qdem non ſine doctiſſimoꝝ iniuria, qui vitꝫ talẽ vitio marceſcere ſinãt. Nam falsò tunc legitur, Vix decima parte diei relicta, in quo miror Ioan. Chryſoſtomum cõmentatorem haud indoctum dormitaſſe, vt quid Gel. referat, ne viderit quidem, ſeu meminerit, quo fit vt dies genitiuum emittat, huius diei, die, & dij. Igitur ego à te relicta, ſi Paris obrutus eſſet, non quererer diea ire tardos, vt nunc, q te abñte x x. annos cõſumpti non ſunt. Exponẽs inferius qualiter dies tardi videãtur ire, inqt,

Si maneo qualis Troia durante manebam,
Vtq; mihi dempto fine carendus abeſt.

Mouet Vlyſſem ab incõmodis, quæ patitur, tpis, amoremq; detegit ingentem, quæ ſe mariti pñtiam percupere demonſtret.

Nec mihi quærenti ſpatioſam fallere noctem.
Laſſaret viduas pendula tela manus.

Cõmiſeratio ſuſcepti laboris, & Vlyſſem cõmoner à labore, quẽ eius patitur abſentia. Prius defectum humanę imbecillitatis accuſans Vlyſſem excitet, vtpotè, quæ ſola iacuiſſet i lecto, quæ res deſpectui eſt coniugatis, doloriq; maximo. A tpe, quod relicta q̃ratur dies ire tardos, qm̃ dempto fine carendus abeſt. Refert labores modo, quibus manus viduè laſſantur. Quæ oia defeciſſent ſi adulter Paris obrutus eſſet. Sunt, qui dicant, telam ordiri diu, noctuq; detexere vt procis verba daret. Quod licet apud Hom. conſtet, hic tñ videtur, vt Icarium quoque patrem falleret, qui duo diſcedere lecto Penelopẽ cogebat, increpabatque lõgas moras. Cui tela peracta, quia ſenex mortuus inuolueretur, perficiebat, eam ſe nupturam fidem dedit. Quoniam igitur:

Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
Cogit, & immenſas increpat vſque moras. Et,
Dulichij, Samijq;, & quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxurioſa proci,
Tela pendula, manus meas viduas laſſat.
His tela peracta coniugij fidem faciens.

Alij dñt, telam detexiſſe, non eo, vt Icarium, procosque falleret, ſed quo moleſta noctis, quæ faſtidio Vlyſſis erat abſentia, leuarerur. Nam tempora, ſi quando moleſta ſunt, fallimus aliquid peragendo imprudentes præterimus. Ouid. de Triſtib.

Cantantis pariter, pariter data penſa trahentis
Fallitur ancilla, decipiturq; labor. Virg. iiij. Georg.
Inter quas curam Clymene narrabat inanem
Vulcani, Martiq; dolos, & dulcia furta,
Atque Chao denſis diuum numerabat amores
Carmine, quo captæ dum fuſis mollia penſa
Deuoluunt, iterum maternas impulit aures *Luctus Ariſtæi.*

Hoc. n. veri ſimile videtur, quod quærẽti, inquit, fallere noctem. non autem procos, Icarium dixit. Quod plerique rñdentes ſoluunt, vt ſit quærenti fallere .ſ. procos, & patrem, noctem .i. per totam noctem. Tempus in accuſatiuo continuum ſignificat, tum etiam, quod in Sabini epiſtola ad Penelopen dicat Vlyſſes:

Pacta quoque es thalamo, niſi mendax tela moretur,
Et captum reuocas pallida ſemper opus.

Igitur non tam, vt procos falleret, quam vt patrem etiam, quod cõmentatores prætererunt, telam detexebat. [Nec mihi quærẽti) ..., à facto, vt procos falleret, quantum telæ die texuerat, tantundem ad lucernam nocte detexebat pollicita erat ſe tunc virum accepturã, cum telam finiuiſſet, qua integeretur Laërtes ſenex, cum fatum cõtigiſſet, fallaciam deprehendit Antinous vnus ex procis ancilla referente, vt Hom. auct. eſt. [Tela pendula) .i. ſuſpenſa, & declinatur hæc tela, telæ. [Pẽdula) In telario ad opus conficiendum patens. [Pendula) Quæ pendet è ligno quo inuoluitur, quod iugum dr̃. Ouid. vj. Met. Tela iugo iuncta eſt. [Quærenti) Conanti. [Fallere) Decipere, & pręterire aliquid faciendo & texendo, ne moleſtiam tpis ſentiã, quod tñ non poſſum aſſeq, quia labor texẽdi dum de tuo diſceſſu ſum anxia, laxat, & fatigat manus meas, qđ nõ fieret, ſi tu adeſſes, oĩs. n. vř labor mihi iocundus te pñte. dicitur autem falli, vel decipi tempus, cum aliqd fit, quo ipſius temporis moleſtia non ſentiatur. Ouid. in Triſtib.

Non qui ſoletur, non qui labentia tarde.
Tempora narrando fallat, amicus, adeſt.

[Fallere noctem) Hoc eſt nocte procos fallere. [Nec mihi quærenti fallere) .i. occaſionem, qua fallere .i. mitius peragam ſpatioſam noctẽ, quæ me ſua duratione opprimeret, niſi labore fallerẽ eam. Nã, ocioſis ſub noctẽ cura recurſat. [Tela) Ter. in Heaut. Mulier telam deſerit continuò. Telam exordiri, prouerbialiter dictum, pro Rem aliquam incipere, & aggredi. Plaut. in Bacc.

Exorſa hæc tela non malè eſt omnino mihi.

[Qñ ego non timui) A corporis labore ad animi ſolicitudinem tranſit, inſtans interrogando. [Ego) Quæ bellicos euentus cõſidero. [Qñ ego nõ timui) Interrogatio figurata, quæ tunc locum habet, quando affirmationi locus deeſt, & ita negatiuam petit reſponſionem, non tamen datur, vt in Buc.

Hæc eadem, vt ſcires quid non faciebat Amyntas.

Quaſi dicat nihil non faciebat, ſed oia faciebat, & hoc qñ ego nõ timui qđ eſt ſemper timui, ſed plus efficit quã ſi diceret ſemper timui. [Qñ) q. d. ſemp, eſt. n. ꝓnunciandũ interrogatiuè. [Pericula) .ſ. de te grauiora, maiora quã poſſint accidere. [Grauiora u.) .ſ. ꝑiculis .i. maiora, q̃ ea, q́ verè pñt tibi euenire. [Grauiora pic. veris) Cogitãs videre ſe, videbãtur multa, quæ, q̃uis nõ eſſent vera, ſi fuiſſent, veris grauiora erãt, qa. [In te fingebã violẽtos Tr. ituros: Noie in Hect. pallida ſemp erã.) Nõ. n. ita erat, vt ipſa fingebat, neq; vim Hectoris exptus eſt Vlyſ. cuius nomẽ Penel. timori erat. Fuit tñ ex his x. Vlyſſes vnus, quoꝝ, cui Sors eueniſſet vnus cũ Hect. congrediendũ erat, qđ Aiaci obuenit. Vt ei obiecit Vlyſ. Met. xiij. qđ Hectorẽ abſq; vulnere dimiſiſſet. [Res eſt ſol.) Snia auget miſeriã. Sũt, inqt, i amore ꝑpetuæ ſolicitudines, vnde apud Plaut. Amator adoleſcẽs, q̃ miſer, inqt, eſt q amat. [Res eſt ſol. pl. t. am.) Amoris deſcriptio, Amor eſt grauiſſima cura. Virg. Iãdudũ ſaucia cura Vulnus alit venis. Et Veneris iuſtiſſima cura. Idẽ mea maxia cura. Rõ aũt, cur amor cura dicatur, hoc verſu apparet. Qm̃, *Nec placidam membris dat cura quietem.* Et iiij. Georg.

Inter

Inter quas Clymene curam narrabat inanem.

Curā inanē Martis amorem ſignat, cui dolos parauit Vulcanus. [Amor eſt igit res pl. ſol. tim.) .i. amor eſt cura plena timoris, q̄a,

Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula tellus, &
Eſſe peregrino captos amore potes,
Tam longa cauſas ſuſſicer eſſe mora.

Hæc erant, q̄ Penelopē ſolicitabant. [Soliciti) Anxij, irrequieti. [In te fingebā aīo cōmentabar) Exponit ſolicitudines cōmemoratione periculoꝝ. [In te fingebā) Violētos Troas ituros. Exponit propoſitū, qđ dixerat frigida .i. timida iacere in lecto ab Vlyſſe deſerto. Nāq; noctu fingēdo, cogitādoq; videre pericula videbatur, q̄ Vlyſſ. poſſet obire bello, & ea inferius q̄ fuerint, narrat. Noctu ſolicitantur amantes periculis, quæ ipſemet fingāt, q̄bus amatores circūueniri poſſint. Idēq; Medea fingebat de Iaſone:

Vt poſitum thalamo tetigi malè ſaucia lectum.
Acta per lacrymas nox mihi quanta fuit.
Antè oculos taurīq; meōs, ſegeteſq; nefandæ.
Antè meos oculos peruigil anguis erat.
Hinc amor, hinc timor eſt, ipſum timor auget amorem,
Mane erat, & thalamo cara recepta ſoror.

[Fingebā) Aīo æſtimabā, & vt ita dicā, imaginabar. [Troas) Troianos accuſatiuus eſt græcus à nominatiuo Tros, accuſatiuus ſingularis eſt Troa, à quo pluralis format̄ p additionē .ſ. vt Troas. dicti aūt ſunt Troës à Troë Ericthonij filio. [Violētos) Fortes, vel potius feroces, & crudeles cōtra te .ſ. interpugnandū. [Pallida ſemp erā) Audito Hectoris noīe non poterat timore nō pallere. Pallor ex timore naſcitur. ſicut ex amore: vt, Palleat oīs amans. [Erā ſemp pallida in noīe Hectoreo) .i. ſemp timebā cū audiebā nomen Hectoris, q̄ oium Troianoꝝ fortiſſimus dicebatur, ꝙ ēt Hom. ī laudē Achil. aſſerit. Pallidus aūt ponitur ꝓ timido, qm̄ ex timore ſeq̄tur pallor. [Noīe in Hect.) Propter ea, q̄ ſubſequunt̄.

Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore victum:
Siue Menœtiaden falſis cecidiſſe ſub armis.

Ne idem ab Hectore pateretur Vlyſſes, expaueſcebat. Omnes Hectoris nomen trepidabant, Laodomeia Proteſilao:

Hectora quiſquis is eſt, ſi ſum tibi cura caueto,
Signatum hoc memori pectore nomen habe.

[Siue quis) Enumerat multos, quoꝝ audiuit ab Hectore interfectos, ob quam cām dicit ſe valde timuiſſe, ne Vlyſſes ſuis aſtutijs poſſet ab eo euadere. [Antilochus erat cauſa nrī timoris) .i. erat cauſ[a] quare timeretur, ſi q̄s narrabat ipm̄ ſuperatū ab Hectore. [Antilochū) Neſtoris filium, quē Quin. poëtæ non ab Hectore, ſed a Mēnone Auroræ filio interemptū ſcribit. Fuit & alius Antilochus Herculis filius, quem Paris trucidauit. [Siue quis Antilochum) Polit. Amphimachium, quidā Antimachum, ſiue Archilochum legendū cenſent, q̄ dum hiſtoriaꝝ veritati vacant, plus, q̄ opus fuerit, quid mulierib. puelliſq; & cōueniat, deceatq; non vident. In quo certè Parrhaſij non poſſum diligentiā non laudare, q̄ auctorē iuxta rem hābuerit. Negligunt poëtæ hiſtoriam ꝓ pſonaꝝ qualitate, quaꝝ aliæ ſimplicitate quadā veritate ignorāt, q̄ vt ſe habuerit, & quia id illis non eſt curæ ſæpe latet, Atque has inter Penelope ſuit Hypſipyle, quoq; oſcitans ī hiſtoria veꝝ minus nouit. *Diceris aurata vellere diues ouis.*

Aureū .n. vellus fuit Arietis, ipſa verò dixit ouis. Aliæ ex induſtria, etiā, qđ rē teneāt, ꝓ certoq; habuerint, ſubdubitātes adducūt ſe. Phyllis adhuc ſe ī dubio illud hr̄e ſimulat, qđ ei narrarat Demop.

Perq; tuum mihi iuraſti, niſi fictus & ille eſt,
Concita qui ventis æquora mulcet, auum.

Ceterumq; quædā aſtutè, callideq; rem p̄tereunt, vt ſimplicitati, inertiæq; debet locū, ſi quidpiam incurioſe hr̄i volunt, idq; ignorare diſſimulent, quod calleat rectè. Mulierib. n. virtuti hr̄ reꝝ & negligentia, & ignorantia, q̄ honeſtā vitam arguāt. Sunt etenim ꝓfectò, q̄ curioſè nimiū videri volūt illoꝝ facta tenentes, quoꝝ amore teneantur, dumq; minima quæq; ſcire ſe demonſtrant, id amori tribuunt, quem ꝓpea ingentem fatentur, Oenone:

Vnde hæc comperenm tam bene, quæris: amo. Virg.
Quis fallere poſſit amantem? Ouid.
Quid non videmus amantem? Idem:
Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

D. O' vtinam) Vehemens nimis, & ſtomachoſa in Paridē imprecatio, à cuius fonte vno, quę enumerat mala fluxere. [Cum petebat) Non eū rediret. Vana. n. fuiſſet imprecatio, qm̄ nihilominus vltum iniurias Græci feſtinaſſent ſuas. [Adulter) Contumelioſa indignatio. Sic etiam Virg. in vij. Abducta virgine p̄da. Ergo adulter, qui adulterijs oblectari ſoleat. Sunt aūt hæc, quæ ſequuntur oīa à cauſaꝝ, & euentoꝝ loco petita. Definitio cauſaꝝ eſt, quę ex cauſis rei cōficitur, vel quæ rei cauſas exprimit. cauſam porrò vocamus id ex quo, per ꝙ, à quo ſiue gratia cuius aliquid efficietur cauſæ ſunt quatuor ab efficiente, vt Sol adhuc ſub Orizonte eſt dies eſt nondum. Si obrutus fuiſſet adulter, Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto. Efficientium cauſarum aliæ natura agunt, quæ non conſilium, ſed impetum ſequuntur, quales Sol, Luna, ignis, herbæ, gemmæ. Aliæ conſilio, vt homines. ſublata materia auſertur effectus. Si adeſſet Vlyſſes, Non quererer tardos ire relicta dies. A forma, rotūdus eſt globus, ergo volubilis. A fine, doctus eſt ergo ſtuduit. Vernum eſt tp̄s, ergo maris grauiora pericula. Ab euentis vel effectibus etiam cauſæ colligi ſolent. Ab effectu, rapuit Paris Helenam, ergo ob Helenam raptam Græci coniurarunt in Paridem. Ab effectu materiæ. liquitur, ergo non eſt, lignum. Ex effectu formæ, volubile eſt, ergo rotundum eſt. Ab effectu finis. Inſtruunt Græci naues, ergo ſunt nauigaturi. [Non ego) Nunc particulatius, quibus afficitur, mala commemorat, vt Vlyſſem magis moueat. [Tardos dies) Locus à beneuolentia ſumptus. longiores, inq̄t, dies tua mihi facit abſentia. [Nec mihi quærenti) A labore corporis mouet affectus. Hic aūt locus ab Homero ſumptus eſt, qui ait Penelopē decem annos, dū ad Troiam pugnaretur, caſtiſſimè vixiſſe, coniugaliſq; de ſe amoria, & caſtitatis exemplum poſteris exhibuiſſe. Deinde vaſtato Ilio ceteris Græcoꝝ Principib. reuerſis eam non modo alicui multis expetentibus nupſiſſe, ſed pudicum & inuiolatum corpus ingenij artibus, qm̄ viribus poſſet minus, ad alioꝝ annos totidem reſeruatum ſuo demum Vlyſſi præſtitiſſe. Nam cum à procis cum diuitijs, tum natalium ſplendore nobiliſſimis Græcoꝝ ſolicitaretur. vt ad ſecunda deſideria tranſiret, & parum conſilium minuſq; præſidij in ſuis domib. Laërte iam decrepito, & Telemacho tum admodum adoleſcente poſitum conſpiceret. vt ſimul animi curas, qua poſſet, arte leniret, telam texendam ſuſcepit ad conficiendum Laërti iam obſenium ęgrè vitam, trahenti taphiō, hoc eſt veſtem ſepulcralem. quo confectò amantib. pollicita eſt de coniugis reditu non vlterius ſperarę. ſeque oīno in ſecunda vota conceſſuram. Ceteꝝ de Vlyſſis reditu bene ſperans, quantum interdiu telæ cōficiebat, tm̄ nocte abſcidebat. [Viduas) Pro me vidua, à parte totum intelligens. Iduare dicebāt antiqui pro diuidere, inde dictæ ſunt Idus, & vidua, ille ꝙ mēſem iduent, hoc eſt diuidant, hæc ꝙ functo marito iduata ſit, hoc eſt diuiſa. [Qn̄ ego) Adiungens animi ſolicitudines a labore corporis tranſit. [Res eſt) Facilis miſeriarum probatio, ex petito diffinitionis loco hoc modo, Animal eſt igitur corpus viuum, & ſentiens. Non eſt animal, ergo nec viuum, amor eſt aliud nihil, q̄ res plena ſoliciti timoris. ergo ſemper timent amantes. [In te) Anxietates, q̄bus miſera angatur cōmemoratione periculorū, breuiſſimè collectas enumerat. [Ab Hectore) Fidem miro artificio & rerum geſtaꝝ imperitia colligit. conſtat. n. Antilochum Neſtoris filium non ab Hectore, ſed à Memnone occiſum fuiſſe. [Menœtiaden) Patroclus ab Eupherbo Panthi filio grauiter vulneratus cum ſe ex certamine ad ſuos reciperet, in Hectorem incidit. à quo haſta tranſactus eſt, Troianiſque trucidandus obiectus. [Tlepolemus) Is Herculis filius fuit ex Aſtioche Theſprotioꝝ regis filia, quem ait Hom. à Sarpedone Lycioꝝ Rege interemptum fuiſſe.

QVAM ſit difficile animum, ſemel conſtitutum, & in vno inueteratum, & à doctis præcipuè viris inculcatum mutare, quiſq; niſi penitus demens dijudicaret. Legitur. n. Ouidij carmen in prima Epiſtola. Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore victum, vbi interpretes oppido quam ingenioſi nihil mutant, adduntque, Politianus autem acris ingenij, & in vtraque lingua facundiſſimus, quippe cui ob multa nobis preſtita iuuentus latina plurimùm debet in Miſcellaneis refert legendū. Siue quis Antilochum narrabat à Memnone victum. Memnō. n. Auroræ filius interfecit Antilochum, vel, Siue quis Amphimachū narrabat ab Hectore victum. Quia Amphimachum vt ſcribit Homer. necauit Hector, hæc ille. Nos verò non Antilochū, non Amphimachū, ſed Archilochum legendum autumamus. Dares nanque Phrygius, qui illi bello interfuit, ait, ꝙ Hector Archilochum regem interfecit, & Æneas Amphimachum, quem Daretem ſequitur Guido de columnis in hiſtoriam Troiana, quem mihi legendi poteſtatem fecit Ragutius de Raho, vir integer vitæ ſceleriſque purus, & antiquitatis curioſiſſimus, cui Dareti, cum Troiano interfuiſſet bello, non minor eſt adhibenda fides, quam Homero longè poſteriori. Facilior præterea eſt literarum cōmutatio ex Antilocho vetere ſcriptura ad Archilogum, quam ex Antilocho ad Amphimachiū, & hoc quod Philoſtratus in Apollinij vita libro ſexto tradit non tacebo, Memnonem Auroræ filium; occubuiſſe nō apud Troiam, quo etiam neque veniſſe illum vnquam conſtat, ſed in Æthiopia, cum regnaſſet apud Æthiopes IOAN. SCOP.

per

per generatiooem quinque ſpatiom, ipſi tamen Æthiopes, quoniam ſupra ceteros homines longiſſimæ funt vitæ, quaſi in adoleſcentia Memnonem lugent, & quæcunque in acerbo funere dici ſolent, conquerunt.

Siue Menœtiaden falſis cecidiſſe ſub armis:
  Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat haſtam:
  Tlepolemi leto cura nouata mea eſt.
Denique quiſquis erat caſtris iugulatus Achiuis:
  Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori:
  Verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro.
Argolici rediere duces: altaria fumant:
  Ponitur ad patrios barbara præda deos.
Grata ferunt Nymphæ pro ſaluis dona maritis:
  Illi victa ſuis Troica * fata canunt.
Mirantur iuſtique ſenes, trepidæque puellæ:
  Narrantis coniux pendet ab ore viri.
* Atque aliquis poſita monſtrat fera prœlia menſa:
  Pingit & exiguo pergama tota mero.
Hac ibat Simois: hic eſt Sygeia tellus:
  Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis.
Illic Aeacides, illic tendebat Vlyſſes:
  Hic * lacer admiſſos terruit Hector equos.
Omnia nanque tuo ſenior, te quærere miſſo
  Rettulerat nato Neſtor, at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhœſumque, Dolonaque cæſos:
  Vtque ſit hic ſomno proditus, ille dolo.
Auſus es ò nimium, nimiumque oblite tuorum,
  Thracia nocturno tangere caſtra dolo:

** facta*

** Iamq;*

** alacer miſſos, alij etiā legunt, lacer amiſſos.*

Sive Menœtiaden) Subaudi ſiue aliquis narrabat. [Menœtiaden).i. Patroclum. [Mœoetiaden) Patroclum Menœtij filium qui cum Opūte canem puerum peremiſſet ad Peleum fugit. Is Achilli filio ſocium dedit in bello Troiano, cumq; Achillis inditus armis pugnaret, Apollo in formam Aſij Dimantis filij incitat Hectorem ad pugnā, cui congredientem Patroclum armis exuit perfractis fibulis, & trucidandum obiecit, vt ſcr. Ho. Interea Euphorbus Pāci filius Patrocli humeros telo confixit, cumque Patroclus, vt ſactum vitaret, ad ſuos ſe reciperet, Hector vtrunque latus telo tranſegit. Surripuiſſentque Troiani cadauer niſi ad tutelam Menelaus affuiſſet. [Siue Menœtiaden) Patroclus Meneci filius. Achilli adeo carus, vt cum primùm ab Antilocho Neſtoris filio ſcierit, occiſum ab Hect. adeo ęgrè tuliſſe ferunt, vt antè inſomnes noctes duxerint omnes quam mortē eius vlciſceretur. De quo Iuuen.

Dat pœnas noctem patitur lugentis amicum,
Pelide cubat in faciam moxq; deinde ſupinus. Hom. i fine Il.

Carpitur alta quies, virum ſed luget Achillem
Patrocli exitium, nunc huc, nunc vertitur illuc.
Et nunquam dulci declinat lumina ſomno.
Patroclum cupit, ac defunctum robur amici,
Crudeleis fundens lacrymas, haud immemor ille,
Quam varios ſecum caſus, belliq; labores
Pertulit, & rapidos ſcopuloſa per æquora fluctus.
In latus interdum iacet, interdumq; ſupino
Corpore, nunc heret vultu terra tangit, & alti
Anxius ad littus maris, errat, & omnia verſat.

Quatuor amicorum paria fuiſſe celebrantur veterum memoria. Theſeum, & Pyrithoum, Achillem, & Patroclum, Oreſtē, & Pyladem, Pytiam, & Damona. Addunt præterea Græcoꝝ iuniores Epaminundam, & Pelopidam. Dion verò Pruſenſis hiſtoriam variat, atque in incertū omne. quod de Troia fertur, reuocat, Hectorem contendit tunc tpis Achilli necem dediſſe, ſed ab Hom. q Græcis blandiebatur, clariſſimis inuolui mendacijs. Atque hoc cōmento fabulas veriſimileis fecit, vt Achillis ſub armis Patroclus interfectus à nece liberet Achillem. [Succeſſu) Optato euētu, dolui, ꝙ vt optabaris non ſucceſſit. Cecidiſſe mortuum eſſe. [Sub falſis armis).i. in armis non ſuis. ſed Achill. hiſtoria aūt hęc habet Patroclus filius Menœtij filij Actoris ab Achille ſincerè dilectus, cum Achill. ob nam raptæ ſibi Briſeïdis, nollet pugnare, eius armis indutus, putans ſe territurū Troianos, qui crederent ipſum eſſe Achill. cum Hectore congredi auſus eſt, a quo & ſuperatus, & interfectus eſt, cuius cęde tanquam amiciſſimi Achil. ita moleſtè tulit, vt non poſſet quieſcere tandem, vt eum vlciſceretur, reuerſus ad pugnam Hectorem interfecit, quem currui alligatum circa muros Troianos raptauit, & hæc ſatis ſunt ad hūc locum intelligendum, Patroclus interdum à poëtis dicitur Actorides ab auo. Ouid. Faſt. lib. j.

Actoridem Peleus ipſum quoque Pelea phoci,
Cæde Phæmonias ſoluit Acaſtus aquas. Et lib. xij. Met.
Reppulit Actorides ſub imagine tutus Achillis
Troas ab arſuris cum defenſore carinis.

[Flebam) Flendo timebā. [Dolos.) Aſtutias tuas. [Poſſe carere ſucceſſu).i. ne carerent felici euentu. i. ne vincerent virib. hoſtiū. [Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.) Vlyſſ. verò q fuerint doli, refert inferius. Et quod Rhœſum, Dolonaq; interfeciſſet illū ſomno, hunc ꝓditū dolo. Flebat igitur qm̄ Patroclo capiēdi Achil. arma paꝝ proceſſerat dolus conſiliumque, cuius ſucceſſus mors fuit, ne Vlyſſ. ēt ſucceſſu doli nō carerēt. Laudat Vlyſſ. apud Ho. ſe dolo ceteris facilè pſtare mortalib. Vanū eſt, quod qdā refert. Vlyſſ. inſaniā hic alludere, vt ſit hoc dolus, qm̄ inſanum antè ſe ſimulaſſet Vlyſſ. ꝙ̄ peteret Troiā. Cum iſtæc. n. ſnia non currat ad veꝝ ſenſum, quem huius eſſe locivolo. Loqtur hoc loco Penelope de dolis, quos ad pſens machinatur, aut in futuꝝ, ac ꝓpea dixit poſſe carere, ſi præteritos, atq; antè actos intellexiſſet, diceret, potuiſſe carere, qm̄ cognitus fuit Vlyſſ. cōmentum, ſimulare ſe inſaoum, ne peteret cum alijs Troiā. itaq; dolus ille nō caruit ſucceſſu hi verò caruerunt. Niſi videant, velintq; pñs tps poſitū pro præterito, vt poſſe ꝓ potuiſſe ab Ouid. dicatur. Sed videant, conueniat nécne? Sanguine Tlepol. Phyleus Theſprocioꝝ rex filiā habuit Aſtiochē, ex qua Hercules filiom Tlepolemō genuit, is cum in domo paterna Liciniū patris germanum trucidaſſet, veritus vltionem, fugit, & Rhodi i partē regni receptus eſt, vnde cū nauib. ix. in obſidionē Troianā venit, hūc Sarpedon Lycioꝝ rex interemit. [Tepefecerat) .i. calefecerat. [Sanguine) .ſ. ſuo cū eſſet vulneratus. [Lyciam haſtam) Quā Sarpedon Lycius ferebat, qui vir ingens fuit. Vnde Æn. j. Sæuus vbi Æacide telo iacet Hector, vbi ingens Sarpedon &c. [Eſt nouata.) Reintegrata, creuit, & aucta eſt maximè ſui ſolicita, cum Lycij Sarpedonis haſta Tlepolemū eecidiſſe percipi. [Cura) Timor, ſolicitudo. [Denique quiſquis) Colligit ſe maximè ſollicitari ad oē alioꝝ periculum. [Denique) Tandē & finaliter. [Quiſquis) .i. q cunq; ſiue fortis, ſiue ignauus. [Iugulatus) Interfectus. nā iugulus eſt pars colli ſupra pectus vbi locus eſt ad hoīem interficiendū aptus, inde iugulare dr. [Caſtris Achiuis) .i. in exercitu Græcoꝝ. [Pectus) Cor, qđ intra pectus continetur. [Amantis) .ſ. mei Penelopes. [Erat frigidius glacie) Nam pp timorē hoīes frigidi fiunt. Virg. j. Æn.

Ex templo Aeneæ ſoluuntur frigore membra.

Quod aūt dixit, frigidius glacie hyperbole eſt figura .i. ſuplatio. nam hæc oratio eſt ſupra veꝝ. [Sed bene conſuluit) Locus ab auctoritate deoꝝ illis curæ fuiſſe, quod optabat. [Sed bn̄ &c.) Sed iſta, inquit, non ſunt iam timenda, cum parta ſit victoria, ob quā nymphæ. i. ſponſæ maritos recipientes dijs vota perſoluūt, facit aūt digreſſionem, qua recitat ea, quæ à maritis receptis narrantur de ſitu & excidio Troiæ. [Deus) Aut ad Hymenæum, aut ad Cupidinem referas, ſed de Hymenæo placet. [Æquus) .i. iuſtus, qui pios & iuſtos nunꝙ̄ derelinquit. [Bene conſuluit) .i. bn̄ prouidit. [Amori) .ſ. meo. [Caſto) Coniugali, pudico quia ſemp tibi ſeruaui fidem. [Caſto) Caſtus, qm̄ xx. annos alium mouit neminem multis petentib. Daris verò Samius Penelopen, inqt, Vlyſſis abſētia cum procis oībus rem habuiſſe, quoꝝ promiſcuo concubitu natus ſit Pan. Dion Pruſenſis affirmat, quod Vlyſſe abſēte factum eſt vt Cephalonenſium iuuentus in procandā Penelopē verſa ſit neque ex alijs Vlyſſis amicis quiſꝙ̄, neq; ipſe qui proximè adeo habitaret Neſtor, auxilij quidꝙ̄ tulerit. Herod. verò huc accedit, vt Pana Mercurij filium tradat ex Penelope. de qua in Priapeis. [Verſa eſt) Ecce qūo bene cōſuluit, qa in tantis periculis belli, vir meus Vlyſſ. incolumis remanſit, & Troia euerſa eſt. [Verſa eſt in cineres) .i. incenſa, nam qđ incendio conſumitur, in cineres vertitur. [Verſa eſt in cineres) Plus eſt quā ſi exuſta eſt, dixiſſet. [Soſpite viro.) Vlyſſ. id. n. potuit ex Telemacho ſcire, q eadem ex Neſtore, & Menelao audierat. [Viro marito) .ſ. meo. [Soſpite) Incolumi. [Argolici rediere duces) Exemplo firmat ſoſpiciones, alij rediere, tu ſolus ceſſas. [Argolici) Nūc pgit Penè.

com

Om ne er

cõmemorare & probare ab æquitate, quod Vlyſ. debeat domum reuerti, quia omnes alij duces reuerſi cõſolantur vxores ſuas, cũ ipſe ſolus, vt diximus, maritali deſit officio. [Duces) Vt Neſtor, & Agamemnon & Menelaus. [Duces) A ducendo dicti, qui partem exercitus regunt. [Argolici) Græci. [Rediere) .ſ. domũ ſuã, vel in patriam. [Altaria fumant) .i. incenſa ſunt ad facienda ſacra dijs, ob ſuſcepta vota. Ouid. lib. ij. Faſt.

Idibus Auguſtis fumant altaria Fauni.

Solebant .n. antiqui in aris thura & cæſas victimas comburere, vñ illa, ſacra holocauſta, quaſi cõbuſta dicebantur. [Præda) Spolia quidquid .n. alicũde rapitur, pda dr. [Barbara) .i. Tro. nã priuſq̃ Rom. rerũ potirentur, Græci oẽs præter ſe barbaros appellabãt, poſtea verò Latinis, Græcisque exceptis barbari oẽs dicti ſunt. [Ponitur) .ſ. a victoribus, quia ſolebant hoſtilia ſpolia tẽplis deorum affigi à victoribus. Virg. lib. iij. Æneid.

Aere cauo clypeum magni geſtamen Abantis
Poſtibus aduerſis figo, & rem carmine ſigno.

[Ad deos patrios) In tẽplis Deorũ, & Laribus appendũtur, vt veteres facere conſueuerunt qui poſtibus templũ arma ſuſpendebant. [Deos patris qui colũtur in patria, q̃a quælibet natio habuit ſuos deos. [Nymphæ) Interdũ græcæ dñr ſponſæ, hic pro mulieribus puellis ponitur. [Dona grata) Nã, vt inq̃t Val. Max. priſco inſtituto rebus diuinis opera dabatur, cũ aliquid cõmendandũ precatione, cũ expoſcendum voto, cũ exoluendũ gratulatione. Eſt aũt gratulari dijs agere gratias, vt ex Iuno. facile pcipitur, in hũc ergo ſenſum dixit Ouid. grata dona. [Grata ferunt) Aliarũ fortunã cõmendat, quarũ mariti redierũt, vt iuſtior ſit eius querela, aliæ dijs vota pſoluunt pro maritis ſaluis. mihi ppetuã querela relicta eſt. [Dona grata) .ſ. ipſis puellis, q̃a libenter ea offerunt pro maritis ſaluis .i. incolumibus. Ter. Saluum te venire gaudeo. [Illi) .ſ. mariti canũt, cũ lętitia narrant. [Suis) Melius iũgitur victa, vt ſit datiuus & ſenſus. [Victa ſuis,) Ideſt à ſuis gręcis. [Troica facta) Quæ ad Troiã geſta ſunt. Alij, Fata, legunt. non aũt facta, qđ .n. ſignificaret facta Troica eſſe victa ſuis, ſed fata victa ſunt, q̃bus defenſio Troianorũ cõſiſtebat, q̃ cũ diu Grecos fatigaſſent & ab ea expugnanda vrbe repellerent, tandẽ inſidijs Sinonis victa ſunt, equo ligneo armatis viris pleno in vrbe introducto, fata aũt non facta legendũ eſſe, vel illo Virg. loco maximè percipitur ij. Aen. Fracti bello, fatisq; repulſi Ductores Danaũ. Fata aũt hæc Troianorũ dñr fuiſſe. Vita Troili. Conſeruatio Palladij .i. ſimulacri Palladis, qđ Troiani habebãt in vrbe, & vt ſepulcrum Laomedontis qđ erat in porta Scæa ſeruaretur integrũ, & vt equi Rhœſi, de q̃bus inferius dr, poſſent à Troianis recipi, hęc oĩa fata vicerunt Græci. Nã Achilles Troilum ſecũ congreſſum interfecit, Palladiũ verò ab Vlyſ. & Diom. clã noctu vrbẽ ingreſſis, cæſis arcis cuſtodibus aſportatam eſt, Equi Rhœſi vt infra videbitur, ab Vlyſſe & Diom. abducti ſunt, vt Virgilius inq̃t, Priuſquã pabula guſtaſſent Troiæ Xanthumque bibiſſent, Porta verò Scæa diruta eſt ab ipſis Troianis, vt equus introduceretur, & ita fata Troiana victa ſunt, & de his nunc eſt intelligendum. [Iuſti) Religioſi συντεκμαῖς. Etenim, iuſtitiæ prima pars eſt pietas & deorum cultus, cui maximè illa ſtudebat ętas. hinc Heſiod. carmẽ prouerbij vice iactatum, quod Hyperides in Antocleum eecitat. ἔργα νέων βουλαὶ δὲ μέσων εὐχαὶ δὲ γερόντων. Bella gerant iuuenes, at proxima cõſulat ætas. Decrepitique ſenes palmas ad numina tendãt. equitatis obſeruantiam ſenibus etiam conuenit, itaque nihil impedit in ſuo proprio ſignificatu iuſtos accipere. [Senes iuſti) Seueri, & graues. ſcheſis onomaton eſt. nam ſingulis ſuas denominationes addidit. ſenes iuſti, puellæ trepidæ. [Iuſtique ſenes) Epitheton conueniens illi ætati. Ouid. lib. vj. Metamorph.

Dicite iuſte ſenex, & fœmina coniuge iuſto.
Digna quid optetis. Et lib. iij. Faſt.
Flent pariter molles animis virgoq;, ſenexq;.
E quibus hæc iuſti verba fuere ſenis.

[Tepidæ) Naturaliter timidæ. [Pẽdet) Attẽte audit. cũ .n. aliquẽ attente audimus, ita eũ aſpicimus, vt ex eius ore pendere videamur. Virg de Diom. pẽdetq; iterũ narrãtis ab ore. [Atq; aliquis) oſtendit Penel. quã varia rerũ narratione Græci domũ reuerſi detineãt vxores ſuas. [Monſtrat) ſignificat, & oſtendit quaſi ad oculũ. [Fera prœlia) .i. pugnas geſtas inter Græcos & Troianos. Exiguo mero) Sic .n. in menſa ſolent multa depingi, quæ ad oculũ demonſtrare volumus, vt infrà Helena ad Paridem.

Orbe quoque in menſa legi ſub nomine noſtro.
Quod deducta mero litera fecit amo. Et in primo Am.
Verba leges digitis verba notata mero. Idem in lib. Am.
Non oculis tacitum tuis conſcriptaq; vino, menſa.

[Pingit) .i. ſcribit. Laus pictoris & declamatio ex contrarijs per antitheſin videlicet. nam tota pergama magna nimirum fuerũt. Vnde contrarium eſt exiguo mero. Pingit aũt fundendo modicum vini ſuper tabulam, ſeu menſam, quo deducto per digitum oſtendit formam & ſitum Troiæ. [Pergama) Troianæ vrbis ſitũ. [Hac ibat) δεικτικῶς .i. demonſtratiuè ponitur. Simois fluuius Troianis ex Ida monte Simois defluens, iuſta Ilium labens, non longè à Sigæo Xãtho cõmixtus facta palude in mare ingreditur, genitiuum facit Simoẽntis. [Tellus Sigeia) Campus Sigæũ Troiæ promontorium, vrbis in eo diruta cernitur, illic & nauale, & Achiuorũ eſt portus, vt Ste. dicit. illic ẽt tumulus Achil[l]. Patrocli & Antilochi conſtitutus eſt, quibus Ilienſes quotãnis ſacrificãt. [Regia celſa) Superba Priami domus, quæ erat in arce, paululũ diſtabãt Paridis ædes, vt Hom. tradit. [Æacides,) Achill. Æaci nepos & Pelei filius, vt dicemus alibi. [Steterat) Fuerat, erecta erat. [Regis celſa) Aula ſubſtantiuum eſt. [Illic) .i. alio loco, ita .n. iſta narrantur, quaſi loca ſint antè oculos. [Æacides) Achilles nepos Æaci patronymicũ ab auo, nam Æacus Iouis, & Æginæ filius genuit Peleum pr̃em Achilli. [Tendebat) Tentoria militaria habebat, dñr aũt à tendendo, quia extentis velis fiebant, demonſtrantur aũt Achillis tentoria nõ ſine cauſa, q.d. vbi Priamus ſupplex fuit ei & corpus Hectoris ad ſepulturã redemit. [Illic Æacides,) ſic Virg. Æn. ij. *Hic Dolopum manus, hic ſæuus tendebat Achilles.* [Tendebat) .ſ. tentoria ſua & caſtramẽtatus eſt. [Hic alacer miſſos) Terruit Hector equos.) Alij ad tractum Hect. hoc referunt, vt diſtractus Hector, Achil. equos terruit, & lacer admiſſos, legũt. Quoniam in conſolatione ad Liuiam Deuſillam dicat.

Hoc erat Andromachæ cum vir religatus ad axes,
Terruit amiſſos ſanguinolentus equos.

At mihi, probabilius eſt, vt ab Hom. ſnia non diſcedamus, cũ quo congruere videbimur, ſi legamus. [Hic lacer) Hector Patrocli morte gloriabundus, & gaudens. [Terruit) Conſternauit, equos Achil. Xanthũ, & Balium, quos genuit equarũ velociſſima Podarges ex Zephyro cũ ad Oceanum verno prato paſceret. [Miſſos) Ab Automedõte Diorei filio Achillis auriga, multis ſtimulis cõcitatos: nã vt Hom. xvij. Il. ſcr. Achil. equos cum primũ ab Hectore proſtratũ Patroclum ſenſerit: diſcurrere, fremere cœpiſſe, & licet ab Automedonte verbere, & adulationib. interdũ ſtimularẽtur, illos neq; ad naues, neq; Helleſp. verſus referre pedẽ: neq; rurſum in Ilium ire voluiſſe, ſed tanq. colũnam in alicuius monumento nixam imotos perſtitiſſe, & admotis alternatim capitib. multis lacrymis cõploraſſe. [Hic lacer) Malè legitur, Hic alacer miſſos terruit Hector equos. Nam hæc ſnia nulla rõne, aut hiſtoriæ teſtimonio põt comprobari, nec eſt veriſimile qđ Græci vxoribus ſuis in bello geſta narrantes laudaſſent Hectora hoſtẽ, aut appellaſſent ipſum alacrẽ, Et de equis territis ab Hectore, dũ viueret, nulla ſit mentio. nam quidam dñt de equis Rhœſi, q̃uo cõuenit, cum Rhœſus in auxilium, Troianorũ veniſſet, prætęrea in libræo vetuſtiſſimo, Hic lacer, ſcriptum reperij, & multis oñdi, & adhuc oſtendere poſſum: legendum eſt igitur, Hic lacer admiſſos terruit Hector equos. Conſtat .n. Hectora circa muros Troianos equis raptatum fuiſſe. Virg. lib. ij. Aen.

Ecce antè oculos mœſtiſſimus Hector,
Viſus adeſſe mihi largosq; effundere fletus,
Raptatus bigis, vt quondam, aterq; cruento
Puluere &c. Et idem lib. j.
Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros.

Dum igitur traheretur Hector, equi aſpectu cruentati cadaueris territi ſunt. hoc oſtendit ipſe Ouid. conſolatione ad Liuiam de morte Druſi, his verbis:

Hoc fuit Andromachæ cum vir religatus ad axes
Terruit amiſſos ſanguinolentus equos.

Ergo volens nunc aliquis ex Græcis illum locum vxori ſuę antè oculos ponere dicebat. Hic, hoc loco, quem deſignabat in mẽſa. [Hic lacer) .i. vulneribus confoſſus & dilaceratus, vt Virg.

Vulneraq; illa gerens, quæ circum plurima muros.
Accepit patrios.

[Terruit Hector amiſſos) .i. liberos & celeres, nam amitto componitur ex a, particula ſeparatiua, & mitto, inde amiſſus dicitur, quaſi dimiſſus, & liber & ideo celer. Ouid.

Et celer amiſſis labitur annus equis. Et lib. iiij. Faſt.
Hanc quondam Cytherea diem properantibus ire
Iuſſit, & amiſſos præcipitaui equos.

Ergo nullo modo legatur alacer miſſos. [Hic lacer admiſſos terruit) Vno ore oẽs. Hic lacer admiſſos legendũ putãt. Hubert. ita eſſe oino contendit, neq̃ etiã aliter legi .i. Hic alacer miſſos. Neque rõne, neq; hiſtoriæ teſtimonio cõprobari poſſe. Deq; eq̃s ab Hectore territis vlla vſq̃ mentio ab Hom. Sed fallitur manifeſto errore.

Hubertinus error. errore. Homerus xvij. Iliados Achillis equos ab Hectore morte Patrocli territos Volſcus probat, eumque legito. Philelphus autem, à quo locum hunc mutuaſſe omnes puto, eiuſque magnam partem & laudem, & gloriam. [Omnia nanque tuo] Docet quo modo, & à quo hæc norit facinora Vlyſſ. ex Telemacho videlicet ſuo & Vlyſſ. filio, quem ad Neſtorem miſerat patris inquirendi gratia. In qua re conciliat ſibi ingenioſa mulier beneuolentiã mariti, cuius ſe ſemper tam ſolicitam fuiſſe ſignificat. Ordo eſt, dico ſupple, quòd Hector terruit, nanque Neſtor ſenior qui ſecundùm Homerum tertiam vixerat ætatem, retulerat, ideſt, recenſu erat & narrauerat omnia, nato, ideſt, filio tuo Telemacho miſſo te quærere, ideſt, vt te quæreret. [At] ideſt ille ſcilicet filius tuus & meus. Thelemachus mihi ſubaudi rettulit, Et, ideſt etiam præter ſupradicta. [Rettulit) Narrauit. [Rhœſum, Dolonaque Cæſos) Sic legẽdum eſt, vtque coniunctio encletica, vtrique ſubiungatur. vt conſtet ratio metri. nam Dolon primam corripit, & que, coniunctio hoc loco nõ ſolum copulat verba: ſed etiam ſenſum, vt oſtendat vtrunque cæſum, id eſt interfectum fuiſſe. Fuit autem Rhœſus rex Thraciæ filius Eronei, ab amicitia Priami non alienus: qui cum in auxilium Troiam veniſſet, cum Thracũ copijs iam nocte adueniente ante inſulam, quę antepoſita ciuitati continenti adiungitur paulisper commoratus, poſt ea circiter ſecundam vigiliam campos Troiæ ingreſſus tentoria explicuit, quod vbi Diom. & Vlyſſ. in ea parte vigilias curantes animaduerteret: vel potius: vt alij volunt ex Dolone Troiano intellexerũt: qui & ipſe ſpeculatum exierat: & eum deprehenderat, vt mox dicetur: omnia circumſpiciens, Celeriter ad locum, vbi Rhœſus cõmoratus fuerat: acceſſerunt. Tum fatigatis ex itinere cuſtodibus & ob id ſomno preſſis. Vlyſſ. & Diom. introgreſſi, regem in ipſis tentorijs interfecerunt, & currum eius cum inſignibus equis: ad naues Græcorum duxerunt. Dolon autem vir fuit Troia. Eumedis filius qui in caſtra Græcorum ſpeculator acceſſit pactus cum Troianis vt in remunerationem ſpeculationis: ſibi darẽtur equi Achil. poſt victoriam quam ſperabat: ſed deprehẽſus eſt a Diom. & Vlyſſ. qui & ipſi ſpeculatum venerant, & vigilias (vt diximus) in ea parte curabant: quibus omnia aperuit: quæ Troiani pararent: & ſperarent: indicauitque præcipuè aduentum Rhœſi: & fatum: quod de eius equis erat: Troiam non poſſe capi: ſi aquam Xanthi bibiſſent: aut pabula ſoli Troiani guſtaſſent, promiſerãt ei. n. vitam, ſi omnia indicaret: verum omnibus perceptis, eum interfecẽrunt, thracumque caſtra inuadunt. Diomed. dormientem Rhœſum perimit & ſocios xij. equos in caſtra abigunt, & ad præſepe inter alios Diom. equos alligant. Vnde Ouidius nunc dixit eum proditum dolo, quia non ſeruauerunt: quod promiſerant, eum autem ſpe equorum Achil. ſpeculatum iuiſſe oſtendit Ouidius lib. ij. Triſt. non foret Eumedes orbus ſi filius eius, ſtultus: Achilleos non adamaſſet equos. & Virgil. lib. xij. Æneid. multis verſibus. Sed quidquid pertinet ad intelligẽdum hunc locũ: optimè habetur lib. xiij. Metamorph. ex verbis Vlyſſ. Eſt aliquid de tot graiorum milibus vnum. A Diom. legi nec me ſors ire iubebat. Sed tamen & ſpreto noctiſque periclo. Auſum eadem quæ nos phrygia degente Dolon. Interimo non ante tamen: quam cuncta coegi prodere: & edidici quid perfida. Troia pararet. Omnia cognoram, nec quid ſpecularer habebam. Et iam promiſſa poteram cum laude reuerti. Haud contentus eo petij tẽtoria Rhœſi. Inque ſuis ipſum caſtris, comiteſque peremi. Atque ita captiuo victor votiſque potitus Ingredior curru lætos imitante triumphos. & Verg. lib. j. Æneid. Nec procul hinc Rhœſi, niueis tentoria velis. Agnoſcit lacrymans, primo quæ prodita ſomno. Tytides multa vaſtabat cæde cruentus. Ardentiſque auertit equos in caſtra priuſquam Pabula guſtaſſent Troiæ Xanthumque bibiſſent. Ecce per hos Ouidius & Vergil. verſus declaratur totus hic locus huius epiſtolæ, vt ſicut hic Rhœſus proditus ſomno: quia inuaſus eſt, cum dormiret cuſtodibus etiam ſuis, vt dictũ eſt. Somno preſſis ita enim ſcribit Dytis cretenſis. licet Ser. ſuper eum locum', primoque prodita ſomno, exponat prima parte noctis vt Libra die, ſomnique pares vbi fecerit horas. Sed prior ſenſus eſt ex hiſtoria. [Auſus es) incuſat Penel. Vlyſſem nimiæ audaciæ & obliuionis ſuorum. [Nimium & nimium) hoc eſt penitus tuorũ patris, filij, & vxoris. [Tangere) Scilicet acceſſu tuo, hoc eſt intrare. [Caſtra Thracia) Id eſt tentoria Rhœſi regis Thraciæ. [Dolo.) Inſidijs noctis: quod eſt audacius quam in luce. [Rettulit) Id eſt recenſuit mihi. Retulit, inquit, Rhœſum regem illum Thraciæ: & Dolona Troianum illum filium Eumedæ cæſos, id eſt occiſos à te ferro. i. gladio, & retulit vt. i. qualiter hic. ſ. Rhœſus, ſit proditus ſomno: quia prima nocte dũ clauſas portas intrare nõ poſſet occiſus eſt. Vnde Virg. Æn. j. Nec procul hinc Rhœſi niueis tentoria velis. Agnoſcit lacrymans primo quæ prodita ſomno. i. prima parte noctis, Et vt ille videlicet Dolõ proditus eſt dolo, quia promiſſa erat ei impunitas: ſed nõ ſeruata. aut dolo, quẽ occiſus prætendebat: hoc eſt propter dolum. quem aſtruere volebat: & Rhœſus: quia imprudẽter inter hoſtes ſomno indulgebat: & ita eſt vituperatio hoſtium & laus victoris, & tamen dicit nocturno dolo, quaſi non niſi per dolũ id potuiſſet perpetrare: ſed, Dolus an virtus quis in hoſte requirat? Adiutus ab vno viro. i. Diomede. Equis Iſmarijs, ipſius videlicet Rhœſi: cuius ipſe cum Diomede. Ardẽtes auertit equos in caſtra: priuſquam pabula guſtaſſent Troię, Xãtumque bibiſſent. vbi dicitur Æn. j. [Hic) Rhœſus. [Ille dolo) Promiſſa erat Doloni impunitas, ſi Troianorum conſilia aperiret, ſed Diom illũ interemit. [Thracia) Rhœſi Thracij. [Dolo nocturno) Per noctis inſidias.

DE Illo. [Vtq; ſit hic ſomno ꝓditus, ille dolo') Quia parũ credibile eſt, Vlyſſem iſumulatũ ꝓditionis ab vxore fuiſſe, dico hoc ſicut Rhœſus ſuo ſomno perijt, ita Dolõ ſuo dolo eſt ꝓditus. [exiſtimauit Dolõ facto idicio de aduẽtu Rhœſi euaſurũ ſe periculũ. Verùm ea cauſa magis dignus eſt exiſtimatus, q iugularetur qđ patriæ nõ ſatis fidus fuiſſet, & hoc vult Penel. Dolonẽ perijſſe ſuo dolo', nõ Vlyſſis mariti. De ijs pauca hęc Octauiane volui dixiſſe quod in memoria habeo, de hac re mihi à te ſactam eſſe qſtionẽ, cum tu videreris hærere Donato exponenti, Vix, id eſt non. AARON.

HVSEN. AT). ſ. ironeus. [Ante) Quã à noſtro amore diſcederes cum te tuæ domus memoria, & amor ſubibat, eras cautus, nunc cum perfrixeris, nulla vitas pericula perſiſtit in amplificatione, vt quanta ſit amante vxore ſollicitudo monſtretur. Eſt inuerſio quæ plus vrget, quam ſi diceret, oblitus eras mei. [Ante) Olim quia ſimulabas inſaniã, ne ires ad illa pericula, & ne me ſolã relinqueres, quod ipſe dixit xiij. Metamor. Me mea detinuit coniunx, pia mater Achillem. [Ante) Quam tantas res adorireris apertiſſimoque vitæ periculo te committeres. [Eras memor mei) Vel meorum mandatorum ego tibi ſuccurrebã, & perinde. Eras bene cautus periculorum fugitans & ſalutis vitæque paratus. Atque ita non eſt, aliqui ſi te cogitatio mei ſubiſſet, ad pericula cunctatius acceſſiſſes, vt te mihi ſeruares, incolumẽ, & in tua

Totque ſimul mactare uiros adiutus ab uno.
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vſque metu micuere ſinus, dum victor amicum
Dictus es Iſmarijs iſſe per agmen equis.
Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis
Ilios? & murus, quod fuit antè, ſolùm?
Si maneo qualis Troia durante manebam,
Virque mihi dempto fine carendus abeſt.
Diruta ſunt alijs: vni mihi Pergama reſtant,
Incola captiuo quæ boue victor arat,
Iam ſeges eſt, vbi Troia fuit: reſecandaque falce,
Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus.
Semiſepulta virum curuis feriuntur aratris
Oſſa, ruinoſas occulit herba domos.
Victor abes: nec ſcire mihi, quæ cauſa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quiſquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus, abit.
Quamque tibi reddat (ſi te modo uiderit vſquam)
Traditur huic digitis carta notata meis.

Epiſt. Ouid.

ſalute meæ parceres, hanc ſentẽtiam planius expreſſit in laudomia, Et facito vt dicas quoties pugnare parabis. Parcere me iuſſit Laodomia ſibi & illic, Vltima mandato claudetur epiſtola paruo. Sit tibi cura tui, ſit tibi cura mei. [Vſque metu) Dicit Penel. quod cum hæc ſupradicta narrarentur ſibi fuiſſe geſta ab Vlyſſ. ſemper audiendo nimio timore tremuit donec intellexit Vlyſſẽ his ita geſtis reuertiſſe ad Græcos, equis Rhœſi adductis. [Vſque metu) Quidam non aſpernãdus homo, cuius nomini parco, ne inſectari virum, non rem videat proſequi, Vbi multi, inquit (vt eius referam verba) cur Penelope timeat, dubitant, cum victor Vlyſſes, ierit, quo lætari oporteret. Lector audi me. Timebat enim ne Vlyſſem interficerent Græci ſub ſpecie Rhœſi, quia equos habebat, quos abſtulerat hoſtibus inſcijs omnibus,

præter Diom. Hæc dixi, vt Grāmatiſtas admoneam, qui nō tam illud intelligunt, q̄ intelligere minus curant. Hæc homo. Cui aſſentior propterea, vt aliorum id iudicio conſtet. Nam ſi verborū ordinē inſpiciamus, nihil eſt, quod curæ ſit ſcitu. Eſt enim ordo, Sinus mei Penelopes metu micuere, vſque dum dictus victor ire per agmen amicum equis Iſmariis. Nanque ſuperius auſum eſſe dixerat, nocturno dolo Thracia inuadere caſtra. nimiumque ſuorum oblitum, ab vnoque adiutum tot mactare uiros. Cumq; talia referrentur, & huiuſmodi alia, Penelopen trepidaſſe vſque dum victorem iſſe dictum fuerit per agmen amicum, & ab hoſtili euaſiſſe incolumem. Nanque verbum (hoc agmen amicum) timorem oſtendit depoſuiſſe, quid enim ex amico timēdum? Quæ ſententia apertè demonſtrat, non eo Penelopen timuiſſe, quod per agmen amicum iſſet Vlyſſes, ſed eo, quod auſus Thracia inuadere caſtra ſolus eſſet, atque tot viros ab vno adiutus etiā mactare. Quam ſententiam Volſcus percepiſſe non videtur, quamuis non auſim de Hubertino dicere. Fallūtur igitur, qui cōſtruūt, Sinus mei, vſque. i. aſſiduè, & cōtinuò metu micuere, dum etiam quod dictus es victor ire per agmen amicum. Vſque, aſſiduè ſignificat. Ouid. Increpat vſque licet. i. licet me aſſiduè increpet. Igitur quod per agmen amicum Vlyſſes victor equis ierit Iſmarijs, metum non inijciebat. Id enim ſactitari frequentiſſimè victores ſolere, vt indutis hoſtium ſpolijs triūpharent. Virg.

Heu quantum mutatus ab illo,
Hectore, qui nuper exuuias indutus Achillis.

Quo in loco Patrocli mortem cælauit.

Achilliſq; memor, Hectoris gloriam auget.

Sed quid multa? In Aiacem Vlyſſes. Metam. xiij.

Haud contentus eo petij tentoria Rhæſi,
Inq; ſuis ipſum caſtris, comiteſq; peremi,
Atque ita captiuo victor votiſq; potitus.
Ingredior curru lætos imitante triumphos.

Sic quoque Sabinus Vlyſſes,

Euaſi & Thracum cæſo duce prælia Rhæſo,
In mea captiuis caſtra reuectus equis.

Non igitur erat, quid timeret Penelope, quod victor per agmen amicum iſſet, hæc duo verba, & victor, & amicum agmē ſecuram ſuadent, ſed quod timuiſſet ante, quā iſtuc referri cœptum eſſe. [Sinus) Pectora mea [Micuere) Moti ſunt, tremuere. [Metu) Timore, quia lætitia etiā interdum trepidat pectus. [Dū) Donec. [Victor). i. tu [Dictus es). ſ. mihi ab eo qui narrabat. [Iſſe per agmen amicū). ſ. Græcorum. [Equis Iſmarijs). i. Rhœſi abductis, & hic eſt, quod in verſibus ſupra allegatis dicit, Atq; ita captiuo victor, votiſque potitus. Ingredior curru lætos imitāte triūphos. Iſmarus aūt prius dicebatur Maronea, optimo vino abundans, de quo Tibullus ad Meſſalam.

Locus Tibulli.

Victa Maronæo fœdata lumina Baccho,

Quem locum male quidam intelligunt exponētes à Marone. i. Virg. dictum in iij. Æn. quo ſcribit Polyphemum fuiſſe ſopitū. ſed errant, nam licet de Polyphemo loquatur et Tibul. tamē nō facit mentionem de Virg. deſcriptione, ſed de vino q̄d ex Thracia Vlyſſ. aduexerat. [Ilios diſiecta) Sic Hora. vexata Ilios dixit, frequentius tamē hic Ilios, vel hoc Ilion legitur. Vertit puppim peregrinam ad littora, ſed quomodo? Prora. n. ad littus appellitur non puppis. Verùm peregrini, & hoſtes citò abnauigaturi, vt dicitur vj. Æn. Obuertunt pelago proras & ita puppis appellitur ad littus vt paratæ ſint naues ſi neceſſe fuerit ad fugā. [Diſiecta) Diruta. diſſipata. [Lacertis). i. viribus. [Quid prodeſt) Quaſi dicat nihil. [Et murus) Ordo eſt. Et ſolum, quod fuit ante murus, nunc æquatus ſolo. i. dirutus: nam tecta æquata ſolo dicuntur: q̄ ſunt diruta, neque ſupra ſolum eminent. Virg.

Hæc æquata ſolo fumantia culmina ponam. Ouid. lib. iij. Faſt.
Hæc æquata ſolo eſt nullo ſub crimine regni.

[Si) Pro ſi quidem, quia. [Qualis manebam). i. vidua & ſine marito. [Carendus mihi). i. à me, Et notādum hic participiū in voce paſſiua à careo. [Dempto fine). i. ſemper & perpetuo, nā quod finem non habet, æternū eſt. [Dictus eſt Iſmarijs) Equi Rhœſi Iſmarij intelliguntur, & Diomedi obuenere, quorū fabula fertur, humanis veſci carnibus. [Sed mihi quid prodeſt) Cōmunicatione vtitur, petit & conſuluit, quid ſibi proſit Troianū excidiū. hac ſciſcitatione ſuſpenditur animus, & ad cōmiſerationē apparatur in quo & facile ſibi cōmiſerationem conciliat, & lenti mariti increpat tarditatem. [Diſiecta) Diruta. [Ilios) Troia ab Ilio Trois filio dicta, quæ præclarā vrbem à ſuo nomine cōdidit in troade, vt ſcribit Dionyſius. Diruta eſt viij. menſis Iunij, vt Dion ſcribit. [Si maneo) Si, opinatū ſubdit ad cōicationem, q̄ genus ſchematis, ſuſtentatio à Celſo dicitur. Græci verò paradoxā appellāt, hoc eſt contra opinionē, non. n. penè euerſa Troia ſe, vt ante, cōiuge caritura opinabatur. [Si ma.) Sine viro. [Durāte Troia) Cū Troia ſtabat. [Diruta ſunt alijs) Ab aliarū fortuna ſuū mœrorē amplificat. [Alijs) Ad vtilitatem. ad fortunam aliarum puellarū. [Mihi vni) Mihi ſoli. i. ī damnū mei ſolius, cui eſſet vtilius quod adhuc ſtarent, vt infra dicet, vtilius ſtarent. [Reſtant) Remanent non revera, ſed quantū ad damnū, & dolorem ſuū. [Victor) Græcus. [Incola.) Qui illic habitationem fecit, poſt victā Troiā. [Boue ca.) Pro bobus captiuis. i. bobus qui ante fuerant Troia, nūc a Græcis cap. [Iā ſeges eſt) Hæc deſcriptio eo tendit, vt Pen. oſtēdat iandiu Troiam euerſam, enumerat. n. certiſſima euerſionis, & ruinæ argumenta, ex quo magis cōqueritur de abſentia Vlyſ. & quod non poſſit intelligere vbi ſit, ſeges eſt, vbi fuit Troia & reſecanda falce. i. iam herba nata eſt, vbi fuerat Troia, & ita alta, vt iam ſit falce metenda. Seges aūt ſecundùm Varr. dicitur à ſatu. i. ſemine, eſt aūt propriè ſeges eorū ſeminum, quæ panni conficiendo ſunt apta nondum demeſſa. Nam fruges generaliter dicūtur oēs fructus, qui in alimoniam verti poſſunt, dicitur aūt eodē Var. teſte à fruendo, hic ergo ſeges accipitur pro ſemine frugum lero & adhuc viridi. Falce. i. meſſoria. Eſt. n. falx putatoria, qua arbores putantur, de qua Virg. in Geor.

Falce premes vmbram. Et in Buc.
Atque mala vites incidere falce nouellas.

[Luxuriat) Supra modum abundat. Hor. Luxuriantia cōpeſcet. Virg. Luxuriē ſegetem, tenera depaſcit in herba. Ad oues nonnūquam refertur, & ſignificat exultare & laſciuire. Ouid. in Faſt.

Ludit & in pratis luxuriatq; pecus interdum.

Habitudinem ſignificat. Virg. in iij. Georg.

Luxuriatq; toris animoſum pectus.

Luxuriat. n. hic ponitur pro pleno & denſo. [Pinguis) Impinguata. [Sanguine phry.). i. ſanguine Troianorū illic effuſo. Eſt autē Phrygia Aſiæ regio, vbi eſt Troia. [Semiſepulta) Nō plene ſepulta, vt in bello accidit propter multitudinem. [Feriuntur) Eruuntur ab aratris. Luc. lib. vij.

Quæ ſegetes infecta ſurget non decolor herba.
Quo non Romanos violabis vomere manes. Idem paulò pòſt.
Pluraq; ruricolæ feriuntur dentibus oſſa.

[Occulit) Regit, eius frequētatiuum eſt occulto. [Ruinoſas) Plenas ruinis proſtratas. [Victor). ſ. tu Vlyſſ. [Abes) Es abſens a domo tua. [Victor abes) Abijſti, vt Troiam expugnares, viciſti & ēt victor abes. Superiora carmina oīa exponunt, quod principio dixit epiſtolæ. Troia iacet, & quod pergama boue captiuo arātur, & quod vbi Troia fuit, falce ſeges eſt reſecāda, tū quod herba domos ruinoſas occulit. [Cauſam.) Non tā mora lædebat, q̄ quod moræ cauſa ignorabat, putabat. n. alieno amore detineri. [Lateas) Curioſius eſt: q̄ ſi maneas dixiſſet. [Nec ſci. mi.). i. nec poſſum ſcire, quæ cauſa morandi. i. quæ cauſa ſit tibi quare differas reddit ū tuum in patriā, aut in quo orbe, elegāter pro in qua parte orbis? [Quiſque ad) Suū officiū laudat, tu inquit lates, nec etiā ad me tenuis de te famæ peruenit, ego de te ſemper curioſa ſum. [Vertit) Nautæ cum ad portū perueniūt puppim in littus cōuertunt. [Ad hæc littora) Ithacenſia. [Carta notata) Scripta, hoc eſt, do literas ad te his oībus, qui ex ithaca nauigaturi ſunt in quamcunque orbis regionem. [Quiſquis) Oſtendit non eſſe culpam ſuam, quod ignoret vbi ſit Vlyſſ. dicit. n. Penelope ſe nemine prętermittere, qui ad littus ſuum veniat, quem non diligenter interroget de Vlyſ. & cui non tradat literas quas ille reddat, Vlyſ. ſi eū alicubi viderit, aut inuenerit. Quiſquis. i. quicunque. ſ. vel mercator vel nauta. [Vertit) Appulit: flexit. [Puppim) Nauē: ſynecdoche. [Peregrinam) Aduenā, externā. [Ad hęc littora) Ad hanc noſtram terrā. [Ille abit) diſcedit. ſ. hinc. [Rogatus). i. interrogatus, vt multa ſuper Priamo rogitans, alias rogare ſignificat orare in cōpoſitione verò cū varijs præpoſitionibus varia habet ſignificata. Arrogare. n. ſignificat aſſumere, & attribuere, & in malā partē accipitur. Dicitur. n. arrogans, qui ſibi plus aſſumit, & tribuit, q̄ deceat. Abrogare penitus tollere. Derogare in parte minuere, & tollere, vnde Cic. ad Herennium, cui legi derogatū vel abrogatū ſit. Erogare eſt dare, Irrugare īferre, vt, irrogare pœnā. Hor. j. ſer.

Adſit regula peccatis: quæ pœnas irroget æquas:

Prorogare differre. Horat. in j. ſerm.

Viuendi rectè, qui prorogat horam.

Ruſticus exp̄ectat dū defluat amnis. Subrogare ſufficere, & in locum alterius ſubſtituere. Prærogare p̄ferre, inde p̄rogatiua prælatio, & priuilegiū dicitur, ſiue, vt vulgo loquar p̄eminētia. [Reddat) Det tibi. & propriè dixit. nā literæ dari dicuntur ab eo, qui mittit reddi verò ab eo, qui defert, quoniā eius fidei ſint creditæ, vt reddantur. [Carta) Epiſtola: ponitur interdum pro vno libro.

[Notata)

[Notata)Scripta,nã literæ notæ dñr,qđ ꝑ eas res oẽs notentur. Nota etiam pro quolibet ſigno accipitur. Virg.lib.iij.Georg.

Continuoq; notas, & nomina gentis inurunt. Lucan. lib. vij.

Non tamen abſtinuit venturos prodere caſus,

Per varias fortuna notas.

Nota ẽt dr̃ ignominia,& opprobriũ,atteſtať Nonius, Lucilium.

Quem ſcis ſcire tuas omnes maculaſq;, notaſq;.

Vnde & nota cenſoria dicitur,quare Iuu.dixit.

Sed quæ Fabri cenſor notet.

[Viderit vſquã).i.alicubi,ſignificat aũt nõ ſolũ in loco, ſed ẽt ad locũ.Hor.in j.ſerm.de formica loquens, non vſquã prorepit, & Ter.in Eun.ſed ꝓfecturus alio fueras,reſpondet Parmeno, nuſquã ſubauditur.n.profecturus erat. [Aut i quo lateas ferreus orbe)expoſuit,qđ redire deberet Troia iacente.morandi cauſas q̃ritur ignorare,& vbi quoq; moreť.Quãuis Penelope cõiectura ꝓmota eã narret.Quæ veſtra libido ẽ,eſſe peregrino captus amore potes,& quæ ſequuntur.Reſpondet obijciendis, quoq; ſe ſollicitã q̃rendo,interrogandoq; de Vlyſſe ſemper fuiſſe, & exponit, cum,inquit.Quiſq; ad hæc vertit pere.& Nos Pilon antiqui. & Miſimus & ſpartẽ.Quibus probat ſe nihil de eo ſciuiſſe, tanta ꝑſcrutandi adhibita cura.Potuiſſet.n. Vlyſſes dicere, nũquã de me ſcies,niſi alios iniquitas integrando. Quibus ſatisfacit. Orbs ꝓ mundo ponitur à rotunditate dictũ,eo qđ mundũ orbicularẽ ferunt. Virg.qui nutu tẽperat orbẽ.i.mũdũ.Quo orbe.i. qua orbis parte moreris.Pro quocũque rotũdo.ponitur ẽt ꝓ annulo. Iuu.

Qui Lacedæmonium bytiſmate lubricat orbem.

Vbi oẽs exponunt annulũ intelligendũ. Quidã intelligit ꝑpoſterã Venerẽ ꝑ orbẽ Lacedæmoniũ.Nã Thucydides primũ Lacedæmonios refert corpora ad Athletica nudaſſe,oleoq; tixiſſe, hinc libidinẽ in pueros exarſiſſe Cic.tradente. Itaq; metaphoricẽ dictũ podicẽ exiſtimat ꝑ Lacedæmoniũ orbẽ à circuitu, tum quod verbũ hoc lubricat,obſcœnũ ſignificat.Hic ipſe popiſmate legendũ putat,vt ſumať ꝓ ſibilo,q ad obſcœna excitari videbať. Mart.

Qui redire poteſt fatus popiſmata cunni.

Sunt qui pytiliſmate legunt.ꝙ exercitationis genus quodpiã ſit. Alius & quidẽ peritiſſimus,& quãuis Dominio videať fictio cõmenta,qui affirmet pædæmate reponendũ, vt ſalutationẽ ſignificaſſe videatur,q̃ Lacedæmonis frequentior erat,tã viris,quã mulieribus.vt in alio loco declarabimus.quæ qm̃ riſui habebatur, grauiter a Platone increpantur,qui dũ pugillares ſpectabãt mulieres,riſum excitabant.Platonis verba ſunt,in lib.de Rep. Nudũ,inquit,corpus erit mulieribus,quandoq; ꝓ veſtibus virtutẽ induent,cõmunicandumq; in bello,& oĩ alia ciuitatis cuſtodia, qui verò nudas riſerit mulieres,ratione optimi cuiuſdã ita nudatas,inanẽ circa ridiculas nugas carpens ſapientiæ fructũ,neq; qđ rideat neq; quid agat,intelligit. Vntur autoritate Cecilij, Minutiani, Apuleij inde ortographi a libro qui putet legendũ pædamate,prioribus ſyllabis diphthongum recipientibus, quia ſit vtrobiq;,apud græcos.n.& verbo eo planius ſaltationem innui.

AVSVSES) Hic oſtendit ꝙ Vlyſ.fuit nimiũ audax di.ò Vlyſ. oblite tuorũ.ſ.domeſticorũ tu es auſus nimiumq;,pro &nimium tangere caſtra Thracia. ſ. Rhœſi regis Thraciæ nocturno dolo, que,ꝓ &,tu adiutus pro adiutus ab vno. ſ. Dio. es auſus nactare .ſ.occidere tot viros ſimul.ſ.cũ Rhœſo rege, at pro ſed tu eras, bene cautus ante.ſ.q̃ ires ad exercitũ,& eras memor mei.i.diligebas me.[Vſque metu micuere)Hic Penelope oſtendit ꝙ qñ audiebat dici de Vlyſ.talia ꝙ ſemper timebat vnde dicit,ſinus.ſ.mei Penẽ.micuere.i.tremuerunt metu vſq;.i.ſemper, dũ tu victor es dictus ille pro iuiſſe ꝑ amicũ agmen & eſt ſincopa.i.per inimicũ, hyſmarijs equis.i.terræ hyſmariæ.[Sed mihi quid prodeſt)ſuperius Penelope probauit Troiam deſtructam eſſe per reditũ græcorũ ad patriã ſuã,In hac parte oſtẽdit deſtructionem Troiæ nihil profuiſſe ſibi, & diuiditur in duas partes quia primo oſtẽdit deſtructionẽ Troiæ nihil ſibi profuiſſe ij.oſtendit illam alijs profuiſſe ſecunda ibi(diruta ſunt)dicit primo,ſed Ilios.i. Troia deiecta.i.deſtructa veſtris lacertis.i.brachijs græcorũ quid.i. ad quid prodeſt mihi,& ſupple illud quod fuit antẽ murus nunc eſt ſolũ .i.terra.q.d.muri ciuitatis & domorũ Troiæ deſtructi & equati terræ quid proſunt mihi.q.d.nihil.[Si maneo)Hic oſtendit ꝙ talis deſtructio Troiæ non prodeſt ſibi, Vnde dicit & quid prodeſt mihi ſi ego Penelope maneo talis qualis manebam Troia durante in ſuo bono ſtatu,quia tunc carebam marito & etiam nunc careo,que,pro &,vir.ſ.meus abeſt.i.abſens eſt carendus mihi.i.quo debeo carere dẽpto fine i.ſine fine,quia ſemper ſum caritura eo .ſ.quid prodeſt mihi.[Diruta ſunt)Hic Penel.oſtendit deſtructionem Troiæ aliquibus dominabus profuiſſe,ſibi autem non. Vnde dicit pergama.i.ædificia Troiana ſunt diruta alijs dominabus græciæ quia viri earum redierunt,reſtãt.i. adhuc ſuperſunt mihi vni,quia vir meus adhuc remanſit ad deſtruendum Troiam,que, pro & incola.i.nouus habitator,victor.ſ.qui habitat Troiam ipſa exiſtente ſic deſtructa iam arat captiuo boue vbi conſueuerãt eſſe domus.Hæc de ordine.

Aſc ordo verſ.

NOS PYLON)Dicit Penelope præter diligentẽ interrogationẽ, & inquiſitionẽ factã à ſe de Vlyſ.apud peregrinos ad ſuum littus venientes & præter litteras traditas,quæ ei redderẽtur,ſe ẽt miſiſſe ad diuerſa loca ꝑcunctatum de ipſo Vlyſ. & præſertim,Pylon & Sparten qm̃ ex Pylo à Neſtore Vlyſ. ſocio, vel ex Sparte ab Agã.& Menel.principibus græcorũ putabat ſe poſſe fieri certiorẽ,vbi eſſet Vlyſ. dicit ergo.[Nos miſimus Pylon) arua Neleia Neſtoris. i. terram Neſtoris regnatam à patre eius Neleo,fuit aũt vt ſcribit Strabo Pylos Vrbs in Meſſenia vbi Neleus pater Neſtoris regnauit, hãc Herc.expugnauit, & ex duodecim filijs Nelei ab eo interfectis,ſolus Neſtor ſuperfuit, qđ ipſe narrat lib. xij. Metam. ipſe Neſtor interdum pylius dicitur à Pylo à Mar.& Iuu.aut rex Pylius magno ſi quidquam credis Hom.exemplum vitæ fuit à cor

Nos Pylon, antiqui Neleia Neſtoris arua
  Miſimus: incerta eſt fama remiſſa Pylo.
Miſimus & Sparten, Sparte quoque neſcia veri,
  Quas habitas terras, aut vbi lentus abes.
Vtilius ſtarent etiam nunc mœnia Phœbi:
  Iraſcor votis heu leuis ipſa meis.
Scirem vbi pugnares, & tantum bella timerem,
  Et mea cum multis iuncta querela foret.
Quid timeam, ignoro, timeo tamen omnia demens,
  Et patet in curas area lata meas.
Quæcunque æquor habet, quęcunque pericula tellus,
  Tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ.
Hæc ego dum ſtultẽ meditor, quæ veſtra libido eſt,
  Eſſe peregrino captus amore potes.
Forſitan & narras quam ſit tibi ruſtica coniux:
  Quæ tantùm lanas non ſinat eſſe rudes.
Fallar, & hoc crimen tenues vaneſcat in auras,
  Néue reuertendi liber, habeſſe velis.
Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
  Cogit, & immenſas increpat vſque moras.

Tyruſq; filio,cui ex ioco à fratre Pelia fugato. Apharcus oppido quædam Meſſeniæ conceſſit ad mare & i ijs Pylon autor Pauſanias. [Incerta) Neſtor nihil certi de te nobis retulit. [Antiqui)Senis,dr̃.n.vixiſſe ccc. an. vt ipſe apud Ouid.vixi annos bis c. nunc tertia viuitur ætas. [Fama de te) Eſt re. ſ. mihi à Neſtore, [Incerta) ignara de te vbi ſis. [Miſimus &).i.ẽt. [Miſimus & Spar.)Sparte in Pelopõneſo eſt à ſparto Phoronei filio condita, ſed apud Græcos legitur quoq; à Sparta muliere dicta. Eam regionem principem tenuiſſe Lelega indigenã,à quo Lelege populi dicti ſunt.Ouid.Met.x. Cares & armiferos Lelegas. Lyciamq; pererrat,cuius Myleta filium,cuius fuit Eurotas, à quo Sparta ſit genita ferunt. cui Lacedæmon,in regno ſucceſſit Iouis filius Spartamque filiã Eurotæ duxit vxorem, quique primo imperij anno à ſe dici prouinciã

nicæ ſecũdæ.[Neleus)ex Chori Amphi. Thebani filia xij. filios habuit,oẽs præter Neſtorem Herc.peremit, qũ erat ceteris iunior,vt ipſe apud Hom.recenſet.[Nos Py. &c.) declinatur hæc Pylos,huius Pyli,huic Pylo.hanc Pylon vel Pylum à nominatiuo Pylus.Itẽ hæc Sparta latinẽ,vel Sparte,huius Spartes Græcẽ. Vnde eſt accuſatiuus Sparten per n,non per m,& eſt patria Menelai.[Neleia arua)æmulatio Homeri,qui Pylon [illegible] cognominauit,à Neleo Cretei, vel vt vulgò credebatur Neptuni

Lacedæmona,Lacedæmonioſq; populos,mox vrbe cõdita, ciuitati nomen impoſuit vxoris.Quo fit, vt Lacedæmon regio tota dicatur,ipſa verò vrbs Sparte. Quare Ouid. rectẽ cum Lacedæmona claſſe petebat,Obrutus inſanis eſſet adulter aquis, hæc verò.Miſimus & Sparten.Spartẽ aũt accuſatiuus eſt Græcus à nominatiuo Sparte.[Neſcia veri)Ignara veritatis de te.Sparte autem pro Spartani ponitur.i.vrbs pro hominibus. [Sparten) Ad Menelaũ, qui cũ de Vlyſſe negaſſet ſcire Telemachũ remiſit pa-

tera, & peplo donatũ, paterã Vulcanus effinxerat, peplum Helena texuerat. (Sparte Neſcia) Menelaus Spartanus de te verum neſcit (Lentus) Tardus ad reuertendum Vel vbi lentus habes. ſ. domicilium, aut potius ab. Mœnia phœbi. i. pergama Apollinis ſabricata manu, & ab eo deo cuſtodita. Vnde Virg. Phœb. graues Troiæ ſemper miſeratè labores &c. (Iraſcor votis) .i. deſiderijs, quia deſideraui cum Troia ſtaret excidium eius, nunc cum iacet, eius incolumitatem ſi Troia ſtaret, ſcirem vbi pugnares, & tantũ bella timerẽ, & cetera. nunc aũt pellicem timet, quod tñ non expreſſe dicit, ſed per inſinuationem. Area lata area ab ariditate dicitur locus, in quo teruntur ſruges quæ ſunt futuræ ſrugis ſemina ſicut abſentia Vlyſ. multarum curarũ. (Vtilius) Declarat partes, quod dixerat ſuperius, vni mihi pgama reſtant. (Mœnia Phœbi) Troia ipſa. (Starent vti.) Mihi minus moleſtum eſſet, ſi nõ eſſet euerſa, Sed eſſent adhuc integra, & erecta. Dixit ſupra, in eo loco. Troia iacet certè. Mœnia Phœbi. i. muri Troiani, quos Phœbus ædificauerat. Fabula aũt hic habet. Nept. & Apollo promiſſa ſibi à Laomedonte rege Troia. mercede muros illi ædificauerunt ſed Laomedon poſtea eis promiſſam mercedẽ negaſſe dicitur quod ideo fingitur, quia, vt voluit Seru. Laomedon Neptuno, & Phœbo certam pecuniæ quantitatem vouerat, quã poſtea imminentibus hoſtibus ad murorum ædificationẽ tranſtuliſſe dicitur, vnde Troiam fabricaſſe dñr. vnde & auctor hoc dixit pergama Phœbi & Virg. ij. Æn. Et ois humo fumat Neptunia Troia. (Heu ipſa) .i. ego. (Leuis) Inconſtans, & mutabilis, alias leuis ſignificat non oneroſum itẽ vilẽ & cõtẽptibilẽ. (Iraſcor meis vo.) reprehẽdo mea vota, & ea q̃ optauit prius. n. optauit, vt Troiam vinceretis, nunc doleo me ita optaſſe. nam vellẽ adhuc Troiã ſtare. (Scirem vbi pugnares, &c.) ſenſus eſt, ſi Troia ſtaret, hoc ſaltẽ ſcirem vbi pugnares, & gereres bellum. (Et tantum) .i. ſolummodo. (Timerẽ bella) .i. pericula bellorũ, non aũt alia. (Et mea querela) De abſentia mariti. (Foret iuncta cum multis) .ſ. alijs mulieribus, q̃ & ipſæ conqueruntur de abſentia maritorum ſuorũ, quod eſſet mihi tollerabilius. Nam eſt in cõi prouerbio, Miſeriarum ſocietas ſolatij loco eſt. (Ignoro) Poſt dirutã Troiã. (Quid timeam) Ignoro nullius rei determinatæ certa erat, quã timeret oẽm tñ timebat ſi. n. Troia ſtaret, q̃d timeret, ſciret. Laodomeia ſic, Nos ſumus incertæ, nos anxius oia cogit, q̃ poſſunt fieri facta putare timor. (Quid timeam) .ſ, nunc cũ neſcio vbi ſis. (Demens) Exanimata, & timore perturbata. (Area lata) Metaphora à ſoli ſpatio, ingens eſt curarũ fluctuatio. (Et patet in curas area lata meas) Senſus. eſt licet neſcia quid timeã, timeo aũ tibi oia pericula, & meæ curæ, & timores in oẽm partem vertuntur. (Area) Spatium. (Lata) Ampla. (In meas curas) In meas ſollicitudines, & timores de te. (Patet) Patens eſt, & diffunditur late atq; ſpatioſe. nam ara pro ſpatio ponitur, & latitudine, ſignificat & alia, & proprie, & tranſlatiue, quæ, quia ad hunc locum non pertinẽt prætereonitur. (Quæcunq; æquor habet) Ordo eſt, ego ſuſpicor quæcunq; pericula. i. oia pericula, quæ æquor habet, & tellus eſſe cauſas tam longæ moræ. i. q̃ tam diu moreris, ſuſpicor fuiſſe cauſam periculorum qoæ tibi mari terraq; potuerunt accidere. (Hæc ego) Dum ſe colligit Penelope, cauſam adducit morãdi. quæ potuit eſſe. Ego Emphaſim habet. Cicero, Ego oi officio, in plurali tñ nos tollit, vt idem, Nos autẽ quãtum in vtroq; profecerimus, aliorũ ſit iudicium, habet ẽt indignationẽ. Virg. Aſt ego, quæ diuum. Idem, Quos ego, ſed motos p̃ſtat cõponere fluctus. Iuuenalis, Semper ego auditor. (Hæc ego dum ſtulte) nunc more muliebri detegit aliã ſuſpicionem, quã habet dicens, Hæc ego ſupra dictas cauſas ſuſpicor, ſed vt vos viri, libidinẽ maximè ducimini, captus es fortaſſe amore alicuius mulieris, q̃ te detinet, ordo eſt, tũ ego ſtultè meditor hæc. ſ. ſupra dicta, tu potes eſſe captus amore peregrino, q̃ libido veſtra eſt. i. pro ea libidine, quæ libido eſt veſtra. i. veſtrorum virorum. i. quam vos viri habetis, & hic eſt verus ſenſus, & vera conſtructio. nam ſupplendus eſt ablatiuus, & talis conſtructio vſitata eſt à doctis. Seru. Sulp. ad Cic. in epiſtola qua conſolatur eum de morte filiæ ſimili vtitur locutione, qui illius amor in te eſt, hæc facere illa non vult, ordo, illa non vult te facere hæc eo amore, qui amor illius eſt in te. ſunt & alia exempla, vt q̃ improbitas tua eſt, me oppugnare audes. i. ea improbitate, quę tua improbitas eſt, ſed hæc ſint ſatis. hm̃oi autẽ ſuſpiciones vxorẽ de amore maritorum abſentium, q̃m crebræ ſunt, ſolent à poëtis ipſis mulieribus attribui Ter. in adelph. Vxor ſi ceſſas aut te amare cogitat. aut amari, aut potare, aut aio obſeqoi, & tibi bene eſſe ſoli, cum ſibi ſit male. (Stulte) Temere & froſtra. (Quæ veſtra li.) Amas forte peregrinam puellam q̃d pro inſatiabili libidine facere conſueuiſtis, vt neglecta vxore alias ametis. (Peregrino) Alludit ad Circẽ, & Calypſon, cum quibus Vlyſ. multum temporis conſumpſit. ex Circe Telegonum genuit, ex Calypſo Atlantis filia Auſonẽ, à quo Italia Auſonia nuncupatur. (Quæ veſtra libido eſt) aut p parentheſim dicit, q̃ res eſt veſtra libido, aut dum ego meditor ſtultè hæc. ſ. quæ eſt veſtra libido, ſed prior modus melior eſt, quia pónitur hæc. ſ. p̃dicta, quam in mari & terra contingunt. Aptè autẽ pluraliter dicit quãtum ad ſenſum, veſtra nõ tua libido, nę in ſolum Vlyſſem talem maculam conijciat, & vt facile creditu doceat quod multi conſueuerunt. Id autẽ dicit, quia noti erant amores Agamemnonis, Achillis, & aliorum principum. (Forſitan & narras) Præſumit quæ Vlyſ. obijcere potuiſſent, id genus ſchematis græcè prolepſis, latinæ præſumptio, vt Fabius meminit. (Narras puellis quas amas. (Ruſtica) Inculta & in ceteris rebus ignaua, præterq̃ in lanificio, dicimus. Rudes qui nullum in ſuo ſtudio cultum ſortiti ſunt. (Forſitan) Addit & àliam ſuſpicionem de contẽptu ſuo. i. Vlyſ. vt gratior ſit nouæ amicæ, vituperat ipſam Penelopen. Sic Medea ad Iaſone, Forſitan & ſtulte dum te iactare maritæ. Quæris, & iniuſtis auribus apta loqui. In faciem, moresq; meos noua crimina fingis. (Quæ tantum lanas non ſinit eſſe rudes) .i. q̃ nulli alij rei muliebri ſatis ſit apta, niſi carpendis lanis, non ẽt acui. notandum autẽ eſt Penelopẽ ſuſpicari non ſolum quod Vlyſ. eã ruſticã dicat apud amicam verùm ẽt dicat eſſe anum. nam mulieres iuuenes magis exercitio acus vtebantur, non ad conſuendum, ſed ad pingendum varijs colorib. & figurandum veſtes, quales à Didone non textas, ſed acu pictas ſignificat. Virg. Æn. lib. xj. Tum geminas veſtes auroque, oſtroq; rigentes. Extulit Æneas, quas illi læta laborum, Ipſa ſuis quondam manib. ſidonia Dido Fecerat, & tenui telas diſcreuerat auro. Et alibi, Pictus acu clamidẽ & ferrugine clar' hibera. Anus aũt q̃ pp viſus & habitudinem aut manus inſtabilitatẽ acui nõ eſſet aptæ ad lanã transferebãtur, & talẽ mulierẽ Iuuen. ſignãuit, cum dixit, Eſt i cõſilio matrona admotaq; lanis. Emerita, q̃ ceſſat acu. (Rudes) .i. ipolitas. (Fallar) Optatiui eſt modi, & ſubauditur vtinã. (Fallar) Optantis eſt, decipiar. ſ. hac mea opinione, q̃ de te habeo. (Hoc crimẽ) Quo te accuſo. ſ. de amore alterius mulieris Tenues vacuas, vel ſubtiles quæ ſua tenuitate non videtur. (Auras) .i. aëra, q̃ eſt tenuis cõparatione aquæ, & terræ. (Euaneſcat) In vanum hoc eſt in nihilum abeat, hoc eſt nõ ſit verum. (Néue re) Ve copulatiua eſt coniunctio, ſignãt. n. &. Senſus ergo eſt & tu liber re. i. tu nõ p̃hibitus q̃a reuertaris. i. vtinam nullius mulieris amore retentus oe velis abeſſe. liber. n. eundi dr̃. q̃ ire pmittiť & ſic liber reuertendi, q̃ libertatẽ habet reuertendi, Poteſt ẽt ita ordinari cum ſequẽtibus verſibus & ne tu liber reuertẽdi velis eſſe. (Néue reuertendi) Dij faciãt inuitus, & nõ ſpõte peregrinæ maneas. vt ſuſpicor. (Liber reuertendi) Cum ſit in tua ptãte redire. (Velis abeſſe) Reditum in patriã negligas, & procul à me liberer viuas in alterius puellæ cõplexu, ne velis abeſſe cvm fueris liber reuertendi. i. q̃ñcunq; dabitur facultas libere reuertendi, quæ eſt his q̃ amoribus adulterinis indulgent, q̃a nihil eſt, q̃d eis legitimã auferat libertatem, & tñ non redeunt, qoia capti ſunt. (Diſcedere lecto viduo) .i. accedere lectum maritalem. (Pater Icarius cogit me &c.) Rariſsimè tamen inuenitur apud Ouidium, enſus à verſu pentametro præcedenti ad hexametrum, vel pentametrũ ſequentis tranſeat, quamuis nonnunquam faciat, vt in epiſtola Phy. Quaq; patent oculis litera lata meis, Siue die laxatur, humus & ſeu frigida lucent Sidera, proſpicio quis freta vẽtus agat. (Me pater) Commendat nunc Penelope amorem ſuum, & conſtantiam erga Vlyſ. quia cum poſt tam diuturnam abſentiam erga Vlyſſem vellet eam pater alij viro collocare, dicit ſe nõquam uoluiſſe. (Icarius pater me.) Fuit. n. filia Icarij fratris Tyndari, vt ſcribit Strab. lib. x. Polycaſta eius mater, pater fuit autem Penelopes, & eius fratres Alyzeos, & Leucadius qui cũm regnum Acarnaniæ tenuiſſent, ciuitatibus nomen dederunt, ſæpe voluerunt eam Eurymacho vxorem tradere adducit Strabo, Homerus verſus latinos ſic factos, Olli in tecta patris propè autem habitate feroces Icarij, cuius de ſemine filia pulchro Germaniq; orti fratres, tum protinus illam Eurymacho pater, & fratres nupſiſſẽ volebat, dicit ergo. (Pater cogit) .ſ. verbis ſuis nam voluntas patris filiabus p̃ iuſſu habenda eſt. (Diſcedere viduo lecto) .ſ. tuo à te derelicto & in quo ſim tanquam vidua (Increpat) Accuſat. (Moras increpat) .i. nimis lõgas moras meas, quam te tãdiu expectem. (Me pater Icarius) Vlyſſem mouet ab exẽplo. Nã q̃a ſuperius dixerat, eſſe peregrino captus amore potes, narrat à patre ſe coëgi, vt in alterius coniugium viri deſcendat, quam vis aſſiduè vrgeat, ſemper Vlyſsis ero. quę ſicut à patre flecti nõ potuit ita ne amore flectatur, alteriusq; ſit mulieris tacite innuere videtur. Icarius Erigones pater nequaquam fuit, ac Icarus non negabitur. In quo Tortellus deceptus eſt.

Increpet vſque licet: tua ſim, tua dicar oportet:
Penelope coniux ſemper Vlyſſis ero.
Ille tamen pietate mea, precibuſque pudicis
Frangitur: & vires temperat ipſe ſuas.
Dulychij, Samijque, &, quos tulit alta Zacinthos,
Turba ruunt in me luxurioſa proci:
Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula:
Viſcera noſtra, tuæ * dilacerantur opes.
Quid tibi Piſandrũ, Polybũque, Medontaque dirũ,
Eurimachique auida, Antinoique manus,
Atque alios referam? quos omnes turpiter abſens
Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis.
Irus egens, pecoriſque Melanthius auctor edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres ſumus imbelles numero: ſine viribus vxor,
Laërteſque ſenes, Telemachuſque puer.
Ille puer inſidias penè eſt mihi nuper ademptus:
Dum parat inuitis omnibus ire Pylon.
Dij precor hoc iubeãt, vt, euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt cuſtoſque boum longæuaque nutrix:
Tertius, immunde cura fidelis haræ.
Sed neque Laërtes, vt qui ſit inutilis annis,
Hoſtibus in medijs regna tenere poteſt.
Telemacho veniet; viuat modo; fortior ætas
Nunc erat auxilijs illa tuenda patris:
Nec mihi ſunt vires inimicos pellere tectis:
Tu citius venias portus, & aura tuis.

INCREPET) Huius verbi repetitio habet emphaſim, q. d. in clamet mihi quantum velit. [Oportet) Decet. [Dicat) A poſteris volo à conſtantia coniugij laudari. [Pudicis) Pudicæ ſiliæ quæ. vj. tha. cuſtodit. [Pietate mea). i. meo vehementi erga te amore. [Frangitur) vincitur. Et vires temperat). i. minuit impetum animi, quia quãdo videt metam eſſe amantẽ tui minus poſtea inſtat, vt nubã alio. [Vires) Paternum ius ſumptum eſſe videtur ex roma. legibus, quibus ſanciebatur, vt quã primũ ætas ferret ad coniugium cogi poſſe, vt Dio. ſcribit. [Dulychij) Nunc Penelope procatores ex diuerſis locis veniſſe commemorat. Sunt autem proci ſiue procatores, qui perſeueranter & inſtanter aliquam vxorem petunt. Pro cari. n. eſt importunè, & perſeueranter petere. ordo eſt proci Dulychij, & quos &c. ruũt i me. Dulychium autẽ vt ſcribit Str. vna eſt ex Echimnadibus inſulis quę inter zacynthon & Cephaleniã ad orientem ſolem iacent, ex ea quo de l. procos veniſſe ſcribit Hom. Cephaleniã autem, teſte Strabo, quidam Dylychium appellare non dubitauere, dicta autem ait à Cephalo hanc tetrapolim. i. quatuor ciuitates habentẽ appellatam dicit. Same Cephaniæ vrbs eſt, quæ & Samos dicitur. Nam pro vrbe teſte Strabo vtroq; modo dicitur, pro inſula vero tantummodo ſamos ex ea quatuor & xx. proci venerunt. Zacynthos paulò plus quã Cephalenia in occaſum vergit, & eam magis attingit, eius aũt ambitus vltra c. & lx. ſtadia eſt, abeſt à Cephalenia ad ſtadia xl. nemoroſa quidem, verum fructifera eius nois eſt celebris, hoc Strab.

*dilacerantur.

[Et quos tu) Quos procreauit. [Alta) Eminens. Virg. ij. Æn. Iam medio apparet fluctu nemoroſa zacynthos, p hoc quod dixit apparet altam eſſe ſignificauit. [Proci) Penelope bis à procis petita eſt, ſemel adhuc innupta cum pater Icarius ei deſpondebat, q pernitate pedum præſtaret, itaq; Lacedæmone ſecundum viam, quæ exinde appellata aphetatis eſt ilituro certamine. Vlyſſi euro ſu victori Penelope ceſſit. Iterum per abſentiam viri, quem mortuũ putabant in Odyſſea canit Homerus, Superiora Pauſanias. [Turba lux. proci) Exprimit nois vim ex Verri Flacci ſnia, Procos. n. dicimus qui in eandẽ libidinem nimia appetentia conſpirant à procando dicti. Eſt procare, vt Varro ſcribit nimium laſciue petere, vnde procaces mollium rerum petitores, & à petendo nimiũ petuloſi, ſeu petulantes, & nimia laſciuia petulantia. [Ruunt) Ex oibus inſulis Echimnadibus, in tuã regiã confluunt. [In me) Meũ concubitum petentes. [Ruunt concurſu) & quaſi facto impetu veniunt. Virg. Ac venti velut agmine facto, qua data porta ruunt. [Luxurioſa) Libidinis plena, & petulans. [Luxurioſa proci) Bene, inquit, luxurioſa. nam à procando dicta. Quibus cũ Penelopes potiundę non eſſet copia, ad domeſticas ancillas cõuerſum eſt. Vnde in Adagio habetur. Proci Penelopes. Hoc a Platone ortũ, q cum multos videret, q philoſophiã negligerant aliarum principẽ ſcientiarũ, ceteraſq; proſequerentur, quæ huic ſapientiæ ſamulentur, huiuſcemodi adagio notabat. Horatius tñ ad humanos mores retulit. Nos numerus ſumus & fruges cõſumere nati. Sponſi Penelopes nebulones, Alcinoiq;. In cute curãda plus æquo operata iuuentur. Nã voluptatibus deditos, oiſq; virtutis expertes. inanimes hoies, perditoſq; intellexiſſe videtur cuius modi eſt viliſſimus quiſq; ventri obediens, Ruunt in me. oſtendit ſe vel coacta non potuiſſe moueri, vt alterius amore, vel coniugio, quam Vlyſſis detineretur. [Inq; tua regnant) Odium in procos parat, primũ à coniugis pſona cõcitauit, cũ inqt, Turba ruunt in me. quam Vlyſſi conabantur eripere. Nunc a dãno, quod detrimento erat, eius dilacerari bono. Poſtea excitat à pudore, cum inquit, Vltimus accedunt in tua damna pudor. [Regnant) Inuidioſe dixit, quaſi dicat non ſatis eſt illis venire in domum, ſed volunt in ea eſſe domini, & diſſipant res tuas, quæ ſunt mihi caræ tanq̃ viſcera mea. [Nullis prohibentibus aula) Aula pro domo ponitur, per ſinecdoche eſt pars pro toto. Virgilius, Veſtras Eure domos, illa ſe iactet in aula Viſcera noſtra. Quas non minus lacerari, & abſumi dolemus, quam ſi noſtra corpora dilaniarentur. [Dilacerantur) Diſſipantur. ſ. ab ipſis. [Quid tibi Piſan.) Occupatio eſt rhetorica exornatio, dicit. n. ſe non eſſe dicturam, & tamen commemorat quoſdam, quos ſibi infeſtiſſimos eſſe dicit ad excitandũ inuidiam. Vel reſpondet obiectionis, vnumquemq; proprio noie ne exptdiens. ne verba ſibi dari putaret Vlyſ. quod eos noie non expediret, qui fuiſſent. Erat Piſander, vt diximus Polyctoris filius. [Metontaq;) Preconem. [Dirum) Obſcenum. [Manus aui.) Rapaces, & ad tuas opes pdendas prodigas. [Antinoi) Et Eury. hi duo erant ex procis primores. [Turpiter) Summo tuo dedecore, qui domum negligere videris cum tua infamia, nam tua infamia, nam turpe eſt pati res ſuas dilabi. [Rebus) diuitijs. [Par.) Acquiſitis. [Tuo ſan.). i. ſudore, induſtria labore aut periculo vitæ. ſ. quas ex Troia domum dimiſerat. [Irus egẽs) Nominat alios diſſipatores bonorum Vlyſſis, quos oſtẽdit homines viliſſimos, Irum vt Str. ſcr. Hom. arnæum appellat, ab arne vrbe Boëtiæ, egenum autẽ fuiſſe Ouid. & hic & in iij. Triſt. oſtẽdit, qui eius nomen pro paupere ponit. Nempe dat quodcunque libet fortuna rapito. Irus & eſt ſubito q modo Creſus erat. Idem lib. ij. de remed. Cur nulla eſt hecatẽ, nulla eſt quæ cœperit irum. Nempè quod alter egens altera pauper erat. Melanthium autem alij paſtorem & caprarium Vlyſſis fuiſſe volunt, ſed laniũ potius fuiſſe ſignificat, hoc eſt qui pecora ad eſum mactaret & laniaret, & dictus eſt auctor pecoris edendi, ad vituperium, quia erant & auctores pecoris ſacrificandi & hi tam viles non habebãtur, dicebanturq; miniſtri. [Irus egens) Irus ab Homero publicus fuiſſe mendicus dicitur apud Ithacenſes corpore, ſpecieque peragrandi, à matre Arneum, à iuuenibus Irus appellatus, quod nuncius iret, quo iuſſus eſſet, ex quo adagium, Vt oium rerum egenus, Iro egentior diceretur. Hoc videtur Ouidium attingere adagium inquiens, Irus egens. Hic cum Vlyſ. ſub ſpecie medici manente pugnauit. [Irus eg.) Ordo eſt. Irus procus ille egens. i. famelicus & oium egenus. [Et Melanthius auctor pecoris edendi). i. abſumendi. [Accedunt in tua damna) Exiſtentes, vltimus. i. ſummus pudor, nam nihil indignius quam ſanguine parto à talibus ligurri, & cõiugem procari impune permittere. [Vltimus pudor) Vltimum dedecus, quia ipſi ſunt viliſſimi. Pudor autem interdum pro verecunda, hic pro timore infamiæ accipitur, vt Iuuen. Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris, interdum pro decore vt hic, interdum pro pudicitia. Virg. iiij. Æn. Ante pudor, quam te violẽ. [Tres ſumus imbelles) Docet omnem ſpecie in Vliſſe collocatam, cum nulla ſit reſiſtenti poteſtas propter ſexũ, patri propter ſenium, & filio propter imbelles annos. Et eſt pathos ab ætate & ſexu. Et occurrit obiectioni, vt ſatisfaciat Vlyſſi, à quo poterat increpari, cur illos domi eſſe pati ſineret, eaque non profligaret. Quod purgat ex tribus, qui ſunt, eorum imbelles eſſe oẽs, Sed ne, vt alij ſoliti ſunt, qui altius rem pquirere neglexerunt, illotis aut manibus, aut pedibus ptranſeamus, acrius exploraodum puto, quam opinati ſunt ceteri, Qui cum ſincere dictum putat, ſutilem poetam reddunt. Quid. n. numero oportuit addere. Quod tres numerale eſt nomẽ, nil aliud ? ingenioſus poëta ſenſiſſet: Nam dixit, tres ſumus imbelles numero. hoc numeri cauſa, eſt quo imbelles efficimur. Pythagoricũ. n. eſt aia corpuſq;

& hoīs vita certis effici numeris, conſtareq; alioſq; maribus, alioſq; mulieribus & ex alijs quibuſdam iuuenis cōfici, & alijs ſenex. cumq; robuſtior efficitur. Neq; aliud putādum eſt, cur iuuenis puero, & iuuene vir valētior exiſtat, quippe, quod hi mollioribus, illi robuſtioribus numeris conficiantur. Indeq; paulatim viri ætate, & tempore numeri debilitari iam incipiunt, quoq; magis ſeneſcunt, eo molleſcūt fortius quo efficitur, vt puer, mulier, atq; ſenex numero, quo conſtat, imbecilliori, ſint imbelles. Iure igitur Penelope, Tres ſumus imbelles numero dixit, & ſingulis cā oſtendit, Sine viribus vxor, Laërteſq; ſenex. Thelemachuſq; puer. Nam vxor, ſenex, & puer imbecillitatem oſtēdit, mulier natura imperfectior gignitur hoie, pueris vero à dolendo ſuccreſcunt numeri, vt & cum ætate accreuit ſimul, & cum ætate molliores, robuſtioreſq; redduntur. Vnde mollior & fortior ætas dicitur. ſenibus appoſiti, adultique conſumuntur, explenturque, vnde illud.

Explebo numerum, reddarq; tenebris.

Ordo eſt. Nos ſumus tres numero imbelles. i. non apti bello, & viribus debiles. [Ego vxor) Argumentum à ſexu, nam mulieres natura ſunt ibelles. [Laërtes) Pater tuus. Vulgò. n. ex Laërte genitus à poëtis dicitur licet interdū Syſyphi filius appelletur. nā cum eius mater Anticlia ad Laërtem ſponſa deduceretur, fertur fuiſſe rapta à Syſypho latrone, & ex eo genuiſſe Vlyſſem, quod ei ad contumeliam Aiax obijcit lib. xiij. Metam. Quid ſanguine cretus Syſyphio. apud Virg. quoq; lib. vj. contumeliæ cauſa Syſyphi filius dicitur, cum Deiphœbus dicit hortator ſcelerum Æolides. nam Syſyphus Æoli filius fuit. Ouidius tñ nulla contumeliæ cauſa Syſyphum filium dixit lib. iij. de arte amandi.

His ſua Syſyphides auditis pœna reſoluit, Corpora.

Nam ſocijs illita cæra fuit, hæc dixit. vt tollatur dubitatio ſicubi reperiatur ita appellatus. [Telemachus puer) Vel filius, vel ætatis puerilis, & teneræ. [Ille) Telemachus. [Penè) Pre quaſi. [Eſt ademptus) Eſt ſubreptus. [Per inſidias) Per dolos. [Per inſidias) Proci Telemacho ad Neſtorē eunti inſidias poſuerunt, vt Hom. refert & Strabo teſtaē, quas Antinous molitus eſt, parauerat. n. nauim cū ſocijs viginti, ſed Palladis numine euaſit Telemachus. [Pylon) Ad Neſtorem. [Omnibus inuitis) Contra voluntatem omnium, & tota domo abnuente. [Omnibus inuitis ire Pylon.) omnibus. ſ. procis. Nanq; Penelope diſceſſus Telemachi ſuit inſcia, quamuis dicat, miſſimus Neleia Neſtoris arua, mentitur. Proci verò ipſi verebantur, ne quid à Telemacho machinaretur mali. Itaque Antinoi ſuaſu dolos Telemacho parauerūt, vt mortem obire poſſet, quos Palladis effugit auxilio. Vel omnibus qa matri quoq;, vt reſciuit, valde diſplicuit. [Dij precor.) Optat Penelope, vt Telemachus ſit ſupſtes ſibi, & Vlyſſi, ordo eſt. precor, vt dij iubeant. i. velint, vt, Infandum regina iubes renouare dolorem. [Vt ille.) Telemachus comprimat, claudat. [Meos oculos) Quia propinquiores ſolebant morientibus oculos claudere, q morte late aperiūtur licet in lege Manilia eſſet, vt Varro tradit, ne filij parentibus ſigillent oculos. [Euntibus ordine fatis) Vt ne prior natu mortem prius obeat, qui ordo fatalis eſt ordinemq; ſeruat. Qui verò minor eſt natu, & prior occidit, is fati ordinem fregiſſe dicitur. Scire licet Gellium ex Homeri dicto referre, qd' eſt, Telemachoq; proci lætum, fatoq; profectò condibant, Nihil intereſſe propterea inter lætum, & fatum, ſed idem ab vtroq; ſignificari. Quod obſeruatione non placet. Nam apte, proprieq; lætum violentum, & immaturum dicitur, quod fatorum ordinē non ſequitur ante quam ſuum quēquam diem trahit, & intempeſtiuum ob id meritò dictum. Ouid. Tlepolemi læto cura nouata mea eſt, is occiſus eſt, Fatum autem erit, quum annos explemus vitæ & fila diei. Quamuis rato cōfundantur. [Hoc faciūt) .i. hoc idem precantur cuſtos bouum bubulcus noſter, hoc eſt bouū cuſtos, qui vt Theocritus edyllio xvj. ſcribit Philœtius appellabatur. habebat enim Vlyſſes, ſicut plerique alij ea tempeſtate, magnam partem prouentuum ex armentis & gregibus. [Longæua anus) Longæ ætatis nutrix. ſ. tua, Hæc Euryclia dicebatur. [Tertius cura fidelis). i. fidelis cuſtos. [Haræ). i. porcorum. i. ſubulcus is Eumæus vocabatur, fuit alius Sybotes. [Immundæ) Fœdæ, eſt .n. porcus animal fœdum, hara aſpiratū, & prima correpta ſignificat porcorum ſtabulum prima lōga, & ſine aſpiratione eſt locus, vbi dijs ſacrificatur, erat Eumæus Cteſius Ormeni filius in Sciria, quæ eſt inſula vltra Ortigiam in mari Ægeo, filiū genuit Eumæum, quem nutriendum dederat Phœniſſe mulieri Aribantis filiæ, hæc cum puero & tribus poculis ſe Phœnicibus mercatoribus addicit. Septimo die ſagittis à Diana confoſſam, mercatores in mare illam proijciunt, Eumæum puerum Laërte vendunt, additus porcorum cuſtodiæ fecerat Haras xij. contiguas, ita vt ſingulæ l. fœtas ſues clauderent. [Sed neque Laërtes) Probauit, qd' alius puer nō poſſit defendere eius bona aduerſus raptores, nūc dicit de Laërte. colligitque, quid incōmodi ex abſentia oriatur, quidue vtilitatis ex reditu. [Vt). i. tanquam. i. is. Qui ſit inutilis annis) Quia conſumptis numeris, anni conſumūtur, quare inutiles ſunt. ſic. n. dicitur ſenectus inutilis, ipſa verò à iuuando iuuentus. [Hoſtibus in medijs) Inter tot procos. [Tenere) Gubernare, defendere. [Telemacho veniet, viuat modo, fortior ætas) Exaggerationes numerorum qui adolendo ſuccreſcunt, ipſi redduntur numeri robuſtiores, atque iccirco veniet fortior. hoc eſt adolendo robuſtior fiet. Telemachus patri ſimilis fuit, vt ſcribit Homerus. Neque ſubijcere audeo, quod de Vlyſſis filio putent, qui dicunt in adagio Telemachi olla, ſed falluntur. Nam vt Atheneus, Roterodamo referente, ſcribit Telemachum Acharnēſem fuiſſe quempiam, cuius plerunque victus fuerit ex fabis. quod facilis eſt coniectura, vt in ſordidos, rudeſque, & ineptos homines obijciatur. [Fortior) Ad tractanda arma, & ad regna moderanda conueniens. [Modo) Vel tantummodo, vel dūmodo. [Illa ætas) Puerilis. [Nunc) In adoleſcentia. [Tuenda) Adiuuanda ſub tutela inſtituenda. [Auxilijs pa). i. tuis cum ipſe per ætatem, nec cogitare, nec agere ſciat, q̄ vtilia ſunt. [Nec mihi ſunt vires) Nunc Penelope dicit de ſe, Gryllus hoc Vlyſſi probro dat apud Plutarchum per hęc. Vxor tua dum tu bella geris ad ignē domo ſedet, ac ne vt hirundines quidem, eos vlciſci poteſt, qui in ſe, ac totam domum irruunt, cum preſertim lacæna ſit. [Pellere) i. ad pellendum. [Inimicos) Qui tua bona dilacerant. [Tu citius venias) Ecce redit vnde inceperat. dixerat. n. attamen ipſe veni ſubaudiendū eſt ergo, tu venias citius ꝓ cito. i. valde cito, aut propterea citius. qa imbelles ſumus, venias exiſtens tuis. ſ. domiſticis, & neceſſarijs. Sic in Bucolicis Virg. Tu decus oē tuis. [Portos & aura). i. ſalus & requies, translatio ſumpta à natigantibus, quibus nihil magis optatur, quam venti ſecundi, & portus. ſolus, inquit, in tantis periculis ſalutem feres. [Tuis) Patre, filio, & mihi.

Eſt tibi, ſitque precor, natus: qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.
Reſpice Laërten: vt iam ſua lumina condas,
Extremum fati ſuſtinet ille diem.
Certè ego, quæ fueram te diſcedente puella:
Protinus, vt redeas, facta videbor anus.

ESV TIBI) Quia ſciebat deſiderio filij patrem maximè moueri, ideo adhuc in memoriā ei reducit. [Natus) Telemachus. [Sit) .i. diu viuat. [Mollibus) Teneris iuuenilibus, nam pueri tanquam arbuſculæ facile ad omnia trahuntur qui per difficile inſtitui poſſunt, ſi ætate dureſcant. [Qui mollibus annis) Pueritiæ cauſa, quod ſuperius intulit, nam veniet, viuat modo fortior ætas. Mollities animi dicitur, effœminatio corporis, Saluſtius tamen auaritiā inquit, quaſi venenis malis imbutam corpus, animumque virilem effœminare. [Erudiēdus) Inſtituendus. [In artes patrias) .i. paternas, nā vt Cic. j. offic. inquit, Plerique parentum præceptis imbuti ad eorum conſuetudinem moremque deducuntur. [In patrias artes) .i. obtinendas patrias artes, quæ in re militari & rep. conſiſtunt, & niſi acciperet in pro ad, dicere poſſet in patrijs artibus. [Reſpice Laërten) Hoc eſt ſi non mouet te filius puer, moueat te pater iamiam morti propinquus, qui expectat, vt ei mortuo oculos claudas quod officium pietatis patri a filio præſtari decet. [Reſpice) Verbum eſt miſericordię. Iuuen. Solus. n. triſtes hac tempeſtate Camœnas, Reſpexit. [Vt iā). i. ſtatim. [Cōdas) Claudas. [Fati). i. mortis. Certè ego) Nunc mouet miſericordiam à perſona ſua. dicit. n. eum tandiu abſuiſſe, vt quamuis citò redeat inueniat tamen eam anum. quā puellam diſcedes relinquerat. Protinus. i. citò, aliàs ſignificat cōtinuè. [Vt). i. quamuis. [Redeat) Reuertatis. [Protinus vt redeas facta videbor anus) Longitudinis tpis. nam xx. annos Vlyſſes abfuit. & cura quoque Vlyſſis, qua conficiebatur. Cui reſpondens Sabinus Vlyſſes. Anriqui renouet qui lætus fędera lecti, Et tandem incipias coniuge cara frui. [Videbor anus) Tanto magis ſe neſcam ſi diutius immoraberis.

SICVT Ouid. exercendi ingenij gratia hanc epiſtolam à Penelope ad Vlyſſem ſcriptam finxit, ita & reſponſiuam ab Vlyſſe remiſſam ſe ſcripſiſſe fatetur in ſecundo amorum ad Macrum. vbi commemorat, vt ſupra diximus, aliquot epiſtolas reſpōſiuas à ſe ſcriptas, quæ hodie non extant inter quas, & hanc reſponſiuam

uam ponitur, eius carmina ſubdam, vt eorum pertinaciam refutem, qui contendunt has epiſtolas ab Ouid. non fuiſſe ſcriptas, ſed facile conuincuntur his verſibus.

Et quod Penelopes verbis reddatur Vlyßi,
Scribimus & lacrymas Phyllis relicta tuas.
Quod Paris & Macareus, & quod male gratus Iaſon,
Hippolytiq́; parens, Hippolytusq́; legat.
Quodq́; tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem
Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ.
Quam citò de toto rediſt meus orbe Sabinus.
Scriptaq́; diuerſis retulit ille locis.
Candida Penelope ſignum cognouit Vlyßis,
Legit ab Hippolyto ſcripta nouerca ſuo
Iam pius Aeneas miſeræ reſcripſit Eliſæ,
Quodq́; legat Phyllis ſi modo viuit habet.
Triſtis ad Hypſipylen ab Iaſone littera venit.
Dat notam Phœbo Lesbis amica lyram.

Hæ ſex epiſt. nuſquam in operibus Ouid. reperiuntur cum aliæ ſupradictæ nuſquam in hoc volumine legãtur. Vlyſſes tamen poſt multos errores delatus ad Alcinoum Phœacum Regem, ab eo, & vxore Areta benigne exceptus, & naue & ſocijs donatus, tãdẽ in Ithacã reductus eſt in naui dormiens, vbi excitatus dr̃ à Pallade, quã ſemper habuerat fautricẽ, & præmonitus de his, quę eſſet acturus ſub ſpecie ſenis, mendici, domũ ſuã ingreſſus eſt, vbi multa à Procis Penelopes paſſus, & tãdẽ recognitus ab Euryclia nutrice, auxilio ſubulcorum, & Telemachi, quibus ſe indicauerat, iniuriã ſuã vltus eſt, cũ eos pugna interemiſſet, aut, vt alij volũt, oculis tãtũmodo orbaſſent, ita vt in triuijs ſtipẽ quærere cogerentur. Poſtremo à Thelegono filio, quẽ ex Circe ſuſceperat, cũ nõ cognoſceretur eſſe pater, interfectus eſt, & ſic, qui tot mari, terræque pericula euaſerat, manu filij cædem effugere non valuit. Hoc patricidio cõmiſſo, Thelogonus ex Ithaca diſcedens in Italiam venit, vbi Tuſculum oppidũ condidiſſe dicitur. Telemacus patri ſuccedit. Penelope uſque ad vltimum ſpiritum pudice vixiſſe dicitur, vnde pro exemplo pudicitię à poetis pręponi ſolet.

Vlyßis exitus miſerabilis.

GAVD. MAR.

DENIQVE) Torqueor, inquit, ad omne alioꝝ periculum tuũ ipſa conſiderans. [Sed bene) Hucuſque à cauſaꝝ, & euentuũ loco fuit mira doloris amplificatio, nunc redit ad adiunctoꝝ locũ, confirmandamq́; quã diximus propoſitionẽ. Veꝝ anteq̃ vlterius progrediar, non ab re fore duxi, hic ſub compendio declarare, q̃ ſint, quos ab euentu, & ex adiunctis locos rhetores vocent. Signoꝝ aiunt tria eſſe gña, quæ ante rem eueniunt, antecedentia noiant, vt apparatus & colloquium. Ab apparatu, vt apud Teren. i. And. Solitudo antè oſtiũ, nihil apparatus, ergo nõ ſunt nuptiæ. A colloquio, vt in Miloniana quin etiam Fauonio fortiſſimo viro quærente ex eo, qua ſpe fureret viuo Milone, rñdit triduo vel ad ſummũ quatriduo perituꝝ. Adiuncta ſigna dñr, quæ cũ re ſiũt, vt vmbra corpoꝝ, ſtrepitus pedũ, ex adiunctis ſic argumenta oratores trahunt. Pallet, cogitabundus ſedet, aium ſubinde mutat, igitur amat, hæc oia nanq; amori coniuncta ſunt. Cõſequentia ſigna dñr, quæ poſt rem eueniunt, vt titubatio, pallor, trepidatio, rubor, tremor, ergo ſibi conſcius eſt. coniugata dñr, quæ ſola nominis terminatione diſtant, vt candidum & candor, à coniugatis igitur ſic argumenta deflexit Terentius, Homo ſum, humani nihil à me alienũ puto. A caſibus ſic ẽt ratiocinamur. Prudenter ſe habuit cũ principe, ergo prudẽs eſt. Hi ſunt igitur loci, & quibus ratiocinationes deflectuntur in ſuaſorium genus, Venio nũc vnde ſum digreſſus. [Sed bene cõſuluit) locus eſt ab auctoritate deorũ ſumptus, q̃bus curæ fuit Vlyſſis incolumitas. Hoc argumento ad maiorem vehemẽtiã, & fidẽ vtuntur oratores, Quare illud eſt Ciceronis actione in L. Catilinã tertia. Quanquã hæc, inq̃t, oia quirites ita ſunt à me adminiſtrata vt deoꝝ immortaliũ nutu, atque cõſilio & geſta, & prouiſa eſſe videãtur. Idq; cũ coiectura cõſequi poſſumus, q̃ vix videtur humanis cõſilijs tantã molẽ rerũ gubernatio cõſequi potuiſſe, tũ vero præſentes ita ijs tẽporibus opem & auxiliũ nobis & tulerũt vt eos penè oculis videre poſſimus. Nã vt illa omittã, viſas iã nocturno tpe faces, ardorẽq; cœli, & fulminũ iactus vt terræ motus, ceteraq́; quæ ita nobis cõſulibus facta ſunt, vt hæc, quę nũc fiunt canere dij immortales viderẽtur. [Argolici) Q̃d Troia ſit euerſa certiſſimo indicio eſt ceteroꝝ ducũ, q̃ regreſſuros ſe in Græciã in aulide niſi extincta Troia iurauerant, reditur in patriã. [Grata) Ex aliaꝝ mulieꝝ gaudio ſuã ipſam miſeriam exaggerat. [Troia fata) Cędes Troianorũ. [Mirantur) Schema eſt q̃ Græci Hypotypoſim vocant, Latini verò deſcriptionem. qualis eſt illa Ciceronis in Rullũ trib. pl. Ponite, inquit, ante oculos vobis Rullum in Ponto inter veſtram, atque hoſtium caſtra haſta poſita cũ ſuis formoſis finitoribus auctionantẽ. [Hęc ibat) Perſeuerat in Hypotypoſi. ſimilis eſt Virgilij ille, à quo hunc arbitror deſumptum, locus in ij. Æn.

Panduntur portæ, iuuat ire, & dorica caſtra.
Deſertosq́; videre locos, littusq́; relictum.
Hic Dolopum manus, hic ſæuus tendebat Achilles.
Claßibus hic locus, hic acies certare ſolebant.

[Omnia naque) Antyphora eſt, qua occurrit tacitè obiectioni, ne q̃ſq; ſuſpicaretur Vlyſſes hæc à Procis intellexiſſe. hoc igitur ſchemate & ambiguitatem ſoluit, & domeſticas ſolicitudines aperit. [Quærere te) Græca elocutio poëtis ẽt latinis familiariſſima. [Rheſum) Thracum regem, hic etiam à Virg. videtur deſumptus locus ex j. Æn.

Nec procul hinc Rheſi niueis tentoria velis
Agnoſcit lacrymans, primo quæ prodita ſomno
Tydides multa vaſtabat cæde cruentus.

[Auſus eſt) Hac oratione dum audaciam eius in adeundis periculis improbat, & amorem in coniugẽ ſuum, & metum, quo eius gr̃a torquetur, declarans mirè affectus mouet. Porrò duplex eſt affectus. Vnus dr̃ Pathos, Ithos alter, cuius noie (vt Fab. Quintilianus atteſtatur) caret ſermo Romanus. More appellantur, atque inde pars quoq; illa philoſophiæ Ethicę moralis eſt dicta. Sed ipſam rei naturam ſpectãti mihi nõ tam mores ſignari vñr, q̃ moꝝ quædam ꝓprietas. Nam ipſis quidem oẽs habitus mentis continentur. cautiores voluntatẽ complecti, q̃ noia interpretari maluerunt. Affectus hos igitur concitatos, quales ſunt in epiſt. Didus, Phyllidis, Medeæ, Ariadnes, Sapphus, Canaces, Laodamiæ, Hypſipyles, & Oenones Pathos. Illos aũt mites, atq; cõpoſitos, quales hæc ad Vlyſſem affert epiſt. Ithos Græci dixere. illi imperare, iſti verò lenes perſuadere vñr. Illi ad perturbationẽ, iſti ad beneuolentiam ſunt idonei. Veꝝ de hac re, vt mei laboris particeps efficiare, vide Quint. lib. vj. c. iij. [Viros) Laus Vlyſſis ſumma, qui non molles ſed bellaces Thraces obtruncarit, eſt p̃terea laus à numero. [At bene) Ironica locutio, perſiſtit aũt in amplificatione, vt q̃ vehemẽs ſit ipſius anxietas, declaretur. [Vſque metu) Non dereliquit me timor, donec intellexi rediſſe te victorẽ in caſtra Græcoꝝ. [Sed mihi quid) Ab adiunctis hactenus Vlyſſem mouere conata eſt, nunc ab adiunctis ex comparationis loco ſumptis, & fictis interrogationibus inſiſtit. hæ porrò fictæ interrogatiunculæ inſtandi vrgendique cauſa ſumuntur. Cic. pro M. Cælio dicet aliquis. Hæc igitur tua eſt diſciplina? ſic tu inſtituis adoleſcentes? ob hanc cauſam tibi hunc puerum parens cõmendauit, & tradidit? [Si maneo) Fortunam ſuam cũ reliquaꝝ mulieꝝ Græcaꝝ, quæ reuerſoꝝ iam coniugum in patriam amplexu potiebantur, conferendo indigniorem facit, & longè miſerabiliorem q̃ fuerat ceteris abſentib. Eſt aũt totus hic locus mouendis affectib. vehemẽs maximè. Hæc. n. rõcinatio, q̃ Gręci erotima noiant, non ſciſcitandi, ſed vrgendi gr̃a ſumpta cõmiſeratio nem excitat, & vehementiam. Petijt. n. quid ſibi prodeſt Troianoꝝ excidium. nunc ſuſpendens aium ficta interpellatione tarditatem lenti coniugis arguit. [Diruta ſunt) In ceterarum, inq̃t, mulieꝝ, non aũt in meam gr̃am Troia vaſtata eſt, qñ vir ẽt abſit meus. Ex collatione igitur ſuũ exaggerat mœrorẽ. [Iam ſeges) Breuius & felicius hoc idem apud Virg. reperies, cum inquit, Et campos vbi Troia fuit, ob oculos. n. proponit campoꝝ latitudinem in qua erat Troia, deinde ipſum vrbem in p̃teriti tpis ita ſuſtulit, vt ne quidem viſantur tantæ molis veſtigia. Ruinoſas, ex hoc, quo Vlyſſes aberat, lõga tpis diuturnitas innuitur. [In quo lateas) Inuidioſe nimis dictum, dicere. o. poterat ẽt ſalua carminis lege maneas, ſed deſiderio nõ ſatisfaciebat ſuo. Nihil. n. hmõi turpius eſt bellaci, & furti, q̃ latibulum, latent. n. nocẽtes. [Quiſquis) Ex ſuis, filijque factis, & ſuam erga maritum, & filij erga parentem nunc pietatem cõmendat, eſt porrò locus hic ab adiunctis ſumptis. [Ille mihi) Tu, inquit, adeo lates, vt vbi nã locoꝝ ſis, ipſa prorſus ignorẽ, ego aũt admodũ de te ſum ſolicita. [Nos pylon) Ad quæ loca totius Græciæ clariſſima literas miſerit, brẽ enumerat. [Lentus abes) Hoc epitheto coniugis aium ad reditũ incitare contendit, quemadmodum & ſuperius, Lento tibi mittit Vlyſſes. [Vtilius ſtarent) A fortuna nunc ſua affectus mirè cõcitat, qñ adhuc optet eam vrbẽ ſtare. pp q̃ tot annos maritus abfuiſſet. hęc aũt ex adiunctoꝝ loco oia proueniunt. [Iraſcor) Cur adhuc, inq̃t, non ſtat Troia, quam, vt dij euerterent, toties miſera ſum deprecata. [Scirem vbi) Cauſas, & inconſtantiæ, & vtilitatis annectit, cur id meritò poſſit optare. Eſtq́; locus ab vtili. [Et mea cũ multis) Haberem, inquit, ſi ſtaret Troia meaꝝ plures miſeriaꝝ comites, iuxta illud, Solatium eſt miſeris ſocios habuiſſe doloꝝ. [Area lata) Per metaphoram à ſoli ſpatio ſumptã ad vehementem curaꝝ fluctuationem, quanta ſit ob abſentem coniu-

gem anxietas oſtendit. [Quæcunq; æquor) Quæ oĩno plurima ſunt in vtroq; elemento. [Hæc mihi) Vlyſsis ſagaciſſimi libidinē experta coniecturis eſſe queritur peregrino cū amore captū eſſe poſſe. Vnde ipſa in epigrāmaribus Priapeis, inqt, de Vlyſſe.

Nemo meo melius neruum tendebat Vlyſſe.
Siue illi laterum, ſeu fuit artis opus.
Qui quoniam periji, modo vos intendite qualem,
Eſſe virum ſciero, vix ſit vt ille meus.

[Quæ veſtra) Maritorum inurit incontinentiam. hæc autem à cauſarum & euentorum fonte deriuant. [Forſitan) Coniecturalis eſt locus, ea enim mente præſumit, quæ puellis, quas amet, enarret Vlyſſes. [Ruſtica) Quæ tantùm lanis tractandis ſit idonea, hoc eſt ceterarum rerum ignara. Hac parte ſuam commendat innocentiam, & caſtitatem. Iccirco Saluſtius ſui temporis ob artes, quæ tunc exercebantur mulierum notans libidinem in Catilinario, inquit, literis græcis & latinis docta, pſallere, & ſaltare elegantius quàm neceſſe eſt, probè multa alia quæ inſtrumenta luxuriæ ſunt. [Fallar) vtinam mea me decipiat opinio. Falluntur hac Ouidij auctoritate non modo. ſed & Ciceronis qui putant optandi modum eum imperfectò tempus inſtans coniunctum habere. Cuius rei quàm vt neceſſe ſit adducere paſſim exempla ſiũt obuia. Quale Ciceronis eſt illud ad Papyrium Petum. Emoriar, inquit, ſi præter te quenquam reliquum habeo. in quo poſſim imaginem antiquæ, & vernaculæ feſtiuitatis agnoſcere. [Me pater) Nunc vt mariti reditus in patriam celerius maturetur grauiora prioribus argumenta ſubiungit. [Cogit) Vrget meus pater, inquit, vt nubam & pro poteſtate, quæ eſt in me ſua. id à me extorquebit niſi quamprimùm redieris. [Increpet) Maximam ſemper duraturæ fidei coniugalis amplificatio. [Penelope) Græca vbique declinatione vtitur maioris tum vetuſtatis, tum leporis gratia. Penelopam vetuſtiores dixere. Plaut. in Sticho.

Credo, inquit, ego miſeram fuiſſe Penelopam ſoror.

Penelopeam reperies apud Poëtas, vt in Priapeis lectum eſt.

Spes erat in cunno Penelopea tuo.

[Tua ſum) Mira a conſtantia coniugij commendatio. Redit autem ad id, quod dixit. *Hanc tua Penelope.* [Ille tamen) Ne quandoque ſucceuſeret Vlyſſes patri Icario, cum ſtatim purgat crimine quo illum inſimulauit cum dixit, *Me pater Icarius.* [Vires) Paternum ius quod habet in filiam Sic etiam Plautina pinacium in ſticho ait, dati nos oportet quòd ille faciat cuius poteſtas plus poteſt. Loquitur autem Ouidius ſecundùm conſuetudinem & leges Romanas quibus cautum fuerat, vt quamprimùm ætas pateretur pater ad connubium filias poſſet cogere, vt auctor eſt Dionyſius. [Dulichij) Ab immodeſtia procorum mouet affectus. Ipſorum autem procorum ne quandoque falſa ſcribere videretur, nomina in Catalogum dixerit. Hæc autem ex adiunctorum fonte deriuantur. [Luxurioſa) Miſeriam exaggerat ſuam ob procorum petulantiam eamque exponit vt ad vltionem accenſus Vlyſſes domum aduolet. [Tuæ opes) Locus communis ab vtili. [Viſcera) Quas non minus, vt inquit Volſcus, abſumi dolemus quàm ſi noſtra corpora dilaniarentur. [Irus) Vehemens doloris exaggeratio ab humilitate hominis. [In tua damna pudor) Ab honeſto & vtili ſumpta indignatio. [Tres) Hæc quæ ſequuntur omnia ad commouendum animum efficacia pendent ex adiunctorum loco. Argumenta enim propoſita ab ætate, á ſexu, à numero, patheticis orationibus exaggerat. Tres à numero vxor á ſexu, ſenex & puer ab ætate inutili amborum. [Ille per) Docet quo in periculo verſetur ipſius filius. [Dum parat) Quo ſtudio ſit erga patrem filius. oſtendit vt filij pater caritate commotus omnino deliberet domum quamcitiſſimè redire. [Dij precor) Hoc in loco à ſua in filium beneuolentia, cui vitam propria longiorem exoptat vehemens eſt amplificatio ſuæ ipſius & fidei & beneuolentiæ in Vlyſſem, amor enim erga filium matris non leue eſt & in coniugem amoris argumentum. [Ille meos) Sic Euryali mater apud Virgilium. Nec te tua. F. m. p. p̄. u. o. a. u. l. [Hoc faciunt cuſtosque) Optimè enim matrisfamiliàs munus exequitur. Nam poſtquam procorum intemperantiam & ſeruorum rapinas compilationesque expoſuiſſet eos demum commendat maximè, qui domi in officio remanſerunt. [Sed neque) Antipophora eſt, occurrit enim tacitè Vlyſſis obiectioni ne ſibi perſuadeat in Laërte patre præſidij aliquid in tanta procorum multitudine eſſe poſſe. [Vt qui) Ab ætate iam decrepita excuſatio. [Telemacho) Filij nondum maturam ætatem cum ad imperium tum ad propulſandos hoſtes excuſat eamque patris tutela maximè egere ſignificat. [Tu citius) Nunc redit ad propoſitionem quàm primo intulit cum dixit,

Nil mihi reſcribas attamen ipſe veni.

Eſt porrò metaphora à naufragijs deducta, quibus ſolus portus eſt ſalus & quies. Hic ergo metaphoræ ſenſus. Tu nobis ſolus ſalutem feres tot calamitatibus oppreſſis. [Eſt tibi) Quia ſcit ita iubente natura filium patri quemcunque eſſe cariſſimum ſuo ad ipſum redit, ex eoque argumenta deducens mouet affectus. [In patrias) Ad arma tractanda. [Erudiendus) Suaſio eſt ab vtili & honeſto. [Reſpice Laërten) Si meæ te preces & incōmoda, filijque cura non commouent, ſaltem tui te patris caritas flectat. [Extremum) Tacita perſuaſio à parentalibus ſumpta. [Suſtinet) Te propediē moriturus pater expectat ad exequias. [Certè) Nouiſſime ab ætate ſua maritum mouere conatur, quę longiore temporis ſpatio, quo is abſuit, maximè defloruit. [Protinus) Tanto magis deterior ætas fiet, quanto diutius aberis.

METATHESES EPISTOLÆ PENELOPES
PER AARONEM BATTALEUM.

DVBIVS animi per q̄ diu fui, an quæ per ætatem in Heroidum aliquot (omnes non tentaui) epiſtolis adnotaueram, emitterem in publicum, cum periculo, ſcilicet æſtimationis meæ, quam, rectè quis dixit, Eſt ſeruare labor, ſed minuiſſe pudor, An continerem potius & ſeneſcere mecum pateret, ac tandem mori, Huc mens inclinabat, cum inductione mei ſenſus, cum monitionibus aliorum, dicam, an perferrefactione: animaduertebam quidem cum illis pariter quaneis me calumnijs opponerem, ſiue id iure, ſiue iniuria. In hoc æſtu cogitationis decreui demum mutata mente morſus rabioſorum tanti non facere, vt non facerem pluris occluſas æquoria iudicij fores, ſi quo poſſem pacto, bonis mentibus patefacere. Iuuit noſtram ſententiam hoc temperamentum, quòd non videbar emittere, qui fatigatus longa prece obſequebar viro amico. Illud ſpontaneum fuiſſet deſiderium, imò titillatio, quaſique laſciuia neſcio cuius glorioſæ, hoc voluntatis officioſæ indicium, & magis fuga in ciuilis contumaciæ rogauit me, Obteſtatus etiam eſt Octauianus Scotus Mediolanenſis patritius, qui iure ſuo poterat imperare vti, ſi omnia grauarer, quæ in Ouidij epiſtolis contra vulgatam lectionem iam olim excuſſeram, ea ſaltem ſibi permittere, quæ in duabus prioribus, aut, vt minimum, in omnium prima, loco muranda conſtituiſſem, prœlo ſubijcere. cum illo enim quem eruditum & multę lectionis hominem nouaram quotidiano ſermone communicaueram multa in Virgilio à me non eo modo, vt ab alijs vulgò intellecta, imò aliter quoque lecta. in epiſtola item Ciceronis ad Lentulum prima, commutata non pauca, ſic apud Perſium, & Plinium plurima. Verùm is quia tantùm in animo habebat Ouidium excudere, quę aduerſus epiſtolarum illius lectionem: vt nunc eſt, diſputabam ſibi affectauit. Ego quia contentus fueram militem in ordinem cogere, hoc eſt, eos verſus, qui pallantes ſuam quaſi ſtationem deſeruerant ad congruū .i. ad ſuum locum reuocare, non etiam cur eſſent reuocati, rationes oſtēdere, ſatis arbitrabar, vti mihi ipſi abundè ſatisfeceram, militem ꝙ ad ſua ſigna redire compuliſſem, ita ſatisfactum alijs quoque arbitrabar. Ceterùm Octauianus multò æquior iudicijs debilioribus à me plus deſiderauit, ratus ſuccurrendum ijs eſſe, rationibus, & ceu face prælucendum, os ſimul ſubmuſatorum occludendum, quia tamen mihi quoque parcendum iuſtum exiſtimauit, id tantùm contendere de ijs, quæ in primam epiſtolam fueram cōmentus, habuit ſatis. Illi geretur mos, quanquam neſcio amicitia rogatam ſe velit. Sed non prius in aciem deſcendero, q̄ interrogationibus, quæ à nonnullis fieri ſolent, reſpondero. Sunt enim qui me rogent, putem ne Ouidium ijs culpis obnoxium, quas plus nimio frequentes in illius epiſtolis oſtendimus, an ab omni eum peccato prorſus alienum, Quibus ego rñdere ſum ſolitus, nō teneri, vt per me quęſito fiat ſatis, q̄ q̄ credo, ſi minus in omnibus, in pleriſq; à librarijs de via eſſe exceſſum, neq; de Ouid. tñ id affirmare auſim, quod ſoli Deo fortè eſt tribuendum, nunquam illum peccauiſſe, verùm id, quod ad me, qui rationibus contendo, non auctoritate. Sunt qui ſuo arbitratu à noſtris oppoſitionibus facillimè ſe extricent, & quàm expeditiſſime poetam quoque abſoluant, quod genus vidi plurimos, & eos quidē de meliore nota, fœminis incōpoſitè loqui, non modo concedi, ſed decorum quoque, ſi ſic loquatur, ſeruatū iri aſſerentes, perinde ac mulier nulla ſit rationalis, & non ra-

ro viris aliquæ cordatæ magis . Dabo illis aliquid, quod tamen an iniuria faciam haud ſatis ſcio, ſed hoc tantùm dabo, crimen in fœmina non fore inexpiabile, quod aliquos ritus peregrinos, fabellas, hiſtorias viris quibuſdam non incognitas, ignoret, plus quoque, vt nonnullis in hunc ſexum malè animatis obſequar, dabo inconſtantes aliquas poſſe haberi, atque leues, verùm hoc de Heroinis haud facilè conceſſerim, non plus quàm de viris, dicere conſequentia æque fœminas opus eſt, atque viros, ſed quid aduerſum me talia? qui id oſtendo, non tantùm in quo ſit peccatum, verùm emendo etiam, & deuios in rectam viam reduco, quod nequeat fieri, ſi ab auctore talia induſtria, atque ſtudio ſint tentata, in ijs, quæ non longè nimium petuntur librarios conniuere fortè concedere non ſit difficile, de ijs autem, quæ longo velut exilio aberrarunt, quæque vix ad ſuos poſtliminio retrahuntur, non valde pronum eſt credere librarios extitiſſe tam impudentes, illud flagitium, ſi ita placet, ad auctorem remittatur, vel ad ſciolum aliquem quod contra Ouidium intendi non ſit horribile, quem ingenioſum nulli diffitentur, limæ impatientem vno ore omnes conceſſerunt, ijs in hunc modum, vti præguſtatis, negocium tandem adoriamur . Ac ne ad multo poſteriora recedamus, noto elegos ſtatim, qui ſunt proximi poſt duos primos à loco eijciendos, quem hactenus per iniuriam tenuerunt, & in ſedem referendos aliquanto poſteriorem, ita conqueſtio . [O vtinam) Carmen fiet tertium, neque temere hinc excluduntur, vbi Troiam euerſam rem ſupponunt perinde ac manifeſtam, quud tamen à ratione videtur alienum . Quid enim eſſet neceſſe tot niti poſt indicijs demonſtrando illius ruinam, ſi comperta res eſſet? ſi incerta vanitatis eſt, pro comperto eam ſupponere, magis etiam ſuſcipi, adde, quòd ſuo loco ſimul propoſitionis, ſimul trāſitus vim pulcherrimè tenent, neque ſcio an ſtatim poſt exordium conueniens ſit antipophotam vſurpare, ſi tolerabilia ſint omnia, adhuc tamen ſedem alibi multò illis aptiorem, reperturum me confido, atque adeo ita aptam, vt congruam ibi, Hic prorſus incongruam omnes exiſtiment, perorata igitur narratione bimembrique conſtituta diuiſione, ibi, Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori, verſa eſt in cineres ſoſpite, Troia viro, alteram partium, ex ijs quæ dicta ſunt à Neſtore, abſoluit, quæ eſt de incolumitate mariti, alteram, quæ ruina Troiæ eſt, certioribus indicijs proſequitur, ſed quam digeſſerit prius, quàmue poſterius, habet ambiguitatem . Dictum iam cum fuerit, verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro, fauorabile nimis, recepta quod habet lectio . viſum eſt addere, Argolici rediere duces, altaria fumant, & reliqua, ſed æſtimanda res altius fuit, & acies ad poſteriora etiam reuoluenda, fauorabile minus non erat, id animaduertere ex præceptis rectorū, vtrum prius eſſet tractanda, euerſio Troiæ, an mariti incolumitas .

Nempe priorem tractari incolumitatem, rationem exigere apparebat, quoniam periculum, quod euaſit Vlyſſes Rheſum adortus . Troia nec dum euerſa confingit, perſpicuitas autem narrandi, & euidentia id quærunt omnino, vt priore loco ea exponamus, quæ natura etiam fuere priora, addo, quòd is eſt impetus mortalium, vt quæ præcipua habemus, quæque maximè nos mouent, omnium prima eſſe velimus . Quid tantùm Penelopen, quàm ſalus mariti debuit mouere ? eſt aliud, ſi non faciunt fidem iſta, quod non mouet modo, ſed nolentem trahit, & verius cogit, quo nanque pacto aduerſatiua carminis, Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis Ilios & murus, quod fuit ante ſolùm. Diſcludi ab ijs, quæ de Troia ſunt relata, & tā longè dimoueri queat? cedo, ſi quid ad hoc fuerint auſi dicere, ſubijciunt, Omnia nanque tuo ſenior te quærere miſſo. Retulerat nato Neſtor, at ille mihi ijs quæ de Troiana ſtrage habentur, quaſi opus eſſet Neſtorē Telemachum docere, illum verò matrem de ijs, quæ in terra Græcia ſub oculis fiebant omnium, quæque ipſis quam Neſtori propemodum magis eſſent comperta, faceſſat huiuſmodi carminum diſpoſitio, &, Omnia nanque tuo, quatuor ijs, Auſus es . O nimium, ſupponantur cum duobus illis, Vſque metu micuere ſinus . Tota verò decem confitenter poſt carmen. Verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro. Bona vxor maritum quia ſe grauiſſimo periculo obiectauerat, meritò accuſat, & lubens facinus alioqui glorioſiſſimū commemorat, ait, Auſus es, ò nimium nimiumque oblite tuorum, Thracia nocturno tangere caſtra dolo. Totque ſimul mactare viros, adiutus ab vno, At bene cautus eras & memor ante mei. Sed occurrebat vnde tu in Græcia ferè ſepulta iſta nouiſti, quæ in Troade ſunt geſta, ceu quæſtioni ſatisfaciens, addit: Omnia nanque tuo ſenior te quærere miſſo. Retulerat nato Neſtor, at ille mihi, Rettulit & ferro Rhæſumque Dolonaque cæſos. Vtque ſit hic ſomno proditus, ille dolo. Vſque metu micuere ſinus, dum victor amicum Dictus es Iſmarijs iſſe per agmen equis. Simile nimium veri eſt, Neſtorem voluiſſe apud Telemachum filium, patrem Vlyſſem commendare in facinore preſertim ſupra fidem admirando, nec id matrem ſatere voluiſſe, Illud quoque animaduerſione dignum participium, Dictus, ad retulit eſſe referendum, ita noſtram diſpoſitionem, omnino probari affirmare eſt, ſupereſt elegos, Troia iacet certè, quos à ſedibus prioribus excluſimus, in aliquam caſulam admittamus. vel hoſpitalitatis munere, vel benigni animi beneficio . Iubebimus itaque Penelopen in hunc modum ratiocinari, vt non ſit certum de Vlyſſe, à tanto periculo illum euaſiſſe, & mihi à Neſtore data ſint verba, vtpotè ad gratiam loquente Troia iacet certè; & erit futuræ confirmationis propoſitio, quæ multifariam ſignis elucebit, primo quidem, quia Argolici rediere duces, non redituri, niſi Troia diruta, ſic enim ſacramento ſe obſtrinxerant, Sed rediſſe fingamus, re nondum confecta. ſignum alterum erit. Altaria fumant, an in ludibrium Deos quoque citabimus? exiſtamus (ſi ita placet) De dijs peſſimè meriti ſacrificijs, nec credamus . Tertiam nullo modo euidentiam effugerimus, quæ eſt. Ponitur ad patrios barbara præda Deos. Adde coniecturam quartam. Grata ferunt nymphæ pro faluis dona maritis, Quippe non ingratæ, & beneficij memores . Adde quintam . cum militare ſit, ſua fortia facta poſt victoriam iactare. Illi victa ſuis Troica facta canunt. Facta non fata omnino legendum, propter id, quod ſequitur. Mirantur iuſtique ſenes trepidæque puellæ. Sextum videlicet ſignum . Tam ſenes quàm puellæ, audientes facta Græcorum ſupra quàm quis facilè credat fortia, vtrique ceterum ratione diuerſa, admirabantur, ſenes . vti, Iuſti rerum æſtimatores, puellæ formidine magis commotæ. Septimum tandem & vltimum ſignū. Iamque aliquis poſita monſtrat fera prœlia menſa, Pingit & exiguo pergama tota mero. Hac ibat Simois, hic eſt Sigeia Tellus. Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis. Iſtic Eacides, illic tendebat Vlyſſes Hic lacer admiſſos, terruit Hector equos. Ad hæc quam appoſite aduerſatiua ſequatur, Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis Ilios, qui non videt, vereor talpa cætior ne ſit, qui non conſentit, neque poſt dicendis aurem admoueat . Cum ergo communi ſenſu planè carere exiſtimo. Hac eadem in epiſtola, quatuor ſunt elegi, hi, Iam ſeges eſt vbi Troia fuit, reſecandaque falce, Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus, Semiſepulta virū curuis feriuntur aratris. Oſſa, ruinoſas occulit herba domos. Pari laborantes metatheſi, niſi ſegetem prius, quàm aremus, maturam, reſecamus, proponant, ergo poſteriores, & priores poſthabeāt, tunc cōuenient, ordo, quæ ſequitur tranſpoſitio in octo ijs carminibus, Quiſquis ad hec vertit peregrinam littora puppim. Et reliqua hebetioribus, ſat ſcio, non erit admodū plauſibilis, qui ne per ocularia quidem multum vident, perſpicacibus tñ, ſi quid ego ſentio, non minus futura grata eſt, quàm neceſſaria, ij omnibus videbitur, quibus perſuaſum, ſi quid conſilio pōt fieri, ſtultum eſſe in eo caſum experiri . Quare Penelope non ante ſuas epiſtolas ad maritum (quoniam vbi gentium ignorabat) fortunæ debuit credere, per incertos nautas, q̄ à Neſtore, & Menelao requiſiuiſſet, tandem, ſi per ipſos nihil de Vlyſſe, cōperiſſet, tum non impudentia fuiſſet, omnem (quod aiunt) lapidem mouere. Rectus itaque ordo, bonaque diſpoſitio erit. Nos pylon antiqui Neleia Neſtoris arua miſimus, Incerta eſt fama remiſſa pylo. Miſimus & Sparten, Sparte quoque neſcia veri, Quas habitas terras, aut vbi lētus abes. Quiſquis ad hęc vertit peregrinā littora puppim, Ille mihi de te multa rogatus abit. Quāquam tibi reddat, ſi te modo viderit vſque, Traditur huic digitis carta notata meis. Nec hic cōmutationum noſtrarum finis, imò plures aliæ, quaſi Hydræ capita ſuboriuntur, quę mihi negocium faciunt vix viribus meis tolerabile, ſed certum eſt hanc epiſtolam ſaltem, nolle pari vexatam. Dulichij, ait, Samijque & quos tulit alta Zacynthos. Turba ruūt in me luxurioſa proci. Duo addunt inque tua regnent nullis prohibentibus aula, Viſcera noſtra tuæ dilacerantur opes. Quis eſt iudicij tam debili, vt concedat, Hos elegos, qui apte collocantur poſt duos. Irus egens, pecoriſque Mellantius auctor edendi. Vltimus accedunt in tua damna pudor. Numerum procorum, & hiſtoriam interturbantes, vtpotè Periodum claudentes, qua non proci tantùm, Viri Illuſtres, verùm & miſerabiles oſtenduntur, rerum Vlyſſis diſſicatores, vbi diutius fuerunt, adhuc permanētes? quadrabat ſic eſſe diſpoſitos. Dulichij, Samijque, & quos tulit alta Zacynthos Turba ruunt in me luxurioſa proci

Qoid tibi Piſandrum, Polybumq́ue Meduntaque dirum, Eurimachique auidas Antinoique manus. Atque aliós referam? quos turpiter omnes, Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis. Irus egens, pecoriſque Melantius auctor edendi, Vltimus accedunt in tua damna pudor. Inque tua regnante nullis prohibentibus aula, Viſcera noſtra tuæ dilacerantur opes. Monſtra ſunt, quæ ſequuntur, Vt mirer tandiu vixiſſe. ea etenim aiunt aboleri quam ocyſſime, & terris tantùm oſtendi, hinc nomen eſſe ſortita, quòd oſtenduntur duntaxat, & demonſtrentur. Sed certum eſt in perniciem diſcentium ad vos vſque perueniſſe, non feramus hanc peſtem ſerpere vlterius. Audiuit Vlyſſes res inuadi ſuas dignis, indiſcriminatem, & indignis, ſed indigne ab vtriſque, ne ergo diceret quid vos, rerum domeſticarum curam qui geritis, obuiam non itis? Hic occurrit Penelope, tres numeros. nos tantùm ſumus, virtute non etiam, imò omnes imbelles quid contrà tantos valentiores? Sub hæc quis non videt, quàm malè cohereat? Ille per inſidias penè eſt mihi nuper ademptus, Dum parat inuitis omnibus ire pylon. Dij precor, & reliqua. Hoc quid ad numeri paucitatem? quid ad inualentiam virium, ergo vt incommodū vitemus ab ijs duobus, Tres ſumus imbelles numeros, ſine viribus vxor. Laërteſque ſenex Thelemacuſque puer. Nō ſine cauſa ſubijciemus. Sed neque Laërtes, Vt qui ſit inutilis annis, Hoſtibus in medijs regna tenere non poteſt. Nec mihi ſunt vires inimicos pellere tectis. Tu citius venias portus & aura tuis, Neque copulatiua negatio, aliam negatiuam requirebat, & vt trium perſonarū impleatur diſtributio, Additio his. Telemacho veniet (viuat modo) fortior ætas nunc erat auxilijs illa tuenda patris. Quoniam verò viuat modo dixit, & ætas veniet fortior, meritò annectit. Dij precor hoc iubeant, vt viuat. ſ. & ætas veniat fortior, Vt cunctibus ordine fatis, Ille meos oculos comprimat ille tuos prudens primo dixit loco, meos deinde tuos Ceterum, quia officium ſeruorum eſt à voluntate. Herili nuſquam recedere, iure additum. Id faciunt cuſtoſque bouum longæuaque nutrix, Tertius immundę cura fidelis haræ. Contra tamen has preces iniquitate procorum penè interemptus fuit (quod dicitur eo conſilio) vt ſolicitudine filij Vlyſſem ad ſe celerius venire cogat. Itaque cōtinenter ait, Ille per inſidias penè eſt mihi nuper ademptus. Dum parat inuitis omnibus ire pylon, ac ne caderet à ſpe Vlyſſes, euaſiſſe periculum tamen filiūm indicat. Eſt tibi ſitq́ue precor natus, q mollibus annis, In patrias artes erudiendus erat, Mirum in carmine illo Dij precor hoc iubeant nō fuiſſe animaduerſum, quòd demonſtraretur per hoc, aut quid relatum. [Denique quiſquis erat) Lege, ſi quis erat, cū enim ſit ſolutio ſeptimi caſus, quæ integra eſſet quocunque in caſtris iugulato frigidus. g. p. a. e. Et ea fieri ſoleat vel per aduerbia temporis, vel per caſualem coniunctionem, vel per ſi, notam cōditionis melius ita legi videtur. [Sua lumina condas) Lege, condat, vt pronomen ſua reciproce ponatur, & ſit ſenſus, vide Laërtem iam adeo morti vicinum, vt nihil iam ſit attendendum, niſi, vt oculos penitus claudat.

IN SECVNDAM EPISTOLAM ARGVMENTVM.

*D*EMOPHOON, *Theſei & Phedra filius, à bello Troiano in patriam rediens matris tempeſtatibus in Thraciam delatus, à Phyllide Lycurgi & Cruſtnmena filia (qua tunc Thracij imperabant) hoſpitio & lecto benignè ſuſceptus eſt cum aliquandiu ſecum fuiſſet, audita morte Mueſthei, qui poſt eiectum ex vrbe Athenarum patrem Theſea imperium occupauerat, regni cupidi ne captus, Phyllidi fide data ſe intra menſem rediturum. fingens ſe ad res ſuas componendas ire, reſarcitis nauibus, Athenas petijt, neque de reditu curauit. Quatuor itaque exactis menſibus Phyllis epiſtolam hanc ſcripſi, in qua ſuadet vt beneficiorum memor. ſeruatis ſponſionibus in fide perſiſtat. Quod ſi negligat, violatum pudorem crudeli morte compenſare minatur. Ferunt fabula Phyllidem zona laquei vicem ſupplente vitam finiſſe, in arboremq́; Amygdalum ſine folijs mutatam eſſe, Demophoonte autem reuerſo, req́; cognita truncum eius amplexo, illum veluti ſponſi ſentientem aduentum folia emiſiſſe.*

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

HOSPITA Demophoō tua te Rhodopeïa Phyllis
Vltra ꝓmiſsū tēpus abeſſe queror.
Cornua cum lunæ pleno ſemel orbe coiſſent:
Littoribus noſtris anchora pacta tua eſt.
Luna quater latuit: toto quater orbe recreuit:
Nec vehit Actæas Sithonis vnda rates.
Tempora ſi numeres, bene quæ numeramus amantes:
Non venit ante ſuam noſtra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tardè, quæ credita lædunt,
Credimus: inuita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te mihi: ſæpe putaui
Alba procelloſos vela referre Notos.
Theſea deuoui: quia te dimittere nollet:
Nec tenuit curſus forſitan ille tuos.
Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,
Merſa foret cana naufraga puppis aqua.
Sæpe deos ſupplex, vt tu ſcelerate valeres,
Sum prece thuri cremis deuenerata focis.
Sæpe videns ventos cœlo, pelagoq́ue faueuteis,
Ipſa mihi dixi, ſi valet, * ille venit.
Denique fidus amor, quidquid properantibus obſtat,
Finxit: & ad cauſas ingenioſa fui.
At tu lentus abes: nec te iurata reducunt
Numina: nec noſtro motus amore redis.
Demophoon ventis & verba, & vela dediſti:

VBER. HOSPITA) Quidē interpretes in huius epiſtolæ argomēto ſalſa quidam ſomniauerūt, Demophoōtem ex Colchis, cum Argonautis reuertentē ad Phyllida Thracum reginam diuertiſſe, cū Demophoon, eo tempore, aut nōdum eſſet natus, aut certè nōdū eius ætatis, vt ad talem expeditionem proficiſceretur, verùm ita res habet. Demophoon Theſei filius auxilium græcis, vt Iuſtinus libro ſecundo ſcribit, aduerſus Troianos tulit, q ab eo bello rediens, tempeſtatibus maris, & longis erroribus actus in Thraciā delatus eſt, vbi à Phyllide, quæ per ea tempore regina Thracū erat, portu, hoſpitioq́; exceptus & ab ea à denter amatus, in coniugium rogatus eſt, q ei coniugij fidem dedit, & ob beneficia accepta iurauit, ſe nunquam eam derelicturum vxorem, verùm audita morte Mneſthei, qui poſt eiectum ex vrbe Theſea Demophoōtis patrem Athenienſium imperium occupauerat, Demophoon cupidus regnandi, diſſimulata cauſa, petiuit a Phyllide aliquātum temporis, quo Athenas res ſuas ordinaturus accederet data fide, ſe intra menſem rediturum ad eā. verùm eum vltra quatuor menſem iam reditum ſuum diſtuliſſet: Phyllis amoris impatiētia, & doloris impulſu, quod ſe ſpretam crederet, & eius reditū iam deſperaret, zona ſua gutturi circumligata, laqueo vitam finiuit, &, vt fabulæ ferunt, in arborem Amygdalum ſine ſolijs mutata eſt. poſtea reuerſus Demophoō, re cognita, truncum eius amplexus eſt, qui veluti ſponſi ſentiret aduentum, ſolia emiſit, vnde etiam teſte Seruio, Phylla græcè folia dicta ſunt à Phyllide. ante igitur hūc caſum Phyllidis, cum Demophoon reditum ſuum longè vltra promiſſum tardaret, Phyllis ad eum hanc epiſtolā ſcripſit, qua multis ex cauſis & rationibus eum reuocare nititur, commemorans ei iuſiurandum Demophoontis, & ſuorum erga ſe beneficiorum obligationem, poſtremò conatur eū mouere referēs, quod niſi reuertatur, aliquo crudeliſſimæ mortis genere ſe interimet, in quo dicit fore vt appareat ingratitudo, & crudelitas Demophoontis, vel per epitaphium eius inſcriptum. [Hoſpite.) Ordo eſt. * ipſe. O Demophoon, ego Phyllis Rhodopeia. [Hoſpita) Tua. [Queror te abeſſe &c.) Hoſpita dr fœminino genere, licet legatur hoſpes cōmunis generis. In hoſpita verò fœminini generis repetitur, vt inhoſpita Syrtis, & neutri

Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, niſi non ſapienter amaui?
Crimine te potui demeruiſſe meo.
Vnum in me ſcelus eſt, quod te ſcelerate recepi:
Sed ſcelus hoc meriti pondus, & inſtar habet.
Iura, fides vbi nunc? commiſſaque dextera dextræ?
Quique erat in falsò plurimus ore Deus?

& neutri generis, vt Ouid.lib.j. Met. & inhoſpita tecta tyranni, ingredior. [Rhodopeïa] Threïcia, nã Rhodope mons eſt Thraciæ ita dictus a Rhodope muliere in eum conuerſa, ſicut & Hæmus, vt ſcripſit Ouidius lib.vj. Metam. Thraciam Rhodopen habet angulus alter & Hæmon, Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam. [Promiſſum).ſ.mihi à te. [Cornua) Dicit ſpatium temporis ſibi promiſſi, ſcilicet ſpatium vnius menſis, quod per lunam ſignificauit. [Cornua cum lunæ &c.) Id eſt cum luna ſemel eſſet facta plena, tunc enim extremitates lunæ, quæ ob ſimilitudinem cornua dicuntur, coëunt, id eſt coniunguntur, & ſe tangunt, & ideo dixit. [Pleno orbe).i. pleno circulo ipſius lunæ. poſſumus tamen ſortaſſe melius intelligere ſpatium medij menſis, quo luna creſcit, & implet orbem. Inde & Iuuenalis dixit. Semeſtri vatum digitos circumligat auro, id eſt anulo rotũdo, qualis eſt luna in medio menſe. Licet Domitius Calderinus aliter interpretetur locum Iuuenalis non ſatis verè. [Ancora).i. nauis, inſtrumentum nauis pro ipſa naui poſuit. [Pacta) Promiſſa à te. [Noſtris) Threïcis, vbi ego habito. [Luna) Ecce iusta cauſa querelæ. [Quater latuit.) iiij. menſem exactum ſignificat. [Recreuit) Iterum creuit, & plena facta eſt. [Nec vehit).i. nec promiſſum tuum perficit, quia nauis tua nõ venit ad nos. [Sithonis) Hæc eſt vera lectio, & non Sithois. nam nuſquam legere memini ꝙ Sithois fluuius ſit Thraciæ, præterea non per fluuium erat venturus, ſed per mare. Sithon verò mõs Thraciæ eſt, vnde & Maro, Sithonias niues dixit, hoc autem loco Sithonis non eſt genitiuus caſus, ſed nominatiuus habens formã patronymici fœminini, ſicut Parnaſis Parnaſidos, nouimus aũt nomine vnius montis, vel fluuij, vel loci totam regionem intelligi plerunque, ergo vnda Sithonis pro Sithonia .i. Thracenſia, id eſt mare noſtrum Thracium. [Non venit) Naues Actæas, id eſt tuas Athenienſes. nam Attica regio etiam Actę dicta eſt, vel quod vt Str. ſcrip. illa pars maximè ad mare eſt extenta, & anguſta. nam Actæ græcè littus dicitur: vel certè dicta ab eſt Acteone. [Quæ nu. aman.) Sũt omnes amantes diligentiſſimi calculatores temporis. [Querela) Lamentatio de tua abſentia, & mora. [Ante ſuam diem).i. ante tempus debitum nam dies eſt fœmininis generis, licet etiam pro ſpatio xij. vel xxiiij. horarum, interdum accipiatur, tamẽ propriè pro tempore ponitur. Iuuen. Longa dies igitur quid contulit? id eſt longum tempus. [Spes quoque lenta fuit).i. ſicut querela mea de abſentia tua fuit ſera, & lenta, ita etiam ſpes fuit lenta, quia tarde ſperaui, ea mihi euentura, quæ nunc cum damno meo mihi venerunt. eſt autem Acyrologia, id eſt improprietas ſermonis, vel verbi, nam ſpes cum bonorum expectatio ſit, pro metu hic accipitur, ſicut apud Virg. lib. iiij. Aen. Hunc ego ſi tantum potui ſperare dolorem. ergo ſpes, id eſt timor, ne redires. [Fuit lenta).i. ſera, quia ſi citius timuiſſem, potui non decipi. [Tarde quæ credula) Sẽſus eſt, ego credo nunc ea, quæ nocet mihi, quia ſero credidi.ſ. te nunquam reuerſurum. [Credimus) Pluralis numerus pro ſingulari, ea quæ credita tarde. [Lædunt) Me &. [Nocent me aman. inuit.).i. mihi amanti iniuriæ, & erit caſus pro caſu poſitus, vt apud Iuuen. Porrectura viro miſcet ſitiente rubetam, vel ſubaudi nocent mihi, me inuita, id eſt cum nõ poſſim reſiſtere, aut ꝓuidere. [Fuit men. pro te).i. tui cauſa ſæpe multis mentita ſum te breui reuerſurum. [Putaui) Credidi. [Procelloſos) Impetuoſos & violentos. Eſt enim vt dicit Seru. Procella vis ventorum cum pluuia, dicta quod omnia percellat, id eſt concutiat. [Notos) Speciem pro genere poſuit.i. notos ventos Meridionales, qui & Auſtri dicũtur: pro omnibus ventis, aut quia ex Athenis in Thraciam nauigãtibus noti ſunt maximè ſelices. [Referre) Reportare, & mihi tanquam debita reducere. [Vela alba) Non aliam ob cauſam dixit alba, niſi quia vt plurimum alba ſiunt. [Deuoui) Execrata ſum, & maledixi. Nã deuouere eſt malis votis, & imprecationibus aliquem deteſtari: Ouid. in Ibin. Illum ego deuoueo, quẽ mens intelligit Ibin. [Theſea) Patrem tuum, tanquam tuæ moræ, & abſentiæ cauſam. [Tenuit) Impediuit. [Tuos cur.) Tuum iter, tuam nauigationẽ, vt Virg. Huc curſus fuit. [Interdum) Alia ſuſpicio de eius mora, ne fortaſſis periclitatus eſſet in aqs, & merſus. [Ad vada) Ad aquas. [Hebri) Fluuij Thraciæ. [Puppis).i. nauis, pars pro toto, Synecdoche. [Naufraga) Periclitata, paſſa naufragium. [Foret) Fuiſſet. [Cana) Alba propter ſpumam, quæ fit, cum aqua à vẽtis maximè mouetur. [Sæpe de. ſup.) Si legimus deos, ſubaudiendũ eſt, rogans, ſed melius legitur deis, & ita ordinatur, ego ſupplex deis, vt tu valeres. [Ipſa di. mi. &c. [Ille ve.).i. Demophoon meus non decipit me, ſed nauigat ad me. [Si va.) Si eſt incolumis. [Amor ſi. fin.) Ego, quæ fideliter te amo, finxi omnes cauſas poſſe te impedire, quæ impedire ſolent omnes paratos ingredi aliquod iter. [Quidquid obſtat properantibus).i. omne quod impedit paratos, & iam accinctos ad aliquod iter. [Ad cau.) Ad excuſationes tuæ moræ. [Aut tu lętus abes) Adducit ei Phyllis iura iurãda, quibus ille ſe ei aſtrinxerat, vt eum moueat ad reditũ. [Iurata à te) Eſt enim paſſiuæ ſignificationis. [Noſtro amore) Vel meo erga te, vel tuo erga me. [Dare vela ventis) Eſt verba in vanum fundere. Virg. Sed auræ, omnia diſcerpũt. [Dic mihi) Ne videatur ſua culpa eſſe relicta a Demophoonte. [Quid feci) Quid peccaui? vnde facinus. [Niſi non amaui ſ.) Quia nimis citò properaui ad amorem tuum, quod non eſt ſapientis, ergo in hoc ſolo peccaui. Sed hoc meum crimen habet pondus, id eſt momentum & valorem. [Et inſtar) Similitudinem, id eſt debet tibi eſſe loco meriti, & maximi beneficij. [Crimine te pot.) Senſus eſt, meum crimen potuit te vehementer obligaſſe. [Demeruiſſe) .i. valde meruiſſe, nam de hoc loco auget. [Iura, fi.) Commemorat iura iurãda ipſius Demophoontis, dicent iura fides ſunt qui iungant, & exponunt. Iura, id eſt iurata, ſed melius dicimus diſtinguendo. iura, vbi ſunt, vbi fides, &c. & intelligimus iura, ſcilicet coniugij, quæ inuiolabiliter ſunt ſeruanda. Sic Hypſipyle ad Iaſonem. Heu vbi pacta fides, vbi connubialia iura? Fides a fio dicitur, ꝙ fiat quod dictum eſt: enim dictorum conuentorumque executio. [Commiſſa) Coniuncta, dextræ enim coniunctio ad fidei confirmationem fiebat: erat enim vt Ser. dicit, fidei dicata, ſicut genua miſericordiæ. [Deus) Qui erat plurimus, id eſt dei, qui erant plurimi. [In ore tuo falsò) Fallaci.

HOSPITA Demophoon) Argumentum enarrauit prior cõmentarius, quod & Seruius recitat ad illud. Si quos aut Phillidis ignes &c. Hoſpita per ſuperabundantiam dicitur. nã hic & hæc hoſpes reperitur, verumetiam in neutro genere inhoſpita ſaxa legimus, quaſi ab hoſpitus hoſpita hoſpitũ, & eſt hoſpes, tam qui recipit, quam qui recipitur hoſpitio, hic autem hoſpita, quæ recipit. Videtur aũt ſtatim in primo verbo expoſtulare iniuriam, ꝙ non niſi hoſpita ſit eius, cuius ſecundum promiſſa coniux eſſe deberet, ſicut Dido Aen. iiij. Cui me moribundam deſeris hoſpes? Hoc ſolùm, quoniam nomẽ de coniuge reſtat. [Queror).i. Cõqueror. [Cornua cũ lunæ, &c.) Ordo eſt. Anchora tua eſt pacta, id eſt in pacto tuo promiſſa & ita potius paſſiuè, quam actiuè accipietur. Nec eſt tam dura Metaphora, quia deponentia omnia cõmunia fuerunt. [Noſtris littoribus) .i. vt adeſſet littoribus noſtris.ſ. Thracijs, ſupple tunc. [Cum cornua lunæ coiſſent ſimul pleno orbe).i. vt, primùm plenilunium eſſet, ſed. [Luna latuit quater).ſ. in nouilunio, &. [Recreuit quater toto orbe).i. quater plenilunium rurſus fuit, hoc eſt quatuor ſunt tranſacti menſes. [Nec vnda Sithonis).i. Thraciæ, hoc eſt mare Thraciũ. [Vehit).i. reuehit. [Rates).i. naues. [Actęas).i. Atticas vel Atheniẽſes. [Spes quoq;, &c.) Ordo eſt. [Spes fuit quoque).i. etiã. [Lẽta).i. tarda, non potui cito induci ad tantam ſpẽ de te concedendam ad quam inducta grauius lædor, quia quę tarde ſunt credita. [Lædũt).ſ. grauius, nos credimus, & ſupp. credita nocent me exiſtentẽ inuita.i. quæ credo inuita, & amante.i. quæ cogor etiam amare non redamantem. [Notos).i. ventos illos procelloſos.i. multas ꝓcellas excitare ſolitos. [Ego deuoui Theſea).ſ. patrem tuum, id eſt cum increpationibus deſtinaui morti, & vota feci dijs, vt moriatur, hoc enim propriè eſt deuouere, quẽ vis aut à ſe, aut ab alio, ob alterius ſalutem morti addici, vt patet de Decijs Romanis ductoribus patre & filio, qui ſe deuouendo remp. protexerunt. [Vada Hebri) Qui rapidus eſt, vt j. Aen. Volucrẽque fuga præuertitur Hebrũ. [Sæpe deos) Sup.i. oraui, aut timui pro te, hoc eſt, vt tuo ſcelerate valeres. [Nã ipſa).i. ego dixi mihi .i. aio meo, ſi valet ipſe, venit. [Numina iurata).i. à iurante in teſtimonium accita. [Demophoon vẽtis, verba & vela dediſti) Quia verba dãtur ventis, dum irrita fiunt. [Demeruiſſe te).i. bene meruiſſe de te, nam quod in me crimen commiſi, in te beneficium fuit. peccaui ergo te imprudenter amando, ſed in me, non in te. Dido dicit. Si bene quid de te merui. Quint. etiã hoc modo, vt demererer amantiſſimos mei. [Pondus & inſtar).i. inſtantiam, & vim aut imaginem, & formam, ſeu ſtatum meriti.

ASCE

Promiſſus ſocios vbi nunc Hymenæus in annos?
  Qui mihi coniugij ſponſor, & obſes erat?
Per mare, quod totum ventis agitatur, & vndis:
  Per quod ſæpe ieras: per quod iturus eras:
Perque tuum mihi iuraſti (niſi fictus & ille eſt)
  Concita qui ventis æquora mulcet, auum:
Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela:
  Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemque, toris quæ præſidet alma maritis:
  Et per tediferæ myſtica ſacra deæ.
Si de tot læſis ſua numina quiſque deorum
  Vindicet: in pœnas non ſatis vnus eris.
* Ah laceras etiam puppes furioſa refeci:
  Vt, qua deſererer, firma carina foret:
Remigiumque dedi: quo me fugiturus abires.
  Heu patior telis vulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis:
  Credidimus generi, numinibusque tuis:
Credidimus lacrymis: an & hæ ſimulare docentur?
  Hæ quoque habent artes: quaque iubentur, eunt.
Dijs quoq; credidimus: quid iam tot pignora nobis?
  Parte ſatis potui qualibet inde capi.
Nec moueor, quod te iuui portuque, locoque:
  Debuit hæc meriti ſumma fuiſſe mei.
Turpiter hoſpitium lecto cumulaſſe iugali.
  Pœnitet: & lateri conſeruiſſe latus.
Quæ fuit ante illam: mallem ſuprema fuiſſet
  Nox mihi: dum potui Phyllis honeſta mori.
Speraui melius: quia te meruiſſe putaui:
  Quæcunque ex meritò ſpes venit, æqua venit.
Fallere credentem non eſt operoſa puellam
  Gloria: ſimplicitas digna fauore fuit.

* At laceras.

Hvser. HYMENÆVS Deus) Quem in nuptijs Græci inuocabant, ſicut Romani Thalaſſionem. [Promiſſus) A te. [In annos ſocios).i.in vitam noſtram ſemper cõiunctam, & ſocialem, qualis debet eſſe vita coniugalis. [Qui erat ſponſor) Tranſlatio ab hominibus ſumpta, ſicut.n.ſponſor.i.vas, qui pro alio promittit, & obſes, qui datur in tutelam fidei, confirmant contractum: ita Hymenæus inuocabatur, vt coniugalis ſocietatis perpetuę certus eſſet quaſi ſponſor, & obſes. [Per mare.) Ordo eſt, tu iuraſti mihi per mare, &c. [Agitatur) Commouetur, turbatur. [Ventis) Venti flatus violẽtiores, auræ verò mitiores dicuntur. [Per auum tuum) Aut auũ pro proauo poſuit, & intelligimus Neptunum, vt Iuuenalis. Perque tuum pater Aegeï Neptune tridentem: aut certè Aegeum dicit patrem Theſei, qui naue filij à Minotauro reuertentis cũ velis nigris procul viſa, cum crederet eum mortuũ fuiſſe, in mare ſe præcipitauit, & in deũ marinum mutatis dicitur: & ideo dixit, niſi fictus & ille eſt. [Mulcet) Placat, vt Virg. Et mulcere dedit fluctus, & tollere vẽto. [Concita) Commota. [Tela) Amoris arma, nam Cupido, non ſolùm ſagittis ferire, ſed etiam face incẽdere dicitur. Ouid. lib. primo Met. Tu face neſcio quos eſto cõtẽtus amores Irritare tua. eadem enĩ tela interdum etiam Veneris dicuntur. Iuuen. Nec pharetris Veneris macer eſt, aut lãpade feruet. [Altera tela) Telũ, generaliter dicitur de omnibus, quæ mitti, aut iaci poſſunt, licet etiam interdum pro gladio ponatur, vt inferius in epiſtola Hypmneſtræ apparebit. [Iunonẽ) Supp. per Iunonem. [Præſidet) Preeſt. [Toris ma.) Lectis cõiugalibus. [Per ſacra myſtica).i.archana, nã myo, græcè ſignificat claudo, inde myſtica, & Myſteria dicuntur, quæ ſunt clauſa, & ſecreta: qualia ſacra Cererir quæ non niſi ſacerdotibus patebãt. Iuuenalis, Archana qualem Cereris vult eſſe ſacerdos. Ouid. in ſecundo de Arte.

Quis Cereris ritus audet vulgare profanus,
Magnaq; Threicia ſacra reperta lyra?

[Deæ tediferæ,) Id eſt Cereris ferentis tedas, Id eſt faces. nam cum Proſerpinam filiam à Pluto raptam nondum ſciret, vt eam non ſolùm die, ſed etiam nocte quæreret: in Aetna monte Siciliæ pineas faces accendit, quæ ſibi lumen nocte præberent. Ouidius lib. quinto Met.

Illa duabus Flammiferas pinus manibus ſuccendit ab Aetna,

Perq; pruinoſas tulit irrequieta tenebras: vnde poſtea eius ſtatuæ & picturæ cũ facibus ſunt, quod oñdit Cic. in Verrem lib. vj. his verbis. Qui acceſſiſtis Aetnã, vidiſtis ſimulacrũ Cereris ex marmore, & in altero tẽplo Liberæ. Sunt ea ꝑ ampla atq; ꝓclara, ſed non ita antiqua. Ex ære fuit quoddã modica amplitudine, ac ſingulari opere cũ facibus per antiquũ. [De tot lęſis) Vel de tot offenſis & erit ſubſtantiuum, vel certè, de tot læſis, ſubaudi deis. [Vnus).i.tu vnus & ſolus. [Non eris ſatis in pœnas) Quia cum innumerabiles deos læſeris, de tot corpora ad pœnas hic oporteret. [Ah laceras) Conqueritur, quod ſceleri Demophoótis ipſa auxilium præbuerit. [Furioſa) Inſana. [Refeci) Inſtauraui. [Laceras) Ventis, & vndis conuulſas. [Vt qua deſererer,) q.d. vt tibi præſtarem opem cõtra me. [Carina).ſ.tua. [Foret firma) Eſſet valida contra impetum ventorum, & fluctuum. [Remigiũ) .i.remiges, hoc eſt nautas. [Fugiturus) Iniurioſè dixit fugiturus, ſic Dido ad Aeneam, Quo fugis? obſtat hyems, & eadẽ apud Virg. Me ne fugis. [Heu patior) Tranſlatio, ab eo qui inimicum ſuis armis inſtruit qui interdũ illis percutitur ab inimico. [Credidimus) Vt maiorem caperet cõmiſerationem. & fraudem Demophoontis magis amplificet, multa commemorat in Demophoonte, quorum ſingula, ne dum omnia ſimul potuerunt eam decipere, & inducere ad ei credendum. [Credidimus blãdis verbis) Nam facundia, quæ eſt quædam non arte comparata, ſed naturalis dicendi gratia, multum valet ad amorem commouendum, vnde Ouidius in primo de Arte.

Non formoſus erat, ſed erat facundus Vlyſſe.
Et tamen æquoreas torſit amore deas.

Idem probat Virgilius quarto Aeneidos hærent infixi pectore vultus, verbaque. [Generi) Nobilitati tuæ domus, ex qua non potui mihi perſuadere virũ perfidum poſſe naſci. generis.n. conditio plurimũm valet ad fidem faciendam. [Numinibus q; tuis) Melius legendum dixerim nominibus, vt rectè coniungatur, credidimus generi, & nominibus tuis nam ſe dijs credidiſſe dicet inferius. [Dijs quoq; credidimus) Eſſet ergo iteratio ſuperflua. [Lacrymis) Quæ etiam vt oſtẽdit Quintilianus, vim maximam habent commouendi & ferè perſuadendi. [Hæ).ſ.lacrymæ. [Et).i.etiam ſicut tu. [Docentur ſimulare).i.diſcũt oſtendere exterius falſos animi affectus. ſicut tu verbis ſimulaſti, qđ nõ habebas in pectore. [Artes) Dolos. [Eunt qua iubentur).i. quatenus illis iubes, & vis eas ire, quod Iuuen. attribuit mulieribus fraudem parantibus, ſic dicens.

Vberibus ſemper lacrymis, ſemperq; paratis,
In ſtatione ſua atque ipſis ſpectantibus illam,
Quo iubeat manare modo.

[Dijs quoque) Per quos iuraſti mihi. [Tot pignora qđ nobis) .ſ. opus erant. [Capi) Decipi. [Inde) Ex his ſupradictis. [Nec moueor) Nec iraſcor, aut pœnitet me. [Loco) Hoſpitio vrbis, & domus meæ. [Sũma) Finis. [Meriti) Beneficij.i.nõ debui facere maius beneficiũ, ꝙ̃ recipere portu, & hoſpitio, ſed plus feci, & ideo ſubiũgit. [Turpiter ho.) Sẽſus eſt pœnitet me poſt datũ tibi hoſpitiũ, addidiſſe etiã lecti mei ſocietatẽ, & tecũ me copulatam fuiſſe, & concubuiſſe, quod quã honeſtiſſimis verbis pot exprimit dicens. [Et conſer.) Id eſt coniunxiſſe latus lateri. [Cumulaſſe hoſpitium,) Id eſt tradidiſſe hoſpitio lectum connubialem. [Quæ fuit) Optat ſe fuiſſe mortuam vna nocte, antequam cum Demophoonte coniuncta foret, quia ſine infamia mortua eſſet. [Mallem) Optarem, potius vellem. [Suprema) Vltima. [Speraui me,) Id eſt bene. [Quia me meruiſſe putaui,) Me legendum eſt, non autem te, vt & ſenſus exigit, & liber meus vetuſtiſſimus habet. [Quæcunque) Sententiæ eſt exornatio, & eſt ſenſus, æquum eſt eum bene ſperare, qui de aliquo bene meruit. [Fallere) Etiam ſententia eſt. [Operoſa) Magna aut difficilis, ab opera, id eſt à labore dicitur, interdum ab opere, vt Ouid. j. Met. Et mundi moles operoſa labore, id eſt magni operis. [Simplicitas) Facilis credulitas mea. [Fuit digna fauore) Meruit potius laudem, quàm fraudem, aut reprehenſionem.

Ascen. VBI eſt nunc Hymenæus).i.deus nuptiarum, aut accipiendo per metonymiam deum pro re, cui præeſt, vbi eſt nunc vſus matrimonialis promiſſus in annos ſocios, id eſt coniugales ſocialiter tranſigendos. Per tuum auum ſcilicet Neptunum Aegei patrem, aut ipſum Aegeum. Per Venerem & tela.ſ. Cupidinis arcum, & faces, ad quæ alludit Virg. in prin. iiij. dicens. Vulnus alit venis & cæco carpitur igni. Nam tela vulnus procreant, & faces incendium.

incendium. Nimium mihi ſacientia, id eſt nimium in me potentia aut mihi nimium moleſta Iunonem.ſ.Pronubã, de qua Aen. iiij. Iunoni ante omnes, cui vincla iugalia curæ, toris aũt maritis, id eſt maritalibus, ſeu ſimpliciter dixit. Per.ſa.de.q diſeræ.i.Geteris, vnde i eod.iiij. legifere cereri, &c. [Quid iam tot pig.nob.) id eſt ad quid tot ad me decipiendum opus erat argumentis, ego potui ſatis capi qualibet parte inde.i.illorum pignorũ. Nec mo ueor, ꝙ te iuui, quia dixit. At laceras etiam puppes furioſa refeci, ne beneficium exprobare videatur, dicit ſibi id ſolũ dolere, ꝙ amiſſo pudore illi obſecuta ſit ad nuptias, quas modo cootemnit. [Fallere credentem.) Vnde eſt illud Aen. iiij. a Iunone per ironiam dictũ. Egregiam verò laudem, & ſpolia ampla refertis. Tuque puerque tuus magnum & memorabile numen, Vna dolo diuum ſi fœmina victa duorum eſt.

Sum decepta tuis & amans, & fœmina, uerbis:
Dij faciant, laudis ſumma ſit iſta tuæ.
Inter & Aegidas media ſtatuaris in urbe:
Magnificus titulis ſtet pater ante ſuis:
Cum fuerit lectus Sciron, toruuſque Procruſtes,
Et Sinis, & Tauri, mixtaque, forma viri,
Et domitæ bello Thebæ, fuſique Bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca Dei:
Hoc tua poſt illos titulo ſignetur imago:
Hic eſt: cuius amans hoſpita capta dolo eſt.
De tanta rerum turba, factiſque parentis,
Sedit in ingenio Creſſa * relicta tuo.

HVBER. ET amãs, & fœmina) Duo poſuit, quæ facile decipi ſolent, amans.ſ.ego, nam vt ipſe Ouidius, inquit. Credula res amor eſt, & fœmina, quæ etiam facile credit, vnde & poëta, Vna dolo diuũ, ſi fœmina victa duorum eſt. [Iſta ſit ſumma tuæ laudis).i.ſi hoc tibi laudi ducis, vtinam nihil aliud vnquã facias, quod ſit laude dignum. [Inter & Aegidas) Subaudi, dij faciãt. [Vt ſtatuaris).i. colloceris. [In media vrbe) Atheoarum. [Inter Aegidas).i. inter maiores tuos qui ab Aegeo fuerunt.

* Puella.

Nam ſtatuæ clarorum in publico proponebantur cum titulis rerum geſtarum, vt infra oſtendet. [Pater tuus) Theſeus. [Magnificus) Splendidus. [Suis titulis) Rerum clararũ quas geſſit, ex quibus aliquot oumerat. [Cum fuerit) Corrigendus eſt hic textus: non enim legẽdum eſt Chyron, ſed Sciron, & Procruſtes. Sciron autem latro fuit, quem viatores ſpoliantẽ verſus Megarã Theſeus interfecit, & ſaxo præcipitauit, quod adhuc, vt hiſtorici perhibent, Scironium dicitur. Ouid. in Met. Scopulo nomen Scironis inhæret. Quidam aũt ferunt hoſpitibus per iniuriam cibum porrigere ſolitum, ieiunare coëgiſſe, deinde calce percuſſos i mare præcipitaſſe, quo genere mortis eũ Theſeus affecit. Toruus crudelis. [Procruſtes) Dicitur προκρούω à proctuo verbo Græco, id eſt Impello, Is Polyphemonis cuiuſdam filius hoc genere ſupplici hoſpites afficiebat eorum corpora lecto imponebat, quæ ſi erant longiora lecto, mutilabat, ſi breuiora, vi trahebat, & extendebat in parem longitudinem lecti, hunc Theſeus domuit. [Et Sinis) Ita legendum eſt, is crudeliſſimus hoſpitum corpora curuatis arboribus alligabat, deinde arbores i altum dimittebat, ita quòd corpora lacerabantur, quẽ Theſeus etiã interfecit, de quo Ouid. in Ibin. Quique trabes preſſas ab humo mittebat in auras, Æquoris aſpicias huius, & huius aquas. & de hoc puto Ouidium ſenſiſſe Met. lib. vij. Cum dixit occidit ille ſenex magnis malè viribus vſus: Qui poterat curuare trabes, & agebat ab alto Ad terram late ſparſuras corpora pinus, item Claudianus ſupra dictos inter crudeliſſimos numerat lib. j. in Ruffinum. Quid tale immanes vnquam geſsiſſe feruntur, vel Sinis Iſthmiaca pinu, vel rupe ꝓfunda Sciron, vel Phalaris tauro, vel carcere Sylla. [Et tauri, mixtaque forma viri).i. Minotaurus, quem poetæ fabulantur fuiſſe ſemihominem, & ſemibouem. ferunt enim vt ſcr. Diodorus Minoën Cretenſium regem de more ſolitum Neptuno ſacrificare taurum ſpecioſiſſimum, cum ei taurus eſſet præſtãtior, ſacrificaſſe deteriorem. Qua ex re Neptunus Minoï iratus eius Tauri, quem ille ſacrificare voluerat, Paſiphaë eius filiæ turpem amorem iniecit, cui ante Dædali ſignum pulcherrimæ vaccæ, ꝗ taurus amabat, factum eſt, quo Paſiphaë ſuppoſita cũ tauro concubuit, ex quo fabulis decãtatum Minotaurum genuiſſe fertur, duplici, vt dictum eſt, natura, qui vſque ad humeros taurus, cetera homo fuit, ad hoc monſtrum nutriendum aiunt Dædalum labyrinthum fabricaſſe, difficiles habentem egreſſus, & inſcijs penitus irremeabiles, in quo incluſo Minotauro ſeptem Athenienſum pueri, totidẽque puellę ſingulis annis, ex decreto Minoïs, qui Athenienſes obſidione, qua eos circundabat, ea lege liberauerat, mittebantur. Miſſus igitur Theſeus, cum Ariadne filia Minois eius amore deperiret, accepto ab ea filo, quo poſſet ex labyrintho egredi, Minotaurum interfecit, reliqua de Ariadne dicentur loco ſuo. [Et domitæ bel. The.) Longa eſſet hiſtoriæ narratio, ſi ab Laio patre Oedipi exordiremur, ſatis igitur ſit breuiter dicere, quæ ad hanc locum pertinent, cũ Etheocles & Polynices filij Oedipi de regno inter ſe diſſidentes mutuis vulneribus cõcidiſſent, & præterea multi duces, alijque plurimi mortales, qui ad bellum Thebanũ venerant, occubuiſſent, Thebanique ſepeliendi facultatem denegarent, Adraſtus, qui ſolus ex ducibus ſuperfuerat, illis inſepultis relictis, redijt Argos. Cum nullus auderet hos: tumulis condere, ſoli Athenienſes qui alijs virtute præſtabãt oẽs ſepeliuere, Theſeus aũt præcipuè Adraſti ꝓcib. hoc feciſſe fertur, poſtea cũ filij eorũ, qui bello interierãt, parentũ mortẽ vlturi, ex oraculo Alcmeonem Amphiarai filiũ ducẽ elegiſſent, contra Thebanos bella mouerunt. Eo.n. duce expugnatio vrbis ab oraculo promittebatur. Acerrima igitur cõmiſſa pugna Thebani attritis virib. multiſq; amiſſis ciuibus victi ſunt. Thebæ captæ, ac dirutę ſunt, hoc in bello virtus Theſei maximè emicuit, vnde ei tota hæc aſcribitur victoria, cũ tñ alij non ſic ſcribãt, & multi Herculi attribuant. [Fuſique bimẽbres) Centauros dicit ex Ixione & nubea Iunone, ꝗ ille de cõcubitu interpellauerat obiecta, genitos parte anteriore hoies poſteriore equos. Cũ Pirythous Hippodamiã deſpõdiſſet, & Centauros, & Theſeum ſibi coniunctiſſimũ ad nuptias vocaſſet, & illi vino ebrij, tũ Hippodamię, tũ ceteris fœminis, quę nuptijs aderãt, vim inferre tentarent, hac iniuria, tũ Theſeus, tũ Lapitæ, quibus Pirythous imperabat, cõmoti, multos ex Centauris peremerunt, reliquos ciuitate eiecerunt. elegit igitur poëta verbum vtrique rei aptũ, Nã fuſos, & cęſos intelligimus, & fugatos, nõ ignoramus tñ hanc hiſtoriam variè ſcribi & quoſdã ſentire Herculem huic pugnæ interfuiſſe, Sed ꝗ diximus, & huic loco cõueniunt, & a Diodo. referuntur. [Et pulſata nigri) Ex hiſtoria locus fabulæ factus eſt. Scribitur.n. à græcis in vita Theſei. Aedoneum Moloſſorũ regem vxorẽ Proſerpinam noie habuiſſe, filiam verò Erinnym, carmen Cerberũ, iuſiſſeq;, vt q eius filiam optaret vxorẽ, cum Cerbero pugnaret, quod ſi illum ſuperaſſet, etiam aſſumeret vxorẽ. multi ad hãc, vt proci conuenerãt, verùm cum rex animaduertiſſet Theſeum, & Pirythoum, nõ vt procos veniſſe, ſed vt eã furto auferrent, eos cõprehendi iuſſit, & Pirythoo à cane intercepto, Theſeũ i carcere ſeruãdũ tradidit. hoc hẽt hiſtoria. Dio. tñ magis fabulã ſecutus refert, Pirythous cupiẽs Proſerpinã vxorẽ hr̃e rẽ cũ Theſeo cõmunicaſſe. verũ cũ ꝑꝑ rei impietatẽ, propoſito Theſeus eũ auertere conaretur, vbi illũ ꝑſeuerãtẽ, & ſe ab illo in iuſiurãdum ad Proſerpinę vim & raptũ adigi videret, ſe ſocium, & adiutorẽ prębuit, cũq; ad inferos, vt eã raperẽt ambo deſcendiſſent, vterq; ibi captus. Sed poſtmodũ in grãm Herculis liberatus eſt Theſeus, Pirythous apud inferos detẽtus, luit ſempiternas ſuę impietatis pœnas. quidã ſcriptores vtrunque tradunt ab inferis rediſſe. hanc igitur fabulã nunc tangit. [Et regia cæca).i. aula obſcura. [Nigri dei).i. Plutonis. Pulſata.i. vim ꝗdã intrata, & occupata à Theſeo. Notandum eſt, quod vbi legitur ditis, legẽdum eſt dei. Nã ditis primã naturaliter habet lõgã, & ſic nõ ſtaret hic verſus, quod aũt ſit longa, ex multis exẽplis hoc Virg. in vj. Aen. ſit ſatis, Noctes atq; dies patet atri aut ianua ditis. nuſquã autẽ legũ prima breui. [Tua imago) Tua ſtatua. [Hoc titulo) Hac inſcriptione. [Poſt illos).i. titulos patris tuis, quos ſupra diximus. [Hic eſt) Ecce titulus, quẽ vult Demophoõti inſcribi, qui ad infamiã ptinet, qd & amantẽ, & hoſpitã decepit, ordo eſt, hic eſt.ſ. ille Demophoõ. [Cuius dolo amãs hoſp.).ſ. Phyllis, & duo poſuit, ꝗ eius dolũ, & crimẽ aggrauãt, vt dictũ eſt ſupra. [Capta) Decepta. [De tãta) Senſus eſt, de factis tui patris, rem.ãſit tibi tãtummodo memoria fraudis, qua ille vſus in Ariadnẽ, nõ aũt alicuius ex ſupradictis ꝓbitatib. parentis. Patris tui, Theſei. [Sedit) Stetit. [In ing. tuo).i. in aio tuo. [Creſſa).i. Ariadne Cretẽſis, Creſſa aũt nõ à maſculo creſſus venit, ſed à crẽs, cuius gtũs eſt creti. [Relicta) Deſerta à pr̃e tuo. Vt plenius dicẽt in epiſt. Ariadnes ad Theſeũ.

SVMMA tuę laudis).i. vltra quam nunquam merearis maiora cum tñ dicat Aeneas Aeneidos ij. Et ſi nullum memorabile nomen fœminea in pœna eſt, nec habet victoria laudem &c. [Inter Aegidas).i. Aegei filios, & nepotes, ſtet pater.ſ. Theſeus Herculis ſocius, qui interemit Scironem & Procruſtem & Scinim ASCEN.

nim latronem, aut Scinona, nam verius Scinum dicitur, & Minotaurum monſtrum biſorme, vt docet Virg. in ſexto: Item Creontem Thebarum regem, & Centauros, poſt quæ ſacinora deſcendit ad inferos, vt inde Pirythoū adduceret. Vnde dicit, Et pulſata nigri regia cæca dei. i. ditis ſeu Plutonis, non autem legendū eſt regia cæca ditis: ſiue adiectiuum, ſiue ſubſtantiuum penultimam genitiui producit. [Sedit in ingenio). i. placuit, vt vij. Aen. Et ſedet hoc animo. [Puella creſſa). i. Cretenſis Ariadne, ſcilicet Minoïs filia à Theſeo patre decepta: in quo ſolo ſacto eum imitaris. hiſtoriæ ac ſabulæ iam recitatæ ſunt.

BER. MIRARIS) Imitaris Lucanus, Miratoremque Catonis, id eſt imitatorem. Virg. Primis, & te miretur ab annis. Nā præclara ingenia, quæ mirātur, ea facile imitantur. Vnde antecedens pro conſequēti ponitur. i. mirari pro imitari. [Heredem agis). i. es heres. Ornatus eſt. n. dicēdi modus, hic agit legatum. i. legatus eſt, hic agit heredē gratum eſt heres. [Fraudis patriæ). i. paternæ, non aūt virtutis. [Illa nec inuideo) Comparat fortunam ſuam cum fortuna Ariadnes, & illi ex fraude benè ſucceſſiſſe, ſibi verò peſſimè oſtendit. [Illa) Ariadne. [Fruitur) Gaudet. [Meliore) Quā patre tuo, quia ille erat mortalis, Bacchus verò deus. [Nec inuideo) Nec doleo. [Sedet alta). i. celſa, & læta. [Inque tigribus capiſtratis). i. frænatis, hoc eſt in curru Bacchi, quem à tigribus trahi dicūt. Virg. lib. vj. Aen.

Nec qui pampineis victor iuga flectit habenis
Liber agens celſo Nyſe de vertice tigres.

Hanc ſententiam, quod meliorem adepta ſit maritū: ipſe lib. iij. Faſt. oſtendit.

Iam bene periuro mutarat: coniuge Bacchum,
Quæ dedit ingrato fila regenda viro.
Sorte thori gaudens, quid flebam ruſtica? dixit:
Vtiliter nobis perditus ille fuit.

At coniunctio aduerſatiua hoc loco, q. d. non ita mihi euenit ſicut Ariadnæ. Deſpecti cōtēpti à me, & vt inquit Dido.

Quos ego ſum toties iam dedignata maritos.

[Quod). i. quia. [Feror) Dicor. Admiſ [Præpoſuiſſe). i. connubio. [Externum). i. peregrinum & ignotum. [Meis) .ſ. Thracibus, hęc enim ſolet eſſe cauſa acerbiſſimi doloris, & indignationis his, qui ſpernuntur. Vnde & Hyarbas apud Virg. maximè hoc queritur dė Didone, quod ſibi Aeneam externum prępoſuerit.

Fœmina, quæ noſtris errans in finibus exul,
Cuique loci leges dedimus connubia noſtra
Reppulit, ac dominum Aeneam in regna recepit.

[Atque aliquis) Deridens me. [Inquit eat) .ſ. Phyllis Athenas, quaſi dicat quas plus amauit, q̄ Thraciam, cum maluit maritum Athenienſem, q̄ Thracem. [Doctas) Quoniam illic omnium liberalium artium florebāt ſtudia, vnde & Pallas dicitur ei vrbi nomen dediſſe. [Alter). i. alius præter ipſam Phyllida. Thracem accuſatiuus eſt à nominatiuo Thrace. nam regio ipſa dicitur Thrace, & latinè Thraca. Horat.

Thraca ne vos, Ebrusq; niuali compede vinctus.

Item dicitur Thracia. [Armiferā) Bellicoſam. [Exitus acta probat) Senſus eſt, à fine demonſtrātur hominum facta, & eſt ſententiæ exornatio. [Careat ſucceſſibus &c.) Senſus eſt, malè illi eueniat, qui non à fine rerum, ſed ab euentu facta hominum denominat, & nota tu. multa enim ſolent euenire ante finem, quæ videntur eſſe mala, quæ poſtea ex fine cognoſcuntur eſſe bona, vt exēpli gratia, aliqua puella mediocris cōditionis nupſit amatori diuiti clām, & neſciētib. parētib. ſuis reprehēditur hoc ſactū ab his, q hoc ſciūt: at ſi ducatur vxor ab eo, oēs dicunt eā ſapienter egiſſe, ita hic eſt intelligēdū, ſunt aūt verba Phyllidis dicētis, finis oſtendit qualia ſint facta, q. d. potes adhuc prouidere, ne videar malè ſeciſſe cū te recepi in hoſpitio, & coniugio, ideo malè illis eueniat, qui ante finem iudicāt de his, quę feci per ea, quę euenerunt, quia nōdum rediſti, nā adhuc redire potes. [Opto) Deum precor, vt ille. [Careat ſucceſſibus) .ſ. proſperitatibus. [Notanda) Iudicāda. [Ab euentu). i. à caſu, nō à fine, qui pōt venire mihi melior vel certè à fine, quē ego reſpexi, & propter quē feci, nā finis mei ſacti fuit, prodeſſe mihi & meis. accipiendo te maritū, ergo ab hoc fine intentionis meæ, & non ab eo qđ euenit iudicandum eſt id, quod feci, nā finis meæ intētionis fuit bonis, licet euētus fuerit malus. & hic ſenſus vř eſſe melior, & verior, q̄ ſuperior, licet vterq; poſſit accōmodari. [At ſi) Sēſus eſt: reprehendor, dicor malè egiſſe, ſed ſi ad nos reuerſus fuerit, oēs dicent me prudērer egiſſe, & ita exitus probabit acta mea non fuiſſe mala. [At ſi noſtra tuo ſpumeſcāt æquora remo) Periphraſis eſt. i. circūlocutio. voluit. n. dicere, ſi ad nos nauigaueris. nam nauigando, & mouendo remos æquora ſpumā mouent. Virg. Et ſpumas ſalis ęre ruebant. [Iam). i. tādē. [Conſuluiſſe) Sapienter prouidiſſe mihi, accipiendo te maritū. [Meis) Accipiendo te, q eos regeres. [Sed neq; cōſului) Vt magis eum moueat, oñdit ſe deſperare eius reditū, neq; cōſului, q a non reuerteris. [Mea regia) Quā tibi tradiderā. [Tāgit) Mouet. [Feſſa Biſtonia) Subaudienda eſt negatio, neque lauabis mēbra, &c. i. nō venies in Thraciā, neque lauabis aliqñ membra tua ſatigata aqua Threïcia. Nā Biſtonium Thracię ſtagnum eſt. [Illa meis oculis) Magnā vim habet recordatio præteritę cōſuetudinis, & beneuolētiæ. ideo Phyllis nūc reducit in memoria Demophoonti eius diſceſſum, in quo oñdit eū ſibi ſignificaſſe amorē, vt ea cōmemoratione eū moueat. [Illa ſpēs) Illa figura. [Abeuntis) .ſ. tui à me diſcedētis. [Inhęret) Infixa eſt. [Oculis meis) hoc eſt, videor nūc habere antè oculos, qūo a me diſceſſiſti. [Cū claſſis itura). i. abitura. [Premeret meos portus). i. eſſet in portu meo. [Auſus es) Cōmemorat blanditias quibus Demophoon erga eā vſus eſt. auſus es, q. d. cū diſcederes nō reuerſurus, auſus es tamen me amplecti. [Infuſus) Impoſitus, circundatus. [Collo amātis) Mei Phyllidis. [Oſcula) Preſſa, preſſę infixa, qualia ſolēt eſſe oſcula amātiū, quæ non mō preſſis labijs in ſaciem dātur, verumetiā plerūque ex nimio affectu dentibus, & morſu inferuntur, amatoria oſcula dentibus impreſſa ſignificat. Ouid. in j. Am. Alterius videat toto veſtigia lecto. Factaq; laſciuis liuida colla notis: Et Horat. in primo Carm. Siue puer furens, impreſſit memorem dente labris notam. [Cumq; tuis) Subaudi, & auſus es. [Confundere)

Quod ſolùm excuſat: ſolùm miraris in illo:
  Heredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec inuideo) fruitur meliore marito:
  Inque capiſtratis tigribus alta ſedet.
At mea deſpecti fugiunt connubia Thraces:
  Quod feror externum præpoſuiſſe meis.
Atque aliquis, iam nunc doctas eat, inquit, Athenas:
  Armiferam Thracen qui regat, alter erit.
Exitus acta probat: careat ſucceſsibus opto,
  Quiſquis ab euentu facta notanda putat.
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo:
  Iam mihi, iam dicar conſuluiſſe meis.
Sed neque conſului: nec te mea regia tangit:
  Feſſaque Biſtonia membra lauabis aqua.
Illa meis oculis ſpecies abeuntis inhæret:
  Cum premeret portus claſsis itura meos.
Auſus es amplecti: colloque infuſus amantis,
  Oſcula per longas iungere preſſa moras:
Cumque tuis lacrymis lacrymas confundere noſtras:
  Quodque foret velis aura ſecunda, queri:
Et mihi diſcedens ſuprema dicere voce:
  Phylli face expectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam viſurus abiſti?
  Expectem pelago vela negara meo?
Et tamen expecto: redeas modo ſerus amanti:
  Vt tua ſit ſolo tempore lapſa fides.
Quid precor infelix? Iam te tenet altera coniux
  Forſitan, &, nobis qui malè fauit, amor.
Vtque tibi excidimus: nullam, puto, Phyllida noſti.
  Hei mihi, ſi quæ ſim Phyllis & vnde, rogas:
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto
  Threïcios portus, hoſpitiumque dedi:
Cuius opes auxere meæ: cui diues egenti
  Munera multa dedi: multa datura fui:
Quæ tibi ſubieci latiſsima regna Lycurgi
  Nomine fœmineo vix ſatis apta regi:
Quà patet vmbroſum Rhodope glacialis ad Aemū:
  Et ſacer * emiſſas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris:

[Confundere).i.commiſcere.[Quodque foret).i.auſus eſt quę ri quod haberes ventum ſecundum,& tibi fauẽtem, quia potius voluiſſes habere aduerſum, vt eſſet tibi iuſta cã remanendi. [Et mihi)Ordo eſt,& tu diſcedens auſus es dicere. [Suprema voce) .i.vltimis verbis tuis,quia poſtea non dixiſti aliud verbum.[Phylli face expectes) Hæc ſunt vltima verba, qbus Demophoon vſus eſt ad Phyllida.[Expectem)Nũc ſunt verba Phyllidis,q.d.ita dixiſti mihi,vt te expectem,ſed quid expectem te, qui abijſti nunq̃ viſurus me.i.nunquam reuerſurus amplius,vt me videas.[Negata).ſ.à te, id eſt quæ vela tua nunq̃ vis amplius redire in meũ mare.& artificium eſt in ſumma cauſa diffidentiæ, tamen non oſtendit diffidentiam.dicit igitur,quod licet, iam non debeat eum expectare,tamen expectat.[Modo) Tantũmodo,q.d.etiam ſerus, id eſt tardus,quia vt eſt in prouerbio,melius eſt ſero,quàm nunquam. [Vt tua).i. vt videaris defeciſſe i fide per aliquod tempus, & non per omne, vt tua fides, quàm mihi dediſti de reditu tuo. [Sit lapſa).i.defecerit.[Solo tempore)Et non voluntate tua,aut etiam opere.[Quid precor infelix) Diximus in j.epiſt.muliebre eſſe,de maritis abſentibus alienum amorẽ ſuſpicari,&c.quid precor,q.d.fruſtra precor.[Qui malè fauit,nobis) .i. qui fuit nobis aduerſus.[Vtque tibi)Vt.i.poſtquam.[Excidimus).i. ex memoria tua elapſæ ſumus.[Nullam) Phyllida, id eſt nullam ſimilem Phyllidis. [Hei mihi) Nõ ſine gemitu potuit commemorare ſe, & ſua erga Demophoontem beneficia.[Hei)Interiectio dolentis.[Si rogas)Si quęris & interrogas.[Vnde)Ex quo loco,cuius filia.[Quæ tibi)Nunc dicit, quæ ſit. Ordo eſt.O Demuphoon, ego ſum illa Phyllis,quæ dedi tibi acto, id eſt agitato. [Erroribus).i.vagationibus per mare.Regna Lycurgi, id eſt in quibus regnauit Lycurgus.Sic etiam Virg. de Thracia.Acri quondã regnata Lycurgo. Hic enim fuit rex Thraciæ alter Lacedæmonius, qui ſuis ciuibus leges ſaluberrimas tulit.[Cuius).ſ.Demophoontis.[Opes) Facultates,diuitias.[Meæ).ſ.opes. [Auxere) Fecerũt maiores. [Cui egẽti).ſ.tibi Demophoonti. [Sic Dido)

Obijcit Aeneæ,eiectum in littore egentem *Excepi.*

[Quę ſubieci).i.ſuppoſui,& in poteſtatem tuam dedi.[Vix ſatis apta regi nomine fœmineo)Quia hæc regna habent viros bellicoſos,& feroces,qui vix poſſunt ferre muliebre imperiũ.[Quia patet)Deſcribit ambitũ regnorum Thraciæ, quæ ſubiecit. & eſt Ordo.Quæ ſubieci tibi regna Lycurgi.[Qua).ſ.parte.[Rhodope)Patet ad æmum glacialem. Et Hebrus ſacer &c. [Rhodope) Aemus,vt diximus montes ſunt Thraciæ. Sed Rhodope magis in Orientem porrigitur, deinde in Septentrionem reflectitur. Aemus ad Macedoniam eſt,vnde & interdum mons Macedoniæ dicitur.[Qua patet).i.extenditur.[Vmbroſum) Altum vel arboribus plenum.[Et ſacer)Significat oſtium Hebri fluuij, ſacer qa omnes fluuij ſacri dicebãtur.[Exigit)Emittit.ſ.in mare. [Aquas emiſſas).i.celeres, vt diximus in prima epiſt. non aũt legendum eſt admiſſas neque etiam dicendum amiſſas,id eſt perditas. [Cui mea)Non eſt ſubaudiendũ,ego Phyllis, ſed cui refert illud pronomen ſupradictũ.ſ.tibi. [Cui).ſ.Demophoonti,pro à quo Demophoonte datiuus pro ablatiuo. [Mea virginitas) Amplificat beneficia,qa plus eſt dediſſe virginitatem,quam res.[Eſt li.)Deſumpta.[Auibus fini.).i.infelici omine, nam antiqui oia auſpicato faciebant,& præcipuè matrimonia.Virg.

Cui pater intactam dederat primiſq; iugarat *Ominibus.*

Lucan. *Contentoq; auſpice Bruto.*

Iuuen. *Veniet cum ſignatoribus auſpex.*

Capiebatur autem augurium à volatu auium, quas appellabant præpetes, vel a voce,& has àppellabant oſcines, quod ore canerent. Vnde & aues ſæpe pro augurijs ponuntur.Horat. Mala ducis aui.Inde & auſpicus ab aſpiciendis volucribus, & augures à garritu auium dicti ſunt.

PARRH. EXCVSAT) Agnoſcit malefactum,excuſamus enim peccata. Theſeus autem deprecabatur hanc culpam, q̃ in ſomnijs eſſet à Libero monitus,vt eam relinqueret.[Ab euentu)A caſu,nõ voluntate,& propoſito. M.Tullius Epiſt. Famil.1.Sed hæc ſentẽtia ſic etiam illi,& nobis placebat,vt ex euentu homines de tuo cõſilio exiſtimaturos videremus.ſi cecidiſſet, vt volumus, & optamus,omnes te & ſapiẽter,& fortiter: ſin aliquid eſſet offenſum, eoſdem & illos & cupide,& temere feciſſe dicturos. Biſtonia biſtones Thraciæ gẽtes à Biſtone Martis, & Terpſicores filio, vel ab altero,quem genuit Ciron.vt auctor eſt Philoſtephanus.[Sacer Hebrus)Quia Iouis.F.vt Hom.in Hymnis.vel ob Orphei caput vt eſt apud Philoſt.& Papinium.Abaris Hyperb.Orphei nuptias celebrauit.[Vt).i.poſtquam.Virg.Vt vidi,vt perij.

ASCEN. A T mea deſpecti)Docet quòd & Dido apud Virg.ſe ſuis inuiſam eſſe,quia externum prætulit eis. [Atq; aliquis) Ordo eſt. Atque aliquis.ſ.Thracum,inquit,eat.ſ.Phyllis contemptrix ſuorum Athenas doctas,vt ſequatur mœchum: quia alter erit, qui regat Thracem.i.Thraciam (a nominatiuo Thrace,& ita per n, ſcribitur) Armiferam.i.bellicoſam,& patriam Martis, Geticis q; præſidet aruis,ſunt enim vicini. [Exitus acta probat) Et ſupple aliquis,inquit,exitus probat acta,id eſt euentus rerũ docet qualiter inceptæ ſint.quaſi prudenter, incepta non poſſint malũ habere exitũ.At quod reſpondet Phyllis, careat ſucceſſibus opto, quiſquis ab euentu facta notanda putat, quia ſæpe prudẽtiſſimè cœpta infelicẽ ſortiuntur exitum.vnde qui damnabant, quia Demophoon nõ redibat,laudarent,ſi redire,quapropter addit. [At ſi noſtra &c.)Conſuluiſſe.i.conſulte prouidiſſe, aut proſpexiſſe mihi,& meis.[Feſſaq; biſtonia.)Ordo eſt, quaſi dicat & nec ſup. lauabis membra tua feſſa,id eſt fatigata ex longinqua profectione,aqua biſtonia.i.biſtonidis lacus Thraciæ. [Illa meis oculis) Commemorat dulcia,vt oſtendat,quam ſint, quæ nunc patitur amara.[Quodque foret.)Ordo eſt.Et auſus eſt queri.i.conqueri,q̃ aura foret.i.eſſet fecunda,id eſt proſpera,quia ſequens, & à puppi ſtans tuis velis.i.dicebas te dolore quòd tam bono vento abire cogebaris.Et mihi ſupple auſus es diſcedens dicere ſuprema voce.[O Phylli face).i.fac. Non enim legendum eſt fac,quia producitur,quãuis ſint,qui ita legant,& corripi ſentiant, vt etiã alibi expectes Demophoonta tuum.ſ.amicum, aut maritum ſerus.i.tardus.[Quę tibi Demophoon)Enumerat beneficia,vt memorem ſui faciat,& amplitudinem regni ſui commemorat, vt alliciat.Omnia autẽ manifeſta ſunt.[Cui mea virginitas &c.)Docet ſe malo auſpicio nupſiſſe,aut deuirginatam eſſe ſpe nubendi, pro quo ſcimus,Romanos,Hetruſcorũ diſciplina imbutos,nullas res arduas,non captato prius auſpicio,inchoaſſe. Auſpicium aũt dicitur ab auium inſpectione in volatu, auguriũ aũt ab auiũ garritu.Et quia auſpicato inchoabant tractum eſt, vt auſpiciũ accipiatur pro decenti inchoatione & auſpicor pro inchoare.Auſpex verò is eſt,qui & pronubus dicitur, ſed generaliter quicũq; rebus bene inchoãdis pręeſt.[Auibus libata)Libari dicũtur,quę modicè tanguntur,& quaſi deguſtantur, vt libamina ſacrorum.

Caſtaque fallaci * Zona recincta manu.
Pronuba Tiſiphone thalamis vlulauit in illis:
Et cecinit mœſtum deuia carmen auis.
Affuit Alecto breuibus torquata colubris:
Suntque ſepulcrali lumina mota face.
Mœſta tamen ſcopulos, fruticoſaque littora calco:
Quaque patent oculis * æquora lata meis.
Siue die laxatur humus: ſeu frigida lucent
Sidera: proſpicio quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi:
Protinus illa meos auguror eſſe deos.
In freta procurro, vix me retinentibus vndis:
Mobile qua primas porrigit æquor aquas.
Quo magis accedunt: minus, & minus vtilis aſto:
Linquor: & ancillis excipienda cado.
Eſt ſinus adductos modicè falcatus in arcus:

HVBER. ET mea zona) Subaudi & cui .i.à quo. [Mea zona eſt recta).i.diſcincta. [Caſta).i. mei caſtæ, nã adiectiua perſonarum ſæpe attribuũtur rebus. ſupra, Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori. [Manu fal.).i.tui fallacis. Erat.n.mos, qui etiam hodie in aliquibus locis ſeruatur,vt vir diſcingeret zonam mulieris ſibi nubentis. [Pronuba) Loco Iunonis, quæ coniugijs præeſſe ſolet,affuerũt furię. Pronuba dr̃,quę nubentibus pręeſt, nu autem ſyllaba,quę in primitiuo naturaliter lõga eſt,in pronuba ſemper breuiatur, vt i cõnubio, interdum ſeruat naturã, vt per connubia noſtra, per inceptos Hymenæos: interdũ per ſyſtolem breuiatur, vt cõnubio iũgam ſtabili. [Tiſiphone) Vna ex furijs dicta à τίσις, quod græcè ſignificat vltionem, & φόνος, phoni, quod ſignificat cædem. [Vlulauit) Vlulatus enim attribuitur furijs.Dido ad Aeneã inferius. Audieram voces, nymphas vlulaſſe putaui. Eumenides fatis ſigna dederũ meis. [Deuia auis).i.bubo, cuius querula vox malũ omen ſignificat.Virg. iij.Aen. Sola culminibus fęrali carmine bubo Viſa queri,& lõgas in fletum ducere voces. Deuiam autem appellauit,qa à cœtu aliarum volucrum ſolet fugere.[Mœſtũ) Triſte, q̃rulũ.[Alecto)Alia ex furijs,dicta, quaſi irrequieta & nunq̃ ceſſans.[Torquat

* Zona cingebantur virgines, quã iuſſi à marito prima nocte ſoluebatur. hinc ſoluere Zonam virginitatem amittere.

* littora.

Vltima præerupta cornua mole rigent:
Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in vndas
Mens fuit: &, quoniam fallere pergis: erit.
Ad tua me fluctus proiectam littora portent:
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum vt ſuperes, adamantaque, teque:
Non tibi ſic, dices, Phylli ſequendus eram.
Sæpe venenorum ſitis eſt mihi: ſæpe cruenta
Traiectam gladio morte perire iuuat.
Colla quoque, infidis quæ ſe nectenda lacertis
Præbuerant: laqueis implicuiſſe iuuat.
Stat nece matura tenerum penſare pudorem:
In necis electu parua futura mora eſt.
Inſcribere meo cauſa inuidioſa ſepulcro:
Aut hoc, aut ſimili carmine notus eris.
Phyllida Demophoon leto dedit, hoſpes amantem:
Ille necis cauſam præbuit, ipſa manum.

quata) circundata, & quaſi pro torue cincta. [Colubris) Viperis breuibus, ideo ſæuioribus, nã breuiores ſerpentes ſunt ſæuiores. [Suntque ſepulcrali) In nuptijs malum omẽ habebatur, ſi aut faces, quæ ꝑ mortuis erãt accenſæ, deferebantur pro nuptialibus, aut ſi ipſæ faces nuptiales fuiſſent accenſæ ex facibus, aut ex flammis alicuius rogi. hanc rem oſtendit ipſe Ouid. lib. vj. Met. in fab. Tereï. Eumenides tenuere faces. dicit ergo nunc Phyllis. [Lumina).i. ignes mearum tedarum nuptialium. [Sunt mota face ſepulcrali).i. face, quæ pro mortuo erat accenſa. [Mœſta tamen) Dicit quod licet omnia ſupra dicta ſignificẽt infelix coniugium, tamen ſæpe conſcendi locum altum, ex quo proſpiciat in mare, ſi fortè videat nauem Demophoontis. [Mœſta) Triſtis. [Calco) Premo corpore meo. [Fruticoſa) Dumoſa, plena fruticibus ſæpe, nam nouies iuiſſe dicitur, vt Ouid. in j. de Remed.

Et per quod nouies ſæpius iſſet iter. Et in eodem lib.

Nona terebatur miſeræ via.

[Quaque patent oculis) Licet raro à verſu pentametro ad ſequentes verſus incipiat ſententia præcipuè apud Ouid. tamẽ interdum ſic, vt hic videmus, & ſupra diximus i epiſt. Briſ. eſt enim ordo, & ego proſpicio quis ventus agat freta. [Qua,) Id eſt, qua parte. [Littora patent noſtris oculis,) Id eſt aſpiciuntur à nobis. [Siue humus laxatur,) Id eſt aperitur, nam terra die propter temperiem, vel calorem magis laxatur. [Seu frigida ſidera) Aut generaliter frigida ſidera omnia dixit propter noctem, quæ frigida dicitur. Virg. in Buc.

Frigida vix cælo noctis diſceſſerat vmbra.

Aut certè lunam intellexit quam frigidam eſſe conſtat. [Et quæcunque).i. quãcunque video nauem venientem, ſtatim exiſtimo illam eſſe tuam. [Tua lintea).i. vela dicta à lino, quod ex eo fiãt. Procul longè. [Protinus) Statim, id eſt exiſtimo, & quaſi certo augurio credo. [Eſſe meos deos) Non dicamus, id eſt te, quem colo tanquã deos, ſed auguror illa eſſe meos deos, id eſt exauditionem deorum, quos ego precata ſum. i. ſtatim arbitror me exauditam eſſe à dijs meis. [Procurro) Vado procedo, quando video vela, quæ credo eſſe tua. [Vix retinẽtibus me) Propter nimium deſiderium tui videndi. [Primas aquas).i. magis propinquas terræ, nam ſunt primæ ex terra euntibus in ipſas. [Quo magis) Quanto magis. [Accedunt). ſ. ad me. i. ſunt propinquiores. [Aſto).i. ſto, & ſum. [Minus, & minus vtilis).i. quaſi defecta ſpiritu, & languida. [Linquor).i. deficio, & cado in terram propter dolorem, quia ex appropinquatione cognoſco non eſſe nauẽ tuam. [Excipienda) Erigenda ab ancillis, quia per me non poſſum, aut ſtare, aut ſurgere, ſum enim ſemimortua. [Eſt ſinus) Deſcribit locum, vnde dicit conſtituiſſe ſe præcipitare, enumerat varia genera mortis, per quæ dicit ſe cogitare finire vitam. Sinus flexus maris. [Falcatus) Curuatus, tractum à falce, quæ eſt curua. [In arcus adductos).i. in ſimilitudinem arcuum adductorum, id eſt contractorum. nam adducere ſignificat contrahere. [Vltima præerupta).i. extrema illius ſinus, quæ ſunt in ſimilitudinem cornuum. [Rigent) Sunt aſpera. [Prærupta mole).i. ingenti ſaxo. [Hinc) Ex illa mole alta. [Fuit mens) Voluntas, & diſpoſitio. [Et erit). ſ. hic, vt mittam corpus meum. [Quoniam pergis).i. perſeueras. [Ad tua) Optat, vt ſuum corpus mari ſubmerſum deferatur ad littus Atticum, vt ita mortuum videatur ab ipſo Demophoonte. [Portent) Non ponitur pro portabunt, vt quidam putãt, ſed modi eſt optatiui. i. vtinam fluctus portent. [Me proiectam) Sicut cadauera proijciuntur à mari. [Occurramque).i. & vtinam appaream. [Intumulata) Inſepulta. [Duritia) Dicit quòd, quãuis ſis duriſſimus omnium rerum duriſſimarũ, tamen non poterit facere, qui commoueatur, cum videbit eam mortuam ad littus ſuum delatam. [Vt).i. quamuis. [Ferrum) Metallum nimiæ duritiæ. Ouid. primo Met. De duro eſt vltima ferro. [Adamanta) Lapidem tantæ duritiæ, vt nulla re frangi poſſit, niſi ſanguine hircino, ſi in eo diutius fuerit, non tamen aliter, quàm calido, vel recenti, atque eum quatuor ſint ſpecies adamantum, vt Solin. refert, qui naſcitur in Cypro, frãgi põt. [Teq;) Modus eſt dicendi qui videtur æquipollere ſuperlatiuo, vt ſi dicam Cic. viſus eſt ſuperare ſeipſum eloquẽtia. i. fuit eloquẽtiſſimus, vtuntur hoc genere dicendi non ſolum poëtæ, ſed interdũ etiam oratores. [Dices) Viſo cadauere meo. [Non eram ſequẽdus tibi) Pro à te. [Sic). ſ. morte tua. [Phylli) Vocatiuus eſt græcus, quo ſolo in talibus dictionibus vtimur. [Sæpe) Aliud genus mortis dicit. [Sitis) Appetitus. [Sæpe cruẽta) Aliud genus. [Iuuat) Libet eſt, mihi impetus. [Me traiectam).i. transfoſſam. dicitur autẽ melius traiectam, quàm transiectam, quia trans cũ dictionibus incipientibus ab i, ab n, & à d, corripiuntur, vt traijcio, traio, tradueo. [Morte cruẽta) Sanguinolẽta. [Colla) Aliud genus mortis. ſ. ſuſpendendi ſe, quod quidem executa eſt. Ordo eſt. Iuuat etiam implicuiſſe, pro implicare. i. inuoluere, & ligare. [Laqueis) Aliquo nodo funis, vel alterius rei, nã zona ſe ſuſpendit, vt ipſe oſtendit in Remedio Amorum: Nona terebatur miſeræ via, viderit inquit, Et ſpectat zonam pallida facta ſuam. [Nectenda) Amplectenda. [Lacertis inſi.). ſ. tuis, volo igitur, vt quẽadmodum meũ collum peccauit patiendo ſe circundari tuis brachijs ita ferat pœnam patiendo laqueum. [Stat).i. certũ eſt, placet, vt ſtat caſus renouare oẽs. [Penſare) Compenſare, & emẽdare. Pudorem, caſtitatem, q̃ mihi eripuiſti. [Nece matura) Subita morte, quia non poſſum recompenſare eum, niſi per mortẽ. [In necis) Senſus eſt, in electione tot generum mortis non erit mihi longũ temporis, quia cito deliberabo. [Parua mora) Breue ſpatium tẽporis. [In electu).i. electione. [Inſcribere) Palàm ſcriberis, & intitulaberis. [Inuidioſa).i. odioſa, quia oẽs deteſtabuntur factum tuum. [Eris notus) Erit cognitum factũ tuũ. [Aut hoc) . ſ. quod ego nunc ſubdo. [Aut ſimili) Eiuſdẽ ſententiæ. [Carmine notandum) Quod carmẽ interdum ſignificat opus totum, vt carmen Aeneid. interdum ſignificat epigramma, & quãlibet inſcriptionem licet pluribus verſibus conſtet, vt Virg. Et tumulo ſuperaddite carmen. Et idem haud eſt ignobile carmẽ, cũ poſtea ſubdat multos verſus, & hoc pro inſcriptione & epigrammate, ſiue epitaphio ſuo poſuit carmen. [Phyllida) Ecce carmen, quod paucis verbis amplam complectitur materiam, videlicet beneficia Phyllidis in Demophoontẽ, & eius ingratitudinẽ de his beneficijs, & amore Phyllidis ex cã Demophoontis. hñt aũt oĩa verba hic poſita emphaſim. i. vehementiam ſignificationis. Ordo eſt. [Demophoon hoſpes) Ecce obligatio ex beneficio hoſpitij. [Dedit leto).i. coẽgit mori loco remunerationis. hoſpes aũt hoc loco paſſiuè accipitur, pro eo, qui exceptus eſt. eũ etiam actiuè ponatur interdũ pro eo, qui accipit Phyllida amantẽ, ecce alia obligatio, non ſolùm ob hoſpitium, ſed etiam ob amorem, & hæc oĩa ſunt ad amplificandũ crimen Demophoontis Ille, Demo. [Cauſam necis) Quia decepit eã, & dereliquit. [Ipſa) Phyllis. [Præbuit manũ) Ad necem ſuam, quia ſe interficere ab eo coacta eſt.

Ioan. Scop. — O c c v r r i t quoque alterũ Ouidianum carmen in ſecunda epiſtola enucleãdum caſtaque fallaci zona recincta manu, in quo quid interpretes ſcripſere, cuique videre licet. Nos. n. ad virginenſem Deã, q̃ illi priſci colebant, ac venerabantur referendum exiſtimamus. Solebant enim viri prima nocte ſponſæ zonam in Virginenſis Deæ honorẽ ſoluere, quod Hom. in λ, Odyſſεοs his verbis tetigit. λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην. Hoc eſt ſoluit aũt virginalẽ zonam, ad quod eſt quoque referendum Catulli carmen, quod zonam ſoluit diu ligatã, licet aliter, ſed non bene ſentiunt Commentatores, de qua re alibi nonnulla ſcitu digna retulimus.

Ascen. — Z o n a caſta) Caſtus caſti dicitur. [Pronuba) Quæ præeſt nubẽtibus, quæ Iuno eſſe deberet, q̃ Iouis, & ſoror, & coniux, diuorũq; regina nunc aũt fuit Tiſiphone furia infernalis, vt ex euẽtu opinabatur Pronuba, quę vlulauit loco cãtus, ſed medium eſt vocabulũ, quia etiã in rebus lętis reperitur. Lucanus, Lętis vlulare triũphis. Hinc quarto Aeneid. de connubio Didonis. Summoq; vlularunt vertice nymphę. Quod propriè ad res tñ triſtes pertinet face ſepulcrali. funeſta, & non nuptiali. [Littora fructicoſa) In quibus creſcunt fructices. [Meos deos) Salutis meę auctores.

METATHESES EPISTOLÆ PHYLLIDIS, Per Aaronem Baffalevm.

EPISTOLA mihi Phyllidis ſe offert ordine ſecunda, non tamen crebras adeo paſſu inuerſiones, neque tantùm anxias, quamuis in compluribus eam quoque locis conſtat eſſe labefactatam, culpa (credo) librariorum, ſiue, quod pronum magis eſt putare, audacia ſciolorum. Quis enim negauerit accidere potuiſſe, vt aliquis diſſimili conſilio vſus, atque ego núc talia conatus ſit, & peruerterit? adduci nullo modo poſſum, vt exiſtimem Ouidium fuiſſe tam ineptum, tamque imprudétem, quàm refert hæc epiſtola aliquot in locis prorſus inuerſa. Sed querelas valere ſinamus, & quod agimus, tantùm agamus vulneri propius medicas manus adhibeamus. Phyllis propoſitionis loco dixit, Spes quoque lenta fuit. hanc manifeſtam vult videri per tot cauſas, quas comminiſcebatur in fauorem Demophoontis, ne ipſum lapſum fide arbitraretur prima excuſatio: Sæpe fui mendax pro te mihi, ſæpe putaui Alba procelloſos vela referre notos. de ventis habita cum mentio ſit, ſecunda excuſatio, conſentaneum eſt, ad ventos referatur, quare ſubijciemus, Sæpe videns ventos cœlo pelagoque fauentes: Ipſa mihi dixi, ſi valet, ipſe venit. valetudinis vocabulum quadam propè neceſſitudine trahit ad ſe, Sæpe deos ſupplex, vt tu ſcelerate valeres, Cum prece turricremis ſum venerata focis. Ceterum, quòd non libenter meminimus quæ malùm ominantur, nó ſæpe iam ait, ſed interdum, & eſt tertia excuſatio, interdum timui, ne dum vada tendis ad Hebri, Merſa foret cana naufraga puppis aqua. Interdum intelligere iterum opus eſt, & quarta fiet deprecatio, Theſea deuoui, quia te dimittere nollet, Nec tenuit curſus forſitan ille tuos. demum totam probationem colligit, alias cauſas ſine nomine confundens, Denique fidus amor quidquid properantibus obſtat Finxit, & ad cauſas ingenioſa fui. huius ordinis, ceu compoſitionis præter adductas à nobis rationes, cómonuiſſe legétem id potuit, quod tranſitus à ſæpe, ad interdum, & inde iterum ad ſæpe, malè concinnus fuerat, quaſi à calcaria deſilias in carbonariam, & inde in calcariam, & id aures neſcio quomodo oſtendunt diſſonum. ſed, vt de re non multi, quoquo pacto iudicetur, momenti, dixiſſe tantùm ſit ſatis, diuiſio, quæ poſt hanc eſt ſecunda, diſcrimen habet maius, quare conſideranda etiam eſt attentius, circa diuiſionem, vt in epiſtola peccatum eſt prima, itidē & in ſecunda. Nam hæc & illa duorum tantum eſt capitum, alterum huius, Nec te iurata reducunt Numina: Alterum, Nec noſtro motus amore redis, & vt in prima contendebamus, quod diuiſionis primùm caput eſſet pertractandú: Videtur & in hac ſecunda ita contendi debere. omnino illud prius, loco quod priore eſt collocatum, exigit ratio vti digeratur. Atqui præmiſſum eſt, Nec te iurata reducunt Numina, prætereà excandeſcentiú ea eſt natura, vt id omnium primum properent obijcere, quod aduerſarium plus vrget, atque offendit, Impietate autem obijci nihil pôt amarius. ſed non curemus, quæ ſunt tantùm probabilia, cogentia, quæque dari prorſus neceſſe eſt, in conſilium admittamus. Dixit Phyllis, Vnú in me ſcelus eſt, quòd te ſcelerate recepi, ſubinde caſtigat, quod dixerit vnú, atque addit, Ah Laceras etiá puppes furioſa refeci, adiungit tertiú: Remigiúq; dedi, ſupponit quartú aliquáto poſt, quòd in torum eú quoque iugalē ſuſceperit. Quis itaq; eſt; qui non ſentiat horú carminú, prima reiecta: hác ſeriem eſſe rectiſſimá?

At tu lentus abes, nec te iurata reducunt
Numina, nec noſtro motus amore redis.
Iura fides, vbi nunc? commiſſaq; dextera dextra?
Quiq; erat in falſo plurimus ore Deus?
Promiſſus ſocios vbi nunc Hymenæus in annos?
Qui mihi coniugij ſponſor & obſes erat.
Per mare, quod totum ventis agitatur, & vndis,
Per quod ſæpe ieras, per quod iturus eras,
Perq; tuum mihi iuraſti (niſi fictus & ille eſt)
Concita qui ventis æquora mulcet auum:
Per venerem, nimiumq; mihi facientia tela,
Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemq;, toris quæ præſidet alma maritis,
Et per tædiferæ myſtica ſacra deæ.
Si de tot læſis ſua numina quiſque deorum
Vindicet, in pœnas non ſatis vnus eris.
Demophoon ventis & vela & verba dediſti:
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, niſi non ſapienter amari?
Crimine te potui demeruiſſe meo.
Vnum in me ſcelus eſt, quòd te ſcelerate recepi.
Sed ſcelus hoc meriti pondus, & inſtar habet.
Ah Laceras etiam puppes furioſa refeci, cum reliquis.

Non intelligo, quibus hic artibus inepti ſubſannatores queant tergiuerſari, imò intelligo maximè. Nam hæc illorum eſt cantilena. Res ſunt leuiuſculæ, ac ipſis, quam ferre queant, grauiores, Cœlum non aperient, nec quale ſperans inde nomen, tibi comparabis. Ergo ſeni multis iam annis grauato, perbelle conuenient. ſi cœlum mihi nó patefacient, neque pœnis (ſpero) inferorum me adiudicabunt. De nomine non ſum ſolicitus, & agi mecum optimè interpretabor, ſi qualecunque eſt, nomē meum non obſcurabitur, deceſſiſſe à propoſito, & dolori aliquid permiſiſſe, mihi indulgeant, qui ſunt iuſtiores. Tempus iam quærit tertiam huius epiſtolæ metatheſim oculis ſubijciamus, & id faciamus eo ſtudioſius, quòd Vallenſem Laurentiú habuit falſum, virum alioqui ingenio, eruditione, & ſolertia admirabilem. ſed non omnia poſſumus omnes, ſi quidem tantus ille vir, doctum à Thracibus eſſe exiſtimauit, Exitus acta probat. id quoque ceteros huius loci enarratores certum eſt ſenſiſſe, malè omnino errore. Accuſat enim Phyllis Thracas, qui de ipſa iniquus ante tempus pronuncient, neque finem expectent, quem expectari tamen, præter auctoritatem Solonis ratio poſtulat. Nam ex euentu, qui ruptam à Demophoonte præ ſe fert fidem, Phyllida condemnant, mutatura ijdem ſua verba, ſi diuerſo euentu fides ſeruabitur. Certè Philoſophi eam probationem, quæ eſt affectibus, magnifaciunt, contra inconſtantem reputant illam, quæ eſt à communiter accidentibus. Quamobrem ſic lectionem continuabimus.

At mea deſpecti fugiunt connubia Thraces,
Quod ferar externum præpoſuiſſe meis.
Atque aliquis, doctas iam nunc eat, inquit, athenas,
Armiferam Thracen, qui regat, alter erit:
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo,
Iam mihi, iam dicar conſuluiſſe meis:
Sed neque conſului, nec te mea regia tangit,
Feſſaq; Biſtonia membra lauabis aqua.
Exitus acta probat, careat ſucceſſibus opto,
Quiſquis ab euentu facta notanda putat.
Illa meis oculis, & reliqua.

Vnus mihi adhuc labor reſtat, ſed is nó ita operoſus, modo non negligamus exauxeſim, quæ hoc in loco eſt in primis attendenda: caſuum quoque ſimilitudinem coniecturam credamus aliquam facere. ergo Phyllis ſuam benignitatē Demophoonti exprobratura hoc dicit.

Vtq; tibi excidimus, nullam (puto) Phyllida noſti,
Hei mihi ſi quæ ſim Phyllis, & vnde rogas:
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto
Threicios portus hoſpitiumq; dedi:
Quæ tibi ſubieci latiſſima regna Lycurgi,
Nomine fœmineo vix ſatis apta regi,
Qua patet vmbroſum Rhodope glacialis ad Hæmum
Et ſacer admiſſas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris,
Caſtaq; fallaci zona recincta manu,
Cuius opes auxere mea, cui diues egenti
Munera multa dedi, multa datura fui.
Pronuba Tiſiphone & reliqua.

Quis porrò eſt tam ſtupidus, vt non aduertat ad participium datura, quod ad implendam periodum ſcitiſſimè fuit poſitum. Hactenus de ſecunda epiſtolarum, ad tertiam quid paululùm nos vocat.

IN TERTIAM EPISTOLAM ARGVMENTVM ANTONII VOLSCI.

CVM Græci ad Troianam obſidionem maturarent, finitimaq; popularentur oppida, Achilles vtranque Ciliciam, & Thebaicam, & Lyrneſiam inuaſit, Thebaicam Cerion Andromaches pater, Lyrnaſiam Menetes regebat, his trucidatis ex Thebe Aſtinome Chryſei, ex Lyrneſa Hippodamiam Briſei filiam, expugnatis oppidis, abduxit quanquam Euſtachius ex Pedaſo Hippodamiam abreptam tradit. Agamemnon Græcorum imperator ex omni præda ſibi delegit Aſtinomen, Achille, Neſtore, & Idoneo, partienda præda auctoribus, Hippodamia forte obtigit. Interea Chryſes Apollinis Smynthei ſacerdos in templo, quod erat in Chryſe, multis oblatis muneribus repetit. Minabundus ſenem à ſe abigit Agamemnon. Apollo ſui antiſtitis con-

tumelia percitus, nouem diebus, vt Homerus ſcribit, & iumenta & ho
mines ſagittis confodit. cadebat hac peſte quotidie miſeranda multitudo,
palladis monſtis, vocata concione Achilles de placanda Deorum ira delo
berat. Calchas Theſtora filius, qui cum Mopſo de vaticinio certauit, niſi
Aſtinome patri redderetur, placari Apol. nō poſſe in medium protulit. Ac
clamantibus vniuerſis Agamemnon per Vlyſſem ad patrem puellam re
mittit. Achillis verò, quem reddendæ Aſtinomes auctorem credebat, appari
toribus Taltybio, & Eurybate miſſa, Hippodamiam abſtulit. Achilles in
dignatus pugna abſtinet quotidie Græci ſuperantur, id in gratia Theti
dis fecerat Iuppiter, vt Achilles virtus cognoſceretur, conſultante Neſto
re, mittit Agamemnon, ad placandum Achillem, Phœnicem, Aiacem, &
Vlyſſem, & quamuis dona ingentia, & Briſeim vltro obtulerunt, non ta
men reconciliari potuit, donec Patroclum trucidaſſet Hector. quod condi
tionem non ſuſcepit, Hippodamia hac epiſtola queritur, quæ tota eſt ex
Hom. Iliad. querimonias non habet acres, ſed apparata oratione, quales
captiuam decent, præmunitas.

IN TERTIAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

REGIO, quæ Troia eſt appellata, in nouem principa
tus diuiſa ſub Priamo tota fuit tempore belli Troiani, vt
auctor eſt Strab. Cum igitur Ilienſes non modo per eos,
qui erant in vrbe, verumetiam per omnes ſibi ſubditos
populos bellum iuſto aduerſus Græcos gererent: Achil
les & eius ſocij vrbium debellatores loca Ilio circumuici
na ſunt aggreſſi euerteruntq́; multas, inter quas vaſtata ſunt præcipuè,
quas Leſbo erant oppoſita, vt Theba vrbs Eetionis patris Andromaches,
quæ & ſingulariter, & pluraliter profertur, & Pedaſus, quæ Eurypi
li filij Telephi regio erat, & Lyrneſus, quæ ſubiecta erat Minetis ex Lyr
neſo accepit Achilles puellam Bryſa filiam, quæ Hippodamia nomi
ne proprio dicebatur, & hanc ſibi habere ſtatuit. Chryſa verò Apol
linis ſacerdote filiam nomine Aſtynomen, quam poëta, ſicut ſuperio
rem, à nomine patris, Chryſeida appellauerunt, Agamemnon habe
re voluit. verùm cum precibus ſacerdotis Chryſæ, qui ſæpe filiam ſuam
ſibi reſtitui ab Agamemnone fruſtra petierat Apollo peſtem maximam
in exercitum Græcorū immiſiſſet: intelligeretq́; Agamemnon ex Calchan
te vate peſtem non ceſſaturam, niſi reſtitueret ſacerdoti Apollinis filiam,
coactus eſt communem vtilitatem libidini ſuæ præferre. Reſtituta igitur
Chryſeide, miſit poſtea Agamemnon ad Achillem, qui Briſeida ab eo ad ſe
ducerent: quam quidem Achilles minimè recuſauit tradere, ſed tanta ira
propter Briſeida à ſe abductam incenſus eſt, vt & Agamemnonem contu
melijs coram afficeret, & eum interficere voluerit, niſi Pallas prohibuiſ
ſet, & denique pugnare deſiſteret. hac iram Achillis opem Græcis negan
tis, cum videret Agamemnon ſibi et ſuis perniciosam ſtatuit eum placare,
& reſtituere Briſeida, multaq́; munera inſuper addere, verùm Achilles,
& Briſeida, & munera recuſabat. Quare Briſeis ad eum hanc ſcribit epi
ſtolam, in qua conqueritur de eius nimia ira, & rogat, vt eam ab Aga
memnone oblatam recipiat, cum etiam ſi Agamemnon non offerret, eam
ipſe repetere deberet, commemoratq́; multas cauſas, quibus oſtendat Achil
lem moueri debere, & vt eam recipiat, & tandem arma ad pugnandum
capiat, oratq́; eum, vt ſiue ſit remanſurus in caſtris, ſiue diſceſſurus in pa
triam, eam ſecum dat, quæ amiſſo marito, & fratribus, et patria ſua euer
ſa nullum aliud habet perfugium, niſi ſolum Achillem.

IN TERTIAM EPISTOLAM ARG.

POSQVAM Græci Phrygiam appulerunt, vrbes Troiæ fini
timas, & præcipuè quæ Leſbo inſulæ erant oppoſita, hoſtili mo
re cœperunt depopulari. Inter quos Achilles, Pelei & Theti
dis filius, vtramque Ciliciam, & Thebanam, atque Lyrneſiam inua
ſit. Expugnato itaque Chryneſio oppido, duas inſignes ſecum virgi
nes adduxit, Aſtinomē Chryſæ ſacerdotis Smyathei Apollinis filiam,
& Hippodamiam Briſe natam, quæ deinde à paternis nominibus ſue
runt cognominatæ. Chryſen autem Agamemnoni Græcorum principi
conceſſit, & Briſeida ſibi reſeruauit. Sed cum iam deorum iuſſu coge
retur Agamemnon Chryſen patri reſtituere, Briſeida Achilli ſurri
puit. Quamobrem indignatus Achilles diu à bello abſtinuit, nec vllius
ſuaſione, vel precibus ad arma aduerſus Troianos ſuaenda ammari
potuit, nec poſtea Briſeida accipere curauit, quamuis illi Agamemnon
cum maximis muneribus vltro miſiſſet. Quare Briſeis ad eū hanc epi
ſtolam mittit, in qua conqueritur de eius nimia ira, rogatq́; vt ſumat
arma aduerſus Troianos, dummodo eam prius ab Agamemnone vl
tro oblatam recipiat.

BRISEIS ACHILLI.

QVAM legis, à rapta Briſeïde littera venit,
Vix benè barbarica græca notata manu.
Quaſcunque aſpicies, lacrymæ fecere lituras:
Sed tamē hæ lacrymæ pondera vocis habent.
Si mihi pauca queri de te dominoq́ue, viroq́ue
Fas eſt: de domino pauca, viroq́ue querar.
Non, ego poſcenti quod ſum cito tradita regi,
Culpa tua eſt: quamuis hæc quoque culpa tua eſt.
Nam ſimul Eurybates me, Taltybiusq́ue vocarunt:
Eurybati data ſum, Talthybioq́ue comes.
Alter in alterius iactante lumina vultum,
Quærebant taciti, noſter vbi eſſet amor.
Differri potui: pœnæ mora grata fuiſſet:
Hei mihi, diſcedens oſcula nulla dedi.

HVBER. LITTERA).i. epiſtola: ita enim licet poëtis vti numero ſingulari, cum ī proſa pro epiſt. vtamur tantùm plurali numero. [A Briſei de).i. ab Hippodamia filia Briſæ: eſt enim vt ſuprà diximus patronimicum à patre, vt oſtendit Ditis Creten. in hiſt. Troiana. [Rapta.ſ. olim à te ex Lyr. [Vix benè notata græca).i. vix litteris græcis ſcripta. [Manu barbarica).i. mea Briſeidis Barbaræ. [Quaſcunque) Ad commouendum animum Achillis. dicit ipſam epiſtolam nō alia re, quam lacrymis eſſe oblitā, & fœdatā. [Lituras) Maculas à linendo dictas. [Hæ la.) Quibus fœdatam aſpicies epiſtolam meam. [Habent pondera vocis).i. habēt effectum vocis. i. debent ſignificare animum meū, quaſi verbis exprimerem. [Si mihi) Iam quaſi ſententiā querelæ ſibi eſſe dicit. [Dn̄oq́;) qa iure belli ſum captiua, & ſerua tua. [Viroq́;) Quia me ſemel vxorem hīe decreuiſti. [Fas eſt).i. licet. [Nō ego) Ecce prima q̄rela, & occulta incuſatio, licet vt eū excuſare. Ordo ē. [Non eſt tua culpa) Quod ego ſum tradita citò regi Agamēnoni. [Poſcenti) Poſtulanti me, vt ei traderet. [Quamuis) Quia viſa fuerit excuſare, ideo aperte accuſat, nō in eo, quod tradiderit, quia non potuiſſet contradicere: ſed in eo, quod citò tradidit, & hoc eſt quod dicit: differri potui. [Nam ſimul) Oſtendit, quomodo citò eā tradidit. [Simul) Poſtquam. [Eurybates, & Taltybius) Hi præcones fuerunt, quos Agamemnō ad Achillem miſit, vt ab eo ad ſe. Briſeida adducerēt. [Vocarūt me) Vt traderet Agamēnoni. [Data ſum co.) Vt eū eis irē ad Agamemnonia. [Alter ī alt.) Ordo eſt. Eurybates, & Taltybius iactantes lumina, alter ī vultū alterius; p̄plepſis implicita. [Q̄uærebant &c.).i. aſpicientes ſe viciſſim nihil dicebāt: ſed admirātes, qđ tā citò eſſem à te tradita. īter ſe nutu quærebāt. [Vbi eſſet nr̄ am.) q.d. videbant eſſe nullū: qa ſi me verè amaſſes: nō tradidiſſes tam citò. [Mora) Dilatio temporis: quo fuiſſem apud te. [Pœnæ) ſ. meæ. [Hei mihi nulla dedi oſc.) Propter breue ſpatium diſcedendi. [Sine fine) Aſſiduas & infinitas. [Rupi) Laniaui. [Iterū) Secūdo .i. ita dolui diſcedēs à te: ſicut cū fui rapta à patria mea. [Sæpe ego) Occurrit obiectionibus. [Hoſtis) Pro hoſtes .i. Troiani. [Progreſſa) Procul egreſſa è tentorijs Agamemnonis. [Munus) Serua dono data. [Quamlibet) Quāuis etiā indignā, quæ me acciperet munus. [Sed data) Hypophora: ex pſona n. ſua dicit. qđ Achilles poſſet opponerē. [Quia fui dan.) Quia neceſſe fuit, vt darer. [Tot noctib.) Rn̄ſio ad hāc obiectionē. q.d. qđ dederis, non penitus culpo, ſed qđ non repetas, & diutius pmaneas ī ira. [Ipſe Menetiades).i. Patroclus tibi cōiūctiſſimus. [In au.) Submiſſa voce. [Quid fles) Patrocli verba ad Briſeida. [Hic) Apud Achillē. [Nō repet. parū, eſt) Sēſus. non ſufficit tibi, quod nō repetiuiſti me, ſed etiā reſiſtis & oib. virib. conaris, ne tibi reddar. [Ī nūc) Irriſio. [Cupidi am.) Qui oī via q̄rit hīe amicā ſuā, cū tu eā recuſes. [Venerunt) Probat, quod eā recuſes, qa cū miſiſſet Agamemnon ad Achillem magnę auctoritatis viros, qui ei ſuaderent, vt Briſeida reciperet, & multa munera

munera ſimul, nõ potuerunt ta men ei perſuadere. [Natus Telamone) Pro ex Telamone. intelligit Aiacẽ. [Natus Amyn.) .i.Phęnix. [Ille) Aiax. [Propior) Gradu ſanguinis quia eſt patruelis tuus, quia Telamon fuit frater Pelei patris Achillis. [Ille comes).ſ. Phœnix q Achillis & comes, & monitor fuit. [Laërteq; ſatus).i.Vlyſſes. [Satus) Genitus: vt, Sole ſatus Phaëton. [Laërte, p ex Laërte,) Deeſt præpoſitio. [Redirem) Ad te. [Auxerunt) Quidã legũt: blandas preces: ſed placet melius, vt legatur: auxerunt blanda grandia dona prece. vt ſit ſenſus: iſti addiderunt muneribus tibi oblatis blandam precem: enumerat autem ipſa munera: ſcilicet. [Viginti fuluos lebetes).i.viginti vaſa. [Ex ære operoſo).i.magno opere, & artificio fabricato. Eſt autem Lebes vas æneũ, interdum coquinarium: ſed vt dicit Seruius, apud Homerum, vbi ſcribit lebetes miſſos eſſe Achilli, Iliados libro primo, accipitur pro vaſe, in quod aqua cadit, dũ manus abluuntur: in quo ſignificato accipitur etiam hoc in loco. [Et tripodas) Menſas à tribus pedibus, quibus ſuſtentabantur. [Pares pondere, & arte) Vel eiuſdẽ ponderis, & eiuſdem artificij: vel quorũ ars tantũm valet: quantũ pondus ipſius metalli.i.quãtum valebat materia. [Illis).i.lebetibus, & tripodibus. [Talenta auri, & argẽti) Talentum nomen eſt ponderis: ſed vt Seruius ſcribit in v. Aen. ſecundùm varias gẽtes, varium eſt. diciteque apud Rom. talẽtum eſſe lxx. libras. ſicut Plaut. oñdit in Muſtellaria, qui ait duo talenta eſſe clx. lib. fuit etiam talentum Atticum, Euboicum & Aegyptium Atticum dicunt eſſe magnum, & paruũ. magnum dicunt habere lib. lxxxiij. & vncias iiij. & denique valere vj. millia denariorum Rom. Talentum atticum paruum lx. continebat lib. Euboicum non multò minus erat attico paruo. Aegyptium pondo lxxx. patere, Varro tradit. apud Hom. vt teſtatur Seru. pro minimo quodam præmio accipitur in ludis Patrocli: hic verò apud Ouid. pro magno pondere accipimus. [Aſſueti ſemper vincere).ſ.certamine & curſu. nõ dixit eos fuiſſe pulchros: ſed veloces. Nam in equis velocitas maximè laudatur. Ideo Virg. depingens equos pretioſiſſimos non ſatis putauit dicere. Qui candore niues anteirent: ſed addidit: curſibus auras: & Iuuen. Nempè volucrem, Sic laudamus equum, facili cui plurima palma Feruet: & exultat rauco victoria circo. [Quodque ſuperuacuum.) Ordo eſt. Et puellæ Lesbides.i.ex Lesbo inſula. [Forma præſtante).i.excellentis pulchritudinis. ablatiuus pro genitiuo. Virg. præſtãti corpore nymphæ. [Corpora capta domo euerſa) Subaudi ſunt additæ ſupradictis muneribus. [Quod eſt ſuperuacuum).i. quæ puellæ ſunt tibi ſuperuacuæ & non neceſſariæ. [Cũque tot his).i.ſupradictis puellis: quas voluerunt tibi nomine Agamemnonis dare. [Vna puella) Vna filia. [Ex tribus Agamemnonis).ſ.filiabus: ſup. eſt addita: quia Agamemnon obtulit ei vnam ex filiabus ſuis vxorem. [Sed non eſt opus) Hæc per parentheſim dicũtur: ſed ò coniux, non eſt tibi opus coniuge: quia habes coniugẽ me. [Si tibi) Senſus eſt tu recuſas accipere illa munera, quæ tu ipſemet debueras dare Agamemnoni, ſi noluiſſet reddere me tibi, niſi ei dares pretium. [Ab Atrida) Ab Agamemnone: quem filium Atrei exiſti-

At lacrymas ſine fine dedi: rupique capillos:
Infelix, iterum ſum mihi viſa rapi.
Sæpe ego decepto volui cuſtode reuerti:
Sed, me timidam prenderet, hoſtis erat.
Si progreſſa forem, caperer * ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data ſum, quia danda fui: tot noctibus abſum:
Nec repetor: ceſſas: iraque lenta tua eſt.
Ipſe Menœtiades tunc, cum tradebar, * in aure,
Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
Non repetiſſe, parum eſt: pugnas, ne reddar Achille:
I nunc: & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati,
Ille gradu propior ſanguinis, ille comes:
Laërteque ſatus: per quos comitata redirem.
Auxerunt * blanda grandia dona prece:
Viginti fuluos operoſo ex ære lebetes,
Et tripodas ſeptem pondere, & arte pares.
Addita ſunt illis auri bis quinque talenta:
* Bis ſex aſſueti vincere ſemper equi.
Quodque ſuperuacuum eſt, forma præſtante puellæ
Lesbides, euerſa corpora capta domo.
Cũque tot his, ſed non opus eſt tibi coniuge, coniux:
Ex Agamemnonijs vna puella tribus.
Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuiſſem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas.
Qua merui culpa fieri tibi vilis Achille?
Quò leuis à nobis tam citò fugit amor?
An miſeros triſtis fortuna tenaciter vrget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lyrneſia mœnia vidi,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi conſortes pariter generiſque, neciſque.
Treis cecidiſſe: tribus, quæ mihi, mater erat.
Vidi, quantus erat, fuſum tellure cruenta,
Pectora iactantem ſanguinolenta virum.
Tot tamen amiſſis, te compenſauimus vnum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi iuratus per numina matris aquoſæ,
Vtile dicebas ipſe fuiſſe capi.

mauerunt. [Pretio) Pecunia, vel alijs muneribus. [Redimenda) Recuperãda. [Qua culpa) Quo crimine meo. [Fieri vilis).i.a te contemni: vt rãta munera ſpernas: nec me recipias. [Leuis) Celer, & eſt epitheton amoris. [An miſeros) Senſus eſt, an cum fortuna cœpit aliquẽ premere. inſequitur ipſum aſſiduè, & vſq; ad finem? Triſtis mala, quia eſt etiã bona. [Tenaciter) Perſeueranter. [Vrget) Perſequitur. [Miſeros) Infelices. [Mollior au.) Si aura: erit trãſlatio ſumpta à nauigantibus, quibus poſt tempeſtatem mitior ventus mutatur. Sed liber meus vetuſtus habet: ora, quod non diſplicet. [Diruta) Incipit cõmemorare miſerias ſuas. [Lyrneſia mœnia) Vrbem Lyrneſum, quod (vt dixi ſupra) In ora Troiæ contra Leſbon erat. [Et fuerã magna pars meæ patriæ) Quia non eram ex minimis: & amiſi ex meis multos. Sic Aeneas apud Virg. Et quorum pars magna fui. [Vidi) Enumerat, quos amiſit de ſuis. Ordo eſt. Vidi tres cõſortes generis, & necis cecidiſſe.i.tres fratres meos conſortes generis, & necis, quia vt erãt coniuncti genere: ita fuerunt coniuncti nece: qa ſimul interfecti ſunt. [Tribus, quæ mihi.) Ordo. illa, quæ erat mater mihi: erat mater illis tribus. [Vidi, quãtus erat.) Ordo. Vidi virũ.i.maritũ meũ, ſubaudi tantũm. [Quãtus erat) .i.quãtuſcũque erat. [Fuſum).i. ſtratum, & iacẽtem. [Iactãtem) mouentem. [Sanguinolenta) Cruentata, tuo gladio trãsfoſſa. [Compenſauimus te).i. loco Ipſorum te cõputauimus. [Tot amiſſis).ſ.patre, fratribus, & marito. [Tu iuratus) Participium Significationis actiuæ: nã apud antiquos: iuror, ſicut punior, & populor in actiua ſignificatione ponebatur. [Matris aquoſæ) .i. Thetidis matris tuæ: nymphæ maris, filiæ Nerei. [Vtile capi) Quia dicebas, quòd eſſem in meliori conditione apud te, q̃ ſi ſtarem patria: & eſſem apud meos.

*ne le.

*in. rem.

*bla grand dona ces.

*biſ

QVAM legit à rapta) Argumentum, quod Iliad.i.cõtinetur, expreſſum eſt ſuperiori cõmentario, Scribit hãc epiſt. Briſeis.i. Briſæ filia Hippodamia noĩe, quod nomen interpretatur quaſi domitrix equorũ. [Littera).i.epiſt. extra carmen, literæ dicuntur. [Littera græca notata).i. deſcripta. [Manu barbarica) Quia nõ græca, ſed ex Lyrneſo eſt, aut Pedaſo. [Non ego quòd ſum tradita &c.) Culpa, inquit, tua eſt, & tua non eſt. non enim eſt culpa tua, q ſum tradita, quia regi, & principi exercitus parendum eſt, ſed quòd ſum tradita tã cito. [Alter in alterius ipſi iactantes lumina).i. oculos, alter in vultum alterius. [Quærebant taciti).i.in animo ſuo mirãtes, q nõ reſiſteres, vbi eſſet noſter amor. [Quamlibet, itura munus).i.pro munere, aut vt fieret munus ad quamlibet nurũ Priami, quia plurimas ille nurus habuiſſe legitur Aeneidos ij. [Pugnas, ne reddar Achille) Duplex ſenſus eſt, alter q pollicitus erat ſe non pugnaturum, donec redderetur, & re vera conſtat ex Hom. quia pugnare recuſanti: ſed non, q id amicæ pollicitus ſit, vnde ipſa ex ſuſpicione dicit ipſum non pugnare cõtra Troianos, quo vno facit, ne reddatur. Alter ſenſus eſt, ò Achille (Eſt enim vocatiuus) Tu pugnas.i.certas & cõtendis cõtra eos, qui me cũ multis muneribus tibi offerunt, ne reddar: & hic ſenſus eſt conformis ſequentibus. [Venerunt ad te Telamone &c.) Hæc ex Homero collecta ſunt, q ſcri-

Aſc

bit Aiacem, Phœnicē, & Vlyſſem ad Achillem, cū pugnare nollet cū multis muneribus miſſos. [Ille).ſ. Aiax Telamonis filius, fratris Pelei, qui erat pater Achillis. [Ille).ſ. Amyntoris filius Phœnix nomine: nec legetur Amytont, aut Amyntone, ſed Amyntore. [Auxerunt.) Ordo eſt. Preces blandæ auxerunt grandia dona .ſ. [Viginti lebetes).i. ollas. [Fuluos).i. fuluis coloris. [Ex ęre).i. illo metalli genere. [Operoſo).i. ſabrefacto, & artificioſe operato. [Et ſeptem tripodas) .i. tripedes: nam græcè tripos, latinè tripes dicitur: & aut ſedes, aut lebes tripes. [Pares pondere & arte) Quod ad decus, & valorem facit. [Addita ſunt illis &c.) Non ergo legendū eſt. [Auxerūt blan. &c.) Quia licet tūc verò ſimile eſt: ꝙ preces donis augeantur, ac dona precibus: tñ cōtextus conſeruandus eſt, qui imperfectus eſſet, ſi legatur, blandas. Nā ſubaudite oporteret. Attulerunt aut abtulerūt, aut ſimile verbū. [Qđque).i. & quod eſt ſuperuacuum: quia fruſtra habenti coniugem, offertur puella. [Puellæ Lesbides).i. ex Lesbo. [Præſtante forma).i. præſtantis formæ, appoſitiuè. [Corpora capta).i. quę erāt corpora capta domo.ſ. earum euerſa, quaſi non niſi corpus in eis cōmendandum ſit. quod adijcit ne fortè ad illas animum adiecerit, ſupple ſunt additæ, & cum his tot.ſ. donis, ſupple eſt addita vna puella ex tribus.ſ. puellis, hoc eſt filiabus adhuc virginibus. [Ex Agamemnonis).i. ab Agamemnone ſatis. ſed ò cōiux nō eſt opus tibi coniuge, q̄ a coniugem habes in Scyro Deidamiam, & me apud Troiam. [Tu negas accipere illa).ſ. munera, quę debueras dare. ſi ego fuiſſem redimēda tibi. [Ab Atrida).i. ab Agamēnone: qui me tibi abſtulit. [Pretio).i. per pretium, hoc eſt debebas me redimere pretio quam reſpuis cum dominis multis oblatū. [Vidi conſortes.) Ordo eſt. Ego vidi tres conſortes, pariter generis, & necis.i. qui ſortiti ſunt idē genus, & eādem necē. [Cecidiſſe).i. lapſos in mortē & occubuiſſe & ea ſuppelle erat. [Tribus) .ſ. illis, mater, quæ erat mihi mater. hôc eſt vidi tres fratres meos occiſos capta ciuitate nr̄a. [Vidi).ſ. virū Minetē. [Matris aquoſæ).i. Thetidis deæ maris, Ordo eſt. [Ipſe).i. tu. [Iuratus).i. iuramēto aſtrictus, capitur. n. in actiua ſignificatione pro eo, q iurauit, ſed ſic, vt obligatus ſit, & iuramēto aſtrictus. [Per numina).i. diuinā poteſtatem. [Matris aquoſæ).ſ. Thetidis. [Dicebas vtile fuiſſe).ſ. mihi. [Capi).i. ꝙ caperet.ſ. vocabulum aptum irriſiooi, quaſi diceret, ſcire quidē licet, q̄ vtile mihi fuerit capi, vſq; adeo.

vbi a.

* eos, linea la: vel Aurō lea vs

(SCILICET) Certè ſubaudi vtile eſt, & ironice ꝓferendū eſt. [Vt ego rep.) Hæc eſt vtilitas vt ego repellar à te: q̄uis tradar tibi cū magna dote, q̄ Agamēnō mihi facit. [Fugias opes mecū) .i. & opes, q̄ tibi afferūtur, & me ſimul. [Quinetiā) Inſuper. præterea. [Fama eſt) Fertur. [Te dare) Pro daturum eſſe: tēpus præſens pro futuro. [Linea vela) Legendum eſt linea, nō aūt lintea: ne ſint duo ſubſtantiua. [Quod ſcelus).i. quod factum ſceleratum .ſ. quod craſſis diſceſſurus. [Vt) .i. poſtquā. [Contingit aures).i. auditum eſt à me. [Pectus fuit inane).i. vacuū. [Sanguinis, atque animi).i. fugit ſanguis, & animus. ex nimie. n dolore, ſiue metu ita deficiūt homines: vt videantur mortui: & ſanguis dicitur fugere, non quia diſcedat à corpore: ſed quod fugit ad cor. [Cui relinques me?) Interrogatiuè legēdum eſt, quaſi dicat nō iam relinquies me patri, aut marito: aut fratribus, quos omnes interfeciſti. [Quis,) q.d. nullus. [Mite).i. molle: & ſuaue. [Leuamen) Solatiū, recreatio meorum malorum. [Deuorer) Abſorbear. [Ante).i. potius. [Hiatu) Apertione. [Rutilo) Rubro. [Quàm ſine me phthijs caneſ.) .i. ſpumeſcant, & nauigētur: ſpuma. n. cana eſt. [Remis phthijs) .i. Achilleis. Phthia enim vrbs eſt Theſſaliæ: à qua Achilles interdum dicitur Phthius interdū à Lariſſa Lariſſæus propter vicinitatem, ſicut Dido: interdum Sidonia dicitur. [Et videam) Subaudi, & antequā ego relicta videā &c. [Si tibi) Occurrit obiectioni, quia poſſet dicere Achil. quod vult redire domum: dicit ipſa, quod facilè poteſt eam ducere ſecum: quia non erit oneroſa naui. [Penates) Hic pro domo ponuntur. [Sarcina) Onus, Impedimentum. [Captiua) Vt captiua, & ſerua. [Non nupta) Non vt vxor. [Eſt mihi,) Quaſi dicat ero etiā vtilis tibi in aliquo opere. [Inter Achæiadas) Malè quidā legunt inter & Achaidas: quia ratio carminis nullo pacto patitur. nam prima naturaliter breuis eſt, ſecunda verò longa. remouendum eſt igitur, & legendum inter Achæiadas, vt i, quæ præcedit, ſi vocalis. [Matres) Mulieres. vt Virg. vj. matres, atq; viri. [Longe) Valde. [Coniux).ſ. alia, quam tu volueris præter me. [Eatque,) Quaſi dicat, nihil cura-

Scilicet, vt quamuis veniam dotata, repellar:
Et mecum fugias, quæ tibi dantur, opes.
Quinetiam fama eſt: cum craſtina fulſerit * hora:
Te dare nubiferis, * linea vela notis.
Quod ſcelus vt pauidas miſeræ mihi contigit aures:
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit.
Ibis: & ò cui me miſeram violente relinques?
Quis mihi deſertæ mite leuamen erit?
Deuorer antè precor ſubitò telluris hiatu:
Aut rutilo miſſi fulminis igne cremer:
Quàm ſine me phthijs caneſcant æquora remis:
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi iam reditusq́ue placent, patrijq́ue penates:
Non ego ſum claſſi ſarcina magna tuæ.
Victorem captiua ſequar, non nupta maritum:
Eſt mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achæiadas longè pulcherrima matres
In thalamo coniux ibit, eatq́ue tuos.
Digna nurus ſocero, Iouis, Aeginæq́ue nepote,
Cuiq́ue ſenex Nereus proſocer eſſe velit.
Nos humiles, famulæq́ue tuæ, data penſa trahemus:
Et minuent plenas ſtamina noſtra colos.
Exagitet ne me tantùm tua deprecor vxor:
Quæ mihi neſcio quo non erit æqua modo.
Néue meos corām ſcindi patiare capillos:
Et leuiter dicas, hæc quoque noſtra fuit:
Vel patiare licet: dum ne contempta relinquar:
Hic mihi væ miſeræ concutit oſſa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ:
Et iacet antè tuos Græcia mœſta pedes.
Vince animos, iramq́ue tuam, qui cetera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Aeacide, ſed me tamen antè recepta:
Et preme turbatos Marte fauente viros.
Propter me mota eſt, propter me deſinat ira:
Simq́ue ego triſtitiæ cauſa, modusq́ue tuæ.

bo: dummodo me tecum ducas. [Digna nurus ſocero) Coniux tua nurus digna ſocero, ſcilicet patre tuo Peleo nepote Iouis & Aeginæ. nā, vt ſupra diximus, Peleus pater Achillis ex Aeaco natus eſt. Aeacus ex Ioue & Aegina filia Aſopi. ergo Peleus erit nepos Iouis & Aeginæ. [Cui) Coniugi tuæ. [Nereus) Deus maris, auus tuus maternus. [Velit).i. non dedignetur. [Proſocer) Sicut proauus dicitur, qui eſt ante auum: ita proſocer. [Humiles) Abiectæ, & viles: eſt autem pluralis numerus pro ſingulari. [Trahemus) Ex colo deducemus. [Penſa) A pendendo dicta. dabātur. n. lanæ ad pondus. inde ancilla, quæ huic officio præerat, libraria dicebatur. Iuuen. perijt libraria. [Stamina) Fila, quæ nebimus. [Minuent) Euacuabunt. [Tantū deprecor) Hoc vnum precibus à te peto. [Exagitet) Vexet: male tractet. [Non erit æqua) Liptote. i. erit iniqua. [Neſcio quo,) q.d. plus nimio, & vltra q̄ debeat. [Néue meos) Subaudi deprecor. [Corām).ſ. te. [Scindi) Lacerari ab vxore tua. [Leui) Sine turbatione, & ira. [Hæc) Briſeis, q̄ ita vis verberare. [Quoque) Sicut tu. hęc aūt omnia dicta ſunt ad cōmouendum animum Achillis. [Vel).i. etiam. [Licet) Permitto tibi, & vt dicitur cōtēta ſum. [Dum).i. dūmodo. [Contēpta) Neglecta à te. [Hic metus).ſ. ne relinquar à te. [Concutit) Tremefacit. [Væ) Interiectio eſt dolentis, vt, Mantua væ miſeræ. [Quid tñ) Hortatur, vt deponat iram: quandoquidē Agamemnō iā depoſuit, & oēs Græci ſupplices orant ipſum Achillem, vt recepta Briſeïde, deponat iram, propter quā abductam iratus fuerat. [Ante pedes) Supplicum enim eſt ad genua, vel ad pedes eorum, quibus ſupplicantur, procumbere. Cicero epiſtolarum libro ſexto ad Ligarium. cum fratres, & propioqui tui iacerent ad pedes &c. [Vince animum iramq́ue tuam,) q.d. tunc enim eris vere victoe. Cicero in oratione pro Marco Marcello: verùm animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare, aduerſarium nobilitate, ingenio, virtute præſtantem non modo extollere iacētem, verumetiam amplificare eius priſtinā dignitatem: hæc qui facit: non eū ego ſummis viris cōparo: ſed ſimillimum

deo iudicio. [Quid cur? [Lacerat) Deſtruit, quaſi dicat, cur tu, qui ſolus potes, non obſtas ei? [Impiger) Fortis. [Aeacide) Vocatiuus eſt. [Sed mé tamẽ ante recepta) Dupliciter poteſt hic locus exponi, vt recepta ſit modi imperatiui frequentatiui: vel melius, vt dicamus cape arma: ſed ſubaudi cape arma me recepta ante. i. poſtquam receperis. [Comprime) Coërce. [Viros turbatos). i. Troianos territos. [Deſinat) Finiatur. [Cauſa) Origo. [Modus). i. finis. Iuuenalis. Nanque oblita modi milleſima pagina ſurgit.

ASCEN. V T quamuis veniam dotata repellar). ſ. à te, & fugias mecũ, id eſt propter me, vt me fugias. [Opes) Quę dantur tibi mecum, ſcilicet ab Agamemnone: hoc eſt tantum abeſt, vt captiuã, & indotatam capias, vt etiam nũc eum munera pro dote acceſſerint, repellas. [Quinetiam fama &c.) Minatus enim id erat, vt patet apud Homerum. [Cui me violẽte relinquis) Sic Dido. Cui me moribundam deſeris hoſpes? Violentum autem atteſtatur Homerus. Vnde Horatius in Arte. Scriptor honoratum: ſi fortè reponis Achillem Impiger, iracundus, inexorabiles: acer. Iura neget ſibi nata, nihil non arroget armis. [Deuorer ante precor) Sic Dido. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad vmbras &c. [Agamemnona penitet iræ) Arguit ab exemplo eum debere iram deponere: ſed (vt dixi) Achilles eſt inexorabilis. id autem facit, vt dehortetur a profectione, ſciens quia deſeratur, ſi in patriam redierit. [Vince animos) Bonum verbum omnibus quadrãs, ſed perſonæ aptiſſimum.

Nec tibi turpe puta precibus ſuccumbere noſtris:
Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt.
Res audita mihi, nota eſt tibi: fratribus orba
Deuouit nati ſpemq́ue, caputq́ue parens.
Bello erat ille ferox: poſitis ſeceſsit ab armis:
Et patriæ rigida mente negauit opem.
Sola virum flexit coniux: felicior illa:
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor: nec me pro coniuge geſsi,
Sæpius in domini ſerua vocata torum.
Me quædam (memini) dominam captiua vocabat:
Seruitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen oſſa viri ſubito malè tecta ſepulcro,
Semper iudicijs oſſa verenda meis:
Perq́ue trium fortes animas, mea numina, fratrum,
Qui bene pro patria, cum patria iacent:
Perq́ue tuum, noſtrũq́ue caput, quod iunximus vnà:
Perq́ue tuos enſes, cognita tela meis,
Nulla Mycenæum, ſociaſſe cubilia mecum
Iuro: fallentem deſeruiſſe velis.
Si tibi nunc dicam: fortiſsimè tu quoque iura,
Nulla tibi ſine me gaudia facta: neges
At Danaï mœrere putant: tibi plectra mouentur.
Te tenet in tepido mollis amica ſinu.

HVBER. NEc tibi) Occurrit obiectioni. [Succumbere noſtris precibus). i. vinci precibus meis, & eis flecti ad accipiẽdum arma. [Coniugis Oen.) Hunc locum interpretes malè intellexerunt, trãsferentes ad Tydeũ, quem dicunt precibus Deiphyles vxoris ſuæ adductum, vt Polynicem maritum Argiæ ſororis Deiphyles à fratre Etheocle regno excluſum, cum annuis vicibus regnare deberẽt, in regnũ reduceret, & bellum pro eo ſuſciperet, ſed hic ſenſus non conuenit huic loco. nã quod dicit: Et patriæ rigida mente negauit opem: non conuenit Tydeo. nã Thebæ nõ erant eius patria, nec ipſe negauerat opẽ patriæ. Sed re vera ad Meleagrum refertur, quod, vt facilius intelligatur, breuiter tangẽda eſt fabula. Sed vt i pleriſque alijs fabulis, ita in hac eſt aliqua varietas inter poëtas. ſcr. enim Ouid. lib. viij. Met. quod cum Oeneus Parthaonis filius Rex Calydonis, quæ vrbs eſt Aetoliæ, ſolitus ſacrificare Cereri, & Palladi primitias fructuum, præteriſſet Dianã inhonoratam: illa indignata immiſit aprum, q regionem vniuerſam vaſtabat: at Meleager principibus Græciæ ad huius apri internicionem conuocatis, ipſe quoque venationẽ ingreſſus eſt, ad quã etiam venit Atalanta Schœnei filia virgo formoſiſſima Arcadica. hanc vt vidit Meleager, eius pulchritudine captus eſt: deinde cum prima aprum ſub aure vulneraſſet, non tñ formam, verumetiam virtutem eius admiratus, cum ipſe aprũ interemiſſet: exuuias, & prædæ honorem ei conceſſit, quod cum Plexippus & Toxeus Theſtij filij, & Meleagri, auunculi ægrè ferrent, & exuuias illi eripere conati eſſent, à Meleagro ſunt interfecti mater noie Althæa, Theſtij filia cũ audiſſet fratres ſuos interemptos domũ ferri, nimio dolore concitata ſtipitem, in quo vita Meleagri cõſiſtebat, quãdiu ipſe ſtipes ſeruaretur, in ignem conieciſſe fertur: & vitam Meleagri ſimul cũ ſtipite conſumpſiſſe. ita ſcr. Ouid. At ex græcis ſunt, qui aliter ſentiant: dicunt. n. Althæam execrationibus tantummodo, & deteſtationibus deuouiſſe vitã filij, à quo fratres ſui interfecti fuiſſent, imprecatamq́ue aſſiduè infelicem exitum. quod cum intelligeret Meleager, adeo moleſtè tulit: vt cum hoſtes ad muros, vallumq́ue Calydonis venirent: ipſe indignatus, nullo pacto arma ſumere vellet: ſed cum Cleopatra Eucui fluuij, & Marpeſſæ filia vxore ſua latens ſe oblectaret, & omnium preces ſperneret: tandem cum Cleopatra eius vxor periculum videns eum oraſſet: vt pro defenſione patriæ arma ſumeret, adductus eſt, vt id faceret precibus vxoris. & hic eſt verus ſenſus, quem etiam Hom. in Iliade vř approbare. Inducit. n. Phœnicem volentem Achilli perſuadere: vt Briſeida recipiat multa de Meleagro dicentem, & in primis, quod indignatus execrationes matris de homicidio auũculorum ſuorũ pateretur hoſtes vſque ad muros venire, dum vxori indulget. Strab. lib. x. dicit bellum à Theſtiadis aduerſus Oeneum ob ſuis caput, & ſpolium ſecũdum fabulam, ſed probabilius, pro regionis parte ſuſceptum fuiſſe, ergo ab vxore ad arma capienda flexum intelligimus. ideo nũc hoc exemplũ ad propoſitũ ſuum Briſeis abducit, vt Achilles eius precibus flecti nõ dedignetur. [Oeneides). i. Meleager filius Oenei. [Verſus) Immutatus, & inductis cõtra propoſitum ſuum. [Ad arma) Quæ propter indignationem accipere recuſabat. [Res). i. caſus Meleagri. [Nota eſt tibi) Quia ĩ Græciæ partibus geſta eſt. [Parens) Althæa mater Meleagri. [Orba) Priuata. [Fratribus). ſ. Plexippo, & Toxeo interfectis à Meleagro filio ſuo. [Deuouit) Ecce poeta oſtendit, quod ſupra diximus, Althæã nõ dediſſe mortẽ filio, per torrem igni conſumptum, ſed eum execratam fuiſſe. nam deuouere eſt execrari, vt ſupra diximus illo loco, Theſea deuoui, qa &c. vnde deuotiones, appellabantur execrationes, ergo. [Deuouit). i. execrata eſt, & imprecata, vt malè accideret filio Meleagro & citò moreretur. nã hoc ſignificat deuouere ſpem, & vitam. [Ille) Meleager. [Ferox) Fortis. [Seceſſit ab ar.) Vt ſupra diximus indignatus propter execrationes matris. [Poſitis). i. depoſitis. aphæreſis eſt. [Patriæ) Calydoni: quæ ab hoſtibus oppugnabatur. [Rigida) Dura, & pertinaci. [Sola cõ.). ſ. Cleopatra eius vxor vt diximus. [Flexit) Mutauit eum à propoſito, & impulit, vt arma acciperet, pro defendenda patria. [Illa) Vxor Meleagri. [Felicior) Quã ego. [Cadũt) In vanũ effundũtur. [Pro nul. põ.). i. ſine effectu. [Nec ge. me pro coniu.) Non fui apud te, vt coniux. [Pro coniuge). i. loco coniugis: nam pro, interdum ſignificat ſecundũm. vt, nunc te marmoreum pro tempore fecimus, interdum ad fauorem refertur: vt, egi cauſam pro te. i. in fauorẽ tui. Mar. incipient omnes pro Cic. loqui. i. in fauorẽ Cic. licet poſſit etiam accipi loco Cic. quẽ Ant. interfecerat. [Sæpius vocata ſerua in torum domini). i. quæ ſæpe nomine ſeruę vocata ſum, vt in torum tuum venirem. [Dixi) Illi captiuæ, quæ vocabat me dominam. [Addis onus ſeruitiò). i ſeruitutem meam magis aggrauas: cum vocas me honorifico nomine dominæ cum ſerua ſim. [Per tamen) Ne forſitaſſe Achilles eã reſpueret, qa interea dum fuit cum Agamemnone, cum eo concubuiſſe, affirmat multis iuramentis, ſe nunquam tactam fuiſſe ab Agamemnone. Ordo eſt. [Tamen iuro per oſſa malè tecta) Semiſepulta, quia, vt ſupra diximus, in euerſionibus vrbium, non pñt corpora cõmode ſepeliri. [Subitò) Effoſſa tantummodo terra. [Verenda) Honoranda, & ita cõmendat ſe ab amore coniugali. [Perq́ue trium) Supp iuro. [Trium fratrum) Quos vidi cõſortes pariter generiſq; &c. [Bene) Nam honeſtum, & laudabile eſt pro patrià mori. [Cum patria) Quæ & ipſa euerſa eſt, vt ſupra, Diruta Marte tuo &c. [Per tuum caput) Mos græcorũ iurare per alienũ caput. Iuuen. Nõdum Græcis iurare paratis per caput alterius. [Vnà). i. ſimul aduerbium eſt. [Tela cognita meis) Quia his enſibus tuis & fratres & virum meum occidiſti. [Mycenæum). i. Agamemnona, ſic dictum à Mycenis vrbe, cui imperabat, ſic Virg. de eo. Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuũ &c. [Sociaſſe mecum nulla cubilia). i. nunquam mecũ concubuiſſe. [Fallentem). ſ. me. [Deſe-

ruiſſe velis).i.me deſeras,& nunquã recipias,ſi te fallo. [Si tibi) Hoc dicit Briſeis,ego quidem poſtquam à te abducta ſum,fui intacta,& à nullo viro cognita. Sed tu ſi iurare cogaris ſine me nulla fuiſſe tibi gaudia,& voluptates libidinis cũ alia muliere. [Neges?).i.negabis? q.d.non. [Mœreſe) Angi dolore propter me à te abductam. [Tibi plectra mouentur).i.tu cytharæ indulges.nã plectrum eſt,quo chorda tangitur, interdũ pro tota cythara ponitur. [Mollis) Tenera,& blanda. [Sinu) Gremio.i.in amplexu.

SCEN. Nec tibi turpe puta.) Argumentatur ab exemplo Meleagri, quem ſola Cleopatra coniux in arma vocare potuit: verùm ne ſuperbè videatur ſe coniugi cõparaſſe, fatetur modeſte ſe cõiugẽ nõ eſſe, Illi tñ fidelẽ,& intactã permãſiſſe.deinde ſciens,qa generoſus animus nulla re citius in arma cõuocari poſſet,q̃ fuga contumeliæ,obijcit ſummã cõtumeliam,dicens,rumorẽ eſſe, nõ alia de cã ab armis ceſſare,q̃ vt mollis, mulieroſusq; voluptati indulgeat. Textus aũt dilucidus eſt,nec explanationis egẽs. Quod aũt dicit. [Perq; tuũ noſtrumq; caput) Tractũ eſt à græcis Vnde Iuuenalis Satyra vj. græcis nec dũ iurare paratis p caput alterius.

VERS.

Et ſi quis quærat, quare pugnare recuſes:
Pugna nocet: citharæ, noxque, venuſque iuuant.
Tutius eſt iacuiſſe toro: tenuiſſe puellam:
Treiciam digitis increpuiſſe lyram:
Quàm manibus clypeos, & acutæ cuſpidis haſtam,
Et galeam preſſa ſuſtinuiſſe coma.
Sed tibi pro tutis inſignia facta placebant:
Partaque bellando gloria dulcis erat.
An tantùm, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumque mea patria laus tua victa iacet?
Dij melius: validoque precor vibrata lacerto
Tranſeat Hectorem Pelias haſta latus.
Mittite me Danai: dominum legata rogabo:
Mixtaque mandatis oſcula multa feram.
Plus ego, quàm Phœnix, plus, quàm facũdus Vlyſſes,
Plus ego, quàm Teucri (credite) frater, agam.
Eſt aliquid ſolitis collum tetigiſſe lacertis:
Præſenteiſque oculos admonuiſſe ſinu.
Sis licet immitis, matriſque ferocior vndis,
Vt taceam: lacrymis comminuere meis.
Nunc quoq; (ſic omneis Peleus pater impleat annos:
Sic eat auſpicijs Pyrrhus ad arma tuis)
Reſpice ſolicitam Briſeida fortis Achille:
Nec miſeram lenta ferreus vre mora.
At ſi verſus amor tuus eſt in tedia noſtri:
Quam ſine te cogis viuere: coge mori.
Vtque facis, coges: abijt corpuſque, colorque,
Suſtinet hoc * animi ſpes tamen vna tui.
Qua ſi deſtituar, repetam fratreſque, virumque:
Nec tibi magnificum, fœmina iuſſa mori.
Cur autem iubeas? ſtricto pete corpora ferro:
Eſt mihi, qui foſſo pectore ſanguis eat.
Me petat ille tuus, qui, ſi Dea paſſa fuiſſet,
Enſis in Atridæ pectus iturus erat.
At potius ſerues noſtram, tua munera, vitam:
Quod dederas hoſti victor, amica rogo.
Perdere quos melius poſsis, Neptunia præbent
Pergama: materiam cædis ab hoſte pete.
Me modò, ſiue paras impellere remige claſſem:
Siue manes: domini more venire iube.

Et ſi quis quærat) .i. & ſi aliquis dubitet. [Quare recuſes pugnare) Cũ iam ſatis conſtet, quod non recuſas pugnam ob iram,vt oſtendis,quia ego fecerim tibi rapta, ſed quia indulges veneri. [Pugna nocet) Ecce cauſa. [Cytharæ).i.cantus cytharæ, qua delectaris: nã Achilles optimus cytharœdus fuit à Chirone Centauro canendi artem edoctus. [Nox) Quies nocturna. [Venus) Cõcubitus: hæc enim adoleſcentiam maximè iuuãt. Plautus in Bacchidibus. Iſto illecebroſius fieri nihil põt nox, mulier,vinum,homini adoleſcentulo. [Increpuiſſe) Inſonuiſſe. [Lyram Threiciam).i.Orphei, qui Thrax fuit, & lyra optimè cecinit. [Galeam) Caſſidem monimentum capitis. [Preſſa) Pondere grauata. [Si tibi) Eſt quaſi q̃dam obiectio ad ea: quæ Achilles dicere poſſet: ꝙ magis ſplendore rerũ geſtarũ delectatus ſit, q̃ ocio, & tuta vita. dicit ergo Briſeïs. [Si facta inſi.).ſ.ſplendida.ſ.in bello. [Pro tu.).i.loco tutorũ,& ocij. [Et ſi gloria parta.) .i.quæſita. [Bellando) Pugnando,& te periculis obijciendo. [Erat dulcis).i. erat tibi iucũda. [An probabas) .i. an laudabas. [Dum caperes me) .i. dum patriam meã euertebas, & me rapiebas. [Cũque mea patria).i. an voluiſti laudem tuam iacere, & ſepultam eſſe: poſtquam patriam meam euertiſti? [Dij melius).ſ.velint,q.d.ita nõ ſit. [Validoque precor) .i. vtinã potius haſta tua interficias Hectorem. [Pelias) .i. Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ,non aũt à Peleo patre Achillis eſt deductum deriuatiuũ.nã in eo monte inciſa dicitur. Ipſe in primo de Remedio. Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti, Vulneris auxilium Pelias haſta tulit.

* Ani- s.

Notandum aũt eſt haſtam Achillis ex fraxino fuiſſe,vt teſta. Plinius lib.xvj.& Strabo lib.x.quam Hom. teſtè ſolus Achilles concutere,& tractare nouerat. [Mittite me) Conuertit ſermonẽ ad græcos oſtendens,ꝙ ſi ipſa miſſa fuerit ad Achillem, magis poterit cum ſua præſentia, & memoria ſolitæ cõſuetudinis mouere, quàm omnes alij magna eloquentia. [Oſcula mixtaque mandatis).i.præter preces etiam oſculabor eum. [Plus agam).ſ.in perſuadẽdo Achilli oſculando eum. [Quam Phœnix) Eloquẽter dicendo,& quam Vlyſſes,& pluſquam. [Frater Teucri) .i. q̃ Aiax Telamonius,patruelis Achillis,vt ſupra dictũ eſt. [Eſt aliquid,) Quaſi dicat plurimum poteſt. [Solitis) Aſſuetis. [Admonuiſſe) .i.reducere in memoriam. [Oculos) Achillis. [Sinu).i.pectore meo ei patefacto. [Sis licet) Nunc loquitur ad Achillem. [Licet) Quamuis. [Sis immitis).i.immãſuetus. [Vndis matris).i.aquis maris.nam Thetis mater Achillis,dea eſt maris. [Vt) .i. quãuis.

[Taceã).i.nihil tibi dicã. [Comminuere).i. frangeris, & flecteris. [Lacrymis meis).i.meo fletu. [Nũc quoq;) Adiurat ipſum Achillem Briſeis, vt ſui miſereatur. Ordo eſt. O for. Achil. nunc quoque reſpice &c. reliqua dicta ſunt per parentheſim. [Nũc quoque).ſ. cum non ſum ad te miſſa. [Sic) Adiurantis eſt particula. Virg. in Buc. Sic tibi cũ fluctus ſubter labere Sicanos, Doris amara ſuam nõ intermiſceat vndam. [Omneis annos).ſ. à natura ſibi debitos. [Tuis auſpicijs) Tua felicitate & victor, ſicut tu ſemper fuiſti. [Reſpice) Verbum miſericordiæ, vt ſupra dictũ eſt. [Sollicitã) Anxiã, plenã curarũ. [Ferreus).ſ.tu. [Vre) .i.crucia. [Lẽta mora).ſ.recipiẽdi me. [At ſi) Legitur etiã, Aut, & melius. [Verſus) Mutatus. [Quam) Subaudi me. [Vt facis) Quia pergis oĩa facere, quæ me ad mortem poſſint adducere. [Corpus abijt).i.habitudo corporis,qa tota facta ſum macilẽta. [Color abijt) Quia effecta ſum pallida. [Vna) .i. ſola ſpes animi tanquã habeo de aio tuo, vt mutetur. [Hoc,) Scilicet corpus. [Qua).ſ.ſpe. [Repetã,) q.d. Non qa à te occiſi ſunt. [Iuſſa) Coacta. [Nec magnificũ).i.res magnifica.ſ.eſt. [Cur autem iubeas) Cum.ſ tu hoc efficere poſſis. [Pete) Ferro Percute. [Corpora).i.corpus meũ. [Ferro) Enſe, Metonymia: &. [Stricto) Nudo, vt alibi ſtrictum tenet altera ferrũ. [Foſſo) Percuſſo, pforato. [Me petat).i.feriat, eſt aũt conceſſio, quæ nõ modo magis prohibet, verũ etiã miſericordiam cõparat. Ordo eſt: Ille tuus enſis, qui erat iturus in pectus Atridæ, ſi dea fuiſſet paſſa: petat me. Tangit aũt, quod ſcribit Homerus in primo Iliados, Achillem iratum Agamemnonẽ poſt multa in eum effuſa cõuicia voluiſſe eum interimere, ſed cum enſem nudaret: Pallas ſuperueniens manũ eius cõtinuit,eũque corripiens, facinus prohibuit. [In pectus Atridæ).i.Agamemnonis. [Si dea).ſ.Pallas. [Fuiſſet paſſa).i.permiſiſſet. [At po.) Poſt ironicam confeſſionem petit Briſe.aperte ab Achille,vt ei vitã cõſeruet:quã ei dederat. [Tua munera) Quæ mihi dediſti,& eſt appoſitio. [Quod dederas.) Ordo eſt. [Ego amica).ſ.tua. [Rogo).ſ.id quod tu victor, euerſa patrie mea. [Dederas hoſti).ſ.mihi,quæ eram hoſtis tua,antequam me caperes. [Perdere) Hoc dicit.ſi delectaris cæde alicuius: multo iuſtius potes interficere Troianos hoſtes tuos: quam me nũc animam tuam. [Pergama. [Neptunia).i. Troia,q̃ Nep. ſimul cum Phœbo ædificauit. [Melius).i.iuſtius. [Perdere) Interficere. [Pete).i.accip. [Cædis) Occiſionis. [Ab hoſte) Et nõ ab amica. [Modo) Tantummodo. [Impellere) Mouere. [Remige).i. nautis poſuit autem ſingularem pro plurali. [Siue manus).ſ.in caſtris.

caſtris.[More domini) Tanquam ego ſim ſerua tua,& tu dominus meus.

ASCEN. MITTITE me) Suadet ſe apud Achillem plus poſſe quã tres illi legati, Aiax Teucri frater, ſed ex diuerſa matre, Phœnix,& Vlyſſes. Simile fecit apud Romanos mater Coriolani, quæ ſola ipſum flexit, quod poetæ vſurpant. nã Briſeidi notum erat. [Eſt aliquid) Hæc particula pro excellentia ponitur, vt apud Iuuenalem. Eſt aliquid ſeſe vnius dominũ feciſſe lacertæ. Et apud Perſium. Seſe aliquem credens Italo, quod honore ſupinus fregerit heminas &c. apud diuum Paulum. Qui videbantur eſſe aliquid. [Admonuiſſe).i. caſtigaſſe oculos vagos. [Comminuere) Penultima longa futurum indicatiui verbi paſſiui, id eſt mitigaberis. [Sic omneis.) Sic aptiſſima peccatoribus particula. Virgilius in Buc. Sic tibi cum fluctus ſubter labere Sicanos. Hor. j. Car. Sic te diua potens Cy. &c. [Tuis auſpicijs).i. tua dexteritate & felicitate. Quia enim nihil ſine auſpicio ſactitabant Priſci, nec quidquam contra auſpicij ſcientiam, quæ verò auſpicato fiebant, proſpere ſuccedebant: ideo auſpicium accipitur pro felici incoatione, & auſpicari pro feliciter incoare, vt diximus. [Vtque facis coges) Quia ſi nihil feceris, mori tamen coget, quia auferetur ſpes, quæ ſola vitam cõſeruat. [Repetam fratres,& virum) Qui apud inferos ſunt: inter quos ſe poſt morté putat locãdam, ſicut viuens cum viuentibus conſeruata erat. [Si dea fuiſſet) Scribit Hom. Palladem affuiſſe, cum Achilles in Agamem. irrueret, eiusque manum cõtinuiſſe, ſignificans per hoc, eum per prudentiam abſtinuiſſe à nece imperatoris, eſt.n. dea ſapientiæ. [Quod dederas hoſti).i. Agamem. cui pepercisti, hoc eſt veniam da mihi, vt illi. [Domini more venire iube.) Hæc votorum ſumma eſt, quam ferè in fine ponit epiſtolarum.

METATHESES EPISTOLÆ BRISEIDIS.

TERTIAM nunc, quæ eſt ad Achillem Briſeïdis, ad incudem referamus, & ſi quid durũ eſt in illa, molliatur, temperetur malè conflatum. Sex ſunt elegi narrationis curſum interturbantes, & verius inquilini, quàm de familia & domeſtici. quatuor ex ijs neſcio annotare eiectitios cõueniat, & partus ſuppoſitios, quia dare ſedem vix poſſis patienter ipſis conuenientem. Agedũ quatuor hos cõtẽplemur, & ſi quid in illis nos offendit, diſſeramus. Eiectitij, & quos Antipophora ſolũ reddit tolerabiles, ſunt.

Sæpe ego decepto volui cuſtode reuerti,
Sed, me qui timidam prenderet, hoſtis erat,
Si progreſſa forem, caperer ne nocte timebam
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.

De ordine, quam quidquam conſtituamus, dicamus prius, quid nos in ijs malè habeat. Quid aliud dicemus? niſi dictioné, Nocte, quæ ocioſa & tibicinis inſtar, tantùm ad numeri ſubſtentationem videtur poſita? Quid enim refert die an noctu id fieret? quare in eius locum exiſtimo congruentius aduerbium, forte, ibi collocatum. de hoc tamẽ aliorum eſto iudicium. De ſerie, hanc ego quadrare maxime puto.

At lacrymas ſine fine dedi, rupiq; capillos,
Infelix iterum ſum mihi viſa rapi.
Sed data ſum, quia danda fui, tot noctibus abſum,
Nec repetor; ceſſas, iraque lenta tua eſt.
Non repetiſſe parum eſt. pugnas ne reddar Achille.
I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
Ipſi Menœtiades tunc, cum tradebar, in aurem
Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
Adde ijs, ſi ita placet.

Sæpe ego decepto, & reliqua. Aſſignare harum commutationum cauſas non exiſtimaui fore neceſſarium, & quemque, ſuppoſito ſenſui, compoſitiore tantùm ordine, poſſe rectitudinis admoneri, pro conſtanti habui: quoniam mens interior, exteriorem facilè percipiat complexionem probè ordinatam. Iam ad Epiſtolam quartam liceт gradum moueamus.

IN QVARTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

CVM ob leges à Minoë impoſitas de victis Athenienſibus: vt mitterent quotannis ſeptem corpora filiorum, & filiarum ſuarum deuorãda à Minotauro tertio anno ſors obtigiſſet Theſeo, Aegei Athenienſium regis filio, vt mitteretur ope Ariadnes Minois filiæ, quæ eius amore detinebatur, Minotaurum interemit, & Ariadnen, quam ob opem ſibi præſtitam ſe, vxorem accepturum promiſerat: ſimul cum Phædra eius ſorore naui impoſitas abduxit, vt in ſecunda epiſtola dictum eſt. verùm relicta Ariadne in Chio inſula, aut (vt alij volunt) in Naxo ſolam Phædram ſecum duxit, & vxorem accepit: quæ poſtea abſente Theſeo in Hippol. priuignũ ſui: quem Theſeus ex Hippol. ſorore Antiopes reginæ Amazonum ſuſceperat amorem exarſit. Itaque hac epiſtola ei amorem ſuum indicat, conaturq; multis rationibus eum ad libidinem ſuam deflectere, nitens perſuadere, nullum eſſe crimen in concubitu priuigni, & nouercæ, & oſtendens cõmoditatem maximam ex abſentia Theſei: quem nititur abducere in odium ipſi Hippol. poſtremò multis precibus Hippolytum in amorem ſuum adiurat. Quis fuerit finis vtriuſque, dicetur in fine epiſtolæ. Ordo eſt.

IN QVARTAM EPISTOLAM ARG.

THESEVS Aegei filius, interempto Minotauro Ariadnen Minois & Paſiphaës filiam, quam ob opem ſibi præſtitã vxorem accepturum promiſerat, ſimul cum Phædra eius ſorore naui impoſita, ſecum adduxit. Verùm Bacchi admonitione in Naxo, ſiue, vt alij volunt, in Chio inſula Ariadne relicta, Phædram duxit, quæ deinde abſente Theſeo in Hippolyti priuigni, quem ex Hippolyte Amazone acceperat, amorem exarſit. Qui cum cœlibem ducens vitam ſeſe venando exerceret, nec poſſet vti illius colloquio, hac epiſtola amorẽ ſuum indicauit. In qua illum callidis ſuaſionibus ad ſui amorem flectere conatur. Et cum turpe ſit priuignum à nouerca de ſtupro interpellari, principium ex inſinuatione ſumpſit, in hunc modum.

PHAEDRA HIPPOLYTO.

QVA, niſi tu dederis, caritura eſt ipſa, ſalutem
Mittit Amazonio Creſſa puella viro.
Perlege quodcunque eſt: quid epiſtola lecta nocebit?
Te quoque, in hac aliquid, quod iuuet, eſſe poteſt.
His arcana notis terra, pelagoque feruntur:
Inſpicit acceptas hoſtis ab hoſte notas.

HVBER. PVELLA creſſa, mittit ſalutẽ viro Amazonio) Qua ipſa eſt caritura, niſi tu dederis. [Puella) Phædra. [Creſſa) Creteſis, eius nominatiuus eſt cres, cuius genitiuus eſt cretis. Virgilius. Creteſque, Dryopeſque fremunt. [Amazonio,) Id eſt Hippolytus filio Amazonis. poſſeſſiuum eſt, pro patronymico. Amazones autem mulieres fuerunt ex Scytharum gente quæ in Cappadociæ ora iuxta fluuium Thermodoonta poſt maritos amiſſos habitauere, & cum finitimis nubendi animum omiſiſſent, primò à finibus ſuis hoſtes ſubmouentes, deinde etiam bella inferentes, auxere rempub. ſine viris, & poſt pacem armis quæſitam. ne gens interiret, concubitum finitimorum inierunt. Si qui mares naſcerentur, interficiebantur, Virgines in eundem ipſum morem non ocio, neque lanificio, ſed armis, equis, & venationibus exercebant, inuſtis infantium dexterioribus mamis, ne ſagittarum iactus impedirentur. vnde Amazones dictæ ſunt ab α, dictione priuatiua, & μάζος mazos mamilla, cum autem Euryſtheus rex, cui Hercules duodecim ſtipendia debebat: quaſi impoſſibile imperaſſet, vt arma reginæ Amazonum ſumma virtute mulieris ad ſe referret, Hercules nouem longis nauibus eo profectus comitãte principium Græciæ iuuentute inopinantes aggreſſus eum Orithyia regina foris bellum gereret, eas ſuperauit. duæ Orithyiæ, & Antiopes ſorores, quæ tunc Amazonum regna tractabant, captæ ſunt: Menalippe ab Hercule, Hippol. à Theſeo, quam in præmium retentam Iuſtinus ſcribit ab eo in matrimonium aſſumptam, ex qua natus eſt Hippol. vt diximus. Ouid. tamen in hac epiſtola ex verbis Phædræ oſtendit eam non vxorem fuiſſe, cum dicit. Ac ne nupta quidem, tedaque accepta iugali. Cur, niſi ne caperes regna paterna nothus? Et hæc ſa-

Ter tecum conata loqui: ter inutilis hæſit
Lingua: ter in primo deſtitit ore ſonus.
Qua licet, & ſequitur, pudor eſt miſcendus amori.
Dicere quæ puduit, ſcribere iuſſit amor.
Quidquid amor iuſſit, non eſt contemnere tutum:
Regnat: in dominos ius habet ille deos.
Ille mihi primò dubitanti ſcribere, dixit,
Scribe: dabit victas ferreus ille manus.
Adſit: &, vt noſtras auido fouet igne medullas,
Figat ſic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia ſocialia fœdera rumpam:
Fama (velim quæras) crimine noſtra vacat.
• Venit amor grauius, quo ſerius: vrimur intus:
Vrimur: & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet, vt teneros lædunt iuga prima iuuencos:
Frenaque vix patitur de grege captus equus:
Sic malè, vixque ſubit primos rude pectus amores:
Sarcinaque hæc animo non ſedet apta meo.
Ars fit, vbi à teneris crimen condiſcitur annis.
Quæ venit exacto tempore: peius amat.
Tu noua ſeruatæ carpes libamina famæ:
Et pariter noſtrum fiet vterque nocens.
Eſt aliquid plenis pomaria carpere ramis:
Et tenui primam deligere vngue roſam.
Sed tamen ille prior, quo me ſine crimine geſsi:
Candor ab inſolita labe notandus erat.

tis de Amazoni. [Perlege) Quia ſcit eum contracturum frontem, inuitatum de re turpi, hortatur eum ad legendum totam epiſtolam, confidit enim ſe rationibus ſuis poſſe perſuadere, quod cupit. [Quodcunque eſt,) Id eſt qualecunque, quaſi dicat etiam ſi ſit aliquid turpe, & quod tibi diſpliceat. [Quid noce.) Quaſi dicat nihil. [Arcana) Secreta. [Inſpicit) Argumentum à maiori ad minus, ſi enim legimus epiſtolas hoſtium, quorum nomen, ne audire quidem vellemus, multo magis legendæ ſunt literæ eorum, qui nos amant. [Notas,) Id eſt literas. [Ter conata) Quia poſſet dicere, quare non dixiſti coràm? dicit in ſe pudore impeditam. [Inutilis) Quæ non præſtabat mihi officium ſuum. [Hæſit) Retenta eſt. [In primo ore,) Id eſt in ſummis labijs. [Qua licet) Quia occurrebat, quod amatores ſunt impudentes: dicit ipſa oportere etiam eſſe in amore aliquem pudorem. [Qua) Pro quatenus, id eſt inquantum licet. [Et ſequitur) Conſequens eſt, & vtile. [Miſcendus) Iungendus. [Dicere,) Scilicet coràm. [Scribere) Quia, vt Cic. ad Luceium ſcribit, epiſtola minus erubeſcit. [Quidquid) Arguit neceſſitatem ſcribendi à potentia amoris, quem iuſſiſſe dicit. [Regnat) Ecce verbum ſuum meæ potentiæ. [Ius) Poteſtatem. [In dominos deos) Etiam in Iouem. inde Virgilius dixit. Nate, patris ſummi qui tela Typhoëa temnis. & idem, Omnia vincit amor. [Ille,) Scilicet amor. [Dubitanti) Quia turpitudo negocij ſuſcipiendi dubium adducit. [Ille) Hippolytus. [Ferreus,) Id eſt etiam ſi eſſet ferreus, & duriſſimus. [Dabit manus victas) Tranſlatio ſumpta à victis in prælio, qui manus victoribus præbent ligandas. inde quos amor ſubegit, dicuntur ligati, vt captiui. Ouidius in primo Amorum. Ipſe ego præda recens factum modo vulnus habebo, Et noua captiua vincula mente feram. Mens bona ducetur manibus poſt terga retortis, Et pudor & caſtris quidquid amoris obeſt: Omnia te metuent, ad te ſua brachia tendent &c. [Adſit) Optantis eſt, vtinam mihi præſens ſit & fauet. [Vt fouet) Vt calefacit. [Auido igne,) Scilicet amoris. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Figat) Vulneret, ſcilicet ſagittis ſuis. [In mea vota) Vt ſit paratus facere, quod ego velim. [Non ego) Laudat ſe ab honeſtate ante actæ vitæ, vt oſtendat ſe futuram fidelem, & firmam in amore Hippolyti. [Non rumpam) Non dirimam, & ſeparabo. [Fœdera ſocialia) Coniunctionem, & ſocietatem noſtri amoris, quam mecum feceris. [Nequitia) Libidine, vt ipſe in Faſtis ad Silenum. Nequitia eſt, quæ te non finit eſſe ſenem. [Fama noſtra,) Id eſt nomen noſtrum. [Vacat) Caret. [Crimine) Quia nunquam cognita, aut dicta ſum impudica. [Venit) Oſtendit amorem ſuum adeo magnum, vt ei reſiſtere non valeat. [Grauior,) Id eſt maior & vehementior. [Quo,) Id eſt quanto. [Serius,) Id eſt tardius, ſcilicet venit. Intus in pectore. [Cæcum vulnus) Occultum, & latens, vtpote in anima fixum. Virgilius. Et cæco carpitur igni. [Scilicet) Facit quandam ſimilitudinem: qua oſtendit quam difficile ferat hunc amorem nouum. & ſibi inſolitum. [Iuga prima,) Id eſt primùm impoſita collo. [Lædunt) Grauant. [Teneros) Iuuenes, & inaſſuetos iugo. [Captus de grege,) Id eſt nouus, & nondum domitus. [Vix patitur fræna) Quia ea recuſat, & plerunque ſeſſorem excutit tergo. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Subit) Suſtinet, actiuè ponitur. [Primos,) Id eſt mihi inaſſuetos. [Sarcina,) Id eſt onus. [Non ſedet) Non locatus, & ſtat. [Ars fit) Ars eſt quæ dat certam viam rationemque dicendi, vel faciendi aliquid. eſt igitur ſenſus. Si quis velit habere rectè aliquam artem incipiat à teneris annis. [Fit,) Id eſt perficitur. Iuuen. Hic fiunt homines. [Vbi,) Id eſt quando erimen, ſcilicet amandi. [Condiſcitur) Tota eſt vna dictio compoſita. [Teneris annis) Quia poſtea creſcens fit in eo doctior, & aliquid quotidie addit. Iuuen. Nemo repente fuit turpiſſimus. [Quæ,) Scilicet mulier. [Venit) Ad amorem. [Exacto tẽpore) Præterito tempore ipſi amori conuenienti. [Peius,) Id eſt vehementius, vt infra, Peius adulterio turpis adulter obeſt. [Tu noua) Allicit eum commendatione ſuæ pudicitiæ. [Libamina) Guſtamenta. [Noua) Prima, id eſt tu eris primus, qui me vitiaueris, & pudicitiam meam abſtuleris. nam à marito non auffertur mulieri pudicitia, vel fama caſtitatis, ſed ab alieno, dicit ergo ſe ſemper fuiſſe intactam hactenus ab omnibus, præterquam à Theſeo marito, & Hippolytum fore primùm, qui eius pudicitiam delibet. [Seruatæ) Cuſtoditæ. [Nocens pariter,) Id eſt vterque pariter, & vno, eodemque tempore amittemus pudicitiam, quia adhuc fuiſti ignotus mulieribus, & ego intacta alijs præterquã marito meo. [Eſt aliquid,) Quaſi dicat non contemnendum. [Carpere pomaria,) Id eſt poma locum poſuit pomorum pro ipſis pomis, & pomarium eſt repoſitorium pomorum, pometium verò locus, vbi ſunt arbores pomorum. ſed interdum confundunt poëtæ ſignificata. Ouidius in Metamorphoſeos. Id metuens validis pomeria clauſerat Atlas mœnibus. [Deligere) Colligere. [Primam) Quia gratia maior ſolet eſſe primis roſis. nam videtur quodammodo ſibi felix qui poteſt primam roſam decerpere: ita, & qui primùm concubitum alicuius mulieris conſequitur. [Sed tamen) Eſt quaſi quædam hypophora ad ſeipſam, & eſt ſenſus. illa integritas meæ pudicitiæ, qua ante florui. [Erat notandus.) Ab inſuetudine peccandi, id eſt debueram diligenter ſeruare, vt non peccarem, quemadmodum nunquam ante peccaueram cum aliquo, & ad hoc reſpondet, quod ſequitur. [At bene ſucceſſit:) Ille can. ſcilicet caſtitati. [Quo candore geſſi me.) Scilicet ante. [Sine crimine) Quia nunquam feci aliquid, quo poſſem eſſe infamis. [Erat notandus,) Id eſt conſiderandus. & ſeruandus. [Ab labe inſolita,) Id eſt à delicto, & ſtupro inſolito, hoc fuit, quod ſibi ipſa obiecit.

ASCENSIVS.

QVA, niſi & cetera.) Ordo eſt. [Puella Creſſa,) Id eſt Cretenſis filia Minoïs Cretenſium regis. [Mittit viro Amazo.) Id eſt Amazonidis filio, videlicet tibi ô Hippol. quod nomen illi, aut præſagio futuri euentus, aut poſtea ab euentu datum eſt. Nam ἵππος dicitur equus, & equa, & λύω diſſoluo. vnde ſcribendum eſt Hippol. ſalutem, qua ipſa, ſcilicet quæ eam mittit, caritura eſt, niſi tu dederis, ſupple eam. [His notas,) Id eſt caracteribus ſcriptis. Monet ergo, vt perlegat, quia veriſimile eſt caſtam iuuenem à patris vxore non perlecturum literas preſertim amatorias. [Qua licet, & ſequitur.) Ordo eſt: pudor eſt miſcendus amori. [Qua,) Id eſt quatenus, vel qua via licet, id eſt licitum eſt, & ſequitur, id eſt conſequens, & conueniens eſt. [Adſit,) Id eſt auxilio, ſcilicet Cupido. [Tu noua ſer. &c.) Callide appetendum docet laſciua mulier, quod honeſta conſcientia cum primis refugiat. Primùm ſcilicet eſſe famæ læſorem, & pudicitiæ potiorem. nam cum virginitatem iactare non poſſet, pudicitiam coniugalem eatenus ſeruatam iactat. [Deligere vngue,) Id eſt delectam carpere. Alludit ad florem pudicitiæ intactum, ſicut Maro in roſa. Collige virgo roſas, dum flos nouus, & noua pubes: Et memor eſto æuum ſic properare tuum.

AT

At bene ſucceſſit 1 digno quòd adurimur igne:
Peius adulterio turpis adulter obeſt.
* Si mihi concedat Iuno fratremq́ue, virumq́ue:
Hippolytum videor præpoſitura Ioui.
Iam quoque (vix credes) ignota mittor in artes:
Eſt mihi per ſæuas impetus ire feras.
Iam mihi prima dea eſt arcu præſignis adunco
Delia: iudicium ſubſequar ipſa tuum.
In nemus ire libet: preſſiſq́ue in retia ceruis,
Hortari celeres per iuga ſumma canes:
Aut tremulum excuſſo iaculum vibrare lacerto:
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe iuuat verſare leues in puluere currus,
Torquentem fręni s ora fugacis equi.
Nunc feror, vt Bacchi furijs * Eleleides actæ,
Quæque ſub Ideo tympana colle mouent.
Aut quas ſemideæ Dryades, Fauniq́ue bicornes
Numine contactas attonuere ſuo.
Nanque mihi referunt, cum ſe furor ille remiſit:
Omnia: me tacitam conſcius vrit amor.
Forſitan hunc fato generis reddamus amorem:

* Sed, Alij, Sic
* Eleides

HVBER. AT bene) Reſponſio eſt ad obiectionem, & hoc dicit. licet ſeruanda eſſet caſtitas mea inuiolata, tamen bene euenit, quòd in ea violanda elegi virum dignum. [Peius) Magis. [Obeſt.) Id eſt nocet. [Turpis) Indignus. videtur enim excuſanda muliec, quæ eum viro digno committat adulterium, vnde Helena de matre ſua Leda, quæ cum Ioue concubuit, dicit. Illa bene errauit, culpamq́ue auctoce redemit. [Si mihi) Probat dignum eſſe amorem ſuum, quia ſi detur ſibi optio Iouis, & Hippolyti dicit ſe præpoſituram eſſe Hippolytum Ioui. [Fratrem, & virum:) Id eſt Iouem fratrem, & maritum ſuum. nam ambo Saturni, & Opis filij fuerunt. [Præpoſitura) Potius electura. [Iam quoque) Secundùm præcepta ipſius Ouidij in Arte Amandi, quibus rebus delectantur, quos amamus: eiſdem debemus, & nos delectari, ideo quia Hippolytus delectabatur venatione, dicit Phædra videri ſibi ſæpe exire in venationem, & omnia agere, quæ ipſe Hippolytus agere ſolitus ſit. [Vix credes) Parentheſis, & eſt ſecunda perſona, pro tertia, id eſt vix credat aliquis. [Mittoc) Non ab aliquo, ſed meo proprio affectu. [Ignotas) Inſuetas mihi. [Impetus) Magna voluntas. [Per ſæuas feras.) Quas tu inſequeris per ſiluas. [Libet:) Eſt voluntas. [Preſſis) Agitatis. Virg.

Aut ſpumantis apri curſum clamore prementem.

[Hortari) Inſtigare mea voce, vt faciunt venatores. [Prima) Præcipua, maxima. [Delia:) Diana à Delo inſula, in qua nata dicitur. [Præſignis arcu) Quia eo telo vtitur. [Iudicium tuum.) Quia ſicut iudicas hanc venationis Deam præcipuam, quam colas: ita & ego iudico: & quod tu ſentis, idem ſentio. [Aut tremulum) Repetendum eſt verbum ſuperius poſitum libet. [Vibrare) Quaſſare, mouere. [Excuſſo) Fortiter moto. [Graminea) Pro graminoſa, id eſt plena graminis, id eſt herbæ, in qua ſæpe venatoribus ſuaue eſt requieſcere. [Verſare) Vertere, & arte regere. [In puluere) In campo puluereo. [Torquentem) ſ. me. i. flectentem. [Fugacis) i. celeris. Iuuen. de equo. cuius clara fuga ante alios, & primus in æquore pul. [Nunc feror) Dicit interdum nimia vi amoris ſe fieri inſanam, & ſimilem ſacrificantibus Cybele. [Feror) Raptor impetu animi. Eleleus, vnum ex nominibus Bacchi, vt in Ouid. ſexto Metamorph. Nyctelevs, Eleleusq́ue parens inde Eleleïdes Bacchę dicuntur. [Actæ) Agitatæ, concitatæ. [Furijs) Quia creditur immittere furias: quod fingitur propter vim vini. [Quæque ſub Idęo) Mulieres dicit ſacrificantes Cybele, quæ colitur in Phrygia. cui ſacrificantes tympana pulſabant. Nam Galli ſacerdotes Cybeles ſunt. [Sub Idęo colle) Sub Ida monte Phrygiæ. [Aut quas) Dicit ſe ſæpe ſimilem eſſe earum, quæ nympharum, faunorumq́ue ſpiritu vexantur: ſunt enim quaſi furioſæ. inde lymphatæ dicuntur, quaſi nymphatæ à nymphis. Virg. Et totam currit lymphata per vrbem. [Dryades) Nymphæ quercuum: nam δρῦς quercum ſignificat. [Et Semideæ) Nondum in cœlo receptæ. nam ſemidei dicuntur nondum omnino digni deitate: qualia ſunt terrena numina, & ideo ſemideos appellant, quaſi non plene deos. [Bicornes) Vt enim oſtendit diuus Hieron. in vita Pauli primi heremitæ, effigiem habent caprarum, & cornua. inde alibi. Cornigerumq́ue caput pinu præcinctus acuta, Faunus in immenſis, qua tumet Ida iugis. [Attonuere) .i. attonitas reddidere. [Suo numine) Quo eas mouent. [Nanque mihi) Dicit ſe non ſentire illam inſaniam, ſed poſtquam furor eſt remiſſus. dicit ſibi, vel ab ancillis: vel ab alijs eam fuiſſe in hoc furore. [Referunt) Narrant omnia iſta, quæ mihi accidere dixi. [Ille furoc) Eſt remiſſus, quo ita agitabar. [Remiſit ſe) Diminutus eſt. [Conſcius amor) .i. cuius ego ſum conſcia. quia ille eſt cauſa omnium horum furorum. [Forſitan) Ne Hippol. dicat hunc amorem omitti & reijci à Phædra: dicit eum eſſe fatalem: ideo non poſſe repelli. [Reddamus) .i. reddere, hoc eſt attribuere poſſumus. [Fato generis) Fortunæ meæ gentia.

ASCEN. DIGNO igne,) Id eſt formoſi, videlicet iuuenis amore. [Peius adulterio.) Senſus eſt. Obeſt quidem nobis pater Theſeus, ſed ipſe eſt adulter. [Peius,) Id eſt magis, & cum maiori malo ſuo. [Turpis adulterio,) Id eſt propter adulterium, quod commiſit, & committere parat. Nam ipſe, qui coniugem pulchram habebat, aliam rapere nõ debebat, cum Hippol. coniugem non haberet, niſi quam pater præripuerat. Obeſt ergo adulter, qui magis turpis eſt adulterio, & auctoritatem damnandi in nobis, quod in ſe admiſit, non habet. [Fratremq́ue, virumq́ue,) Vnde ipſa primo Æneidos. Aſt ego, quæ diuum incedo regina, Iouiſq́ue, Et ſoror & coniux. [Ignotas mittoc in artes) In venationem, qua ſcit Hippolytum oblectari, & ob id Dianæ carum eſſe. Vnde Horatius: Neque enim Diana pudicum Liberat Hippolytum. Id autem fingit ſe facere, quia conformitas ſtudiorũ multum facit ad amorem, & amicitiam etiam caſtam. [Iam mihi prima dea eſt) Quia ſuus cuique Deus. Primus, id eſt ſummus eſt. [Nunc feror, vt Bacchi &c.) Docet ſe tanto amore ſubinde capi, vt vbi ſit, neſciat. Ordo eſt. Ego feror, id eſt agitor nunc, vt ſup. feruntur. [Elęleïdes,) Id eſt Eleleï, hoc eſt Bacchi ſacerdotes. [Actæ,) Id eſt impulſæ, & agitatæ. [Furijs Bacchi,) Id eſt à Bacch. immiſſis, dum eius ſacra peragunt. [Quęque,) Id eſt & vt illæ. [Quæ mouent tympana,) Id eſt inſtrumenta illa ſonora ab extendendo (τυμπανίζω enim dicitur extendo) dicta quia pellem ouinam extenſam habent. [In colle Idæo,) Id eſt monte illo Phrygio, hoc eſt ſacerdotes Cybeleiæ, aut vt ſupple feruntur illæ. [Quas Dryades,) Id eſt arborum deæ. [Semideæ) Quia cum arboribus poſt longiſſimam ætatem interire dicuntur. [Et fauni,) Id eſt Dij illi ſiluestres. [Bicornes) Vt ægipanes. [Attonuere,) Id eſt attonitas, & lymphaticas, hoc eſt furioſas fecerunt. [Suo numine,) Id eſt diuinitate ſua infuſa. Et ſi quærat, quomodo id ſciat, eum furioſæ, quid agant, neſciant: reſpondet. [Nam) Supple comites, & ſatellites mei. [Referunt,) Id eſt narrant mihi omnia, cum ille furor remiſit ſe. [Sed amor conſcius vrit me tacitam,) Id eſt cælantem amorem, & non dicentem, quę ſit cauſa furoris mei. [Forſitan hunc fato) Reijcit culpam in fatum, quod tamen ſacrilegum eſſe cenſet poëtarum antiquiſſimus dicens in perſona deorum apud Aulum Gellium libro ſexto, cap. ſecundo. [Hei mihi quid amant mortales numina cœli. Eſſe aiunt etenim per nos mala, cum tamen ipſis Decordi præter fatum ſint mente dolores. Quia ergo non fatis, ſed nobis imputanda ſunt peccata, adiectum eſt, Forſitan quod verò generi ſuo fatale putat, exemplis comprobare poſſit, & facit inductione quadam, & ratione, quam Seruius affert ad ſextum Æneid. dicens indicato à Sole adulterio Martis, & Veneris, Vulcanus minutiſſimis catheris cinxit lectulum, quibus Venus, & Mars ignorantes implicati ſunt, & cum ingenti turpitudine reſoluti ſub teſtimonio cunctorum deorum. Hoc dolens Venus omnem Solis ſtirpem infandis amoribus proſecuta eſt. Vnde Paſyphaë Solis filia, Minois Cretenſis regis vxor, Tauri amore arſit, & arte Dædali incluſa in ligneam vaccam ſeptam corio cum eo concubuit, hinc natus Minotaurus, qui labyrintho incluſus carnibus humanis veſcebatur. Hæc ille: Et reliqua ad principium ſexti ad illud Dædalus, vt fama eſt & cetera. Phædra autem Paſiphaës filia altius orditur generis ſui amores. vt in textu videre eſt, qui ſatis patet ſuperioribus commentarijs. Sciat tamen tirunculus literariæ militiæ quod Paſyphaë, & Phaëton, non Paſiphæ, nec Phæton legendum eſt.

BIBLIOTECA R. ROMA VITTORIO EMANUELE

HVBER.

Et Venus ex tota gente tributa petit.
Iuppiter Europam (prima eſt ea gentis origo)
  Dilexit, tauro diſſimulante Deum.
Paſyphaë mater decepto ſubdita tauro
  Enixa eſt vtero crimen, * onusq́ue ſuo.
Perfidus Aegides ducentia fila ſecutus
  Curua meæ fugit tecta ſororis ope.
En ego nunc, ne fortè parum Minoia credar:
  In ſocias leges vltima gentis eo.
Hoc quoque fatale eſt: placuit domus una duabus:
  Me tua forma capit: capta parente ſoror.
Theſides, Theſeusq́ue duas rapuere ſorores:
  Ponite de noſtra bina trophæa domo.
Tempore, quo nobis inita eſt Cerealis Eleuſis:
  Gnoſia me vellem detinuiſſet humus.
Tunc mihi præcipuè; necnon tamen antè placebas;
  Acer in extremis oſſibus hæſit amor.
Candida veſtis erat: præcincti flore capilli:
  Flaua verecundus tinxerat ora rubor.
Quemq́ue vocant aliæ vultum, rigidumq́ue, trucẽq;,
  Pro rigido; Phædra iudice; fortis erat.
Sint procul à nobis iuuenes, vt fœmina, compti:
  Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iſte rigor, poſitiq́ue ſine arte capilli,
  Et leuis egregio puluis in ore decet.
Siue ferocis equi luctantia colla * recuruas:
  Exiguo flexos miror in orbe pedes.
Seu lentum valido torques haſtile lacerto.
  Ora ferox in ſe verſa lacertus habet.
Siue tenes lato venabula cornea ferro:
  Denique noſtra iuuat lumina quidquid agas.
Tu modo duritiem ſiluis depone iugoſis:
  Non ſunt materia digna perire tua.
Quid iuuat incinctæ ſtudia exercere Dianæ;
  Et Veneri numeros eripuiſſe ſuos?
Quod caret alterna requie, durabile non eſt:
  Hæc reparat vires: feſſaque membra leuat.
Arcus, & arma tuæ tibi ſint imitanda Dianæ:
  Si nunquam ceſſes tendere, mollis erit.
Clarus erat Cephalus ſiluis: multæq́ue per herbas
  Conciderant illo percutiente feræ.
Nec tamen Auroræ male ſe præhebat amandum:
  Ibat ad hunc ſapiens à ſene Diua viro.
Sæpe ſub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum
  Suſtinuit poſitos quælibet herba duos.
Arſit & Oenides in Mœnalia Atalanta:
  Illa feræ ſpolium pignus amoris habet.
Nos quoque iam primùm turba numeremur in iſta,
  Si Venerem tollas: ruſtica ſilua tua eſt.
Ipſa comes ueniam: nec me * ſalebroſa mouebunt
  Saxa: nec obligo dente timendus aper.

* onusq; ſuũ. Sic & infra in Canace. Et poſitum eſt vteri crimen onusq; mei

* tortorq; s

* latebro s

ET Venus ex tota) Tangit fabulam, Venus.n.indicãte ſole deprehenſa in adulterio cum Marte a Vulcano marito ægrè tulit iniuriam indicis, atque vt vleiſceretur ſe, immiſit in omne genus ſolis impatientia amoris: ita, vt nulla fuerit de gente ſolis mulier, quæ caſtitatem ſeruare potuerit: ſicut nũc oſtendit Phædra. [Petit tributa.) Quia propter iniuriam à ſole auo meo ſibi illatam volui tributa libidinis ſibi ſolui à tota gente non ſolũ matris, quæ filia fuit ſolis, ſed ẽt a gente patris, nullã .n. voluit eſſe immunẽ. eſt autẽ tranſlatio ſumpta à ſubditis, qui ſuperioribus præſtant tributa. [Iuppiter) Europa Agẽoris Tyrij regis filia formoſiſſima cũ in littore maris, vbi armenta paſcebãtur, ſpaciaretur, Iuppiter eius amore captus in taurũ cãdidiſſimum, & placidiſſimum ſe conuertit, cuius illa pulchritudinẽ admirata acceſſit propius, quẽ cum videre placidiſſimum, auſa eſt ẽt eius tergum inſcendere: at ille paulatim ad littus ꝓgreſſus tandem mare intrauit, & eam in Cretam detulit, ibique cum ea concubuit, ex qua genuit Minoën. re aũt vera Iuppiter rex Cretæ captus amore Europę, cũ eam aliter hře non poſſet, naui q̃ ſignum tauri habebat, eam abduxit, inde à poëtis datus eſt locus fabulę, quod à tauro ſit abducta. [Prima) Quia ex ea natus ẽ Minos pater meus. [Origo) Principium genti familiæ noſtræ. [Diſſimulante) Occultante quia in forma tauri Iuppiter latebat. [Paſyphaë) Non per æ, diphth. ſed per aë, diuiſas ſyllabas pronunciandum eſt. Fuit aũt Paſyphaë filia Solis, quæ Tauri turpi amore capta cum eo concubuit, ex quo genuit Minotaurũ, vt plenius in ſecũda epiſtola ſup eum locum. Et Tauri mixtaque forma viri. [Decepto) Fraudato, quia facta lignea vacca ſuper poſita eſt pellis vaccæ, quam magis Taurus amabat, & illa incluſa in illa vacca lignea, q̃ Dędalus fabricauerat, Tauri coitũ excepit. [Enixa eſt) .i. peperit. [Crimen, onusq́ue) .i. onus criminoſum, & infame, hendiadyo eſt. [Perfidus Ægides) Aliud exemplum ſuæ ſororis Ariadnes, quæ Theſei amore capta ei modũ dedit, quo Minotaurũ interficeret, vt ex labyrintho poſſet exire dato ei filo qđ ſecutus veniret ad egreſſum labyrinthi. narrata eſt alibi ſuperius hæc fabula. [Ægides) Theſeus filius Ægei. [Perfidus) Quia nõ ſeruauit fidem ſorori meæ datam. [Fugit) Euitauit. [Tecta curua) Periphraſis ẽ labyrinthi. erat.n.multis circuitibus factus. Virg. Ille dolos tecti ambageſq́ue reſoluit, Cęca regens filo veſtigia. Ope ſororis auxilio, quod ei Dædalus indicauerat, qui ipſum labyrinthum fabricauerat. [En ego) Iũgit ſe ſupradictis, quaſi amorẽ fatalẽ eſſe dixit. [En) Ecce. [Vltima gẽtis) Quia oẽs, q̃ me anteceſſerũt, ita fecerũt, q̃a Minos & Paſyphaë nõ habebãt aliã filiã minorẽ natu Phædra. [Socias) Mihi, & illis cõe. [Leges) Cõditiones. [Nę fortè parũ credar Minoia) .i. ne ſi aliter eſſem nõ putarer eſſe de gẽte Minois, q̃ fataliter amori ſubiecta eſt. Minoia, vel filia Minois, vel de eius gẽte. [Hoc) .ſ. qđ ſeqtur. [Quoq;) Sicut amor fuit fatalis. [Placuit) Ecce, quod eſt fatale. Quia. [Vna domus) .ſ. tua. [Duab.) Ariadnæ ſorori meæ, & mihi. [Soror) Ariadne. [Capta) Amore victa. [Parente) Tuo. [Theſides) Hipp. [Ponite) Erigite & oſtẽtate. [Bina trophæa) Bina monumẽta victoriæ. [De domo nřa) Ex qua duas rapuiſtis trãſlatio ſumpta à militia, nã trophæa dnř bellicæ victorię monimẽta à verſis hoſtibus dicta, nam τρέπω ſignificat verto. noſtri addunt aſpira. [Tempore) Commemorat tempus, quo primùm eſt capta amore Hippol. dicit enim fuiſſe, cum myſteria Cereris Eleuſinę celebrarentur. eſt autem Eleuſin, ſiue Eleuſis (nam vtrunque dicitur) vrbs Atticæ, ita dicta ab aduentu Cereris, nam ἔλευσις græcè aduentum ſignificat. In ea vt ſcribit Strabo fuit Eleuſinæ Cereris templum, & Phanum myſticum, quod Iotinus aperuit Dionyſ. etiam ſcribit, Cererem cum ampliſſimis ſacrificijs cultum fuiſſe, tum Eleuſinæ myſterijs, quæ antiquitate, caſtimoniaq́ue apud omnes homines ſunt vulgata. in his igitur ſacris dicit Phædra ſe vidiſſe Hippolytũ, & eius amore exarſiſſe, quo tempore optat ſe fuiſſe in Creta, quia nõ incidet in tantas curas amoris. [Eleuſis Cerealis,) Id eſt Cereri ſacrata, vel in qua Ceres colitur. [Inita) Intrata, adita. [Vellem) Cuperem. [Tellus Gnoſia,) Id eſt terra Cretenſis, in qua ſum nata. [Detinuiſſet me.) Habuiſſet me, quia non incidiſſem in tantas curas tunc, cum vidi te apud Eleuſina. [Necnon,) Id eſt etiã antè alio tempore. [Acer.) Vehemens, & inexpugnabilis. [Hæſit.) Affixus eſt. [Extremis oſſibus,) Id eſt in medullis, quæ ſunt intra oſſa: extrema autem non exteriora, ſed interiora hoc loco intelligamus, id eſt vltima: extrema autem oſſa ſic dicimus, ſicut primum, & vltimum: primam enim terram dicimus vicinam littori: ſi ex mari veniamus: vt Virgilius primo Æneidos:

Primaq; vetant conſiſtere terra.

At ſi in mare eamus, erit vltima. Sic intelligi debet hic locus, vt dicamus, extrema oſſa magis propinqua medullis in quibus maximè dicitur eſſe amoris calor. Virg.

Eſt mollis flamma medullas.

Ordo eſt: Amor acer tunc præcipuè hæſit in extremis oſſibus, &c. Reliqua dicta ſunt per parentheſim. [Candida) Oſtendit ea, quæ excitauerunt tantam flammam amoris, ſcilicet cultum Hipp. & naturalem quendam decorem. [Candida) Aut quia Hipp. in ſignum integritatis, & pudicitiæ delectaretur tali veſte: aut quia mos ſacrorum fortaſſe talem exigeret habitum. [Præcincti) Ornati. [Flore) Floreis coronis. [Tinxerat) Pinxerat.

rat.[Flaua)Alba cum rubore: flauus.n.color, vt ſcribit A. Gell. ex albo viridi,& rufo conſtat.vnde appellamus flauas ſegetes,cũ ſunt iam maturitati propinquæ,tunc.n.hñt talem colorem. [Verecundus) Iuuenilis. & qualis ex verecundia prouenire ſolet. [Quemque vocant)Quia Phædra non poterat negare in Hipp. eſſe quandam vultus ſeueritatem,aſcribit eam virtuti,& dicit nõ appellandum rigidum,aut truculentum vultum Hipp.vt aliȩ mulieres dicunt,ſed ſuo iudicio eſſe fortem .i. virile, nam fortitudo propriè eſt virorum.[Pro rigido).i.loco rigidi.[Sint procul) Non placent,inquit,nobis iſti muliebres ornatus in viris. [Compti) Ornati.[Coli) Ornari.[Modico fine)Apparatu & menſura moderata,& non nimia,vt mulieres,de quibus Teren. dum moliuntur,dum comuntur,annus eſt.Ideo in j.de Ar.dixit: Forma viros neglecta decet,& idem paulò pòſt. Hipp. Phædra nec erat bene comptus,amauit.[Te tuus)Dicit illum rigorem, quem aliæ mulieres damnant,in Hipp.decere.[Rigor)Seueritas in aſpectu,ſine aliqua laſciuia.[Politi) Relicti.[Sine arte) Quia ars ẽt eſt in ordinandis capillis.[Leuis) Tenuis puluis,qui ſignat exercitiũ. [In ore)In facie.[Decet) .i.te. [Siue) Diſcurrit Phædra per varios actus,& exercitia Hipp. quibus omnibus dicit ſe delectari, &primùm arte equitandi.[Recuruas)Reflectis.[Luctantia)Dura,reſiſtentia fræno.[Ferocis)Fortis.[Miror)Laodo,& cum admiratione aſpicio.[Pedes).ſ.equi.[Flexos)Reuolutos.[In exiguo orbe) In exiguo ſpatio terræ,& circulo: nã hoc magnæ eſt artis,equitandi.[Seu lentum)Aliud exercitium iuuenile in iaculando.[Torques)Iacis.[Lentũ)Molle,non aſperum tactu,lib.qdã vetuſtus habet vaſtum,pro lentũ.[Lacertus).i.brachium tuum. [Ora).ſ.mea,quia aſpicio,quanta arte iaculeris.hæc.n.iuuenum exercitia,quæ ſunt fortitudinis indicia,ſolent mulieres maximè capere.vnde & Ouid.in viij. Met. dicit Scyllam filiam Niſi regis Megarenſium non pulchritudine Minois,ſed etiam talibus virtutibus eſſe captã [Venabula)Tela apta venationi. [Lato ferro)Pro lati ferri:qualia ſolẽt eſſe venatoria tela.[Cornea)Nõ à cornu animalis,ſed à corno arborẽ dura:ex qua fiũt venabula optima,eſt deductũ deriuatiuum.[Lumina)Oculos. [Tu modo) Quaſi dicat,hoc ſolũ velim vt non ſis durus.[Siluis iugoſis).i.in ſiluis montiũ,vbi ſoles plurimũ verſari.[Tua materia) Tua cauſa.[Quid iuuat)Quaſi dicat nihil.[Studia)Exercitia.[Dianæ).i. venationis,cuius(ut ſupra diximus) dea eſt Diana. [Eripuiſſe) Imminuiſſe.[Suos)Sibi debitos. [Numeros) Gradus amoris,q. dicuntur eſſe quinque: viſus,& auditus,contactus, & oſcula,factum.[Vel numeros).i.affectus.[Quod caret)Sententia eſt.[Alterna)Vitiata,& viciſſim poſt labores ſumpta.[Durabile nõ eſt) Non diu durat.[Hæc)Requies.[Reparat) Reficit.[Feſſa) Fatigata,& debilitata.[Nouas) In priſtinũ ſtatum reducit. [Arcus) Proponit et exemplum notũ.[Et arma) ἐπεξήγησις .i. declaratio. nam & ponitur pro.i.arcus.n.ſunt arma Dianæ.[Mollis erit) .i. arcus,&per conſequens inutilis.[Si nunquam ceſſes tendere).i. ſi ſemper fuerit tentus,& in vſu,& nunq̃ ceſſet.[Clarus erat)Adducit Phædra exemplum quorundã, qui in ſimili vitæ ſtudio verſati ſunt,quo Hippolytus,quos dicit ab Hippolyto eſſe imitandos in amore,ſicut in venatione.[Cephalus)Athenienſis fuit,filius(vt quidam dicunt) Æoli,ſed vt Str. ſcribit lib.x. Deionei filius fuit,a quo Dulychium inſula Cephalenia dicta eſt. is vxorẽ habuit Procrin, Erechthei Athenenſium regis filiam, à qua ardenter amatus eſt: nec minus eam mutuo amore proſecutus. verum cum ſtudioſus venationis in Hymetro Atticæ regionis mõte ab Aurora,& viſus,& amatus fuiſſet,atque in amorem mutuũ ab ea inuitatus,tandem ei aſſenſus creditur,verum cum eum ſuſpectum hñet vxor de alieno amore,exiuit, vt eum deprehenderet, & ille fatigatus venatione peteret auram, à qua refrigeraretur, credidit Procris eſſe nympham aliquam,quã ille amaret, cumq́; in fruticibus occultata ſe mouiſſet, credidit Cephalus eſſe ferã, & immiſſo iaculo ineuitabili eam interemit. hæc fabula plenius ſcribitur ab Ouid.lib.vij.Met. in fine. [Clarus) Notus ſtudio venationis.[Cõciderant)Interfectæ fuerãt.[Illo)Cephalo. [Tñ) .ſ.quamuis daret operam venationi.[Male)Inuitum, imò libenter adhærebat eius amori.[Diua)Aurora.[Sapiens) Quæ prouideret ſibi amatorem pulchrum,& iuuenem.[A viro ſene).i.à Tithono marito ſuo ſene.Virg. Tithoni croceum linquens; Aurora cubile.Fuit autem Tithonus Laomedõtis filius, & Priami frater,qui ex Aurora filium ſuſcepit Memnona,quem ſupra in prima epiſtola i auxilium Troianorum veniſſe diximus. is Tithonus longiſſimam vitam aſſecutus poſtremò in Cicadam verſus traditur. [Sæpe) Aliud exemplum hoĩs etiam ſoliti verſari in ſiluis, quem nihilominus amori indulſiſſe dicit. [Cinyraq; Creatum) Adonin dicit filium Cinyræ,& Myrrhæ eius filiæ inceſto concubitu genitum,vt ſcribit Ouid.lib.x.Met.Nam Myrrha inſano amore patris accenſa,cum ob deſperationem eius potiundi de ſuſpendio ſuo cogitaret: à nutrice, quæ eius gementis vocem audierat,intellecta cauſa,in ſpem adducta potiundi patris, deſtitit à propoſito mortis,& tandem opera nutricis noctu ſub prætextu alterius puellæ deducta ad patrem cum eo concubuit,& Adonem concepit: verum poſt aliquot noctes cum pater voluiſſet videre,quȩ nam puella eſſet,illato in cubiculum lumine,cognouit eſſe filiam ſuam,quam cum ſtricto enſe inſequeretur, illa in ſiluas profugit: vbi deorum miſeratione in arborem ſui nominis conuerſa eſt: quæ ẽt lacrymans guttas emittit, ex quibus gumi Myrrhæ eſt. Adonis aũt puer ſub cortice creuerat,& tandem tpe maturo Lucina Dea partus fauente in lucem editus eſt,qui mox factus adoleſcens formoſiſſimus à Venere nõ minus amatus eſt, quam ipſa Myrrha patrem amauerat. hunc monuerat Venus,vt vitaret feras à natura armatas,quales ſunt Leones,Vrſi,& Apri, verum cum ille cupiditate laudis oblitus monitorum Veneris Aprum inſequeretur,ab eo interfectus eſt, quem Venus multum fleuit, & eius ſanguinem in florem purpureum conuertit. [Poſitos) .i. iacentes.[Ilicibus)Sunt.n.ilices arbores magnæ, & grandeferȩ. [Oenides) .i. Meleager. [Arſit) Amore incenſus eſt. [Atalanta Mœnalia).i.Arcadica,à Mœnalo mõte Arcadiæ.Narrata eſt hȩc fabula ſupra in epiſt.Briſeidis ſuper eum locum, Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt. [Illa) Atalanta.[Spoliũ) Caput, aut (vt alij volunt) Pellem.[Feræ) Apri. [Pignus amoris) Quo comprobatus eſt amor Meleagri erga eam.[Nos)Ego & tu.[In iſta turba) In numero iſtorum,qui licet venatione delectati ſint, tamen ab amore non abhorruerunt.[Si tollas Venerem).i.amorem.[Silua).i.venatio tua.[Eſt ruſtica) Nihil habet pulchri, aut iucundi.[Ipſa)Ego.[Late)Cauernoſa,vbi ſæpe latent ferȩ.[Mouebunt) Terrebũt.[Obliquo dente) Aut quod verè ſit incuruus dens apri,aut quod obliquum ferat ictum.

Ascen. PERFIDVS Ægides) Theſeus pater Hip.quem perfidum dicit,quia ſe deceptam,& ſororem aſſerit,quinetiam ipſum Hipp. & matrem eius,vt aſtruat illi fide ſeruari non oportere. [Me tua forma capit)Non dicit ſe captam amore patris, vt inuitã in eius matrimonium veniſſe ſignificet. [Theſides) Theſei filius Hipp. Sed quo modo rapuit? quia aſpernatur, eam Nymphæ formoſitate,quæ capta eſt,& coacta ſequi inuitum.[Inita Eleuſis).i.initiata ſunt feſta Cereris Eleuſinæ.i.cũ Athenis propter feſta Eleuſina eſſemus.[Quemq́ue vocant aliæ &c.Ordo eſt.Et ſup.is vultus,quem vultũ alij vocant.[Et rigidũ,& trucem) .i.truculentũ. [Erit fortis).i.præ ſe feret fortitudinẽ & robur animi. [Phædra iudice).i.iudicante,aut iudicio Phædræ,hoc eſt iudicio meo: nã ipſa de ſe, quaſi de alia loquitur, hoc eſt licet vultus tuus videatur alijs fortè trux & immitis quia nõ colitur,tñ eſt meo iudicio placidus,& index fortis animi.Notandum aũt,quia iudex,& index cõis ſunt gñis.vnde hic Phȩdra iudice,dicitur.[Fine coli modico)Hoc in ſniam tranſit.[Tu modo duritiem) Docuit mulier callida ſibi placere iuuenẽ,nũc ſuadet docere,vt & ipſa ei placeat cũ non ſit pulchrũ iuueni ſic venationi incũbere,vt amicã aſpernetur,idq́; docet exẽplo aliorum venatorum.[Si nunq̃ ceſſes tẽd.)Vñ eſt puerb. [Redditur inualidus,nimiũ ſi tẽditur arcus. [Sapiens ibat)Id petulãter dictũ,quaſi q̃ ſapet,quantũ ad Venerẽ ꝑllet ſeni iuuenis.[Creatũ Cin.)Adonin dicit.[Ipſa comes veniã) Purgatio eſt obiecti taciti.Nã dicere poſſet Hipp.eſto amicã diligã, nõ tñ cõtinuò nouercã,Ad qđ illa ſe ꝑferendã ceteris argumẽtat̃ cũ ſit parata obſeq,& poſſit, qa vir abeſt,cui fidem ſeruare nõ debeat,q̃ neq; ipſe ſeruauit,neq; vt ſibi ſeruet,meruit,vt exẽp. ꝓb.

Aequora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmon:
Et tenuis tellus audit vtrunqne mare.
Hic tecum Trœzena colam, Pittheia regna:
Iam nunc & patria carior illa mea eſt.
Tempore abeſt: aberitque diu Neptunius Heros.
Illum Pirithoi detinet ora ſui.

Hvber. AEQVORA) Dicit Phȩdra ſe non derelictura Hippol. & futurum cũ eo in Trœzene vrbe,quam ille libenter habitabat. dicitur autem Trœzena eſſe in Iſthmo Achaiȩ: eſt autem Iſthmos terra anguſta inter duo maria: duo aũt Iſthmi celebres memorantur, vnus Achaicus,in quo fuit Corinthus: & alter Thracius. in eo Iſthmo eſt Troëzen vrbs in ſinu Argiæ, qui Saronicus dicitur: in ea regnauit Pittheus pater Æthræ auus maternus Theſei. Ouid.lib. xv.Met.eſt propè Pittheam tumulus

mulus Troëzena &c. cuius loci habitatione delectatus eſt Hippol. dicit igitur Phædra ſe habituram cum eo Troëzena: & eam habitationem, quia placet Hipp. placere etiã ſibi plus prima ſua. [Illa) Troëzen. [Charior) Quia tu ea delectaris. [Tempore abeſt) Arguit à commoditate, qđ Theſeus eius pater abſit. [Tempore) .i. opportune. [Diu) Per longum tempus. [Neptunius heros) Theſeus Neptuni nepos: nam Aegeus filius fuit Neptuni. [Ora) Regio. [Sui) Amici, quem carũ habet. [Præpoſuit) Adducit Theſeum in odiũ Hip. dicens, eum pluris facere Pirithoum, quàm eum, & quam ipſam Phædram. [Manifeſta) Quę apparent, & non indigent probatione. [Sola) Pergit amplificare odium Theſei. [Hæc ſola iniuria) .ſ. quod plus amet Pirithoũ, quam nos. [Vterq́ʒ) Ego & tu. [In magnis læſi rebus) .i. in rebus maioris momenti. [Oſſa) Ecce cõmemorat prius iniurias in ſe à Theſeo illatas. [Mei fratris) Minotauri. [Claua) Telũ fuit, quo Theſeus ad imitationem Herc. eſt vſus. [Sparſit) Dilacerauit. [Soror) Ariadne. [Prẹda) Rapina: vt in eius epiſtola ad Theſeũ. videbimus. [Prima) Nunc narrat iniurias illatas Hippol. & vt iniuria videatur maior. proponit laudẽ eius matris, in quàm accepit iniuriam. [Prima) Maxima, excellentiſſima. [Inter puellas ſecur.) Inter Amazonas, quæ ſecuri pro telo vtebantur. [Parens) Hippol. mater tua. [Digna fauore nati) Digna talem filium peperiſſe. [Vbi ſit) Mater tua. [Peregit) .i. tranſegit, & transfigit. [Nec fuit tuta tanto pignore) .i. nec propter te pater tuus habuit reſpectum eam interficiendi. [Tãto pignore) .i. tanto filio. plerunq;.n. mariti cauent inferre iniuriam vxoribus, non propter ipſas, ſed ꝓp filios, quem quidem reſpectum dicit non habitum fuiſſe à Theſeo. [At nec nupta quidem) Alia iniuria: qđ nõ acceperit vxorẽ legitimã Hipp. matrẽ Hipp. idq́; factũ fuiſſe dicit à Theſeo in odiũ Hipp. vt nõ legitimè natus non poſſet ſuccedere paternæ hereditati. [Cur) .ſ. nõ eſt accepta. [Tæda iugali) .i. legitimo matrimonio: nã in nuptijs tædas deferebãt accenſas. [Nothus) Non legitimè natus. & ſcribitur per th, nam ſine aſpiratione ventum ſignificat. [Addidit fratres tibi ex me) .i. genuit etiam alios filios ex me, qui ſunt fratres tibi. nam ſi amaſſet te, non curaſſet ex alia muliere ſuſcipere: ne te offenderet. ex Phædra.n. natus eſt Demophoõ: vt ſupra diximus: & Antilochus. [Quos oẽs) Filios patris tui & tibi fratres. [Ego nõ fui c... lẽdi excuſat ſe, q̃a poſ-

Præpoſuit Theſeus (niſi nos manifeſta negamus)
 Pirithoum Phædræ, Pirithoumq́ue tibi:
Nec ſola hæc ad nos iniuria venit ab illo:
 In magnis læſi rebus vterque ſumus.
Oſſa mei fratris claua perfracta trinodi
 Sparſit humi: ſoror eſt præda relicta feris.
Prima ſecurigeras inter virtute puellas,
 Te peperit, nati digna fauore parens.
Si quærat, vbi ſit: Theſeus latus enſe peregit:
 Nec mater tanto pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem, tædaque accepta iugali:
 Cur: niſi ne caperes regna paterna nothus?
Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes
 Non ego tollendi cauſa, ſed ille fuit.
O vtinam nocitura tibi pulcherrimè rerum,
 In medio nixu viſcera rupta forent.
I nunc: & meriti lectum reuerere parentis:
 Quem fugit: & factis abdicat ille ſuis.
Nec quia priuigno videar editura nouerca:
 Terruerint animos nomina vana tuos,
Iſta vetus pietas, æuo moritura futuro,
 Ruſtica Saturno regna tenente, fuit.
*Saturnus perijt: perierunt & ſua iura:
 * Sub Ioue nunc mundus: iuſſa ſequere Iouis.
Iuppiter eſſe pium ſtatuit, quodcunque iuuaret:
 Et fas omne facit fratre marita ſoror.
Illa coit firma generis iunctura catena:
 Impoſuit nodos cui Venus ipſa ſuos.
Nec labor eſt cælare; licet; pete munus ab illa,
 Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis: laudabimus ambo:
 Dicar priuigno fida nouerca meo.
Non tibi per tenebras duri reſeranda mariti
 Ianua: nec cuſtos decipiendus erit.
Vt tenuit domus una duos: domus una tenebit:
 Oſcula aperta dabas: oſcula aperta dabis.
Tutus eris mecum: laudemq́ue merebere culpa:
 Tu licet in lecto conſpiciare meo:
Tolle moras tantum: properataque fœdera iunge:
 Qui mihi nunc ſæuit, ſic tibi parcat amor.
Non ego dedignor ſupplex, humiliſque precari.
 Heu, vbi nunc faſtus, altaque verba iacent?
Et pugnare diu, nec me ſummittere culpæ
 Certa fui: certi ſi quid haberet amor.
Victa precor: genibuſque tuis regalia tendo
 Brachia: Quid deceat, non videt nullus amans.
Depuduit: profuguſque pudor ſua ſigna reliquit:
 Da veniam faſſæ: duraque corda doma.
* Quod mihi ſit genitor qui poſſidet æquora, Minos
 Quod veniant proaui, fulmina torta manu:
Quod ſit auus radijs frontem vallatus acutis:
 Purpureo tepidum qui mouet axe diem:
Nobilitas ſub amore iacet: miſerere priorum:
 Et, mihi ſi non vis parcere: parce meis.
Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſula Crete:
 Seruiat Hippolyto regia tota meo.
Flectes feros animos: potuit corrumpere taurum
 Mater: èris tauro ſæuior ipſe truci?
Per Venerem parcas oro: quæ plurima mecum eſt.
 Sic nunquam, quæ te ſpernere poſſit, ames.

ſet Hipp. dicere. quare ergo aluiſti, ſi ſciebas hoc eſſe mihi nociturũ: dicit ſe nõ fuiſſe ſed Theſeũ q aluerit. [Tollẽdi) Alẽdi: educãdi. Terẽ. Quidqd peperiſſent, decreuerunt tollere. & Iuuen. Tollere dulcẽ cogitat heredẽ. [O vtinã) Optat ſe fuiſſe mortuã in partu: ſi filij quos ex Theſeo genuit sũt nocituri Hip. [Viſcera mea fortu.) Fracta. [Nixu) Partu: nam niti parere ſignificat: in quo ſignificato frequentius vtimur compoſito eniti. ſunt, qui volunt intelligere. [Viſcera) .i. filij: ſed prior ſenſus videtur oſtendere maiorẽ amoris affectum. (I nunc) Reſponſio. [Meriti) Ironice quaſi dicat immò, non meriti. [Reuerere) .i. honora, & caue, ne violes. quia Hippolytus poſſet dicere, magnum eſſe nefas priuignũ cum nouerca coire: ideo magna auctoritate refellit hãc obiectionem: cum dicit hoc à Ioue permitti. [Nomina vana) Priuigni, & nouercæ: qui licet nomine ipſo videantur habere affinitatem: tamen non habent: ideo dixit vana .i. nullius effectus. [Nec terruerint) .i. nec terreant. [Coitura) Cõmiſcenda. [Priuigno) Nã priuignus dicitur, quaſi prius genitus, hoc eſt antequam nouerca adducta ſit: nouercã aũt quaſi nouam arcam, hoc eſt nouam vxorẽ dici, quidã volunt: ſunt aũt nomina ad aliquid dicta, ſicut pater & filius: vitricus ẽt priuigno opponitur: dicitur.n. cui mater alicuius nupſit poſt prioris mariti mortẽ. [Iſta) Hoc pronomen ad contemptũ refertur. [Vetus) Et ideo iã digna deponi. [Moritura) Quæ deficiat. [Pietas) Religio, & reuerẽtia cõcubitus inter affines. [Æuo futuro) Seculo vẽturo. [Fuit) .i. ſeruata eſt. [Saturno) Qui regnauit in Italia primis tẽpibus cum Iano. [Tenente regna ruſtica) .i. regna, quæ nullũ habebant cultũ. vituperat aũt illa tẽpa, vt ẽt vituperet mores: qui in eis ſeruabãtur: & cauendũ, ne dicatur, fuit ruſtica. [Eſſe pium) .i. licere, & rectè fieri. [Quodcũque iuuaret) .i. quidquid liberet. [Statuit) Iudicauit: vel legibus ſanciuit. [Marita) .i. nupta. [Fratre) Vel cũ fratre. vt præpoſitio ſubaudiatur: vel fratre, ꝓ fratri, vt ſit caſus pro caſu: vt apud Iou. Quæ molle calenũ porrectura viro miſcet ſitienteruberã. pro ſitienti: licet hoc poſſit ſtare ablatiuus abſolute poſitus. [Illa) Laudat vinculũ neceſſitudinis amoris & coitus: qđ quidem dicit eſſe firmiſſimũ. [Cathena) Vinculo. [Iũctura) Cõiunctio generis, cõſanguinitatis, vel affinitatis, & ẽ ſenſus. Illa coniunctio affinitatis, vel cõſanguinitatis q̃ Veneris nodis eſt ligata: eſt valde firma, & inſeparabilis. [Cui) Iũcturę generis. [Nodos) .i. nexus. Suos q̃bus ipſa ſolet oĩa aĩalia inter ſe ligare.

[Nec

... Hæc
... car-
... na in
... ulus
... non
... gũtur.

Quid
... c. per
... erro-
... tionẽ,
... forte
... lior.

[Nec labor eſt cælare) Arguit nunc ab opportunitate cælandi: quam oſtendit eſſe ſacilem. [Nec labor) Ordo eſt. Nec labor eſt. [Cælare) .i. occultare. ſ. concubitum noſtrum. [Pete munus) .ſ. cælandi. [Ab illa) .ſ. Venere. [Licet) .i. licitum tibi, vt petas, inter ponitur aũt quaſi per parentheſim. [Culpa) Peccatum noſtrum. [Tegi) Occultari. [Nomine cognato) .i. ſub nomine cognationis. [Viderit) .i. ſi viderit. [Laudabimur) Quia dicet nos hæc facere ex caritate, & pietate, quæ debet eſſe inter filium, & matrẽ: & non credet eſſe ex turpi affectu. [Fida) Bona, & non inſidioſa: quales vt plurimũ ſolent eſſe nouercæ. Virg. Eſt mihi nanque domi pater, eſt iniuſta nouerca. [Non tibi) Arguit a facilitate negocij. dicit, quod cum ambo ſint in eadem domo, non erit multum laborandum, vt habeat aditum ad concubitum Phædræ, quẽ admodum ſæpe laborant, alij amantes. [Reſerandam) Aperienda. [Per tenebras) .i. nocturno tempore, quod ſolet eſſe aptum amantibus. Tibullus: Hæc mihi te adducit tenebris &c. [Duri) Inexorabilis, vel crudelis, qui plus æquo ſæuit in adulteros deprehenſos. Iuuen. Et pœnas metuet quaſcunque mariti exigere irati, & paulò pòſt. Exigit autem interdum dolor plus, quam lex vlla dolori cõceſſit. [Cuſtos) Qui ſolet adhiberi ianuæ. Iuuenal. Sed quis cuſtodiet ipſos cuſtodes &c. [Vt tenuit) .i. ſicut alias mecum fuiſti in eadem domo patris tui, ita nunc erimus, & nihil, qđ faciemus, erit ſuſpectum. [Vt) Sicut. [Vna) .i. eadem. [Aperta) In conſpectu omnium ex affectu caritatis. [Dabis aperta) Ex affectu amoris Venerei. [Culpa merebere laudem) .i. peccãdo laudaberis. [Licet) Quamuis. [Tantum) .q.d. cum nihil ſit, quod obſtet. [Properata) .i. ſine dilatione facta. [Federa) ſ. noſtri coitus. [Sic parcat tibi) .ſ. vt mihi. i. ſæuiat, ſic tibi, vt mihi: vel ſic ponatur adiuratiuè, & deprecatiuè, ſicut diximus ſupra in eo loco. Sic omnes Peleus pater impleat annos & cetera. i. ſic amor non te lædat, ſed ſit tibi mitis. [Ego) Quæ ſum neptis Iouis, & Solis: habet aũt Emphaſim hoc pronomen, vt apud Virg. Aſt ego, quæ diuum incedo Regina. [Heu vbi nũc faſtus) .i. ſuperbia, & elatio mei generis, q.d. amor omnia depreſſit. [Et pugnare) Ad excuſationem ſuam hæc ſubdit. [Pugnare) Reſiſtere. [Certa fui) .i. deliberaui. [Si quid certi) Correctio. quia amor leuis eſt, & inconſtans. [Victa) .ſ. ab amore. [Genibus tuis) Hæc .n. erant dicata miſericordiæ, vnde ſupplicantes, vt ſupra diximus, ad pedes eorum, quibus ſupplicabant, iacebant, & genua amplectebantur. [Quid deceat) Quid ſibi ſit honeſtum, quia multa facit contra dignitatem ſuam. [Depuduit) .i. pudorem abieci, de enim hoc loco non augumẽtum ſignificat, ſed priuationẽ. [Profugus) Quia à me diſceſſit [Sua ſigna) Tranſlatio ſumpta a militibus, qui fugientes relinquunt ſigna .ſ. vexilla, & hic eſt verus ſenſus, nam quod reliquerit ſigna .i. ruborem &c. aut quod ſit tranſlatio à literis ſigillatis, non conuenit. [Faſſæ) .i. mihi, quæ confeſſa ſum tibi amorem meum. [Doma) Flecte, tranſlatiu ſumpta ab equis. [Quod mihi) Legitur etiam, Quid mihi, & melior eſt lectio, q.d. quid prodeſt nunc mihi nobilitas? quid mei maiores? nam nobilitas ab amore vincitur, & ei cedit. [Quid mihi) .ſ. eſt, vel prodeſt. [Qui poſſidet æquora) .i. qui dominatur Cretæ, & multis inſulis, quę in mari ſunt. [Quod veniant) Ordo. Quid prodeſt mihi, quod fulmina veniant. [Torta) .i. iacta. participium eſt: nam torquere ſignificat iacere. [Manu proaui) .i. Iouis, qui Iuppiter, licet ex parte Minois, cuius eſt pater, ſit auus Phædræ, tamen ex parte matris Paſiphaës eſt proauus, nam Phœbus filius eſt Iouis, Paſiphaë verò mater Phædræ filia Phœbi: Iuppiter autem eſt? qui iacit fulmina, vt ipſe apud Ouidium, Ego ſum, qui fulmina mitto. [Quod ſit) Subaudi, quid prodeſt, quod ſit auus .ſ. Phœbus, qui & Sol dicitur. [Vallatus) Circundatus. Tempora caput. [Radijs) Quibus illuſtrat orbem terrarum. ipſe lib. ij. Metam. At genitor circum caput omne micantes depoſuit radios. [Axe) .i. curru. [Purpureo) Aut pulchro, aut rubicundo: quia Sol mane rubet. [Iacet) Proſtrata eſt. [Priorum) .i. ſupplicantium tibi: & qui te amant. de ſe autem intelligit licet pluraliter loquatur. [Eſt mihi) Poſt reliqua quibus conata eſt perſuadere Hippolyto amorem ſui: ſubdit etiam ſpem doris. [Crete) Nominatiuus eſt caſus, eſt autem inſula, vbi Iuppiter dicitur eſſe nutritus. Virgil. Creta Iouis magni medio iacet ponto, de Ioue autem à Seru. talis refertur fabulas. Saturnus ab oraculo Thetidis comperit ſe poſſe à filio regno depelli, quod timens, natos ex Rhea filios deuorabat, quæ nati Iouis pulchritudine delectata nymphis clam commendauit in monte Cretæ Dictæo, vbi eum aluerunt apes, & adhibiti ſunt Curetes, & Corybantes, qui tinnitu æris pueri vagitum audiri prohiberent, vnde ipſi ſunt matri Deum miniſtri. [Seruiat Hippolyto) .i. ſit ſub poteſtate Hippolyti. [Feros) Duros. [Potuit) Argumentum à maiori ad minus. [Mater) .ſ. mea Paſiphaë. Corrumpere in coitum ſuum impellere. [Truci) Fero. [Per Venerem) adiurat Hippolytum. [Quæ) Venus. [Eſt plurima mecum) .i. tota eſt mecum, vel plurima, pro plurimum: nomen pro aduerbio.

I nunc & meriti) Aperta ironia, quæ ſub forma præcipiendi vim negandi habet. q.d. non eſſe verendum adire lectum talis patris, præcipuè cum ipſe pater fugiat, & abdicet eum. At ſi Hippolytus dicat, ſolis ſe nominibus poſſe terreri nã ſatis eſt, quia pater eſt, qui contumeliam faciat, & nouerca per quam. Ad quod callida mulier docet conſanguinitatis, & affinitatis nomina nihil feciſſe apud Priſcos. nam apud eos ſororem duxit frater, vt Iunonem Iuppiter, licet ſimplex ruſticitas tempore Saturni piũ putauit abſtineri à lecto alieno: quod Iuu. expreſſe docet in principio vj. Satyr. dicens: Credo pudicitiam Saturno rege moratam In terris &c. Et paulò pòſt. Viderunt primos argentea ſecula mœchos. Auctoritate igitur Iouis vtuntur ferè perditi mortales, cum is & primus, & ſummus adulter prædicetur. Sed auctore primo libro ij. Dicere inter deos connubia aut adulteria proximè ad dementiam accedit. [Suos nodos,) Id eſt nexus coniugales, nam ceſto ligat Venus legitimè nubentes: verũ vult maiorem eſſe annorum vim inter conſanguinitate, aut affinitate coniunctos. [Nec labor eſt cælare) Docuit religionem deorum non obſtare, docet nunc pudorem mundanum non poſſe officere, cum facilè ſit cælatu, quandoquidem nemo ſit habiturus ſuſpicionem de affinitate coniunctis, & vna domo ſociatis. Itaque omnino, quæ ille obijcere poſſet, hæc facere docet. [Dicar priuigno fida nouerca) Quod rarum eſt. Nam in Buc. dicitur, Eſt mihi nanque domi pater eſt iniuſta nouerca, & in Georgic. Hippomanes, quod ſæpe malæ legere nouercæ. Eſt .n. nouerca patris vxor, non mater tamen: Priuignus verò coniugis filius, ſed non eius, cui priuignus eſt, quaſi ex priore genitus. [Laudemq́ue me rebere culpa) Quia, quod laſciue facies, pie feciſſe putaberis, ſed non vera eſt ea laus, ꝙ Deus & conſcientia damnat. [Non ego dedignor) Docet ſe verò amore capi, quem ad humilitatem compellit, vñ Æn. iiij. Improbe amor, qđ nõ mortalia pectora cogis? Ire iterũ ĩ lacrymas, iterũ tẽtare ꝑcando Cogitur, & ſupplex aĩos ſummittere amori. Genib. tuis, qa, vt dicit Ser. ad illud Æn. iij. Et genua amplexus, Phyſici genua miſericordiæ cõſecrata volũt, vt aures memoriæ, frontẽ Genio dexteram fidei. [Quid deceat, nõ videt vllus amans) Diuerbiale eſt, inde cęcus amor dr̃. [Quod mihi ſic genitor &c.) Docet non pauca amori ſubaudita eſſe, cum oẽm generoſitatem ſuam illi ſummittat, & ſimul laudat ſe à gñe & prius ab amore. [Eſt mihi dotalis) Laudat ſe à dignitate, & fortunis. [Sic nunquam) Particula ſic, vt diximus, apta eſt comprecationibus. Omnia facilia ſunt, quocirca paucis rẽ abſoluimus.

Sic tibi ſecretis agilis Dea ſaltibus adſit:
Siluaq́ue perdendas præbeat alta feras:
Sic faueant Satyri, montanaq́ue numina Panes:
* Et cadat aduerſa cuſpide foſſus aper.
Sic tibi dent Nymphæ, quamuis odiſſe puellas
Diceris: arentem quæ leuet vnda ſitim.
Addimus hic ꝓcibus lacrymas quoque: verba precãtis
Perlegis: & lacrymas finge videre meas.

Hvnn. S Ic) Adiuratiua particula. [Ames, quę nunquam poſſit fallere te) .i. ſic amor tuus ſit certus, & potiatur votis ſuis, vt ea mulier, quam amabis, nunquam fallat te. [Sic) Adiurat per alia: & eſt ſenſus, ſic tibi faueat Diana Dea venationis, vt non deſint tibi feræ, quas poſſis interficere. [Dea) Diana. [Agilis) Velox, qualem oportet eſſe venatricem. [Adſit) Præſens ſit, & faueat. [Saltibus) Nemoribus, & campis. [Secretis) Remotis, non frequentatis. Talia enim loca ſolent nutrire multas feras. [Perdendas) Interficiendes. [Sic) Alia adiuratio. [Satyri & Panes) Dij ſilueſtres, quod ipſe declarauit, cum dixit numina montana. [Foſſus) Percuſſus. Terent. Noli me fodere. [Cuſpide) .i. haſta, ſcilicet tua. [Aduerſa) Oppoſita. nam venabula ſolent opponi apris in pectus, ſupra quæ ſe ſæpe immittunt. [Cadat) Moriatur. [Sic tibi) Hæ omnes adiurationes conueniunt, nã adiurat Hippolytum per ea, quæ ſcit optari à venatore. [Sic tibi) Ordo. [Nymphæ) .ſ. quæ præſunt vndis, & fontib. [Dent) Tibi vndam. [Quæ leuet) .i. quæ minuat. [Sitim arentem) .i. quę ex ariditate, & ſiccitate concipitur. [Quamuis Dic. &c.) Hæc dicta ſunt per parentheſim, q. d. quamuis nymphæ hoc minimè dicent

Ascen

* Sic

facere

facere, quia dicetis habere odio puellas, cũ ipſe ſint puellæ. [Lacrymas quoque) Etiam lacrymas, cum ipſæ ſolæ preces deberét ſufficere. [Finge) Puta .i. exiſtima ita videre me flentem, ſicut legis verba mea. Hippolytus, prout poëtæ ſabulantur, virginitatis & Dianæ cultor ſpreuit Phædræ turpem petitionem, qua ex re indignata ſalsò illum apud patrem Theſeũ detulit, quod ei vim voluiſſet inferre. ille patrem Ægeum, vt ſe vlciſceretur, rogauit qui agitanti currum Hippolyto, Phocam immiſit, qua equi territi eum dilacerauerunt. Tunc Diana eius caſtitate commota, ab inferis eum ad vitam per Æſculapium filium Apollinis, & Coronidis reuocauit, Hippolytumque in Aricia nymphæ Egeriæ cõmendauit, & eum Virbium, quaſi bis virum iuſſit vocari, quod Virg. vij. Æn. oſtendit, Phædram verò audita morte Hippolyti, alij gladio, alij laqueo vitam finiſſe dicunt. Quo exemplo deterreantur mulieres omnes ab illicito deteſtabilique amore, ne vel idem, vel etiam miſerabilior finis eas ſequatur.

PAR. QVAMVIS odiſſe puellas) Muliebre genus inuiſum fuit Hippolyto, quod apud Euripidem deteſtatur, eius rei meminit, & Plutarchus.

METATHESES EPISTOLÆ PHÆDRÆ, PER AARONEM BATTALEVM.

NVSQVAM Prouerbium, Simileis habent labra lactucas, conuenire magis arbitror, quam quarte epiſtolæ, à Phædra ad Hippolytum. Libido infauſti amoris neſaria tragica, prodigioſa, epiſtolam eſt nacta orſum diſſultantẽ, atque illorſum, prorſus confuſam, peſſimeque ordinatam ita eſſe, ſpero magis re, quàm verbis iri perſuaſum. Lector intende, non habebis me falſum. De amore plus nimio Phædra in ſe æſtuante, nec propterea facilè tolerabili, cum dediſſet indicia, capta à iuuẽcis ſimilitudine & equis, & rudimenta cupidinis docuiſſet in omnibus eſſe grauia, ſed in ijs grauiſſima, qui tardius in laqueos amoris inciderint ſibi ad oſtendendam ſuam impatientiam aditum ſactum exiſtimauit. quare opinione mea ſic non indecenter de hac re carmina ordinabuntur.

Adſit, & vt noſtras auido fouet igne medullas,
Figat ſic animos in mea vota tuos.
Scilicet vt teneros lædunt iuga prima iuuencos,
Frenaq; vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixq; ſubit primos rude pectus amores:
Sarcinaq; hac animo non ſedet apta meo.
Ars fit, vbi à teneris crimen condiſcitur annis.
Qua venit exacto tempore, peius amat.
Vrit amor grauius, quo ſerius vtimur, intus
Vrimur, & cæcum pectora vulnus habent.
Non ego nequitia ſocialia fœdera rumpam.
Fama (velim quæras) crimine noſtra vacat.
Tu noua ſeruata carpes libamina fama, & reliqua.

Ecce q̃ appoſitè eum eo, Fama (velim quæras) coniungitur, Tu noua ſeruatæ carpes libamine famæ, q̃ nunc confeſſio, quæ antea fuiſſet male opportuna, bene ſit parata. poſt comparationẽ, & ſui amoris propter altiorem ætatem, aggrauationem. de hac inuerſione non pluribus. Alia ſequitur duorum tantũ carminũ, ſic comperta & de ſe clara, vt non parũ mirer, non fuiſſe animaduerſam, quare carmina ſatis erit ſuo ordine ponere, q̃q̃ dictio copulatiua quæ eſt, ꝙ debuit quemcunque admonere, præterea modorum non finitorũ, quæ hic eſt ſeries. ergo ſic locabimus,

Iam mihi prima Dea eſt, arcu præſignis adunco
Delia, iudicium ſubſequor ipſa tuum.
Iam quoque (vix credes) ignotas mittor in artes.
Eſt mihi per ſæuas impetus ire feras.
In nemus ire libet, & reliqua.

Addere ijs Methateſim tertiam nulla prohibet inuidia, æque probabilem, nec plus operoſam, & tamen diſſimulatam, veluti incognitam: quod factum certò ſcio ob eam, quæ eſt antiquis lib. auctoritas, alioqui in neotericis non pateremur, & nunc exorientibus ingenijs, ſtatim ſcopas diſſolutas clamaremus. talia ſemper ne audiamus, legere par eſt.

Quemq; vocant alia vultum rigidumq; trucemq;:
Pro rigido, Phædra iudice fortis erit.
Te tuus iſte rigor, poſitiq; ſine arte capelli,
Et leuis egregio puluis in ore decet.
Sint procul à nobis iuuenes, vt fœmina, compti:
Fine coli modico forma virilis amat.

Ab ijs Periodus (ſi quid ego non malè ſentio) vitiata deſiderio ſaltem duorum verſuum conſequitur, quanquam grammatici, q nihil curant, q̃ ſtructuram tolerabilem, non bene cõmendabili ſilentio prætervehebantur. Sed in poëta rhetoricæ artis obſeruantiſſimo attendere maiora conuenit, quam lineas grammaticorũ. ergo plura in periodo qm̃ tractantur membra, ſeu dicas cõmata, in ſingulisque indicatur, quid gratię in Hippolyto Phædra ſuſpiceret, quoque modo afficeretur, in poſtremo commate id nõ eſſe factum, quis non trahat in vitium? ecce quod dicimus.

Siue ferocis equi luctantia colla recurnas,
Exiguo flexos miror in orbe pedes:
Seu lentum valido torques haſtile lacerto,
Ora ferox in ſe verſa lacertus habet:
Siue tenes lato venabula cornea ferro:

Hic quo pacto Phædra commoueretur, fuit dicendum, & non importunè periodus, vt ſit, ſic claudenda.

Denique noſtra iuuat lumina quicquid agis.

Audio Octauiane Terentianum dictum, hic facit ne .i. nimium intelligendo, vt nihil intelligat, & ęqua mente fero, qm̃ talia nũquam quis diceret, niſi in expedito rõnes hr̃et, quibus à me non eſſe ſtandum luculentiſſimè demonſtrat, & ego nihil rectitudine pluris facio. amo mea reprehendi, ſi poteſt fieri citra, contumeliam, id cupio: ſi ſecus, vteunque tñ feram, rectitudinis vis tantũ apud me valet. quod periculum adire, vt illa ad lucem prodeat, certè nihil reformido. Quamobrem in receſſu epiſtolæ, vt mihi videtur, duos etiam elegos mutare domicilium iubebo, hos quidem: Nobilitas ſub amore iacet, hoc videlicet ordine.

Nobilitas ſub amore iacet, miſerere priorum,
Et mihi ſi non vis parcere, parce meis.
Quod mihi ſit genitor, qui poſſidet æquora Minos, & reliqua.

Et ne ſine appendicibus loquamur, addo in epiſt. Phyllidis mihi legendum videri, credidimus titulis, nominibusq̃ne tuis: vt per ephexegeſim, q; copulam interpretemur, & hoc ꝓpterea quod poſt ait, Dijs quoque credidimus. In epiſtola Deianiræ facio hanc Metatheſim.

Diceris infelix ſcutica tremefactus habenis
Ante pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Mæonias inter calathum tenuiſſe puellas
Diceris, & dominæ pertimuiſſe minas.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris,
Prævalida fuſos comminuere manus.
Craſſaq; robuſto deducis pollice fila,
Aequaq; formoſa penſa rependis Heræ.
Non pudet Alcide, & reliqua.

Hæc Octauiane qualiacunque ad te dedimus, vltra quàm tua deſiderauit ſobrietas: qui contentus videbare, ſi tantùm accepiſſes, quæ à me notata erant in primis duabus epiſtolis, ceu id ſolùm velles, noſtri iudicij dare ijs, qui minus me nouerunt, aliquod ſpecimen, & potuiſſe me in alijs idem præſtare, ſi fuiſſet voluntas, indicare volueris, Pro qua mente habentur à me tibi gratiæ.

IN QVINTAM EPISTOLAM ARGVMENTVM ANTONII VOLSCI.

HECVBA Ciſſei filias Priami vxor, grauida in ſomnis parere ſe ardentẽ facem viſa eſt. Ideo (vt eſt apud Actium in Hecuba) ex oraculo voce diuina edidit Apollo puerum. primus Priamo, qui foret poſt illa natus temporæ, & tolleretur? eum eſſe exitium Troiæ, & peſtẽ Pergamo. Priamus igitur cum primum partus ederetur, iuſſit exponi: mater nati fortunam miſerata paſtori regio clàm alendum mandauit. Is cũ adoleſceret in ſiluis inter armenta nympham Oenonen Pyretha fluminis ex Crenſa filiam amauit, quam vxorem duxiſſe auctore Strabo, nonnulli tradiderunt, ex ea quoq; duos genuit liberos, Daphnum & Idaum. Cognitus deinde à parentibus ſuis mittitur Sparten ad Menelaum ad repetendam Heſionem Priami ſororem: Helenam Menelai vxorem rapuit: & licet Herodo. neget Troiam adductam, alij tamen, & in primis Homericam Helenam ſuo thalamo Paridem contemptis ceteris probaſſe tradunt, Oenone cum ſe deſtitutam videret ex Cebrina Troadis vrbe, vbi Paridis & Oenones ſepulcrum videri Demetrius refert: Ad Alexandrum hanc ſcribit epiſt. cuius tanto amore flagrauit. vt eum Philoctete ſagittis Herculeis confoſſus ad Oenonen ferretur ipſa cadauer complexa fouens vulnera expirauerit: vt Septimus auctor eſt. Queritur primum Oenone, quòd deſerta ſit: deinde repoſcentibus græcis Helenam reddi, & recipi ſuadet.

IN QVINTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

QVI plura de Paride velit videre: repetat argumentum primæ epiſtolæ. hic ſatis eſt dicere, quæ ad hunc locum pertinent. cum Paris in ſiluis Phrygijs apud paſtorem ſiue armentariũ (vt ſupra diximus) viueret; coniugio Oenones vſus eſt. quæ nympha erat illorum locorũ, cui Paris coniugij fidem promiſerat. Sed poſteaquam iudicium de pulchritudine trium dearum tulit, & Venerem duabus præpoſuit, vt Helenam ſibi ob precium iudicij promiſſam ſtateret, Lacedæmona acceſſit. Cumq; iam fama eſſet, quod eam ſecum adduxiſſet, & Oenone etiam hoc vidiſſet: dolens ſe priorem coniugem a Paride relictam eſſe, quæ ei ſemper fida fuiſſet, hanc epiſtolam ad Paridem ſcripſit in qua fidẽ ſui amoris erga eum commemorat, & promiſſa Paridis ſibi facta, & conqueritur, quod ſe relicta adulteram acceperit: nititurq; adducere eam Paridi in odium, & contemptum, commemorans eius impudicitiam, & fraudem factam Menelao eius priori marito, & contra dicit Oenone, quam conſtans, & fidelis ſemper fuerit ipſi Paridi, cum tamen habuerit multos amatores, à quibus fuerat ſolicitata.

Hvber. PERLEGIS?) Interrogatiuè pronunciandum eſt. [Noua coniux) Helena, quam nuper duxiſti. [Prohibet) Vetat te legere epiſtolam meam. [Perlege) Hortatiuè ponitur, non imperatiuè. [Facta) Scripta. [Mycenæa) Menelai, qui fuit ex Mycenis, q. d. non eſt ſcripta manu alicuius tui hoſtis. nam Menelaus propter raptam coniugem ſuam debuerat ſcribere literas, quas Paris nõ libenter legeret. Pegaſis, vt & dictionum, & locorum quorundam Græcorum ratio omnino me non fugiat, effecit Ioannis Placentini, aliàs fratris Carmelitani, nunc Monachi ſingularis in me beneuolentia, & ſtudium, qui hoſpitio, domoque mea ſupra annum vſus, non minus moribus, & religione, q̃ vtriuſque linguæ doctrina mihi probandus viſus eſt: is per tempus, quo vna fuimus, quantum per occupationes meas licuit: mihi nonnulla græcè interpretatus eſt: nõnulla etiam extra lectionem oſtendit. Interq́ apud Apollonium.i. Argonauticon verſum monſtrauit, quo eſt Pegas nomẽ eſſe fontis: dicit.n. id eſt ſtatim hic fontem peruenit: quem vocant πηγάς: vult igitur ipſe ab eo Oenonen Pegaſida appellari. eſt etiam pega, vt ſcribit Plin. lib. iiij. oppidũ Bœotiæ: verùm quoniam Muſas Pegaſidas appellamus à Pegaſeo equo alato nato ex ſãguine Meduſæ, vel à fonte ab eodem equo facto, quia Græcè fons πηγὴ pege dicitur, & ipſę Muſæ nymphę dicuntur: non erit fortaſſe incõueniens Oenonem appellatam Pegaſida, quaſi nympham, non tam à pege proprio nomine fontis, q̃ à pege appellatiuo, hoc eſt à fonte, nam & ipſa ſe nympham fuiſſe teſtatur, cum dicit, Edita de magno flumine nympha fui: ergo. [Pegaſis) .i. nympha. [Celeberrima) Notiſſima. [Læſa) Quæ accepi iniuriã à te. [Meo) Qui es meus coniux. [Si finis,) Id eſt ſi pateris me queri, id eſt ſi non remoues cauſam querelæ. [Quod crimen,) Quaſi dicat nullum. [Leniter) Sententia eſt, & eſt ſenſus: ferendum eſt ęquo animo, quidquid accidit homini merenti: at illud dolenter fertur, quod præter meritum euenit. [Patiare) Pro patiatur aliquis: ſecunda perſona pro tertia. [Ex meritò,) Id eſt pro meritò, & iuſtè. [Ferendum) Tolerandum, patiendum. [Leniter,) Id eſt molliter, æquo animo. [Dolenda,) Id eſt cum dolore ferenda. [Nondum) Narrat ſuam in Parim beneuolentiam, & ſua in eum merita. [Tantus) Tam magnus, quia tunc eras in numero paſtorum, non in numero procerum, ſicut nunc es. [Nympha,) Scilicet ego. [Edita) Genita. [De magno flumine) Alij dicunt fuiſſe filiam Xanthi, alij Cebreni fluuij: quia quidam poëtæ Græci eam Cebrenida appellant: ego, qui certum affirment Cebrenum fluuium eſſe Phrygiæ, nondum memini me legere. Sed Cebreniam ſiue Cebriniam regionem eſſe Phrygiæ Str. ſcr. lib. xiij. ibique dicit Alexandri, ſiue Paridis, & Oenones ſepulturam oſtendi: quam dicunt Alexandri vxorem fuiſſe, priuſquam Helenam raperet. [Seruus eras) Eras famulus. [Qui nunc Priam.) .i. qui nunc diceris filius Priami. [Abſit &c.) Per parentheſim hæc dicta sũt. [Reuerentia abſit verò) .i. reſpectus non habeatur, veritati dicendæ. [Tuli) Paſſa ſum. [Nubere) Fieri vxor. nam ad mulieres ſolum pertinet, niſi in opprobriũ referatur, vt apud Iuuen. Nubit amicus. Mart. Barbarus rigido nupſit Calliſtratus Afro. Idem: Nolito fronti credere, nupſit heri. [Sæpe greges) Commemorat conſuetudine, quæ ſibi fuit cum Paride. [Arbore tecti) .i. ſub vmbra arboris. [Præbuit torũ) .i. fuit nobis ꝑ toro. [Cana) Alba, epitheton pruinæ [Humili) Nõ alta. [Stramẽ) A ſternẽdo dicitur, quidqd põt ſubterſterni, vt paleę & ſimilia. [Venatibus) .i. venationibus, vel venantib. .i. venatorib. [Tibi) Qui eras imperitus locorũ. [Catulos) Filios. nam vt quorundam domeſticorum animalium, & quarũdam volucrum filios dicimus pullos: vt pullum equi, pullum aſini, pullum aquilæ, pullum hirũdinis. &c. ſic quarundam ferarum filios catulos dicimus, vt catulos leonum, catulos luporũ, catulos vrſorũ &c. [Tingeret) Occultaret, & tutos haberet. [Comes) .ſ. tua quæ tecum veniebam. [Diſtincta maculis) .i. plena nodis. [Egi) Impuli, inſtigaui. [Per iuga) Per montes. [Inciſę a te,) Id eſt inſcriptę. [Notata)

* Multi hæc duo carmina deſcripta ... dicũt

IN QVINTAM EPISTOLAM ARGVM.

CVM Hecuba Ciſſei filia, & Priami vxor grauida eſſet, ardentem facem totam Troiam comburentem ſe parere ſomniauit. Tertius itaque Priamus oraculum conſuluit, à quo cum accepiſſet, oriturum filium qui patriæ eſſet exitio. cum primùm partus ederetur, iuſſit interfici, Hecuba verò cum puerum, qui poſtea Paris dictus eſt, peperiſſet, materna pietate mota, paſtoribus regiis clàm alendum mandauit. Is autem cum iam adoleſceret, Oenonen nympham adamauit, atque, vt aliquibus placet, in vxorem duxit Sed cum Iuno, Pallas, & Venus de pulchritudine contenderent, propter aureum pomum, in quo ſcriptũ erat, detur pulchriori, à Ioue ad Paridis arbitriũ admiſſa ſunt cui cum Iuno regnum, Pallas ſapiẽtiam, Venus voluptatem, & mulierum, pulcherrimam promiſiſſet, pro Venere ſententiam tulit. Qui deinde à patre cognitus, & in gratiam ſuſceptus, Spartem nauigans Helenam Menelai vxorẽ rapuit, eamq; Troiam abduxit. Quod cum Oenone reſciuiſſet, hac epiſt. de eius perfidia conquerendo, Helenã Græcis reddi, & ſe recipi ſuadet.

OENONE PARIDI.

**Nympha ſuo Paridi, quamuis ſuus eſſe recuſat,*
Mittit ab Idæis verba legenda iugis:

PERLEGIS? an coniux prohibet noua? perlege: non eſt
Iſta Mycenæa littera facta manu.
Pegaſis Oenone phrygijs celeberrima ſiluis
Læſa queror de te (ſi finis ipſe) meo.
Quis deus oppoſuit noſtris ſua numina uotis?
Ne tua permaneam, quod mihi crimen obeſt?
Leniter, ex meritò quidquid patiare, ferendum eſt.
Quæ venit indigne pœna, dolenda venit.
Nondum tantus eras: cum te contenta marito
Edita de magno flumine nympha fui.
Qui nunc Priamides (abſit reuerentia verò)
Seruus eras: ſeruo nubere nympha tuli.
Sæpe greges inter requieuimus arbore tecti:
Mixtaque cum folijs præbuit herba torum.
Sæpe ſuper ſtramen, fœnoque iacentibus alto,
*Depreſſa eſt humili cana pruina caſa.
Quis tibi monſtrabat ſaltus venatibus aptos?
Et tegeret catulos qua fera rupe ſuos?
Retia ſæpe comes maculis diſtincta tetendi:
Sæpe citos egi per iuga ſumma canes.
Inciſæ ſeruant à te mea nomina fagi:
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantum trunci, tantùm mea nomina creſcunt:
Creſcite: & in titulos ſurgite rite meos.
Populus eſt (memini) fluuiali conſita ripa:
Eſt in qua noſtri littera ſcripta memor.
Popule viue precor: quæ conſita margine ripæ,

*Defeſſa

Hoc in rugoſo cortice carmen habes:
Cum Paris Oenone poterit ſpirare relicta:
Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.
Xanthe retro propera: verſæque recurrite lymphæ:
Suſtinet Oenonem deſeruiſſe Paris.
Illa dies fatum miſeræ mihi duxit: ab illa
Peſſima mutati cœpit amoris hyems:
Qua Venus, & Iuno, ſumptiſque decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerua tuum.
Attoniti micuere ſinus: gelidusque cucurrit,
Vt mihi narraſti, dura per oſſa tremor.
Conſului (neque enim modice terrebar) anusque,
Longæuoſque ſenes: conſtitit eſſe nefas.
Cæſa abies: ſectæque trabes: & claſſe parata,
Cerula ceratas accepit vnda rates.
Fleſti diſcedens: hoc ſaltem parce negare:
Præterito magis eſt iſte pudendus amor.
Et fleſti, & * madidos vidiſti flentis ocellos.
Miſcuimus lacrymas mœſtus vterque ſuas.
Non ſic appoſitis vincitur vitibus vlmus:
Vt tua ſunt collo brachia * nexa meo.
Ah quoties, cum te vento querere teneri:
Riſerunt comites: ille ſecundus erat.
Oſcula dimiſſæ quoties repetita dediſti:
Quàm vix ſuſtinuit dicere lingua, vale.
Aura leuis rigido pendentia lintea malo
Suſcitat: & remis eruta canet aqua.
Proſequor infelix oculis abeuntia vela:
Quà licet: & lacrymis humet arena meis.
Vtque celer venias, virides Nereidas oro,
Scilicet vt venias in mea damna celer.
Votis ergo meis alij rediture rediſti:
Hei mihi pro dira pellice blanda fui.
Aſpicit immenſum moles natiua profundum:
Mons fuit: æquoreis illa reſiſtit aquis.
* Hinc ego prima tuæ proſpexi vela carinæ.
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dum moror: in ſumma fulſit mihi purpura prora:
Pertimui: cultus noo erat ille tuus.
Fit propior: terraſque cita ratis attigit aura:
Fœmineas vidi corde tremente genas.
Non ſatis id fuerat (quid enim furioſa morabar?)
Hærebat gremio turpis amica tuo.
Tunc * fleui, rupique ſinus: & pectora planxi:
Et ſecui madidas vngue rigente genas:
Impleuique ſacram querulis vlulatibus Idam:

[Notata) Scripta. [Legor) In phagis, & alijs arboribus. [Populus) Arbor, quę aquis gaudet. Virg. Populus in fluuijs, Abies in montibus altis. [Conſita) Poſita plātata. inde ager cōſitus dr: q arboribus abundat. [Memor no.) Quæ mei memoriā ſeruat, propter ſcripturam tuam. [Tātum mea nomina creſcūt) Quia quanto maiores arbores fiunt: tanto magis apparent notæ, & literæ mei nominis. [Creſcite) Apoſtrophat ad arbores ipſas. [Et ſurgite) Erigimini. [Recta) Pro rectè, nomen pro aduerbio: vt rauca ſonas amnis .i. rauce. [In titricos meos) .i. commemorationē mei nominis. [Popule) Apoſtrophā facit ad quandā populum arborem, in qua dicit adhuc remanere promiſſionem Paridis erga ipſam Oenonē. [Conſita) Poſita. [Margine) Extremitate. [Rugoſo) Aſpero, ſiue contracto, & pleno rugis: quales ſolent eſſe cortices arborū. [Cum Pa.) Hoc eſt carmen, quod in teſtificatione ſui perpetui amoris in Oenonem Paris ſcripſerat: cuius ſenſus erat. Tunc aquam fluuij Xanthi reuerſuram ad fontem ſuum: cum Paris poſſet viuere Oenone à ſe derelicta. q.d. qđ ſicut impoſſibile eſt, quod aqua Xanthi unquam reuertatur ad fontem: ita erit impoſſibile, qđ ego Paris poſſim ſine Oenone viuere. [Spirare) Viuere. [Verſa) A curſu ſuo mutata. [Xāthe) Vertit Oenone ſermonē ad Xāthum dicens: vt redeat quandoquidem Paris potuit eā deſerere. [Lymphæ) Aquæ. [Suſtinet) patitur, & poteſt. [Illa dies) Narrat originem ſuorū malorū quæ incepit, quando tres deæ ſuppoſuerunt ſe iudicio Paridis. [Fatum) Infortunium. [Hyems) Tēpeſtas: tractum à mari. [Cœpit) Incępit. [Ab il.) .ſ. die, qua Venus, &c. [Decentior ar. ſum) .i. q eſſet honeſtior armis ſumptis, quā depoſitis veſtibus. [In arb.) In iudicium tuum de pomo: de quo diximus in argumento primæ epiſtolæ. [Attoniti) Terrefacti. [Micuere) Tremuere: vt in j. epiſt. Vſq; metu micuere ſinus. [Gelidus tre.) Qui facit gelidos. Virg. Ex tēplo Aeneę ſoluuntur frigore membra. [Vt) Poſtquā. [Narraſti mihi) Dixiſti mihi tres deas ad iudiciū tuū veniſſe. [Conſului) Interrogaui. [Anus) Quæ plerunq; interpretātur t ilia. Et ſe. lon.) .i. longæ ætatis. [Neq;.n.ter.mo.) .i. multū terrebar. eſt.n. liptote, & per parentheſim legendū eſt. [Conſtitit) Per illos apparuit, & iudicatū eſt. [Eſt ne.) Eſſe malum. [Cæſa a.) Breuis narratio apparatus Paridis ad rapiendā Helenā. Abies arbor mōtana apta nauibus ædificā. [Cęſa) Inciſa. ſ. eſt. Trabes) Ligna. [Cærula) Coloris cærulei: eſt aū: cæruleus color inter viridē, & nigrū: & eiuſmodi ſolet eſſe color maris. [Ceratas) Cera, vel pice illitas. [Parce) Abſtine, & noli negare hoc, te fleuiſſe, cū à me diſcederes. [Iſte amor) Helenæ. [Eſt ma.pu.præ.) .i. turpior tibi, quā meus .i. magis deberet te pudere amare Helenā, quā cōfiteri amaſſe me, qa amor meus erat licitus, & honeſtus. [Iſte amor) Adulteræ, quæ virū reliqt, & liberos, vt externū ſequeretur. [Et fleſti, & noſtros) q.d. vterq; fleuimus. [Noſtros oc. flē.) .i. oculos mei flentis, eſt.n. flentis genitiuus caſus, qa habent vltimā breuē, non aūt eſt actūs pluralis, vt quidā falſo exiſtimant. nam tales accuſatiui plurales in is deſinētes ſemper habēt is finalē longam. [Suas) Proprias: vt qſq; ſuos patimur manes. [Non ſic) Cōparatio amplexus Paridis. [Vlmus) arbor vitibus apta preſertim in Italia Virg. vlmiſq; adiungere vites. [Vincitur) Ligatur. [Vitibus ap.) .i. adhęrentibus, tanquā maritis ſuis. [Vt) Sicut. [Nexa) Implicita, [Ab quo) Dicit tantū fuiſſe ante Paridis erga ſe amorem: vt cū eſſet diſceſſurus, quereretur venti eſſe aduerſum, cū tñ re vera eſſet ſecūdus: ſed pigebat eū diſcedere. [Teneri) Impediri. [Riſerunt) Quia videbant non eſſe verūm, qđ querebaris: ſed te hoc facere, quia pigebat te à me diſcedere. [Ille) Ventus. [Secundus) Felix. [Quoties) q.d. ſæpiſſimè. [Repetita) Renouata: quia cum me dimiſiſſes, ſæpe reuertebaris, vt me oſculareris. [Quam vix) .i. quam difficile. [Suſtinuit) Potuit. [Aura) Exponit proceſſum diſceſſus Paridis. [Malo) Arbore nauis: declinatur hic malus. [Suſcitat) Mouet. [Eruta) Cōmota. [Canet) Spumeſcit. [Proſequor ocu) .i. proſpicio. [Qua li.) .i. quatenus licet .i. quā tū poſſum. [Humet) Madefit. Vtque ce.) .i. precor, & facio vota pro celeri reditu tuo. [Nereidas) Nymphas maris Nerei filias. [Scilicet) Certè, & eſt quaſi irriſio ſuiipſius: quæ in damnum ſuum reditum Paridis optauerit. [Rediture) Qui eras rediturus. [Alij) Ad vtilitatem alterius .ſ. Helenæ. [Hei mi.) Dolet, qđ precata ſit ad vtilitatē alterius. [Blāda) Supplex. [Pro dira pel.) .i. in vtilitatē pellicis, q̄ mihi nocet. [Pellice) .ſ. mea .i. Helena: pellex aūt dr̄ reſpectu mulieris & nō viri: vt Calyſto fuit pellex Iunonis, & nō Iouis: eſt aūt pellex, vt Maſſurius iuriſconſultus ſcripſit, q̄ cū vxor nō ſit, cum aliquo tñ viuit, vt vxor, quā nūc verò nomine amicā, & concubinā appellāt. C. Flac. ſer. ff. de verb. ſign. eā pellicē nunc vulgò vocari, q cū eo, q vxorē habeat, corpus miſcet: quoſdā eā vocare, q̄ vxoris loco ſine nuptijs in domo ſit: quam Græci pallacē vocant. vnde nō bene ſentiunt, q à pellicēdo dictā volunt: nā & Nonius à gręco vocabulo ſignificātiā trahere teſtatur. Feſtus dicit. nō ſolū mulieres alienis viris ſuccūbentes, ſed ēt mares pellices dici: apud antiquos pellicē dictam, q̄ vxorē hñti nubebat cui generi mulierum à Numa Pomp. ēt pœna cōſtituta erat hac lege. Pellex aram Iunonis ne tangito: ſi tanget, Iunoni crinib. demiſſis agnam fœminam cædito. [Aſpicit) Deſcribit locum, vnde primùm vidit Paridem reuertentem à Gręcia cū Helena. [Molles) Altitudo, magnitudo. [Natiua) Naturalis, nō autem arte facta. [Aſpicit) Dat ſenſum rei inanimatæ, non.n. ipſa aſpicit, ſed, qui in ea ſit, aſpicere poteſt. [Immenſum) Quaſi qđ ſit ſine menſura. [Profundum) Mare. aliās pro cœlo ponitur. [Mons fuit) .ſ. illa moles. [Reſiſtit) Opponitur & eas frangit. [Hinc) Ex illa mole. [Prima) Nō prima vela, ſed ego prima .i. añ alios, effectus .n. facit, vt plerunq; primi ſentiamus, quod alij etiā pñt cognoſcere. Ouid. de Pyr. & Tiſ. Quid non ſentit amor? Primi vidiſtis amantes: Et vocis feciſtis iter. [Fuit imp.) Vehemens voluntas.

* noſtros

* vincla

* Hinc ego vela tua cognoui prima carina:

* verò

voluntas. [Ire per fluctus) Vt tibi obuiam irem. [Dum moror:) Dem expecto. [In ſumma prora) .i. in ſumma parte proræ. [Purpura) Veſtis purpurea, q habitus erat muliebris. [Tuus cultus) .i. quem tu ſoleres geſtare, aut qui tibi cōueniret [Propior) Propinquior. ſ. nauis. [Cita aura) .i. uolucri vento. [Genas) .i. vultū e partem. n. pro toto poſuit. nam genas teſte Feſto, alij palpebras dici putant: alij eas partes quæ ſub oculis ſunt: alij eas partes, quibus herba primum oritur. [Corde) .ſ. meo. [Id) .ſ. vidiſſe faciem muliebrem. [Non ſatis fuerat) Ad dolorem meum. [Quid enim) Parētheſis eſt. [Hærebat tuo gremio) Sedebat in ſinu tuo, & hoc erat mihi acerbius. [Tunc) Cum vidi amicam eſſe in gremio tuo. [Rupi) Dilaniaui. [Sinus) Veſtes. [Planxi) Percuſſi. [Secui) Incidi, & laceraui. [Vngue rigente) .i. vnguibus duris. [Impleui) .i. exclamaui alta voce. [Idam) Montem, de quo Virg.

Lamq; iugis ſumma ſurgebat Lucifer Idæ.

[Sacram) .ſ. Cybele.

PAR. PEGASIS) Nympha Naïs .i. amnis Cebreni filia, atq; eo pacto ſe diſtinguit ab eiuſdem nominis alijs: Oenone. n. fuit etiā Budionis filia, a qua Ægma inſula appellata Oenone prius eſt: vt autumat Pythonetus Ægmetarum. i. Oenonē præterea celebrat Euripides in Iphigenia Æaco patre natam. [Meo) Viro. Nam priuſquam Paris Helenam raperet, Oenone Paridi nupſit: ex eoque Corythum peperit: vt eſt apud Lycophronem. [Magno flumine) Cebreni. Interpres Lycophronis, Οἰνώνη θυγάτηρ Κεβρῆνος ἢ Οἰνέως .i. Oenone filia fuit Cebreni, vel Oenei. [Abſit reuerentia verò) Secedat, inquit, perſonæ reſpectus, & omnis pudor, vbi quid ex fide narratur. [Seruus) Paſtor antiquo R. ex more, ſm quem loquitur Ouid. omnes paſtores fuiſſe ſeruos, ex Strab. dum de Brutis agit: Saluſtioque, & Liuio conſtat. [Depreſſa) Corrige defenſa, & vitata ſub humili caſa. Scilicet hæc in Claudianum copioſius. Itaque ne Iouis (vt aiunt) Corinthus, inculeare superſedebo. [Anus & long. ſenes) Sagos intelligit, & coniectores, ex quo genere fuiſſe Pittheum Pelopis Æthræ patrem diſcimus ex Plutarcho. [Conſtitit) Vno ore prædixerunt. [Mons fuit) Hoc ex eorum ſententia, qui putant elementorum mutua viciſſitudine .ſ. dum aliud in aliud trāſit, rerum faciem mutari, mareque nunc eſſe, quod antea fuit terra, & econtrario. lege Meteora Ariſt. & Senecæ queſt. naturales. hoc expreſſum in epiſt. Ariadnæ.

Mons fuit apparent frutices in vertice rari:
Nunc ſcopulus raucis pendet adeſus aquis.

ASCEN. PERLEGIS? &c.) Nōnulli lib. hñt hos verſiculos in capite.

Nympha ſuo Paridi, quamuis ſuus eſſe recuſat,
Mittit ab Idæis verba legenda iugis:

Quos quidem reor à grāmaticis additos, maior. n. multò vis eſt ex abrupto incoaſſe, vt fideles lib. [Perlegis? an cōiux prohibet noſtra? Mycenæa manu.) Agamemnonis, aut potius Menelai, cuius coniugē rapuiſti. [Pegaſis) .i. fontium Dea, ſeu Nymphæ. & quia Muſæ fontib. præſunt, Nymphæque ſunt, et Pegaſides dici ſolent. [Leuiter) .i. leni, hoc eſt tranquillo, & modeſto animo. Et tranſit vterque verſus in prouerb. [De magno flumine) .ſ. Xātho. [Qui nunc Priamides) Sup. es. [Abſit reuerentia verò) .i. ne contemnatur, quia veritas odium parit. [Tuli) .i. ſuſtinui, paſſa ſum, dignata ſum. [Quis tibi monſtrabat) Docet ſe quoque magiſtram eius, qua pollet, artis fuiſſe. [Fagi inciſæ) Sic in Buc.

Imò hæc in viridi nuper, quæ cortice fagi Carmina deſcripſi etc.

[Illa dies &c.) Ordo eſt. Illa dies, qua Venus, & Iuno, & Minerua nuda. [Decētior) .i. pulchrior ſup. futura. [Sumptis armis) .i. ſi ſumpſiſſet arma. [Venit in tuum arbitrium) .ſ. quælibet earū. [Duxit) .i. attulit. [Mihi miſerę fatū) .i. fatale exitiū. [Et hyems) .i. tempeſtas incerta. [Amoris peſſima) .ſ. in me. [Cœpit m. ab illa) .i. poſt illam diem. Poſtq̄. ſ. Veneri pulcherrimam puellā pollicenti data eſt à Paride ſententia. Nota eſt fabula, cū. n. ad Thetidis cum Peleo, nuptias oēs Dij, Deæque præter Martē, & Bellonam inuitati eſſent, id ægrè ferentes excluſi, Mercurium dimiſerunt cum aureo malo, ſeu pomo, in quo ſcriptum erat: detur pulcherrimæ. quod proiectum inter ſummas Deas, Palladē, Iunonem, & Venerem, cum ſingulæ ſibi vendicare vellent: relatum eſt ad Paridem, qui pro Venere iudicauit, mercede pulcherrimæ puellæ illectus, cum Minerua ſapientiam, & in bello victoria, & Iuno regnum, & gloriam pollicerētur. Diſerte & graphice dicit ſumptiſque decentior armis, quia Veneri nuditas, Mineruæ armatura competit, ad quod alludit Auſ. noſter, vt ferè legitur ſic.

Armatam Venerem, vidit Tritonia Pallas:
Nunc certemus ait iudice vel Paride.
Tum Venus, armatam quid me malè ſana laceſcis?
Quæ quo te vici tempore, nuda fui.

[Vincitur) A quarta coniugatione media longa .i. circūligatur. [Quererere) Sic leg. eſt, vt ſit qui venit à quererer, cuius ſecunda eſt perſona quererers, vel quererere penultima longa, reliqs breuib. [Ille ſecundus erat) Hoc eſt ventus, de quo querebaris, erat ſecundus, & ita conueniens nauigationi. vnde comites ſciētes te irretitum amore tiſerunt. [Votis) Ergo tu rediture .i. qui debebas redire meis votis .i. ad vota mea, rediſti alij .ſ. Helenæ. extra carmen diceret, alijs rediturus rediſti, &c. [Terrasq; cita) Coniunge, cita aura, non cita ratis, vt quantitas indicat.

Illuc has lacrymas in mea ſaxa tuli.
Sic Helenę doleat: deſertaque coniuge ploret:
 Quæque prior nobis intulit, illa ferat.
Nunc tecum veniunt, quæ te per aperta ſequuntur,
 Aequora: legitimos deſtituuntque viros.
At cum pauper eras: armentaque paſtor agebas:
 Nulla, niſi Oenone, pauperis vxor erat.
Non ego miror opes: nec me tua regia tangit:
 Nec de tot Priami dicar vt vna nurus.
Non tamen vt Priamus nymphę ſocer eſſe recuſet:
 Aut Hecubæ fuerim diſſimulanda nurus.
Dignaque ſum: & cupio fieri matrona potentis:
 Sunt mihi, quas poſſunt ſceptra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde iacebam,
 Deſpice: purpureo ſum magis apta toro.
Denique tutus amor meus eſt: tibi nulla parantur
 Bella: nec vltrices aduehit vnda rates.
Tyndaris infeſtis fugitiua repoſcitur armis:
 Hac venit in thalamos dote ſuperba tuos.
Quæ ſi ſit Danais reddenda: vel Hectora fratrem,
 Vel cum Deïphobo * Pulydamanta roga.
Quid grauis Antenor, Priamus quid ſuadeat ipſe,
 Conſule: queis ætas longa magiſtra fuit.
Turpe rudimentum, patriæ præponere raptam:
 Cauſa pudenda tua eſt: iuſta vir arma mouet.
Nec tibi, ſi * cupias, fidam promitte Lacænam:

HVBER. ILLVC) In Idam. [Has lacrymas) Quas fundo prę dolore. [In mea ſaxa) .i. in ſaxa montis Idæ, in quibus ſoleo habitare. [Sic Helenę) Imprecatur nunc Oenone ſimilem infelicitatem Helenę, vt quemadmodum priuauit Oenonē marito, ſic ipſa remaneat priuata ſuo. [Helenę) Nominatiuus eſt gręcus. [Sic) Sicut ego. [Quæque) Duæ ſunt dictiones. [Quæ) .i. &. [Ipſa ferat) .i. patiatur ea. [Quę intulit nobis) Similē iniuriam, quam nobis intulit. [Nūc tecum) Conatur inducere in odium Helenam Paridi cōmemorans eius impudicitiā. [Veniūt) Inuidioſè, & ad contumeliā vſa eſt plurali, pro ſingulari, ſic Ter potiusq̄ perpeti meretricum cōtumelias. [Legitimos viros) .i. iuſto matrimonio ſibi iunctos & quos non relinquunt, niſi impudiciſſimæ mulieres. Iuuen. Nupta ſenatori comitata eſt Hippia ludum &c. [At cum,) q. d. nō ſequuntur te, ſed fortunam tuā: ego aūt ſecuta ſum te, q̄ in paupertate tua tibi nupſi, & te amaui. [Agebas) Ducebas, & bene a. nā propriè dr̄ agi pecora. Virg. En ipſe capellas Protinus æger ago. & idem: Et potū paſtas age Tityre. & inter agendum. Occurſare capro, cornu ferit ille, caueto. [Non ego miror) Occurrit obiectioni. [Miror) .i. ſuſpicio, & cupio. i. non habeo reſpectum tuarum opum, & tuæ magnæ potentię. [Tangit) Mouet. [De tot) .ſ. nuribus, erant. n. pluримæ. Virg. ij. Æn. Vidi Hecubā, centumque nurus. Idem, Quinquaginta illi thalami ſpes tanta nepotū Procubuere. ſiue. n. ſingulas vxores habebant filij Priami, ſiue plures ſm morem barbarorū, plurimas fuiſſe neceſſe eſt: plurimi. n. fuiſſe dr̄ filij Priami. [Non tn̄) .ſ. eſt. [Vt) .i. quod recuſet, ſpernat & dedignetur. [Nymphæ) .ſ. mei. [Diſſimulanda) Tacenda, & occultanda. i. qd̄ Hecubam debeat pudere, dicere me eſſe nurum ſuam. [Dignaq; ſum) .i. & mereor. [Matrona) .i. vxor: nam, vt voluit A. Gell. Matrona propriè dicitur, quæ cum viro in matrimonium cōuenit, licet aliter eā diffiniat Nonius. [Potētis) .ſ. tui. [Decere) .i. ſunt mihi aptæ manus ad ferendū ſceptrum honeſtè, licet in ſiluis habitauerim, & ideo dicit Nec me &c. [Faginea fronde) Aut ſub ar-

* Polydamanta
* ſapias,

Quæ ſit in amplexus tam citò verſa tuos.
Vt minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat: & externo læſus amore dolet:
Tu quoque clamabis: nulla reparabilis arte
Læſa pudicitia eſt: deperit illa ſemel.
Ardet amore tui: ſic & Menelaon amauit:
Nunc iacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andromache certo bene nupta marito:
Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu leuior folijs, tunc cum ſine pondere ſucci
Mobilibus ventis arida facta * volant:
Et minus eſt in te, quàm in ſumma pondus ariſta:
Quæ leuis aſſiduis ſolibus vſta riget.
Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffuſis vaticinata comis.
Quid facis Oenone? quid arenæ ſemina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.
Graia iuuenca venit: quæ te, patriamque, domumq́;,
Perdat: Iò prohibe, graia iuuenca venit.
Dum licet; obſcœnam ponto * demergite puppim:
Heu quantum Phrygij ſanguinis illa vehit.
Dixerat: in curſu famulæ rapuere furentem:
At mihi flauentes diriguere comæ.
Ah nimium miſeræ vates mihi vera fuiſti:
Poſſidet en ſaltus illa iuuenca meos.
Sit facie quamuis inſignis: adultera certè eſt:
Deſeruit * patrios hoſpitē capta Deos.
Illam de patria Theſeus (niſi nomine fallor)
Neſcio quis Theſeus abſtulit ante ſua.
A iuuene, & cupido, credatur reddita virgo?

bore fagi, aut quia ex frondibus
arborum fiebant plerunq; tori,
& præcipuè ab ijs, qui habitabác
ſiluas. Iuuen. Siluestrem monta
na torū cum ſterneret vxor Fró
dibus, & culmo &c. [Purpureo
toro) .i. regio, & purpura orna-
to, quales ſunt tori potentum vi
rorum. [Denique) Suaſit hacte-
nus a parte honeſti. nūc verò, &
à tuto, & ab honeſto ſimul ar-
guit ſe eſſe retinendam, & Hele-
nam reijciendam. [Tutus) Sine
*caduas periculo. [Vltrices) Quales pro
Helene repetenda parant. [Tyn
daris) Helena filia putatiua Tyn
dari, nam re vera filia Iouis fuiſ
ſe dicitur. [Infeſtis) Inimiciſſi-
mis. [Repoſcitur) A marito, & à
tota Græcia. [Hac dote) Deriſi-
ue, q. d. pro dote affert tibi bel-
lum. [Superba) Quia videt bel-
lum pp ſe moueri. [Quæ) .ſ. He
lena. [Roga) .i. interroga. [Puly
*dĳ mergite damanta) Polydamas vir Troia
nus fuit ex primoribus, licet aūt
naturaliter primam breuem, ſed
poëtæ aut addunt vnum l, aut p
diphth. græcam, dīt Pulydamas.
ſed noſtri potius addunt l. [Gra-
uis) Venerabilis, prudēs. [Quid
ſuadeat) Quid ſentiat, an reddē-
dam, an retinendam Helenam:
•ſocios nam Antenor vt ſcr. Hom. in cō
cilio ſuaſit Helenā omnino red
dendam. deō Hor. Antenor cen
ſet belli præcidere cauſam. [Cō
ſule) Interroga, ſed interroga-
mus ēt minores, & pares, conſu-
limus autem maiores, & prudētiores. [Queis) .i. quibus. [Ætas
longa fuit magiſtra) Longa .n. ætas hominem facit prudentiorē,
quia multarum rerum vſum .i. experientiam habet. Neſtor apud
Ouid. lib. xiij. Met. *Non omnia grandior ætas;*
Quæ fugiamus, habet: ſeris venit vſus ab annis.
[Turpe rudimentum) .i. turpis inſtitutio. [Raptam) Abductam:
non autem legitimè tibi iunctam. [Patriç) Aut eſt adiect. & ſub-
auditur: vxori .i. quæ ſit de patria tua, aut certè patriæ .i. ciuitati
tuæ .i. malle eam retinere q̄ ſeruare patriam tuam, quæ pp ipſam
eſt pitura. [Vir) Menelaus. [Iuſta) Pro recuperanda vxore. nam
ſi pro repetitione aliarum rerum bellum dr iuſtum. quanto iu-
ſtius pro repetitione vxoris. [Pudenda) Turpis, digna pudore.
[Arma) .i. bella, metonymia eſt. [Nec tibi) Reddit eam ſuſpectā
infidelitatis, quia priori marito non ſeruauerit fidem. [Si) .i. quā
uis. [Cupias) .i. optes. [Lacænam) .i. Helenam à Laconia regio-
ne, vnde fuit oriunda. maſculinum eſt Lacon, fœmininum eſt La-
cæna, neutrum non dicimus Lacænum, ſed Laconicum. [Quæ)
.ſ. Helena. [Sit verſa) .i. mutata .ſ. ab amore Menelai. [In tuos am
plexus) In tuum amorem, & concubitum. [Vt minor) Dicit Oe-
none ſucceſſurum Paridi id, qd euenit, vt .ſ. ab ea deſeratur. [Vt)
Sicut. [Minor) Iunior .ſ. Menelaus, nam Agamēnone, minor na
tu fuit. [Clamat) Conqueritur. [Temerati) Adulterio vitiati, &
læſi. [Externo) Peregrino .ſ. tuo. [Tu quoque) Sicut ipſe. [Nul-
la reparabilis) Diſtinguendum eſt, vt hoc coniungatur cum infe-
rioribus, ſic, vt ſit ſenſus, & ordo. pudicitia læſa, eſt reparabilis
nulla arte, quia illa deperit ſemel .i. pudicitia amiſſa nunq̄ am-
plius reparari poteſt, ſicut pleraque alia: vt fides, beneuolentia,
& ſimilia, quæ amiſſa pñt ēt reparari, quod non idem pudicitiæ
contingit: quia mulier corrupta non poteſt eſſe oī tpe non cor-
rupta. [Illa) .ſ. pudicitia. [Deperit) .i. amittatur. [Semel) Statim,
& vno tpe non aūt ſæpius. [Ardet) Obiectio. [Sic & Menelaon)
Rñſio ad obiectionem, q. d. non eſt fidendū eius amori. [Sic) .ſ. vt
te amat, nō verò amore. [Ille) Menelaus. [Credulus) Qui nimiū
facilè credidit ſe amari. [Felix) Ex cōmendatione Hectoris fris
ſui. [Certo) .i. fido, & ſtabili. [Ad exēp. fr.) Quia ſicut ille diligit
Andromachen, ita me diligere debueras. [Tu) O Pari. [Leuior)
mutabilior. [Tūc) q. d. nō oīb. folus, ſed aridis, q̄ ſolēt eē leuiora.
[Volāt) Sparguntur, & p area feruntur. Et minus alia cōparatio leui-

tatis Paridis cōparat .n. eū ſpicis
ſiccis, & maturis. [Ariſta) Quæ
ita dicta eſt ab ariditate, licet cō-
tra naturam ſui primiciui corri-
piat primā ſyll. [Quæ) .ſ. ariſta.
[Vſta) Cocte, vt Perſ. Inſana ca-
nicula meſſes Iamdudum coqu.
[Aſſiduis ſolibus) .i. continuis
caloribus. [Solibus) Nam ſoles
in plurali pro caloribus, vel die-
bus accipimus, vt, Tris adeo in-
certos cæca caligine ſoles Erra
mus .i. dies. [Hęc tua) Dicit Oe-
none hæc ſibi fuiſſe pronuncia-
ta à Caſſandra, ſorore Paridis
vaticinatrice, ponitq́; verba eius
vaticinij. [Tua germana) .i. ſo-
ror .ſ. Caſſandra. Fuit aūt Caſſan
dra Priami filia, cuius amore ca-
ptus Phœbus promiſit ei diuinā
di artem: ſi ſibi obſecuta eſſet,
quod cum illa ſe facturam dixiſ
ſet: poſtea accepta arte, & pote
ſtate diuinandi, negauit. Quam
rem Phœbus ægrè ferens: cum
ei auferri nō liceret, quod ſemel
dederat: abſtulit ei fidem diuina
tionis, effecit .n. vt ei non crede-
retur. vnde Virg. Æn. ij. Tunc ēt
fatis apit Caſſādra futuris Ora,
dei iuſſu nō vnq̄ credita Teucris.
Dicitur igitur Oenone Caſſan-
dram prædixiſſe ſibi aduentum
Helenæ perniciosum ſibi, & Tro
ianis. [Canebat) Diuinabat.
[Hęc) Quę nunc euenerit. [Co
mis diffuſis) .i. ſparſis per hume-
ros, quemadmodum vaticinātes
hēre ſolēt, vt Virg. de Sibyllæ: Nō
comptæ manſere comæ. [Quid facis) Verba Caſſandræ, q. d. fru-
ſtra amas Paridē. [Quid arenæ ſemina mandas?) Tranſlatio ab
agricolis, ſicut .n. amittunt ſemina, qui ea in arena ſpargunt, ita
dnr amittere laborē, qui in ea re laborant, quā aſſequi nequeūt.
[Non profecturis) .i. reddituris fructum. Iuuen.
Nos tamen hæc agimus: tenuiq; in puluere ſulcos
Ducimus, & ſterili littus verſamus aratro.
[Graia) Ecce impedimentum ſui laboris. [Iuuenca) Per contu-
meliam: nam mulieres impudicæ iuuencæ, & vaccæ dnr, nec ob
aliam cauſam Iò, & Prœtides in vaccas cōuerſę dnr, niſi quia fa
ctæ ſunt impudicæ. Ouid. lib. j. de Arte:
Nec fuge linigeræ memphitica templa iuuencæ.
Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui,
Id eſt multas mulieres facit vaccas, ſicut ipſa fuit. [Perdat) Euer-
tat, & deſtruat. [Iò) Clamantis eſt, non aūt nomen proprium. nā
pro noīe ṗprio prima lōga eſt. Iuuen. Si candida iuſſerit Iò. Cū
verò habet primam breuē eſt aduerb. exclamātis, vt hic. Interdū
lætantis: vt apud Ouid. in j. Am. Miles Iò magna voce triumpha
canet. dicit ergo. [Iò phibe) .i. oh phibe .ſ. ne veniat. [Dū licet,)
Dum nondū attigit littus. [Obſcœnā puppim) .i. q̄ vehit obſcœ-
nam mulierē. [Heu quantū,) q. d. multum. [In curſu) .i. in ṗceſſu
.ſ. ſui ſermonis. [Furentē) Diuinantem. nā furor ēt de diuinatio-
ne dr. [Diriguere) .i. rigidæ factę ſunt ex metu, declinatur aūt nō
dirigo, ſed dirigeo ſecundæ coniugationis. [Flauentes) Albæ, vel
pulchrę de flauo colore dictū eſt ſupra. [Nimiū vera) Quia venit
illa iuuēca, & expulit me. [Meos ſaltus) Tranſlatio eſt, nam iuuē
cæ ſolent paſci in ſaltibus .i. nemorib. vbi ſunt paſcua, dicit ergo
illa iuuenca eſt in poſſeſſione meorū paſcuorū .i. poſſidet te, quē
ego deberē poſſidere. [Sit fac.) Adducit nūc Helenā in cōtemptū
oſtendens eius infidelitatē, & impudicitiā. [Inſignis) Egregia. [Ca-
pta hoſp.) .i. Helena capta amore tui hoſpitis ſui. [Deſeruit) Fu-
giēs à pria. [Deos ſoc.) Vel cōnubio ṗſidētes, vel ſocios i. patrios
[Neſcio qs) Solemus ita loq de ignotis. [Abſtulit) Exportauit.
[Sua añ) Suis dolis. Virg. At Cytherea nouas artes, noua pecto-
re verſat Cōſilia. [De pria) .ſ. ſua. Vnde Paris in epiſt. ad Helenā:
Ergo arſit meritò, quid nouerat omnia Theſeus:
Et viſa es tanto digna rapina viro.
[A iuuene) Reddit eā ſuſpectā ſtupri, cū rapta fuerit. [Credatur)

Id eſt

Id eſt debeátne credi? q. d. non. [Reddita) Reſtituta. [Virgo) .i. intacta, & inuiolata. [A iuuene) Argumentum ab ætate. nam iuuenes, proniores ſunt in Venerem. Scribit tñ Hellanicus Theſeum iam quinquagenarium fuiſſe, cum Helenam rapuit. [Et cupido) .i. amante. Argumentum ab affectu animi.

PAR. HECTORA fratrem,) Non prohibet: vt quidam putant: ſed omnino ſuadet, vt ad Hectorem referat. Hector .n. connubij fidem ſanctiſſimè coluit. Adiecit Deiphobum non ex hiſtoria, quippe quem conſtat auctorem fuiſſe, ne Helena redderetur, ſed opinionis errore, & puellari bonitate. quã non decebat eſſe ſuſpicioſam. [Polydamanta) Scribe Pulydamanta: vt apud Perſ. Non mihi Pulydamas: exemplo Homeri notiſſimo. [Semel) Irreparabiliter. Horat.

Et ſemel emiſſum volat irreparabile verbum.

Semel.n. fieri dr id, quod infectum reddi non poteſt. [Andromache) Æetionis (vt eſt apud Hom.) filia. Xenon aũt tradit ex Andræmone natam Lyrneſio, cui ſuffragatur Æſchylus, qui Lyrneſiam vocat Andromachã in Phrygibus. [Certo marito) Qui pter Andromacham iuſto matrimonio nullam ſibi iũxit, etſi liberos ex pellicibus eum ſuſcepiſſe licet ex Euride ſuſpicari, quod & Anaxicrates Argolic. 2. vr affirmare. [Iuuenca) Per ambages vaticinium. Nam ꝙ iuuenca ſignet adulteram, queque ſui copiã facit aſſamiæ ſunt, & meræ nugæ, qppe, cum dicit Ouid. in Arte:

Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui.

Intelligi voluit, In Iſeo .i. Iſidis, æde puellas exemplo deę ſuis amatorib. obſeq, itaq, morẽ gerere, vt ipſa Iò olim Ioui. [In curſu) In medio vaticinandi calore, cum longè plura prædicẽda ſibi reſtarẽt. [Famulæ rapuere) Nam Priamus imperauerat, vt quoties Caſſandra ſolueret os in oracula, toties eam famulæ coërcerent marmoreï thalami clauſtris, vt inſanã, meminit Lycophron: & eius interpres. [Iuuene) Aut oratoriè mentitur, vt Helenam adducat in ſuſpicionem ſtupri, aut certè iuuentam produxit ex ſententia Varronis ad annum v. & xl. Nam cum Theſeus Helenam rapuit, agebat annum ferè quinquagefimum.

ASCEN. SIC Helenæ doleat:) Vtitur nunc imprecatiua particula, Sic, quia oppoſitorum ſæpe effectuum vna ſunt arma. [Deſertaque coniuge) .i. à marito, ſeu à te, ſeu alio. [Nũc tecũ veniunt) Diſſimulanter imprecatur, docet n. iniquum, & inhoneſtum eſſe. [Faginea fronde) Eſt .n. arbor glandifera latis frondibus. Vnde,

Tityre tu patulæ recubans ſub tegmine fagi.

Et põt ſcribi per ph, qa venit à græco, φαγεῖν, quod eſt comedere. [Tyndaris) .i. Tyndari filia ſaltem putatiua, cum ſit Iouis, & Ledæ Tyndari vxoris progenita Helena. Sic Virg. lib. ij. Tyndarida aſpicio. Sic & Amphitryoniades ab eodem dr Hercules, cum ſit Iouis filius ex Alcmena Amphitryonis vxore. [Pulydamãta) Polydamas vnus erat ex pceerib. Troianis & Hectori reuerẽdus, ad quẽ alludit Perſ. dicens Sat. j. Nec mihi Pulydamas vel Troades Labeonẽ Prætulerint. Dr aũt quaſi multoꝝ domitor, & declinaẽ hic Polydamus, huius Polydamantis, vel tos, ſicut Calchas, vnde accuſatiuus eſt Polydamanta. [Conſule) Conſiliũ pete. vñ cõſultus, à quo petitur conſiliũ. [Queis) .i. qbus ætas &c. [Patriæ) .i. incolumitati, & ſaluti patriæ tuæ: quæ, niſi reddideris Helenã: ſalua permanere nequit. Reddenda ergo eſt. [Nec tibi) Aliud argumentum, qa & ipſa ſtatim reddi volet. [Nulla reparabilis arte Læſa pudicitia) Pulchrum, & nimis veꝝ diuerbium. [Deperit illa ſemel) .i. ex toto, ita vt nihil reſtet, quod ſecũdo perire poſſit. [In toro viduo) .i. deſerto, ipſe viduus. [Hæc tua (nã recolo) Docet à Caſſandra ſe quoque admonitam, ſed Teucrorum neminẽ illi fidem adhibuiſſe: vnde eſt illud Æn. ij.

Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris
Ora, dei iuſſu non vnquam credita Teucris.

Apollo .n. petijt ab ea ſtuprum, qđ illa ſe conceſſurã negauit, niſi prius donũ prophetiæ & vaticinij perpetuũ daret, quod ille cũ iuro detulit, ſed vbi ſe à puella deceptũ agnouit (nõ .n. conſenſit) abſtulit ab eius vaticinijs veri fidem, ſeu credulitatem. Hanc Bacchilides vaticinantem futura Troiani belli mala, dum claſſis in Græciam pararetur, inducit: quem imitatur Horat. lib. j. Carm. ſed Nerea vatem inducit dicens. Paſtor cum traheret per freta nauibus Idæis Helenam &c. [Diffuſis comis) Vaticinantes .n. furore raptæ capillos diſſoluebant. Vnde Æn. vj. de Sibylla:

Non comptæ manſere comæ, ſed pectus anhelum,
Et rabie fera corda tument.

[Graia iuuenca venit) Alludit ad boues oratorios, perſtãs in Metaphora. [Capta hoſpite) .i. pulchritudine eius, non vi.

Vnde hæc compererim tam bene, quæris? amo.
Vim licet appelles: & culpam nomine veles:
Quæ toties rapta eſt: præbuit ipſa rapi.
At manet Oenone fallenti caſta marito:
Et poteras falli legibus ipſe tuis.
Me ſatyri celeres (ſiluis ego tecta latebam)
Quæſierant rapido, turba proterua, pede.
Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
Faunus in immenſis, quà tumet Ida, iugis.
Me fide conſpicuus Troiæ munitor amauit:
Ille meæ ſpolium virginitatis habet.
Id quoque luctando: rupi tamen * ante capillos:
Oraque ſunt digitis aſpera facta meis.
Nec pretium ſtupri gemmas, aurumque popoſci:
Turpiter ingenuum munera corpus emunt.
Ipſe ratus dignam, medicas mihi tradidit artes:
Admiſitque meas ad ſua dona manus.
Quæcunque herba potens ad opem, radixq; medẽdi
Vtilis in toto naſcitur orbe: mea eſt.
Me miſeram, quòd amor non eſt medicabilis herbis;
Deſtituor prudens artis ab arte mea.
Ipſe repertor opis vaccas pauiſſe Pheræas
* Dicitur: & noſtro ſaucius igne fuit.
Quod neque graminibus tellus fœcunda creatis,
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.
Et potes: & merui: dignæ miſerere puellæ.
Non ego cum Danais arma cruenta fero:
Sed tua ſum: tecumque fui à puerilibus annis:
Et tua, quod ſupereſt temporis, eſſe precor.

* vngue

* Fertur & à me.

HVBER. VNDE) .i. à quo. [Compererim) Cognouerim, didicerim. [Hęc) Quę dixi de Helena. [Amo.) Et ideo amor cogit me iſta inueſtigare. Virg.

Quis fallere poſſit amantem?

[Licet) Quamuis. [Vim) Violẽtiam illatam à Theſeo. [Veles) .i. regas. [Nomine) .ſ. violentiæ, & non voluntarij delicti. [Quæ toties) Senſus eſt. ipſa Helena, q̃ toties eſt apta, voluit capi. eſt autem ſnia Herod. lib. j. loquentis de ipſa Helena. prudentiũ eſſe p nullo hre raptaꝝ pulchritudinẽ: quippe quę, niſi voluiſſent, haud dubiè raptæ non fuiſſent. [Toties) Inuidioſe dixit. cum bis tñ fuerit rapta. primùm à Theſeo: deinde à Paride. [At) Cõmemorata impudicitia Helenæ, nunc cõmemorat Oenone pudicitiã ſuam, & loquitur de ſe, tanq de tertia perſona. [Fallenti) Tibi, q me fallis. [Tuis legib.) Quia, quo iure vtitur maritus in vxorem, eodem põt vti vxor in maritum. [Me ſatyri) Cõmemorat copiam amantium, á quib. dicit ſe ſolicitatam. [Satyri) Dij ſilueſtres. [Turba proterua) Sunt .n. libidinoſi multum. Ouid.

Et in Venerem Satyrorum prona iuuentus.

[Rapido pede) .i. celeri perſecutione. [Siluis &c.) Parentheſis. [Faunus præcinctus caput pinu acuta) Quia corona ex frondib. pineis ferre dicitur. [Quà) Subaudi ea, quà .ſ. parte. [Ida) Mons Phrygiæ. [Tumet) Altus eſt. [In iugis) .i. altitudine. [Me fide) Dicit ſe etiã amatam à Phœbo, ab eoque per vim raptam virginitatem ſuã. [Munitor) Murator, vñ mœnia dñr, quaſi munia, mutata œ, diphthongo in u. Conſtat aũt ex fabulis Phœbum cũ Neptuno promiſſa ſibi mercede à Laomedonte Troiæ muros feciſſe. [Conſpicuus) Inſignis. [Fide) Cythara. [Ille) .ſ. Phœbus. [Spolium) Trãslatio à victore. nam ſpolium dicitur quidqd victo eripit à victore. [Id quoq;) .ſ. ſpoliũ virginitatis. [Luctãdo) .ſ. habet) .i. pugnando, & nõ volũtate mea. [Rupi) Laniaui. [Capillos) Ipſius Phœbi. [Gẽmas ptium &c.) Appoſitio eſt, vel declaratio. [Pretium) Mercedem. [Turpiter) Snia eſt, exornatio Rhetorica. [Ingenuũ) Liberꝝ .i. turpe eſt liberæ mulieri corpus ſuũ pro q̃ſtu proſtituere, inde & meretrices dñr à merẽdo. [Ipſe) .ſ. Phœbus, q.d. ſpõte ſua, me nihil petẽte. [Ratus) Arbitratus. [Medicas artes) .i. artes medẽdi. [Admiſit) Accepit, vel adhibuit. [Herba & radix) In his .n. magna eſt vis ad curandos morbos. [Potẽs) Efficax. [Mea eſt) .i. mihi cognita, & meæ arti ſubiecta. [Me miſerã) Cõqueritur, quod hæc ars eius morbo .i. amori nõ poſſit mederi. [Prudẽs artis) .i. perita medicinæ. [Deficior) Derelinquor. [Ipſe) .ſ. Phœbus. [Repertor opis) .i. medicinæ, quam

appellat opem, quia hominibus etiam de vita periclitantib. opitulatur. hanc autem artem a Phœbo inuẽtam, ipſe Met. lib. j. demonſtrat dicente Phœbo:

Inuentum medicina meum eſt: opiferq; per orbem
Dicor. & herbarum ſubiecta potentia nobis.

[Pauiſſe) .i. ad paſcua duxiſſe, ab eo quod eſt paſco. [Pheræas) Theſſalicas .i. vaccas Admeti regis Theſſaliæ: Pheræ. n. pluraliter declinatum vrbs fuit Theſſalię, neque legendum eſt Pherę as. Fabula aũt hoc habet. Cum ob Hippolytum diſcerptum ab eqs, vt ſupra diximus: miſeratione Dianæ ab Æſculapio ad vitã reuocatum indignatus eſſet Iuppiter, id cuiquam niſi ſibi licere, & Æſculapium fulmine interemiſſet, Apollo pater Æſculapij id ægrè ferens Cyclopas, qui fulmina Ioui fabricauerant, verberauit. Quare Iuppiter eum deitate priuauit, vt quidam volunt per annos nouem, quo tempore dicitur pauiſſe in Theſſalia armenta regis Admeti. [Saucius) Percuſſus. Virg.

At regina graui iandudum ſaucia cura.

[Nec Deus) .ſ. Phœbus. [Merui) Quia te dilexi, & ſemper tibi fida fui. [Dignæ) Merentis. [Non ego) Reuocat ẽt odium Helenæ, pp quam ſignãt bella à Græcis moueri. [Cum Danais) Cum Græcis ſicut Helena. [Puerilibus) Pro puellaribus, quia puer teſte Priſc. apud antiquos cõis erat gñis. [Tpis) Subaudi id tpis. [Quod ſupereſt) Quod reſtat, & ſic finis eſt epiſtolæ. Paris autẽ non flexus eſt verbis Oenones, ſed ea relicta, Helenã accepit. q̃ (vt ſupra dictum eſt) cauſa fuit euerſionis Ilij, & totius Troiæ: dicitur tñ a Strab. in Cebrenia regione monſtrari ſepulcrum Paridis, & Oenones eius vxoris, ex quo videtur non eam penitus dereliquiſſe, ſed (vt diximus) magna eſt opinionum varietas.

PARRH. TVRBA proterua) Alluſit ad originem vocabuli. Satyros. n. dictos à σάθη, quæ priſca Græcorum lingua ſignificat mẽtulam: Macrob. auctor eſt, quia ſalaces, & libidinoſi ſunt.

ASCEN. AT manet Oenone) Plena laus alterius vituperatione, & ſui cõmendatione, nam ſe caſtam, & fidelem viro adultero probat pmãſiſſe. Helenam vero incaſtam, & viro fideli infidelem fuiſſe criminatur. [Me fide conſpicuus) A nominatiuo fides, huius fidis, quamuis Priſc. velit dici hæc fidis, non fides in ea ſignãtione, qua chordam plectri, ſeu cytharę ſignãt, nec eſt à nominatiuo fides, fidei, vt etiam quantitas probat, quia corripitur ablatiuus tertiæ, & producitur quintæ. Eſt ergo. Apollo munitor Troiæ, conſpicuus. [Fide) .i. lyra, quia vt dicit Horat in Arte. Ne fortè pudori ſit tibi Muſa, lyræ ſolers, & cantor Apollo eſt. Itẽ eſt munitor Troiæ. Vnde Æneas ad eum lib. vj.

Phœbe, graues Troiæ ſemper miſerate labores,
Dardana qui Paridis direxti tela manumq;.

Is aũt medicinæ repertor dicitur. Vnde ipſe apud hunc poëtam, Inuentũ medicina meum eſt. Et potiſſimũ ex herbis, quod ideo fingitur, quia Apollo Sol eſt, qui herbis, radicibusque vim medicam influit. Eſt idem oraculoꝝ, & vaticinioꝝ deus, qa certiſſima ſunt Solis iudicia. vnde, Solem qs dicere falſum audeat? veruntñ quia à ſummo Deo oia dependẽt, ne ergo Apollo quidẽ futura noſcat, niſi ab Ioue diſceret. vnde Æn. iij. Quæ Phœbo pater oĩpotẽs, mihi Phœbus Apollo prædixit, vobis furiaꝝ ego maxima pando. [Me miſeram ꝙ amor) Vt Valla docet, quoties ò particula ſubiicitur, non tam vehemens eſt excandeſcentia, nec miſeꝝ. quocirca modeſtius dicet me miſeram, quam ò, aũt heu me miſeram: regitur tamen ò ſubintellecto, aut me miſeram iudico, aut cenſeo. [(Quod) .i. quia amor non eſt medicabilis herbis. [Non ego cum Danais) Sic Dido:

Non ego cum Danais, Troianam excindere gentem
Aulide iuraui.

[Et tua) Precor eſſe tua. Sic alibi.

Me tamen excepto, qui precor eſſe tuus.

Vbi auct. Valla dicere potuiſſet, ſed non tã eleganter, quem ꝓcor eſſe tuum. Ordo aũt eſt. [Et ꝓcor) .i. ꝓcib. cupio eſſe tua, ſup [Illud tpis) .i. per illud tẽpus. [Quod ſupereſt) .i. reliquũ eſt nobis.

IN SEXTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

VT huius epiſtolæ argumentum plenius & melius percipiatur: aurei velleris fabula primùm eſt referenda, quæ ab Ouid. lib 4 Faſt. circa finẽ ponitur. Athamas Aeoli filius, Nephelem vxorem primũ habuit, ex qua Phryxũ & Hellen genuit: quæ amiſſa, & in nubem cõuerſa, & facta Dea, duxit aliã vxorem Inonem, Cadmi filiam, quæ cum more nouercarum odiſſet priuignos, coxit ſemina, quæ agricolæ ſeminarent, quæ cum eo anno nullum fructum produxiſſent: & magna frugũ penuria eſſet ſubſecuta, miſſus eſt ſacerdos, qui oraculũ ſciſcitaretur, de remedio huius mali. verùm ſacerdos ab Inone corruptus nunciauit oraculũ petere: vt Phryxus & Helle mactarentur ad ſacrificiũ ad placãdos Deos, quod cum pater Athamas diu facere recuſaſſet: tandẽ & ciuium conſenſu, & neceſſitate cõpellente, cum Phryxum, & Hellẽ iam antè aras vittatos cõſtituiſſet: vt eos mactaret: Nephele eorũ mater nube ſua deuecta ad eos: vt fugerent præcepit: tradiditq; Arietẽ lanam auream habentem, qui eos tranſueheret vltra mare. Sed Helle puella, cum timuiſſet, & malè inhæreret Arieti, cecidit: & mare, in quod ceciderat, nomen dedit: nam Helleſpontum ab ea appellauerunt. Phryxus verò in Pontũ profectus in Colchida delatus eſt, vbi Arietem ſacrificauit: & pellẽ auream ipſius Arietis in templo Martis ſuſpendit, quod Dionyſius ex oraculo monitũ feciſſe dicit. Poſtea Aeeta in Ponto regnante ex oraculo reſponſum datum eſt illum tunc moriturũ, cum ab externis nauigio delatis aureum illud vellus ſublatum fuiſſet. hac cauſa ſuſtentauit ſe innata crudelitate hoſpites ſacrificare: vt diuulgata tanti ſceleris fama, externi oẽ ab eius regionis acceſſu, et ab aurei velleris raptu abſtinerent: & vt Dionyſ. ij. Hiſt. voluit tẽplum muro circũdedit: cuſtodeſq; multos appoſuit ex Taurica accitos, de quibus à Græcis fabulæ miranda ſunt Decantatum n. eſt Tauros igne ſpirantes circa tẽplum eſſe: & à Dracone peruigili cuſtodiri vellus, qđ qui voluiſſet auferre ſopiendum Draconẽ: domandos Tauros ignem naribus vomentes: Serpentis dentes ferendos: ex quibus orituros homines armatos, contra quos pugnandum eſſet: & denique eos vincendos, & ſic aureũ vellus auferendum. quæ omnia fabuloſa ſunt. nam allegoricè aliter intelliguntur, vt poſtea dicemus. Forte per ea tempora in Theſſalia regnabat Pelias Aeſonis patris Iaſonis frater: qui virilis ſexus liberos nullos habebat: Iaſon igitur cũ eſſet robuſti corporis, animiq; præter ceteros ſuæ ætatis magni, cupienſq; dignum aliquid facere ex ſuperiorũ exemplo: maximeq; Perſei: aliorumq; plurium, quos ex claris, externiſq; expeditionibus immortalẽ gloriam aſſecutos audierat: cõmunicauit conſilium cum Pelia rege patruo ſuo: qui eius deſiderio aſſenſus eſt, non, vt Iaſonis gloriã augeret: ſed ſperans illũ in belli expeditione periturũ: nam quia ſe filijs maſculis priuatum iſſe videbat fratrem timebat: ne quando filij ope, & virtute adiutus ſibi, regnoq; inſidiaretur: ſimul & territus oraculo, qđ acceperat ſibi Neptuno annua ſacra reddenti pede nudo interueniente aliquo ſe cito moriturum. Acciderat aũt vt eo ſacrificante, Iaſon altero pede nudo interueniret, quem diſcalciauerat: quia in aqua, ſiue limo Anauri fluuij madefecerat. Hanc igitur ſuſpicionem occultã tenens Pelias. pollicitus eſt ſe Iaſoni auxilia laturum: ſi expeditionem pararet in Colchos ad rapiendum vellus aureum. & cum propter barbararum efferatumq; gentium, quæ Pontum habitabant, crudelitatem videret Iaſon, quo difficilius ſibi certamẽ propoſitũ eſſet, eo ſibi maiori gloriæ fore: neceſſaria ad id bellum parauit: & primũ iuxta Pelium montem nauẽ ædificauit, magnitudine lõge maiori, quam quæ ad eam diẽ fieri conſueuerant: erat n antè paruarũ nauicularũ vſus: huius verò eximiam magnitudinẽ ſtupentibus omnibus diffuſa per Græciam eius rei fama multi egregij iuuenes vltro ad certamen, & eius belli cõmunionem allecti ſunt. Iaſon in aquam deducta naue, et neceſſarijs rebus ſuis, optimos omnium, qui cũ eo ire cupiebant, elegit numero quatuor & l. Ex eis clariſſimi fuerunt Caſtor & Pollux, Hercules, Telamon, Orpheus: & ipſe nauigij auctor Iaſon: nauis Argo dicta eſt ab Argo eius architecto: vt quidã ſcriptores aſſerunt: qui ẽt inter nauigãdum eius reſarcienda curam acceperat. alij volunt à velocitate dictam: nam ἀργὸς, græcè velocẽ ſignificat: gubernator Typhis fuit: de quo Virg.

Alter erit tum Typhis, & altera: quæ vehat Argo
Delectos Heroas.

Et Ouid. in j. de Arte:

Typhis in Aemonia puppe magiſter erat.

Ipſi ſocij à naue Argonautæ dicti ſunt. Ex Pagaſeo igitur Theſſaliæ ſinu ſoluẽtes in Lemnum delati ſunt: vbi Iaſon conſuetudinem habuit cum Hypſipyle Thoantis regis filia: quæ tunc Lemni regina erat: nam viros omnes (vt infra dicetur) Lemni mulieres interfecerant, & fœmineo regebantur Imperio: verùm conſumptis duobus annis cum Hypſipyle, & ea grauida facta Iaſon tandem diſcedere coactus eſt. Itaque ex Lemno data fide Hypſipyle ſoluerunt: vt propoſitam expeditionem perficerent. Cum igitur in Colchos delati eſſent, edoctiq; fuiſſent à Medea de crudelitate patris, qui hoſpites ſacrificabat: pollicitaq; eſſet ſe adiutricem ad perficiendum certamen, & Draconem ſopiendum, Taurosq; vincendos: vt fabulæ tradunt, Iaſon iureiurando data fide, vxorem ſibi futuram quoad vita ſuperſtes eſſet, ſpopondit. ope igitur ipſius Medeæ victoriam adeptus Iaſon eam ſecum abduxit: quod cum intellexiſſet Hypſipyle, dolens ſe relictam ab Iaſone, & aliam ſibi prælatam, hac epiſtola primum gratulatur Iaſoni de reditu incolumi, & victoria parta de aureo vellere: deinde conqueritur, quod eam reliquerit propter Medeam. quam nititur adducere in odium, in inuidiam, & in contemptum ipſi Iaſoni: oſtendens eam eſſe crudelem, ſuperbam, & impudicam. Sed iam ad textum.

IN VI. EPISTOLAM ARGVMENTVM.

MONITVS Oraculo Pelias Neptuni filius, tunc illi propinquam fore mortem, cum patri ſacrificanti aliquis pede nudo ſibi ſuperueniret; cui annua ſacra peragenti, Iaſon Aeſonis filius eiuſq; nepos, dimiſſo in limo Anauri fluuij calceamento, ad ſacra properans, altero pede exuto occurrit. Pelias igitur oraculi memor, Iaſoni ſuaſit, vt Colchon iret aureum vellus quæſiturus, ſperans illic eum periturum, cũ audiſſet opus eſſe humanis viribus inſuperabile. Iaſon autem veluti magnanimus, expeditionem libenter aſſumens, ac multis Græciæ nobilibus conuocatis, Argo nauem ex Pagaſo Theſſaliæ ſinu ſoluens, in Lemnon inſulam delatus eſt, vbi cum mulieres viros omnes cõmuni conſilio vna nocte interemiſſent, Hypſipyle Toantis filia, quem ſub falſa mortis ſimulatione ſaluauerat, tũc imperium occupabat, quæ Iaſonem & hoſpitio, & lecto liberaliſſimè excepit. Verùm iam duobus annis peractis, orantibus ſocijs, & exigẽte tempore vt prædictam expeditionem perficeret, Hypſipylem prægnantem relinquens, Colchon nauicauit. Vbi arte Medeæ Dracone ſopito, Taurisq; ſuperatis aureum illud vellus adeptus illam ſecum abduxit. Quare Hypſipyle Medeam ſibi prælatam dolens, hac epiſtola Iaſoni de proſpero reditu congratulando in contemptum eius, crudelitatem, atque incantationes execrans, vertere nititur. Poſtremò in Iaſonem, & Medeam imprecatur.

HYPSIPYLE IASONI.

LITTORA Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina
Diceris, aurata vellere diues ouis.
Gratulor incolumi; quantum ſinis; hoc tamen, ipſo
Debuerã ſcripto certior eſſe tuo.
Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
Cum cuperes: ventos non habuiſſe potes:
* Quamlibet aduerſo ſignetur epiſtola vento:
Hypſipyle miſſa digna ſalute fui.
Cur mihi fama prior, quàm nuncia littera venit?
Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues:
Seminibus iactis ſegetes adoleſſe virorum:
Inque necem dextra non eguiſſe tua:
Peruigilem ſpolium pecudis ſeruaſſe draconem:
Rapta tamen forti vellera fulua manu.
Hæc, ego, ſi poſſem timide credentibus iſta,
Ipſe mihi ſcripſit, dicere: quanta forem?
Quid queror officium lenti ceſſaſſe mariti?
Obſequium, maneo ſi tua, grande tuli.
Barbara narratur veniſſe venefica tecum,
In mihi promiſſi parte * futura tori:
Credula res amor eſt: vtinam temeraria dicar
Criminibus falſis inſimulaſſe virum.

HVBER. LITTORA) .i. portũ. [Theſſaliæ) Regionis tuæ. [Reduci) Incolumi: & ex magnis periculi liberata. Nam Seruio teſte propriè dicũtur reduces: qui pericula euadunt. Virg. Æn. j.

Namque tibi reduces ſocios, claſſemq; relatam
Nuncio. Et idem:
Vt reduces illi ludunt ſtridentibus alis.

[Vellere) Lana. dicitur autem à vellẽdo, quia apud antiquos nõ tõdebatur, ſed vellebatur. [Gratulor) Gaudeo: gratulamur aũt alijs, gaudemus nobis. Cicero tibi gratulor: mihi gaudeo, gaudere tamen etiam dicimus de alijs, cum de nobis nũquam dicamus gratulari. [Quantum ſinis) .i. quantum permittis .ſ. me gratulari. [Hoc ipſo) .i. de hoc ipſo .ſ. quod rediuiſſes cum vellere aureo. [Fieri certior) .i. admoneri. [Tuo ſcripto) .i. per aliq̃ tuam epiſtolam. [Nam, ne) Excuſat ipſum Iaſona, quod non redierit in Lemnõ, cum reuerteretur ex Colchis, vt magis eum accuſet: quod poſteaquã redije, nihil ad eã reſcripſerit: & eſt ſenſus, poſſibile eſt quod non habueris ventos proſperos, vt redires ad me, cum velles redire. Ordo eſt. [Potes) .i. poſſibile eſt, te nõ habuiſſe ventos, ne redires .i. ne redire poſſes. [Præter) .i. iuxta. [Littora mea) .i. Lemni. [Pacta) .i. promiſſa .ſ. à te. [Cum cuperes) .i. quãuis cuperes. [Quælibet aduerſo) Ecce accuſatio, & eſt ſenſus, vento cõtrario, ne poſſes redire, potuiſti tamẽ aliquam ſcribere epiſtolam. Ordo eſt. [Quælibet) .i. quæuis, q.d. etiam breuiſſima. [Signetur) Nõ aſſignetur, vt aliqui dñt, ſed ſignetur .i. claudatur, & ſcribatur, vnde reſignare epiſtolas cõtrarium eſt .i. aperire. ponitur autem ſignetur, p ſignata fuiſſet, tempus pro tpe. [Vento aduerſo) .i. contrario tibi, ne ſineret te venire, vel ſignetur .ſ. nunc .ſ. poſtquam es reuerſus, vel vt in alijs lib. legiũ, Qualibet &c. Quolibet .i. quantumuis aduerſo ſignetur .i. ſcribatur, & mittatur, q.d. hoc facere potuiſti vento quantũuis aduerſo. [Hypſipyle) .ſ. ego. [Miſſa) A te. [Cur mihi) Conqueritur, quod prius ex ſermone aliorũ, q̃ ex ſcriptis Iaſonis intellexerit, eius victoriam habitam in Colchis, vt infra. [Fama) Publicus ſermo omnium. [Quam littera) .i. q̃ epiſtola tua. [Nuncia) Quæ nunciaret mihi. [Boues) Tauros. [Martis) Erant Marti conſecrati propter ferocitatem, quæ ipſi Marti attribuitur. [Panda) Curua. Virg.

Lancibus & pandis fumantia ponimus exta.

Deriuatur autem à pando. neque pandidus dicitur, ſed pandus: vt Priſc. voluit alternitatis vitandæ cauſæ. [Seminibus) Subaudiendum eſt, quam fama nuncia. [Segetes virorum) .i. viros ſeminatos. [Iactis) Sparſis. [Adoleſſe) .i. creuiſſe. [Tua dextra) Quia ſeipſos interemerunt. Nam cum Iaſon quædam, quæ Medea dederat, in medios illos terrigenas proiecisſet, illi arma in ſe conuerterunt, & mutuis vulneribus ceciderunt. [Peruigilem) Nunquam dormientem. [Seruare) Cuſtodire. [Spolium) Pellem. [Pecudis) Arietis, licet & interdum dicatur ouis, ſicut ſupra. [Vellera) Diues ouis. Sed quoniam promiſimus ſupra interpretaturos huius fabulæ allegoriam, dicit Diodorus cuſtodes, ideo Tauros dictos fuiſſe, quod robuſti eſſent, & fortes, ignem verò naribus efflaſſe propter crudelitatem cædis hoſpitium, Draconem verò nomen fuiſſe diligentis cuſtodis. [Tamen) Licet hæc omnia ſupradicta eſſent. [Rapta) Vi capta, & expugnata. [Hæc ego) Dicit, qd exiſtimaret, ſe felicem, ſi poſſet dicere, hec ſibi ab Iaſone ſcripta fuiſſe. [Timide credentibus) .i. vix credentibus. [Ipſe) Iaſon .i. propria manu. [Quanta,) Id eſt quam magna, quam felix, q.d. feliciſſima. [Lenti) .i. tardi. [Ceſſaſſe) Defuiſſe mihi. [Officium) .ſ. ſcribendi. [Tuli) .i. accepi. [Obſequium) .i. rem gratam .i. ſatis mihi feciſti, ſi modo remaneo tua, & non oportet, quod quærar, quod nihil ad me ſcripſeris. [Venefica) Incantatrix .ſ. Medea, nam venefici dicuntur, qui vel incantationibus, vel alio quouis modo hominum mẽtes peruertunt: nam omnia quæ hanc vim habent, venena dici poſſunt. Virg. in Bucol.

Has herbas, atque hæc ponto mihi lecta venena,
Ipſe dedit Mœris.

Inde inferius ipſa, inquit.

Hanc tamen è demens, Colchiſq; ablata venenis,
Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toris.

Et Horat. in j. Serm.

Quantum carminibus, quæ verſant, atque venenis
Humanos animos.

[Credula) Quæ facilè credit. [Temeraria) Audax, & ſine ratione fingens. [Inſimulaſſe) Accuſaſſe.

ASCEN. LITTORA Theſſaliæ) Quia argumentum &c. Explanatione digna vtiliter explanata ſunt, paucis ordinem proſequar qui talis eſt. [O Iaſon tu di.) .ſ. vulgo. [Tetigiſſe littora Theſſaliæ) .i. patriæ tuæ, vnde ad aureũ vellus in Colchon profectus eras. [Carina) .i. naui .ſ. Argo. [Reduci) .i. redacta, ac vos reuehente. ſed reduces, paſſiuè ferè dicimus .i. reductos. [Exiſtens diues vellere ouis auratæ) .i. Ariete aureo vellere tecto. [Ego gratulor incolumi;) .ſ. tibi, hoc eſt lætor, & applaudo tibi de tua incolumitate ſup. tantũ. [Quantum ſinis;) Id eſt permittis me gratulari: quia gratulor tibi, eo q reueniſti incolumis, ſed non eo, q cum pellice, neque me celare voluiſti aduentum tuum, tñ ego. [Debueram eſſe) .i. fieri certior. [Hoc ipſo) .i. de eo ipſo, de quo tibi gratulor, hoc eſt de pſpero reditu tuo. [Tuo ſcripto) .i. per ſcriptum tuum, ſeu literas tuas. [Nam, ne pacta &c.) Reijcit excuſationem, ſi .n. dicat Iaſon ſe voluiſſe ſcribere, ſed habuiſſe ventos contrarios, ita vt literæ perferri nequirent, nam ſub aduerſo vento potuiſſet ſcribere modicam epiſtolam, videlicet ſalutatoriam: quæ aut non perferri, aut videri ſine periculo potuiſſet. Vnde dicit. [Nam, ne) .i. vt non. [Vt redires præter mea regna) .i. prætereundo mea regna. [Pacta) .ſ. tibi .i. in cõtractu matrimoniali tibi addicta. [Non potes quidem, cum cuperes) .i. etiam ſi velles. [Non habuiſſe ventos) .i. quamuis cuperes, & velles [Habuiſſe ventos) Qui obſtarent. [Ne præter mea regna redires) Non poteras habuiſſe ventos tam contrarios, vt eis

* Inuenitur & in quibuſdã lib. Qualibet, qua locutione. Ouid. videtur vti in multis locis, ſicut alibi, Qualibet admiſſas detinuere rates.

* recepta

non potuiſſes etiã inuitis ad nos redire. Quęlibet epiſtola).i.breuiſſima,& minimi momenti. [Signetur).i.ſignari debeat,hoc eſt claudi. [Vento).ſ.exiſtente aduerſo. [Hypſipyle).i. ego coniux tua, & Lemni regina. [Fui).i.fuerim digna ſalute. [Miſſa).i.mihi miſiſſes cum periculo, vento exiſtente contrario:& nõ ſuiſſe tam aduerſum ventum,probat:quia iam accepit reditum eius,dicens. [Cur ſama venit mihi).i.ad me prior. [Quàm litera).i. epiſtola. [Nuncia).i.nũcians mihi. [Boues).ſ.igniuomos. [Sacros) Quia Martis. [Ille ſub iuga).ſ.aratri. [Panda).i.incuruа, hoc eſt te araſſe bobus Martis ſacris. Et ſup. [Segetes).i.copias virorũ. [Adoleſſe)Pro adoleuiſſe.i.ſtatim adultos natos. Et hoc. [Seminibus).ſ.dentibus ſerpentinis. [Iactis).ſ.in ſulcos illis bobus iactis. [Que)Pro &. [Segetes) Sup. [Virorum.i. ipſos viros è ſulcis denſis in morem ſegetum natos. [Non eguiſſe tua dextra ad necem) Quia ſeipſos mutuis vulneribus interemerunt,& nuncians. [Peruigilem).i.ſemper vigilem Draconem. [Seruare ſpolium pecudis).i.vellus aureum arieris. [Et tamen vellera fulua) .i.aurea,ſeu aurei coloris. [Rapta)Sup.eſſe. [Forti manu).ſ.tua. [Quanta).i. quam magna putas. [Forem).i. eſſem. [Si ego poſſem dicere credentibus).i. ijs,qui credũt. [Iſta).ſ. facinora tua. [Timide).i. cum timore de oppoſito,nam ſama, vt dicit Virgil. in quarto Æneid.

Ipſa eſt parua metu primo, non ſeſe attollit in auras.

Credunt ergo, timidè, quia certum non habeo auctorem,ſed ſi poſſem eis dicere. [Ipſe,) Scilicet qui iſta geſſit. [Scripſit mihi,) Scilicet quòd ea geſſerit. [Quanta ſorem,) Quaſi dicat maxima, hoc eſt glorioſiſſima. [Quid,) Id eſt ad quid. [Querór,) Id eſt conqueror. [Officium).i. obſequium debitum,aut partes viri. [Lenti).i. tardi. [Ceſſaſſe).i. in mora fuiſſe? q. d. fruſtra, quia ego. [Tuli).i. abſtuli,& impetraui. [Grande obſequium, ſi maneo,) Id eſt adhuc ſum tua.ſ. coniux. [Sed venefica barbara,) Id eſt feris & immitibus moribus.ſ. Medea. [Narratur veniſſe tecum,Futura).i. quæ futura eſt. [In parte tori).i. in lecto coniugali. [Promiſſi mihi,) Scilicet per pacta nuptiarum. Et ſi dicat Iaſon, ſi tu credis iſta de me non es fidelis mihi: dicit, quòd amore cogitur ad hoc quia. [Amor eſt res credula).i. facilè perſuadens,& cogens credere: quæ timentur. Vnde Zelotypia ferè ex amore naſcitur. [Vtinam dicar temeraria inſimulaſſe virum).i. maritum meum. [Criminibus).ſ. adulterij, & violati tori. [Falſis,) Id eſt non veris.

Nuper ab Hæmonijs hoſpes mihi Theſſalus oris
  Venerat: & tactum vix bene limen erat;
Aeſonides, dixi, quid agit meus? ille pudore
  Hæſit in oppoſita lumina fixus humo.
Protinus exilui: tunicisque à pectore ruptis,
  Viuit an exclamo? me quoque fata trahunt.
Viuit, ait: * timidumque mihi iurare coëgi:
  Vix mihi, teſte Deo, credita vita tua eſt.
Vtque animus rediјt: tua facta requirere cœpi:
  * Narrat, & æripedes Martis araſſe boues:
Vipereos dentes in humum pro ſemine iactos:
  Et ſubitò natos arma tuliſſe viros:
Terrigenas populos ciuili Marte peremptos,
  Impleſſe ætatis fata diurna ſuæ.
* Deuictum ſerpentem, iterum, ſi viuat Iaſon.
  Quærimus: alternant ſpesque, timorque fidem.
Singula dum narrat: curſu, ſtudioque loquendi
  Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
Heu vbi pacta fides? vbi connubialia iura?
  Faxque ſub arſuros dignior ille rogos?
Non ego ſum furtim tibi cognita: pronuba Iuno
  Adfuit: & ſertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Iuno, nec Hymen, ſed triſtis Erinnys
  Prætulit infauſtas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cum Mynijs? quid cum Tritonide pinu?
  Quid tibi cum patria nauita Typhi mea?
Non erat hic aries villo ſpectabilis aureo:
  Non ſenis Aeetæ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (ſed me mea fata trahebant)
  Hoſpita fœminea pellere caſtra manu.

Hvber. NVPER) Narrat quomodo id intellexerit. [Oris) Regionibus, vt Troiæ qui primus ab oris. [Æmonijs) Theſſalicis: nã Æmonia Theſſalia dicitur. [Limen).i. ingreſſus domus. [Vix erat tactum ab eo).i.vix erat ingreſſus domum. [Æſonides) Iaſon filius Æſonis. [Meus).ſ.maritus. [Ille) Hoſpes. [Hæſit) Tacuit. [Fixus lumina) Synecdoche: ſicut,oculos ſuffuſa i.habens oculos fixos. [Pudore)Quia non audebat mihi dicere,quod feceras. [Protinus) Statim. [Exilui) Egreſſa ſum ad eũ propius. [Ruptis) Dilaceratis. [An viuit,) q. d. quia nihil mihi reſpõdiſti. an viuit Iaſon meus. an mortuus eſt? [Fata trahunt) .i. mors etiam me vocat, ſi ipſe mortuus eſt. [Timidum) Non ipſum timidum: ſed id,quod ait timidum pro timide.i. quòd nõ audacter dixit. [Deo teſte).i.iurato ab ipſo, & adducto in teſtimonium: nam Deus iuratus dr̃ teſtis eius,qd' iuramus. Iuuen.

Tam facilè & pronum eſt, ſuperos contemnere teſtes.

[Vt).i. poſtquam. [Animus rediјt).i.poſtq̃ reſpiraui aliquantulum. [Æripedes).i.habentes pedes ære munitos. ita.n. dicunt poëtæ eos habuiſſe. [Vipereos dentes) Non intelligamus fuiſſe dentes illius ſerpentis peruigilis,qui ſeruabat vellus aureum: ſed alterius ſerpentis. [Pro ſemine) Loco ſeminis. [Subitò) Statim,non per longum ſpatiũm tpis,vt alia ſemina. [Terrigenas) Natos ex terra. [Ciuili) Suo proprio. [Impleſſe) Perfeciſſe. [Fata diurna).i.vitam vnius diei: quia quo die nati ſunt: eodem ſunt mortui. [Deuictum ſerpentem).ſ.narrat,vt ſerpens ille peruigil ſit à te deuictus. [Iterum) Secundo,quia ſemel interrogaueram. [Alternãt)Variant,& incertam faciunt. [Fidem).i.meum credera. [Spes) Quæ faciebat credere. [Timor)Qui prohibebat credere ſic Virg. Spemq́;,metumque inter dubij. [Singula)Omnia ſingillatim, & p ordinem. [Studio) Delectione. [Curſu) Proceſſu. [Detegit) Aperit. [Vulnera) Iniuriam. [Suo ingenio) Non intelligamus facta ſuo ingenio,ſed ſuo ingenio detegit. [Heu) Accuſat Iaſona periurij,& nõ ſeruatæ fidei. [Pacta).i.promiſſa.ſ.à te mihi. [Fax).ſ.cõnubialis. [Sub rogos arſuros).i.dignior, quæ interfuiſſet funerib.& rogis mortuo℞,q̃ nuptijs,quia erat futura infelix. [Furtim) Clam: & per adulterium. inde furta dñr adulteria,quia clàm fiunt. vt, Veneris nec dulcia furta. [Vinctus tpa).i.hñt tpa.i.caput vinctum.i. ornatum,& cinctũ. [Sertis) Coronis. [At mihi) Quaſi contradicit ſibi. [Triſtis) Infelix. [Infauſtas) Infelices,vt in fabula Terei lib. vj. Metam.

Eumenides tenuere faces de funere rapta.

[Quid mihi).ſ.erat,q.d.nihil.cõqueritur aũt, ꝙ Iaſon vnq̃ ad littus ſuum venerit. [Mynijs) Myniеium Strab. teſte Orchomenõ vocat Homerus à Myniarum natione, hinc verò colonos quoſdam deductos in Colcon Theſſaliæ ex Mynijs ferunt, vnde Argonautas Mynias dictos eſſe cõſtat. [Cum Mynijs)Cum Argonautis. Ouid. lib. vij. Met.

Iamq́; fretũ Mynia Pegaſea puppe ſecabant.

[Pinu).i. naue. [Tritonide).i. Palladia,hoc eſt,quę erat in tutela Palladis: nam Tritonia dicitur Pallas à Tritonide palude Africæ: & ipſa nauis cura Palladis eſt fabricata: vnde & Palladiam ipſe appellauit in Ibin:

Qualis, & ipſe fuit, quo præcipitẽ te columba.

Eſt data Palladia duxq́;, comesq́; rati.

[Typhi) Gubernator nauis Iaſonis; alloquitur aũt ipſum abſentem, tanq̃ pñtem. [Quid tibi erat cum mea patria).i.quid negocij tibi erat, quare deberes huc venire? [Non erat hic) Dicit, ſi ibatis ad rapiendum aureũ vellus, non erat hic,ſed in Colchis. [Spectabilis)Pulcher. [Villo)Pilo,aut lana. [Aureo) Synæreſis fit in ſcanſione. [Æetæ) Æetes dicitur, & Æeta per latinam declinationem,pater fuit Medeę Solis filius,& Perſæ frater,ſcribitur aũt per ę,diphthongon,& eſt triſyllabum,licet interdũ abijciatur vna ſyllaba,ſed raro. [Non ſenis.) Ordo eſt. Lemnos nõ erat regia Æetæ. [Certa fui).i.deliberaueram. [Caſtra hoſpita) .i.vos hoſpites,caſtra autem etiam de nauibus dñr. Virg.iij.Æn. Nos caſtra mouemus. [Fœminea manu).i.muliebribus virib. & exercitu. [Sed me) Parentheſis eſt.

Ascen. NVPER ab Æmonijs) Docet à quo iſta audierit,quia ab hoſpite Theſſalico,qui ab Æmonijs oris.i.à Theſſalia venerat. At quia ordo perfacilis eſt,paucis percurram. [Ille pudore hæſit).i. nõ audebat rñdere,non quia Iaſon mortuus eſſet, quod amatrix ſuſpicabatur,ſed quia nihil boni de eo dicere poterat, eo ꝙ pellicem adduxiſſet veneficã. [Boues æripedes).i.æreos pedes hñtes. [Dentes vipereos)Quos Æeta rex Colcho℞ ſpargi fecerat. [Ciuili Marte).i. in bello inteſtino,quale inter cõciues geri ſolet,q

ſe

a Planu les agno cet, tran lumquod ut iurare coegi. quod in iurib. an liq.le. ita legitur. Volſcus verò legit Timidu, qd amat, fretus ſimilitudine, vt ſupra, Res eſt ſollicit plena timoris amor:

o retulit

* Deuicto ſerpẽte, & deuictus ſerpens.

ſe mutuis vulneribus interimunt. [Alternant fidem) .i.crudelitatem, quia ſpes facit, vt credam adhuc viuere, timor aũt, vt negem. [Singula dum narrat &c.) Callide, vt cetera ferè, addit hoc mulier. nam ſi Iaſon dicat, Credis ſtulta homini perfugæ, qui vt ea narret ad te ſubornatus venit? dicit, ꝙ non ex propoſito, ſed præter opinionem etiam Medeæ raptum, & eius auxiliũ. [Narrat curſu) .i. ꝑcipitatione, & Studio.i.auiditate loquendi, & ita. [Detegit noſtra vulnera).i.aperit cauſam noſtroꝝ vulnerum, cũ [Tuo ingenio).i.dum narrat ingenium tuum, qui auxilio veneficæ calidiſſimæ in re tam ancipiti vſus fuiſti. [Heu vbi) Non vitioſus eſt verſus, quia (vt dixi) monoſyllaba non abſumuntur, vt ò vtinam, O & præſidium, & dulce decus meum. ſed connubialia in ſecunda corripit, ſicut Virg. ſæpe connubium, vt Æn.j. Connubio iungam ſtabili &c. [Hymen) Deus nuptiarum apud Atheñ. ſicut Thalaſſius apud Romanos, eo ꝙ vterque eſſet defenſor virginitatis repertus. [Sed triſtis Erinnys).i.furia infernalis, qua auſpice, ſeu pronuba nihil boni perficitur. [Quid mihi cũ Mynijs) Dolet ad ſe appulſos Argonautas, cum ab Iaſone decepta ſit. vnde dicit. [Quid mihi) Sup. eſſe debuit cõmercij? [Cum Mynijs) .i.nobiliſſimis illis Theſſaliæ. [Quid cum pinu).i.naui ex pinu, quamuis ex alia arbore dicatur facta. [Tritonide) .i.ad Tritoñe paludem nata, q.d.nihil. [Et ò Typhi) Nomen proprium gubernatoris illius nauis longæ, quæ Argo dicitur. vnde Virg. in Buc.

Alter erit tum Typhus, & altera quæ vehat Argo.

[Nauita).i. qui fuiſti director nauis. [Quid tibi) Sup. fuit iuſti cõmercia cum patria mea, q. d. nihil, & ita non debebas accedere, quia. [Nõ erat hic).i in patria mea, videlicet Lemno. [Aries ſpectabilis villo) Auro pro aureo, ſed credo verã eſſe lectionem aureo, quia Virg. ferè imitatur, qui aureïs, & ferreis quaſi biſſyllabis vtitur, vt Æn.v. Salio villis oneroſum, atque vng. aureis. lege ergo aureo. [Lemnos non erat regia) .ſ. domus, aut regnum, aut regio, ſed legẽdum eſt regia, quia primam producit, venit .n. à Rex regis, & non regio, quod à rego regis deductum primam corripit. [Ego fui primo) .ſ. aduentu, aut à principio. [Certa).i. decreti. [Sed mea fata) .ſ. pernicioſa. [Trahebant).i.retrahebãt me. [Pellere manu fœminea) Quia in Lemno non erant niſi fœminæ. [Castra hoſpita) .i. naues externas hoſtiliter in morem caſtrorum inſtructas.

HVBER.

LEMNIADES'QVE viros) Vt oſtendat id potuiſſe facilè fieri, dicit mulieres Lẽniacas fortes eſſe, & aſſuetas vincere viros, de quibus hæc narratur fabula. Cum Venus vxor Vulcani depræhenſa fuiſſet cum Marte in adulterio in Lemno inſula, Lẽniacę mulieres cũ ceteris dijs, deabusque ſacra facerent, Venerem ob adulterij infamiã ſpreuerunt, & inhonoratam prętermiſerunt: ob quam rem illa indignata hircinum fœtorẽ oĩb. immiſit: quo ita grauiter olebant: vt à maritis ſpernerentur: qui cum expeditionem bellicã aduerſus Thracas ſuſcepiſſent: eoꝝ vxores conſilium cœperũt, domum reuertentes oẽs interimere, & maſculos omnes delere: quod cum oẽs effeciſſent, ſola Hypſipyle Thoãtis pr̃is miſerta ei pepercit, quẽ naui impoſitum Bacchus eius pr̃ in Thoã inſulã perduxiſſe dr̃. Ipſa verò in regia ſuo rogo conſtructo alterius hominis funus celebrauit pro pr̃e, quem occidiſſe aiebat, & hoc eſt quod nunc dicit. [Lemniades) .i.mulieres Lemni. [Norunt nimium).i.optimè ſciunt. [Vincere viros).i.maſculos, qa deleuerunt maritos ſuos, & oẽm prolẽ maſculinam. [Vita mea fuit t.) Fuit defendenda, & ſeruanda cõtra te, qui veneras in perniciem meã. [Tam forti milite) Quàm ſunt mulieres Lẽni. [Vrbe viꝝ) Amplificat beneficium ſuũ, q.d. non ſolũ non nocui tibi, cũ potuiſſem, verũ etiam recepi hoſpitio liberali. [Hic) In Lẽno. [Bis cucurrit) Quia duos annos mecum hic fuiſti. [Tertia meſſis) .i.tertius annus, nam à meſſibus, quæ ſingulis annis fiunt: anni denominantur. [Coactus) Inſtãte Hercule cum ceteris. [Impleſti) Perfudiſti, quia non potuiſti ea dicere ſine fletu. [Abſtrahor) .i. violenter, & contra voluntatem meã hinc abducor. [Recurſus) Egreſſus, & renauigationẽ. [Tñ) Licet hinc diſcedã. [Quod cælatur) Neutro gñe vſus eſt, qa adhuc ignorabat, maſculus ne eſſet, an fœmina. [Viuat) Seruetur à te diligenter, vt viuat. [Hactenus) .ſ.locutus es, hoc eſt, hæc ſola verba. [Falſa) Simulata, nam cũ ſimulares mœrorem ex diſceſſu tuo, nõ m̃ dolebas. [Cetera).i.alia.ſ.ꝑter ſupradicta. [Vltimus) Poſtremus, vt oſtẽderes, quod te pigebat me relinquere. [Sacrã) Quæ (vt diximus) erat ſub tutela Mineruæ, cuius cura fuerat fabricata. [Argo) Legendũ eſt, & nõ Argon. eſt aũt accuſatiuus grecus ꝑ ſynæreſim factus. nam integer accuſatiuus erat Argoa. per ſynæreſin Argo. [Illa volat).i.celeriter currit per mare. [Tenet) Implet. [Concaua) .i. tumefacta. [Subducitur) Subtrahitur. [Propulſæ) Agitatæ remis & vẽtis. [Terra) .ſ.aſpicitur. [Tibi) Pro à te. [In latus) Deſcribit locum, ex quo dicit ſe ſpectaſſe nauem Iaſonis diſcedentis. [Patẽs in oẽ latus) .i. q̃ ab oĩ parte põt videri. [Circunſpicit) Dat quaſi ſenſum rei inanimatæ, non.n.ipſa turris circunſpicit, ſed quia in ea eſt põt circunſpicere. [Huc) Pro illuc.i. in illa turrim. [Os) Facies. [Sinus).i.pectus. [Per lacrymas) Quæ effluebant ex oculis meis. [Lumina).i.oculi. [Fauentia cupidæ menti) Quia qd̃ ego optabam, ipſi oculi volebãt, vt aſpicerem, ex affectu.n.alicuius rei, & acutius, & longius videmus. [Aſſueto).i.ſolito. [Addo).i.addidi. narratio.n.præteriti tp̃is, ſæpenumero per pñs eleganter fit, vt Dido inferius.

Exul agor, cineresq́; viri, patriamq́; relinquo.

Nam iam reliquerat. Terent. in And. Interea funus effertur, nos ſequimur. [Immixta t.) Quia ex timore ſuſcipiũtur vota. [Timori) Quẽ habebã de periculo tuo. [Nunc quoque) Etiam nunc. qa nondum ea ſolui. [Perſoluẽdi) .i.reddenda tanquam debita. notandũ eſt metri cauſa, perſoluenda diuiſis ſyllabis eſſe legẽdum. vt u, poſt l, fit vocalis, & non conſonans. vt ipſe alibi:

Debuerant fuſos euoluiſſe meos.

Nam ibi etiam u, fit vocalis, ſicut apud Horat. Nunc mare, nunc ſiluę. Nam ſiluæ teſte Priſc. triſſyllabum eſt. [Vota ego perſoluã) Cũ indignatione pronunciandum eſt, ſicut cetera verba ſequentia. [Fruetur votis) Capiet fructum, & vtilitatem ex votis meis? [Cur dolet,) q.d. dirumpor dolore. [Ira) Intelligendũ eſt, vt ſi dicamus mixtus ira, abundat ira, vel amor mixtus ira abundat .i. maior fit, ſm̃ illud Terentij, quo minus mihi ſpei eſt, eo magis amo, & inferius Dido ad Æneam:

Non tamen Aeneam, quamuis malè cogitet, odi:
Sed queror infidum, queſtaq́; peius amo.

[Quod).i.qa, q.d. cum beneficia ſoleant reddi vota, & dari dona deis, ego ne dabo pp dãna mea? quia perdã maritũ meũ, ex quo magis doleo, qa ſi eſſet mortuus, non putarẽ amplius eſſe ſperãdum. [Hoſtia) Victima, & ſacrificia. [Icta) Percuſſa cultro, & mactata. [Equidem) Ego qdem. [Secura) Sine timore. [Semperq́;) Oñdit, q̃ eſſet timor eius. [Verebar) Timebã. [Pr̃) Tuus, Æſon.

Lemniadesq́ue viros nimium quoque vincere norũt:
   Milite tam forti vita tuenda fuit.
Vrbe virum vidi: tectoq́ue, animoq́ue recepi:
   Hic tibi bisq́ue æſtas, bisq́ue cucurrit hyems.
Tertia meſſis erat: cum tu dare vela coactus
   Impleſti lacrymis talia verba tuis.
Abſtrahor Hypſipyle: ſi dent modò fata recurſum:
   Vir tuus hinc abeo: vir tibi ſemper ero.
Quod tamen è nobis grauida cęlatur in aluo:
   Viuat: & eiuſdem ſimus vterque parens.
Hactenus: & lacrymis in falſa cadentibus ora,
   Cetera te memini non potuiſſe loqui.
Vltimus è ſocijs ſacram conſcendis in * Argo:
   Illa volat: ventus concaua vela tenet.
Cærula propulſæ ſubducitur vnda carinæ:
   Terra tibi, nobis aſpiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circunſpicit vndas:
   Huc feror: & lacrymis, * osq́ue, ſinusq́; madent.
Per lacrymas ſpecto: cupidæq́ue fauentia menti
   Longius aſſueto lumina noſtra vident.
Adde preces caſtas, immixtaq́ue vota timori,
   Nunc quoque te ſaluo * perſoluenda mihi.
Vota ego perſoluam? votis Medea fruetur?
   Cor dolet: atque ira mixtus abundat amor.
Dona feram templis, viuum quod Iaſona perdam?
   Hoſtia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem ſecura fui: ſemperq́ue verebar:
   Ne pater Argolica ſumeret vrbe nurum.
Argolicas timui: nocuit mihi barbara pellex:
   Non expectato vulnus ab hoſte tuli.
Nec facie, meritiſq́ue placet: ſed carmine * mouit:
   Diraq́ue cantata pabula falce metit.

* Argon
* ora,
* perſoluẽda, pẽtaſyllab.
* Aarõ legit, nouit

[Ex vrbe Argolica) Theſſalica. nam Argos vrbs fuit Theſſalię, licet & eiuſdem nois fuerit alia in Achaia. [Argolicas) Theſſalicas, vt diximus. [Barbara) Pontica. [Non expectato) Non ſperato, & improuiſo. [Vulnus) Iniuriam, eſt aũt translatio .i. læſa ſum, à quo minimè putabam. [Nec facie) Adducit eam in odiũ dicens eam eſſe incantatricẽ. [Facie) Pulchritudine. [Meritis) Virtutibus, vel certè officijs. [Mouit) Peruertit te ad amorẽ ſuũ. [Pabula diraque) Herbas noxias. [Falce cantata) .i. incantata, vt maiorẽ vim nocendi hẽnt. falce aũt dixit, quia ſm rõnem magicam herbæ aliæ vellebantur, aliæ incidebantur, pro vt volebant eaꝝ eſſe vim. Inde Virg. iij. Æn. Falcibus & meſſæ ad lunã quæruntur ahenis, Pubentes herbæ nigri cum lacte veneni.

Lemniadas' qvæ &c.) Docet ſe quoq; potuiſſe. [Hactenus &c.) Docet, qũo in diſceſſu veri amoris ſigna dederat, qui ſi verus erat, & nũc quoq; eũ allicere dẽret, ſi fictus, iuſtè illũ pfidum dãnaret. Moris aũt eſt, vehemẽter amãtib. nõ poſſe, q̃ volunt, oia eloq. [Nunc quoq; te ſaluo pſoluenda) Aut diæreſim fecit, vt pſoluẽda pentaſyllaba ſit dictio, aut vt languorẽ animi ſigñet, pter morẽ ſpondaicum quaſi verſum facit, ſed tutius eſt pentaſyllabũ dicere, cũ id alibi faciat poëta. [Viuũ quod Iaſona pdam) Præter legem. ſ. matrimonialẽ. Norint aũt pueri, qñ i, cum vocali ſequẽti in prima ſyllaba ponitur, nolle cum ea ſyllabificari, ſed in duas ſyllabas diuidi, vt in Iaſon, Iaſius, Ieſus, Iollas, Iulus, Iacobus, Iãbus, Iepta, Ioſeph, &c. [Ne pr̃) ſ. tuus Æſon. [Ab hoſte) Maſcul. genus ppollet, quia gñaliter loqmur. potuiſſet tñ dicere nõ expectata, ſed non tam venuſte. [Sed carmine mouit) .i. incantatione magica. [Metit) .i. ſecat. [Falce cantata) .i. arte magica, & incantatoria munita. [Pabula dira) .i. venefica.

Illa reluctantem * curſu deducere Lunam
Nititur: & tenebris abdere ſolis equos.
Illa refrænat aquas: obliquaque flumina ſiſtit:
Illa loco ſiluas, viuaque ſaxa mouet.
Per tumulos errat * paſſis diſcincta capillis:
Certaque de tepidis colligit oſſa rogis.
Deuouet abſentes: ſimulacraque cerea fingit:
Et miſerum tenues in iecur vrget acus.
Et quæ neſcierim melius: * malè quæritur herbis,
Moribus, & forma conciliandus amor.
Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in vno
Impauidus ſomno nocte ſilente frui?
Scilicet vt tauros, ita te iuga ferre coëgit:
Quaque feros angues, te quoque mulcet ope.
Adde: quod adſcribi factis procerumque, tuisque
Se facit: & titulo coniugis vxor obeſt.
Atque aliquis Peliæ de partibus acta venenis
Imputat: & populum, qui ſibi credat, habet.
Non hæc Aeſonides, ſed filia * Phaſis Aetæ
Aurea phrixeæ terga * reuellit ouis.
Non probat Alcimede mater tua: conſule matrem:
Non pater: à gelido cui venit axe nurus.

varr. curru

fortaſ. melior ſparſis

ne age. mage, magis.

phaſias etiam baſis ... reuulſit

Illa) .i. Medea. pergit narrare ea, quæ Medea facit p incantationes ſuas, quę veneficæ, arte magica, ſolent facere, vt oſtẽdit Lucanus, vbi Theſſalidum narrat magicas artes. & ipſe Ouid. in j. Am. de Dipſade læna, quã eandem veneficã eſſe dicit, ſic inquit. Illa magas artes, Æææque carmina nouit. Inq; caput liqdas arte recuruat aquas. Scit bene quid gramẽ, quid torto cõcita rhõbo. Licia, qd valeat viros amantis equæ, Cũ voluit, toto glomerantur ſidera cœlo: Cum voluit, puro fulget in orbe dies &c. [Deducere lunã) Virg. in Bucol. Carmina vel cœlo pñt deducere lunã. Tibul. Cantus & è curru lunam deducere tentat. [Reluctantẽ) Inuitã, reſiſtentẽ. [Abdere) Occultare. [Tenebris) Caligine .i. facere ſolẽ obſcurari. [Illa refrænat) Retinet. [Obliqua) Curua, epitheton fluminũ. [Siſtit) Moratur. [Loco) Ex loco ſuo, vbi erãt [Viua) Naturalia, eo loco nata. [Per tumulos) Per ſepulcra mortuoꝝ. [Paſſis) Sparſis. [Diſcincta) Soluta, ſic. n. exigebat ratio magica. [Certa) Quædam oſſa, non aũt omnia. [Tepidis) Adhuc calentib. vbi paulò antè fuerunt cõbuſta cadauera. [Deuouet) Execratur: & incantationibus ſuis inficit. [Fingit) Facit. [Simulacra cerea) .i. effigies cereas, quæ repræſentent eos, quos vult demouere. Virg. in Buc. Limus vt hic dureſcit, & hęc vt cera liqueſcit, Vno eodẽq; igni, ſic noſtro Daphnis amore. Idem; Terq; hæc altaria circum effigiem duco. & Horat. in j. Serm. Lanea & effigies erat, altera cerea: maior Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorẽ &c. [Vrget) Infigit. [Tenues acus in iecur) .i. vlcerat imaginem cereã in iecore, quaſi in ſede amoris, vt ita percutiatur ille, cuius eſt illa imago. [Et quæ) .ſ. alia facit, quæ. [Neſcierim) .i. neſciam, vel neſcirem dicere. [Melius mage) Diſtinguendũ eſt, & cauendum, ne duæ dictiones comparatiuæ cũ eodẽ verbo iungantur, & nec mage iungatur, cum neſcierim: ſed ſic dicendum. [Amor melius cõciliandus) .i. qui iuſtius, & honeſtius conciliatur, & acquiritur. [Moribus) .i. virtutibus. [Et forma) Quia hæc duo maximè alliciunt viros ad amorem alicuius mulieris, & ecõtra. [Mage) Pro magis. [Quæritur) .ſ. à Medea. [Herbis) .i. vi herbarum & incantationibus. & hic eſt verus ſenſus, & verus ordo: amor melius conciliandus moribus, & forma, quæritur magis herbis. ſ. à Medea. [Hanc potes) Admiratiuè pronunciandum, q. d. vnde eſt tibi tanta fiducia. [In vno) Vt ſis ſolus cũ ſola venefica. [Impauidus) Intrepidus, deberes .n. ſemper eſſe in maximo timore, quando dormis cum ea. [Scilicet) Certè, q. d. ita te incantauit, ſicut Tauros: quos eius ope dicis te viciſſe. [Coëgit te ferre iuga) .ſ. ſibi eſſe ſubditum. [Ope) Eadem vi .i. incantatione. [Adde) Adduxit eam in odium, nũc adducit in inuidiam dicens, quod ea, quæ Iaſon fecit: Medea ſibi omnia attribuit. [Adde) Supradictis vitijs. [Aſcribi) Annumerari. [Procerum) Caſtoris, Pollucis, Herculis, & cæterorum Heroum: qui tecum fuerant in rapiendo vellus aureum: ſunt autem proceres teſte Seru. Capitella trabium, vnde & eminentiores viri proceres dicuntur. [Et tuis) .ſ. factis.

[Obeſt) Nocet. [Titulo coniugis) .i. laudibus tuis, quia non tibi, ſed ipſi vult aſcribi victoriã tuam. [De partibus Peliæ) Non intelligamus de Theſſalia, ſed de ijs, qui Peliæ fauent: nã partes dicuntur, qui diuerſis fauẽt: vnde Lucanus: Hæc facient partes, &c. partes Romanas appellauit, quorum alij Pompeio, alij Cæſari fauebant: vnde dicimus, Cicero fuit de partibus Pompeij .i. qui Pompeio fauit. hoc autem pluribus verbis dixi: quia multi malè interpretantur, vt dicãt de partibus Pelię .i. de Theſſalia: quaſi Iaſon eſſet etiam ipſe Theſſalus, ſed partes dixit, qa alij Iaſoni, aliæ Peliæ fauebant. [Imputat) Aſſignat, & attribuit. [Acta,) Scilicet à te, id eſt victorias tuas. [Venenis,) Id eſt incantationibus, & herbis Medeæ, & dicit te viciſſe eius auxilio. [Populum) Maximam partẽ Theſſaliæ. [Qui credat ſibi) Ita eſſe: vt dicit, & ita minoris æſtimet virtutem tuam. [Non hæc) Ponit verba, quæ dicit ille fautor Peliæ. [Aeſonides) Iaſon. [Non reuellit) Non abſtulit, & bene reuellit, quia fuerant affixa templo Martis à Phryxo, vt ſupra diximus. [Hæc) Δεικτικῶς, id eſt demonſtratiuè: Iaſon enim portauerat in Theſſaliam. Reuello autem & reuulſi & reuelli facit. Virgil. in Bucol. Cynthius aurem vellit, & admonuit. Et in ij. Aeneid. Poſteſque à cardine vellit. [Sed Phaſis,) Id eſt Medea: legitur autem & Phæſis, & Phaſias, ſi Phaſis, breuiatur propter vocalem ſequentem prima ſyllaba huius dictionis Aeetæ, quæ erat longa diphthongo: quod placet magis, ſi verò legatur Phaſias, abijcietur vna ſyllaba in medio: quod minus placet, & rarius reperitur. [Non probat) Dicit hanc famam nõ placere ijs, qui amant ipſum Iaſona. [Conſule) .i. interroga, quid ſibi videatur. [Non pater) .ſ. probat. [A gelido axe) .i. à regione Septentrionali. nam Colchi in regione frigida ſunt.

Illa reluctantem.) Sic in Bucol. Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam. Sed locus ſumptus eſt ex quarto Aeneidos, vbi de ſacerdote maga dicitur. Aſcen.

Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes,
Quas velit, aſt alijs duras immittere curas:
Siſtere aquam fluuijs, & vertere ſidera retro, &c.

[Et quæ neſcierim melius, mage) Legendũ vult ſuperior ne age. nam alterum comparatiuum abundet. Ordo autem nunc eſt. [Et) Sup. alia. [Quæ ego neſcierim) .i. neſcire deberem. [Melius) .i. conuenientius, & decentius, quam ſup. ſcirem. [Age) .i. age dum dic mihi Iaſon. [Quæritur ne) .i. acquiritur ne apud te. [Herbis,) Scilicet magicis. [Amor conciliandus,) Id eſt acquirendus. [Moribus,) Scilicet probis. [Et forma) .ſ. eleganti: quaſi dicat id quidem ſit, ſed indecenter. de imaginibus laneïs, & cereïs ab incantatricibus fieri ſolitis, dicit Horat. libro j. Sermonum in Satyra, quæ incipit. Olim truncus eram, &c. [Hanc potes amplecti) Aggreditur principalem totius epiſtolæ intentionem, quæ eſt odium Medeæ inducere, quam quia venefica eſt, exhorrendam omnibus, & præcipuè ei, qui cum ea in vno le-

cto

ĉto coniungitur,ſignificat,dicens eum ſubactum ab ea, quomodo tauros illos feroces ſubegit. Adde q aſcribi &c.tangit, quod Dares Phrygius aſſerit,derelictam videlicet Medeam, ne turpe ſit Iaſonem,nō ſine fœminæ auxilio vincere potuiſſe. [Atque aliquis Peliæ de partibus) Pelias patruus Iaſonis in ſomnis viſum habuit ab eo excidium ſe paſſurum, quem poſtridie altero pede nudum offenderet,atque cum is Iaſon eſſet, quem occidere honeſte nequibat,perſuaſit Colchos ad aureum vellus habendum adire, ea ſpe,vt nunquam rediret. Qui ergo Peliæ partes ſequerentur,dicerent non propria, ſed Medeæ virtute rediſſe. [Aurea Phryxeę terga reuul.ouis) Alij legūt reuellit à reuello, ſed Seru. docet ab eo reuelli,& nō reuulſi deduci, licet reuulſus in paſſiuo dicatur participio. Eſt tñ perfectior,& manifeſtior cōſtructio. vt ſit. [Aeſonides).i.Iaſon Aeſonis filius. [Reuulſit).i. à loco, vbi Marti cōſecrata erāt. [Reuellit hæc aurea terga).i.vellera. [Ouis Phryxeæ).i.arietis,quo Phryxus trans ponctum vectus dicitur. [Sed phaſis).i.mulier apud Phaſim nata, vt Medea filia Aeetę regis.ſ.Colchorum. Phaſis ergo patronymicum à loco eſt.

Illa ſibi à Tanaïs, Scythicæque paludibus vndæ
 Quærat, & à patria Phaſidis vſque virum.
Mobilis Aeſonide, vernaque incertior aura,
 Cur tua polliciti pondere verba carent?
Vir meus hinc ieras: cur non meus inde rediſti?
 Sim * reducis coniux: ſicut euntis eram.
Si te nobilitas, generoſaque nomina tangunt?
 En ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus auus, Bacchi coniux redimita corona,
 Præradiat ſtellis ſigna minora ſuis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingenioſa colenti:
 Me quoque iam tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi. gratare ambobus Iaſon:
 Dulce mihi grauidæ fecerat auctor onus.
Felix in numero quoque ſum: prolemque gemellam
 Pignora Lucina bina fauente dedi.
Si quæras, cui ſint ſimiles: cognoſceris illis:
 Fallere non norunt: cetera patris habent.
Legatos quos penè dedi pro matre ferendos:
 Sed tenuit cœptas ſæua nouerca vias.
Medeam timui: plus eſt Medea nouerca:
 Medeæ faciunt ad ſcelus omne manus.
Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
 Corpora: pignoribus parceret illa meis?
Hanc tamen ô demens, Colchiſque ablate venenis,
 Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toro.
Turpiter illa virum cognouit adultera virgo:
 Me tibi, teque mihi teda pudica dedit.
Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta:
 Deſeruit Colcho: me mea Lemnos habet.
Quid * refert? ſcelerata piam ſi vincit: & ipſo
 Crimine dotata eſt: emeruitque virum.

HVBER. ILLA,) Quaſi dicat, non eſt, quod ipſa Barbara debeat quærere maritum in veſtris regionibus,ſed in ſuis, quæ eius moribus conueniunt. [Tanais) Fluuius Scythiæ, qui Europam ab Aſia diuidit. [Paludibus vndæ Scythicæ) Puto intellexiſſe Mœotidem paludem in quā & aliæ aquæ multæ Scythiæ:& ipſe Tanais influit. [A patria Phaſidis).i.à Colchide: vbi eſt Phaſis fluuius: vnde Phaſiani delati ad nos nomen acceperunt. [Mobilis) Mutabilis à mouendo. [Incertior) Inconſtantior. [Aura verna).i.vento veris. [Bacchus auus).ſ.paternus. [Bacchi coniux).ſ.Ariadne auia mea. [Redimita corona) Qua Bacchus eam ornauit,cum in cœlum rapuit,& Sidus fecit, quod Coronam appellauit: de quo Virg.j.Georgicorum. Gnoſiaque ardentis decedat ſtella Coronæ. hāc autem coronam cum Venus à Vulcano marito in donum accepiſſet: poſtea donauit Ariadne, cum nuberet Baccho: quam (vt diximus) Bacchus etiam in cœlū tranſlatam habere voluit: vt ipſe in tertio Faſtorum dicit. Sitque tuæ faciam tecum monumenta coronæ, Vulcanus Veneri quam dedit,illa tibi. [Præradiat) Splendore vincit. [Suis ſtellis) Nam Bacchus nouem gemmas coronæ Ariadnes mutauit in nouem ſtellas,vt Faſtorum lib. iij. Dicta facit, gemmaſque nouem transformat in ignes. Aurea per ſtellas nunc micat illa nouē. [Dos) Addit etiam dotem. [Lemnos) Inſula mea. [Terra ingenioſa) .i.fertilis, & natura bona. nā ingenium, & natura etiam de terra dicitur: pro vi,& poſſibilitate.vnde & Ouid.lib.iiij.Faſtorū. Frigida Carſeolis, nec oliuis apta ferēdis Terra,ſed ad ſegetes ingenioſus ager.ergo non legatur ingenuoſus,vt à quibuſdam male. [Me quoque quod tales) Melius legitur res tales,vt ſi ſenſus inter tales res.i.inter nobilitatem,& dotem, & ſimilia, non debes me ſpernere. [Nunc etiam peperi) Laudat ſe à fœcūditate, quę ſolet eſſe grata maritis. [Gratare) Gratulare. [Ambobus) Mihi,& tibi. [Auctor).i.is,per quem eram grauida ſcilicet tu. [Dulce) Non moleſtum. quia ſi vxor amat maritum licet graue ſit ferre partum in vtero, tamen fert libenter propter maritum, cui videt eſſe gratum. [Quoque) Etiam,id eſt præter hoc quod peperi. [Sum etiam felix) Quia non vnum, ſed geminos peperi Thoantem,ſcilicet & Eunæum. [Lucina) Dea partus, quam eandē Iunonem eſſe volunt: vt Terent.Iuno Lucina fer opem, Lucinam autem appellant vel à luco,qui erat ſub Eſquilino monte: vbi de fœcunditate mulieres reſponſa acceperunt, vt oſtendit Ouidius libro ſecundo Faſtorum, vel à luce, in quam pueros naſcentes deducere dicitur,vt idem eſt auctor loco ſupradicto. Gratia Lucinæ dedit hæc tibi nomina lucus: Aut quia principium tu dea lucis habes: hæc græcè dicitur Ilithya. Ouidius libro nono Metamorph. Præpoſitam timidis parientibus Ilithyum. [Fauente) Dante mihi pariendi facultatem. [Pignora).i.filios. [Illis) Per illos, id eſt ſi quis videat illos, videtur te videre. [Fallere) Sicut tu. [Cetera) Præter cognitionē fallendi. [Patris).ſ.tui, qui es eorum pater. [Legatos) Quaſi nuncios. [Pro matre) Pro me. [Tenuit) Impediuit. [Cœptas) Inſtitutas,& propoſitas. [Plus nou.) .i.crudelior crudeli: nā cum oīs nouerca ſit crudelis, ipſa eſt plus quam nouerca. [Faciunt).i. cōueniunt. [Spargere) Argumentum à maiori ad minus. ſi inqt, tam fuit crudelis, quod potuerit interficere fratrem ſuum, nunquid parceret filij meis? quaſi dicat minimè.nam cum fugeret cū Iaſone,vt patrem inſequentem retardaret: fratris ſui Abſyrti membra dilacerauit,& varijs locis ſparſit: vt pater occupatus in eis colligendis deſiſteret ab inſecutiōe. Is locus poſtea Tomos, id eſt inciſio dictus eſt, vt Ouid. in Triſt.ſcribit. Inde loco nomē Tomos eſt,quia dicitur illic Mēbra ſui fratris ſubſecuiſſe ſoror. [Parceret) Interrogatiuè, quaſi dicat non. [Ablate) Capte. [Prępoſuiſſe toro Hypſipyles).i.maluiſſe eam vxorem, quam me. [Turpiter) Adducit eam in contemptū, eius impudicitiam commemorans. [Virgo) Ad ætatem retulit. [Virum).ſ. te. [Turpiter) Quia id fecit clā patre ſuo. [Teda) Pro nuptijs ponitur. [Prodidit) Decepit: quia fauit tibi, qui eius res etas rapturus, & eo inſciente aufugit. [Rapui) Liberaui. [Thoanta) Patrem meum, vt ſupra diximus. [Deſeruit) Quia fugit. [Habet) Tenet me, quia remanſi in patria: ſicut honeſtas decet mulieres. [Quid referā) Malè legitur,quid referam, cum legendum ſit,quid refert? nam poſteaquam cōmemorauit Hypſipyl.probitates ſuas,& Medeæ flagitia: dicit,quid tamen refert? quod ego ſim proba, & ipſa flagitioſa: ſi plus poſſunt ſcelera, quam probitates? & hæc eſt vera lectio. talis eſt etiam ſenſus apud Ouidium libro ſecundo Metamorph. Quid tamen hoc prodeſt, ſi diro facta volucris Crimine Nyctimene noſtro ſucceſſit honori? ergo. [Quid refert?) .i. quid prodeſt? [Si ſcelera.) Medea. [Vincit piam) .ſ. me. [Et eſt dotata ipſo crimine).i.ſi à te exiſtimatur habere ſatis magnam dotem, quia eſt venefica. [Emeruit) .ſ. per crimina,& ſcelera ſua.

*reduci.

* referam?

ASCENSIVS.

NVNC etiam peperi) Conatur allicere per gemellos, quos illi peperit, quæ ſumma conciliandi, atque conſeruandi inter coniuges amoris ratio eſt. Ordo eſt. [Ego etiam,) Id eſt præter ceteras dotes, & amoris pignora. [Peperi nunc) Supple gemellos,quos facile intelligitur ſubdendo. [O Iaſon gratare).i.gratulare. [Ambobus) Non enim ambobus gratulari poſſet,niſi duos peperiſſet,nec potuit ex Iaſone duos peperiſſe, niſi gemellos, cum ante profectionem eius nullum peperit. [Auctor,) Scilicet Iaſon fecerat mihi grande onus,dulce. [Poteſt tamen ſenſus eſſe,& ordo. [O Iaſon ego peperi ambobus;) Id eſt & tibi, & mihi. hoc eſt communem nobis prolem. [Gratare,)

id eſt

id'eſt gratolare nobis, quod libentius dixero, quam priori modo, quia ſubditur, Felix in numero quoque ſum: quaſi prius numerum non expreſſiſſet. [Cognoſceris illis).i.in illis, aut per illos: quia ſimillimi ſunt, & tui: ſed. [Fallere non norunt, cetera patris habent).i.in omnibus patri ſimiles ſunt, præterquam, quod non ſunt fallaces, vt tu. [Pignoribus parceret illa meis?) Quaſi dicat, minimè. Notus eſt verſiculus. Pignora natorum dicũtur, pignora rerum: ſcilicet aliarum, quæ in pignus dantur. [Ablate) .ſ. à ſenſu, & ratione. [Venenis Colchis).i.Colchicis, principale pro deriuatiuo. [Emeruit).i.expreſſe meruit.

Lemniadum facinus culpo, non miror Iaſon:
Quælibet iratis ipſe dat arma dolor.
Dic age, ſic ventis, vt oportuit, actus iniquis
Intraſſes portus tuque, comesque meos:
Obuiaque exiſſem fœtu comitata gemello:
* Hiſcere nónne tibi terra roganda foret?
Quo vultu natos, quo me ſcelerate videres?
Perfide quo pretio, qua nece dignus eras?
Ipſe quidem per me tutus, ſoſpesque fuiſſes:
Non quia tu dignus: ſed quia mitis ego.
Pellicis ipſa meos impleſſem ſanguine vultus,
Quosque veneficijs abſtulit illa ſuis.
Medeæ Medea forem. quod ſi quis ab alto
Iuſtus adeſt votis Iuppiter ipſe meis:
Quod gemit Hypſipyle: lecti quoq; * ſuccuba noſtri
Mœreat: & leges ſentiat ipſa ſuas.
Vtque ego deſtituor coniux, materque duorum:
A totidem natis orba ſit * illa viro:
Nec male parta diu teneat: peiusque relinquat:
Exulet: & toto quærat in orbe fugam.
Quàm fratri germana fuit, miſeroque parenti
Filia: tam natis, tam ſit acerba viro.
Cum mare, cum terras conſumpſerit: aëra tentet:
Erret inops, expes, cæde cruenta ſua.
Hæc ego coniugio fraudata Thoantias oro:
Viuite deuoto nuptaque, virque toro.

LEMNIADVM) Ne ipſa Hypſipyle dicatur eſſe crudelis, quia crudele factũ Lemniadum ſupra commemorauit. excuſat eas. [Culpo).i.reprehẽdo. [Nõ miror) Quod interfecerint viros, à qbus ſpernebantur. [Quę libet arma) Sic Virg. Quodcunque repertum, Rimanti telũ ira facit. [Dolor) Qualis erat ipſarũ, quæ ſpernebantur. [Dic age) Interrogat Iaſona, quo vultu vidiſſet & eam, & filios ſuos, ſi ventis delatus fuiſſet ad littus Lẽni. [Age) Hortantis. Ordo eſt. Age dic, quo vultu videres natos, & me, ſi tu actus ventis iniquis intraſſes portus, & ego exiſſẽ obuia & cetera. [Hiſcere) Per parentheſim, & interpoſitionem legendus eſt hic verſus. [Terra foret roganda hiſcere) .i. vt hiſceret, & ſe aperiret tibi, vt te abſorberet, potiusquam aſpectũ meũ, quam deceperas, videres cũ adultera tua. [Quo).i.quali. [Quo pretio).i.qua pœna. Sic Terentius, Ergo pretium ob ſtultitiam ferò. Iuuen. Ille crucis pretium ſceleris tulit, id eſt pœna. [Qua nece.) Quaſi dicat, crudeliſſima. [Ipſe) Tu. [Per me) .i. quãtum ad me pertinet, quia nihil nocuiſſem tibi. [Non quia tu dignus,) Scilicet ſis, eſſe tutus. Sed quia ego mitis).i.clemens, quæ neſcio nocere. [Pellicis) Medeę. [Sanguine) Suo, quia dilaceraſſem eius vultus. [Quosque).i.& vultus, ſcilicet tuos. Quos abſtulit veneficijs ſuis).i.quos ſuis incitationibus cœpit, vt ſupra. [Colchisque ablate venenis. [Medeę Medea) Proprium nomen pro appellatiuo poſuit, id eſt Medeam pro crudeli. [Quod ſi quis) Imprecatur Medeæ eadem, quæ ipſa patitur, vt ita aliquando priuetur marito, ſicut ipſa priuata eſt ab ea. [Si Iuppiter iuſtus) Exaudit preces, & vota mea. [Succuba) Cõcubina.ſ.Medea. [Mœreat) Fleat. [Quod Hypſipyle gemit).i.id quod ego doleo, ſcilicet mihi ereptum maritum. [Suas leges) Quia alij facit iniuriam, dat quodammodo leges ſibi quoque inferendi iniuriam. [Vt ego) Optat, vt Medea, iam facta mater de Iaſone, poſt filios ſuſceptos ita relinquatur ab Iaſone, vt ipſa relicta. [A totidẽ natis).i.poſt totidem natos.i.poſtquã duos filios ſuſceperit, quod quidem ita ei accidit, ſicut imprecata eſt. [Malè parta) Malè quæſita. ſecundũm prouerbium, & dictum cuiuſdam poëtæ. Malè parta malè dilabuntur. [Peius) Quam.ſ. acquiſiuerit. [Exulet) Expellatur ex patria. [Quam fratri) Vt terreat Iaſona, imprecatur etiam, vt Medea ſit ei, & filijs eius crudelis. Ordo. Illa ſit tam acerba natis).i.tam crudelis mater. [Et tam acerba viro) .i. tam crudelis vxor tibi marito ſuo. [Quam,) Scilicet acerba. [Germana).i.ſoror. [Fuit fratri Abſyrto, quem ſupradiximus fuiſſe ab ea dilaceratum. Et. Quam acerba filia fuit miſero parenti) Quem prodidit, cui interfecit filium. [Aera tentet).i.volet per aëra. quod quidem Ouidius ſcribit feciſſe lib. vij. Metamorph. Quæ niſi pennatis ſerpentibus iſſet in auras, Non excepta foret pœnæ. [Erret) Vagetur, & eat huc illuc. [Expes) Sine ſpe. [Cruẽta ſua cæde).i.quæ ſeipſam interficiat. [Ego Thoantias).i.Hypſipyle filia Thoantis. [Nupta) O Medea. [Vir.).i.ò Iaſon. [Viuite) Diu manete. [Deuoto).i.execrationibus, & infelicitatibus pleno. Finis fuit quod Iaſon nunquam recepit ipſam Hypſipylem, ſed cum cognitum fuiſſet à Lemniadibus, quod duos filios maſculos ex Iaſone ſuſcepto contra leges ſuas alis faceret & ad ſupplicium poſceretur, illa accepta nauicula fugere parabat, ſed comprehenſa à piratis data eſt dono Lycurgo regi Nemeæ, quæ cum eius filium Opheltem nutriret, & redeũtibus à bello Thebano regibus, & in Nemea ſilua penè ſiti pereũtibus, cum ab eis rogata fuiſſet, vt Langiam fontem eis oſtenderet, & ab Adraſto Argiuorum rege interrogaretur, quænam eſſet, dum ad oĩa rñder, diutius morante, puer, quem inter herbas, floresque ludentem reliquerat, à ſerpente interemptus eſt, verũm à filijs Thoante, & Eunæo, qui cũ Adraſto erant, cognita eſt, eſſe eorum mater. Quamobrem cum Lycurgus audito caſu filij eam quæreret ad ſupplicium, à regibus, & filijs auxilio implorato liberata eſt. Quid poſtea de ea fuerit, nõ legi. Medea verò poſt duos filios ex Iaſone ſuſceptos, ab eo repudiata eſt ſuperinducta vxore Creuſa filia Creontis Corinthiorum regis. Medea vltra mariti iniuriam Athenas fugit, ibique Aegeo patri Theſei nupſit, & ex eo ſuſcepit Medum filium, à quo poſtea Media regio dicta eſt. eique penè omnia euenerunt, quæ imprecata eſt Hypſipyle.

CVLPO, non miror) .i. nec approbo, & laudo, nec imitor: vt, miratoiẽ quæ Catonis, apud Lucanum. [Quælibet iratis) Sic Aen. primo, Furor arma miniſtrat. [Dic age ſi ventis) Prudentes ponit caſum, vt caſus fiat, & contingat: nam deſiderabile eſſet patri liberos gemellos, quos nunquam viderat, obuiam habere. [Medeæ Medea).i.crudeliſſimæ interfectricis interfectrix. [Si quis Iuppiter).i.iuuans pater deus, ſcilicet. Succuba dicitur, quæ furtim cubat, vt in alieno toro: nam ſub occultationem denotat, vt ſublegere, ſubripere, ſuffurari, ſubducere, ſuſtollere, &c. Imprecationes autem, quas ponit, omnes Medeæ euenerunt, ſicut quas Dido ponit Aeneïdos quarto Aeneæ. [Thoantias,) Id eſt Thoantis filia. patronymicum adiecta ſyllaba formatũ. nam hæc Thoantis huius Thoantidos fieri debet à genitiuo Thoantis. cuius nominatiuus eſt Thoas. [Deuoto toro) Hinc notum eſt, quia deuotio in malũm ſaltem penè ſumitur. nam is dicitur deuotus alicui, qui pro eius ſalute morti addicitur. Et ideo quia pro fide deuoti ſumus, tractum eſt, vt is Zelus, quem in Deum, & religionem habemus, à Chriſtianis deuotio dicatur. Acsen.

IN SEPTIMAM EPISTOLAM, ARGVM. HVBERTINI.

ILIO, Troiaq; omni à Græcis euerſa Aeneas Veneris & Anchiſæ filius patriam relinquens, conſtructa claſſe apud Antandrum ciuitatem, ſe mari credidit cum patre, & Aſcanio filio, & dijs penatibus & multis Troianis, qui ſe eius nauigationis comites, & ſocios præbuerunt, & primùm quidem in Thraciam delatus eſt, vbi Aenum oppidum condidit, vt multi putant: Mox, prodigijs territus, & voce Polydori crudeliſſimè à Polymneſtore Thracum rege interfecti admonitus, vt inde fugeret Delum tenuit, illic accepto ab Apolline reſponſo, errore patris malè interpretantis reſponſum, Cycladas inſulas prætervectus, ad Cretam venit, quam fatalem terram, & ab oraculo prædictam. Anchiſes crediderat, verùm cum ibi peſtilentia laboraret, à dijs penatibus in ſomnijs monitus, vt diſcederet, ad Strophadas delatus eſt inſulas, inde prætervectus maritima Græcia, apud Epirum ſuſceptus eſt Heleni hoſpicio, qui Troianus, & Priami filius, illic Pyrrho ſucceſſerat in regno. inde profectus Calabriam tenuit, ex qua ſtatim diſceſſit territus aduentu Diomedis, nauigauitq; vſque ad Scylaceum

lam, & Charybdim, quæ ſunt in mari Siculo Aetnæ vicina, inde ventis agitatus circuita maxima parte Siciliæ Drepanum venit, vbi vt Virg. voluit) patrem amiſit, quo in Sicilia ſepulto, & honoribus præbitis, donatis ab Aceſte Troiano, qui in Sicilia regnabat, vino & ceteris neceſſarijs cum diſceßiſſet, vt in Italiam veniret: quam ſibi fatis dari, & à Creuſa vxore, & ab oraculo reperto in Delo, & ab Heleno intellexerat: tempeſtate maris, & vi ventorum agitatus, in Libyam delatus eſt, ex xx. nauibus vna duntaxat ſubmerſa. Fortè per ea tempora, vt Virg. finxit, Dido, quæ ex Tyro fugerat marito ſuo Sychæo à Pygmalione ipſius fratre interfecto, metuens & ipſa fratris ſæuitiam, & auaritiam, in terra Libyca vrbem nouam Carthaginem condebat, empto ab Hyarba rege ſol, quantum poſſet taurino corio circũdare, quo ſecto in minutiſſimas corrigias, in tantum id extendit: quod occupauit ſtadia duo & xx. quo ſpatio vrbem condidit. Ad hanc igitur Didonem cum Aeneas veniſſet, cum ſocijs ab ea, & vrbe, & hoſpitio exceptus eſt liberaliſſimè: mox etiam ab ea amatus, cum illa concubuit: cumque ibi moraretur: admonitus ab Anchiſe patre in ſomnijs, & à Mercurio ab Ioue miſſo, vt inde diſcederet, & fatalem terram peteret, non auſus reginæ dicere, cum clàm abire pararet, regina Dido præſentiens, poſtquam fruſtra precibus fatigauit Aeneam, fingitur ab Ouidio hanc epiſtolam ad eum ſcripſiſſe, in qua nititur reuocare eum à propoſito nauigandi, arguens ab honeſto, & tuto: ab honeſto quidem, quia non deceat eam deſerere: à qua hoſpitio ſit exceptus, & omnibus res adiutus, & cui fidem dederit, à tuto, quia mare procelloſum, & tempeſtuoſum ſit, à quo ſit tutum abſtinere, & habeat terram paratam, quam relinquere propter incertam imprudentia ſit. Commemorat autem ſua in Aeneam beneficia, & rogat, vt ſi decreuit omnino diſcedere, ſaltem differat, & expectet donec mare tranquillum ſit. Quod ſi noluerit dicit, quod ſeipſam interimet, & iubebit inſcribi epitaphium in ſepulcro, quo Aeneas cognoſcatur fuiſſe cauſa eius mortis.

IN SEPTIMAM EPISTOLAM ARG.

TROIA à Græcis euerſa, Aeneas Anchiſæ, Veneris filius, raptis ab incendio ſecum penatibus, viginti nauibus mare conſcendit. Qui tempeſtate vexatus, magna parte maris peregrata, in Lybiam quidem delatus eſt, vbi tunc Dido, vt Virg finxit, Beli filia, & Sichæi Herculis ſacerdotis vxor, ex Tyro vrbe profecta, fratris Pygmalionis, qui incautum maritum ob eius diuitias, interemerat, & ſæuitiam, & auaritiam fugiens, vrbem nouam Carthaginem condebat, à qua Aeneas cum ſocijs liberaliſſimè ſuſceptus, & amatus cum ea concubuit. Verùm cum Mercurij monitus in Italiam ſibi ab oraculo promiſſam nauigare cogeretur Dido, præſentiens, veluti quæ ardentiſſimo amoris flagrabat incendio, illum à nauigãdi, aut ſaltem differendi propoſito reuocare tentans, poſt multas tandem fruſtra effuſas preces, ad eum moribunda ſcripſit, quem nouerat mortis cauſam præbuiſſe.

DIDO AENEAE.

Accipe Dardanide moritur& carmen Eliſæ.
Quæ legis, à nobis vltima, verba legis.

SIc, vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis
Ad vada Meandri concinit albus olor:
Nec, quia te noſtra ſperem prece poſſe moueri.
Alloquor: aduerſo mouimus iſta deo.
Sed meriti famam, corpuſque, animumque pudicum
Cum malè perdiderim: perdere verba leue eſt.
Certus es ire tamen: miſeramque relinquere Dido:
Atque ijdem venti vela, fidemque ferent:
Certus es Aenea cum fœdere ſoluere naues:
Quæque vbi ſint neſcis, Itala regna ſequi.
Nec noua Carthago: nec te creſcentia tangunt
Mœnia: nec ſceptro tradita ſumma tuo.
Facta fugis: * facienda petis: quærenda per orbem
Altera, quæſita eſt altera terra tibi.
Vt terram inuenias: quis eam tibi tradet habendam?
Quis ſua non notis arua tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi reſtat, & altera Dido:
Quamque iterum fallas, altera danda fides.
Quando erit, vt condas inſtar Carthaginis vrbem?
Et videas populos altus ab arce tuos?
Omnia ſi veniant: nec te tua vota morentur:
Vnde tibi, quæ te ſic amet, vxor erit?
Vror, vt inducto ceratæ ſulfure tedæ:
* Vt pia fumoſis addita thura * rogis.
* Aeneaſque oculis ſemper vigilantibus hæret,
Aeneamque animo noxque, dieſque refert.

HVBER. SIc vbi) Dicit Dido ſe appropinquante fine ſuæ vitæ, effundere flebiles voces ad Aeneã ſicut cygnus vicinus morti ſolet flebiliter cãtare. Ferũt enim appropinquantibus cygnis extremo vitæ pennam in capite natam paulatim in cerebrum deſcendere, interea verò ipſos cygnos flebiliter cantare, donec moriantur. Ouidius lib. ij. faſtorum. Flebilibus numeris veluti canentia dura Traiectos penna tempora cantat olor. Plin. lib. x. olorum morte narratur flebilis cantus falſis (vt arbitror) aliquot experimentis. Ordo eſt. Olor albus. [Abiectus) Poſitus. [Ad vada) .i. apud aquas nam vada dicuntur aquæ, per quas pedibus vadere poſſumus. interdum ſimpliciter pro omnibus aquis ponuntur. [Mæandri) Fluuij Lydiæ. iuxta quem multi ſunt cygni. [Concinit) Cantat. [Sic) .ſ. flebiliter, ſicut ego nunc canto. [Vbi) .i. quando. [Fata vocant) .i. mors eũ trahit. [Moueri) .i. flecti. [Mouimus iſta) .i. tibi preces fecimus. [Deo aduerſo) .i. nobis irato, & non fauente. Iuuen. de Demoſthene. Dijs ille aduerſis genitus. [Sed) Quaſi dicat, cum maiora perdiderim: poſſum etiam perdere leuiora .i. verba ſtultra fundere. [Famam) Laudẽ. [Meriti) .i. beneficij mei tibi collati. [Corpus) A te violatum. [Leue) .i. facile. [Certus es) .i. deliberaſti. [Ferent) Auferent. [Fidẽ) Quam mihi dediſti: quia diſcedet tecum, neque eã mihi ſeruabis. [Cum fœdere) .ſ. conuubiali. [Soluere) Propriè dixit. nam naues dicuntur ſolui cum à littore mouẽtur. Statius in Achilleide. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus. dicit ergo deliberaſti & naues, & fœdus nuptiale, quod mecum feceras, tecum abducere. [Quæque vbi ſint) Quia ſolum audita, non autem viſa ſunt tibi. [Noua) Aut alluſit ad ſignificationem nominis, quia vt Seru. dicit, Carthago lingua Pœnorum noua ciuitas dicitur: aut re vera quia tũc noua fiebat. Virg. Aen. j. ſurgentiſque nouæ Carthaginis arcem. [Tradita) Commiſſa. [Tuo ſceptro) Tuæ poteſtati: nam ſceptrum regibus datur. [Facta) Diſſuadet ab vtil. [Facta fugis) Quod eſt imprudentis. [Quærenda.) Ordo eſt. [Altera terra) .ſ. Italica, eſt quærenda. [Altera) .ſ. hæc, quã tibi dedi [Eſt quæ) .i. iam parta tibi. [Vt) .i. quamuis. [Habendam) Poſſidendam, & habitandã. [Quis,) Quaſi dicat nullus. [Tenenda) Habenda vt Tyrij tenuere coloni. [Alter amor) Quẽ fortaſſe nunquã inuenies. [Iterũ) Secundo, ſicut mihi datã ſemel feſelliſti. [Quando erit,) Quaſi dicat nunquam: aut tardiſſimè. [Condas) Aedifices. [Inſtar) Ad ſimilitudinem, eſt autem, vt voluit Seru. nomen indeclinabile, & notandum nunquam præpoſitionem apud idoneos ei præponi: vt inſtar montis equum, & Ouid. Deque genis lacrymę fluminis inſtar eunt. [Et vid.) Subaudi quando erit? [Tuos) Tibi ſubditos. [Omnia) Supradicta. [Si) .i. quãuis. [Veniant) .i. eueniant, & contingant tibi. [Morentur) Tardent, & impediant. [Vnde erit,) q.d. ex nullo loco inuenies. [Sic) Sicut ego amo te. [Vror) Per quaſdã ſimilitudines demõſtrat vim ſui amoris erga Aeneam. [Vror) .i. ardeo. ſ. amore tui. [Inducto) Superimpoſito. [Ceratæ) Illitæ. [Tedæ) Species arborum, quæ ex ſe liquorem emittunt: ſunt autem, vt dicit Plin. flammis, luminibuſque ſacrorũ gratæ. [Refert) Repræſentat. Virg. illum abſens abſentem auditque videtque. [Ille) Aeneas. loquitur autem de eo, tanquam de tertia perſona. [Surdus) Non rñdens: trãſlatio ab eo, qui auditu caret. [Et quo) .i. eſt talis, quo ego debeã velle carere, & eſſe ſine eo. [Si non) .i. niſi. [Sim ſtul.) Quia ſtultus eſt, qui eo nõ vult carere: cui intelligit ſua beneficia non eſſe grata: nec ſe ab eo amari: tamen quia dixerat eum talẽ eſſe, vt deberet velle eo carere: remouet à ſe ſuſpicionem odij dicens. Non tamen &c. [Inuiſum) Scilicet eſſe Aeneã. [Queſta) .i. licet lamentata de eo. [Amo peius) Amo vehemẽtius. Terent. Quo minus

Margin notes: * Fugienda. · * Foris. · * Hæc duo carmina in alijs non legũtur.

Ille quidem malè gratus, & ad mea munera ſurdus:
  Et quo, ſi non ſim ſtulta, carere velim.
Non tamen Aeneam, quamuis malè cogitet, odi:
  Sed queror infidum: queſtaque, peius amo.
Parce Venus nurui: durumque amplectere fratrem
  Frater Amor: caſtris militet ille tuis.
Aut, ego quem cœpi (neque enim dedignor) amare:
  Materiam curæ præbeat ille meæ.
Fallor: & iſta mihi falsò iactatur imago:
  Matris ab ingenio diſsidet * ille ſuæ.
Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
  Robora, te ſæuæ progenuere feræ:
Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
  Quo tamen aduerſis fluctibus ire paras.
Quò fugis? obſtat hyems: hyemis mihi gratia proſit:
  Aſpice, tu euerſas concitet Eurus aquas.
Quod tibi malueram, ſine me debere procellis:
  Iuſtior eſt animo ventus, & vnda tuo.
Non ego ſum tanti: quod non * mediteris iniquè:
  Vt pereas: dum me per freta longa fugis.
Exerces pretioſa odia, & conſtantia magno:
  Si, dum me fugias, eſt tibi vile mori.
Iam venti ponent: strataque æqualiter vnda,
  Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis vtinam mutabilis eſſes:
  Et, niſi duritia robora vincis, eris.
Quid, ſi neſcires inſana quid æquora poſſent?
  Expertæ toties tam malè credis aquæ?
Vt pelago ſuadente etiam retinacula ſoluas:
  Multa tamen latus triſtia pontus habet.
Nec violaſſe fidem tentantibus æquora prodeſt:
  Perfidiæ pœnas exigit ille locus,
Præcipuè cum læſus amor: quia mater amorum
  Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam, timeo: * noceamque nocenti:
  Neu bibat æquoreas naufragus hoſtis aquas.
Viue precor: ſic te melius, quàm funere, perdam:
  Tu potius læti cauſa ferare mei.
Finge age à te rapido (nullum ſit in omine pondus)
  Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falſæ periuria linguæ:
  Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Coniugis ante oculos deceptæ ſtabit imago
  Triſtis, & effuſis ſanguinolenta comis.

minus ſpei eſt, eo magis amo. [Parce) Conuertit ſermonē ſuū ad Vene. & Cupidinē, vt Aeneā in amoris caſtra cōpellant. [Nurui).i. mihi, quæ ſum nurus tua, nam ſum vxor Aeneæ filij tui. [Amor) Cupido [Frater).ſ. Aeneæ, nā ambo eſtis filij veneris. [Militet) Verſetur, & propriè dixit. Nam, vt inquit Ouid. lib. primo Amorum. Militat omnis amans, & habet ſua caſtra cupido. [Aut ego).ſ. militem in tuis caſtris, ſubaudiendum eſt enim verbum. [Quę cœpi amare) Ex quo eum vidi, & audiui loquentem. Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni. [Neq; enim dedignor) Parentheſis eſt. [Ille) Aeneas. [Materiam) Fomentū, nutrimentum .i. reſpōdeat meo amori: nam cura amorem ſignificat, vt ex verſu Virg. ſupraſcripto patet, dicitur autē, quod cor vrat. [Fallor).i. fruſtra hoc cogito, & peto, vt meo amori reſpondeat. [Iactatur) .i. laudatur, vel oſtentatur ab eo. [Matris) Probat, quod dixit, dicit enim eum omnino eſſe contrarium Veneri matri ſuæ. [Diſſidet) Diſcordat. [Ingenio) Natura, quia Venus eſt mollis, & placabilis, Aeneas verò durus, & inexorabilis. [Te lapis) Hæc ſupradicta dixit, tāquam de tertia perſona, nunc conuertit ſermonē ad ipſum Aeneam, Arguens ipſum nimiæ duritiæ. Eſt autem tota hęc ęmulatio Virgiliana in iiij. Aen. vbi Dido ſic loquitur. Nec tibi diua parens, generis nec Dardanus auctor Perfide, ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus, hyrcanæque admorunt vbera Tigres. [Innata).i. genita. [Robora) Arbores. [Sæuæ feræ) Vt Tigres, aut Vrſæ: aut Leęnæ. [Aut mare,) Scilicet Genuit te. [Quale vides) Non Trāquillum, ſed procelloſum: quale nūc vides. [Agitaui) Moueri. [Quo) .i. per quod mare. [Tamē paras ire).ſ. cum ita agitetur ventis. [Quò fugis) Contumelioſe dixit, fugis: vnde ipſe apud Virg. reſpondet, ne finge fugam. [Obſtat) Impedit te. [Hyemis mihi gratia proſit).i. ſi tu tua ſponte non vis mihi hoc munus præſtare, vt aut maneas, aut differas fugam tuam, ſaltem facias hoc neceſſitate tempeſtatis. [Aſpice) Demonſtrat ei magnitudinem tempeſtatis. [Concitet) Cōmoueat. [Sine) Permitte. [Me debere) Me eſſe obligatam. [Procellis) Tēpeſtatibus, & impetuoſis ventis. dicuntur autem quaſi percellę à percellēdo .i. percutiendo. [Iuſtior tuo animo) Quia vult reddere gratiam mihi benè merenti. cum vult te apud me retinere, tu aūt, qui accepiſti beneficium, nō vis reddere gratiam. [Non ego ſum) Dicit Aeneā nō debere ſe obijcere periculo mortis propter ipſam, dum vult eam fugere. Ordo eſt. [O inique non ſum tanti, vt pereas).i. perire velis, dum fugis me per longa freta. [Quod).i. quam rem. [Non meditaris) Non cogitas. [Exerces) Senſus eſt. ſi habes me odio, & propter hoc paruifacis obijcere te morti: hæc tua odia ſunt nimis magni pretij, & nimis cara, & conſtantia magno: quia cōſtant tibi vita, quæ eſt res magna. [Si eſt vile tibi,) Id eſt ſi paruifacis: nam interdum odio alicuius ſolent hominis paruifacere pericula, & mortem: vnde eſt illud amantis apud Virg. in Buc. Specula de mōtis in altum Deferar: extremum hoc munus morientis habeto. [Iam venti) Dicit, citò ceſſaturam tēpeſtatem, indeque eū tutius nauigaturum. [Ponēt).i. quieſcēt. [Iam).i. citò. [Strata) .i. mulcta quieta. [Triton) Deus maris, Neptuni ex Salacia Dea maris filius, & eoſdem tibicen. Ouid. primo Metam. Caua buccina ſumitur illi Tortilis in latum, quę turbine creſcit ab imo. [Curret) Celeri curru ibit per mare. [Equis ceruleis,) Id eſt Delphinibus iunctis currum in vicem equorum: nam deorum maris equi ſunt Delphines: volunt autem poëtæ Deos maris, non ire ſuper vnas, niſi ferè quieto mari: vnde Virgilius in primo Aeneidos poſt placatum mare dixit de Neptuno. Cœloque inuectus aperto flectit equos: Curruque volās dat lora ſecundo. [Cū ventis) Quorū natura eſt: vt mutentur. Hor. ſecundo Carminum. Non ſemper imbres nubibus hiſpidos manant in agros: Aut mare Caſpium vexant inæquales procellæ. [Eris,) Scilicet mutabilis. [Niſi vincis,) Id eſt niſi ſuperas, id eſt niſi es durior roboribus. Robur autē ſpecies arboris eſt: ex qua deterrimam eſſe gallam Plinius ſcribit: eſt autem eius lignum nimiæ duritiæ: ponitur autem pro omni re, quæ dura ſit. [Quid,) Scilicet faceres? quaſi dicat ignoſcendum eſſet tibi, ſi intrares mare: cuius periculum ignorares. [Expertæ) Probatę à re eſt in ſignificatione paſſiua participium. [Tam malè).i. tam cum periculo tuo. [Credis) Confidis: vt, O formoſe puer, nimium ne crede colori. [Vt).i. quāuis. [Retinacula) Funes nauium. [Etiam pelago ſuadente) .i. etiam mari tranquillo: quia tunc videtur ſuadere nobis nauigationem. [Nec prodeſt) Lipto re eſt .i. nocet. [Tentātibus) Ingredientibus. à tento deriuatur. vt Virg. Tētāda fuga canit ęquora Calchas. [Exigit pœnas perfidiæ).i. punit pfidos. [Præcipuè) Hoc dicit, vt magis eum terreat. [Quia) Rationem ponit. [Mater amorum) Venus. amorem autem dixit, quia duo dicūtur eſſe Cupidines. [Edita).ſ. genita. [Aquis Cytheriacis) Hoc ſecūdum fabulam dixit: quam Seru. in v. Aen. refert. Dicit enim Cœlium patrem fuiſſe Saturni, cum iratus filius falce virilia amputaſſet: lapſa in mare ſunt: de quorum cruore, & maris ſpuma nata dicitur Venus: vnde & Afrodite dicitur: nam Afros cum accentum in fine habet ſpumam ſignificat: inde & Virg. libro ſupradicto. Fas omne eſt Cytherea meis te fidere regnis, Vnde genus ducis. Huius autem fabulæ allegoriam qui vult ſcire, videat Seruium loco ſupraſcripto. Cytherea autem dicitur à Cytheris inſula tantūm pluraliter declinata: quæ vt Plin. lib. iiij. inquit, in Laconico ſinu eſt, antea Porphyris appellata. Venus autē cum primūm nata eſt mari: eo concha deuecta eſt: vnde & nomen accepit: inuenitur autem & pro vrbe, & pro inſula eodem nomine. interdum tamen Venus, Iouis, & Diones filia dicitur: vnde & ipſa nonnunquam dicitur Dione, & Dioneus à Venere nomen deducitur. vt apud Virgil. in Buc. Ecce Dionei proceſſit Cæſaris aſtrum. Et Aen. iij. Sacra Dioneæ matri, id eſt Veneri. [Perdita,) Id eſt timeo, ne te perdam naufragio: quem tamen amiſi: quia non vis mecum manere. [Neu,) Id eſt & ne. [Hoſtis) Aeneas.

* Aura legit, & tua.

* Mediteris.

* nocētue.

Aeneas.[Naufragus)Summerſus. [Viue precor) Conciliat ſibi Aeneam,optans ei vitam.[Sic).ſ.viuendo.[Quam funete) Quã morte.i.melius eſt,quod caream te viuo, q̃ mortuo. [Ferare) .i. dicare. [Potius).ſ.q̃ ego dicar eſſe cauſa tuæ mortis . [Finge) Artificioſe ei cõmemorat recordationẽ conſcientiæ in magnis periculis.[Age)Hortãtis eſt.[Finge)Puta,animo tuo cogita . [Te deprehendi)Vſus eſt verbo nautico : nam nauigantes deprehendi dicuntur . Virg.lib.v.Aen.Hunc ego Getulis agerem ſi Syrtibus exul Argolicóue mari deprẽſus, & vrbe Mycene &c. [Quid mentis?)Id eſt quæ mens : & cogitatio erit tibi? [Nullum ſit) Parentheſis eſt. [Pondus) Effectus . [In omine).i.in augurio meo rum verborum.i.hoc tamen propter verba meã tibi nõ eueniat. [Protinus)Dicit quæ mens ei futura ſit . [Occurrent) Venient in mentem . [Periuria) Quibus me decepiſti . [Et Phrygia Dido)Phrygia legendum eſt , non autem Tyria , vt ſit ordo.Dido coacta mori fraude Phrygia.i.fraude tua: nam Aeneas Phrygius eſt.nam ſi dicatur Dido Tyria verſus non patitur : ſi verò fraude Tyria ſenſus repugnat.[Imago) Species . videbere enim videre me,quam decepiſti, quod maximè te anget.Iuuen.Et quod præcipuis mentem ſudoribus vrget, Te videt in ſomnis : tua ſacra,& maior imago Humana turbat pauidũ,cogitq́; fateri. [Triſtis) .i. mœſta . [Sanguinolenta)Vtpotè quæ tui cauſa ſe interfecerit.

AARON. AVT ego quæ cœpi) Neque enim dedignor amare, interruptionem pono ſtatim Aut,vt intelligas,aut ille præbeat materiam , vel eſt ſubſtractum meæ curæ,meo amori , neque enim ego,quæ cœpi,dedignor amare.

ACSEN. SIC vbi fata vocant) Hæc epiſt.viij.quam Dido ad Aeneam ſcripſiſſe fingitur,priuſquam abiret : ferè ex iiij.Aen.argumentũ aſſumpſit,verùm illic non ſcripſiſſe , ſed ſororem Annam miſiſſe dicitur . Principium videtur tacitæ obiectioni per Antipophorã reſpondere : ac ſi ipſa ſe aut Aeneam induxerit per longam cogitationem obijcientem,ac dicentem. Si certũ, aut decretum eum omnino tibi mori . neque interficere, cur ſcribis Dido ? quid canis moritura ? Reſpõdet . [Sic vbi fata vocant &c.) Hoc eſt,ſicut ego moritura cano , hoc eſt carmine epiſt.ſcribo. [Olor) .i. cygnus albus, ſed per excellentiam abiectus in herbis. [Concinit) .ſ.funus ſuum.vnde Martialis.Cantator cygnus funeris ipſe ſui. [Ad).i.iuxta. [Vada Mæandri) Fluminis illius fluxuoſi . [Vbi) .s.quando,aut poſtquam: nam aduerbia loci & temporis cõfundũtur,ita vt alterũ pro altero paſſim ponatur.[Fa.vo.).i.moriendi vis fatalis inſtãter vrget,hoc eſt ideo ſcribo,vt id faciam, quod cygnus.[Nec al.)Quia ſperẽ poſſe moueri noſtra prece . [Nos moui).i.cũ molimine auſpicatæ ſumus,& incepimus iſta . [Deo aduerb.).i.irato,& abnuente.[Sed cum perd.malẽ) .i. cum malo meo : hoc eſt indecenter.[Famam meriti).ſ.prioris . [Et corp.& ani.pud.) Propter carmen legendum eſt corpus, animumque legendum eſt corpus,animumque : nec minor eſt ornatus. [Leue) .i.parui momenti eſt.[Perdere verba).ſ.ſcripta in hac epiſt.[Certus es ire tamen) Anacolithon eſt.nam non præceſſit , quãquam mori conſtitui,ſi abieris,tamen certus es ire;& relinquere.[Miſeram Dido.).ſ.me.Seru.docet,q̃ Græcorum in o,vtimur tribus, aut quatuor caſibus,nominatiuo,actiuo,& vocatiuo in o,& genitiuo in us,aut in oos,vt hæc Dido,huius Didus, vel Didoos, hãc Dido,ò Dido.multi tñ hoc nomen latinè declinãt dicẽtes,huius Didonis,huic Didoni,hanc Didonẽ,quod etiam ſequar,licet nõ cõtinuò dixero,huius Sapphonis &c.ſed Sapphus,& hanc Sappho.[Iidem venti) Scribitur ij duplici,q̃a pluralis eſt numeri.ſenſus eſt.cõmittes eiſdẽ,ſeu iiſdẽ vẽtis vela,& fidẽ.i.fidelitatẽ tuam, quia fœdifragus eris.[Quæque vbi ſint)Et certus es ſequi regna Italica,quę neſcis,vbi ſint.dixi ex iiij.Aen.fere ſumpta, vbi dicit. Quid ſi nõ arua aliena,domosq́; ignotas peteres?Sed quia Virg. omnibus notus eſt fruſtra eius carmina ad hanc epiſt. facẽtia repetiero.[Male gratus).i.non gratus , ſed ingratus , & immemor beneficij. [Quęſtaque peius).i.intẽſius,& cũ maiori malo meo, amo.[Quęſta).i.poſt querelas.vnde amoris nõ queſtus, obliuio, ſi qua fieri põt,animi eſt remediũ,vt aũt obliuio ſit, occupãdus eſt alijs curis animus.[Frater amor)Frater Aeneæ, & etiã Didonis, q̃a ſe coniugẽ Aeneæ dictitat.[Aut ego quem &c.)Ordo eſt. Aut ille, quem ego cœpi amare,præbeat. [Materiam meæ curæ).i.ſe amabilem præbeat.[Neque.n.dedignor amare).i.libenter amarem,ſi ſe amari ſinat . Vnde dicit Aen. iiij. Quæ mihi reddat eũ, vel eo me ſoluat amãtem. [Fallor, & ipſa mihi fal.ia.ima.) Id eſt falſo præ ſe fert pietatem,& Veneris filium nuncupat , cũ ſit durior caute.Vnde Aen.iiij.Nec tibi diua parens,generis nec Dardanus auctor Perfide,ſed duris genuit te cautibus horrẽs Caucaſus,hyrcanæq́; admorunt vbera Tigres.[Aut mare) Hoc videtur ſumptũ ex Homero, qui (vt interpretatur Aulus Gellius lib.xij. cap j.) dicit ſic. Non eques ipſe pater fuerat tibi me Hercule Peleus,Non Thetis eſt genitrix:glaucum te protulit æquor,Aëtię & rupes: mẽs q̃ tibi dura,feroxq́; . [Quale vides agita.) Aen.iiij. Quinetiam hiberno moliris ſidere claſſem . [Quod tibi malueram) Senſus & ordo eſt.[Sine).i.permitte.[Me debere procellis, id ſupple:quod maluerã debere tibi).i.permitte, vt beneficio ventorum te detineã,& ęquè fruar quæ cum beneuolentia tua te malim, ſed non poſſum frui.non poſſum quidem,quia nõ permittis, & ita ventus,& vnda eſt.[Iuſtior).i.clementior,aut iuſtior , quia iuſtũ eſt,vt amãs amet,& amato fruar tuo aĩo.[Ego nõ ſum tãti) .ſ.valoris,vt per as,dũ fugis me p lõga freta . [Quod).ſ.dictum. [Nõ me.).i.interpreteris.[Iniquè).i.i malã partẽ.hoc eſt,q̃d per ironiã addit.[Exerces pe.).i.res p̃tioſas . [Cõſtãtia mag.) Aĩo .i. vt tibi magnũ,& pretioſum,hoc egregiũ facinus.[Si, dum me fugias &c.).i.ſi paruipẽdis mortẽ, dũmodo me fugas,quaſi verò maiori odio me,q̃ mortẽ proſequaris,cũ vt me fugias,illã incurras. [Expertæ aquę)Paſſiuè dixit,nã experior cõe eſt.[Nullum ſit in omine pondus)Honeſta,& amica parentheſis, nã dũ mala cõmemoramus,ne malorũ omẽ i amicos cõuertat , auerti petimus ab eis,& in inimicos cõuerti.Vnde ſi nõ ij.Aen. Locutus de euerſione Troiæ addit:q̃d Dij prius omẽ ipſum cõuertãt. Sumebãt autẽ vetere ſuperſtitioſi pro omine.i.futurę rei iudicio quidq̃d primũ auditẽt.vñ Aemilius deliberãs, an Perſen oppugnare deberet,audito a filia,Perſa mea periit , illud pro omine pdẽdi à ſe regis illius ſumpſit , quãuis filia de catella,ſeu canicula, cui Perſe nomẽ fuit,loqueretur.Et ideo patriſamiliàs q̃rẽti quis me petit,aut vocat?nõ rñdebatur nullus,aut nemo,ſed bona fortuna pater . Nec q̃ nihil haberet,audebat ſe nihil habere dicere ſed rectè : vnde in Eunucho. Tñ q̃d illi dẽ,rectè eſt : nã nihil dicere,mihi religio eſt .i.mali ominis metus:vbi oñdit,p eo,quod eſt nihil , dici ſolere, rectè.quia ergo Dido dixerat finge age te rapido:dictura, turbine deprẽdi interponit.Nullũ ſit in omine põdus i.nolo id tñ eueniat,nec vt ratũ ſit illud omẽ.[Et Phryg.Dido.)Ordo eſt. Et Dido coacta mori fraude Phrygia.i.Phrygũ,q̃ fraudolẽti ſunt . vnde ipſa Aen.iiij.Nec dũ Laomedonteæ ſentis periuria gẽtis.Nec legẽdũ eſt Tyria.vt ſciolorũ prauitate inuerſus eſt textus . Nam vidẽtes:q̃a Tyria eſſet Dido,& neſcientes malum eſſe verſum , & meliorẽ ſententiã,vt ſit Phrygia fraude.pro Phrygia, Tyria ſcripſerũt.[Cõiugis ante oc.) Sic Maro.Oĩbus vmbra locis adero.

Quidquid , id eſt , totum merui , concedite dices :
Quæque cadent , in te fulmina miſſa putes .
Da breue ſæuitiæ ſpatium pelagique , tuæq́ue:
Grande moræ pretium,tuta futura via eſt .
Nec mihi tu * parcas : puero parcatur Iulo :
Te ſatis eſt titulum mortis habere meæ .
Quid puer Aſcanius ? quid Dij meruere penates?
Ignibus ereptos obruet vnda deos .
Sed neque fers tecum : nec, quæ mihi perfide iactas :
Preſſerunt humeros ſacra, paterq́ue tuos .
Omnia mentiris : neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis : primaq́ue plector ego .
Si quæras, vbi ſit formoſi mater Iuli :
Occidit, à duro ſola relicta viro .

HVBER. MERVI totũ).i.iuſtè patior. [Putes)Pro putabis, id eſt credes non eſſe fortuita,ſed miſſa à dijs , vt vindicent perfidiam tuam : hæc enim cogitatio ſolet malæ cõſcientię euenire Iuuen. Hi ſunt,qui trepidant, & ad oia fulgura pallent,Cum tonat exanimes primo quoq́, murmure cœli . Non quaſi fortuitus,nec ventorum rabie:ſed iratus cadat in terras, & vindicet ignis . [Da breue) Præſcribit modum petitionis ſuæ : dicit.n.ſe non petere, vt Aeneas perpetuò maneat: ſed tantũ differat : donec ira ipſius Aeneæ,& pelagi aliquantulum fuerit remiſſa . [Da breue ſpatium ,) Id eſt concede breue tempus.[Grande morę) Senſus eſt.hec mora erit vtilis,q̃a poſtea habebis nauigationem tutã. [Via) Nauigatio . [Erit grande pretij).i.magna vtilitas . [Moræ)Tardationis tuę. [Nec parcas mihi) .i. ne habeas reſpectũ mei in morãdo:ſed filij tui.[Titulum)Nomen,& famã.[Meæ) Nõ etiam filij tui . [Quid mer.) .ſ. vt ſubmerſionis periculo à te obijciãtur.[Penates) Dij, quos tecũ,vt dicis, portas. [Ereptos) Liberatos. [Ignibus) Incendijs Troianis.[Fera)Portas.[Preſſerunt tuos humeros).i. tuis humeris ſunt portata . nam vt ipſe narrat

* Caræ.

Hæc mihi narrabas. at me mouere merentem.
Illa minor culpa pœna futura mea eſt.
Nec mihi mens dubia eſt, quin te tua numina dãnẽt:
Per mare, per terras ſeptima iactat hyems.
Fluctibus eiectum tuta ſtatione recepi.
Vixq́ue bene audito nomine, regna dedi.
His tamen officijs vtinam contenta fuiſſem:
Et mihi concubitus fama ſepulta foret.
Illa dies nocuit: qua nos decliue ſub antrum
Cæruleus ſubitis compulit imber aquis.
Audieram voces: nymphas vlulaſſe putaui:
Eumenides fatis ſigna dedere meis.
Exige læſe pudor pœnas violate * Sichei:
Ad quem (me miſeram) plena pudoris eo.
Eſt mihi marmorea ſacratus in æde Sicheus:
Oppoſitæ frondes, velleraq́ue alba tegunt.
Hinc ego me ſenſi noto quater ore citari:
Ipſe ſono tenui dixit, Eliſa veni.
Nulla mora eſt * venio: venio tibi debita coniux:
Sum tamen admiſsi tarda pudore mei.
Da veniam culpæ: decepit idoneus auctor,
Inuidiam noxe detrahit ille meæ.
Diua parens, ſeniorq́ue pater, ipſa ſarcina nati,
Spem mihi manſuri rite dedere viri.
Si fuit errandum, cauſas habet error honeſtas:
Adde fidem: nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitæq́ue nouiſsima noſtræ
Proſequitur fati, qui fuit antè, tenor.
Occidit * internas coniux mactatus ad aras:
Et ſceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor: cineresq́ue viri, patriamq́ue relinquo:
Et feror in duras hoſte ſequente vias.
Applicor ignotis: fratriq́ue elapſa, fretoq́ue,
Quod tibi donaui perfide, littus emo.
Vrbem conſtitui: lateq́ue patentia fixi
Mœnia finitimis inuidioſa locis.
Bella tument: bellis peregrina, & fœmina tentor:
Vixq́ue rudes portas vrbis, & arma paro.
Mille procis placui: * qui me coire, querentes
Neſcio quem thalamis præpoſuiſſe * ſuis.
Quid dubitas vinctam Getulo tradere Iarbæ?
Præbuerim ſceleri brachia noſtra tuo.
Eſt etiam frater: cuius manus impia poſcit
Reſpergi noſtro, ſparſa cruore viri.
Pone deos, & quæ tangendo ſacra profanas:
Non bene cœleſtes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapſis igne futurus:
Pœnitet elapſos ignibus eſſe deos.

narrat in ij. Aen. apud Virg. Sacra, penateſque ſibi ab Hectore qui ei in ſomnijs apparuerat, cõmendatos humeris impoſuit, & patrem ſimul: vt Virg. Ergo age care pater ceruici imponere noſtræ: Ipſe ſubibo humeris: nec me labor iſte grauabit. [Mentiris) Falſo iactas. [Neque incipit à nobis) Quia iã eſt aſſueta fallere alios. [Plector) .i. punior. [Si quæras) Probat, q alìàs deceperit. [Mater) Creuſa. [Occidit) Perijt. [Sola) Sine te. [Duro) Inhumano. [Hoc) .ſ. Creuſam eſſe à te relictam: nam circa finem ij. Aen. Virg. narrat Aeneas Didoni Creuſam fuiſſe à ſe amiſſam, cũ diſcederet à Troia: ſed eam conuerſam in miniſtram matris Deum. [Ad me) Videtur hic textus, vel obſcurus, vel ambiguus: alij, nouere: alij, mouere, legendum putant: ſed cum in alijs multis libris: tum in meo vetuſtiſſimo legitur: nouere: erit ergo ſenſus. narrabas mihi Creuſam à te relicta: ſed ego non ſolùm fui tibi vxor, ſicut ipſa: ſed ego tibi præſtiti beneficia, vnde maiorem pœnam es daturus: quod me deceperis, & dereliqueris: quàm quod illam reliqueris. [Nouere) Sciũt .ſ. omnes. [Merentem) .i. pręſtãtem tibi beneficia: nam hoc ſignificat mereri. Virg. in vj. Aen. Quique ſui memores alios fecere merendo. [Illa pœna) Quam tu dabis: & patieris ꝓpter Creuſam relictam. [Eſt futura minor culpa mea) .i. culpa, quam de me habes: nam in genitiuis nominum & pronominum: & item in nominibus poſſeſſiuis perſona poſſeſſoris dupliciter accipitur: & actiuè, & paſſiuè, actiuè ſic, iniuria Paridis concitauit vniuerſam Græciam aduerſus Troianos: hic iniuria intelligitur quã Paris alijs intulit: paſſiuè verò, iniuria Menelai Gręcos omnes ad auxilium ſuum cõmouit: hic accipitur iniuria, quæ Menelao illata eſt: & ſic culpa mea interdum intelligitur, quam ego de alio habeo: interdum quã alius de me: vt hic. [Nec mihi) Probat culpã de ſe decepta eſſe maiorem, quia non dubitat: quin, propter ipſam ſit daturus pœnas. [Quin) .i. vt non. [Dãnent) Dignum pœna iudicent; & puniant. Septima hyems, ſeptimus annus. vt ipſa apud Virg. in fine primi Aen. Nam te iam ſeptima portat omnibus errantem terris, & fluctibus æſtas. [Eiectum) Naufragum: vt ipſa in iiij. Aen. Eiectum littore, egẽtem Excepi, & regni demẽs in parte locaui. [Vix bene audito nomine) Nam vt in primo Aen. ſcribit Virg. cum audiſſet Dido ab Ilioneo: Rex erat Aeneas nobis &c. Reſpondit ipſa. Vultis, & his mecum pariter conſiſtere regnis: Vrbem quam ſtatuo, veſtra eſt. [His officijs) .ſ. quod te hoſpitio excepi, & regna dedi. [Fama) Quæ iam ſparſa, & vulgata eſt, me tecum concubuiſſe. Virg. quarto Aen. de hac fama. Hæc tũ multiplici populos ſermone replebat, Gaudens, & pariter facta, atque infecta canebat: Veniſſe Aeneã Troiano ſanguine cretum: Cui ſe pulchra viro dignetur iungere Dido. Nunc hyemem inter ſe luxu: quàm longa, fouere, Regnorũ immemores, turpique cupidine captos. Hęc paſſim Dea fœda vi-

* Sichæo.
* Venio quondã.
* In terras.
* In me coire.
* Velim.

rum diffundit in ora. [Sepulta) Incognita: à nullo commemorata. [Foret) Subaudi vtinã. [Illa dies) Cõmemorat tẽpus, quo primùm ſe cum Aenea commiſcuit: exierat enim in venationẽ cum Aenea: vt ſcribit Virg. lib. iiij. Aen. immiſſoque ſubito imbri à Iunone Venere cõſentiente Aeneas, & Dido in eãdem ſpeluncam imbrẽ fugientes deuenerunt: vbi primùm concubuerũt. [Nocuit) Virg. Ille dies primus leti: primusq; malorum cã fuit. [Decliue) Pendẽs. [Sub antrũ) .i. in ſpeluncam. [Cõpulit) Coẽgit ire. [Cæruleus) Obſcurus. Virg. inſequitur cõmixta grãdine nymbus. [Audierã vo.) .i. clamorẽ. [Nymphas vlulaſſe putaui) Virg. Sũmoq; vlularũt vertice nymphæ. [Eumenides,) q. d. non fuerunt nymphæ, ſed furiæ, quæ ſigna dederũt. [Fatis meis) .i. infelicitati. [Exige) Nõ ad Sicheum: vt quidam malè exiſtimant: ſed ad pudorẽ a ſe violatum ſermonem cõuertit: neque enim legendum eſt Sicheũ: quia neque ratio carminis patitur: nam Sicheus non eſt diſſyllabũ, vt Theſeus, ſed triſſyllabum, vt Anthæus. Virg. Huic coniux Sicheus erat, ergo Sichei legendũ eſt, vt ſit ordo. [O pudor læſe violate) Eſt aũt diſtinguendũ, ne vitioſum ſit, duo adiectiua ſine copula poni, ſicut apud Virg. Tectum Auguſtum, ingens, centum ſublime columnis. [O pudor) O pudicitia. [Violate) Virg. Ante pudor, q̃ te violem, aut tua iura reſoluam. [Exige pœnas Sicheo,) Id eſt ſume de me pęnas, quas Sicheus deberet exigere, quia ei non ſeruaui fidem. Virg. Nec ſeruata cineri promiſſa Sicheo. [Plena pudoris) .i. plena verecundiæ: quia pudet me. [Eſt mihi) Dicit Dido ſe vocatã fuiſſe noctu à ſimulacro mariti: qđ in domo colebat ſumma veneratione. [Sicheus) Imago Sichei. [In æde) In templo. Virg. Præterea fuit in tectis de marmore tẽplum Coniugis antiqui, miro quod honore colebat, Velleribus niueis, & feſta fronde reuinctum. [Oppoſitæ) Ad ornatum. [Vellera) Lanæ. [Tegunt) Ornãt. [Hinc) Ex illa æde. [Noto ore) .i. notis verbis. Virg. Hinc exaudiri voces, & verba vocantis viſa viri &c. [Ipſe) Sicheus. Eliſa) Hoc enim fuit prius nomen Didonis: nã poſtquã Carthaginem condidit, Dido appellata eſt quod nomen lingua punica ſignificat viraginem: alij volunt, vt Seru. poſtquam ſeipſam interemit, hoc nomine appellatã fuiſſe. [Veni) Imperatiui eſt modi. q. d. neceſſe eſt: vt mecum ſis. [Nulla mora) Dicit Separatam mori, vt ſit cum Sicheo, quod etiam libentius, & celerius faceret: niſi pudicitiam amiſiſſet. [Da veniam) Ad Sicheum loquitur. [Idoneus) Cui credendum quiſque putaret. [Inuidiam) Odiũ. [Noxe) .i. culpæ. Virg. Vnius ob noxam. [Detrahit) Aufert. [Diua parens) Enumerat ea, quæ fecerunt fidem. [Diua) Non mortalis. [Pia ſarcina) Pium onus .i. pater, quẽ humeris ſuis ſe geſtaſſe dicebat. [Spem) Nã ea videbatur eſſe officia hois boni, & fidelis, neque videbatur qui talia feciſſet, poſſe quenq̃ decipere. vnde dicit ſe propter ſupradicta ſperaſſe eum eſſe remãſurum

apud

apud ſe, ſicut promiſerat. [Si fuit errandum,) q.d. ſi ob vllam rem debui nõ ſeruare, quod Sichæo promiſeram, nam in hoc erraui. [Honeſtas) Probabiles. [Adde fidem) Quam dedit mihi .i. adde, quod mihi iurauit [Pigendus). ſ. Aeneas .i. nõ erit, quare pigeat & turpe mihi ſit ei credidiſſe. [Durat) Enumeratis iis, quę Aeneę poterant facere fidem viri boni, ne culpã in ipſam Didonẽ trãſferendam diceret, dicit ſe eſſe infelicem vſque ad vltimum vitæ ſpiritum: & enumerat ſeriem ſuarũ infelicitatum. [Nouiſſima) Vltima .i. vſque ad mortem. [Tenor) Perſeuerãtia. [Fati) Infortunÿ fatalis. [Occidit) Incipit enumerare infortunia, inter quæ primum ponit mortem mariti ſui Sichęi, quẽ miro amore dilexit. Fuit aũt Sichęus Didonis auunculus, vt Iuſtin. ſcr. lib. xviij. ſacerdos Herculis: qui bonos, ſecundus à rege erat, qui magnas, ſed diſſimulatas opes habebat, aurumque metu regis non tectis ſed terræ crediderat, quã rem & ſi homines ignorabant, famã tamen loquebatur. itaque Pygmalion oblitus iuris humani auũculum ſuum, eũdemq; ſororis maritum ſine reſpectu pietatis occidit. [Occidit) Periÿt. [Mactatus) Tanquam victimã interfectus. [Ad aras) .i. apud aras. Virg. Impius ante aras, atque auri cæcus amore, Clam ferro incautũ ſuperat &c. [Frater) .i. meus, quod magis eſt dolendum. [Præmia) Nomen, & titulum. [Exul agor) Narratio eſt reliquarũ infelicitatũ, quæ licet ſit de præteritis, tñ elegãter ſit per præſens, vt res nunc geri videatur. [Exul agor) Expellor à patria, nã crudelitas fratris coëgit eã facere ſuadẽte Sichęi imagine, quæ Didoni noctu apparuit, & omne facinus Pygmalionis enarrauit. [Patriam) Quam deſerere quiſque infeliciſſimum putat. [Et feror) Amplificatio infelicitatis, dicit.n. ſe nõ habuiſſe locum certum, quo iret, neque etiam tuto nauigaſſe. [Hoſte ſequẽte) .i. fratre Pygmalione, q vitæ, & rebus meis inſidiabatur, vt hoſtis, inde Virg. Germaniq; minas. [Applicõr) Adducõr. [Elapſa) Clàm, & cum difficultate erepta. [Emo) Sic legendum eſt in præſenti tẽpore ſicut & ſupradicta verba, quod etiam ratio carminis exigit, nam emi, quod primã naturaliter producit, nullo pacto legi poteſt, quo aũt quidam exponunt emi .i. orna, vt ſit imperatiui modi, ſtultiſſimum eſt. [Inuidioſa) Paſſiuæ eſt ſignificationis .i. quibus inuidetur. vnde Anna ad ipſam Didonẽ lib. iiij. Aen. ſic inquit: Nec venit in mentem, quorum conſederis aruis? Hinc Getulæ vrbes genus inſuperabile bello: Et Numidæ infręni cingunt: & inhoſpita Syrtis: Hinc deſerta ſit regio lãtęque furente, Barcæi. Bella tument. Virg. Quid bella Tyro ſurgentia dicam? [Peregrina & fœmina) Et fortuna, & à ſexu mouet cõmiſerationẽ. [Rudes) Nouas. [Mille) .i. multis. numerus finitus, pro infinito. [Coiere) Congregati ſunt. [Neſcio quem) Quaſi ignotum. [Suis thalamis) .i. connubio ipſorum. [Quid dubitas,) q.d. non eſt talis fortuna mea, vt debeam recuſare etiam captiuitatẽ. Virg. Quid moror? an mea Pygmalion dum mœnia frater Deſtruat: & captã ducat Getulus Iarbas? [Getulo) Qui imperat Getuliæ: quæ eſt pars Africæ. [Præbuerim) Pro præbebo. [Scelerato) Ecce hoc verbo magis prohibet, quod videtur concedere. [Frater) Pygmalion. [Sparſa) Fœdata. [Viri) Mariti mei Sichæi quẽ interfecit. [Pone) Pro depone. Aphæreſis. [Profanas) Pollus, & maculas tãgẽdo: quia ab impiorũ manibus Dei tangi, indignantur, inde apud Virg. Donec me flumine viuo abluero, nã cruentis manibus tangere ſacra Aeneas nefas duxit. [Non benè cœleſtes) Sententia eſt rhetorica. [Si tu) Senſus eſt. Dei nollent ſe eſſe liberatos ab incẽdio Troiano, ſi tu, qui es impius, eras culturus deos elapſos ab incendio. Ordo eſt. Deos pœnitet eſſe elapſos ignibus &c. [Si tu). ſ. ſceleratus, & impius, habet enim hoc pronomen demonſtratiuũ emphaſim. [Eras futurus cultor ipſis ereptis) .i. liberatis. [Igne) Quia mallent ſe eſſe cõbuſtos, quam habere talem cultorem.

ASCEN. DA breue ſæuitiæ ſpatium pelagique tuæque) .i. differt ſæuitiam tuam, & vita ſæuitiam maris, quia grande pretium eſt mori. nam via eſt futura tuta ſi aliquãtulum immoratus fueris. [Te ſatis eſt tit. &c.) Parcas ergo Aſcanio, ne & eius mortis titulum habeas, dicariſque interfector filÿ tui. [Omnia mentiris) Quæ ſcilicet de pietate tua in deos, & patrẽ narraueras, vt ij. & iij. Aen. recitatur. [Hæc,) Scilicet pietatis opera in coniugem etiã tuam, quam per Troiam quæſiſti. [Ac) Pro & hæc. [Mouere,) Id eſt mouerunt, id eſt affecerunt commiſeratione me. [Merentem). ſ. ex pia credulitate, & tamen. [Illa pœna) Quam pro tam facili credulitate dabo. [Eſt futura minor mea culpa) Quia plus mali merui, quam mori, dum tam perfido fidem habui. [Fluctibus eiectum) Virg. Nuſquam tuta fides, eiectum littore egentem Excepi, & regni demens in parte locaui. [Illa dies) Sic Maro. Ille dies primus leti, primuſque malorum cauſa fuit. [Nymphas vlulaſſe) Sic Maro. Summoque vlularunt vertice nymphæ. [Eumenides) Dicuntur furiæ infernales per antiphraſim, id eſt contrariã ſcriptionem, eu.n. bonum ſignificat, cũ minimè bonæ ſint. [Exige &c.) Si legitur Sicheũ, vt ſit vocatiuus græcus, cum tamen nõ ſit diphthongus. Ordo eſt. [O pudor læſe) .i. extincte, & violate. [Exige pœnas) . ſ. à me. [Et ò Sichęo violate) .i. inhonorate per ſecundas nuptias, exige pœnas. Aut ſi legendum eſt Sichæo. Ordo eſt. O pudor læſe, & violate. [Sichæo) .i. in damnum Sichæi exige pœnas. [Ad quas) . ſ. pœnas. [Me miſeram) Subaudio, vel heu. ſed reprimit, ne ſit vehemens excandeſcẽtia, ad quas igitur, ò me miſeram, ego eo. [Plena pudoris) .i. verecundiæ, & ruboris. [Eſt mihi) Hoc quoque ex Virg. ſumptum eſt, vt patet in quarto. Vnde fruſtra &c. [Durat in extremum) Docet fatale eſſe generi ſuo, vt ęrumnis concutiatur, ne culpæ detur, quod neceſſitatis eſt. de fuga autem Didonis ex Tyro habetur ad longum Aeneïdos primo. [Quod tibi donaui &c.) Cõſentio cum ſuperiore commentario, legendum eſſe, emo, quia emi præteritum biſſyllabum primam producit, nec eſt ratio cur in præterito ponatur, cum dicat in præſenti, Applicor ignotis &c. nec obſtat, ꝙ donaui, dixit, nam quia de præterito ſæpe, quaſi de præſenti loquitur, bene dicit, applico, & emo littus &c. [Quod donaui) . ſ. non tunc. vnde non dicit dono, ſed poſtea. [Vrbem conſtitui) Virg. Vrbem præclaram ſtatui, mea mœnia vidi. [Getulo tradere) Non dices me, quia Getulo tribus longis conſtat. [Non bene cœleſtes) Memorabile dictum. [Si tu cultor eras) Senſus eſt. Tanta eſt perfidia tua, quòd ſi tu eras futurus cultor dÿs penatibus. [Elapſis) . ſ. ignibus, & ruinis. [Pœniteat elapſos) .i. ꝙ maluerint igne conſumpti eſſe, quàm abs te coli.

Forſitan & grauidam Dido ſcelerate relinquas:
Parſque tui latitat corpore clauſa meo.
Accedet fatis matris miſerabilis infans:
Et nondum nati funeris auctor eris.
Cumque parente ſua frater morietur Iuli:
Pœnaque connexos auferet vna duos.
Sed iubet ire Deus: vellem vetuiſſet adire:
Punica nec Teucris preſſa fuiſſet humus.
Hoc duce nempè Deo ventis agitaris iniquis:
Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore:
Hectore ſi viuo quanta fuere, forent.
Non patrium Simoënta petis; ſed Tybridis vndas.
Nempè, vt peruenias quò cupis: hoſpes eris.
Vtque latet, refugitque tuas obliqua carinas,
Vix tibi continget terra petita ſeni.
Hos populos potius in dotem ambage * remota
Accipe, & aduectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius vrbem:

HVBER. FORSITAN) Addit, quod poſſit eum mouere ad cõmiſerationẽ. [Relinquas) Pro relinques. & melius legit, q relinquis, vel relinques, quod ſequens verbũ indicat, nã dixit. [Lateat) Pro latebit: vel latere contingit. [Pars tui) Aliquis filius, q eſt pars patris. [Accedet) Addetur. [Fatis) .i. morti. [Miſerabilis) Quia nulla culpa ſua morietur. [Nondũ nati) .i. filÿ nondum editi in lucem. [Frater Iuli) Qui erit ex te genitus, ſicut Iulus. [Cũ ſua parẽte) .i. mecũ quę ſum mater ſua. [Vna pœna) .i. vna mors. [Cõnexos) Cõiunctos. [Sed iubet) Obiectio, q poſſet facere Aeneas. [Deus) Mercurius: ſic .n. ſe excuſabat Aeneas, vt apud Virg. lib. quarto Aen. Nunc etiam interpres diuum Ioue miſſus ab ipſo, Teſtor vtrũque caput: celeres mandata p auras Detulit. Ipſe Deũ manifeſto in lumine vidi &c. vel certè Apollinem vetius intelligit, cuius iuſſu petebat Italiam, vt ipſe apud Virg. lib. quarto. Sed nunc Italiam magnam Grynæus Apollo, Italiam Lyciæ iuſſere capeſſere ſortes. [Preſſa) Tacta calcata. ſic ipſa apud Virgilius. Felix heu nimium felix, ſi littora tantũ. Nunquam Dardaniæ tetigiſſent noſtra carinæ. [Hoc duce) Hoc dicit Dido: vt Aeneas minus ſit cupidus parere reſponſis Apollinis, dicit.n. eũ eſſe cauſam malorum Aeneę; quia dum eius reſponſa vult ſequi: quibus iubetur venire: agitatur iam multis annis, & mari, & terra. [Hoc) ſ. deo Apolline. [Duce) Auctore. [Teris) Cõſumis, vñ ipſe in vj. Aen. Magnas obeũtia terras, Tot maria intraui duce te, penituſq; repoſtas *remiſſa

Inq́ue loco regis, * ſceptraque ſacra tene.
Si tibi mens auida eſt belli, ſi quærit Iulus
Vnde ſuo partus Marte triumphus eat:
Quem ſuperet, ne quid deſit, præbebimus hoſtem,
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Tu modo, per * patrem, fraternaque tela ſagittas:
Perq́ue fugæ comites, Dardana ſacra, deos:
Sic ſuperent quoſcunque tua de gente reportas:
Mars ferus & damni ſit modus ille tui.
Aſcaniusq́ue ſuos feliciter impleat annos:
Et ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent:
Parce precor domui: quæ ſe tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis, præter amaſſe, meum?
Non ego ſum Phthia, magnisq́ue oriunda Mycenis:
Nec * ſteterunt in te virq́ue, paterq́ue meus.
Si pudet vxoris: non nupta, ſed hoſpita dicar.
Dum tua ſit Dido, quidlibet eſſe feret.
Nota mihi freta ſunt Afrum * frangentia littus:
Temporibus certis dantq́ue, negantq́ue viam.
Cum dabit aura viam: præbebis carbaſa ventis:
Nunc leuis eiectam continet alga ratem.
Tempus vt obſeruem: manda mihi: * ſerius ibis:
Nec te, ſi cupias, ipſa manere ſinam.
Et ſocij requiem poſcunt: laniataque claſsis
Poſtulat exiguas ſemire facta moras.
Pro meritis, & ſi qua tibi debebimus, vltrà:
Pro ſpe coniugij, tempora parua peto.
Dum freta miteſcunt: & amor dum temperat vſum:
Fortiter ediſcam triſtia poſſe pati.
Sin minus: eſt animus nobis effundere vitam:
In me crudelis non potes eſſe diu,
Aſpicias vtinam quæ ſit ſcribentis imago:
Scribimus: & gremio troicus enſis adeſt:
Perq́ue genas lacrymæ ſtrictum labuntur in enſem:
Qui iam pro lacrymis ſanguine tinctus erit.
Quàm bene conueniunt fato tua munera noſtro:
Inſtruis impenſa noſtra ſepulcra breui.
Nec mea nunc primùm feriuntur pectora telo:
Ille locus ſæui vulnus amoris habet.
Anna ſoror, ſoror Anna meæ malè conſcia culpæ,
Iam dabis in cineres vltima dona meos.
Nec conſumpta rogis inſcribar, Eliſa Sicheï:
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.
Præbuit Aeneas & cauſam mortis, & enſem:
Ipſa ſua Dido concidit vſa manu.

[margin, cut off:] Sce- / fa- / ta le- / matrē. / ſtete- / unt. / tāges / s. / Sunt / cer- / m, ma- / unt.

ſtas Maſſylū gentes, prætentaq́; Syrtibus arua. [Pergama) Troia. [Quāta) Quam magna, quā florida. [Tanto labore) Quāto petis arua aliena, vñ ipſa apud Virg. Quid ſi non arua aliena: domosque Ignotas peteres, & Troia antiqua maneret? Troia per vndoſum peteretur claſſibus æquor? [Patrium).i. Troianum. [Sed vndas Tybridis) Qui procul eſt ab his locis. [Vt).i. quamuis. [Quo cupis).ſ. ad Italiam. [Hoſpes) Nouus, & aduena. [Vſque).i. ſemper alij legūt, vtq́ue, & melius, vt ſit ſenſus. [Terra) Quam tu petis. [Vt latet).i. ſicut eſt remota, & obſtruſa, & penitus occultata. Virg. j. Georg. Vt ſilicis venis obſtruſum excuderet ignem. Idem lib. vj. Aeneid. Quærit pars ſemina flammæ obſtruſa in venis ſilicis. [Vitat) Quaſi ſponte fugit. vt Virg. Italiam petimus fugientē. [Vix continget) Eueniet. [Tibi ſeni).i. etiam ſi vixeris multos annos. [Hos) Meos. Annuēis. [Remiſſa) Omiſſa. [Ambage) Circuitu, vt, lōgæ ambages. [Opes Pygmalionis) Quas Pygmalion habere cupiebat, & ſperabat, vnde illud Virg. Portātur auari Pygmalionis opes pelago. [In Tyriam vrbē).i. in Carthaginem, quam Tyriam à conditoribus appellauit. [Ilion).i. res Ilienſes .i. ſtatum Troianū, & regnum tranſmutata in hanc vrbē, & eſto huius loci rex. [Felicius) Quam Troia fuit. [Sacra) Venerabilia, quia omnes reges erāt ſacri. [Si tibi ſatisfacit obiectionibus, quas Aeneas facere poſſet, quod vellet venire in Italiam, vt exerceat ſe, & filium Aſcaniuq́ in bellis, dicit.n. etiā in illis regionibus dari eis hanc opportunitatē. [Vnde) Ex qua cauſa. [Ne quid deſit).i. vt oia habeas.ſ. & rerum, & etiā opportunitatem victoriarum, & triūphorum. [Hic pacis) Et paci, & bello conuenit. [Hic locus) Noſter. [Tu modo) Per multas adiurationes eū orat Dido, vt ſui miſereatur, ſumitur autem verbū perfecti ſenſus inferius. Parce precor domui. [Tela fraterna).i. arma Cupidinis fratris tui. (Deos) Penates. [Sic) Adiurantis eſt, vt ſæpius diximus. [Superent).i. vincant. nam ſuperare interdum vincere vt hic: interdum ſupereſſe ſignificat: vt apud Virg. lib. iiij. Quid puer Aſcanius? ſuperátne? & Iuuen. Et quod ſuperauerat vnū, velo prora ſuo. [Ille Mars) Illud bellum.ſ. Troianū. [Sit modus) Sit finis. [Tui damni).i. vltra illud bellum, nullum vnquā patiaris damnū. [Suos annos) Natura, vel fato ſibi debitos. Sic ſupra Briſeis ad Achillem. Nunc quoque ſic omnes Peleus pater impleat annos. [Molliter) Talia enim mortuis precari ſolebant. Iuuen. Dij maiorum vmbris tenuem, & ſine pondere terram. [Cubent).i. quieſcant. (Domus).ſ. meæ. [Habendam) Poſſidendā. [Tibi) A te. ſic apud Virg. Miſerere domus labentis. [Quod,) q.d. nullum. [Nō ego) [Dicit ſe non fuiſſe hoſtem Troiani nominis: nec natam ex locis hoſtilibus. [Phthia) Vrbe Theſſaliæ, vnde Achilles nonnunquam Phthius dicitur: cuius cauſa omnes ex ea vrbe oriundi meritò debent eſſe odio Troianis. [Oriunda).i. orta: nomē eſt, nō aūt participium. [Mycenis) Vnde Agamemnon, & Menelaus fuerunt. [In te) Contra te. ſic apud Virg. iiij. Aen. Non ego cum Danaïs Troianam excindere gentem Aulide iuraui, claſsémue ad Pergama miſi. [Si pudet vxoris).i. ſi pudet te habere me nomine vxoris. [Hoſpita) Peregrina, & amica. [Qualibet).i. ſub quauis conditione.i. & ſerua, & amica. [Dum) Pro dummodo. [Nota mihi) Arguit à natura maris Lybici non eſſe nūc nauigandū: ſed differendum. [Frangentia) Percutientia. [Certis) Quibuſdam, nō omnibus. [Viam).i. opportunitatē eundi. [Leuis) Vilis. [Eiectam) Ad littus ſubductam. [Alga) Herba maris, quæ in tempeſtate tollitur ſuper vndas: & interdū moratur naues. [Manda) Cōmitte, & da hāc curam. [Serius) Dardius, Vt eas tutius. [Nec ſinā).i. non patiar, & permittā. [Te manere).ſ. hic. [Si).i. q̄uis. [Cupias).i. velis q̄a hortabor te: vt eas, cū vēti poſſent. [Et ſocij) Alia ratio, quare debeat differre diſceſſum vt & ſocij recreentur: & naues quaſſatę reficiantur. [Socij) Tui feſſi, ac fatigati. Virg. lib. j. Aen. Defeſſi Aeneadæ, quę proxima littora, Curſu contendūt petere, & Lybiæ vertūtur ad oras. [Laniata) Ventis quaſſata. Virg. Quaſſatā ventis liceat ſubducere claſſem. [Semirefacta) Nō plenè inſtaurata. [Exiguas moras) Exiguum ſpacium morādi. [Pro meritis) Pro beneficijs in te collatis: vt ipſa apud Maronem. Si bene qd de te merui. [Si qua debebimus vltra).i. præſtare debebimus vltra hæc quę iā præſtitimus. [Pro ſpe coniugij) Virg. Per connubia nr̄a, p̄ inceptos Hymenæos. [Tēpora parua peto) Sic apud Virg. Tēpus inane peto: requie, ſpatiūq́ue furori. [Et amor dū tēperat vſum).i. dū aſſuetudine amor ſit tolerabilis. ſic Virg. Dū mea me victā doceat fortuna dolere: amoris.n. & fortunæ iniuria, & aduerſitas vſu fit temperatior. [Ediſco) Cōſueſco. [Sin minus).i. ſi nō. ſubaudi præſtiteris hoc paruū tēpus. [Eſt animus) Eſt firma diſpoſitio. [Effundere vitam).i. mori. [Diu) Quia cito moriar: & tua crudelitas nō poterit nocere mihi mortuę. [Imago) Species, vel aſpectus. [Que).ſ. qualis. [Troicus) Tuus, Quem mihi reliquiſti. Virg. Enſemq́; relictū. [Strictum) Nudum. [Pro lacrymis) Loco lacrymarum. [Tinctus) Maculatus. [Quā bene) Irriſiuè. [Fato noſtro).i. morti noſtræ. [Inſtruis) Ornas. [Nunc primùm) Quia etiā antea percuſſa ſum. [Ille locus).i. pectus meū. [Vulnus amoris) Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura, Vulnus alit venis. [Anna Soror) Commiſeratiuè vertit ſermonem ad Annam: quam dicit citò executurā funus eius. [Malè) Quia mihi prodeſſe nequiſti. [Cōſcia culpæ) Nam vt eſt apud Virg. ei amorem ſuum detexit. Anna (fatebor enim) miſeri poſt fata Sichæi Coniugis &c. [Culpæ amoris) Secūdi mariti, quē culpā appellauit: vt Seru. voluit, quia antiquo ritu bis nuptæ ſacerdotio repellebātur: ſed melius placet culpam dici propter fidem non ſeruatā priori marito: vt apud Virg. Nec ſeruata fides cineri p̄miſſa Sichæo. [Iam) Mox, cito. [Vltima dona) Exequias, quæ & iuſta dicuntur. [Cōſumpta rogis).i. cōbuſta ignibus rogalibus. [Nec inſcribar Eliſa Sichæi).ſ. vxor. nā in mulierū epitaphijs ſcribebantur nomina maritorū ſuorum. Lucr. Licet tumulo ſcripſiſſe Catonis Mart. Non vult

ergo

ergo ſcribi vxor Sicheï, quia non ſuit ei fida vxor. [Hoc tamen) legitur, etiam tantùm, & melius, ſcilicet ſolùmmodo. [Cauſam) Quia decepit. [Et enſem) Quia reliqt enſem qno ſe interfecit. [Ipſa) Per ſe. [Concidit) Mortua eſt. Secundũ fabulas Dido propter diſceſſum Aeneæ ſe interfecit gladio: quem Aeneas reliquerat apud eam licet Seru. dicat quod ſecundùm hiſtoriam, cum Iarbas Didonem vxorẽ petiuiſſet, & illa negaſſet intulit bellũ Carthagini: cuius timore, cum cogeretur a ciuibus petit, vt ante placaret manes mariti: & exædificata pyra ſe in ignem præcipitauit: ob quam rem Dido. i. Virago appellata eſt. nam propriè Eliſa dicebatur: alij tamen dicunt eam, Didonem. i. Viraginem dictam: quia dux fuit tot viris ſecum euntibus: & vrbem in alieno ſolo condidit: vnde Virg. de ea quaſi per admirationem tanti animi: dixit. dux fœmina facti.

ASCENSIVS.

Sed iubet ire). i. abire. [Deus) .ſ. Iuppiter per Mercurium. Vnde Virg. Nunc etiam Interpres diuũ Ioue miſſus ab ipſo &c. [Pergama vix tanto &c.) Docet ne Troiam quidem repetẽdam tanto labore, quanto Italiam fugientem quærit. [Simoënta) A nominatiuo Simois: ſed vt Seru. docet græcè ſcribitur per ei diphthongum Simoïs, licet ſit ſemper triſyllabũ. [Hos potius populos in dotem) Vnde Iuno ad Venerem Aen. iiij. Dotaleisque tuæ Tyrios permittere dextræ. [Parce precor domui) Aen. iiij. Si bene quid te merui, fuit aut tibi quidquam Dulce meum: miſerere domus labentis &c. [Non ego ſum Phthia) Sic j. Aen. Cũ domus Aſſaraci Phthiam, claraſque Mycenas Seruitio premet. Non ergo legendum eſt Phthiam. [Quidlibet eſſe feret). i. patietur quodlibet, ſcilicet modo. [Nota Artũ) More oratorio iuxta præceptum rhetoricum æque validiſſima parat argumẽta, & nouiſſimo loco repetit: ſcilicet vt opportunã expectet nauigationem, ad qoam ſe illi profuturam pollicetur. [Et amor dum tẽperat vſum) Sic iiij. Aen. Tempus inanè peto requiem, ſpatiumque furori: Dum mea me victam doceat fortuna dolere. [Quam bene conueniunt fato tua munera noſtro) Aen. iiij. ex perſona Poëtæ contradicitur. Non hos quæſitum munus in vſus. [Feriũtur telo) Significat ſe percuſſam telo amoris, & percutiendam à ſe telo letali. [Ille locus) Docte hoc excogitauit poëta. Nam ſolent ſontes puniri etiam in hac vita in his membris, quibus peccauerunt vt paraſiti ventre. vnde, ingere in ventrem calces: inqt Comicus. Vaniloqui, in ore: ſicut Ligur quidam apud Virg. Lubrici amatores, in oculis: vt in Eunucho patet. Meticuloſi, in præcordijs: vt apud Hom. Therſites ſceptro contra præcordia percuſſus. Amatrix ergo, quæ corde peccauit, corde vultus ſuſceptura eſt. [Anna ſoror) Idem ferè Aeneidos quarto reperies. vnde ſuperſedeo.

IN OCTAVAM EPISTOLAM, ARGVM. HVBERTINI.

Hermione *Menelai, & Helenæ filia fuit: hæc admodum puella Tyndareo auo materno Oreſti Agamemnonis filio, & patrueli ſuo deſponſata eſt. Menelaus verò eius pater huius deſponſionis ignarus eam Pyrrho deſpondit qui tandem à bello Troiano reuerſus Oreſti Hermionem rapuit: & eam per vim tenebat, cum illa mallet eſſe Oreſtis quàm Pyrrhi vxor. quare Hermione ſcribit ad Oreſtem hanc epiſtolam: qua eum rogat: vt eam eripiat Pyrrho, & non patiatur eam eſſe in vinculis apud Pyrrhum: & ita crudeliter tractari. adducit autem rationes plurimas: quare id facere debeat: & adducit ipſum Pyrrhum in odium, & inuidiam Oreſtis: & poſtremò adiurat ſe aut morituram, aut venturam in coniugium Oreſtis: quod quidem aſſecuta eſt. nam Oreſtes interfecto Pyrrho eam tandem recepit: &, vt quibuſdam placet, ſociam in omnes caſus eã habuit: ex qua & Oreſtem filiũ ſuſcepit.*

IN OCTAVAM EPISTOLAM, ARG. ANTONII VOLSCI.

Tantalus *Plotenympha & Ioue genitus, ex Thaygete: ſeu, vt alij volunt, Penelopem Nioben, & Pelope ſuſcepit. Ex Pelope & Hippodamia Oenomai Lyſidice, Atreus Thyeſtes, & Pliſtenes naſcuntur. Ex Aeropa Pliſthenes, Agamemnonem, & Menelaum genuit. Menelaus ex captiua Lydia Megapenthem. Ex Helena Tyndari Hermionen: quãquam Duris Samius in expoſitione Lycophronis ex Theſeo, & Helena Hermionẽ natam tradit. Agamemnon ex Clytemneſtra filias habuit: quam & Iphianaſſam Lucretius appellat, Chryſothemin, Laodicem, & Electram. Filios verò Aleſon, & Oreſtem Tyndarus, cui Menelaus ad bellum Troianum: maturans, domum commendarat: Oreſti Hermionen deſpondet: eandem Menelaus in caſtris Pyrrho Achillis filio collocat, inſcius pacti cum Oreſte coniugij Spartam reuerſus Pyrrho illam tradidit: Phthiam in Theſſaliam: ſiue vt alij volunt, in Epirum ducitur. ſed cum Pyrrhi connubium atque ſecundas nuptias odiſſet: Oreſtem verò, & patruelem & coniugem adamaret: clam per nuncium monuit facile poſſe a Pyrrhi iniuria liberari: vnde Ouid. eſt commentus epiſt. nam poſt matris cædem Oreſtes purgatus furore Mycenis cõmorabatur: intelligit Pyrrhum Delphos petiſſe, Apollini vt gratularetur, quoniam patris cædem vindicaſſet: mittit exploratores: negant reuerſi delphis eſſe. Oreſtes ipſe profectus ad indagandam rem poſtridie rediit negocio perfecto: nam paulò poſt cum Pyrrhus trucidatus reperiretur, vulgatus eſt ſermo id factum eſſe Oreſtis inſidijs: quoniam Hermionen confeſtim ad ſe recepit: ex qua filios ſuſcepit Thiſamenem, Corynthum, & Oreſtem.*

IN OCTAVAM EPISTOLAM ARG.

Hermione *Menelai, & Helenæ filia, à Tyndaro auo materno, cui domum commendarat Menelaus, dum iret ad Troiam, Oreſti Agamemnonis, & Clytemneſtræ filio deſponſata eſt. Quam etiam Menelaus huiuſce rei inſcius Pyrrho Achillis filio ante Troiam promiſit, qui tandẽ reuerſus Hermionem rapuit. Sed cum Pyrrhi connubium maximo odio haberet, et Oreſtem adamaret, clàm per nuncium monuit facile ſe poſſe à Pyrrhi vinculis liberari. Quod quidem eſt aſſecuta. Nam Oreſtes poſt Aegiſthi matriſq; cædem furore purgatus. Pyrrho in templo Apollinis interfecto, eam recepit.*

HERMIONE ORESTI.

** Alloquor Hermione nuper fratremq́, virumq́.*
Nunc fratrem: nomen coniugis alter habet.

Pyrrhus Achilleïdes animoſus imagine patris
Incluſam contra iuſque, piumque tenet.
Quod potui, renui, ne non inuita tenerer:
Cetera fœmineæ non valuere manus.
Quid facis Aeacide? non ſum ſine vindice, dixi:

Epiſt. Ouid.

Hvber.

Achilleides) Filius Achillis, ei autem, quam nos in longam vertimus, nunc poëta diuiſit, a genitiuo enim Achillei Achilleides fecit, nõ Achillides, licet etiam Achillides legi poſſit, dicitur autem & Achilles, & Achilleus in nominatiuo. Natus eſt autem Pyrrhus ex Achille & Deidamia filia Lycomedis Regis Scyri inſulæ, quo tempore Achilles apud eum ſub puellari habitu educabatur. [Animoſus) Audax, vel iracundus. [Imagine patris) Virgilius. Inſtat vi patria Pyrrhus. [Contra ius) Contrà humanas leges. [Contrà pium). i. contra religionem, & deorum inſtitutum. nam pietas debetur deis. [Ne) Pro vt. [Qnod potui) .i. quantum potui. [Renui) .i. recuſaui. [Inuita) Contra voluntatem. [Cetera) Præter renuere. [Fœmineæ,) Et ideo imbecilles. [Vindice) Vel vltore, vel defenſore, vt Lucanus de Pompeio, vindexque Senatus. [Sub ſuo domino) Non ſub te, quia alterius iam ſum dicata connubio. [Surdior) Quia ſicut mare non audit precantes, ita ille multò minus audiebat me ſupradicta dicentem. [Clamantem) Vocantem, quaſi mihi auxilio eſſe deberet. [Inornatis) Solutis, & laceratis. [Quid grauius,) q. d. nihil, dicit ſe non eſſe in deteriori conditione, quàm ſi capta Lacedæmone vrbe ſua ſacta tuliſſet captiua. [Parcius) Modeſtius, & mitius. [Vexauit) Agitauit. [Victrix) Quæ iure victorix poterat eſſe ſæuior. [Cum Danaus,) Id eſt cum Troia igne græcco conſumeretur. [Phrygias opes) Sic Virgilius, Troianas vt opes: erat enim Troia ditiſſima regio. [Cura) Amor. [Inijce manus) Verbum eſt iuris, dicitur enim inijcere manus, qni nulla iudicis auctoritate expectata rẽ ſibi debitam vendicat. Virgilius decimo Aeneidos. Inijcere manus parcæ, teliſque ſacrarunt Euandri. [In tua iura,) Id eſt me vendicandam, quæ ſum tua. [An, ſi quis) Arguit à Minori ad maius, ſi enim pugnatur pro armẽtis ra-

** In aliis exemplaribus hæc duo carmina non inueniuntur.*

Hæc tibi ſub domino Pyrrhe puella ſuo eſt.
Surdior ille freto clamantem nomen Oreſtis
Traxit inornatis in ſua tecta comis.
Quid grauius capta Lacedæmone ſerua tuliſſem:
Si raperet Graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexauit * Achaia victrix
Cum Danaus Phrygias vreret ignis opes.
At tu, cura mei * ſi te pia tangit, Oreſte
Iniice non timidas in tua iura manus.
An, ſi quis rapiat ſtabulis armenta recluſis,
Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sit ſocer exemplo nuptæ repetitor ademptæ:
Cui pia militiæ cauſa puella fuit.
Si ſocer ignauus vacua * ſtertiſſet in aula:
Nupta foret Paridi mater, vt antè fuit.
Non tu mille rates, ſinuoſaque vela parabis,
Nec numerum Danaï militis: ipſe veni.
Sic quoq; erā repetenda tamen: nec turpe marito eſt,
Aſpera pro caro bella tuliſſe toro.
Quid? quod auus nobis idem Pelopeius Atreus?
Et, ſi non eſſes vir mihi, frater eras.
Vir precor vxori, frater ſuccurre ſorori:
Inſtant officio nomina bino tuo.
Me tibi Tyndareus vita grauis auctor, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
At pater Aeacidæ promiſerat inſcius acti:
Plus quoque, qui prior eſt ordine, poſſit auus:
Cum tibi nubebam: nulli mea teda nocebat:
Si iungar Pyrrho: tu mihi læſus eris.
Et pater ignoſcet noſtro Menelaus amori:
Succubuis telis præpetis ipſe Dei.
Quem ſibi permiſit, genero * permittet amorem:
Proderit exemplo mater amata ſuo.
Tu mihi, quod matri pater, es: quas geſſerat olim
Dardanius partes aduena, Pyrrhus agit.
Ille licet patrijs ſine fine ſuperbiat actis:
Et tu, quæ referas, facta parentis habes.
Tantalides, omneis, ipſumque regebat Achillem:
Hic pars militiæ, dux erat ille ducum.
Tu quoq; habes proauū Pelopē, Pelopiſq; parentem:
Si melius numeres, à Ioue quintus eris.
Nec virtute cares: arma inuidioſa tuliſti:
Sed tu quid faceres? induit illa * patrem.
Materia vellem fortis meliore fuiſſes:
Non lecta eſt operi, ſed data cauſa tuo.
Hanc tamen impleſti: iuguloque Aegiſthus aperto
Tecta cruentauit, quæ pater antè tuus.
Increpat Aeacides: laudemque in crimina vertit:
Et tamen aſpectus ſuſtinet ille meos.
Rumpor: & ora mihi pariter cum mente tumeſcunt:
Pectoraque incluſis ignibus vſta dolent.
Hermione coràm quiſquámne obiecit Oreſti?
Nec mihi ſunt vires: nec ferus enſis adeſt.
Flere licet: flendo certè diffundimus iram:
Perque ſinus lacrymæ fluminis inſtar eunt.

ptis, multò magis pugnandum eſt pro vxore. [Lentus) Piger eris? quaſi dicat, non. [Si ſocer) Arguit ab exemplis. [Socer) Menelaus pater meus ſocer tuus. [Nuptæ) Helenæ matris meæ vxoris ſuæ. [Ademptæ) Raptæ à Paride. [Foret) .ſ. ſi fuiſſet lentus, & nō curaſſet repetere eam armis. [Vt antè) .ſ. fuit nupta. [Non tu) Arguit à facili, quòd Oreſtes ſine claſſe, & exercitu eam repetere poſſit. [Mille) Virgilius. Non anni domuere decem, non mille carinæ. [Ipſe) .i. tu, & non alius pro te. [Sic,) Scilicet cum claſſibus, & numero militum, ſi opus eſſet. [Nec turpe) Imò honeſtum. [Pro caro toro,) Id eſt pro cara coniuge. [Quid? quod) Arguit nunc à conſanguinitate: quod ſi ire coniugij nollet Oreſtes eā repetere. dicit eum tamen id facere debere iure cōſanguinitatis: erant enim Oreſtes, & Hermione patrueles, id eſt nati ex duobus fratribus, & ſic eundem habebant auum. [Atreus) Pater dicitur fuiſſe Agamemnonis patris Oreſtis, & Menelaï patris Hermiones, ergo auus erit vtrique. [Pelopeius) Filius Pelopis: poſſeſſiuum pro patronymico. Pelops autem filius Tātali genuit Atreum, & Thyeſten: Atreus Agamemnona, & Menelaum: Thyeſtes verò ex Pelopea filia genuit Aegyſtum: qui poſtea adulter fuit Clytemneſtræ. [Si) Quamuis eras frater, id eſt patruelis, nam in hoc ſignificato ſæpe ponitur, & frater, & ſoror. [Vir) .i. tu maritus. [Inſtant officio tuo) .i. vrgent te ita facere bina nomina ſcilicet, & mariti, & patruelis, ſiue fratris. [Me tibi) Probat, ꝙ ei ſit legitimè nupta. [Tyndareus) Auus meus maternus: nam pater fuit Helenæ. [Grauis) Venerabilis, & dignus auctoritate. [Vita) Honeſtate viuendi. [Et annis) Quia iam ſenex. laudat autem eum, ne fortaſſe obijciatur: quod temere hoc fecerit. [Arbitrium) Poteſtatem. [Neptis) .i. mei, quę nata ſum eius filia. [Cum tibi) Alia ratio honeſti matrimonij, quia primùm nupſit ipſi Oreſti, cum nulli faceret iniuriam, nunc autem dicit ſe facturam iniuriam Oreſti, ſi eo dimiſſo nupſerit Pyrrho. [Læſus) Iniuria affectus. [Et pater) Contra id, quod poſſet obijci .ſ. Menelaum, qui eam Pyrrho promiſerat, non eſſe paſſurum, vt nubat Oreſti. [Ignoſcet) Dabit veniā. [Succubuit) Victus eſt. [Præpetis) Alitis, vel volucris. vt Virg. Et præpetis omina pennæ. [Dei) Cupidinis. [Genero) Tibi. [Mater mea) Helena. [Suo exemplo) Quia quod propter eam fecit pater, licebit tibi propter me facere. [Tu mihi,) Id eſt ſicut pater meus eſt legitimus maritus matri meæ Helenæ, ita tu mihi. [Quas geſſerat ōlim,) Id eſt ſicut Paris non legitimus coniux erat matri meæ, ſed raptor, ita & Pyrrhus agit eas partes, ſcilicet raptoris. [Quas Dardanius) .i. Paris olim cum habebat apud ſe matrem meam. [Partes) Officia & nomina. [Ille licet) Conciliat ſibi amorem Oreſtis præponendo eum Pyrrho. [Sine fine) Infinitè. [Patrijs) .i. paternis. [Et tu) .i. etiam tu. [Quę referas,) Id eſt quæ poſſis memorare. [Tantalides,) Id eſt Agamemnon, longè repetitum patronymicum, ſicut ex ſuperius cōmemorata genealogia patet. [Ipſum) Habet emphaſim hoc pronomen, quaſi dicat etiā ipſum Achillem, quo Pyrrhus tā ſuperbit. [Hic) .ſ. Achilles. [Erat pars militiæ) .i. vnus ex militibus & ducibus, qui erant ſub Agamēnone. [Ille) Agamemnon pater tuus. [Erat dux ducum) Quia omnes duces ei parebant. Virg. Ipſe Mycenæus magnorū ductor Achiuum. [Proauū) Sicut ſupra oſtendimus, in ordine generis. [Parentem Pelopis) .i. Tantalum. Horatius in primo Carm. Occidit & genitor Pelopis conuiua deorum. [A Ioue) Quia Iuppiter genuit Tantalū, & ſic eris quintus ab eo. [Nec virt) Laudauit Hermione Oreſtem à nobilitate: nunc laudat à fortitudine. [Virtute) .i. fortitudine nā in actis militaribus virtus pro fortitudine accipitur. [Inuidioſa) Odioſa, quia interfeciſti matrem. [Sed tu) Excuſatio matricidij Oreſtis. [Quid faceres?) Quaſi dicat, nihil aliud, quam quod feciſti. [Induit illa patrem) .i. dedit ei veſtem ſuperiori parte non apertam, qua caput emittere non poſſet, qua implicatus, & vxoris, & adulteri manibus interfectus eſt: licèt alij dicant in conuiuio interfectū primo die, quo domum redijt: vt Iuuen. Quippe ille dies mucronibus, vltor Patris erat cæſi media inter pocula: & idem ferro à Clytemneſtra occiſum ſentit in fine Satyrę ſextę his verbis: Hoc tantùm refert, quod Tyndaris illa bipennē Inſulſam, & fatuam dextra, læuaque tenebat Et Virgilius libro vndecimo. Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuum, Coniugis infandæ prima ītra limina dextra Oppetijt. [Meliore) Honeſtiore, quam cæde matris. [Non lecta eſt) Excuſatio eſt: quaſi dicat, non ſponte, ſed coactus, hoc feciſti. [Lecta) .i. electa à te. [Sed data) .ſ. & ſcelere matris, & reſponſio oraculi. [Operi tuo) .i. tuo facto, ſcilicet matricidio. [Impleſti) Perfeciſti. [Hanc,) Scilicet cauſam tibi datam. [Aegiſthus) Adulter matris tuæ. [Cruentauit) Cruore ſuo fœdauit. [Quæ pater tuus antè,) Scilicet cruentauerat, id eſt eiſdem tectis eum interfeciſti, quo ille patrē tuum interfecerat, & artificioſè tacet cædem matris, & tantummodo cædem adulteri commemorat. [Aeacides) Pyrrhus pronepos Aeaci: nam Aeacus eius proauus eſt. [Increpat,) Scilicet hoc factum tuum. [Laudem,) Id eſt vltionem cædis paternæ, quę tibi laudi

* Regio pro perſo ...
* ſi te ... tan ... Ore...
* ſediſſet.
* cōcedet.
* Quidā pater legunt vt idē Ouid. Induit arma tibi genitor patriaq; tuusq;.

laudi eſt. [Vertit in crimina) .i. incuſat, & dicit homicidium eſſe. [Et tamen,) Id eſt quamuis ita de te malè dicat. [Suſtinet meos aſpe.) Id eſt patitur ſe à me videri, quam ſcit tibi eſſe vehementer affectam, & non poſſe malè de te audire. [Rumpor,) Scilicet dolore. [Ora tumeſcunt cum mente,) Quia ira tumidos homines facere videtur. [Vſta) Ardentia. [Ignibus incluſis) Indignationibus, quæ tanquam ignes latentes pectus meum vrunt. Iuuen. Quid referam quanta ſiccũ iecur ardeat ira? [Quiſquam ne obiecit) Pro quiſquam ne obijciet, id eſt quiſquam ne malè dicet de Oreſte in præſentia mea? [Nec mihi ſunt vires) .i. nec poſſum vlciſci hanc iniuriam. [Flere licet) .i. poſſum ſolùm flere, & non aliter vindicare. [Diffundimus) Spargimus, & abijcimus iram flendo: quia vt volunt phyſici, plus lædit ira retenta, & occultata: quam ſi fletu effundatur. [Inſtar fluminis,) Id eſt valde abunde.

ASCEN. PYRRHVS Achilleides, &c.) Nonnulli libri ſic auſpicãtur, ſeu incipiunt. Alloquor Hermione nuper fratremque virumque: Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet. In quibus quidem verſiculis videtur Phraſis Ouidiana, nec ſunt à negocio abhorrentes. In principio autem narrationis cũ purgatione ſui fatetur violentiam ſibi factam: ſed ab eo, cui facile reſtitiſſe non potuit, Pyrrho videlicet Achillis filio, & imitatore: addit tamen, ſe illi reſtitiſſe, quatenus potuit. [Nomen Oreſtis) Quaſi in eo pondus ſit terroris. [Achaia victrix) .i. ipſe græcus victor, qui eam Heleno permiſit habendam, vt patet Aen. iij. [A tu Oreſte) Suauiter. deponitur, s, in vocatiuo propriorum, vt Achille, Vlyſſe, Oreſte, Chreme. [Ignauus) .i. ſine îduſtria, iners, & ad nullum opus vtilis. [Stertiſſet) .ſ. reſideret deſidioſus, nec legendum eſt, ſteriſſet, quia verſus non ſtaret, nec ſentẽtia tam congrua eſſet. [In aula vacua) .i. vacuata coniuge ſua Helena, quam Paris rapuerat. [Non tu mille rates) Tot enim in expeditione Troiana fuiſſe perhibentur. Virg. Aen. ij. Non anni domuere decem, non mille carinæ. [Sic quoque eram,) Id eſt etiã cum tanto numero nauium, quanto mater Helenæ, ſcilicet repetita eſt. [Me Tyndareus) Nititur probare, quia illi legitimus ſit coniux, quod deſponſata ſit per auum maternum, cui pater poteſtatem fecerat. Tyndarus enim pater fuit Helenes ſaltẽ putatiuus. Vnde Tyndaris dicta eſt, licet Iouis filia cenſeatur Virgilius, Non tibi Tyndaridis facies. Sanè à quibuſdam Græcis dicitur, hic Tyndareos, vt à Thucydide, quem nunc ſequitur poëta, idem tamen & Tyndarus dicitur. [Arbitriũ nepotis) Non tñ quia auus, nam auo materno non competit ius in nepotes, ſed quia poteſtatem, iusque fecerat illi domus ſuæ abiens pater. aut certè artificioſus eſt error, vt ſignificet ingenioſus poëta mulierẽ amoris, quam iuris peritiorem eſſe, aut vt calliditatem mulierum doceat: quæ, quod volũt, quouis colore perſuadere moliuntur. [At pater) .ſ. Menelaus promiſerat. [Aeacidę) .i. Achilli Aeaci nepoti: ſed inſcius acti. [Et pater ignoſcet) Vt expertus vim amoris, quia. [Succubuit telis præpetis) .i. prepetibus pennis volantis dei .ſ. Amoris, ſeu Cupidinis. [Ille licet) Comparat genus Oreſtis cũ genere Pyrrhi, illique pręfert. [Sed tu qd faceres? ind. illa patrẽ) Purgat facinus Oreſtis, q̃tũ ad ſcelus nefarium, & laudat, quãtum ad audaciam. Nã iuſtũ fuiſſe contendit. vt, quę patrẽ induerit tunica textili, q̃ camiſiã vocãt ſine orificio, ſeu exitu ea ſpe, vt nunquã eam exueret, ſed in ea ab adultero interficeretur: etiam à quocunque interfecta ſit. Subtiliter aũt dicit. [Illa,) q.d. quæ meruit mori, ſubticens nomen matris. [Non lecta) .i. delecta, aut electa, ſed data .i. præter ſpem oblata. [Et tamẽ aſpectus) .i. licet damnet facinus tuum, tñ libenter videt me coniugẽ tuã. [Rumpor, & ora &c.) Dicit ſe rumpi dolore, atque ſecum dicere. [Obiecit quiſquã Oreſti coràm Hermione) .i. me .i. audet ne quiſquam coram me obijcere marito meo tale crimen?

Has ſemper ſolas habeo: ſemperq́ue profundo:
Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hoc generis fatum: quod noſtros errat in annos:
Tantalides * matres apta rapina ſumus.
Non ego fluminei referam mendacia Cycni:
Nec querar in plumis delituiſſe Iouem:
Qua duo porrectus longè freta diſtinet Iſthmos:
Vecta peregrinis Hippodameïa rotis.
• Caſtori Amyclæo, & Amyclæo Polluci
Reddita Mopſopia Tyndaris vrbe ſoror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hoſpite rapta,
Argolicas pro ſe vertit in arma manus.
Vix equidem memini: memini tamen: omnia luctus,
Omnia ſolliciti plena timoris erant.
Flebat auus, flebatque ſoror, fratresq́ue gemelli:
Orabat ſuperos Læda, ſuumq́ue Iouem.
Ipſa ego non longos etiam nunc ſciſſa capillos
Clamabam: ſine me, me ſine mater abis?
Nam coniux aberat. ne non Pelopeïa credar:
Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides vtinam vitaſſet Apollinis arcus:

HVBER. HAS lacrymæ ſemper quia nunquam ceſſo flere. [Profundo) Emitto. [Hument) Madent. [Fonte) .i. copia lacrymarum. [Perenne) Iugi perpetuò. [Hoc ge. fa eſt) .i. hoc eſt infortunium gentis domus noſtræ: quod etiam ad meam ætatẽ peruenit: vt ex gente noſtra omnes mulieres rapiamur à viris: ſicut ego rapta ſum nunc a Pyrrho. cõmemorat aũt multas de genere ſuo raptas. [Matres) Mulieres. [Tantalides) .i. de genere Tãtali. [Non ego) Occupatio eſt rhetorica, dicit enim ſe nolle referre: cũ tamen referat. [Mendacia) Fictionem, falſam figurã. [Cycni flu.) Habitãtis iuxta flumina. Nam Cycnus conſanguineus Phaëtontis, poſtquã Phaëton fulminis incendio à Ioue cõſumptus eſt: in volucrẽ ſui nois ob dolorem mutatus (vt inquit, Ouid. lib. ij. Met.) nõ ſe cæloq́; Iouique credit: vt iniuſte miſſi memor ignis ab illo Stagna petit, patulosque lacus, ignẽq́; peroſus, Quæ colat: elegit contraria flumina flammis. [Delituiſſes) .i. latuiſſe. [In pulmis) .i. in forma Cycni. Nam Iuppiter captus amore Ledæ vxorum Tyndari) Conuerſus in Cycnum, ad eã volauit: quæ (vt fabulæ tradunt) cum eum ſinu excepiſſet: ille dicitur oua in eius gremio peperiſſe: ex quibus nati ſunt Caſtor, & Pollux Helena, & Clytæmneſtra. Oua autem duo tãtùm fuiſſe dicuntur. ex quorum altero Caſtor, & Pollux, ex altero Helena, & Clytemneſtra nati dicuntur. Horat. in arte poëtica. Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo. idẽ in epiſt. Caſtor gaudet equis: ouo prognatus eodem pugnis. Sunt qui velint non Cycnum, ſed Leda ex compreſſu Iouis illa duo oua peperiſſe. [Qua duo refert) Rapinam alterius. Hippodamia filia fuit Oenomai regis Elidis, & Piſæ: quam cum ob egregiam pulchritudinem multi vxorem peterent: pater propoſuit procis hãc legem, & duriſſimam conditionem: vt qui eam vellent, curuli certamine cum ea contenderent: & qui victus fuiſſet, capite puniretur: qui viciſſet, eam vxorẽ haberet. Ad hoc certamen cum

*Tantalides oẽs.

*Verſus licentioſus.

Pelops Tantali filius ex Phrygia veniſſet: corrupto Myrtilo Hippodamiæ auriga pollicitatione primi cõcubitus victor euaſit. Nam Myrtilus axes currus fractos cera dicitur texiſſe, qua poſtea calore liquefacta cõcidit currus: & hac fraude potitus eſt Pelops Hippodamia. Cũ verò Myrtilus peteret promiſſam mercedem, à Pelope in mare præcipitatus eſt quod eſt ab eius nomine Myrtorum denominatum ferunt. Sed hæc fabuloſa. nam re vera, bello rapta eſt corrupto Myrtilo prefecto exercitus. [Qua duo) Deſcribit locum, vbi rapta eſt Hippodamia: videlicet in Achaia, quæ poſtea à Pelope, qui ibi regnauit Peloponneſus, id eſt Pelopis inſula dicta eſt. Nam vt ſupra diximus, Iſthmos eſt terra tenuis iter duo maria, & ſunt duo Iſthmi celebres, vnus in Achaia, de quo nũc intelligit, & alter in Thracia. [Diſtinet) .i. ſeparat. [Rotis peregr.) .i. curru peregrino. Nam diximus) Pelops ex Phrygia venerat. inde Ouid. lib. ij. Triſtiũ. Quid, niſi Tantalides agitante Cupidine currus, Piſæam Phrygijs vexit eburnus equis? [Caſtori Amycleo) Dictum eſt ſupra Helenam in certamine palæſtræ à Theſeo raptam fuiſſe, quæ poſtea Caſtori, & Polluci fratribus eam bello repetentibus reddita eſt: imò (vt quibuſdam placet) vi recuperata, abducta etiam cum ea, Aethra matre Theſei, quæ poſtea ſemper comes fuit Helenæ, vt in eius epiſt. ad Paridem infra patebit. [Amycleo) Ex Amyclis vrbe Laconiæ. Notandum eſt aũt in quinta ſede eius verſus pro dactylo eſſe ſpondeum, & in prima ſyllaba tertij pedis vocalem, nec elidi, nec breuiari ſequente vocali. [Tyndaris) Helena. [Soror) .ſ. Caſtoris, & Pollucis. [Vrbe Mopſopia) .i. Athenienſi. Nam tres fuiſſe Mopſos ſcr. Ser. lib. ix. vnum vatem filium Tireſiæ: alter fuit Lapytha Argonautarum nauigationis comes, à quo oppidum Mopſium in campo Pelagiſco, vocatum eſt. Tertius, à quo Atticam appellauere Mopſopiam. Alibi tñ eodẽ libro dicit eum Mopſopum appellatum: à quo Mopſopij Athe-

nienſes dicti ſunt: quod videtur veriſimilius. [Tyndaris) Narrat ſecundam rapinam Helenæ: quæ Paride rapta, & Troiam abducta belli Troiani cauſa extitit. [Ideo hoſpite) Paride Troiano, quem illa hoſpitio acceperat. [Vertit) Mouit. [Pro ſe) Pro recuperatione ſua. [Vix equidem) Dicit ſe fuiſſe admodũ paruam, cum mater ſua Helena rapta eſt, & enumerat, quædam, quæ dicit ſubdere ſibi memoriam eius rei. [Plena luctus).i. plena mœroris. [Sollicíti) Ab effectu dicit.i. facientis homines ſolicitos .i. anxios: vt in prima epiſt. Res eſt ſolliciti plena timoris amor. [Auus) Tyndareus. [Soror) Clytemneſtra ſoror Helenæ matris meæ. [Fratres gemelli) .i. caſtor, & Pollux, fratres meæ matris. [Læda) Mater Helenæ. [Suum Iouem) A quo fuerat amata, & oppreſſa. [Non lon.).i. breues, quantos habẽt infantulæ. [Sine me, ſine me) Conduplicatio, color Rhetoricus. [Coniux).ſ. matris meæ.i. Menelaus. [Aberat) Iuerat.n. in Cretam. [Ne non) addit nunc ſe ſupradictis, quas dixit fuiſſet raptas. [Ne non).i. vt. [Credar Pelopeia).i de genere Pelopis. Nam dixit ſupra. Tantalides matres apta rapina ſumus. Phædra ad Hippol. Ne fortè parum Minoia credar. [Neoptolemo) .i. Pyrrho: qui ita dictus eſt, quaſi nouus pugnator, nam νέ@ græcè nouum ſignificat, πόλεμ@ bellum: & Polemeo, poëticè Ptolemeo.i. pugno. [Pelides) .i. Achilles pater Pyrrhi. [Vtinam vitaſſet arcus) .i. vtinam nunquam fuiſſet interfectus: quia ſi viueret, culparet factum filij: qui alienam vxorem vult rapere. Apollinis autem arcus dixit: non quod re vera Apollo eum ſagittis interemit, ſed quod in eius templo ſit interfectus. Nam cum Thetis Achillem infantulum in aquam Stygis infernæ tinxiſſet, toto corpore prę ter partem pedis, qua cum tenebat eum immerſit in aquam, vt apud Statium legimus. Si te Stygis amne ſeuero Armaui, totũq; vtinam. fuit inuulnerabilis omni parte corporis: quæ aqua tincta fuerat. Sed cum captus amore Polyxenæ filiæ Priami conſtituiſſet, vt eam caperet in templo Apollinis: Paris poſt ſimulacrũ latens, in partem pedis, quæ erat vulnerabilis: quia non fuerat tincta aqua Stygis directa ſagitta cum occidit inde fictum eſt t quod tenente Apolline arcum Paris direxerit tela: vt apud Virg. lib. vj. Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana qui Paridis direxti tela, manuſque Corpus in Aeacidæ.

Asces.

Fons pe.) Licenter dixit. Nam nos tantùm perenni dicimus: nec dixit perenne pro perenniter, quia præmiſit ſemper. [Hoc ge. fa) Reijcit in fatum culpam, vt & Helena prius. [Hippodamia) Licet de genere Tantali non fuit, fuit tamen eius affinis, quia nurus, & in familiam eius venit: vnde, nõ eſt omnino alienum exemplum. [Caſtori Amy.) Amyclæ ciuitas Oebaliæ, vnde rapta eſt Helena. Stat. in Achillei. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus incautas blande populatus Amyclas. Erat autem Helena rapta prius à Theſeo, quàm à Paride. Vnde dixerat in eius contemptum Oenone. Quæ toties rapta eſt, præbuit ipſa rapi. Recitat ergo raptam à Theſeo, & reſtitutam Caſtori, & Polluci fratribus eius. Eſt autem verſus hcẽtioſus, factus tamen ad imitationem illius in Buc. Amphion Dircæus in actæo Aracyntho, & illius, Vale, inquit, Iola. Nam in dictione Caſtori non abſumitur vocalis à vocali ſequẽti, ſed corripitur: ſicut ibi: vale, inquit: &, ſub Ilio alto, lib. v. Aen. in Amyclæo autem neque abſumitur, neque corripitur. Nam, o & a, dactylus eſt, ſicut ibi, actæo Aracyntho. Eſt præterea ſpõdiacus, quia ſpondeum habet in quinto qui pondus, & mœrorẽ indicat. [In vr. Mo.).ſ. Aphidna, de qua in Oenone dictum eſt. [Soror).ſ. non Herm. quia eius mater erat: ſed Caſtoris, & Polluceis, quibus reddita eſt. [Tyndaris).q.d. eadem rapta eſt à Paride. [Fratreſque ge.) Id rectè dicitur, ſed inepte dixeris gemellos fratres: quia oẽs gemelli fratres ſunt. intelligit Caſtorẽ, & Pollucẽ, qui ſecundũ plurimos Geminos cõſtituũt in cœlo ſignũ. [Apollinis ar.) Sic Virg. Aeneas, Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana q Paridis direxti tela manuſq;.

Hvser.
* parens legitur etiã, fui.
* parẽte
* Ab nõ hoc nobis diruta Troia fuit.
In alijs, minus, et hoc nobis diruta Troia dedit. q᷑ etiam & Planudes interpretatur, & fortaſſe rectius. Sunt & qui legunt, Et minus hoc nobis diruta Troia fuit.
* iuro.

Damnaret) Culparet. [Nec nunc pla.) Legendum eſt nunc ne, ſi legatur nõ, ex duabus negationibus ſit ſenſus cõtrarius. [Quæ) Admiratiuè. q.d. neſcio. [Iniquos) Inimicos, & aduerſos. [Quod ſidus) Quia vitæ conditionem qualitate ſiderum nobis afferri tradunt. Iuuen. diſtat.n. quæ ſidera te excipiãt modo primos incipiẽtem Edere vagitus, & adhuc de matre rubentẽ. [Parua) Ecce Commemorat ſua infortunia. [Parua) Infantula: quo tempore debuerã maximè apud eam educari. [Ferebat ar.).i. gerebat bella. [Cum vi.).ſ. quáuis ſunt viui. [Orba) Priuata .i. erã orphana. [Non ti.) Dicit ſe caruiſſe ijs iocunditatibus, quas aliæ puellę habere ſolent in infantia: quæ & parentes delectant, & ab eis gremio tenentur. [Incerto ore) Incertis verbis, quia infantes nondum ſciunt bene exprimere verba. [Captaui) Amplexa ſum. [Grata ſar.).i. gratũ onus. [Cultus mei) Sicut aliæ matres ſolent habere curam cultus ſuarum filiarũ. [Pacta) Deſpõſata. [Matre pa.) Vt eſt mos. [Prodieram) Exieram. [Reduci) Reuertẽtia à Troia. [Parentis).i. matris meæ. [Sẽſi) Cognoui: iudicaui. [Quod).i. qa. [Pulcherrima) Valde pulchra. [Ipſa) .i. tu. [Quę ſo. na. tua) qa etiã tu nõ cognoſcebas me. [Pars hæc) Enumeraris multis infelicitatibus ſuis: dicit Hermione ſe tantùm fuiſſe felicem in hoc: quod Oreſtem coniugem ſortita ſit. [Hæc vna).i. ſola ſcilicet. [Oreſtes cõ.) .i. datus mihi maritus. [Bene ceſ.) Euenit: quia in reliquis ſui infelix. [Is) Oreſtes. [Pro ſe).ſ. ne adimatur mihi. [Pyrrhus ha.) Cõqueſtio eſt de audacia Pyrrhi. qui poſt victoriã Menelai, & reditũ in patriam teneat Hermionẽ captiuã. [Et mi. à nob.).i. Troia ah nõ eſt ad vtilitatẽ noſtram deſtructa. alius liber habebat: Manus & hoc nobis diruta Troia fui. i. hanc vtilitatẽ habeo, quod Troia ſit diruta, ſiue aut fuit, ſiue dedit legatur, idem eſt ſenſus. [Cũ tamẽ) Dicit, q licet omni tempore ſit in magno mœrore: tamen minus angitur die, q̃ nocte: nã per totã noctẽ dicit ſe flere. [Titan) .i. Sol. [Aſtat al).i. eſt in ſummo cœli. [Radiantibus) Splendentibus. [Malo).i. dolore [Liberiore) Mitiore, & minus vrgente me. [Acerba) Pro acerbe, nomẽ pro aduerbio, ſicut rauca ſonãs amnis. [Funguntur lac pro ſum.) .i. cum debẽt dormire, lacrymantur. [Quaq; lic.).i. quãtum poſſum. [Ab viro) A Pyrrho. [Stupeo) Careo ſenſu, & exanimor. [Oblita rerum & loci).i. quę nõ recordor, quid faciam, aut vbi ſim. [Ignara) Non aduertente. [Scyria membra) .i. mẽbra Pyrrhi, qui natus eſt i Scyro inſula, vbi regnauit Lycomedes, vt ſupra diximus. [Vt) Poſtq̃. [Sẽſi nefas) .i. ſenſi me tetigiſſe illum, quem nolebam. [Credor mihi) .i. videor mihi. [Pollutas) .i. fœdatas eius cõtactu. [Sæpe Neoptolemi) Dicit Hermione ſe tm̃ hr̃e cordi Oreſtẽ, quod cũ velit nominare Pyrrhum, ſæpe pro Pyrrho

Damnaret nati facta proterua * pater.
Nec quondam placuit: nec nunc placuiſſet Achilli:
Abducta viduum coniuge flere virum.
Quæ mea cœleſteis iniuria fecit iniquos?
Quódue mihi miſeræ ſidus obeſſe querar?
Parua mea ſine matre fui: pater arma ferebat:
Et, duo cum viuant: orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis
Incerto dictas ore puella tuli.
Non ego captaui breuibus tua colla lacertis:
Nec gremio ſedi ſarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito
Intraui thalamos matre * parante nouos.
Obuia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Et tamen eſſe Helenem, quod eras pulcherrima, ſenſi:
Ipſa requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc vna mihi coniux bene ceſſit Oreſtes:
Is quoque, ni pro ſe pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet captam reduce, & victore parente:
* Et minus à nobis diruta Troia fuit.
Cum tamen altus equis Titan radiantibus inſtat:
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox vbi me thalamis vlulantem, & acerba gemẽtem
Condidit: in mœſto procubuique toro:
Pro ſomno lacrymis oculi funguntur obortis:
Quaque licet, fugio, ſicut ab hoſte, viro.
Sæpe malis ſtupeo: rerúmque oblita, locíque,
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Vtque nefas ſenſi: malè corpora tacta relinquo:
Et mihi pollutas credor habere manus.
Sæpe Neoptolemi pro nomine, nomen Oreſtis
Exit: & errorem vocis, vt omen, amo.
Per genus infelix * oro, generiſque parentem,
Qui freta, qui terras, & ſua regna quatit:

Per patris oſſa tui, patrui mihi, quæ tibi debent:
Quod ſe ſub tumulo fortiter vlta iacent:
Aut ego præmoriar: primoq́ue extinguar in æuo:
Aut ego Tantalidæ Tantalis vxor ero.

Pyrrho nominat Oreſtem. [Errorem) Quod te pro eo vocem. [Vt) Tanquam. [Omen).i.augurium felix, quia puto id mihi contingere: quia aliquando ſim futura tua. [Per genus) Nunc adiurat Oreſtem, vt eam recuperet. [Parentem generis).i. Iouē, patrem Tantali: vnde genus noſtrū eſt. [Et ſua regna).i. cœlum, nam Iuppiter omnia regit. [Patris tui) Agamemnonis. [Patrui mihi) Quia fuit frater patris mei. [Debent tibi).i. ſunt obligata. [Vlta) Vindicata, ſcilicet à te interfectis Aegiſtho, & matre tua: à quibus ipſe interfectus fuit. [Præmoriar).i. moriar ante tempus. [Ego Tantalis) Quæ ſum de genere Tantali. [Tantalide).i. tui, qui & ipſe es de eodē genere. Oreſtes interfecto Pyrrho tandem recepit Hermionem, ex qua ſuſcepit filium nomine Oreſtem, à quo Oreſtæ populi dicti ſunt.

Ascen. Q v AE mea cœleſtes) De ſe ſpecialiter querelas præfert, qđ ab ineunte ætate miſera fuerit, & parentibus adhuc viuis orba. Nam mater rapta fuit, & pater pro ea repetenda apud Troiam. graphicè autem enumerat matrum in filias officia. [Te tamen eſſe Helenem quod eras pulcherrima ſenſi) Donatus dicit Helenam tam pulchram fuiſſe, vt omnes pulchræ ab ea poſtmodum Helenæ nuncupatæ ſint. [Cum tamen altus equis &c.) Non dixero, liberiore.i. validiore malo: quia longè alius eſt ſenſus. Vult enim dicere: quia Sole Oriente, cū inter populos verſetur: minus angatur. quam ſub noctem, quia, vt Maro dicit Aen. iiij. Sub noctem cura recurſat. quin etiam phyſica ratione comprehenditur, omnes morbos ingraueſcere Occidēte Sole, & leuari eo Oriente. Dicam ergo. [Malo lib.) .i. minus premente, & magis liberam permittente. ſic ſit ordo. [Tamen) .i. tametſi multis malis angar. [Cum).i. quando. [Titan).i. Sol, qui vnus eſt de Titanibus. [Inſtar eq. rad.) .i. vehitur. [Altus) .i. ſublimis. [Ego inſ. perſ.).i. etiam pro fructu fungor. [Malo).ſ. doloris, & curarum. [Liberiore).i. magis liberam permittente, & minus ſtringente: ſed, vbi nox acerba (niſi ſit gementem acerba, pro acerbe). [Condidit).i. abſcondidit. [Me viul. & gem.) Quia ſcilicet coniugem nō inueni. [Thalamis).ſ. meis.i. cubili meo. [Et procubui in t.) .i. ego mœſta in toro mœſtam faciente: tunc ſupple. [Oculi mei fung. la. ob.).i. præter intentionem oris. [Pro ſomno) .i. loco ſomni. [Et fugio a vi.).ſ. Pyrrho ſicut ab hoſte. [Qua) .i. qua parte, aut qua ratione, aut quatenus licet. Nam quaque, duæ ſunt partes, id eſt & quæ. [Ignara manu).i. ipſa ignara, putans Oreſtē contingere, contingo. [Membra Scyria).i. ipſius Pyrrhi in Scyro Lycomedis inſula ex Deidamia geniti. [Sæpe malis ſtupeo) Male interpretatur ſuperior dicens, cum malas tango, quæ horridæ ſunt. Nam malæ, vnde per diminutionē maxillæ, prima longa ab omnibus ponitur: vt Aen. iij. Ambeſas ſubigat malis conſumere menſas, dic ergo. [Ego ſtupeo) i. hebetor, & quaſi ſtolidaſio: hoc eſt alienor, & abſtrahor à rōne, & memoria. [Sæpe malis).i. propter mala, quę perpetior. [Per genus) Claudit Epiſtolā cum obſeruatione pondus votorum continente.

IN NONAM EPISTOLAM,
ARGVMENTVM HVBERTINI.

HERCVLES multis, & magnis laboribus, qui ſibi ab Euryſtheo Iunonis nomine imperati fuerant, functus: cum in Pheneo Arcadia oppido quinquennium fuiſſet: inde ſponte diſcedens in Aetoliam profectus, atque cum nondum legitimam prolem, nec vxorem haberet: Deianiram Oenei filiam iam defuncto Meleagro ſibi deſponſatam vxorem accepit: ſed triennio poſt Deianiræ nuptias, cum Eurynomum puerum miniſtrum paruo errore lapſum pugno percuſſum occidiſſet inuitus, dolore percuſſus Calydone receſſit cum Deianira vxore, & Hyllo puero ex ea ſuſcepto: cumq́ue iter ad Euenum flumen venisſet, reperit Neſſum Centaurum, viatores pretio flumen traijcientem. Qui cum Deianiram tranſuexiſſet: eam violare conatus eſt, cum Herculei in alia ripa eſſet: qua viri opem implorante, Herc. eum ſagitta transfixit. Ille ne moreretur inultus: pollicitus eſt Deianiræ, ſe medicamentum traditurum quo nullam aliam, præter ſe, mulierem Herc. vnquam appeteret. Iuſſit itaque: vt oleo cum ſanguine ex vulnere ſuo, & ſagitta defluente commixto Herculis tunicam vngeret: ſic enim fore, vt nullam aliam mulierem præter ſe appeteret: cū Neſſus expiraſſet, illa clam Hercule, quod erat mandatum, effecit. Hercules aliquanto poſt Oechaliam venit, & contra Euryti regis Oechaliæ filios, quoniam Iolen ſororem ſuam ante ei promiſſam vxorem negauerant, exercitum duxit: auxiliantibusq́; Arcadibus: qui eum ex Pheneo diſcedentem ſecuti erant, vrbe expugnata Euryti filios occidit: & cum Iole captiua ex Euboea in montem Cenæum profectus eſt, ibi ſacra facturus: Lycham autem famulum domeſticum clam ad Deianiram in Trachynem vbi eam reliquerat, miſit: vt ei veſtem, qua in ſacris vti conſueuerat, afferret. Deianira verò amore Ioles percepto: cupiens ſe omnibus amore præferri tunicam iuxta Centauri conſilium tincta: Lycha rei inſcio. Herculi deferendam tradidit. qua Hercules indutus, medicamenti vi paulatim inualeſcente maximo dolore torqueri cœpit: itaque Lycham veſtis latorem primum occidit: ac morbo magis quotidie inualeſcente Lycimnium, & Iolaum Delphos ad Apollinem miſit, vt morbi remedia ſciſcitarentur, oraculum iuſſit Herculem ferri cum apparatu bellico in Oetam montem, ibiq́; propè eam ingentem ſtrui pyram: de reliquis Ioui curam fore. qui cum Iolao erant, iuſſa Apollinis exequentes, quod futurum erat, ſuſpicabantur: Hercules deſperata ſalute, in pyram conſcendit: ſolus Philoctetes in gratiam ſagittarum: quas ei Hercules reliquit, pyram ſuccendit, ſubitoq; fulminibus circum cadentibus pyra exuſta eſt: accedente Iolao, vt oſſa colligeret, nullo penitus reperto, creditum eſt Herculem ad deos tranſlatum: eiq; , vt heroi, ſacra quædam inſtituta ſunt. Interea, antequā moreretur: cum magna vi veneni vexaretur. Deianira calamitate Herculis ſtupefacta: cum cauſam tanti mali a ſe profectam ſciret, laqueo vitam finiſſe dicitur. Sed poëta nunc fingit Deianiram, antequam ſe interficeret, ſcripſiſſe ad Herculem, conquerens, & quod turpi amori Ioles ſuccubuerit, & à legitimo alienatus ſit, deinde inter ſcribendam fingit eam accepiſſe nuncium de calamitate Herculis, quem grauiſſimo dolore torqueri audierat propter tunicam à ſe miſſam, itaque poſtquam excuſauit ſe propter amorem hoc feciſſe, affirmat ſe eſſe morituram.

IN NONAM EPISTOLAM,
ARG. ANTONII VOLSCI.

DIODORVS tres tantùm Hercules videtur fuiſſe aſſerere, ſed qui diligentius hoc ſcrutati ſunt, ſex fuiſſe reppererunt, antiquiſſimum ex Ioue antiquiſſimo, & Lyſito natum. Nam Ioues etiam plures fuiſſe legimus, quorum alterum concertauiſſe cum Apolline de tripode accepimus. Alter traditur Nilo natus Aegyptius, quem aiunt Phrygias litteras conſcripſiſſe. Tertius eſt ex Idæis Dactylis: cui inferias afferunt. Quartus Iouis filius eſt ex Aſterie Latonæ ſorore, qui Tyri colitur, filiamq; habuit nomine Carthaginem. Quintus in India, qui & Belus dicitur. Sextus ex Alcmena, & Ioue iij. genitus, cui geſta aliorum aſſignantur. Deianiram habuit vxorem. Nam dimiſſa Megara Creontis Thebani filia, quam vxorē duxerat. Iolen Euryti petiit in coniugium, cum denegaretur in Aetoliam venit, vbi Deianiram Oenei ex Althea duxit vxorem, deinde memor deſpecti coniugij contra Euryti Toxeum Myloneum, & Pythium mouit exercitum. Oechaliam vrbem abſtulit, illos peremit, Iolem rapuit, cuius amore adeo flagrauit, vt ex ea pateretur quidquid cum Omphale perpeſſus eſt. Sacrificaturus igitur ob victoriam in monte Ceneo puerum Lycham ad Deianiram in Trachynam vrbem miſit: vt veſtem, qua in ſacris vtebatur, afferret Deianira infectam, oleo, & ſanguine Cētauri Neſſi dederat, id enim ſuaſerat Neſſus faciendum cum in traiectu Eueni fluminis ab Hercule ſagittis confoſſus eſt, ſi de illius amore dubitaſſet. Dubitabat enim ne Ioles amore ipſam contemneret. Hercules cum veſtem tetigiſſet veneno afflatus lenta tabe conſumebatur. Actus in furorem Lycham in mare proiecit. Lycimnium & Iolaum Delphos de ſe ſciſcitatum ad oraculum miſit. Retulerunt, vt in Oeta monte pyra conſtrueretur, de reliquis Ioui curam relinqueret. Conſtructam ipſe conſcendit, Philoctetes ignem admouit, cum reliquiarum nihil repeririſſet: cœlum aſcendiſſe exiſtimarunt, Iunone precante Ioue lectam conſcendit, Herculem veſtibus tectum, perinde ac pareret, emiſit, quod in adoptionem barbari dia ſeruarunt. Hebem quoque filiam vxorem dedit. Menœtius Actoris filius Opunte Bœotiæ oppido primus Herc. ſacrificauit Tauro, Capro, & Ariete. Deianira cum de viri fato cepiſſet: cōmemoratis iniurijs, quas ab Hercule paſſa ſit, factum purgare nititur epiſtola: vt non vltro, ſed, vt ad amorem illum reuocaret, id feciſſe videatur: querelas habet creberrimas, quales eam decent, quæ de ſuſpendio deliberarat.

IN NONAM EPISTOLAM ARG.

HERCVLEM Iuppiter ex Alcumena ſub forma Amphytrionis mariti oppreſſa, tribus noctibus. In vnam iunctu, genuit. quem Euryſtheus rex Mycenarum Iunonis aſtutia, vt ſic ille periret, ad arduos labores incitauit. Sed, cum robore corporeo atque ingenio valeret, ſemper victor euaſit. Inter quos Acheloum, Aetoliæ fluuium, in varias ſeſe vertentem figuras, ob Deianiræ connugium, in taurum tandem, debellauit. Et profectò, quãuis reliqua monſtra viriliter ſuperauerit, amori muliebri ſuccubuit Nam cum Eurytus rex Oechaliæ Iolen filiam ſibi promiſſam denegaſſet, vrbe capta, & Euryto occiſo, Iolen obtinuit, cuius amore ita captus eſt, vt ea iubente leonis ſpolium & clauam depoſuerit, & quod turpius eſt, inter Ioles pediſſequas cultu fœmineo indutus, verè non erubuit. Et denique quicquid prius ſub Omphale Lydiæ regina, ex qua genuerat Lamũ, tolerauerat, ea ſub Iole perpeſſus eſt. Cum igitur Deianira Oenei regis Calydonis filia, eius vxor, illum tam illecebri amore captum reſciſſet, ex voluntate aduerſariorum factum vituperans ad eum ſcripſit. Ponit autem illi ante oculos egregia illa ſua priora facinora, vt comparationem infamiam apertiore faciat. Sed cum inter ſcribendum accepiſſet nuncium de Herculis calamitate, ob veſtem Neſſi Centauri ſanguine intoxicatam à ſe miſſam, in qua vim reuocandi ab alienis amoribus ineſſe credebat id enim Neſſus illi in traiectu Eueni fluuij ſuaſerat, cum ab Herculo ſagitta Lerneo veneno infecta confoſſus eſſet grauiſſimo dolore compreſſa, facinus ſuum purgando, vt non ulſtro, ſed vt illum in ſui amore retineret, feciſſe videatur, de ſuſpendio deliberat.

DEIANIRA HERCVLI.

** Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis*
Littera, ſi coniux Deianira tua eſt.

GRATVLOR Oechaliam titulis accedere noſtris:
Victorem victæ ſuccubuiſſe queror.
Fama Pelaſgiadas ſubito peruenit in vrbes,
Decolor, & factis inficianda tuis.
Quem nunquam Iuno, ſeriesque immenſa laborum
Fregerit. huic Iolen impoſuiſſe iugum.
Hoc velit Euryſtheus: velit hoc germana Tonantis:
Lætaque ſit vitæ labe nouerca tuæ.
At non ille venis: cui nox (ſi creditur) vna
Non tanti, vt tantus conciperere: fuit.
Plus tibi, quàm Iuno, nocuit Venus: illa premendo
Suſtulit hæc humili ſub pede colla tenet.
Reſpice vindicibus pacatum viribus orbem:
Qua latam Nereus cerulus ambit humum.
Se tibi * pax terræ, tibi ſe tota æquora debent:
Impleſti meritis ſolis vtranque domum.
Quod te laturum eſt, cœlum prius ipſe tuliſti:
Hercule ſuppoſito ſidera fulſit Atlas.
Quid, niſi notitia eſt miſero quæſita pudori:
Si cumulas ſtupri facta priora nota?
Téne ferunt geminos preſsiſſe tenaciter angues?
Cum tener in cunis iam Ioue dignus eras.
Cœpiſti melius, quàm deſinis? vltima primis
Cedunt: diſsimiles, hic vir, & ille puer.
Quem non mille feræ, quem non Stheneleius hoſtis,

.vbera,

GRATVLOR) Lætor. [Oechaliam) Vrbem Euboëæ, in qua regnauit Eurytus, licet Strab. dicat eſſe in Theſſalia, in Euboëa, & in Arcadia. hanc expugnauit Hercules propter Iolen ſibi negatã, vt ſupra diximus, & eius fratres interfecit: atq; vt alij volunt, etiam patrem. [Accedere) Adiungi. [Noſtris tit.) Noſtris victorijs, & laudibus. noſtris aũt dixit quia laudes mariti etiã ſuas exiſtimat. [Victorem) .ſ. te. [Succubuiſſe) Victum fuiſſe. [Victæ) .ſ. Iole. [Pelaſgiacas) Græcas. [Decolor) Turpis. [Inficianda) .i. neganda. nam inficiari negare ſignificat, vnde inficiæ tantũ pluralis numeri, quo nomine vtimur cum eo, vt eo inficias. i. nego, & tu is inficias &c. [Iuno) Quæ ſemper conata eſt te opprimere. [Series) Ordo & numerus. nam plurimos labores paſſus eſt. [Huic) .ſ. tibi. [Impoſuiſſe iu.) .i. domuiſſe te. tractũ à bobus. eſt autem ordo. fama decolor &c. venit Iolem impoſuiſſe iugum huic, quem Iuno, & immenſa ſeries lab. nunquam fregerit. [Hoc ve.) q. d. facis, quod placet inimicis tuis, quia cũ cupiant tuum dedecus gaudent, qđ à muliere ſis ſubiugatus. [Euryſtheus) Rex, qui tibi labores imperat. [Germana to.) Iuno ſoror Iouis, qui tonans dicitur, qa & tonitrua ciet, & fulmina mittit. [Sit) .i. erit. [Nouerca) Ipſa Iuno, quæ eſt nouerca tua. nam Hercules filius fuit Iouis ex Alcmena. [Labe) Macula, turpitudĩne, alias ponitur pro ruina à labendo, vt apud Virg lib. ij. Aen. Hinc mihi prima mali labes. [At non) Increpat ipſum, quod non reſpondeat ſpei, quæ de eo fuit habenda, quia non vna nocte generari potuit. ſ. coniunctis tribus noctibus ſimul, vt fabulæ tradunt, ex quo debent eſſe vitæ magis admirãdæ. [Non ve.) Nõ exhibes te, non appares. [Ille) Talis. [Cui) Quali. [Vna) Sola Quia geminata eſt nox. [Non f.t.) Non ſuffecit. [Vt con.) .i. vt generaris. [Tantus) Tam magnus, tam fortis. [Illa) .ſ. Iuno. [Suſtulit) Exaltauit. [Premendo) Dum premit. [Hæc) .ſ. Venus. [Reſpice) Conſidera. [Pacatum) Pacificatum. [Vindicibus) Defenſatricibus, vel vltricibus: nam Hercules ad tollenda monſtra, quæ in qualibet parte orbis terrarum nocebant hominibus, properabat. Inde Lucan. terras mõſtris, æquorque leuantem Magnanimum Alcidem Lybicas exciuit in oras: & Virg. lib. viij. Nã maximus vltor Tergemini nece Geryonis, ſpolijsq; ſuperbus Alcides aderat. [Qua latam) .i. per totum orbem terrarum. [Nereus) .i. Oceanus, poſuit n deũ pro mari Oceanus autem circuit ipſam terram. Ouid. j. Met. Tum freta diffudit, rapidisque tumeſcere ventis Iuſſit, & ambitæ circundare littora terræ. [Pax ter.) .i. terra pacata à te. [Debet ſe ti.) .i. tibi eſt obligata, & pax eſt propter te. cauendum eſt autem, ne legatur: pars terræ, quia contrarium eſſet, quod dixit ſuperius: qua latam Nereus &c. [Vtranque do. ſo.) .i. Orientem, & Occidentem. [Meritis) Beneficijs tuis. [Tuliſti) Humeris ſuſtinuiſti. [Quod eſt late) Quia tuis virtutibus es aſcenſurus cœlum. [Hercule) Ferunt enim fabulæ Herculem pro Atlante cęlũ ſuſtinuiſſe, quod ideo fictum eſt, quia ei ſucceſſit in Aſtrologia. [Fulſit) Suſtentauit. [Quid niſi) Senſus eſt. quid tibi comparaſti per hæc tua clara facta: niſi vt nunc magis cognoſcatur dedecus tuum? [Quid) .ſ. eſt quæſitum? [Niſi eſt quæſita notitia) .i. cognitio. [Pudori) Dedecori tuo, nã quo aliqs clarior eſt: ſi quid turpe facit eo magis cognoſcatur eius turpitudo. Iuuen Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimen habet: quãto maior, qui peccat, habetur. [Si cumulas) Auges. [Nota) Macula, vitio. [Stupri) Adulterij, & libidinis .i. ſi factis tuis prioribus claris, & magnis addis nũc turpitudinem libidinis. [Téne ferunt) Te habet Emphaſim, q d. qui nunc es ita turpis, & infamis. [Tenaciter) Fortiter: nã, vt fabulis traditur, Alcmena Herculẽ, & Iphiclũ peperit: ſed Herculem ex Ioue, Iphicum ex Amphitrione marito genitum. Sed cũ Iuno duo ſerpentes immiſiſſet Herculi. Iphiclus de cuius terrore lapſus, ſuo vagitu excitauit parentes: qui cũ ſurrexiſſent, viderunt Herculẽ ambabus manibus angentem angues nouercalibus odijs imiſſos. Inde Virg. vt prima nouercæ Mõſtra manu geminosque premẽs eliſerit angues. [Dignus Ioue) Qui poſſes videri genitus a Ioue, non autẽ a mortali. [Quam deſi.) .i. q̃ finis. [Cedunt) Sũt minora [Hic vir) Hæc tua ætas virilis [Et ille puer) .i. tu ille puer, qui hæc feciſti i. illa tua ætas puerilis. [Diſſimiles) .ſ. ſunt. [Stheneleïus hoſ.) .i. Euryſtheus Stheneli filius. [Hoſtis) Tuus. [Amor vincit) Quod eſt tibi turpiſſimũ. [At bene) Obiectio. [Herculis) Quaſi magni viri, & filij Iouis. [Quam malè) Rñdet obiectioni dicens, non eſſe conueniens matrimonium: vbi vir ſit maior vxore: eſt aũt falſa ſententia ad perſonã loquentẽ accommodata: nam Mart. cõtra ſentit oportere vxorẽ inferiorẽ eſſe viro. Inferior matrona ſua ſit Priſce marito. Nõ aliter fiũt fœmina virque pares. [Quàm malè) Per ſimilitudinẽ probat incõuenientiã amoris ſuis. [Inæquales) Aut ætate, aut magnitudine, & robore corporis. [Veniũt) Conueniũt. [Nupta) Vxor. [Minor) Inferior conditione generis, & fortunæ. [Nõ honor eſt) Sẽtentia eſt, color rhetoricus. [Spẽs) Dignitas. [Ferentẽ) Habẽtẽ ipſam ſpẽm. [Sed Onus) Sicut mihi eſt onus, quod ſim vxor tanti viri:

** Alij hæc duo carmina nõ legũt.*

** pars In Met. Tibi ſe ſemper debebit Iaſon.*

Non potuit Iuno vincere: vincit Amor.
At bene nupta feror: quia nominor Herculis vxor:
Sitque ſocer rapidis, qui tonat altus equis.
Quàm male inæquales veniunt ad aratra iuuenci:
Tam premitur magno coniuge nupta minor.
Non honor eſt, ſed onus, ſpecies læſura ferentes:
Si qua voles apte nubere: nube pari.
Vir mihi ſemper abeſt, & coniuge notior hoſpes:
Monſtraque, terribiles perſequiturque feras.
Ipſa domo vidua votis operata pudicis
Torqueor: infeſto ne vir ab hoſte cadat.
Inter ſerpentes, aproſque, auidoſque leones
Iactor: & hæſuros cerno per oſſa canes.
Me pecudum fibræ, ſimulacraque inania ſomni,
Omniaque arcana nocte petita mouent.
Aucupor infelix incertæ murmura famæ:
Speque timor dubia, ſpeſque timore cadit.
Mater abeſt: queriturque Deo placuiſſe potenti:
Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adeſt.
Arbiter Euryſtheus iræ Iunonis iniquæ
Sentitur nobis, iraque longa * deæ.
Hæc * mihi ferre parum eſt: peregrinos addis amores
Et mater de te quælibet eſſe poteſt.
Non ego Parthenijs temeratam vallibus Augen.
Nec referam partus Ormeni nympha tuos.
Nec tibi crimen erunt Teuthrantia turba ſorores:
Quarum de populo nulla relicta tibi eſt.
Vna recens crimen deſertur adultera nobis:
Vnde ego ſum Lydo facta nouerca Lamo.
Mæander, toties qui terris errat in iſdem:
Qui laſſas in ſe ſæpe retorquet aquas:
Vidit in Herculeo ſuſpenſa monilia collo,
Illo, cui cœlum ſarcina parua fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos:
Et ſolidis gemmas appoſuiſſe toris.
Nempè ſub his animam peſtis Nemeæa lacertis
Edidit: vnde humerus tegmina læuus habet.
Auſus es hirſutos mitra redimire capillos:
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mœonia laſciuæ more puellæ
Incingi zona dedecuiſſes pudet.
Non tibi ſuccurrit crudi Diomedis imago:
Efferus humana, qui dape pauit equos.
Si te vidiſſet cultu Buſiris in iſto:
Huic victor victo nempè pudendus eras.
Detrahat Antæus duro redimicula collo:
Ne pigeat molli ſuccubuiſſe viro.
Inter * Ionas calathum tenuiſſe puellas
Diceris: & dominæ pertimuiſſe minas.
* Non fugis Alcide victricem mille laborum
Raſibus calathis impoſuiſſe manum:

viri: cum tñ te non fruar. [Non honor eſt ſed onus) Annominatio eſt, color Rhetoricus. [Si qua vo.) Sentẽtia generalis. [Pari) Aequali tibi, & ætate, & conditione fortunæ. [Hoſpes) Peregrinus. [Eſt notior coniuge) Quia video ſæpius hôſpites, q̃ maritũ meũ. [Monſtra) Vt Lerneã Hydrã, & Cerberũ: & Cacũ: de quo Virg. Huic mõſtro Vulcanus erat pater: monſtrum.n. dicitur quidquid eſt præter naturã. [Feras terribiles) Vt aprum Erymãtheũ, & Leonẽ Nemeęũ. [Operata) Intenta: ſacrificans nã operari propriè eſt ſacrificia pficere. Vig. lib. iij. Aen. Aruiſq; nouis operata iuuentus Idem j. Georg. In primis venerare deos, atque annua magnæ Sacra refer Cereri lætis operatus in herbis. Horat. Prodeat iuſtis operata ſacris. Iuuen. Et matutinis operatur feſta lucernis. i. operãdo, hoc eſt ſacrificando colit: indocti ponunt pro agere quiduis generaliter, in quo ſignificato nunquã inueni exemplum idoneũ. [Torqueor) Crucior. [Cadat) Interficiatur. [Ab hoſte) Aut hoĩe, aut fera. [Iactor) Verſor. ſ. cogitatione, quia cogito hęc pericula, in quibus ille verſatur, & videor eſſe in eiſdẽ periculis: quod accidit amantibus. Virg. de Gallo ad Lycorida, quę erat in Caſtris. Nunc inſanus amor duri me Martis in armis, Tela inter media atq; aduerſos detinet hoſtes. [Hæſuros per oſſa) i. aggreſſuros te, nam hæſurus hic ab hæreo venit, nõ ab edo. [Me pecudum) Dicit ſe multis modis terreri propter pericula Herculis. [Fibrę pecudum) i. exta, quę inſpicio: vt intelligã, quod ſit de re futurũ: hæc enim ars haruſpicina dicebatur: inſpiciebant aũt præcipuè fibras iecinorũ, ſiue iecorũ, & pulmonũ. Iuuen. Calido pulmone colũbæ Tractato Armenius: vel Cõmagenus haruſpex: Pectora pullorũ rimãtur & exta Catelli: Interdũ & pueri Lucan. lib. j. Cernit tabe iecur madidũ, venaſque minaces Hoſtili de parte videt pulmonis haneli, Fibra latet. Virg. lib. iiij. Aeneid. Pecudũq; recluſis Pectoribus inhiãs ſpirãtia cõſulit exta. [Simulacra inania) Figuræ ſine corpore. [Oĩa) Auguria. [Petita) Capta. [Mouent) Terrent me. [Aucupor) Inquiro percunctãdo multos. [Murmura) i. voces. [Famæ inc.) ſ. de te. [Speq; timor) i. interdũ ſpes vincit timorẽ: quę habeo de te, interdũ timor vincit ſpem. [Mater abeſt) Dicit, quod in abſentia Herculis non habet aliquem: qui eã cõſoletur. [Mater) ſ. tua Alcmena. [Abeſt) ſ. hinc. erat. n. Deianira in Trachyne vbi regnauit Ceix: qñ ſcripſit hanc epiſtolã. [Deo potenti) i. Iou. [Pater) ſ. tuus. [Puer) i. filius noſter. [Arbiter Eury.) i. cũ oẽs alij deſit, ſolus Euryſtheus ſentitur à me: q a quotidie nouos tibi imponit labores: qbus me torqueri neceſſe eſt. Arbiter dicitur, qui totius alicuius iudicij hẽt potẽtiã: inde arbiter dicitur, quæ habet auctoritatẽ alicuius rei: ergo arbiter. i. executor: volũtata. n. Iuno. labores Herculi imperabat, vt ſupra diximus: Virg. Et rerum mille labores Rege ſub Euryſtheo. [Sentitur) Quaſi pnicioſus: nã ſentimus propriè, quę nos lędũt. [Lẽta) i. longa & diu durãs. [Parum eſt) Non ſufficit. [Ferre hęc) i. pati hos dolores, & timores de periculis vitæ tuæ. [Peregrinos) i. peregrinarũ mulierũ. [Quælibet) i. quęuis mulier, nã iam nulla eſt q̃ non tentes. [De te) i. ex cõpreſſu, & coitu tuo. [Nõ ego) Cõmemorat quaſdam puellas: quas dicit fuiſſe cõpreſſas, & violatas ab Hercule: eſt aũt occupatio: dicit. n. ſe nõ eſſe dicturã: cũ maximè dicat. [Augen) Sic legẽdum eſt, nõ augẽ, fuit autẽ auge Alei regis arcadiæ filia ab Herc. compreſſa: ex quo grauida facta peperit filiũ: q poſtea Telephus dictus eſt. antẽ verò, q̃ pareret, Aleus eius pater cognito tumore ventris filiæ nõ credẽs eã grauidã ex Hercule tradidit eã cuidã nautæ mergẽdã, illa naui impoſita doloribus partus vrgentibus impetrauit, vt in terrã exponeretur, tanq̃ ad rẽ neceſſariam, & filium apud Parthenium montẽ in quadam ſilua peperit, deinde miſericordia nautę ſalutẽ pręter ſpem patris cõſecuta data eſt dono quibuſdã ex Caria in Aſiã proficiſcentibus: q eã Teuthranti Myſiæ regi dono dederũt. infans à paſtoribus Corythi regis apud Parthenium repertus eſt, cui cerua vbera prębebat, quem poſtea Corythus pro filio educauit, & Telephi nomen ei impoſuit, quia cerua nutritus eſſet: nã ἔλαφος græcè ceruũ, & ceruã ſignificat, hic poſtea quærens matrem accepto reſpõſo ĩ Myſiam venit, vbi inuenta matre apud Teuthrãtẽ cognitus cuius eſſet filius, ĩ magno honore habitus eſt. Teuthras filijs maſculis carẽs ei Argiopẽ filiã deſponſauit, & regni ſucceſſorẽ reliquit, qui poſtea tẽpore belli Troiani volens reſiſtere Græcis, ne trãſirẽt per Myſiam: ab Achille grauiter vulneratus eſt, quo vulnere cum nõ poſſet ſanari, accepto reſponſo ab Apolline ab eodẽ Achille iterũ vulneratus ſanatus eſt. inde Ouid. in j. de Remed. Vulnus Achilleo quæ quondã fecerat hoſti, Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Strab. lib. xiij. variat opinionẽ huius fabulæ. [Temeratã) Vitiatã. [Parthenis) Arcadicis. [Ormeni Nympha) Aſtydamiam dicit filiã Ormeni regis. quam cum Hercules dari ſibi coniugem petiuiſſet: pater renuit ſciens eum hẽre Deïaniram; Hercules indignatus regi bellũ intulit: captaque vrbe, ac rege interfectò Aſtydamiam captam vitiauit, genuitque ex ea Cteſippum filium. Dionyſ. ſcr. [Nec tibi crimen erunt) i. nec etiam crimini à me tibi dabitur: q tot ſorores cõpreſſeris. [Teuthrantia turba) Miror, cur quidã Theſtitia turba. legendũ putent: niſi librariorũ (quod magis credo) Culpa ſit: nã non Theſtius, vel Theſtitius, ſed Theſpis Athenienſis: vt Dionyſ. ſcr. à quo Theſpienſis regio denoiata eſt. l. filias ex pluribus fœminis genuit: quas oẽs Hercules adhuc puer, ſed robore præſtans cõpreſſit: & ex eis. l. genuit filios oẽs mareis, qui The-

adea eſt
* Me.
* Ionicas.
* Sic, Nec latium nouat, quã prabet Ionia dives, breui prima ſyllaba a l. verò Mæonias inter.
* Nõ pudet.

ſpiadæ dicti ſunt: quos per Iolaũ in Colonias tráſmiſit: ſed cur dixerit Teuthrantia turba, nõ ſatis cõpertum habeo: cũ teuthras regnauerit in Myſia, niſi Hercules etiã in Myſia, ſiue Theuthrantia regione fortaſſe aliàs ſorores cõpreſſerit licet nihil apud quẽ quã legatur, quod meminerim, ſed oia, aut noo ſunt mandata literis: aut non extant quamobrem non auſim textum corrũpere. [Vna recens) Non de Iole intelligit: ſed de Omphale Lydorum regina: cui Hercules ita ſeruiſſe dicitur: vt oia faceret, quæ imperaſſet, vnde Terent. in Eunucho. Qui minus huic q̃ Hercules ſeruiuit Omphale. Ex hac genuit Hercules Lamum filium: vnde nunc dicit Deianira. [Vnde) Ex qua Omphale. [Sũ facta nouerca Lamo) Quia cũ ſim vxor tua, ille eſt factus priuignus meus. [Lydo) Ex Lydia, vt diximus. Lydi aũt populi Aſiç, qui aliquando Mœonij dicti ſunt, neq; vllo pacto intelligendum eſt de Iole, quia ex ea non ſuſcepit Lamum, neque ex Lydia, aut Mœonia fuit, ſicut hanc fuiſſe oſtẽdit, cui Herculem ſeruiſſe dicit. [Meander) Fluuius Lydiæ, aut (vt Seru. dicit) Cariç, quç eſt vicina Lydiæ. [Qui errat) .i. labitur, & vagatur. [Toties) Sæpius. quia ita flexuoſus eſt vt in ſe videatur recurrere. [Retorquet) Reflectit. [Monilia) Ornamenta muliebria, quç teſte Seru. etiam ſegmenta dicuntur, quæ tantummodo mulieribus conueniebant, inde Iuuen. Virum obiurgat, quod ſegmenta induat. Segmenta, & longos habitus, & flammea ſumit, &c. [Illo) .ſ. collo. [Parua ſarcina) Paruum onus, quia ſuſtinuiſſet etiam maius. [Non puduit) Pluribus verbis vituperat Herculem de hac mollitie: [Cohibere) Altringere. [Solidis) Fortibus. [Toris) .i. toroſis, id eſt pulpoſis, & neruoſis membris. Perſius: Multũque toroſa iuuẽtus. [Nempè) Oſtendit turpiſſimum eſſe exornare molli, & laſciuo habitu brachia, quæ res magnas & digna laude geſſerint, quales ſunt, quas cõmemorat. [Pellis Nemeæa) .i. Leo Nemeæus, quẽ interfeciſti, in cuius facti memoriam geſtas pellẽ ipſius Leonis. [Læuus humerus) .i. ſiniſter. Nam humerũ dextrum ferebat Hercules exertũ, & detectum, vt eſſet expeditior. [Nemeæa) Vt ſcribit Str. Silua eſt inter Cleonas, & per Phliuntem, in qua Argiui ſacra faciebant, vbi Hercules Nemeæum leonem occidit, quem interdum Poëtæ appellant Cleonæum, à Cleone oppido Nemeçæ ſiluæ propinquo. Luc. Ille Cleonæi proiecit terga leonis. [Mitra) Teſte. Seru. nomen barbarũ, eſt pileus incuruus, de quo pendebat baccarum tegmen, quo vtebãtur Lydi, & Phrygij. Iuu. Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra. conueniebant autem mulieribus præcipuè, aut viris mollioribus, & effœminatis. Virgilius. Et nunc ille Paris cũ ſemiuiro comitatu Mœonia mentum mitra crinemq́ue madentem Subnixus &c. [Redimire) .i. ornare, id eſt addere redimicula, quæ ex mitra pẽdebant. vnde Virgilius libro decimo. Et tu tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ. [Populus) .i. corona populea. [Mœonia zona) .i. zona ipſius Omphales. [Dedecuiſſe) Turpè tibi fuiſſe. Hercules enim ita Omphale deditus fuit, vt omnia, quæ illa iuberet, faceret, & cum ſuo cultu inſtruxiſſe refert Ouidius ſecundo Faſto. Dũque parant epulas, potandaq́ue vina miniſtri, Cultibus Alciden inſtruit illa ſuis: Dat tenues tunicas getulo murice tinctas, Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit. Ventre minor zona eſt, tunicarum vincla relaxat, Vt poſſet magnas exeruiſſe manus. Fregerat armillas non illa ad brachia factas: Scindebant magni vincula parua pedes. [Non tibi) Commemorat eius ante acta fortia, quæ deberent ipſum deterrere à talibus laſciuijs. [Succurrit) venit in mentem. [Crudi) Violenti, & inhumani. [Efferus) Valde ferus. [Pauit) Aluit. [Humana dape) Hic Trax Tyrannus ſçuiſſimus humanis hoſpitum carnibus equos, equaſque ſuas alebat, & capita ſuis tectis affigebat, quẽ Hercules interfecit, & eodem ſupplicio affecit, quo ille hoſpites. [Si te vidiſſet Buſiris) Rex Aegypti ad prouocandum Nili inundationẽ hoſpites ſolebat immolare, hoc genus ſacrificij primùm expertus eſt in Thraſium à quo ſibi monſtratũ fuerat. Ouid. de Arte amandi. Dicitur Aegyptus caruiſſe iuuantibus arua imbribus, atque annos ſicca fuiſſe nouem. Cum Thraſius Buſirin adit, monſtratque piari Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Iouem. Illi Buſiris, fies Iouis hoſtia primus, Inquit, & Aegypto tu dabis hoſpes aquã. cum aũt vellet immolare etiam Herculem, Hercules cũ interfecit. [Iſto cultu) Iſto ornatu muliebri, & laſciuo. [Pudendus eras) .i. fuiſſet ei pudor a te vinci. [Detrahat) Pro detraheret. i. auferret. [Ioniacas puellas) .i. Mœonias, nam Ionia regio Aſiæ eſt finitima Mçãdro. [Dominæ) Omphales. [Non fugis) Non caues. [Raſilibus) Politis, quaſi raſis. Virg. Et torno raſile buxum.

GRATVLOR Oechaliam) Huic quoque epiſtolæ in nonnullis lib. præmittitur hoc diſtichũ Mittor ad Alcidem à coniuge conſcia mentis Litera, ſi coniux Deianira ſua eſt. Cuius ordo eſt. Ego lib. j. epiſt. [Conſcia mẽ.) .i. propoſiti, & intẽtionis animi. [Mittor ad Alc.) .i. ad Herculẽ. [A cõ.) .i. vxore eius: ſi Deianira eſt cõiux ſua. verũ credo Ouidianum nõ eſſe, quia mala eſt reciprocatio, ſi coniux Deianira ſua eſt. dicendum eſt. n. eius, ſed id verſus nõ patitur. [Titulis no.) Quia gloriç mariti particeps eſt cõiux. [Fama Pelaſ.) Melius ſit q̃ Pelaſgiadas, quia nulla neceſſitas cogit pro poſſeſſiuo patronymico abuti. [Iolen) Non Iolem, vt verſus indicat: quia ab e, fit en, non em in actiuo. [Hoc velit Euryſthcus) Imitatio eſt illius Aen. ij. Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Atridç. [At nõ il.) Ordo eſt. [At) .i. ſed. [Tu non venis il.) .i. talis, & tantus, ſicut Aen. ij. Hei mihi qualis erat quãtũ mutatus ab illo Hectore &c. [Cui, ſi creditur) Sic Virg. ſi credere dignũ eſt. [Vna nox nõ fuit tãti) .i. nõ viſa eſt tanti eſſe momenti, vt ſufficeret, vt tu. [Cõciperere, tã.) .i. qui eſſes tam magnus. [Suſtulit) .i. ſurſum tulit, & erexit. Nã niſi Iuno nouerca Herculẽ exercuiſſet, nunq̃ tantus fuiſſet habitus. [Reſpice vin.) Significat turpe eſſe, vt, qui cetera vicerit mundi monſtra, à muliere victus ſuccumbat, vires aũt vindices vocat, quibus mundũ à ſeruitute mõſtrorũ in libertatẽ vindicauerat, quaſi vindicta .i. virga prætoria. vnde patet, q̃ a vindex, iudex, & ſimilia cõmunis ſunt generis. [Vtranque domũ ſolis) Et Orientalem, & Occidentalẽ. nã ſol vtrobiq; habitare videtur vulgò. [Quid niſi notitia eſt) Vnde Iuu. Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimẽ habet, quãto maior, q peccat, habeť. [Quã malè ineq.) Cõparatiuè, & ſine figura, & fit licite in tribus gradibus: vt, q̃ bonus, tã prudẽs. i. q̃tũ bonus, tm̃ prudens. Quã magis illa tremẽs, tãto magis effera flãmis: q̃ maximè potes tã maximè debes Deo cõplacere. i. vt maximè, ita &c. [Si qua vol. ap. &c.) Inſigne cõſiliũ. [Operata) Operari, & facere cũ p ſe ponũtur, p excellẽtiã rebus ſacris attribuũť, & ſignificant, ſacrificare: vt, Cũ faciã vitula pro frugibus, ipſe venito: &, operata iuuẽtus in Georgicis. [Nec puer) .i. filius. [Hyllus) .ſ. nomine. erat. n. filius Herculis ex Deianira hiſtoriæ ſatis apertæ ſunt ſupra. [Non ego Parthenijs &c.) Commemorat Hercules adulteria. [Parthenius mons eſt arcadiæ, in quo virgines venare ſolent, vnde ab eis nomẽ ſumpſit, nã παρθένος virgo dicitur. [Augen) Autẽ vocat filiam alei, q̃ partũ ſuum dereliquit, vnde. [Temeratã) .i. violatam dixit genere fœminino. [Ormeni Nympha) Vocatiuus eſt noĩs patronymici. Nã declinať hæc Ormenis, huius Ormenidos &c. ô Ormeni, & fit à noie Ormenus Ormeni addendo literam. eſt aũt Aſtydamia, Ormeni filia. [Vna recẽs crimẽ referet adultera nobis) Referet. .i. recẽſr biť nobis. i. à nobis, nec ſtat verſus, ſi legatur referť, lege ergo referetur, vt ſit ſenſus. omiſſis alijs dicam de vna adultera, quç crimen recens cõmiſit, ſed ἐμφατικῶς dicit eã crimen, nõ crimiNoſam, ſicut Comicus, ſceleſtũ ſcelus, & ſenem ſeniũ vocat.

Aſcen.

IVBER.

CRASSA) .i. magna, nõ autem legendum eſt, groſſa. [Deducis) Nes. [Rependis) Ad pẽſum reddis tu quoq;, ſicut ancillç. [Cõminuere) Fregere. [Habenis) Loris. [Præconia) Laudes. [Triũphi) Victoriç tuç. alij lib. hñt eximijs põpis immania ſemina laudũ. [Diſſimulãda) Cçlãda, tacẽda. [Scilicet) Dicit ea, quç narrat Hercules. [Eliſos) Strangulatos, ſ̃focatos. [Inuoluiſſe) Diuiſis ſyllabis legendũ eſt ſicut alibi, Debuerant ſuſos euoluiſſe meos. [Immaneis

* Eliſis. * Aliqui autem le ...ũi, In... ...antẽ ... ...la dulace ...aſſe ma ...

Craſſaque robuſto deducis pollice fila:
Aequaque formoſæ penſa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris:
Præualidæ fuſos comminuere manus.
Crederis infelix ſcuticæ tremefactus habenis
Antè pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Eximijs pompis præconia ſumma triumphi,
Factaque narrabas diſsimulanda tibi:
Scilicet immanes * eliſos faucibus hydros
* Infantem & caudis inuoluiſſe manum.
Vt Tegeæus Aper cupreſifero Erymantho
Incubat: & vaſto pondere lædit humum.

hydros) maximos angues, ſupra diximus hãc fabulã. [Tegeæus) Arcadicus. [Erymantho) Monte arcadiæ, illic. n. interfecit aprum vaſtantẽ regionẽ. [Incubat) Iacet. [Penatib) Tectis. [Threicijs) .i. Diomedis. [Ora) Capita. [Equç ping.) Supra viſa eſt fabula. [Prodigiũ tripl.) Geryones, vt ſabulæ tradunt, rex regnauit in Gadibus Hiſpaniç, quẽ locũ Erythram appellant, quem tricorporem fuiſſe fabulantur, ditiſſimumq; pecoris, quod Hercules eo ſuperato, ĩ Italiam aduexiſſe

dicitur

Non tibi Threicijs affixa penatibus ora,
  Non hominum pingues cæde tacentur equę:
Prodigiumque triplex armenti diues Iberi
  Geriones: quamuis in tribus vnus erat.
Inque canes totidem trunco digeſtus ab vno
  Cerberus, implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fœcundo vulnere ſerpens
  Fertilis, & damnis ditior ipſa ſuis.
* Quique inter læuumque latus, læuumque lacertū,
  Prægraue compreſſa fauce pependit onus.
Et, malè confiſum pedibus, formaque bimembri,
  Pulſum Theſſalicis agmen equeſtre iugis.
Hæc tu ſidonio potes inſignitus amictu
  Dicere? non cultu lingua retenta ſilet?
Se quoque nympha tuis onerauit Iardanis armis:
  Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc: tolle animos: & fortia facta recenſe,
  Quod tu non eſſes iure: vir illa fuit.
Qua tanto minor es quanto te maximè rerum,
  Quàm quos viciſti, vincere maius erat.
Illi procedit rerum menſura tuarum:
  Cede bonis: heres laudis amica tuæ eſt.
O pudor, hirſuti coſtis exuta Leonis
  Aſpera texerunt vellera molle latus.
Falleris: & neſcis: non ſunt ſpolia iſta Leonis,
  Sed tua, tuque feræ victores: illa tui,
Fœmina tela tulit Lernæis atra venenis,
  Ferre grauem lana vix ſatis apta colum:
Inſtruxitque manum claua domitrice ferarum:
  Vidit & in ſpeculo coniugis arma ſui.
Hæc * tamen audieram: licuit non credere famæ:
  En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor.
Ante meos oculos adducitur aduena pellex:
  Nec mihi, quæ patior, diſſimulare licet.
Non ſinis auerti: mediam captiua per vrbem
  Inuitis oculis aſpicienda venit.
Nec venia incultis captarum more capillis
  Fortunam vultus faſſa tegendo ſuos.
Ingreditur late multò ſpectabilis auro:
  Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
Dat vultum populo ſublimis, vt Hercule victo:
  Oechaliam viuo ſtare parente putes.
Forſitan expulſa Aetolide Deianira
  Nomine depoſito pellicis, vxor erit.
Eurytidos Ioles, atque inſani Alcidæ
  Turpia famoſus corpora iunget Hymen.
Mens fugit admonitu: frigusque perambulat artus:
  Et iacet in gremio languida facta manus.
Me quoque cum multis, ſed me ſine crimine amaſti:
  Ne pigeat, pugnæ bis tibi cauſa fui.
Cornua flens legit rapidis Achelous in vndis,
  Truncaque limoſa tempora merſit aqua.
Semiuir occubuit vi, * letiferoque veneno
  Neſſus: & infecit ſanguis equinus aquas.
Sed quid ego hæc refero? ſcribenti nuncia venit
  Fama, virum tunicæ labe perire meæ.
Hei mihi quid feci? quò me furor egit amantem?
  Impia quid dubitas Deianira mori?

dr̄ Diodorus dicit Chryſauri filios tribus magnis exercitibus fidentes ab Hercule ſuperatos, &greges boum deuicta Hyberia ſecum abductos. (Prodigium) Monſtrum. (Triplex) Tricorpor. (Hiberi) Hiſpani. (Geryones) Primæ eſt declinationis, declinatur.n. ſicut Anchiſes. (Vnus erat i trib.) Quia vnus erat, licet tria corpora hr̄et ſm̄ ſab. (Cerberus) Mōſtrū eſt tria capita hn̄s dr̄ aūt veſtibulū tartari ſeruare, hūc Cerberū triplici cathena vinctū Hercules ad ſupos iuſſu Euryſthei traxiſſe dr̄, cū prius Athenis myſterijs Eleuſinæ Cereris initiatus fuiſſet. (In tot. canes) .i. in tres, vt Geryones .i. totidē capita canina. (Ab vno trūco) .i. ab vno corpore. (Digeſtus) Diuiſus. (Quæq; redūd.) Serpentē dicit Lernæā ex cuius corpe, vt Diod. ſcribit, centū ꝓdibant ſerpentē capita, & ceruices, quarū ſingulis cæſis duæ renaſcebant, ob eamq; rē minimè vinci poſſe videbatur. cū pars amputata validior efficeretur, hāc difficultatē Hercules arte ſupans, Iolaū monuit, vt iciſam ceruicē ſubitò face lignea inureret, ne ſanguis effluerent, hoc pacto ſupata bellua ſagittas ſuas eo ſanguine tinxit, quo illarū vulnus mortiferū redderetur. (Redūdabat) Abūdabat & validior efficiebatur. (Diues à ſuis d.) Quia quāto magis amputabatur, tāto plura capita habebat, vt ſupra dictū eſt. (Quodq; inter) Anthæū intelligit filiū terræ, corporis robore, ac palæſtra ꝓclarū in Libya, q multos externos ſecū certaminē cōgreſſus occiderat, hūc Hercules & virib. & arte ſuperatū interfecit, nā cū vires à terra mr̄e aſſumeret ſimulās ſe cadere, Hercules eū ita ſuſtulit, vt terrā tangere nō ſineret, ex quo ille matris auxilio priuatus, iter lacertos Herculis eliſus expirauit. (Cōpreſſa) Aſtricta. (Et malè confiſū) Centauri ex Ixione, & Nube geniti Theſſaliā incolentes, odore & vetuſtate vini qd̄ Pholus Cētaurus à Dio. ſibi datū reſeruauerat in honorē Herculis, cū eū hoſpitio ſuſcepiſſet, ebrij facti domum Pholi magno impetu ingreſſi diripe conati ſunt, quos licet fortiſſimos, & mr̄is Nubis imbrē effundētis auxilio vſos, Hercules tn̄ partim occidit, partim fugauit. (Malè cōfiſum pedib.) Quia velocitate ſua freti, effugere nō potuerunt. (Formaq; bimēbri) .i. humana, & eqn̄a, in qua maius inerat robur. (Sidonio) .i. purpureo, q mulierib. cōuenit. (Nō ſilet) Nō debet ſilere, ꝓ pudore? (Cultu) qui nō decet. (Nympha Iardanis) .i. Omphale. (Iardanis) .i. Phrygia nam Mæones, & Lydi à dextra ſunt Phrygiæ maioris. vt ſcribit Ser. nec de Iole poſſumus intelligere. (Ornauit) Inſtruxit, armauit. (Nota) Clara. (E' capto viro) Ex te, quē cepit, & triūphauit.

(I nunc) Increpatio eſt ꝑ irriſionem. (Recenſe) Narra. (Quod) .ſ. eſſe vir. (Tu non eſſes) .i. eſſe deberes, qa melius eſſes fœmina quàm vir. (Qua tanto) Dicit quod quanto difficilius fuit Herculi vincere ſeipſum, quam eos, quos vicit tanto eſt Omphale eo maior, quia vicit eum. (Procedit) .i. euenit. (Heres tuæ laudis) Quia tu ex ea decidis, & ipſa tibi ſuccedit. (O pudor) Amplificat hoc dedecus Herculis, quod paſſus ſit, amicam tegmine ſuo, & armis inſtrui. (Vellera) Pellis. (Exuta coſtis) Diximus ſupra ex pelle Leonis Nemeæi Herculē feciſſe ſibi tegmē corporis. (Texerūt molle lat.) .i. fœmineum. (Spolia) Dn̄r, quæ hoſti eripiuntur in victoria: dicit, illa pellis, qua illa induta eſt, non ſign̄at, quod tu viceris Leonem. ſed ꝙ illa te vicerit: & ex te ſpolia abſtulerit. (Illa tui) .ſ. victrix. (Atra) Cincta. (Lernęis venenis) Diximus ſupra in fabula Hydræ Lernææ. (Grauē) Plenā. (Claua) Hercules.n. claua ad domandas feras vſus dicitur, quam Vulcanus ſimul cū Thorace ob meritū virtutis ei dediſſe dicitur (In ſpeculo) Quo mulieres ꝑcipuè vtuntur. hæc autem ſumpſiſſe Omphalē, ſcribit Ouid. lib. ij. Faſt. Illa capit clauamq; grauē, ſpoliumque Leonis, Conditaq; in pharetra tela minora ſua. (Tm̄) Solūmodo. (Audieram) Non autem videram. (Licuit) Potui. (Famæ) Quæ de rebus ſupradictis ferebat. (En) Demonſtrantis eſt. (Ad ſenſus) Ad viſum. (Ab aure,) Id eſt ab auditu. (Aduena) Peregrina: & nunc Iolen intelligit: nam (vt ſupra vidimus) Enumerauit mulieres, quas Hercules amauit, vſque ad Iolen, quæ fuit vltima. (Diſſimulare) Occultare, & tacere. (Auerti) Amoueri à me. (Captiua) Vt ſupra diximus in argumentum epiſtolæ. (Oculis) Meis. (Faſſa,) Id eſt confeſſa, & teſtificata. (Fortunam ſuam,) Id eſt aduerſam. (Tegente vultu) Sicut illæ, quæ ſunt in tam miſera fortuna facere ſolent. (Dat) Oſtendit. (Sublimis) Pro ſublimiter, id eſt alte. nomen, pro aduerbio. (Victo) A ſe, quem in amore ſubegit. (Putes) Pro Putet aliquis: ſecunda perſona, pro tertia: ſicut apud Virgilium. Migrantes cernas. (Oechaliam) Patriam ſuam. (Stare) Eſſe in ſtatu ſuo. (Forſitan) Addit, & aliud, quod ſit futurum turpius ipſi Herculi, quia fortaſſe expulſa ipſa Deianira accipiet Iolen vxorem. Ordo eſt. (Iole forſitan erit vxor depoſito nomine pellicis,) Id eſt Iole: quæ erat pellex, erit vxor tua. depoſito nomine pellicis. (Expulſa Deianira,) Scilicet me. (Ætolide.) Id eſt de Ætolia, nam Deianira ex Ætolia. (Eurytidos Ioles) Ordo eſt. Hymē famoſus

* His verſibus Antæas, & Herculis lucta ita ab Ouid. deſcribitur, vt ſublatum læuo brachio Antæū Hercul. ſuſtineat, ne mater vires ſubminiſtret dextra aūt manu fauces cōprimēs eum necet aliter id cōpreſſa fauce, nullā ad rem accōmodari poterit. ſūt tamē qui d Nemeao leone hic agi credūt & legūt. Quodq; inter læuūq; lat' dextrūq; lacertū.

* Quibuſdam leti fero placet.

* tātum

ſamoſus iunget turpia corpora Ioles Eurytidos, atque Alcidæ inſani. [Hymen famoſus) .i matrimonium infame, quod erit, ſi me legitima vxore expulſa, concubinam duxeris. nam ſamoſus ſemper id malam partem accipitur. cauendum, oe legatur formoſus, ſed ſamoſus. Hymeo autem cum ſit Deus nuptiaꝝ, ſæpe pro ipſis nuptijs ponitur. [Iunget corpora turpia) .i. turpiter iunget. [Inſani) .i. magni. Habet autem hic verſus ſpondeum in quinto loco, neque vocalis ſequente vocali abijcitur. [Mens fugit) Magis ex conſuetudine loquendi h.d. q̃ qood mens poſſit fugere: videtur .n. ex aliquo timore animus, & mẽs nobis fugere. ergo. [Fugit) .i. horret. [Admonitu) .i. recordatione huius facti, ne me relicta aliam accipias. [Friguſque perambulat) Virg. Geliduſque per ima cucurrit Oſſa tremor. [Languida) Pigra ad ſcribendum. [Me quoque) Nunc Iolẽ. [Sine crimine) Quia amaſti me, vt coniugem, non adulteram, aut concubinam. [Cauſa pu.) Quia bis pro me pugnaſti: Semel aduerſus Acheloum: & iteꝝ aduerſus Neſſum. Achelous fluuius ex Pindo Theſſaliæ monte ortus Ætoliam ab Acarnania diuidit. Vnde interdum Ætoliæ, ſiue Calydonis, interdum Acarnanum fluuius à poëtis dicitur, vt eſt videre apud Ouid. lib. viij. & ix. Met. vbi narrat, quod nunc hic dicetur, quod mutatus in varias formas pugnauit cum Hercule propter Deianiram. Primùm .n. in propria forma luctando ſuperatus, vertit ſe in Serpentem: & poſtremò in Taurum: cui Hercules cornu auulſit: quod Naiades nymphæ diuerſis floribus, & pomis refertum copiæ dicauerunt: ille præ pudore omnibus modis victus, & cornu mutilatus intra ſuum flumen ſe occultauit. [Legit) Collegit quaſi fracta. [Tempora) Caput: nam tempus partem capitis ſignificat. [Trunca) Mutilata. [Limoſa) Plena limo. [Semiuir) Centaurus, qui ex poſteriore parte erat eqous, ex priore erat vir. [Leniferoque veneno) Nam (vt ſupra diximus) interfecta Hydra Lernæa eius ſanguine ſagittas ſuas tinxit: vt mortiferum haberent ictum. [Infecit) Tinxit. [Sed quid ego) Fingit poëta inter ſcribendum nuncium allatum fuiſſe Deianiræ de calamitate Herculis. [Quid) .i. ad quid? q. d. fruſtra: quia non poteris iam eſſe meus: quia audio te iam moriturum. [Labe) Veneno. [Hei mihi) Conqueritur: quod fuit cauſa huius tanti mali Herculi: de quo tamen ſe excuſat: quod amore cõpulſa ſit. [Quo) .i. ad quid? [Impia) Inſtigat ſeipſam ad mortẽ.

ASCEN. CRASSA'QVE) Robuſtiota. Iuuen. Sat. ij. Vos lanam trahitis, colloque peracta refertis Vellera, vos tenui prægnantem ſtamine fuſum: Penelope melius, leuius torquetis Arachne. [Dicetis infelix &c.) Enumerat Herculis egregia facinora, cum deteſtatione præſentis dedecoris, quod patitur in ſeruiẽdo adulteræ. [Infantem caudis inuoluiſſe manum) Diæreſis eſt in dictione, inuoluiſſe. nam pentaſyllabam fecit. [Vt Tegeęus aper) Sic legendum eſt: nam Tegea primam, & ſecundam corripit, vt v. Æn. Tegeæ de ſanguine gentis, vbi alij legunt Tegeæ ſanguine gẽtis, ſed vtroque modo duas priores corripit: nec legendum eſt, in cupreſſifero. verùm licentioſus eſt verſiculus: quia vocalis ante vocalem, neque abſumitur, neque corripitur, ſicut nec ibi, in Actęo Aracyntho. [Non tibi Threicijs) Non Thracijs, nã Virg. Threicijs vtitur non Thracijs. [Geryones) Legitur Geryones in nominatiuo etiam interdum primę declinationis, potius quàm Geryon. [Quæque redundabat) Serpens cõmunis eſt generis [Læuumque latus) Sic legendum eſt, nam ſi dempſeris, q; , verſum deprauaueris. [Non cultu lingua &c.) Figurata interrogatio, vim increpationis habens, q. d. debeat maxime refrænari, & refrænari à cultu, cui talia facinora non congruunt. [I nunc) Figura, conceſſio vim prohibendi continens. [Qua tanto &c.) Senſus & ordo eſt. [Qua) .ſ. Omphale tu es tanto minor, quanto maios erat vincere te, ô maximè rerum, q̃ eos, quos viciſti. Notanda eſt latinitas, quia cum genitiuus tranſcendens, aut collectiuom eſt, non ſeruatur neceſſario incongruitas gñis. Horat. Serm. j. Quid agis dulciſſimè rerum? Sic optimus plebis &c. Et ô Danaũ fortiſſimè gentis &c. [Illi procedit) .i. ad eam deriuatur, vnde ipſa ſuccedit, & res præcedit. [Cede bonis) Non quia ſoluendo non ſis, ſed quia illa ſibi ea bona iure vendicat, & ita tua non ſunt. [O pudor) Ordo eſt. O pudor. [Aſpera vellera) .i. villoſa tegmina. [Exuta) .i. detracta. [Coſtis Leonis hirſuti) .i. villoſi, & iubati. [Texerunt molle latus) .ſ. lubricæ puellæ. [Falleris) Arguta argumentatio ad conſimilia decẽter applicabilis. [En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor.) Ordo eſt. [Dolor mollis) .i. leuis, & tolerabilis. [Venit ad ſenſus) .i. ad præcordia. [Ab aore) .i. per auditum, quia Cicerone, imò experientia teſte, minus afficiunt audita, q̃ viſa, miouſque certa ſunt. Vnde Plautus plus, inquit, valet oculatus teſtis vnus q̃ auriti decem. [Dat vultum ſublimis) .i. in ſublime .i. aduerbialiter ponitur. [Forſitan) Ordo eſt. [Forſitan ipſa Iole erit vxor) .ſ. tua. [Depoſito nomine pellicis) .i. nec dicetur amplius pellex, & hoc me ſupp. [Deianira Ætolide,) Id eſt de nobili Ætolum genere, aut Ætoli regis filia. [Expulſa,) Scilicet è legitimo toro. declinatur Ætolis, huius Ætolidis, vel dos: vnde ablatiuus Ætolide: neque eſt hæc ſynalœpha, expulſa Ætolide, neque correctio vocalis antecedentis, quam penthememeris forſan excuſet. [Eurytidoſque,) Id eſt Euryti filia, à nominatiuo hæc Eurytis: patrooymicum enim eſt à patre, ſicut Ætolis a patria. Quia verò os, corripitur in genitiuo, legendum eſt, Eurytidoſque Ioles. Nam Iole triſyllabum eſt, & a vocali inchoat. [Turpia.) Ordo eſt. [Hymeo,) Id eſt Deus nuptiarum, aut torus aut paranymphus. [Formoſus) .i. decens, & eſt ironia. [Iunget corpora turpia) .i. ad turpe facinus, quia ad illicitos concubitus: ſicut, atque mala vites incidere falce nouellas. [Corpora (inquam) Ioles Eurytidos) .i. filiæ Euryti deuicti. [Et Alcidæ) .i. Herculis inſani. grauius eſt verſus, quia ſpondaicus, & vocalibus non abſumptis impeditus, qoi ironiam ſignificat, aut pondus iniuriæ & dedecoris. cetera ſatis explicentur. [Sed qoid ego hæc refero?) Scribenti nuncia venit. [Fama,) Beoe ſcribenti, nam ſi antequam ſcripſiſſet, decreuiſſet pp id facinus ſeipſam interimere, fruſtra de pellice conquereretur. [Tunicæ) .ſ. interioris, quam camiſiam vocant. [Hei mihi) Sic Corydon. Heheu q̃d volui miſero mihi, perditus auſtrum Floribus, & liquidis immiſi fontibus apros. [Impia quid dubitas) Sic Dido. Quin morere, vt merita es. & eſt verſus intercalaris: ſicut, Ducite ab vrbe domũ.

HVBER. IN media Oëta) Nam, vt ſupra diximus, in Oëta monte Theſſaliæ conſtructa fuit pyra, in qua Hercules combuſtus eſt, vnde Oëteus Hercules dicitur à Seneca. [Cauſa tanti ſceleris,) Id eſt mortis mariti ſui. [Eris ſuperſtes,) Id eſt viues poſt eum? q.d. abſit. [Et quid adhoc) Alia cauſa, quare debeat mori. dicit enim, qoòd cum nullum habeat certum ſignum, quare ſit vxor Herculis: ſi propter eum mortua fuerit, credetur eſſe eius vxor. [Et quid habeo) Qoaſi dicat nihil. [Adhuc) Hucuſque. [Pignus) Probatio, confirmatio. [To quoq;) Dicit ſe etiã debere hoc facere, vt videatur eſſe ſoror Meleagri, quia ſicut ille propter amorem Atalantæ mortuus eſt: ita ipſa. propter amorẽ Herculis vult mori. [In me,) Id eſt in morte mea. [Sororem)

An tuus in media coniux lacerabitur Oëta?
 Tu ſceleris tanti cauſa ſuperſtes eris?
Et quid adhuc habeo facti, cur Herculis vxor
 Credar? coniugij mors mea pignus erit.
Tu quoque cognoſces in me Meleagre ſororem:
 Impia quid dubitas? Deianira mori?
Heu deuota domus: ſolio ſedet * Agrius alto:
 Oenea deſertum * nuda ſenecta premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris:
 Alter fatali viuus in igne fuit:
Exegit ferrum ſua per præcordia mater:
 Impia quid dubitas Deianira mori?
Deprecor hoc vnum per iura ſacerrima lecti,
 Ne videar thalamis inſidiata tuis.
Neſſus, vt eſt auidum percuſſus arundine pectus:
 Hic, dixit, vires, ſanguis amoris habet.
Illita Neſſeo miſi tibi teſta veneno:
 Impia quid dubitas Deianira mori?
Iamque vale ſeniorque pater, germanaque Gorge,

* Acrior
* longa

Quia cognoſces, qood te imitata ſum. [Impia) Verſus intercalaris dicitur: quia ſæpius ioterponitur, ſicut apud Virg. Incipe Mœnalios mecum mea tibia verſus. Et idem: Ducite ab vrbe domum mea carmina, ducite Daphnin. [Heu deuota domos) Moritura Deianira deflet infelicitatem ſuæ domos, vt oſtendat ſe nõ debere dubitare, quin moriatur. [Deuota) Execrationibus infelix, nam, vt ſupra diximus, ſoper illum locum: Deuouit nati ſpemque capotque parens: Althea vitam, & fortunas Meleagri filij execrata eſt. [Acrior,) Id eſt acerbior, & infelicior. [Alto ſolio) .i. quanto maior fuit: tãto eſt infelicior. [Deſertum) A filijs derelictum. [Nuda) Orbata. [Tydeus german.) Frater meus. [Oris) Regionib. [Exulat) Abeſt à patria: nam

cum

Et patria, & patriæ frater ademptę meæ.
* Et tu lux oculis hodierna nouiſsima noſtris,
Virque (ſed ò poſsis) & puer Hylle vale.

• Tu quo quo

eum Menalippum fratrem inaduertenter occidiſſet, à patria ſponte abijt, & venit Argos ad Adraſtum regem: qui ei filiam ſuam Argiam vxorem tradidit: & Deiphilen Polynici, cum ambo caſu quodam in eius regiam veniſſent, & vidiſſet eos eſſe, quos oraculi reſponſum ſignificauerat, acceperat enim ex oraculo, vt eas daret Leoni, & Apro: Tydeus autem Aprum ferebat inſigne: Polynices verò leonem: itaque ſecundùm reſponſum oracul. eos ſibi generos delegit: narrat igitur nũc Deianira Tydei exilium. [Alter,) Scilicet Meleager. [In igne fatali) Propter lignum ſiue torrem: quem parcæ in natiuitate Meleagri Althææ matri ſeruandum dederant: in quo vita Meleagri conſiſtebat: dicta eſt hæc fabula ſupra in epiſtola Briſeidis in eo loco: fratribus orba,

Deuouit nati, ſpemq́ꝫ, caputq́ꝫ parens.

[Exigit) Tranſmiſit. [Ferrum) Enſem: quia ſe interfecit gladio. Diodorus tamen ſcribit eam laqueo vitam finiuiſſe. [Deprecor) Adiurat Herculem, ne credat eam hoc doloſe, aut inſidioſe feciſſe. [Sacerrima) Valde ſacra. [Tuis thalamis) Quia haberes aliã mulierem. [Neſſus) Narrat quomodo fuerit decepta. [Vt,) Id eſt poſtquam. [Auidum) Amans. [Hic ſanguis,) Scilicet meus. [Texta,) Id eſt indumenta à texendo dicta. ſubſtantiuum eſt. [Illita) Infecta, tincta. [Veneno Neſſeo,) Id eſt ſanguine Neſſi: qui erat mixtus veneno Lerneo: vt ſupra dictum eſt. [Vale) Deſerentis eſt. [Gorge) Erat ſoror Deianiræ. [Et patria,) Scilicet Calydon. [Frater) Tydeu. [Ademptæ) Ablatæ. [Meæ patriæ) Qui es exul: nam de Meleagro iam mortuo ſtultum eſt intelligere. [Puer,) Id eſt fili. [Hylle) Hyllus enim filius fuit Herculis, & Deianiræ. [Nouiſſima) Vltima, quia, nunquã ſum viſura aliam lucem. [Sed vt poſsis,) Id eſt vtinam poſsis, ſcilicet valere. [Puer Hylle,) Id eſt filij Hylle: nam puer, & ſeruum ſignificat: & eum, qui eſt in ætate puerili, & filium: vt hic. Exitus rei fuit, quod prius quam Hercules mortuus eſſet, Deianira: vt in argumento dixi, audita calamitate Herculis, de qua dictum eſt, laqueo vitam finiuit: vt ſcribit Diodorus. Hyllus verò Iolem iuſſu patris Herculis poſt eius mortem vxorem duxit, & ex ea prolem ſuſcepit. Scribitur hæc fabula plenè ab Ouidio libro nono Metamorphoſ. & etiam deificatio Herculis: & multa, quæ ad hunc locum pertinent: quæ breuitatis gratia non viſa ſunt narranda.

Asce

Hev deuota domus) Vt ſuperiores. vere oſtendit fatale, & familiæ debitum, quod patitur malum. Nam, vt dixi, deuotum dicimus, quaſi voto addictum morti. [Oenea) Accuſatiuus eſt à nominatiuo hic Oeneus, ſicut ab Orpheus Orphea, & in ſolo accuſatiuo corripitur penultima nominum in eus, diphthongon exeuntium. [In oris ignotis) Quia ad Adraſtum fugit [Alter,) Scilicet Meleager, vel Meleagrus. Nam quæ Græcè exeunt in ros, apud nos exeunt in er, & in rus, vt Menander, Teucer, Alexander, Tymber, Euander, Meleager, vel rus. vnde hic, Meleagre dictum eſt in vocatiuo, non per metatheſim, ſicut Alexander vult, ſed à nominatiuo Meleagrus. [Deprecor,) Id eſt precor, ne ſit. Nam precamur vt fiat, quod volumus: deprecamur, ne fiat, quod timemus.

IN DECIMAM EPISTOLAM
ARGVMENTVM HVBERTINI.

Ne & cartas fruſtra impleam, & auditori ſim faſtidio: non enarrabo iterum fabulam Minotauri, vnde pendet argumentum huius epiſtolæ: quoniam ſatis dictum eſt in ſecunda epiſtola Phyllidis ad Demophoonta, ſuper eum locum: & Tauri, mixtaq́ꝫ forma viri. & item in argumento epiſtolæ Phædræ ad Hippolytum. Itaque qui velit plenè videre illuc recurrat. Quod autem ad hunc locum attinet, hoc eſt in ſumma. Cum ob leges à Minoë deuictis Athenienſibus impoſitas, Theſeus in Cretam nauigaſſet, Ariadne Minois filia eius ſpecie, ac decore, capta conſilium operamq́ꝫ dedit Minotauri occidendi: & Labyrinthi egreſſum edocuit: Deinde cum Ariadne noctu clàm recedens in inſulam appulit aliquando Diam, nunc verò Naxon vocitatam: vbi dicitur reliquiſſe Ariadnen, & ſine ea in patriam nauigaſſe. Quare fingit Poeta eam derelictam ſcribere hanc epiſtolam ad Theſeum, & eum increpare de duritia, & immanitate animi, & ingratitudine beneficiorum, quæ ei commemorat: & poſt commemoratas etiam infelicitates ſuas, rogat eum, vt nauim flectat: & redeat ad eam recipiendam.

IN DECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM.

Minos Iouis & Europæ filius Cretenſis Rex, ob Androgeum filium ab Athenienſibus doloſe occiſum, illos tandem poſt acria bella coëgit, vt ſibi pœnas penderent, quotannis pueros ſeptem, & totidem virgines mittere, vt Minotauro, quem arte Dædali Paſiphae ex Tauro genuerat, dum eius maritus Minos cum Athenienſibus bellum gereret, deuorandi traderentur. Cum verò ſors Theſeo contigiſſet, ab Ariadne edoctus eſt, quonam pacto interfecto Minotauro, ex labyrintheis ambagibus egrederetur. Errabunda regens tenui veſtigia filo, vt ait Catullus. Theſeus autem Creta cum Ariadne & Phædra diſcedens, in Naxon inſulam delatus eſt, vbi à Baccho monitus, vt Ariadnen relinqueret, qui, Dei timore perculſus, dum altiſſimo ſomno preſſam animaduerteret, puellam demiſit. Cum primum igitur expergefacta eſt, hanc epiſtolam ſcripſit, in qua de crudelitate, & duritia Theſei, ac beneficiorum ingratitudine conqueritur, cum poſt multas lamentationes, & querelas rogando, vt nauem ad eam flectat.

ARIADNE THESEO.

* *Illa relicta feris etiam nunc improbè Theſeu.*
Viuit, & hæc æqua mente tuliſſe velis.

Mitivs inueni, quàm te genus omne ferarum:
Credita non vlli, quàm tibi peiùs eram.
Quæ legis: ex illo Theſeu tibi littore mitto:
Vnde tuã ſine me vela tulere ratẽ:
In quo me ſomnuſq́ue meus male prodidit, & tu,
Prò facinus, ſomnis inſidiale meis.
Tempus erat: vitrea quo primùm terra pruina

Hvber.

• Multi hec duo carmina nõ habẽt

Mitivs,) Id eſt minus crudele: nam nulla fera mitis eſt. [Credita,) Id eſt commiſſa, tradita. [Vlli) Alicui, ſiue homini, ſiue feræ. [Vnde,) Id eſt ex quo, ſcilicet littore. [Tulere) Pro abſtulere. [Somnus,) Id eſt ſopor. [Et tu,) Scilicet prodidiſti. [Tẽpus erat) Dicit fuiſſe autumnale tempus. [Vitrea) Splendida, vt vitrum. [Spargitur) Impletur. [Pruinis. Iuuen. Iam lucifero cedente pruinis Autumno. [Incertum) Subaudi eſt, vel pro incertè poſuit. [Languida) Cadens, & debilis. [Preſſuras) Tractaturas. [Semiſopita,) Id eſt ſemidormiens. puto tamen eſſe legendum, Semiſepulta, vt verſus ſtet: quod idẽ erit in ſenſu, quod Semiſopita: vt Virgilius in ſexto Æneidos. Tandem cuſtode ſepulto: Vbi Seruius exponit, id eſt dormiente, cum autem ſopor corripiat primam, vt apud Virgilium: Alituum pecudumque genus ſopor altus habebat: Sopire, & ſopitus primam producit. Ouid. libro ſeptimo Metamorphoſ. Soluerat alta quies nullo cum murmure ſerpens Sopitis ſimilis nullo cum murmure ſerpit. Idem libro ſupraſcripto. Peruigilem ſupereſt herbis ſopire

ꝛc draconem. Aduertendum eſt
igitur ſemiſopita, malè legi cũ
ſemiſepulta: vt diximus, legen-
dum ſit: quod idem ſignificat:
qđ ſemiſopita, vt ex textu Virgi
liano patet. [Nullus) Pro Non,
ponitur: quia de Theſeo ſolo
intelligit, vel nullus, nec Theſe-
us, nec alius. [Refero) Iterũ fero
[Retento).i. ſæpius tento. [Ex-
cuſſere) Expulere, & violẽter re-
mouere. [Præcipitata).i. celeri-
ter demiſſa. [Viduo) Derelicto à
te marito meo. [Sonuerũt) Pro
pter percuſſionem. [Adductis)
Retractis. [Vt).i. ſicut. [Erat tur
bida).i. turbata, & incompta. [A
ſomno).i. propter ſomnũ quia
dormiendo turbantur capilli ab
ordine, & cultu ſuo. [Rupta eſt)
.i. dilacerata. [Luna).i. ſplendor
Lunæ. [Niſi).i. præter. [Vtroq;)
In vtranque partem .ſ. huc & il-
luc. [Sine ordine).i. ſine ratio-
ne. [Tardat) Impedit. [Puella-
res).i. meos quæ ſum puella: qa
difficilis eſt curſus per arenam.
[Reddebant nomẽ) .ſ. per Echo
.i. per reſonationem. nam ἠχῶ,
græcè reſono ſignificat. vnde E-
cho dicitur vox, quæ ex conca-
uis, & deſertis locis ex clamore
redditur: quæ aliquando ſm fa-
bulas, nympha fuit in ſolam vo
cem reſpondẽtem à Iunone mu
tata, vt ſcribit Ouid. lib. iij. Met.
[Clamanti) .ſ. mihi. i. vocanti al
ta voce. [Toties locus ipſe voca
bat) Quia Echo reddit eadẽ ver
ba. Ouid. i fabula Narciſi, Et E-
choos, & totidem, quot dixit ver
ba, recepit. [Ferre opem) Quia
quod tu nolebas facere, ipſe fa-
ciebat, vt mihi rñderet. [Mons
fuit) Deſcribit locum, ex quo di
cit ſe proſpexiſſe nauem Theſeï
& eam vidiſſe. [Frutices) Arbuſ-
culæ. [Adeſus) Corroſus, & ca-
uatus. [Vires aius dabat) Quia
occurrebat poſſe obijci: qũo po
teras aſcẽdere? dicit, animus da-
bat vires: quia nemo eſt tam im
becillis, & timidus: quem aius,
& mira cupiditas aliquid facien
di non faciat & fortem, & auda-
cẽ. [Metior) Cõtemplor. [Meo
proſpectu) Meis oculis, proſpi-
cere autem eſt procul. i. longè a-
ſpicere. [Inde) Ex eo mõte. [Nã
ventis &c.) Parentheſis. [Quo-
que) Etiam, ſicut te, fuerunt .n.
crudeles, quia te cito auferebãt.
[Præcipiti) Feſtino, aut certè cũ
putarem me vidiſſe, quia ſępe ex
affectu animi putamus nos vi-
dere ea quæ non videmus. [Fri-
gidior glacie) Hyperbole eſt .i.
ſuperlatio .i. oratio ſupra verũ.
[Semianimis).i. ſemimortua.
[Languere).i. ita eſſe ſtupidam.
[Illo) .ſ. dolore. [Excitor) Con-
duplicatio eſt. [Summa) Maxi-
ma. [Reuertere) Redi, imperati
ui eſt modi. [Numerum ſuum)
.i. omnes, qui in ea eſſe dicunt.
[Hoc ego) .ſ. dicebam. [Plãgo-
re) Percuſſione. [Verbera cum

* an | ſic et l. | m el 14 | Purpu | o tacuo | ſemiſo | ta toro
* Ipſe
* quia | me vidiſ | putaui
* &

Spargitur: & tectæ fronde queruntur aues.
Incertum vigilans * à ſomno languida, moui
Theſea prenſuras * ſemiſopita manus.
Nullus erat: referoque manus: iterumque retento:
Perque torum moueo brachia: nullus erat.
Excuſſere metus ſomnum: conterrita ſurgo:
Membraque ſunt viduo præcipitata toro.
Protinus adductis ſonuerunt pectora palmis:
Vtque erat è ſomno turbida, rapta coma eſt.
Luna fuit: ſpecto, ſi quid, niſi littora, cernam:
Quod videant, oculi nil, niſi littus, habent:
Nunc huc, nunc illuc, & vtroque, ſine ordine curro:
Alta puellares tardat arena pedes.
Interea toto clamanti littore Theſeu,
Reddebant nomen concaua ſaxa tuum.
Et quoties ego te, toties locus ipſe vocabat:
* Ille iocus miſeræ ferre volebat opem.
Mons fuit: apparent frutices in vertice rari:
Nunc ſcopulus raucis pendet adeſus aquis.
Aſcendo: vires animus dabat: atque ita late
Aequora proſpectu metior alta meo.
Inde ego (nam ventis quoque ſum crudelibus vſa)
Vidi præcipiti carbaſa tenſa noto.
Aut vidi: aut certè * cum me vidiſſe putarem,
Frigidior glacie, ſemianimiſque fui.
Nec languere diu patitur dolor: excitor illo:
Excitor: & ſumma Theſea voce voco.
Quò fugis? exclamo: ſcelerate reuertere Theſeu:
Flecte ratem: numerum non habet illa ſuum.
Hoc ego, quod voci deerat, plangore replebam:
Verbera cum verbis mixta fuere meis.
Si non audires, vt ſaltem cernere poſſes,
Iactatæ late ſigna dedere manus.
Candidaque impoſui longæ velamina virgæ,
Scilicet oblitos admonitura mei.
Iamque oculis ereptus eras: tunc denique fleui:
Torpuerant molles antè dolore genæ.
Quid potius facerent, quàm me mea lumina flerent:
Poſtquam deſierant vela videre tua.
Aut ego diffuſis erraui ſola capillis,
Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo.
Aut mare proſpiciens, in ſaxo frigida ſedi,
Quamque lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.
Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua, quæ poſſum, pro te veſtigia tango,
Strataque, quæ membris intepuere tuis.
Incumbo: lacrymiſque toro manante profuſis,
Preſſimus, exclamo, te duo: redde duos.
Venimus huc ambo: cur non diſcedimus ambo?
Perfide pars noſtri lectule maior vbi eſt?
Quid faciam? quò ſola ferar? vacat inſula cultu:
Non hominum video, non ego facta boum.
Omne latus terræ cingit mare: nauita nuſquam eſt:
Nulla per ambiguas puppis itura vias.
Finge dari comiteſque mihi, ventoſque, ratemque:
Quid ſequar? acceſſus terra paterna negat.
Vt rate felici pacata per æquora labar:
Temperet * vt ventos Aeolus: exul ero.
Non ego te Crete centum digeſta per vrbes

verbis) Quia & clamabam, & fe
riebam pectus meum. [Si nõ au
dires) Dicit etiam feciſſe ſigna
motu manuum, vt ſaltem videre
tur à Theſeo. [Iactatæ) Motæ.
Iuu. A facie iactare manus. [Ve-
lamina cãdida) Lineum pannũ.
[Longæ virgæ).i. perticæ. [Scili
cet) Certè, q. d. hac ſola cauſa.
[Admonitura) Redditura in me
moriã. [Oblitos) Te, & ſocios.
[Ereptus oculis).i. non amplius
videbaris à me. [Tunc denique
fleui) Quia antea clamauerã, &
me percuſſeram tantùm, nec po
tueram præ dolore lacrymare.
[Torpuerant) Factæ erant ſtupi
dę. [Genę) Oculi. [Dolore) Pro
pter dolorem. [Quid facerent,)
q. d. nihil. [Niſi flerent me).i. mi
ſeriam meam aliqui legunt te .i.
diſceſſum tuum, ſed melius me.
[Deſierant) Ceſſauerant. [Aut
ego) Dicit, quid egerit poſteaq̃
non amplius vidit nauẽ Theſei.
[Erraui) Huc illuc iui. [Diffu-
ſis) Sparſis. [Qualis) Facit cõpa
rationem, dicit. n. ſe ſic præcipitẽ
cucurriſſe, ſicut currunt ſacerdo
tes Bacchi, cum dei ſui numine
ſtimulantur. [Baccha) Mulier
Baccho ſacrificans. [Concita)
Commota. [A deo Ogygio).i.
Baccho Thebano. Ogygus rex
fuit Thebanorum. Bacchus aũt
ex Semele filia Cadmi, qui The
bas condidit, natus. vt ſcr. Ouid.
in Met. Bacchæ autem ſolent ꝑ-
cipites huc, illuc currere. Phæ-
dra ſupra. Nunc feror, vt Bacchi
furijs Eleleides actæ. [In ſaxo)
In monte ſaxeo. [Tã lapis fui)
.i. ita fui frigida, & ſtupida, vt eſt
lapis, ſicut lapis fuit ſedes mea.
[Repeto torum) Reuertor ad
lectum. [Exhibiturus) Redditu-
rus. [Pro te) Loco tui. [Strata)
Culcitram lecti, à ſternendo di-
ctam. Ouid. in j. de Am. Eſſe qđ
hoc dicam, ꝗ tam mihi dura vi-
dentur Strata? [Intepuere) In-
caluere, quia illic cubuiſti. [In-
cumbo) .ſ. ſtratis .i. impono os
meum ſuper lectum. [Profuſis)
Largiter effuſis. [Manãte) Fluẽ-
te, & madido. [Duo) Ego, & The
ſeus. [Maior pars nři) Theſeus,
quia maritus maior eſt vxore.
[Lectule) Contumeliæ, & indi-
gnationis cauſa diminutiuo vſa
eſt. [Quo ferar).i. quo ire de-
beo? Vacat, caret [Cultu) Vel
cultura terrę, vel certa habitatio
ne. [Facta hoium) Vt ſunt ædifi-
cia. [Facta boũ) Vtpotè terras
cultas. [Cingit) Circundat. [Oẽ
latus).i. oẽm partẽ. [Nauita).i.
nauta, eſt aũt Epectaſis. i. extẽſio
dictionis. [Ambiguas) Dubias,
quales ſunt viæ maris. [Finge).i.
pone .i. ponaẽ, qđ ego inuenirẽ
comites, & naues, quo tñ ire de-
berẽ? [Quid).i. quẽ locũ. [Acceſ
ſus).i. aditus. [Vt) .i. quis. [La-
bar).i. nauigẽ, & celeriter eam.
Virgil. in iij. Æneïd. Et tamen
hanc pelago ꝑter labare neceſſe
eſt.

Aſpiciam, puero cognita terra Ioui.
Nam pater, & tellus iuſto regnata parente,
Prodita ſunt facto nomina cara meo:
Cum tibi, ne * victor tecto morerere recuruo:
Quæ regerent paſſus, pro duce fila dedi.
* Cum mihi dicebas: per ego ipſa pericula iuro,
Te fore, dum noſtrum viuet vterque meam,
Viuimus: & non ſum Theſeu tua: ſi modo viuit
Fœmina periuri fraude ſepulta viri.
Me quoque, qua fratrem, mactaſſes improbè claua;
Eſſet, quam dederas, morte ſoluta fides.
Nunc ego non tantum, quæ ſum paſſura, recordor:
Sed quæcunque poteſt vlla relicta pati.
Occurunt animo pereundi mille figuræ:
Morſque minus pœnæ, quàm mora mortis, habet.
Iam iam venturos aut hac, at ſuſpicor illac,
Qui lanient auidos viſcera dente, lupos.
Forſitan & fuluos tellus alit iſta leones:
Qui ſcit, an hęc ſæuas inſula Tigres habet?
Et freta dicuntur magnas expellere Phocas:
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantumne religer dura captiua cathena:
Néue traham ſerua grandia penſa manu:
Cui pater eſt Minos: cui mater filia Phœbi:
Quodque magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, ſi terras, porrectaque littora vidi:
Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.
Cœlum reſtabat: timeo ſimulacra deorum.
Deſtituor rapidis præda, cibuſque feris.
Siue colunt, habitantque viri, diffidimus illis:
Externos didici læſa timere viros.
Viueret Androgeos vtinam: nec * fata luiſſes
Impia funeribus Cecropi terra tuis:
Nec tua mactaſſet nodoſo ſtipite Theſeu
Ardua parte virum dextera, parte bouem.
Nec tibi, quæ reditus monſtrarent, fila dediſſem,
Fila per adductas ſæpe recepta manus.
Non equidem miror, ſi ſtat victoria tecum:
Strataque Cretæam bellua ſtrauit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu.
Vt te non tegeres: pectore tutus eras.
Illuc tu ſilices, illuc adamanta tuliſti:
Illic qui ſilices Theſea vincat habes.
Crudeles ſomni, * qui me tenuiſtis inertem.
At ſemel æterna nocte premenda fui.
Vos quoque crudeles venti, nimiumque parati,
Flaminaque in lacrymas officioſa meas.
Dextera crudelis, quæ me, fratremque necauit:
Et data poſcenti nomen inane fides.
In me iurarunt ſomnus, ventuſque, fideſque:
Prodita ſum cauſis vna puella tribus.
Ergo ego nec matris lacrymas moritura videbo:
Nec, mea qui digitis lumina condat, erit.
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras:

eſt. [Temperet vẽtos) .i. licet det mihi ventos ſecundos. [Exul ero) .i. non habebo tamẽ, quo ea. [Nõ ego) Dicit nõ licere ſibi adire Cretam, in qua regnabat pater ſuus: quia eum prodiderat, & vt ſupra diximus: clàm eo diſceſſerat. [Digeſta) Diuiſa. [Per centum vrbes) Habebat .n. olim Creta centũ vrbes. [Cognita Ioui puero) Quia Iuppiter illic nutritus eſt, diximus ſupra in epiſtola Phædræ. Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſula Crete. [Regnata) Participium ſine verbi origine. [Nomina cara) .ſ. prĩ, & patria. [Prodita) Decepta, offenſa. [Cũ tibi) Dicit ſe prodidiſſe patrẽ, & priã vt prodeſſet Theſeo. [Cũ) Subaudi tũc .ſ. ſunt prodita. [Cũ dedi fila) Quæ regerent paſſus. [Pro duce) .i. loco alicuius: qui te duceret. [Ne tu vic.) .ſ. à Minotauro. [Morerere) Perires. [Tecto rec.) Periphraſis Labyrinthi. ſic ſupra Phædra. Curua meæ fugit tecta ſororis ope. [Iuro) Verba quibus vtebatur Theſeus ad Ariadnem. [Fore) .i. futuram. [Dũ) .i. donec. [Si modo viuit) Ad ſeipſam conuertit ſermonem Ariadne, corrigens quod dixerat, viuimus, vult .n. hoc dicere, viuimus ambo, ſi modo ò miſera fœmina Ariadne potes tu dicere viuere quę es ſepulta fraude Theſei. [Sepulta) .i. quaſi mortua non quod eſſet ſepulta [Mactaſſes) Deeſt vtinam. [Qua fr.) .ſ. mactaſti, hoc eſt Minotaurũ. [Soluta) Liberata: quia fides: & obligatio coniugij ſoluitur ipſa morte. [Quæ ſum paſ.) .i. q̃ ſunt mihi accaſura. [Vlla re.) Sicut ego. [Occurrũt) Offerũt ſe. [Mille fi.) Mille formę. [Morſque minus) .i. minus graue, & pœnoſum eſt mori: q̃ expectare, & tardare ipſam mortem. [Mora) .i. dilatio. [Iãiam) Mox, ſubito. [Aut hac, aut illi.) .i. ex oĩ parte inſulæ. [Viſcera) Mea. [Aui.) Famelico. [Iſta) Pro hæc. [Fuluos) a colore .n. vt Aul. Hell. ſcr. fuluus ex viridi, & rufo conſtat. datur autẽ hoc epitheton fuluus, & auro, & leonibus. [Quis ſcit) .i. quis põt ſcire: cum nemo hic habitet. [Sæuas Ti.) .i. feras, & nimium crudeles: abundãt autem apud Hyrcanos, & Indos nimis tremendæ velocitatis: de cuius natura ſcr. Plin. lib. 8. [Expellere) .i. eijcere in ſiccũ. [Phocas) .i. vitulos marinos. ita enim dicuntur a nobis quæ licet inter aquatilia nominentur: tamen & pilo veſtiuntur, & animal pariunt, & in terra noctu dormiunt. Virg. iiij. Georg. Sternunt ſe ſomno diuerſo in littore Phocæ. nullum autem animal teſte Plin grauiore ſomno præmitur. inde Iuuen. dixit. Eripiunt ſomnum Druſo, vitulisque marinis. [Quis vetat, quaſi dicat nullus. poteſt enim venire aliquis, qui me gladio trãſfodiat. Tantum) quaſi dicat ſupradicta non multum curo. [Tantum) Solummodo ſcilicet timeo. [Ne re,) Id eſt abducar ligata, tanquam captiua. [Ne tr.) Ex colo deducam. Penſa) Lanas ad penſum

* victus
* Te
* facta tuliſſes
* quid

datas. [Manu ſerua,) Id eſt ſeruili. [Cui,) Id eſt ego, cui. [Minos) Habet emphaſim, quaſi dicat filius Iouis & Europæ, rex Cretæ. [Mater) Paſiphaë filia Phœbi. dictum eſt ſupra in epiſt. Phædræ. [Quodque magis,) Id eſt quod plus eſt. [Quę ſu. pa. ti.) Quæ fui ſponſa tua. pluris .n. hoc facio, quàm patris & matris genus. [Si mare) Dicit ſe vndique videre ſibi parata pericula. [Porrecta) Extenta, longa. [Multa) Scilicet mala, pericula. [Cœlum reſt.) Vnde non eſſent mihi pericula. [Simulacra) Figuras: in qua dei dicuntur ſe mutare. [Prędа) Rapina. [Cibuſque) Eſca. i. deſtituor rapienda, aut deuoranda à feris. [Siue colunt) Si etiam habitant. [Diffidimus,) Id eſt nõ fidimus. [Externos,) Id eſt hoſpites. Læſa ti. vi.) Quia nunc timeo, ne omnes noceant mihi ſicut tu nocuiſti. [Viueret And.) Muliebre eſt, vt ſæpius diximus, longè repetere cauſas ſuorũ malorum. ſic in primo Epiſt. Penelope. O vtinam tunc, cum Lacedæmona claſſe petebat, &c. dicit igitur, quod poſſet optare. quod Andr. frater ſuus nunquam fuiſſet interfectus inuidia Athenienſium: quia Athen. non coacti fuiſſet victi a Minoë mittere 7. corpora filiorum, & 7. filiarũ quotannis ad Minotaurum, vt ſupra dictum, & ſic Theſeus nunquam veniſſet in Cretam, & per conſequẽs ipſa nunquam fuiſſet ab eo decepta. [Androgeos) Nominatiuus eſt atticus, cuius vlt. lõ. eſt: quia eſt ω. fuit autem filius Minois, & Paſiphaes: qui cum eſſet fortiſſimus Athleta, ab Athenienſis per inuidiam interẽptus eſt: ob quam cauſam Minos contra eos bella mouit, & victis eas leges impoſuit, quas ſupra diximus. [O ter. Cec.) Id eſt Athenienſis. eſt autem vocatiuus a forma patronymica Cecropis Cecropidos: fuit autẽ Cecrops rex Athenienſium: qui primus apud eos maris, & fœminæ legitimam coniunctionem inuenit ex quo finxerunt eum fuiſſe geminæ naturæ: ab eo Athenienſes Cecropidæ dicuntur. [Luiſſes) Soluiſſes, purgaſſes. [Impia fun.) Id eſt crudelem mortẽ Androgei. [Funeribus tuis) .i. mortibus tuorũ. [Stipite) Trũco. [Ardua (Ex quantitate ſyllabarum diſtinguendi ſunt caſus: vt non dicamus ardua parte, ſed dextera tua ardua, id eſt in altum ſublata ad inferendum maiorẽ ictum. [Nec ma. vi par) .ſ. vna. [Et bo. par.) .ſ. Altera, & ita eſt periphraſis Minotauri. Monſtraret red.) .i. Regreſſus ad locum, per quem introieras in labyrinthum. Sæpe rec.) Sepe reuoluta. [Adductas) Flexas, & retractas. [Non equidem) Obijcit ei nimiã duritiã. [Stat,) Id eſt, eſt [Strata) Interfecta. [Bellua) Minotaurus, [Strauit) Id eſt texit, vel percuſſit, aliqui legũt tinxit. [Nõ pot.) ecce cauſa: quare habuit victoriam. [Præcordia) Dicuntur, quæ ſunt circa cor ponuntur tamen pro omnibus inteſtinis. Ferrea)

vea)Dura. [Cornu) .ſ.Minotauri. Aliqui volunt intelligere de tauro Cretæo quē Theſeus vicit, ſed non in Creta,ſed apud Marathonem eum interfecit.[Figi)Vulnerari.[Vt).i.quamuis.[Tegeres)Defenderes,vt Virg.nec Apol.inſula texit.[Pectore).i.duritia pectoris.[Tutus)Munitus.[Illuc)In pectore tuo.[Silices)Lapides duriſſimos.[Adamanta)Alibi diximus lapidem nimiæ duritiæ.[Habes Theſea qui vincat).i.habes feritatem tibi ingenitā,quæ eſt durior ſilicibus.[Crudeles)Cōqueritur de ſomno, à quo ſi tardata diſcedente Theſeo: apoſtrophat ad ſomnos. [Inertem)Sopitam,non ſentientem. [At ſemel)Dicit,quod ille ſomnus debuiſſet eſſe æternus. ita quod nunquam eſſent excitata,quia nunc non eſſet in tantis doloribus. [Semel)Vno tempore.[Aeterna nocte).i.morte.Virg.in æternam clauduntur lumina noctem.[Nimium pa.)Qui tam cito Theſeū abſtuliſtis. [Flamia)Auræ flatus.[Officioſa)Prompta.[In meas lacrymas).i. ad faciendum me flere.[Dextera).ſ.Theſei.[Fratrem) Minotaurū. [Et me)Quia fuit ēt cauſa meæ mortis.[Fides).ſ. fuit crudelis. [Nomen inane).i.ſine effectu. Sic in.1.de arte. Nomen amicitiæ,nomen,inane,fides.Nam cum dicatur à fio, vt voluit Cic.nō tamen fit,quod promiſiſti,& ita eſt nomen inane.[Data).ſ.à te. [Poſcēti)Mihi poſtulati.[Vna).i.ſola.[Tribus cau.) .ſ.ſomno, ventis,& fide.[Ergo)Particula eſt non illatiua hoc loco,ſed indignatiua,ingemiſcit.n.quod ſit moritura in illa inſula, vbi nullū ſentiat officium ſuorum.[Nec videbo lacrymas matris).i. non videbo matrem mea,quæ me morientem defleat.[Qui condat) Id eſt qui claudat. nam mortuis ſolebant propinquiores claudere oculos,vt ſupra in 1.epiſt. Ille meos oculos comprimat, ille tuos. [Spiritus)Id eſt anima. [Peregrinæ)Ignotas.

rēt.[Theſea).i.Theſeū,ſed oīam facilia ſunt.[Mōs erat)Docet, quā diligentiam fecerit in illo perquirendo, vt ſe iniquè deſertā prodet.[Pendet adeſus aqs)Non legatur adheſus, quia venit ab edēdo.i. conſumor.[Vires aius dabat)Memorabile verbū. [Verbis)q̄a pcuſſi pectus.[Quid potius facerēt,quā me mea lumina flerēt).i.oculi mei quid potis deberent facere,q̄ flere infortunia mea?[Quamq; lapis)Ordo eſt.[Ipſa). i.ego.[Fui tam).i.tātum. [Lapis).i.dolore indurata,& amēs,ac ſine ſenſu effecta. [Quā) .i.quantū,ſedes fuit lapis.[Vacat inſula cultu.)Non eſt reſpiciēdum ad hiſtoriam,nam licet inſula non vacabat,viſa eſt tñ vacare amanti,vel q̄a ſine amato erat:ſolent.n.amantes ſe ſolos dicere, cū ſine amatis ſunt,vel q̄a p̄ria luce nullos viderat cultores.[Nō hominum video,non ego facta boum)Quia in littore erat.[Oē latus)Docet ſe in iniquo loco deſertam, q̄a in inſula, vnde ſine nauibus exire non detur,nec tñ vllæ occurrunt naues. [Finge dari)Sic Dido.[Quis me aūt)Fac velle)Sinet?&c.[Te Crete)Græcæ.nam latine Creta dicitur.[Centum vrbibus digeſta)Æn.iij. Centum vrbes habitāt magnas vberrima regna. [Cognita terra Ioui)Ibidē.Creta Iouis magni medio iacet inſula pōto.[Nomina cara).ſ.pater.& patria.[Me quo.mact.).i. mactare debuiſſes, aut vtinā mactaſſes.[Quoq;).i.ēt me.[Cla.)Sup.ea.[Qua) Sup. mactaſti.[Fratrem).i.Minotaurū,quia tunc.[Fides,quā d.)Sanctam promiſſio.[Eſſet ſoluta morte).ſ.mea.[Forſitan & f.)Bene dubitat,vt fœmina loci imperita,& nō eſt error poëtæ,ſi leones, ac tigres non habet inſula illa.[Cui m. fi. Ph.)Paſiphaë Solis filia.[Siue colunt)Sic 1.Æn.Qui teneant,nā inculta videt, hominēſne,feræ'ne. [Viueret An.vti)Is eſt,de quo vj.Æn. In foribus letum Androgeo.& credo hic legendum eſſe Androgeos. [Nec fata).i.exitium tuoꝝ.[Cecropit)Patronymicum pro patrio,hęc Cecropis,huius Cecropidis,in vocatiuo ò Cecropi,vt hic. [Ardua p.)Si ardua & dextera ablatiui ſint caſus, non ſtaret metrū, quia apud omnes ablatiuus partię in productam deſinit dicamus ergo. [Virum p.) Pro patre. [Ardua ſ.) Id eſt ſecundùm ardua, & [Bouem p.) Id eſt pro parte ſcilicet. [Dextera,)Id eſt ſecundùm dextera.ſ.membra,vt ſit figurate accuſatiuus neutri generis pluralis numeri.[Strata) .i.proſtrata. [Strauit).i. ſeipſa cooperuit.flores ſternūtur per pauimenta. [Cornu) Quia ſemitaurus erat.[Ergo ego &c.)Dolet ſibi defuturum officium funebre, & exequiale,quod morituri ferè ſibi defore queruntur.

ASCEN. MItius inueni) In quibuſdā exemplaribus principiū eſt ab his verſiculis.Illa relicta feris ēt nunc improbè Theſeu Viuit,& hæc aqua mente tuliſſe velis? Sed non opinor eſſe Ouidianū,potuiſſentq; quiſquis eſt,dicere, illa relicta feris.q.d.quā feris dereliquiſti improbè Theſeu illa viuit,& hæc velis,potius dicere cū admiratione potes,ſed ad auctorē accedamus. [Peius) .i.cū maiori malo.[Erā).i.eſſem.Apud poëtas ferè erā pro eſſem, aut fuiſſem reperitur.Virg.Georg.ij.Et ſi non alium late iactaret odorē,laurus erat.Hor.ſerm.j.Huic parco decies centena dediſſes,Nil erat i loculis.i.nil fuiſſet.[Theſea p̄nſuras)Ordo eſt.[Ego ſemiſopita moui manus preſſuras).i.vt premerēt,& cōtinge-

Nec poſitus artus vnget amica manus.
Oſſa ſuperſtabunt volucres inhumata marinæ.
Hæc ſunt officijs digna ſepulcra meis.
Ibis Cecropios portus: patriaque receptus,
Cum ſteteris turbæ celſus honore tuæ:
Et bene narraris letum taurique, virique:
Sectaque per dubias ſaxea tecta vias:
Me quoque narrato ſolam tellure relictam:
Non ego ſum titulis ſurripienda tuis.
Nec pater eſt Aegeus: nec tu Pittheidos Aethræ
Filius: auctores ſaxa, fretumque tui.
Dij facerent, vt me ſumma de puppe videres:
Mouiſſet vultus mœſta figura tuos.
Nunc quoque, non oculis, ſed, qua potes, aſpice mente
Hærentem ſcopulo, quem vaga pulſat aqua:
Aſpice demiſſos lugentis more capillos:
Et tunicas lacrymis; ſicut ab imbre, graues.
Corpus, vt impulſæ ſegetes Aquilonibus, horret:
Literaque articulo preſſa tremente labat.
Non te per meritum, quoniam male ceſſit adoro.
Debita ſit facto gratia nulla meo,
Sed nec pœna quidem. ſi non ego cauſa ſalutis:
Non tamen eſt, cur tu ſis mihi cauſa necis.
Has tibi plangendo lugubria pectora laſſas
Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui ſuperant, oſtendo mœſta capillos:
Per lacrymas oro: quas tua * facta mouent:
Flecte ratem Theſeu: verſoque relabere vento:
Si prius occidero: tu tamen oſſa feres.

HVBER. POſtros artus).i.membra mortua.Virg.Sic o,ſic poſitū affati diſcedite corpus. [Iunget) Melius legitur,vnget:nam cadauera prius lauabātur,deinde vngebantur.Ennius,Tarquini corpus bona fœmina lauit,& vnxit. [Volucres marinæ)Quæ ſunt vicinæ huic inſulæ.[Oſſa inhumata,)Id eſt ſtabunt ſuper oſſa mea carentia humatione, & ſepultura.[Hæc ſunt ſep.dig.m. offi.) .i. hæ ſunt officia talia, qualia merentur mea erga te beneficia:ironicè dixit. [Ibis) vt eum magis moueat.dicit:vt Theſeus meminerit,cum redierit Athenas, & narrabit res ſuas geſtas, inter eas commemorare, quemadmodum decepit Ariadnem, à qua tanta acceperat beneficia. [Cecropios)Athenienſes dictum eſt ſupra. [Portus) Deeſt in prima vrbe Athenarum. [Celſus) Altus. [Turbæ) Populi. [Et bene nar.)Deeſt cum,& legendum eſt narraris: non autem narrabis. [Letum)Mortē.[Taurique vi.) Ideſt Minotauri. [Saxea tecta) .i. labyrinthū.[Tellure) Hac inſula.[Non ego)Deridet ipſum, & ironicè loquitur. [Surripienda)Remouenda. [Tuis titulis) Tuis laudibus. [Nec pr̄) Ex nimia ita dicit eū nō eſſe humano ſanguine genitum,ſed ſaxis.[Pater).ſ.tibi.[Æthræ Pit.)Id eſt filiæ Pitthei, vt ſupra diximus. [Auctores tui).i.parentes,& ex quibus es genitus. ſic Dido ad Æneam apud Virg. lib.4. Æn. Non tibi diua parens: generis nec Dardanus auctor, Perfide: ſed duris genuit te cautibus horrēs Caucauſus hyrcanaq; admorunt vbera Tigres. [Dij fac.)Nititur mouere eum ad commiſerationem ſui. [Videres) Pro vidiſſes. [Mœſta fig.).i. aſpectus meus triſtis,& lacrymoſus.[Mouiſſet)Ad miſericordiā, & lacrymas deduxiſſet. [Non oculis) Quia ex remotione locoꝝ non potes oculis corporis me videre.[Sed mēte)Sed cogitatione. [Hærentē).i.finge videre me ſtātē in ſcopulo ab aqua pulſato. [Demiſſos) Per humeros ſparſos.[More lu.).i.more eius quæ mortē alicuius mœret. [Tu).ſ. meas.[Graues l.).i.malefactas. [Sicut ab im.)Ideſt ſicut ab aqua [Corpus)Dicit ſe pro dolore,& timore tremere.[Sicut ſe.) Tremūt p ventos.[Horret) Tremit. [Impulſę) Motæ. [Aquilonib.) Id eſt ventis,poſuit aūt Aquilones pro omnibus ventis: & hæc comparatio eſt etiam in primo lib.de am.de ipſa Ariadne. Horruit, vt ſteriles, agitat quas ventus, ariſtæ: Vt leuis in madida canna palude tremit. Littera preſſa, id eſt ſignata, & ſcripta.

* fata

pta [Articulo).i.digito. [Labat) Vacillat.i.nō habet rectum ordinem. [Non adoro).i.non oro, nec adiuro. [Per meritum) .i. p beneficium, quod tibi præſtiti. [Qm̄ malè ceſſit).i.malè ſucceſſit mihi, quia malè locaui ipſum. [Nulla gratia).i.nulla retributio. [Sit ſacto meo).i.beneficio, quod tibi feci. [Sed nec pœna) .ſ. ſit meo ſacto.i.ſi non vis reddere gratiam ſacto meo, non debes ēt reddere pœnam, & malum. [Si nō).i.ſi non ſui tibi cauſa ſalutis: ſicut ſortaſſe tu exiſtimas. [Non tñ eſt, cur tu ſis mihi cauſa necis).i.cur tu debeas eſſe cauſa meæ mortis. [Has) Δεικτικῶς.i.demonſtratiuè. [Plangendo) .i. percutiendo, tamen.n.percuſſi pectora mea, quod ipſæ manus ſunt laſſæ. [Tendo) Porrigo. [Qui ſuperant).i.qui ſuperſunt, & reſtant: Nam reliquos præ dolore laceraui & auulſi. [Tua ſacta).ſ.crudelia, quia me deſeruiſti ſolā. [Flecte) Ordo pendet ab eo ſolo: Non te per meritū, hucuſque. [Flecte ratem) Verte nauem ad me recipiēdam. [Relabere) Retronauiga. [Verſo) Mutato. [Si occidero prius).i.ſi mortua fuero antequam redeas ad me abducendam ex his locis. [Tu feres oſſa).i.efferes, & ſepelies. Concluſit autem epiſtolam per commiſerationem. Exitus rei fuit: quod Theſeus nunquam reuerſus eſt ad eā: ſed illa inuenta à Baccho in ea inſula facta eſt vxor eius, & tranſlata in cœlum cum Corona ſua, & facta eſt ſignum, quod hodie quoque dicitur Corona, vt ſupra alio loco diximus. eius autem tranſmutationem deſcribit optimè ipſe Ouid. lib. j. de Arte Am. & lib. iij. Faſt. & lib. viij. Metam.

ASCEN. IBIS Cecropios) Inuidioſè dicit Theſeum, quaſi triumphātem parta victoria in patriam rediturum: cum ipſa, per quam victoria parta eſt, in inſula deſerta mori cogatur. [Flecte ratem Theſeu) Summa votorum epiſtolæ fini apta. [Verſoque relabere).i.velo conuerſo vento retro ad me labere. [Si prius) Quàm tu venies. [Occidero) Mortua ero. [Tu tamen oſſa hinc tecum feres) Mouet à deſperatione, vt plerunque fit.

IN VNDECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

EX qua vxore Aeolus rex ventorum ſuſceperit Canacen, & Machareum mihi incertum eſt, ſed tamen & Seruio teſte, & Ouid. in hac epiſtola ſcribente patet eos Aeoli filios, fuiſſe: qui cum turpiter ſe amarent. & conſanguinitatis prætextu tegentes culpam concubuiſſent, Canace ex eo concubitu concepit, & peperit filium, quem cum clàm è regia per nutricem emitteret, vt aleretur: infelix infans ſe ſuo vagitu prodidit auo, qui tanto offenſus ſcelere, iuſſit infantem innocuum exponi canibus, gladium verò per ſatellitem miſit: quo illa pro meritis vteretur: quo ſe interfeciſſe creditur. Machareus pœna, & ira patris metu territus, ex patria aufugit, creditur q; factus ſacerdos Delphici Apollinis, qui poſtea verbis oraculi Oreſtem in cædem Pyrrhi ob raptam Hermionem hortatus dicitur. Interea deprehenſo ſcelere Canaces, priuſquam moreretur: fingit poëta eam ſcripſiſſe hanc epiſtolam ad Machareum, qua ei narrat caſum ſuum, & iram patris, & poſtremò rogat, vt colligat oſſa ſua, & infantis, & vna vrna ea recondat.

IN XI. EPISTOLAM ARGVM.

MACHAREVS *& Canace Aeoli regis ventorum filij, cum turpiter ſe amarent, & conſanguinitatis prætextu culpam tegētes concumberent, Canace filium peperit, quem dum clàm è regia per nutricem emitteret, vt aleretur, infelix infans ſuo vagitu ſe auo prodidit, qui filiorum incenſus ſcelere innocuū infantem iuſſit canibus exponi, & per ſatellitem Canace gladium miſit, quo illa pro meritis vteretur, quo ſe interfeciſſe creditur. Sed priuſquam moreretur Machareo, qui iam in templum Apollinis Delphici aufugerat, hac epiſtola caſum ſuum narrauit, illum precando, vt expoſiti infantis oſſa legat, & vna cum ſuis vna componat.*

CANACE MACHAREO.

** Aeolis Aeolidæ, quam non habet ipſa, ſalutem*
Mittit, & armata verba notata manu.

SI qua tamen cæcis errabunt ſcri-
pta lituris:
Oblitus à dominæ cæde libellus
erit.
Dextra tenet calamum: ſtrictum
tenet altera ferrum:
Et iacet in gremio carta * notata
meo.
Hæc eſt Aeolidos fratri ſcribentis imago:
Sic videor duro poſſe placere patri.
Ipſe necis cuperem noſtræ ſpectator adeſſet:
Auctoriſque oculis exigeretur opus.
Vt ferus eſt, multoque ſuis truculentior Euris:
Spectaret ſiccis vulnera noſtra genis.
Scilicet eſt aliquid cum ſæuis viuere ventis:
Ingenio populi conuenit ille ſui.
Ille noto, Zephyroque, & Scythonio Aquiloni
Imperat, & pennis Eure proterue tuis.
Imperat heu ventis: tumidæ non imperat iræ:
Poſſidet & vitijs regna minora ſuis.
Quid iuuat admotam per auorum nomina cœlo,
Inter cognatos poſſe referre Iouem?
Num minus infeſtum, funebria munera, ferrum
Fœminea teneo non mea tela manu?

HVBER. SI qua tñ) Sunt q exiſtimant hic aliquid deeſſe: quia tamen non videatur conuenire principio, & in quibuſdam lib. inueni hos duos verſus. Æolis Æolidæ, quā non habet, ipſa ſalutem Mittit, & armata verba notata manu. In duobus tamen lib. meis vetuſtiſſimis hi verſus non legūtur: quod autem ante tamen videatur aliquid eſſe præponendum: plerunque magis fit in ſenſu, ꝙ in verbis: nam intelligitur, mitto tibi hanc epiſtolam, tñ. [Si qua ſcripta) .i. ſi aliquæ partes meæ epiſtolæ. [Errabunt) .i. vacillabunt, & non habebunt rectū ordinem. [Lituris:) Signis literarum, à linendo, vel maculis. [Cæcis) Obſcuris, quæ non bene poſſint legi. [Libellus) Epiſt. vel carta. [Oblitus) Fœdatus. [A cæde) Propter cædem. [Domina).i.mei Canaces. [Dextra) Deſcribit caſum ſuum. [Ferri) Enſem Metonymia. [Strictum) Nudum. [Iacet) Sedet, poſita eſt [Soluta) Aperta. [Hæc eſt imago) Hæc eſt forma, in qua tu potes conſiderare me eſſe. [Æolidos) Mei Canaces, quæ ſum filia Æoli. [Sic) Hac forma.ſ.enſe parato ad necem meam. [Duro) Crudeli. adducit eñ in odium cō memorans eius ſæuitiam. [Ipſe) .ſ.pater. [Spectator) Qui videret. [Opus).i.cæde meam. [Exigere) Perficeretur. [Oculis).i.in conſpectu. [Auctoris) .ſ. patris, qui eſt auctor & cauſa: vt me interficiam. [Truculentior) Sæuior. [Suis) Qui ſunt ſub imperio ſuo. [Spectaret ſiccis) .i.videret cædem meam ſine vlla effuſione lacrymarum. [Scilicet) Arguit à conſuetudine.i.conuerſatione: dicit quod, quia verſatur, & viuit cum ventis, qui ſunt ſæui, ipſe quoque eſt ſæuus, & conuenit naturæ ventorum. [Conuenit) Facit. [Ingenio) Naturæ. [Sui populi) .i. ventorum. [Ille noto) Enumerat quatuor ventos. [Noto) Notus ſine aſpiratione ventus Meridionalis humidus, & pluuius, qui à noſtris Auſter dicitur. Zephyrus autem Occidentalis eſt: qui latinè Fauonius dicitur. [Aquiloni).i.Boreæ, qui ab aquis diſcutiendis dicitur Aquilo Latinè. [Scythonio) Threicio: flat n. ex Thracia. Scython autem, vt in ſecunda epiſtola diximus, mons eſt Thraciæ. Eurus eſt ventus Oriētalis. de his omnibus ventis Cardinalibus. Ouid. lib. j. Metam. Eurus ad auroram Nabathæaq; regna receſſit, Perſidaque & radijs iuga ſubdita matutinis: Veſper, & occiduo quæ littora Sole tepeſcunt, Proxima ſunt Zephyro: Scythiam, Septemq; triones Horrifer inuaſit Boreas, cōtraria tellus, Nubibus aſſiduis, pluuioque madeſcit ab Auſtro. [Pennis) Quia venti dñt hr̄e alas, vnde ipſe lib. vj. Met. de Borea abducente Orithyam: dicit pauidā caligine tectus Orithyiā amans fuluis complectitur alis. [Tumidæ) Quę tumidum facit. [Minora ſuis vitijs) Quia pōt reprimere ventos, qui ſunt ſub regno ſuo, vitia aūt ſua .i. iram, non poteſt coërcere. [Quid iuuat admotam) Sic legendū eſt, non autem ad mortem: eſt autē Ordo, & ſenſus. [Quid iuuat).i. quid prodeſt? [Me admotā nomina proauorum) Figuratæ .i. habentem nomina proauorum admota, ſicut Virg. oculos ſuffuſa nitentes. [Admota,) Id eſt appropinquata. [Poſſe referre,) Id eſt enumerare. [Iouem inter cognatos) .i. poſſe dicere, quod

* Aliĵ hæc duo carmina nō legūt.

* ſoluta

Iuppiter ſit de gente mea. Æolus autem non Hippotæ filius fuit, vt quidam malè exiſtimant ;ſed nepos. Natus eſt .n. ex Segeſta filia Hippotæ Troiani, & Ioue. Hæc eadem Segeſta à Criniſo fluuio Siciliæ compreſſa genuit Aceſtem, qui poſtea in Sicilia regnauit. [Non minus).i. nihilominus. ſ. licet ſim de gente Iouis. [Munera funebria).i. apta funeri. i. morti: eſt autem appoſitio figura propter duo ſubſtãtiua appoſita ſine copula, videlicet ferrum, & munera. [Fœminea) .i. imbelli. [Non mea tela) .i. non mihi apta, aut conuenientia.

ASCEN. SI qua tamen) Eſt & huic epiſtolæ pannoſum neſcio cuius aſſumptum principium tale. Æolis Æolidæ, quam nou habet ipſa, ſalutem Mittit, & armata verba notata manu. Qđ pannoſum dixi, quia non coheret ſequentibus, detrahitque artificio poëtæ, qui cunctabũdam inducit mulierem ex abrupto epiſtolam inchoaſſe correſpõdentem ad ea, quæ animo præmeditata fuerat, Videlicet iamiam me ipſam interfectura ſum, ſed ne penitus inhumata & mea, & nati feris expoſiti maneant oſſa, ſcribã in hoc ſtatu ad fratrem, & ſignificabo illi mentem meam. [Si qua tamen &c. Oblitus) Media, ſiue penultima breui. ab oblinor. Vnde Doctrinale, datque lino lini, vel leui, deinde litum dat. ab obliuiſcor autem oblitus mediã producit. [Lituris cæcis) .i. obſcuris, illegibilibus. [Libellus) .i. epiſtola. [Cæde) .i. ſanguine p cædem effuſo. [Calamũ) Calamus eſt genus arundinis, quo Itali ſcribunt, vti Galli pennis anſerinis. [Carta) Eſt, quam Galli abuſiue papyrum vocant, eo ꝙ in papyro .i. pellicula papyri, quæ arundinis genus eſt, in Ægypto frequens olim ſcriptitatum eſt. [Æolidos) Æoli filiæ, hæc Æolis, huius Æolidos. [Opus exigeretur).i. cædes expreſſæ ageretur, & exhiberetur. [Oculis) .i. coram oculis. [Auctoris) .ſ. patris. [Euri) Venti ſunt Orientales, Zephyri Occidentales, Noti Meridionales, & Aquilones Septẽtrionales. quia verò Aquilo, ſeu Boreas à Thracia flat, vocat eũ Scythonium, ſicut Virg. grues dicens, Scythoniasque grues. [Scilicet eſt aliquid) Amara irriſio, nimirũ, inquit, magnum eſt habere rationem cum ventis, qui illorum naturam induit pẽnis, quia finguntur venti pennis vti, dum præcipites feruntur. [Poſſidet & vitijs &c.) Bonum verbum. regno, inquit, ſuo dominatur, non vitijs. Maiora ergo ſunt vitia regno, quia dominamur inferioribus, & minoribus duntaxat. [Quid iuuat &c.) Sic Iuuen.

Stemmata quid faciunt, quid prodeſt Pontice longo
Sanguine cenſeri? &c. [Non mea) .i. non decentia me.

HVBER. *concubuxit* OVTINAM) Optat ſe fuiſſe mortuam, antequam coniũcta fuiſſet fratri: ordo. [O Machareu hora, quæ commiſit) .i. coniunxit. [In vnum) .i. ſimul. [Veniſſet ſerior) .i. tardior. [Meo leto).i. mea morte .i. vtinam prius eſſem mortua, q̃ me vnquam cognouiſſes: nam non veniſſem ad tantam calamitatẽ, vt coacta eſſem mihi, vt paterna mandata adimplerem mortem conſciſcere: ni tu prius, ſi potes, opem feras. Et ex hoc Canace auget miſeriã ſuam, conaturq; Machareum ad miſericordiam mouere imprecando ſibi mortẽ, quæ ſæpiſſimè cum à teneris annis contingat: mortales quibuſcunq; calamitatibus futuris eripere ſolet. Mors .n. vt teſtatur Seneca, nullum habet incõmodũ, neque vitam interimere videtur & ſi ipſam quoquo modo eripiat De qua plura legito apud Herodotum, & Ciceronem. [Cur vnquam) Dolet de hoc amore illicito. [Quam frater) Quia amor fratris erga ſororem debet eſſe moderatus, nec debet eſſe ad cõcubitum. [Et cur fui, quod ſoror non debet eſſe) Cur obſecuta ſũ tibi in coitu, quod ſoror facere non debet. [Ipſa quoque) Dicit ſe etiam fuiſſe amore compulſam, ſicut, & fratrem. [Incalui) Incenſa ſum amore. [Deũ) Cupidinem. [Tepente) Calente. [Neſcio quem deum,) q. d. antea mihi incognitum. [Fugerat) Deſcribit ſigna amãtis. [Color) Rubor. [Fugerat ore).i. ex facie. nam amans efficitur pallidus. Ouid. in j. de Arte, Palleat omnis amans color hic eſt aptus amanti. [Macies) Macilentia. [Adduxerat) Attenuauerat. Ouid. in loco ſupradicto. Arguat & macies vultum. [Coacta) Compulſa, quia nõ habebant appetitum, qui ex ægritudine amoris ſolet diſcedere. [Somni) Dormitiones. [Nec faciles) .i. difficiles. Ouid. loco ſupradicto. Attenuant iuuenum vigilatę corpora noctes, Curaq;, & immenſo qui fit amore, dolor. [Annua) Longiſſima .i. vna nox videbatur mihi vnus annus. [Læſa nullo dolore) Quæ nõ ſentiebam dolorem aliquem. [Dabam gemitum) Emittebam ſuſpiria. [Reddere cauſam, cur facerem) Quia neſciebã amorem eſſe, qui me faceret ſuſpirare. [Quid) Quæ res. [At eram illud).i. illa res. ſ. amans. [Prima) Añalios. [Animo anili) Quaſi cauto, & perito talium rerum. [Malum) Amorem meum. [Æoli) Vocatiuus eſt patronymici fœm.

obduxerat

furtiuũ

Ah

vehebat

O vtinam Machareu, quæ * nos commiſit in vnum,
  Veniſſet leto ſerior hora meo.
Cur unquam plus me frater, quàm frater, amaſti?
  Et tibi: non debet quod ſoror eſſe, fui?
Ipſa quoque incalui: qualemque audire ſolebam,
  Neſcio quem, ſenſi corde tepente deum.
Fugerat ore color: macies * adduxerat artus:
  Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec ſomni faciles: & nox erat annua nobis:
  Et gemitum nullo læſa dolore dabam.
Nec, cur hoc facerem, poteram mihi reddere cauſam:
  Nec noram, quid amans eſſet: at illud eram.
Prima malum nutrix animo præſenſit anili:
  Prima mihi nutrix, Aeoli, dixit, amas.
Erubui: græmioque pudor deiecit ocellos:
  Hæc ſatis in tacita ſigna * fatentis erant.
Iamque tumeſcebant vitiati pondera ventris:
  Aegraque furtiuum membra grauabat onus.
Quas mihi non herbas, quæ non medicamina nutrix
  Attulit? audaci ſuppoſuitque manu?
Vt penitus noſtris (hoc te cælauimus vnum)
  Viſceribus, creſcens excuteretur onus.
* At nimium viuax admotis reſtitit infans
  Artibus: & tectus tuus ab hoſte fuit.
Iam nouies erat orta ſoror pulcherrima Phœbi:
  Denaque luciferos luna * premebat equos:
Neſcia quæ faceret ſubitos mihi cauſa dolores,
  Et rudis ad partus, & noua miles eram.
Nec tenui vocem: quid ait, tua crimina prodis?
  Oraque clamantis conſcia preſſit anus.
Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit:
  Sed timor, & nutrix, & pudor ipſe vetant.)

[Amas) Es correpta amore. [Erubui) Verecundiam vultus rubore oſtendi. [Deiecit) Demiſit: nam verecũdia facit oculos deiectos. Ouid. de Caliſtone: Vix oculos attollit humo. [Hæc ſatis) .ſ. licet tacerem: hæc erant ſatis. [Signa fatentis).i. confitentis me amare. [In tacita) .i. me nihil ei rñdente. [Tumeſcebãt) Creſcebant. [Vitiati) Grauidi. [Onus furtiuum) .i. puer, quem ferebam in vtero. [Furtiuũ) Occultum, vel furto. i. ſtupro conceptum. [Membra) .ſ. mea. [Quas herbas non attulit,) q. d. omnes eſt .n. legendum interrogatiuè. [Suppoſuit) Per inferiores etiã partes immiſit. [Vt onus excuteretur noſtris Viſceribus) .i. eijceretur è ventre, & vt facerem abortiuum: ſunt .n. quædam herbæ, & quædam medicamina, quę habent vim faciendi abortiuum. [Hoc te cælauimus) Parentheſis eſt .i. hoc ſolum tibi occultauimus, quod voluerim ante emittere partum, dicimus autem cęlo te hanc rem, & de hac re. [Nimium viuax) .i. nimium genitus ad viuendum. [Reſtitit artib. admotis) .i. vicit appoſitas artes. [Tectus) In vẽtre meo. [Tutus ab hoſte) .i. ab illa anu, quæ illis medicaminibus quærebat eum interficere. [Soror Phœbi).i. Luna. [Erat orta nouies) .i. iã erat nouus menſis. [Dena).i. decima. [Luciferos) Ferentes lucem: eſt autem hoc loco adiectiuũ. i. iam aderat decimus menſis, quo vt plurimùm dñr mulieres parere. Virg. Matri longam decem tulerunt faſtidia menſes. [Neſcia) Ignara. [Quæ cauſa faceret dolores) Quia neſciebam eos fieri ex fœtu, qui iam erat maturus in ventre. [Rudis) Inexperta. [Miles) Translatiuè dixit. [Noua) Quia nunq̃ antè pepereram. Solent vtique nouæ parturientes intollerabili dolore affici: & præ nimio dolore exclamare, vt paulò infrà oſtendit, dum inq̃t. Nec tenui vocem, Et ex hoc oſtendit tanq̃ rudis ad furta, minimè potuiſſe partum cælare, ni eius nutrix ſibi auxiliata fuiſſet, ipſiusq; os adeo compreſſiſſet: vt etiam magno pudore, & timore prohibita: ſilere adacta fuiſſet. Arguitque hoc loco quantum doloris inter parturiendũ paſſa fuerit, connectendo alias cõplures ærumnas ſuas, quas ſeriatim exequitur: Cum ait, Mors erat ante oculos &c. Ordo eſt. [Ego neſcio quæ) .i. qualis cauſa. [Faceret,) Hoc eſt cauſaret. [Mihi tam ſubitos).i. repẽtinos dolores. [Et,) Id eſt

Id eſt quoniam eram rudis & noua miles ad partus. (Nec) Pro non. (Tenui vocem) Hoc eſt me potui continere, quin clamaré (Nec tenui vocem) .i. non potui comprimere vocem, quin clamarem. (Quid ait.) Ordo eſt. (Anus) Ait. (Quis prodis?) Quid indicas? (Tua crimina) Tuū ſcelus. (Et ipſa conſcia) .i. q̄ ſciebat crimē meū. (Preſſit) Clauſit. (Clamantis) .ſ. mei. (Quid faciā?) Pro facerē? (Edere) Emittere. (Gemitus) Clamores. i. ex vna parte dolor partus cogebat me clamare, ex altera prohibebat timor pr̄is, & nutrix, quæ increpabat me. (Et pudor) Ex tanto ſcelere.
Ascen. (O' vtinam) Dixi monoſyllaba in vocalem deſinentia à vocali ſequente non abſumi. (Veniſſet ſerior) .i. tardior. (Leto) .i. morte, hoc eſt vtinam non fuiſſemus iuncti, niſi poſt mortem. (Cur vnquam plus me frater, q̄ frater) .i. q̄ fratrem decet. (Et) Cur ſup. (Fui tibi, quod non debet eſſe ſoror) .ſ. amica, & concubina. (Ipſa quoque incalui) Non tua ſolius culpa eſt, ſed & mea, nam. (Ipſa) .i. ego. (Quoque) .i. etiam. (Incalui) .i. intrinſecus calui, &c. (Senſi neſcio quem deum) Cupidinem videlicet, quē tunc non norat, ſup. talem. (Qualem ſolebam audire) Sup. alijs fuiſſe.

(Fugerat ore) .i. ab ore color &c. ſigna ſunt amoris. (Nullo læſa dolore) Neſciens cauſam, quia amor erat. (At illud eram) .ſ. qđ non eram. (Quid eſſet) Videlicet amans neſciui quid eſſet amas, & eram amans. (Animo anili) .i. ſagaci, & callido ex longa experientia, qualis eſt in anu, dixit. (Æoli) .i. Canace Æoli filia, tu amas. (Vitiati) .i. violati ventris. (Onus furtiuum) .i. furtim cōceptum, neſciente patre. (Quas mihi non herbas &c.) Hoc eſt nullas non attulit, & oēs attulit, ſed plus eſt in figurata interrogatione, q̄ in expreſſa ēt vniuerſa affirmatione. ſignāt. n. qui ſic quærit, velle inuenire exceptionem, & non poſſe: vt, Hæc eadem vt ſciret, quid non faciebat Amyntas? Et, Quē non incuſaui amēs hoīumque, deorumque. (Hoc te celauimus vnum) Honeſta purgatio, ne Machareus tā nefandi conatus conſcius innuatur. (Ah infans nimium viuax) .i. vitalis. (Reſtitit artib.) .i. medicaminib. admotis. (Et tectus) .ſ. in ventre meo. (Fuit tutus ab hoſte) .ſ. nutrice, aut arte noſtra. (Iam nouies) Significat q̄uo aduētante maturo partu peperit. (Soror Phœbi) .i. Luna. (Noua miles) .ſ. Lucinæ, quæ Dea partus eſt. (Quid ait) .ſ. nutrix anus.

Continuò gemitus, elapſaque verba reprendo:
Et cogor lacrymas combibere ipſa meas.
Mors erat ante oculos: & opem Lucina negabat:
Et graue, ſi morerer, mors quoque crimen erat:
Cum ſuper incumbens, ſciſſa tunicaque, comaque,
Preſſa refouiſti pectora noſtra tuis.
Et mihi, viue ſoror, ſoror, ò cariſſima, dixti:
Viue: nec vnius corpore perde duos.
Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es:
Illius, de quo mater * es, vxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba reuixi:
Et poſitum eſt vteri crimen, onuſque mei.
Quid tibi grataris? mediá ſedet Aeolus aula:
Crimina ſunt oculis ſurripienda patris.
Frondibus infantem, ramiſque albentis oliuæ,
Et leuibus vittis ſedula celat anus:
Fictaque ſacra facit: dicitque precantia verba:
Dat populus ſacris, dat pater ipſe viam.
Iam propè limen erat: patrias vagitus ad aures
Venit: & indicio proditur ille ſuo.
Eripit infantem, mentitaque ſacra reuelat
Aeolus: inſana regia voce ſonat.
Vt mare fit tremulum, tenui cum ſtringitur aura:
Vt quatitur tepido fraxina virga Noto:
Sic mea vibrari pallentia membra videres:
Quaſſus ab impoſito corpore lectus erat.
Irruit: & noſtrum vulgat clamore pudorem:
Et vix à miſero continet ore manus.
Ipſa nihil, præter lacrymas, pudibunda profudit;
Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamque dari paruum canibuſque, auibuſque nepotem
Iuſſerat: in ſolis deſtituique locis.
Vagitus dedit ille miſer, ſenſiſſe putares:
Quaque ſuum poterat voce rogabat auum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuiſſe?
* Nam potes ex animo colligere ipſe tuo:
Cum mea me coràm ſiluas inimicus in altas
Viſcera montanis ferret edendo lupis.
Exierat thalamo: tunc demum pectora planxi:
Contingit inque meas vnguibus ire genas.

Hubar. ELAPSA) Iam ore emiſſa. (Reprendo) .i. iterum prehendo. (Combibere) Exiccare, & intra me tenere. Legendum eſt, combibere: non aūt cohibere, quia ratio metri non patitur. (Ante oculos,) q. d. certa & parata. (Lucina) Dea partus, de qua diximus in epiſt. Hypſipyles ad Iaſonem. (Opem) Quia ſolet auxiliari parientib. (Mors erat graue crimē) Quia non potuiſſē mori ſine infamia, in tali caſu, quo fuiſſet cognitū ſcelus meum. (Super incumbēs) .ſ. tu. (Sciſſa tunica) .i. veſte. (Et coma) .i. capillis pp̄ dolorē quē de me capiebas. (Refouiſti) Recalefeciſti. (Noſtra pectora p̄ſſa tuis) .i. impoſuiſti pectus tuum ſuper meum. (Tuis) .ſ. pectorib. (Et mihi) Dicit verba, quib. Machareus vſus eſt ad Canacē. (Dixti) Pro dixiſti, ſyncopa eſt. (Duos) .ſ. te, & filium. (Corpore vnius) .i. corpore tuo. (Det vir.) Faciat te non deficere. (Fratri nam) Ecce, quæ ſpes ſit. (Fratri) .ſ. mihi. poteſt etiā legi, Fratris: vt dicamus. (Et futura nupta) .i. vxor: & ita nupta, erit nomen: ſi verò legitur fratri, eſt particip. (Illius) Dupliciter poteſt hic textus ordinari. ſ. cum præcedenti ſic: es futura nupta fratris illius, de quo &c. Vel melius, vt legatur fratri, & poſtea ordinetē ſic. (Tu eris &) .i. etiam. (Vxor illius) .ſ. mei. (De quo) .i. pp̄ quem. (Tu es mater) .i. filium peperiſti. His verbis dictis intelligimus eū ſtatim diſceſſiſſe. (Mortua) .ſ. vt videbar mihi. (Reuixi) Reſpiraui. (Ad tua verba) .i. propter verba,
★ Te quæ mihi dixiſti. (Crimen, onuſque) .i. criminoſum onus. (Poſitum) Pro depoſitum. i. peperi. (Quid tibi) Dicit ſe fruſtra peperiſſe, quia & ſibi, & filio nuper nato ſit moriendum. (Grataris) Gratularis, & gaudes, quia dixi me peperiſſe. (Æolus) Pater meus. (Surripienda) Remouenda. (Oculis patris) Ne ab eo videatur .i. auferendus eſt puer ita natus, ne pater eum videat. (Frondibus) Dicit q̄uo nutrix eum occultauit, ſimulās ſe facturam rem diuinam. (Frondibus) Folijs, ramis. (Albentis oliuæ) Hæc. n. arbor erat ī tutela Palladis, & dicata paci, apta ſacrificijs: quæ anus volebat ſimulare. (Velat) Tegit. (Vittis) Faſcijs, tanq̄ rem ſacram. (Sedula) Studioſa. (Ficta) Simulata. (Verba precantia) .i. dicit hymnos, & ſupplicationes. (Dat viam) .i. cedit quia credebat eam facere vera ſacra: (Erat propè limen) .i. iuxta ianuam; vt egrederetur cum infante. (Vagitus) Propriè dicitē vox, & clamor infantum. Virg. lib. vj. Hinc exaudiri voces vagitus & ingens, Infantumque animæ flētes in limine primo. (Patrias) .i. paternas. (Proditur) Detegitur cognoſcitur. (Suo indicio) Propria voce. (Iam propè limen erat) Docet agnitum eſſe partum à patre. Facinuſque reſcitū, ſed vt ſæpe facit, πάθος, mouet. i. affectionem, ſeu compaſſionem à fruſtra ſpe. ſicut v. Æn. Iamque propinquabant metu finemque tenebant &c. (Reuelat) Detegit remotis frondibus. (Merita) Ficta. (Regia) .i. aula. (Sonat) Reſonat. (Inſana) Magna. (Vt mare) Facit comparationem de ſuo tremore, cū audiret patrem ita clamātem. (Stringitur) Leuiter percutitur. (Tenui) Leui. (Fraxina) Pro fraxinea. (Noto) .i. vēto. (Tepido) Quia venit à meridie, ideo ē tepidus. (Sic) Adaptatio ſimilitudinis. (Videres) Pro videret aliquis (Vibrari) Moueri, tremere. (Quaſſus ab) Senſus eſt, lectus, ſuper quo eram quatiebatur à meo corpore tremente. (Quaſſus) Cōcuſſus. (Irruit) .i. cum impetu intrat cubiculum meum. Virg. Irruimus, denſis & circūfundimur armis. (Vulgat) Manifeſtat. (Pudorem) .i. dedecus, & infamiam: ita. n. ſignificat hoc loco. (Vix continet manus ab ore miſero) .i. vix continet ſe, quin vnguibus dilaceret mihi vultum, & eruat oculos. (Ipſa) .i. ego. (Profudi) Emiſi. (Præter lacrymas) Quia nō potui aliquid dicere, ſed ſolūmodo fleui. (Pudibunda) .i. plena pudoris, & verecundiæ. (Torpuerat) Ita quod non poterat loq. (Gelido) Frigido ab effectu. (Iamq; iuſſerat) Poſtq̄ Canace expoſuit dolorē, quē ex difficultate, & periculo pariendi accepit: deinde ex infante cognito, & dephenſo à patre, nunc dicit multò maiorem dolorē, quo perculſam ſe dicit, cū audiuit patrē ſuum iuſſiſſe illū infantulum innocentē exponi dilacerandū canib. & feris. (Paruū nep.) .ſ. ſuū, nā natus ex filio,

vel filia dicitur nepos aui ſui. [Canibusq; auibusq;) Vtraque copulaque, apponenda eſt, vt verſus ſtet, qn etiā ſenſus exigit. [Deſtitui) Derelinqui ſine aliquo cuſtode. [Solis) Deſertis, inhabitatis. [Dedit) Cū auus iuſſit. [Putes ſenſiſſe) Videbatur ſenſiſſe illud crudele iuſſum, ita in tpe vagiuit. [Voce, qua poterat) .i. illo vagitu, qa voce expreſſa, & verbis formatis loq nondū poterat p ætatem. [Quid animi) .i. quem, vel qualē aium. [Nā potes) .i. potes ſcire, quem aium habuerim, ſi feceris coniecturam de tuo ad meū. [Colligere) Cōijcere, cognoſcere. [Inimicus) Satelles, vel famulus patris nociturus mihi. [Viſcera) Filium meū, ſunt.n. filij viſcera parentū. [Montanis) Qui incolunt mōtes. [Corám me) .i. me vidēte. [Exierat) .ſ. pē meus, nā ſupius dixit. Irruit & nim vulgat clamore pudorē. [Tū demū) Tūc tandē .ſ. eo egreſſo. [Plāxi) Percuſſi. Nā contigit ire in meas genas vnguibus) .i. tunc demum licuit mihi immittere vngues in genas meas dilacerandas.

ASCEN. Gemitus) Accuſatiuus eſt pluralis. nā ordo eſt, dolor cogit edere gemitus. [Reprendo) Per ſyncopā, vt verſus indicat, p reprehendo, dictū. [Cōbibere) Metaphora ab arena, & cinere. [Lucina) Dea partus, q præeſt venientib. in lucē. Diana .ſ. aut Iuno. [Pectora nra tuis) .ſ. pectorib. [Dixti:) Per ſyncopam, p dixiſti. nā non in ſolis pteritis in ui fit. Dixit .n. Virg. in j. Æn. Acceſtis ſcopulos: pro, Acceſſiſtis. & in vj. Direxti tela manusq;: pro, Direxiſti. [Perde duos) Te, & fœtū. [Mortua) Sup. erā. [Poſitū eſt) .i. expoſitū, ante pedes poſitū poſt partū. Cui dicto vt per phantaſiam gratulari Machareus. vñ addit. [Quid tibi grataris? media ſedet Æolus aula:) q d. ſæuus excubator. [Leuib. vittis) .i. ſertis, quæ tpa in modū vittaꝝ cingat. [Iam ppè limē erat:) Docet agnitum eſſe partū a patre. Facinusque reſcitū, ſed vt ſæpe facit, πάθος, mouet. i. affectionem, ſeu cōpaſſionē à fruſtra ſpe. ſicut v. Æn. Iamq; ppinquabant metis finemque tenebant &c. [Vagitus) .i. ploratus infantis. [Indicio proditur ille ſuo) Sicut ſorex ſm Comicum, qui ſuo ſtrepitu ſe feli prodit: felem autem cantum dicit vulgus. [Ipſa) .i. ego ſolum, inquit, lacrymare potui non proloqui. [Nepotem) Is .n. propriè dicitur reſpectu aui. Erat autem auus eius & paternus, & maternus Æolus. [Senſiſſe putares,) Id eſt quilibet putare poſſet, qui geſtum eius videret. [Quid mihi) Sic Virg.

Quis tibi tunc ſenſus cernenti talia Dido?

[Viſcera) .i. partum, quem viſcera mea portauerunt, & ediderūt. [Edēda) i. deuorāda. [Lupis mōtanis) In montib. verſari ſolitis.

IVBER. Satelles) Miles, miniſter. [Patrius) Paternus. [Vultu mœrente) .i. triſti. ex quo poteeam cognoſcere eum afferre triſtia mandata. [Indignos) Crudeles. [Sonos) Voces, verba. [Æolus) Verba ſatellitis ad Canacē. [Tradidit) Interpoſitio eſt, ſunt enim verba Canaces, dicit.n. dictis illis verbis, tradidit enſem. [Et iubet) Adhuc ſunt verba ſatellitis poſt traditum enſem. [Quid velit) Quare mittatur tibi. [Ex meritò) .ſ. tuo. i. ex eo, qd feciſti, vult intelligas, ad quid eū tibi miſerit. [Scimus) Verba Canaces, dicit.n. ſcio, quid velit hic enſis, & eo vtar pro meritò meo. [Fortiter) Intrepide, quia nō dubitabo me interficere. [Condā) Immittā, & abdā. [Dona paterna) Enſem, quē pater mihi miſit. [His mea) Apoſtrophā facit ad patrē. [Donas mea cōnubia his muneribus) .i. hæc munera facis meis connubijs, dicimus.n. dono tibi hanc rem, vt Dido ad Æneam, Quod tibi donaui perfide littus emi, & dono te hac re, vt hic, & Virg. in v. Æn. Sergeſtum Æneas promiſſo munere donat. Multa ſunt alia exempla. [Erit diues hac dote) Quia nulla re vnquā egebit, quia hoc enſe ſe interficiet. [Tolle procul) Dicit ad connubia ſua non adhibendum eſſe Hymenæum, quia ſunt infelicia. [Faces maritas) .i. tedas cōnubiales. maritas adiectiuum eſt. [Pede turbato) .i. celeri, conſequens pro antecedēti, nam ex turbatione, & metu fit aliquis celer. Virg. de Caco turbato. pedibus timor addidit alas. [Tecta nefanda) In quibus nefandum facinus admiſſum eſt,

Erinnyes.

Interea patrius vultu mœrente ſatelles
Venit: & indignos edidit ore ſonos.
Aeolus hunc enſem mittit tibi: tradidit enſem:
Et iubet ex meritò ſcire quid iſte velit.
Scimus: & vtemur violento fortiter enſe:
Pectoribus condam dona paterna meis.
His mea muneribus genitor connubia donas?
Hac tua dote pater filia diues erit?
Tolle procul decepte faces Hymenææ maritas:
Et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me, quas fertis, * Erinnyes atræ:
Vt meus ex iſto luceat igne rogus.
Nubite felices parca meliore ſorores:
Admiſſi memores ſed tamen eſte mei.
Quid puer admiſi tam paucis editus horis?
Quo læſit facto vix bene natus auum?
Si potuit meruiſſe necem, meruiſſe putetur:
Ah miſer admiſſo plectitur ille meo.
Nate dolor matris, rapidarum præda ferarum,
Hei mihi natali dilacerate tuo.
Nate parum fauſti miſerabile pignus amoris,
Hæc tibi prima dies, hæc tibi ſumma fuit.
Non mihi te licuit lacrymis perfundere iuſtis:
In tua nec tonſas ferre ſepulcra comas.
Non ſuper incubuit: non oſcula frigida carpſi:
Diripiunt auidæ viſcera noſtra feræ.
Ipſa quoque infantis cum vulnere perſequar vmbras:
Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen ò fruſtra miſeræ ſperate ſorori,
Sparſa precor nati collige membra tui.
Et refer ad matrem: ſocioque impone ſepulcro:
Vrnaque nos habeat quamlibet arcta duos.
Viue memor noſtri: lacrymaſque in funere funde:
Néue reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) proiectæ nimium mandata ſororis
* Perfer: mandati perfruar ipſa patris.

rum congeries, & pyra ad cōburenda cadauera, cum ardere cœperit. Vir. Ter circum accenſos ſubiectis ignibus atris Decurre te rogos. [Nubite) Intelligimus eam habuiſſe alias ſorores: licet de eis apud poëtas non fiat mentio. [Meliore parca) .i. meliore ſorte: & fortuna, q ego. [Admiſſi) .i. delicti mei. [Admiſit) .i. peccauit. [Editus) In lucē datus, & emiſſus. [Vix bene natus) .i. qui vix lucē. [Quo facto læſit auum) .i. quid fecit: propter quod læſerit Aeolum auum ſuū, vt eum nunc iubeat mori? [Si potuit) quia non potuit. [Ah) Dolētis. [Plectitur) Punitur. [Meo admiſſo) .i. propter peccatum meum. [Nate) Vertit ſermonē ad filium: cuius miſerrimam ſortē dolet: quod eodem die natus, & mortuus ſit. [Præda) Rapina, cibus. [Tuo natali) Die, quo natus: dicitur autem & hic natalis ſubſtantiuè: & hoc natale in neutro genere: & tunc facit ablatiuum natali, vt hic dicitur autem adiectiue, hic, & hæc natalis, & hoc natale, & additur dies, vel lux, vel tempus: dicitur etiā locus natalis, in quo aliquis natus eſt: vt Ouid. in Triſt. Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos Detinet. [Pignus) Cōfirmatio. nam filii dicuntur pignora coniugii. [Parum fau.) .i. parum felicis, & fortunati. [Hec) qua pater meus iuſſit te exponi feris. [Sūma) Vltima. [Nec mihi) Cōqueritur. quod non potuerit præſtare officiū, quod ſolet in funere filii. [Iuſtis) Debitis propter affectum naturæ: vnde ipſe Ouid. alibi. Quis matrem, niſi mentis inops, in funere nati Flere vetet?

Quam Planu es obſeruant. landa. ō profe- maripſa atris.

inter fratrem, & ſororem. [Ferte faces) Dicit non hymenæum adhibendum ſuo connubio, ſed Erinnyn ferentē faces infelices, vt ſupra Hypſipyle Iaſoni. At mihi nec Iuno, nec Hymē, ſed triſtis Erinnys prætulit infauſtas ſanguinolenta faces: dicit ergo. [O Erinnyes) .i. ò furiæ, ſic aut legendū eſt: nam declinatur Erinnys, Erinnyos. [Atræ) Infernæ. [Faces, quas fertis) .i. funebres, & non nuptiales, ratio autem metri nullo pacto patitur, vt legatur Eumenides, ſed Erinnyas rectè legitur. [Vt meus rogus) .ſ. in quo ſum cremanda: cum ero mortua. [Luceat) Incendatur. [Ex iſto igne) .ſ. quē vos furiæ affertis: eſt autem rogus propriè ligno

[Perſundere) Irrigare. [Nec tonſas) .i. lōgas. [Non ſuper incubui) Nā parentes ex affectu naturali ſolent incumbere cadaueribus filiorū, & ſic eos mortuos oſculari. Virg. lib. xj. de Euandro. Pheretro Pallante repoſto Procubuit ſuper, atque hæret lacrymāſq;, gemēſq;. [Diripiunt) Auferūt, dilacerāt. [Ipſa quoq;) Dicit ſe ſecuturā filium ſuū quia gladio à patre miſſo ſe interficiet: vt ſupra dixit. [Vmbras infantis) .i. animam filii mei. [Cum vulnere) Quod mihi faciam. [Nec fuero dicta diu mater) Quia priuabor filio: ſine quo nō poſſum dici mater. [Nec dicat orba diu) Quæ licet careã filio, & propter hoc ſi morba: tamen cito moriar:

riar:& ſic nõ dicar orba. [Tu tñ) nunc rogat fratrẽ Machareũ, vt colligat oſſa matris, & filij, & reponat in eadẽ vrna. [Fruſtra ſperare) Quia cũ ſperarẽ te futurũ maritũ meum, nõ potui id conſequi. [Sorori) Pro à ſorore. [Sparſa) Diſperſa & dilacerata. [Refer) Reporta. [Ad matrẽ) Ad me, ex qua paulò antè exierãt. [Socioq́;) Cõiuncto, & cõi. [Quãlibet arcta).i. quãuis ſtricta, & melius, q̃ quælibet vrna. i. vas in quo reponebant cineres cadauerũ. Iuuen. Et in vrna ꝑpetuũ ver. [Funde lach. in ſun.).i. proſequere mortẽ meã lacrymis. [Reformida) Verere, time. [Perfer.) Effice. [Mandata) Hæc. ſ. quæ tibi commiſi. [Proiectæ) Infelicis, & abiectæ. [Ipſa) Ego. [Perfruar man. pa.).i. faciam, quod pater mihi mandauit: quia ſupra dixit. Aeolus hunc enſem mittit tibi (tradidit enſem:) Et iubet ex meritò ſcire quid iſte velit.

Ascen. Satelles Patrius).i. à p̃re miſſus: apparitor, vulgò ſeruiẽs dr̃, olim latro, quaſi latero; q̃a lateri adhæreret. ignari clientẽ vocãt, cũ cliens à colendo dictus ad aduocatũ referat: eſt. n. qui alterius in iudicio vtit̃ p̃ſidio, & ob id ei addictus eſt, nec publicus eſt miniſter: is verò, q̃ ad publica negocia mittitur, & miniſter, & viator dr̃. [Aeolus huc enſem mittit tibi) Verba ſatellitis. [Tradidit enſem) Verbũ Canaces hoc eſt cũ diceret, mittit tibi, ſimul tradidit enſem addens. [Et iubet ex meritò ſcire, quid iſte velit) Quia meruiſti occidi. monet ergo, vt tute id facias. [His mea muneribus) Planũ πάθος cũ apoſtrophe: ſic Aen. ij. Hoc erat alma parẽs, q̃ me p̃ tela, per hoſtes, Eripis & c. [Hymenæus) Nuptiaꝝ Deus creditur. [Parca meliore).i. meliore fato. [Quid puer &c.) Quia facinus ſuũ oĩno purgare non põt, adducit cãm infantis, quẽ inſontẽ dicit iniq̃, & impiè trucidatũ. [Si potuit meruiſſe).q.d. certũ eſt, q̃ nõ. [Hei mihi na.) πάθος à tp̃e, q̃a die natali ſolebãt priſci indulgere genio. i. dare operã voluptati, Vnde Perſius, Hunc Macrine diem numera meliore lapillo: Qui tibi labẽtes apponit candidus annos. Et in Buc. Phyllida mitte mihi, meus eſt natalis Iola. Hinc Herodes dr̃ die natali conuiuiũ celebraſſe, quo petitũ eſt caput Baptiſtæ. [Hæc tibi prima dies) Idem πάθος. ſic de roſis Maro. Quã lõga vna dies, ætas tã longa roſaꝝ eſt. [Non ſuperincubuit) Id. n. moris. Vnde Anna de Didone: Et extremus ſi quis ſup halitus errat: Ore legã. id autem faciebãt applicando os ori, & ſup incubuendo. [Nec mater fuero dicta). ſ. viua, quia ſeſe occiſura eſt. [Sparſa precor nati.) Hæc epiſtolæ principalis eſt intẽtio. [Ne'ue reſor.) Quia amor, quod & horror facere ſolet.

IN DVODECIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

AVREI Velleris fabulam pleniſſimè diximus in epiſtola. Hypſipyles quæ incipit Littora Theſſaliæ: itaq; illuc recurratur. Quantũ autem pertinet ad hunc locum, recitetur ex Diod. Iaſona Corinthij tradunt, cum annis decem cum Medea vixiſſet genuiſſe ex ea filios duos: quo tempore aiũt Medeam magno in honore nõ ſolum propter ſpeciem: quæ eminebat, ſed etiã propter prudentiam, cæteraſq́; virtutes: quibus ornata erat, a viro habitã fuiſſe: paulatim deinde ætate decorẽ formæ auferente, Iaſon Glauces, quã Poeta appellat Creuſam Creontis filiæ amore captus, virginẽ vxorẽ à patre petiuit: annuente Creonte, certumq́; nuptiarũ ſtatuente diem: Iaſon Medeæ ſpontaneum diuortium perſuadere conatus eſt. Ait. n. ſe cupere illam vxorẽ ducere, non in eius contemtũ: ſed vt filios ſuos in domũ regiã ea cognatione introduceret. Medea hæc verba ægreferente, deosq́; iuriſiurandi præſtiti teſtes appellante, Iaſon beneficij accepti immemor, & ingratus Creontis filia vxore accepta, Medeã abs ſe expulit: quid poſtea fecerit, dicemus in fine epiſtolæ. Irata igitur Medea hanc epiſtolã ad Iaſona ſcripſit. in qua primũ cõmemorat Iaſoni ſua erga eũ beneficia, & promiſſa: & iuſiurandũ Iaſonis: deinde adiurat ipſum Iaſona vt, ſi minus ſui eã, ſaltẽ cã filiorũ cõium velet eã recipere, et loco ſolito cõiugij eã habere, qđ ſi nõ fecerit, minatur et ſe ſumpturã vindictã ſe tãta iniuria.

IN XII. EPISTOLAM ARGVM.

CVM Florida iuuentute & formoſitate valeret Iaſon, cum primum Colchon attigit, à Medea Aeetæ Colchorũ regis & Hecates filia receptus eſt. & amatus, habitaq; coniugij ſponſione illum edocuit quonam pacto in optatã deueniret prædam, Aureo igitur vellere rapto, clam cum Medea fugam arripuit. Quos cum inſequeretur Aeeta, illa Abſyrti fratris, quem ſecum ducebat, membra diſperſit, vt ita patrẽ oſſa filij legentem remoraretur: & ſic incolumes in Theſſaliam tandem deuenerunt, vbi Aeſonem Iaſonis patrẽ annis iam decrepitũ, in robuſtiorẽ ætatem reduxit. Medea præterea in Peliæ mortẽ ſuas filias armauit, fingens. n. ei iuuentutẽ reſtituere velle quemadmodũ Aeſoni fecerat filiabus perſuaſit, vt omnẽ ſanguinẽ frigidũ, atq; veterem cultris exhaurirent, vt nouũ atq; floridum poſſet infundere. Quod cum feciſſent puellæ ſtatim expirauit Pelias. Iaſon vero, ſeu criminis enormitate, ſeu ex alia cauſa, Medeam repudiauit, & Creuſam Creontis regis Corinthiorũ filiam in vxorem aſſumpſit. Furibunda igitur Medea ad Iaſonem ſcripſit, ingratitudinẽ in eo expoſtulando, præſentemq; vltionem niſi recipiatur, minitando.

MEDEA IASONI.

Exul, inops, contempta nouo Medea marito
*Dicit, * & an regni tempore nulla uacant.*

VT * tibi Colchorum memini Regina vacaui,
Ars mea cum peteres, vt tibi ferret opem:
Tunc, quæ diſpenſant mortalia fata, ſorores
Debuerant fuſos euoluiſſe meos.
Tunc potui Medea mori bene: quidquid ab illo
Produxi vitæ tempore: pœna fuit.
Hei mihi cur vnquam iuuenilibus acta lacertis
Phrixeam petijt Pelias arbor ouem?
Cur vnquam Colchi Magnetida vidimus Argo?
Turbaq; phaſiacam graia bibiſtis aquam?
Cur mihi plus æquo flaui placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?

Epiſt. Ouid.

Hubert. VT,) Id eſt ſicut. [Regina,).i. ego filia regis Æetæ: vt Virg. Magnũ reginę, ſed. n. miſeratus amorẽ Dedalus &c. illic Reginã intelligit Ariadnẽ filiam regis Minois. [Colchorũ) Colchi populi ſunt in Ponto: quibus imperauit Æeta, regio Colchis appellatur. [Vacaui) Præſtiti operã, inſeruiui tibi. [Ars Mea). ſ. magica, & incantatoria. Nã Str. lib. i. dicit, Medeã veneficã fuiſſe, memoriæ proditum eſſe. [Sorores) i. tres Parcę. [Diſpenſant) Diſponunt: ſed q̃a dicuntur nere fata hominũ: ideo dixit diſpẽſant: vnde, & penſa dicta ſunt à pendendo. [Fila) Alluſit ad officium earum. Iuuen. de Parcis: & ſtaminis albi lanificæ. [Euoluiſſe) Diuiſis ſyllabis: vt ſupra diximus, legendum eſt. i. euacuaſſe. [Fuſos ſuos).i. debuerãt. finiuiſſe vitã meã. [Bñ).i. hõeſte [Quiquid) Senſus eſt: omnis vita: quæ fuit mihi poſt illod tempus: fuit pœna: quia ſemper vixi in magnis curis, & doloribus. [Hei mihi) Longè repetit cauſam ſuoꝝ malorum: quod quidẽ eſt muliebre: vt in i. epiſt. plenè diximus ſuper eum locũ. O vtinã tunc cum Lacedæmona claſſe petebat. & alijs multis epiſtolis cõqueritur ergo, quod Iaſon cum Argonautis vnquã venerit in Colchos: & quod eius amore capta fuerit. [Acta) Impulſa. [Iuuenilibus) Fortibus. nam iuuenes robuſtiores. [Pelias) Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ, vbi inciſæ arbores ex quibus Argonauis fabricata eſt. [Ouem Phrixeam) Quam Phrixus Marti cõſecrauit: vt ſupra dictum eſt in epiſt. Hypſipyles [Arbor) Nauis. [Magnetida) Theſſalicam. Magneſia. n. regio eſt annexa Theſſalię: vt Plin ſcribit: Magnetes eius populi dicuntur equitãdi periti, de quibus Lucan. lib. vj. Et Magnetes equis, Minyę gens cognita frenis. [Colchi). ſ. nos. [Argo) nomẽ eſt nauis Iaſonis: vt alibi diximos. [Turba Graia) .i. vos Argonautæ q̃ eſtis Graij. [Aquam Phaſiacam) Nam Phaſis fluuius eſt Colchorum. [Plus æquo). i. plus iuſto: vt propter pulchritudinẽ tuam proderẽ patrem. [Decor) Pulchritudo tua. [Gratia ficta).i. facũdia ſimulata

Aliqui hæc duo carmina adulterina dicũt.
* Ana regna.
* At

Ascen. VT tibi Colchorum.) Ex abrupto, & ad præcogitata reſpiciẽte incipit exordio, qoocirca non dicam verſiculos eos, qui ex quibuſdam libris præponuntur, eſſe Ouidianos. hi autẽ ſont. Exul, inops, contempta nouo Medea marito Dicit: an à regni tempore nulla vacant? [At tibi &c.) Ordo priorum eſt. Medea exul, inops, & contempta dicit nouo marito. ſ. Iaſoni. Non dicit qoid, & id artificioſè ſubticet, quia non congruit ſalutem dicere repudianti: nec malè diceret, cuius ſibi gratiam reconciliare molitur. Artificioſam quoq; apoſiopeſim facit, quaſi ea obruẽte obiectione: quid dicis Medea iam contempta viro in regnum ſuſcepto? cui illa. [An à regni tempore).i. poſtquam in regno ſui, quod propter eum deſerui. [Nulla vacant.). ſ. tempora, vt mihi aures præbeat͛ aut qđ ſimile. Sed quia, vt dixi hoc principium

cipiũ Ouidianũ nõ eſt, dicamus Medeã præcogitaſſe ſic. Fateor quidem Iaſon, noua nupta regno dotata eſt, quod ipſa afferre nõ poſſum, & ita minus vtilis nunc fuero. [At memini) .i. memoria repeto. [Quia ego regina) .i. cum eſſem regina, hoc eſt filia regis Colchorum. [Ego vacaui) .i. vacua omni alio negocio operã na uaui. [Tibi) .ſ. vni, tunc. ſ. [Cum) .i. qñ. [Peteres, vt ars mea ferret tibi opem) .i. auxilium. [Tunc ſororis) .i. Deæ fatales, que Parcę dñr. [Debuerant fuſos euoluiſſe ſuos) Euoluiſſe pentaſyllabum eſt. dñr aũt filo, ſeu ſtamine cuiuslibet fata, ac dies cõmenſurare, vnde ſunt verſiculi. Clotho colũ portat, Lacheſis trahit, Atropos occat. [Tũc potui Medea mori bñ) Qđ Cherea Terẽtianus dicit ſic. Nũc eſt tp̃s ꝓfectò interfeci. cũ ꝑpeti me poſſum, ne hoc gaudiũ cõtaminet vitã ægritudine aliqua. [Arbor Pelias) .i. ĩ Pelio monte Theſſaliæ natali, hoc eſt ex ea facta Argonauis. Eſt ergo patronymicũ à loco natiuo, hoc eſt à p̃ria, nec abuſiue: q̃a, vt Porph. aſſerit, locus, & p̃ria ẽt genus, hoc eſt principiũ gñationis dñt, & à ſe denoiantur. declinatur ergo hæc Pelias, huius Peliados &c. Similiter Magnetis, huius Magnetidos, vñ ꝓfert accuſatiuũ Magnetida, quocirca vtrunq; patronymicũ locale eſt. dic ergo. [Argo Magnetida) .i. in Magneſia fabricata. diximus aũt in o græca habere etiam o, in accuſatiuum, vnde leges Argo, non Argon, quia non deſcendit à nominatiuo Argos, ſed Argo: vt, & altera, quæ vehat Argo. [Turba Graia,) Id eſt vos Græci. [Aquam Phaſiacam) Phaſidis fluminis Colchorum.

Hvber. * Aut * præme ditat me … * niuoſã … * Accipit hoſpitio iuuenes pater Aeta pelaſgos: * Et vidi, et perij:

AT ſemel) Vt magis augeat beneficium ſuum erga Iaſonem: dicit, quod debuiſſet pati eũ ire in magna, & aperta pericula. [Noua puppis) Nã quidã volunt eam fuiſſe p̃mam nauẽ. [Audaces) Temerarios, qui nõ conſiderauerant magnitudinem periculi. [Iſſet) .i. ire debuiſſet. [Æſonides) Iaſon. [Nõ pręmeditatus) Inconſiderans. [Anhelatos) Efflatos, & expiratos è naribus tauroꝝ: & in. [Ora) In facies. [Adunca) Curua. [Ieciſſet) Iacere debuiſſet, & ſpargere. [Semina) Dentes ſerpentis. [Totidẽ) Quot erant ſemina, hoc eſt dẽtes. [Caderet) Periret. [A ſuo cultu) .i. à ſemine, quod ipſe ſeminaſſet, & coluiſſet tanq̃ agricola. [Quantũ,) q. d. multum, quia nõ decepiſſes poſtea me. [Dempta) Amota. [Capiti) Vitæ meę, q̃ non eſſet in diſcrimine, ſicut nunc eſt. [Eſt aliqua) Sententia eſt, color rhetoricus. [Exprobrare) Obijcere, quaſi cũ probro .i. contumelia opponere, & referre. [Hac) .ſ. voluptate exprobrãdi beneficiũ. [Iuſſus) Repetit lõgè beneficia ſua, à p̃mo aduẽtu Iaſonis in Colchos. [Iuſſus) A Pelia patruo tuo. [Inexpertam) Inſuetã nauigationẽ. [Aduertere) .i. appellere. [Beata) Dicit, & latenter tangit hiſtoriã. Nam, vt Str. ſcribit regiõis eius opes ex auri & argenti, & ferri metallis iuſtam quandã in ea loca expeditionis occaſionem ſuballegant. [Illic) In Colchis. [Noua nupta) Creuſa, quã nunc accepiſti. [Pater) .ſ. eius Creon. [Tam diues erat mihi) .ſ. Æeta p̃r meus.

* At (ſemel in noſtras quoniam noua puppis arenas
  Venerat: audaces attuleratq́ue viros)
Iſſet anhelatos non * præmedicatus in ignes
  Immemor Aeſonides, oraq́ue adunca boum.
Semina ieciſſet: totidem ſumpſiſſet & hoſtes:
  Vt caderet cultu cultor ab ipſe ſuo.
Quantum perfidiæ tecum ſcelerate periſſet:
  Dempta forent capiti quàm mala multa meo.
Eſt aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas
  Hac fruar: hæc de te gaudia ſola feram.
Iuſſus inexpertam Colchos aduertere puppim,
  Intraſti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui, noua nupta quod hic eſt.
  Quàm pater eſt illi, tam mihi diues erat.
Hic Ephyren bimarem, Scythia tenus ille * niuoſa
  Omne tenet: Ponti qua plaga læua iacet.
*Excipit hoſpitio iuuenes Aeeta pelaſgos:
  Et premitis pictos corpora graia toros.
Tunc ego te vidi: tunc cœpi ſcire, quis eſſet:
  Illa fuit mentis prima ruina meæ.
* Vt vidi, vt perij: nec notis ignibus arſi,
  Ardet vt ad magnos pinea teda deos.
Et formoſus eras: & me mea fata trahebant:
  Abſtulerant oculi lumina noſtra tui.
Perfide ſenſiſti: quis enim bene cælat amorem?
  Eminet indicio prodita flamma ſuo.
Dixerat interea tibi rex: vt dura ferorum
  Inſolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus, quàm per cornua, ſæui.
  Quorum terribilis ſpiritus ignis erat.
Aere pedes ſolidi, prætentaque naribus æra:
  Nigra per afflatus hæc quoque facta ſuos.
Semina præterea populos genitura iuberis
  Spargere deuota lata per arua manu:

magis tegitur tãto magis æſtuat ignis. nam flamma indicio ſe detegit: & ita amor, qui flammæ comparatur. [Dixerat) Oſtenſura Medea, q̃ magna multaq; fuerint ſua erga Iaſonem beneficia commemorat ſingula pericula quæ Iaſon fuerat ſubiturus: à quibus cum eum liberauerit, arguit eum ingratiſſimum eſſe, ſi eam deſeruerit. [Res) Æeta pater meus. [Inſolito) Inſueto. erant .n. indomiti tauri. [Martis) Marti conſecrati, vt in epiſt. Hypſip. Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues. [Plus, q̃ p cornua) .i. qui etiam igne, quem naribus euomebant: erant ſæui, nõ ſolùm per cornua, ſicut alij tauri. [Spiritus) .i. flatus. [Erat ig. terribilis) Nam pro flatu emittebant ignem terribilem. [Ære pedes) Diſtinguẽdum eſt, vt ſint duæ dictiones. [Pedes) .ſ. erant. [Solidi) Duri, & fortes. [Ære) Per æs quo erant muniti. [Prætenta) Oppoſita. [Narib.) Ori. [Hæc) .ſ. æra. [Facta nigra) .i. fumoſa, & caliginoſa. [Per ſuos afflatus) Quia flatus igneus ſolet facere nigra, que tangit. [Semina) Dentes ſerpẽtis. [Populos) .i. hoies. [Deuota manu) .i. q̃ ſe huic fato deuoueret, & dedicaret ſicut dicimus Decios deuotos.

Issit) Pro iuſſet. & bene in tertia perſona loquitur, quaſi de alio, & redit ad eum in ſecunda dicens. [Quantum perfidiæ) O quãtum, q. d. vtinam periſſes quia tũc multa mala fuiſſent dẽpta meo capiti, Nam ordo eſt. [Quantum) .i. ò quantum multa, q. d. plurima mala fuiſſent dẽpta &c. [Eſt aliqua ingrato) Licet nullum, inquit, ſim abs te expectatura ſolatium, nec querelæ meæ pretium, tamen non deſinam exprobrare meritum in te meum, cum ipſa exprobratio voluptatem pariat animo meo, quod & Charinus Terentianus ſic dicit in Andria. Sed quid ago, adeo ne ad eum, vt cum eo hãc iniuriam expoſtulem? ingeram mala multa. Atque aliquis dicat. nihil promoueris. Multum moleſtus certè ei fuero, atq; animo morem geſſero. [Hoc illi Medea fui) .i. filia Regis. [Quã diues) .i. quantum diues pater. [Eſt illi) .ſ. Creuſæ nouæ nuptæ. [Hic) .ſ. Creon pater Creuſæ. [Tenet Ephyren) .i. Corinthum. [Bimarem) .i. ſitam inter duo maria Ægeum, & Ionium. [Ille) .ſ. pater meus. [Tenet oẽ) .ſ. oẽm regionem. [Qua plaga Ponti iacet. læua) .i. ſiniſtra: Tenus Scythia niuoſa. Scitote iuuenes, ꝙ Æeta triſyllabum eſt. nec legatur Æta pro Oeta. [Vt vidi, vt perij:) Virgilianum Hemiſtichion in Buc. cuius ſenſus eſt. [Vt vidi) .i. ſtatim, poſtquam te vidi. [Vt) .i. qualiter, cum admiratione, q. d. dij boni. qualiter perij. [Ad deos) .i. antè deos, in ſacrificijs deorum. [Et formoſus eras &c.) Bene vtrunque cõmemorat. Nã alterꝰ non videtur ſatis fuiſſe, vt ſic periret. Non omnia. n. formoſa continuò amamus. Quia tñ formoſus, erat amabilis, & q̃a fata

[Hic Ephyren) Ephyre olim dicebatur, quæ poſtea Corinthus à Corintho filio Oreſtis inſtaurata, nomen accepis, ære clara: inde Virg. Ephyreiaque ęra. Cauendum aũt ne legatur Zephyrẽ. [Bimare) Dicit, quia eſt inter duo maria, inde Horat. Bimariſq; Corinthi mœnia. [Hic) .ſ. Creon pater vxoris. [Ille) .ſ. pater meus. [Tenus Scythia) .i. vſque ad Scythiam. [Omne Ponti) .i. oẽm partem Ponti. [Qua) .ſ. parte. [Plaga) Regio. [Læua) Siniſtra. [Iacet) Poſita eſt. [Pelaſgos) .i. vos Argonautas Græcos. [Premitis pictos toros) .i. diſcumbitis in toris ornatis pictis tapetibus. [Prima ruina) Primùm nocumentum. Virg. lib. iiij. Æn. Ille dies primus leti, &c. [Vt vidi, vt perij) .i. vno, eodemq́ue tp̃e te vidi, & amore tui capta ſum. [Ignibus) .i. amoribus. [Nec notis) .i. maximis, non vſitatis. [Ardet) Comparatio. i. ſicut teda accenſa ad ſacrificia deorum crematur. [Et formoſus) Enumerat in Iaſone multa, quæ eam trahebãt ad amorem. & in primis formoſitatem. [Et me mea fata) Hoc dicit ex parte ſua, quod & mala fata ſua trahebant eam. [Abſtulerant) .i. furati fuerant, multũ enim valent nutus oculorum ad prouocandum amorem. [Senſiſti) Aduertiſti, cognouiſti .i. quod ego eram capta. [Quis enim) q. d. nullus. [Eminet) .i. apparet. [Suo indicio.) Vt alibi: Quoq;

ta trahebant eam (Nam fatale putat ꝙ per amorem in tanta mala inciderit) amabat miſere. [Quis.n.bene cælat amorem?) q.d. nemo, & eſt prouerbiale. [Dixerat interea tibi rex,) q. d pater meus, qui præſcripſit tibi, quo pacto vellus aureum acquirẽdum eſſet, quia non niſi domitis prius tauris Marti ſacris ignem naribus præ ferocitate efflantibus, qui pedes æreos habebant, his autem domitis erat ſolùm ſulcandum, & in ſulcis ſerendi dentes ſerpentini, ſerpentis (inquam) a Cadmo interfecti, è quibus naſcerentur ſtatim armati homines, quos etiam interimere oporteret, & illis interemptis peruigilem draconem necare, quæ oia cum ſuis opibus nequiret Iaſon efficere, confugit ad Medeam: cuius ope & arte fretus, victor euaſit, ſed tñ, quam ille prius dederat fidem, nunc non ſeruat: vnde perfidiæ damnat, atq; incuſat. [Plus, ꝗ per cornua) Nam ceteri tauri cornib. tñ feroces ſunt: hi autem etiam naribus, & pedibus: nam ſpiritus .i. flatus eorum erat igneus. [Nam ære pedes ſolidi) Sup. erant, hoc eſt pedes erant ex ſolido ęre, & habebant anteriorem partem narium ærẽa, aut ſaltem ęratam, hoc eſt ære munitam, quod tamen ex flamma euomita nigrum erat. [Manu deuota) .i. morti addicta. [Per arua dura) Et ita difficilia ſulcatu.

Qui peterent natis ſecum tua corpora telis:
  Illa erat agricolæ meſſis * iniqua ſuo.
Lumina cuſtodis ſuccumbere neſcia ſomno
  Vltimus eſt aliqua decipere arte labor.
Dixerat Aeetes: mœſti conſurgitis omnes:
  Menſaque purpureos deſerit alta toros.
Quàm tibi tunc longè regnum dotale Creuſæ,
  Et ſocer, & magni nata Creontis erat.
Triſtis abis: oculis abeuntem proſequor vdis:
  Et dixit tenui murmure lingua, vale.
Vt poſitum thalamo tetigi malè ſaucia lectum:
  Acta eſt per lacrymas nox mihi, quanta fuit.
Antè oculos tauríque meos, ſegetesque nefandæ,
  Antè meos oculos peruigil anguis erat.
* Hinc amor: hinc timor eſt: ipm timor auget amorẽ,
  Mane erat: & thalamo cara recepta ſoror,
Diſiectamque comas, auerſaque in ora iacentem
  Inuenit, & lacrymis omnia plena meis.
Orat opem Minyis: petit altera: & altera habebit:
  Aeſonio iuueni, quod rogat illa, damus.
Eſt nemus, & piceis, & frondibus ilicis atrum:
  Vix illuc radijs ſolis adire licet.
Sunt in eo (fuerant certè) delubra Dianæ:
  Aurea barbarica ſtat Dea facta manu.
Neſcio an exciderint mecum loca: venimus * ambo:
  Orſus es infido ſic prior ore loqui.
Ius tibi, & arbitrium noſtræ fortuna ſalutis
  Tradidit: inque tua eſt vitaque morſque manu.
Perdere poſſe ſat eſt, ſi quem iuuat iſta poteſtas:
  Sed tibi ſeruatus gloria maior ero.
Per mala noſtra precor, quorum potes eſſe leuamen:
  Per genus, & numen cuncta videntis aui:
Per triplices vultus, arcanaque ſacra Dianæ,
  Et ſi fortè aliquos gens habet iſta deos:

** acerba*

** Hic amor: hic*

** illuc*

HVBER. QVI) .i. homines nati ex dentibus ſerpentis. [Peterẽt) Ferirent, inuaderent. [Telis natis ſecum) Vt ſupra Hypſipyle. Et ſubitò natos arma tuliſſe viros. [Illa meſſis) Trãslatio eſt. [Iniqua) Grata, & iniuſta. [Suo agricolæ) Cui pp laborem deberet fructum, nõ damnũ reddere. [Vltimus) Vel maximus, vel certè extremus. Nam non huius peruigilis Draconis dẽtes, ſed alios erat ſeminaturus. [Neſcia ſuccumbere ſomno) .i. quæ a ſomno non poterant vinci. [Æetes) Nominatiuus eſt græcus, nam latinè dicitur Æeta. [Dixerat) Supradicta eſſe tibi faciẽda. [Omnes) .ſ. vos Argonautæ. [Conſurgitis) Ex toto, vbi diſcumbebatis, vt ſupra. Et præmiſſis pictos corpora Graia toros. [Mẽſa deſerit toros) Quia remota eſt, vt poſtꝗ exempta fames epulis, menſæque remotæ. [Quam tibi) Hoc dicit: tunc non cogitabas de vxore, quæ daret tibi magnam dotem, ſed de ſalute. [Dotale) Quod dicis eſſe datũ tibi in dotem. [Quam) .i. quantum. [Erat longè) .i. remotũ ab animo, & cogitatione tua. [Socer) Creon. [Et nata Creontis) Creuſa, ꝗ erat longè. [Triſtis) Mœſtus. [Proſequor oculis) Proſpicio. [Vdis) .i. lacrymãtib. [Lingua) .ſ. mea. [Malè ſaucia) .i. amore percuſſa. Virg. iiij. Æn. At regina graui iãdudum ſaucia cura. [Malè) In perniciẽ meam. [Vt) Poſtquam. [Acta) .i. pterita [Quãta fuit) .i. tãta, quanta fuit .i. tota. [Antè oculos) .ſ. meos: quia te amabam tñ tibi timebã, ꝙ tota nocte videbar videre pericula tua. [Hinc) Ab vna parte. [Timor) .ſ. patris. [Ipſum timor) .i. quanto magis timebã, tanto magis amabam. [Mane erat) .i. factũ erat mane. [Soror) .ſ. mea Chalciope. [Diſiectam comas) .i. me hñtem comas incõptas & ſparſas. [Iacentẽ in ora aduerſa) .i. cubantẽ in faciem, qđ faciũt, qui nõ pñt dormire. Iuuen. Cubat in faciẽ mox deinde ſupinus. [Omnia plena lacrymis) .i. inuenit totũ lectum humectatũ meis lacrymis. [Orat) ſ. ſoror mea. [Minyis) Argonautis vobis Theſſalicis. Nam ex Orchomeno, qđ prius Minyeum vocabatur, colonos quoſdam ad Iolchõ deductos conſtat, vt Str. ſcribit: vnde Argonautæ Minyæ dicti ſunt, Nã Iaſon ex Iolcho fuit. [Altera petit) .ſ. ſoror mea. [Altera habebat) Sic n. quidam lib. hñt, & tũc intelligimus. [Altera habebat) .ſ. ego Medea, ſi habebit, intelligimus Creuſam .i. altera petit, altera capiet fructũ. [Æſonio iuueni) .i. Iaſoni. [Quod petit) .ſ. opem. [Eſt nemus) Deſcribit locũ, in quo Iaſon locutus eſt cũ Medea, & eam rogauit in auxilium ſuum. [Atrũ) Obſcurũ. [Piceis) Picea ſpecies arboris. Virg. Procumbunt piceæ: interdum piceus adiect. eſt. Pix verò dicitur ipſe liquor, qui ex ipſa arbore manat. [Frondib. ilicis) .i. illicib. frõdoſis. [Vix illuc) Dicit ex denſitate vix poſſe illũ locum illuſtrari à ſole. [Illuc) In illud nemus. [Delubra) Tẽpla. [Certè fuerant) Quaſi correctio, quia dixie ſunt. Dicit neſcio, an nunc ſint, certè fuerant. [Dea) .i. ſimulacrũ deæ Dianæ. [Neſcio, an exciderint) Cauendũ eſt, ne legatur, neſcis: quia neq; ratio metri; neq; ſenſus patitur, ſed neſcio, & eſt ſenſus neſcio, an ita oblitus ſis locorum, ſicut mei. [Neſcio, an loca exciderint) .i. ex memoria lapſa ſint. [Mecum) Sicut ego excidi tibi. [Orſus es) .i. incepiſti, ab ordio. [Infido ore) Infidis verbis. [Ius tibi) Verba, quib. Iaſon ad Medeam vſus eſt, eã ſibi conciliãs. [Ius) Poteſtatem, arbitriũ, auctoritatẽ. [Salutis) Vitæ. [Manu) .i. poteſtate. [Perdere poſſe ſat eſt,) Snia rhetorica: ſenſus ẽ: ſi qs delectatur ptãte ſatis ei debet eſſe, quod poſſit nocere, nõ aũt debet nocere. [Si ipſa ptãs) .i. poſſe. [Iuuat) Delectat. [Quẽ) .i. aliquẽ. [Eſt ſat) Sufficit. [Poſſe pdere) Poſſe interficere. Iuu. Et qui nolunt occidere quenꝗ, poſſe volũt. [Sed) Subaudi, licet poſſis me perdere. [Seruatus) .i. ego tu auxilio liberatus. [Ero maior gloria) Quàm ſi paſſa fueris me mori. [Per mala) Adiurat Iaſon multis precibus, vt ſui miſereatur, & ſibi opẽ præſtet. [Leuamen) Auxilium. [Per genus) .ſ. tuũ. [Aui) .ſ. Phœbi, vel Solis. Nam Aeetes filius fuit Solis, q videt omnia. [Triplicis vultus.) Virg. iiij. Tria virginis ora Dianæ. Triplici aũt vultu depingebatur, qa ipſa eſt Luna in cœlo: Diana in terris, & ſiluis: Proſerpina apud inferos. [Arcana) Myſtica, quæ noctu celebrabantur. [Et ſi fortè) .i. p iſtos deos veſtrę gentis. [Si fortè) Aliquos hẽtis.

ASCEN. TELIS natis ſecum) .i. cum primùm ipſi nati eſſent. [Suo agricolę) .i. cultori qui dẽtes ſeminauerit. [Erat) Pro foret. [Dixerat Aetes) Vtroq; igitur modo legitur, & Aeetes, & Aeeta. Nã prius dixit Aeeta pelaſgos [Quã tibi &c.) Docet opes ſuas non minus vtiles fuiſſe Iaſoni, ꝗ nunc regnum Creuſæ, cum maius ſit beneficium vitã conſeruare, ꝗ regnum conſerre, cum ſine vita inutile ſit regnum. & tñ ſpreta ea, à qua vitam conſeruatam habet, duxit eam, à qua regnũ obtineat. [Magni Creõtis) .i. quem nunc tãti facis. [Et lingua dixit, tenui murmure) Subaudi tum, vt ſit cõcomitanre tenui murmure, quia non cõgrueret puellæ audacter, vale, dixiſſe hoi peregrino. Nec leges, dixi, ſed dixit, qa lingua noiatiui eſt caſus. vt decet metrũ. [Nox mihi quanta) .i. tãta. [Eſt acta mihi) .i. à me. [Quãta fuit) Sic iiij. Aen. Nunc hyemem inter ſe luxu, ꝗ longa fouere. [Segeteſq; nefandæ) .ſ. armatoꝝ, vt Aen. iij. Teloꝝ ſeges, & iaculis increuit acutis. [Ipſum timor auget amorẽ,) Quia amor oritur ex ſolicitudine, & curis. [Cara ſoror) .ſ. Calciope. [Inuenit diſiectã comas) .i. hñtẽ. [Comas deiectas, & iacentẽ in ora aduerſa) More) .ſ. impatienter amantium, & amore languentium. [Orat opẽ Minyis) .i. Theſſalis. Nã Minyæ Theſſaliæ ſunt populi Iaſonis in ea pfectione comites, vt atteſtatur Orpheus in Argonaut. Vnde Met. vij. Iamq; fretum Minyæ Pagaſea puppe ſecabant. hoc eſt Argo, a Pagaſe vrbe Magneſiæ [Petit altera: & altera habebit:)

Meo iudicio, ſenſus eſt. [Ipſa petit altera).i.alteras res, q̃a opem petit. [Et habebit altera).i.alteras res, q̃a amiſſioné fratris, & ſororis ſ. Medeæ. [Eſt nemus & piceis) Piceæ arbores à pice, q̃ ex eis diſtillat, dñr. [Ilicis) Sunt glandiferæ de gñe quercuũ. [Sunt in eo) Corrigit p̃ parentheſim dicens, fuerant certè, q. d. neſcio, an adhuc ſint, nec legendum eſt, & fuerant: nec ſunt, & in eo ſuerant. [Si quem iuuat ipſa poteſtas) Imò multos poſſe iuuat, quã uis nucere noluut. [Per triplices vultus,) Æn.iiij. Tria virginis ora Dianæ. Seru. dixit eandem eſſe, quæ Luna in cœlo, Diana in ſiluis, & Proſerpina apud inferos dicitur, vnde tris vultus habere prædicatur propter triplicem poteſtatem, quæ numinibus ferè conceditur, & ſignificatur in Ione per fulmen triſulcum, in Neptuno per tridentem, & in Plutone per Cerberum canem tricipitem. [Aui cuncta videntis) .ſ. ſolis. à nominatiuo auus.

IVBER. MEORVM:) Socioꝝ, q̃ mecũ ſunt [Effice me tuum.) Fac me tibi deditum, & obligatum. [Meritis) Beneficijs tuis. [Q̃d ſi fortè) Pollicetur ẽt ei Iaſon ſe perpetuò habiturũ eã legitimã vxorem. [Non dedignare) Non ſpernis, & faſtidis. [Viꝝ) Maritum. [Sed mihi) Sunt, qui corrũpant hunc verſum non intelligẽtes: eſt aũt legẽdus ſic. [Sed mihi tam faciles vñ meoſq; deos?) Cauẽdũ aũt ne dicamus deoſq; meos. eſt aũt ſenſus. [Sed vnde deos tã faciles) Subaudi, ſperem vel habeã? & vñ babeam deos. [Tam meos) .i. tã obſequentes mihi? ita.n. ſolemus loq: ſpero te mihi facilẽ, & meũ, & eſt verſus interpoſitus, quaſi p̃ parentheſim. [Spiritus) .i. vita. [Antè vaneſcat) .i. abibit [In auras) .i. añ moriar. [Quàm vlla ſit meo) Niſi tu. [Cõſcia) Confirmat ꝓmiſſionem ſuã p̃ iurm̃, adducẽs Iunonẽ teſtẽ. [Sit conſcia) .i. teſtis .ſ. huius meæ promiſſionis. [Præfecta) .i. p̃poſita, quia ipſa p̃eſt nubentib. ſic ſupra Phyllis: Iunonemq; toris q̃ præſidet alma maritis. [Dea) Diana. [In ęde) In tẽplo, nam in ſingulari tẽplum ſignat. in plurali domum. [Hæc animũ) Dicit, ex minima parte ꝓmiſſionũ, quas fecit Iaſon, ſe potuiſſe moueri, & impelli ad id, q̃d petebat. [Hæc) .ſ. q̃ à te ſunt dicta. [Et quota pars) .i. minima pars. [Pñt mouiſſe) .i. flexiſſe, lib. tñ vetuſti hñt, Mouere, quod q̃dem accipiendũ eſt p̃teriti tp̃is ſic. [Hæc mouere) .i. mouerũt aium puellæ ſimplicis & quota pars pñt ſ. mouere. nã ſi infinitiuus ſit primã corripit. [Simplicis) Credulæ. vt ſupra. Simplicitas digna fauore fuit.

* horum

* q̃dlibet

O virgo miſerere mei: miſerere meorum;
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod ſi fortè virum non dedignare pelaſgum:
(Sed mihi tam faciles vnde deoſque meos?)
Spiritus antè meus tenues vaneſcat in auras:
Quàm thalamo, niſi tu, nupta ſit vlla meo.
Conſcia ſit Iuno ſacris præfecta maritis:
Et dea, marmorea cuius in æde ſumus.
Hæc animum, & quota pars * etiam mouere puellæ
Simplicis: & dextræ dextera iuncta meæ.
Vidi etiam lacrymas: an & eſt pars fraudis in illis?
Sic citò ſum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes inaduſto corpore tauros:
Et ſolidam iuſſo vomere findis humum.
Arua venenatis pro ſemine dentibus imples:
Naſcitur & gladios, ſcutaque miles habens.
Ipſa ego, quæ dederam medicamina, palida ſedi:
Cum vidi ſubitos arma tenere viros:
Donec terrigenæ (facinus miſerabile) fratres
In ſe conſtrictas conſeruere manus.
Peruigil ecce draco ſquamis crepitantibus horrens
Sibilat: & torto pectore verrit humum.
Dotis opes vbi erant? vbi erat tunc regia coniux?
Quique maris gemini diſtinet Iſthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi ſum nunc denique barbara facta,
Nunc tibi ſum pauper, nunc tibi viſa nocens:
Flammea ſubduxi medicato lumina ſomno:
Et tibi, quæ raperes, vellera tuta dedi.
Proditus eſt genitor: regnum, patriamque reliqui:
Munus, in exilio * quod licet eſſe, tuli.
Virginitas facta eſt peregrini præda latronis:
Optima cum cara matre relicta ſoror.
At non te fugient ſine me germane reliqui:
Deficit hoc vno littera noſtro loco.
Quod facere auſa mea eſt, non audet ſcribere dextra:
Sic ego, ſed tecum, dilaceranda fui.

rebas tunc doté cum ſolũ de ſalute tibi cogitandũ putares. [Regia) .i. regio ſanguine creata, vt nunc iactas eſſe iſtã tuam. [Iſthmos) Subaudi: vbi erat? i. Corinthus, q̃ eſt in Iſthmo, dixi i epiſt. Herm. ſup eũ locum. Qua duo porrectus longè freta diſtinet Iſthmos, & in epiſt. Phædræ ſup eum locum, ęquora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmon. [Diſtinet) Diuidit. [Gemini) Vt ſupra, Hic Ephiré bimarem. [Illa ego) Dicit ſe fuiſſe, quę ei tot, & tanta pericula ademerit. [Nunc deniq;) Nã tunc non tibi videar barbara, nec ſpernenda, cũ à me opem expeteres. [Nũc tibi ſum pauper) Subaudi, ego illa. [Quę nunc tibi) .i. iudicio tuo. [Sũ viſa) .i. putata. [Nocẽs) Scelerata, venefica. [Subduxi) .i. remoui. [Flãmea) Ignea hñt.n. ſerpẽtes oculos lucẽtes in modum ignis Ouid. in iij. Met. de Serpẽte, quẽ Cadmus interfecit. Igne micant oculi. [Medicato) .i. medicamine quodam victo. [Quæ rap.) .i. q̃ rapere poſſes. [Tuta) .i. tu tutus, & ſine periculo ſalutis tuæ. [Proditus) Deceptus. [Munus quod l.) Ita q̃dam legunt: vt ſit. ego tuli eſſe quodlibet munus ĩ exilio, placet tñ magis, vt legaẽ, quod licet, & tũc erit ſenſus magis exprobrans ingratitudinem Iaſoni ſic. ego pro ſupradictis habui hanc remunerationẽ: q̃d licet mihi eſſe in exilio. [Tuli) .i. accepi. [Virginitas) Mea. [Pręda) Rapina. [Latronis) Prędonis. ſ. tui Iaſonis, quia non vt maritus te geſſiſti, ſed vt prædo. [Soror) .ſ. mea Calciope. [Cum m.) .ſ. Idya, ita .n. teſte Heſiodo vocata eſt mr̃ Medeæ, licet q̃dã dicant filiã fuiſſe Æete, & Hypſæ. & Dio. dicat fuiſſe filiam Æetæ ex Hecate. [At nõ te) Frẽm Abſyrtum à ſe interfectũ dolet: dicit ergo. [O g.) Abſyrte. [Ego ſug.) De p̃ria. [Nun reliq te ſine me) Nã Medea eũ ſecũ duxit, & eum pater eã inſequeretur, dilacerato fratre, & mẽbris in varijs locis ſparſis (vt alibi diximus) patrem remorata eſt. [Littera) Epiſtola. [Vno) .i. ſolo. [Deficit) Non habet animum, quia ex oĩbus, quæ pro te feci, hoc vnũ eſt, quod nõ audeo ſcribere. [Sic) Sicut frater dilaceratus eſt à me. [Sed tecũ) Quia ẽt tu meruiſti.

[Iũcta) .ſ. in pignus fidei. [Pars fraudis in illis) .i. an & ipſæ ſciũt fallere? ſic Phyllis ſupra. Credidimus lacrymis, an & hæ ſimulare docentur? Hæ quoq; hñt artes, quaq; iubentur eunt. [Capta) Decepta. [Sic ſum) Cũ iuraſſes per Iunonẽ, & Dianã, & iunxiſſes dexteram dexteræ meæ, & addidiſſes lacrymas. [Iungis) Dicit quemadmodum implorato auxilio & impetrato, ipſe Iaſon incepit facere, quæ ſupra memorauit ei fuiſſe facienda. cũ dixit. Dixerat interea tibi rex &c. [Inaduſto) Vel valde vſto, vel nõ vſto: quia licet ſemp efflarent ignẽ, nunq̃ tñ eo igne vrebantur. [Solidam) Durã. [Pro ſemine) .i. loco ſeminis. ita.n. ſparſit Iaſon dentes ſerpẽtes, ſicut ſpargitur ſemẽ. [Gladios) .i. enſes. [Ipſa ego) Habet emphaſim: vult aũt intelligere, quanto magis tu, & reliq debuiſtis timere? [Pallida) Timida cõſequens ꝓ antecedenti. Luc. Ipſaq; inexptis q̃d primũ fecerat herbis, Expauit Medea nefas. [Subitò) .i. ſubitò natos. [Terrigenæ) .i. gẽiti ex terra. [Facinus) .i. factũ. [Conſeruere) Cõmuuere. [Cõſtrictas) .i. ſtrictis, hoc eſt nudis enſib. armatas. [Ecce) Magnũ, & improuiſum aliq̃d ſignat. [Crepitantib.) Reſonantib. [Horrens) Aſper. ſunt .n. ſerpentes ſquamiferi. Virg. Ter collo ſquamea circũ Terga dati. [Sibilat) Propriè dixit de ſerpente. Virg. Sibila lambebant linguis vibrantib. ora. [Torto) Obliquo, ſinuoſo. [Dotis opes) Medea ita amplificat beneficiũ ſuũ, vt doti id anteponat. [Vbi erãt,) q. d. nõ q̃-

EFFICE me tuũ) .i. tibi obnoxiũ. [Sed mihi) Pulcherrima reticẽtia pudoris, & amoris plena, q. d. Si auderẽ me tibi offerre maritũ, & velis hẽre viꝝ Pelaſgum, nõ eſt in terris, quẽ tibi præferrẽ. [Sed vñ) Sup. inueniã. (Horat. Serm. ij. Vñ mihi lapidẽ) aut náciſcar. [Deos tã faciles) .i. q, tã citò faciant, quod optẽ. [Et tã m.) .i. mihi tã fauorabiles, q. d. maius eſt id bonũ, q̃ vt optare audeã. Si tñ ita eſſet, Spiritus antè meus tenues vaneſcat in auras: Quã thalamo niſi tu, nupta ſit vlla meo. [Iuno ſacris p̃f. mar.) .i. Pronuba. Virg. iiij. Æn. Iunoni antè oẽs, cui vincla iugalia curæ. [Et quota,) q. d. ẽt minima. [An & eſt pars fraudis ĩ illis) Sic Phyllis. Credidimus lacrymis, an & hæ ſimulare docẽtur? Hæ quoq; hñt artes, quaq; iubẽtur, eunt. [Iungis & æripedes &c.) Docet q̃ beneficio ſuo p̃egerit. [Corpore inaduſto) .i. nõ aduſto, ſed illæſo ab igne, quẽ narib. efflabãt. [Facinus miſerabile) Acclamatio πάθος habens, ASCEN.

habens,q.d. indignum eſſe illos periſſe,vt perfidus ſaluetur.[Do tis opes vbi erant?) q. d. niſi meis tunc operibus adiutus fuiſſes, nunquam ad regnum aſpiraſſes [Somno medicato).i.per medicamentum inducto in ſerpentem.[Deficit hoc vno,) q.d.id perſcribere nequeo, qúo fratrem ſaltem diſcerpſerim. ſic vj. Æn.

Ter patria cecidere manus &c.

Nec tamen extimui (quid enim poſt illa timerem?)
Credere me pelago fœmina, iamq́ue nocens.
Numen vbi eſt? vbi Dij? meritas ſubeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compreſſos vtinam Symplegades eliſiſſent:
Noſtraque adhæreſſent oſſibus oſſa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus miſiſſet edendos:
Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Quæque vomit totidem fluctus, totidemq; reſorbet:
Nos quoque Trinacriæ ſuppoſuiſſet aquæ.
Soſpes ad Hæmonias, victorque reuerteris vrbes:
Ponitur ad patrios aurea lana deos.
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?
Cæſaque virginea membra paterna manu?
Vt culpent alij, tibi me laudare neceſſe eſt:
Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.
Auſus es ò (iuſto deſunt ſua verba dolori)
Auſus es Aeſonia dicere cede domo.
Iuſſa, domo ceſſi natis comitata duobus,
Et, qui me ſequitur ſemper, amore tui.
* At ſubitò noſtras vt Hymen cantatus ad aures
Venit: & accenſo lampades igne micant:
Tibiaque effudit ſocialia carmina, vobis,
At mihi, funeſta flebiliora tuba:

Hvber. QVID enim timerem poſt illa)Nam qui maiora auſus eſt,non timet minora. dicit igitur.[Ego fœmina &iam nocés:) Duo ponit, quæ nauigationem timere ſolent fœmineus ſexus timidus eſſe,coſueuit. [Fœmina,) q. d. naturaliter timida.[Iá nocens)Quæ iam admiſerá ſcelus fraternæ cædis: ex mala .n. conſcientia ſolent magis timeri pericula.Iuuen. Hi ſunt,qui trepidant,& ad omnia ſulgura pallent. [Non extimui Credere) Non verita ſum cõmittere me pelago.[Quid.n.)Paréthefis eſt [Numen) .ſ.Dianæ læſæ. [Dij) .ſ.oés,p quos tu peieraſti. [Vbi) .ſ.ſunt q nos puniant inter nauigádú.[Subeamus) .ſ.ambo,hoc eſt ego,& tu.eſt át plepſis.[Tu) .ſ.ſubeas.[Pœnas fraudis)Quia me decepiſti.[Et ego pœnas credulitatis).i. ego puniar. quia tibi nimium facile credidi,cauendum ne legatur crudelitatis: ná ratio metri nullo pacto exigit, de .n. ſyllaba ſecúda eius dictionis longa naturaliter eſt,quá nõ licere: breuiari.[Symplegades) Dicit quod vellet ſe fuiſſe cõprehenſam,& eliſam inter Symplegades: ſunt aũt Symplegades ſcopuli duo í Boſphoro Thracio, quos aliqñ concurriſſe poëtæ finxerunt,fortaſſe pp opinionem, quam metus nauigantium fecit: nam cum loca ita ſint anguſta: vt ſinus,non tráſitus pcul viſentib. videantur, ob metú arbitrati ſunt ſeiungi ſcopulos,q antea iuncti videbantur, crediderunt q; coëuntibus inter ſe ſaxis q́ diſiuncta interdum videbãtur ſolida abſumi, intercipiq; nauigia dñr aũt á συμπλήττω .i. concutio dñr etiam á Græcis συνδρομάδες .i. concurrentes, inde & Iuuen. Et concurrentia ſaxa,Cyaneas.dñr & Cyaneæ.i.nigræ.nam κύανον, nigrum ſignat.inter hæc ſaxa Iaſon eundo in Colchos,& redeúdo cum magno diſcrimine tráſiſſe dr. Luc.lib.ij. Vt Pagaſea ratis peteret eú Phaſidos vndas, Cyaneas tellus emiſit in æquora rautes. Rapta puppe minor ſubducta eſt montib. Argo: Vanaq; percuſſit pontu Symplegas inané: Et ſtatura redit. dicit igit Medea vtiná fuiſſemus cõpreſſi,&interfecti inter Symplegadas,eú tráſiuimus p eas.[Eliſiſſent).i.cõpreſſiſſent. [Adhærerét tuis).i.vtinam ambo ſimul fuiſſemus colliſi,& cõfracti. ita vt oſſa mea fuiſſent coniuncta oſſib.tuis. [Scylla) In mari Siculo, nautæ magis pelagi deſidentis vorticib. tetriti vndas (vt Iuſtinus ſcr.) latrare putauerunt,quas ſorbentis æſtus vorago collidit. Hinc fabulæ Scyllá,& Charybdim peperere: hinc latratus auditos: hinc móſtri credita ſimulacra. Hác aut Scyllá Phorci & Cratæidos nymphæ filiam ferunt: quam cum amaret Glaucus Deus marinus: cuius amore Circe tenebatur, qm ipſe eam ſperneret illa irata fontem,quo Scylla ſe abluere ſolebat, venenis quibuſdam infecit,in quem cum illa deſcendiſſet,pube tenus in feras,hoc eſt marinos canes mutata fertur, quæ tranſeuntibus nauibus periculoſiſſima eſſe fertur,de qua núc intelligit. Altera fuit filia Niſi Megarenſium regis,quæ Minoë patriam ſuam Megaram obſidente eius amore capta eſt: cumq; Niſus eius pr purpuream comá ita conſecratam hiet,vt quoad illam intactá teneret,pria poitretur, neque ab vllo ei imperiú auferri poſſet,Scylla vt hoſti,qué amabat,placeret,comá patris clam obſcidit,& prem,priamq; ei pdidit quę poſtea cú ab eo præter ſpem ſperneretur,dolore in auem conuerſa eſt,pr quoque Niſus deoꝶ miſeratione in auis formá & ipſe mutatus dicitur. Hæ volucres perpetuas inter ſe gerút inimicitias,vt oſtendit Virg.in Georg. Aduertendú eſt tñ,quod hæc Scylla Niſi interdú p móſtro maris a poëtis ponitur,vt a Virgil. in Buc. Quid loquar aut Scyllá Niſi &c. Item ab Ouid.in lib. ij. de Remed. Præterita cautus Niſe ide nauita gaudet. Ait ergo. [Aut Scylla rap.vorax)Quæ naues in ſe rapit.[Canib.)Propter fabulam,vt diximus. ſic Virg. in Buc. Ah timidos nautas canib.lacerafſe marinis. [Debuit) Quia & ipſa aliqñ inter amantes fuit. Charybdis vt Seru. ſcr. mulier fuit voraciſſima, q́ quia Herculi boues rapuit, a Ioue fulminata eſt & in mare pcipitata,vnde naturam priſtinam ſeruat,nam ſorbet vniuerſa & ſm Sal. ea circú litus Tauro miniani eperit. de his duobus periculis Virg. in Æn. Dextrum Scylla latus,læuú implacata Charybdis Obſidet. [Suppoſuiſſet) Submerſiſſet. [Nos quoque)Sicut & alia oia. [Trinacriæ).i.Siciliæ nam,vt diximus,Sicilia eſt,quæ Trinacrię dicitur.[Soſpes)Incolumis. [Et victor) Compos voti,quia potitus es aureo vellere. [Hæmonias) Theſſalicas.[Ad deos p.).i. Theſſalicos, tanq monuméti victoriæ.[Quid referá)Cómemorat aliud ſuum erga Iaſoné beneficium, qa in eius gratiam pſuaſit filiabus. [Peliæ) Vt patré iugularent, pollicita ſe reducturá eum ad ętaté iuuenilem,qđ cum illæ feciſſent, Medea mortuum eum reliquit, quia ſciebat ab eo non amari Iaſonem.[Nocentes pietate)Quia nõ interfecerunt prem,niſi pp pietatem,vt .ſ.ei pdeſſent.[Pietate)Nimio amore erga patrem.[Ceſa)Inciſa,lacerata.[Virginea)Puellari. hác fabulam ſcr.ple.Ouid.lib.vj. Met. [Vt).i.q̃uis.[Alij cul.).i.dánent ea,q́ feci. [Tibi eſt neceſſe laud. me)Quia tuo amore compulſa ea feci. [Pro quo).i.cauſa cuius. [Auſus es)Oódit ingratitudiné Iaſonis, qui poſt táta beneficia ipſam Medeá ab ſe eijcere auſus eſt.[O iuſto)Paréthefis eſt, q.d. non poſſum exprimere doloré,quem concepi.[Auſus es) Coduplicatio eſt [Cede)Abi.[Æſonia)Patris mei Æſonis. Ná,vt ſupra diximus,in arg.Iaſon ſpontaneú diuortiú Medeæ pſuadere conatus eſt.[Iuſſa).ſ.á te.[Ceſſi)Abij,diſceſſi.[Duob.n.)Quos ex te ſuſcepi. [Et amore t.) Subaudi comitata. [Qui) .ſ. amor. [Semper ſeqtur me).i.qui nunq me derelinqt.[At ſubitò)Corrigendus eſt hic textus,vt ſenſus,& ratio metri conſtet,ná ſic legendú eſt [At ſubitò noſt. vt Hymé cantat.ad aures Venit &c.) Senſus eſt,at poſtq̃ audiui carmina veſtra nuptialia,vobis qdé ſocialia,ſed mihi funebria,pertimui.pédet.n.ordo vſq; ad hunc locú. eſt aũt talis. At pertimui.[Vt).i. poſtq̃.[Hymé cantatus).i.cã tib. celebratus.ná vt alibi diximus,inuocabatur í nuptijs,vt,vulgus Hymé Hymenæe vocát,Hymenæe frequentát.[Lápades)Faces nuptiales.[Mirát)Splédét.[Tibiaq;) Tibię adhibebátur nuptijs: Tubæ verò funeribus.Perſius,Hinc tuba candelæ &c.[Tibiaq;) .ſ.poſtq̃.[Effudit)Emiſit.[Carmina ſocialia vobis).i. tibi & vxori tuæ præbentia ſignum ſocietatis.i.matrimonij. [At mihi).ſ.effudit carmina.[Flebiliora).i. triſtiora.[Tuba funeſta).i. quæ funeribus adhiberi ſolet, vt ſupra diximus, nam erat etiam militaris tuba ad acuendos animos militum ad pugnam.

* Vt ſubitò noſtras Hymen cantatus ad aures. producta prima ſyllaba, ſicut et Catul. pronũciauit hymē eo verſu. Hymē ò Hymenæe Hymē adeſò Hymenæe.

Ascen. CREDERE me pelago) Id Iuu.Sat.vj. Late docet fœminas, videlicet amatores, ac mœchos ſequétes nihil vereri matis tépeſtaté.[Symplegades el.) Spondaicus verſus pódus in ſenſu hñs. Ná in grauiori exitio optamus minus.[Debuit ingratis Scylla nocere viros)Quia & Glaucus illi ingratus fuerat.[Quæq; vo.) Charyb.ſ.vtraq; aũt eſt in mari Siculo.[Soſpes ad Hæm.)Reuerſum in patriá Iaſoné videlicet Theſſaliam(quá nõ rectè tunc vocaſſet Theſſaliá,nondú.n.ſic dicta erat, ſed poſtmodú á Theſſalo cõi Iaſonis, ac Medeæ filio) exprobrat Medea pp ingratitudiné eius, vocat ergo Hæmonias vrbes Theſſalicas: ab Hæmone.n. rege dicta eſt Theſſalia, prius Hæmonia.[Aurea lana) Aureum vellus.[Quid referam Peliæ,)q.d.etiam ſuaſu meo cõpulſæ ſunt filiæ Peliæ patré occidere,putátes ſe pie cum eo acturas, hoc eſt ipſum ad iuuentá ætaté renouaturas.ad auté ſuaſi Med. in vltio-

Pertimui: nec adhuc tantùm ſcelus eſſe putabam:
Sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruũt: & hymẽ clamãt: * hymenææ frequẽtãt,
Quo propior vox eſt: hòc mihi peius erat.
Diuerſi flebant ſerui: lacrymaſque tegebant.
Quis vellet tanti nuncius eſſe mali?
Me quoque, quidquid erat, potius neſcire iuuabat:
Sed, tanquàm ſcirem, mens mea triſtis erat.
Cùm minor è pueris iuſſus, ſtudioque videndi
Conſtitit ad geminæ limina prima foris.
Hinc, mihi, mater abi, pompam pater, inqt, Iaſon
Ducit: & adiunctos aureus vrget equos.
Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte:
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ireanimus mediæ ſuadebat in agmina turbæ:
* Sertaque compoſitis demere rapta comis.
Vix me continui, quin ſic laniata capillos
Clamarem, meus eſt: injiceremque manus.
Læſe pater gaude: Colchi gaudete relicti:
Inferias vmbræ fratris habete mei.
Deſeror, amiſſis, regno, patriaque, domoque,
Coniuge: qui nobis omnia ſolus erat.
Serpentes igitur potui, tauroſque furenteis,
Vnum non potui perdomuiſſe virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes,
Non valeo flammas effugere ipſa meas.
Ipſi me cantus, * artes, herbæque relinquunt:
Nil dea, nil Hecates ſacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amaræ:
Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.
Quæ me non poſſum, potui ſopire draconem:
Vtilior cuiuis, quàm mihi, cura mea eſt.
Quos ego ſeruaui, pellex amplectitur artus:
Et noſtri fructus illa laboris habet.
Forſitan &, ſtultæ dum te iactare maritę
Quæris? & iniuſtis auribus apta loqui:
In faciem, moreſque meos noua crimina fingis.
Rideat: & vitijs læta ſit illa meis:
Rideat: & tyrio iaceat ſublimis in oſtro:

hem quiã Iaſonis fratres, & (vt quidam aſſerunt) patrem occidi fecerat Pelias. [Nocẽtes ergo pietate) Quia putabãt ſe rẽ piam acturas. [Hymẽ cãtatus) .i. carmẽ nuptiale, qđ epithalamiũ dicit. accipimus .n. nomina deorum pro rebus, quibus præſunt.

VBER. TANTVM ſcelus) Vt legitimè duceres illã. [Frigus) .i. timor. Turba ruunt ſyntheſis eſt in numero. [Ruunt) Properant. [Hymenææ) Sic legendũ eſt ĩ vocatiuo: non aũt Hymenæa: q a nulla rõne põt talis accuſatiuus reperiri ĩ ſaceret. n vel latinè Hymenæũ, vel græcè Hymenæõ, vt alibi diximus. [Quo) Quanto. [Hoc) .i. tãto. [Peius erat) .i. magis angebar. [Diuerſi) .i. ĩ diuerſis locis domus. [Tegebant) Nõ .n. audebãt clare flere. [Quis) q.d. nullus, q a malaꝝ reꝝ inuiti nũcij eſſe debemus. [Iuuabat) .i. placebat mihi ignorare. [Tanq̃) .i. quaſi fuiſſem plene inſtructa, & ſcirẽ te vxorẽ ducere. [Minor) .ſ. natu, & ætate. [E' pueris) Ex duob. filijs noſtris. [Iuſſu) Mãdato meo. [Studio) .i. cupiditate, q a pueri cupidi ſunt videre oĩa noua. [Geminæ) .i. duplices. Ouid. in Am. Me duplices occulere fores. [Foris) Gtũs eſt hoc loco ſingularis. [Cõſtitit) .ſ. vt videret, qđ fieret. [Hinc) Ex limine domus. [Mater abi) Verba pueri ad Medeã. [Põpam) .i. nuptialẽ triũphũ & apparatũ. [Aureus) .i. veſtib. aureis indutus. [Vrget) .i. p̃mit. [Equos adiũctos) .i. vehit curru, & ducit ab eqs. [Protinus) Statim auditis illis verbis. [Plãxi) .i. pcuſſi. [Abſciſſa) Lacerata. [Nec fuere tuta) Quia dilacerata ſunt. [Animus) Volũtas: ĩpetus aĩ. [Suadebat) .ſ. mihi. [Ire ĩ agmina) .i. ire ĩ mediã multitudinẽ, q̃ circũ te, & ſpõſam tuã erat. [Et demere) .i. auferre. [Serta) Coronas, quas habebat ſpõſa tua. [Cõpoſitis) Ornatis. [Laniata capillos) .ſ. meos. [Sic) .i. ita lacerata, & ſqualida. [Quin) .i. vt nõ. [Meus ẽ) .ſ. marit' Iaſõ. [Injicerẽq; m.) .i. eũ mihi caperẽ & mihi debitũ ipſa vẽdicarẽ. diximus ſupra de iniectiõe manus ĩ epiſt. Oreſt. cũ expoſuimus, Inijce nõ timidas ĩ tua iura manus. [Læſe p.) Cõuertit ſermonẽ ad eos, quos vĩ læſiſſe, dicẽs: nũc factã eſſe eoꝝ vindictã. [Læſe) .ſ. à me. [Colchi) Populi regionis meæ. [O vmb. fr.) Quẽ ego crudeliter ĩterfeci. [Habete if.) .i. eſtote placatę, & habete vobis factas ĩferias ex malis meis exiſtimabant. n. fieri ĩferiæ mortuis .i. ſacra quoties eoꝝ inimici, vel hoſtes fuiſſent vel morte, vel alio ſupplicio affecti. ũde Virg. lib. x. Totidẽ quos educat Vfens Viuẽtis rapit ĩferias, & Pyrrhus apud Ouid. Placet Achilleos mactata Polyxena manes. ſunt. n. ĩferię ſacra mortuoꝝ. [Deſeror) Ecce qũo et ferant ĩferiæ. [Deſeror) Vidua derelinquor. [Regno, p. d. am. &c.) Syntheſis eſt. [Cõiuge) .ſ. amiſſo. [Qui ſol. er. oĩa) Quia oĩa amiſſa æquo aĩo ferebã, dũmodo eũ haberẽ. ſic Briſeis ad Ach. Tot tñ amiſſis te compẽſauimus vnũ. Tu dñs, tu vir, tu mihi frater eras. [Serpẽtes ig.) Cõqueritur, qđ potuerit domare ſerpẽtes, & tauros, & nõ potuerit domare Iaſona. & ĩ amore ſuo retinere. [Vnũ) .i. ſolũ. ſ. te. [Quæq;) Duæ ſunt dictiones .i. & ego, q̃. [Pepuli) .i. remoui, pepuli aũt legẽdũ eſt, nõ, Reppuli. Nã poſt te geminat cõſonãs in trib. p̃teritis, reppuli, repperi, rettuli: ĩ reliqs ſeruat naturã p̃ſntis. [Medicatib.) .i. medicaminib, ab eo, quo eſt, hic medicatus quarte declinationis. [Flãmas) .i. ignes amoris. [Cãtus) Incãtationes. [Herbæq;) Vires herbaꝝ. [Arteſq;) .ſ. magicæ. [Dea) .ſ. Diana. [Sacra Hec.) .ſ. Proſerpinę. Diod. tñ ſcr. Hecatẽ filiã ſuiſſe Perſæ, fratris Æetę viri crudeliſſimi, q̃ audacia, & inanitate patrẽ ſuperauit, q̃ cum ad venena mortifera ſummũ ſtudium impẽdiſſet, prima aconitum inuenit, vim, naturãq; cuiuſq; veneni ſci bis, quos aduenis dabat, expta. his reb admodum edocta veneno patrẽ ſuſtulit, deide regno aſſumpto tẽplum Dianę ſtatuit, cui nauigãtes hoſpites ſacrificabat, exiſtimãs ea crudelitate ſuũ nomẽ clarius futuꝝ, ex hac & Æeta patruo, vult Dio. natã Medeã, Circẽ, & Ægialeũ, ſed de matre Idya de q̃ ſup. dixim', certior ẽ opio. ergo Hecatẽ itelligamus Proſerpinã, q oĩb magicis pẽſſe dr̃, q̃ & ipſa Medea vij Met. inuocaſſe dr̃ his verbis. Tuq; triceps Hecate, q̃ cœptis cõſcia nr̃is, Adiutrixq; venis. & ſuprad loco. Statuitq; aras è ceſpite bias, Dexterior Hecates, at læua pre iuuẽtæ. Et itẽ: Ibat ad antiquas Hecates Perſeidos aras, ex quo oñdit eã Medeę p numine cultã fuiſſe. [Sacra) q̃ facio, vt tuũ aĩum flectat ita ipſe loco ſuprad. Haud procul egeſta ſcrobib. tellure duab. Sacra facit &c. [Nil agũt) .i. nil pſunt. [Nõ g.) .i. nõ iucunda [Amaræ) Acerbæ, plenæ anxietatis. [Sõnus) .i. ſopor. [Miſerã) .ſ. me .i. nec dormio. [Quę) .ſ. ego. [Nõ p me) .ſ. ſopire .i. dormire facere. [Draconẽ) puigilẽ. [Cura) Diligẽtia, ars ẽ. [Pellex) Cõcubina. [Quos e. ſer.) .ſ. à morte. [Fructus) vtilitatẽ. trãslatio ẽ ſumpta, vel à terra vel ab arborib. [Forſitã) Cõis eſt ſuſpicio vxoꝝ de maritis, qđ de eis apud amicas maledicãt, vt alibi dixim'. [Iactare) Oñtare, laudare. [Apta) Cõueniẽtia. ſ. de vitijs vxoris tuę, q̃ vt eſt iniuſta, ita libenter audiet. [In f. mor. m.) .i. maledicis de pulchritudine, & morib. meis. [Noua) Inaudita. [Fingis) Cõminiſceris mẽtiris. [Rideat) p ridebit. [Rideat) hęc cõcedẽtis ẽ p idignationẽ, & ſubaudiũ, lʒ. [Subl.) ſupba. [Oſtro t.) .i. ĩ purpura, q̃ apđ Tyrõ abũdat.

ASCEN. HYMEN cl.) .i. repetunt hãc vocẽ Hymẽ dicẽtes, Hymẽ, ò Hymenæe. O Hymenęe, vt eſt apud Catul. & locutus eſt, ſicut ĩ Euãg. vocatis me magr̃, & dñe. [Hymenæa) .ſ. feſta aut gaudia, aut carmina, aut alia ad legitimas nuptias ptinentia. Eſt. n. adiect. Hymenęus, a, um. ſed ponitur hic ſubſtãtiuæ. veꝝ deus ipſe ẽt Hymenæus dr̃, nã græcè Hymen dr̃ mẽbrana, ſeu pellicula virginalis, elauſtri. Putãt tñ Hymenęum fuiſſe vir qdã Atheñ. defenſor virginum ĩ bello, ita vt eius p̃ſidio ad legitimas nup. puenerint, vñ ei' nomẽ ĩ nuptijs fauſtis, & legitimis frequẽtabãt, q̃uis nõ deſint, q Veneris, & Bacchi filiũ putãt. apud R. aũt Talaſſio vocaẽ nuptiale carmẽ, q a Talaſſio clamitãdo ſeruata eſt ĩ captu Sabinaꝝ egregiæ puellę virginitas, vt docet Pl. l. i. [Quo) .i. q̃to. [Propior) .i. vicinior vox eſt. [Hoc) .i. tãto [Pei') .i. moleſtius erat mihi. [Quis vell.) q.d. nullus. [Aureus) Pulcher aut auro ornatus. [Laniata c.) .i. hñs capillos laniatos, & diſciſſos. [Læſe pr̃ &c.) Docet ſe iuſtas dare pœnas pr̃i, & Colchis, alijſq;, quas amore Iaſonis offenderat. [Habere if.) .i. ſacrificia, q̃ ĩferis fiebãt occiſione facta, q̃ ĩferi nimiꝝ gaudẽt. [Cõiuge q.) q a pp ipm cetera dereliqrat. [Quæq; ſ. rep.) Vnũ, p. poſuit, vt dactylus ſit. nã viſus multoꝝ reppulit, hẽt, nec ſtaret hic verſus, ſi reppulit, ponatur. [Doctis medicatib.) .i. p medicamentũ doctoꝝ, aut medicamentis docte adhibitis. [Sacra Hecates) Que magicis artibus pẽſt. [Mea c.) Nõ accipit hic p ſolicitudine, ſed quaſi p curatiõe, & medela, q̃ curamus morbos, nõ qua torq̃mus, & vrimus corda. [Cuiuis) .i. cuilibet alteri. [Pellex) Græcũ eſt, lʒ à pellẽdo

quidam

hymenæa. ſ ſe a

raptaq; poſitis demere rta co... ...us.

herbæq; arteſq;

quidam deductum putet.[In faciem).i.ad vituperationem faciei meæ:vt ſup.rideat,& vitijs læta ſit illa meis.[Rideat)Amara conceſſio,quę vim ꝓhibēdi hēt.nā inabūdo vultu profertur.[In oſt. ty.).i.purpura,quę apud tyrū ꝑcioſa eſt,q̄a dibapha.i.bis tincta.

Flebit: & ardores vincet aduſta meos.
Dum ferrum, flammæque aderunt, ſuccuſq́; veneni:
Hoſtis Medeæ nullus inultus erit.
Quòd ſi fortè preces præcordia ferrea tangunt:
Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi ſum ſupplex: quod tu mihi ſæpe fuiſti:
Nec moror ante tuos procubuiſſe pedes.
Si tibi ſum vilis: communes reſpice natos:
Sæuiet in partus dira nouerca meos.
Et nimium ſimiles tibi ſunt: & imagine tangor:
Et, quoties video, lumina noſtra madent.
Per ſuperos oro, per auitæ lumina flammæ,
Per meritum, & natos pignora noſtra * duos:
Redde torum: pro quo tot res inſana reliqui:
Adde fidem dictis: auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra tauroſque, viroſque:
Vtque tua ſerpens victa quieſcat ope.
Te peto: quem merui: quem nobis ipſe dediſti:
Cum quo ſum pariter facta parente parens.
Dos vbi ſit, quæris: campo numerauimus illo:
Qui tibi laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille aries villo ſpectabilis aureo,
Dos mea: quam, dicam ſi tibi, redde; neges.
Dos mea, tu ſoſpes: dos eſt mea, graia iuuentus:
I nunc, Siſyphias improbè confer opes.
Quod viuis: quod habes nuptam, ſocerúq́; potētem,
Hoc ipſum, ingratus quod potes eſſe: meum eſt.
Quos equidem actutum, ſed quid prædicere pœnam
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quò feret ira, ſequar: facti fortaſſe pigebit:
Et piget infido conſuluiſſe viro.
Viderit iſta Deus: qui nunc mea pectora verſat:
Neſcio quid certe mens mea maius agit.

HVBER. FLEBIT) Subaudi tamen. [Aduſta) Cremata. [Vincet meos ardores) Quia magis ardebit, q̃ ego nunc ardeo. [Dum ferrum)Enumerat ea,per quæ poſſit ſe vlciſci. [Succuſque ven.) .i. ſuccus venenoſarum herbarum. [Inultus)Impunitus. [Quod ſi forte) Precatur nunc Iaſona. [Meis animis)Quia ſum ſuperba,& alta animo,licet humilibus verbis tibi ſupplicem, & ſignificat eam, qualem Hor. præcepit. Sit Medea ferox, inuictaque. [Quod).ſ.eſſe ſupplicem. [Procubuiſſe).i.iacere: ſicut ſupplicātes facere ſolent.[Si ſum vilis tibi) Si me paruifacis. [Cōes)Ex vtroque noſtrum genitos. [Sæuiet)Faciet aliquid crudele. [Et nimium ſimiles) Adducit eos in

* tuos.

gratiam, oſtendens eſſe ſimili patri. [Tangor)Delector.[Imagine)Similitudine.ſic Dido ad Aeneam lib.iiij. Aen. Si quis mihi paruulus aula Luderet Aeneas, qui te tantùm ore referret.[Madent) i.rigantur lacrymis:quia per eos recordor tui. [Lumina).i.radios:& lucē.[Flammæ, auitæ).i. Solis aui mei:flammæ autem dixit, quia dicūt Solē eſſe igneum. [Meritum) Beneficium,quod tibi præſtiti. [Pignora) Quia filij ſunt pignora matrimonij. [Torum) Ius tori .i. matrimonium. [Inſana).i.amore demens.[Tot res)Patrem patriam,matrem,& ſororem. [Adde fidem dictis) .i. fac,vt dicta tua ſeruentur,& fidē habeant. [Refer) .i. redde, ſicut ego dedi tibi: quod eſt iuſtiſſimum.[Non ego) Dicit ſe præſtitiſſe auxilium in maiori te,q̃ ipſa petat. [Imploro) Inuoco. [Contra tau.)Sicut tu implorasti meum. [Quieſcat)Dormiat. [Victa) Sopita: notādum eſt poſuiſſe ſerpentē fœminino genere,ſicut, & Iuuen. Et mouiſſe caput viſa eſt argentea ſerpens: nam vtriuſque generis. [Ipſe dediſti).i.tu propria voluntate,& ſponte.[Cum quo pariter ſum facta parente).i.ex quo ſuſcepi filios [Dos vbi]Reſpōdet obiectioni: quæ poſſet fieri de dote. [Campo) Ecce reſponſio.[Numerauimus).ſ.dotem.[Qui erat arandus) Vt ſeminare dentes ſerpentis.[Tibi laturo).i.ablaturo.[Vellus).i.lanam auream, & eſt ſenſus accepiſti à me dotem magnam cū taurorum ferocitas per me compreſſa eſt,& ira terrigenarum, & denique cum abſtuliſti vellus aureum,nam cum id per me habueris,eſt dos mea.[Spectabilis) Pulcher.[Villo)Pilo,& lana.[Quàm)Dotē.[Neges).i.nolis mihi reddere.[Tu ſoſpes) i.vita tua præſeruata eſt dos mea. [Graia iuuētus).i.oēs ſocij tui per me ſeruati ſunt. [Improbè) Perfide [I nunc)Irriſio eſt.[Cōfer).i. cōpara.[Opes Siſyphias) .i.opes Creontis filij Siſyphi. Siſyphias aūt contumelioſe dixit: quoniam cōſtat eum fuiſſe latronē,qui ſuis latrocinijs maximas opes cumulauit,quarū heres fuit Creon. [Quod viuis) .i. quod habes vitā.[Nupta).ſ.Creuſam.[Socerū)Creontē.[Potētē) Diuitē.[Quod potes eſſe ingratus,eſt meū) .i. beneficiū meū: quia niſi ego eſſem ne ingratus quidē eſſe poſſes q̄a iam non viueres. [Quos).ſ.te,& vxorem tuā,& ſocerū.[Actutum)Vna eſt dictio, & ſignificat ſtatim,cito.& eſt eclipſis: deeſt.n.verbum:ſubauditur .n.puniam: ſicut apud Virg.lib.j. Aen. Quos ego,ſed motos præſtat cōponere fluctus:cōuenit.n talis ſermo menti iratæ.[Sed qd attinet)Quid opus eſt?quid pertinet?[Prędicere)Multò antè minari.[Pœnā) Quā ſum ſumptura.[Parturit)Concipit: generat. [Sequar quò ira feret).i.faciā id,quod ira ſuadebit. [Facti fortaſſe pig.)Terret ipſum Iaſona dicēs ſe eſſe facturā id: cuius fortaſſe poſtea eā pigebit: ex quo oñdit id futurū, & magnū, & crudele. [Et piget)Eſt ſenſus.ūt pi.ſ.a.pigeat: q̄a etiā piget me.[Cōſuluiſſe).i.profuiſſe,& rē vtilē feciſſe.[Viro inſi.).i.tibi, q̄a nō ſeruaſti mihi fidē.[Viderit)Per videat,q.d.ego nō curo.[Qui verſat mea pect.).i.q immittit mihi in aīum tā diras cogitationes.[Neſcio qd mai.) Pro neſcio qd magnū, & terribile.Exitus rei fuit,quod cū Iaſon nequaq̄ ꝑcib. & verbis Medeę flexus eſſet, ſed ei iuſſiſſet, vt ex vrbe ſtatim diſcederet (erat.n.vt diximus,Corinthi)illa à Creōte ipetrauit vnius diei dilationē,vt recederet, & iterim noctu regiā clā ingreſſa q̄buſdā medicamētis immutata facie,ne cognoſceret,domū incēdit quadā radice à Circe inuēta, q̄ eā vi hēbat,vt incēſus ignis neq̄ret extingui. repēte cōflagrante regia Iaſonē exiluiſſe ferūt.Creōte verò,& Glaucē,ſiue Creuſam igne abſumptos.Alij dicunt Medeę filios dona q̄dā venenis illita ſpōte attuliſſe ad Creuſam,q̄ cū illa corpori applicuiſſet,icidit i morbū, & cū pater filię auxiliū ferre volēs eius corpori hęſiſſet: eueſtigio expirauit,ita de hac re varia eſt opinio. Medea vbi cognouit Iaſonē flāmas euaſiſſe,vltioni,intēta, aīum ad mortē filiorū ī patris calamitatē adiecit,& oēs vno excepto,q aufugit, iugulauit, eorumq, corpora ſepeliuit ī Iunonis templo. Deinde fidiſſimis fugę ſocijs aſſumptis nocte ex Corītho fugiens Thebas ad Herculem venit: deīde Athenas ad Aegeū Theſei patrem cōfugit:ex quo ferunt Medū genuiſſe,à quo Media regio,vbi iperauit,noīata eſt. Inde veneficij accuſata digrediens ī Phęniciā delata eſt. Inde ad ſuperiores Aſiæ parte trāſiens cuidā potentiſſimo regi hęſit: ex quo q̄dā volūt potius ſuſceptū filiū Medum, à quo Media dicta ſit. Errauit poſt ea multum licet Solinus, vbi de Italia tractat,dicat eā ab Iaſone Butroti ſepultā fuiſſe, Marſum verò filium Marſis imperaſſe,q ab eo dicti ſunt. At qui in fabulis tanta eſt varietas: vt Dio.ſentiat Iaſona non multo pòſt filios à Med. interfectos diem ſuum obijſſe. dicit .n. quod filijs & vxore priuatus,cum omnes dicerent eum iuſte plecti, quia in Medeam ingratus fuiſſet & cum vim doloris ferre nō poſſet: mortem ſibi conſciuit & hæc ſatis de Iaſone,& Medea.

ASCEN. FLEBIT, & ardores vincet aduſta meos)Quia plus eſt vſtum eſſe i.cōſumptum igni,q̄ vri.[Dum).i.donec,aut q̄diu. [Ferrum flāmæ,& ſuc.ve.ade.).i.extabunt. [Hoſtis Medeæ nul.inult.erit) Per quod tacite etiam Iaſoni minatur. [Quod ſi forte ꝑces præ. fer.)Præcordia dr̄ paſſionum ſedes,pelliculę quędā cor, & ei vicina cingentes.[Quod).i.quę res. [Tu mihi ſę.fui.) Hoc eſt etiā ſupplex [Cōmunes natos) Accuſatiuus in is legitimè exit, dum genitiuus i ium.idem dixit Creuſa Aenee.[Iāq; vale, & nati ſerua cōis amorem.[Per auitæ lum.flāmę).i.per Solis radios, Nam Sol auus eſt Medeæ,pater videlicet Aeetæ.[Numerauimus)Dotem.i.perſoluimus tot beneficijs,nō pecunijs.[Laturo).i.ablaturo [Vellus villo ſpectabilis aureo) Synæreſis eſt.i.cōtractio duarum ſyllab.in vnā,ſicut v. Aen. Dat alio villis oneroſum, atque vnguibus aureis. [Siſyphias).i.Corinthias, quæ in ære Corinthio plurimæ ſunt. Quos equidem actutum).i.cōfeſtim, poſtq̄ ſenſero te nolle flecti. ſubticuit autem verbum,quod eſt occida, aut trucidabo: ſed q iræ ſuæ moderantur. ſolēt verbum reticere, ſicut Neptunus Aen.j Quos ego,ſed motus præſtat componere fluctus. Addit ergo.[Sed quid præ.pœ.Attinet?)q.d nihil. Cetera ī ſuperiori commentario explanata ſunt.

IN DECIMAMTERTIAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

GRÆCIS proficiſcentibus ad obſidionem Troiæ reſponſum datum erat qui primus in terram Troianam ex claſſe deſcendiſſet eum, manu hoſtis periturum. Quore cum in ea expeditione eſſet Proteſilaus Iphicli filius vir magni animi: Laodamia Acaſti filia eius vxor ſincere maritum amans de eius ſalute anxia, hanc epiſt. ad eum ſcripſit, cum intellexiſſet Græcos tempeſtate in Aulide retineri: oſtendit, quàm grauiter tulerit eius diſceſſum deinde eum monet, vt non ſit nimium audax in pugnando: meminerítq; timendos Troianos, & præcipuè Hectora, quem dicit ſe intelligere eſſe fortiſſimum. Præterea, quoniam intellexerat ex oraculo reſponſum eſſe eum interfectum iri ab hoſte, qui primus Troianum ſolùm tangeret: monet eum & orat, vt vltimus deſcendat de naui: quod ſi nolit reſpectu propriè ſalutis: faciat ſaltem reſpectu ipſius Laodamiæ: ne, ſi forte periclitaretur: ſit ei cauſa doloris, & mortis: quia eo mortuo nullo pacto vellet eſſe ſuperſtes. Laodamiæ duæ fuerūt, vna filia Bellerophōtis, ex qua Iuppiter genuit Sarpedonē, et hæc filia Acaſti Theſſalici, vxor Proteſilai, qui et ipſe Theſſalicus, fuit vnde dicit.

HVBER.

LAODAMIA Hæmonis).i. Theſſalica: Nā Theſſalia Hæmonia dicta eſt. [Optat ſalutē ire, quò mittitur).i. peruenire ad maritum ſuum .i. cupit eum ſaluere, & incolumē eſſe. [Aulide) Aulis Eubœæ inſulæ portus eſt, obiectu laterū effectus. Ad hunc cū Græci perueniſſent Troiam nauigantes, Agamemnō Dianæ ceruam occidit ignarus, vnde irata dea flatus ventorum remouit, ita vt nauigare nō poſſent, & peſtilentia laborarent: Quare conſulta oracula dixerunt, Dianam Agamemnonio ſanguine placādam eſſe. Iphigenia igitur Agamemnonis filia cum ab Vlyſſe per nuptiarum ſimulationem adducta iam in eo eſſet, vt immolaretur: Dianæ miſeratione ſublata eſt, & cerua in eius locum ſuppoſita, ipſa in tauricā regionē tráſlata, Dianæ ſacerdos effecta eſt. Interea aūt, dum Græci in ea inſula morarētur, coniurauerunt ſe nunquā ante reuerſuros in patriam, q̄ Troia caperetur, inde Dido apud Virg. Non ego cum Danaïs Troianā excindere gentem Aulide iuraui. [Fama eſt).i. fertur. [Morari) Manere, morá facere. [Retinente) Quia, vt dixi, Diana flatus ventorum ſuſtulerat, aut quia ventus eſſet cōtrarius. [Ad me) Melius ah interiectio dolentis, quam præpoſitio: dolet enim talem non fuiſſe ventum, quo nó poſſet nauigare, cū ab ea eſſet diſceſſurus. [Sæuis) turbatis. [Vtile) Aptū, & cómodum. [Oſcula) Enumerat quaſdam vtilitates ſibi futuras: ſi tūc retentus fuiſſet domi. [Mandata) Admonitiones. [Quæ volui dicere) Quæ dictura fui, quę nó potui dicere, & dicit cauſam. [Raptus es) Abreptus, ablatus. [Præceps) Feſtinus. [Quē nautæ cuperent).i. ſecūdus, qualem nautæ cupidi nauigandi optarent, non qualem ego cuperem: quæ noluiſſem te diſcedere. [Soluor) Separor, disiungor. [Imperfecta) Incompleta: nam nó potui finire, quæ tibi dicere volebam. [Triſte) Mœſtum, & cū lacrymis mixtum. [Incubuit) Præſto fuit, & totis viribus comparatis. Virg. Incubuere mari. [Tetēdit) Flatu ſuo impleuit, & extenſa fecit. [Longè) A meo aſpectu. [Iam) Subito. [Sumque

** multa*

** mandantis.*

IN XIII. EPISTOLAM ARG.

PROTESILAVS Iphicli filius ad Troiam quadraginta nauibus, vt ait Homerus, nauigās, cum cæteris Græcis Aulide portu Bœotiæ ob tempeſtatem clauſus eſt. Quod dum intellexiſſet Laodamia Acaſti ex Laodathea filia, atque eius vxor ſincere maritum amans, multis ſomnijs ſollicitata, hanc epiſtolam ad eum ſcripſit, qua ſuadet, vt oraculi memor, à belli periculo abſtineat, Datum enim Græcis fuerat reſponſum, eū qui primus ex claſſe in terram Troianorum deſcendiſſet, periturum. At Proteſilaus magnanimus primus in terram deſcendit, & ab Hectore occiſus eſt.

LAODAMIA PROTESILAO.

MITTIT, & optat amans, quò mittitur ire, ſalutem
Hæmonis Hæmonio Laodamia viro.
Aulide te fama eſt vento ritinente morari:
Ah, me cum fugeres, hic vbi ventus erat?
Tunc freta debuerant veſtris obſiſtere remis,
Illud erat ſæuis vtile tempus aquis.
Oſcula plura viro, mandataque plura dediſſem:
Et ſunt quæ volui dicere * plura tibi.
Raptus es hinc præceps: &, qui tua vela vocaret:
Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat.
Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti:
Soluor ab amplexu Proteſilaë tuo.
Linguaque * mandantis verba imperfecta reliquit:
Vix illud potui dicere triſte, vale.
Incubuit Boreas: arreptaque vela tetendit:
Iamque meus longè Proteſilaus erat.
Dum potui ſpectare virum, ſpectare iuuabat:
Sumque tuos oculos vſque ſecuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
Vela diu vultus detinuere meos.
At poſtquam nec te, nec vela fugacia vidi:
Et, quod ſpectarem, nil, niſi pontus, erat:
Lux quoque tecū abijt: tenebriſq; exanguis obortis
Succiduo dicor procubuiſſe genu.
Vix ſocer Iphiclus, vix me grandæuus Acaſtus,
Vix mater gelida mœſta refecit aqua.
Officium fecere pium, ſed inutile nobis:
Indignor miſeræ non licuiſſe mori.
Vtque animus redijt? pariter rediere dolores:
Pectora legitimus caſta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura eſt præbere capillos:
Nec libet aurata corpora veſte tegi:
Vt quas pampinea tetigiſſe Bicorniger haſta
Creditur: huc illuc, qua furor egit, eo.
Conueniunt matres Phylaceïdes: & mihi clamant:
Indue regales Laodameia ſinus.
Scilicet ipſa geram ſaturatas murice veſtes:

tuos oculos,) Id eſt cum tu oculos ad me conuerteres, ego aſſiduè te ſpectantem ſpectabam. [Vt) Poſtquam. [Te non poteram).ſ. videre. [Tua Vela) Quæ longius apparebant, quia erant aut maiora, aut altiora te. [Detinuere diu).i. ea proſpexi. [Fugacia) Ita legendum, id eſt celeriter euntia, & quæ videbantur fugere. [Pōtus) Mare. [Lux abijt).ſ. oculis meis. [Abortis teneb.).i. inducta caligine ante oculos. [Succiduo) Inclinato, & flexo: à ſub, & cado venit ſucciduus antè penultima breui: cum verò longa eſt: à ſub, & cædo: vnde dicitur arbor ſuccidua, quaſi ſubcędua. [Iphiclus) Pater tuus, ſocer meus. [Acaſtus) Pater meus. [Grandæuus) Senex. [Matre) Mea. [Refecit) Inſtaurauit, & viuificauit. [Aqua gelida) Aſperſione aquæ frigidæ in faciem, quod ſolet fieri aliquo languore deficientibus. [Pium) Ex pietate proueniens. [Sed inutile nobis) Quia vtilius fuiſſet mihi tunc mori, quàm nunc viuere in tantis curis. [Indignor) Doleo, & moleſte fero. [Non licuiſſe) Non permiſſum eſſe. [Vt,) Id eſt poſtquam. Animus redijt, id eſt poſtquam reſpiraui. [Pariter) Simul. [Momordit) Pupugit, tetigit. [Nec mihi) Dicit ſe ob abſentiam mariti ita eſſe anxiā: vt nec ornatu corporis delectetur: nec poſſit quieſcere. [Pectēdos) Pectine cōponēdos, & ornādos. [Prębere).ſ. ancillis meis. [Tegi) Indui. [Vt bic.).i. Bacchus. dicit ſe furore ita agi, ſicut agūtur Bacchātes. [Haſta pampinea).i. Thyrſo: eſt aūt Thyrſus haſta pāpinis inuoluta, q̄ bacchantes ferre ſolent. Ouid. vi. Met. Frōdentes ſumere Thyrſos Imperat. [Tetigiſſe) Stimulaſſe, cōcitaſſe in furorem. ſic Virg. iiij. Aen. Sæuit inops animi, totáque incēſa per vrbem Bacchatur, qualis cōmotis excita ſacris Thyas, vbi audito ſtimulant Trieterica Baccho, &c. Ouid. iiij Faſt. Mentis inops rapitur, vt quas audire ſolemus Threicias fuſis Mænadas ire comis. Item in epiſt. Ariadnes. [Aut ego diffuſis erraui ſola capillis, Qualis ab Ogygio concita Baccha deo. [Bacchus autē dicitur habere cornua, ꝓpter ſuperbiam, & elationem: quā feruor vini inducit. [Matres) Matronæ, mulieres. [Phylaceides) Ita eſt legēdum, eſt enim forma patronymica,

Bella ſub Iliacis mœnibus ille gerat?
Ipſa comas pectam: galea caput ille premátur?
Ipſa nouas veſtes, dura vir arma ferat?
Qua poſſum, ſqualore tuos imitata labores
Dicar: & hæc belli tempora triſtis agam.
Dux Pari Priamide damno formoſe tuorum,
Tam ſis hoſtis iners: quàm malus hoſpes eras.
Aut te Tænariæ faciem culpaſſe maritæ:
Aut illi vellem diſplicuiſſe tuam.
Tu, qui pro rapta nimium Menelaë laboras:
Hei mihi quàm multis flebilis vltor eris.
Dij precor à nobis omen remouete ſiniſtrum:
Et ſua det reduci vir meus arma Ioui.
Sed timeo: quotieſque ſubit miſerabile bellum:
More niuis lacrymæ ſole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos, Simoïſque,& Xanthus,& Ide,
Nomina ſunt ipſo penè timenda ſono.
Nec rapere auſurus, niſi ſe defendere poſſet,
Hoſpes erat: vires nouerat ille ſuas.
Venerat, vt fama eſt, multò ſpectabilis auro:
Quique ſuo Phrygias corpore ferret opes:
Claſſe, viriſque potens: per quæ fera bella geruntur:
Et ſequitur regni pars quota quenque ſui.
His ego te victam conſors Ledæa gemellis
Suſpicor: hæc Danais poſſe nocere puto.
Hectora neſcio quem timeo: Paris Hectora dixit
Ferrea ſanguinea bella mouere manu.
Hectora quiſquis is eſt, ſi ſum tibi cara, caueto:
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc vbi vitaris: alios vitare memento:
Et multos illic Hectoras eſſe puta.
Et facito, vt dicas, quoties pugnare parabis:
Parcere me iuſsit Laodameia ſibi.
Si cadere Argolico fas eſt ſub milite Troiam:
Te quoque non vulnus habente cadat.
Pugnet & aduerſos tendat Menelaus in hoſtes:
Vt rapiat Paridi, quam Paris antè ſibi.
Irruat: & cauſa quem vincit, vincat & armis,
Hoſtibus è medijs nupta petenda viro eſt.
Cauſa tua eſt diſpar: tu tantum viuere pugna:
Inque pios dominæ poſſe redire ſinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hoſtibus vni:
Ne meus ex illo corpore ſanguis eat.
Non eſt, quem deceat nudo concurrere ferro:
Sæuaque in oppoſitos pectora ferre viros.
Fortius ille poteſt, multò qui pugnat amore:
Bella gerant alij: Proteſilaus amet.
Hunc, fateor, volui reuocare: animuſque ferebat:
Subſtitit auſpicij lingua timore mali.
Cum foribus velles ad Troiam exire paternis:
Pes tuos offenſo limine ſigna dedit.
Vt vidi, ingemui: tacitoque in pectore dixi:
Signa reuerſuri ſint precor iſta viri.

patrony mica,pro deriuatiuo, à Phylace: quæ (vt Homer. in ij. Iliad.ſcribit) fuit vrbis Theſſaliæ.in qua Proteſilaus regnauit: quod etiam oſtendit Lucan. lib. vj. Et prima Rhœteia littora pinu: Quæ tetigit Phylace. hanc Ptolemæus ponit in Pieria parte Macedoniæ.Str.verò i phthiotica: quæ tamen regiones ſunt in Theſſalia,quę & Macedonia dicitur. Phylacus aũt pater Iphicli fuit, & ſic auus Proteſilai: vnde Proteſilaus apud poëtas ſæpe dicitur Phylacides: Ipſa Laodamia Phylaceia ab vrbe Phylace, vel à Proteſilao Phylaceïo interdum dicitur. Ouid.lib.v.de Ponto. Vt viuat fama: coniux Phylaceia, cuius Iliacam celeri vir pede preſſit humum. [Scilicet) Reſponſo Laodamiæ. [Scilicet geram,) q.d. minimè. [Saturatas) Benè tinctas: vnde dibaphæ veſtes dicebantur, quæ bis erãt tinctæ. [Murice) Purpura. Eſt enim murex piſcis, cuius ſanguine tingũtur lanæ. [Gerat bella) Quod eſt laborioſum,& durum. [Premátur) Grauabitur. [Galea) Põdere galeæ. Ipſe alibi ſupra,& galeam preſſa ſuſtinuiſſe coma. [Dura) Aſpera, q.d. non decet, vt ego ſim in delitijs: & maritus meus ſit in laboribus. [Dicar) imitata).ſ.eſſe. [Squalore) Sorde: neglectu corporis. [Agã triſtis).i.viuam in triſtitia,& mœrore. [Dux Pari) Malè legitur hic textus: Dux Pari, neq; enim cõuenit vt irata, & turbata ducem appellet Paride, & ex verbis Homer.lib.iij Iliad. apparet legẽdũ eſſe, Dyſpari: dicit.n. Δύσπαρι εἶδος ἄριστε &c.i.ò male, & infelix Pari formã optimè: alludens igitur Poëta. Ouid. ad illa verba Homeri facit iratã Laodamiam loq; de Paride contumelioſè ſic. O dyſpari.i.ò male & infelix Pari, nam Δὺς apud Græcos in cõpoſitione malum aliquid ſignificat, vel difficultatem aut impoſſibilitatem: vt exempli gratia, τύχη ſignificat fortunam, δυστυχία verò infortuniũ ἔργον ſignificat opus: & officium: δύσεργον difficultatem: & καλὸς ſignificat formoſum: δυσκαλὴς ſignificat deformẽ. ſunt plurima huiuſcemodi apud Græcos. error aũt facilẽ natus eſt, vel ex ignoratione græcarum literarum: vel quod ypſilon putatum fuerit eſſe u, n, m: & s, litera conuerſa ſit in x. ſed abſque dubio affirmauerim legẽdum, Dyſpari. [Formoſe dãno tuorum).i. cuius forma & pulchritudo magno conſtatura eſt tuis, quia propter te, qui placuiſti Helenæ, tui multa patientur damna. [Tam ſis) Optatiui modi eſt: & ſubauditur vtinã. [Tã ſis hoſtis iners).i.ita negligens,& ignauus ſis pugnator [Quam malus hoſpes).ſ.apud Menelaum. [Malus) Autem .i. perfidus, quia fidem hoſpiti non ſeruaſti. [Aut te) Dicit, quod vellet, quod aut Helena diſplicuiſſet Paridi, aut Paris Helenæ. [Maritæ Tænariæ).i.vxoris Helenæ Lacenæ, Nam Tænarus promõtorium eſt Laconiæ, ex qua Helena fuit. [Tu) .ſ. ò Menelaë. [Flebilis vltor) Quia multi hac tua vltione peribunt. [Dij precor) Quia quoties Laodamia recordabatur belli, trepidabat, & flebat, ideo precatur, vt hoc nõ ſit ei malo omini i.augurio. [Siniſtrum) Infelix [Det) Offerat. [Ioui reduci).i. Ioui eum reducẽti: nã reducẽ appellamus, & qui reducit alium, vt hic: & qui reducitẽ ab alio, vt ſupra, Littora Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina, & Virg.j. Aen. Nãque tibi reduces ſocios. [Subijt) Venit in mentem. Virg. Subijt cari genitoris imago. [Madentis) Liqueſcentis. [Sole) Propter calorẽ ſolis. [Ilion) Dicit, quod quoties audit aliqđ nomen regionis Troianæ: ferè ſolo noie terretur. [Ilion) Oppidum ipſum Troiæ. [Tenedos) Inſula in cõſpectu Troiæ: quam à Tene quodã, qui cũ nouerca cõcubuit: occupata, cũ antea eẽt vacua: & ab eo noiatã Seru. ſcr. Diod. appellat Tenum: dicitque eius patrẽ calumnia vxoris inductũ filiũ Tenũ in arca impoſitũ in mare deieciſſe: quæ tẽpeſtate acta cũ in Tenedum appuliſſet, Tenus mirabili deorũ ope ſalutem conſecutus inſulæ imperauit, vir præclarus, ac iuſtitia, virtutibuſque alijs immortaliũ honores aſſecutus. [Et Xanthus) Fluuius iuxta Troiã, de quo diximus in epiſt. Oenones. [Ide) Mons Phrygiæ, à quo & ſilua Idæa. Virg. Cernimus Idæa claram ſe condere ſilua: & idem. Iamque iugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idæ. hoc declinat græcè Ἴδη Ἴδης. [Penè) .i. ferè. [Ipſo ſono).i.ſola voce, & noie, q.d. ergo multò magis re ipſa. [Nec rapere) Occurrit obiectioni: quia poſſet dici, quod magna eſt potẽtia Grecorũ, dicit qđ Paris non rapuiſſet Helenã, niſi vidiſſet ſe habẽres vires defendẽdi ſe cõtra Græcos. [Auſurus).ſ.erat Paris .i.nõ fuiſſet auſus rapere. [Hoſpes erat) .i. peregrinus. [Vires ſuas).i.quãtum poſſet. [Spectabilis) Ornatus. [Ferret) Oſtentaret. [Suo corpore) Quia qui vidiſſet eum ita ornatũ, potuiſſet iudicare: quàm diues eſſet Phrygia. [Opes Phrygias).i. Troianas. Virg. Troianas vt opes. erat .n. in toto Oriente potẽtiſſimũ imperiũ Troię. [Claſſe) Nauibus. [Viris) Numero virorum. [Per quę).i.ꝑ quas res .ſ. naues, & viros. [Geritur bella) Quia ſine viris bella geri non pñt: nec rurſus ſine claſſe, cũ ad eos, q ſeparant mari, tranſituri ſumus. [Quota) .i. minima. vt Iuuen. Quota portio fecis Achæę. & eſt ſenſus. potens eſt claſſe,& viris, & hẽt fecit minimã partem ſui regni. [His ego) Dicit Laodamia Helenã eſſe captã amore Paridis, ꝑꝑ ſupradicta. [Ledęa) Helena filia Ledę. poſſeſſiuũ pro patronymico. [Cõſors).i.ſoror,& ſanguine coniuncta. [Gemellis).i. Caſtori, & Polluci, q gemini fuerũt eodẽ nati ouo. vt ſupra diximus. [Hęc).ſ.diuitias,& potẽtiam Troianorũ. [Poſſe nocere Danais).i. Gręcis. [Neſcio quẽ,) q.d. inter Troianos fortiſſimũ. [Paris Hect.) Probatio fortitudinis

Hectoris

Hectoris ex teſtimonio Paridis. [Sanguinea) Cruentata, q ſemper interficit aliquem. [Ferrea bella) Aut aſpera, aut quæ ferro geruntur. [Hectora) Adiurat Proteſilaum per amore ſuum, vt caueat hunc Hectora. [Si ſum cara tibi) Si me amas. [Signatū) Infixum: & quaſi ſigno quodam notatum. [Nomen) .ſ. Hectoris. [Vbi poſtquam. [Hunc) Hectora. [Alios) Troianos. [Multos Hectoras) .i. multos fortes, qualis eſt Hector. [Parabis pugnare) .i. ingredieris pugnam. [Me parcere tibi) .i. me habere reſpectum ſui, & vt me ei ſeruē. [Si ſas eſt) .i. ſi licet, & ſata permittūt. [Cadere) .i. ruere. [Non vllum) .i. nullū. [Pugnet) Hoc dicit: ſine, vt Menelaus, ad quem pertinet recuperare vxorem, pugnet ipſe. [Nupta) Vxor. [Petenda) Capienda. [Diſpar) Diſſimilis. [Viuere pugna) Sicut Menelaus, vt Helenam habeat, pugnat, ita vt me habeas, tu viuere pugnes. [Viuere) Vt viuas. [In ſinus) In amplexus, in gremium. [Dominæ) Vxoris, quæ te amat. [Pios) Tibi affectos, & deditos. [Parcite) Conuertit ſermonē ad Troianos, vt ſuo Proteſilao parcāt. [Ne meus ex illo) .i. ne ipſo mortuo ego quoq; moriar. [Meus ſang. eat) .i. exeat. [Ex illo corpore) .ſ. interfecto. [Non eſt) Dicit, eum non eſſe aptū bello. [Oppoſitos) Aduerſos, hoſtiles. [Fortius) Animoſius. [Ille) .ſ. Paris. [Amet) .ſ. me. [Hunc, fateor,) q.d. ante dicere nō ſum auſa. [Reuocare) Ne ires ad bellum Troianū. [Ferebat) .i. cupiebat. [Subſtitit) .i. deſtitit: ceſſauit timore mali auſpicij .i. metu, ne darem tibi malum auſpicium & augurium reuocando, quot ſolet vulgo credi. [Cum foribus) Dicit quoddam omen, quod apparuit, cum Proteſilaus eſſet ex domo ſua exiturus ad bellum Troianū, quia ceſpitauit in limine domus. [Signa) Auguria. [Offenſo) Tacto. [In pectore tacito) .i. ego tacita, & mecum dixi. [Iſta ſint ſigna viri reuerſuri) .i. vtinam hæc ſint ſigna, quod maritus meus poſſit reuerti à bello Troiano.

ASCEN. MITTIT & optat amans) Tota hæc epiſtola facilis eſt in verbis, nec tam vehemens πάθος habet in ſententijs, vt ſuperiores ferè habuerunt. Nam quæ eam ſcribit, non expoſtulat: neq; queritur de iniuria facta: ſed quia coniugem amat, eiusque imagine vexatur, cohortatur eum, vt ſibi proſpiciat, ne præſagia mortis effectum ſortiantur. Ea autem ſunt quia egreſſurus limen pedem offendit, & quia, vt nomen indicat primus in terrā hoſtilem deſcenſurus eſt, & quia iam tunc, cū adhuc in Aulide erat, aut potius cum illic ab ea adhuc eſſe putabatur, imago eius occurrebat. Tortel. docet: quia ſine aſpiratione ſcribitur Proteſilaus. [Hæmonis) Patronymicum à patria. quaſi dicat, mulier ex Hæmonia. [Aulide) Pro Aulidi, ſi Seruio credimus. Nam nomina tertiæ declinationis pro aduerbijs in loco poſita in i, exire debent pro de loco, in e, vt ſtudui Carthagini, Auinioni, &c. & diſceſſi Carthagine, & Auinione, &cetera. [Ah me.) Ordo eſt. Ah, vbi erat hic ventus ſcilicet profectioni in Phrygiam contrarius, qui te immoratus fuiſſet, cum fugeres, id eſt tanquam fugiens me celeriter abires? q.d. vtinam tunc ille flaſſet ventus. [Et ſunt quæ volui dicere) Ea eſt occaſio ſcribēdæ epiſtulæ. [Triſte, vale) Nō, quia triſtitiam optabat, ſed quia cum triſtitia foret, ſicut de funere Miſeni dixit Virg. triſte miniſterium. [Incubuit Bo.) Ventus à Thracia in Troiam impellens. [Nil niſi pontus) Virg. Cœlum vndique, & vndique pontus. [Obortis) .i. præter ſpem ortis tenebris. [Nec mihi pectendus) Docet ſe legitimè amare, nec velle voluptati indulgere tantiſper dum vir in caſtris degat. [Vt quas) Docet inſuper ex vehementia amoris interdum more Bacchantium vagari. [Phylaceides) Patronymicum à patria, à Phylace, ſcilicet vrbe. [Regales ſinus) Sinuoſas veſtes reginam decentes. [Scilicet) Vocabulum indignationi aptum, q.d. nequaquā commiſero, vt ego purpurata incedam, dū ille armis atteretur. Magnificè autem dixit ſaturatas non imbutas murice, vt dibaphas .i. bis tinctas ſignificet. [Ipſa) .i. ego. eſt enim trium perſonarum. [Dux Pari) Vocatiuus à nominatiuo Paris. Ordo eſt. [O Pari.) .i. Alexander, ſic enim etiam vocabatur. [Priamide) Vocatiuus eſt .i. fili Priami. [Formoſè dux) .ſ. in raptu Helenes cum damno tuorum, ego ſup. velim, vt ſis tam iners hoſtis. [Quam) .i. quantum. [Malus huſpes eras) Erat aūt peſſimus hoſpes, quia hoſpitam abduxit, vnde velit inertiſſimum quoque eſſe. [Iners autem dicitur ſine arte, & ſine induſtria. Ego vellē, inquit, aut te culpaſſe faciem. [Maritæ) .i. coniugis. [Tænariæ) .i. Lacenæ à parte totū, ſcilicet Helenes. [Aut tuam) Supple faciem. [Diſplicuiſſe illi) .i. quòd vterque alteri non tantum placuiſſet, vt tu eam repere, & ea rapi vellet. [Flebilis vxor) Videtur noue dictum, vt ſicut maritam vocat fœminam, ita virum vocet vxorem, ſed legendū puto non vxor, ſed vltor, caret enim exemplo, vt vir vxor dicatur, licet vxorius ſæpe. [Quam,) Id eſt quantum. [Multis) Cum admiratione, quaſi dicat plurimis. [Et ſua det reduci vir meus arma Ioui) Hic redux, actiuè ponitur pro reducente, cū apud Virgilium pro reducto legatur. Moris autē erat, negocij arma conſecrare deo præſidi negocij illius. [Ilion, & Tenedos) Declinatur hoc Ilium, vel Ilion, huius Ilij. Nam quæ apud nos exeūt in um, ſi ſunt græca, exeunt apud eos in on. reperitur tamen etiā hec Ilius, & apud hunc, & apud Horat. Ilion autē erat regia Priami in Phrygia, quæ expugnabatur. Tenedos inſula in conſpectu Troiæ. [Simois, & Xanthus) Fluuij Troiani. [Ida) Silua Troiana. [Pars quota quęque ſui,) Quaſi dicat tariſſima quæque vnde non legam quęque. Eleganter autem ponitur, quiſque, cum quotus, & coniuncta petunt ferè negatiuam reſponſionem. [Conſors Ledæa,) Id eſt filia Ledæ ſoror gemellorum, hoc eſt, ô Helena, ego reor te victam. [His) .ſ. opulentia, claſſe, & viris Paridis. [Hectora neſcio quem) Formidandū docet nomen Hectoris, de quo tanta prædicantur. [Cauero) .i. fugito. Horat. Hic niger eſt, hunc tu Romane caueto. [Memori) Pectore. Virgil. etiā in accuſatiuo memor genere neutro dedit dicens. Curę numē habet, iuſtumque, memorq; precatur. [Multos Hectoras) .i. fortes [Parcere me iuſſit Laodamia ſibi) Vt amore, non timore abſtinuiſſe bello putetur. [Si cadere) .i. ſi quidē ſas eſt, quia in fatis eſſe cenſet [Te quoque) Hoc eſt, cadat ſine te. [Parcite Dardanidę) Pręces vanę, ſi hoſti deferātur, ſed q a par apoſtrophen legendæ à viro ſcribuntur, multū gratiarū hāt. [Non eſt, quem deceat,) q.d. nō hic vobis capitali odio cruentum inſeret bellū. parcite ergo ei, & cōuertite ferrū in capita bellorum Menelaum, & Agamemnona. [Nunc fateor) Recitat præſagia futuræ mortis, atque omina, quæ cum fierent, ne accepiſſe putetur, timuit reuocare maritum, quia reuocando ratum feciſſet omen, & ille forſitan nihilominus obijſſet, vnde tutius putauit, tunc diſſimulare, q nūc territa in ſomnijs, vt caueat, monet. [Foribus exire paternis) Sic Virg. Quamuis multa meis exiret victima ſeptis. [Exeo enim ablatiuo iungitur, quia componitur ab ex, & accuſatiuo ſecundùm Alexand. quia cōponitur etiam ab extra. [Vt vidi) .i. ſtatim poſtquam vidi. [Signa reuerſuri) Magni animi eſt mali oīs ſigna in melius conuertere, atque interpretari.

Hæc tibi nunc refero, ne ſis animoſus in armis:
* Irritus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque neſcio quem fato deſignat iniquo:
Qui primus Danaum Troada tanget humum.
Infelix, quæ prima virum lugebit ademptum.
Dij faciant, ne tu ſtrenuus eſſe velis.
Inter mille rates tua ſit milleſima puppis:
Iamque fatigatas vltima verſet aquas.
Hoc quoque præmoneo: de naue nouiſſimus exi:
Non eſt, quo properes, terra paterna tibi.
Cum venies: veloque moue, remoque carinam:
Inque tuo celerem littore ſiſte gradum.
Siue latet Phœbus: ſeu terris altior extat:
Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis,
Nocte tamen, quam luce, magis. nox grata puellis:
Quarum ſuppoſitus colla lacertus habet.

HVBER. REFERO) Dico. [Nunc) Quæ antè non auſa ſum dicere. [Ne ſis animoſus) .i. ne ſis audax. [Inuentos) In nihilum, id eſt vt fruſtra ſit. [Sors) .i. oraculū. [Deſignat) .i. deſtinat. [Fato) .i. morti. [Neſcio quem) .i. quēdam. [Qui primus Danaū) .i. primus ex Græcis. [Troada) Troianam. [Ademptum) Sublatum, & ereptum ſibi. [Strenuus) Audax, & animoſus vt velis primus exire in terram Troianam. [Milleſima) .i. vltima: quia inter mille, milleſimus dicitur vltimus, qui facit nomen numero millenario. [Verſet) Moueat. [Iam fatigatas,) Id eſt iam impulſas, & commotas remis aliarū. [Nouiſſimus) Extremus .ſ.

*Pat me' in ventos.

[Præmoneo) Etiā te, non ſolùm vt tua nauis ſit vltima, quæ appellat ad littus Troianum: ſed etiam tu ſis vltimus, qui de ipſa naui deſcendas. [Terra quo properes) .i. quo properare debeas: & ita legendum eſt properes: & ordo eſt: terra nō eſt tibi paterna. [Quo properes) .i. quo debeas ita celeriter ire: quia ad terram paternā oēs libenter properāt. [Cū venies) Dicit ei eſſe properandū: cū redibit. [Cū venies) Cū redibis i patriā, vtere remis, & velis ad nauigādū. [Siſte) Fige, pone. [Gradū) Greſsū .i. cito deſcēde in tuū littus, qn̄ redibis. [Siue) Dicit ſe diu, noctuq; aſſiduis curis angi pp abſentiā mariti, & eius pericula, ſed magis tamen nocte.

noċte.[Latet noċte)Eadem ſententia vſa eſt ſupra Hermione ad Oreſtem. Cum tamen altus eqs Titan radiantibus inſtar: Perfruor infelix liberiore malo &c. [Nox grata) Dicit quare maior dolor ſit ei noċte, quam die: qa nox aptiſsima eſt voluptatibus puellarum, ſub quarũ collo mariti brachia tenere ſolent: & eas crebo ampleċti,& oſculari. [Aucupor) Dicit ſe multa ſomniare de marito: quæ licet ſint falſa, tamen afferunt voluptatem.[Aucupor)Capio.[Mendaces) Falſos. [Cœlibe leċto).i. ſine marito.nam cœlebs dicitur teſte Priſciano,quaſi cœleſtem vitã agẽs. Cœlebs autem dicitur qui, vel quæ coniugio non copulatur.

* vetita.

Horat.in epiſtolis. Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita. [Iuuant) Deleċtant. [Dum careo veris) .i. dum nõ habeo vera gaudia cum marito meo. [Sed ſua) Dicit ſibi apparere triſtitia omina.ſ.imaginem ipſius Proteſilai mortui. [Pallens) Mortua. Virg.Ora modis attollens pallida miris. [Occurrit) Apparet. [Cur venit à verbis) .i. cur videor audire te multa conqueri? [Excutior)Violenter excitor. [Adoro).i. oro. [Simulacra noċtis).i. ipſos ſomnos: qui noċte habentur.[Meo fumo) i.meo ſacrificio, quia vbique ſacrifico. [Super).ſ.thura.[Quæ).ſ thura.

* Inuideo cum actiuo.

[Sparſa)Madefaċta,& aſperſa lacrymis.[Relucent) Incenduntur. [Vt ſolet) Comparatio eſt.[Surgere) Creſcere. [Flamma enim vino ſuperfuſo maior fieri ſolet. [Quando ego) Oſtendit quanto affeċtu eius reditũ expeċtet. [Languida)Reficiens. [Soluar) Cadam.[A mea lętitia)Vt enim

* Referas arma fac iſta Ioui.

nimio dolore: ita, & nimia lætitia homines deficere ſolent:imò & plerunque mori, refert Valerius Maximus lib.ix exemplum in duabus mulieribus: quæ nimia lætitia ex iſperata ſalute filiorum, quos periſſe audierant, expirauerũt. [Referas) Narres: vt ſolent mariti à bellis reuerſi. [Iuuabit) Deleċtabit, placebit. [Rapies) A me.[Reſiſtunt) Remorantur retardantur. [Apte) [Conuenienter: grate. [In his) .ſ.oſculis. [Prõptior) Paratior. [Dulci) Grata. [Mora) Spatio: quia recreata aliquantulum hoc ſpatio oſculandi promptior poſtea efficitur ad narrãdum. [Sed cum Troia) Oſtẽdit ſuperius ſe deleċtari falſis ſomnijs de marito ſuo: quem interdum ſomniat eſſe ſecum: poſtea verò oſtendit quanto affeċtu eum reuerti op-

* Aliqui libentius legunt: Sit tibi cura mei: ſit tibi cura tui.

tet, & ſperet: nunc dicit, quod quando recordatur belli Troiani,& nauigationis eius, amittit omnem ſpem. [Subit) Venit in mentem.[Fretum) Per quod nauigas,quod habet tot, & tãta pericula. [Cadit) Deficit. [Hoc

Aucupor in leċto mendaces cœlibe ſomnos:
  Dum careo veris, gaudia falſa iuuant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
  Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior ſomno: ſimulacraque noċtis adoro:
  Nulla caret fumo Theſſalis ara meo.
Thura damus, lacrymaſq; ſuper: quæ ſparſa relucẽt:
  Vt ſolet affuſo ſurgere flamma mero.
Quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
  Languida lætitia ſoluar ab ipſa mea?
Quando erit, vt leċto mecum bene iunċtus in vno
  Militiæ referas ſplendida faċta tuæ?
Quæ mihi dum referes: quamuis audire iuuabit:
  Multa tamen rapies oſcula, multa dabis.
Semper in his aptè narrantis verba reſiſtunt:
  Promptior eſt dulci lingua * referre mora.
Sed cum Troia ſubit, ſubeunt ventiq́ue, fretumq́ue:
  Spes bona ſollicito viċta timore cadit.
Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
  Me mouet: inuitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reuerti?
  A patria pelago vela vetante datis.
Ipſe ſuam non præbet iter Neptunus ad vrbem:
  Quò ruitis? veſtras quiſque redite domos.
Quò ruitis Danai? ventos audite vetantes:
  Non ſubiti caſus, numinis iſta mora eſt.
Quid petitur tanto, niſi turpis adultera, bello?
  Dum licet, Inachiæ vertit vela rates.
Sed quid ego reuoco hæc? omen reuocantis abeſto:
  Blandaque compoſitas aura ſecundet aquas.
Troadas * inuideo: quæ ſic lacrymoſa ſuorum
  Funera conſpicient: nec procul hoſtis erit.
Ipſa ſuis manibus forti noua nupta marito
  Imponet galeam: barbaraque arma dabit.
Arma dabit: dũque arma dabit, ſimul oſcula ſumet:
  Hoc genus officij dulce duobus erit.
Producetque virum: dabit & mandata reuerti:
  Et dicet, * referas iſta face arma Ioui.
Ille ferens dominæ mandata recentia ſecum,
  Pugnauit cautè: reſpicietque domum.
Exuet & reduci clypeum: galeamq́ue reſoluet:
  Excipietq́ue ſuo corpora laſſa ſinu.
Nos ſumus incertæ: nos anxius omnia cogit,
  Quæ poſſunt fieri, faċta putare timor.
Dum tamen arma geris diuerſo miles in orbe:
  Quæ referat vultus, eſt mihi cera, tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
  Dicimus: amplexus accipit illa meos.
Crede mihi plus eſt, quàm quod videatur, imago:
  Adde ſonum ceræ: Proteſilaus erit.
Hanc ſpeċto: teneoque ſinu pro coniuge verò:
  Et tanquam poſſit verba referre, queror.
Per reditus, corpuſque tuum, mea numina, iuro:
  Perque pares animi, coniugijq́ue faces:
Perque, quod vt videam canis albere capillis:
  Quod tecum poſſis ipſe referre caput:
Me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
  Siue quod heu timeo, ſiue ſuperſtes eris.
Vltima mandato claudetur epiſtola paruo:
  * Sit tibi cura mei: ſit tibi cura tui.

quoque)Quia ſupra dixit,ſe audiſſe eos remorari in Aulide: dicit nunc, ꝙ veretur: ne illud ſit malũm omen: ne dei ꝑ hoc ſignificent, quod nolint vos nauigare.[Exire) Diſcedere ex Aulide. [Mouet) Terret, & turbat me. [Inuitis) Contrarijs: & vos prohibẽtibus.[Quis velit,)q.d.nullus: & eſt argumentum à maiori ad minus: ſi enim nemo contrarijs ventis vellet redire in patriã ſuã, cuius quiſque cupidiſſimus eſt: quanto minus deberet vẽtis cõtrarijs, & mari prohibẽte à patria ſua diſcedere? [Ipſe ſuam) Oſtẽdit nunc,quod cõtrà voluntatem numinũ nauigent:dicit.n. Neptunũ Deũ maris impedire eorũ nauigationẽ ad deſtruendã Troiam,q̃ ipſe condidit,vnde ſupra Perdere quos poſſis melius Neptunia præbẽt Pergama.i. à Neptuno cõdita.[Quò ruitis?) Quò vaditis ita præcipites, & incõſiderati? [Domos) .ſ. veſtras. [Audite) Sentite & eis ne reſiſtite. [Iſta mora) Quã nunc facitis in Aulide,cũ nõ poteſtis inde diſcedere.[Non eſt ſubiti caſus) .i. nõ eſt fortuita, & ex aliquo ſubito caſu,vt vos fortaſſe putatis. [Eſt num.) Deeſt ſed.i.ſed eſt diuinæ voluntatis.[Quid petitur) Arguit à cauſa, dicit.n. cãm eſſe turpem,& inhoneſtã,cui nullum debeant pręſtare fauorem, quia tanto bello repetitur tantũmodo adultera. [Rates Inachiæ) .i. græcæ,vel argolicæ. Nam Inachus pater Iõis regnauit Argis, vnde argiui nonnunquã Inachi dicuntur. [Vertite vela).i.reuertimini in patriam. [Dum licet) Vobis.[Sed quid ago reuocans) Sic legendum eſt,nõ autem ego, cuius vltima ſyllaba ſemper breuis eſt. [Omen reuocantis abeſto).i. vtinã nullũ ſit malũ omen ex reuocatiõe mea.[Cõpoſitas) Quietas.[Blãda) Mitis, ſuauis. [Troadas) Dicit feliciores eſſe mulieres Troianorũ,cõtra quos geretur bellũ q̃ vxores Græcorũ,qui gerẽt ipſum bellũ.[Troadas inuid.)Pro Inuideo troadib. .i.fortunæ Troianarũ notanda hæc locutio, vbi inuideo cum ſolo accuſatiuo, ſine datiuo,iungitur, quod nuſquam alibi me legere memini, nam cum accuſatiuo, & datiuo ſæpe ponitur, vt Téne, inquit, miſerande puer, cum læta veniret Inuidit fortuna mihi? &, Liber pampineas inuidit collibus vmbras. [Funera) Cædes.[Suorum) Maritorum, vel parentum, & fratrum.[Noua nupta)Paulò antè maritata. [Suis) Proprijs. [Barbara Troiana. [Sumet) A marito.[Simul)Dãdo arma.[Officij) .ſ. oſculandi. [Dulce) Gratum. [Duobus) Marito, & vxori. [Producet) Procul ducet, & comitabitur. [Mandata reuerti).i. mandata, vt reuertatur. [Referas)

Hvber. E t o t) De.l.[Modo) .i. paulò antè. [Vni) Soli.[Cetera turba) Fratrum tuorum.[Iacet) Perijt. [Clauſa) Narrat infortunium ſuum.[Coërcita) Ligata: conſtricta. [Cauſa ſupplicij) Cauſa pœnæ. [Eſt fuiſſe piam) Eſt propter pietatem peperciſſe tibi.[Quod manus) Ecce pietas.[Sum rea) Accuſor.[Demittere ferrum iugulo) .i. te iugulare. [Laudare) A patre meo. [Scelus) Te interficiendi.[Præſtat) Melius.[Sic) Interficiendo te.[Non piget) Quia fuit voluntarium factum.[Immunes) Vacuas. [Cædis) Occiſionis tuæ. [Me pater) Dicit quod quãuis pater ei paret omnia genera crudeliſſimæ mortis, quæ commemorat: non tamen poterit efficere: vt eam pœniteat peperciſſe ipſi Lynceo, & vſam fuiſſe ea pietate.[Licet) Quamuis.[Quẽ non violauimus) Quem non læſimus vlla iniuria. [Quæq;) Duæ ſunt dictiones: & ſubauditur, licet.[Tẽdat) .i. immittat.[In ora) In faciem meã.[Faces, quæ aderant) .i. quæ erant incenſæ. [Sacris) Nuptialibus.[Aut) Subaudi, licet.[Nõ bene tradidit) Non Iuſtè, neque honeſtè mihi tradi-

Lynceo non Lino legẽdum eſt Euſebij auctoritate. dit ad interficiendum maritum meum.[Nece, qua vir non cecidit,) Id eſt licet moriar ea nece, & morte: quam maritus meus euaſit.[Non tamen efficiet) Pẽdet ſenſum vſque ad hunc locũ. [Ora morientia) .i. ora mei morientis.[Pœnitet) .ſ. facti. [Non eſt) .ſ. Hypermneſtra. [Danaũ) [Patrem meum.[Sceleris) Crudelitatis, quam mãdauit.[Sorores) Quæ perfecerunt crudelia mandata patris.[Hinc euentus) .ſ. pœnitendi. [Facta nefanda) .i. crudelia: nã nefandorũ, non piorũ operũ pœnitere ſolet. [Cor pauet) Amplificat beneficiũ ſuũ, & deſcribit totum negociũ. [Admonitu) .i. recordatione. [Temeratæ) Pollutæ, fœdatæ.[Præpedit) Impedit.[Oſſa dextræ) .i.

** Cadat.* digitos.[Quã tu) Argumentum eſt magnũ ſuę pietatis.[Timet) .i. dextra mea.[De cedæ) De occiſione. [Non facta ſibi) A ſe .i. quã nõ fecit. [Quam) .ſ. dextrã. [Putes) Pro putet aliquis. [Potuiſſe fungi cæde mariti) .i. potuiſſe interficere maritũ. [Sed ta-

** Præcidit.* men) Licet timeat. [Experiar) Tentabo, & conabor ſcribere. [Modo facta) Incipit narrare totius facti proceſſum, ſumpto initio, vnde oportuit. [Modo) Vel nuper, & paulò antè, vel tãtummodo. [Crepuſcula) Creperũ, Var. & Feſto teſtibus dubium ſignificat: inde crepuſculũ dicitur: cũ neq; lux, neq; tenebræ ſunt .i. cũ dies, an nox ſit, dubium eſt. id aũt tp̃s tã matutinũ, q̃ veſpertinũ intelligimus: hic de veſpertino intelligẽdum eſt: quod declarat, cum dicit: Vltima pars lucis: primaq; noctis erat: nam eo tp̃e nuptiæ fiebãt. [Inachides) Proneptes Inachi: nã Inachus genuit Io: ex ea, & Ioue natus eſt Epaphus: Ex Epapho Belus priſcus: ex Belo, vt diximus, Aegyptus, & Danaus, cuius hæ ſunt filię ergo Inachides.[Pelaſgi) Fuit rex, à quo populi, quibus imperauit, pelaſgi dicti ſunt: qui poſtea, vt ſupra diximus, Danai ſunt noiati. [Socer) Aegyptus. [Armatas) Gladijs inſtructas quos Danaus nobis dederat. [Pręcictę auro) .i. ornatę ſicut in regalib. nuptijs mos erat. [Impia) Quę ab impijs offerebãtur.[Inuitos) Non libenter accipiẽtes ipſa thura, & ſacrificia, q̃ ab impijs offerebantur.[Vulgus Hy.) Hęc vox celebratᷓ i nuptijs, & epithalamijs, in uocabatᷓ.n. Hymenęus deus nuptiarũ: vt ẽt Catullus oñdit. Hymenęe legẽdum eſſe i vctõ ſupra alibi diximus: nã hymenęa i actõ dicere nõ poſſumus, ſed Hymenęõ.[Fugit) Quia ad ifauſtas nuptias nõ ſolet venire: vnde ſupra Hypſipyle. At mihi nec Iuno: nec hymẽ, ſed triſtis Erinnys Pręculit infauſtas ſanguipolenta faces.[Ipſa cũ. Io.) Quę ſolet adeſſe coniugijs. [Ceſſit) Diſceſſit. [Ab vr. ſua) .i. ab argis: vbi p̃cipuè colitᷓ, & eo loco maximè delectatur: qa vt Ser. ſcr. Argis nata eſſe dr̃: vnde ipſa in. vj. Faſt. inq̃t. Pęniteat Spartẽ Argosq;, measq; Mycenas: Et veterẽ Latio ſuppoſuiſſe Samũ. Samõ aũt dilexit: qa in ea cũ Ioue nuptias celebrauit: dicit ergo eã fugiſſe ab argis, ne intereſſet talib. nuptijs. [Dubij) .ſ. ſpõſi.[Ferũtur) Eũt.[In tha. buſ. ſua) In thalamos, q erant futuri buſta eorũ eſt aũt appoſitio.[Dubij) Labãtes.[Mero) Propter vinũ, qđ biberãt.[Frequẽtes) Dẽſati, & circũdati.[Impediente) Ligate.[Madidas) Vnguẽto delibutas.[Premũt ſtr.) .i. iacẽt i lectis. [Digna fun) Quę ſtrata magis erãt digna funere, quã m nuptijs. [Graues) Grauati & oppreſſi. [Sõno) Qui maximè ex cibo, & vino fit.[Alta quies) .i. p̃fundus ſomnus. Iuu. & nos cõſiliũ dedimus Syllę, priuatus vt altũ Dormiret.[Per Ar. ſe.) .i. vbi nullus erat timor: dicitᷓ aũt hoc argos, & hi argi.[Quodq; vereb.) .i. qđ timebã .ſ. cædes meorum patruelũ. [Calor reliq̃t corpus) Quia ex timore, vt ſępe notauimus, efficimur frigidi.[Vtq; le.) Cõparatio eſt.[Graciles) Tenus.[Ariſte) Sũmitates ſegetũ.[Vibrantᷓ) Mouẽtur.[Comas) Frõdes. [Populi) Arboris.[Ipſe) Tu. [Iacebas) Dormiebas). [Erãt ſop.) .i. erãt vina, q̃ facerẽt ſoporẽ.[Violẽtia) Crudelia. [Erigor) Ex lecto.[Tela) Gladiũ.[Malè ſubl.) Nõ fortiter eleuato: vel malè, nõ iuſtè cõtra maritũ. [Iuſſu parẽ.) q mortẽ minatus fuerat: niſi te interficerẽ.[Admoui) Appropinquaui.[Timor) q a naturaliter iſitus ẽ mulierib.[Pietas) Mea erga te.[Crudelib. au.) .i. p̃hibuit, ne auderẽ interficere.[Dextera) Mea. [Mandatũ) .ſ. à patre meo. [Sinus) veſtes.[Sono) voce.[Exiguo) Tenui. demiſſo, ne audirer. [Sęuus) dicit hęc v̾ba ſecũ.[Iſte) Lynceus.

IN XIIII. EPISTOLAM ARG.

DANAVS Beli priſci filius ex pluribus coniugibus quinquaginta filias ſuſcepit, quas dum Aegyptus eius frater, cui totidem erant filij, poſtulaſſet in nurus, Danaus oraculi reſponſo comperto, ſe manibus generi moriturum, volens periculum euitare, conſcenſis nauibus Argos venit. Indignatus autem Aegyptus, eo quod ſpretus eſſet, filios cum exercitu ad illum oppugnandum miſit, hac lege, vt non niſi interempto Danao ad ſe redirent, aut filiarum connubia iuſſent. Ille autem obſidione coactus filias ſe daturum ſpopondit. Sed puella accepto à patre gladio, vt iuſſum erat, prima nocte cum vino lætitiaq; calentes iuuenes in profundiſſimum ſoporem deſcendiſſent, vnaquæq; ſuum iugulauit, ſola Hypermneſtra excepta, quæ Lino, quem Euſebius Lynceum appellat, marito ſuo miſerta pepercit, ſuaſitq; vt ad patrem Aegyptum detecto facinore cum primum fugeret. Sed cum pater Danaus ab omnibus perfectum facinus intellexiſſet, præterquã ab Hypermneſtra, eam crudeliſſimè vinctam in carcere ſeruandã tradidit. Quare Linum patruelem, eundemq; maritum, quem ſeruauerat, hac epiſtola rogat, vt vel opem ferat, captiuitateq; liberet, vel ſi mori contingat, vt ſepultura honore non careat. A Lino tandem Danao trucidato fuit liberata.

HYPERMNESTRA LYNCEO.

MIttit Hypermneſtra de tot modo fratribus vni:
Cetera nuptarum crimine turba iacet.
Clauſa domo teneor, grauibusq́ue coërcita vinclis:
Eſt mihi ſupplicij cauſa, fuiſſe piã.
Quod manus extimuit iugulo demittere ferrum:
Sum rea: laudarer, ſi ſcelus auſa forem.
Eſſe ream præſtat, quàm ſic placuiſſe parenti:
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violauimus, vrat:
Quæq́ue aderant ſacris, tendat in ora faces:
Aut illo iugulet, quem non bene tradidit, enſe:
Vt qua non cecidit vir nece, nupta * cadam:
Non tamen, vt dicant morientia, pœnitet, ora,
Efficiet: non eſt, quam piget eſſe piam.
Pœniteat ſceleris Danaum, ſæuasq́ue ſorores:
Hic ſolet euentus facta nefanda ſequi.
Cor pauet admonitu temeratæ ſanguine noctis:
Et ſubitus dextræ * præpedit oſſa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuiſſe mariti:
Scribere de facta non ſibi cæde timet.
Sed tamen experiar. Modo facta crepuſcula terris:
Vltima pars lucis, primaq́ue noctis erat.
Ducimur Inachides magni ſub tecta Pelaſgi:
Et ſocer armatas accipit ipſe nurus.
Vndique collucent præcinctæ lampades auro:
Dantur in inuitos impia thura focos.
Vulgus hymen hymenæe vocant: fugit ille vocantes:
Ipſa Iouis coniux ceſsit ab vrbe ſua.
Ecce mero dubij comitum clamore frequentes,
Flore nouo madidas impędiente comas,
In thalamos læti, thalamos ſua buſta, feruntur:

Lynceus.[Sit comes germanis) Interficia*t*ur, ſicut alij fratres ſui.[Fœmina) Oſtendi nunc, q*uod* non poſſit eum interficere, & arguit à ſexu, cam dicit fœmina: arguit ab ætate, cum dicit, & Virgo.[Molles) Muliebres. [Quin age) More muliebri variat conſilium, hortatur nunc ſeipſam ad interficiendum eum: cum antea dixerit ſe nō poſſe. [Fortes) Animoſas.[Credibile eſt).i.credendum eſt. [Si manus) Etiam mutat conſilium, & dicit, quod ſi eſſet poſſibile, quod poſſet admittere cædem, interficeret potius ſeipſam & Lynceum. [Hęc manus).ſ.mea.[Haud) Non. [Patruelia regna).ſ.regna patrui: nā Danaus coactus fuerat, non ſolùm dare filias vxores filijs fratris: vt dictū eſt: ſed etiā regna ſua.[Forēt danda generis externis).i. peregrinis, quia Danaus nō habet filios maſculos.[Quid fecimus ipſæ).i.nos quid peccauimus? quare debeamus fieri homicidæ? [Commiſſo) Peccato. [Quid mihi) Ad ſeipſam loquitur. [Tella bellica).i.quæ bello conueniunt.[Quid puellę).ſ.faciunt. [Lana, coluſq;) Quia hæc conueniunt mulieribus. [Hæc ego).ſ.mecum dixi. [In tua mēbra) Quia incūbebam ſuper te. [Petis amplexus) Dum vis me amplecti. [Iactas) Moues in ſomnijs. [Facta ſaucia) Vulnerata. [Penè) Ferè: cum iandiu eſſem morata in hac cogitatione. [Lucē) Quæ appropinquabat. [Expulerāt tuos ſomnos).i. excitauerant te. [Age) Hortantis. [Belide) Nepos Beli, vt ſupra monſtratū eſt. [Perennis).i.perpetua.[Inertia) Pigritia.[Fortia tela).i.enſem: qui ſolet eſſe telū fortium.[Quærenti).ſ.tibi.[Sinit) Permittit.[Ipſe) Ego.[Moro) Remaneo.[Vnus).i.tu ſolus. [Abes) Dees. [Sūmæ criminis).i.numero, & complemento cædis. quia ſi tu fuiſſes interfectus, oēs fuiſſent interfecti. [Malè) Inique.[Iacturam) Damnum.i. ægre fert te ſolùm nō fuiſſe interfectum, & defuiſſe morti aliorū. [Cognatæ) Conſanguineæ. [Eſſe parum ſanguinis factū).i. queritur, quod paucus ſanguis ſit fuſus propterea quod tu ſolus aberas numero. [Carcer habet me raptam capillis,) Id eſt ego rapta, capillis in carcere ſeruor. [Hæc meruit) Parentheſis eſt, & eſt ironia. [Hæc,) Id eſt talia: ordo eſt. [Abſtrahor à pedibus patrijs) Et carcer habet me raptam capillis. reliqua, vt dixi, dicta ſunt per parentheſim.

Strataque corporibus funere digna premunt.
Iamque cibo, vinoque graues, ſomnoque iacebant:
Securumque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audieram: quodque verebar, erat.
Sanguis abit: mentemque calor, corpuſque reliquit:
Inque nouo iacui frigida facta toro.
Vtque leui Zephyro graciles vibrantur ariſtæ:
Frigida populeas vt quatit aura comas.
Aut ſic, aut etiam tremui magis. ipſe iacebas:
Quæque tibi dederam vina, ſoporis erant.
Excuſſere metum violenti iuſſa parentis:
Erigor: & capio tela tremente manu.
Non ego falſa loquor: ter acutum ſuſtulit enſem,
Ter malè ſublato decidit enſe manus.
At rurſus monitis, iuſſuque coacta parentis
Admoui iugulo tela paterna tuo.
Sed timor: & pietas crudelibus obſtitit auſis:
Caſtaque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata ſinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia verba ſono.
Sæuus Hypermneſtra pater eſt tibi: iuſſa parentis
Effice: germanis ſit comes iſte ſuis.
Fœmina ſum, & virgo, natura mitis, & annis:
Non faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age: dumque iacet, fortes imitare ſorores:
Credibile eſt cæſos omnibus eſſe viros.
Si manus hæc aliquam poſſet committere cædem,
Morte foret dominæ ſanguinolenta ſuæ.
Quid meruere necem patruelia regna tenendo?
Quæ tamen externis danda forent generis.
Finge viros meruiſſe mori: quid fecimus ipſæ?
Quo mihi commiſſo non licet eſſe piam?
Quid mihi cum ferro? quid bellica tela puellæ?
Aptior eſt digitis lana, coluſque meis.
Hæc ego: dūque queror, lacrymæ ſua verba ſequūtur:
Deque meis oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus: ſopitaque brachia iactas:
Penè manus telo ſaucia facta tua eſt.
Iamque patrem, famuloſque patris, luceque timebā:
Expulerant ſomnos hæc mea dicta tuos.
Surge age Belide, de tot modo fratribus vnus:
Nox tibi, ni properes, iſta perennis erit.
Territus exurgis: fugit omnis inertia ſomni:
Aſpicis in timida fortia tela manu.
Quærenti cauſam, dum nox ſinit, effuge, dixi.
Dum nox atra ſinit, tu fugis: ipſa moror.
Mane erat: & Danaus generos in cæde iacentes
Dinumerat: ſummæ criminis vnus abes.
Fert malè cognatæ iacturam mortis in vno:
Et queritur factum ſanguinis eſſe parum.
Abſtrahor à patrijs manibus: raptamque capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.

[Nuptarum).ſ. ſororum Hypermneſtræ. Ego teneor clauſa, domo, & coërcita).i.conſtricta, ne exeam. [Grauibus vinclis) Pro vinculis. [Fuiſſe piam).i q*uod* fuerim pia. Nam verbum eſt, dū ſupponitur verbo, ſecum accuſatiuum trahit. [Eſt mihi cauſa ſupplicij,) Hoc eſt, quod te non occiderim, vt ſorores ſpōſos ſuos, fratres tuos: afficior huiuſmodi ſupplicio. [Ego ſum rea).i.criminor, & accuſor à patre. [Quòd).i.quia. [Manus).ſ. mea. [Extimuit immittere iugulo).i.in iugulum tuum, qui eſt in gutture ſanguinis meatus. [Ferrum).i. gladium aut Mucronē. [Et ego laudarer).ſ. à patre. [Si forem).i. eſſem. [Auſa ſcelus).ſ. homicidij. [Præſtat).i.melius, & præſtantius eſt. [Eſſe ream).i. quod ſum rea. [Sic).i propter pietatē, & ſine cæde mariti. [Quam placuiſſe).i.quam quod placuerim. [Sic).i. per ſcelus. [Parenti).i. patri. [Non piget).i. non triſte eſt mihi, nec pœnitet. [Me habere manus immunes).i.non participes, & operatrices. [Cædis).i. occiſionis. [Licet).i. tametſi. [Pater vrat me igne).ſ. regali. [Quē non violauimus) ſ.in nuptialibus tedis, ac facibus. [Quęque).i. & quæ, hoc eſt, & licet. [Tendat in ora).i.in faciem: nā id fieri ſolet ijs, qui exurūtur, vt ſuffocētur. [Faces).ſ. nuptiales. [Quæ aderant ſacris).ſ.nuptialibus, & Hymeneis. aut licet pater iugulet me illo enſe, quem tradidit.[Non bene).i.indecenter, & iniuſtè contra fidem, & æquitatem. [Vt videlicet ego nupta cadam) Supple ea nece, qua vir nō cecidit. [Tamen pater non efficit ora) Supple mea. [Morientia).i.etiā in morte. [Dicant, pœnitet) Supple non perpetraſſe facinus. nam ſupple Hypermneſtra. [Non eſt) Supple ea, quā piget eſſe piam. [Pœniteat).i. iuſtum eſt, vt pœniteat: aut imperandi eſt. [Danaum).ſ. patrē meū, ſed aptius dicit, Danaū, quaſi ſceleſtum illū hoīem, qui tantum ſcelus præcipere auſus eſt. Nam in patris cōpellatione neſcio quid ſacrilegij eſt, ſi execratio commiſceatur, quātùcunque ſceleſtus ſit. [Pœniteat et. Da.ſcel & ſo. ſæ.).i.immites. [Hic euē.).i.pręſentia. [Solet ſe.fa.ne.) q.d.non pia, quia neminē propriē pœnitet, qui malè nil commiſit. [Corpa.ad) Facta digreſſione recitat facinoris atrocitatem, vt & in ſe commiſerationem, & in patrem odium concitet. [Admonitu).i.admonitione, ac cōmemoratione. [Noctis te.) Pollutæ, & contaminatæ. [Sanguine).i. effuſione ſanguinis. Quia enim nocte in tēpeſta ne bonum quidē opus faciendum eſt, grauius puniuntur, qui ſcelus perpetrant. [Et ſubitus tremor præpedit).ſ.aſcribendo dextram. Ea ſupp. [Quā tu putes).i.putare poſſis. [Potuiſſe fungi cæde).i. occidendi negocium explere. [Non timet ſcr.de cæde facta ſibi).i. à ſe. Sed manus mea timet ſcribere de cæde, ergo non potuiſſet fungi cæde. Aut cum interrogatione. [Quam pu.po.ſun.cæ.ma.) q.d.nō ma-
num

ASCEN. MITTIT Hypermneſtra de tot modo fratribus vni) Nihil eſt tota epiſtola facilius: ne nihil tamen dicam, ordinem ſubinde cōtraxero, qui talis eſt. Hypermneſtra filia Danai, & vxor Lini, ſeu Lyncei patruelis eius (Patrueles autem ſunt patrui.i.fratris paterni liberi) mittit ſupple ſalutē, aut epiſtolam. [Vni modo).i. Lino, aut Lynceo, qui modo vnus eſt. [De tot) Videlicet quinquaginta fratrib. [Cetera turba).i.multitudo fratrum. [Iacet).ſ. proſtrata.[Crimine,) Id eſt homicidio.

num meam: quia timet ſcribere de cæde nõ facta ſibi.i.à ſe. [Sed tñ exp.).i.ſcribere conabor de cæde, quã facere non potui. [Vltima pars lu.&c.) Sic legendum eſt, nã qui legeret, Vltima pars noctis, primaque lucis erat. totã inuerteret ſententiam. crepuſculum.n. eſt tẽpus dubium, cũ tenebræ lucẽ vincere incipiunt, & diluculum ecõuerſo, cũ lux diſcernitur à tenebris fugatis duci aũt ſolent nuptæ ſub noctẽ, quæ tũc imminebat. Vnde dicitur, dum nox finit, effuge, dixi: dũ nox atra finit. [Nos Inachides).i. puellæ Argiuæ ab Inacho argiuorum rege originẽ ducẽtes, aut denominatæ. [Ducimur ſub te.).i. in regiam. [Magni Pe.).i. quam regiam, aut quæ tecta pelaſgus Argis extruxerat. [Et ip.Io.) Hoc eſt legatus Aegypti, & eius locũ tenẽs. [Accipit nu.).ſ. nos filias Danai, filiorũ ſuorum ſponſas. [Armatas).ſ. armis inuaſimus, videlicet mucronibus, quos pater ſingulis dederat. [Vulgus).i. totus populus. [Vocat).ſ. in ſignũ lætitiæ, & gaudij nuptialis. [Hymen Hym.) Hoc eſt vocando dicunt Hymẽ, ò Hymenæe, Hymẽ, ò Hymenæe. alij legunt vocat, vt ſit cõgruitas in voce, alij vocãt, vt ſit in ſenſu, quia collectiuum eſt. [Ille).ſ. Hymen deus nuptiarum. [Fugit voc.) Quia noluit adeſſe, cũ infelices ſciret fore nuptias, nec veras, ſed ſimulatas. [Ipſa).ſ. pronuba, & cui vincla iugalia curæ, vt dicit Maro. [Coniux Io.).ſ. Iuno. [Ceſſit ab vrbe ſua).ſ. Argis. vnde Aen.j. veteriſque memor &c. Prima quod ad Troiam pro caris geſſerat argis. [Ecce,) q.d. ex improuiſo. [Dubij).i. incerti, quid agerent. [Mero).i. pp vinum per inſidias propinatũ. [Frequentes).i. celebrati. [Clamore comitũ).ſ. ſtipantiũ, & hoc. [Nouo flore imp.).ſ. ne volitarent. [Comas mad.).i. cęſariem delibutã. [Feruntur) Nõ dicit, ducuntur, ſed quaſi agantur. [In thal.) Thalamos dicit. [Sua buſta).i. ſepulcra qa illic occidendi erãt, & æterno ſomno ſepeliendi. buſtũ aũt dr, quaſi bene vſtum, & eſt receptaculum cinerum vſtorum, quæ in vrna condebãtur, vnde ab vrẽdo dicta ſunt, ſicut vſtrina locus, vbi fiebat cadauerum vſtio. [Et premunt corp.ſun.ſtr.).i lectos ſtratos. [Digna fun.).i. dignos talium morte. [Iáque ci.vi.gra.&c.) Hic locus approbat, quod prius diximusq; legendum.ſ. eſſe, Vltima pars lucis, &c. quia nõ eſt veriſimile i vinolentos & ſomnolentos in diluculo fuiſſe, ſed vinolentos ab Danao dimiſſos in hoſpitium: qđ à coacto patruo ſuſceperant. [Per Arg.ſec.) Argos ciuitas eſt in Achaia, in ſingulari neutri generis, in plurali maſculini declinaẽ .n. hi Argi Argorum. ſed tũc etiam populum Argiuum ſignificat. Eſt eiuſdem nõis in Attica, & in Theſſalia, ſeu Pelaſgia. [Securũ) Dicitur, quod ſeorſum eſt à cura, licet ſit in periculo. Accipitur ergo more poëtico continẽs pro contento, Argos pro Argiuis.

Et declamat per contentionem, quia alij ſecuri, ſed circum me gemitis. Sicut Aen.iiij. Cetera p terras aĩalia ſomnus habebat, &c. [Quodq́ue verebar erat) Sic Sen. [Quidquid verebar, accidit. Et potui facile ſuſpicari maritos interfectos, quia & ipſa ad hoc mucronem acceperat [Graciles Ariſtæ).i ſpicæ, quia Zephyro ſtante necdum propriè ariſtæ ſunt, quæ ab ariditate dicuntur, ſed ſpicæ graciles ſunt: ſtat.n. primò vere: vnde in Georg. Verè nouo gelidus canis cum mõtibus humor Liquitur, & Zephyro putris ſe gleba reſoluit. [Frigida pop.) Id in Autumno fit. ſed tã Ver, q̃ Autumnus vẽtos habet plurimos. Aut ſic tremui, aut etiã magis. [Ipſe).i. tu ſecurus eras. ſed nõ tutus iacebat.ſ. intrepidus. [Quęque).i. & quæ, hoc eſt, & vina, quæ dederã tibi, erant ſup. vina ſoporis.i. ſoporifera, aut cauſa ſoporis. [Violentia iuſſa) Poëticè. nã etiam oratoriè dicere potuiſſet violenti iuſſa parentis: ſed gratius violentiã in iuſſa retorquet, quaſi iuſſa nõ parẽtem inculet. [Suſtulit).i. ſurſum tulit, & erexit: vt demittã in iugulum. [Sublato).i. ſurſum lato. [Malè).i. ad maleficium. [Admoui iugulo).i. ad iugulum. [Refugit) Media longa pręteriti eſt tẽporis. [Purpureos laniata ſinus) Docet ſe pietate victã, eamq́ue plus potuiſſe, q̃ parentis ſæui mãdata: docetq́ue, quõ Lynum, ſeu Lynceum ad fugam cohortata ſit, & ob pietatẽ a patre capta. [Purpureos ſinus) Non veſtes dicã, nam noctu veſtita, non erat, ſed pectora rubicundula, quia dictura eſt, dum peris amplexus &c. Et licet ſub veſte pugionem in thalamos intulerant, verò ſimile eſt tñ, nudas cõcubuiſſe. [Sæuus Hypermneſtra.) Ordo eſt. O Hypermneſtra pater eſt tibi ſæuus. ſic in Bucolicis, Eſt mihi nanque domi pater, eſt iniuſta nouerca. & eſt pondus in vocabulo pater, ſic Dauus in Andria. [Pater eſt Pãphile. [Imitare) Imperatiuus modus cohortatiuè poſitus. [Quid meruere necem) Argumentatur contra patrem. [Quid).i. in quo meruere necẽ? [Tenendo).i. occupando. [Regna patruelia,) q.d. in nullo. vnde addit. [Quę tñ externis danda ſo.ge.) Et accipitur tamen, pro tandem: aut quę tñ, nihilominus: cum non ſint Danao maſculi, danda forent generis externis, & ideo potius filijs fratris, cum nõ putarent illicitum, tunc inter patrueles matrimonium: vt patuit de Oreſte, & Hermione. [Finge).i. pone caſum, q̃ viri meruerint necem. [Belide) Vocatiuus eſt a nominatiuo Belides.i. ò nepos Beli. [Aſpicis inti.) Antitheſi, & intermixtis epithetis comparauit ornatum. [Parum ſanguinis) Quia ſciunt ſe à genero perimendum, ad quod facinus vnus ſufficiebat. [Vnus abes ſummæ).i. à ſumma criminis.ſ. committendi, quia debebant quinquaginta occidi: & eſt rarum, abeſſe cum datiuo iungi.

HYPER.

* Hæc fabula tractatur ab Ouid. in primo Met.

* Quæri

SCILICET) Dicit hanc infelicitatem ſuam in mulieribus ſuæ domus procedere ex ira Iunonis ab eo tempore incepta: quo Iò Inachi filia mutata eſt. [Ex illo) Tempore, [Bos) Iò: quę erat iuuẽca. [Facta Dea ex boue) Quia poſtea in Deam conuerſa eſt: vt gentilitas credidit: & fabulæ tradunt, & preſertim Ouid. & hic: libro primo Met. Fuit enim Iò Inachi Argiuorũ fluuij filia pulcherrima: quæ à Ioue amata cũ eius preces ſperneret: ſubita nube tecta cõpreſſa eſt, & ne puella à Iunone, quæ adulteria Iouis obſeruabat deprehenderetur: in vaccã transfigurata eſt, quam fraudem cum Iuno intellexiſſet, petiuit eam vaccã munus ſibi dari Iupiter veritus, ne negando proderet puellã: tametſi inuitus ei tradidit. Iuno, ne vnquã eius pellex cum marito cõcubere poſſet. Argo Ariſtoris filio cẽtum oculos habenti ſeruãdam tradidit: quo à Merc. in ſoporem canendo inducto, & interfecto, eius oculi in caudam Pauonis trãsfigurati ſunt. Iò cũ ab Iunone ob interfectum Argum indignata furijs exagitaretur, maxima orbis terrarum parte percurſa, & pererrata, tandem in Aegyptum delata, rurſus in humanam formam redacta, pro Dea ab Aegyptijs culta eſt, quam Iſidem appellãt. & hæc eſt fabula: quę nunc hic tãgitur. [Satis eſt pœ.) Satis ſupplicij, & punitionis. [Mugiſſe) Factam fuiſſe vaccam. [Nec) Ordo eſt. [Et eſt ſatis pœnæ, Illã modo formoſam).i. quæ paulò antè erat pulchra. [Nec poſſe placere Ioui) Propter formam pecudis. [Liquidi) Propter aquas. [Cornuaq́ue non ſua).i. aliena, & non ſibi conuenientiam: quia ſunt belluarum, & non hominũ. [Mugitus) Bouinas voces. [Forma) Figura. [Voce) Sono. ipſe primo Metamorph. Et conata loqui mugitus edidit ore: Pertimuitq́ue ſonos, propriaq́ue exterrita voce eſt. [Quid fugis) Apoſtrophat ad eã, & multis verbis ſcribit eius fortunam. [Numeras pedes?) Quia ſunt quatuor. [Ipſa) Tu. [Pellex).ſ. ante. [Sorori Iouis) Iunoni: quæ eſt & ſoror, & cõiux Iouis. [Metuenda) Ne propter pulchritudinem tuam te ei præponeret. [Leuas) Minuis. [Fronde) Pro frondibus folia generaliter de omnibus dicunt frondes tantummodo de arboribus vnde ſubdit.

Scilicet, ex ille Iunonia permanente ira:
  Quos bos ex homine eſt, ex boue facta dea.
* Ah ſatis eſt pœnæ, teneram mugiſſe puellam:
  Nec modo formoſam poſſe placere Ioui.
Aſtitit in ripa liquidi noua vacca parentis:
  Cornuaq́ue in patrijs non ſua vidit aquis.
Et conata * loqui, mugitus edidit ore:
  Territaq́ue eſt forma, territa voce ſua.
Quid fugis infelix? quid te miraris in vnda?
  Quid muneras factos ad noua membra pedes?
Ipſa Iouis magni pellex metuenda ſorori
  Fronde leuas nimiam; ceſpitibusq́ue famem.
Fonte bibis: ſpectasq́ue tuam ſtupefacta figuram:
  Et te ne feriant, quæ geris, arma times.
Quæq́ue modo, vt poſſes etiam Ioue digna videri,
  Diues eras: nuda nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataq́ue flumina curris:
  Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
Quæ tibi cauſa fugæ? quid Iò freta longa pererras?
  Non poteris vultus effugere ipſa tuos.
Inachi quò properas? eadem ſequerisq́ue, fugisq́ue:
  Tu tibi dux comiti, tu comes ipſa duci.
Per ſeptem Nilus portus emiſſus in æquor
  Exuit inſanæ pellicis ora bouis.
Vltima quid referam, quorum mihi cana ſenectus
  Auctor? dant anni, quod querar, ecce mei.
Bella pater, patruusq́ue gerunt: regnoq́ue, domoq́;

Pellimur: eiectas vltimus orbis habet.
Ille ferox ſolus ſolio, ſceptris potitur:
Cum ſene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum populo pars exiguiſſima reſtat:
Quique dati leto, quæque dedere, fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere ſorores:
Accipiat lacrymas vtraque turba meas.
En ego, quod viuis, pœnæ crucianda reſeruor:
Quod fiet ſonti, cum rea laudis agar?
Et conſanguineæ quondam centeſima turbæ
Infelix vno fratre manente cadam.
* At tu, ſi qua piæ Lynceu tibi cura ſororis:
Quæque tibi tribui munera, dignus habes:
Vel fer opem: vel dede neci: defunctaque vita
Corpora furtiuis inſuper adde rogis:
Et ſepeli lacrymis perfuſa fidelibus oſſa:
* Sculptaque ſint titulo noſtra ſepulcra breui.
Exul Hypermneſtra, pretium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipſa tulit.
Scribere plura libet: ſed pondere laſſa cathenæ
Eſt manus: & vires ſubtrahit ipſe timor.

[Cæſpitibus) Idem primo Met. Frondibus arboreis, & amara paſcitur herba. [Cæſpitibus) Herbis, nam cæſpes propriè eſt terrarū herba reuulſa: ſed hic pro herba capitur. [Stupefacta) Territa. [Arma, quæ geris).i. cornua. [Quęque).i. tu, quę ita eras diues, & delitioſa, vt poſſes exiſtimari digna Ioue. [Nunc nuda).i. ſine veſtibus. [Recumbis) Iaces. [Humo nuda).i. dura: vel ſine ſtramine. [Cognata) Quæ ſunt tibi cognatione coniuncta propter patrem tuum, qui eſt fluuius, inde ducens originem, vnde & ipſa flumina. [Pererras) Percurris. [Tuos vultus) Bouinos, qui te terrent: quia, quocúque fugis, te ſequútur. [Inachi) .i. filia Inachi eſt autem hic vocatiuus patronymici fœminini. Ea dem ſequeriſque fugiſque).i. ipſa es: quæ ſequeris: & ipſa, quæ fugis. nam licet credas te fugere vaccam: vna tamen, eademq; es. [Comiti,) Scilicet tibi, id eſt teipſam præcedis, teipſam comitaris. [Per ſeptem portus) Dicit eam in Aegypto depoſuiſſe figuram bouis. [Nilus) Fluuius Aegypti in mare per ſeptem hoſtia influens: vnde Virgilius: Et ſeptem gemini turbāt trepida oſtia Nili. [Exuit) Depoſuit: abſtulit. [Ora) Faciem. [Bouis) Vaccæ. [Inſanæ) Furentis, & ſtimulis exagitatæ. [Vltima quid referam) Quia commemorauit antiqua dicit non eſſe opus commemorare infelicia exēpla ſuæ domus ita remota: quia ſunt exempla ſuæ memoriæ. [Vltima) Extrema, & remota. [Quorum) .ſ. vltimorum. [Cana ſenectus eſt auctor).i. quæ ab antiquis audiui. [Anni mei).i. ſecula mea: quibus nata ſum, & vixi. [Dāt quod querar).i. dant mihi materiam querendi. [Bella pater) Incipit commemorare infelicitates ſui temporis. [Pater) Danaus. [Patruus) Aegyptus. [Pellimur) Pater, & nō filiæ. [Vltimus orbis) .i. vltima pars orbis: quia venimus in remotiſſimas regiones. [Eiectas) Ex regno expulſas. [Ille) Patruus. [Solio) Sede regia. [Sceptro) Imperio. [Cū ſene) Danao. [Vagamur) In alienis terris erramus. [De fratrum) Alia infelicitas ſui temporis, quia ex tot fratribus, vnus ſolus Lynceus ſuperfuit. [Exiguiſſima) Minima. [Quique dati).i. doleo, & propter eos, qui interfecti ſunt, & propter eas, quæ interfecerunt. [Fratres) Conſanguinei. [Periere) Amiſſæ ſunt: quia licet viuant, non tamen eas habebo ſorores. [Vtraque tur.) Et interfectorum & interfectricum. [En) Ecce. [Ego reſeruor pœnæ,) Id eſt ad pœnam. [Quod) .i. quia. [Viuis,) Id eſt quia tibi peperci. [Quid fiet,) Quaſi dicat multò crudelius. [Sonti) Nocenti. [Cum agar rea laudis) .i. cum accuſer de eo, de quo laudem mereor, & eſt ſententia ex Andria Terentij. Nam ſi illum obiurges vitæ qui auxilium attulit: quid facies illi, qui dederit damnum, aut malum? [Quondam centeſima) Quia cum vos eſſetis quinquaginta fratres, & nos quinquaginta ſorores, eram quinquageſima. [Cadam) Moriar. [Manente) Superſtite. [At tu) Nunc rogat Lynceum: vt aut ferat opem, vel eam ſepeliat. [Lynceu) Sic legendum eſt. [Si qua cura) Si quis amor. [Piæ) Quæ te amauit. [Sororis) Patruelis conſanguineæ. [Quæque) Subaudi. [Si tu dignus habes,) Id eſt ſi mereris. [Munera, quæ tribui,) Id eſt vitam. [Defunctaque vita, id eſt mortua. [Furtiuis) Occultis, clandeſtinis, ſi apertè non audes mihi facere rogum. [Sepeli,) Id eſt tumula. [Perfuſa) Rigata [Lacrymis fidelibus) Scilicet tuis. Sculptaq;) Inciſa: inſcripta. [Titulo) Epigrammate. [Exul) Ecce titulus. [Exul) Patria Expulſa: vt ſupradictum eſt. [Ipſa tulit) Paſſa eſt. [Mortem, quam depulit fratri,) Id eſt quam à fratre remouit. [Pretium iniquum) Appoſitio eſt: id eſt iniquam remunerationem. [Pietatis) Quia non merebar mortem. [Libet) Eſt animus. [Laſſa) Fatigata. [Pondere cathenæ) Quia pater meus iuſſit me ligari. [Et vires) Alia cauſa: quia non poſſit ſcribere: quia. [Timor).ſ. patris. [Subtrahit) Aufert. [Vires) Scribendi.

Scilicet ex illo, &c.) Sicut ſuperiores ferè, infortuniū ſuum reijcit in fatum, & deos, argumentans Iunonem iratam adhuc puellis Achiuis propter Iò Inachi filiam, quam in vaccam mutatam perſequi iuſſit, noluiſſe eis pronubium feciſſe, & fauſtas nuptias conceſſiſſe: qua occaſione progreditur ad transformationem, & miſeriam eius deſcribendam. [Scilicet).i. ſcire licet, cur tam infauſte ſimus, quia. [Ira Iunonia).i. ipſius Iunonis. [Permanet,) Id eſt perdurat. Ex illo).ſ. tempore. [Quos bos facta eſt ex homine) .i. virgine (ergo etiam homo pro muliere ponitur,) Scilicet Iò. [Et Dea) .ſ. Iſis. [Facta eſt ex boue) .ſ. in quam mutata fuerat Iò. declinatur, vt alibi dixi, hæc Iò, huius Ius, nec alibi declinatur, licet hanc Iò vſurpent. [Ah ſatis) Sæuitiam damnat Iunonis, quæ mutatam in vaccam adhuc perſecuta eſt. [Quid numeras) Quia quatuor iam habuerat pedes. [Fronde leuas).i. mitigas, & imminuis. [Fonte bibis) .i. de fonte, aut in fonte bibis aquam ſ. [Quæ geris arma,) Id eſt cornua. [Quid Iò freta longa pererras?) Horatius, Iò producit dicens in arte. [Perfidus Ixion, Iò vaga, triſtis Oreſtes. [Inachi) Vocatiuus à nominatiuo Inachis & eſt patronymicum ſignificans Inachi filiam Iò. [Eadem ſequer. ſu.) Quia teipſam fugis. Cetera nota ſunt. [Vltima quid referam?) Ab antiquis tranſit ad ſua, ſuique temporis incommoda. [Senectus auctor) Auctor enim ab auctoritate communis eſt generis. vnde Iuno apud Virg. auctor ego audendi. Et Sappho apud hunc: auctoris nomina Saphus. ab augeo dicitur hic auctor, & hæc autrix: auctor ergo ſenectus eſt, quia prima protulit, autrix fama, quia auxit. Ille ferox) .ſ. pater. [De frat. pop.) Quia patrueles etiam fratres dicuntur. aut quia maritorum fratres etiam fratres dici potuerunt ex affinitate. [Nam mihi quot fratres totidem periere ſorores) Sancta eſt hæc ſententia, qua vult malefactores, & veneficas tunc interfici, quando interfici per iuſtitiæ executores merentur. perierunt ergo ſorores, quia perire meruerūt: aut ideo perditæ ſunt, quia perpetuò matrimonio ſpoliatæ. [At tu, ſi qua piæ &c.) Summa eſt hæc votorum, quam ferè in fine epiſtolarum ponit Ouid. Quinetiam in ſoluta oratione poſt exordium, ac narrationem ſolemus ponere petitionem. [Pretium pietatis iniquum) Virg. de Culice. Parue Culex cuſtos pecudum nil tale merenti Funeris officium vitæ pro munere reddo.

Ascen.

IN DECIMAMQVINTAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

DE iudicio Paridis inter tris deas ſatis abūde dictum eſt in argumento primæ Epiſtolæ quod ad argumentum huius epiſtolæ pertinet, cum Paridi ob iudicium datum in fauorem Veneris, Venus promiſiſſet Helenam omnium mulierum pulcherrimā: et ob eā Lacedæmona nauigaſſet, exceptus hoſpitio à Menelao, Helenam in amorem ſuū, quantum potuit, ſolicitare conatus eſt, & præſente marito. Sed poſtea Menelao profectò in Cretam, per hanc Epiſt. etiam ad relinquendum maritum: et ſe in Aſiam ſequendum exortatus eſt. Vtitur autem magno artificio, ſe ab omnibus commendans: quibus amatores commendari ſolent: & à pulchritudine, nobilitate diuitijs, & robore corporis: & à verò ſinceroq; amore: & contra nititur eã adducere in odium, & inuidiam, & in contemptum Menelaum: & ſtudet ei perſuadere, tum ab vtili, tum ab honeſto eam debere eius amori adhærere, dicens eam nullā habituram infamiam propter hoc: & quòd abducta à Paride, aut nunquā repetetur à Menelao, aut ſi repetita fuerit: facile aduerſum eius vires defendetur.

HVBER. PRIAMIDES).i. ego Paris filius Priami, cum aũt in Priamo ſyllaba prima propeer ſequentem vocalem naturaliter breuietur: in patronymico neceſſitate metri producitur. [Ledæa) Helena filia Ledæ. dictum eſt ſupra in epiſtola Hermiones de eius natiuitate. [Eloquar) Exprimam verbis? Virg. Eloquar, an ſileam? [An non eſt opus indice noſtræ flam.).i. an potius nõ eſt opus indicare amorẽ meũ: quia tu ipſa noſſe debes? [Extat) Eminet apparet. [Malim) Potius velim. [Dum) Donec. [Tempora) Opportunitates. [Metus mixtos lætitiæ).i. quæ tempora ſint ſine vllo timore. [Male) Difficile. [Diſſimulo) Cœlo, & occulto. [Quis.n.) q.d. nullus: nã ſupra dixit. [Quis.n.) Bene cęlet amorem? [Suo lu.) Suo ſplendore. [Si tamen).i. ſi tamen vis, vt verbis dicam tibi, id quod eſt in re. Amo te. [Rebus) Effectui. [Faſſo) Mihi confeſſo amorem meum. [Duro) Difficili. [Conueniente tuæ formæ).i. vultu miti, & placido, qualem exigit pulchritudo tua, quia cum ſis pulchra, debes etiam eſſe placida. [Iandudum) Conciliato animo Helenæ, nunc incipit narrationem. [Iandudum) Vel iandiu, vt ſit tẽporis, vel valde. Terent. in Eunucho. [Iandudum illa te amat. [Recepta eſt) Pro accepta à te. [Notandum eſt, apud idoneos oratores non eſſe in vſu, rẽcepi epiſtolam tuam, ſed accepi, ſed hic fuit neceſſitas metri. [Hoc mõ).ſ. quo epiſtola mea eſt recepta. Nam cũ aliqua puella ab amatore accepit ſcriptum, & legit, ſignũ eſt, quod ſit femi- expugnata. ipſe Ouid. in primo de Arte: Quæ voluit legiſſe, volet reſcribere lectis. Per numeros veniunt iſta, gradusque ſuos. [Quæ) Spes. [Rata) Firma, certa. [Mater Amoris) Venus. [Monitu diuino) Nõ ſponte mea, ſed Veneris mandato. [Neſcia pecces).i. vt ſis admonita, ne per ignorantiam erres. [Non leue).i. maximum, liptote eſt. [Non indebita) Quia ſunt ꝓmiſſa mihi ab ea, cui licuit promittere. [Cytherea) Venus ita dicta à Cytheris inſula, vt alibi diximus. Virg. At Cytherea nouas artes, noua pectore verſat Conſilia. [Hac duce) Dicit Paris, ego ſuſcepi hanc nauigationem à Troia in Græciam auctore, & Venere ipſa duce.i. regente me. [Dubias) Incertas, quales ſunt viæ nauigationis. [A littore Sigeo).i. Troiano, Nam Sigeũ promontorium eſt Troiæ, vt dictum eſt in prima epiſt. [Puppe Phereclea) Neque Pharetrata, neque Pharetrea legendum eſt, ſed Phereclea. Fuit.n. Phereclus, vt ſcribit Hom. lib. v. Iliad. filius Harmonidæ fabri lignarij: q naues Alexandro, qui & Paris dicitur, fabricauit, quæ fuerũt principium malorum Troianorum, à Pherecl0 igitur poſſeſsiuũ ſit Pherecleus. [Phereclea pup.).i. fabrificata à Pherecl0, & hic eſt verus ſenſus, & emendatus textus. [Orta mari) Dictum eſt ſupra in epiſt. Didonis ſuper eum locum, quia mater Amorum, Nuda Cythereiacis edita fertur aquis. [Perſtet).i. vtinã perſeueret vt Virg. Talia perſtabat memorãs, fixusque manebat. [Aeſtum) Ad vtrunque retulit hic, & ad feruorem amoris, & ad motum maris, & eſt ſenſus, vt adiuuat nauigationem, ita adiuuet amorẽ meũ, ordo eſt. Perſtet, & ita adiuuet æſtum pectoris, vt pelagi).i. ęſtũ adiuuat. [Et).i. etiam. [Mea vota) Sicut & nauem. [Attulimus) Quia ex patria diſceſſimus huc, propter amorẽ. non autẽ incepi ſolum te amare. poſtquã huc veni. [Hæ) Flammę. [Hyems) Tẽpeſtas. [Error) Quia ignorarẽ, quo venirem. [Tænaris terra).i. Laconica, à Tænaro promontorio Laconio. [Petita).i. venit claſſis mea dedita opera in hanc terrã propter te. [Nec me) Occurit obiectioni quia poſſet dici, quod propter aliãs cauſas veniſſet, dicit ſe propter ſolã Helenam veniſſe. [Nec crede).i. nec crede me nauigare propter mercaturã, quia ſum diues ſine hoc exercitio. [Tueantur) Seruent, Quia ſatis ſunt mihi. [Spectator) Admirator, vt videam pulchras vrbes Græciæ hæc.n. ſolet eſſe multis cauſa nauigandi, vt in alienis terris videant præclara oppida. [Oppida) Vrbes: vt Virg. [Aſcreumque cano Romana per oppida carmen. [Diuitiora) Opulentiora nam Aſia ditiſſima eſt. Hor. Et dites Aſiæ campos. Virg. Troianas vt opes. Cicero in oratione pro lege Manilia de laudibus Pompeij. Aſia verò tam optima eſt, & fertilis, vt vbertate agrorũ, & varietate fructuũ, & magnitudine paſtionis, & multitudine earũ rerum, quæ exhortantur, facile omnibus terris antecellat. [Aurea) Formoſa. [Pepigit) Promiſit, vt in argumento primæ Epiſtolæ, & huius diximus. [Animo) Cogitatione, deſiderio. [Quam lumine) Quã oculis corporis. [Fama fuit prima nũcia tui vultus).i. prius audiui dici de pulchritudine tua.

IN XV. EPISTOLAM ARG.

PARIS, qui alio nomine Alexander dictus eſt, ob Helenam ſibi à Venere promiſſam Lacedæmona nauigans, à Menelao honorificentiſſimè ſuſceptus eſt, & honoratus. Sed cum per id tempus oportuiſſet Menelaum, omnesq; Minois pronepotes ad diuidendas Atrei opes Cretam adire, Paridem domi dimittens, Helenæ mandauit, vt non minorem hoſpitis, quàm ſuipſius curam gereret, Verùm Paris dum datam ſibi opportunitatem videret, Helenam in amorem ſui quantum potuit, ſollicitare conatus eſt. Hac aũt artificioſa epiſtola detegit quanto amoris æſtu ardeat, ſe ab omnibus commendando, quibus amatores laudari ſolent. Et quia nouerat muliebrem ſexum eſſe fragilem & gloriæ, & laudis, & à forma, atque genere cupidiſſimum, omnia affert Paris, quæ ſibi Helenes animum conciliare poſſunt, & quæ odium mariti atque contemptum excitent. Fugam itaque ſuadet, quam Troianis viribus tueri poſſe aſſerit.

PARIS HELENAE.

HANC tibi Priamides mitto Ledæa ſalutem:
Quę tribui ſola te mihi dante põt.
Eloquar? an flammæ non eſt opus indice notæ?
Et plus, quàm vellem, iam meus extat amor.
Ille quidem lateat malim: dum tempora dentur
Lætitiæ, mixtos non habitura metus.
Sed malè diſsimulo: quis enim cælauerit ignem,
Lumine qui ſemper proditur ipſe ſuo?
Si tamen expectas, vocem quoque rebus vt addam:
Vror: habes animi nuncia verba mei.
Parce precor faſſo: nec duro cetera vultu
Perlege, ſed formæ conueniente tuæ.
Iandudum gratũ eſt, quòd epiſtola noſtra recepta eſt:
Spem facit, hoc recipi me quoque poſſe modo.
Quæ rata ſit: nec te fruſtra promiſerit opto,
Hoc mihi quæ ſuaſit mater Amoris iter.
Nanque ego diuino monitu, ne neſcia pecces,
Aduehor: & cœpto non leue numen adeſt.
Præmia magna quidem ſed non indebita poſco:
Pollicita eſt thalamo te Cytherea meo.
Hac duce, Sigeo dubias à littore feci
Longa Phereclea per freta puppe vias,
Illa dedit faciles auras, ventoſque ſecundos:
In mare * nimirum ius habet orta mari.
Perſtet: & vt pelagi, ſic pectoris adiuuet æſtus:
Deferat in portus & mea vota ſuos.
Attulimus flammas: non hic inuenimus illas:
Hæc mihi tam longè cauſa fuere viæ.
Nam nec triſtis hyems, nec nos huc appulit error:
Tænaris eſt claſsi terra petita meæ.
Nec me crede fretum merces portante carina
* Findere quas habeo, Dij tueantur opes.
Nec veni graias veluti ſpectator ad vrbes:
Oppida ſunt regni diuitiora mei.
Te peto: quam pepegit lecto Venus aurea noſtro:
Te prius optaui, quàm mihi nota fores.
Antè tuos animo vidi, quàm lumine, vultus:
Prima fuit vultus nuncia fama tui.

* nil mirum.
* ſcindere.

ASCEN. HANC tibi Priamides) Artificioſa eſt epiſtola, & inſinuationi, perſonæque accõmoda: rem.n. inhoneſtã perſuadere nititur, ſed mulieri iam parũper à viro neglectæ, atque deſertæ. Quocirca, q nouit muliebrẽ ſexum eſſe fragilẽ, glorię cupidum, & laudis, à forma, à genere, à facundia cupidiſſimum: oĩa affert Paris, quæ ſibi Helenes animũ cõciliare poſſent, & quæ odiũ mariti, eiusq; cõtẽptũ excitent. Cũ verò cõtextus facillimus ſit, nemo tã inſcius, atque iners, q nõ aliquid deliciarũ atque argutiarũ illinc hauriat: erimus ergo in exponendo ſuccincti. [Ledæa) Aũt poſſeſſiuum eſt pro patronymico, ſed à matre poſitũ, ſicut iij. Aen. Ledæã Hermionẽ

nem &c. potius aũt Ledæam dicit, quàm Tyndarida, quia dicturus eſt Iouis eſſe filiam ex adulterio conceptam, vt ad conſimile inuitet facinus. [Eloquar) Sic Aen. iij. [Eloquar) An ſileam? An non eſt op. indi. id eſt indicio flammæ). ſ. amoris. [Notæ). i. perceptæ a te. [Et) ſ. quia potuiſſet tamen dixiſſe nam plusquã. aut ſic coniungitur, notæ (dico) flammæ. [Et meus amor extat). i. eminet & apparet, quaſi extrinſecus ſtans. [Plus, quam vellem) Quia malim, vt ſupple. Ille lateat quidem). i. certè, quaſi dicat non ſemper. [Sed dum). i. donec. [Tempora dentur non habitura metus mixtos). i. immixtos lætitiæ. [Quis enim cælauerit ignem,) Quaſi dicat nemo. ſed amor ignis eſt, imò eſt ἐμφατι-κῶς amatores amatum, atque amicam ignem dicunt: vt in Bucolicis. [Meus ignit Amyntas, &c. [Iandudum gratum eſt) Aut or do eſt. [Gratum eſt Iandudum). i. ab eo tempore, quo epiſtola noſtra eſt, aut gratum eſt iam, ꝙ epiſtola noſtra recepta eſt, dudum, id eſt paulò antè. Et cauſam addit, quia. [Hoc,) Scilicet epiſtolam meam receptam eſſe. [Facit ſpem quoque. i. etiam me poſſe recipi. [Modo). i. iam, poſtquam epiſtolam legiſti, aut ſic, ſpem facit me quoque poſſe recipi hoc modo, quo ſcilicet epiſtolam recepiſti. Quo verbo hortatur poëta matronas pudicas, vt ſuſpectas literas repellant, quia quę amatorias legit, ſe amari velle indicat. [Quæ ra. ſit) Progrediens docet non inanem ſuam ſpem eſſe debere, cum ſtabilita ſit pollicitatione Veneris, quæ Dea amorum eſt. [Quæ) Igitur ſpes. [Sit rata). i. firma, & non irrita. [Nec mater Amoris). ſ. Venus, quæ ſua ſit mihi hoc iter. [Promiſerit mihi te fruſtra). i. in vanum. Nam ſupple, quod dico tibi. [Neſcia preces) Quaſi peccatum ſit contra Veneris iuſſa facere. [Ego aduehor monitu diuino). i. Deæ Veneris, & ſcilicet. [Numen non leue). i. futile, nec contemptibile. [Adeſt,) Id eſt auctoritatem dat. [Cœpto). i. incepto meo. [Poſco quidem magna præmia) Hoc in aſſentationem dicit, quaſi pluris faciens adhuc præmia veneris, quàm Palladis, ac Iunonis. [Cytherea) Dicitur Venus à Cytheris Cypri luco. [Ego ſeci hac duce,) Id eſt Venere ducente. [Vias dubias). i. incertas, & incognitas mihi. [A littore Sigeo). i. Troiano. Nam Sigeum promontorium eſt Troiæ. ſeci (dico) Puppe phereclea. i. à Pherèclo ædificata. [Vias dubias ꝑ longa freta). i. maria. [In mare nimirum) Vnde Neptunus ad eam Aen. v. Fas omne eſt Cytherea meis te fidere regnis, Vnde genus ducis. Nam è ſpuma maris nata dicitur. [Perſtet). i. perſeueret, opto Venus. [Et vt) Supple adiuuit æſtus, id eſt feruores pelagi, ſic adiuuet æſtus pectoris mei. [Et deferat mea vota in ſuos portus). i. ad optatum finem. Vt autem non leui nec dudum parto amore, ſe captum fateatur: addit. [Attulimus flammas, triſtis hyems). i. tempeſtas nautis triſtitiam afferens. [Terra tænaris) Pro tænaria, patronymicum à loco. [Quas habeo, Dij tueantur opes) Aut ſatis diuitem ſe ſignificat, nec propter diuitias velle negociari, aut ſe ſignificat, quaſi dicat, non aliàs merces aduexi, quam meipſum. [Oppida ſunt regni diuitiora) Id ſecundùm artem à diuite: nam, ſicut raro dicitur homo dis, ſed diues, ita raro, homo diutior, ſed ditior. [Ante tuos) Ante, id eſt prius vidi. [Animo). i. conſideratione. [Vultus tuos, quam lumine). ſ. externo oculorum. [Minor eſt tua gloria verò) Idem dixit regina Sabea ad Salomonem, ſed nõ id notum erat Paridi, qui & prior erat, & Ethnicus. [Fama eſt penè,) Id eſt quaſi. [Maligna) Ex quo multò minus dixit, quaſi per malignitatem, quam ſit.

HAEC centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exemplaribus, quin & Planudes eos non agnouit, neque tamen dubium eſſe vlli poteſt, quin Ouid ipſius ſint, ſed fortaſſe credendum eſt, cum epiſtolam hanc compoſuiſſet, aut dempſiſſe illum hæc, vt nimiam luxuriam, & loquacitatem quaſi quandam reſecaret, quæ in his verſibus cernitur: aut addidiſſe potius venuſtatis gratia (venuſta enim & elegantia ſunt eorũ multa) luxuriam aũt & abundantiam non ſolùm hic poëta vt vitium nunquam fugit, ſed & vt veritatem ſemper appetiuit. Ammaduertendum tamen eſt, ſi hæc relinquantur carmina ſummouenda duo illa paulò inferius. Cum Venus, & Iuno, Pallasq; in vallibus Idæ, Corpora iudicio ſuppoſuere meo. permoleſte enim ſapius idem diceretur.

Nec tamen eſt mirum, ſi, ſicut opereat, arcu
Miſſilibus telis eminus ictus amo.
Si placuis fatis: quæ ne conuellere tentes:
Accipe cum vera dicta relata fide.
Maris adhuc vtero partu remorante tenebar:
Iam grauidus iuſto pondere venter erat.
Illa ſibi ingentem viſa eſt ſub imagine ſomni
Flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa conſurgit: metuendaque noctis opacæ
Viſa ſeni Priamo vatibus illa refert.
Arſurum Paridis vates canit Ilion igni.
Pectoris, vt nunc eſt, fax fuit illa mei.
Forma, vigorque animi, quamuis de plebe videbar,
Indicium tectæ nobilitatis erat.
Eſt locus in mediæ nemoroſis vallibus Idæ,
Deuius, & piceis, ilicibusque frequens.
Qui nec ouis placidæ, nec amantis ſaxa capellæ,
Nec patulo tardæ carpitur ore bouis.
Hinc ego Dardaniæ muros, excelſaque tecta,
Et freta proſpiciens, arbore nixus eram.
Ecce pedum pulſu viſa eſt mihi terra moueri:
Vera loquar, verò vix habitura fidem.
Conſtitit ante oculos actus velocibus alis
Atlantis magni, Pleioneſque nepos.
Fas vidiſſe fuit: fas ſit mihi viſa referre:
Inque Dei digitis aurea virgo fuit.
Treſque ſimul diuæ, Venus, & cum Pallade Iuno,
Graminibus teneros impoſuere pedes.
Obſtupui: gelidusque comas erexerat horror:
Cum mihi, pone metum, nuncius ales ait.
Arbiter es formæ: certamina ſiſte dearum:
Vincere quæ forma digna ſit vna duas.
Néue recuſarem, verbis Iouis imperat; & ſe
Protinus ætheria tollit in aſtra via.
Mens mea conualuit: ſubitoque audacia venit:
Nec timui vultu quanque notare meo.
Vincere erant omnes dignæ: iudexque verebar
Non omnes cauſam vincere poſſe ſuam.
Sed tamen ex illis iam tunc magis vna placebat:
Hanc eſſe vt ſcires, vnde mouetur amor.
Tantaque vincendi cura eſt: ingentibus ardent
Iudicium donis ſollicitare meum.
Regna Iouis coniux, virtutem filia iactat:
Ipſe potens dubito, fortis an eſſe velim.
Dulce Venus riſit: nec te pari munera tangant
Vtraque ſuſpenſi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames: & pulchræ filia Ledæ
Ibit in amplexus pulchrior ipſa tuos.
Dixit: & ex æquo donis, formaque probata
Victorem cœlo retulit illa pedem.
Interea (credo verſis ad proſpera fatis)
Regius agnoſcor per rata ſigna puer.
Læta domus nato per tempora longa recepto:
Addit & ad feſtos hunc quoque Troia diem.
Vtque ego te cupio, ſic me cupiere puellæ:
Multarum votum ſola tenere potes.
Nec tantùm regum natæ petiere, ducumque:
* Sed nymphis etiam curaque, amorque fui.
At mihi cunctarum ſubeunt faſtidia: poſtquam
Coniugij ſpes eſt Tyndari facta tui.
Te vigilans oculis, animo te nocte videbam:
Lumina cum placido victa ſopore iacent.

* *Quid eſt quod nymphis cura ſe fuiſſe dicit, An quid alias praeter Oenonem amarit?*

Quid

Quid facies præſens, quæ nondum viſa placebas?
Ardebam: quamuis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi ſpem longius iſtam:
Cærulea peterem quin mea vota via.
Troia cæduntur Phrygia pineta ſecuri,
Quæque erat æquoreis vtilis arbor aquis.
Ardua proceris ſpoliantur Gargara ſiluis:
Innumeraſque mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naues:
Texitur & coſtis panda carina ſuis.
Addimus antemnas, & vela ſequentia malos:
Accipit & pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipſe vehor, comitata Cupidine paruo,
Sponſor coniugij ſtat dea picta * ſui.
Impoſita eſt factæ poſtquam manus vltima claſſi:
Protinus Aegæis ire iubebar aquis.
Et pater, & genitrix inhibent mea vota rogando:
Propoſitumque viæ voce morantur iter.
Et ſoror effuſis, vt erat, Caſſandra capillis,
Cum vellent noſtræ iam dare vela rates:
Quò ruis? exclamat: referes incendia tecum:
Quanta per has, neſcis, flamma petatur aquas.
Vera fuit vates: dictos inuenimus ignes:
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portibus egredior: ventiſque ferentibus vſus,
Applicor in terras Oebali nympha tuas.
Excipit hoſpitio vir me tuus: hoc quoque factum
Non ſine conſilio, numinibuſque deûm.
Ille quidem oſtendit: quidquid Lacedæmone tota
Oſtendi dignum, conſpicuumque fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina, nil aliud, quo caperentur, erat.
Vt vidi, obſtupui: præcordiaque intima ſenſi
Attonitus curis intonuiſſe nouis.
His ſimiles vultus, quantum reminiſcor, habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherea meum.
Si tu veniſſes pariter certamen in illud:
In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor preconia fecit:
Nullaque de facie neſcia terra tua eſt.
* Nec tibi par vſquam Phrygiæ, nec ſolis ab ortu
Inter formoſas altera nomen habet.

Nec tibi pe[r] quam Phrygiam ſolis ortu.

Credis & hoc nobis? minor eſt tua gloria vero:
Famaque de forma penè maligna tua eſt.
Plus hic inuenio, quàm quod promiſerat illa:
Et tua materia gloria victa ſua eſt.
Ergo arſit meritò, qui nouerat omnia Theſeus:
Et viſa es tanto digna rapina viro:
More tuæ gentis nitida dum nuda palæſtra
Ludis: & es nudis fœmina mixta viris.
Quòd rapuit, laudo: miror, quòd reddidit vnquam:
Tam bona conſtanter præda tenenda fuit.
Antè receſſiſſet caput hoc ceruice cruenta:
Quàm tu de thalamis abſtraherere meis.
Téne manus vnquam noſtræ dimittere vellent?
Téne meo paterer viuus abire ſinu?
Si reddenda fores: aliquid tamen antè tuliſſem:
Nec Venus ex toto noſtra fuiſſet iners.
Vel tua virginitas eſſet libata: vel illud,
Quod poterat ſalua virginitate rapi.
Da modo te: quæ ſit Paridis conſtantia, noſces:
Flamma rogi flammas finiet vna meas.
Præpoſui regnis ego te: quæ maxima quondam
Pollicita eſt nobis nupta, ſororque Iouis.
Dumque tuo poſſem circundare brachia collo:
Contempta eſt Virtus, Pallade dante, mihi:
Cum Venus, & Iuno, Pallaſque in vallibus Idæ
Corpora iudicio ſuppoſuere meo.
Nec piget: aut vnquam ſtultè elegiſſe videbor:
Permanet in voto mens mea firma ſuo.
Spem modo ne noſtram fieri patiare caducam
Deprecor, ò tanto digna labore peti.
Non ego coniugium generoſæ degener opto:
Nec mea (crede mihi) turpiter vxor eris.
Pleiada, ſi quæras, in noſtra gente, Iouemque

HVBER. CREDIS & hoc) Extollit eius pulchritudinem, vt ita laudando eam alliciat ad amorem ſuum: nulla enim eſt mulier: quæ laudibus ſuę fœmæ non delectetur. Ouid. in primo de Arte: Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos: Et teretes digitos, exiguúque pedem. Delectans etiam caſtas præconia formæ, &c. [Minor eſt verò) Quia minus dicitur de te, quàm ſit. [Maligna) Auara, & detractrix: quia minus dicit, q̃ debet. [Gloria) Laus: commendatio. [Eſt victa ſua materia) .i. à pulchritudine tua: quæ eſt materia ipſius gloriæ. [Rapina) Præda. dictum eſt in epiſt. Hermiones, & Oenones de Helena rapta à Theſeo. [More) Conſuetudine. [Tuæ gentis) Laconicæ. nam Lacedæmonij præcipuè palæſtra delectati ſunt, cuius etiam inuentores creduntur: vnde Propertius: Multa tuæ Sparte miramur dona palæſtræ, [Nitida) Propterea quod corpora oleo vngebantur: paleſtra autem latinè luctandi certamen ſignificat. [Conſtanter) Fortiter, animoſe. [Ante,) Id eſt potius. [Hoc,) Id eſt meum. [Abſtraherere,) Id eſt eripereris, id eſt ante paſſus eſſem mihi incidi caput, quàm te reddidiſſem. [Ne) An. [Vellent dimittere,) Quaſi dicat non. [Viuus) Dum viuerem. [Fores,) Id eſt fuiſſes propter neceſſitatem. [Tuliſſem) Accepiſſem. [Ante) Quã fuiſſes reddita. [Ex toto) Penitus. [Libata) Deſumpta, guſtata. [Vel illud,) Scilicet oſcula. [Da modo) Quia poſſet obijci, ita dicis, ſed forталſe ita non faceres: dicit, fac periculum, & proba: videbis quæ conſtantia ſit in me. [Flamma rogi,) Id eſt amor meus ſola morte finietur. Terent. in And. hanc mihi, niſi mors, adimet nemo. [Flamma) In qua comburetur cadauer meum, cũ ero mortuus. [Flamma) Amoris. [Quæ maxima) .ſ. regna. [Pollicita eſt) Vt plenè demonſtrauimus in argumento primæ Epiſt. Nupta, ſororque [Iouis) .i. Iuno. [Virtus) Sapientia. [Contempta) Spreta. [Dante) Dare volente. [Elegiſſe ſtulte,) Scilicet quod te, potiuſquam regna, vel virtutẽ elegerim. [In ſuo voto) Quod primùm habuit: vt te haberem coniugem. [Caducam) Fluxam, vanam. [Non ego) Incipit ſe laudare à nobilitate. [Non degener) Vel vilis genere, vel à maiorum virtute remotus. [Generoſæ) Tui nobiliſſimæ. [Turpiter) Dedecoroſe, ſed cum magna laude tua. [Pleiada) Suę genealogiæ vetuſtatẽ repetit à Ioue, & Electra. Nam Iuppiter concubuit cum Electra filia Atlantis: quæ fuit vna ex ſeptem Pleiadibus, quæ in cœlum, in ſtellas tranſlatæ ſunt, & ex ea genuit Dardanum, à quo Troiani originem, & nomen ducũt, Ouid. in Faſt. Dardanon Electra quis neſcit Atlantide natum? Scilicet Electræ concubuiſſe Iouẽ? [Pleiada,) Id eſt Electram, quæ ita dicta eſt, vel à Pleione matre, vel à πλέω græcè nauigo, quia nauigantes ſolent Pleiadas ipſas obſeruare.

ASC. ET. ſua) Alij legunt, & tua, ſed non procedit, quia ordo eſt. Et gloria ſua, ſcilicet quam ipſa conſerre poteſt. eſt tamen inepta vtcunque legatur, reciprocatio, niſi dicatur, ſua, id eſt propria ipſi famæ, quæ gloriam conferre poteſt etiam inanem. [Eſt victa,) Id eſt ſuperata. [Materia tua,) Id eſt ſubiecto circa quod verſatur gloria, quod illi præbes, quia plus materiæ gloriæ præbes famæ, quàm ipſa retribuere poteſt gloriæ, ex quantitate autem cognoſcitur, quod ſua nominatiui eſt caſus, nam corripitur, tua autem, qui ablatiui caſus,

ſus,produci deberet,vnde malus eſſet verſus legẽdo,tua &c. [Ergo arſit meritò)Probat formam Helenes,etiam alijs probatam: nam ob eam rapta eſt à Theſeo, verùm integra reſtituta, quod ſignum cenſet,quia minus amauit. quàm ipſe, qui aliquid ab ea prælibaſſet,aut virginitatem,aut ſaltem oſcula: vidit autem formam eius, inquit, Theſeus,dum more virginum Lacænarũ nuda palæſtram exerceret. [Abſtrahere) .i. abſtrahereris, nam inflectitur abſtraherer, abſtrahereris &c. [Téne) Nequaquam, nunquam. [Aliquid) Florem virginitatis intelligit. [Sicut Silenus in Buc. Huic aliud mercedis erit. [Tuliſſem) .i. abſtuliſſem. [Libata,) Id eſt primùm contacta. Tractum à libaminibus,quę ſummo tenus attinguntur ore. [Flãma rogi) .i. exuſtionis meæ rogalis. [Finiet vna) .i. ſola, non ſimul, quia aduerbium eſſet, & vltimam produceret. [Meas flammas,) Scilicet amoris, id eſt ad mortem vſque te amaſſem, & tui amore arſiſſem. [Præpoſui regnis) Docet quanti eam faciat, & fecerit. Cum enim tres illæ ſummæ deæ iudicium pulchritudinis ad Paridem referrent,& Iuno regnorum Dea (eſt enim aër ſuper terrã,vbi geritur omne mortalium regnum) promitteret pulcherrimum regnum,& Pallas dea ſapientiæ (nam ex cerebro Iouis, id eſt puriore igne nata dicitur, vnde vis ingenij & intellectus infundi putatur) promiſiſſet bellandi peritiam, dicens: Te, ſi me ſequeris, non abſtrahet inuidus error: Venus autem per quam omnia, quæ naſcuntur, veniunt, & oriuntur, pulcherrimam puellam promitteret, dicens (vt non ignobilis auctor deſcripſit) Plectra ſonora, ioci plauſus, laſciua voluptas: Hæc mea, ſi reliquis me præfers ipſa puellam, Pro mercede dabo, qua non formoſior vlla. Reſpondit Paris, Grata mihi tua forma Venus, tua munera grata. [Plus alijs mihi mente ſedes, certaminis ecce Pignus habes victrix auri ſpectabiles malũm. In qua te ſignificatur, quod hic poëta expreſſe docet, quia Paris, dum Helenam rapuit ob pulchritudinem, cum qua neque regnum, neque bellandi gloriam, aut peritiam habere potuit, voluptatem gloriæ & ſapientię prætulit. Triplex enim aiunt bonum, honeſtum,vt ſapientiæ,quod Pallas confert, vtile, vt regnorum, cuius Iuno adminiſtratrix, vnde Aeolus ad eam lib. Aeneidos primo. Tu mihi quodcunque hoc regni, tu ſceptra Iouemque concilias. Et delectabile, vt voluptatum, quæ beluis cum hominibus communes ſunt. Ideo dicit dictorum Carm. auctor. Hac in lite, triplex hominum mellita poëſis Depinxit ſtudium, quorum datur optio cunctis. Falluntur tamen optando plerique ſequaces. Luxus habet multos, honor, & ſapientia paucos &c. [Nupta ſororque) Et ſoror, & coniux Iouis Iuno,ſcilicet. [Contempta eſt virtus,) Scilicet bellica, quæ ſine ſapientia nõ rectè adminiſtratur, vnde Pallas tam ſapientiæ, quam bellorum Dea eſt. [Nec piget, aut vnquam ſtulte elegiſſe videbor) Supple mihi. non negat quin elegerit ſtulte, ſed tamen amanti non ita videtur, vnde cæcus fingitur amor. [Spem modo) .i. dummodo,repetit aũt,vnde inceperat. Quę rata ſit &c. [Non ego coniug.) Docuit licitum eſſe, quod petijt, quia diuino monitu,& promiſſu,docet etiam ex perſona ſua, quia non minus nobilis ſit,imò nobilior,& ditior,& formoſior, & tali fœmina dignior,quàm Menelaus: deinde ꝙ eam non ad cõcubinatum,ſed ad coniugium poſcit. Nobilitatem aũt Phrygũ probat ex Ganymede deorum pincerna, Tithono Auroræ coniuge, & Anchiſa Veneris amato,imò (ſi Heleno Virgiliano credimus) coniuge. dicit enim coniugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo. [Pleiada) .ſ. Electram Dardani matrẽ. ex qua Iuppiter Dardanum genuit Troianorum progenitorem.

Inuenies: medios vt taceamus auos.
Sceptra parens Aſiæ, qua nulla beatior ora eſt:
Finibus immenſi vix obeunda tenet.
Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis:
Quæque, ſuos * dicas templa decere deos.
Ilion aſpicies, firmataque turribus altis
Mœnia, Phœbeæ ſtructa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem, numeroque virorum?
Vix populum tellus ſuſtinet illa ſuum.
Occurrent denſo tibi Troades agmine matres:
Nec capient Phrygias atria noſtra nurus.
O quoties dices: quàm pauper Achaïa noſtra eſt.
Vna domus quæuis vrbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere veſtram:
In qua tu nata es, terra beata mihi eſt.
Parca ſed eſt Sparte: tu cultu diuite digna:
Ad talem formam non facit iſte locus.
Hanc faciem largis ſine fine paratibus vti,
Delitijſque decet luxuriare nouis.
Cum videas cultus noſtra de gente virorum:
Quales Dardanias credis habere nurus?
Da modo te facilem: nec dedignare maritum
Rure Therapneo nata puella Phrygem.
Phryx erat, & noſtro genitus de ſanguine: qui nunc
Cum Dijs potando nectare miſcet aquas.
Phryx erat Auroræ coniux: tamen abſtulit illum
Extremum noctis quæ dea finit iter.
Phryx etiam Anchiſes: volucrũ cui mater amorum
Gaudet in Idæis concubuiſſe iugis.
Nec puto collatis forma Menelaus, & armis,
Iudice te nobis, anteferendus erit.
Non dabimus certè ſocerum tibi clara fugantem
Lumina: qui trepidos à dape vertat equos.
Nec Priamo pater eſt ſoceri de cæde cruentus:
Et qui Myrtoas crimine ſignat aquas.

vbis. MEDIOS auos) .i. qui ſunt inter Iouem, & nos intelligit Erichthonium, Troëm, Ilum, Aſſaraci, Capim, & reliquos. [Ora) Re-
dicet. gio. [Beatior) Ditior, vt diximus ſupra. [Obeunda) Circũeunda. [Finibus immenſis) Propter magnos fines, & ambitus. [Innumeras) Infinitas. [Quę dicas decere ſuos deos) .i. quę ſint ornata,& talia,quæ deceant,quibus ſunt dicata. [Ilion) Cõmemorat hoc oppidum præcipuè, in quo ſedes erat regum Aſiaticorum. [Structa) Aedificata. [Canore) .i. ſono ablatiuus eſt caſus. [Lyræ Phœbeæ) Quia,vt alibi diximus,Neptunus,& Phębus mœnia Ilij condiderunt. eſt aũt Ilium oppidũ ipſius Troiæ maximum, & celeberrimum: nam Troia eſt regio. [Troades) Mulieres Troianæ. [Occurrẽt) Venient obuiam. [Agmine) Multitudine. [Capient) Continebunt, quia erunt plures, quàm poſſint ſtare in noſtra domo. [Achaia) Græcia. [Vna domus) Quælibet ſola domus noſtrę regionis habebit opes vnius veſtræ vrbis. [Nec mihi) Ne videatur ſpernere Græciam, dicit ſe venerari plurimum Lacedæmona terram natalem ipſius Helenæ. [Sparten) Lacedęmona. [Beata) Felix. [Mihi) Indicio meo. [Parca) Non luxurioſa: neque ſumptuoſa in veſtibus. [Tu digna cultu diuite) .i. tu mereris ornatũ ſumptuoſum. [Nõ facit) Non conuenit. [Paratibus) Ornatibus,cultibus. [Sine fine) Infinite. [Luxuriare) Abundare affluere. [Cum videas) Sumit argumentum ornatus mulierũ ab ornatu virorum: qui ſolẽt eſſe minus delitioſi. cum ergo videas viros ita cultos. [Qualẽ,) q.d. multò ſumptuoſiorem, & ſplendidiorem. [Nurus) Puellas. [Facilem) Exorabilem nõ duram: vt, Faciles venerare Napeas. [Rure Therapnæo) Therapnę Laconiæ oppidũ eſt. Pomponius Mela. in Laconide Therapnę, Lacedæmon, Amyclæ. [Phryx erat) Laudat Phrygum nobilitatem. [Qui nunc cũ dijs potando) Ganymedem intelligit. Hic filius fuit Trois regis Troianorum, amatus à Ioue,q. cum in Ida venaretur, à Ioue in formam Aquilæ transfigurato raptus eſt,& expulſa Hebe, quæ ſibi miniſtrabat, pincernam ſuũ inſtituit. Ouid. lib. x. Met. Arripit Iliaden,qui nunc quoque pocula miſcet, Inuitaque Ioui nectar Iunone miniſtrat. [Nectare) Nectar potio eſt deorum. [Auroræ coniux) .i. Tithonus) Is frater fuit Laomedontis, qui ab Aurora amatus ex ea genuit Memnona, quem poſtea in auxilium Troianorũ miſit. [Quæ finit extremũ iter noctis) Quia Aurora tenet confinia lucis, quã inchoat & noctis, ꝗ finit. [Anchiſes) Is filius fuit Capis, formoſiſſimus, amatus à venere, cum quo concumbens in monte Ida poſtea apud Simoënta fluuium genuit Aenea. [Volucrum) Velocium,habentium alas. [Amorum) Sunt.n.gemini,vt alibi diximus. [Gaudet) Quaſi re honeſta,vnde & apud Virg. Coniugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo. [Iugis) Vertice. [Nec puto) Laudat ſe à pulchritudine,& fortitudine, quibus duabus rebus præponit ſe Menelao. [Collatus) Comparatus. [Iudice te) Iudi-
cio

cio tuo.[Non dabimus) Ita laudat ſe, vt deprimat patrem Menelai. dicit enim ſe non habere patrem, q ſit futurus ſocer Helenę, qui filios coxerit, & Solem eo ſcelere fugauerit. [Fugantem) Repellētem. [Trepidos) Vel territos, vel feſtinos. [A dape) A conuiuio ſuo ſcelerato. Fabula hoc habet. Atreus, & Thyeſtes fratres fuerunt, filij Pelopis. Atreus vxorem habuit Aeropen nomine, quam cum frater Thyeſtes ardenter amaret, cum ea concubuit, qood cum fratre intellexiſſet, in vltionem huius ſceleris filios coxit, & comedendos fratri appoſuit, aſſimulata cū eo concordia. hanc rem ne Sol videret, dicitur auertiſſe ſe. De hac re ſcripta eſt Tragœdia apud Græcos. ex Atreo creditur natus eſſe Menelaus, vnde eſſet ſocer Helenæ. dicit ergo, non dabo tibi talem ſocerum, qualis fuit Atreus: qui humanas dapes fratri apponat. [Nec pater eſt) .i. nec pater Priami auus meus ſocerum ſuum interfecit, ſicut Pelops auus Menelai. diximus ſupra in epiſt. Hermiones fabulam Oenomai patris Hippodamiæ, quam Pelops curſu vicit. Is aūt Pelops, vt regno ſoceri poteretur, eū interfecit. [Et qui Myrtoas) .i. nec dabimus auū. qui aliquem in mare præcipitauerit ſubmergendū, ſicut Pelops Myrtilū aurigā Hippodamię, quo fauente eā vicerat, in mare præcipitauit, à quo mare Myrtoū dictū eſt. hæc fabula loco ſupradicto narrata eſt.

Ascen. BEATIOR) .i. ditior, & melius habens. [Canore) .i. cātu ſonoro, hic canor, huius canoris. dicitur enim Apollo cum Neptuno mœnia Troiana fabricaſſe conuocando ſaxa ad ſonum lyræ, quomodo Amphion ad conſtructionem mœnium Thebanorū. Vnde Horat. in Arte. Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis Saxa mouere ſono teſtudinis & preces blanda Ducere, quo vellet. Quod ideo fictum eſt, quia eloquētia, vt dicit Cicer. lib j. Rhetor. in præfatione, videlicet vir quadam eloquentia (quę per canorem hic intelligit) Præditus primus homines ſilueſtres in ciuitatis concordiam, & ad mœnia conſtruenda concitauit, vt in dicto libro atteſtatur Hor. Neptunus autem, quia aquarum deus eſt, adiutor fuiſſe dicitur, quia ſine aquis non fit conglutinatio, & ad eas deſcendunt fundamenta, quę Neptuno ſacrantur, vnde quia (vt in fabulis eſt) Iuſiurandum non ſeruauit Laomedon, dicitur Aen. ij. Neptunus muros, magnoque emota tridenti Fundamenta quatit. [Opes vrbis) .i. quæ ſufficiāt vrbi. [Sparte) Græcè, nam latinè dicitur Sparta. [Non facit) .i. non eſt idoneus locus iſte .i. vilis. [Luxuriare) .i. ſuperfluere in quauis re, vnde & ſegetes nimium vegetæ dicuntur luxuriare: &, quia habitio nimis ampla Venerem excitat, vocamus carnis petulantiam, luxuriam. [Cum videas cultus noſtra de gēte virorum) Hunc damnat in Aeneas Iarbas Aen. quarto, dicens: Et nunc ille Paris cū ſemiuiro comitatu, Mæonia mētū mitra crinēq; madētē Subnixus rapto potitur &c. Et eundē laudat Paris, ſed mulieri: verūtamen ſunt, quibus animus eſt longè alios, de quibus videlicet dicit Iuuen. Sat. vj. Ferrū eſt, quod amant. [Nec puto collatis forma Menelaus, & armis) Quod ſummè neceſſarium erat, incipit Menelai amorem excludere, ſicut Maro dicit, abolere Sichæum. [Socerum) .ſ. Thyeſtem, ſed Priamum. Nam à cœna Thyeſtæ auertit Sol equos, ad quod alludit Dido Aen. j. dicens. Nec tam auerſus equos Tyria ſol iungit ab vrbe. [Nec pater) .ſ. Pelops Thyeſtæ pater. qui Pliſthenē genuit, vnde Agamemnon, & Menelaus nati ſunt, quamuis Atride dicantur.

Nec proauo ſtygia noſtro captantur in vnda
  Poma: nec in medijs quæritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert? ſi te tenet ortus ab illis:
  Cogitur huic domui Iuppiter eſſe ſocer.
Heu facinus, totis indignus noctibus ille
  Te tenet: amplexu perfruiturq́ue tuo.
At mihi conſpiceris poſita vix denique menſa:
  Multaq́ue, quæ lædant, hoc quoque tēpus habet.
Hoſtibus eueniant conuiuia talia noſtris:
  Experior poſito qualia ſæpe mero.
Pœnitet hoſpitij: cum me ſpectante lacertos
  Imponit collo ruſticus ille tuo.
Rumpor: & inuideo (quid nunc tū omnia narrem?)
  Membra ſuperiecta cum tua veſte fouet.
Oſcula cum verò coràm non dura daretis:
  Antè oculos poſui pocula ſumpta meos.
Lumina demitto, cum te tenet arctius ille:
  Creſcit & inuito lentus in ore cibus.
Sæpe dedi gemitus: & te laſciua notaui,
  In gemitu riſum non tenuiſſe meo.
Sæpe mero volui flammam compeſcere: at illa
  Creuit; & ebrietas ignis in igne fuit.
Multaq́ue ne videam, verſa ceruice recumbo:
  Sed reuocas oculos protinus ipſa meos.
Quid faciam, dubito: dolor eſt meus illa videre:
  Sed dolor à facie maior abeſſe tua eſt.
Qua licet, & poſſum; luctor cælare furorem:
  Sed tamen apparet diſſimulatus amor.
Nec tibi verba damus: ſentis mea vulnera, ſentis:
  Atque vtinam ſoli ſint ea nota tibi.
* Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi:
  Ne cauſam fletus quæreret ille mei.
Ah quoties aliquem narraui potus amorem,
  Ad vultus referens ſingula verba tuos.
Indiciumq́ue mei ficto ſub nomine feci:
  Ille ego, ſi neſcis, verus amator eram.
Quin etiam, vt poſſem verbis petulantibus vti:
  Non ſemel ebrietas eſt ſimulata mihi.

Hvber. NEc proauo) Amplificat odium gētis Menelai, dicens: nec proauus meus dānatus eſt apud inferos eadē pœna: vt aquam vſque ad os habeat, & poma: neque tamen bibere, aut comedere poſſit: ſicut Tātalus proauus Menelai. Tantalus .n. cū eſſet familiariſſimus deorum, & Iouem cum ceteris dijs ad conuiuium inuitaſſet: dicitur Pelopem filium ſuum coxiſſe, & deis comedendum appoſuiſſe, vt eorum diuinitatem tentaret: à quo omnes abſtinuerūt excepta Cerere, quæ humerum eius conſumpſit. poſtea cum ad vitam reuocare vellēt, humerus eſt ei eburneus reſtitutus, vnde Virg. Humeroque Pelops inſignis eburno. Inde Tantalus hac pœna dānatus apud inferos dicitur, vt nec vndis, nec pomis tangentibus ora perfruatur. Sūt tū, qui eū hac pœna nō propter cędem filij, ſed quia indicauerit arcana deorum, damnatum putēt, quod quidem Ouid. in j. Am. ſignificat. Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat Tātalus, hoc illi garrula lingua dedit, & idē lib. iij. Am. Sic aret medijs taciti vulgator in vndis, Pomaque, quę nullo tēpore tāgat, habet. [Euripides dicit eum ſuſpēſum in aere, propterea quod aduerſus deos eſſet maledicus. [Quid refert?) Quid intereſt? quid mihi prodeſt, maiores Menelai tales eſſe? [Si ortus) .i. ſi Menelaus natus ab illis. [Tenet te) Placet tibi. [Cogitur) Subaudi, ſi. Iuppiter cogitur eſſe ſocer. huic domui) .i. contra voluntatem ſuam compellitur eſſe ſocer ipſius Menelai, qui eſt de gente ita ſcelerata, & impia, nam ſi Helena, quæ eſt filia Iouis, ſit eius vxor, neceſſario Iuppiter erit eius ſocer. [Heu facinus) Pergit addocere eum in odium. [Indignus) Qui nō meretur talem vxorem. [Mihi,) q.d. qui te amo ex corde. [Vix denique) .i. etiā cū difficultate. [Poſita) Parata. [Hoc tēpus) Menſæ, & cœnæ. [Quæ lędant) Quæ diſpliceāt. [Eueniant) Optantis eſt. [Talia) Ita acerba. [Pœnitet hoſpitij) .i. pœnitet me eſſe in ea domo. [Ruſticus) Incultus, ſine moribus, & blanditijs. [Rūpor) .ſ. dolore. [Cū ille) Menelaus. [Fouet tua mēbra veſte ſuperiecta) .i. cum te amplectitur, & tenet in vlnis ſub veſte ſua. [Quid nunc) Hęc dicta ſunt per parentheſim. [Non dura) Mollia, & laſciua. [Poſui pocula ante oculus) Ne viderem. [Demitto) Inclino. [Arctius) Strictius. [Creſcit in ore cibus) Videtur creſcere, quia præ dolore comedere non poſſum. Iuuen. Interq; molares difficili creſcente cibo. ex anxietate .n. cibus multū cōmaſticatus, & cōmanſus vix pōt demitti per fauces. [Notaui) Aduerti. [Compeſcere) coërcere. [Ebrietas fuit ignis in igne) qa ex vino creſcit amor. Ouid. lib. iij. de arte, Cum Veneris puero non malè Bacche facis. Idē: Vina parant animos, faciuntq; caloribus aptos: vnde Paulus apoſtolus. Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. [Recūbo) Diſcumbo ad menſam. [Ceruice verſa) Verſo capite in aliā partem. [Protinus) Statim, quia nō diu poſſum manere: quin te aſpiciam. [Maior) .ſ. q̃ videre. [Abeſſe) Diſcedere. [Qua licet) Quatenus licet. [Luctor) Conor. [Diſſimulatus) Occultatus. [Nec damus verba) Nec te decipimus. [Tibi ſoli) Ne alius aduertat. [Reflexi) Retroflexi, ne

* Hæc omnia ab amatore eſſe faciēda oſtendit Ouid. in ij. de Arte Amandi.

Prodita ſunt (memini) tunica tua pectora laxa:
Atque oculis aditum nuda dedere meis:
Pectora vel puris niuibus, vel lacte, tuamque
Complexo matrem candidiora Ioue.

ſideret lacrymari. [Ipſe) Maritus tuus. [Potus) Cũ bibiſſem. [Aliquẽ amorẽ) .i. amorem alicuius. [Referens) Conuertens. [Ad tuos vultus) Vt intelligeres me ea dicere pp te. [Indiciũ) De mõſtrationẽ mei ipſius. [Sub noĩe ſi.) Nã cũ aliũ noĩarẽ amãtem de me ſignificabã. [Ille) Cuius amorẽ narrabã. hæc aũt oĩa eſſe facienda ab amatore oñdit Ouid. lib. ij. de Arte. Hic tibi multa licet ſermõe latẽtia tecto Dicere, q̃ dici ſentiat illa ſibi, Blãditiaſq; leues tenui pſcribere vino, Vt dñam ĩ mẽſa ſe legat illa tuã, Atque oculos oculis ſpectare fatẽtib. ignẽ &c. [Petulãtius) Licẽtius, audacius. [Nõ ſ.) .i. ſępius. [Simulata) .i. oñdit me eſſe ebriũ, quod Ouid. i ij. de Arte pcipit. Ebrietas, vt vera nocet, ſic ficta iuuabit. Fac titubet bleſo ſub dola lĩgua ſono: Et qdqd dices faciẽſue proteruius ęquo: Credaĩ nimiũ cã fuiſſe merũ. [Prodita) Apta. [Tunica la.) .i. veſte laxata, & largius aperta. [Nuda) .ſ. pectora. [Dedere adi. oc.) .i viſa ſunt oculis meis. [Pectora) Laudat pulchritudinẽ, & candorẽ eius pectoris, dicit potuiſſe cõparari vel niuibus intactis, vel lacti, vel ei cygno, in quem Iuppiter transformatus concubuit cum Leda eius matre, cũ enim omnes cygni ſint candidi: credibile eſt, illum fuiſſe candidiſſimum.

pis. [Cogit huic) ſ. tam ſceleſtę. [Domui) .i. familiæ. [Iuppiter eſſe ſoc.) q.d. tã bonus deus, q Iuppiter dictus eſt .i. iuuãs pater. indignũ ergo cẽſet Helenã filiã Iouis ex Leda Tyndari vxore progenitã, i tã ſceleſtã familiã detruſam, innuẽs cõtra ſe ea dignũ, qp pe q de ſanguine Iouis ortus ſit. [Et te laſ.) p gratã petulãtiã, libertatẽ, ac pteruiã hoc pfert Paris, quaſi inuidia percus & Zelotypia ęſtuãs, qua re nihil gratius amãtib. Sic Maro. Malo me Galathea petit laſciua puella. [Ebrietas) .i. ſupabũdãria vini. [Fuit ig.) .ſ. incẽdiũ. [In ig.) .i. i amore. [Aut Ebr. ig.) .i. amoris. [Fuit i ig.) .ſ. indignationis. [Quid ſa du.) Amatoriè docet cruciatũ ſuũ, cũ neq; videre, neq; nõ videre patiaĩ eã. nã vidẽti dolet à ruſtico tractari, nõ vidẽti, nõ poſſe talẽ vultũ cõtẽplari. [Narraui po.) Quia poſt potũ & laſciua narrari ſolẽt, & liberius, icautiuſq;. vnde Flaccus dicit. Reges dñr multis vrgere cululis, Et torquere mero &c. [Prodita ſunt) Quia gaudent ſummopere formoſæ laudari, laudat eam à forma, & lepore corporis. [Ioue complexo matrem) Quia conuerſus in cygnum complexus eſt Ledam, quæ ex eo, & Tyndaro duo oua cõcepit, ex quorũ altero natus Pollux, & Caſtor. vnde Hor. Ouo prognatus eodem &c. Creditur tamen Caſtor Tyndari filius, & ob id mortalis fuiſſe.

ASCEN. Nec proauo) .ſ. Tantalo, q proauus eſt Menelai, qa pr̃ Pelo-

IVBER. DVm ſtupeo) .i. vix ſum apud me. [Viſis) .ſ. pectorib. tuis. [Anſa) Dicit i poculis ea pars, qua manu capit, & tenetur poculũ. Virg. in Buc. Et grauis attrita pẽdebat cãtharus anſa. nã manubriũ, & capulũ de gladijs dicim'. [Tortilis) Fiebat .n. anſa torta. [Excidit) .i. cecidit à manu. [Nã pocula) Per parentheſim legendum eſt. [Natæ) Filiæ tuæ Hermione. [Ego tu. il.) .i. ego oſculabar illam, vbi tu dederas oſcula tua. [Modo) Interdũ. [Tegẽda) Celãda. [Per nutus) Vt ipſe in j. Amoꝝ. Me ſpecta: nutuſq; meos vultũq; loquacẽ. [Primas) .i. præcipuas, & tibi intimas. [Aethrã) Hęc credit fuiſſe mater Theſei: vt alibi diximus. [Adite) Alloq: hoc præcipit Ouid. in ij. de Arte. Sed prius ancillã captatæ noſſe puellę Cura ſit: acceſſus molliet illa tuos. [Quæ) Comites tuæ. [Non loc. al.) .i. aliud rñdentes. [Quàm form) Quã ſe timere. [Deſeruere med. pr.) .i. noluerũt audire oẽs meas pces. [Pretium cert eſſes) .i. vt pponereris ptiũ ei. q te in aliquo magno certamine vincendo cõſequereĩ. [Vt tulit) Sumit exẽpla quorundã: qui certarunt pro amore, quos dicit ſe eſſe imitaturũ. [Schœneida) Atalantã filiã Schęnei: quę cũ ab oraculo accepiſſet, vt vitaret coniugium, cũ eſſet pnicitate pedum pſtãtiſſima: & multi eã vxorem peterent, hãc conditionẽ procis imponebat: vt à ſe currẽdo victi morte plecterẽtur: victor eius cõiugio potireĩ. Cum igitur inter multos, qui eã petebant, adeſſet Hippomenes illius pulchritudine incẽſus, venerẽ in auxiliũ rogauit: quę ex Damaſceno agro Cypri tria mala aurea ei attulit, monuitque vt intercurrẽdũ virgini, ea obijceret: fore n. vt illorũ cupiditate tardaretur. parens igitur eius pceptis vnũ ĩ obliquũ coniecit: ad quod primũ capiendum Atalanta à curſu diuertit

Addam r ĩ ali- ub. hæc ... care- na, ... a pro ... ro cur ... vet. ... s antè ... ecos. ... c & tu ... rygias ... es re ... na per ... bes.

Dum ſtupeo viſis (nam pocula fortè tenebam)
Tortilis à digitis excidit anſa meis.
Oſcula ſi natæ dederas: ego protinus illa
Hermiones tenero lætus ab ore tuli.
Et modo cantabam veteres reſupinus amores:
Et modo per nutum ſigna tegenda dabam.
Et comitum primas Clymenemque, Aethrãq; tuarũ
Auſus ſum blandis nuper adire ſonis.
Quæ mihi nil aliud, quàm formidare locutæ,
Oranti medias deſeruere preces.
Dij facerent, pretium magni certaminis eſſes:
Teque ſuo poſſet victor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Schœneida præmia curſus:
* Venit vt in Phrygios Hippodamia ſinus.
Vt ferus Alcides Acheloia cornua fregit:
Dum petit amplexus Deianira tuos
Noſtra per has leges audacia fortiter iſſet:
Teque mei ſcires eſſe laboris opus.
Nunc mihi nil ſupereſt: niſi te formoſa precari:
Amplectique tuos, ſi patiare, pedes.
O decus, ô præſens geminorum gloria fratrum,
O Ioue digna viro, ni Ioue nata fores.
Aut ego Sigeos repetam te coniuge portus:
Aut hic Tænaria contegar exul humo.
Non mea ſunt ſumma leuiter diſtricta ſagitta
Pectora: deſcendit vulnus ad oſſa meum.
Hoc mihi (nam repeto) fore, vt à cœleſte ſagitta
Figar, erat verax vaticinata ſoror.
Parce datum fatis Helenæ contemnere amorem:
Sic habeas faciles in tua vota deos.
Multa quidem ſubeũt: ſed coràm vt plura loquamur,
Excipe me lecto nocte ſilente tuo.
An pudet? an metuis Venerem temerare maritam?
Caſtaque legitimi fallere iura tori?
Ah nimium ſimplex Helenæ, ne ruſtica dicam,
Hanc faciem culpa poſſe carere putas?
Aut faciem mutes, aut ſis non dura, neceſſe eſt:
Lis eſt cum forma magna pudicitiæ.
Iuppiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis:
Hæc tibi nempè patrem furta dedere Iouem.
Vix fieri, ſi ſint vires in ſemine amorum:
Iouis & Ledæ filia, caſta potes.

mox alterum, & poſtremò tertium, quę oĩa dum puella cupida attollere curat: curſu ab Hippomene eſt pueuta, & ſuperata. poſtea ingratus aduerſus Venerem fuit. quare illa indignata impatientiã libidinis in eos immiſit, ita vt ĩ loco ſacrato Cybele mrĩ deorũ cõcubuerint: ob quã cãm ĩ leones conuerſi ſunt à Cybele. vltẽ. Ouid lib. x. Met. Dicit ergo Paris, qd ſicut Hippomenes nõ territus cõditiõe mortis certamine curſus Atalantã meruit: ita & ipſe idẽ faceret pro Hele. [Alcides) Hercules. [Cornua Acheloia) .i. cornua Acheloï, q & ipſe p Deianira certauit. dictũ ẽ ĩ epiſt. Deianirę i eo loco, Ne pigeat, pugnę bis tibi cã fui. Cornua flẽs legit rapidis Achelous ĩ vndis. [Nra) Subaudiĩ ſic. [Per has le.) p tales cõditiones auſus eſſẽ ire. [Te eẽ op. mei lab.) .i. te meo labore eẽ cõparãdam. [Nil ſu.) nil reſtat, qa nõ pponeris talibus certaminibus. [Amplecti pe.) Quod pcãtes facere ſolent. [O dec.) pcaĩ eã, & laudat ſimul. [Fratrũ) Caſtoris, & Pollucis. [Digna Io. vi.) Digna, quæ eſſes vxor Iouis, niſi eẽ filia. [Sigeos) Troianos. [Te cõ.) Te abducta mecũ i cõiugem [Aut cõ.) Sepeliar [Humo Tę) In hac tua terra Laconica. [Exul) Nunq̃ amplius domũ reuerſus. [Diſtricta) pcuſſa. [Leuiter) Parũ, ſed vehemẽter. [Vulnus) Amoris. [Ad oſſa) In medullas. [Hoc) Oñdit) Amorẽ ſuũ eẽ fatalẽ: quẽ dicit pdictũ ſibi fuiſſe a Caſſãdra ſorore ſua diuinatrice. [Repetn) In memoriã reduco. [Fore) Futuri eẽ. [A ſag. cęl.) .i ab amorĩ cęleſtis mulieris. notãdus ẽ aũt hic ablatiuus cęleſte i e, cõtra regulã deſinens neceſſitate metri. [Parce) Serua: noli. [Helenæ) vctũs eſt à nõ Helenę. [Sic) Adiurãtis eſt. [Faciles) Exorabiles, benignos. [In t.u.) Ad ea, q̃ optaueris. [Subeũt) Succurrũt, veniũt ĩ mẽtẽ, q̃ poſſem

poſsē ſcribere.[Corā)pſentes. [An pu.) Excipere me lecto tuo? [Legitimi)Menelai,quē legitimā tibi putas. [Simplex) Imprudēs.[Ne ruſt.dicā,)q.d.qđ etiā poſsū dicere,ſi habes húc timorē. [Hác) Talē,tā pulchrā. [Putas,)q.d.ſalleris. [Mutes ſac.) Vt nō ſis pulchra.[Non duc.) i.facilis.[Lis eſt)Sentētia eſt rhetorica. pudicitia,& pulchritudo non concorditer ſimul eſſe pñt. Iuuen. Rara eſt adeo concordia formæ, Atque pudicitiæ.[Furtis)Adulterijs.[Hæc)Talia. [Iouem patē tibi) Quia niſi mater tua,quæ vxor erat Tyndarei cum Ioue concubuiſſet: non eſſet pr̄ tuus. [Vix fieri)Latenter oſtendit filios, filiáſue trahere mores à parentibus: dicit .n. cum ſis filia Iouis,& Ledæ, qui adulterio delectati ſunt,vix potes eſſe caſta. Ordo. Tu filia Iouis,& Ledæ vix potes eſſe caſta.[Si vires amorum ſunt in ſem.) .i. ſunt in generatione .i. ſi filij trahunt vim amoris à generatione parentum.

Ascen. Ansa) Eſt, qua capitur poculum. in Buc. Et grauis attrita pendebat cantharus anſa. Erant autem aliquando anſæ tortiles .i. intortæ,& interdum ſculptæ. Vnde in eiſdem: Et molli circum eſt anſas amplexus acantho. [Et comitum primas) .i. principes inter pediſſequas,ac comites tuas,quia ab illis(vt Ouid in Arte docet) auſpicandus eſt amatoribus aditus.[Quæ non locutæ mihi aliud,quam formidare) Sup. ſc. [Deſeruere medias preces orantis) .ſ. mei,hoc eſt preces meas orantis eas, & ita ſignificat longè aliud reſpondiſſe,ſed minatas fuiſſe illi mortem,ſi amplius loqueretur, nec voluiſſe auſcultare: vnde quia ſecluſa eſt via per eas,exclamat. q. d. O' vtinam dij facerent,&c. [Dij facerent) Subaudi vtinam,) q. d. ſi daretur aliqua tui acquirēdæ via, adirem,etiam cum vitæ periculo, ſicut Atalanti acquiſiuit Hippomenes,& Deianiram Hercules,vt in Deianira prætactum eſt. [In Phrygios ſinus)Hos verſiculos non omnes lib. habent;imò pauciſſimi.[Vt à cœleſte) Rara declinatio,nam cœleſti regulariter dicitur, verùm ſicut cœleſte licenter dixit, ita & in genitiuo plurali cœleſtum, pro cœleſtium, ſicut & Maro. Cœleſtum vis magna &c. [Lis eſt cum forma) Sic Iuuen.

Rara eſt concordia formæ, atque pudicitiæ.

Huber. Casta tamen) Dicit nunc velim fallas maritum tuum: ſed cum eris mecum, ſis caſta,& cum nullo pecces,niſi mecū.[Ea peccem.)Ea cōmittamus.[Quæ hora iugalis corriget) .i. q poſtea emendabit matrimonium, & faciet non eſſe pctm̄, corrigitur .n.adulterium,cum adulteri legitimo copulantur matrimonio: [Non vana) Non falſa,q̄ ſis futura vxor mea.[Sed tibi) Arguit à cōmoditate, quam abſētia mariti ei præſtat. [Rebus) Effectu. [Non voce)Quia nō dicit tibi, vt hoc facias,ſed ſignat ſe eſſe cōtentum,cum me hic pñte diſceſſit. [Et abeſt,ne obſtet furtis ſui hoſpitis) .i. ne pñtia ſua ipediat amorem, & concubitum meum tecum.[Creſſia) Cretēſia. Nā, vt dixi, Menelaus profectus fuerat in Cretam, quo tpe Paris in eius domo hoſpitabatur.[O mira calliditate) Pro miræ calliditatis,& aſtutiæ,& ironia, q. d. ō ſimplicē,& ſtultū hoiem.[Ipſe,) q.d. ſtultus. [Iturus) Abiturus. [Dixit ò vx.)O Helena. [Mando)Cōmitto tibi,& pcipio.[Hoſpitis Idæi)Paridis Troiani, ab Ida monte Phrygiæ.[Negligis) Quia ei nō pares.[Tyrāni) Regis, vt Virg. Pars mihi pacis erit dextrā tetigiſſe tyrāni. Legitur, tñ etiam hic mariti. [Húccine) Adducit Menelaum in contemptū dicens eſſe fatuum, & ſtultū qui non poſſit cognoſcere pulchritudinē ipſius Helenę.[Húccine)Pro hunc ne.[Sine pec.) .ſ. ſine ſapiētia. Horat. in epiſt. Nō tu corpus eras ſine pectore.[Dotes)Pretium excellentiā.[Tyndari) O Helena. [Magna b.) .ſ. pulchritudinem. [Non cr.) Nō cōmitteret.[Vt) Quāuis. [Mea vox) Mea verba,& eſt ſenſus,licet nec verbis meis, nec vehemēti meo erga te amore exciteris, tñ eſt fallendus maritus tuus, & debes mihi morē gerere, qa ſimplex eſt,& ſtultus. [Vt ſuperemus & ipſum) .i. vt ſimus ēt ipſo ſtultiore.[Iners).i.ſine effectu amoris,&concubitus.[Amantē)Me. [Penè)Ferè ſuis manib. qđ ſoſent facere leones,& lenæ. Tib. Hæc mihi te adducit tenebris,

*Ille abit Idæe mādo tibi(dixit iturus') * tyrāni

*cīnamū idēq; cinnamomū genus aromatis odoriferi ex frutice vide Pli. lib. 12. c. 30.

Caſta tamen tunc ſis: cum te mea Troia tenebit:
 Et tua ſim quæſo crimina ſolus ego.
Nunc ea peccemus, quæ corriget hora iugalis:
 Si modo promiſit non mihi vana Venus.
Sed tibi & hoc ſuadet, rebus, non voce, maritus:
 Néue ſui furtis hoſpitis obſtet, abeſt.
Non habuit tempus, quo Creſſia regna videret
 Aptius: ò mira calliditate virum.
* Exit: & Idæi mando tibi, dixit iturus,
 Curam pro nobis hoſpitis vxor agas.
Negligis abſentis (teſtor) mandata * mariti:
 Cura tibi non eſt hoſpitis vlla tui.
Hunccine tu ſperas hominem ſine pectore, dotes
 Poſſe ſatis formę Tyndari noſſe tuæ?
Falleris: ignorat: nam ſi bona magna putaret,
 Quæ tenet: externo crederet illa viro?
Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor:
 Cogimur ipſius commoditate frui:
Aut erimus ſtulti, ſic, vt ſuperemus & ipſum:
 Si tam ſecurum tempus abibit iners.
Penè ſuis manibus ad te deduxit amantem:
 Vtere mandantis ſimplicitate viri.
Sola iaces viduo tam longa nocte cubili:
 In viduo iaceo ſolus & ipſe toro.
Te mihi, meque tibi communia gaudia iungant:
 Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego iurabo quæuis tibi numina: meque
 Aſtringam verbis in ſacra iura meis.
Tunc ego, ſi non eſt fallax fiducia noſtri:
 Efficiam, præſens vt mea regna petas.
Si pudet: aut metuis, ne me videare ſecuta:
 Ipſe reus ſine te criminis huius ero.
Nam ſequar Aegidę factum, fratrumque tuorum:
 Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theſeus: geminas Leucippidas illi:
 Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troica claſſis adeſt armis inſtructa, viriſque:
 Iam facient celeres remus, & aura vias.
Ibis Dardanias ingens regina per vrbes:
 Tuque nouam credet vulgus adeſſe deam.
Quaque feres greſſus, adolebunt * cinnama flammæ:
 Cæſaque ſanguineam victima planget humum.
Dona pater, fratreſque, & cum genitrice ſorores,
 Iliadeſque omnes, totaque Troia dabit.
Hei mihi vix à me pars dicitur vlla futuri:
 Plura feres, quàm quæ littera noſtra refert.

multoq; timore Coniungit noſtras clam taciturna manus. [Sola)Dicit eſſe cōueniens,vt ei morem gerat, & vno lecto coniungantur,q a ambo ſoli dormiunt. [Cōmunia)Quæ vterque capiemus.[Gaudia)Voluptates.[Cādidior) .i. erit mihi ita iucunda: vt videatur eſſe lætior medio diē [Quæuis) Quælibet. [In ſacra iura) .ſ.matrimonij .i. obligabo me futurū ſemp maritum tuum. [Petas mea reg.).i.venias i Troiam.[Si p.)Occurrit obiectioni [Ne videare ſec.me).i.ne videaris ſpontè diſceſſiſſe. [Ipſe ero reus) Volo oēm culpā huius facti in me trāsferri.[Sequar)Imitabor.[Ægidæ)Theſei. [Fratrū tuorum) Caſtoris, & Pollucis. [Te rapuit)Dictū eſt ſupra.[Illi)Caſtor,& Pollux. [Geminas Leucippidas) .i.duas filias Leucippi ſubaudi rapuerunt.Fabula autē hoc habet. Leucippus duas habuit filias Phœben, & Elairā, quæ deſponſatæ Idæ, & Lynceo iuuenibus fortibus,die nuptiarū à Caſtore,& Polluce earū amore accenſis raptæ ſunt, cum Caſtora Lynceo interfectum dñt. hanc fabulā ſcribit plenè Ouid. lib.v. Faſt. Et eam breuiter tetigit. Propert.Eleg.ij. his verbis: Nō ſic Leucippis ſuccēdit Caſtora Phœbe,Pollucē cultu nō Elaira ſoror. [Propiore) q̄ fratrum tuorū.[Tangi) Moueri,incitari. [Troica)Arguit à facilitate diſcedēdi. dicit.n.ſe hr̄e oīa parata. [Ibis)Pollicetur ei magnos honores in regno Troiæ. [Quaq; feres) Dicit,qđ ei fiēt honores, tanq̄ deæ.[Adolebunt) Cremabunt.[Cinnama) Genus eſt aromatis odoriferi ex arbuſcula, quam Æthiopia mittit. [Cæſa) Interfecta ſicut numinib. [Planget) Percutiet,cū in terrā cadet. [Dona)Allicit eā munerū pollicitatione.[Iliades)Troianę mulieres. [Tota Troia) Cōtinens p contēto.i.oēs Troiani. [Vlla) .i. minima. [Feres) Accipies.

Ascen. Sed tibi & hoc ſ.&c.)Docet maritū quaſi cōſentientē opportunitatē feciſſe, q in Cretā pficiſcēs hoſpitē domi ſuæ derelictū coniugi tam formoſæ cōmendauerat

uerat: vnde per ironiam manifeſtam exclamat, ò mira caliditate virum. [Huncine &c.) Argute probat Menelaum eſſe indignum tam formoſa coniuge: nam pulchritudo & forma nô poteſt ſatis coli, & amari ab eo, qui eam ignorat, quemadmodũ Menelaus, qui tam ſtolidus, atque rerum imperitus erat, vt coniugé hoſpiti, atque hoſpitem coniugi cômendaret. vocat ergo hominem ſine pectore .i. ſine corde. Nam in pectore, & corde videtur prudentia: vnde cordatos vocamus, quibus res ſuæ cordi ſunt, atque eas prudenter curant. [Tyndari) Patronymicum putatiuũ putabatur .n. Tyndari filia. eſt ergo vocatiuus à nominatiuo Tyndaris. [Cômoditate ipſius) .i. quam ipſe nobis per abſentiã ſuam præſtat. [Aut erimus ſtulti) Si .ſ. tam expectandam opportunitatem in vacuum tranſire ſinamus. [Tempus ſecurum) In quo nos ſecuri eſſe poſſumus, cum abſit maritus, & hoſpitio tuo ſuſceptus ſim. [Vtere mandantis ſimplicitate viri) .i. tam ſimpliciter, hoc eſt ſine calliditate obſequere, vt ille mandauerat [Candidior) .i. melior, & aptior, quia bona tempora candidis lapillis ſignabãt Cretes, & Thraces. [Ipſe reus ſine re) .i. in me omnem culpam aſſumam, nec dicam te ſecutam me, ſed raptam à me. [Factum, Ægidæ) .i. Theſei, qui ipſam prius rapuerat, vt ipſe declarat per ſequentia. [Troica claſſis adeſt) Docet faciliter rapĩ poſſe, & difficulter repeti, raptam quoque magis veneratum iri: quam dimiſſam, cum pro dea apud Troiam habenda ſit. [Adolebunt) .i. incendent, cremabunt. [Victima planget humum ſanguineam) .i. quam ſanguineam faciet plangendo .i. concutiendo eam pectore ſuo. Vnde planctus propriè fit cum percuſſione pectoris: ſicut de Anna dicitur Æn. iiij.

Vnguibus ora ſoror fœdans, & pectora palmis.

[Hei mihi) Dici ſolet, quando rebus dicendis impar eſt, qui dicit. Vt, [Hei mihi) Qualis erat, q. d. eloqui neſciam.

Tuber. magna ... ecque

NEc) Occurrit obiectioni, & eam refutat, quod nulla bella propter eam mouebũtur: & probat id exemplo multarũ, quæ raptæ ſunt, nunquam tamẽ repetitæ. [Concitet) Commoueat contra me. [Quæ) q. d. nulla. [Vanos) Stultos, & ſine cauſa. [Nomine Aquilonis) Hiſtoriam tetigit, non fabulam. Erechtheus rex Athenieñſium filias duas habuit formoſiſſimas, quarum Procris nupſit Cephalo, vt ſupra diximus in epiſt. Phæd. alteram Orithyiam nomine cum Rex Thracum vxorem petiuiſſet, & non impetraſſet: ille parata & inſtructa claſſe miſit, qui eã raperent & quoniam ſpirante Borea vento, qui flat ex Attica in Thraciam nauigantibus abducta eſt: datus eſt locus fabulę, quod Boreas ventus eam abſtulerit. [Nomine) Parte. [Aquilonis) Boreæ. [Ora) Regio. [Biſtonis) Thracia, nominatiuus eſt caſus, & forma patronymici fœminini generis, eſt autem Biſtonium ſtagnum Thraciæ. [Pagaſeus) Theſſalicus, à Pagaſeo ſinu, vnde ſoluit nauẽ, vt diximus ſupra. [Phaſida) Medeam. [Manu Colcha) Exercitu, & viribus Colchorum. narrata eſt hæc fabula ſupra in epiſt. Hypſipyles: & in epiſt. Medeæ ad Iaſona. [Minoida) Ariadnẽ, viſa eſt fabula ſupra in epiſt. Ariadnes, & in epiſt. Phædræ. [Cretas) Accuſatiuus eſt græcus, cuius nominatiuus eſt Cres. [Terror) Timor. [Maior periclo) Eſt ſm eam ſententiam, peior bello timor ipſe belli. [Pudet pertimuiſſe) Eſt poſtea pudor pertimuiſſe ea, quæ aliquis voluit timere. [Finge) Pone, fac. [Et) .i. etiam. [Mihi) Sicut Græcis. [Copia) Multitudo virorum. [Illa) Aſia dixit autem

Et tota bello

Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantur:
  Concitet & vires Græcia * tota ſuas.
Tot prius abductis, *quæ non eſt repetita per arma?
  Crede mihi, vanos res habet iſta metus.
Nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces:
  * Tuta tamen bello Biſtonis ora fuit.
Phaſida puppe noua vexit Pagaſeus Iaſon:
  Læſa nec eſt Colcha Theſſala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theſeus:
  Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his ipſo maior ſolet eſſe periclo:
  Quæque timere libet, pertimuiſſe pudet.
Finge tamen, ſi vis, ingens conſurgere bellum:
  Et mihi ſunt vires: & mea tela nocent.
Nec minor eſt Aſiæ, quàm veſtræ copia terræ:
  Illa viris diues, diues abundat equis.
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
  Quàm Paris: aut armis anteferendus erit.
Penè puer cæſis abducta armenta recepi
  Hoſtibus: & cauſam nominis inde tuli.
Penè puer iuuenes vario certamine vici:
  In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.
Neue putes, non me niſi comminus eſſe timendum:
  Figitur in iuſſo noſtra ſagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta iuuentæ:
  Inſtruere Atridem non potes arte mea.
Omnia ſi dederis: nunquam dabis Hectora fratrem:
  Vnus is innumeri militis inſtar erit.
Quid valeam, neſcis: & te mea robora fallunt:
  Ignoras, cui ſis nupta futura viro.
Aut igitur nullo belli repetère tumultu:
  Aut cedent Marti Dorica caſtra meo.
Nec tamen indigner pro tanta ſumere bellum
  Coniuge: certamen præmia magna mouent.
Tu quoque, ſi totus de te contenderit orbis:
  Nomen ab æterna poſteritate feres.
Spe modo non timida, diis hinc egreſſa ſecundis,
  Exige cum plena munera pacta fide.

tulit: & armenta recuperauit, ex quo hoc, quaſi agnomen meruit. [Cauſam nominis) Quia dictus Alexander. Inde ab auxilio dato. [Vario certamine) In ludis agonalibus, diximus in argumẽto primæ epiſt. [Ilioneus) Qui non ſolũ eloquentiſſimus, ſed & fortiſſimus fuit, vnde & Virg. Maximus Ilioneus. [Deiphobus) De quo Virg. Deiphobe armipotens genus alto à ſanguine diuum: fuit .n. bellicoſiſſimus. [Niſi cominus) .i. certamine, in quo propè, & manu ſolum pugnat. [Figitur) Locatur. [Loco iuſſu) Vel ab aliquo, vel mihi placito. [Non potes) Extollit ſe & Menelaum deprimit, oſtendẽs eũ non habere hos titulos. [Arte mea) Sagittandi. [Si quamuis, Hectora fratrem) Talem, & tam fortẽ fratrem, qualis eſt Hector. [Is vnus) .i. ſolus. [Inſtar) Similitudo. [Innumeri mil.) Pro innumerorũ militum .i. ipſe ſolus eſſe poteſt pro vno exercitu. [Fallũt te) Ignorantur a te. [Cui viro) Quali marito. [Aut igitur) Concludit epiſtolam inſerens ex ſupradictis, ꝙ aut nô repetitur bello, aut ſi repetita fuerit, defendetur: & ei erit maxima gloria, qđ propter eam Europa, & Aſia magno bello certauerit. [Tumultu belli) .i. motu belli. [Dorica) Græca. [Cedent) Vincẽtur. [Magna præmia) Digna, ꝑꝑ quæ non debeat me pudere ſumere bellũ, puderet autem ſi præmia eſſent parua, & vilia. [Cõtenderit) Certauerit. [De te) Propter te. nam de, interdum propter ſignificat. Terent. Quantum me amas de fidicina hac. [Feres) Accipies. [Ab æterna poſteritate) .i. ab omnibus poſteris, qui erunt vſq; ad finem ſeculorũ. [Spe modo) Hortatur eam, vt nô dubitet diſ-

illa quia quando hęc ſcribebat erat in Græcia. [Plus animi) Plus audaciæ. [Anteferendus) Præponendus mihi. [Penè puer) Narrat teſtimonia ſuæ probitatis, & fortitudinis, incipiens vſque à pueritia. [Penè puer) Adoleſcens, adhuc teneræ ætatis. [Recepi) Recuperaui. [Cæſis) Interfectis. [Cauſam nominis) Falluntur multi, qui credunt eum ob hoc dictum Parin à paritate: cum dictio, græca non deriuetur à latina: ſed vt Porphyrius in lib. xij. Il. ſcribit Paris dictus eſt à παρίεναι verbo græco, quod eſt trãſeo qm fatalem mortem tranſiuit, cum expoſitus à matre, à bubulco nutritus eſt, poſtea Alexander dictus eſt, quaſi auxiliator viri, ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς .i. à viro, & ἀλέξω .i. auxilior, quod futurum facit ἀλέξω, quia hoſtib. armenta abducentib. (vt nunc refert) auxilium ſuis

cedere, & diſceſſura petere ab eo qđquid ipſa voluerit, qđ promittit ſe fideliter præſtaturũ. Ordo eſt. [Tu modo) .i. tantummodo, [Egreſſa hinc) Ex domo Menelai, & ex Lacedæmone. [Spe nô timida) .i. firma, & certa ſpe, non dubitans de me. [Exige) Repoſce. [Pacta) Promiſſa tibi à me. [Cum fide plena) .i. pleniſſimè, & ſine fraude, vel ſine dubitatione.

Tot prius abd.) Argũ eſt ab exẽplis, idq; Rhetoricũ, atq; probabile, ſed nõ neceſſario concludens, vñ fallitur Paris. [Biſtonis ora) .i. Thracia. [Manu C.) .i. exercitu Colchico. [Cretas) Accuſatiuus à nõ Cres Cretis, hi Cretes, hos Cretas. [Quæq; tim. l. ptim. pud.) Docet hoc verſiculo poëta, qđ interſit iter timere, & pertimere, ac cõſimilia. Nã timere eſt qualitercunque, ſiue pfectè, ſiue

Aſcan.

ſiue imperfectè, pertimere ad finem vſque cum conſumatione eius, de quo erar timor. Sed vt dixi, nihil eſt poëta hoc facilius, & expoſitius. [Finge tamen, ſi vis &c.) Quia argũ ab exemplis inualidum eſt: poſſetque dicere Helena ſe potius repetendam, q̃ ſuperiores aut quia marito ſuo carior ſit, aut quia maritus potenſior cum fratre preſertim Agaménone, purgat obiectionem dicens, etiam ſi Græcia tota bellum moueat in Troianos, nihil verendum eſſe, cũ maiores vires, & copiæ ſint in Phrygia, q̃ in Gręcia. [Illa viris diues) Alij legunt, Fortibus illa viris diues, abũdat equis, & eſt melior lectio. [Nec plus Atrides) Confert ſpecialiter ſe cum Menelao, atque illi ſe præfert, oſtentans facinora ſua egregia. Nam (vt in Troicis ſcripſit Nero) Paris, ſiue Alexander etiam Hectorem vicit luctãdo. vnde dicit, & cauſam nominis inde tuli. Eſt. n. Alexander vocatus ab ἀλέξω verbo, quod ſignificat arcea, & ἀνὴρ vir, quaſi arcens, & cõſtringens in lucta viros. [Cominus) Dr̃, quaſi cum manu, hoc eſt conſerendo manus. Eminus contra, quaſi è manu, qñ telum longè iacitur. [In loco iuſſo) .i. quem iuſſero figere, & eſt rara locutio, vim hypallages hñs. nõ. n. locus iubetur, ſed ſagittæ in locum. [Omnia ſi dederis) Contra Agamemnona Hectorem obijcit. [Inſtar) .i. æquiualens, quaſi in ſtatum & valorem. [Tu quoque) Pollicetur eam inſignem fore, ſi pro ea bellum moueatur, quam laudem mulierculæ nonnunq̃ affectant: nam nihil glorioſius ducunt q̃ ob formam multis complacere, ſed in te manifeſtaria finem facio.

IN DECIMAMSEXTAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

VT alibi diximus, ſcribit Ouid. in ij. de Arte.

Qua voluit legiſſe, volet reſcribere amanti.

Helena igitur lecta epiſtola Paridis cum ea delectata eſſet, licet oſtendat ſe indignatam: non potuit tamen non reſcribere: ita lenita eſt, & demulſa blanditijs. Paridis, quas magno artificio contexuit. Reſpondet igitur epiſtola Paridis: & primùm quidem oſtendit ſe valde iratam, quod Paris auſus ſit eam talibus ſcriptis ſolicitare: mox ita detegit ingenium: vt det ſpem Paridi: & quodammodo ei aperiat conſilium, & viam vt poſſit ea potiri. Oſtenditur autem muliebre ingenium varium, & mutabile: & id, quod Ouid. in Arte ſcribit:

Forſitan & primò veniet tibi littera triſtis:
Quaque roget, ne ſe ſollicitare velis.
Quod rogat, illa timet: qđ nõ rogat, optat, vt inſtes. Dicit ergo.

HVBER. CVm tua epiſtola) Qua conatus es alienarẽ me ab amore mariti, & ad tuum ſolicitare. [Violarit) Læſerit. [Nõ reſcribendi) Sunt qui ita dicant. Gloria non reſcribendi eſt viſa mihi leuis i. facilis. ſed melius, Læuis, pro vili, & parua accipitur: vel certè ſic verius: Gloria reſcribendi eſt viſa mihi non leuis. i. non parua .i. putaui magnam gloriam mihi fore reſcribere tibi, q̃a affeciſti me magna iniuria. [Auſus) Obijcit ei ingratitudinem, & impietatem, quod violauerit iura hoſpitij. [Temeratis) Violatis. [Sacris) Quia, quando aliq̃s vir magnus excipiebatur hoſpitio: Ioui, & dijs hoſpitalibus ſacra fiebant: quod Virg. oſtendit lib. j. Æn cũ Dido Æneam excepit. Sic memorat, ſimul Æneã in regia ducit Tectæ: ſimul diuum templis dicit honorem. [Solicitare) Cõmouere. [Scilicet) Dictio eſt apta ad ironiam, & indignationẽ. [Tænaris) Laconica. [Oppoſitas) Occluſas tibi. [Agẽte diuerſa) Remota, & quæ nobiſcũ non habuiſſet conſuetudinem. [Iccirco) Propter hãc cauſam. [Vt iniuria) Quam pars mihi inferre. [Eſſet merces,) Id eſt remuneratio, & præmium. [Tanti officij,) Id eſt beneficij accepti à nobis. [Sic) Ea intentione: vt mihi iniuriam faceres & me abduceres. [Hoſtis, an hoſpes,) Quaſi dicat potius hoſtis. [Nec duris,) Id eſt ſcio, quòd licet iuſte de te conquerar, iudicabis me tamen ruſticam: quæ conquerar de eo, qui me amet. [Sim) Concedentis eſt. [Dum) Pro dummodo. [Tenor) Perſeuerantia. [Sine labe) Sine macula, & infamia. [Si non) Reſpondet ei parti: quam dixit, Vultu non cetera duro Perlege, ſed formæ conueniente tuæ dicit enim, quod ſi non eſt ſeueri, & duri vultus, eſt tamen pudica. [Tor-

IN XVI. EPISTOLAM ARGVM.

MVLTI hanc epiſtolam non eſſe Ouid. contendunt, aſſerentes Sabinum omnes reſponſales literas confinxiſſe. Quod ipſius Ouid. teſtimonio cõprobare nitũtur, cũ ĩ ij. Eleg. ita ad Marcũ ſcribat.

Quam citò de toto rediit meus orbe Sabinus.
Scriptaq; diuerſis retulit ille locis,
Candida Penelope ſignum cognouit Vlyſſis,
Legit ab Hippolyto ſcripta nouerca ſuo:
Iam pius Aeneas miſera reſcripſit Eliſa,
Quodq; legat Phyllis, ſi modo viuit habet.
Triſtis ad Hypſipylen ab Iaſone littera venit
Dat notam Phœbo Lesbis amica lyram.

Quod quidem nihil ad rem facere videtur, cum nullam interim de Helena mẽtionem faciat. Verùm ſtatim ſubiungit hos duos verſus.

Et Paris eſt illic, & adultera nobile crimen,
Et comes extincto Laodamia uiro.

Quibus facilè conuincuntur, niſi ad Sabinum referre malim. Sed cum Ouidianis epiſtolis reſponderit quomodo poſſunt eſſe Sabini. Non .n. Paris, nec Laodamia reſpondent, ſed ſcribunt. Nimirum hæ quoq; Ouidiana ſunt, & eodem penè ſtylo ſcripta quo reliquæ. Helena autem, lecta Paridis epiſtola, quaſi offenſa, primùm reſpondens obiurgat. Deinde vt pudorem tueatur, Paridis ſuaſiones infringere conatur, quædam ſemina ſpargendo, ne omnino illius amorem negligere videatur. Et ſic apertè oſtendit, muliebre in ingenium varium eſſe, atq; mutabile. Iuxta illud Ouidianum in Arte Amandi,

Forſitan & primò veniet tibi littera triſtis:
Quæq; roget, ne ſe ſollicitare velis,
Quod rogat, illa timet: quod non rogat, optat, vt inſtes.

Poſtremò Paridis voluntatem impletura, vt honeſtius, ita tutius viſum eſt, ſi quid in deſiderio erit, non literis mandare, ſed vt Clymene & Aethra comites fidiſſima exponerent, idq; cum feciſſent, cum Paride, & Helena ad Troiam aduectæ ſunt.

HELENA PARIDI.

NVnc oculos tua cum violarit epiſtola noſtros:
Non reſcribendi gloria viſa leuis.
Auſus es hoſpitij temeratis aduena ſacris
Legitimam nuptæ ſollicitare fidẽ?
Scilicet iccirco ventoſa per æquora vectum
Excipit portu Tænaris ora ſuo?
Nec tibi diuerſa quamuis à gente venires:
Oppoſitas habuit regia noſtra fores?
Eſſet vt officij merces iniuria tanti?
Qui ſic intrabas, hoſpes, an hoſtis eras?
Nec dubito, quin hæc, cum ſit tam iuſta: vocetur
Ruſtica iudicio noſtra querela tuo.

ua) Terribilis. [Supercilijs) Quibus oſtenditur ſeueritas. Virg. Conueniens Latio pone ſupercilium. [Vixi:) Legitur & luſi, id eſt fui læta, & iocata ſum, ſalua tamen pudicitia mea. [Laudem de me) Vt poſſit ſe iactare de concubitu meo. [Quo) Qua re, quamobrem. [Cœpto) Audaciæ tuæ. [Mei tori) Mei cõcubitus. [Neptunius heros,) Id eſt Theſeus nepos Neptuni. [Attulit vim,) Scilicet in rapiendo. [Rapta, ſemel) A Theſeo. [Bis) Etiam à te. Aduertendum eſt, quod, licet hoc exemplum videatur diſſuadere Paridi, ne eam rapiat: tamen latenter ad incitandum poſitum eſt. [Delinita,) Id eſt blanditijs captata, & illecta. [Erat noſtrum crimen,) Id eſt fuiſſet mea culpa. [Rapta) Violenter abducta. [Quid fuit meum,) Id eſt quid potuit imputari mihi? [Niſi nolle,) Id eſt quod nolui: & voluntas mea non fuit. [E facto,) Id eſt ex rapina ſua. [Petitum) Deſideratum. [Redij) Ab eo diſceſſi. [Paſſa nihil excepto timore) Quæ nihil ab eo mali habui, niſi quod timui. [Abſtulit) Accepit. [Luctando) Contendendo, non ſponte mea. [Nil mei) Nil de me. [Vlterius) Vltra oſcula. [Quæ tua) Dum ſimulat Helena ſe dicere iniuriã Paridi, eum magis incitat, dicit enim, tu non fuiſſes contentus his: quia voluiſſes aliud præter oſcula. Ordo eſt. [Nequitia,) Id eſt libido: vt, Nequitia eſt, quæ te non ſinit eſſe ſenem. [Quæ eſt tua) Quæ eſt tibi. [Non fuiſſe contenta his,) Scilicet paucis oſculis. [Dij melius) Voluerunt, & conſuluerunt mihi. [Similis tui) Ita proteruus, & libidinoſus, vt tu es, quia me vitiaſſet. [Modeſtia) Ipſius Theſei. [Minuitq; crimen) Culpam rapinæ. [Theſea pœnituit:) Interrogatiuè legendum eſt, quaſi dicat an ideo pœnituit: vt tu poſtea me raperes?

[Ne quando).i.vt ſemper homines de me loquantur. [Nec tamen iraſcor) Ecce more muliebri iam incipit conciliari Paridi & ei blandiri. [Quis) Niſi vultus, & ſtulta? [Præfers) Oſtēdis. [Non ſimulatur) .i. non eſt fictus: quia Paris dixit. Attulimus flammas: non hic inuenimus illas. [Dubito hoc) Ne amor tuus ſit ſimulatus. [Fiducia) Meæ pulchritudinis. [Credulitas) Facilè credere: multæ enim propter hoc ſæpe decipiūtur. [Verba veſtra) .i. virorum. [Carere fide) Terent. in And. Fidelem haud fermè mulieri inuenias virum. [At peccant) Quia dixerat: Lis eſt cum forma magna pudicitiæ: dicit ſe velle eſſe inter raras, .i. inter eas, quæ ſeruant pudicitiam. [At peccant aliæ) Obiectio. [Quis prohibet) Reſponſio obiectionis. [Nam mea) Quia Paris dixerat, Hęc tibi nempe patrem furta dedere Iouem: ad hoc reſpondet, matrem poſſe excuſari: quia decepta ſit: ſe verò nullam poſſe habere excuſationem imprudentiæ. [Admiſſo) Delicto. [Sub imagine) Cygni. [Adulter) Iuppiter. [Poſſum neſciſſe nil) .i. ſcio, quid peccem, neq; poſſum excuſari per ignorantiam: nam duæ negationes affirmant. [Adumbret) Tegat. [Illa) Alia excuſatio. [Vitium) Crimen ſuum. [Redemit) Recompēſauit. [Auctorem) Propter auctorē, quia Iuppiter. [Felix in culpa) .i. bene peccaſſe. [Quo Ioue) .i. qua magna excuſatione, quia tu non es Iuppiter: quo poſſim excuſari. [Quod genus) Reſpondet ad id, quod dixerat. Phryx erat. & item. Non dabimus certè ſocerum tibi clara fugantem Lumina. [Hæc domus) Mea, & Menelai. [Iuppiter) Cōmemorat nobilitatem ſuam cum nobilitate mariti. [Vt) Quāuis. [Proauus ſoceri) .i. Atrei. diximus ſupra, Tantalum filium fuiſſe Iouis. Tantalus genuit Pelopem: Pelops Atreum: vnde Agamēnon, & Menelaus: licet, quidam eos Pliſthenis fuiſſe dicant. [Tyndareï) Patris mei putatiui.

* luſi

* attulit

* Plactādo

* alleuauit

Ruſtica ſim ſanè: dum non oblita pudoris:
Dumque tenor vitæ ſit ſine labe meæ.
Si non eſt ficto triſtis mihi vultus in ore:
Nec ſedeo duris torua ſupercilijs:
Fama tamen clara eſt: & adhuc ſine crimine * vixi:
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quo magis admiror: quæ ſit fiducia cœpto:
Spemque tori dederit quæ tibi cauſa mei.
An, quia vim nobis Neptunius * intulit heros?
Rapta ſemel, videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat noſtrum, ſi delinita fuiſſem:
Cum ſim rapta, meum quid niſi nolle fuit?
Non tamen è facto fructum tulit ille petitum:
Excepto redij paſſa timore nihil.
Oſcula * luctanti tantummodo pauca proteruus
Abſtulit: vlterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia eſt, non his contenta fuiſſet.
Dij melius: ſimilis non fuit ille tui.
Reddidit intactam: minuitque modeſtia crimen:
Et iuuenem facti pœnituiſſe patet.
Theſea pœnituit: Paris vt ſuccederet illi:
Nequando nomen non ſit in ore meum.
Nec tamen iraſcor: quis enim ſuccenſet amanti?
Si modo, quem præfers, non ſimulatur amor.
Hoc quoque enim dubito: non quod fiducia deſit:
Aut mea ſit facies non bene nota mihi:
Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis:
Verbaque dicuntur veſtra carere fide.
At peccant aliæ: matronaque rara pudica eſt:
Quis prohibet raris nomen ineſſe meum?
Nam mea quod viſa eſt tibi mater idonea: cuius
Exemplo flecti me quoque poſſe putes:
Matris in admiſſo falſa ſub imagine luſæ
Error ineſt: pluma tectus adulter erat.
Nil ego, ſi peccem: poſſum neſciſſe: nec vllus
Error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene errauit: vitiumque auctore * redemit.
Felix in culpa quo Ioue dicar ego?
Et genus, & proauos, & regia nomina iactas.
Clara domus ſatis hæc nobilitate ſua eſt.
Iuppiter vt ſoceri proauus taceatur, & omne
Tantalidæ Pelopis, Tyndareique genus:
Dat mihi Leda Iouem Cycno decepta parentem:
Quę falſam gremio credula fouit auem.

bendo. Reſcribit tamen criminando: ſed ea quoque eſt mulierum natura, vt quod libentiſſimè facturæ ſunt, in principio negent, ſic tamen, vt niſi inſtes, ipſæ ſe corrigant, & placari poſſe ſignificent. De iure hoſpitalitatis autem ſcias, quòd id apud antiquos erat ſciſſimum, ita vt Iouem ei præeſſe ſignificent. vnde j. Æn.

Iuppiter (hoſpitibus nam te dare iura loquuntur) &c.

Erat autem hoſpitium amicitiæ non mercedis gratia, nam caupona dicitur diuerſorium mercenarium, quod tunc non tam frequens erat, vt nunc: quapropter neceſſe erat ſibi hoſpites comparare, inter quos magna fides obſeruabatur, quam Paris ſolicitando coniugem hoſpitis violaſſe criminatur. [Ora Tænaris) Pro tænaria, nam tænarius promontorium eſt Laconiæ pro quo imperiti. [Tænarius legunt, apud Alexandrum. Tænarus inferni &c. [Hoſpes, an hoſtis eras?) Quaſi dicat potius hoſtis: qui ſic nō cum tanta hoſpitalitate, ſed tali animo intrabas. [Nec dubito) Callide iudicium illius laudat ſuamque pudicitiam commendat, in qua videlicet laborat. [Vultus triſtis) Seuerus, & atrox. Et bene vultus potius, quàm facies. Nam vultus quaſi à volendo dicitur, facies à faciendo: & ita facies a factorē ſit, nec mutatur. [Vultus) A voluntate alius, & alius fit. [Et laudem) Quaſi laudis ſit habuiſſe cōmercium cum tam formoſa: quo verbo audaciam Paridis potius probat. quam. damnet: ſed mirè in ſe crimen cenſet, quod in illo laudem: quaſi mulieri ſit crimen, quod viro laudi datur: ita enim mundo videtur, cum eadem ſit vtriuſque apud Deum cenſura. [Neptunius heros) Theſeus. [Meum) Id eſt meæ opis, & facultatis. Quid niſi nolle fuit?) Quaſi dicat nihil. Et ideo quia citra conſenſum nemo peccat, immunis eſt à crimine, licet contra voluntatem rapta. [Nil habet ille mei) Latine, & ſignanter dictum: & plus, quam ſi diceret, nil habet ille meum: quia tunc de rebus ſuis loqueretur, nunc de ſe. [Similis tui) Etiam eleganter dictum. Nam ſimilis cum de moribus agitur, potius genitiuo iungitur. [Minuitque modeſtia) Quia oſculis contentus erat. [Ne quando nomen non ſit in ore meum) Semper ſit in ore vulgi de me loquentis, & de amatoribus meis. [Nec tamen iraſcor) Incipit condeſcendere, & pati ſe amari: &, vt muliebris naturæ decorum ſeruatum agnoſcas, plus ſe moueri fatetur forma, & amore Paridis, quā genere, aut diuitijs. [Hoc quoque enim dubito) Ordo eſt. Ego enim dubito. [Quoque,) Id eſt etiam. [Hoc) An ſcilicet amor tuus in me ſimulet. [Non quòd) Id eſt quia. [Fiducia) Id eſt bene confidendi de me ratio deſit, aut quia mea facies non ſit bene nota mihi. Fallimur enim plerunque in iudicandis rebus noſtris. [Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis) Hoc eſt, licet, quia amabilis ſum, confidam me amari: tamen, quia credulitas multis obſuit: vetor credere, & potiſſimum quia Troiani perfidi, & periuri perhibentur: aut potius generaliter in omnes amatores dictum eſt. [At) Recitat obiectionem

ASCEN. NVNC oculos &c.) Epiſtola hæc reſponſiua Helenæ parum quidem in rebus difficultatis habet, eo quòd argumētum à Paridis epiſtola dependet, nec multum in verbis: eſt enim facilior, & pedeſtrior, quam Ouidiana compoſitio, vnde ex ſola phraſi Ouidianam neges. In principio autem alij nunc, alij tūc legunt, & vtrunque tollerari poteſt. Ego autem legerem potius nunc, ſub hoc ſenſu. Cum, ſcilicet ita ſit: quòd epiſtola tua. [Violarit) Pro violauerit: hoc eſt læſerit. [Nunc noſtros oculos) Qui antè hac nihil ſpurcum, aut laſciuum viderant, aut legerant (nam & oculi legunt.) [Gloria non reſcribendi,) Id eſt quæ eſſet ei non reſcribendo. [Eſt mihi viſa leuis,) Id eſt modica. Præſupponit ergo peccatum eſſe in legendis epiſtolis amatorijs, & in reſcribendo, ſed maius in legendis: vſque adeo, vt violata legendo parum gloriæ mereatur non reſcribendo: & is certè animus eſt mulieribus, vbi ſemel libata eſt pudicitia, nihil in eis poſt illam commendandum eſt. Eſt ideo (vt monet Naſo noſter) Principijs obſtandum eſt. Nam quia ex viſu, cuius prima eſt amoris linea, ad aliàs gradatim peruenitur, quia ergo violatam ſe ſenſit legendo: paruiſacit, ne amplius violetur reſcri-

nem Paridis conantis exemplo in crimen allicere, ſed pruden-ter rńdet turpiter actura [Error) .i. deceptio. [Ineſt in admiſſo) .ſ. adulterio. [Matris luſæ) .i. deceptæ. [Sub falſa imagine) Quia in ſpecie Cycni concubuit cum Læda matre Helenæ Iuppiter. Vnde addit, pluma tectus adulter erat. [Obumbret) .i. occultet, aut protegat ab infamia. [Quo Ioue,) q.d. nullo. ſed manifeſtatio adul- tero, eoque mortali, cum ſim ex Deo genita, atque immortalis habenda. [Genus Tyndarei) Sicut in epiſt. Paridis, ſecutus Thucydidem declinauit à nominatiuo Tyndareos, huius Tyndarei, pro quo nos Tyndarus, Tyndari.

I nunc: & Phrygiæ * claræ primordia gentis,
Cumq́ue ſuo Priamo Laomedonta refer.
Quos ego ſuſpicio, ſed, qui tibi gloria magna eſt
Quintus: is à noſtro ſanguine primus erit.
Sceptra tuæ quamuis rear eſſe potentia Troiæ:
Non tamen hæc illis eſſe minora puto.
Si iam diuitijs locus hic, numeroq́ue virorum
Vincitur: at certè barbara terra tua eſt.
Munera tanta quidem promittit epiſtola diues:
Vt poſſint ipſas illa mouere deas.
Sed ſi iam * vellem fines tranſire pudoris,
Tu melior culpæ cauſa futurus eras.
Aut ego perpetuò famam ſine labe tenebo:
Aut ego te potius, quàm tua dona, ſequar.
Vtq́ue ea non ſperno: ſic acceptiſſima ſemper
Munera ſunt, auctor quæ precioſa facit.
Plus multò eſt, quòd amas: ꝙ ſum tibi cauſa laboris:
Quod tam per longas ſpes tua venit aquas.
Illa quoque, appoſita quæ nunc facis improbè menſa:
Quamuis experiar diſſimulare, noto.
Tu modò me ſpectas oculis laſciue proteruis:
Quos vix inſtantes lumina noſtra ferunt.
Et modò ſuſpiras: modò pocula proxima nobis
Sumis: quaque bibi, tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notaui
Signa ſupercilio penè loquente dari.
Et ſæpe extimui, ne vir meus illa videret:
Non ſatis occultis erubuique notis.
Sæpe vel exiguo, vel longo murmure dixi:
Nil pudet hunc: nec vox hęc mea falſa fuit.
Orbe quoque immenſæ legi ſub nomine noſtro,
Quod deducta mero littera fecit: amo.
Credere me tamen hoc oculo renuente negaui:
Hei mihi, iam didici, ſic quoque poſſe loqui.
His ego blanditijs, ſi peccatura fuiſſem,
Flecterer: his poterant pectora noſtra capi.
Eſt quoque (confiteor) facies tibi rara: poteſtq́ue
Velle ſub amplexus ire puella tuos
Altera ſed potius felix ſine crimine fiat:
Quàm cadat externo noſter amore pudor.
Diſce meo exemplo, formoſis poſſe carere:
Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis.

HVBER. INVNC:) q. d. fruſtra iactas genus tuū. [Primordia) Initia. [Suo) .ſ. filio. [Suſpicio) Veneror. [Sed qui tibi gloria magna eſt) .i. ſed is, quo tu potiſſimum gloriaris, quintus eſt tibi i ordine, & mihi eſt primus. Iouem autem ſignificat, nā Helenæ primus eſt, quia eius pater, Paridi verò, quintus: quia Iuppiter genuit Dardanum ex Electra: Dardanus Erichthonium: Erichthonius Troën, Tros Ilū, Ilus Laomedonta, Laomedon Priamum, Priamus Parim, & reliquos filios. ergo quintus eſt Iuppiter à Paride excluſiue. [Sceptra) Reſpōdet ad id, quod dixerat. Sceptra parens Aſiæ, qua nulla potentior ora eſt: Finibus immenſis vix obeunda tenet &c. [Hæc) Noſtra Græca. [Si iam diuitijs) Quia Paris dixerat, O quoties dices, q̄ pauper Achaia noſtra eſt: Vna domus quæuis vrbis habebit opes: dicit, ꝙ ſi terra ſua vincitur diuitijs: ſaltem hoc habet, ꝙ nō eſt barbara, ſicut terra Troiana. [Munera) Dixit enim ipſe, Dona parens fratresq́ue, & cum genitrice ſorores &c. ad hoc reſpōdet, quod ſi vellet ei obſequi, faceret potius eius cauſa: q̄ cauſa munerum, quia turpiter ingenuum munera corpus emunt. [Tranſire fines pudoris) .i. verecundiæ: & eſt ſermo Ciceronis ad Lucceium. Nam qui ſemel verecundiæ fines trāſierit &c. [Nō ſperno) .i. accepto, & grata ſunt. liptote eſt. Virgil. Munera nec ſperno. [Munera ſunt, auctor q̄ precioſa facit) Sententia eſt color. & eſt ſenſus. [Munera, quę auctor) .i. ille, qui dat. [Facit precioſo) Facit digna: nam munera pro dignitate dantis pretium capiunt. [Sunt acceptiſſima) Sūt gratiſſima. [Plus multò) .ſ. eſt mihi. [Quod amas) .i. multò pluris facio amorem tuum. [Per tā lōgas aquas) Quia dixit ſupra, Attulimus flammas hoc, non inuenimus illas. Hæ mihi tā longæ cauſa fuere viæ. [Illa quoque) Reſpondet ad id, quod dixit. Ah quoties aliquem cantaui potus amorem, &c. quę ſequuntur. [Inſtantes) Fixe aſpicientes. [Noſtra lumina vix ferunt) Quia vix poſſum tantùm tenere oculos in tuos: quantū tu tenes eos fixos in me. [Et mō ſuſp.) Nā ipſe dixit: Sæpe dedi gemitus. [Qua parte bibis) Signū eſt. n. amoris ea parte poculi bibere, qua alius biberit. Ouid. i j. Am. ad amicā.

Qua tu reddideris ego primus pocula ſumam:
Et, qua tu biberis, hac ego parte bibā. Idē ꝑcipit in ij. de Ar.
Fac primùm rapias illum tacta labellis
Pocula: quaque bibit parte puella, bibas.

[Digitis) Manu. [Supercilio penè loquente) .i. ita declarante animum tuum, ac ſi locutus eſſes. Ipſe in Amorib.

Verba ſupercilijs ſine voce loquentia dicam. Idem in ij. de Ar.
Multa ſupercilio, multa loquare notis.

[Erubui) Puduit me. [Notis) Signis. [Non ſatis occultis) .i. nimis manifeſtis. [Exiguo mur.) Tenui, & ſubmiſſa voce, ne audi-

rer. [Hūc) Paridē. [Nec vox fuit falſa) .i. & vera dixi. [In orbe mēſæ) .i. in menſa, quæ rotunda fiebat apud antiquos. Iuuen. * Late

Magnos niſi ſuſtinet orbes
Grande ebur.

[Deducta) Diuiſa. Ouid. in Am.

Verba leges digitis, verba notata mero. Idem in ij. de Arte,
Blanditiasq́; leues tenui perſcribere vino.
Vt dominam in menſa ſe legat illa tuam.

[Renuente) Nutu tibi rńdente. [Flecterer) Mouerer, inducerer. [Si fuiſſem pecc.) .i. ſi voluiſſem fallere fidē coniugij. [Eſt quoq;) Reſpondet ad id, quod dixit.

Nec puto collatus forma Menelaus & annis,
Iudice te nobis anteferendus erit.

[Velle) Optare. [Felix) Quæ habeat talem maritum, qualis es tu. [Sine crimine) Sine culpa .i. altera, q̄ non ſit nupta. [Cadat) Pereat. [Externo) Peregrino, qualis tu es. [Meo exēplo) Quę licet non habeam maritum pulchrū, tn̄ eo ſum contēta. [Eſt virtus) Snia eſt. [Placitis) Quæ placuerunt, eſt. n. participium: non autem legendum eſt placidis.

QVOS ego ſuſpicio) .i. non contemno, nec deſpicio, ſed ſuſpicio, quaſi inferior aſpicio. [Sed is) .ſ. Iuppiter. [Qui ex ſis tibi gloria magna eſt Quintus:) .ſ. à veſtro ſanguine, erit primus à nr̄o ſāguine. [Tua ep. d.) .ſ. pollicitationibus, nā vt dicit Naſo. ASCEN

Pollicitis diues, quilibet eſſe poteſt.

[Sed ſi iam vellem) Ingenuè ſatis, ſed muliebri affectiōe. [Vtq; ea non ſperno) Liptote. i. gratāter accipio, ſicut in illo Virgiliano. Munera nec ſperno. [Sic acceptiſſima ſemper &c.) Prouerbiale eſt, quod in Eun. dicitur ſic à Gnatone ad militem q̄rentem. Ain' tu, læta eſt? Non tam ipſo quidem dono, quàm quòd abs te datum, id verò ſerio triūphat. [Plus multò eſt,) Scilicet quòd amas. Non id, quod amas, intelligimus, ſed quia amas: & ita in reliquis. [Illa quoque) Docet ſigna amoris eius ſe notaſſe. Ordo eſt. [Quamuis ego experiar diſſimulare,) Scilicet an poſſim, tamen ſupple ego. [Noto,) Id eſt obſeruo, & abnoto. [Illa,) Scilicet ſigna. [Quæ improbè,) Id eſt improbanda. [Facis nunc menſa appoſita,) Id eſt poſtquam menſa appoſita eſt. [Tu laſciue) Nam extra carmen diceretur laſciuus, vt docet Valla. Nec eſt aduerbium laſciue, quia hoc vltimam produceret. [Quos,) Scilicet oculos tuos. [Inſtantes,) Id eſt inſtanter me intuentes. [Lumina noſtra,) Id eſt acies oculorum noſtrorum. [Vix ferunt,) Id eſt tolerare, aut ſufferre poſſunt. [Ah quoties,) Quaſi dicat, frequentiſſimè. [Notaui ſigna tecta,) Id eſt occulta. [Dari digitis, & ſupercilio penè,) Id eſt quaſi loquente. [Orbe quoque) Videtur ſenſus, & ordo. [Ego quoque legi in orbe mēſæ,) Id eſt quo vtebaris in menſa · vulgus ſciſſoria, aut inciſoria vocat ſub noſtro nomine (nam in orbibus argenteis, ac aureis ſolent dominorum nomina ab artificibus inſcribi) legi, inquit, amo, illud verbum amo, quod

* velles

quod fecit litera deducta. [Mero).i.viuo loco atramenti, ſiue incaluiſti, vt ſignificet Paris ſe amare Helenam, cuius nomen ſuperius poſitum erat. Aliter exponit ſuperior interpres, tu vtrúuis ſequere lector. [Eſt virtus placitis) Aureum verbum.

Quàm multos credis iuuenes optaſſe quod optas?
Qui ſapiant, oculos an Paris vnus habes?
Non tu plus cernis: ſed plus temerarius audes:
* Nec tibi plus cordis, ſed minus oris adeſt.
Tunc ego te vellem celeri veniſſe carina?
Cum mea virginitas mille petita procis.
Si te vidiſſem, primus de mille fuiſſes:
Iudicio veniam vir dabit ipſe meo.
Ad poſſeſſa venis, præreptaque gaudia ſerus:
Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
Vt tamen optarem fieri tua Troica coniux:
Inuitam ſic me non Menelaus habet.
Deſine molle precor verbis conuellere pectus:
Néue mihi, quam tu dicis amare, noce.
Sed ſine, quam tribuit ſortem fortuna, tueri.
Nec ſpolium noſtri turpe pudoris habe.
At Venus hoc pacta eſt: & in altæ vallibus Idę
Tres tibi ſe nudas exhibuere deæ:
Vnaque cum regnum, belli daret altera laudem:
Tyndaridis coniux tertia dixit eris.
Credere vix equidem cœleſtia numina poſſum
Arbitrio formam ſuppoſuiſſe tuo.
Vtque ſit hoc verùm: certè pars altera ficta eſt:
Iudicij pretium qua data dicar ego
Non eſt tanta mei fiducia corporis: vt me
Maxima teſte dea dona fuiſſe putem.
Contenta eſt oculis hominum mea forma probari:
Laudatrix Venus eſt * inuidioſa mihi.
Sed * nihil infirmo: faueo quoque laudibus iſtis:
Nam mea vox quare, quod cupit, eſſe neget?
Nec tu ſuccenſe nimium mihi, creditus ægrè:
Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides.
Prima mea eſt igitur, Veneri placuiſſe, voluptas:
Proxima, me viſam præmia ſumma tibi:.
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
Auditis Helenes præpoſuiſſe bonis.
Ergo ego ſum Virtus: ego ſum tibi nobile regnum:
Ferrea ſim: ſi non hoc ego pectus amem.
Ferrea crede mihi non ſum: ſed amare recuſo
Illum: quem fieri vix puro poſſe meum.
Quid bibulum curuo proſcindere littus aratro,
Spemque ſequi coner, quam locus ipſe negat?
Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
(Dij mihi ſunt teſtes) luſimus arte virum.
Nunc quoque, quod tacito mãdo mea verba libello:
Fungitur officio littera noſtra nouo.
Felices, quibus vſus adeſt: ego neſcia rerum
Difficilem culpæ ſuſpicor eſſe viam.
IPſe malo metus eſt: iam nunc confundor: & omnes
In noſtris oculos vultibus eſſe reor.

Vbba. QVAM multos iuuenes quod) q. d. plurimi ſunt. [Qui ſapiunt).i.qui intelligunt, & cognoſcunt. [An vnus) .i. an ſolus? q. d. non. [Plus cernis) .i. plures vides, q̃ alij? [Sed plus audes) .i. audaciores alijs. [Cordis) Intellectus, & ſenſus. [Minus oris) Minus verecundię, cuius os.i.facies teſtis eſt. [Tunc ego) Dicit, ꝙ vellet eum veniſſe ad petendum ipſam vxorem, cũ erat nubilis, & à multis petebatur, quia præpoſuiſſet eũ omnibus. [Vir) Menelaus parcet mihi: ſi hoc dico: quia etiam prępoſuiſſem te ei. [Ad) Dicit eum nunc ſerò veniſſe quia iã eſt coniuncta, & dicata alij. [Ad poſſeſſa) Ad ea gaudia, quæ aliorum ſunt. [Prærepta) Præoccupata, nam talia ſunt prius occupantium. [Lenta) Pigra. [Alter) Menelaus. [Vt tñ) Dicit, ꝙ quamuis libenter fuiſſet eius coniux, ſi veniſſet in tempore, tñ non eſt ſic inuita, & malè libenter cum Menelao, vt nunc optet eſſe coniux Paridis. [Vt optarem).i.cuperē. [Deſine) Repellit eum à ſe, ne amplius eam verbis ſolicitet. [Conuellere) Cõmouere, labefactare, & facerē vacillare. [Molle) Muliebre, & ꝑ conſequēs mutabile. [Ne n.m.) Solicitãdo me. [Quã) Me. [Sine) Permitte, patere me. [Tueri) Seruare. [Sortē) Cõdõnē. [Spoliũ) Rapinam. [Turpiter).i.cum infamia mea. [At Venus) Ad id, quod dixit: Pollicita eſt thalamo te Cytherea meo. [Et in altæ vallib. Idæ) Propter illud: Dumque tuo poſſem circundare brachia collo, Contenta eſt virtus Pallade dãte mihi: Cum Venus, & Iuno, Pallasque in vallibus Idæ Corpora iudicio ſuppoſuere meo. [Vna) Iuno. [Altera) Pallas. [Tertia) Venus. [Tyndaridis) Helenæ. [Arbitrio) Iudicio. [Vt) Quãuis. [Altera pars) Quã dicis.ſ.ꝙ ego dicar data. [Precium).i.merces, & remuneratio. [Iudicij) Quod pro Venere tuliſti. [Non eſt) .i. non tñ confido meæ pulchritudini: vt credã me datã tibi à dea pro maximis donis, q̃ tibi dari potuerunt. [Contenta eſt).i.ſatis eſt mihi, ꝙ homines, & mortales laudent pulchritudinem meã. ſed quod Venus laudauerit vt dicis, vereor, ne decipiar. [Inſidioſa) Fraudē parans. [Infirmo) Nego. [Faueo) Aſſentior. [Quod cupit eſſe) .ſ. pulchra. [Nec tu) Senſus eſt, nec tu iraſcere mihi, ſi vix credo tibi: ꝙ iudicio Veneris ſim exiſtimata pulcherrima. [Tu creditus) De ijs, quæ de me dicis. [Nimium ægrè) Nimium difficilè. [Nec ſuccenſe) Nec iraſcere. [Tarda).i.magnę res non cito ſolent credi, eſt autem ſententia rhetorica. [Prima) Præcipua. [Proxima) Secunda. [Me viſam tibi) Me putatam, & iudicatam. [Summa) Subaudi mihi voluptas. [Te nõ præpoſuiſſe, honores Palladios) Quos Pallas offerebat. [Bonis auditis Helenę).i.pulchritudini meæ, quam nunquam videras, ſed tñ audieras. [Ego ſum virtus &c.) .i.ergo me pro virtute, me pro regno, quod à Iunone ꝑmittebatur, accepiſti. [Sim) Pro ero. [Ferrea) Dura, inhumana. [Si non amem hoc pectus) .i. talem animum tuum, & ita oſtendit, quod diximus ſupra in epiſtola Paridis: mulieres laudibus ſuę pulchritudinis delectari. [Delectant etiam caſtas præconia formæ. ſed quia dixit ſe eſſe ferream, niſi amet talem in ſe animũ, poſſet dicere Paris quare ergo non amas me? reſpõdet, dicens, ſe nolle amare eum, quē vix ſperat vnquam poſſe eſſe ſuũ ſed cum dixit, vix, dedit aliquam ſpem, non.n. omnino negauit ſe putare. [Quid bibulum) Ex ſimilitudine oſtendit, non eſſe ſibi ſequendum amorem Paridis, cui non ſit poſſibile morem gerere. [Quid coner) Quid tentē? [Bibulum) Epitheton littoris, & arenæ. [Spē, quã locus ipſe neget) Quæ naturaliter ex ipſo loco non poſſit hr̃e, ſed per hanc ſimilitudinem intellexit amorē Paridis. [Sum rudis) Adduxit rõnes, quare hæc ſpes videatur negari, & arguit à moribus ſuis, & antè acta vita. [Rudis) Noua, imperita. [Luſimus) Decepimus. Virg. Quid natum toties crudelis tu quoque falſis Ludis imaginibus? [Nulla arte) Nulla fraude, nunquam decepi maritũ meum. [Dij mihi ſunt teſtes) .i. dij ſciunt: & eſt parentheſis. [Nunc quoque) Dicit ſe nunq̃ antè ſcripſiſſe ad aliquē alium. [Tacito libello) Secretæ epiſtolæ. [Nouo) Inuſitato. [Vſus).i.experientia, & exercitatio. [Neſcia) Imperita. [Suſpicor viam difficilem) Quia q habitum fecit non peccandi, neſcit quò incipiat peccare. [Ipſe metus malo).i.timor iam nocet mihi. [Iam nunc) Anteq̃ peccē. [Oēs oculos eſſe in meis vult.) .i.puto omnes me iam reſpicere & hr̃e oculos in me conuerſos, & dicere: hæc eſt, quæ maritum decepit, quæ eſt adultera.

* Non

ſidioſa mihi iſſi

Ascen. AN Paris vnus) .i. ſolus habes? Paris in vocatiuo latinè dixit, cum vſitatius Pari dicatur. [Procis) Sunt, qui petunt connubium. [Ad poſſ.) .i. ad res poſſeſſas.i. ad me poſſeſſam, aut ad gaudia poſſeſſa, & prærepta [Deſine molle) Vide q̃ prudēter amatorē moneat, nã dicēdo: Deſine molle ꝑcor verbis cõuellere pectus, ſignat molle cõuelli poſſe, ſi ille nõ deſiuerit. [At ven. hoc p. eſt) Callide deuenit ad id, qđ maximè affectat, ſignans Venerē auctorē fore, ſi qđ cõmittat criminis. [Laudatrix inſ.) Quia ꝑ laudes eius ꝓuocare in adulterium. [Bonis Helenæ) .i. formoſitati. [Felices, quib. vſus adeſt) Paulatim in conſenſum delabitur, nã velle ſignat, ſed non audere. [Ipſe malo metus eſt).i.metus mali, qui ſolet à malo detinere. [Eſt mihi malo) .i. ad malum. ſ. ad infamiam, quia qui audacter, & confidenter peccant, præ ſe ferunt innocentiam, aut rubeſcentes confitentur culpam, quam vultu ꝓdunt, velit ergo aſſueta eſſe, & non metuere, ne agnoſcatur.

HVBER. FALSO) Sine cauſa.[Senſi) Percepi,intellexi.[Murmura) Suſurros quoſdam de me.[Æthra) Comes mea. [Quaſdã voces) Quæ de me,& te dicuntur. [Diſſimula) Occulta,& oſtende nihil eſſe.[Niſi tu mauis).i.potius vis.[Deſiſtere) Ceſſate ab amore meo.[Sed cur deſiſtas?) Latenter oſtẽdit ſibi gratum eſſe,qđ pergat.[Occulte) Caute,ne aliquis aduertat. [Maior) Quia Paris dixerat, Sed tibi & hoc ſuadet rebus,non voce maritus: Néue ſui furtis hoſpitis abſit,abeſt: reſpondet ipſa,ſe eſſe aliquanto in maiore libertate,q̃ ſi maritus adeſſet, non tñ habere maximam, vt poſſit facere,quod velit.[Maior) Quam ſi adeſſet. [Sed nõ maxima) Quia etiã obſeruor.[Ille) Menelaus. [Procul) Longè. [Re cogente) .i.neceſſitate exigẽte.[Viæ) Profectionis eius.[Sic iuſſum eſt).ſ. eſſe eundum. [Cum dubitaret, an iret) Oſtendit Menelaum ſine conſilio ſuo non diſceſſiſſe. [Rediturus q̃primùm) Vna dictio cõpoſita. [Lætatus omine) .i. accipiẽs pro bono omine,qđ ego dixiſſem ei,vt iret.[Res) Patrimonium veſtrum. [Domus) Familia. [Troicus hoſpes) Paris.[Sit tibi curæ) Et hoc eſt,qđ Paris dixit eum mandaſſe,cũ dixit.Idæi mãdo tibi, dixit iturus. Curam pro nobis hoſpitis vxor agas.[Vix tenui riſum) Cum vidi eum ita ſtultum, vt mihi commendaret eum, qui ſibi nocere poſſet. [Cõpeſcere) Cohibere. [Luctor) Nitor. [Erit) .i. fiet, hoc eſt erit mihi cõmendatus. [Cretem) Deeſt in. [Ideo) Ob hanc cauſam.ſ.quia abſit.[Licere cuncta).i.omnia eſſe tibi licita,ſatis.n.tibi eſſe debet,ſi potes me videre,& alloqui, neque debes vlterius ſperare licere tibi. [Abſens) .i.etiam abſens. [Règibus) Principibus, qualis ipſe eſt.[Longas manus) Longã poteſtatem etiã in locis remotis. [Fama quoque) Dicit ſe etiam terreri metu infamiæ; ne dicatur adultera,q derelicto marito legitimo ſecuta ſit amatorem. [Eſt oneri).i.affert onus,& obligationem quandam pudicè viuendi. [Quo) Quanto. [Conſtantius) Firmius. [Veſtro ore) .i.verbis omnium virorum.[Iuſtius) Deeſt eo.i.tanto,quãto.n. aliqua mulier magis laudatur: tanto magis de ea timendũ eſt: nam ſola miſeria caret inuidia. [Quæ iuuat) Latenter, inquit, q libenter peccaret: ſi auderet: dicit.n.Gloria meæ famæ,&honeſtæ vitæ.[Quę iuuat) Quæ delectat me. [Vt) .i. ſicut. [Nunc eſt).i.honeſta,vt nunc eſt.. [Eſt mihi damno) Quia inijcit mihi ruborem faciendi,quod à me petis,quod eſſet vtilius.[Et melius foret).i.vtilius mihi eſſet. [Dediſſe verba famæ).i.decepiſſe ipſam famam,& me non eſſe talẽ. qualẽ fama p̃dicat,hoc eſt melius eẽt nõ obſeruare fidẽ marito. Dare verba,ẽ decipe.[Credidit) Cõfiſus eſt.[Morib.) Meis honeſtis.[Et vitæ) Añ pſpectæ [De f. m.) .i.pulchritudo mea facit,illũ timere,& ſuſpicari de me,ſed vita cognita honeſta facit illũ cõfidere.[De f.).i.pp faciẽ,& pulchritudinẽ.[Secur) Sine cura,& timore.[Tpa ne p.) Ad id,qđ dixerat Paris: Vt te nec mea vox,nec te meus incitet ardor: Cogimur ipſius cõmoditate frui.Aut etimus ſtulti &c.rñdẽs dicit.[Et l.).i.cupio,& timeo.[Volũtas) Legẽdũ eſt,nõ voluptas.[Nec adh. eſt ex.).i.ſatis pfectè,deliberata [Labãt) Vacillant.[In dub.) In incerto,verum debeã vti cõmoditate abñtiæ viri. [Et vir abeſt) Rñſio eſt ad id,quod dixit. Sola iaces viduo tam lõga nocte cubili: In viduo iaceo ſolus &ipſe toro.[Inuicẽ) Viciſſim .i. tu me amas,& ego te. [Et noctes longè).ſ.ſunt. [Et iã coimus).i.coniungimur, & ſimul ſumus.[Sermone) Simul loquendo. [Et tu blãdus) Subaudi es.[Et domus) In qua ſumus.[Et vna) .i ambo ſumus in eadem domo. [Me miſeram) Per interpoſitionẽ legẽdum eſt,& eſt dolentis. [Pereã) Quaſi iurantis eſt.i moriar. [Si oia) Quę in parte tua ſunt.[Nõ inuitant me) Ad ſequendum te. [Neſcio quo metu,) q.d.et ſi ſit ſine ratione. [Bñ cogere) Quia cupiũt puellæ cogi.[Qđ malè) .i.vix. [Perſuades) Tua epiſt. & rõnib.ad me ſcriptis. [Ruſticitas) Ruſticus pudor. ipſe de Arte, Et ſi ruſticitas non vetat,ipſa rogat. [Excutienda) Eijcienda, Repellẽda. [Ipſis paſſis) .i.ijs,q. eam paſſi ſunt. [Sic) .ſ.inferendo iniuriã.[Ego forẽ co. eſſe f.) .i.cogerer hic ea bona, q̃ mihi promittis, & per te mihi contingere pñt.[Dũ nouus eſt) Oſtẽditur mutabilitas mulirbris,poſteaq̃.n.ſignauit ſe cupere, qđ Paris ſuadebat nũc hortatur,vt potius deſiſtat ab amore, dũ nondum eſt vehementer auctus, & multis exẽplis, rõnibusq;,pbat, quare non debeat ſequi Paridẽ. [Pugnemus) Reſiſtamus. [Flamma) Probatio à ſimili, qđ amor icipiẽs facilè poſſit extingui, ſicut ignis nouus pauca aqua extinguit. [Certus) Firmus,& eſt ſnia rõnẽ cõtinẽs.[Hoſpitib.) Peregrinis nõ hñtib.certũ domiciliũ. [Errat) Vagatur amor. [Vt ipſi) Hoſpites. [Firmius) Stabilius. [Hypſipyle) pbat exẽplis.[Minoia u.) Ariadne filia Minois.de Hypſip. & Ariad.viſũ eſt ſupra i epiſt.eaṛ ad Iaſ.& Theſ.[Vtraq; iucta i t. nõ exh.).i.nõ datis,ſed negatis eis,de qua re iuſtè conquerũtur.[Tu q.) q mihi tot,tãtaq; pmittis. [Infide) piure: & fraudolẽte. [Oenonẽ) Vxorem tuã,vt vidimus i epiſ. ipſius Oenones ad Par.[Quærere) Inueſtigare. [Adde) Adducit aliã rõnẽ,q a comites Paridis inſtabãt, vt iãiã diſcederet. [Expediunt) Expedire parãt.[Paratur) Cõſtituitur iter nos. [Plena nou.).i. tantũ iodo incepta. [In medijs curſib.) Poſt inceptũ,& eſt trãſlatio. [Abibit) Tecũ,& obliuiſceris mei. [An ſ.) Ad id, qđ dixit, ASCAN.

Ibis

Nec reor hoc falſo: ſenſi mala murmura vulgi:
Et quaſdam voces rettulit Aethra mihi.
At tu diſſimula: niſi ſi deſiſtere mauis:
Sed cur deſiſtas? diſſimulare potes.
Lude: ſed occultè: maior, non maxima nobis
Eſt data libertas, quod Menelaus abeſt.
Ille quidem procul eſt ita re cogente profectus:
Magna fuit ſubitæ, iuſtaque cauſa viæ.
At mihi ſic * iuſſum eſt. ego,cum dubitaret, an iret: *riſum*
Quamprimùm dixi,fac rediturus eas.
Omine lætatus dedit oſcula: reſque, domuſque,
Et tibi ſit curæ Troicus hoſpes, ait.
Vix tenui riſum: quem dum compeſcere luctor:
Nil illi potui dicere, præter, erit.
Vela quidem Creten ventis dedit ille ſecundis:
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abeſt: vt me cuſtodiat abſens:
An neſcis longas regibus eſſe manus?
Fama, quoque eſt oneri: nam quo conſtantius ore
Laudamur veſtro; iuſtius ille timet.
Quæ iuuat, vt nunc eſt, eadem mihi gloria damno eſt:
Et melius famæ verba dediſſe fuit.
Nec quod abeſt hic me tecum mirare relicta:
Moribus,& vitæ credidit ille meæ.
De facie metuit: vitæ confidit: & illum
Securum probitas, forma timere facit.
Tempora ne pereant vltrò data, precipis: vtque
Simplicis vtamur commoditate viri.
Et libet: & timeo: nec adhuc exacta voluntas
Eſt ſatis: in dubio pectora noſtra labant.
Et vir abeſt nobis: & tu ſine coniuge dormis:
Inque vicem tua me, te mea forma capit.
Et longæ noctes: & iam ſermone coimus:
Et tu (me miſeram) blandus: & vna domus.
Et peream,ſi non inuitent omnia culpam:
Neſcio quo tardor ſed tamen ipſa metu.
Quod malè perſuades, vtinam benè cogere poſſes:
Sic mea ruſticitas excutienda foret.
Vtilis interdum eſt ipſis iniuria paſſis:
Sic certè felix ipſa coacta forem.
Dum nouus eſt, cœpto potius pugnemus amori:
Flamma recens parua ſparſa reſedit aqua.
Certus, in hoſpitibus non eſt amor: errat, vt ipſi:
Cumque nihil ſperes firmius eſſe, fugit.
Hypſipyle teſtis, teſtis Minoia virgo,
In non exhibitis vtraque iuncta toris.
Tu quoque dilectam multos infide per annos
Diceris Oenonem deſeruiſſe tuum.
Nec tamen ipſe negas: & nobis omnia de te
Quærere, ſi neſcis, maxima cura fuit.
Adde: quòd(vt cupias)Conſtans in amore manere
Non potes: expediunt iam tua vela Phryges.
Dum loqueris mecum: dum nox ſperata paratur:
Qui ferat in patriam, iam tibi ventus erit.
Curſibus in medijs nouitatis plena relinques

Ibis Dardanias ingens regina p vrbes. Et itē: Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis. Et itē: Ilion aſpicies, firmataq; turrib. altis Mœnia Phœbeæ ſtructa canore lyre: dicit ergo. [Viſam pgama laudata) A te. [Pronurus) Nurus ad patrem mariti referi. pronurus ad auum, ſicut nūc ad Laomedonta auū Paridis. [Cōtemno) Paruifacio. [Præconia) Voces. [Volucris) Velocis. [Illa) Fama. [Probris) Ignominijs, vituperijs. [Sparte) Lacedæmō. [Achaia) Peloponeſus, vel Græcia. [Quid poterit loqui de me) Niſi me eſſe adulteram? [Quid ſentiet) Quid iudicabit? [Tu quoque) Cū videbis me fregiſſe fidam Menelao. [Qui) .i. q̃uo. [Anxius) Solicitus, & plenus timoris. [Exēplis tuis) Ne alius ita me ſolicitet & alienet à te, ſicut tu Menelao. [Cauſa tim.) Quia putabis eum veniſſe eadē intentione, qua tu huc veniſti. [Ipſe) Tu. [Dices adultera) Me appellabis adulterā. [Oblitus noſtro &c.) .i. oblitus, ꝙ non potes maledicere de me, q̃n maledicas de teipſo. [Ineſſe) Coniūctum eſſe. [Et auctor) Cauſa. [Obruat) Tegat. [Ante) Potius & eſt imprecatio muliebris. Sic Dido apud Virg. lib. iiij. Sed mihi vel tellus optē prius ima dehiſcat. Et Briſeis ad Achillē. Deuorer antè (precor) ſubitò telluris hiatu: Aut rutilo miſſi fulminis igne cremer. [At fruar) Obiectio. [Vberiora promiſſis) .i. plura, q̃ promiſiſti. [Congeſto) Cumulato, & vndique ad me collato. [Da veniam) Reſpōſio. [Faſſæ) Mihi verùm fatenti. [Tanti) Vt velim hinc diſcedere. [Neſcio quomodo,) q. d. incredibiliter. [Tenet) Iuuat, delectat. [Oris) Regionib. [Phrygijs) Troianis, vbi habeo nullos ex meis. [Omnia) Quia Paris poſſet dicere: nunquam te deſeram, ero loco propinquorum, & fratrū, & parentis: adducit exemplum, quo oſtendit ſe timere, ne decipiatur. [Æſonia domo) Vt ſupra, Auſus es Æſonia dicere de domo. [Non minus) Nihilo minus, licet habuiſſet tot ꝓmiſſa. [Æetes) Pater eius. [Ipſea parens) .i. mater eius Ipſea nomine licet (vt ſupra diximus) ſm alios, Idva nominaretur. [Chalciope) Medeæ ſoror fuit. [Sed nec timebat) Cum Iaſon ei promittebat. [Fallitur) Sentētia eſt rhetorica. [Suo augurio) Sua bona ſpe: & eo, quod auguratur ſibi bene euenturum. [Omnib.) Similitudine hoc ꝓbat: dicit .n. initia eſſe blanda, ſed fines aſperos. eſt ergo ſenſus: naues, quæ in mari tempeſtate iactātur, q̃n exiuerunt ex portu, habuerunt vētos proſperos, ſed poſtea mutati ſunt, & ita vult ſignificare quod fortuna ſua poſſet ſibi mu

Ouid. Ponto: Neſcio ua nata ſolum lcedīe unctos ucit & mmemo s nō ſi t eē ſui

recenſes

decides

alij

tui

timore

Gaudia: cum ventis noſter abibit amor.
An ſequar, vt ſuades, laudataque Pergama viſam?
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ:
Vt probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte? quid Achaia tota?
Quid gentes Aſiæ? quid tua Troia loqui?
Quid Priamus de me? Priami quid ſentiet vxor?
Totque tui fratres, Dardaniæque nurus?
Tu quoque qui poteris fore me ſperare fidelem?
Et non exemplis anxius eſſe tuis?
Quicunque Iliacos intrauerit aduena portus:
Is tibi ſolliciti cauſa timoris erit.
Ipſe mihi quoties iratus, adultera, dices,
Oblitus noſtro crimen ineſſe tuum?
Delicti fies idem reprehenſor, & auctor:
Terra precor vultus obruat antè meos.
At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:
Donaque promiſſis vberiora feram.
Purpura nempè mihi, pretioſaque texta dabuntur:
Congeſtoque auri pondere diues ero.
Da veniam faſſæ: non ſunt tua munera tanti:
* Neſcio quo tellus me tenet iſta modo.
Quis mihi, ſi lædar, Phrygijs ſuccurret in oris?
Vnde petam fratris, vnde parentis opem?
Omnia Medeæ fallax promiſit Iaſon:
Pulſa eſt Aeſonia non minus illa domo.
Non erat Aeetes, ad quem deſpecta rediret:
Non Ipſea parens, Chalciopeque ſoror.
Tale nihil timeo: ſed nec Medea timebat:
Fallitur augurio ſpes bona ſæpe ſuo.
Omnibus inuenies, quæ nunc iactantur in alto:
Nauibus in portu lene fuiſſe fretum.
Fax quoque me terret: quam ſe peperiſſe cruentam
Antè diem partus eſt tua viſa parens.
Et vatum timeo monitus: quos igne Pelaſgo,
Ilion arſurum præmonuiſſe ferunt.
Vtque fauet Cytherea tibi, quia vicit: habetque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:
Sic illas timeo: quæ, ſi tua gloria vera eſt:
Iudice te cauſam non tenuere duæ.
Nec dubito, quin, te ſi perſequar, arma parentur.
Ibit per gladios (hei mihi) noſter amor.
An fera Centauris indicere bella coëgit
Athracis Aemonios Hippodameia viros:
Tu fore tam lentum iuſta Menelaon in ira,
Et geminos fratres, Tyndareumque putas?
Quod bene te iactes: & fortia facta * loquaris:
A verbis facies * diſſidet iſta tuis.
Apta magis Veneri, quàm ſunt tua corpora Marti:
Bella gerant * fortes: tu Pari ſemper ama.
Hectora, quem laudas, pro te pugnare iubeto:
Militia eſt operis altera digna * tuis.
His ego, ſi ſaperem, pauloque audacior eſſem:
Vterer: vtetur, ſi qua puella ſapit.
Aut ego depoſito faciam fortaſſe * pudore:
Et dabo conuictas tempore victa manus.
Quod petis, vt furtim præſentes iſta loquamur:
Scimus quid captes: colloquiumque voces.
Sed nimiū properas: & adhuc tua meſſis in herba eſt:

tet., quia ſi Paris eam nunc diligit, poſſet mutare voluntatem. [Fax quoq;) Dicit ſe etiam terreri ſomnio Hecubæ, quę pridie q̃ pareret Paridem, ſomniauerat ſe parere facem, quam dicit ſe timere fore incendium Troianum, vt vates prędicunt. Virg. Et face prægnans Ciſſeïs regina Parin creat vrbe paterna. [Monitus) Diuinationes. [Vtque fauet) Dicit ꝙ, ſicut Venus ei fauet, quia tulit iudicium pomi ꝑ ſe, ita timet ne Iuno, & Pallas, q̃ offenſæ fuerunt, & non obtinuerūt cauſam in illo iudicio, ei ſint aduerſæ, & inimicæ. [Bina trophæa) Duas victorias à Iunone, & Pallade. [Nec dubito) Rñdet ad id, quod dixerat: Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantur, &c. dicit enim ſe non dubitare, quin bella moueantur propter ſe. [Per gladios) Per arma. probat per exemplum. [Athracis) Athrax Strab. teſte vrbs eſt Theſſaliæ, ex ea fuit Hippodamia vxor Perithoi: propter q̃ inter Lapithas, & Centauros aſperrima pugna orta eſt: vt diximus in epiſt. Phyllidis ſuper eū locum, fuſique bimembres. [Hæmonios viros) Lapithas, Theſſaliæ populos. [Indicere) Denunciare, mouere. [Tā lentum) Tā pigrum. [Ira iuſta) Pro rapta cōiuge. [Quod bene) Ad id, quod dixerat, Nec plus Atrides animi Menelaus habebit: Quā Paris, aut armis anteferendus erit, & reliqua, quæ ſupra de ſe dixit: reſpōdet Helena: Paridem potius habere faciem aptam Veneri, q̃ armis. [Recenſes) Numeras, & cōmemoras. [Diſſidet) Diſcrepat, & nō conuenit cum ijs, quæ dicis. [Hectora) Quia dixerat. Omnia ſi dederis, nunquam dabis Hectora fratrē. Vnus is innumeri militis inſtar erit: dicit Helena, ſine pugnare Hectora pro te. [Altera militia) .ſ. amoris, q̃a Militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido. [Opis tuis) .i. exercitijs, & factis, & legendū eſt operis in ablatiuo, non autē in genitiuo, quia dignus cū genitiuo non iungitur. [His) .ſ. operis. [Si ſaperem) Si vellem facere rem meā. [Faciam) Vtar his operis amoris. [Dabo manus coniunctas) Tractum eſt ab ijs, qui ſe dedunt manibus coniunctis. [Tempore) In tempore. [Quod petis) Reſpondet: ad id, quod dixerat: ſed, coràm vt plura loquamur.

Excipe me lecto nocte ſilente tuo.

[Furtim) Clàm. [Quid captes) .i. quæras & quid. [Voces colloquium) Quia vis colloquium tuum eſſe concubitum. [Sed nimiū ꝓperas) Dat ei ſpem eius, qđ petiuerat. [In herba) Tranſlatio à meſſib. quæ non ſunt certæ, cum ſunt adhuc in herba, ſed

poſt

* Late

Hæc mora ſit voto forſan amica tuó.
Hactenus arcanum furtiuæ conſcia mentis,
Littera iam laſſo pollice ſiſtat opus.
Cętera per ſocias Clymenē, Aethramq́; * loquamur:
Quæ mihi ſunt comites, conſiliumq́ue duæ.

post ꝗ ſunt collectæ. [Hæc mora) hæc dilatio. [Sit) pro erit. [Amica tuo voto) quia proderit tibi. [Hactenus) dicit ſe nolle mādare plura epiſtolæ: qa cetera vult loqui per Clymenem & Æthram comites ſuas, ꝗ erunt internūciæ, & mediæ inter ipſam, & Paridem. ordo. [Littera hactenus conſcia mentis furtiuæ,) Id eſt cui hactenus commiſi ſecreta meæ mentis. [Siſtat) Finiat. [Opus arcanum) Officium ſcribendi ſecreta. [Laſſo pollice,) Id eſt manu ſcribendo fatigata. [Cetera) Quę inter nos agēda ceſtant, ad conficiendum, quod vterque volumus. [Conſiliū meum) Cum quibus omnia mea conſultare ſoleo.

Ascen. ÆTHRA) Et Clymene propria ſunt nomina pediſſequarū. [At tu diſſimula, &) Id ſæpe aperit poëta, quod mulieribus ſępe in voto eſt, velle. ſ. committere culpam, ſi citra infamiā poſſent, vnde cohortatur, vt diſſimulet. [Ita re,) Id eſt vtilitate cogente profectus. Quamprimū dixi ſac rediturus. [Quamprimū) .i. valde cito, quod dictum ille pro felici omine ſumens mox ꝓfectus eſt. [Hoſpes Tro.) Aut Troianus, aut quod illi glorioſius eſt, à Teoë ortus. [Erit) Comici dicunt, fiet, & eſt imperio ſe dictum, ſed modeſtius dixit. [Erit). ſ. curæ [An neſcis longas) Prouerbiale eſt. [Fama quoque eſt oneri) Veretur. n. famā bonā polluere. [Et melius fuit dediſſe verba famæ). i. ſoniſſe famam inanē, & decepiſſe eā. [Nec ꝙ abeſt) Subtilis, & oratoria rēſio. [Nam quod ille in contumeliam Menelai dixerat, iſta in ſuam laudē vertit (ſuam dico Helenę) ne barbare loqui putes. [De facie). i. propter pulchritudinem faciei. Et tu (me miſeram) Hæc particula, me miſerā, inſeritur, quaſi per parentheſim, & regitur ab ò particula ſubintellecta, vel ab heu, vt ſit, ò me miſeram, ſed quia nō tam vehemens eſt excandeſcentia, pulchrius ſupprimitur, quam exprimatur. [Quod malè perſuades) Quia vix poteſt perſuadere, & eſt votum multis cōmune, ſed damnandum. [Dum nouus eſt cœpto) Sanctum quidem conſilium, ſed longe à ſententia, & aīo mulieris. [Pugnemus amore). i. cū amore, repugnemus amori. Sicut in iiij. Æn. Placito ne etiam pugnabis amori? Verba. n. ad contentionem pertinentia apud Virgilium cum datiuo cōſtruuntur, loco cuius nos ablatiuum, & cum præpoſitione ponimus: vt, Solus tibi certet Amyntas &c. [Sparſa reſedit) Aut reſidit: & puto potius legendum reſidit à re, & ſido, vt ſit præſentis temporis (non ꝙ dicam cum Alexandro ſido carere præterito, id enim falſum eſt: nam (vt Valla docet) ſedi facit, ſed quia ſententiæ magis congruit præſens, ꝗ præteritum tempus, niſi ſit. [Sparſa aqua). i. cum iam ſparſa fuerat aqua. Poteſt etiam à reſideo deduci: vt, reſedit, ſedata eſt. [Amor certus). i. durabilis. [Multos infide) Vocatiuus eſt, ò infide. [Nec tamen ipſe negas) Hoc placere videtur Helenæ: quia confitēdo ſignificat ſe iuxtā habere repudij cauſam, & non mendacem eſſe. [Adde ꝙ, vt cupias) Argumentatur, etiam ſi velit, non poſſe diu manere. [Pronurus) Vna eſt dictio ſicut pronepos: ſed nepos eſt ex filio, aut filia genitus: pronurus non pronepotis, ſed nepotis vxor. quia ergo Paris eſt nepos Laomedontis, vxor Paridis erit pronurus: ſicut Hecuba mater eius, nurus. [Non ita contēno). i. non vſque adeo paruipendo præconia. i. diffamationē volucris famę. [Vt illa impleat). i. vt ſinam illam implere terras meis probris. [Quid de me poterit Sparte) Hęc Sparte huius Spartes, ſicut Crete cretes. [Tu quoque, qui). i. quomodo poteris, aut quare, ſeu qua via. [Poteris ſperare me fidelē fore, & non exemplis anxius eſſe tuis?) Egregium argumentum, quo multi cōtendunt non ducēdas, quæ prece, aut precio inductæ in ſtuprū conſenſerint ante nuptias, quia quod vni præſtiterunt, cenſēndæ ſunt etiam alteri præſtare parti, ſi conſimilis conditio offeratur. [Terra precor vultus) Sic Dido. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. [Non ſunt tua munera tanti) In omnibus contendit ſe perſonam potius ꝗ rem eius amare. [Quis mihi, ſi lædar) alijs quoq; argumentis probat in externam regionē relicta patria non eſſe proficiſcendum. [Fallitur augurio) Egregiū adagium, cuius ſenſus, quia ſperanti omnia auſpicia ſæpe bona videntur, & ita fallitur ſæpe augurio ſuo: quia nimis ſibi proſpicit, & quidquid ſperat, ſibi promittere audet. [Omnibus inuenies &c.) Quia nemo turbulento mari retinacula ſoluit. [Sic illas vereor) Quas fingunt poëtæ Troiæ quoque inimicas fuiſſe. Vnde de Iunone dicit Maro Æn. j. Veteriſque memor Saturnia belli, Prima quod ad Troiam pro caris geſſerat Argis. De Pallade autem libro ſecundo. Omnis ſpes Danaum, & cœpti fiducia belli Palladis auxilijs ſemper ſtetit. [Ilion arſurum) Dicitur hoc Ilium Ilij, hoc Ilion Ilij, & hæc Ilios Ilij. [An fera) Quia Paris multis exēplis docuit raptas eſſe ſine vltione, ipſa cōtra docet grauem vltionē ob Hippodamiæ raptū factam. [Tyndareumque). ſ. patrem ſal tem putatiuum, à nominatiuo Tyndareus. [Facies iſta). i. tua tā fœminea, & mollis. [Altera militia). ſ. Veneris. [Eſt digna tui operis). i. exercitijs, & operationibus, à nominatiuo opera, aut operæ operarū. [His ego). ſ. operis, & ita cōſenſum plenū adhibet. [Scimus qd captes) Quia coitū. [Cetera) Manifeſtaria ſunt.

*leguamur

IN DECIMAMSEPTIMAM EPISTOLAM, ARGVM. HVBERTINI.

HELLESPONTVS *Anguſtus eſt admodum. Incipit autem hoc more à finibus Troadis, et vſque ad Propontidem Thracia. ſic dicitur ab Helle filia Athamantis, quam fabula tradunt in eo mari demerſam. Is Helleſpontus teſte Plinio ſeptem ſtadijs Europam ab Aſia diuidit, & illic inter ſe contrarias vrbes habet: in Europa Callipolin, et Seſton, in Aſia Lāpſacon, & Abydon: vnde fuit Leander, qui Hero puellam ex Seſto oriundam tantu amore dilexit, vt ad eam noctu per Helleſpontum nataret, et ea potius rurſus renataret Abydon, verū cum maxima tēpeſtas in mari orta eſſet, quæ iam præteritis ſeptē diebus adhuc nō ceſſabat: qua impeditus Leander nō potuerat ad amicā ſuam, vt ſolebat, natare, ne Hero eum ſui oblitum exiſtimaret, aut eā reliquiſſe, cum inueniſſet quendam nautā audacem in eo tēpore tēpeſtatis nauigantem Seſton, ſcripſit ad Hero amicam ſuam hanc epiſtolam, qua vehementem amorem ſuum firmum, & ſtabilē confitetur: & excuſat, quod iam ſeptē diebus non potuerit ad eam natare propter maris commotionem. Excuſat etiam, quare ipſe non ierit cum nauta, qui illuc nauigabat, potius quam literas daret. Poſtremò pollicetur ſe breui iturum, & ſi mare non fuerit tranquillum, ſe tamen potius commiſſurum periculo, quam diutius careiturum conſpectu, & colloquio ipſius Heroos. Interea dicit, vt habeat ſecum loco ſui hanc epiſtolam.*

IN XVII. EPISTOLAM ARGVM.

HELLESPONTIACVM *mare ſeptem tantùm ſtadijs, teſte Plinio Europam ab Aſia diuidens, Seſton in Europa, Herus patriam, & Abydon in Aſia, ex qua fuit Leander, aduerſas vrbes habet. Cum autem Leander Abydenus Seſtiam puellam Hero miſere deperiret, per Helleſpōtum noctu ad eam natare cōſueuerat. Sed maris tempeſtate interclusus iam præteritis ſeptem diebus, ad amicā Hero, per audacem nautam, ea tempeſtate Seſtum nauigantem, hāc epiſtolam miſit, in qua primùm amorem ſuum firmum & ſtabilem eſſe oſtendit. Deinde queritur quod natandi facultas, ob feruentiſſimum maris æſtum, ei ſit ablata. Demum verò pollicetur ſe breui iturum, & quamuis mare non fuerit tranquillum, ſe tamen periculis potius commiſſurum, quàm illius iucundiſſimo conſpectu, atque colloquio cariturum. Vnde de eo ſic cecinit Martialis,*

Cum peteret dulces audax Leander amores,
Et feſſus timidis iam premeretur aquis:
Sic miſer inſtantes effatus dicitur vndas,
Parcite, dum propero, mergite, dum redeo.

Huber. ABYDENVS) Ex Abydo. legēdum eſt autem Abydenus, nō Abydeus. [Ferre) Portare, vt ipſe veniret. [Seſta) Ex Seſto. deriuatiuum formauit non ſuperans primitiuum ſyllaba: quod raro fit: nā Seſtia debuit dicere. declinatur autem Hero, Heroos, vel Hero, Heronis ſecundùm latinam declinationē, ſicut Dido, Didoos, & Didonis, & ſimilia nomina gręca· vt Priſcianus voluit: licet Phocas grammaticus velit tantummodo græcè declinari, ſed vſus contra eſt. [Faciles) Benigni, exorabiles. [Secundi) Fauentes. [Inuitis oculis) Nō libēter, qa ſi me amas, vt opto, malles me videre, quā legere hanc meam epiſtolam. [Sed non ſunt faciles) Nō exaudiūt mea vota. [Morātur) Impediunt. [Currere). Natare. [Nota) Aſſueta. [Ipſa) Tu, ne mihi hoc credas. [Nigrius) Obſcurius. [Cœlum) Aëra. Virg. Eripiunt ſubitò nubes cœlumq́ue diemq́; Teucrorū ex oculis. [Pice) Pix liquor, ꝗ manat ex picea arbore nigerrimus. [Turbida) Cōmota [Vix adeūda p rates) .i. per quæ naues vix queant ire: ne dum homines adibunt. [Vnus) Solus. [Et hic). ſ. audax, qui non timet periculum nauigatiōis. [Soluit iter) Mouit

nauem ingreſſus eſt nauigationem. [Aſcenſurus) Reſpondet obiectioni, quare nõ aſcenderit cum illo nauta, propter multitudinem ſpectantium, cum nauis a littore diſcedebat. [Vincula) funes: retinacula. [Proræ). i. nauis, ſynecdoche, pars pro toto. [Omnis Abydos). i. omnes Abydeni. [Erat in ſpeculis). i. in loco, vnde ſpectabat diſceſſum nauis. Specula non ſignificat propriè feneſtram, ſed quemlibet locum eminentem, vnde poſſumus ſpeculari. Virgilius in Bucoli. Specula de montis in altum deferat. [Cęlare) Amorem meum. [Velut ante) Cælaueram. [Quem volumus regi) Quem volumus eſſe ſecretum, & occultum. [Protinus) Blanditur nunc amicæ ſuæ dicens ſe inuidiſſe epiſtolæ ſuæ, quod ipſe non veniret, quo illa deferebatur. [Admotis) Appropinquatis. [Vincula) Fila, quibus litteræ ſolent ligari. [Locuta cum carta). i. cetera ſcripſi. [Ah quãto mallem nataret) Ad te veniens. [Quam ſcriberet) Quam mitteret hanc epiſtolam. [Sedula) Intenta. [Aptior dare verbera puto,) Id eſt magis apta eſt natãdo percutere vndas trãquillis maris, quam ſcribere. [Apta ſiniſtra mei ſenſus,) Id eſt, & tamen optime exprimit, & literis notat, quod in animo habeo. [Senſus) Voluntatis animi. [Longius anno) Ex affectu amantis, cui expectanti tempus videtur longiſſimum. [Feruet) Mouetur, æſtuat. [Raucis) Murmurantibus. [His ego) Iurat Leander ſe non dormiuiſſe his ſeptem noctibus. [Vidi ſomnũ) .i. dormiui. Terentiana eſt locutio. [Mora freti inſani ſit longa,) Id eſt precor, diu duret tẽpeſtas maris, quod minimè vellem. [Littora tua) Seſti, vbi tu es. [Mente feror) Venio cogitatione, quo corpore venire non poſſum. [Lumina quin etiam) Solebat enim Hero ponere lumen in quadam turri ſua, ad quod lumen Leander natabat, quod dicit ſe videre, aut ex affectu putare videre. [Acies nr̃a) Noſtri oculi. [Vigilantia) Stantia in nocte, quaſi pro vigilia. [Ter mihi) Dicit ſe voluiſſe ſæpe aggredi natare: ſed territum magnitudine tempeſtatis. [Graue iter) Nauigationem periculoſam. [Tumidum) Commotum. [At tu) Conuertit ſermonem ad Boream, de quo conqueritur, quòd ita eũ impediat. [Certa mente). i. animo deliberato. [In me) Amantem. [Incaluiſſe) Exarſiſſe, incenſum eſſe quod eſt contra frigiditatem. [Actæis) Athenienſibus, propter raptam Orithyam: diximus in pręcedenti epiſt. hanc fabulam. [Aditus aërios). i. iter per aëra.

* vnda maris.

* monit

* nec in

MITTIT Abydenus, quam mallet ferre, ſalutem,
Si cadat * ira maris, Sexta puella tibi.
Si mihi Dij faciles, & ſunt in amore ſecundi:
Inuitis oculis hęc mea verba leges.
Sed non ſunt faciles: nam cur mea vota morantur?
Currere me nota non patiuntur aqua,
Ipſa vides cœlum pice nigrius: & freta ventis
Turbida, perque cauas vix adeunda rates.
Vnus, & hic audax, à quo tibi littera noſtra
Redditur: à portu nauita * fecit iter.
Aſcenſurus eram: niſi ꝙ, dum vincula proræ
Solueret: in ſpeculis omnis Abydos erat.
Non poteram cœlare meos, velut, antè, parentes:
Quemque tegi volumus, non latuiſſet amor.
Protinus hæc ſcribens, felix i, littera, dixi:
Iam tibi formoſam porriget illa manum.
Forſitan admotis etiam tangere labellis:
Rumpere dum niueo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
Cetera cum carta dextra locuta mea eſt.
Ah quanto mallem, quàm ſcriberet, illa nataret:
Meque per effuetas ſedula ferret aquas.
Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
Eſt tamen & ſenſus apta miniſtra mei.
Septima nox agitur, ſpatium mihi longius anno,
Sollicitum raucis vt mare feruet aquis.
His ego ſi vidi mulcentem pectora ſomnum
Noctibus: inſani ſit mora longa freti.
Rupe ſedens aliqua ſpecto tua littora triſtis:
Et quò non poſſum corpore, mente feror.
Lumina quin etiam ſumma vigilantia turre,
Aut videt, aut acies noſtra videre putat.
Ter mihi depoſita eſt in ſicca veſtis arena:
Ter graue tentaui carpere nudus iter.
Obſtitit inceptis tumidum iuuenilibus æquor:
Merſit & aduerſis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immanſuetiſsimè ventis,
Quid mecum certa prelia mente geris?
In me, ſi neſcis Borea, * non æquora, ſæuis:
Quid faceres, eſſet ni tibi notus amor?
Tam gelidus cum ſis, non te tamen improbè quondã
Ignibus Actæis incaluiſſe neges.
Candida rapturo ſi quis tibi claudere vellet
Aërios aditus: quo paterere modo?
Parce precor: facilemque moue moderantius auram:
Imperet Hippotades ſic tibi triſte nihil.
Vana peto: precibuſque meis obmurmurat ipſe:
Quaſque quatit, nulla parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces vtinam mihi Dædalus alas:
Icarium quamuis hic propè littus adeſt.
Quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
Tollere: quod dubia ſæpe perpendit aqua.
Interea, dum cuncta negant ventique, fretumque:
Mente agito furti tempora prima mei.
Nox erat incipiens (nanque eſt meminiſſe voluptas)

[Quo mõ paterere,) q. d. ægerrime. [Facilem) Leuem, non impetuoſam. [Hippotades) Æolus nepos Hippotę Troiani ex Egeſta eius filia in Siciliã delata, q etiã mĩ fuit Aceſti regis Sicilię, vt alibi diximus. [Sic) Adiurantis eſt. [Nihil triſte) Nihil quod tibi ſit graue, & moleſtũ. [Vana ꝓcor) Dicit ſe fruſtra hęc optare, qa nihilominus pſeuerat ipſe ventus. [Obmurmurat) Cõtrà murmurat, & crepitat. [Coërcet) Mulcet, placat. [Quatit) Cõmouet. [Nũc daret) Optat, vt ſibi eſſet ptãs volãdi, ſicut Dędalo, q cũ à Minoë in turri muniti ſſima eſſet incluſus, alas ſibi, & filio fabricauit, quarũ auxilio euolauerunt, ſed Icarus filius in mare delapſus ei nomen dedit. [Icarium quis hic propè littus adeſt,) q. d. quod põt me admonere piculoſum eſſe credere ſe aërs, & volare. [Tollere) Eleuare. [Pẽpẽdit) Supraſtetit. [Negant cũcta) Prohibẽt oĩa. [Agito mẽte) Cogito, & reuoluo aĩo. [Mei furti) mei cõcubitus. [Nox erat) Deſcribit tp̃s, quo primũ natauit ad Hero, & ea potitus eſt. [Nox ĩcipiẽs) Prima pars noctis. [Nãq; eſt meminiſſe voluptas) Parẽtheſis eſt. [Amãs) Ego captus amore tui. [Patrijs) Paternis. [Cũ veſte) Quia erã nudus. [Iactabã) Mouebã. [Lẽta) Mollia. [Tremulũ) Propter motũ aquę. [Vt) Sicut, tanq. [Officioſa) Præſtãs officiũ. [Hãc) Lunã. [Faueas) Adiuues me. [Subeant) Veniat ĩ mentẽ. [Latmia ſaxa). i. mons Latmius, q eſt Caria Endymionis a Luna (vt ferunt) adamati. fabula nota eſt. dicitur aũt Latmion, nõ aũt Latymiõ, vt Tortel. putauit. vnde deriuatiuum Latmius. Ouid. alibi. Latmius Endymiõ non eſt tibi Luna pudori. ſenſus eſt ergo, recordare ò Luna Latmij montis, vbi cũ Endymione cõcubuiſſe diceris. [Seueri) Triſtis, alieni à voluptatibus. [Tu dea) Anteponit amorẽ ſuũ amori Lunæ. [Mortalẽ) Endymionẽ. [Quã ſequor). i. quã ego peto. [Eſt dea) Nõ aũt mortalis. [Neu referã) Hic eſt ſenſus, ut taceã mores, quos hæc mea puella hẽt diuinos, talis pulchritudo nõ poſſet ei cõtingere, niſi eſſet dea. [A facie Veneris). i. poſt pulchritudinẽ Veneris, & tuã. [Nõ ẽ prior) Non eſt, q anteceda t eã. [Ipſa tu. [Quanto) cõparatio, & eſt ſenſus: ò Luna quanto es ſplendenti or oĩbus alijs ſtellis, cũ tu nitidiſſima fulges in cœlo: tãto illa ſua pulchritudine ſuperat oẽs alias puellas. [Cõcedunt flãmis tuis). i. vincuntur tuo ſplendore. [Cynthia) O Luna, nam & Diana eadẽ eſt, quæ Cynthia dr̃, à Cyntho monte Deli. [Habes lumen cæcũ) Non bene uides. [Vel certè). i. ſaltem. [Non diuerſa)

diuerſa) Non cõtraria. [Cedẽtes mihi) Dantes locum corpori meo. [Ferebar) Ibã. [Radiabat) Splẽdebat. [Repercuſſę) Reuerberatę, nã aqua videtur retroflectere radios Lunæ. [Et nitor diurnus) .i. lux, q̃ ſolet eſſe diei. [Erat in nocte) .i. nox erat clara, ſicut dies. [Nulla vox) Alicuius vel hoĩs, vel aĩalis. [Aquæ dimotę) Diuiſæ. [Corpe) Meo. [Alcyones ſolę) .i. ſolumodo audiebã Alcyones volucres: q̃ videbãtur du'ci voce q̃relã effundere. [Memores Ceycis amati) Tãgit ſabulã, quã Ouid. ſcribit lib. xj. Met. Ceys .n. Luciferi filius ꝓdigijs quæ ei apparuerãt, ꝑturbatus ad oraculum Apollinis in Claron nauigare decreuit: nam Delphos ire nõ poterat, quoniã Phorbas cum Phlegijs populis Delphos infeſtabat. Cũ aũt Alcyone eius coniux Æoli filia hãc nauigationẽ ei diſſuadere conaretur, verita periculũ eius: ille affirmauit intra alterũ menſem ſe reuerſurũ, verùm tẽpeſtate maxima oborta ſubmerſus eſt. Illa aſſiduò viri deſiderio ſollicita, cũ ad tẽpus promiſſum reuerti nõ videret: deos cõtinuis p̃cibus fatigãs, tandem miſericordia Iunonis, cui præcipuè ſupplicauerat, factũ eſt, vt in ſomnis admoneretur de obitu mariti, imiſſo ſõno ſub ſpecie Ceycis ſubmerſi. Illa igitur excitata ſomno cadauer mariti in littore inuenit, quare nimio dolore pculſa i volucrẽ Alcyonẽ, & Ceyx in aliã volucrẽ cõmiſeratione deorum cõuerſi ſunt. hę volucres p ſeptẽ dies ſœtificãtes trãquillũ habẽt mare, coëunt .n. & priſtinã cõiugalẽ concordiã ſeruant. has igitur ſolas volucres pturbato mari querelã effundẽtes audiſſe dicit. Aduertẽdũ ẽſt aũt pro noĩe mulieris declinari Alcyone, Alcyones, ꝓ volucre verò Alcyon, vel Alcyonis, vt hic locus oſtendit, dicit .n. Alcyones non autẽ Alcyonæ. [Iamq; fatigatis) Solent natãtes defatigatis brachijs ſuſtentare corpus aliquãtulum ſup vndis, quod ſe feciſſe dicit. [Erigor) Eleuor. [Vt) Poſtquã. [Lumẽ) Quod i turri tua apponis. [Meus ignis) Meus amor. [In illo) Lumine. [Subito) Dictis his verbis. [Mollior) Facilior ad natandũ. [Amor, q calet in pectore cupido) .i. qui facit calorẽ in pectore meo, amoris pleno. [Pręſtat) Efficit. [Ne poſſim ſentire frigora profundi) .i. maris. [Quo magis) Quãto magis. [Accedo) Appropinquo. [Minus reſtat) .ſ. viæ ad perueniendũ ad littus. [Plus lib.) Plus animi eſt mihi, & voluntatis. [Cerni) Videri à te. [Spectatrix) Tu, q̃ ſpectas me. [Addis aio) Facis me aĩoſiorem. [Vt valeã) Vt poſſim, & ſim fortis. [Laboro) Curo. [Dominæ) Tibi.

Cum foribus patrijs egrediebar amans.
Nec mora depoſito pariter cum veſte timore
Iactabam liquido brachia lenta mari.
Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in noſtras officioſa vias.
Hanc ego ſuſpiciens, faueas ò candida, dixi:
Et ſubeant animo Latmia ſaxa tuo.
Non ſinit Endymion te pectoris eſſe ſeueri:
Flecte precor vultus ad mea furta tuos.
Tu dea mortalem cœlo delapſa petebans:
(Vera loqui liceat) quam ſequor, ipſa dea eſt.
Neu referam mores cœleſti pectore dignos:
Forma niſi in veras non cadit illa deas.
A Veneris facie non eſt prior vlla, tuaque:
Néue meis credas vocibus, ipſa vide.
Quantum cum radijs fulges argentea puris:
Concedunt flammis ſidera cuncta tuis:
Tanto formoſis formoſior omnibus illa eſt.
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.
Hæc ego, vel certè non his diuerſa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercuſſæ radiabat imagine Lunæ:
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nullaque vox vnquam noſtras veniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Alcyones ſolæ memores Ceycis amati.
Neſcio quid viſæ ſunt mihi dulce queri.
Iamque fatigatis humero ſub vtroque lacertis,
Fortiter in ſummas erigor altus aquas.
Vt procul aſpexi lumen: meus ignis in illo eſt:
Illa meum, dixi, littora * lumen habent.
Et ſubitò laſsis vires rediere lacertis:
Viſaque, quàm fuerat, mollior vnda mihi.
Frigora ne poſsim gelidi ſentire profundi:
Qui calet in cupido pectore, præſtat amor.
Quo magis accedo: propioraque littora fiunt:
Quoque minus reſtat: plus libet ire mihi.
Cum verò poſſum cerni quoque: protinus addis
Spectatrix animos: vt valeamque, facis.
Tunc etiam nando dominæ placuiſſe laboro:
Atque oculis iacto brachia noſtra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix deſcendere in altum:
Hoc quoque * enim vidi: nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem:
Ne fieret prima pes tuus vdus aqua.
Excipis amplexu, feliciaque oſcula iungis,
Oſcula * Dijs magnis trans mare digna peti.
Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus:
Et madidam ſiccas æquoris imbre comam.
Cetera nox, & nos, & turris conſcia nouit,
Quodque mihi monſtrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerari gaudia noctis,
Helleſpontiaci quàm maris * alga poteſt.
Quo breuius ſpatium nobis ad furta dabatur:
Hoc magis eſt cautum, ne foret illud iners.
Iamque fugatura Tithoni coniuge noctem,
Præuius Auroræ Lucifer ortus erat.
Oſcula congerimus properata ſine ordine raptim:
Et querimur paruas noctibus eſſe moras.
Atque ita * contactus monitu nutricis amaro,

* numen
* etenim
* Dis
* vada
* conſtatus.

[Iacto) Cũ arte, & oſtẽtatione moueo, & oſtẽdo. [Deſcendere in altũ) Vt venias mihi obuiã. [Hoc vidi) Quod voluiſti ꝓcurrere in æquor. [Nec tñ effecit) Nutrix tua. [Vdus) humefactus. [Prima aqua) .i. aqua magis vicina littori. [Excipis) .ſ. cũ ſum in littore. [Oſcula dijs peti digna magnis trans mare) .i. oſcula, q̃ etiã dij cœleſtes vt aſſequerentur, poſſent tranare mare, ſicut ego. [Amictus) Veſtes. [Dẽptos de tuis) Quibus te ſpoliaſti, vt me tegas. [Imbre) .i. aqua, nõ .n. ſolũ ſignificat pluuiã, ſed etiam ſimpliciter aquã. Virg. j. Æneid. Laxis laterũ cõpagibus oẽs Accipiunt inimicũ imbrẽ. [Nox) Nã ſupra dixit, Nox erat incipiens. [Cetera) Subticuit rẽ pudendã: ſic Ouid. in primo Amorũ: Cetera qs neſcit? feſſi requieuimus ambo. [Turris) In qua ambo cõuenimus. [Lumẽ) .ſ. nouit cetera. [Nõ magis) Dicit gaudia illius noctis ita eſſe innumerabilia, ſicut eſt innumerabilis alga maris Helleſpontiaci, qđ tranabat ipſe Leander. Eſt aũt alga minuta q̃dam herba, quę naſcitur in mari, vnde alibi. Nunc leuis eiectã detinet alga ratẽ. [Ad furta) Ad cõtubitus nr̃os occultos. [Illud ſpatiũ foret iners) .i. eſſet ſine effectu voluptatis, qa dabã operam, vt illud totũ colligerẽ, & in voluptatẽ cõſumerẽ. [Coniuge Tithoni) .i. Aurora vxore Tithoni. [Fugatura) Expulſura. [Noctẽ) Nã aduenien te Aurora nox abit. [Præuius Auroræ) .i. p̃cedẽs Aurorã. Vir. Naſcere, præq; diẽ veniens age Lucifer almũ. [Cõgerimus) Cõiũgimus, cõmiſcemus. [Raptim) Certatim. [Paruas moras eſſe noctib.) .i. noctes eẽ breues. [Cũ ſtatus) Moratus ita oſculando nos. [Monitu) Mãdato, & pręcepto. [Amaro) Acerbo, qa inuitus audio me moneri, vt inde diſcedã. [Deſerta turre) Relicto loco, vbi voluptatẽ accepimus. [Digredimur) diſcedimus. [Æquor virginis) Mare dictum ab Helle puella, q̃ in mare delapſa ei nomẽ dedit, vt dixi ſupra plene in argumẽto epiſtolæ Hypſipyles ad Iaſonem. [Vſque dum licet) .i. aſſiduè, dum poſſum. [Si qua fides verò eſt) .i. ſi veritati, q̃ñ dico, creditur. [Huc) Ad te. [Videor mihi eſſe natator) .i. videor optimè ſcire natare, ꝓpter affectũ amoris, qui me adiuuat. Ouid. de Tisbe. Audacem faciebat amor. [Cũ redeo) .i. cum diſcedo à te. [Videor eſſe naufragus) Videor ſubmergi fluctibus, & periclitari. [Prona) Facilis, & quaſi pendens, nã facilius deſcẽdimus, quã aſcẽdimus. [Cliuus) Aſcenſus, mõticulus. [Inertis) Immobilis, quæ nõ ita facilè natatur, ſicut aqua mobilis. [Quis credere poſſet?) q. d. nullus, niſi,

Frigida deſerta littora turre peto.
Digredimur flentes: repetoq́ue ego virginis æquor,
Reſpiciens dominum, dum licet, vſque meam.
Si qua fides verò eſt: veniens huc, eſſe natator:
Cum redeo: videor naufragus eſſe mihi.
Hoc quoque ſi credis: ad te via prona videtur:
A te cum redeo, cliuus inertis aquæ.
Inuitus patriam repeto: quis credere poſſet?
Inuitus certè nunc moror vrbe mea.
Hei mihi, cur animis iuncti ſecernimur vndis?
Vnaq́ue mens, tellus non habet vna duos?
Vel tua me Seſtos, vel te mea ſumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quàm tibi noſtra placet.
Cur ego confundor, quoties confunditur æquor?
Cur mihi cauſa leuis, ventus obeſſe poteſt?
Iam noſtros curui norunt Delphines amores:
Ignotum nec me piſcibus eſſe reor.
Iam patet attritus ſolitarum limes aquarum,
Non aliter, multa quàm via preſſa rota.
Quod mihi non eſſet niſi ſic iterare, querebar:
At nunc, per ventos * id quoque deſſe, queror.
Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canent:
Vixq́ue manet portu tuta carina ſuo.
Hoc mare, cū primùm de virgine nomina merſa,
Quæ tenet, eſt nactum: tale fuiſſe puto.
Eſt ſatis amiſſa locus hic infamis ab Helle:
Vtq́ue mihi parcat, nomine crimen habet.
Inuideo Phrixo: quem per freta triſtia tutum
Aurea lanigero vellere vexit ouis.
Nec tamen officium pecoris, nauiſq́ue requiro:
Dummodo, quas findam corpore, dentur aquæ.
Arte egeo nulla: fiat modo copia nandi:
Idem nauigium, nauita, vector ero.
Nec ſequar aut Helicen, aut, qua Tyrus vtitur, arctō:
Publica non curat ſidera noſter amor.
Andromeden alius ſpectet, claramq́ue Coronam:
Quæq́ue micat gelido Parrhaſis Vrſa polo.
At mihi quod Perſeus, & cum Ioue Liber amarunt,
Indicium dubiæ non placet eſſe viæ.
* Eſt aliud lumen multò mihi certius iſtis:
Non erit in tenebris quo duce noſter amor.
Hoc ego dum ſpectem: Colchos, atque vltima Pōti,
Quaq́ue viam fecit Theſſala puppis: eam.

q ſciat quāta ſit vis amoris, natu raliter.n.oēs libēter redeunt in patriā. Ouid. Neſcio qua natale ſolū dulcedine cūctos Detinet. [Nūc) Cū ad te natare nō poſſum. [Iuncti ais) Pares, & coniū cti amore. [Cur ſecernimur) cur ſeparamur. [Vna tellus) Eadem terra. [Cur nō hēt duos?) .ſ. cur non ſumus ambo in eadē terra? [Sumat) Pro ſumeret. [Cur cōfundor) cur pturbor: & moueor aio. [Quoties æquor confunditur) Quoties mare pturbatur, qđ non fieret, ſi eſſemus in eadē terra? [Ventus cā leuis) .i. vētus, q eſt parua cā. [Cur pōt obeſſe) Cur pōt nocere impediēdo natationē meā? qđ facere nō poſſet, ſi eſſemus ſimul. [Corui Delphines) Piſces ſunt repādo dorſo, hominis amicū aīal, de quorū natura videat Plinius, & Solinus. his igitur dicit Leāder ſe iā eſſe notū propter frequentē natationē ſuā. [Piſcibus) .ſ. alijs, q etiam non adeo ſunt familiares hominibus. [Iam patet) Hyperbole eſt: hoc.n. fieri nō pōt, ſed vt amator dicit, ſe ita crebro ſæpe nataſſe: vt appareat in aquis quaſi limes qdam, quem ſuo corpore fecit, tanq̃ orbita rotæ, vel via, p quā multæ rotę incedunt. [Attritus) Frequentatus. [Solitarū) Aſſuetarū meę natationi. [Multa rota) Pro multis rotis. [Quod mihi nō eſſet, &c.) Senſus eſt. ego antè querebar, q nō poſſem ad te. [Iterare) .i. venire. [Niſi ſic) .ſ. natando. [Sed nunc queror hoc) .ſ. iterare natando. [Deeſſe) Mihi. [Per ventos) .i. cā ventorū qui me prohibent. [Æquora Athamantidos) .i. pōtus Helles, quæ vt dixi, filia fuit Athamantis. [Canent) Spumeſcūt. [Immodicis) Maximis. [In portu) Vbi, vt plurimū ſolet eſſe tranquillitas, quanto minus tuti erūt homines in medio ipſius? [Hoc mare) Dicit Helleſpontū ita eſſe cōmotū, vt fuit, qñ merſit Hellen, & ab ea nomen accepit. [Reor) Puto. [Fuiſſe tale) Vt nūc eſt. i. ita turbatū. [Cum) .i. qñ. [Primùm) Primò. [Eſt nactum) Eſt adeptū, eſt aſſecutum. [Nomen de virgine merſa) De Helle ſubmerſa. [Satis infamis) Satis ad infamiam, & ſeuitiam nominatus. [Vtque) .i. & quāuis. [Parcat mihi) Me non ſubmergat. [Habet crimē) Habet infamiā. [Nomine) Quia appellatur Helleſpōtus. [Inuideo phrixo) Optat ſe poſſe tranſuehi vltra mare, ſicut Phryxus trāſlatus ab Ariete. [Quē ouis aurea vel. lan.) .i. ouis, ſiue aries habēs pellem auream. [Vexit) Vltra mare ſine ſubmerſione. [Nec tñ requiro officium pecoris, aut nauis) .i. non tñ quæro habere, vel arietē, vt habuit Phrixus, vel nauē aliq̃. [Dummodo) Poſſim meo corpore natare. [Nulla arte) Tranſeundi, vel naue, vel alio modo. [Modo) Tantummodo, vel dummodo. [Copia) Facultas. [Idē) Ego idē. [Nauigium) Nauis. [Nauita) Qui regam, & agam nauem. [Vector) Paſſiuè accipitur. i. qui vehat, vt Lucan. Cauſa eſt hæc ſola timoris, vectorē noſſe tuum. i. eum, quem vehis, ſunt.n. verba Cæſaris ad Amyclam. [Nec ſequar) Dicit ſe non nauigaturum ad obſeruationem ſiderum, ſicut alij ſolēt, dicit.n. ſe tm̄ ſpectare lumē ſui amoris. [Helicen) Vrſam maiorem dicit: quā fabulæ ferunt ex Caliſtone à Ioue compreſſa, poſtquam Arcada filium peperit, factam, nam ex puella formoſiſſima a Iunone in vrſam eſt conuerſa: deinde cum poſt quintumdecimum annum filius Arcas in venationē egreſſus matrem occiſurus eſſet ignorans: Iuppiter id ſcelus ꝓhibens, ambos in cœlum tranſtulit, & in ſeptentrionali polo collocauit, ſed Iuno exorauit Tethyn, & Oceanum, ne pellicem ſuam ſuis aquis mergi paterentur, itaque dicunt eas nunq̃ occidere, vt Virg. Arctos Oceani metuentes æquore tingi. Ad harum obſeruationē nautæ nauigare ſolent, ſed Græci obſeruant helicen: Phœnices verò Cynoſuram, quam dicimus minorē Vrſam: de quibus ipſe Ouidius in Triſt. Magna, minorq́ue feræ, quarum regis altera graias, Altera Sidonias, vtraque ſicca rates. Idem lib. iij. Faſt. Eſſe duas Arctos quarum Cynoſura petatur Sidonijs, Helicen Graia carina notet. de his etiā ita ſcribit M. Manilius Aſtronomicō lib. j. Summā tenent axis miſeris notiſſima nautis, Signa per immenſum cupidos ducentia pontum: Maioremq́ue Helicen maior decircinat Arcton. Septem illam ſtellæ certantes lumine ſignant, Qua duce per fluctus Graiæ dāt vela carinæ. Anguſto Cynoſura breuis torquetur in orbe Tā ſpatio, q̃ luce minor, ſed iudice vincit Maiorem Tyrio: Pœnis hæc certior auctor, Non apparentem pelago quærentibus orbem. Manifeſtè igitur apparet quare dixerit. Aut, qua Tyrus vtitur, Arcton: ſignificat.n. Cynoſuram, quam (vt apparet) Tyrij obſeruant, cū altera hoc eſt Helice, obſeruetur à Graijs. [Publica ſidera) Quæ oēs aſpicere poſſunt. [Andromeden) Stellā Andromedes: fuit autē Andromede Cephei, & Caſſiopes filia in Æthiopia, cuius mater Caſſiope ſe pulchritudine nymphis Nereïdibus præferens earū irā prouocauerat, quas vt placaret Cepheus, Hammonis oraculum cōſuluerat, à quo reſpōſum fuerat filiam pro ſuperbia materna belluæ exponendā eſſe, quā Nereides ex mari mittebant, vt illa deuorata tandem placarentur. Quod cum Cepheus feciſſet, & eam in littore ſaxo alligaſſet, caſu quodā ſuperuenit Perſeus filius Iouis, & Danaës, qui ſupra ea loca volans, cum puellā formoſiſſimam aſpexiſſet, eius amore captus, cū eius patre pactus eſt, vt ſibi ſponſa, & vxor daretur, ſi eam liberaſſet. ea igitur liberata, cū Phinea fratrem Cephei eā vxorē volentē, & multos illi auxiliantes in ſaxa vertiſſet, tandē victor Argos cum coniuge reuerſus eſt, quæ poſtea in ſtellam, q̃ Andromede dicitur: mutata eſt, eſt autem legendum Andromede per d, non Andromeche; nam hæc vxor fuit Hectoris, quæ nūquam mutata legitur. [Claramq́ue coronam) .i. ſtellam Ariadnes, de qua diximus in Epiſtola Phædræ, gemmę.n. coronæ Ariadnes, q̃ nouem fuiſſe ab Ouidio dñr, in ſtellā, quæ Corona dicitur, conuerſæ fuerunt, de qua Virgil. lib. j. Georg. Gnoſiaque ardentis decedat ſtella Coronę. [Verſa parrhaſis) .i. Arcadia, nam Parrhaſos vrbs fuit Arcadiæ. [Gelido) Frigido, Septentrionali, & eſt quaſi iteratio eius, quod dixit. Nec ſequar aut Helicen &c. [At mihi quod Perſeus amauit) .i. Andromeden. [Et liber) .i. Bacchus, & ſignificat Ariadnen. [Cum Ioue) .i. quam Iuppiter amauit, ſignificat autē Caliſtonem in Vrſam mutatam, vt diximus. Eſt autem ſenſus. Nolo habere ꝓ indicio natationis meæ ſtellā Andromedes, vel Ariadnes,

* Hoc quoque deeſſe q̃ror.

* Eſt aliud lumen numen.

nes, vel Caliſtonis.i. Vrſę. [Indicium) Demonſtrationem, ſignũ. [Aliud lumen).ſ. quod tu ò Hero in turri tua mihi oſtendis: vel lumen intelligit ipſam amicam. [Quo duce) Quo regente me. [Non erit in tenebris) Nõ ignorabit iter. [Dum).i. dummodo. [Spectem hoc) lumen tuum. [Eam) Paro ire. [Colchos, & vltima põti).i. etiam in extremas, aut periculoſiſſimas partes orbis. [Qua).ſ. parte. [Pinus Theſſala) Nauis Iaſonis. [Fecit iter).i. iuit, q.d. per Scyllam, & Charybdin, per Symplegades, &c.

ASCEN. MITTIT Abydenus) Epiſtola hæc Leadri ab Ouidio excogitata ſub nomine Leandri, non multum habet ambiguitatis in contextu, ſed ſalis, & leporis plurimum, ideoque paucis percurram. [Puella Seſta) Pro Seſtia, videlicet Hero. quod nomen declinatur, hæc Hero, huius Herus, hanc Hero, ò Hero, ceteris non vtimur. Ordo autem eſt. ò Seſta puella. [Abydenus,) Scilicet Leander, & loquitur de ſe in tertia perſona, tanquam de alio. [Faciles ſunt) Exorabiles, ſubito facientes, quod petimus. [Nauita).i. nauta. [Mouit) Non mouet, legendum. [Omnis Abydos) .i. tota ciuitas Abydena. [Erat in ſpeculis) .i. altis feneſtris, vnde ſpeculabatur tempeſtatem. [Protinus hæc ſcribens, felix i littera dixi,) I, imperatiuum eſt ab, eo. Etiam tangere) Penult. long. eſt enim futuri temporis indicatiui modi verbi paſſiui, tangar tangeris, uel tangere &c. [Ah quanto mallem) Vt ſup. [Illa nataret, quam ſcr.) Quaſi dicat plurimo. [Septima nox) Bene nox, quia tunc, & amata deſideratur, & natare ſolebat. [Spatium) Appoſitio eſt, pathos habens ex quo non poſſum ferri ſup. corpore. [Inſani ſit mora longa freti) Dura amanti imprecatio. Vnde, per quæ timemus, iurare ſolemus, ut Palinurus in ſexto: Maria aſpera iuro, & de ſtyge dicitur. Dij cuius iurare timent, & fallere numen. [Certa).i. deliberata mente quaſi dedita opera. [Nec in æquora ſæuis).i. & non in æquora. malus autem eſſet uerſus, ſi legatur, non in æquora ſæuis. [Ni tibi notus amor) Quia Orithyã, captus amore rapuit. [Nunc daret &c.) Cum natandi nulla ſit ſpes, optat uolatum. [Nox erat) Aperit argumentum poëta. [Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes) Eadem enim eſt, quæ Luna, & Diana, & Proſerpina dicitur, & Cynthia à mõte Deli in quo nata dicitur. [Hæc ego uel certè nõ his diuerſa locutus) Hæc caſtigatio fidem facit. [Alcyones ſolæ) quia Alcyones tpe ſummæ tranquillitatis, & quietis nidificant. Plautus uolẽs ſignificare trãquillitatẽ, & ſilentiũ, dixit Alcyones eſſe in foro. [Quo magis).i. quanto magis accedo. [Cetera nox, & nos) Modeſtè rẽ turpem tangit, quia cælari uult ſua furta Venus. [Non magis illius) Ne exaturatus abeſſe puteiur, ut qui nullã capturus ſit deinceps uoluptatem ex amica, dicit uuluptates, quas ex illius cõpleau obtinuit, innumeras fuiſſe, & quod non magis poſſint numerari, quã unda maris Helleſpõtiaci, quod aſſiduè fluit, & refluit, aut quod, cũ hæc ſcriberet, innumeris procellis, atque undis agitabatur, ſunt tñ qui legunt alga, non unda. Eſt aũt herba uilis, quæ ad littus propellitur, unde in Buc. Virgilius: Proiecta uilior alga. Vtroque modo, & uerſus, & ſenſus bonus eſt, concedere tamen ſuperiori. [Ne foret illud iners).i. ſine Veneris arte tranſactum, hoc eſt ne nos ſimus quaſi inertes in illo. [Hoc) .i. tanto magis. [Cautum) .i. prouiſum. [Et querimur).i. conquerimur. [Atque ita contactus) .i. perculſus monitu nutricis. [Amaro) .ſ. amantibus, quia coëgit ſeparari aduentante die. Alij legunt contactus, id eſt immoratus, hæſitans, quid agerem, ſed legerem potius cunctatus. [Natator) qui ob peritiam artis ſponte ſe in aquas immittit. [Naufragus) Qui fracta naui, ſiue nandi peritus, ſiue imperitus cogitur, dum poteſt natare, ut ſe ſaluet, non, ut uoluptatem capiat. [Quis credere poſſet?) Quia natura cogimur amare patriam, unde eſt illud: Nos patriæ fines, & dulcia linquimus arua. [Curui Delphines) Sic etiam implicantur natantes, ut pingi ſolent. dicuntur autem puerorum eſſe amatores, unde poterant amores noſſe, quanquam ὑπερβατικῶς dictum accipimus. corripitur autem ultima, quia in accuſatiuo Delphinas facit. [Id quoque deeſſe) Per colliſionem deeſſe biſyllabum fecit, ſicut Iuuen. deeſt monoſyllabum dicens. Non deeſt prolato ieiunus uenditor aure. Idem ero nauigium, nauita, & uector) Quia ſe traijciet ſine naui, ac gubernatore. [Vrſa Parrhalis) Pro Parrhaſia, nomen patronymicum, pro patrio, à Parrhaſio monte Arcadiæ, aut a Parrhaſis populis eiuſdem regionis. [Helicen) Vrſam maiorem. [Nec Arcton,) Scilicet minorem, uidelicet Cynoſuram. [Andromedem) Perſei uxorem in ſidera tranſlatam. [Claramq́ue Coronam,) Scilicet Ariadnæ à Baccho datam, in qua una præſulget ſtella. [Parrhaſis urſa,) Id eſt Arcadica, patronimicum loco ſumptum.

HVBAR. ET Poſſim ſuperare Palemona iuuenẽ nando).i. poſſum melius natare, quam Palæmon deus maris, de quo talis habetur fabula. Iuno in genus Cadmi irata, poſtquam de Semele ſe vlta eſt, etiã Autonoën eius ſororem in Penthei filij cædẽ impulit: Inonẽ quoque aliam ſororem, & Cadmi filiam in cladem deducere ſtatuit. cũ igitur videret eam, & marito Athamante, & duobus filij felicem, euocauit ex inferis Erinnyn vnam ex furijs, per quã in furorem Athamãta cõuertit: nã in eius pectus ſerpentẽ, ac virus, quo eius mẽs alienaretur, iniecit. Qui per inſania vxorem ferã credens inſecutus, Learchũ filium, quẽ illa vlnis geſtabat, ſaxo illiſum proſera interfecit. Qua re viſa, Ino ſiue dolore filij, ſiue veneno furiæ concita, ex ſcopulo ſe cum Melicerta filo præcipitauit, qui Veneris precibus à Neptuno excepti ſunt, & dij maris facti. Ino Leucothoë à gręcis dicitur, à latinis Matuta: vt Ouid. in Faſtis dixit: Leucothoë graijs, Matuta vocabere noſtris. Melicerta verò Portunus latinè, græcè Palæmon dicitur, quẽ nũc intelligit. [Quẽ herba miraque reddidit deũm) Glaucum ſignificat qui cũ piſcator eſſet apud Anthedonem Euboicã, & piſces in littore poſitos guſtata quadã herba

Et iuuenem poſsim ſuperare Palæmona nando:
Miraque quem ſubito reddidit herba deum.
Sæpe per aſsiduos languent mea brachia motus:
Viſque per immenſas feſſa trahuntur aquas.
His ego cum dixi: pretium non vile laboris,
Iam dominæ vobis colla tenenda dabo:
Protinus illa valent: atque ad ſua præmia tendunt,
Vt celer Eleo carcere miſſus equus.
Ipſe meos igitur ſeruo, quibus vror, amores:
Teque magis cœlo digna puella ſequor.
Digna quidem cœlo, ſed adhuc tellure * morari:
Aut dic, ad ſuperos hinc mihi qua ſit iter.
* Hic es: & exiguum miſero contingis amanti:
Cumque mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quòd lato non ſeparor æquore, prodeſt?
Non minus hæc nobis tam breuis obſtat aqua.
Num malim, dubito, toto procul orbe remotus
Cum domina longè ſpem quoque habere meam.
Quo propius nunc eſt, flamma propiore caleſco:
Et res non ſemper, ſpes mihi ſemper adeſt.
Penè manu, quod amo tanta eſt vicinia, tango:
Sæpe ſed (heu) lacrymas hoc mihi penè mouet.
Velle quid eſt aliud fugientia prendere poma?
Spemque ſuo refugi fluminis ore ſequi?
Ergo ego te nunquam, niſi cum volet vnde, tenebo?
Et me felicem nulla videbit hyems?
Cumque minus firmũ nil ſit, quàm ventus, & vnda:
In ventis, & aqua ſpes mea ſemper erit?
Aeſtus adhuc tamen eſt: quid, cũ mihi læſerit æquor,
* Pleia, & Arctophylax, oleniumque pecus?

in mare reſilijſſe vidiſſet, & ipſe eius herbæ vim experiri decreuit, qua guſtata, ſtatim in mare ſalijt & deus factus ẽ. vnde Oui. vij. Met. Carpſit & Euboica viuax Anthedone gramẽ, Nondũ vulgatũ mutato corpore Glauci. idẽ lib. viij. Ecce fretum ſcindens alti nouus incola põti, Nuper in Euboica verſis Anthedone mẽbris Glaucus adeſt. dicit igitur Leãder, dũmodo ſpectet amicam ſuam, poſſe ſuperare nando Palæmona, & Glaucum deo maris. [Languent) Debilitantur: cadunt. [Colla tenẽda) .i. amplectenda. [Pretium nõ vile lab.) Quæ remuneratio veſtri laboris erit digna. [Valent) Recipiunt vires. [Ad ſua pmia) .i. ad te, quæ es præmia ipſorũ. [Vt celer) Cõparatio celeritatis.i. ſicut equus in olympiaco certamine celeriter ex carceribus exit. [Carcere) Impropriè, ꝑ carceribus, nam carcer eſt locus reorum, carceres vnde equi emittũtur ad currendũ. Hor. in primo Serm. Vt cũ carceribus ſeſe effundere quadrigæ. [Eleo carcere) Elis, & Piſa vrbes Arcadiæ, apud quas curulia certamina celebrabantur, & ideo dixit Eleo carcere. Virg. iiij. Geor. Seu quis ad Elei metas, & maxima cãpi Sudabit ſpatia. & Lucã. Quantũ clamore iuuatur Eleus Sonipes. [Seruo) Aſpicio. [Se-

* Pleiades ortu, et occaſu tempeſtates faciũt ſunt autẽ ſtellæ, q̃ Taurum perficiũt præter caput, græce πλειάδες latinè Vergiliæ. arctophylax ſtella tẽpeſtuoſa, q̃ & Bootes dicitur, latinè bubulcus, eo quòd more bubulci plauſtrum ſequatur.

* morare:

* Hinc eſt. quòd raro.

quot te) Magis, ꝙ ſidera. [Sed adhor tellure morari). ſ. digna, & melius morari legitur, ꝙ moraris. [Aut dic). i. aut ſi vis ire in cœlū, dic mihi, q̄uo & ipſe poſſim illuc aſcendere. [Hinc) Ex hoc, ꝙ es digna cœlo. [Raro contingis mihi amanti) Raro poſſum tecū eſſe, quia digna, & precioſa difficile cōceduntur. [Cumque mea ſiunt turbida mente freta). i. turbor, cum turbatur mare. [Quid mihi) Dicit, ꝙ nō prodeſt, ꝙ iſtud mare Helleſpontiarum ſit tā ſtrictum, quia tam breuis maris aqua, nō minus ei obſtat, ꝙ ſi eſſet mare latiſſimū. [Obſtat) Affert impedimentū. [Nū malim) an potius velim? [Remotus) Separatus. [Habere ſpem meam lōgè cum domina). i. dubito, an velim eſſe lōgè ab amica mea: & habere etiam ſpem mea longè eom ea quia patientius ferrem, ſi nō poſſem ad eam venire. [Propior) Propinquior. ſ. amica eſt. [Caleſco) Ardeo. [Flamma) Igne, amore. Terent. Accede ad ignē hunc, & caleſces plus ſatis. [Res) Cauſa amoris. i. ipſa amica. [Nō ſemper) Subaudi adeſt. [Penè) Ferè. [Tāgo manu) Prouerbialiter dixit. [Tanta eſt vicinia) Tāta eſt proximitas inter nos. [Hoc) ita eſſe propinquos, & nō poſſe ſimul eſſe. [Mouet lacrymas) Facit me flere. [Velle quid eſt aliud) Comparat ſe Tantalo, qui in medijs aquis apud inferos ſemper ſitit, neque poteſt bibere, & habet poma ad os, & non poteſt ea comedere, aut ore cōtingere. [Quid eſt aliud,) q. d. nihil, niſi quod mihi accidit, qui ꝓpinquus amicæ meæ, ea tñ careo. [Fugiētia) Ab ore diſcedentia. [Sequi ſpem fluminis reſugi). i. ſequi ſpē aquæ fugientis. Horat. in primo Sermo. Tantalus à labris ſitiēs fugiētia captat Flumina. diximus hanc fabulā in epiſt. Paridis [Ergo) Cū indignatione & dolore ꝓnunciandū eſt. [Niſi cū volet,) q. d. ſtabo ad arbitrium maris, & nō videbo te, niſi cū mare volet me ꝑmittere? [Nulla hyems) Nulla tēpeſtas, & turbatio maris. [Videbit me feli.) Videbit me cū amica mea. [Cūque minus firmū nil ſit). i. ſpes mea erit in rebus leuiſſimis, hoc eſt in vento, & aqua, q̄bus dicit nihil eſſe infirmius. [Adhuc) Hactenus. [Quid erit,) q. d. multò maior tēpeſtas. [Cum læſerit) Perturbauerit, & cōmouerit. [Pleias) Aut ſingularē pro plurali poſuit. i. pleiades, qđ ſignū eſt antè genua tauri, quod ortu ſuo primæ nauigationis tempus oſtēdit, vnde dictę ſunt à πλέω i. nauigo, aut (quod magis placet) Steropes, vnius ex pleiadibus ſtellā intellexit, quæ ortu ſuo tempeſtatem inducit. Ouid. lib. j. triſtium, Sæpe ego nimboſis dubius iactabar in hœdis, Sæpe minax Steropes ſidere pōtus erat. Sed non ſolum huius loci, ſed & aliorum cauſa dicendum eſt aliquid de Pleiadibus. Sunt. n. quæ Atlantides dicuntur filiæ Atlantis, & Pleiones in cœlum tranſlatæ, quæ quidem faciunt ſignum, vt voluit Seruius, antè genua Tauri, quæ licet ſeptē fuiſſe dicantur, tñ (vt ſcr. Ouid. lib. iiij. Faſt.) ſex tantùm apparent. dicit. n. Pleiades incipient humeros releuare paternos, Quæ ſeptē dici, ſex tñ eſſe ſolent. Vna appellata eſt Alcyone, amata à Neptuno, vt in epiſtola ſequenti videbimus, ex qua Neptunus genuit Lycaona, & Hyrieū patrē Orionis. Taygeta vero ex Ioue peperit Lacedæmona, à quo Lacedæmon vrbs dicta eſt. ex Tantalo peperit Nioben, q̄ nupſit Amphioni regi Thebarum: Maia etiam à Ioue cōpreſſa genuit Mercurium, Electra ex eodem Ioue genuit Dardanum. Ouid. lib. iiij. Faſt. Dardanon Electra q̄s neſcit Atlātide natum? Scilicet Electram cōcubuiſſe Ioui? Sterope ex Marte genuit Oenomaum patrē Hippodamiæ. Celæno à Neptuno amata eſt, vt etiā in ſequenti Epiſtola patebit, ex qua genuit Nyctēū, q cum Nyctimene filia cōmixtus eſt. Merope ſola cū mortali cōcubuit, nam ex Siſypho genuit Glaucum patrem Bellerophontis. Ouid. Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit. Pœnitet, & facti ſola pudore latet. de Pleiadibus hæc nunc ſufficiant. Pleias aūt hic intelligitur, vt diximus, Sidus Steropes tempeſtuoſum. [Arctophylax) Stella eſt, q̄ & Bootes dicitur. i. bubulcus, quæ & tempeſtuoſa eſt, latinè poteſt dici cuſtos Vrſæ. [Oleniumque pecus) Scribit Str. Ægas duas eſſe, vnā in Eubœā, Altera in Achaia, dicitq; & Ægā, & Ægas in quo loco Iouem à capra lactis alimenta ſuſcepiſſe ſcribit. propè eſt Olene, vnde Oleniam capellam dixere Olenium igitur pecus poſſumus intelligere, vel ſolum ſidus capræ, quod eſt pluuiale, vt Ouid. lib. iiij. Met. Addidici regimen dextra moderante carinæ Flectere, & Oleniæ ſidus pluuiale capellæ, vel certe ſidus, & capellæ, & hœdorum ſuorum, nam ob beneficium alimenti à Ioue in cœlum cum hœdis ſuis trāſlata eſt, ex quibus factum ſidus, quod nubes, pluuias, & tempeſtates inducit, quod Virg. oſtēdit lib. j Georg. Præterea tam ſunt Arcturi ſidera nobis, Hædorumq; dies ſeruādi, &c. Manlius aſtronomicus lib. j. Hūc ſubeunt hœdi claudentes ſidere pōtum Nubibus, & mundi nutrito rege capella, dicit igitur Leander, ſi nunc ita turbatur mare: quid erit, cum acceſſerint etiam ſidera, quæ natura ſua inducunt tempeſtates?

PALAEMONA). ſ. Portunum. [Miraque &c.). ſ. Glaucum. Oia protrita & expoſita ſunt. [Sæpe per aſſiduos) Dat brachijs affectionē mentis ſuæ, q̄ fictio multū gratiæ hēt. [Sæpe per aſſiduos) Significat ſpem vireſque oēs in illa ſitas, ſermone quidem lepidiſſimo, ſed tam aperto, vt explanatione non egeat. [Quid mihi) Ordo eſt. Quid mihi prodeſt, ꝙ ſeparor non lato, ſed anguſto ęquore? quaſi diceret, nihil. q a nō minus, &c. [Nū malim) Ordo eſt. [Num). i. nunquid. [Dubito,) q. d. nequaq̄ dubito: an ſupple. [Malim). i. magis velim. [Longè). i. multo: nō eſt ergo legendum, malum. [Remotus). i. exiſtens remotus procúl toto orbe. [Haberet ſpem meā cum domina) Supple mea. i. ſpem ſimul cum re. [Nā ſpes ſemper illi adhuc pſto eſt: Domina) Non ſemper. [Fugientia prendere poma) More Tantali [Refugi) Genitiui caſus eſt à nominatiuo refugus, refuga, refugum, & dicitur refugum, qđ ſæpe fugit, vt flumen illud, quoties appetitur. vnde in primo ſermonum Horatius: Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina &c. [Ergo ego) Bona indignantis particula vt, Ergóne ſupremis potuit vox improba verbis Tā dirū mandare nefas? ergo ibit in ignes? [Cumq; minus firmum nil ſit, q̄ ventus) Non eſt legendum nihil, ſed nil, ut mouet metrum. [In uenti) Lege cum amara interrogatione, quæ uim negandi habet. Ascen.

Aut ego non noui, quàm ſim temerarius: aut me
In freta non cautus tunc quoque mittet amor.
Néue putęs id me, quod abeſt, promittere tempus:
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor:
Ire per inuitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia saluo:
Aut mors ſolliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, vt partes expellar in illas:
Et teneant ortus naufraga membra tuos.
Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
Et mortis dices, huic ego cauſa fui.
Scilicet interitus offenderis omine noſtri:
Litteraque inuiſa eſt hac mea parte tibi.
Deſine parte queri: ſed vt & mare finiat iram.
Accedant quæſo fac tua vota meis.
Pace breui nobis opus eſt: dum * transferor iſtuc:
Cum tua contigero littora: perſtet hyems.
* Iſtic eſt aptum noſtræ nauale carinæ:
Et melius nulla ſtat mea puppis aqua.
Illic me claudat Boreas, vbi dulce morari eſt:

* trāsfretor iſtuc.
* Illic

Hvber. AVT non noui, quàm ſim temerarius) Aut non noui temeritatem meam. [Aut amor nō cautus) Qui facit hominem incautum. [Tunc) Cum ſupradicta ſidera commouebunt mare. [Quod abeſt) Quod eſt remotū. [Pignora) Probationes, certa ligna. [Polliciti) Promiſſionis meæ. [Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor). i. ſi aliquot noctibus duret hæc tempeſtas, ego experiar uenire inuitis aquis. [Aut mihi) Facit argumentum, quod dicitur Dilema. qđ utrioque concludit, & probare eſſe euadum. [Audacia, felix) cui fortuna, & dij fauebūt. [Saluo) Incolumi. [Aut) Alia ps: aut ſi moriar, mors finiet ſolicitudines, & moleſtias mei amoris. [Expellar) A fluctibus proijciar. [Illas) Vbi tu eris. [Naufraga membra). i. ego naufragus, & ſubmerſus. [Dignabere tactu). i. dignabere tangere. [Cauſa) Quia propter amorem meum auſus eſt tam turbidum mare ingredi. [Scilicet) Fingit Leander amicam ſuam non audire libenter malum omen de eius morte. [Interitus) Mortis. [Accedant meis uotis). i. adiūgantur, ut tu facias uota, ſicut ego. [Pace) Tranquillitate maris. [Breui) Parui tēporis. [Perſtet) Perſeuerat, tum ero apud te. [Iſtic eſt) Tranſlatio, ſicut naues bene ſunt, ubi habent portum, ita dicit ſe habere. [Nauale aptum ſuæ carinæ). i. amicam ſuam ſibi aptam. [Nauale) Intelligit amicam, Carinam uerò ſeipſum, quia fungebatur officio carinæ. [Tunc) Cum natabat. [Cautus) Quia non diſcedam à te, ut immittam me periculis. [Nec faciam conuitia flucti). i. non incuſabo fluctus. [Surdis) Non audientibus. ipſe ſupra. Surdior illo freto &c. [Triſte) Aſperum, aduerſum. [Nataturo) Mihi. [Per duas cauſas) Per uentos, & lacertos tuos. [Remis corpor

.i. bra

chijs ad natandum vtar loco remorum. [In aſpectu) In turri: vt poſſit à me aſpici. [Pernoctet) Vigilet. [Ipſe) Ego. [Minima mora) Breui tempore.

ASCEN. AVT ego non noui, quam ſim temerarius) Vim amoris, & dementiam amãtium exprimit, nam ſcientes, videnteſque ſeſe in ſumma pericula mittunt. [Optabo tñ) Moris eſt poëtici id in præſagijs ponere, & prædictionibus, quod euẽturũ ſciunt,

Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero,
Nec faciam ſurdis comitia fluctibus vlla:
Triſte nataturo nec querar eſſe fretum.
Me pariter venti teneant, tenerique lacerti:
Per cauſas iſtic impediarque duas.
Cum patietur hyems: remis ego corporis vtar:
Lumen in aſpectu tu modo ſemper habe.
Interea pro me pernoctet epiſtola tecum:
Quam precor vt minima perſequar ipſe mora.

vnde Dido. Sed cadãt antè diẽ, mediaq; inhumatus arena. [Literaque inuiſa eſt).i. Epiſtola. In oratione literæ dicuntur. [Conuitia) A conuitio aut cõuituperor: producit enim ſecundam, cum vitium primam corripiat. [Perſequar minima mora).i. poſt minimam moram ad finem vſque ſequar. Et eſt ſumma votorum, quam in fine ferè ponit Ouidius: aut cuius nomine ſcriptam dicit.

IN DECIMAMOCTAVAM EPIST. ARGVM. ANTONII VOLSCI.

SESTON Vrbem theopompus ſcribit fuiſſe paruam, ſed bene munitam, & quoniam anguſtiarum aditus principatum tenuit, vrbium quæ in Cheronneſo ſunt, omnium optimam dixerunt: Cheronneſi promontorium eſt Maſtuſia, in cuius fronte Sigeum eſt achiuorum ſtatio: illic Proteſilai delubrum, & Cynoſema: hoc eſt Hecubæ in canem verſæ ſepulcrum viſebatur, & præterea turris Seſto contigua, vbi Hero accenſas faces erigebat, quas ſecutus Leander enataret: ſed cum ob tempeſtatem dies aliquot natare ceſſaſſet, accepta illius Epiſtola reſpondet. deſidiam interdum accuſat: interdum amoris ſuſpicionem ingerit: demum ſuadet: vt non niſi tranquillo mari audeat enatare.

IN DECIMAMOCTAVAM EPIST. ARGVM. HVBERTINI.

HERO Epiſtolæ Leandri reſpondens dicit ſe deteriori eſſe conditione quam ſit Leander: quia & ſi pares ſint amore, multis tamen de cauſis ipſa minus poteſt amori reſiſtere, & oſtendit, quam ſincero, & continuò amore eum amet: cum dicit ſe cupidam, vt Leander ad ſe veniat: hortatur tamen, vt diligenter aduertat: ne ſe periculis obyciat: ne ſi moriatur, ſit etiam cauſa mortis ipſius, dicit autem ſe maximè terreri viſo quodam, quod ei in ſomnijs apparuit de morte cuiuſdam Delphini arenæ illiſi, & ſtatim mortui.

HVBER. REBVS) Effectu. [Ois mora) Quælibet tardatio temporis etiam breuis. [Eſt lõga) Propter affectum tui. Virgilius in Bucolicis: Si mihi non hæc lux toto iam longior anno. Horatius: Vt nox longa, quibus mẽtitur amica. [Faſſæ) Mihi confitenti amorem meum. [Viribus) Robore animi ad reſiſtendum amori. [Ingenium) Naturam. [Vt corpus) Scientia phyſica, dicit enim ex imbecillitate corporis imbecillitatẽ quoque animi fieri. [Deficiam) Cõſumar. [Vos,) Scilicet viri. [Ponitis tẽpora longa in varia mora).i. præteritis tempus varijs modis. [Modo venando) Nam exercitium eſt virile. [Modo) Interdum. [Geniale) Amœnum, plenum voluptatis: nam Genius deus eſt naturæ, cui voluptati operam dantes indulgere dicuntur. Perſius: Indulge Genio, carpamus dulcia. inde Genialis voluptuoſus dicitur. Virgilius: Inuitat genialis hyems. Iuuenalis: Henialis agatur iſta dies. [Fora) Actiones cauſarũ, quæ in foro aguntur. [Aut dona) Munera & exercitia. [Palæſtræ) Luctationis, ſunt autem hæc officia virilia. Iuuenalis. Nunquid nos agimus cauſas? ciuilia iura Nouimus? aut vllo ſtrepitu fora veſtra mouemus? [Fora) Veſtra dixit, id eſt quæ vos viri frequentare ſoletis. [Flectitis aut fræno colla,) Id eſt aut exercemini equitando. [Fugacis) Velocis, optimè currentis. Iuuenalis: Cuius Clara fuga ante alios, & primus in

IN XVIII. EPISTOLAM ARGVM.

NON Satis conſtat, cuius ſit hæc Epiſtola cum præcedente, duabusq; ſequentibus. Nam nec quæ legitur Leandri ad Hero, nec quæ Herus ad Leandrum, nec quæ Acontij ad Cydippen, nec quæ Cydippes ad Acontium ab Ouidio vnquam ſcriptas fuiſſe aut à Sabino ipſemet cõprobat in ſecundo Elegiarũ ſic ſcribens ad Marcũ.

Et quod Penelopes verbis reddatur Vlyſsi
Scribimus, & lacrymas Phyllis relicta tuas.
Quod Paris, & Machareus, & quod malè gratus Iaſon,
Hippolytiq; parens, Hippolytusq; legant,
Quodq; tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem
Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ. etc.

Reliqua ſtudioſis illic legenda relinquimus, ſatis eſt admonuiſſe. Hero accepta Leandri epiſtola reſpondet, id agens, vt ſe ardenter redamare ſignificet, & ad mutuos amplexus amatorem aduocet. Deſidiam verò interdum accuſat vt oſtendat, quàm ſincero, & continuò amore ſemper amet. Aliquando in mare inuehitur. Nouum quam timet, ne ob aliam fuerit deſtituta. Verùm ſtatim amoris ſuſpicionem in amantium conſuetudinem, qui omnia timent, transferendo, coniecturam minuunt. Demum ſuadet vt non niſi tranquillo freto committat.

HERO LEANDRO.

QVAM mihi miſiſti verbis Leandre ſalutem.
Vt poſſim miſſam rebus habere: veni.
Longa mora eſt nobis omnis, quę gaudia differt:
Da veniã faſſæ, non patiẽter amo.
Vrimur igne pari: ſed ſum tibi viribus impar:
Fortius ingenium ſuſpicor eſſe viris.
Vt corpus teneris, ſic mens infirma, puellis:
Deficiam, parui temporis adde mora.
Vos modo venando, modo rus geniale colendo,
Ponitis in varia tempora longa mora
Aut fora vos retinent, aut vnctæ dona palæſtræ:
Flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc volucrem laqueo, nunc piſcem ducitis hamo:

æquore puluis. [Ducitis) Capitis. [Diluitur) Madeſcit: temperatur. [Serior hora,) Id eſt ſerum tempus. [Poſito mero,) Id eſt bibendo. ipſe in arte. Cura fugit, multo diluiturque mero. [Semotis) Remotis. [Minus) Non. [Quod supereſt, facio,) Id eſt amo, quod ſolum reſtat mihi faciendum. [Plus quoque) Ordo eſt. Amo te, pluſquam id, quod poſſit credi mihi. [Aut ego) Dicit, quid agat interea, dum durat tempeſtas: aut enim loquitur de Leandro cum nutrice, aut in mare inuehitur, ſicut & Leander. [Suſurro) Immurmuro: & clam, demiſſeque loquor. [Moretur) Tardet. [Corripio) Incuſo. [Penè tuis) Quibus tu quoque corripis. [Remiſit) Diminuit. [Paulũ ſæuitiæ,) Id eſt paulùm perturbationis. [Conſcia) Quæ nouit amorem meum. [Tremulo) Propter ætatem anilem. [Notas) Signa, veſtigia pedum. [Rogem) Interrogem. [Ponis) Pro deponis. exuebat enim ſe, cum erat nataturus, & relinquebat veſtes apud hero: quas dicit ſe ſæpe oſculari propter amorem eius. [Lux) Dies. [Acta) Præterita ſic loquendo de te, & oſculando veſtes. [Hora noctis amicior,) Id eſt gratior, vt ſupra alibi. Nox grata puellis, Quarum ſuppoſitus colla lacertus habet. [Exhibuit) Oſtendit. [Signa notaſq;) Epexegeſis eſt, nam nota idem eſt, quod ſignum. legendum eſt autem, ſigna, notaſque viæ: non, ſignaque nota viæ, vt quidam male legunt. [Torta ſtamina) Fila, quæ nendo torquentur. [Fallimus) Præterimus.

Penelope, Nec mihi querenti ſpatioſam fallere noctem. [Fœminea arte) Nendo, quæ ats fœminarum propriè eſt. [Quæris) .i. rogas, & vis ſcire. [Iam oe putas) Verba Heroos ad nutricem quibus intertogat, quid de Leandro putet. [Mea gaudia) Meam voluptatem. ſ. Leandrum. [Omnes) Eius domeſtici. [Timet ſuos) Ne videant eũ exeuntem domo. [Depooere veſtes) Exuere ſe, vt oatet. [Tiogere) Vngere. [Pallade pingui) .i. oliuo: poſuit aũt iouentricem pro inuento. Nam Pallas inuẽtrix fuit oliuę, vt Virg. j. Georg. Oleæq; Minerua inuentrix. Nam cum Neptunus & Minerua (vt fabulę ferũt) de impooẽdo nomine Athenis cõtenderent, placuit dijs, vt eius nomine ciuitas appellaretur, q munus melius mortalibus obiuliſſet: Nepiunus percuſſo litto ee equũ animal bellis aptũ produxit: Mioerua iacta haſta oliuam creauit, q̃ res eſt melior cõprobata, & pacis inſigne, vnde Athenai à nomioe ſuo dixit: nã ipſa græcè Athena dicitur. [Annuit) Nutu, & motu capitis ſignificauit ita eſſe, vt petiueram. [Ferè) tẽperamentum. i. ferè annuit, & nutu affirmauit: quod interrogaui: melius autem ferè, quã, fore, legitur, & ratione metri, & ratione ſenſus: nam fore ſemper ſignificat tempus futurũ. [Noſtra oſcula) Nuſtra voluptatẽ. [Obrepens) Latentee adueniens. Cic. io Cat. maiore de ſenectute, eã obrepere aiunt, citius q̃ potaſſent. [Mouet caput aoue) Facit eã annuere. dormientes. n. aot iam declinãtes ad ſomnũ: ita ſolẽt mouere caput, vt videatur annuere loquẽtibus com eis. [Poſt minimũ moræ) .i. poſt minimũ ſpatium, poſtq̃ ſupradicta dixi. [Terra tacta) .i. ſtamina ita longa, vt ſuſus tãgat terrã. [Captamus voces) .i. auſcoltamus: an aliq̃, vocem audiamus. [Strepiium) Sonitũ. [Vbi) Poſtq̃. [Maxima pars noctis eſt acta) .i. præterita ſic cogitando, & interrogando de te. [Furtim) Latenter. [Subit) Iogreditur. [Lumina feſſa) Oculos meos fatigatos nimiũ in vigilãdo. [Doemis mecum) .ſ. & in ſumnis, vel eogitatione. [Improbè) Contumelia eſt apta amantibus. [Venis) Quia ſomnio te venire. [Videur) .ſ. mihi. exiſtimo. [Velamina) Veſtes. [Membris madidis) tuo corpori madido, ſic. n. ipſe Leander dixit. Deque tuis dempeot humeris mihi tradit amictus. [Nunc) Inserdũ. [Fouere) Caleſacere. [Noſtra pectora) Vt ipſe. Excipis amplexo. [Reeicenda modeſta) Non diceoda: vt ipſe etiã Leãder. Cetera nox, & oos, & turris cooſcia oouit. [Pudet referre ſacta) .i. pudee me dicere ea eſſe facta à nobis q̃

femo. — *ſæuitiã* — *amãt.* — *Et timet ille pa[...]em?* — *Annuit illa fere.* — *Nec careant.*

Diluitur poſito ſerior hora mero.
His mihi ⁎ ſubmotis, vel ſi minus acriter vrar:
  Quod faciam, ſupereſt, præter amare, nihil.
Quod ſupereſt, facio: teq́ue ò mea ſola voluptas
  Plus quoque, quàm credi quod mihi poſsit, amo.
Aut ego cum cara de te nutrice ſuſurro:
  Quæq́ue tuum miror cauſa moretur iter.
Aut mare proſpiciens, odioſo concita vento
  Corripio verbis æquora penè tuis.
Aut, vbi ⁎ ſæuitiæ paulùm grauis vnda remiſit:
  Poſſe quidem, ſed te nolle venire queror.
Dumq́; queror: lacrymæ ꝑ amãtia lumina ⁎ manãt:
  Pollice quas termulo conſcia ſiccat anus.
Sæpe tui ſpecto ſi ſint in littore paſſus:
  Impoſitas tanquam ſeruet arena notas.
Vtq́ue rogem de te, & ſcribam tibi: ſi quis Abydo
  Venerit: aut, quæro, ſi quis Abydon eat.
Quid referam, quoties do veſtibus oſcula? quas tu
  Helleſpontiaca ponis iturus aqua?
Sic vbi lux acta eſt: & noctis amicior hora
  Exhibuit pulſa ſidera clara die:
Protinus in ſumma vigilantia lumina turre
  Ponimus, aſſuetæ ſigna, notamq́ue viæ:
Tortaq́ue verſato ducentes ſtamina fuſo,
  Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea tam longo tempore, quæris:
  Nil, niſi Leandri nomen, in ore meo eſt.
Iámne putas exiſſe domo mea gaudia nutrix?
  An vigilant omnes: ⁎ & timet ille ſuos?
Iámne ſuas humeris illum deponere veſtes?
  Tingere iam pingui Pallade membra putas?
⁎ Annuit illa fore: non noſtra quòd oſcula curet:
  Sed mouet obrepens ſomnus anile caput.
Poſtq́ue more minimum, iam certè nauigat, inquam:
  Lentaq́ue dimotis brachia iactat aquis.
Paucaq́ue cum tacta perfeci ſtamina terra:
  An medio poſsis, quærimus eſſe freto.
Et modo ꝓſpicimus: timida modo voce precamur,
  Vt tibi det faciles vtilis aura vias.
Auribus interdum voces captamus: & omnem
  Aduentus ſtrepitum credimus eſſe tui.
Sic vbi deceptæ pars eſt mihi maxima noctis
  Acta: ſubit furtim lumina feſſa ſopor.
Forſitan inuitus, mecum tamen improbè dormis:
  Et, quamuis non vis ipſe venire: venis.
Nam modò te videor propè iam ſpectare natantem:
  Brachia nunc humeris humida ferre meis:
Nunc dare quæ ſoleo madidis velamina membris:
  Pectora nunc iuncto noſtra fouere ſinu:
Multaq́ue præterea lingua reticenda modeſta,
  Quæ feciſſe iuuat: facta referre pudet.
Me miſeram, breuis eſt hæc, & non vera voluptas:
  Nam tu cum ſomno ſemper abire ſoles.
Firmius ò cupidi tandem coëamus amantes:
  ⁎ Ne careant vera gaudia noſtra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
  Cur toties à me lente natator abes?
Eſt mare (confiteor) nondum tractabile nanti:
  Nocte ſed heſterna lenior aura fuit.
Cur ea præterita eſt? cur non ventura timebas?

tñ iuuat feciſſe, & bene oſtẽdit, multa inter amantis fieri, q̃ honeſte referri non poſſunt. [Hęc voluptas) ſomnij. [Et breuis eſt) Quia cito abit. [Et oon vera) Quia deludit me. ſomnia. n. imitãtur voluptates, ſed parum ducant. Biblis apud Ouid. lib. ix. Met. Gaudia quanta tuli, q̃ me manifeſta libido Contigit: vt iacui totis reſoluta medullis. Vt meminiſſe iuuat. q̃uis breuis illa voluptas: Noxq́; fuit ꝑceps, & cœptis inuidia nr̃is. [O) .i. vtinã. [Coëamus) Coniungamur. [Firmius) Quàm per ſomniũ. [Vera fide) Verò effectu, id eſt vt poſſint credi vera. [Frigida) Sola. vt Penelope. Non ego deſerto iacuiſsẽ frigida lecto. [Lẽte) Tarde. [Abes) Es abſens, & remotus. [Eſt mare) Pooit reſpõſionẽ, quã poſſet facere Leãder, & quã iam fecit. [Tractabile) Aſperũ, ioacceſſibile. [Heſterna) Heſtina. [Lenior) Mitior, q̃ nunc. [Ea) Aura lenis. [Cur eſt præterita) Cur omiſſa? quare nõ ea vſus es? vel. [Ea) .ſ. nox in qua fuit aura lenior. [Vẽtura) Tẽpora, qa poſſet dicere, expectabã etiã meliora tẽpora: dicit, ꝙ timere debuiſſet, ne peiora venirent. [Via) Cõmoditas viæ. [Cur perijt) cur omiſſa eſt? [Vt) Quãuis. [Copia) Facultas. [Similis curſus) Similis natationis. [Detur) cõtingat tibi. [Illa) Cõmoditas ꝑ erna. [Fuit hoc) .i. tãto, vel eo melior. [Quò fuit prior) .i. qoo antecedebat: nã celeritatis voluptatum magna eſt gratia. [At cito) Alia obiectio. parum, ioquit, durauit illa lenitas auræ, & maris, quæ fuit nocte præterita, & cito mutata eſt. [Tempore) Reſponſio Heroos ad hanc obiectionem, dicit, cum tu vis cito venire. ſæpe venis breuiori tẽpore, q̃ fuit illud, ita ꝙ potuiſſes venire per id ſpatium, quo durauit illa tranquillitas. [Deprenſus) Tempeſtate detentus, ne poſſes redire, nã deprehẽdi propriè dicũtur nautæ tẽpeſtate ipediti. Virg. in v. Æneid. Hũc ego Getulis agerem, ſi Syrtibus exul, Argolicóue mari deprenſus, & vrbe Mycenæ. [Noceret) Diſpliceret, eſſet ingrata tibi. [Tum) Cũ eſſes hic mecõ. [Sonantes) Stridentes, murmurantes. [Aquas) Maris. [Nunq̃ eſſe placidas) Nunquam eſſe trãquillas, vt nunq̃ poſſes à me diſcedere. [Quid tñ) Suſpicatur Hero, ne Leander metuerit natare, qa aut minus eã amet, aut alij amori fortaſſe indolgeat. [Vndæ) Maris. [Contemptum) A te non formidatum. Iuuenal. Contempſit pelagus. [Prius) Ante, cum ad me ſæpe nataſti. [Nam memini) dicit eũ nataſſe aliàs ad ſe, cum mare nõ erat multò minus turbatum, q̃ nũc. Ordo eſt. Nam memini, cũ te.
[Venien

[Veniente).i.natante ad me. Æquor erat non minus ſæuum, & minax.ſ.q̃ nunc. [Aut non multò) Correctio eſt, exornatio rhetorica.i.ſi erat minus ſæuum, non erat multò minus. [Sic temerarius) Sic audax. [Tua virtus) Tua animoſitas. [Vnde) Ex qua cauſa. [Nouus) Inſolitus. [Quoque) Duæ dictiones ſunt.i.& quo. [Fugit illa audacia) Quam antea habebas. [Ille natator) Ille Leander, qui non timebat maris pericula. [Sis tñ hoc).ſ.timidus. (Quàm quod ſolebas eſſe).ſ.audax. [Placidum) Tranquillũ.

* Non.

[Dũmodo ſis idem) Dũmodo perſeueres in amore noſtro, & ſis idem amator meus, q̃ ſolebas eſſe.

* Quóue

[Illa flamma) Ille ignis tui amoris. [Non fiat frigidus cinis) Non extinguatur, & eſt trāſlatio ab igni, qui extinctus fit cinis. [Morantes) Tardantes. [Mea vota) Meum deſiderium aduentus tui. [Similis vẽto) Incõſtans. [Erret) Vagetur, & à me ad aliam tranſeat. [Ne non ſim tanti) Sic legendum eſt.i.ti meo, ne nunc me tanti non æſtimes, vt putes per tanta pericula ad me veniendum, & ne Pericula ſuperent cauſam.i.pluris facias pericula, q̃ me, quæ ſum cauſa periculorũ: & ne. [Videar eſſe merces minor labore).i.præmium minus, q̃ ſit labor tuus.i. vt non videar tibi ſatis digna: quam tanto labore natandi petas. [Ne lædat patria).i.ne noceat mihi imparitas patriæ. [Ne ego Seſta).i. ex Seſto. [Dicar impar) Inæqualis. [Viro Abydeno).i.tibi, qui es ex Abydo: quæ eſt clarior mea Seſto. [Omnia) Quæ te morantur. [Patientius) Melius. [Quam ſi tu captus, neſcio qua).i.aliqua. [Pellice) Concubina. [Agas ocia).i.moreris, & ceſſes. [In tua) Subaudi q̃. [Si alieni lacerti).i. alius mulieris. [Veniant in tua colla) Te amplectantur. [Nouus amor) Alius puellæ. [Sit finis noſtri).i.expellat noſtrum.i. ne incipiẽs aliam amare, me omittas. [Vulneree) Lædar, & accipiam dolorem tranſlatio eſt: nam vulnus pro dolore ponitur. Virg. Seruans ſub pectore vulnus. [Iſto crimine) Iſta tua culpa. [Fata noſtra).i.noſtra mors. [Sint priora tua culpa).i. antecedat culpam tuam i.vtinam moriar prius, q̃ hoc facias. [Nec quia) Dicit ſe hæc dicere, non quia aliquid de eo intellexerit, ſed propter amorem. [Aut ſollicita).i.incitata. [Noua fama) Nouo nuncio, ꝙ ames aliam. [Securus) Sine cura, & timore: nam, Res eſt ſolliciti plena timoris amor. [Locus) Remotus. [Felices) Dicit felices illas eſſe, quæ ſunt in eodem loco, vbi ſunt amatores ſui. [Sua præſentia iuuat) Adiuuat. [Noſſe vera crimina).i.cognoſcere veram culpam ſuorum amatorum. [Et vetat).ſ.ſua præſentia. [Timere falſa) Quia quæ ſunt præſentes, nõ timent falſa crimina ſuorum amatorũ: vident.n.quotidie, quid agant. [Nos) Dicit ſe ita timere, quod fortaſſe non facit Leander. [Iniuria falſa) Non vera. [Tam mouet) Tam ſolicitat me, & turbat. [Quàm facta fallit) Quàm ea q̃ feciſti, ignoratur à nobis. [Vterq; error) Ignorantiæ, aut falſæ, aut veræ iniuriæ. [Pares morſus) Pares curas, & cruciatus animo meo. [Hic ventus) Qui hoc mouet mare. [Aut pater) Tuus. [Sit cauſa) Quare non venias. [Quod ſi quam).ſ.aliquã mulierem eſſe cauſam tuæ moræ. [Moriar do.) Moriar dolore. [Iandudũ) Valde. Terent. Iandudũ illa te amat, vel iandudũ, Iamdiu, ex quo deſiiſti ad me natare. [Petis) q̃ ris. [Mea fata) Meam mortem.

* Et ne ſim

* Toro

Tam bona cur perijt? nec tibi capta via eſt?
Protinus vt ſimilis detur tibi copia curſus:
Hoc melior certè, quo prior illa fuit.
At cito mutata eſt iactati forma profundi:
Tempore, cum properas, ſæpe minore venis.
Hic puto deprehenſus nil, quod querereris, haberes,
Meque tibi amplexo nulla noceret hyems.
Certè ego tunc ventos audirem læta ſonanteis:
Et nunquam placidas eſſe precarer aquas.
Quid tamen euenit: cur ſis metuentior vndæ?
Contemptumque prius, nunc vereare fretum?
Nam memini, cum te ſæuum veniente, minaxque
Non minus, aut multo non minus, æquor erat.
Cum tibi * clamabam ſic tu temerarius eſto,
Ne miſeræ virtus ſit tua flenda mihi.
Vnde nouus timor hic? * quoque illa audacia fugit?
Magnus vbi eſt ſpretis ille, natator aquis?
Sis tamen hoc potius: quàm quod prius eſſe ſolebas:
Et facias placidum per mare tutus iter:
Dummodo ſis idem: dum ſic, vt ſcribis, amemur:
Flammaque non fiat frigidus illa cinis.
Non ego tam ventos timeo mea vota morantes:
Quam ſimilis vento ne tuus erret amor.
* Ne non ſim tanti: ſuperentque pericula cauſam:
Et videar merces eſſe labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar: & impar
Dicar Abydeno Seſta puella * viro.
Ferre tamen poſſum patientius omnia, quam ſi
Ocia, neſcio qua pellice captus, agas.
In tua ſi veniant alieni colla lacerti,
Sitque nouus noſtri finis amoris amor.
Ah potius peream, quàm crimine vulnerer iſto:
Fataque ſint culpa noſtra priora tua.
Nec quia venturi dederis mihi ſigna doloris:
Hæc loquor: aut fama ſollicitata noua.
Omnia ſed vereor (quis enim ſecurus amauit?)
Cogit & abſentes plura timere locus.
Felices illas ſua quas præſentia noſſe
Crimina vera iuuat: falſa timere vetat.
Nos tam vana mouet, quàm facta iniuria fallit:
Incitat & morſus error vterque pares.
O vtinam venias: aut hic ventuſue, paterue,
Cauſaque ſit tantæ fœmina nulla moræ.
Quod ſi quam ſciero moriar (mihi crede) dolendo
Iandudum peccas, ſi mea fata petis.

ASCENSIVS.

QVAM mihi miſiſti verbis Leandre ſalutem) Hæc epiſtola reſponſiua Herus ad Leãdrũ etiam à Sabino dictata creditur, cuius ſubtilis quidem eſt compoſitio, ſed vſque adeo facilis, vt pudeat quidquam ad tantam claritatem lucis adijcere. [Longa mora.) Ordo eſt. omnis mora, quæ differt nobis gaudia. [Eſt).i.videtur, & reputatur longam, quantumuis breuis ſit. [Vos modo venãdu, modo rus geniale colẽdo) Artis eſt à ſexu argumentari, ne perſonã lædamus, & ideo pluraliter dicit. [Vos).ſ.oẽs viri. [De more ponitis).i.tranſigitis. [Modo).i. aliquando venando & cetera. [Hora ſerior).i.tardior. [Vel ſi).i. etiam ſi. [Minus acriter vrar).i.licet non tam vehementer amem, quid aliud faciam, quam amem, cum aliud facere nequeam? [Quod ſupereſt facio).i.amo. [Quid referã quoties do veſtibus oſcula quas tu) Tota epiſtola id agit, vt ſe ardẽter redamare ſignificet, & ad mutuos complexus amatorem eius aduocet. [Noctis amicior) Taceant ergo, inepti, qui ab amico amicitior, ci, geminato deduci præcipiunt. [Quid loquar interea &c.) Subaudi, ſi, vt lit, ſi, quæris qd ſit, quod loquar interea tã longo tempore. [Nil niſi Leandri nomen in ore meo eſt).i.nil loquor, niſi de te, dicendo.ſ.iam ne putas &c. [Annuit illa fore).i.nutu capitis ſignificat futurum, nõ ꝓ curret noſtra oſcula, ſed quia ſub. [Somnus obrepens mouet caput ſenile).i. anile. [Poſtquam moræ minimum).i.immediate poſt. [Pauca que cum tacta) Quia nendo, vt filum longum producant: fuſum in terram vſque demittunt: texendo autem pedibus terram contingunt: vtroque autem modo intelligi poteſt. Priori, accipiendo ſtamina pro filis in fuſo ad ſtamina conficienda. [Forſitan inuitus mecum tamen improbè dormis.) Improbus enim eſſet, & immitis, hoc eſt, ſi nollet amari: nam dormit cum ea per phantaſiam. [Coëamus,) Id eſt conueniamus, congrediamur, nam de coitu venereo inhoneſtum eſſet, & indecorum puellæ loqui. [Viduas noctes,) Id eſt quæ me faciunt videam, id eſt ſine amico, ſeu dilecto meo. [Eſt mare) Confiteor. Quia id in omni ferè amore, vitium eſt, vt ſuſpitiones, & zelotypiæ ſeſe intermiſceant, facit poëta etiam hanc zelotypiam, quaſi verò nouo amore captus immoretur. [Cur ea præterita,) Scilicet aura lenior. [Cur non ventura timebas,) Id eſt ea, quæ euenire poterant. [Protinus vt ſimilis detur tibi copia curſus,) Id eſt ponamus caſum, vt copia ſimilis curſus detur tibi protinus. [Certè illa,) Scilicet via, & aura oblata. [Hoc,) Id eſt hac re: aut tanto fuit melior, quo prior. duplex argumentatio, prior ex eo, quod datam occaſionem ſuſcipere debemus, neſcij, an ſimilis

vnquam

vnquam dabitur. Vnde eſt illud. Fronte capillata poſt hæc occaſio calua eſt. Eſt & illud Lucani: Tolle moras, nocuit ſemper differre paratis. [Altera) Quia tametſi ſimilis occaſio redeat, tamen prior, eo φ prior, melior eſt. Nam ſicut in malis, ſi euitari nequeunt, non nihil boni eſt ſi differri poſſunt: ita in bonis non nihil mali eſt, tametſi certo futura ſunt, ſi differantur. [Nil quod quereris) Ita legendum eſt, à quereret quereris, &c. [Cur ſis metuentior vndæ) Genitiuus eſt rectus virtute poſitiui. Nam ſicut dicimus ſum metuens vndæ, ita dicimus, ſum metuentior vndæ: & metuentiſſimus vndæ. [Non minus, aut multo.) Ordo eſt. Æquor erat non minus ſæuum, & minax, aut non multò minus ſæuum, & minax. [Quoque illa audacia fugit.) Quoque duę ſunt partes, & ita, quo, producitur: ſignificans, & quo: ſugit autem præteriti eſt temporis, & ideo prior quoque producitur. [Ille natator) Quaſi diceret, notiſſimus, & laudatiſſimus, aut audaciſſimus. [Flãmaq;) .i. & illa flagrantiſſima amoris flãma. [Non fiat cinis frig.) i. nõ reſoluatur in frigidũ cinerem, hoc eſt in torporem, aut obliuionem. [Et ne ſim tanti.) Ordo eſt. Et ego non timeo tam ventos, q̃ ne ſim tãti. i. quãtum timeo, φ non reputabor tanti, & φ pericula ſuperẽt cauſam. i. maiora videãtur, q̃ cauſa, hoc eſt, q̃ ego, pro qua eo debeas ſubire. [Fataq;) .i. & fata nr̃a. i. dies mortis meæ. [Sint priora tua culpa) .i. p̃cedant culpam tuam, qđ optando dicit. [Nec qa venturi) Amãter purgat, quæ obiecerat, ne malã opinionem de Leandro ſuo concepiſſe credatur. [Quis. n. ſecuros amauit?) quaſi diceret, nemo: quia, Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Sed neque peccabis: fruſtraque ego terreor iſtis:
 Quoque minus venias, inuida pugnat hyems.
Me miſeram, quanto planguntur littora fluctu:
 Et latet obſcura condita nube dies.
Forſitan ad * pontum mater pia venerit Helles:
 Merſaque roratis nata fleatur aquis.
Aut mare ab inuiſo priuignæ nomine dictum
 Vexat in æquoream verſa nouerca deam.
Non fauet, vt nunc eſt, teneris locus iſte puellis:
 Hac Helle perijt: hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori Neptune tuarum
 Nullus erat ventis impediendus amor:
Si neque Amymone, nec laudatiſſima forma
 Criminis eſt Tiro fabula vana tui,
Lucidaque Alcyone, Ceyceque, & * Antone nata,
 Et nondum nexis angue Meduſa comis,
Flauaque Laodice, cœloque recepta Celæno,
 Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certè, pluresque canunt Neptune poëtæ,
 Molle latus lateri conſeruiſſe tuo.
Cur igitur toties vires expertus amoris,
 Aſſuetum nobis * turbine claudis iter?
Parce ferox: latoque mari tua prœlia miſce:
 Seducit terras hæc breuis vnda duas.
Te decet, aut magnas magnum iactare carinas:
 Aut etiam totis claſſibus eſſe trucem.
Turpe deo pelagi, iuuenem terrere natantem,
 Gloriaque eſt ſtagno quolibet iſta minor.
Nobilis ille quidem eſt, & clarus origine: ſed non
 A tibi * ſuſpecto duxit Vlyſſe genus.
Da veniam; ſeruaque duos: natat ille, ſed hiſdem
 Corpus Leandri, ſpes mea, pendet aquis.

SED neque peccabis) Dicit ſperare cũ permanſurũ in amore, tardareq; pp tẽpeſtatẽ maris. [Me miſ.) Narrat q̃ turbida ſit tẽpeſtas. [Plangũtur) Percutiũtur. [Dies) Lux. [Latet cõdita nube) Virg. Eripiunt ſubitò nubes cœlumque, diemq; Teucrorũ ex oculis. [Forſitã) Dicit hanc tempeſtatẽ, forſitã motam eſſe à Nephele mr̃e Helles, quæ venerit ad mare, & fleat filiam ſuã. [Mater Helles) Nephele, vt dictũ eſt in Epiſt. Hypſipyles ad Iaſonẽ. [Nata) Helle. [Fleatur) Pro fletur. [Aqs rorat.) i. effuſis, alluſit aũt ad fabulam, qa Nephele dr̃ eſſe mutata ĩ nubẽ, quæ effundit pluuias. [Aut) Alia cauſa, φ Ino cõuerſa in Deam maris noĩe Leucothoën (vt ſupra dictũ eſt) fortaſſe turbauit mare, qđ odit, qa nominatur à noĩe priuignę Helles. [Priuignæ) Filiæ mariti ſui ex priore vxore. [Nouerca) Ino [Iſte locus) Hic Helleſpontus. [Vt nunc eſt) .i. ita tumidus, vt nũc eſt. [Nõ fauet puel.) Non eſt puellis bonus. [Hac Helle perijt) Probat, quod nõ faueat puellis, quia prius nocuit Helle, nũc aũt nocet ſibi. [At tibi) Cõuertit ſermonẽ ad Neptunũ dicẽs, φ ipſe memor amorũ ſuorũ, nõ deberet nũc aduerſari amãtibus, & vẽtis impedire iter Leandro. [Flãmarum) Amorũ. [Si neq;) Cõmemorat multas puellas amatas à Neptuno. [Si) Pro ſi quidẽ. [Neque Amymone eſt vana fab.) i. falſa fama. [Tui crim.) Tui amoris, & cõcubitus. Amymone vna fuit ex filiabus Danai fratris Ægypti, quam cũ pater eius aquarum miſiſſet, & Satyrus viſam inſequeretur, illa auxilium Neptuni implorauit, q fugato Satyro eam cõpreſſit, ex qua genuit Nauplıũ patrẽ Palamedis. [Nec Tyro) Formoſiſſima fuit puella filia Salmonei, q in Elide imperauit, & quẽ Virg. in vj. Æn. à Ioue fulminatũ dicit, quæ Enipeũ fluuium, q Alpheũ ingreditur, vehemẽter amauit. vt poëta ait. Illa nimis flagrãs dilexit Enipea diuũ, hęc poſtea à Neptuno mutato in formã ipſius Enipei cõpreſſa eſt, ex qua genuit Neleũ patrẽ Neſtoris, & Peliã, q regnauit in Theſſalia: vnde Proper. Nõ ſic Hęmonio Salmonida mixtus Enipeo Tęnarius facili preſſit amore deus. hæc poſtea nupſit Bricħtheo filio Æoli, ex quo filios p̃creauit. [Alcyone) Hæc nõ fuit Æoli, de q̃ in p̃cedẽti Epiſt. dictũ eſt, ſed, vt alibi diximus, vna ex Pleiadibus filia Atlãtis, ex qua Neptunus genuit Lycaöna, & Hytieũ patrẽ Orionis, licet de p̃creatione Orionis Ser. aliter dicat. [Lucida) Quia in ſtellã cõuerſa eſt. [Ceyce, & Antone nata) Quæ puellę hę fuerint, fateor me nõdum potuiſſe percipe. nã textus apud alios habet Ceyne, apud alios Ceyce, & Antonoë, apud alios Auenone, apud alios Euemone, ita vt difficile ſit iudicare verum. Euemonem quidẽ ſcribit Strab. filium fuiſſe Ormeni fratrẽ Amyntoris, & ex Euemone natũ Euripylũ, ſed eius filiã vitiatã à Neptuno nõ memini legere, neque Ouid. mẽtione facit lib. vj. Met. vbi multas amicas Neptuni cõmemorat, vr̃ tñ fuiſſe eius filia, quã nũc à Neptuno amatã dicit. Ceyne verò non viri ſed puellæ nomẽ eſt. [Et nõd. nex.) & Meduſa comis nondũ nexis. i. nondũ implicitis. [Angue) Pro anguibus, & Meduſa nõ fuit vana fabula tui criminis, cũ nõdũ hr̃et comas ſerpẽtinas. hęc aũt filia fuit Phorci, ex Ceto nympha, quæ cũ Euryalẽ, & Stheno ſorores pulchritudine ſuparet, Neptuno, & formę, & p̃cipuè capillorũ ſpecie placuit, dũ ſola in littore ſpaciaret, quã ſugiẽtẽ inſecutus, tãdem in tẽplo Palladis dep̃hendit, & cõpreſſit. Pallas indignata capillos eius, quorũ pulchritudine Neptuno placuerat, in ſerpẽtes cõuertit, reliqua, q̃ de Meduſa dñr, vide apud Oui. lib. vj. Met. [Laodice) Duæ fuerũt hoc noĩe dictæ, vna filia Agamẽnonis, & Clytẽneſtræ, altera filia Priami, de qua nũc puto poëtã intelligere. φ à Neptuno amata ſit. [Cœluq; rec. Cel.) Celęno hoc noĩe appellata eſt vnã ex Harpyis, ſed hæc, de qua nũc poëta loqtur, vnã ẽt fuit ex Pleiadibus, ex qua Neptunus, vt in p̃cedẽti Epiſt. diximus, genuit Nyctẽum patrẽ Nyctimenes, q̃ cũ patre cõmixta eſt. [Recepta cœlo) Quia diximus has ſorores in cœlũ trãſlatas ſidus effeciſſe, qđ nauigationis initiũ ortu ſuo oſtẽdere ſolet, has latini appellãt Virgilias. [Et quarũ) Subaudi & alię, quarũ noĩa memini eſſe lecta mihi, nã aliàs amauit Neptunus, & cõpreſſit, vt Libyã filiam Epaphi, ex qua genuit Buſyrim, & Periboęã nympham Eurymedonis filiam, ex qua genuit Nauſitheum patrẽ Alcinoi regis Phæacũ, amauit ẽt Thooſan Phorci filiã, ex qua Polyphemũ genuiſſe dr̃. & aliàs plurimas, & ideo dicit. [Poëtæ canunt) Narrant. [Has) Supra nominatas. [Et plures aliàs cõſeruiſſe latus lateri tuo) .i. tecũ cõmixtas eſſe, & cõcubuiſſe. [Turbine) Impetu ventorũ. Virg. Turbine corripuit, ſcopuloq; infixit acuto. [Miſce tua p̃lia mari latoq;) .i. oſtẽde vires tuas ĩ mari lato, & amplo, & nõ in hoc anguſto, & ſtricto mari. [Seducit) Separat. [Duas ter.) Aſiã, & Europam, vt diximus in argumẽto Epiſt. [Totis claſ.) Multis nauib. cõgregatis. [Deo pel.) Tibi magno, & potẽti. [Iuuenẽ nat.) Leandrum nõ naui, ſed brachijs p mare eũtem. [Iſta gloria) Quã quęris in hoc breui mari turbando. [Eſt minor quolibet ſtagno) .i. minor, quã gloria: quam in quolibet ſtagno, & parua à qua poſſes habere. [Ille) Leander. [Nobilis, & clarus origine) .i. nobili genere ortus. [Sed non traxit genus ab Vlyſſe ſuſpecto tibi) .i. inimico. propterea quod ſcelere Vlyſſes perijt Palamedes nepos Neptuni: aut, vt alij volunt, propter Pergama Neptunia arte & dolis

V lyſſis

[Margin, partly cut off: ...vbar. / portũ / ...alymo... / turbide / Sic & / Acon... / ...o, Hic / ...icit vt / ...teas, et / ...s ſuſpe... / ...la Dia... / ...a, quæ / ...ã verò / ...gũi de / ...cto.]

Vlyſſis euerſa. [Duos) Leandrum, & me. [Natat) Mari ſe credit. [Sed corpus Leandri, & ſpes mea, pendet ex iiſdem aquis). i. ſunt in eodem periculo: legendum autem eſt corpus Leandri, & ſpes mea: vt illa copula addatur.

ASCEN. QVOQVE minus) Et quominus: hoc eſt, & vt non venias: (Hyems). i. tempeſtas. [Inuida. ſ. amantibus. [Pugnat) i. contendit. [Planguntur). i. feriuntur, ſeu percutiuntur. [Forſitan ad pontum) Sciſcitatur cauſas turbationum, quæ fiebant in Helleſpõto: quas duplices innuit, aut quia. [Mater Helles). ſ. Nephele, concubina Athamantis, & nympha filiam plorans lacrymas ſuas in pluuiam cõuertit: aut quia. [Nouerca). ſ. Helles, hoc eſt Ino cõiux Athamantis Verſa in deam æquoream. ſ. Matutã, aut Leucothoën. [Vexat mare pictũ à nomine priuignæ, & ita inuiſo). i. Helleſpontũ dictum ab Helle in eo ſubmerſa. [At tibi flãmarũ) Pulchre incuſat Neptunũ, ꝗ qui tot amoribus olim arſerit, in amãtes modo ſæuiat. Amicæ aũt Neptuni ſatis explicãtur ſuperiori cõmentario. [Aſſuetum nobis tur.) i. ò tu turbide, ſed plures lib. habent turbide. i. perturbatione claudis iter.

HVBER. STREPVIT & lumen). i. lucerna fecit crepitum, & ſtridorẽ. [Poſito nã ſcribimus illo) Parẽtheſis. i. ſcribimus ad lumẽ lucernę. [Ecce) Dicit nutricẽ quaſi libaminis, & auſpicij cauſa inijcere vinũ in ignẽ [Fauſtos) Bene auſpicatos: felices. à fauendo dr̃ fauſtus. [Inſtillat) Infundit. [Plures) Quia accedet Leander. [Lapſus) Tu celeriter ꝓgreſſus. [Per ęquora euicta) Tuis lacertis ſuperata. [Effice nos plures) Fac, vt tu accedas numero nr̃m. [Receptẽ meo corde). i. valde infixo aio meo. [Deſertor) Derelictor, defector, trãſlatio a militibus, q à ducibus ſuis, & ſocijs deficiunt, q deſertores dñr. [Medio toro) Quod ſolet facere aliqs cũ eſt ſolus. nam qui cum alio dormit non in medio, ſed in parte lecti iacere ſolet. [Nõ eſt quod ti.) i. non eſt timendũ. [Venus ipſa) Dea amoris. [Auſo) Vel tibi auſo natare, vel auſo. ſ. audaciæ tuæ, vt Tibullus, Audaces adiuuat ipſa Venus. [Nata æqu.) ſ. Venus. [Sternet) Cõponet, placabit. Virgil. Et nũc omne tibi ſtratũ ſilet æquor. [Ire libet) Dicit, qđ ſæpe habet voluntatẽ, & appetitũ natandi ad Leandrũ, niſi ſciret hoc mare nimis periculoſum puellis, quod patuit ex Helle ſubmerſa. [Maribus) Maſculis. [Nã cur) Probat exẽplo, quod ſit tutius maſculis, quã fœminis. Cur. n. inqt, cum Phryxus & Helle ꝑ hoc mare veherẽtur, ſola Helle cecidit, & Phryxus euaſit incolumis? ordo. [Sola fœmina cur dedit nomen vaſtis aquis). i. mari. [Phryxo) Et Helle. [Vectis hoc). i. cũ veherẽtur, vt, Et qua vectus Abas. i. vehebatur. nã Latini participiũ præteriti imperfecti tpis à paſſiuo nõ hñt, ſed vtũtur participio ꝑteriti pfecti. [Forſitan) Obiectionẽ facit pro Leãdro. [Robora) Vires. [Ad reditũ) Ad reuertendũ in Abydõ. Gemini laboris eũdi, & redeundi. [At nos) Rñſio, q. d. ſi hoc times, natemus ambo & in medio mari. [Coëamus) Conueniamus. [In ſummis aquis) In ſummitate aquarũ. [Ita) Poſtq̃ coierimus, & oſculati erimus. [Quiſque ad ſuas vr.) Tu Abydõ, & ego Seſton. [Illud) Oſculari nos in medijs aquis. [Eſt exiguum) Eſt paruum. [Sed erit plusq̃ nihil) i. erit aliquid. [Vel pudor hic vtinam) Senſus eſt, Vtinam vel pudor, qui cogit nos amare, ſic ita vehementer, & occulte, vellet cedere amori. [Vel amor timidus vellet cedere famæ) i. non timeret famam, neque quod dicetur de nobis. [Calor) Amor. [Et reuerentia) i. verecundia. [Res malè iunctæ) Quia ſunt contrariæ. [Pugnant) Sunt inter ſe aduerſæ. [In dubio eſt, quid ſequar) Dubito quid agam, an obſequar pudori, an amori. [Hęc) Reuerentia. [Decet) Honeſta eſt, & affert laudẽ. [Ille). ſ. calor, & amor. [Iuuat) Delectat. [Vt ſemel) Dicit, ꝗ optaret fieri de ſe à Leandro, quod factum eſt ab Iaſone de Medea: qui, vt in Colchos delatus eſt, eam abduxit. [Pagaſeus) A Pagaſe oppido Theſſaliæ, inde ſinus Pagaſeus, vnde Iaſon in Colchos nauigaturus nauem ſoluiſſe dr̃. [Phaſida) Medeã, à Phaſide Colchorũ fluuio. [Tulit) Abſtulit. [Adulter Idæus) Ponit aliud exemplum. Paris Troianus ab Ida monte Phrygiæ. [Cum ſua præda) Cũ Helena. dictum eſt in prima Epiſt. [Quam petis). i. me, ad quam ſępe venis. [Quod amas) . i. quã amas. [Quoties ſit graue puppibus) Quoties eſt periculoſum nauibus. [Ire) Per mare. [Sic tamen) Licet conqueſta ſit: ꝗ eam non abducat, hortatur tamen eum, vt ita ingrediatur mare, vt illud timeat). i. vt caute natet. [Victor) Superator natando. [Sic ſic) Cõduplicatio. [Vt vereare) Vt timeas. [Arte lab.) Arguit à maiori, dicit enim, ꝗ naues validiſſimę, & artificio factæ merguntur ab æquore ita turbato, quanto ergo magis homines? [Poſſe plus remis). i. habere maiorem vim ſuperandi aquas, quam hñt remi. [Quod cupis). ſ. natare. [Hic exitus). ſ. natandi per mare turbatum. [Solet eſſe puppibus fractis). i. ſolet eſſe, quando neceſſitas cogit, nauibus fractis. [Me miſeram) Oſtenditur inconſtantia amantis: iam enim incipit hortari, vt veniat. [Non perſuadere tibi, quod hortor,) Id eſt cupio, vt verbis meis non credas, aut pareas, quibus te hortor, ne tali mari nates. [Fortior) Animoſior. [Meis mon.) Quę diſſuadent tibi natationẽ. [Excuſſa) Cõmota. [Sed mihi) Dicit ſe terreri, quoties aſpicit mare ita turbatum. [Obuerſor) Permaneo, conuerſor. ſed conuerſor apud idoneos in vſu nõ reperi. [Neſcio quid pauidum.) Ordo eſt: Pectus pauidũ frigore habet neſcio quid. i. timet. legitur etiam, Neſcio qui pauidum pectora frigus hñt, & idem eſt ſenſus, nam ex timore ſequitur frigus. Virg. Extemplo Æneæ ſoluuntur frigore membra. [Nec minus) Dicit ſe etiam terreri ſomnio, quod heſterna nocte ſomniauit. [Imagine) Specie, apparentia. nam ſomnia inania ſunt, ſed habent imaginem rerum. [Illa) Nox. [Piata) Expiata, purgata. ſolebant enim ſomniantes aliqua triſtia dijs ſacrificare, vt amouerent illa triſtia.

* Perſtrepit, ſeu ſtrepuit et nobis.
* viduo.
* huc
* Aut
* Nã vt alibi Ouid. Non bene conueniunt, nec ĩ vna ſede morãtur Maieſtas et amor.
* vincuntur
* obuerſor.
* Neſcio quod pauidũ pectora frigus habent.
* vel.

Interea lumen (poſito nam ſcribimus illo)
* Stertuit, & vobis proſpera ſigna dedit.
Ecce merum nutrix fauſtos inſtillat in ignes:
Cras erimus plures, inquit, & ipſa bibit.
Effice nos plures euicta per æquora * lapſus,
O penitus toto corde recepte mihi.
In tua caſtra redi ſocij deſertor amoris:
Ponuntur * medio cur mea membra toro?
Quod timeas, non eſt: auſo Venus ipſa fauebit:
Sternet & æquoreas æquore nata vias.
Ire libet medias ipſi mihi ſæpe per vndas:
Sed ſolet hoc maribus tutius eſſe fretum:
Nam cur, * hoc vectis Phryxo, Phryxique ſorore,
Sola dedit vaſtis fœmina nomen aquis?
Forſitan ad reditum metuis ne robora deſint:
* Ac nequeas gemini ferre laboris onus.
At nos diuerſi medium coeamus in æquor:
Obuiaque in ſummis oſcula demus aquis:
Atque ita quiſque ſuas iterum redeamus ad vrbes:
Exiguum, ſed plus, quàm nihil, illud erit.
Vel pudor hic vtinam, qui nos clàm cogit amare:
Vel timidus famæ cedere vellet amor.
* Nunc, malè res iunctæ, calor, & reuerentia pugnãt:
Quid ſequar, in dubio eſt: hæc decet: ille iuuat.
Vt ſemel intrauit Colchos, Pagaſæus Iaſon:
Impoſitam celeri Phaſida puppe tulit.
Vt ſemel Idæus Lacedæmona venit adulter,
Cum præda rediit protinus ille ſua.
Tu quàm ſæpe petis, quod amas: tam ſæpe relinquis:
Et, quoties graue fit puppibus ire: natas.
Sic tamen ò iuuenis tumidarum victor aquarum,
Sic facito ſpernas, ut vereare, fretum.
Arte laboratæ * merguntur ab æquore puppes:
Tu tua plus remis brachia poſſe putas?
Quod cupis, hoc nautæ metuunt Leandre, natare:
Exitus hic fractis puppibus eſſe ſolet.
Me miſeram cupio non perſuadere, quod hortor:
Sitque precor monitis fortior ipſe meis:
Dum modo peruenias: excuſſaque ſæpe per vndas,
Iniicias humeris brachia laſſa meis.
Sed mihi, cæruleas quoties * obuertor ad vndas,
* Neſcio quid pauidum frigore pectus habet.
Nec minus heſternæ confundor imagine noctis:
Quamuis eſſe ſacris illa piata meis.

INTEREA lumen &c. Perſtrepit, & nobis) Alij Stertuit, & vobis ASCEN.

& vobis legunt, dependet autem ex pyromãtia, ſed ſolet hoc maribus. ingenioſa, & apta inuentio exemplis corroborata. [Gemini laboris).ſ.eundi, & redeundi. [Lacedæmona) Lacedæmõ ciuitas eſt Spartana, cuius accuſatiuus eſt Lacedæmona. Lacedæmonij autem ſunt incolæ illius ciuitatis. [Puppibus ire,).i.ab ire. quo verbo arguit eum in abeundo quoque facilem. [Sic tamen ò iuuenis tumidarum).i.inflatarum aquarum. [Victor) Quia voti compos ſæpe pernatauit. [Quamuis eſt ſacris illa piata).i.placata. Malè autem legeretur placata, quia tam placo, quam pato primam producunt.

Hvbar. NANQVE ſub Aurora) Dicit nũc Hero quod fuerit ſomnium ſuũ. Exiſtimauit.n. in ſomnijs circa Auroram ſe videre Delphina natantẽ per mare, ab vndis ad littus expulſum, & illiſum, & ſtatim mortuũ, veretur igitur, ne Leander ſit ille delphin. [Sub aurora).i. circa Auroram. [Iam dormitante) Iam deficiẽte lumine, nã lucerna, quæ tota nocte fuit accẽſa, adueniente Aurora ſolet paulatim diminui, & deficere lumine. [Somnia, quo cerni) eo.n.tempore ſomnia ſolere cerni vera exiſtimãt, quia videlicet ſtomachus non ſit vino ciboque diſtẽtus, ſed purgatus, tunc enim vera ſomniari putãtur, vnde Perſ. Somnia pituita, qui purgatiſſima mittunt. Et Dante poëta: Ma s'appreſs'al mattin, del ver

Nanque ſub Aurora, iam dormitante lucerna:
Tempore quo cerni ſomnia vera ſolent:
Stamina de digitis cecidere ſopore remiſsis,
Collaque puluino noſtra ferenda dedi.
* Hic ego ventoſas nantem delphina per vndas (* Hæc)
Cernere non dubia ſum mihi viſa fide.
Quem poſtquam bibulis illiſit fluctus arenis:
Vnda ſimul miſerum, vitaque deſeruit.
Quidquid, id eſt, timeo: nec tu mea ſomnia ride:
Nec niſi tranquillo brachia crede mari.
Si tibi non parcis: dilectæ parce puellæ:
Quæ nunquam, niſi te ſoſpite, ſoſpes erit.
Spes tamen eſt fractis vicinæ pacis in vndis:
Tu placidas toto pectore * finde vias. (* ſcinde)
Interea, quoniam nanti freta peruia non ſunt:
Leniat inuiſas littera miſſa moras.

ſi ſogna. [Stamina) Fila. [Remiſſis) Reſolutis. [Sopore) Somno. [Ferenda) Suſtinenda. [Puluino) Ceruicali. [Hic) Tunc. [Ventoſas) Vento turbidas. [Non dubia fide).i.manifeſtè. [Illiſit) Violenter immiſit, & infixit. [Bibulis arenis).i.littori. [Vnda ſimul miſerum, vitaque deſeruit) Remanſit in ſicco, & mortuus eſt. [Quidquid, id eſt,) Id eſt quidquid hoc ſignificat. [Nec ride) Nec contemne. [Crede) Cõmitte. [Si nõ parcis tibi,) Id eſt ſi non habes reſpectum tui. [Dilectæ parce puellæ,) Scilicet à te.

SOMNIA quo cerni) Horatianum quoque eſt. Putant enim euaporato iam cerebro viſa non ex noxio humore, ſed deorum dari dono. Cetera manifeſtaria ſunt. Ascen.

IN DECIMAMNONAM EPISTOLAM, ARGVMENTVM HVBERTINI.

CEOS, vt Strabo ſcribit, inſula fuit in mari Aegeo quaternas continens vrbes, inde Tetrapolis vocata eſt. Ex hac inſula fuit Acontius, iuuenis amore Cydippes puellæ vehementer accenſus, quam cum ob generis imparitatem non auderet aperte vxorem petere, inuenit viam, qua illam ſibi coniugio obligaret. Nam in pulcherrimo pomo ſcripſit hos verſus: Iuro tibi ſanè per myſtica ſacra Dianæ, Me tibi venturam comitem, ſponſamq; futuram, & hoc pomum in tẽplo Dianæ ad pedes Cydippes proiecit, quo accepto illa legit verſus, & inſcia iurauit cum tamen propoſitum, & intentionem non haberet iurãdi, & promittendi Acontio, poſtea cum per parentes inſcios huius rei alij viro deſponſata eſſet, ſubita febre correpta eſt, qua cum vehementer vexaretur, Acontius hac Epiſtola conatur ei perſuadere hunc morbũ à Diana immiſſum eſſe propter periurium, & fidem non obſeruatam, qua teſtata fuerat numen Dianæ ſe ſeruaturam. Adducit autem ei in odium eum, cui poſtea deſponſata fuerat, dicens omnem ægritudinem, & periculum vitæ ei accidere illius cauſa, quem ſi dimiſerit, dicit, quod liberabitur omni morbo, & ipſe conſecrabit in templo Dianæ pomum aureum, cum carmine, quod teſtabitur, quæ fuerant ſcripta in pomo lecto à Cydippe, omnia fuiſſe rata & habuiſſe effectum. Sed ne dubites, vt iterum decipiatur epiſt. ſicut decepta fuerat pomo, amouet ei metum dicens, ne timeat legere, quoniam nulla eſt hic fraus, neque iuramentum.

Hvber. PONE metum) Noli timere legere hanc Epiſtolã. [Iterum) Secundo, vt ſemel iuraſti lectis verſibus pomi. [Satis eſt) Sufficit te ſemel mihi promiſiſſe iurãdo. [Diſcedat ſic) Adiurat eam, vt legat. [Sic).ſ.ſi legeris. [Lãguor) Morbus. [Iſto) Tuo. [Qui dolor eſt meus) Me tangit, ſcilicet. [Te vlla parte).i.te habente dolorem in aliqua parte corporis. [Quid pudor ante ſudor).i.cur pudet te? [Subit) occurrit. [Nam ſuſp.) Id eſt puto. [Genas ingenuas).ſ.tuas, quæ es ingenua, & verecunda. [Erubuiſſe) Ruborem habuiſſe. [Sicut in æde Dianæ).ſ.erubuerunt. [Æde).i.templo. [Non crimina) Non adulterium, & dedecus tuum. [Licet) Licitum eſt tibi. [Repetas) Referas. [Fœtus demptus ab arbore).i. pomum, quod eſt fœtus.i.fructus arboris. [Illic) In pomo. [Id, quod opto) Te potius meminiſſe.ſ. te futuram ſponſam meam, quod velim te potius memniſſe. [Quam deam).ſ.Dianam: quæ memor illius promiſſionis, quam non præſtas, immittit tibi morbum. [Timeo idem) Ne Dea meminit promiſſionis tuæ. [Acrius) Vehementius. [Aſſumpſit vires) Auctum eſt idem illud, quod timeo. [Flamma) Amor meus.i. amor, qui fuit paruus in principio. [Non longo).i.breui tempore creuit ex ſpe, quam tu dederas.ſ.iurando te futuram ſpõſam mea. [Meus ardor credidit hoc).i.amor fecit me tibi hoc credere quod promiſiſti. [Hoc factum) iuramen um. [Dea teſte).i. Diana præſente, & ſciente hoc. [Notauit) Attendit. [Tuliſſe) Accepiſſe. [Coma mota) Capite moto in ſignũ conſentientis. [Licebit) Erit tibi licitũ, & permittetur. [Feratur) Dicatur.i.dũmodo dicat tãmmodo ꝓpter amorem te accepiſſe. [Quid petijt) Quid voluit? q.d. nihil aliud. [Niſi, ꝙ iungerer tibi vni) Niſi, vt eſſem coniux tui ſolius. [Conciliare) Coniungere, & concordes reddere. [Qđ quereris) Quam rem tu quereris.i. hęc fraus, de qua tu quereris. [Poteſt nos con.) Quia potes intelligere, ꝙ fuit ſolum ex amore. [Pôt) Legẽdum eſt, non potes. [Callidus) Aſtutus. [Vſu) experientia, ſed propter amorẽ tuum: ideo dicit, [Tu facis me ſolertem)

IN XIX. EPISTOLAM ARGVMENTVM.

PROFECTVS ad ſacra Dianæ Acontius, quæ in Delo Inſula maris Aegei omnium Cycladum clariſſima ex frequenti virginum conuentu celebrabantur, in amorem viſa Cydippes puellæ nobilis excaluit. Sed cum illam ob generis imparitatem non auderet in ſuum amorem ſollicitare, nouam commentus fraudem in pulcherrimo pomo ſcripſit duos hoſce verſus.

Iuro tibi ſanè per myſtica ſacra Dianæ,
Me tibi venturam comitem, ſponſamq; futuram.

Atque illud ad pedes puellæ proiecit, quæ fraudis inſcia cum imprudens legeret, viſa eſt ſe vxorem Acontio paciſci. Nam quæ ante deos in templo Deliæ Dianæ decerentur, rata eſſe debere lex erat. Cum autem paulò poſt pater, huiuſce rei inſcius, illam alij deſponderet, ſubita febre correpta eſt. Quare hac epiſtola Acontius conatur perſuadere hunc morbum à Diana immiſſum eſſe, eo quod non impleuerit, quæ Dea præſente promiſerat. Ne verò dubitet iterum decipi, ab ea exorditur parte, qua maximè hæſitare poterat. Adducit deinde eum in odium, cui deſponſata fuerat, cum dicat omnem ægritudinem accidere illius cauſa.

ACONTIVS CYDIPPE.

* *Accipe Cydippe deſpecti nomen Aconti.*
Illius, in pomo qui tibi verba dedit.

* Alij hæc duo prima carmina non habent.

PONE metum, nihil hic iterum iurabis amanti:
Promiſſam ſatis eſt te ſemel eſſe mihi.
Per lege: diſcedat ſic corpore languor ab iſto:

Qui meus eſt, vlla parte * dolente, dolor.
Quid pudor ora ſubit? nam ſicut in æde Dianæ,
Suſpicor ingentias erubuiſſe genas,
Coniugium, pactamque fidem, non crimina poſco:
Debitus vt coniux, non vt adulter, amo.
Verba licet repetas, quæ demptus ab arbore fœtus
Pertulit ad caſtas me iaciente manus:
Inuenies illic id te * ſpondere, quod opto,
* Ni tibi cum verbis excidit illa fides.
* Id metui, diuæ diffuſa eſt ira, decebat
Te potius virgo, quàm meminiſſe deam.
Nunc quoque idem timeo: ſed idem tñ acrius illud
Aſſumplit vires: auctaque flamma mora eſt.
Quique fuit nunquam paruus vel tempore longo,
Ex ſpe, quam dederas: tu mihi, creſcit amor.
Spem mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor:
Non potes hoc factum teſte negare dea.
* Me tibi nupturam, felix eat omen Aconti,
* Iuro, quam colimus, numina magna Deæ.
Adfuit: & præſens vt erat, tua verba notauit:
Et viſa eſt mota dicta tuliſſe coma.
Deceptam dicas noſtra te fraude licebit:
Dum fraudis noſtræ cauſa feratur amor.
Fraus mea quid petijt, niſi vt tibi iungerer vni?
Id me, quod quereris, conciliare poteſt.
Non ego natura, non ſum tam callidus uſu?
Solertem tu me, crede, puella facis.
Te mihi compoſitis, ſi quid tamen egimus arte:
Aſtrinxit verbis ingenioſus amor.
Dictatis ab eo feci ſponſalia verbis:
Conſultoque fui iuris amore vafer.
Sit fraus huic facto nomen: dicarque doloſus:
Si tamen eſt, quod ames, velle tenere, dolus.
En iterum ſcribo: mittoque rogantia verba:
Altera fraus hæc eſt: * quodque queraris, habes.
Si noceo, quod amo: fateor, ſine fine nocebo:
Teque petam: caueas tu licet, ipſe petam.
Per gladios alij * placitas rapuere puellas:
Scripta mihi caute littera crimen erit?
Dij faciant poſsim plures imponere nodos:
Vt tua ſit nulla libera parte fides.
Mille modi reſtant: cliuo ſudamus in * vno:
Ardor inexpertum nil ſinet eſſe meus.
Sit dubium poſsiſne capi, captabere certè:
Exitus in dijs eſt: ſed capiere tamen.
Vt partem effugias, non omnia retia falles:
Quæ tibi, quàm credis, plura tetendit amor.
Si non proficient artes: veniemus ad arma:
Inque mei cupido rapta ferere ſinu.
Non ſum, qui ſoleam Paridis reprendere factum:
Nec quenquam, qui vir, poſſet vt eſſe, fuit.
Nos quoque: ſed taceo. mors huius pœna rapinæ
Vt ſit: erit, quàm te non habuiſſe, minor.
Aut eſſes formoſa minus: peterere modeſtè:
Audaces facie cogimur eſſe tua.
* Tu facis hoc, oculique tui: quibus ignea cedunt
Sidera: qui flammæ cauſa fuere meæ.
Hoc faciunt flaui crines, & eburnea ceruix.
Quæque precor veniant in mea colla manus:
Et decor, & vultus ſine ruſticitate pudentes,

* dolere. * iurare * Hæc duo carmina quidã nõ legunt. * Hos duos uerſus alij non habent. * quóne * rigidas * ĩſto. * Oculus ut ait Albert. Ma. verus eſt cordiũ nũcius, et in oculis animus inhabitat, ſuntq; in his maxima amoris indicia, iuxta illud Prop. Cynthia prima ſuis miſerũ me cepit ocellis

ſolertẽ).i.induſtrium, & ingenioſum. [Te mihi) Dicit, quod, ſi aliquo artificio viſus eſt vti ad eam decipiẽdam, illud artificiũ fuit amoris, q dictauit ſibi. [Cõpoſitis).i.artificioſis. [Ingenioſus) Ab effectu. [Spõſalia) Solẽnia verba nuptiarũ. nam ſecundũ Iuriſconſultos, Spõſalia ſunt mẽtio, & repromiſſio futurarũ nuptiarum. [Ab eo) Ab amore. [Vafer) Callidus, aſtutus, quaſi valde afer, vt Nonio placet. [Cõſulto) Interrogato, mihi dante cõſilium. nam conſultus dr̃, qui conſulitur, conſultor, q conſulit. [Sit fraus) Ordo eſt. Fraus ſit nomẽ huic facto.i.hoc factũ nominet fraus. [Si tñ) Quaſi correctio, q.d.cũ potius ſit virtus, q̃ dolus, velle tenere, quod amas. [Iterũ) Scdo. [Quod amo) i.qa amo te, vel quod.i.quia. [Sine fine) Perpetuò, & ſemper, qa nunq̃ deſinã te amare. [Petã te) Te optabo. [Licet caueas) Vites, ne te petã. [Per glad.) Arguit à maiori ad minus, ſi.n.licet alijs rape puellas bello, & pugnare armis, vt eas habeãt, dicit ſibi nõ fore crimẽ, ſi ſcriptis voluerit puellam hr̃e. [Placitas puellas).i.amatas, & quæ ſibi placuerint. [Plures nodos) Plura vincula ad ligandum te mihi. [Libera) Soluta, ſine obligatione. [Nulla par.) vt nõ poſſis effugere qn ſis mea. [Mille modi).ſ.capiẽdi. [Cliuo ſudamus in vno).i.in vno tantũ modo labore. eſt aũt trãſlatio, nam cliuus dr̃ aſcenſus, ſiue mõticulus aliqs, ergo nos. [Sudamus).i.laboramus. [In vno cl.) In vna difficultate. [Ardor inexpertum nil &c.) Amor meus faciet me omnia experiri. [Sit dubiũ).i.etiam, ſi ſit dubiũ. [Exitus) Finis. [Eſt i dijs).i.Dij ſciũt finem. [Partem) Rotiũ, quę tibi tendam. [Plura) Retia. [Artes) Doli. [Ad arma) Ad vim. [Rapta) Abducta p vim. [Non ſum) Dicit ſibi placere eos, q auſi ſunt rapere eas, quas amauerũt. [Factum Paridis) Qui Helena rapuit. [Nec quenq̃) Nec aliquẽ alium. [Qui fuit vir) Qui fortis, & audax fuit, vt poſſet eſſet vir. [Nos quoq;) Deeſt verbũ, q.d. rapiemus te. [Mors huius) Occurrit obiectioni, qa poſſet dici, forraſſe interficieris, ſi me rapueris: dicit ergo. [Mors vt).i.quãuis. [Sit pœna huius rapinæ).ſ.de te. [Erit minor).ſ. pœna, q̃ nõ habuiſſe te, qa plus pœnæ mihi eſſet non hr̃e te. q̃ mori pp rapinam tui. [Aut eſſes formoſa minus).i.ſi eſſes minus pulchra: modeſtè te peterẽ, nõ aũt ita ardẽter, & audacter. [Facie) Forma. [Tu facis) Cõmemorat partes pulchritudinis ipſius Cydippe. [Ignea) Aut ſplẽdida, aut quæ ſm quoſdam philoſophos dñr eſſe ignea. [Cedunt) Sunt inferiora. [Flãmę) Amoris. [Flaui crines) Pulchri. Flauus aũt color (vt A. G. ſcribit) cõſtat ex albo, viridi, & ruſo, vnde dicimus flauas ſegetes, qñ matureſcũt. [Eburnea) Candidiſſima, quale eſt ebur. [Manus) Formoſæ. [Quas p̃cor veio mea col.) i.quas p̃cor, vt me amplectantur. [Pudentes, ſine ruſt.) i.qui hñt pudorem nõ ruſticũ, ſed ingenuũ. Iuuen. Ingenui vultus puer, ingenuiq; pudotis. [Quales vix reor eſſe pedes Thet.) i.candidiſſimos, nam cũ ſit dea maris, & aſſiduè moret in aqs, meritò debet hr̃e pedes albiſſimos, fuit aũt filia Nerei mr̃ Achillis, nã pro vxore Oceani Thetys ſic ſcribitur, & Tethyos facit, & habet primã longã. [Cetera) Quæ latent ſub veſtibus. Ouid. i Met. Si qua latẽt, meliora putat. [Poſſem laud.) Vt potè à me viſa, vel tacta. [Nec dubitò).i.nõ dubitò, quin pulchritudo, quæ eſt in vna parte corporis, ſit in toto. [Tua pars) Nõ intelligamus obſcœne dictũ de pudẽdis, vt quidã malè putant, ſed ſic intelligẽdum, nõ dubitò, qn totum opus tui corporis ſit vna pars.i.tale, q̃lis eſt pars tua, q̃ apparet, vel oculi, vel manus &c. vel ſic: qn tua pars ſit totũ opus.i.perfectũ opus.i.nõ dubitò, qn pars rñdeat toti opi. [Pignus) Obligationẽ. [Quãlibet) Quantũuis. [Frui te ir.) i.hr̃e te ita iratã mihi. [Tenuabimus) Minuemus, ſi cõcedatur mihi p te. [Copia) Facultas. [Liceat) Permittatur, vt veniã ad cõſpectũ tuũ, & poſſim flẽdo te rogate. [Vtq; ſol.) Ordo eſt. Et liceat mihi tẽdere manus. [Submiſſa).i.humiles. [Sub tua cr.) i. ad tua genua qđ faciũt ſupplicãtes. [Vt famuli, cũ ver.) i.timẽt [Verbera ſæua) Rigida.ſ.dñorũ minãtium eis. [Ignoras tua iura).i.neſcis: qd tibi liceat i me. [Voca me) Quia nõ debes dãnare, niſi citata parte. [More dñę) Sicut dña impat famulo, qa tibi parebo, vt famulus dñæ paret. [Scindas) Laceres. licet, inqt, in me ſęuias, & oia aſpera facias, oia pariar. [Tm̃) Solũmodo. [Ne manus iſta).i.tua. [Lædatur meo cor.) i.ne forraſſe noceas tibi, & lędas tuas manus me verberãdo. [Compedibus) Vinculis pedũ. [Vinctus) Ligatus, q d.tuus amor ſatis tenebit me. [Cũ bene) Hæc oia dicit Acontius, vt flectat eius aium. [Ipſa) tu. [Qui ſeruit) Qui p̃ſtat ſeruitutẽ tam patiẽter. [Agor reus) Vtitur ſignate verbis iuris, nam reus dr̃, cõtra quẽ agitur, ẽt ſi nihil admiſerit. [Nõ vllo).i.nullo. [Eſt iniuria nr̃i) Dr̃ eſſe iniuria, quã tibi itulit. [Delia) Diana à Delo iſula, in qua & nata eſt, & colebatur p̃cipuè. [Redde d.) Quam teſtem adduxiſti. [Rubebas)

Et Thetidis quales vix reor eſſe pedes.
Cetera ſi poſſem laudare, beatior eſſem:
Nec dubito, totum quin * tua pars ſit opus.
Hac ego compulſus, non eſt mirabile, forma,
Si pignus volui vocis habere tuæ.
Denique, dum captam tu te cogare fateri:
Inſidijs eſto capta puella meis.
Inuidiam patiar: paſſo ſua præmia dentur:
Cur ſuus à tanto crimine fructus abeſt?
Heſionen Telamon, Briſeida cœpit Achilles:
Vtraque victorem nempè ſecuta virum.
Quamlibet accuſes, & ſis irata, licebit:
Irata liceat dum mihi poſſe frui.
Iidem qui facimus, factam tenuabimus iram:
Sit modo placandæ copia parua tui.
Ante tuos flentem liceat conſiſtere vultus:
Et liceat lacrymis addere verba meis:
Vtque ſolent famuli, cum verbera ſæua verentur:
Tendere ſubmiſſas ſub tua crura manus.
Ignoras tua iura: voca: cur arguor abſens?
Iandudum dominæ more venire iube.
Ipſa meos ſcindas licet imperioſa capillos:
Oraque ſint digitis liuida * noſtra tuis:
Omnia perpetiar: tantùm fortaſſe timebo:
Corpore lædatur ne manus iſta meo.
Sed neque compedibus, nec me compeſce cathenis:
Seruabor firmo vinctus amore tui.
Cum bene ſe, quantumque volet ſatiauerit ira:
Ipſa tibi dices, quàm patienter amat.
Ipſa tibi dices: * vbi videris omnia ferre:
Tam bene qui ſeruit, ſeruiat iſte mihi.
* Nunc reus infelix abſens agor: & mea, cum ſit
Optima, non vllo cauſa tuente perit.
Hoc, quod amor iuſſit ſcriptum; eſt iniuria noſtra.
Quod de me ſolum nempè queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia. ſi non
Vis mihi promiſſum reddere: redde deæ.
Affuit: & vidit, cum tu decepta rubebas:
Et vocem memori condidit aure tuam.
* Omnia re careant: nihil eſt violentius illa:
Cum ſua, quæ * non vult, numina læſa videt.
Teſtis erit Chalydonis aper. nam ſcimus vt illo
Sit magis in natum ſæua reperta parens.
Teſtis & Actæon quondam fera creditus illis,
Ipſe dedit leto cum quibus ante feras.
Quæque ſuperba parens ſaxo per corpus oborto
Nunc quoque Mygdonia flebilis aſtat humo.
Hei mihi Cydippe, timeo tibi dicere verùm:
Ne videar cauſa falſa monere mea.
Dicendum tamen eſt: hoc eſt (mihi crede) quod ægra
Ipſo nubendi tempore ſæpe iaces.
Conſulit ipſa tibi: neu ſis periura laborat:
Et ſaluam ſalua te cupit eſſe fide.
Inde fit, vt quoties * exiſtere perfida tentas:
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce mouere feros animoſæ virginis arcus:
Mitis adhuc fieri, ſi patiare, poteſt.
Parce precor teneros corrumpere febribus artus:
Seruetur facies iſta fruenda mihi:
Seruentur uultus ad noſtra incendia nati,

i par

bebat) Cum rubore præ pudore vultum oſtendebas. [Vocém tuam) Verba, ꝑ quę iuraſti. [Omnia re careat) Terret eam cõmemorans ei Dianæ ſæuitiã in vindicando ſe. [Omnia) Auguria de eius violẽtia. [Careãt re) .i. effectu .i. vtinã nihil mali tibi diuinẽ. melius legitur omnia, q̃ omina. [Violẽtius) Sæuius. [Illa) Diana. [Quod nolim) .ſ. videre, ꝙ tu lęſeris eã. [Teſtis er.) Adducit exẽpla. [Aper Chal.) Aper, quẽ illa irata Oeneo ad vaſtandã Chalydonẽ immiſit: qa Oeneus cũ ſacrificaſſet alijs Dijs, ſola Diana omiſſa, vt alibi plenius diximus, illa Aprum, q totã regionem vaſtaret, imiſit, q fuit cauſa mortis Meleagri, vt in epiſt. Deianiræ dixi. [Parẽs) Althęa, mater Meleagri. [Sit reperta magis ſæua in natũ) Quia cõſumpto torre, in quo eius vita fataliter cõſiſtebat, eũ interemit vel eius vitã diris imprecationibus execrata eſt. Hãc fabulã diximus plenè in epiſt. Briſeidis ſup eum locũ. Fratribus orba Deuouit nati ſpẽq; caputq; parẽs. [Teſtis & Actæon) Is filius fuit Ariſtei, & Autonoës filiæ Cadmi, qui cũ venatione delectaretur, ea feſſus cum ſiluam qetis gratia ingreſſus eſſet forte vidit Dianã nudam cũ nymphis ſuis ſe lauantem. quæ audacia eius irata, ne id vnq̃ eloqui poſſet, in Ceruũ eum mutauit: qui poſtea à canibus ſuis, eum verũ Ceruũ credentibus dilaceratus eſt. Scribitur hæc fabula plenè ab Ouid. lib. iij. Met. [Creditus fera) Creditus ceruus. [Illis) .ſ. canibus, vel ſocijs ſuis. [Cũ quibus ante dedit leto feras) .i. cum quibus antè interfecerat feras. [Quæque ſuperba parẽs) Aliud exẽplum Niobes, quæ Tantali, & Taygetes Pleiados filia, ſeptẽ filioꝝ totidemque filiarũ mater ex Amphione Thebano marito ſuo, cũ ob alia, tum ob fœcunditatem filioꝝ inſolens, Latonæ, quæ duos tm̃ peperiſſet, numen aſpernata eſt, & populũ ſacrificare volentẽ impijs verbis deterrere auſa eſt. Quare Apollo, & Diana Latonæ matris iniuria moti, & eius ꝓcibus incitati nube tecti Thebas venerũt, & Niobẽ vniuerſa prole ſagittis ſuis cõfoſſa priuauerunt, quæ dolore materno obſtupefacta in ſaxũ cõuerſa dr̃, & vt ſcribit Ouid. lib. vj. Met. In patriã rapta eſt, vbi fixã cacumine mõtis Liquitur, & lacrymis ẽt nunc marmora manant. [Mygdonia) Regio eſt minoris Aſiæ, quæ & Bithynia dr̃. [Nunc quoque flebilis) Quia, vt in Met. ſcriptum diximus, Lacrymis etiam nũc marmora manant. [Monere falſa) Dicere non verã. [Mea cauſa) mea vtilitate, vt facias, quod peto. [Hoc tn̄ mihi crede quod ægra.) Ordo eſt. O Cydippe, ꝙ tu iaces ſępe ęgra ipſo tempore nubẽdi, ipſa Dea cõſulit tibi .i. facit vtilitatẽ tuam. [Et lab.) .i. curat. [Ne ſis periura) Ne violes fidẽ, quam promiſiſti, qa per iſtam ægritudinẽ monet, vt ſeruẽs promiſſa. [Saluam) Incolumen. [Inde fit) Inde accidit. [Obſiſtere) .i. negare promiſſa. [Toties corrigat pecc.) Quia qñ vis negare te non promiſiſſe mihi, & vis alij nubere. tunc facit te grauius ęgrotare. [Parce) Hortatur, vt nõ irritet Deam. [Parce) Serua, noli irritare arcus, quibus ſe vlciſci ſolet. [Mitis) Placata. [Teneros artus) Membra tua. [Fruenda) Vtẽda mihi .i. ſeruẽtur ad vſum meum. [Lenis) Modicus. [Hoſtibus) Oſtendit quantum eam amet. Imprecatur .n. talem dolorem, & angorẽ animi hoſtibus ſuis, q impediunt, ne nubat ipſi Acontio, qualẽ dolorem dicit ſe expertũ ipſa Cydippe ægrotãte. Ordo. [Sic ſit) .i. ſic eueniat hoſtibus, ſi qs repugnat, ne ſias nr̃a. [Vt) Sicut. [Solet eſſe mihi te inu.) .i. te infirma. [Torqueor) Dicit, qđ parẽ habet animi cruciatũ, ſiue nubat alij, ſiue ægrotet, nec ſatis ſciret dicere, vtrũ horũ mallet, qa neutrũ vellet. [Maceror) Affligor. [Mea cal.) Mea fraude, q̃ te decepi. [Inq; cap.) Rogo, inqt, vt pœnę, quas tu ex periurijs pati debet, in me trãſſerantur, & tu ſis libera. [Ne tñ) Dicit ſe ſępe venire domum eius, vt intelligat, qd agat. [Diſſimulanter) Occulte, ne videar venire ob hãc cauſam. [Requirẽs) Interrogans ancillã, vel famulũ tuum. [Profuerint ne tibi ſom.) .i. an potueris dormire, & comedere. [Me miſerũ) Dolet, ꝙ nõ ſit miniſter eius, vt poſſet ad eã ire, & eã tãgere, & eius toro aſſidere, vt miniſtri faciũt. [Iuſſa) Præcepta. [Alter, quẽ minimè vel.) Qui fortaſſe quęrit hr̃e te vxorẽ. [Adeſt) Aſſiſtit tibi. [Inuiſus ſup.) Quia vult à te, qđ eſt contra fidem tuã. [Tẽtat) Tangit: [Pollice) Digito, vt medici ſolẽt. [Venam ſal.) Mobilẽ, qualis ſolet eſſe in febricitãte. [Tenet) Manu ſua. [Per cauſam) Simulãs ſe tangere venã. [Contrectat) Sæpe tãgit. [Sinus) Pectus. [Iſta merces) .ſ. inngẽdi oſcula. [Eſt plenior ſuo off.) .i. eſt vltra ſuũ officium qa, cum ſit medicus, hæc non ſunt eius officij. [Quis tibi per.) Apoſtrophã facit ad illũ medicum, q hæc faciat apud Cydippẽ, dicens eum nõ hr̃e ius in eam, quę ſibi antè ſit ꝓmiſſa. [Præcerpere) Præripe. [Poſtmodo) Poſthac. [Si facies iſt.) Si eã tetigeris, & oſculatus fueris. [Eris ad.) Quia cõtrectabis alienam vxorẽ. [De vacuis) De ijs puellis, q̃ nondum ſunt obligatæ alicui.

[Vindicet)

facta

cũ viris

cur rec
ĩfelix
ger

Omina
nolit

* In nõnullis obſiſtere, ſ alijs inſiſtere.

Quique ſubeſt niueo lenis * in ore rubor.
Hoſtibus, & ſi quis ne ſias noſtra repugnat:
Sic ſit: vt inualida te ſolet eſſe mihi.
Torqueor & æquo vel te nubente, vel ægra:
Dicere nec poſſum, quod minus eſſe velim.
Mæcror interdum, quod ſim tibi cauſa doloris:
Teque mea lædi calliditate puto.
Inque caput noſtrum dominæ periuria quæſo
Eueniant: pœna tuta ſit illa mea.
Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc diſsimulanter eo.
Subſequor ancillam furtim, famulumque, requirens
Profuerint ſomni quid tibi, quidue cibi.
Me miſerum, quod non medicorum iuſſa miniſtro:
* Effingoque manus, inſideoque toro.
Et rurſus miſerum, quod me procul inde remoui:
Quem minimè vellem, forſitan alter adeſt.
Ille manus iſtas aſtringit: & aſsidet ægrè
Inuiſus ſuperis, cum ſuperiſque, mihi.
Dumque ſuo tentat ſalientem pollice venam.
Candida per cauſam brachia ſæpe tenet.
Contrectatque ſinus: & forſitan oſcula iungit:
Officio merces plenior illa ſuo eſt.
Quis tibi permiſit noſtras * decerpere meſſes?
Ad ſpes alterius quis tibi fecit iter?
Iſte ſinus meus eſt, mea turpiter oſcula ſumis:
A mihi promiſſo corpore tolle manus.
Improbe tolle manus: quam tangis, noſtra futura eſt,
Poſtmodo, ſi facies iſtud adulter eris.
Elige de vacuis, quam non ſibi vindicet alter:
Si neſcis, dominum res habet iſta ſuum.
Nec mihi credideris, recitetur formula pacti:
Neu falſam dicas eſſe, * face illa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi,
Quid facis hic? exi: non vacat iſte torus.
Nam quod habes, & tu humani verba altera pacti,
Non erit iccirco par tua cauſa meæ.
Hæc mihi ſe pepigit: pater hanc tibi primus ab illa,
Sed propior certè, quàm pater, ipſa ſibi eſt.
Promiſit pater hanc, hæc & iurauit amanti:
Ille homines, hæc eſt teſtificata deam.
Hic metuit mendax, hæc & periura vocari,
Non dubitas, hic ſit maior, an ille metus?
Denique, vt amborum conferre pericula poſsis:
Reſpice ad euentus: hæc cubat, ille valet.
Nos quoque diſsimili certamina mente ſubimus,
Nec ſpes par nobis, nec timor æquus adeſt.
Tu petis ex tuto: grauior mihi morte repulſa eſt,
Idque ego iam, quod tu forſan amabis, amo.
Si tibi iuſtitiæ, ſi recti cura fuiſſet,
Cedere debueras ignibus ipſe meis.
Nunc quoniam ferus hic pro cauſa pugnat iniqua:
Ad quid Cydippe littera noſtra redit?
Hic facit, vt iaceas: & ſis ſuſpecta Dianæ,
Hunc tu, ſi ſapias, limen adire vetes.
Hoc faciente ſubis tam ſæua pericula vitæ:
Atque vtinam pro te, qui mouet illa, cadat.
Quem ſi reppuleris, nec quem dea damnat, amaris:
Et tu, continuò certè ego ſaluus ero.
Siſte metum virgo: ſtabili potiere ſalute,

* lenis ore rubor.

[Vindicet) Aſseeat: aſsumat. [Dnm ſuum) Eſt ſub dominio alterius. eſt tranſlatio à poſſeſſionibus, quæ dñr eſſe dominij alicuius. [Recitetur) Relegatur. [Formula pacti) Verba ſoemalia, qbus mihi promiſit. [Alterius thalamo) Increpa: illū, vt ab amica ſua diſcedat. [Nō vacat) Non eſt vacuus. [Nam quod) Reſpōdet obiectioni. qa poſſet dicere, eam ſibi per patrē eius deſponſatam, dicit plus valere promiſſionem ſactam p ſe de ſeipſa teſte dea, q̄ promiſſionem ſactam per eius patrem. [Primus ab illa) Primus poſt illam. [Propior ſibi) Quàm patri, qa quiſque ſibi eſt ꝓximus. [Iurauit) Quod plus eſt, q̄ ſimpliciter promittere. [Ille) Pater. [Homines) .ſ. eſt teſtificatus. i. promiſit in pñtia hominū. [Maior metus) .ſ. mendarij, vel periurij. [Euētus) Exitus. [Hęc) Cydippe. [Cubat) Ægrotat. Horat. Cubat hic in valle Quirini. [Valet) Sanus eſt. [Nos) ego tu. [Subimus cert.) .i. certamus de Cydippe habēda vxore. [Diſſimili mēte) .i. diſſimili ꝓpoſito, & intētione. [Ex tuto) Quia ſi non habueris eam nihil periculi tibi erit. [Repulſa eſt gra. &c.) .i. mihi erit grauius eā non hre, q̄ ſi morerer. [Cedere ig. me.) Non occupare meos amores, qui fuerunt priores tuis. [Iniqua) In qua ius nullum habet. [Ad qd redit,) q. d. ad malum tuū. [Hic facit) Nititur adducere illū in odium Cydippe. Hoc faciēte) .i. hoc exiſtēte cauſa. [Qui mouet) .ſ. pericula. [Cadat) moriatur. [Quē Dea damnat) Quem Dea habet inuiſum. [Et tu cōt.) .i. ſtatim, ſubaudi eris ſalua. [Potiere ſta. ſal.) .i. habebis ſanitatem ſtabilem, ſi ſeruaueris fidē. [Colas) Venereris. [Nō boue) Et quia poſſet dicere ſe facere ſacrificia multa: dicit deos inſpicere fidē, & non ſacrificia, vt Eſaiæ cap. j. Quid mihi in multitudine victimarū veſtrarum: qa multiplicaſtis mihi ſacrificiū de arietibus, & carnibus hircorū? ego. n. contempſi ſanguinem vitulorū &c. [Et ſi. te.) .i. ēt ſi nullus ſciret aliqd eſſe promiſſum. [Vt val.) Arguit à maior ad minus. [Succus amarus) Medicina ex ſucco amararū herbarum. [Iſtis) Succis amaris. [Tm̄) Solum modo. [Ignorantia) Quia tu neſciuiſti te offendiſſe Dianam, & ideo hęc tibi accidere. [Excidere aio) .i. memoria. [Admonita) Reducta in memoriam. [Cū iſtis caſibus) Iſtis infelicitatibus ægritudinis. [His quoque) Magis ēt terret eā, vt caueat lędere Dianā, qa ſi ēt nunc vitaret caſus ſebris, tñ adhuc egeret eius auxilio in partu, quia inuocabatur à parıētibus. [Luciferas) Adiutrices, quæ ſœtum in lucem ferāt. [Requiret De quo coniuge pactus eat tibi) .i. volet ſcire, ex quo marito peperis, qa ſi ex alio paeies, q̄ ex me, dicet te eſſe piurā: & ideo nō eſſe iuuandā. [Promittes vo.) Quia poſſet dicere, ſe facturā votu, dicit, facies votū falsò, ſicut falsò per eā iuraſti te futurā vxorem meā. [Iurabis) .i. ſi iurabis. [Poſſe fallere d.) Sicut ſemel feſelliſti eā. [Laboro) Angor. [Maiore cura) q̄ de me. [Cur modo) quęritur, qđ fuerit in periculo mortis: & non dixerit parētibus ſuis cauſam qa nihil ſciebant de illo pomo, pudebat. n. eam dicere hoc parētibus. vnde hortatur, vt dicat, qa hoc factum nullam habet turpitudinē. [Dubiā) Poſitam in periculo mortis. Iuuen. Curentur dubij medicis maioribus ægri. [Licet) Fas eſt. [Matri) Puellę .n. ſolēt audacius matri, q̄ patri ſecreta ſua dicere. [Ordine) ꝓponit ei oīa, quæ vult vt narret matri. [Reſtiterim) Pro ſteterim. [Genis) Oculis. [Pallia) veſtes. [Deciderint hum.) Ceciderint ex corpore meo. [Nota cer. ſur.) Certū ſignum vehemētis amoris, qñ aliqı eſt ita abſtractus aſpiciēdo amicā, quod non ſentit veſtes cadere ex humeris ſuis. [Poſtmodo) .ſ. referat. [Malū vol) Pomū rotūdū. [Neſcio qua) .ſ. parte tēpli. [Feres) hñs ſcripta. [Quod) Pomū. [Vinctā) Obligatā mihi. [Refer verba) Dic ei verba formalia iuramēti. [Direc) Mater tua. [Cui) .ſ. mihi. [Quiſquis eſt) ēt ſi eſſet mihi ignotus, debet placere mihi, qa placet Dianę. [Talis) Quę ita tibi ſuadebit. [Si modo mr erit) Si verè te materno affectu amabit. [Si tñ inq.) Si volet ſcire, qs inueniet. [Deā conſ. no.) .i. nobis prodiſſe, & nō dediſſe tibi maritū indignū. [Inſula) Dicit eſſe ex Cęa Inſula, quę eſt in Ægeo mari, vt ſupra in argumēto dixi, quæ ꝓbatur non ignobilis, qa olim celebrata fuit à nymphis Corycijs. cauendū, ne legat vt Corynthijs, qa nec ſenſus, nec metri rō patitur, ſed Corycijs, ita dictis à Coryco antro in Parnaſſo: de quo Strab. ſic inqt. Vniuerſus Parnaſſus cōſecratus exiſtit, & antra, & alia loca ſanctitate digna continēs, ex qbus celeberrimū, & formoſiſſimū extat Corycıū nympharū antrum eodē, quo & Cilicium, nomine nūcupatū. dicit ergo in Cæa olim fuiſſe nymphas Corycias, de qbus Ouid. lib. j. Metam. Corycidas nymphas, & numina mōtis adorāt: Vbi malè quidā legunt Corciridas. [Inſula Cęa) Adiectiuè dixit, ſicut inſula Chia, ꝓ Chios. [Illa) Inſula. [Nec ſi gen. prob. nom.) .i. ſi etiā placet nobilitas tibi. [Nec arg.) Non probo. [Ortus auis deſpectis,) id eſt

* Sic. v. Faiſt. Ille manus ægra smanibus ſingebat amicu. & Ver. viij. Aen. Mulcere alternos, & corpora fingere lingua. a. verò. l. Aſtringe geq; magnus hēt.

* prætercerpere meſſes?

* Fac.

id eſt non ſum natus vilibus, & contemptis maioribus. [Sút & opes) Laudat ſe à reliquis, quibus amantes ſolent ſe laudare. [Vtque) Nihil. [Vt).i. quãuis nihil iungat me tibi amplius. [Amor eſt mihi).i.certò amo te. [Appeteres).i.appetere deberes. [Vel).i.etiam. [Non iurata) Sine iuramento. [Hæc tibi) Dat auctoritatem ſuis ſcriptis, dicens ſe ſcripſiſſe monitu Dianæ, & amoris. [E' quibus) Diana, & Amore. [Sagittæ alterius).ſ.amoris. [Nocuere mihi) Quia percuſſerunt me. [Tela alterius).ſ. Dianæ. [Iuncta ſalus noſtra).i.mea vita eſt coniuncta cum tua: ita, vt te periclitante, ego etiam ſim periclitaturus. [Duobus) Tibi, & mihi. [Quod ſi contigerit) Vt feras opem ambobus.i.vt mihi nubas. [Cum iam data ſigna ſonabunt) dicit qñ celebrabuntur feſta Dianæ in Delo, & offeruntur ei ſacrificia votiua, tunc Acontius ſuſpendet in tẽplo Deę effigiem pomi aurei, in quo duobus verſiculis teſtificabitur Cydippẽ ſeruaſſe, quę in eo pomo ſcripta legerat, & iurauerat. [Cũ data ſigna ſonabunt) Quia ſonitu tubarum vocabantur ad ſacrificia. [Delos) Inſula, vbi colitur Diana. [Erit tincta).i. maculata. [Sanguine votiuo) Sanguine victimarum ex voto interſectarum. [Rata) Valida, habuiſſe effectum. [Longior) Dicit ſe nolle plura ſcribere, ne plixitate fatiget, & afficiat moleſtia ipſam Cydippen ægrotantem, & infirmam. Ordo eſt. Vale ò Cydippe, ne Epiſtola lõgior laſſet corpus tuum infirmum. [Et vt ſit clauſa).i.concluſa. [Fine conſueto) Quia finis epiſtolarum ſolet eſſe: vale.

ASCEN.

PONE metum) Bene à principio monet, metum ponat.i.deponat, quia verò ſimile eſt omnia eius dona illi ſuſpecta, ita vt amplius lectura non ſit eius literas, cuius ſe legendo deceptam nouit. [Diſcedat ſic corpore) Diximus alibi, ſic aptam eſſe precationi particulam. [Debitus vt coniux) Id ſummopere aſtruit, quod illa inficias eat, ſi amari noſit. [Quæ demptus ab arb.fœt.) Id eſt pomum ab arbore decerptũ. [Te potius) Ordo eſt. O virgo. [Potius).i.melius ſup.foret. [Te meminiſſe).i.executione operis memorem oſtendere. [Quam deã).i.q̃ ꝙ dea te puniendo meminit: ſi tñ illi verſus, quos cõmentarius, ſuperior ſe inueniſſe dicit, addendi ſunt. Ordo manifeſtarius eſt. [O virgo decebat potius te meminiſse, quam Deã).ſ. Dianam iratam. [Auctaq; flãma mora eſt) Tranſlatio ab incẽdio ſic Horat. Et neglecta ſolent incendia ſumere vires. [Li

Fac modo polliciti conſcia tèmpla colas.
Non boue mactato cœleſtia numina gaudent,
Sed, quæ præſtanda eſt, & ſine teſte fide.
Vt valeant, aliæ ferrum patiuntur, & ignes:
Fert alijs triſtem ſuccus amarus opem.
Nil opus eſt iſtis: tantùm periuria vita:
Teque ſimul ſerua, meque, datamque fidem.
Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ:
Exciderant animo fœdera * noſtra tuo.
Admonita es modò voce mea: modò caſibus iſtis:
Quos quoties tentas fallere, ferre ſoles.
His quoque vitatis in partu nempe vocabis,
Vt tibi luciferas afferat illa manus.
Audiet hæc: repetens quæ ſunt audita, requiret
Ipſa, tibi de quo coniuge partus eat.
Promittes votum: ſcit te promittere falsò:
Iurabis: ſcit te fallere poſſe deos.
Non agitur de me: cura maiore laboro,
Anxia ſunt vitæ pectora noſtra tuæ.
* Cur modo te dubiam pauidi fleuere parentes?
* Ignaros culpæ quos facis eſſe tuæ.
Et cur ignorant? matri licet omnia narres:
Nil tua Cydippe facta pudoris habent.
Ordine fac referas: vt ſis mihi cognita primùm;
Sacra pharetratæ dum facit ipſa deæ:
Vt te conſpecta, ſubitò, ſi forte notaſti,
Reſtiterim fixis in tua membra genis:
Et, te dum nimium miror, nota certa furoris,
Deciderint humero * pallia lapſa meo:
Poſtmodo neſcio quà veniſſe volubile malum
Verba ferens doctis inſidioſa notis:
Quod quia ſit lectum ſancta præſente Diana:
Eſſe tuam vinctam numine teſte fidem.
Ne tamen ignoret ſcripti ſententia quæ ſit:
Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
Nube precor, dicet, cui te bona numina iungunt:
Quem fore iuraſti, ſit gener ille mihi.
Quiſquis is eſt, placeat: quoniam placet antè Dianę:
Talis erit mater: ſi modo mater erit.
Si tamen & quæret, quis ſim, qualiſque, videto:
Inueniet vobis conſuluiſſe deam.
Inſula Corycijs quondam celeberrima nymphis
Cingitur Aegeo nomine Cæa mari.
Illa mihi patria eſt: nec, ſi generoſa * probaris
Nomina: deſpectis arguor ortus auis.
Sunt & opes nobis: ſunt & ſine crimine mores:
Amplius vtque nihil, me tibi iungit amor.
Appeteres talem, vel non iurata, maritum:
Iuratæ: vel non talis, habendus erat.
Hæc tibi me in ſomnis iaculatrix ſcribere Phœbe:
Hæc tibi me vigilans ſcribere iuſsit amor.
E' quibus alterius mihi iam nocuere ſagittæ:
Alterius noceant ne tibi tela, caue.
Iuncta ſalus noſtra eſt: miſerere meique, tuique:
Quid dubitas vnam ferre duobus opem?
Quod ſi contigerit: cum iam data ſigna ſonabunt,
Tinctaque votiuo ſanguine Delos erit:
Aurea ponetur mali felicis imago:
Cauſaque verſiculis ſcripta duobus erit.
Effigiæ pomi teſtatur Acontius huius:

eebit) Sic etiam Horat. locutus eſt, vnde patet, licet natura eſſe verbũ, licet in coniunctionem, aut aduerbiũ trãsferatur, vt ſit, licebit.i. licitum erit, hoc eſt quã uis forſan in futuro dicas te deceptam &c. [Id me ꝙ quereris, cõciliare poteſt).i.quia per fraudem meam non aliud petij, q̃ vt tibi vni iungerer, & fidelis cõiux eſſem, quod perfectæ amoris indicium eſt: id, quod quereris. Poteſt me cõciliare tibi.i.propterea debeas me redamare, quia te vehementer amo. [Teq; petã.) Ordo eſt. Licet tu caueas, ne ſup.petam (ſed vt docet Perottus, caueo plenum eſt ſine ne, vt caue ſaxis, caue dicas) te. [Ipſe).i.ego petam te. [Per gladios alij) Docet, ſi quid peccauit, clementius, & humanius cum amica egiſse, q̃ amatores ſoleant, vt nullũ querelæ locum amicæ relinquat. [Poſſis ne capi).i. an poſſis capi captabere certè. [Exitus in dijs eſt).i.dij ſciunt, an cõmodo meo te capiam, ſed vtcũque erit, capiam te. [Ferere) In futuro indicatiui verbi paſſiui.i. transfereris. [Non ſum) Ordo eſt. [Non ſum, qui ſoleam reprehendere factũ Paridis).i.raptum Helenes à Paride factum: nec, q ſolea reprehendere quenquam, qui fuit vir.i.virilis; & animoſus. [Vt poſſet eſſe) perſiſtere.i.qui ſentiens amore ſe perire, rapuit amatã, vt ſuperuiuat. [Vt mors ſis pœna huius rap.) i. licet mori cogar ob raptum tui, tñ. [Minor erit).ſ.hæc pœna. [Quam nos te non habuiſſe) i. grauius erit te nõ habita viuere, quam habita per raptum, ob raptum mori. [Aut eſſes) Quia nihil gratius mulieri nouit, laudat eam à forma. [Aut) Videt̃ poſitum pro ſi, vt ſit. [Si eſſes) & ita ſcriptum ſuſpicor à poëta, ſed qui non intellexerũt monoſyllaba à vocalibus ſequentibus non abſumi, mutauerunt ſi in aut. [Sine ruſticitate pud.) Quia minus pudor ruſticitatẽ parere ſolet. [Tetidis pedes) ſm Homerum argẽtei ſunt: ſm Statium in Achilleïde, niuei: dicẽtem. Niueas ferunt vada Theſſala plãtas, quod ideo fingitur, qa cum ſit dea marina, ſemper in aqs verſatur. Eſt aũt mater Achillis vxor Pelei. [Cetera ſi poſſem) Muliebria.ſ.& pudẽda; quæ ille nõdum viderat, nec cõtigerat. [Nec dubito totũ, qn tua pars ſit opus).i.qn totum ſit tui ſimile, imò ſui ſimile, & tale, quod non vř, quale quod vř, aut qn totum opus ſit tua pars.l.teipſam effinxeris, aut lege, qn tibi par ſit opus.i.nõ dubito quin totũ opus.i.tota factura corporis tui, ſit par tibi.i.ei parti, quã videmus. [Hac ego cõ.) Purgat factũ ſuũ ex eo, ꝙ amore captus id ꝑpetrauerit, qđ & fortes viri, ſed

* Ignoras.

Quæ fuerint in eo ſcripta, fuiſſe rata.
Longior infirmum ne laſſet epiſtola corpus.
Clauſaque conſueto ſit tibi fine: vale.

ſed quæritur ſe infeliciorem, quæ non potiatur ea, ob quàm facinus commiſit, ſicut Telamon Heſione Laomedontis filia, & Priami ſorore, & Achilles Briſeide, de qua ſuo loco viſum eſt. [Quamlibet).i. quantumlibet accuſes, & ſis irata. [Licebit,) Id eſt licitum erit, & permittetur tibi, dummodo liceat mihi frui ſup. te irata. Nos ijdem, qui facimus iram, factam).i. placabimus te amicabili commercio, & dulci attrectatione. [Placandæ tui) Elegantius, quam placandi te. Eſt ergo hic tui primitiuum à tu, quod omnis generis eſt, hic fœminini. [Ignoras,) Id eſt ſi ignoras, aut quia ignoras. [Tua iura).i. quòd ſum tui iuris, & tibi deditiius. [Facta liuida).i. ferè pumblei coloris, qui fit ex verbere, aut compreſſione corporum. [Ne iſta).i. tua manus. [Quam patienter) Figurate, id eſt ò quam, id eſt quantum patienter amat. [Omnia re careant).i. non habeant effectum, quæ ominor de te, ſcilicet Deam de te vindictam ſumpturam, ſicut ſumpſit de ceteris ſui contemptoribus, ſcilicet Calydonijs, Actæone, Niobe. de Calydonijs dicitur Æneidos ſeptimo Conceſſit in iras Ipſe Deum antiquã genitor Calydona Dianæ. [Teſtis, & Actæon) Ordo eſt, & Actæon eſt teſtis, quoniam ipſe creditus, ſupple eſt eſſe fera. [Illis).ſ. canibus ſuis, qui ipſum credẽtes feram eſſe diſcrepſerunt. [Cum quibus).ſ. canibus ſocijs venationis [Ipſe ante,) Ideſt prius. [Dedit leto,) Ideſt morti. [Feras).ſ. beſtias. [Hei mihi Cydippe) Argute ad id, quod tota Epiſt. prætendit, peruenit, vt, ſcilicet perſuadeat ea decam infirmitate tactam, quia iuſiurãdum in conſpectu Deæ præſtitum nõ obſeruat. [Ipſa,) Scilicet Dea. [Conſulit tibi,) Id eſt ſaluti tuæ. non eſt autem legendum conſuluit, ſed conſulit. Et vt Valla docet, ſæpius diximus de rebus externis, quam de conſilio dando conſulere, & eſt quaſi proſpicere, & prouidere, aut commodum ferre, vt cõſule honori meo, vt conſului rebus tuis. [Neu,) Ideſt néue, vel. [Laborat, ne ſis periura).i. ne peieres alteri nubendo. dicimus autem periurium, & periurus periura periurum. Non autem periuro, ſed peiero. [Parce monere feros animoſæ vir. &c.) Vult ſuperior eſſe apoſtrophen ad Dianam, ſicut Iuuenalis ad Apollinem: Parce precor Pæan &c. Vt ſit, ò Diana (precor) parce monere feros artus, id eſt indomita membra. [Virginis animoſæ).i. perſtantis pertinaciter in opinione ſua, quia poteſt adhuc fieri mitis, & patiare, ſcilicet ſuperuiuere, quæ cauſa cur, & Dei, & homines maleficis parcant, & ita legendum eſt, feros artus. Alij habent ferox, & arcus, vt ſit, parce ò Cydippe ferox, monere arcus virginis. [Animoſæ).ſ. Dianæ, quia. [Si patiare).i. niſi periurio obſtet. [Dea poteſt fieri adhuc mitis).i. placabilis tibi. & hoc modo potius legendum puto, quia ſemper ad Cydippen loquitur dicens. [Hoſtibus, & ſi quis) Vbi ordo eſt. Et ſi quis ſupple ex hoſtibus repugnat. [Ne).ſ. facies tua ſit noſtra. [Sic ſit) Supple: illi, vt ſolet eſſe mihi te exiſtẽte inualida: hoc eſt ægerrima. [Quod minus) Orator diceret, vtrum minus eſſe velim, quia de duobus tantùm loquitur. [Interdum mæreor) Sulpitius legit, Macetor interdum, & ita plurimi libri habent. ſed macetor primam corripere ſolet, ſicut macies, & macer. [Eſſe, fac ip. legat.) Sæpe apud hunc legitur, fac, corripi, ſed alij face legunt, nihil eſt autẽ toto contextu facilius. [Tu petis ex tuto) Quia repulſus non morieris, vt ego. [Nunc quoniam ſerus hic &c.) Omne crimen reicit in aduerſarium ſuum, docens eius gratia amicã, quidquid patitur, pati, cum is eam ſolicitet ad periurium à quo, vt dea eã arceat, febribus torqueri. [Ad quid litera noſtra redit?) Sunt qui intelligunt ſic, ad quid remittis literas noſtras nolens eas legere, cum illis omnis culpa imputanda ſit. Sed ſi hoc opinaretur, fruſtra id niſi in principio ſcriberet. Eſt ergo ſenſus. Attende Cydippe. [Ad quid lit. noſt. red.).i. quid ſibi velit, quid prætendat, quia vult hoc ſignificare, quòd hic facit vt iareas, & ſit ſuſpecta Dianæ. [Reppuleris) Gemino, p, ſcribitur, quia re corriperetur alioquin. [Amaris) Pro amaueris. [Siſte).i. retine, ne augeatur metus. [Non bo. &c.) Bona, & ſancta ſententia ſorte non in non ſancto ore. Qualis illa, Thure Deum placa, vitulum ſine creſcat aratro. & illa: Dicite pontifices in templo quid facit aurum? & quæ ſequitur. [Sed quę pſtãda eſt).i. etiã ſine teſte fide Vt ſit ordo. [Sed gau fide q̃ &c.) Alij tamen vt ornatus expoſtulat, legunt fides, vt ſit: ſed ſup. fide, quæ fides præſtanda eſt etiam ſine teſte. vnde de viro fideli dicit Cic. quòd cum eo etiam in tenebris micet. [Vt va. aliæ) Et hæc ſanctæ adhortatio, qua admonemur, vt corpus valeat, animam ſanare, & vitia mentis fugere. [Tantùm.i. tantummodo. [Vita).i. deuita, & fuge periuria. [His quoque vitatis).i. poſito, quòd etiã hæc mala euaſeris, & alteri incolumis nupſeris, adhuc opus erit tibi opera Dianæ, quia ipſa eſt Lucina, quæ præeſt parturientibus, & in lucem venientibus: vt in Bucol. Caſta faue Lucina, tuus iam regnat Apollo, ſed & Iuno Lucina dicitur. vnde Comicus, Iuno Lucina fer opem &c. Cum ergo Dianam inuocabit, quæret è quo, & ita ſi ex alio, quàm ex me, fiet memor periurij tui, & opem negabit. [Non agitur de me).i. cauſa mea, aut de periculo meo, & id amatoriè quidem, quia ſe plus illi, quàm ſibi timere ſignificat, callide autem quia non ſibi ſoli per illud conſulere videtur, vt plenior ſit dictis fides. [Cur modo &c.) Vult, vt parentes ſciant, quid iurauerit, & vt illi metu mortis filiæ ſuæ inducti conſentiant. [Nota certa furoris,) Id eſt quæ res eſt. [Certa nota,) Id eſt certum indicium. [Furoris,) Id eſt amoris nimij concepti. Et eſt per parentheſim inſertum, & relatiuum, ſicut ſæpe apud Maronem, ſubauditur. [Deciderunt) Quidam textus habent Deciderint, vt ſit modus ſubiunctiuus pro indicatiuo, quia deciderunt penultimam legitimè producit. verùm poëtæ volentes rem ſubitam ſignificare, ſæpe in ea perſona ſyllabam longam corripiunt, vt in Bucol. Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes. Vbi tamen quidam tulerint legunt. & in Georg. Miſcueruntque herbas, & non innoxia verba. & in Æneid. Obſtupui, ſteteruntque comæ, & vox faucibus hæſit. hic ergo ſubito caſum ſignificat. Sicut & is, qui dixit: Nõ eodem curſu reſpõdent vltima primis. [Poſtmodo,) Id eſt poſtmodum [Neſcio qua,) Id eſt per quam viam. [Lecta tibi quondam nũc quoque verba refer,) Id calidiſſimè monet, vt denuo etiam matre teſte ſe iureiurando aſtringat. [Si modo mater erit) Si materno volet officio fungi. [Si tamen & quærat) Docuit iuſtum, & vtile eſſe, vt ſeruata fide ſibi nubat Cydippe, nunc idem docet & decens, & vtile, vtile quidem prius docuit, quia ſic mortem euadat, nunc autem, quia generoſum virum, & ſui amantiſſimum obtineat. Cum verò genus ſuum laudare vix audeat, patriam laudat. [Amplius vtque nihil).i. & vt nihil amplius ſup. ſit mihi, quod commẽdes, me tibi iungit amor. [E quibus alterius) ordo eſt. [E quibus).ſ. dictis duobus numinibus Diana, quæ & Phœbe, & Luna & Proſerpina, & Hecate, & Lucina dicitur, ſicut & Triuia, & Delia, & alijs epithetis, & Amore.i. Cupidine. [Sagittæ alterius).i Amoris. [Nocuere iam mihi) Quia Amore langueo, & vulneratus ſum ſagittis Cupidinis, & caue tibi. [Ne tela alterius).ſ. Phœbus, quæ eſt ſoror Phœbi, hoc eſt Dianæ, noceant tibi. [Clauſaque conſueto ſit,) Id eſt vt ſit clauſa. [Fine cõſueto) quia in fine ſolet ſcribi, vale.

IN VIGESIMAM EPISTOLAM ARGVMENTVM HVBERTINI.

LICET *Quidam addiderint multa carmina, quæ in multis libris reperiebantur, puto tamen illa carmina non eſſe Ouidij: nam ex eadem officina exiſſe non videntur, & ægrotantem puellam veriſimile eſt breuiter reſpondiſſe: itaq; non interpretabor ea, quæ dicta ſunt: quæ tamen ſi quis velit videre: non habent multum difficultatis: &, quoniam ſunt reſponſiua ad præcedentem Epiſtolam, facile intelligantur. Reſpondet autem Cydippe, ſe præ timore non auſam fuiſſe legere Epiſtolam Acontij verbis clare prolatis: ne iterum iuraret, ſicut quando legit pomum: dicit ſe fuiſſe in voluntate non legendi, niſi, quod dubitauit, ne Diana magis iraſceretur: quam dicit nimium fauere ipſi Acontio: cum æquius eſſet, quòd ſibi faueret: quia virgo deberet fauere virgini.*

Hubar. PERTIMVI) Cum mihi reddita eſt epiſt. tua. [Sine murmure) Sine probatione verborum, ſed tantum oculis,& animo percurrens. [Captaſſes) Decepiſſes. [Vt ipſe fateris) Nam dixit, Promiſſam ſatis eſt te ſemel eſſe mihi. [Dura) Aſpera in non legendo ſcriptum tuum. [Sæuæ) Iratæ. [Cum faciã omnia) In honorẽ Dianæ, & propter ipſam. [Dem pia thura).i. faciam ei ſacrificia thure. [Fauet tibi plus iuſta parte) .i. plus æquo tuetur partes tuas. [Vindicat te) Facit vindictam pro te. [Vt cupis credi) Quia tu dicis mihi quod hæc eſt cauſa, quare ægroto. dixit enim ipſe dicendum tamẽ eſt, hoc tu (mihi crede) quod ægra Ipſo nubendi tẽpore ſæpe iaces. Conſuluit ipſa tibi. [Talis in Hippolyto) Non tãtùm fauit Hippolyto ſuo: quẽ etiam ſecundum quoſdam per Æſculapium à morte ad vitam reuocauit: vt Virgilius ſcripſit: licet Horatius aliter dicat. [Talis) Tã fauorabilis. [In ſuo Hippolyto) Pro in ſuum Hippolytum. Archaiſmos, ſic Virgilius. Talis in hoſte fuit Priamo. [Melius) Iuſtius. [Virgo) Ipſa Diana virgo. [Fauiſſet annis virginis) Mei Cydippes, quæ etiam ſum virgo. [Quos) Annos. [Vereor) Timeo [Ne velit eſſe paucos mihi) Quia timeo, ne velit me cito mori. Sed ne quis putet me prętermiſiſſe eorum, quę ſequuntur explanationem propter difficultatem, aut ignorantiam locorum: exponam locũ, qui omnium difficillimus putatur, de quo à multis rogatus ſum, qui ſe viros doctos fruſtra cõſuluiſſe dicerent, quibus iam viua voce dixi, quid ſentirem. Is locus eſt. Miror & innumeris ſtructam de cornibus Aram, Et de qua pariens arbore nixa Dea eſt. Aram ſtructam de cornibus, Aram Dianæ intellexit: quæ ita erat ſtructa, quoniam ipſa eſt Dea venationis: cuius indicia ſunt cornua ferarum: aut de cornibus tantummodo ceruorum factam intelligit, qui ſunt in tutela Dianæ. Arbor de qua Dea pariens eſt nixa, quæ ſit: ipſe Ouidius apertè declarat libro ſexto Metamorphoſ. his verſibus. Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ. Edidit inuita geminos Latona nouerca. Arborem igitur palmæ, & oliuæ ſignificat, cui incumbens Latona Dianam,& Apollinem peperit: hoc autem in Delo fuit.

IN XX. EPISTOLAM ARGVMENTVM.

CVM Excepiſſet Cydippe hanc ſibi febrem Dianæ indignatione contigiſſe, in Acontij vota contrà paternam voluntatẽ condeſcendere maluit, quàm diutius torqueri. In primis reſpondet non auſam fuiſſe Epiſtolam ſuam clara voce exprimere, ne vt in pomo, iterum iuraret. Deinde narrando qualiter inſidioſum illud pomum acceperit, in ipſum Acontium inuehitur. Verùm illud non duxi ſilentio prætereundum, in hac Epiſtola addidiſſe aliquem quidquid ſequitur poſt illum verſiculum, Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi. Quod non ſolum videtur adulterinum, imò tota Epiſtola. Cum nuſquam conſtet, vt iam diximus, Ouidium neque Sabinum ſcripſiſſe Epiſtolas Leandri, Herus, Acontij, Cydippes. Quas ſi Ouidius compoſuiſſet, ne ſuo labore priuaretur, certè meminiſſet, ſicut de reliquis. Si de Sabino contendas, videas quæſo, ſi bene cum Sabini ſtylo conueniant.

CYDIPPE ACONTIO.

PERTIMVI: ſcriptumque tuum
ſine murmure legi,
Iuraret ne quos inſcia lingua deos.
Et puto captaſſes iterum: niſi, vt
ipſe fateris,
Promiſſã ſcires, me ſatis eẽ ſemel.
Nec lectura fui: ſed, ſi tibi dura
fuiſſem:
Aucta fore ſæuæ forſitan ira deæ.
Omnia cum faciam: cum dem pia thura Dianæ:
Illa tamen iuſta plus tibi parte fauet.
Vtque cupis credi, memori te vindicat ira:
Talis in Hippolyto vix fuit illa ſuo.
At melius virgo fauiſſet virginis annis:
Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi.

Ascan. PERTIMVI) Breuis eſt hęc Epiſtola, aut quia reſiduum perijt, aut quia plura ægrotantem ſcribere non decuit. [Sine murmure).i. ſine voce, Iuraret nequos inſcia lingua deos. [Aucta foret ſæuæ forſitan ira deæ) hoc dicto conſentit in ſententiam Acontij. Nam ſibi perſuaſum ſignificat febrem illam à dea irata illatam. [Illa tamen iuſta) Honeſtatis gratia dicit ſe coactam, vt cõſentiat Acontio contra voluntatem paternam. [Memori ira) Sic Maro. Memorẽ Iunonis ob irã. [Talis in Hippolyto vix fuit) Bene dubitat. Nam Virg. dicit eum reuocatũ a morte Pæonijs herbis. Horatius aũt, inquit. Neque enim Diana pudicũ liberat Hippolytũ. [Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi) Ergo quaſi plura ſcribere nequiens, ſic artificioſè Epiſtolam clauſiſſe potuit.

IN Heroidas hęc habuimus: vt ad te q̃ emendatiſſima mitteremus, quæ (vt in Academicis Varro) quoniam indocti doctiq; nõ forent probaturi: edere non dubitauimus. Cupimus .n. inuidi beneuolique, qualeſcunque legant: iſti, vt aliena ex meritò, ſi qua eſt, laude rumpantur: hi verò tecum meis vigilijs, & laboribus gratulentur.

* Oĩa hæc carmina ſequentia nõ legũtur in antiquis exẽplaribus, neq; ea Planudes trãſfert atq; ideo non ſunt fortaſſe ipſius Ouidij.

* Languor enim cauſis non apparentibus hæret:
Adiuuor & nulla feſſa medentis ope.
Quàm tibi nunc gracilem vix hæc reſcribere: quamque
Pallida vix cubito membra leuare putas?
Nunc timor accedit, nequis, niſi conſcia nutrix,
Colloquij nobis ſentiat eſſe vices.
Ante fores ſedet hæc, quid agamque rogantibus inter,
Vt poſſim tutò ſcribere, dormit, ait.
Mox, vbi ſecreti longè cauſa optima ſomnus
Credibilis tarda deſinit eſſe mora:
Iamque venire videt, quos non admittere durum eſt:
Exerceat: & ficta dat mihi ſigna nota.
Sicut eram properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido littera cauta ſinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat:
Quantus ſit nobis, aſpicis ipſe labor.
Quæ peream, ſi dignus eras, vt vera loquamur:
Sed melior iuſto, quamque mereris, * ero.
Ergo te propter toties incerta ſalutis
Commentis pœnas, doque, dedique tuis.
Hæc nobis formæ te laudatore ſuperbæ
Continget merces: & placuiſſe nocet.
Si tibi deformis, quod mallem, viſa fuiſſem:
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo: nunc me certamine veſtro
Proditis: & proprio vulneror ipſa bono.
Dum neque tu cedis: nec ſe putat ille ſecundùm:
Tu votis optas illius: ille tuis.
Ipſa velut nauis iactor: quam certus in altum
Propellit Boreas: æſtus & vnda refert.
Cumque dies caris optata parentibus inſtat:
Immodicus pariter corporis ardor ineſt.
Et mihi coniugij tempus crudelis ad ipſum
Perſephone noſtras pulſas acerbo fores.
Iam pudet: & timeo, quamuis mihi conſcia non ſim
Offenſos videar ne meruiſſe deos.
Accidere hoc aliquis caſu contendit: & alter
Acceptum ſuperis hunc negat eſſe virum.
Néue mihi credas in te quoque dicere famam:
Facta veneficijs pars putat iſta meis.
Cauſa latet: mala noſtra patent: vos pace mouetis
Aſpera ſummota prœlia: plector ego.
Dicam nunc, ſolitoque tibi ne deſpice more:
Quid facies odio? ſic vbi amore noces.

* ego

Si lædis, quod amas: hoſtem ſapienter amabis:
Me precor, vt ſerues, perdere velle velis.
Aut tibi iam nulla eſt ſperatæ cura puellæ:
Quam ferus indigna labe perire ſinis.
Aut, dea ſi fruſtra pro me tibi ſæua rogatur:
Quid mihi te iactas? gratia nulla tua eſt.
Elige quid fingas: non vis placare Dianam:
Immemor es noſtri: non potes: illa tui eſt.
Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore in illo
Eſſet in Aegeis cognita Delos aquis.
* diffi-cilis Tunc mea * difficili deducta eſt æquore nauis:
Et fuit ad cœptas hora ſiniſtra vias.
Quo pede proceſsi? quo me pede limine moui:
Picta meæ tetigi quo pede texta ratis?
* Bis tamen * His tamen aduerſo redierunt carbaſa vento:
Mentior ah demens. ille ſecundus erat.
Ille ſecundus erat, qui me referebat euntem:
Quique parum felix impediebat iter.
Atque vtinam conſtans contra mea vela fuiſſet:
Sed ſtultum eſt venti de leuitate queri.
Mota loci fama properabam viſcere Delon:
Et facere ignaua puppe videbar iter.
Quàm ſæpe, vt tardis, feci conuitia remis:
Queſtaque ſum vento lintea parca dare.
Et iam tranſieram Myconen, iam Tenon, & Andron:
Inque meis oculis candida Delos erat.
Quam procul vt vidi: quid me fugis inſula dixi?
Laberis in magno nunquid, vt antè, mari?
Inſtiteram terrę: cum iam propè luce peracta
Demere purpureis ſol iuga vellet equis.
Quos idem ſolitos poſtquam reuocauit ad ortus:
Comuntur noſtræ matre iubente comæ.
Ipſa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
Et veſtes humeris induit ipſa meis.
Protinus egreſſæ, ſuperbis, quibus inſula ſacra eſt:
Flaua ſalutatis thura, merumque damus.
Dumque Parens aras votiuo ſanguine tingit:
Feſtaque fumoſis ingerit exta focis:
Sedula me nutrix alias quoque ducit in ædes:
Erramusque vago per loca ſacra pede.
Et modo porticibus ſpatior: modo munera regum
Miror: & in cunctis ſtantia ſigna locis.
Miror & innumeris ſtructam de cornibus aram:
Et de qua pariens arbore nixa dea eſt:
Et quæ præterea (neque enim meminíue, libétue,
Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
Forſitan hæc ſpectans, à te ſpectabar Aconti:
Viſaque ſimplicitas eſt mea poſſe capi.
In templum redeo gradibus ſublime Dianæ:
Tutior hoc ecquis debuit eſſe locus?
Mittitur antè pedes malum cum carmine tali.
Hei mihi iuraui nunc quoque penè tibi.
Suſtulit hoc nutrix mirataque, perlege dixit,
Inſidias legi magnè poëta tuas.
Nomine coniugij dicto, confuſa pudore
Senſi me totis erubuiſſe genis.
Luminaque in gremio veluti defixa tenebam:
Lumina propoſiti facta miniſtra tui.
Improbè quid gaudes? aut quæ tibi gloria parta eſt?
Quídue vir eluſa virgine laudis habes?

Non ego conſtiteram ſumpta peltata ſecure:
Qualis in Iliaco Pentheſilea ſolo.
Nullus Amazonio cælatus balteus auro,
Sicut ab Hippolyta, præda relata tibi eſt.
Verba, quid exultas, tua ſi mihi verba: dederunt?
Sumque parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schœneïda cepit:
Tu nunc Hippomenes ſcilicet alter eris.
At fuerat melius, ſi te puer iſte tenebat:
Quem tu neſcio quas dicis habere faces:
More bonis ſolito ſpem non corrumpere fraude.
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur, me cum peteres, ea non profitenda putabas:
Propter quæ nobis ipſe petendus eras?
Cogere cur potius, quàm perſuadere volebas?
Si poteram audita conditione capi.
Quid tibi nunc prodeſt iurandi formula iuris?
Linguaque præſentem teſtificata deam?
Quæ iurat, mens eſt: nil coniurauimus illa:
Illa fidem dictis addere ſola poteſt.
Conſilium prudenſque animi ſententia iurat:
Et niſi iudicij vincula nulla valent.
Si tibi coniugium volui promittere noſtrum:
Exige polliciti debita iura tori.
Sed ſi nil dedimus, præter ſine pectore vocem:
Verba ſuis fruſtra viribus orba tenes.
Non ego iuram: legi iurantia verba.
Vir mihi non iſto more legendus eras:
Decipe ſic alios: ſuccedat epiſtola pomo:
Si valet hoc magnas diuitis aufer opes.
Fac iurent reges ſua ſe tibi regna daturos:
Sitque tuum, toto quidquid in orbe placet.
Maior es hac ipſa multò (mihi crede) Diana:
Si tua tam præſens littera numen habet.
Cum tamen hæc dixi: cum me tibi firma negaui:
Cum bene promiſi cauſa peracta mei eſt:
Confiteor, timeo ſæuæ Latoïdos iram:
Et corpus lædi ſuſpicor inde meum.
Nam quare, quoties ſocialia ſacra parantur:
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi iam veniens poſitas Hymenæus ad aures
Fugit: & è thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigra toties infuſa reſurgunt
Lumina: vix moto corripit igne faces.
Sæpe coronatis ſtillant vnguenta capillis:
Et trahitur multò ſplendida palla croco.
Cum tetigit limen, lacrymas mortiſque timorem
Cernit, & à cultu multa remota ſuò.
Proijcit ipſe ſuas deducta fronte coronas:
Spiſſaque de nitidis tergit amoma comis.
Et pudet in triſti lætum conſurgere turba:
Quique erat in palla, tranſit in ora rubor.
At mihi væ miſerę torrentur febribus artus:
Et grauius iuſto pallia pondus habent.
Noſtraque plorantes video ſuper ora, parentes:
Et face pro thalami, fax mihi mortis adeſt.
Parce laboranti picta dea læta pharetra:
Daque ſalutiferam iam mihi fratris opem.
Turpe tibi eſt, illum cauſas depellere leti:
Te contrà titulum mortis habere meæ.

Nunquid, in vmbroſo cum velles fonte lauari:
Imprudens vultus ad tua labra tuli?
Præterij ne tuas de tot cœleſtibus aras?
Atque tua eſt noſtra ſpreta parente parens?
Nil ego peccaui, niſi quòd periuria legi:
Inque parum fauſto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, ſi non mentiris amorem:
Thura feras: proſint, quæ nocuere, manus.
Cur, quæ ſucceſet, quòd adhuc tibi pacta puella
Non tua ſit: fieri ne tua poſsit, agit?
Omnia de viua tibi ſunt ſperanda: quid aufert
Sæua mihi vitam, ſpem tibi diua mei?
Nec tu credideris illum, cui deſtinor vxor,
Aegra ſuperpoſita membra fouere manu.
Aſsidet ille quidem quantum permittitur ipſi:
Sed meminit noſtrum virginis eſſe torum.
Et quoque neſcio quid de me ſenſiſſe videtur:
Nam lacrymæ cauſa ſæpe latente cadunt.
Et minus audacter blanditur, & oſcula rara
Accipit: & timido me vocat ore ſuam.
Nec miror ſenſiſſe: notis cum prodar apertis:
In * læuum verſor, cum venit ille, latus. * dextrū
Nec loquor: & tecto ſimulatur lumine ſomnus,
Captantem tactus eijcioque manum.
Ingemit: & tacito ſuſpirat pectore, meque
Offenſam, quamuis non mereatur habet.
Si mihi, quòd gaudes, & te iuuat iſta voluptas:
Si mihi, quod ſenſus ſum tibi faſſa meos:
Si mihi lingua foret: tu noſtra iuſtius ira,
Qui mihi tendebas retia, dignus eras.
Scribis, vt inualidum liceat tibi viſere corpus.
Es procul à nobis: & tamen inde noces.
Mirabar quare tibi nomen Acontius eſſet:
Quod faciat longè vulnus, acumen habes.
Certè ego conualui nondum de vulnere tali,
Vt iaculo, ſcriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc venias? ſanè miſerabile corpus,
Ingenij videas bina trophea tui.
Concidimus macie: color eſt ſine ſanguine: qualem
In pomo refero mente fuiſſe tuo.
Candida nec mixto ſublucent ora rubore.
Forma noui talis marmoris eſſe ſolet.
Argenti color eſt inter conuiuia talis:
Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ.
Si me nunc videas: viſam prius eſſe negabis:
Arte nec eſt dices iſta petenda mea.
Promiſsique fidem, ne ſim tibi victa, remittes:
Et cupies illud non meminiſſe deam.
Forſitan & facies iurem vt contraria rurſus:
Quæque legam, mittes altera verba mihi.
Sed tamen aſpiceres vellem, prout ipſe rogabas:
Et diſcas ſponſæ languida membra tuæ.
Durius & ferro cum ſit tibi pectus Aconti:
Tu veniam noſtris vocibus ipſe petas.
Nec tamen ignores: ope qua reuelaſcere poſsim,
Quæritur à Delphis fata canente Deo.
Et quoque neſcio quantum nunc vaga fama ſuſurrat:
Neglectum queritur teſtis habere fidem.
Hoc deus, & vates, hoc & mea carmina dicunt.
At deſunt voto carmina nulla tuo.
Vnde tibi fauor hic? niſi * quàm noua forte reperta eſt * quod
Quæ capiat magnos littera lecta deos.
Teque tenente deos, * non ſequor ipſa deorum: * nomen
Doque libens victas in tua vota manus.
Faſſaque ſum matri deceptæ fœdera linguæ:
Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cetera cura tua eſt: plus hoc quoque virgine factum:
Non timuit tecum quod mea carta loqui.
Iam ſatis inualidos calamo laſſauimus artus:
Et manus officium longius ægra negat.
Quid, niſi quòd cupio me iam coniungere tecum,
Reſtat vt aſcribat littera noſtra? vale.

AD FRANCISCVM ARAGONIVM FERdinandi Regii Neap. F. Domitius Calderinus. Salutem.

MIRIFICVM Eſt ſtudium meum Franciſce, & voluntas quædam egregia in eos, qui de ſe ſpem aliquam probitatis, & indolem præbent: neque vllum finem facio cogitandi de ijs, quæ ad eos vel iuuandos, vel ornandos pertinere arbitror. Quod cum de omnibus facere ſoleo: tamē me id in primis debere exiſtimo ijs, qui vel populis aliquando præfuturi ſunt: vel nationum clientelas habituri. Video.n. Platonem philoſophorum, vt ille ait, Deū cum de ciuium ſuorum educatione multa ſapienter, eloquentiſſimeque præcepiſſet, vnumque iuuentutis moderatorem compluribus ſatis eſſe monuiſſet: in filijs regis quatuor educationis magiſtros requiſiuiſſe, moribus, & doctrina inſignes. Nimirum maiore cura cenſuit Plato formandū: quod multorum oculis aliquando exhibiturus erat: nam bonus princeps tam omnibus communis eſt, q̃ lex ſanctiſſima & ęquabilis ciuium ſocietati accommodata. Incredibilem tu regis potentiſſimi filius de te expectationem concitaſti: & cum iſta ætate, veluti in tenellis arboribus, floribus contenti eſſe ſoleamus tu nobis iam formatos virtutum fructus produxiſti. In quo planè declaras te paternæ gloriæ magnitudinem, & ſplendorem, nulla omnino ex parte ignorare, cum ad eam vel aſſequendā, quod optabile eſt, vel ſuperandam, id quod ipſe fortaſſe cupiat, nos certè vix ſperare audemus, tantis iam famæ, laudumque præſidijs te compares, & contendas. Hæc cum ex alijs accipio, tum ex Corelio multiſq; ampliſſimi, diuiniq́ue principis Cardinalis tui Neapolitani neceſſarijs. Hi enim, ſiue ꝙ domi te ſæpe audiant, ſiue quod in te præcipuam, immortalemque obſeruantiam contulerunt, de te mecum & frequenter, & honorifice loquuntur, in primiſque de literarum ſtudio. Quo in genere cum ab ineunte ætate verſatus ſim, ſtatui eſſe cum inſtituti mei, quod initio propoſui, tum ſuſceptæ de te opinionis aliquid mittere, quod per ætatem in tua iſta felici Campania aliquando leges, non tam quidem, ꝙ hæc boni principis animum formare poſſint, q̃ relaxare. Scio enim placere ijs, quos tecum habes, vt vel luſibus animum interdum, grauiorumque ſtudiorum curam remittas. Vbi vero tu, aut libentius velis conquieſcere, aut honeſtius poſſis, q̃ in literis, habes nihil. Quod vt neque hoc tempore alienum videatur, neque ætate tua: efficere ſtudui. Itaque accipies à Domitio tuo hanc elucubratiunculam in Sappho Ouidij, obſcurioraque Propertij loca in quibus ſi quid præterea deſiderabis, dabis operam, vt ſciam. Ego enim iam libenter perficiam, q̃ ſtudioſè incepi. Simul agnoſces ciuem tuum Papinium Poëtam, quem proximis vigilijs omnibus priſtinæ dignitatis, ſamęque ornamentis reſtituendum curaui. Vale ex Vrbe.

DOMITII IN SAPPHO OVIDII ARGVMENTVM.

CALLIAS Methymnæus nulla lucubratione nobilior fuit, quàm interpretatione poëmatum Alcæi, & Sapphus: tanta erant æſtimatione eius mulieris ſcripta: quod Papin. in patris Epicedio ſatis teſtatus eſt: cum eam locauerit inter antiquos vates. & Strabo rem mirabilem eam appellat, nullamq; in poeticè cum ea conferri poſſe arbitratur. dederunt quidem operam poeticæ præter hanc tres Corynnæ, de quibus

bus in Siluarum commentarijs ſcripſimus: Erynna quæ concubina Sapphus fuit, vt Euſtachius ſcribit. Ea Lesbia, vt alij putant, Rhodia, vel Teia, poëma compoſuit lingua Dorica CCC. verſibus opus abſoluit, quorum dignitas cum Homero contendit: in eam illud Epigramma græcum editum eſt: Ἐννέα τὰς μούσας φασίν τινες ὡς ὀλιγώρως, ἠνὶ δὲ καὶ Σαπφὼ λεσβόθεν ἡ δεκάτη. *Theano præterea mulier Locris Lyrica fuit, et Myro, quæ hymnum in Neptunum compoſuit, & Charixena, & Praxilla. De Sappho hæc Suidas apud Græcos. Sappho Simonis, vt alij putãt Eunomini, vt alij Erigyi, vt alij Ecriti, vt alij Semi, alij Camoni, Etarchi alij nonnulli Scamandronimi, quibus aſtipulatur Herodotus, matre Clide, Lesbia ex Ereſo, Lyrica nata xxxxij. Olympiade, quo tempore & Alcæus, & Steſichorus, & Pitthacus, tres fratres habuit Laricbum, Caraxum, Eurigium, Cercola viro Andrio ditiſſimo nupſit, cui filiam peperit Clida nomine: amicas treis, Atthidem, Teleſippam, & Megaram habuit, ad libidinem vſa dicitur. Diſcipulas, Anagoram, Mileſiam, Gongylam, Colophoniam, Eunicam Salaminiam. ſcripſit libros Lyricos nouem. Prima plectrum reperit, ſcripſit Epigrammata, Elegias, Iambos, & Nænias. Sappho Lesbia ex Mytilene, Pſaltria hæc amore Phaonis Mytilenti ex Leucade ſe deiecit, nonnulli huic carmen Lyricum tribuunt. hæc Suidas græcè, huius poemata laſciua fuiſſe indicat Ouid. Lesbia quid docuit Sappho, niſi amare puellas? & in Arte Amãdi Nota ſit & Sappho, quid enim laſciuius illa? Horat. Viuuntq; commiſſi calores Aeoliæ fidibus puellæ. Viro Cercola mortuo & Clide filia ſuperſtite relicta, in amorem Phaonis incidit, quod Plinius herbæ tribuit xxij. naturalis hiſtoriæ, vbi de centum capita ita ſcribit. portentoſum, quod de ea traditur, radicem eius alterutrius ſexus ſimilitudinem referre, raram inuentu, & ſi viris cõtigerit mas: amabiles etiam fieri, ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum a Sappho, multaq; circa hanc non magorum ſolum vanitates, ſed etiam Pythagoricorum hæc Plinius quamuis mendoſè in nonnullis codicibus ita ſcriptum ſit, ob hoc Phaonẽ, & Lesbium dilectos Sappho, ſed ita legenda ſunt verba Plinij, vt nos recitauimus. iterum enim dilexit Phaonem mortuo viro, etiam Plautus ait in milite: Nulli mortali ſcio obtigiſſe hoc, niſi duobus, tibi, & Phaoni Lesbio. græco deniq; Epigrammate ab Antipatro Sidonio, tanquam decima muſa ornatur, poëmata illius extant nulla. Epiſtola hæc Ouid. eſt alijs Heroidum inſerta, quod in Corynna ſua teſtatur ad Macrum ſcribens, cum Heroidum nomine, ſe ad viros ſcribere ait: Quodq; tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ. & cum nomine virorum Epiſtolas finxit Sabinus poëta, Phaonis quoque nomine ſcripſit ad Sappho, de quo Ouid. Quam cito de toto rediit celer orbe Sabinus, Scriptaq; diuerſis rettulit ille locis. & paulò pòſt, Triſtis ad Hypſipylem ab Iaſone litera venit: Det votam Phœbo Lesbis amica lyram. i. accipit literas à Phaone Sappho eum non rediturum, quare ſe de Leucade deiecit, atq; ita amore liberata lyram dicauit Phœbo, quam vouerat. nam ita ſcripſit, Inde Chelyn Phœbo communia munera ponam, Et ſub ea verſus vnus & alter erit. Hæc autem Epiſtola ab Ouidio compoſita affectus, qui mitiores ſunt, copioſius exprimit, quàm vlla alia, nam eã locupletauit poëta ex poëmatis Sapphus, quæ molliſſima ſunt, vt etiã de Homero multa tranſtulit, & ex Odiſſea in Penelope, & ex Iliade in Briſeide. Tantum autem abeſt, vt hanc Epiſtolam putem à Sappho ſcriptam, vt etiam ſtatuam inſeri oportere, epiſtolis Ouidij, & ſtatim locandam poſt Didonem, nam eo ordine poëta ſcripſit, ſi quidem eius verſibus credimus paulò antè à nobis recitatis. ſed cum alijs mollior eſſet, varietateq; blandiretur, dum ſeorſum à nonnullis ediſcitur, ſcribiturq;, ſola, libelli nomen meruit, & auctoris fidem inuenit mulieris lugentis, cum lacrymas, & amantis decorum omni ex parte impleat. de huius ſaltu ad Leucada, de Charaxi amore in Rodopen. ſuo loco dicemus. Intera illud obſeruandum eſt, partes laſciuiores, & impudica verba huic attribui, nam ſupra muliebrem conditionem in amores ardebat cum non modo virum perdite amauerit, ſed aliarum quoque mulierum tribas fuerit, hoc eſt inſultando illas fricaret, nam τρίβειν fricare eſt, quod apud Iuuenalem, & Martialem diximus, & ab Horatio maſcula Sappho appellatur, ea de cauſa, quamuis Porphyrio eum locum interpretans ambiguè modo ſcribat maſculam dici, vel quòd operam poëticæ dederit quod eſt viri, vel quòd & tribas fuerit, quod & ipſa ingenuè fatetur, quamuis mutatis amicarum nominibus, nam, quas amauit, præcipuè tres fuerunt, Atthis, Teleſippa, & Megara, ſed de his ſuo loco. Phaon in Siciliam diſceſſerat, puella amoris ignibus incenſa, & plenè ardens, cum ab illo ſe ſperni vereretur, ſtatuit etiam capitis periculo furorem leuare demiſſo corpore ex Leucade, ſed antequã illud accedat, per inconſtantiã muliebrẽ tentans, quod deſperauerat, hac Epiſtola eũ reuocare ſtudet, faciens abſenti inuidiã ſuæ conditionis, et calamitatis, quã omnibus incõmodis miſerabilẽ oſtendit: dum et voluptates omnes ſe abieciſſe ſcribit Phaoni cauſa, in tanto dolore carmẽ non ſuccurrere, ſe ludibrio eſſe fratri, filiam paruam ſuperſtitem, deniq; omnes miſericordiæ articulos excutit, non ſexus, non fortunæ mutatio, non habitus, non rerum omnium deſperatio, non quicquid miſe eſt, et mouet, prætermittitur.*

IN SAPPHVS EPIST. EGNATIVS LECTORI.

CONTVLIMVS olim in hanc epiſtolam aliquanto plus induſtriæ, ac curæ, tum ꝙ ceteris corruptior hæc erat, tũ ꝙ tametſi cum reliquis ab Ouidio ſcripta videtur, illam tñ doctiſſimus quiſque ita ſemper admiratus eſt, vt ſecernendam ab alijs cõſueuerit, ac ſi inter illos minores patritios allecta cõem ſortem non ferat, eminereque ſtatim inter ceteras debeat. Quare & Calderinus, & ante illum Merula, veluti in Olympio ſtadio celebres athletæ, non citra pulueris (quod aiũt) tactũ deſodarunt, & vt coronam reportarent, contenderunt, ac ſi Pythia illa ac Nemea, vel ſi qua alia in terra Græcia celebrantur olim, non veram, cumulatamq; victoribus gloriam afferrent. Et ſanè vt illa quidẽ ſacra omnia erant, & Olympicus Agoo, vel Iouis maieſtate, vel Herculis, qui primus inſtituit. auctoritate, vel etiã loci magnitudine ac claritate cetera terræ Græciæ præſtabat, in hac Epiſtola, tametſi cum reliquis ſcripta ſit, & auctoris ipſius maiore quodam ſtudio, & perſonæ, quam ſuſtinet, grauitate, & euentu maximè memorabili digna ſemper eſt viſa, quæ & principem ſibi locum vendicaret, & maiorẽ diligẽtiam expoſceret. In qua ſi à viro in primis erudito, ac de ſtudijs noſtris optimè meritò diſſentire in paucis videbor, ignoſcet ille cum ceteris, cũ in non paucioribus illum & ſequar & laudem. Vtinam ꝗ eius literas, ac ſtudium æmulatione multorũ digna iudicio, tam poſſem & cetera his æmolanda proponere. Sappho Phaoni. Non ingratam tibi lector futuram fabellam exiſtimo nõ animaduerſam ab vtroque commentatore, quam primo adoleſcentiæ noſtræ tyrocinio ex Græcis ſcriptoribus in racemationũ nrarum capite vulgauimus. Tu, ſi vacat, inde eam petas. Nunquid vbi. Alij, Ecquid vt, emendarunt. Sed ipſi viderint, mihi uetus lectio non immutanda eſt uiſa, ubi preſertim auribus illa obſequatur magis, & conſenſu etiam probetur eruditiorum. Elegia flebile carmen. Et hæc lectio mihi ſemper viſa probabilior ꝗ elegi uerbum, aut elegi quoque quod ſobſtituere qoidam, id quod inconcinnum abſurdumque uidetur, nec ingenio poëtæ congruens, qua aũt ratione fiat, ut ſyllaba ea longa ſit, & auctorum uſo probatur, & ea ratione non abhorret. Nrc mihi Pyrino ſubeunt Mnaiſue puellæ, Nec me Leſiadum cetera turba iuuat. Neque accuſare quempiam eſt animus, nec tantum mihi aſſumo, ut ſi quid alij diuerſum à me ſenſerit, id ego ſtatim ad inuidiam meã traham. Sua cuique placent, ego mea ot non multum admitor, ſic ubi melius nihil habeo, non facilè contẽnere aut damnare ſoleo. illud tñ in bonã partem dictum à me accipiant oelim, ꝙ immutatiot lectionẽ, totamque inuerterint, non mutaturos fuiſſe, ſi rẽ conſideratius expendiſſent. Qui.n. quæſo Pyrrhiades à Pyrrha, aut à Methymna Methymniades deduci poſſunt? aut unde hæc tam inſolens, tamq; abſurda deductio? dicimus quidem Lesbiadem, Pelaſgiadem, Acheiadem, Heliconiadem, & cetera id genus, ſed ut ratione non careant, non tñ Pyrrhiadem, Methymniadem non magis ꝗ Mithyleniadem, Romaidẽ, aut Cyrrhiadem. quod nec vſus, nec ratio patiatur. Vnde.n. patronymicum hoc muliebre formaior, aut quo? Si n. Pyrrhæus, ut Methymnæus eſt nomen poſſeſſiuum, ut ſunt, nullo pacto poteris inde hoc patronymicum deducere, aut enim Pyrrhæas faciet, aut per diſſolutionem Pyrrhaias, utrum autem dixeris, & duriter & inſolenter id deduxeris, quod ſi Pyrrhæades legeris, ſyllaba claudicet neceſſe eſt. Nos igitur à ueteri ſtabimus lectione. examinent illi rem totam, ut ingenio excellont, & eruditione præſtant, facilè (ut opinor) recantabunt. Quas hic ſine crimine amaui. Non diſpliceret ea lectio ꝗ aſtruxere, quas non ſine crimine amaoi. Sed interim ampliari iudicium poſtulo.

NEC me deſpicias, ſi ſum tibi corpore parua Menſuramq; breuis nominis ipſa fero. Diuerſa longè eſt lectio, ꝗ nunc circũferetur. ſ. Sum breuis, at nomen quod terras impleat oẽs Eſt mihi menſuram nominis ipſa fero. Sed uos erronem tellure. Alij ò uos erronem. uetus lectio, Nec oos erronem tellure admittite noſtrum, Neſiades matres, Sicelideſque nurus. Alij, Neſiades matres, Neſiadeſq; nurus, ut ſit geminatione iucundius carmẽ. Tu quoque quæ immites celebras. Alij ſic emendarunt, Tu quoque quæ montes, ſed uiderint illi, ne montanum ac ſubagreſte quid aboleat hæc emendatio. Non Arabum noſter rore capillus olet. Alij, Non Arabum noſter dona capillus olet. Non vt ames oro verùm ut amare ſinas. Sic corriges quemadmodum — Ex SAPPHO.

id quod ſequitur, Admonuit, quamuis Alij, Admoneat. Pee tibi qui nunquam longè diſcedat amorem. Alij omnes diſcendit. Nos ex affectu optãtis fœmina illum modum ſubſtituimus. ac ſi dicat, qui vt nunquam diſcedat & abeat a me, opto. Poſtq̃ ſe doloe immanule, mea pectora planxi. Alij, Nee pectora plangi. vbique tamen Ouid. priore verborum forma hanc ſententiam contexuit, vt Canace, Exieram thalamo, tunc demum pectoea planxi. & Medea, Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte. Adde quòd vix dicatur nec puduit plangi pectora, ſed plãgere, vt exululare. Frondibus & nullæ dulce querũtur aues. Vbi olim mille nullo ſenſu, emendabis nullæ aliter & ſyllaba nutet, & ſenſus non quadret. Grata prius lacrymas cum bibit herba meas. Omnes hactenus combibit legere, mihi, cum bibit, non diſplicet, vt hic planè ſit ſenſus, incubuiſſe ſe in locum frequentius, vbi antè iacuerant, cum interim herba, locuſq; antè illi gratus exciperet lacrymas quæ fluereot ad Phaonis memoriam, ſi quis tamen & combibit probat, non admodum repugnem. Sola virum non vlta pie. Emendabis pie. prius.n caſſa vox ſempee viſa eſt, ac nihili. Eſt nitidus vitreoque magi per dulcius amne Fons ſacer. Alij aliter, Eſt nitidus vitreoque magis perdulcius amnis. Vna nemus. Quid.n.ſibi velit vetus lectio non video, vnda nemus, quando & Domitius iam antè id agnouit, & ſenſus vna expoſcit. Antè oculos viſa eſt Nais adeſſe meos. Non poſſum non admirari tantam lectionis varietatem in codicibus deprehendi vetus enim lectio ſic fermè habet: Formoſus puer eſt viſus adeſſe mihi, nunc alij diuerſe legunt, Conſtitit antè oculos Naias vna meos. Vbi miror, quid ſibi velit hoc nomẽ quod quidam legunt per ypſilon. Manuſcriptus codex noſter ſic habuit, vt emendauimus. Quam igitur malint, eam ſequatur. Illud teſtari poſſum, veteri ſi lectioni ſteteris, diſſentire à ſeſe Ouidium, quia ſtatim non ad Cupidinem, ſed ad Nympham, id eſt hanc Naiada conuerſam Sappho faciat, cum inquit, Ibimus ò Nymphe, quo in verſu grauis inſederat error, ut Nymphas alloqui uideretur, cum Naiadem Nympham, quæ oculis obiecta illi fuerat, alloquitur, & ſic Nymphe vocandi caſus erit, Græcorum more unitatis numero. Nee mora iuſſus amans tenoir lectiſſima Pyrrhæ Pectora, Deucalion igne leuatus erat Admonuimus iam aliàs varietatem lectionis incredibilem deprehẽdi in hac Epiſt. Nam quidam adeo diuerſi abeunt, ut nec uerba, nec ſenſus cum ueteri lectione conueniant. Mihi non tantùm animi fuit, ut tantam immutationem admitterem, integrum relicturus alijs, quid magis illi probaturi ſint, alij igitur fortaſſe nõ male. Nec mora, uerſus amor fugit, lentiſſima merſi Pectora, Deucalion igne leuatus erat. Ibimus ò Nymphe. Vocandi caſus eſt unitatis numero, & Græco more enunciatus. Grata lyrã poſuit tibi Phœbo poetica Sappho. Domitius, & alij poëtica Sappho, ignoſcant illi, tam perperam legunt, q̃ male interpretantur, nemo n. neſcire põt, qui uel Græcis Elementis imbutus ſit, non dici ſubſtantiuè unq̃ ſic poëticã, dicimus.n. poëticam artem, ut Horatij ars poëtica, ſed poëtria muliebri gñe, ut poëtã, quod Græcis in primis peculiare eſt. Nomina nanq; hac forma apud illos multa, uc ψάλτρια, μαθήτρια, παιδήτρια, Lesbides equoreæ nupturaque, nuptaq; proles. Sic oino melius, ut illud etiam quod ſequitur, amatæ potius q̃ amare. Me miſeram dixi què modo penè meus. Malè uetus lectio quæ, nos uerò quem, alij quam, Ecquid ego hæc p̃cibus? Alia lectio, Ecquid ego precibus? Puppique tuæ uotiua paeamus. Quis nõ uidet etiã reclamante codicum fide legendum paramus, non paratur, ex amãtis affectu? ſignificare.n. uoluit nuncupata a ſe ipſa uota pro Phaonis reditu. Non tamen inuenies cur ego digna fuga. Hic uerſus per parenthesim omnino legendus eſt. Hæc ſunt Bariuti optimè, quę a nobis ſummo ſtudio, ac diligentia in hãc Epiſtola iampridem elucubrata, breuiſſimè, uti uides, complexi ſumus. Tu (ut ſpero) non parum uoluptatis iam ex hac lectione capies, ceteri etiã emolumentum, Epiſtola omnium elegantiſſima, iam nunc legetur, vt intelligi poſſit. Quin etiam, & Domitio ipſi uiro planè erudito, & in hoc commentandi genere facile principi non paruam opem attulimus, quippe qui labores hominis partim neglectos, partim etiam fœdatos, ita reſtituimus, ut ipſe cum ſuo Naſone percipi tandem queat. Nam præter alia ſanata ulcera, Græca omnia, quæ deſiderabantur teſtimonia ſubtexenda in eius commentarijs curaui. Benè uale, nec quæ alij nuper emendarunt, contemne, multa enim in illis bonæ frugis inuenies, ut induſtriæ illorum non parua habenda ſit gratia.

NVNQVID vbi aſpecta eſt) Principium autem epiſt. interrogationẽ habet, & quidem figuratam, nam inſtandi aliquando gratia interrogamus, ut, Quouſque tandem abutere patientia noſtra Catilina? non enim illic Cic. interrogat, ut ſciat, ſed ut ita acrius urgeat, interrogamus etiam quod negari non poſſit, aut ubi reſpõdendi difficilis eſt ratio, aut inuidiæ gratia, ut illud Medeæ apud Senecam. Quas peti terras iubes? aut miſerationis, ut illud Sinonis: Heu quæ me tellus, inquit, quæ me æquora poſſunt Accipere? Denique multis figuris interrogamus. Hæc autem Sapphus interrogatio ironiam quandam ſub oſtendit, & infenſa Phaonis crudelitati ſui obliuionem expoſtulat, atque accuſat, nihil enim aliud ſignificant quatuor primi uerſus, niſi ſe iã deſeri, dum ambigunt, an ſtatim ille agnouerit literam, an neſcierit, niſi legiſſet nomen, quod ſcilicet exciderat. [Litera ſtudioſæ dexteræ) Doctrinã ſuã indicat, cum, inquit, uideres characteres tam ſtudioſè, & doctè formatos, an cognouiſti eſſe epiſtolam a me? [Studioſæ) Studioſi boni dicuntur, & literis eruditi, mihi adeò latè patere uidetur, ut diligentem in ſuo genere artificem ſignificet ſtudioſum, librarium, pictorem, atque id genus. [Sapphus auctoris,) Id eſt niſi legiſſes me eſſe eam, quæ mitteret Epiſtolam (nam ita inſcripta erat: Sappho Phaoni) penitus ignorabas, à quo mitteretur? Auctor non eſt, qui tantum facit, ſed qui princeps eſt, & primus iubet, ut aliquid fiat, multaque fieri poſſunt ab aliquo, alio tamen auctore, qui nihil in his agat, inde illud apud Liuium frequenter, ut patres fiant auctores, ut perinde accipiant, ac ſi ipſi iuſſiſſent, & ad militiam tranſlatum auctorare format, quod eſt eligere in militiam, ex eo tractum, quòd niſi imperatores Senatu auctore bellum gererent, triumphum non merebantur, cum autem illis auctoribus bellum gerebant, quaſi auctorati ab illis nauabant operam, & miles auctoratus ab imperatore ei operam præſtabat, receptus.ſ. in munera militaria & imperatoris fidem. Inde exauctorare, diminuere eſt, & auctoramentum ſignificat illam aſcriptionem ſimpliciter. Dabunt ueniam manes Laurentij, non.n. uideo quare ille auctoramentũ pro ſtipendio accipiat: & ne auide hæc agere uidear, non refellam omnia illius teſtimonia, unum illud ſatis non modo infirmum eſt pro illo, ſed pro nobis firmiſſimum, quod ex Q. In

IN XXI. ARGVMENTVM.

TRADVNT Suidas et Arlianus, et Græci ſcriptores, duas hoc nomine Sappho extitiſſe, quarum altera Ereſia, poetria percelebris, quæ Alcæi, & Pittaci atque Tarquinij Priſci tempore claruit, quæ etiam plectrum prima adinuenit. Huic nonnulli carmen lyricum tribuunt. Altera Mitylene à longè iunior, quæ pſaltria, & meretrix fuit. Scripſit multa, & præclara apud Græcos poëmata, adeo vt decima muſa dicta ſit. Quare autem in Phaonis amorem inciderit, Plinius herba tribuit lib. xxij. Sed Baptiſta Egnatius, vir noſtra tempeſtate lingua Græcè atque Latina ſtudioſiſſimus hanc fabulam ab eodem è Græco in latinum nuper traductã recitat Aelianus omnimoda hiſtoria lib. xij. deſcribit pulcherrimum mortalium omnium Phaonem à Venere olim lactucis occultatũ, eſſe verò & alios aliter qui ſcripſerint, fuiſſe Phaonem ex torum hominum genere, qui traijciendis vltro citroq; vectoribus nauigiolis impẽſiorem dantes operam, victum ſibi diurnum quæritarent, acceſſiſſe tandem, & Venerem, quæ, ſe vt in alteram tranſportaret ripam, nulla interim promiſſa ſtipe rogaret. Quod cum ille libentius effeciſſet, neſcius quam tranſueheret deam eſſe, tum verò à Venere longè prætioſius accepiſſe munus, quàm ſi vel ampliſſimum mauis precium exegiſſet. Alabaſtrum nanque cum accepiſſet vnguine quodam plenum, quo ſemel perunctus, formoſiſſimus repente mortalium cunctorum apparuit, mulieres omnes Lesbias in eius exarſiſſe cupidinem. præ ceteris verò impatientiſſimè atque ardentiſſimè à Sappho adamatum hac ille. Cum verò Phaon in Siciliam forte diſceſſiſſet, Sappho amoris ignibus incenſa, & planè ardens, ſe ab illo ſperni timens, ſtatuit etiam rapido periculo furore leuare, demiſſo in mare corpore ex Leucate Epiri promontorio. Sed antequam illuc accedat per inconſtantiam muliebrem tentans quod deſperauerat, hac epiſtola eum aduocare ſtudet, faciens abſenti inuidiam ſuæ conditionis, & calamitatis, quam omnibus incommodis miſerabilem oſtendit. Denique omnes miſericordiæ angulos excurrit, nec aliquid quod moueat prætermittit. Nulla autem in epiſtola mitiores, at laſciuiores amoris affectus, quam in iſta expreſſit Ouidius, eo quod ſupra muliebrem conditionem in amores arſerit Sappho. cum non modo virum perditè amauerit, ſed aliarum quoque mulierum tribas fuerit, id eſt inſultando illas fricaret. Vnde ab Horatio maſcula Sappho vocata eſt. Multi tamen putant hanc eſſe Sappho, quam diuinus Plato ſa

ti aans

tiliani declama. affert: nec diffi cilem ſanè ſub illo preſertim au ctoraměto miſſionem habuiſ- ſe: ſed voluit gladiator viuere, dicat obſecro, an auctoramen- tum illic pro ſtipendio accipia- tur, non. n. gladiator illic facie bat ſtipědium, ſed præſtans ope ram vicariam obijciebatur are- nę. habuiſſet, inquit, miſſionem ſub illo preſertim auctoramen- to. i. cũ ita eſſet aſcriptus in gla diaturam: nam pro altero eum acceperat munerarius, vt parua ei videretur futura iactura, ſi in neni miſſionem dediſſet. Aucto rat ergo imperator militem, cũ eum aſcribit: nã quidquid dein ceps agit miles auctoratus, ad imperatorem refertur cui victo riam parat. ita quidquid ex Li- uio ille affert, & Sen. ad hãc ſen tentiam noſtram deducitur, vt in lib. noſtrarum obſeruationũ oſtendimus. [Sapphus) Geniti uus græcus eſt. Fabius quidem in prima inſtitutio. ita ſcribit. Nunc recentiores inſtituerunt græcis nominibus græcas decli- nationes potius dare, quod ta- men ipſum non ſemper fieri po teſt: mihi autem placet latinam rationem ſequi, quouſque pati- tur decor. Neque enim iam Ca lypſonem dixerim, vt Iunonẽ, quanq̃ apud antiquos Cęſar vti tur hac ratione declinandi, ſed auctoritatem conſuetudo ſupe rauit. In ceteris, quæ poterunt vtroque modo non indecenter efferri, qui græcam ſigneam ſequi malet, noo latinè quidem, ſed citra reprehenſionem loquitur, quibus ex verbis dicimus Cę ſarem fuiſſe dicturum Sapphonis potius, q̃ Sapphus, ſed tamen hoc non indecenter efferri ſentit Quint. vt Ionem legis apud Plaut. quod grammatici quoque noſtri obſeruauerunt. [Carmi na mea alterna) Elegiaca, nam alternis numeris ſuccedunt he- roicis, in quibus clauerunt apud græcos Callimachus Philetas, Alexander Ætolus: Antimachus: Callinus, Mimermnus, Thyr rheus Lacedæmonius. Inſtituti Elegi primùm deflendo deſide- rio mortuorum: mox ad amores traducti, ſed nomẽ tñ retinue runt á miſerabili cantu, quẽ olim fundebant, nam ἐλεεῖν eſt miſe reri. [Lyricis mo.) Nam & ſi elegiã attigerat aliquãdo Sappho, tñ lyricis numeris p̃ſtabat. De lyricis aũt poëtis, & carmine re- quirere, q̃ elucubrauimus paulò antè in vltimo Sylua. [Flendus amor) Rationẽ affert, quare a lyricis ad elegos trãſierit. ait. n. argumento operis ſe impelli. Poſſem, inquit, lyricis amores etiã includere, ſed lacrymis non conuenit, quibus elegia manare ſo let. [Elegia flebile carmen) Ambitus eſt recurrẽtis in ſe ſyllo giſmi. Tu, inquit, fortaſſe quæris, quare ſcribam elegos, amor meus deflendus eſt: Elegia eſt carmen flebile: propterea nunc mihi magis conuenit, q̃ lyricum. elegi verbum non placet: frigi dum enim eſt. elegia ratione ſyllabæ non offenditur: cum eo- dem iure alibi defendatur. Ouid. in Corona: Venit odoratos elegia nexa capillos. & alibi: Flebilis indignos elegia ſolue ca- pillos. [Non facit) Non ſatis eſt, nec conuenit. [Barbitos) He ſychius verborum Græcorum interpres docet Barbitoo eſſe ge nus citharæ lyricæ, vel ipſam lyram. Pollux locat eam inter in- ſtrumenta, quæ manu pulſantur. Str. verò auctor eſt nomẽ eſ- ſe barbarum, nam qui Helicona muſis conſecrarunt, Thraces fuerunt, & antiqui vates, Ephorus, Orpheus Muſæus, Thamy- ris, qui Baccho item Aſiam conſecrarunt in Indiam vſque, bar bari, vnde multa muſica inſtrumenta barbaris nominibus deſi- gnantur, vt nabla, ſambuca, magades, barbitos. [Barbitos) i. vl lum carmen lyricum. vario autem genere profertur, maſculi- no ab Horat. Age dic latinum barbite carmen Leſbio primùm modulate ciui. Fœminino ab Ouidio hic: neutro ab alijs. mul tis chordis fuiſſe indicat Theocritus, qui eam πολύχορδον appel

*Ecquid, vt.

* Elegi quoq; flebile carmen:

* Nec me pyrrhiades Methymniadeſue puellæ, Egnatius verò, nec mihi pyrrhino ſubeũt, Muadeſue puella. Nec me Leſbiadum.

pientem vocat, De ea autem ſic cecinit Antipater Sidonius.

Dulcia Mnemoſina demirans carmina Sapphus,
Quæſiuit decima Pieris vnde foret. *Auſonius*
Leſbia Pieriỹ Sappho ſoror addita muſis, etc. *Papinius.*
Stæſichoriuſq; ferox, ſaltuſq; ingreſſa viriles
Non formidata temeraria Leucade Sappho. *Horatius.*
Viuuntq; commiſſi calores *Aeoliæ fidibus puellæ.*

SAPPHVS PHAONI.

* NVQVID, vbi aſpecta eſt ſtu
　diosæ littera dextræ:
Protinus eſt oculis cognita no-
　ſtra tuis?
An, niſi legiſſes auctoris nomina
　Sapphus:
Hoc breue, neſcires, vnde moue-
　tur opus?
Forſitan & quare mea ſint alterna requiris
　Carmina: cum Lyricis ſim magis apta modis:
Flendus amor meus eſt: * elegia flebile carmen:
　Non facit ad lacrymas barbitos * illa meas.
Vror, vt, indomitis ignem exercentibus Euris,
　Fertilis accenſis meſſibus ardet ager.
Arua Phaon celebrat diuerſa Typhoidos Aetnæ:
　Me calor Aetnæo non minor igne tenet.
Nec mihi, diſpoſitis quæ iungam carmina neruis
　Proueniunt, vacuæ carmina mentis opus:
* Nec mihi Pierides ſubeunt, Dryadéſue puellæ,
　Nec me Leſbiadum cetera turba iuuant.
* Vilis Amythone, vilis mihi candida Cydno:
　Non oculis grata eſt Atthis, vt antè, meis,

lar. [Ager fertilis) Plenus ſege te. [Ardet) Ardere ſolet. [Exer centibus) Diuerſas in partes ia- ctantibus. [Phaon) Nomen li- berti Neroniani, cuius meminit Tranquil. [Phaon) Leſbius in- ſignis forma: delitiæ Sapphus: carmine tan ùm amicæ nobilis. [Celebrat) Tenet, & colit. [Æt ne) Ætna mons Siciliæ notiſſi- mus, ſortitus nomen ab Ætna heroë, vt Caſtor ſcribit, nomi- ne loci, cuius filium Lucius qui- dem temporibus Tiberi ſe pro- feſſus loca finitima latrocinijs infeſtauit, ſed Romam ductus pœnas dedit. Catane item op- pidum Siciliæ, Ætna olim dice- batur, quod nomen incolis ex- pulſis Hieron rex dedit. de mon te nunc intelligit: ſub quo Ty- phoëum fulmine ictum eſſe poë tæ fabulantur. Virg. Illic dixit eſſe Enceladum. Silius: Typho- eum ſub Inarime inſula Cãpa- niæ ponit. non ardentem ſorti ra Typhoëum Inarime. Luc. Cõditus Inarimes æterna mole Typhoëus. Idem Horat. Sed li bet hoc loco ambigere de no- ſtris ſcriptoribus: qui vbi Hom. dixit εἰν ἀρίμοις. i. in Arimis Ari- mos pronuncians, nostri con- iunctim cũ in præpoſitione fle- xerunt, Inarimen vſurpantes. Homerum verò de inſula Cam paniæ intellexiſſe, vel ille locus Plinij indicat. Hom. Inarime di cta, à Græcis πιθήκουσα, non à ſimiarum multitudine, vt aliqui exiſtimauere: ſed à figlinis doliorum: nimirum id deſignans, quod Str. ſcribit his verbis de Typhoëo loquens ex Arimis, vbi ſtratum dicunt eſſe Typhoëa. Quidam hanc fabulam in Sicilia fingunt, quidam Pithecuſis, preſertim, qui ſimias dicunt Arimos ab Hetruſcis vocitari. Pindarus certè in Sicilia, vt etiam Ouid. ſcribit, Typhoëum excruciari ait his verſibus. Illam Ætna vin culis fortiſſimis arctat Immenſum pater, centimanumque Ty- phoëum. Tiphon verò pater Harpyiarum fuit, vt eſt apud Val. Flac. [Typhoidos) Forma patronymica eſt à voce græca dedu cta. τύφων vnde Typhonides, & Typhonis formatur. [Euris in- domitis) Vehementibus, & ferocibus. [Arua diuerſa) Remota, & procul poſita. [Nec mihi diſpoſitis neruis) Concinnatæ ci- tharæ, in qua olim quatuor erant nerui. Sed Terpãder. Leſbius ſeptem compoſuit, octauam Simonides, nonam Timotheus: inde diſticon in Terpandrum. Hos tibi mutans chordarum qua tuor vni: Nonaque per ſeptem modulamur carmina neruos. [Iungam) Iungam cum ſono citharæ. Amphion autẽ primus cum cantu cithara vſus dicitur: antea Thamyras ſine voce, qui aũt ſimul canunt cum cithara pſallo citharistæ dicuntur. [Nec mihi Pierides) Hunc locum multi negligenter fortaſſe legunt, cum tamen enarratione indigeat. hunc autem ſenſum ego eſſe arbitror: cum Sappho oſtendere velit ſe ad carmen oon moue ri vlla ex his cauſis, quibus olim ſolebat: triplicem canendi cau ſam ait ſibi fuiſſe, aut cum furore poëtico ageretur, aut cum re laxans animum in ſiluis ſine curis vagaretur inter Dryadas, & Hamadryadas: aut cum puellis, quas amabat, blandiretur, quę ſibi Theſpiadum, & muſarum inſtar erant. nunc, inquit, Nec Pierides ſubeunt, ideſt furor poëticus. [Nec Dryades). i. nec re laxatio animi in ſiluis inter Dryades prouocat me ad carmen. [Nec cetera turba Theſpiadum) Nec amicæ, quæ tertia, & re- liqua carminis cauſa mihi erant: iam exhilarant aut delectant, atque ita omnis canendi ratio mihi perijt. [Pierides) Græci fa buloſiora quædam de hoc nomine tradiderunt. Strabo verò hi ſtoriam ſecutus ita ſcribit, nam id planum ex locis, in quibus cultæ ſunt muſæ, Piera enim & Olympus, & Pimpla, & Libe- trum quondam loca fuere Thraciæ & montes, quos nunc Ma cedones poſſident, quique muſis. Helicona cõſecrarunt, Thra-

* Vl meas, eſt nol carmẽ ricum

* vilis nactor

ces fuerunt. [Theſpiadum) Theſpias prius, inquit, Strab. nobilitauit Cupido Praxitelis opus ab eo ſculptum dono verò conſecrauit Theſpienſibus Glycerium meretrix, in quo plus apud me valet Pauſaniæ auctoritas, qui Phrynen id dediſſe affirmat, vt in comment. Siluarum recitauimus, cum preſertim verſu græc. vulgatum φρύνη τὸν θεσπιεῦσιν, τὸν ἔρωτα ἀνέθηκεν ... de quo Plin. ita ſcribit xxxvi. natur. hiſt. de Praxitele tradens eiuſdem eſt Cupido obiectus à Cicerone Verri illi, propter quẽ Theſpiæ viſebantur, nunc Octauiæ ſcholis poſitus, tres autem fuiſſe muſas tantùm ſcribunt nonnulli, quibus Varro aſſentitur, is enim tradit earum ſimulacra multiplicata fuiſſe, quod in ancilibus accepimus, atque ita habitas eſſe nouem. Hom. certè, & Heſiodus huic numero adſtipulantur. Homerus numerum tantùm nouem proferens: Heſiodus verò addens ſingularum nomina. Alcmæon poëta cœli & terræ ſilias putauit, alij Iouis, & memoriæ, nobili certè pictura. Fuluius Nobilior Romam eas tranſtulit ex Ambracia. [Vilis Amythone) Ingenuè, hic ſatetur ſe tribadem fuiſſe, & impudice amaſſe nonnullas, de quarum numero diſſentit ab eo, quod ſcribit Suidas. ille enim tres fuiſſe ſcribit, quibus ad libidinem vſa dicitur Sappho, Teleſippam, Megaram, Atthidem, ſed duarum nomina mutantur, quas hęc appellat Amythonem, & Cydno, ille Teleſippam, & Megaram, de tertia conuenit. Nam ab vtroque Atthis dicitur, quamuis per mendam ſit inuerſum, nos verò emendans ita legimus. Nec grata eſt oculis Atthis, vt antè, meis: nam ſi ita legas, Nec grata eſt oculis Atthios antè meis, & nomen puellæ deprauas, & nullum colligit ſenſum.

SCEN. NVNQVID vbi aſpecta eſt) Quia omnia ad vnguem, & perquam graphice à Calderino declarantur fruſtra lõgus ſim, ne tamen nihil dicam, ſcies hanc epiſt. vt ceteras, ab Ouid. compoſitam, nec verſam, ſeu tranſlatam, ſed excogitatam, licet Sappho multa carmina ſcripſerit, nec eius generis ſolum, quod ab ea Sapphicum dicitur, ſed & alia multa, verùm quia græcè, non latinè ſcripſit, inſaniunt, qui hanc epiſt. vt eſt, ab ea compoſitam ſomniant. [Nunquid,) q.d. puto, quòd non, cum tamẽ debeat. [Vbi) i. ſtatim, poſtquam. [Litera) Metri cauſa ſingulariter pro epiſtola ponitur, ſicut contra, nomina pro eo, quod eſt nomen, ponit. [Auctoris Sapphus) Ergo auctor ab auctoritate communis eſt generis. vnde Iuno apud Virg. Auctor ego audendi. [Sapphus) Græcus genitiuus, quo libentius vtar, q̃ latino in conſimili dictione græca, Habemus autem, vt Seru. docet ad illud vij. Æn. Luctificam Alecto, fratris caſu in vſu, genitiuum in vs, & accuſatiuum, & vocatiuũ nominatiuo ſimile in o. [Carmina alterna) i. hexametra cum pentametris. [Elegia) Alij legunt, elegiaque, alij elegeia. nam duæ primæ ſyllabæ corripiuntur. [Vror vt indomitis) Docet cur barbito. i. plectro, aut inſtrumento quouis muſico, non leuetur a curis, & lacrymis, quia, inquit. [Vror, vt ager fertilis). i. qui denſas profert ſegetes, ardet. [Meſſibus). i. ariſtis, & ſegetibus ad meſſem perductis, acceſſus. & hoc. [Euris) i. ventis illis indomitis. i. quaſi furentibus. [Exercentibus ignem). i. flammam, vt ſecundo Æneidos. In ſegetem veluti cum flamma furẽtibus Euris Incidit. [Phaon celebrat arua diuerſa). ſ. ab aruis noſtris, quia arua. Aetnæ Typhoidos). i. in qua Typhoëus ſepultus dicitur, ſed. [Calor non minor Aetnæo igne tenet me). i. quamuis non ſim in Aetna, non minus tamen ardeo. ſed amoris igne. loquitur autem quaſi de abſente, cum tamen ad Phaonem ſcribat, & ſi quis dicat, cum cãtatrix ſit optima, nihilque animum magis leniat, quam cantica, cur non occupet ſeſe carminibus, reſpondet, carmina non amplius prouenire, quia neque. [Pierides). i. poëtici furores. [Subeunt). i. latenter ſubintrant pectora. [Nec puellæ Dryades). i. Deæ nemorum, quæ nos ad cantum prouocent, &c. [Vilis mihi candida) . i. licet candida. [Cydno) Et declinatur hæc Cydno huius Cydnus: ſicut Sappho Sapphus.

Atque aliæ centum: * quas non ſine crimine amaui:
Improbe, multarum quod fuit, vnus habes.
Eſt in te facies, ſunt apti luſibus anni,
O facies oculis inſidioſa meis.
Sume fidem, & pharetram: fies manifeſtus Apollo:
Accedant capiti cornua: Bacchus eris.
Et Phœbus Daphnem, & Gnoſida Bacchus amauit:
Nec norat lyricos illa, vel illa modos.
At mihi Pegaſides blandiſſima carmina dictant:
Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus conſors patriæque, lyræque,

* quam hic ſine crimine.

COMM. ALIAE centum) Mille, cẽtum, & ſexcenta ſæpe pro infinito numero accipiũtur. Cic. ad Atticum ſcribens ſexcenta accepit pro infinito, mille, alij ſcriptores, poëtę preſertim, centum hoc loco Sappho, nam non centum, ſed multas habuit puellas Lesbias, quibus non ad libidinẽ vtebatur, ſed eas erudiebat cithara, e quibus tres clarueſunt in primis eius diſciplinæ, Anaxagora Mileſia, Gõgyla, Colophonia, Eunica Salaminia, vt ex Suidæ monumentis ante recitauimus, aut eas in quotidianã cõſuetudinẽ, & familiaritatẽ acceperat. Hor. Et popularibus gaudẽte Sappho puellis. oino ita intelligendũ eſt, ante nominatas, cõcubinas fuiſſe Sapphus, quas verò nunc deſignat, fuiſſe diſcipulas, & ſine infamia fuiſſe amatas. [Sine crimine) Sine criminatione, & reprehenſione, qua nõ caruit in illis tribus, hic oſtendit ſe de popularibus ſuis intellexiſſe. [Improbe) Dicimus improbũ non tm̃ malũ, ſed nimis auidũ, nec cõtentũ etiã re immodica. [Improbe) Qui nõ cõtẽtus es tãto amore meo. [Vnus habes) Solus poſſides. [Quod fuit multarũ). i. affectus meos amatorios, quos in multas puellas diſpenſauerã, pudice aliàs, alia impudice amãdo, in te vnũ cõtuli, & quod multis ſatis erat, tibi vni eſſe non potui. [Eſt in te facies) Aetate, & forma amabilis quiſpiã eſſe põt, qđ vtrunque cũ in Phaone ſit, laſciua Sappho, formam, & faciem tm̃ ſuſpirat. [Anni apti luſibus) Ludos publicos dicimus numero multitudinis, & ſpectacula, ludus numero vnius ꝓ exercitatione gymnaſtica, vt ludus palæſtræ, ludus pilæ, deniq; ludus dr̃, cum multorũ cõuentus ab vno erudit̃ ꝑceptore, vt ludus gladiatorius, ludus literarius, luſus verò ad voluptatem cõparati ſunt ſine vlla arte, & puerorũ propriè dñe, cõtra vbi ars eſt, & præmiũ ludus appellatur, vt ludus aleę, quaſi in ludo à ꝑceptore traditus certa diſciplina. Fabius. Nec me offẽderit luſus in pueris, & eſt hoc ſignũ alacritatis, vt inquit, & formoſus es, & ea ætate, qua luſus nõ aſpernatur, vt ꝓpterea ſis etiã iucũdior. [O facies) Cũ duo ꝓpoſuerit iucũda in Phaone, alterũ, quo magis alliciebatur, repetit, & ingemiſcẽdo auget. alibi Ouid. O facies oculos nata tenere meos. In arte aũt amandi luſus ineſſe oportere oſtẽdit. Ludẽdo ſæpe paratur amor. [Fidẽ) . i. Citharã, fides aũt ꝓpriè Citharæ neruos ſignificat, ſed pro Cithara accipitur, vt etiam à Papin. Tẽtat audaci fide Mantuanæ

Gaudia famæ, fidicula item neruus eſt, ſed ꝓpriè, quo ad tormẽta vtebãtur, ꝓ neruo ſimpliciter Trãquillus in Tiberio, Veretris deligatis fidicularum ſimul, vrinæq; tormẽto diſtenderet, eã. n. colligatione Tiberius ad ſupplicij acerbitatẽ excogitauerat. Apollo aũt lyrã à Mercurio accepit, vnde etiã ad Amphionẽ puenit. Horat. [Mercuri) nam te docilis magiſtro. [Mouit Amphiõ lapides canendo) Et pharetram nã hæc duo inſignia ſunt Apollinis. [Accedat capiti cornua: Bacchus eris) Cur Bacchus cornua geſtaret, & cum his pingeretur, unus Diod. ex oĩbus ſcriptoribus, quos legi, probabiliorẽ ex hiſtoria tradidit rõnem, ita. n. in quarto hiſtoriarũ ſcribit. Traditur Hammon galea in bellis uſus, cuius inſigne fuerit Arietis caput, ſunt, qui ipſum dicãt in ꝑpibus paruula habuiſſe cornua, ꝓpterea filius eius Bacchus eodẽ fuiſſe aſpectu, poſteriſque traditum deum hunc cornua geſtare unde & bacchæ, κεραοφόροι. i. cornigeræ dñr, q̃ numinis perſonã imitantes cornua ſumebant. [Et Phœbus Daphnen) Etſi, inquit, formæ dignitate acredit ad Bacchum, & Apollinẽ, tñ non ſum à te ſpernenda. Nam uterq; Deus puellã amauit me inferiorẽ. Daphne Ladonis, ut Aphthonius ſcribit, filia, ut nr̃i aiunt, Penei, ut Parthenius in uolumine, quod de amantibus cõpoſitũ eſt, Amyclæ filia fuit. Sed ne per uim Deus ſtupraret, Iuppiter in laurũ cõuertit, q̃ arbor iccirco Apollini grata eſſe exiſtimatur, q̃m, vt ſcribit Plin. in Parnaſo mõte ſpectatiſſimè uireat, unde Apollo Daphnites apud Syracuſanos colebatur, ut Heſychius refert. Daphne oppidũ Syriæ ut refert Strabo. Daphnen ꝑterea amauit Leucippus Oenomai filius, ut ſcribit Pauſanias, quã cum habitu muliebri cognitus in uenatione ſequeretur, ꝓditus eſt ſexu ad Ladonẽ, dum lauaret, & necatus à uirginibus. [Et Gnoſida) Gnoſus urbs Cretę in plano ſita, ambitu triginta ſtadiorũ emporiũ habuit Heracliũ, Ceratiſq; antea appellabatur à ꝑlabentis fluuij noĩe, regia Minois pr̃is Ariadnes, q̃ rapta eſt à Theſeo, cui Oenopionẽ, & Staphylũ peperit, ut nõnulli ſcribunt, & ne fabuloſa dm̃ cõſecter, locũ tm̃ Plutarchi, malè in latinũ cõuerſum emendabimus, ne aliqs literarũ græcarũ ignoratione teſtimoniũ ea eo ſcripto accipiẽs, falſa aliquando, & ridicula pronunciet, quod multis accidiſſe uideo, ubi in Theſeo, & Ariadna omnem græcorum ſcriptorum

turbam

turbam citat, atque ita ait: [Greek illegible]: quem locum ita latinum facere potes. Gratus.n.eũ domabat amor Panopeidos Aegles. Hunc aũt verſum ex Heſiodo Piſiſtratum exemiſſe ait Hereas Megarẽſis, quemadmodum contra euocationi manium Homericæ idem inſeruit, Perithoum, Theſeumq́ue deorum iuſtiſſimam prolem, vt id gratifi caretur Athenienſibus. cum aũt hæc ipſa verba quidam tranſtulerit, planè cognoſces, ſi aliqñ Theſei vitam in manibus ſumes, vbi ita ſcriptum reperies, grauiter.n.amore Aeglidis Theſeus excutiebatur: hoc verbum vt Nerea Megarenſis refert, ab Heſiodo Piſiſtratus remouit, quemadmodum aliàs Homeri funeta lia inuadens, Theſeum, Pirithoumq́ue deorum generoſam prolem exemit, vt Athenienſibus rem gratam conficeret, mitto hiã tem compoſitionem, verba inculta. nõne ſenſum totum inuertit, cum cõtraria tranſtulerit? omitto infinitos penè illius errores cũ in hac vita Theſei tum in alijs, non.n.eum accuſabo, quẽ nolo nominare, tn auctorẽ agnoſces, ſi inſpexeris inuicẽ, à quo Theſei vita traducta ſit. ſed vt ad amorẽ Bacchi, & Ariadnę redeamus, omittamusq́; multa, quæ Plutarchus ſcribit, Diodorus tradit Theſeũ eam reliquiſſe in naxo admonitũ per ſomnum & quidẽ minis a Baccho, vt ea dimiſſa inde abiret, Bacchumq́; eam tuliſſe in montem, q appellatur Dryops. Naxon Inſulam prius Strõgylem dixerunt, antea Diá dictam, eum ducẽtum annis tenuiſſent Thraces, Cares deinde occuparũt ex Lamia aduecti, quibus Naxus Polemonis filius imperãs pro Dia à ſe Naxon nũcupauit. Strabo Diá appellat. Ouid. Diæ telluris ad oras. alibi: Qua breuis ęquoreis Dia feritur aqs. [Modos lyr.) Formę dãna doctrina emẽdat, qua potiſſimũ gloriatur. [Pegaſides) De Pegaſo, & Muſis lege, q̃ luculẽtiſſimè dictauimus in eũ verſum Ouid.

Pegaſis Oenone Phrygijs celeberrima ſiluis cũ ſuperiori anno heroidas ꝓfiteremur. [Dictãt) Nam muſæ mihi ſcribẽts dictare carmina vñr. Dictare aũt eſt enunciare, quod alius excipiat, vnde dictata nõ in literis tñ, ſed in alijs quoque artibus appellamus, vt illud, peragit dictata magiſtri, & Gladiatores meditãtur dictata laniſtæ. frequẽtatiuum aũt eſt à dico, nã quæ docemus, ſæpe inculcamus, vt penitus excipiantur, & ediſcãtur. [Nec plus Alcæus) Alcæus Omphales, & Herculis filius, Alcæus Athenięſis tragicus. Alcæus comœdiæ veteris ſcriptor, a quo editę ſunt decẽ tabulæ. Alcæus Mitylenæus fratrẽ Antimenidẽ habuit, quẽ à virtute bellica laudat, oppreſſa aũt à patria à tyrannis poëmata lyrica aduerſus eos edidit, q̃ [Greek illegible] .i. cõtinentia ſeditionis inſcribũtur. ꝓpea aureo plectro dignus cẽſetur, elocutione magnificus, & diligẽs, ſed ad luſus, & amores deſcẽdit, cum tñ eſſet maioribus aptior, hęc ex diuerſis ſcriptoribus græcis ex Fabio accepimus. Horat. Et te ſonãtem plenius aureo Alcæe plectro. [Cõſors patriæq́;) Nã & ipſe Mitylenæus fuit. [Conſors lyræq́;) Et ipſe lyricus, hunc (vt ille ait) næuus delectauit in facie pueri.

ATQVE aliæ centum: quas hic ſine crimine amaui) Ergo priores cũ crimine, niſi ſit, Amithone, Cydno. Atthis, atque aliæ centum quas oẽs ſine crimine amaui, mihi viles ſunt. [O facies) Comicus dicit, O faciem pulchram, tribus.n.caſibus iungitur o. Cetera conſtant, dũmodo noſtri puer. [Gnoſida) Eſſe patronymicũ à patria, quod declinatur hęc Gnoſis, huius Gnoſidos &c. [At mihi Pegaſides) Natura magiſtra, qua quiſque re maximè p̃ſtat, ea ſe potiſſimum cõmendat, vt Sappho hic ab arte poëtica, & muſica vena. Pegaſides ſunt muſæ dictę, quæ poëtis, & poëtrijs carmina dictare.i.ſcribenda pronunciare finguntur, quod mortalibus ignota, aut tanquam ignota a poëtis produntur. ASCEN

Laudis habet: quamuis grandius ille ſonet.
Si mihi difficilis formam natura negauit:
Ingenio formæ damna rependo meæ.
* Nec me deſpicias, ſi ſum vbi corpore parua,
* Menſuramq́ue breuis nominis ipſa fero.
Candida ſi non ſum, placuit Cepheia Perſeo
Andromade, patriæ fuſca colore ſuæ.
Et varijs albæ iunguntur ſæpe columbæ:
Et niger à viridi turtur amatur aue.
Si, niſi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua eſt: nulla futura tua eſt.
At mea cum legeres, etiam formoſa videbar:
Vnam iurabas vſque decere loqui.
Cantabam memini (meminerunt omnia amantes)
Oſcula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas: omnique à parte placebam,
Sed tunc præcipuè cum fit amoris opus.
Tunc te plus ſolito laſciuia noſtra iuuabat.
Crebraq́ue mobilitas, aptaq́ue verba ioco:
* Et, quod, vbi amborum fuerat confuſa voluptas:
Plurimus in laſſo corpore languor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt noua præda puellæ:
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis eſſe volo.
* Nec vos erronem tellure remittite noſtrum.

DOMIT. GRANDIVS) Nam, vt diximus ex Fabio, magnificus eſt eloquentia, & grandiloquus. Sappho ſe inferiorẽ eſſe negat, quia.ſ.tm̃ aſſequatur ſuauitate carminis, quantum ille granditate. [Si mihi difficilis) Omnia ſingulatim diluit, quæ obijci poterant, vt non amaret, aliaq́ue exemplis defendit, alia rõne cõtraria. Incipit ab eo, quod firmiſſimum eſt in aduerſario, ꝙ formoſa non ſit, quod diluit, & tranſferendo crimen in naturã, quæ ſibi formam negarit, & opponendo ingenij laudem, quæ plus amari poteſt, q̃ ipſa forma. [Nec me deſpicias) Hic oſtendit, qũo rependit, & reparat, nã breuitatẽ formæ, famæ (vt ait) celebritate extendit, q̃q̃ alluſio videri poteſt non debuiſſe maius corpus formari ſub biſſyllabo nomine, & tam breui, vt qđ certa rõne excuſare non poteſt, ingenua quadam vrbanitate eleuet. [Cãdida ſi non ſum) Andromede Cephei Æthiopũ regis filia à Perſeo, notiſſima fabula, amata eſt, & ipſa liberata nullis precibus parentum potuit retineri (vt ſcribit Hyginus) quo minus Perſeum liberatorem ſequeretur, relata in cœlũ Mineruæ beneficio, veſtigia vinculorum, quibus expoſita fuit mõſtro, ętate ſua permanſiſſe ſcribit Plinius in Iope portu, vbi illud mõſtrum fabuloſum celebratur, cuius oſſa Roma relata fuiſſe idem eſt auctor. Alibi Ouidius, Andromedam nigris Perſeus portauit ab Indis. Andromede præterea liberta Iuliæ Auguſtæ paruitate corporis inſignis, nam duos pedes non exceſſit, & palmũ. De Perſeo multa recitauimus ex græcis auctoribus in cõment. Siluarũ, in eum verſum, Fluctiuagus volucrem comebat Perſea Dyctis. illud adde, quod Pherecydes ſcripſit Perſeum Argos rediiſſe cum Cyclopibus, matre Danaë, & Andromede vxore, & cũ patrem ex Lariſſa accerſeret, iactu diſci eum vulneraſſe, mortuumq́ue humaſſe ibidem. [Greek illegible]. [Et varijs albæ) Ariſtot. in 7. de hiſt. animalium docet, quæ animalia inter ſe amica ſint, quę itẽ

* Sũ breuis, at nomẽ, quod terras impleat oẽs

* Atque vbi

O vos

inimica. vnde Plinius finem decimi naturalis hiſtoriæ traduxit eo capite, vbi agit de amicitijs, & inimicitijs animalium, vbi ita ſcribit, Rurſus amici pauones, & colũbæ, turtures, & pſitaci, merulæ & turdi, cornix & ardeolę, vbi quod de turture & pſitaco ſcribit, ex ſe tradit, ab Ariſtotele certè nõ accepit. Ouidius idẽ in pſitaco Corynnæ Oẽs, quę liquido libratis in aëre curſus. Tu tñ ante omnes turtur amicè dole. Plena fuit vobis omni cõcordia vita, Et ſtetit ad finẽ longa, tenaxque fides. Ariſtot. in 7. de hiſt. animaliũ ita ſcribit, [Greek illegible]. Aſinus & Spinus inimici inter ſe ſunt. & mox. & merula quoque turturem amat, Plinius Pſitacũ dixit, quemadmodum, quod Plinius tradit eodem libro de Egitho, & Aſino, Ariſtot. de Acanthide & Aſino ſcribit, non de Egitho, cuius alias meminit hic Sappho oſtendit aliorum amantium exemplo ſe, quãuis nigra ſit, à Phaone cãdido amari poſſe, cum aues diuerſorum generũ & coloris naturali quadam iungantur amicitia, vt colũbæ, & pauones. Iunguntur varijs.ſ.auibus, aues aũt variæ ſunt pauones varietate colorem diſtincti, nã de his omnino eſt intelligendum, cum diuerſi generis coniungãtur, vt etiam pſitacus & turtur quod ſequitur. [A viridi aue) A Pſitaco, qui ex India mittitur viridis toto corpore, vt ſcribit Plinius, torque tantùm miniato. De Pſitaco plura leges apud Plinium decimo naturalis hiſtoriæ, eundem Ariſtoteles [Greek illegible] appellat genere fœminino. [Nulla futura tua eſt) Prior pars huius verſus ſub conditione profertur, altera ſub affirmatione. Si, inquit. [Nulla tua eſt futura,) Hoc eſt nullam amabis. [Niſi q̃ facie).i.præſtantia formæ. [Poterit videri digna te).i.conuenire formæ tuæ. [Nulla futura tua eſt) Affirmando negat.i.nullam omnino amabis, nulla.n.tam formoſa eſt, q̃ tu, tum præcipuè his verſibus laſciuiam ſuam ingenuè profitetur, & ſe tribadem fuiſſe, vnde impudicos corporis motus didicerat, & illecebris

tatem

* Eſt n... he, men... ſurãnoi... ipſa fer...

tuo, puellaque appellabatur Clis, quod Suidas ita ſcribit: [illegible] .[Non agitur) Per interrogationē legendum eſt. nam cum propoſuerit fortunā aduerſam in ſe pertinacem eſſe, enumeratis ſingulis incommodis, quaſi probauerit, quod propoſuit, per interrogationē acclamat. [Non'ne noſtra carina).i. noſtræ fortunæ curſus. [Agitur).i. percellitur. [Suo curſu) Sua pertinacia, & ſerie malorum? nā ad id refertur, quod dixerat: An grauis inceptum peragit fortuna tenorem? Et manet in curſu ſemper acerba ſuo? [Non agitur) Interrogatiuè, q.d. agitur. nam etiam ita interrogamus. nō feci? perinde eſt, ac ſi diceres, feci. Vel, non potui abreptum diuellere corpus? cum aūt dicimus, egi: negamus. [Ecce iacent) Miſericordiam mouet ab habitu. [Capilli ſparſi ſine lege) Mulieribus fortunæ miſeratio ſparſi capilli, & funebris ꝓpè dolor. [Sine lege) incōpti, & ſine ordine. [Nec premit articulos) Annulum etiam, inquit, depoſui. nam in dolore abijciebatur etiā à viris, quod fecit omnis nobilitas, cū Cn. Flaminio Libertino patre ædilis creatus eſt, Caio Petilio conſulis filio præterito, equites verò nō annulum, ſed phaleram deponebant in mœrore publico. [Aurū in crinibus) Hom. in xvij. Iliados ſcribit Euphorbū Panthi filium habuiſſe implicitos crinēs auro, & argēto. Propterea Plinius dubitat an vſus auri cœperit à viris, an mulieribus, cum de viro illud Homerus affirmet, nec antiquius extet in muliere exemplum, ipſe tn̄ Homeri carmen non indicat, nec nominat Euphorbum. [Rore Arabo).i. myrrha, qua vncti crines myrrhei dicuntur. Horat. Dic & argutæ properet Neeræ Myrrheum nodo cohibere crinem. de myrrha alibi diximus.

Ascen TV quoque) Implorat auxilium Veneris, cuius præclarum erat in Erycē monte Siciliæ templum, eiusq́ue ſe vatem dicit, eo ꝙ ſæpe laſciuos cantauerit amores. Oſtendit præterea, quod & ſuperiores ferè Heroides, malorum ſuorum ſeriem, qua ſi generi ſuo fatalem. [Sex mihi natales.) Ordo eſt. [Sex natales).ſ. dies. i. ſex anni. [Ierant).i. tranſierant mihi. [Cum oſſa parenti).i. patris mei. [Lecta).i. collecta ex rogo. [Bibere meas lacrymas) Quas. ſ. infudi. [Ante diem).i. maturum tempus, ſicut, ſed cadat ante diem. Æneid. iiij. [Quaſque malè amiſit, nunc malè quærit opes) Id vſu venire ſolet, vt in filio prodigo nobis depinxit ſaluator. Et ideo, quia (vt dicit alibi) Non minor eſt, virtus, q̃ quærere, parta tueri, monendi ſunt iuuenes, ne ſua dilapident, aut prodigant. [Ecce iacent) Vt commiſerationem excitet, recitat negligentiam cultus ſui. [Rore Arabo).i. myrrha, dicitur autem hic Arabus, a, um. & Arabs, ſed hic Gentile nomē pro patrio vſurpauit. i. pro Arabico. [Cor eſt violabile &c.) Hic patet monoſyllabum cor aliquando produci.

Domit. SIVE ita naſcenti) Ex diſciplina mathematicorum, qui dn̄t hominem ſortiri vitam ab ineunte ætate. [Sorores) Parcæ, quæ tres ſunt notæ carmine Heſiodi, & noſtrorum cōſenſu. pro fatis ab Homero accipiuntur & alibi, & vbi Alcinous ait: [illegible]. quod Plato quoque in legibus oſtendit. [Abeunt ſtudia in mores).i. ſiue formamus mores ſtudijs, in quibus verſamur. [Thalia) Studiū poëtices. Muſæ Ardalides etiā appellatæ ſunt, vt aliquid afferamus non omnibus notum, ab Ardalo Vulcani filio, qui eum ad Thoërenios tibiam & muſas detuliſſet, eas ita appellauit. Arcades negant Erato eſſe muſam: ſed vatem fuiſſe aiunt nupſerit Arcadi Caliſtus filio Ægyptij tres tn̄ vates colunt, Sibyllam, Herophilen, & Saben. [Fila ſeuera) Alluſio eſt ad parcas, quæ vitam humanam nere dn̄r. [Seuera) Pertinacia. [Abſtulit) Rapuit allectā in amorē, deiecitq́; mentem, & conſilium. [Rapes) Nam Aurora Cephalū, cuius amore capta eſt, rapuit: abduxitq́; per auras. Ouid. Lutea mane videt pulſis Aurora tenebris, Inuitumq́; rapit. ea deſerta ad procrin eſt reuerſus, quā inſcius interemit. nota fabula, Ouidij ꝓſertim carmine in fine artis. Hyginus quædam fabuloſiora addit, quāuis ex hiſtoria videantur.

* facit.

* haud.

*O decus.

* Verū vt amare ſinas.

* Et modo dixiſſes:

* Admoneat, quod tu pignus

* Aliqui legūt diſcedas, ex affectu optantis fœmina, ac ſi dicat, qui vt nunquam diſcedat, et abeat à me opto.

Siue ita naſcenti legem dixere ſorores:
Hæc data ſunt vitæ fila ſeuera meæ.
Siue abeunt ſtudia in mores, arteſque magiſtras:
Ingenium nobis molle Thaleia * dedit.
Quid mirum, ſi me primæ lanuginis ætas
Abſtulit, atque anni, quos vir amare poteſt?
Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora, timebam:
Et faceres: ſed te prima rapina tenet.
Hunc ſi conſpiciat, quæ conſpicit omnia, Phœbe:
Iuſſus erit ſomnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru vexiſſet eburno:
Sed videt * & Marti poſſe placere ſuo.
O nec adhuc iuuenis, nec iam puer, vtilis ætas,
* O decus, atque æui gloria magna tui.
Huc ades: inque ſinus formoſe relabere noſtros,
Non vt ames oro, * ſed te amare ſinas.
Scribimus: & lacrymis oculi rorantur obortis:
Aſpice quàm ſit in hoc multa litura loco.
Si tam certus eras hinc ire, modeſtius iſſes,
* Si mihi dixiſſes, Leſbi puella vale.
Non tecum lacrymas, non oſcula * ſumma tuliſti,
Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum eſt, niſi tantum iniuria: nec te
* Admoneat, quod tu munus amantis habet.
Non mandata dedi: neque enim mandata dediſſem
Vlla: niſi, vt nolles immemor eſſe mei.
Per tibi, qui nunquam longè * diſcedit, amorem:
Perque nouem iuro, numina noſtra, deas:
Cum mihi neſcio quis, fugiunt tua gaudia, dixit:
Nec me flere diu, nec potuiſſe loqui.

gibus Perſidis vicenos dētes elephantorum ſingulis pendebāt, vt Herodotus ſcribit, id aūt fuit ccc. decimo anno ab v.c. [Huc ades) Blandientis eſt mulieris, & amanter geſtientis. [Rorātur) Guttis humectantur: id.n. proprium eſt rorare hoc loco. non dixit aſpice quantum multa litura. nam dicere ſolemus, & debemus q̃ multa litura. [Hoc loco) Hac parte epiſtolæ, quę oblitterata eſt manantibus lacrymis. Plinius profectò in oculis animus inhabitat, ardent, incendūtur, humectant, cōniuent, hinc illæ miſericordiæ lacrymæ, hos cum oſculamur: animū ipſum videmur attingere, hinc fletus, & rigantes ora riui. quis ille humor eſt in dolore tam fœcūdus, & paratus? Superiorem aūt verſum ita leges mea quidem ſentētia: Nō vt ames oro, ſed te amare ſinas. [Lacrymis obortis) Inter ſcribendum exortis, ita illud Virgil. de Didone, Sinus lacrymis impleuit obortis, in ſermone ſcilicet. [Si tam certus eras) Accuſat ruſticitatem, ꝙ ſe diſcedēs ne ſalutauerit quidem. [Leſbi puella) Hæc erat appellatio ſine vllo amoris indicio, ſaltem ſi non proprio nomine, aut amicā appellans, dixiſſes, Leſbi puella vale. [Oſcula) Et in ijs ſua eſt laſciuia, cum oſcula columbarū dixit Martialis, impudicū oſculum intellexit. nam columbæ

[Hunc ſi cōſpiciat) Alludit ad fabulam Endymionis, qui qm̄ primus curſum Lunæ deprehendit (vt ait Plinius) dictus eſt dilectus fuiſſe a Luna, quem dormientē oſculabatur. huius ſepulturam oſtendi, ait Strabo, ad Latmium mōtem Cariæ in quodam antro, vbi eſt mons pediculorum, vt ſcribit Hecateus. plura de hoc in cōmentarijs Syluarum diximus. [Iuſſus erit continuare ſomnos) Curabit.n. Luna, vt ſemper dormiat Phaon, qui formoſior eſt, vt hunc oſculetur. Nimirum hunc locum accepit Ouidius ex poëmate Sapphus: nam apud Græcum ſcriptorem ita legitur, [illegible]. [Curru Eburno) Argenteum currum tribuūt Lunæ poëtę, qm̄ illi argenteum dicatum ſit, vt ſcrib. Euſtathius: eburnum Veneri. ebur aūt Æthyopibus etiam in precio, qui re-

oſculantur proprio ritu, antequam miſceantur ratio, inquit, familiaritatis hoc ordine abs te implenda fuit, vt ſalutares, tum noſtra acciperes oſcula: denique munera. [Quod dolitura fui) Non timui diſceſſum tuum ob quem eram dolitura. [Iniuria) Quod, ſcilicet me deſeruiſti. ad concubitum referre nō placet: eo enim Sappho alibi geſtit: & in mœrore eius memoriam repetit. [Nec te admoneat, quod, tu munus amantis habes) Cauſam oſtēdit, quare munera diſcedentibus amicis dari, accipiq́, ſoleant: vt. ſ. ſint monumenta amici abſentis: cuius repræſentent memoriam: ſed nec tu, reliquit, reliquiſti mihi aliquid diſcedens præter iniuriam: quæ ſum deſerta: nec à nobis accepiſti. quod te admonere poſſit mei abſentis. [Itaq; leges, admoneat, vt dicat: nec te pōt admonere. [Amantis).i. mei munus, quod habes: nullum enim diſcedens accepiſti: ad coitum referre non placet. Quid.n. ſenſus eſt? nec ego admonui te: quod tu habes

bes munus amantis.i.coitu neceſſe eſt ſuperioribus conueniat, vbi ait, eum nihil ſibi reliquiſſe, & hic dicat eundem nihil à ſe ac cepiſſe, quod abſentis monumentum ſit. [Per tibi qui nũquam) Iurat per numina proxima qui ac primùm in inuidiam obijcit. Iuro, inquit, tibi per amorem, qui nunquam longè diſcedit: vt ad id referatur, quãuis ipſe procul diſcedas, hic ſemper ꝓximus eſt, nam ſemper amo. [Per) Eſt iurantis particula: quæ nunq̃ ſine accuſatiuo effertur. nam illud Virgilianum. [Per tibi,) Si qua eſt, quæ reſtet adhuc mortalibus uſquam Intemerata fides, idem eſt, ac ſi dixiſſet, per fidem, ſi qua eſt &c. ſed antiqua ſimplicitate relatiuum, nomenque conſonant. [Cum mihi) Simplicitate narrationis fidem, quam iuramẽto parauerat omni ex parte implet, nam ita narrat, vt non aliter accidiſſe credibile ſit.

ASCEN. SIVE abeunt ſtudia in mores) Quia conſuetudo eſt altera natura, ſtudendum eſt ergo quamprimũ rebus honeſtis, qđ ſeſe non feciſſe fatetur, & dolet. [Quid mirum &c.) Purgat errorẽ ſuum cũ laude Phaonis, tam.n. illum formoſum, atque amabilẽ ꝓdicat, vt non potuiſſet eum nõ amare, in ea pſertim ętate, qua et ab Aurora amari potuiſſet vt Cephalus, & a Luna, vt Endymiõ, & à Venere, vt Mars. [Litura) A lino ſupinũ litum corripitur, vnde & litera corripi debuit, ſed t, geminatur ſicut in quattuor, quottidie, rettulimus eadẽ de cauſa. [Modeſtius iſſes).i. ne potuiſſes, aut debuiſſes. [Lesbi puel.) Vocatiuus eſt a nominatiuo Lesbis Lesbidos, & ita corripitur vltima quę genitiui caſus a noiatiuo Lesbos ꝑduceretur. [Denique nõ timui, &c.) Sic iiij. Æn. Dido. Hũc ego ſi potui tm̃ ſperare dolorem, Et perferre ſoror potero. Quia vt dicit D. Gregorius, Tela præuiſa minus lędere ſolent. [Per tibi qui nunq̃ &c.) Iuramenta ſolent a poëtis deligi apta perſonis, & negocijs, vt nautæ per maria, vt Palinurus: Maria aſpera iuro. Parente per ſalutem filiorum, vt Per caput hoc iuro, per quod pater ante ſolebat, viri fortes per dexteram, & hic amans per amorem, quem dixit nunq̃ longè diſcedere, aut quem eum ſibi præſtò habet, aut quia ſubito puniat perfidos. [Perq; nouem iuro numina noſtra deas) Quia & ipſa vates per muſas iurat. [Cum) Antiqui u, in o, vertebant, vt voltus, vortex, vorto, ſed nunc volunt temporis quum ſcribi, cum tamen antiqui nunquam u, geminarent, ſcribentes in nominatiuo ſeruos, dauos, auos &c. Nec peccet, qui indifferenter, cum, ſcribat.

DOMIT. NON aliter) Per comparationẽ doloris magnitudinẽ exprimit, & quaſi rei probatę cumulum addit. [Pia mater) Non tm̃ mater, ſed quę pia etiam eſt, & vnice filium amauit. [Corpus inane) Cadauer vacuũ anima. [Rogos extructos) Rogus conſtruebatur lignis cõgeſtis in vnũ vnde ſtrues lignorum dr̃, de quo hoc carmen extat legis xij. tabularum. Hoc plus ne facito: rogum aſcia ne polito. Olim in terra ponebantur mortui, etiã apud Romanos, & poſtea, quãuis cremari inſtituta ſit, multæ familiæ priſcum ritũ ſeruabãt, vt Cornelij Patritij, ex quorũ familia nemo crematus eſt antẽ Syllam: qđ de ſe iuſſit, veritus ne cadauer erueretur à Marianis: nam ipſe C. Marij ſitas reliquias apud Anienem victor diſſipari iuſſerat., hoc eſt qđ Plin. ſub obſcurẽ in vij. ſcribit: apertius Cic. in legib. [Gaudet, & è noſtro) Mouet miſericordiam, cũ oſtendit fortunam ſuam ludibrio eſſe aduerſarijs. [Creſcit) Exhilaratur, ſumit aĩos. [Quid dolet hæc?) Verba Charaxi inſultantis ſorori, & acerbè obiurgantis amoris turpitudinẽ. [Filia) Ad id refert, quod dixit antea, ſe non minus dolere, quam quæ luget filiũ amiſſum, cui addit teſtimoniũ fratris. Is.n. cum videat tm̃ eius mœrorem, quantus in filij funere eſſe ſolet: innuens eam alia de cauſa dolere, quæ quidem turpis eſt. Non debet, inquit, tantopere angi: nec hic mœror eſt pro filia, quæ quidem viuit, hæc aũt fuit filia Cercolæ, & Sapphus. [Non veniũt in idem) Eſt præmunitio eorum, quæ dictum eſt ſententia ſimplex. eadem ſolet proferri cum rõne, vt illud. In omni certamine, qui opulentior eſt, etiam ſi accipit iniuriam, tñ qm̃ plus poteſt, facere vr̃, Duplex eſt, vt illud Terentianum, Obſequiũ amicos, veritas odium parit. In oratione aũt ſententiæ ſunt tanq̃ lumina, minus crebræ apud antiquos, ſed poſtea corrupta eloquentia nimis vſurpatæ ſunt quod inuidioſè in Senecam vtputo, dixit Fabius. [Veniunt in idem) Idem non poteſt pudoris hr̃e rationem, & dare operam amori. alibi Ouid. in epiſt. Phædræ. Quid deceat, non videt vllus amans. [Omne vulgus videbat).ſ. me. & tñ ſup. ego negligebam: non.n. poteram ſeruire pudori, cũ tam perdite amarem. [Tu mihi cura Phaon).i. negligo oẽs, nec me eoꝝ pudet: tui.n. amori legibus indulgeo Phaon. [Illic te inuenio) In ſomnijs ſaltẽ te amplector, ſomnia interpretari Plin. ſcrib. Amphictyonem docuiſſe, de qua ſcientia Chryſippus, & Antipater libros ediderũt, vt ex interpretatione Antiphontis apparet, qui hæc exponebant, cõiectores ſunt appellati. [Non ſatis lõga) Nam ſtatim expergiſcor. Idem Hero ad Leandrum: Me miſeram breuis hæc eſt & non vera voluptas. Quam epiſtolam non eſſe Ouidij, certa rõne docuimus: nam nec, quæ legitur Paridis ad Helenam, nec quæ Helenæ ad Paridem, nec quæ Leandri ad Hero, nec quæ Herus ad Leandrũ: nec quæ Acontij ad Cydippen, aut Cydippes ad Acõtium: ab Ouidio vnq̃ ſcripta fuit, quod ipſe aperte teſtatur: nam ad Macrum ſcribens ait ſe dictaſſe literas nomine Heroidũ, Helenæ, Medeæ, Canaces, & aliarum. Quod Paris, & Machareus, & qđ malè gratus Iaſon, Hippolytiq; parens, Hippolytusq; legat, nomine verò vtroꝝ Sabinus epiſtola confinxit, quod ibidẽ teſtatur, Quã cito de toto rediit celer orbe Sabinus, Scriptaque diuerſis retulit ille locis, ſi ergo prius ſcripſit Helena ex Ouidio poſteaq; rñdit Paris ex Sabino: quo pñt eſſe Ouidij? nã Helena hic nõ ſcribit, ſed rñdet, & Paris non rñdet, ſed prior ſcribit, nimirum hæ epiſtolæ adulterinæ ſunt, & eodem penè ſtylo ab aliquo ſcriptæ, quo reliquæ, quæ falſò ad Ouid. referũtur. [Ora vigilant ſenſibus meis) Non aliter, inqt, loquor, & exprimo, qđ ſentio, q̃ ſi vigilarem nã reliqua corporis ſopita, os vigilat ad verba exprimẽda. [Sẽſibus) Sẽſus, & ſenſa dixerũt antiqui, quę aĩo cõcipimus, auctor Fabius. [Titã) Sol à Titea matre, vt nõnulli putant. Idẽ Hyperion à patre Hypione, auctor Diodorus. [Antra, nemusq;) Per cõmemorationẽ loci miſerationẽ facit, q locus frequẽtiſſimus eſt apud Virgil. [Proſint) Lenire poſſint deſideriũ meũ. [Inops men.) Amẽs. [Erichtho) Maga celebrata ẽt carmine Luc. incãtatione potẽtiſſima, antẽ idẽ nomẽ ab Ouid. vſurpatũ. [Pẽdẽtia) Sublimia. [Inſtar) Nõ minoris ꝑtij apud me erãt. [Marmoris Myg.) Mygdonia Phrygiã terminat à Meridiõali latere vñ Mygdoniũ ꝓ Phrygio accipimus. Papin. i ſiluis de Tithono, Mygdonij Liliiq; ſenu. marmor itẽ Mygdoniũ Phrygiũ itelligimus, qđ ꝑtij magni erat, & idẽ Sinaticũ dicebat. de hoc plura ſcripſimus i cõmen. Siluaꝝ

Et lacrymæ deerant oculis, & * lingua palato:
Aſtrictum gelido frigore pectus erat.
* Poſtquam ſe dolor imminuit: mea pectora planxi,
Nec puduit * ſciſſis exululare comis:
Non aliter, quàm ſi nati pia mater adempti
Portet ad extructos corpus inane rogos.
Gaudet, & è noſtro creſcit mœrore * Charaxus
Frater: & antè oculos itque, reditque meos.
Vtque pudenda mei videatur cauſa doloris:
Quid dolet hæc? certè filia viuit, ait.
Non veniunt in idem, pudor, atque amor: oẽ videbat
Vulgus: eram lacero pectus aperta ſinu.
Tu mihi cura Phaon: te ſomnia noſtra reducunt,
Somnia formoſo candidiora die.
Illic te inuenio: quanquam regionibus abſis?
Sed non longa ſatis gaudia ſomnus habet.
Sæpe tuos noſtra ceruice onerare lacertos?
Sæpe tuæ videor ſuppoſuiſſe meos.
Oſcula cognoſco: quæ tu committere linguæ,
Aptaque conſueras accipere, apta dare.
Blandior interdum: veriſque ſimillima verba
Eloquor: & vigilant ſenſibus ora meis.
* Vlteriora pudet narrare: ſed omnia fiunt:
Et iuuat: & ſine te non licet eſſe mihi.
At cum ſe Titan oſtendit, & omnia ſecum:
Tam cito me ſomnos deſtituiſſe queror.
Antra, nemusq; peto: tanq̃ nemus, antraq; proſint:
Conſcia delitijs illa fuere meis.
Illuc mentis inops, vt quàm furialis Erichthò
Impulit: in collo crine iacente feror.
Antra vident oculi ſcabro pendentia tofo.
Quæ mihi Migdonij marmoris inſtar erant.
Inuenio ſiluam: quæ ſæpe cubilia nobis

* Sic & in Canace, tũt de mũ pectora plãxi et Medea. Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte. al. verò l. nec pectora plãgi.

* Vlterius pudet hic narrare

* Verba

* Ruptis

* Charaxes

Mygdonia

Mygdonia item coniungit Plinius cum Macedonia. erat præterea lapis phrygius gleba, quędā pumicoſa, quæ vrebatur perſuſa vino apta tingendis veſtibus. Sappho marmorijs Lesbij non meminit. nam id liuidius erat, verſicolores maculas habens.

ASCEN. PLANXI).i.percuſſi. [Creſcit noſtro mœrore) Vne Sinon Æneid.ij. Hoc Ithachus velit, & magno mercentur Athridæ. Graois.n.dolor eſt, cū mala noſtra inimicis gaudio ſunt, & nos illis ludibrio, ait ergo Charaxus. [Quid dolet).ſ. ſoror mea, quæ meos amores olim tā ſeuere taxauit, atque vituperauit? certè nō dolet mortem filiæ, qa filia viuit, q.d. agnoſco eā amore perditam. Et ſi dicat Phaon, eam ſibi dolorem feciſſe, qa non texerat amores: rñdet, Non veniunt in idem pudor atque amor. [Tu mihi cura Phaon) Docet vt redametur, ſe vehemētiſſimè amare, ita vt ſicut Terētianus Phædria à Thaide expoſtulas. Nil aliud expoſtulet, nec vigilās cogitet. Vehementis aūt amoris indicium eſt, cū & in ſomnis occurrit dilectus. [Formoſo die) Quia luce nihil pulchrius, aut amabilius, & tñ quia p noctem fruitur p imaginationem pñtia amici, pręfert noctem diei. legendū puto formoſo non formoſa, non q diem ēt nocti cōdiſtinctum non inueniam in fœminino genere. Nam Maro dicit lib.v. Poſtera cū primo ſtellas Oriente fugarat Clara dies &c. ſed qa vnius vocalis ſic vitatur concurſus. [Cōmittere lin.) vt.ſ. laſciuius exequator, quæ cōfeſſio in fœmina pudica indecora eſſet. [Conſuerat) Pro conſueueras, nec verſus patitur, vt cōſueueras legatur. [Omnia ſiunt) Etiā coitus. [Antra, nemusq; pero tanq̃ nemus) Sic Maro in Bucol. Iam mihi p rupes videor, luco-que ſonantes Ire libet Partho torquere Cydonia cornu Spicula, tanq̃ hæc ſit noſtri medicina furori. [Vt q̃).i. vtpoſē, q̃ furialis Erichtho.i. venefica, & incātatrix illa, aut illius ſimilis impulit. [Scabro tropho) ſic in Georg. Et trophus ſcaber, q quia ſcaber, & aſper eſt, purgādis vaſis conuenit. [Inſtar).i. in ſtatū, & valorem, aut ęquipollentiam. [Marmoris Mygdonij).i. Phrygij.

DOMIT. COMA) Multis frondibus: trāſlatio eſt grauę pulchritudinis. [Dos erat).i. preciū loci. [Grata pr.) A mutatione fortunæ excitat miſericordiam. [Poſitis frondibus) Huius carminis hic mihi ſenſus vř, omnia mœrent, & ſilua, quæ in doloris indiciū frondes depoſuit, & aues, quæ ne vocem quidem emittunt conquerendo calamitatem noſtram, vt eo ſilentio maior dolor deſignetur. Sola reliquæ aues ſilent, ſola Philumela conqueritur, dolens.ſ. q virum Tereum nō potius interfecerit, q̃ Ityn filium, eundem Itylum appellat Catullus: Qualia ſub denſis ramorū concinit vmbris Daulias abſumpti fata gemens Ityli. Varro, & noſtri oēs aiunt Philumelā verſam eſſe in luſciniam, & Prognē matrem Itys in hirundinem. Ouid. hic accipit Prognen verſam eſſe in Philumelam: quod præterea Græci nonnulli tradunt, & Probus grāmaticus in Buc. Virg. [Daulias ales) Thucidides ij. hiſt. ſcrib. Tereum imperium tenuiſſe in Phocide, vnde (vt ait) Philumela à multis poetis Daulias cognominata eſt. Daulia aūt appidum appellatum eſt à denſitate arbuſtorū, nam δαυλὸν denſum ſignificat. Homerus non Dauliā, ſed Daulida ſcribit. Strabo Thucididi aſſentitur ſed eum varia ſenſiſſe, putat. ait.n. illum ſcribere rē geſtam fuiſſe ad Megaram, In quo veniam dabit ſi Thucydidis verbis refelletur, is.n. ita ſcribit in ij. hiſt. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Δαυλίᾳ τῆς φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ τηρεὺς ᾤκει τότε ὑπὸ θρᾳκῶν οἰκουμένης. Et in carmine ad Liuiā, Talis in vmbroſis miris: nūc denique ſiluis Deflet Threicium Daulias ales Ityn. [Non vltra prius) Quòd potius non interfecerit Tereum maritum: quam Ityn filium. [Hactenus vt media).i. vſque ad mediam noctem, donec omnia ſilent. [Numen) Genium, qui tam loci, q̃ hominis Deus eſt. [Lotos) Arbor in Africa inſignis, de qua Plinius multa. eius fructu veſcuntur Africæ populi Lotophagi inde nominati. obliuionem is cibus facit, inde diſcedendi, quod nonnullis socijs ſuis accidiſſe Vlyſſes refert apud Homerum, eadem aptiſſima eſt tibijs, inde apud Propertiū, Silium Italicum, Martialem, Loton pro tibia expoſuimus. Lotos itē (vt idem ſcribit) herba, quæ ſubnaſcitur deorū voluptati, eandem dixerunt fabam gręcam. De ſex lotis, quæ in ædibus Craſſi erant, vnde nobile illud

** Aliqui cū bibit legūt vt ſit ſenſus incubuiſſe ſe in locum frequentius vbi antè iacuerat cū interim herba, locusq; antè illi gratus exciperet ſuas lacrymas, quæ fluerent ad phaonis memoriam.*
** In nō nullis exēplis, in alijs expandit.*
** Antè oculos viſa eſt Naïs adeſſe meos. In alijs quibus et legitur. Formoſus puer eſt viſus adeſſe mihi.*

Præbuit: * & multa texit opaca coma.
Sed non inuenio ſiluæque, dominum meumque.
Vile ſolum locus eſt: dos erat ille loci.
Cognoui preſſas noti mihi ceſpitis herbas:
De noſtro curuum pondere gramen erat.
Incubui: tetigique locum, qua parte fuiſti:
* Grata prius lacrymas combibit herba meas.
Quin etiam rami poſitis lugere videntur
Frondibus: & * nullæ dulce queruntur aues.
Sola virum non * vlta piè meſtiſsima mater
Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.
Ales Ityn, Sappho deſertos cantat amores:
Hactenus: * vt media cetera nocte ſilent.
Eſt nitidus, vitreoque magis per lucidus * amne,
Fons ſacer: hunc multi numen habere putant.
Quem ſupra ramos * extendit aquatica lotos
* Vna nemus: tenero ceſpite terra viret.
Hic ego cum laſſos poſuiſſem flebilis artus:
* Conſtitit ante oculos Naias vna meos.
Conſtitit: & dixit, * quoniam non ignibus æquis
Vreris: Ambracia eſt terra petenda tibi.
Phœbus ab excelſo, quantum patet, aſpicit æquor:
Actæum populi, Leucadiumque vocant.
Hinc ſe Deucalion Pyrrhæ ſuccenſus amore
Miſit: & illæſo corpore preſsit aquas.
* Nec mora: iuſſus amans tetigit lætiſsima Pyrrhæ
Pectora: Deucalion igne leuatus erat.
Hanc legem locus ille tenet: pete protinus altam
Leucada: nec ſaxo deſiluiſſe time.
Vt monuit: cum voce abijt. ego territa ſurgo:
Nec grauidæ lacrymas continuere genæ.
Ibimus ò Nymphe: monſtrataque ſaxa petemus:
Sit procul inſano victus amore timor.
Quidquid erit, melius quàm nunc erit: aura ſubito:
Et mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoque mollis amor pennas ſuppone cadenti:
Ne ſim Leucadiæ mortua crimen aquæ.

iurgium cum Cn. Domitio refertur, diximus in cōmentarijs ſiluarum. [Aquatica) Quę gaudet aqua. alibi Ouidius, Amnicolæque ſimul ſalices, & aquatica lotos. [Vna nemus).i. ſola Lotos facit nemus ramis ſuis. [Phębus) Ad templum actiacū, quod in ſinu ambracio eſt, petra prærupta eſſe ferebatur, vnde qui ſe demitterent in mare, amoris flāma leuarentur, id egit prima Sappho, vt ex Menandri teſtimonio Strabo affirmat. nā Menander ita ſcribit, præruptā nacta in tranſitu petram Cupidinis œſtro percita è ſummo p̄ceps ruit ex animi tui ſententia rex imperioſe. Alij Cephalum Athenis profugum, Deionei filium tyrannū Acarnanum captum amore Ptaolæ Deionei filiæ: primū id legiſſe autumant. Ouidius Deucalioni id tribuit, mos certè patrius Leucadis māſit, vt in Apollinis ſacrificio ſontem aliquem è ſpecula deijcerent, auertendę numinis gratia, ſed pennas addebant, multisq; nauiculis cadentem conabātur eſcipere, vt ita ſeruatum, & incolumem extra patrios fines mitterent. [Phœbus) Ex tēplo ſuo. [Actæum) A litore, Actiacum à promontorio. leges plura de hoc apud Strabonem, & Plutarchum, Plinius ita ſcribit, Acarnania antè Curetis, & in ora ipſa colonia Auguſti, actium cum templo Apollinis nobili, ac ciuitate libera Nicopolitana. & paulò pòſt, Leucadia ipſa peninſula quōdam Neritos, huius antè meminerat Homerus ex perſona Laërtis, & affirmauerat Strabo. [Nec mora) Et ſtatim. [Lætiſſima pectora) Quę prius contemnebant amantem.i. viciſsim Pyrrha cœpit amare Deucalionē iam vacuum flāma, vnde ipſa torquebatur. [Abijt cū voce).i. ſiluit, nec poſtea vſquam apparuit. [Timor) Deijciendi ſe de ſaxo. [Quidquid erit) Nō vult ſibi ominari mortem ſed tñ eam poſtponit pręſenti calamitati. [Aura ſubito) Per auerſionem miſericordiam mouet, cū & abſentes appellant, & non reſponſuros. [Subito) Corpus cū demittetur. [Et mea nō magnum) A poſſibili ſeu facili ſuadet, potero, inquit, ſuſtineri, nam corpus leue eſt, & ſum parua. [Tu quoque mollis amor) Cupidinem inuocat, non tam numen propitium, q̃ ad hiſtoria alludēs, de qua antè dictum eſt. nam Leucadij cū ſontem demittebant, addebant pēnas, ne caſu periret. [Ne ſim crimē aquæ) Inuidia, & infamia. [Mortua) Si moriar.

** & m... ſu ... opaca ... mu.*
** mille ...*
** Vlta prius.*
** & ...*
** Am...*
** Dom... tus ... gnouit ... vnda ... mus.*
** quid... nūc V... qua v...*
** Nec m... ra, ve... ſus am... fugit L... tiſſima... merſi.*

ASCEN. MVLTA Coma) .i. fronde, quæ arborum coma eſt. [Dos loci) .i. decus, & precium. [Queruntur) .i. querulam vocem edũt. [Dulce) .i. dulciter, ac cum dulcedine, vt mirum ſit etiam q̃dere las in auibus ſuaues eſſe, ſicut lacrymæ in formoſo vultu decoræ. [Sola.) Ordo eſt. [Sola Daulias ales) .i. ita his, videlicet Progne, ſm hunc locum, exiſtens mater mœſtiſſima. [Non vltra prius virum) .i. quia non prius animaduertit in virum, q̃ filium illi epulandum occiderit. [Concinit) .ſ. querula. [Ityo) .ſ. filium. [Iſmarium) .i. Thracium. [Ales Ityn) Supple decantat, ab inferiore zeugma. [Eſt nitidus, vitroque magis perlucidus amnis) Per phantaſiam dicit ſibi ad fontem decumbenti apparuiſſe formoſum puerum, videlicet Cupidinem, ſeu amorem cohortantem, vt ſe præcipitem daret de rupe in mare, Ambracium, quod etiã feciſſe legitur amoris impatientia. Fingitur autem is locus eius naturæ, vt qui ſe illinc præcipitem dederit cura leuetur amorũ, quod re vera hic contingit, qui ſibi necem conciſcant, qua mors vltima cura rerum eſt. [Ibimus ò nymphæ) Nam ad fontem dormiens id dixit, vbi nymphæ ſemper eſſe putantur. Et ſi dicatur dubius eſſe euentus rei, cum & necari verò ſimilius, quam leuari curis, ſit, reſpondet. [Quidquid erit, melius, q̃ nunc erit.) Quia etiam mori melius erit, quam in tali cura viuere. ſed ex Homero Virgil. 6. Æneid. de iis, qui ſeſe interemerunt, dicit cũ admiratione, Quam vellent æthere in alto Nunc & pauperiẽ, & duros perferre labores. Fata obſtant &c.

Inde chelyn Phœbo, cõmmunia munera, ponam:
Et ſub ea verſus vnus & alter erit.
Grata lyram poſuit tibi Phœbe * poëtria Sappho:
Conuenit illa mihi: conuenit illa tibi.
Cur tamen Actiacas miſeram me mittis ad horas?
Cum profugum poſſis inde referre pedem.
Tu mihi Leucadia potes eſſe ſalubrior vnda:
Et formæ meritis tu mihi Phœbus eris.
An potes ò ſcopulis, vndaque ferocior illa,
Si moriar, titulum mortis habere meæ?
* Ah quanto melius iungi mea pectora tecum,
Quàm poterant ſaxis præcipitanda dari.
Hæc ſunt illa Phaon: quæ tu laudare ſolebas:
Viſaque ſunt toties ingenioſa tibi.
Nunc vellem facunda forem: dolor artibus obſtat:
Ingeniumque meis ſubſtitit omne malis.
Non mihi reſpondent veteres in carmina vires:
Plectra dolore * iacent: muta dolore lyra eſt.
Lesbides æquoreæ, nupturaque nuptaque proles:
Lesbides Aeolia nomina dicta lyra:
Lesbides, infamem quæ me feciſtis * amatæ:
Deſinite ad citharas turba venire meas.
Abſtulit omne Phaon: quod vobis antè placebat:
Me miſeram, dixi * quem modò penè, meus.
Efficite vt redeat: vates quoque ueſtra redibit.
Ingenio vires ille dat, ille rapit.
* Ecquid ago precibus? pectuſque agreſte mouetur?
An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
Hoc te, ſi ſaperes, lente decebat opus.
Siue redis: puppique tuæ votiua * paramus
Munera: quid laceras pectora noſtra mora?
Solue ratem: Venus orta mari, mare præſtat amanti:
Aura dabit curſum: tu modo ſolue ratem.
Ipſe gubernabit reſidens in puppe Cupido:
Ipſe dabit tenera vela, legetque manu.
Siue iuuat longè fugiſſe Pelaſgida Sappho:
(Non tamen inuenies, cur ego digna fuga.)
* O ſaltem miſeræ crudelis epiſtola dicat:
Vt mihi Leucadiæ fata petantur aquæ.

DOMIT. INDE chelyn Phœbo) Chelyn citharam dixerunt, qm̃ ἐκ χελώνης .i. teſtudine primum eam formauerit Mercurius: vnde & teſtudo dicitur. hi aũt duo verſus dum parum intelligũtur erroris cauſam præbuerunt nõnullis legentibus Ouidij verſum ad Macrum, vbi cum de Sabini epiſtola ſcriberet nomine Phaonis ad Sappho ita ait: Dat votã Phœbo Lesbis amica lyram. i. Sappho accepit literas à Phaone eum non rediturum, propterea ſe deiecit ex Leucade, & amore liberata dedit lyram Apollini, quam ei nuncupauerat: his .ſ. duobus verſibus. [Cõmunia) Conuenientia mihi, & Phœbo. Poëtica à græcis ποιητρία dicitur ab Herodoto ita ſcribitur: ἐν μέλει σαπφὼ πολλὰ κατεκερτόμησέ μιν. [Grata) Quòd tuo numine ſeruata eſt incolumis, & amore liberata vates tua. [Lyram) Primus fecit Mercurius, vt antè diximus, quam tradidit Orpheo, ex teſtudine: vt Eratoſthenes ſcribit auctore Hygino. Ea relata eſt in cœlum mortuo Orpheo fauore Apollinis, quẽ plurimũ apud inferos laudauerat, & voluntate Iouis: quid id conceſſit Calliope filiæ, matri Orphei. [Lesbides æquoreæ) & hac appellatione miſerationẽ mouet: dum ſe veteri voluptate carere oſtendit: & iucũdam olim conſuetudinem abdicat: auxit affectum compoſitione, vno verbo ſæpe repetito, quod nõ modo ad lacrymas facit, ſed ad indignationem aliqñ. [Æquoreæ) Inſulares. appellat autem prius diſcipulas, quas olim erudiebat, in his tres claruerũt, vt antè diximus deinde eas, in quarum amore infamia libidinis non caruit, de quibus Suidas. πρὸς ἃς καὶ διαβολὴν ἔσχεν αἰσχρᾶς φιλίας. [Æolia lyra) .i. Lesbia, nam Lesbos inſula Æolica eſt: imò Æolicarum fermè vrbium Metropolis, vt ſcribit Strabo: qui auctor eſt Æolicam gentem magnam fuiſſe, & per totã fermè Græciam euagatam, & Dionyſius Æolidam inſulam appellat Lesbon, vnde & lingua Æolica originem ſortita eſt. [Leſbides infamem) Nunc concubinas ſuas appellat Teleſippã, Megaram, & Atthiden. ita lege hunc verſum: Me miſeram dixi, q̃ modo penè meus, vt coniungas, q̃ penè dixi meus Phaon, & non quem. [Pectus ne agreſte?) Pectus frequenter pro animo apud poëtas, caput pro vita: caput aũt aperiri aſpectu magiſtratum, non venerationis cauſa iuſſerunt antiqui: ſed, vt Varro auctor eſt, valetudinis: quò firmius conſuetudine ea fieret. Plinius idẽ repetit. quod aũt cauſa valetudinis fuit inſtitutum, ad venerationem traduximus. Plutarchus verò in quæſtionibus ad hiſtoriam hoc refert. Nam quærit. Διὰ τί τοὺς θεοὺς προσκυνοῦντες ἐπικαλύπτονται τὴν κεφαλὴν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἀξίους τιμῆς ἀπαντῶντες, κἂν τύχωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντες θ' ἱμάτιον, ἀποκαλύπτονται: cur qñ non incidunt in homines veneratione dignos, ſi etiam forte opertũ habuerint: caput aperiunt? deinque aiт inſtitutũ, vt ita Deos veneremur: vt oſtendit Seru. in 3. Æneid. de Ænea, qui inter ſacra caput operuit ne Diomedem hoſtẽ videret, qò aũt hoc Deorum ſit, homines contra aperto capite venerantur, ne eodem cum dijs honore cenſeri videantur. Caſtor addit, neſcio quid Pythagoricum, quod illic leges, qñ voles. [Si ſaperes) Si humanitatem, & rectum officium retineres, me noſſes delitias tuas. [Siue redis) .i. ſi cogitas de reditu. [Votiua munera) Soteria. [Ratem) Vt ex parte totum intelligamus: vel ex ſpecie genus, vel ex præcedentibus ſequentia: liberius eſſe poëtis, q̃ oratoribus: nam oratores mucronem quidem dñt pro gladio, & tectũ pro domo, non tñ puppim pro naui, vel abietem pro tabellis, nec ferrum pro ſpiculo, nec quadrupedem pro equo. [Venus orta mari) Ita Hero, Quod timeas nõ eſt, auſo, Venus ipſa fauebit: Sternet & æquoreas æquore nata vias. Ex Ioue venus creata eſt, & gratiæ Lucina, Diana, eiuſq; tutelæ data eſt matura virginũ ætas, multa in nuptiarum ritu à locis, quæ tenuit Erycina, Paphia, Syria, Cytherea dicta: ex maris ſpuma nata dr̃. notiſſima fabula. ſed cũ quatuor Veneres tradiderit antiquitas, hæc eſt ſecunda, quam exeũtem mari ἀναδυομένην appellatã inſigni laude pinxit Apelles, quã tabellam Auguſtus in delubro patris Cæſaris dicauit. [Pelaſgida) Nam Pelaſgi (vt Ephori, Heſiodi Homerique teſtimonio docet Strabo) per vniuerſam fermè Græciam vagi, & errabundi rem militarem exercuerunt: locis, in quibus fuerunt, nõnullis dederunt nomina. Nam Pelopõneſus Pelaſgica ab his dicta eſt. Argos item Pelaſgicũ, & Lesbos Pelaſgica. Plinius tñ, cuius verba antè recitauimus, Pelaſgiam ſcribit: iidem ab Athenienſibus appellati ſunt πελαργοὶ: immutata litera .i. ciconiæ, ob aſſiduos errores: iidem aliqñ fuerũt in Italia, quod Strabo refert, & affirmat Dionyſius Alicar. Genus aũt duxerunt ex Arcadia ex Pelaſgo filio Iouis, & Niobes. [Iuuat) Seu tibi conſiliũ eſt. [Fugiſſe Pelaſgida Sappho) .i. Sappho Lesbiam. [Non tñ inuenies) Hic totus verſus

Marginal notes: * Sic Terentius. Dicitur eadẽ præclara poëtria Sappho. — * poëtica — * At — * tacẽt. — * amare — * Quàm — * Ecquid ego hac — * parantur — * Hoc

verſui per interpoſitionem legendus eſt: atque ita coniungendum ſi iuuat fugiſſe Sappho, O ſaltem crudelis epiſtola dicar. (Fata) Miſerabiliter ſaltum Leucadium iam, fatum, & mortem ſuam appellat, & ſi Straboni credimus, inde ſe deiecit, quod & Ouidius innuit eo verſu, quem paulò antè recitauimus, Dat votam Phœbo Lesbis amica lyram. Claruit autem cum Alcæo Olympiade antè Tarquinij Priſci arcum ædificatum, vt Euſebij recenſente tempora. Vale.

HÆC ſunt illa Phaon) .ſ. pectora. (Subſtitit) .i. repreſſum eſt, alludit ad venam eloquij, quæ fluere ſulet, ſed malis repreſſa eſt, vt ſubſtet. (Veteres in carmina) .i. ad carmina conficienda priores, ac ſolitæ vires. (Lesbides) .i. mulieres ex Lesbo, appoſitiuè. (Numina dicta) Læta, & laudata. vt, Prima dicte mihi ſumma dicende camœna &c. (Me miſeram) Minor eſt excandeſcentia, q̃ ſi dicat ò me miſeram. Ordo tñ eſt. (O me miſeram) Aut miſeram .i. miſerandam me cenſeo. (Quam) .i. quantū putas. (Penè) .i. quaſi. (Dux meus) .ſ. Phaon abſtulit. (Efficite vt redeat) .ſ. Phaon. (Ecquid ego) Sup. precor, vt ſit. (Quid) .i. ad quid? ego hæc precor. (Hoc opus) .ſ. redire. (Lente) .i. pigre, & tarde ad reditum. (Fugiſſe Pelaſgida Sappho) Qui neſciūt græca in o, hr̃e accuſatiuum in on, legunt Sappho, ſed & Sapphô, & Didon in accuſatiuis legimus. (Siue iuuat.) Ordo longus eſt, ſiue redis &c. (Quid laceres &c.) i. cur non cito redis, ſi rediturus es? (Siue iuuat fugiſſe Sappho Pel.) i. græcam mulierem. (Lōgè) .i. ſiue nunq̃ rediturus abijſti. (O) Optantis eſt .i. vtinam. (Epiſtola) .ſ. tua, qua meis literis rñdebis. (Dicat ſaltem miſeræ) .ſ. mihi, vt Saxa aquæ Leucadiæ .i. præcipitia maris Leucadici. (Petantur mihi) Vt .ſ. ſic finiam aut amores, aut cū amoribus vitam. Et ita oratorix ſummum, & grauiſſimum pōdus votorum in fine ponit, vt ipſum memorem cōmiſerari faciat. Hæc ſunt, quæ epiſt. Ouidianas quāta potui breuitate, & cōmoditate annotaui.

GEORGII MERVLAE IN EPISTOLAM Sapphus contra Domitium annotationes.

QVID igitur petulans & nimiæ licentiæ literator primum damnat? Nempè quod Franciſcū Philelphum in Sapphus vita declaranda ceu græca ignorem, ſecutus fuerim, ſed quod mihi vitio obijcit, id laudi maximè duco, neq; enim gloria ſua defraudādi ſunt præceptores noſtri, quoties vera docent. Sed minimè miror, ſi omnium ingratiſſimus eius me accuſat, in quo ſe plerunque iactare ſolet. Quid? quod planè hic ignorat, quorſum Franciſci Philelphi teſtimonium ſpectet. illud etiam deprehendiſſe ſe dicit: ꝙ filiam non filium ex Cercola Sappho genuerit, me verò pro filia filiū ſcripſiſſe, quaſi non hoc ſit frequens impreſſorum vitium, quo modo præpoſteras & inuerſas, modo alias pro alijs literas collocent. Quam hominum indulgentiam, ne dixerim inſcitiam, vix diligens præfectorum, & corrigentium cura emendare poteſt. Vnum tñ eſt, quod velut ignotum, atque abſtruſum, cognouiſſe atque eruiſſe dictitat ſuper his verſibus. (Nec mihi pierides ſubeunt, Dryadesque puellæ, Nec me Theſpiadum cetera turba iuuat,) Hoc eſt triplicem cauſam dicendi, cum aut furore poëtico ageretur, aut cum relaxans animum in ſiluis ſine curis vagaretur inter Dryadas, & Hamadryadas, aut cum pueris, quos amabat, blandiretur, qui ſibi Theſpiadum & muſarum inſtar erant: Nunc, inquit, nec Pierides .i. furor poëticus, nec Dryades .i. relaxatio animi, in ſiluis inter Dryades prouocant me ad carmen, nec cetera turba Theſpiadum, nec amicæ, quæ tertia & reliqua carminis cauſa erant: me delectant, Ne literator egregiè de penitiſſimis (vt aiunt) muſarum antris hunc ſenſum eduxiſti. dic quæſo, an non plena ſunt huiuſmodi dearum appellationibus carmina? ex quibus in tales allegorias quidquam transferre, vt ab Euſtathio traditū eſt, parum conueniens ſenſit Ariſtarchus, q̃ nimiam grāmaticorum diligentiam, vtpotè odioſam, Seneca & Quintilianus in Didymo damnauerunt. porro q̃ contentioſe & inſulſe oppugnas ſuper hos verſus interpretationem noſtram? (Et varijs albæ iunguntur ſæpe columbæ: Et niger à viridi turtur amatur aue) Nam cum vim huius comparationis ex præceptis Varronis excuſſerim, hoc eſt per varias aues genus illud agreſte columbarum ac[illegible]pi, quod ferè eſt albo vario: niteris per abſurdeſsimis, atque il[illegible]pide probare per varias aues pauonem intelligi, parum confide[illegible] an[illegible] de columba & pauone intelligeretur, à puella inſipidam, & p[illegible]m efficacem comparationem fore q[illegible]pe, quæ nec ſuperiora [illegible]em ipſam, de qua agitur, reſpiceret. illud ſanè duplex illa comparatio, breuiter docet diſpares formas, & diſparia auium genera vi amoris plerunque copulari, nec deformitatem, aut impar genus amātes à ſeipſis auertere. Quid enim vult exemplum Perſei & Andromedes, aut columbarum diuerſitas, niſi formam in multis, haud magni momēti eſſe? imò Hercule cōtra mulierem ſtaret ſua comparatio, ſi formoſæ aues quales albæ columbæ, & pauones habentur: iungi hac in parte traderentur: ꝙ verò ais amicos eſſe inter ſe pauones, & columbas, vt naturales ſcribunt, ad præſens negocium non pertinet: abſurdè nimirum omnia exponis, quemadmodum & illud. (Nō agitur vento noſtra carina ſuo) Vt ſub interrogatione hæc dicat puella, quæ diſceſſu Phaonis, & amiſſa omni ſpe potiundi, quem amabat: in mare ſe præcipitare ſtatuat. Cauillatur, & illud. (Si, niſi quæ facie poterit te digna videri, Nulla futura tua eſt, nulla futura tua eſt) Sic exponens, ſi nullam es amaturus, niſi quæ dignitate formæ tuæ conueniat nullam amabis, q.d. nulla eſt tam formoſa, q̃ tu. Nos contrà ad delitias amatoris omnia referenda dicimus, qui non contentus quotidiana forma, ꝑ quam formoſam optet, in quo maior vis doloris puellæ oſtenditur, ꝙ is impoſſibilia appetat, qui ea ſpernit. Verior itaque eſt hæc ſententia teſtimonio Ouidij confirmata. Forma Dei munus, forma quota quæque ſuperbit, q.d. raram vel nullā es amaturus. Hic ego aliquid ſubiungam ex occultis græcorum commentarijs ſumptum, conduplicationem iſtam non tam ad emphaſim eſſe factam ab Ouidio, q̃ vt geminādo eadem verba characterem Sapphus demonſtraret: quę (vt Demetrius Phalareus auctor eſt) gratiam ſuis carminibus ἐκ τῆς ἀναδιπλώσεως quæſiuit. Nam vbi περὶ χάρι τοῦ λόγου præcepta tradit, de charactere Sapphus hæc ſcribit. Sermonis gratiæ, quæ per figuras fiunt manifeſtæ, & plurimæ ſunt apud Sappho, quemadmodum anadiploſis, vbi nympha ad Parthenıam ait. παρθενία παρθενία ποῖ με λιποῦσ' οἴχῃ. Quæ reſpondet ad eam per eandem figuram οὐκέτι ἥξω πρός σε, οὐκέτι ἥξω: Maior enim gratia apparet, q̃ ſi ſemel eſſet dictum, & ſine figura. ſed cum vir improbus nos inſectetur, noſtraque iniquo animo perlegat: non tam reddendæ ſunt homini vices, vt eum ſuæ petulantiæ pœniteat: q̃ bonis ac ſtudioſis iuuenibus conſulendum, qui pluſquam conueniat, interpretationibus Domitij fidei adhibētes in grauiſſimos errores incidūt.

IN IBIN.

ARGVMENTVM ZAROTI.

SCRIPSIT *Ouidius in Ponto in Ibidem inuectiuam: cuius opuſculi argumentum perperam nō nulli interpretantur: cum Ouidium Callimachum poëtam imitatum dicant, qui in Apollonium Rhodium diſcipulum inuectus eſt, quem Ibidem appellat, vt ipſum Alexandrinum indicaret. nam Ibis Aegyptia auis eſt? quam ſanè hoc deridendū ſit: quis tam indoctus eſt, omnisq; veri iudicij expers, qui non intelligat. Dum argutuli quidam nouarum rerum quæ nuſquam ſunt, indagatores noua cudere poſteritati volunt, in veterrima nimis: & a veritate alieniſſima dilabuntur. Dicant nobis hi nouatores, quod dedecus, quæ'nam infamia Apollonio fuiſſet: vt Alexandrinus Callimacho diceretur? nónne ex Aegypto illuſtres habentur viri doctrinis eruditi varijs: ac excellentes? quæ etiam Apollonio vera indicatiuo ſub Ibidis nomine fuiſſet, cum non tantum in Aegypto huiuſmodi auium genus (teſte Plin.) reperiatur? Si igitur Apollonio Callimachus Ibidis nomen indidiſſet, vt eum tantùm indicaret: non dubio, ſed notiori vocabulo appellaſſet. Quæ nam ergo relicta nobis ratio eſt: cur Ibidem Apollonium Callimachus appellauerit? hæc nempè, & eſt ſententia Vallæ præceptoris mei omnium doctiſſimi. Plin. lib. viij. ſuæ naturalis hiſtoriæ de Ibide hæc ſcribit. Volucris in Aegypto, quæ vocatur Ibis, roſtri aduncitate per eam partem ſe perluens, qua reddi ciborum onera ſalubre maximè eſt. Cum igitur tanta ſit huius ſpurcitas: vt proprio ore ventum purget, quod eſt fœdiſſimum, & ſpurciſſimum, ſi rem, non naturam ſpectes, hunc & omni pudore carentem, atque elegantia primùm, quãuis ſe poëtam probabilem reddiderit, & ingratiſſimum diſcipulum Callimachus oſtendit, Ibidem appellauit, nam & in ſermones incompetiſſimum Apollonium fuiſſe, & eius bis à Criticis repudiatum opus memorant, inde correptum acceptum, vt Quint. tradidit, ad cuius Ouid. imitationem inimicum quoque ſuum in hoc opere Ibidem vocitauit: vtq; etiam hominem nullius decoris, & commoditatis ſignificaret. Huius autem maledicentiæ cauſas has fuiſſe ipſemet aperit. Sollicitabat vxorem poëtæ: dum in Ponto exulabat, quidam, qui, dum fortuna Ouid. fuit, ab ipſo inter amicorum numerum cenſeba-*

tur

tur haud poſtremus. fracta autem fortuna fidem violare non puduit, lingua venena inſuſurrans Auguſto, vt diutius in exilium ipſum remoraretur. quare laceſſitus has deprecationes, deuotionesq; in ipſum perfidum Ibidem compoſuit, quis verò hic fuerit Ibis: à nobis deprehendi non poteſt, cum ipſe nuſquam aperiat. Opus videbis elegiaco metro paucis carminibus abſolutum: ſed ſua cum fabularum, tum hiſtoriarum obſcuritate quàm longiſsimum: ad cuius iam expoſitionem deuenio.

OVIDIVS IN IBIN

ARGVMENTVM.

ANNVM *agens Naſo quinquageſimo, ab Auguſto Imperatore in Pontum relegatus eſt. Cuius quidem exilij cauſa non facilè deprehendi poteſt, cum & ipſe multis in locis quodam carminis inuolucro diuerſam interpretibus coniecturam afferat. Satis tamen conſtat duas fuiſſe cauſas, quarum alteram vbique fatetur, alteram, verò, ne Auguſtum offenſionem reddat, ſemper ſubticet. Sic enim ait in ſecundo de Triſtibus, Perdiderint cum me duo crimina, crimen, & error, Alterius facti cauſa ſilenda mihi Perſapeitaque libros de Arte amandi compoſuiſſe dolet, quod propterea Auguſto odio eſſe ceperit, & aliquid vidiſſe per errorem, vt ob id in Scythiam perpulſus fuerit. Sic enim ſcribit in ij. de Ponto, Néue roges quæ ſit ſtultam quam ſcripſimus artem, Innocuas nobis hæc vetat eſſe manus. Et quid præterea peccaui, quærere noli, Vt pateat ſola culpa ſub arte mea. Et paulò poſt, Naſo parum prudens artem dum ſcribit amandi, Doctrinæ precium triſte magiſter habet. Hoc idem ait in iij. ad amorem, & in iiij. ad Carum. Item I. de triſtibus, Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci? Cur imprudenti cognita cauſa mihi eſt? Inſcius Actæon vidit ſine veſte Dianam, Præda ſuis canibus non minus ille fuit. Verùm ſi quis hæc curioſius ſcire affectat, eius & de Triſtibus, & de Ponto libros legat. Dum autem exularet inter reliqua ſua opera, inuectiuam in quendam edidit, quem proprio nomine ſuppreſſo, Ibin appellat. Sicut Callimachus, qui etiam ſub hoc nomine Apollonium Rhodium eius diſcipulum diris imprecationibus deuouet. De Ibide autem ita ſcribit Plinius lib viij. c. xxxij Simile quidam, & volucris in eadem Aegypto monſtrauit, quæ vocatur Ibis, roſtri aduncitate per eam partem ſe perluens, qua reddi ciborum onera maximè ſalubre eſt. Herodotus verò duplicem eſſe dicit, alteram nigram, alteram ciconiæ non abſimilem, ſed tamen diuerſam. de hac etiam Cicero lib. ij. de Natura Deorum ſic ait, velut Ibes maximam vim ſerpentium conficiunt, cum ſint aues excelſæ, rigidis cruribus, corneo, proceroq; roſtro, auertunt peſtem ab Aegypto, cum volucres angues ex vaſtitate Libyæ vento Africo inuectas interficiunt, atque conſumunt, ex quo fit vt illæ vina nec morſu noceant, nec odore mortua. Hæc illa. Cum itaque tanta ſit huius auis ſpurcitas, vt proprio ore ventrem purget, Callimachus aduerſarium tanquam fœdiſsimum, vt hominem nullius decoris, & commendationis ſignificet, hoc nomine vocitauit, ad cuius imitationem Ouid. inimicum quoque ſuum Ibin nominauit. Cauſam autem huiuſce maledicentiæ hanc fuiſſe ipſemet aperit. Sollicitabat poëtæ vxorem, & lingua venena Auguſti auribus ſuſurrabat, vt diutius illum in exilium remoraretur.*

TEMPVS ad hoc, luſtris mihi iam bis quinque peractis
Omne fuit muſæ carmen inerme meæ.
Nullaque, quæ poſsit, ſcriptis tot millibus extat,
Littera Naſonis ſanguinolenta legi.
Nec quenquam noſtri, niſi me, læſere libelli,
Artificis perijt cum caput arte ſua.
Vnus (& hoc ipſum eſt iniuria magna) perennem:
Candoris titulum non ſinit eſſe mei.
Quiſquis is eſt (nã nomen adhuc * vtcunque tacebo)
Cogit inaſſuetas ſumere tela manus.
Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus
Non ſinit exilio delituiſſe meo.

ZAAOY. TEMPVS ad hoc luſtris) In hoc pricipio Ouid. auditorem attentum facit, docilem, & beneuolum, quod ab omnibus doctis obſeruari ſolet, vt inde libentius opus legatur, idque maximè ab Ouid. nõ fuit prætermittendum in carmine maledico, à quo oẽs genere carminis ſolent abhorrere, & oſtẽdit nunquam antea in quenquã alium ſe inuectum: vt patebit. [Tempus) A temperato tenore ſolis, & Lunæ tempus Varro dici voluit: eſſeque interuallum mundi, & motus. [Bis quinque luſtris) Quinquaginta annis tot, cum hoc compoſuit opuſculum, natus erat annos. Luſtrũ quinquennium à luendo. i. ſoluendo dictum. vt Varro aſſerit, quod quinto quoque anno vectigalia, & vltro tributa per cenſores perſoluebantur. Liuius aũt de Seruio Tullio loquens ait: Ibi inſtructum exercitũ omnem ſue: oue, tauris luſtrauit, idque conditum luſtrum appellatum, quia in cenſendo finis factus eſt. Græci huiuſmodi annorum ſpatium πενταετηρίδας appellant. [Carmen inerme) Nõ maledicum, metaphorice dictũ. [Sanguinolẽta) Maledica. [Niſi me) Nam miſſus ſum in exiliũ libris de arte amandi editis. [Vnus) Ibis. [Mei cand.) Meæ gratiæ, & beneuolẽtiæ erga oẽs. [Inaſſuetas) Inhabiles carmini maledico. [Relegatũ) Præſeri ptis finibus in exilium miſſum.

IOD. BADII Aſcenſij opuſculi Ouidiani in Ibin familiariſsima explanatio.

TEMPVS, &c.) Opus inſcribitur Ouidij in Ibin. i. carmen imprecatorium, atque maledicum in quendã aduerſarium ita meritò criminandum, quemadmodũ Callimachus criminatus eſt Apollonium, quẽ Ibin vocauit, quaſi auem externam, cũ ſe Rhodiũ mentiretur, quemadmodum is, quem Ouid. criminatur, ſe Romanum mentiebatur. Non tñ eum nominat, aut qa famoſos libellos edere lege vetitum erat proprio preſertim nomine expreſſo: aut quia ſe inuite maledicere oſtendat, & ſummopere prouocatum via regere cõuitia, aut pares referre vices. Intentio aũt eſt animo ſuo morem gere-

* Verumq;, vel vetumq;.

re, quia dulcis eſt nonnullis vindicta, quæ maledicendo ſit: ſed ea & turpis & ſceleſta Chriſtiano fugienda eſt. Aut vt minando, & imprecando aduerſarium à maledicendo, & prouocando vlterius reuocet. niſi enim interdum ſtultis, & maledicis reſiſtatur, nullus eſſet in eis maledicendi modus. Vnde monet comicus aduerſarios ſuos, ceſſent maledicere, malefacta ne noſcant ſua. Et hæc quidem intentio, & modus obſeruetur honeſtior, & Chriſtiano dignior ſit. Et licet Ouidius Chriſtianus nõ fuit, eadem tñ virtus illi cognita fuit, vnde conatur ſe candidum .i. ſine liuore aſtruere. Qualitas carminis eſt elegiaca, ea. n. præcipuè valuit, & ideo plurimũ vſus eſt, ſm tñ materiæ exigentiam iambica eſſe debuit. Liber vnus eſt, nec is ſanè magnus, ſed ſanè q̃ difficilis, quia omnium, quos infortunatos nouit, in aduerſarium ſuum mala imprecatur niſi deſiſtat ab incepto, & ita eorundem inquiſitio difficultatem affert. In qua re, quia diligentiſſimus fuit Calderinus, ſatis erit ordinem cum familiari explanatione præter eum contexuiſſe. Nam poetæ vitam antè epiſtolarum explanationem, & exilij cauſam antè hoc opus vidimus. Ordo igitur eſt. [Omne carmen meæ muſæ). i. venæ, aut inuentionis meę. [Fuit inerme) .i. ſine maledictione, imprecatione aut inuidiæ telo. [Vſque ad hoc tempos) Et hoc. [Bis quinque) .i. decem. [Luſtris) .i quinquenalibus temporibus, hoc eſt quinquaginta vitæ meæ annis iam peractis. [Et nulli.) .i. ne minima quidem particula. [Naſonis) .i. mea, aut operis mei, qui Naſo vocor, extat ſup. [Tot millibus ſcriptis) .i. licet tot millia ſcripſerim, nam ſi intelligatur in, vt ſit, in tot millibus, diceret ſcriptorum. [Quæ) .ſ. littera, hoc eſt particula. [Poſſit legi ſanguinolenta) .i. ſanguinis appetens, aut hoſtilis, ſiue maledica. perſtat in Metaphora, quia dixerat inerme. [Nec noſtri libelli, læſere quenquam niſi me) .ſ. vnum, qui in exilium miſſus ſum ob lib. de Arte am. Bene autem dicit noſtri libelli pluraliter, qa licet modeſtiæ gratia de vno pluraliter in prima perſona loqui, & tñ ſingulariter addit me: quia ſe ſolum vult ſignificari læſum. Vnde licet potuiſſet, noluit tñ dicere, nili, nos. [Cum) .i. qñ. [Caput artic) .i. meum. [Peri[illegible] .i. exilio damnatum fuit. [Arte ſua) .i. propter artem ſuam & [illegible] ſe inueniam. [Vnus) .ſ. aduerſarius maledicus, & inuidus. [Et hoc ipſum .ſ. [illegible]

ille

ille vous id facit,quia non iure, ſed iniuria. Eſt iniuria magna. [Noo fiuit).i.nõ patitur. [Titulum cand.mei).i.puritatis meæ ab omni inuidia. [Eſſe perē.).i.perpetuum vſque ad finem vitę. [Quiſquis).i.quicunque eſt. [Nã no. vtrunque).i.tam propriū, q̃ cognomen eius latebit.[Adhue).i.donec videro, an reſpicere velit.[Is co.ma.inaſſ.).i.oullo mudo aſſuetai.[Sumere te.).i.ſcribere carmina maledica,metapho.ab hoſtili bello. [Ille relegatum) Docet cauſam querelæ ſuę in aduerſarium eſſe iuſtiſſimā, cum ille miſerum, & exulem iodignis iniurijs perſequatur, quē meritò protegat,& defendat. Vnde ordo eſt. [Ille).ſ.aduerſarius,qui me cogit tela ſumere. [Non ſi.) Sup. me. [Relegatum) .i.miſſum in exilium. [Ad ortus gelidos Aquilonis).i.ad Pōtum iuxta Getas ad frigidam zonam. [Delituiſſe).i.perfecte,& quaſi incognitum ad finem vſque latuiſſe, ſup.in exilio meo.

Vulneraque immittis requiem quærentia vexat,
 Iactat & in toto verba canina foro.
Perpetuoque mihi ſociatam fœdere lecti
 Non patitur miſeri funera flere viri:
Cumque ego quaſſa meæ cōplectar membra carinæ,
 Naufragij tabulas pugnat habere mei.
Et qui debuerat ſubitas extinguere flammas,
 Hic prædam medio raptor ab igne petit.
Nititur,vt profugæ deſint alimenta ſenectæ.
 Heu quanto eſt noſtris dignior ille malis.
Dij melius,quorum longè mihi maximus ille eſt,
 Qui noſtras inopes noluit eſſe vias.
Huic igitur meritas gratas, vtcunque licebit,
 Pro tam manſueto pectore ſemper agam.
Audiet hæc Pontus,faciet quoque forſitan idem
 Terra ſit vt potior * teſtificanda mihi.
At tibi, calcaſti qui me violente iacentem,
 Quàm licet, & miſero debitus hoſtis ero.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor,
 Iunctaque cum Luna lumina Solis erunt:
Parſque eadem cœli Zephyros emittet,& Euros,
 Et tepidus gelido flabit ab axe Notus:

ZAROT. VEXAT) Diſtrahit, moleſtia afficit, à vehendo vexare verbum deducitur. iſque dicitur vexari, qui vi atque motu vltro citroq; vehit, & eſt plusq̃ vehi,& ſicuti quaſſari pluſquam qua.i.taxari pluſquam tāgi, mille alia auct.Gel.[Iactat) Immoderatè, profuſeque obloquitur. [Verba canina)Quare verba canina,ipſe pauló pòſt oñdit, ſumptum etiā videri poteſt à rabidis canibus, quoniã rabies Sirin ardēte (teſte Plin.homini mortifera eſt.[Foro) Forū, vt tradit Feſt. ſex modis intelligitur, pro loco negociatioois hic accipe.[Sociatā) Vxorē dicit, quā ad extremū vſque diem approbauit,ſuurūq; *ꝓpior. fecit conſiliorum participē. notiſſima differētia ioter ſocium, comitē, & ſodalē, à quibus etiā verba habeotur. [Perpetuò fœdere) Ad differentiā illarū vxorum,quas repudiauit,vtque etiā amorem ſuum iodicaret, vt inde iuſtior ira videatur. Fœdus appellatum ab eo,ꝗ in paciſcēdo fœdata hoſtia necaretur. Virgil. Et cæſa iuogebant fœdera porca, vel quia in fœdere interponatur fides,vt ait Feſt. [Nuo patitur) Noo ſinit ſua moleſtia & iniuria. [Flere) Lamentari, & eſt propriè lacrymis. [Funera viui viri)Calamitatē,& me viuū perinde,ac mortuū funere ꝓſequi. [Funus, inquit Donat.) Eſt pōpa exequiarum à funalibus, etenim noctu efferebātur propter ſacrorum celebrationē diurnam. Legitur & Miſeri,& notū eſt.[Cūque ego quaſſa) Sumptū ab ijs,qui naufragium faciunt. [Tabulas) Tranſlatio ſumpta à naufragium facientibus,qui ꝓcumbentes tabulæ nauis è tempeſtatibus conātur euadere. [Subitas ext.flā.) Mihi opitulari,ſicut ſolent incendijs hoies extinguendo ignē auxiliū præſtare. [Hic ꝓdam) Præda hoſtibus capta,qđ manu parta,vt ait Var.[Profugæ) Profugus,inqr Seru. ꝓpriè dr̃,qui ꝓcul à ſuis ſedibus vagatur,quaſi porrò fugatus,multi tñ ita diffiniuot,vt ꝓfugos eſſe dicāt eos,q excluſi neceſſitate de ſuis ſedibus adhuc vagātur,& ſimul ac inuenerint ſedes,nō dicāt ꝓfugi,ſed exules: ſed utrūque falſum eſt. nā & profugus lectus eſt,qui iam ſedes locauit, ut in Luc. Profugiq́ue à gēte uetuſta Gallorū Celte miſceoter oomē Iberis,& exules,q adhuc uagātur,ut io Sal. Qui oullo certò exilio uagabātur,adeo exiliū eſt ipſa uagatio.[Senectę) Senecta eſt ſenilis ætas. [Dij melius).ſ.agūr.[Ille) Germ.cui & Faſt. lib.inſcripſit.[Inopes uias) Viaticū.n.dedit. [Agā meritas gratas) Solent poëtæ ita uti,cum oratores grās dicāt. differūt inter ſe hr̃e grām,referre,& agere. agere uerbis ꝓpriè eſt q aūt hēt apud ſe grām,nondū retulit,q retulit deſtitit hr̃e. Don.eſt auctor.[Audiet hæc Pōtus) Pontus mare antea, ut ſcr. Plin.ab inhoſpitali feritate Axenos appellatus eſt,& Pōtus nō à ποντίζω, ſed potius uerbū à nomine factū,prius.n.fuit Pōtus,quā quiſquā in eo metgeretur,ſed potius quaſi κυθματον.i.flatibus,& procellis plenus. [Idē) Germanicus.[Teſtificanda) Numeranda inter cetera beneficia. [Calcaſti) Inſultaſti.[Quàm licet) Quacūque parte licuerit.[Hoſtis) Apud antiquos peregrinus hoſtis dicebatur,& q nūc hoſtis,perduellio,auctore Feſt.& Mac.unde Plaut. in Cur. Siue ſtatus cū hoſte itercedit dies,dixit.[Deſinet eē prius) Adeo iniuria affectus eſt poeta, ut nunq̃ ſe amicū Ibidi futurū dicat, idque per ſimilitudinē a rebus contrarijs oſtendit, quæ minimè conuenire poſſunt,humor.n.utpotè frigidus, & humidus arido igni aduerſatur,q a cōtrarius: ita & Solis tēpus cū Lunæ. Soles aūt plures fuiſſe.Cic.in lib.de nat. Deor.oſtēdit, ait.n.Cumque tu ſolem,quia ſolus eſſet,appellatum eſſe dicas: Soles ipſi q̃ multi à theologis proferuntur,unus ex Ioue natus, nepos Aetheris alter Hyperione,tertius Vulcano Nili filio,cuius urbem Aegypti uolunt eſſe eam,quæ Heliopolis appellatur. Quartus is,quē heroicis tēporibus Acātho Rhodi peperiſſe dicitur auum Ialyſi,Camiri,& Lindi. Quintus, q Colchis fertur Æētam,& Circē procreaſſe. Luna dicitur,ꝙ ſola lucet noctu,ſi Var.credimus,uo de Catul. Dictaq; à lumine Luna. [Parſque eadem cœli) Zephyrus, & Eurus uenti inuicem ſibi cōtrarij,ut oſtēdimus.[Axe) Axis,inqr Feſt.que Græci ἄξονα dicunt, plures habet ſignificationes.nam & pars cœli ſeptentrionalis, & illa ſtipes teres,circa quem currus rota uertitur eſt, & tabula ſectilis.

ET ipſe immitis).i.immanis, & crudelis. [Vexat).i.moleſtat. [Vulnera quærētia requiē) .i.mala refricat, hoc eſt inouat, quæ oeglecta requeſcere,hoc eſt requiē ſumere uelint. [Et iactat uerba canina).i.detractoria, & irritatiua,ac maledica more canum. [Toto foro).i.ubi eſt plenus conuentus hominū.[Et oō patitur ſociatā mihi perpetuoq; fœdere lecti).i.legitimam coniugem meā. [Flere fu.).i.exilia funeri cōparanda. [Viri miſeri) Quia uexando eā cogit eā aliud cogitare,& agere.ſ.de aduerſario conqueri. [Cūque).i.& cum. [Ego cōp.memb.meæ car.quaſſa).i.concuſſa,& fracta, hoc eſt reliquias naufragij,& infortunij mei. [Ille pugnat).i.cū pugna contendit. [Habere tabulas).i.ultimas opes. ſicut, dum nudi in tabula enatamus, nihil præter tabulam habemus. tabulas ergo mei naufragij.i.ultimas opes mihi relictas. [Et qui debuerat extinguere flam. ſubitas).i.incendia ſubito orta.i.amouere mala mihi ſubito uenientia,hic exiſtens. [Raptor).i uioleotus alieni boni inuaſor. [Petit prædā ab igne medio).i è maximo infortunio meo emolumētum capit. Nititur.n.ut alimenta deſint.[Senectæ profugæ).i.ꝓfugatæ. [Heu quanto dignior) Sup. ſit ipſe. [Nr̃is malis) Sup.q̃ nos,q.d.multò.[Dij melius)Sup.mecū agūt, quā ipſe.[Quorum).ſ.deorū,hoc eſt diuorū. [Ille).ſ.notiſſimus in terris,uidelicet diuus Auguſtus, q viuus pro deo habitus eſt, vnde Hor. Præſenti tibi maturos largimur honores.[Eſt mi.lōgè maximus).i.precipuus.Qui noſtras noluit vias eſſe inopes).i. noluit exulem ſpoliare. etiam opibus ſuis. [Igitur ego agā ſem. huic).ſ.Deo.[Grates).i.gratias.[Meritas).ſ.quas meruit.[Quaſcuoque li.).i.licitū erit,aut dabitur mihi agere. [Pro tā manſueto pectore) Quo in me vſus eſt,cū etiā bona oia potuiſſet abſtuliſſe.[Pontus).i.regio,in qua mihi exiliū eſt, vbi Barbari & ſæui habitant homines. [Audiet hæc.i.has gratiarū actiones meas,& hæc merita Auguſti io me.& Idem).ſ.pontus(ſecundū quoſdā) faciat quoque.i.etiam vt ſit potior terra. [Teſtificanda).i.in teſtimonium gratitudinis citanda. [Mihi).i.videns me gratū Auguſto, merebitur de me, & me ſibi obnoxium faciet. Vnde per cootrarium ſubdit.[At ti.&c.)Calder.aliter iotelligit.ſ.[Idem) .ſ.Auguſtus.[Faciat quoque vt ter ſit po.teſt. mi.).i.vt in exilio de Cæſ.triumpho ſcribam.[At ti.cal.&c.) Incipit imprecari in aduerſarium à ſimili ferè dicendi figura,vt Virg.in Diris vtens. Ordo eſt. [At).i.ſed. [O vio.).i.iniuſtè oppreſſor.[Qui calca.) .i.ſuppeditaſti. [Me iacentem).i.proſtratum. [Heu) Dolentis eſt Interiectio eius videlicet,qui inuitus cogitur ad vltionē, aut exprobrātis,ſicut illud, Heu ſtirpē inuiſam heu igitur. [Ego ero hoſtis debitus).i. vti debeo.[Quod).i.quæ res.[Licet).i.permittitur. [Miſero).ſ.mihi miſeratione digno. Nā miſeros ferè bo-

not dicimus.[Deſinet eſſe prius) Sic in Diris Maro.cōtraria naturæ prius fore precatur. Quam deſit, inquit, noſtris deuotum carmen auenis. Ordo eſt.[Humor).ſ.aqueus deſinet prius contrarius eſſe ignibus. [Et lumina ſolis erunt mixta cum Luna).i. in cōiunctione videbitur Luna luminoſa nobis, aut erūt in eadem ſphæra.[Et eadē pars cœli imminet Zephy. & Eurot) Zephyros, q flant ab Occidente, dicūtur Latine Fauonij, & Euros, q flant ab Oriēte. [Et Notus).i.vētus Meridionalis. [Tepidus) Qui trāſit torridā Zonam. [Flabit ab axe gelido).ſ.Septentrionali, vbi eſt altera frigidarū Zonarum, & perpetuum ferè gelu.

Zaror. ET noua fraterno) Laius Thebarū rex ex Iocaſta Oedipodē filiū habuit, q ex m̄re ſuſtulit filios, Eteoclem, Polynicēque virilis ſexus, fœminas verò Antigonē, & Iſmenē. ſed poſtq̄ reſciuit Oedipus cum m̄re ſe cōcubuiſſe, ſibi oculos eruit, relictu in regno Eteocle, & Polynice filijs, qui inter ſe pacti ſunt, vt ſingulos ſibi cedendo annos alternis regnarēt. ſorte prior Eteocles regnat, q pacto exacto t̄pe fratri cedere noluit, indignatus aūt Polynices tāta affectus iniuria à fratrē, Thebas cū exercitu vnà cum vij regibus venit, quo in bello mutuis Eteocles, & Polynices cecidere vulneribus, quorū corpora in pyrā coniecta de more ſunt, cuius fumus in partes ſciſſus eſt, vt etiā & ipſorū mortuoꝝ oſtenderet odiū. plures huius rei meminerūt auctores, & in primis in Thebaide Stat.[Pyra) Pyra eſt lignorū cōgeries. Virg. xj. Æn. Cōſtituere pyrā, & ἀπὸ τοῦ πυρὸς.i.ab igni venit, teſte Seru. [Et ver) Ver, ꝙ tūc virere incipiunt virgulta ac vertere ſe t̄ps anni, niſi ꝙ Iones dicunt id t̄ps ver. Var. auctor.[Autumno) Autumnum q̄dam dictō exiſtimant ꝙ tunc maximè augeantur hominū opes coactis agrorum fructibus, vt auctor eſt Feſt. [Brumæ) Dicta bruma, ꝙ tunc breuiſſimus eſt dies. Var. auctor.[Æſtas) Ab æſtu æſtas, hinc æſtiuus, niſi fortè à græco αἴθεσθαι, auctore Var.[Armis) Imprecationibus. tranſlatio à militibus, q armis inimicos petunt, arma ab armis.i.humoris dependentia, vt ſcutum, gladius, pugio, ſica, & ea q̄ procul ꝓijciantur tela. Feſt. [Gratia) Pax, & cōcordia.[Improbe) Probi velut ꝓhibi, q ſe à delinquendo ꝓhibent improbi, q ſe non prohibent. Feſt. auctor. [Tuis cō.) Quia dignus es.[Quam dolor) Senſus eſt, t̄ps, quo oia conſumuntur, nequaq̄ odium, & irā meā finire poterit. [Pax) à pactione dicta, vt ait Feſt.[Cum pecore) Pecus ab eo, ꝙ paſcebant, à quo pecora vniuerſa, quod in pecore pecunia tum paſtoribus cōſiſtebat. Varro. Diciturque pecus oē aial humana carnes effigie teſte Lactant. & pecus pecudis dicimus, & ris, & pecuare pecuaris, & pecu pecu indifferenter, nō vt Imperitorum grammaticorū multitudo falsò docet. [Lupis) In Martis tutela eſſe dicuntur lupi. λύκοι, græcè dr.[Cœpto verſu) nā pollicetur ſe editurū proprio carmine maledico opus ī inimicum, vt in fine opis patebit.[Cœpto ergo verſu) Hoc carmine, quod erit principium imprecationis, & dixit ꝓlia, vt oſtenderet etiā nō pro meritis in ꝓſentia deuouere ꝓlium eſt armorum certamē, bellū verò tum pugna, tum totū t̄ps, quo in militia ſumus. [Hoc pede) Nam Iābo metro vti ſolemus. [Vtq; petit primo) Per cōparationē dicit ſicuti leuis armaturæ milites ſolēt antea, q̄ in bellum prodeant, ſe experiri in arena, ita hoc opus edere, vt inde facto periculo, acrius inimicū vulneret. [Velitis) More veteꝝ velociſſimi cum ſcutis leuibus, ait.n. de velitari Cic. Pedites ad hoc ipſum exercitari iſdem miſcēdi: quos expeditos quaſi volitantes volites nominabant ij. aūt, ſi Liuio credimus, haſta Inhabili vtebantur. [Breui) T̄pe. [Diſſimulare) Simulamus falſa, diſſimulamus vera, teſte Ser. [Liber Iambus) Iābus pes ἀπὸ τοῦ ἰαμβίζειν.i.à cōtumelijs lacṫandis, ꝙ maledici genere hoc carminis vtebātur, huius autē origo verbi ex nomine Iambes famulæ Celei nominatur, q̄ Cererē filiam q̄rendo ad Megamrā cōiugē Celei delatā cum vidiſſet ſolicitā malè tractauit, alij Iambum quaſi triābum, à triumphatore Libero cognominatum, à Marte alij. huius carminis ꝓcipui ſcriptores apud græcos Archilochus, & Hipponax, apud Romanos Lucilius Catul. & Horat.

Et noua fraterno veniet concordia fumo,
 Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra:
Et Ver Autumno, brumæ miſcebitur Aeſtas,
 Atque eadem regio veſper: & ortus erit:
Quàm mihi ſit tecum poſitis, quæ ſumpſimus, armis
 Gratia, commiſsis improbe rupta tuis.
Quàm dolor hic vnquam ſpatio euaneſcere poſsit,
 Leniat aut odium tempus, & hora meum
Pax erit hæc nobis (donec mihi vita manebit)
 Cum pecore infimo quæ ſolet eſſe lupis.
Prima quidem cœpto committam prœlia verſu,
 Non ſoleant quamuis hoc pede bella geri.
Vtque petit primò plenum flauentis arenæ
 Nondum calfacti Velitis haſta ſolum:
Sic ego te ferro nondum iaculabor acuto,
 Protinus inuiſum nec petet haſta caput.
Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello,
 Teque breui, qui ſis, diſsimulare ſinam.
Poſtmodo ſi perges, in te mihi liber Iambus
 Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit.
Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin,
 Hoc ego deuoueo teque tuoſque modo.
Vtque ille, hiſtorijs inuoluam carmina cæcis.
 Non ſoleam quamuis hoc genus ipſe ſequi.

Bibaculus, vt ſcribit Dio.[Tincta Lycambeo ſanguine) Lycābes filiam Neobulē Archiloco poëtæ ꝓmiſit, quā poſtea turpi ꝓplius cōmotus facie negauit daturum, indignatus inde Archilochus Iambo carmine aſperrimè in Lycambē ſocerum, & filiam eius Neobulē inuectus eſt, quos pudore cōfuſos laqueo finire vitam cōpulit, vnde Hor. in Epodo, caue caue, nāq; in malos aſperrimus parata tollo cornua, Qualis Lycambę ſpretus infido gener. & in poëtica, Archilochū ꝓprio rabies armauit Iambo. Hunc ſocci cępere pedem grandesq; cothurni. floruit Tulli hoſtilij t̄pibus, auct. Cornelio Nepote. [Nunc quo) Qūo veteres deuotionē facerēt pluribus verbis in tertio Satur. docet Macr. plurimaq; verba dicebant quæ oia ex Samonici Sereni teſtimonio ponit. quare dicit nūc Ouid. nō eo mō, quo priſci ſolebāt, te deuoueo, ſed ſicut Callimachus, q inimicum ſuum Apollonium Rhodium deuouit. [Battiades) Battus Polymneſti filius Cyrenas primus ædificauit. quatuor autē fuere Batti, & oēs Cyrenēſes, quemadmodum Proclus docet in Pindarum, eius meminit Callimac. q extruxit Cyrenas, de laudibus locutus Apollin. ex cuius verbis docemur Battiades oēs Cyrenenſes appellatos, q̄obrē etiā Ouid. ab ipſo cōmonitus Callimac. Battiadē eum vocat ꝙ fuerit Cyrenenſis: ne quorundā nugas ſequētes, aliter interpretemur.[Vtque ille, hiſtorijs) Obſcuriſſimis hiſt. reconditiſque fab. Calliopus ſuum abſoluit, qđ ita facere pollicetur poëta. Hiſto. inqt Cic. eſt res geſta, ſed ab ętatis nr̄ę memoria remota. licet Seru. & alij ab ἱστορεῖν quod eſt videre, dici putarint hiſtoriam. quod annales ab hiſt. differant abunde Gel. docet.[Nō ſoleam q̄uis hoc genus ipſe ſequi) Vbique facilis in ceteris operibus eſt, & nunquam carmen maledicum antea compoſuit.

Aſcen. ET noua cōcordia veniet fumo fraterno).i.q̄n fratres.ſ. Eteocles & Polynices cōcremabuntur, q cum eſſent in vita inter ſe ſæuiſſimi, dum rogo imponerentur, diuiſus eſt rogus, quaſi cadauera adhuc inimicitias agerent, vnde addit.[Quam).ſ.cōcordiam fratrum. [Vetus ira ſeparat pyra).i.rogo funebri. [Incenſa).i. dum incenſa eſſet. nam diſſoluerunt corpora cum flammis. [Et ver miſcebitur Autūno) Inter q̄ eſt æſtas, & hyems.[Et brumę miſcebitur ęſtas) Inter quas eſt ver, & Autumnus.[Atq; eadē, &c.) Patet. Ordo [Cōmiſſis).i.ò improbe.[Quæ nos ſumpſimus tuis cōmiſſis).i.ꝓpter cōmiſſa tua. [T̄ps, & hora) Quæ t̄n plurimum ualere ſolent ad delendū odium, unde in odium Iunonis dicit Venus in v. Æn. Quam nec lōga dies, pietas nec mitigat vlla.[Cū pecore infirmo) Agnino, aut caprino.[Prima q̄dē cœpto verſu).i.quali incepi tecū loqui, hoc eſt elegiaco.[Nō ſoleant, &c.) Quia Iambico geri volunt. vnde Horat. in arte: Archilochum ꝓprio rabies armauit Iambo. [Velitis haſta) Veles eſt leuis armaturæ miles. is autē præludens haſtā ſolo arenoſo infigit, quā poſtmodum ſuccenſus in hoſtē ingerit, ſi peritus eſt. ſic & poëta dicit ſe primùm nō acri pede geſturum bellū. [Pòſt modo ſi perges) Aut ordo eſt pòſt, ſi mō aut pòſt modo, vna eſt dictio, ꝓ eo, qđ eſt poſtea, aut pòſt modum. [Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit).i. tā vehementer, & execrabiliter in te inuehetur carmē meum Iambicum, vt Archilochi in Lycamben ſocerum ſuum ex ſpōſione, q eum ad laqueum cōpulit. Iambus aūt debet ꝓferri triſyllabum, ſicut gręcum ἰαμβεῖο .i. nocro. [Nūc quo Battiades, &c.) Ordo eſt Ego deuoueo.i. in perniciem, & mortem voueo, & addico dijs inferis nunc te, & tuos hoc modo. [Quo

[Quo Battiades) .ſ.Callimachus. [Deuouet Ibin) .i. Apollonium, quem Ibin, ideſt auem Alexandrinam appellauit. [Non ſoleam quis, &c.) Quia facilis, & apertus in reliquis eſſe conatur, hic ex induſtria difficilis, & obſcurus.

Illis ambages imitatus in Ibida, dicar
Oblitus moris iudicijque mei.
Et quoniam, qui ſis nondum quærentibus edo,
Ibidis interea tu quoque nomen habe.
Vtque mei verſus aliquantum noctis habebunt,
Sic vitæ ſeries tota ſit atra tuæ.
Hæc tibi natali facito, Ianique calendis
Non mentituro quilibet ore legat.
Dij maris, & terræ, quique his meliora tenetis
Inter diuerſos cum Ioue regna polos:
Huc precor, huc veſtras omnes aduertite mentes:
Et ſinite optatis pondus ineſſe meis.
Ipſaque tu tellus, ipſum cum fluctibus æquor,
Ipſe meas æther accipe ſumme preces.
Sideraque, & radijs circundata ſolis imago,
Lunaque, quæ nunquam, quo prius, ore micas:
Noxque tenebrarum ſpecie reuerenda tuarum,
Quæque ratum triplici pollice netis opus:
Quique per infernas horrendo murmure valles
Imperiuratæ laberis amnis aquæ:
Quaſque ferunt torto vittatis angue capillis
Carceris obſcuras ante ſedere fores:
Vos quoque plebs ſuperũ Fauni, Satyrique, Lareſq;
Fluminaque, & Nymphæ, ſemideumque genus.
Denique ab antiquo diui vetereſque, nouique,
In noſtrum cuncti tempus adeſte * Chao.
Carmina dum capiti maledo diro canuntur,
Et peragunt partes ira dolorque ſuas.
Annuite optatis omnes ex ordine noſtris,
Et pars ſit voti nulla caduca mei.
Quæque precor, fiant: vt non mea dicta, ſed illa
Paſiphaës generi verba fuiſſe putet.
Quas ego tranſiero pœnas, patiatur & * iſtas,
Plenius ingenio ſit miſer ille meo.
Néue minus noceant fictum execrantia nomen
Vota, minus magnos commoueátue deos:
Illum ego deuoueo, quem mens intelligit, Ibin,
Qui ſe ſcit factis hæc meruiſſe ſuis.
Nulla mora eſt in me, peragam rara vota ſacerdos.
Quiſquis ades, ſacris ore fauete meis.
Quiſquis ades, ſacris lugubria dicite verba,
Et fletu madidis Ibin adite genis.
Ominibuſque malis, pedibuſque occurrite læuis,
Et nigræ veſtes corpora veſtra tegant.
Tu quoque quid dubitas ferales ſumere vittas?
Iam ſtat (vt ipſe vides) funeris ara tui.

Zarot. AMBAGES) Ambages ait Var. apud Lucilium, Quid tibi ego ambages ambiui? profectum à verbo ambio, quod ineſt in ambitu, & ambitioſo. ambages dicit Seru. circuitus. [Ibidis interea tu quoque nomẽ habe.) Eo nomine appellaberis, quo Callimachus, quem imitamur, inimicum ſuum Apolloniũ nuncupauit. [Noctis) Difficultatis, & obſcuritatis. [Atra) Obſcura, & perinde infelia. [Hæc tibi natali facito) Tuo natali die. ſolebant priſci multũ natales ſuos celebrare, & in maximo honore habere, quibus diebus læta omnia peragebãt, quare nũc Ouid. infauſtum inimico imprecati natalem. [Ianique calendis) Cal. Ian. maiores obſeruabãt, in quibus vnuſquiſque aliquid agebat, Totus ab auſpicio ne foret annus iners. Quiſque ſuas artes ob idẽ delibat agẽdo, Nec pluſquã ſolito teſtificat opus, ait in Faſt. Ouid. Cur quoque celebrarent Calen. Ianu. ea Varr. lectione licet cognoſcere: inquit.n. Calẽ. & natales Ianu. antiqui obſeruabant, ne mala omina audirẽt, & veſtes veteres nouis mutabant, eodem die mulieres annulũ fertis, ſicut viri Saturnalibus, dabãt, & quiſque ſuas pro bono omine artes exercebat. pluribus nominibus Ianum appellatum ab • chori antiquis, Var. Macr. & in Faſtis Ouid. docent, cui xij. erant aræ. [Dij maris, & terræ) nunc in auxilium Deos oẽs vocat, vt inde facilius poſſit imprecationibus vti [Dij maris) Dij, qui mare incolitis, & qui in terris degitis. [Quique his meliora tenetis Inter diuerſos cum Ioue regna po• illas los) .i. vos etiã inuoco, qui meliora regna habetis, cœlum tenentes, quàm maritimi, terreſtreſq; Dei, & tandẽ oẽs, qui eſtis inter arcticũ, & antarcticũ polum. Polus, ait Varro, græcũ. id ſignificat circũ cœli. [Mentes) A verbo memini mens deſcendit, & mẽtio, vel à mater, ſiue μήνη. i. Luna, quia ſicut Luna creſcit, & decreſcit, ita hominũ mentes varijs modis hebeſcunt, & augẽtur, diuus Auguſtinus eſt auctor. [Ipſaque tu tellus) Eadẽ & Ops eſt, quæ nomen quoque habere dicitur, teſte Plin. [Æquor) mare ab æqualitate dictum, vt auctor eſt Varro. [Æther) Aer Ariſt. in eo, quẽ de mundo compoſuit libro, Cœli autem, & aſtrorum ſubſtantias æthera nuncupamus, non (vt quidam) quod cum ignea ſint, vrantur, errantes in nimium alteratum ab igne verticem: ſed quia ſemper currant circumacta. Plato in Epinom de æthera cœlum dicit, dum quinque oſtẽdit eſſe elementa, & poſt ignem æthera collocauit. [Sideraque) Sidera, quod inſidunt, atque ita ſignificant quid in terra perurendo. Varr. Quæ nunq quo prius ore micat) Nam modo plenilunium, modo interlunium, itaque ſemper diuerſo modo aſpicitur ab interlunio ad plenilunium, e contrario varias figuras admittendo, vt vnuſquiſque per ſe cognoſcere poteſt. [Noxque tenebrarum) Nox quia græcè dicitur νύξ, in genitiuo noctis, quia græcè νυκτός, vt rectè cõmonet Priſc. fallitur ergo Seruius, qui, quod oculis noceat, dictam exiſtimauit, nullum nãque verbum latinum ita declinatur, aut.n. in gis faciunt genitiuũ vt lex gis, aut in cis, vt nux cis excipiuntur ſenex, quod facit ſenis, & ſupellex, quod facit ſupellectilis. [Quæque) Parcas inuocat, quæ tres eſſe perhibẽtur ab auctoribus, Clotho, Lacheſis, & Attopos, quas Cic. in ij. de nat. deo. Erebi & noctis filias fuiſſe ſcr. Hæ mortalium vitam in ſua poteſtate habere dicuntur, quarum Clotho baiulat: Lacheſis filat. Atropos filum frangit, vnde Sen. Ducunt volentem fata, volentẽ trahunt, & rurſus in eam, quam Oedipodem vocat, tragœdia, Fatis agimur, cedite fatis: Non ſolicitæ poſſunt curæ Mutare rati ſtamina fuſis. Quidquid patimur mortale genus, Quidquid facimus, venit ex alto, Seruatque ſua decreta colus, Lacheſis, dura reuoluta manu, Oĩa certo tramite vadunt, Primuſque dies dedit extremũ. Non illa Deo vertiſſe licet, quę nexa ſuis curruot cauſis. It cuiq; ratus, prece non vlla Mobilis ordo, multis ipſam timuiſſe nocet. multi ad fatũ Venere ſuum, dũ fata timent, & quæ ſequuntur. Ouid. quoque in Met. de parcis loquitur. [Ratum) Firmum, & ſtabile, eſtque iuriſ. verbũ. [Triplici pollice) Nam tres numero ſunt, vt docuimus. Pollex, inquit, Macr. nomen ab eo, quod polleat, accepit, nec in ſiniſtra ceſſat, nec minus quàm tota manus ſemper in officio eſt, vnde apud græcos ἀντίχειρ vocatur, quaſi manus altera. [Opus) Inter opus, & operã differentiam hanc facit Vulp. inquiens, operæ ſunt diuinum officium, opus eſt finis, fructuſq; operæ, ſed hæc ſæpiſſimè cõfunduntur apud auctores, vt apud Virg. Mollibus ſtratis opera ad fabrilia ſurgit, quaſi ad operas. [Quique per infernas) Stygem paludem dicit Acherõtis, & terræ filiam, per quam dij peierare prohibentur, vt Virg. tradit, Stygiamque paludem, Dij cuius iurare timent, & fallere numen, qui.n. peieraſſet nectareo poculo per nouem dies priuabatur. [Victoria autẽ ipſius Stygis, ac Acherontis filia cum bonã operam in bello giganteo nauaſſet, & Ioui auxilio veniſſet, ab ipſo impetrauit, vt per matrem Dij iurarent, peierantesque, qua diximus, pœna mulctarẽtur, quod à Ioue facile cõceſſum eſt. De Styge etiã palude, vbi de Alex. morte narrabimus, aliquid dignum cognitu docebimus. [Imperiuratæ) Quam Dij timent peierare. [Amnis) Ab ambitu dictus. Var. [Quaſque ferũt torto) Non prætermiſit Ouid. furias, quas tres tradunt fuiſſe Alecto, Tiſiphonẽ, & Megeram, Acherõtis, & noctis filias. Pluribus aũt verſibus eas Virg. Ouid. & Claud. deſcribunt. nec immeritò Acherontis, & noctis eſſe filias voluit antiquitas, cum rebus minimè ex voto ſuccedentibus, & ratione cedẽte mentis perturbationem naſci neceſſe videatur, quia non abſque mentis cæcitate iudicij perſeuerat, & perſeueratione fit maior, donec erumpat in actũ, qui abſque ratione factus furioſus appareat, neceſſe eſt. di-

uerſis nominibus nuncupantur: vt paſſim apud poëtas eſt legere.[Vittatis) Sumptum hic á vitibus,quæ pedameotis alligátur. [Carceris)Carcer eſt cuſtodia noxiorũ,a coërcẽdo,ꝙ coërceat, quos exire prohibet.carceres equorum terminus , vnde currere incipiũt,vt Var.teſtatur. [Vos quoque plebs ſuperũ)Hos Deos, quos nunc memorat,plebẽ appellat. nã ſicut in vnaquaq; ciuitate nobiles,& patritij a plebe diſcernuntur, populo inq̃ minuto, ita á Dijs ij ſemidei ſegregantur.plebs verò dicitur,auctore Gellio,io qua gentes ciuiũ patritię non inſunt,& dicitur recto caſu plebs,& plebes,vt veterũ exẽplis ſatis cõſtat.[Fauni)Dij ſunt ſil ueſtria incolentes,á ſando dicti, vt ait Feſtus. [Satyrique) Satyris ait Plin.io v.præter figurã nihil moris humani, & in Æthiopia inueniuntur,de qbus qd diuus Hier. in vita Pauli primi Eremitæ dicat,vtporè memoratu dignũ apponere volui. De beato Antonio loquitur Hieronymus, qui Cẽtaurũ fuerat allocutus, nec multò pòſt ſe ei Satyrus obiecit,ait itaque: Nec mora inter ſaxoſam vallem non grandẽ homunculũ videt, fronte cornibus aſpera,adũcis naribus,cuius extrema pars corporis in caprarum pedes deſinebat,ad hoc Antonius ſpectaculũ,ſcutum fidei,& loricã ſpei bonus ꝑliator arripuit , nihilominus memoratum aial palmarum fructus eidẽ ad viaticum,quaſi pacis obſides ferebat, quo cognito gradum ꝓſſit Aotonius,& quiſnam eſſet interrogans,hoc ab eo reſponſum accepit , mortalis ego ſum , vnus ex accolis eremi , quos vario delaſa errore gentilitas coluit , Faunos,Satyroſque,& Incubos vocant.dicti autem ſunt Satyri á σα θὴ.i.mentula,teſte in primo Saturnalium Macr.inde Saturnus, ꝙ ei fuerit amputatum ſeminale mẽbrum . [Laresque.) Habes apud Ouid.in Faſtis hãc pluribus carminibus Larium fabulam explicatam,quam breuibus ſtringemus. Flagrabat amore Iuppiter Iuturnæ Turni ſororis, quẽ etiã nymphis detexit , Almonis aũt filia Lar ſiue Larlar dicta,hoc Iunoni manifeſtauit , quare indignatus Iuppiter Lari linguam præcidit, & Mercurio ad ſtygem paludem ducendam tradidit , vt meritas ibi lueret pœnas. at Mercurius inuitam Larem compreſſit , dum eam ad ſtygem duceret : ex quo compreſſu gemini nati ſunt nomine Lares, á mře ita nuncupati,vnde Ouid. Fitque grauis, geminoſq; parit, qui cõpita ſeruant,Et vigilant ni a ſemper in vrbe Lares ij. cõpita ſeruat,Inde cõpitalia feſta,& dies attributi Laribus,quibus in compitis ſacrificabatur.de Laribus hæc Cić. refert in lib. de vniuerſitate,cuius hæc ſunt verba,Reliquorũ aũt quos græci dęmonas appellãt,nři (vt opinor) Lares,ſi mõ hoc rectè cõuerſum videri põt. io Aulularia quoque Plaut.meminitque Apuleius, & meminit etiã Auguſt.in lib.de Ciuit. Dei:aiuntq; veteres putaſſe aias hoium,fieri dæmonas,ꝙ ſi bonorũ fuiſſent meritorũ Lares appellarentur,ſin malorum,tum lemures, tũ laruæ , quod ſi incertum fuiſſet bonorum,ne an malorum eſſent meritorũ, tũc appellari manes.[Flumina) á fluendo dicta. Var.[Et Nympbę) Aquarum deæ,quaſi lymphæ dictæ.[Semideumque genus) Indigetes,q Semidei ſunt nati ex deo,vel dea,& mortali, vt Æneas,q Iuppiter indignes eſt appellatus, & ab indigeo verbo indiges dicitur teſte Seruio.[Diui vetereſq;) Qui iampridẽ in deorũ numero eſtis collocati.[Nouique)Vt Cæſar.& alij,q nuper relati ſunt inter Deos. [Et peragit) Perficit. [Paſyphaëi generi) Theſeus Ægeĩ Athenarum regis filius in Creta ad occidendum Minotaurum iuit,cuius amore capta Ariadna Minois, & Paſiphaës filia,eum quonam modo Minotaurum ſuperaret,docuit, inde votis compos Theſeus Ariadnã rapuit pariter & eius ſororem Phædram , ſed (vt tradit Plutarchus) Ariadnen in Cypro inſula,reliqͭ,vbi partu extincta eſt,At Homerus in Dia inſula nõ Cypro,obijſſe ſcr. Diod.verò in Naxo relictã , & inde à Baccho in montẽ,qui Dryops dicit̃, perductam memoriæ prodidit. nupſit inde Theſeo Phædra , quæ Hippolyti amore flagrauit, at ex Hippolyte amazone , Theſeoque natus erat Hipp.qui venator egregius , ac pulcherrimus fuit, ioterpellantem de ſtupro Hippolytus cum contempſiſſet Phædram , falsò ipſa conuerſo crimine ad patrem ipſum detulit , qui nimis credulus Ægea parentem eſt precatus,vt filium perimeret , immiſſis autẽ phocis, vitulis inquã marinis,ab Ægeo, qui equos terrerent : Hippolytus diſcerptus eſt , quẽ ab Æſculapio ad vitam reſtitutum auctores tradunt Dianæ ꝓcibus,qui inde Virbius dictus eſt , quaſi bis in vitam prolatus,vt in xv. Metamorph. Ouid.& in vij. Æneid.

Seruius docent.[Pœnas)Octo pœnarum genera io legibus Cic. tradit,dãnum,ignominiã,ſeruitutem,vincula,verbera,talionẽ, exilium,& mortem.[Neue minus noceant) Neceſſe erat in deuotionibus proprium nomen exprimere , nã aliter deuotio fruſtra fieri credebatur,quod Romani intelligentes , vrbis nomen incognitum eſſe voluerunt.Id aũt quandoque quidam plebeius (ſi Varroni credimus) enunciare auſus in crucẽ leuatus eſt,hũc Solio.Valerium Soranũ nominat,quare Angerona(vt idem Solinus,& Macrob.teſtantur)á Romanis colebatur,cui ante diem xij. Calendas Ianuarias ſacrificabatur, habebatque etiam ſimulacrum occluſo,obſignatoque ore .[Exectraotia) Deuouentia. [Fictum nomen)Inimicum,quẽ improprio noie Ibidem vocat. [Magnos commoueántue deos) Magni Dij ſunt Iuppiter, Minerua,& Mercurius,qui Romæ colebantur,penates etiam dicũtur,vt ſcribit Varro,ſed quia colebantur penates apud Laurolauinium,non eoſdem,qui magni Dij penates eſſe Seruius credit. [Ore fauete)Silete ſilentium enim in ſacris adhibebatur,vt Macrobius docet. [Lugubria) Luctuoſa,á lugeo verbo lugubris venit.[Genis) Gena mẽbrana illa eſt,qua oculus tegitur cum aperitur,& clauditur,vt Plinius ſignificare videtur,& Feſt.Põpeius, mala etiam ab antiquis dicebatur. [Omnibuſque malis) Augurijs . omen,ait Feſtus, velut oramẽ,quod fit ore, augurium verò, quod auibus , alióue modo fit . [Læuis pedibus) Aduerſis. vnde Virg.Sæpe malum hoc nobis,ſi mens non læua fuiſſet. [Et nig. veſt.) Quæ ſolent in rebus triſtibus adhiberi.vnde Iuuen.Pullati proceres,differt vadimonia prætor. & Perſius,pullatiſoe mihi nugis pagina turgeſcat.i.tragicis,apud quos res triſtes deſcribuntur.[Ferales) Mortiferas,lætales,unde Iuuen. Feralis cœna patella. [Tedas)Græcè dicuntur δᾶδες mutato d in t , ſicut etiam docet Priſc. [Ara) Dicta ab ἀρῶμαι, id eſt precor, uode κατάρα, imprecatio. Pompa , ἀπὸ τοῦ πέμπειν , id eſt emittendo,ubi lõgus ordo emiſſorum eſt & apparatus.

I N Ibida) Rarum eſt. Nam auctore Seru.quæ non ſemper creſcunt,non ubique creſcunt,quia tamẽ in genitiuo, & datiuo ſingularibus.quia ergo dicitur Ibis,huius Ibidis,uel Ibis.dixiſſet Ibin,ſed ab Ibidos in gñõ,dicit Ibida in accuſatiuo . [Nondum quærentibus ædõ,) Pondus hẽt,ꝙ ne quærentibus quidem edat .i.loquatur,& exprimat. [Tu quoque).i.etiam tuæ ſicut Apollonius habet apud Callimachum.[Aliquantum noctis).i.obſcuritatis.[Atra) aut ignobilis,aut potius infauſta, atro lapillo notanda,more Thracum,aut Cretenſium. [Hæc).ſ.imprecatoria legatur tibi eo die , quo tibi bona comprecari debeant . [Æther ſum).ſ.inter elementa,aut pro cœlo poſuit . nec legẽdum eſt ſume ſed ſumme in uocatiuo a nominatiuo ſummus . Verùm aũt de igne potius loqui,quia addit, Sideraque , &c. [Quæque).i.& uos ò parcæ,quæ netis.[Opus ratum).i.ſtabile,& fatale.[Triplici pollicet) Quia tres ſunt,unde uerſiculus ple.eſt : Clotho colũ baiulat : Lachesis trahit, Atropos occat. [Amnis aquæ imp.) .i.Stygiæ paludis. Nam Styx triſtitiam ſignificat.quæ Dijs cõtraria eſt,ſunt.n.ſemper læti. [Quaſque).i.& uos ò diræ ſeu furiæ infernales. [Quas fe.).i.dicũt.[Sedere ante obſcuras fores car.) .ſ.infernalis, Erebi ſcilicet aut Tartari.unde Æn.vj. Tiſyphoneque ſedens palla ſuccincta cruenta Veſtibulum inſomnis ſeruat,nocteſque dieſque & paulò pòſt, Cernis cuſtodia qualis Veſtibulo ſedeat . habent autem furiæ pro capillis angues. [Sed illa Paſiphaëi generi).i. Theſei,qui imprecatus filium coëgit mori.[Quaſque ego tráſiero).i.& quas dixero, & quas non dixero, hoc eſt omnes . [Plenius ingenio).i.quam excogitare , aut eloqui queam,ſis miſer,infortunatus. [Qui ſe ſcit factis has,)Scilicet pœnas meruiſſe , & cetera . [Nulla mora eſt in me) Continuò imprecatur in aduerſarium.hiſtoriæ autem á Domitio explicantur,& contextus facilis eſt,quocirca breuis ero.[Tu quoque) O Ibis,quid dubitas ? quaſi dicat non decet dubitare,cum de te deuoto ſacrificium fiat , nec de alio . quid dubitas , inquit, ſumere vittas ferales . id eſt ſerta , ferales , id eſt mortem prætendentia ? ſed cum fera primam corripiat , feralis primam producit , vt hic , & Æn.iiij. Solaque culminibus ferali carmine bubo Viſa queri . Vittas ad caput hoſtiæ, quæcunque eſſet,ſiue homo , ſiue pecus , circunligari docet Seruius Virgilianus Æneid. ij. dicens , Mihi ſacra parari : Et ſalſæ fruges , & circum tempora vittæ . ASCEN.

ZAROT. HOSTIA) Hoſtibus á victis hoſtia nomẽ habet , in faſtis Ouid. [Dira) Triſtis, inſeſta , dirus dei ira natus . Feſtus. [Terra tibi) Incipit nũc poëta

Pompa parata tibi eſt, votis mora triſtibus abſit.
Da iugulum cultris hoſtia dira meis.
Terra tibi fruges , amnis tibi deneget vndas ,
Deneget afflatus ventus & aura ſuos.

in Ibidem imprecari,optatque, ut ſuas ei fruges terra nõ ꝓbeat. Fruges á fruendo dictæ, Varro. [Aura) Mitior uento ſpũs . Aura item a Cephalo amata eſt, & aura

Nec tibi Sol clarus, nec ſit tibi lucida Phœbe.
Deſtituant oculos ſidera clara tuos.
Nec ſe Vulcanus, nec ſe tibi præbeat aër,
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul inops erres, alienaque limina luſtres,
Exiguumque petas ore tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mens vacat ægra dolore,
Noxque die grauior ſit tibi, nocte dies.
Siſque miſer ſemper, nec ſis miſerabilis vlli:
Gaudeat aduerſis fœmina, virque tuis.
Accedat lacrymis odium, dignusque puteris,
Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
Sitque (quod eſt rarum) ſolito defecta * fauore
Fortunæ facies inuidioſa tuæ.
Cauſaque non deſit, deſit tibi copia mortis:
Optatam fugiat vita coacta necem.
Luctatusque diu cruciatos ſpiritus artus
Deſerat, & longa torqueat antè mora.
Euenient, dedit ipſe mihi modo ſigna futuri *
Phœbus, & à læua mœſta volauit auis.
Certè ego quæ voueo, ſuperos motura putabo,
Speque tuæ mortis peſſimè ſemper alar.
Finiet illa dies, quæ te mihi ſubtrahet olim:
Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
Sed prius hanc animam nimium mihi ſæpe petitam
Auferet illa dies, quæ mihi ſera venit:
Quàm dolor hic vnquam ſpatio euaneſcere poſſit,
Leniat aut odium tempus & hora meum.
Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iazyges arcu,
Dum tepidus Ganges, frigidus Iſter erit:
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
Dum Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas:
Bella geram tecum, nec mors mihi finiet iras,
Sæua ſed immanis manibus arma dabo.
Tunc quoque cum fuero vacuas dilapſus in auras,
Exanimis manes oderit vmbra tuos.
Tunc quoque factorũ veniam memor vmbra tuorũ,
Inſequar & vultus oſſea forma tuos.
Siue ego (quod nollem) longis cõſumptus ab annis,
Siue manu facta morte ſolutus ero:
Siue per immenſas iactabor naufragus vndas,
Noſtraque longinquus viſcera piſcis edet
Siue peregrinæ carpent mea membra volucres,
Inque meo tingent ſanguine roſtra lupi:
Siue aliquis dignatus erit ſupponere terræ,
Et dare plebeio corpus inane rogo:
Quidquid ero, Stygijs erumpere nitar ab oris,
Et tendam gelidas vltor in ora manus.
Me vigilans cernes, tacitis ego noctis in vmbris
Excutiam ſomnos viſus adeſſe tuos.
Denique quidquid ages, ante os, oculosque volabo,
Et querar, & nulla ſede quietus eris.
Verbera * ſæua dabunt ſonitum, nexæque colubris
Conſcia fumabunt ſemper ad ora faces.
His viuus furijs agitabere, mortuus iiſdem,
Et breuior pœna vita futura tua eſt.
Nec tibi continget funus, lacrymæque tuorum,
Indeploratum proijcere caput:
Carnificiſque manu populo plaudente traheris,
Infixusque tuis oſſibus vncus erit.

* aliàs defeta. i. euacuata.

*Tib. Euenient, dat ſigna Deus.

* torta

aura popularis fauor. [Nec ſe Vulcanus) ab ignis maiore vi, ac violẽtia Vulcanus dictus, auctore Varr. quáuis à volando dictũ dixerit Cic. [Exul) Extra ſolum poſitus. [Limina) Limen oĩs ingreſſus eſt, vt ait Nonius. [Luſtres) Luſtrare multas hẽt ſignificationes, vt nonius de iodagine doctorũ virorum oſtẽdit, eſt circuire, vt hoc loco, ſeq. pſpicere, expiare, circũſpicere, & patefacere. luſtrare quoque idem, q ſcortari, ſępe ſignat, à luſtris ſũptũ. [Miſer) Triſtis, & flebilis. is miſer dr̃, auctore Donato, cui aĩæ miſeria ineſt, vnde miſerabilis venit. [Plura) Nomẽ eſt, & à pluri venit. nam hic & hæc pluris & hoc plure dicebatur apud antiquos. vnde plurima. in cõpoſitum cum pluris, plus verò comparatiuũ eſt, cuius raro ſingulare inuenitur, & poſitiuũ multus, ſed plurale, vt plures, & plura in qoam, & à pluri plurimus ſuperlatiuũ factus eſt, vt docet Priſc. Aulus Gell. in vij. noctium Atticarũ de hoc multa memoriæ reliquit. [Defœta) Vacua. ſicut fœta plena. [Inuidioſa) Inuidioſus, & qui inuidet. & cui inuidet, dr̃, vt formidoloſus, ambitioſus, gratioſus, & mille alia, vt ſcrib. Gell. [Solito fauore) Nã miſeri & laboribus pſſi ab oĩbus adiuuari debẽt. [Eueniẽt) Mos apud priſcos fuit: vt oĩa auſpicato agerent, q ſi bonũ habuiſſent augurium, cõceptũ peragebant, ſin malũ, deſiſtebãt. dicit ergo nunc Ouid. hmõi à Phębo, q augurijs pẽſt, oſtenſa ſigna. quibus haud dubitat firmã, ad votũque ſuam imprecationẽ futurã. [Et a læua mœſta volauit auis) Mali ominis auis a læua parte volauit, ſignũ peſſimũ. q eſſent aues mali ominis Plin. facile docet in x. [Perfide) Qui fidẽ violaſti, & à fide venit. infidus verò, cui nõ eſt fidem dum, dr̃, & a verbo fido deſcẽdit, qd primã hẽt longã. [Olim) Quandoque, multa ſignat olim, vt Seruius, & Don. docẽt, & apud auctores eſt cognoſcere vbiq. [Petitã) Percuſſam. multis hoc verbũ petere modis accipitur, vt docet Nonius. [Pugnabũt Iaculis) Per cõparationẽ ſe nunq̃ in cõcordiã cũ Ibide ventũ dicit. [Dũ Thraces) Sunt populi feroces inter oĩs Europæ gẽtes, q vitã facile cõtẽnunt, dum putãt nonnulli eorũ obeuntium aĩas reuerti, alij nõ extingui, ſed magis beatas fieri, vt de mirabilibus mũdi ſcr. Solinus. Tradit ãt Herod. Scythas olim Thraces habitos, q eadẽ lingua oẽs vtebãtur, pter Getas, & [illegible] auſes. diuiſam Thraciam in Strategias quinquaginta tradit Plin. iaculis in bello vtebant iaculũ cũ amento Ætolus Martis filius inuenit, teſte Plin. i. vij. [Iazyges arcu) Arcũ & ſagittã Scythe Iouis filium inueniſſe Plin. docet. ſcribit quoque nõnullos voluiſſe à Perſe filio Perſes ſagittas inuẽtas. ſunt aũt Iapydes populi iuxta Carnorũ regionẽ. ad Timauũ habitãt, vnde regio Iapydia, aut Iapygia Apulia ab Iapyge Dædali filio, vñ rurſus Feſt. Inſula ſe grandi Diomedis gurgite pmit Italiã ſpectas, & Iapygis arua Timaui. licet à vẽto alij. Str. Herod. Solin. & Maro auctores. [Dũ tepidus Gãges) Maximus inter orbis terrarũ fluuius Gãges Indiæ habetur, q incertis fontibus naſci: Nili modo inundare regionem perhibetur. Alij à Scyticis mõtibus exoriri ipſum volunt, in quẽ aĩa. influunt amnes, quoꝝ multi nauigabiles, vbi minimus, latitudine viij. mil. paſ. vbi modicus, ſtadioꝝ c. altitudine nuſquã minore paſſuum xx. vt Plin. Str. & Sol. pdidere. Tepidus aũt, qa ab Oriẽte calidiſſima mũdi plaga venit. [Frigidus Iſter erit) Iſter flu. celeberrimus ĩ iugis Germanicis oritur mõtis Abnobæ, ex aduerſo Raurici Galliæ oppidi, per innumeras lapſus gẽte Danubius nuncupatur, cum primũ autẽ Illyricum alluit, Iſter appellat̃ lx. amnes in ſe recipit, oẽs fermè nauigabiles, ſeptẽ hoſtijs põticũ mare ingreditur, vt Plin. Str. & Solin. meminerunt, ideo frigus, qa ex Septentrione dilabitur. [Tyberis) Romam vrbẽ ſecat, & a thuſcia venit, pluribus nominibus appellatus. nam prius Albula, deinde a Tyberino Albanoꝝ rege, vt tradit Liuius, Tyberis dictus: Tyberinus poſtea nuncupatus, vel, vt tã Seruius, q̃ quidã alij exiſtimãt, à Tyberiade Siciliæ fluuio, ad quem cum peruenisset Hercules ab Erethria ab occidẽte abducens boues, cum per hyemem multã ibi perpeſſus eſſet iniuriam, fluuio nomẽ dedit, quaſi iniurioſo ἀπὸ τῆς ὕβρεως: Thæteus autem ait à contumelia Syracuſanorum ita fuiſſe appellatum, qd apud fluuium crebras facerent aduentantibus iniurias. Aſclepiades verò Mityleneus per d. exiſtimat hoc nomen ſcribendum, aitq; priſca Siculoꝝ lingua Dybrin eſſe nominatũ à ſua magnitudine, vel impetu fluctuoſo, q Dymbris inde nominetur. Contendunt nõnulli ſcribendum eſſe Tymbris ſine aſpiratione, & m ante b, in qua fuiſſe grãmaticus Ariſtophanes phibetur ſentẽtia, tametſi video Seru. foſſam dicere, quã ob tuẽdo mœnia ſua Syracuſani fodiſſent, appellatã Tyberim eſſe, p hoſtium pœnã, & iniuriã factã ἀπὸ τῆς ὕβρεως. inde Siculos cum perueniſſent ad eã partẽ, vbi Roma eſt, tenuiſſentq;, Tyberim appellaſſe, & in ſacris qdẽ ait Tyberinum dici: in Zrnolexia Tyberim, in poëmate Tybrim. [In manus)

Ipſæ te fugient, quæ carpunt omnia flammæ,
Reſpuet inuiſum iuſta cadauer humus.
Vnguibus & roſtro tardus trahet ilia vultur,
Et ſcindent auidi perfida corda canes.
Deque tuo fiet (licet hac ſis laude ſuperbus)
Inſatiabilibus corpore rixa lupis.
In loca ab Elyſijs diuerſa fugabere campis,
Quasque tenet ſedes noxia turba, coles.
Siſyphus eſt illic ſaxum voluensque, petensque,
Quique agitur rapidæ vinctus ab orbe rotæ.
Quæque gerunt humeris perituras Belides vndas,
Exulis Aegypti turba cruenta nurus.
Poma pater Pelopis præſentia quærit, & idem
Semper eget liquidis, ſemper abundat aquis.
Iugeribusque nouem ſummus qui diſtat ab imò,
Viſceraque aſsiduè debita præbet aui.
Sic tibi de furijs ſcindat latus vna flagello,
Vt ſceleris numeros confiteare tui.
Altera tartareis ſectos dabit anguibus artus,
Tertia fumantes incoquet igne genas.
Noxia mille modis lacerabitur vmbra, tuasque
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.
In te transſcribet veterum tormenta virorum:
Manibus antiquis cauſa quietis eris.
Siſyphe cui tradas reuolubile pondus, habebis:
Verſabunt celeres nunc noua membra rotæ.
Hic erit, & ramos fruſtra qui captet, & vndas,
Hic in conſumpto viſcere paſcet aues.
Nec mortis pœna, mors altera finiet huius,
Horaque erit tantis vltima nulla malis.

Contra manes. Manes teſte Seruio, animæ ſunt corporibus exutæ, ſi verò Acronẽ ſequmur, Dij boni. [Nexæque colubris) Furię infernales, q̃ intortos anguibus capillos hñt, & tres eẽ docuimus de qbus hęc Cic. in ea quã ꝓ Sexto Roſcio orone habuit, dicit, Nolite putare quẽadmodũ in fabulis videtis eos, q aliqd impiè, ſceleratęq; cõmiſerunt, agitari, & perterreri tedis ardẽtibus, ſua quẽque fraus, & ſuus error maximè vexat, ſuũ quẽq; ſcelus agitat, amentiaq; afficit, ſuæ malæ cogitationes, cõſcientiæque animi terrent, eſſe ſunt impijs aſsiduæ, domeſticæq; furiæ, q̃ dies, noctesque parẽtum pœnas à ſceleratiſsimis filijs repetant. [Tardus trahet ilia vultur) vultur dr̃, vulturis, & vulturius. præualent vulturũ nigri, in excelſiſsimis rupibus nidificant, oua xiij. pariũt, ſi Vmbritio peritiſsimo haruſpici credimus. triduo antè, aut biduo, vbi futura ſont cadauera, volant. putarũt nõnulli ipſos ex alieno orbe volare falsò, ſatis aurẽ liquet neminẽ ipſorũ nidos attingere, vt in. nat. hiſt. auctor eſt Plin. [Tardus) Perſeuerans. nã, teſte Nonio Mar. tardus piger dr̃, & diuturnus, ꝑſeuerãsq;: vt apud Vir. ij. Geor. Media fert triſtis ſuccos, tardumq; ſaporẽ, & hoc loco magis ſenſui conuenit, vt tardus ꝓ perſeuerante accipias, q̃ qđ nõnulli interpretantur, ꝓducẽs morſum. ridiculum. n. eſt illa dicta abina, q̃ pars carnis eſt tenuiſsima. vt Feſtus ſcribit. [In loca ab Elyſijs) De campis Elyſijs diuerſa ab auctoribus traduñt, nã alij fortunatas inſulas eſſe volunt, vt Hor. q ita in Epodo ait Manet Oceanus circum uagus arua bẽã. Petamus arua, diuites & inſulas: Reddit vbi Cererẽ tellus inarata quotãnis, Et imputata floret vſq; vinea. has ẽt Saluſt. in Oceano eẽ refert. Dio. autẽ in meridiano Oceano poſitas ſcribit, Ibiq; eſſe res admirãdas tradit. ſi verò Lucanum ſequimur, Elyſios cãpos circa lunarẽ circulum eſſe dicimus. Ait. n. Quodq; pt terras inter, lunæq; meatus. Nõ illic auro poſiti, nec thure ſepulti perueniunt. Tunc genus nẽ tuum, & q̃ dẽtur mœnia, diſces qđ etiã Seruius ſup eo Virg. verſic. in vj. Aeris in cãpis, eſt interpretatus. Cum ergo bonorũ aĩæ corpore migrabãt, hæc patere dicebãtur loca, vbi plauſus choreæ, & lætitiæ ſunt, hunc Tibul. Hic choreæ, cantusque vrgẽt, paſsimque vagãtes Dulce ſonãt tenui gutture carmẽ aues. Fert caſiã nõ culta ſeges, totosq; ꝑ agros Floret odoratis terra benigna roſis. & q̃ ſequũtur. [Tartarus) Malorũ, ſedes aĩarum erat, vbi ꝑpetuæ tenebræ, luctus, & miſeriæ erãt, vt ipſe quoque in eadẽ docet: Elegia tibullus, At ſcelerata iacet ſedes in nocte ꝓfunda Abdita, quã circũ flumina nigra ſonãt, & reliqua. [Siſyphus eſt illic) Æoli filius Siſyphus, teſte in vj. Iliad. Hom. Iſthmon latrocinijs occupabat, ita vt Anticliã Autolici filiã, Laërte deſpõſatã arripuerit, quã & cõpreſſit, vnde Vlyſſes natus creditur, qđ in xiij. Met. Ouid. videtur oſtẽdere, Quid ſanguine cretus Siſyphio, furtisque, & fraude ſimillimus illi, Inſeris Æacidis alienæ nomina gẽtis? hũc Theſeus interfecit, qui apud inferos hac afficitur pœna, vt ſemper cogatur ſaxum ad mõtis apicẽ voluere, quod cum primum in cacumine mõtis perduxit, ad ima relabitur, vt in eodẽ loco ſcr. Ouid. Aut petis, aut vrges rediturum Siſyphe ſaxum, & in Hercule furente Seneca, ceruice ſaxum grande Siſyphea iacet. Lucretius autem fabulæ huius figmentum aperit, vt per teipſum videre poteris. [Quique agitur rapidæ) Ixion Antionis, & Melatæ Amythoni filius (alij autem Phlegiæ volunt) Deionei filiam Diam plurima dona pollicitus deſpondit, ex qua Pirithous natus. ſed cum Ixion pollicitis minimè fidem ſeruaret, eius Deoneus equos cepit, Ixion aũt acceſſitũ genero, cui quod fuerat pollicitus, dixit ſeruaturum, ipſum in foueam coniecit, cumque à Ioue purgatus eſſet (nam à quoq̃ alio non poterat purgari) Iunonem ſtupri auſus eſt interpellare, quod cũ Iuppiter cognouiſſet, in formam Iunonis nubem interpoſuit cum qua Ixion cõcubuit, vnde Centauri nati ſunt. Poſt tñ meritas Ixionem Iuppiter pœnas luere voluit, namque apud inferos rotæ alligari iuſſit, quæ ꝑpetuò voluitur, vt in v. Diod. ſcr. & Tibullus quoque ait, illic Iunonẽ tẽtare Ixionis auſi Verſantur celeri noxia membra rota. [Quæque gerunt humeris) Beli Danaus, & Ægyptus filij fuere, quorũ alteri l. natæ ſunt ex pluribus mulieribus filiæ, totidẽque alteri virilis ſexus filij, acceperat ab Apolline Danaus fore, vt à filio fratris pariter & genero eſſet occidendus, quare diu fratri aduerſatus eſt, qui in connubium neptes filijs dari volebat tãdem Danaus penè coactus fratri morem geſſit, inſidijs confidens, quod monuerat oraculum, euaſurum, etenim gladium vnicuiq; filiarum dedit qua cum uiris nocte cõcumbendum erat, vt omnes tollerent. impia oẽs parentis iuſſa executæ ſunt, præter vnam Hypermneſtram minorem natu, quæ Lynceo pepercit à quo poſtea Danaus occiſus eſt, qui & armeus quandoque, teſte Euſe. dictus eſt, ideoq; apud inferos hac pœna torqueri hæ iuuenes perhibentur, vt in homeris aquam cribro ſemper gerent, quod vrnam impleant. Vnde Tibullus. Et danai proles, Veneris quæ numina læſit, In caua lætheas dolia portat aquas & in Metam. Ouid. molirique ſuis letum patruelibus auſæ, Aſsiduè repetont, quas perdant Belides vndas, & in Hercule furente Seneca, Vrnasque fruſtra Danaides plenas ferunt & in Medea, Vosque, quas vrnis foratis, irritus ludit labor, Danaides coite, ueſtras hic dies quærit manus. Quid autem Lucret. uelit ſub hac fabula intelligi per ſete inſpicito. Ægyptũ regioni nomen dediſſe, quæ æria uocabatur, nunc ægyptus Euſebius tradit, qui ibi expulſo Danao regnauit. [Exulis) Ideo quia Danaus argo ſibi uindicauit, ut refert Euſebius expulſo Ægypto. [Poma pater Pelopis) Tantalus Iouis ex plore nympha filius fuit, Pelopis pater, Mœones uocitatus, in Phrygia regnum habuit, bellumque Tro. induxit ob raptum filium eius Ganymedem, ut Euſeb. eſt auctor, qui deos hoſpitio ſuſcepit, quibus Pelopem filium epulandum appoſuit, alias mentitus eſſe carnes Dij omnes ab huiuſmodi ſe epulis abſtinuerunt, una excepta Cerere, quæ humerum comedit: inde eburneum humerum Pelopi Iuppiter fecit ut in iij. Georg. Virg. Homeroque Pelops inſignis eburno. Tantalus autem tanto perpetrato facinore à Ioue ad inferos detruſus eſt, ubi uſque ad labia in aqua merſus eſt, quæ, cum eam haurire uult, effugit. Porrò pomorum arbores ad os uſque inclinari, quæ comedere minimè poteſt, & hoc ſemper detorquetur Tantalus cruciatu, hunc in Herc. furente Seneca: In amne medio faucibus ſiccis ſenex ſectatur undas Abluit mentum latex, eidemque cum iam Sæpe deceptio dedit perit unda in ore Poma deſtituunt famem, & pluribus in locis Ouid. tum in lib. de ſine titulo. Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit, Lactant. etiam addit nonnullos dicere ideo tantalum eo, quo diximus, modo torqueri: quia Deorum conuiua eorum hominibus prodiderit ſecreta ideoque Statius. Et ſæuæ perijt iniuria menſæ. [Iugeribusque nouem) Tityus Iouis ex Helara Orchomeni filius fuit, nouem iugerum magnitudine, a terra nutritus, q̃uis alij terræ filium dixerint, hic ab Apolline telis confoſſus eſt, eo q Latonam amarat, damnatusque eſt ea lege apud inferos, ut eius iecur uultur ſemper exedat, ut in vj. Aeneid. ſer. Virg. licèt Homer. uiciſsim dicat duos vultures ſibi in eius pœnam ſuccedere,

Vectus

dere, vnde etiam tibullus, porrectuſque nouem Tityus per iugera terrę: Aſſiduas atro viſcere paſcit aues. Lucr. autem hãc moraliter eſt interpretatus fab. Iugerum dictum à iunctis duobus actibus quadratis, qui colligunt ccxl. pedes in lõgitudine, in latitudine verò dimidium, vt Varro tradit, & Quint. lib. j. Inſt. Iugeri quoque Plin. xviij. natura. hiſt. lib. Cato. & L. Columella in vj. meminerunt. (Æacus in pœnas) Hic, Minos, & Rhadamanthus Iouis & Europæ filij apud inferos iudices ſunt, vt in vj. Æneid. Ser. docet. (In te tranſcribet) Tranſducet. verbũ antiquum eſt tranſcribo, ad colonias attinens. Virg. in vij. Æn. Et tua Dardanij tranſcribi ſceptra colonis. Seru. tranſcribi tradi ſermo aũt hic tractus eſt de pecunia. nam ſcribi eſt dari. Horat. Scribe decem Cenio, non eſt ſatis adde Cicutæ. reſcribi verò, ceddi. Hor. dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis. Terent. Argentũ illud denuo reſcribi iube Phormio.

ASCAN. POMPA parata tibi) Non ad lætitiam, aut vtilitatem tuã, ſed eorũ, qui videbunt. (Da iugulum cultris) Loquitur de more ſacrificantium. nam in ſacrificijs oĩa debebant eſſe libera, & voluntaria vſque adeo, vt ne hoſtia quidem ligari poſſet, q̃ volens mori ſignificetur. ſupponebãt cultros, in quos ipſa ibat ſuæ mortis auctor. bene ergo dicit, Da iugulũ cultris, nam, iugulus pars colli eſt, q̃ ſanguinẽ incisa reddit. (Dira) .i. execrabilis, & quaſi deorum ira nata. (Terra) Deprecatur ipſi oium elementoꝝ, & q̃cunq; vſui eſſe poſſent vſum, hoc pcatur, ne hẽat. (Nec ſe Vulcanus) .i. ignis, cui Vulcanus peſt. Nam deorum, dearumque nomina vſurpamus p metonymiam pro rebus, quibus pſunt. (Pontus,) Id eſt quodlibet mare, & mare, id eſt quælibet aqua. ſpecies pro genere. (Noxque die, &c.) Ideſt ſemper nox ſequens ſit grauior die præcedente & die ſequens nocte præcedente. nam aliter fieri non poteſt, vt vtrunque alterum ſuperet. vult ergo, vt in dies creſcat malum eius. (Nec ſis miſerabilis) .i. talis, cuius quẽuis miſereat, aut nec videaris dignus miſeratione. Sic Æneid. iij. Troianas vt opes, & lamẽtabile regnũ. (Accedat lacrymis odiũ) Dira imprecatio, cum lacrymæ cõmiſerationẽ mereri ſoleant. (Sitque) Ordo eſt. (Et facies fortunæ tuæ deſœta) .i. euacuata, ſicut mulier enixa, & nullũ fœtũ habens in vtero, fauore ſolito. (Sit inuidioſa) .i. cui pleniſſimè inuideatur, aut plena inuidiæ, paſſiuè. (Quod eſt rarum) .i. quæ res raro cõtingit, quia ſumma petit liuor. Liuor. n. id eſt inuidia non ſolet, eſſe, niſi de rebus pſperis. & ergo dicit Martial. Oĩbus inuideas liuide, nemo tibi, qa ſic oẽs eſſent beati pręter ipſum ſolũ. (Cauſaque nõ deſit) .i. tormentum tam graue, vt mori poſſis, neque tñ mori pmittaris, qđ damnatorum in inferno malum eſt, qui ſemper mori cupiunt, & moriuntur, neque vnq̃ mortui ſunt. (Auis mœſta) .i. mœſtitiæ index. ſ. cornix, quæ à læua .i. ſiniſtra rarũ facit augurium: vt graues atteſtantur auctores. (Speque tuæ mortis peſſimè) Nõ dices, ſpe mortis tuæ peſſimæ, nõ. n. eſt genitiui caſus, ſed vocatiui ſic, ô peſſimè, ego alar ſemper ſpe tuę mortis. (Finiet illa dies) . ſ. ſpẽ: quia ſpes euacuatur, cum euenit, quod ſperabatur (Petitã tibi) .i. à te. Tempus & hora) Sic v. Æn. Quam nec longa dies, pietas nec mitigat vlla. Omnia. n. in tempore labaſcere ſolent (Pugnabunt iaculis) Dicit & mores hominum, & rerum naturam prius immutari poſſe, q̃ pectoris ſui odium aboleri. (Dum) .i. donec, aut q̃diu. (Iapyges) .i. Appuli populi Italiæ arcu valẽtes. (Ganges tepidus) Quia inter torridam & frigidam Zonam. (Iſter frigidus) Quia ad glacialem Oceanum vergit. (Robora) .i. quercus illas, aut quaſuis robuſtas arbores. (Tyberis thuſcus) Quia per thuſciam, ſeu Hetruriam fluit. (Sed immanis) Puto duas eſſe dictiones, vt ſit, ego dabo manibus. ſ. meis. i. ſpiritibus à corpore ſepararis (eſt. n. à nominatiuo manes, non à manus, quia primã producit) In. i. cõtra manis. ſ. tuos, qa dicimus in accuſatiuo manis, & manes. (Sæua arma) Quibus. ſ. manes tuos perſequantur. (Oſſea forma) Iuuen. dicit ſat. iiij. Aut nigri manus oſſea Mauri, Et cui per mediã nolis occurrere noctẽ, Cliuoſæ veheris dum per monumenta Latinæ. Mortui. n. oſſa abſumpta. ſ. carne occurrere putantur, dicit aũt Vergiliana Dido idẽ ſic, Oĩbus vmbra locis adero, dabis improbe pœnas. (Siue ego quod nollẽ) Quaſi vindictæ appetens, aut ſenectutis incõmoda abhorrens. (Piſcis lõginquus) .i. in lõginquo mari degens. (Eder) .i. deuorabit nr̃a viſcera, poſtq̃. ſ. ſubmerſus ero. (Et breuior vita.) Ordo eſt: Et vita tua futura eſt breuior pœna tua, qa pœna durabit ẽt in morte, & põſt mortẽ. (Indeploratũ) .i. nõ deploratũ. (Carnificiſq; manu populo plaudẽte traheris) . ſ. ad ſupplicium, aut potius ad buſtũ, qa ſeqtur: Ipſæ te fugient, &c. hoc mõ ad ſupplicium nõnulli Chriani ſub Domitiano poſtea tracti legũtur infixo vnco gutturi. (Ipſæ te fugient) Pręcatur, vt tactũ indigniſſimè ad vſtrinã, & impoſitũ rogo flãmę, eius cadauer nõ abſumãt, ſed iaceat pda vulturibus, & canibus. (Lices hac ſis laude ſuperbus) .i. q̃uis glorieris, qp ſis cã rixæ inter me, & coniuges, & amicos, vt eris inter lupos. videtur. n. ſibi glorioſum induxiſſe diſcordiã, & ita malim dicere, quã licet. i. licitũ eſt, vt ſit permittentis. (Siſyphus eſt illic) Hæc omnia Macrobius in de ſomnio Scipionis late exequitur, & habentur etiã vj. Æn. (Quique) .i. & qui. ſ. Ixion. (Belides) Beli neptes. (Nurus ægypti) Quia filijs eius nupſerant, ſed interſecerunt. (Pater Pel.) .i. Tãtalus, qui ſecundùm Hom. vſque ad naſum habet dependentia fragrãtiſſima poma, & ad labia vſque aſcendentia dulciſſima flumina, quæ dum captantur, effugiunt. vnde de fluminibus dicit Hor. Sermonum primo: Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina. quid ridesʔ &c. (Iugeribus nouem) .i. Tityus, de quo ſexto Æn Necnõ, & Tityon terræ omnis parentis alumnum Cernere erat, per tota nouem cui iugera corpus Porrigitur. (Ordo aũt textus eſt. q;) Pro &. is ſupple. (Qui ſummus) .i. ſuprema parte ſui, hoc eſt vertice. (Diſtat ab imò) .i. ab ima parte ſui. ſ. à planta pedis nouem iugeris, & præbet aui vulturi. (Aſſiduè) .i. ſine intermiſſione rodenti, ſequitur Maronem dicentem in vj. Roſtroque immanis vultur adunco Immortale iecur tondens, fœcundaque pœnis viſcera rimaturq; epulis, habitatque ſub alto Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis. dico Maronẽ imitari, nã Hom. duos vultures ſibi inuicẽ ſuccedentes dicit. (Viſcera debita) .i. talibus cruciatibus eſt ſupple illic. (Vna de furijs) Tres. n. ſunt. Tiſyphone, Alecto, Megęra. loqui videtur de Tiſyphone, de qua Æn. vj. Cõtinuò ſontes vltrię accincta flagello Tiſyphone quatit inſultãs. (Altera) . ſ. Alecto. (Tertia) . ſ. Megæra. (Æacus) Tres quoque dicunt apud inferos iudices, q ſeueriſſimi in Creta iudices fuiſſe leguntur, Rhadamanthus Minos, & Æacus. Rhadamãthus aũt dicitur inquiſitor. vnde Æn. vj. Gnoſius hæc Rhadamanthus habet duriſſima regna, Caſtigatq; auditque dolos, ſubigitq; fateri, Quæ quis apud ſuperos furto lætatus inani Diſtulit inferam cõmiſſa piaculo mortẽ. Minos iudex. Vnde Horat. Et de te ſplendida Minos ſecerit arbitria. & in eodem vj. Quæſitor Minos vrnã moues. Aeacus uerò excutor. Vnde Iuu. in prima. Quas torquet umbras Aeacus. Et hoc loco, uerùm hæc officia confunduntur, ita ut ſingulis omnia conueniant. (Aeacus tranſcribet in te pœnas infernales) .i. transferri faciet in te. (Et eris manibus,) Id eſt inferis ſpiritibus, aut animis, ſeu ſi maius animabus antiquis, cauſa quietis. quia. (O Siſyphe) Erit ſupp. tunc. quando Ibis apud inferos, ſupple aliquis. (Cui tradas,) Ideſt tradere poſſis. (Pondus reuolubile) .i. ſaxum aſſiduè reuoluendũ. (Hic) . ſ. Ibis. (Erit) . ſ. qui Tantali pœnas dabit. (Hic inconſumpto &c.) . ſ. loco Tityi. (Nec mortis pœnas) Quod in hunc imprecatur poëta, nimium uerùm experiuntur damnati, qui de calore nimio tranſferuntur in aquas nimium frigidas, & nouo genere mortis cruciantur, nec finitur mors morte, ſed continuatur.

Inde ego pauca canam, frondes vt ſi quis ab Ida,
Et ſummam Libyco de mare carpat aquam.
Nam neque quot flores Sicula naſcuntur in Hybos:
Quódue ferat dicam terra Ciliſſa crocla,
Nec (cum triſtis hyems Aquilonis inhorruit alis)
Quàm multa fiat grandine canus Athos.
Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,
Ora licet tribuas multiplicata mihi.
Tot tibi væ miſero venient, taleſque ruinæ,
Vt cogi in lacrymas me quoque poſſe putem.
Illæ me lacrymæ facient ſine fine beatum,

ZAROT. FRONDES Vt ſi quis ab Ida) Mons, & ſilua in Phrygia Ida dicitũ. Hom. viij. Iliados ferarum parentem dixit & locum, quem Gargarum vocãt; item Ida in Creta. Ouidius Faſtorum lib. v. Et Creta nobilis Ida. (Et ſummam libyco de mare) Libycum mare idem, quod Africanum in Ae[gyp]tum uſque protenditur, pauc[iſſ]imos ſinus in ſe recepit, ut Plin. in v. tradit, libycum à Libye Epaphi filia nomen habet, Africanum uerò ab Africa, cui ab Afro Libys Herculis filio nomen eſt inditũ, ſi Solino credimus. Andronicus verò alicarnaſeus ait Oceanum cõpreſſiſſe nymphas duas Pompholygen, & Parthenopen, ex parthenope quidem Europẽ habuiſſe filiam, ex Pympholonge uerò Aſiam, & Lybiam, unde orbis partes ſunt appellatę. (Hybla) Siciliæ oppidum, quod nũc Megara dicitur, ab hyplone rege dicta, teſte Thucydide, florum copia, ac præſtantia nobi-

Dulcior hic riſu tunc mihi fletus erit.
Natus es infelix (ita Dij voluere) nec vlla
Commoda naſcenti ſtella: leuiſue fuit.
Non venus affulſit, non illa Iuppiter hora,
Lunaq; non apto, Sólue fuere loco.
Nec ſatis vtiliter poſitos tibi præbuit ignes,
Quem peperit magno lucida Maia Ioue.
Te fera ne quidquam placidum ſpondentia Martis
Sidera preſſerunt, falciferique ſenis.
Lux quoque natalis (ne quid niſi triſte videres)
Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
Hæc eſt in Faſtis, cui dat grauis Allia nomen,
Quæque dies Ibin publica damna tulit.
Qui ſimul impuræ matris prolapſus ab aluo eſt,
Ciniphiam fœdo corpore preſſit humum.
Sedit in aduerſo nocturnus culmine bubo,
Funereoque graues edidit oro ſonos.
Protinus Eumenides lauere paluſtribus vndis,
Quà caua de ſtygijs fluxerat vnda vadis.
Pectoraque vnxerunt Erebeæ felle colubræ,
Terque cruentatas increpuere manus.
Gutturaque imbuerunt infantia lacte canino:
Hic primus pueri venit in hora cibus.
Perbibit inde ſuæ rabiem nutricis alumnus,
Latrat & in toto verba canina foro.
Membraque *, vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
A malè deſerto quos rapuere rogo.
Et ne non fultum nuda tellure iaceret,
Molle ſuper ſilices impoſuere caput.
Iamque receſſuræ viridi de ſtipite factas
Admorunt oculis * vſque ſub ora faces.
Flebat, vt eſt fumis infans contactus amaris,
De tribus eſt cum ſic vna locuta ſoror.
Tempus in immēſum lacrymas tibi * vouimus iſtas
Quæ ſemper cauſa ſufficiente * cadant.
Dixerat, & Clotho iuſſit promiſſa valere,
Neuit, & * infauſta ſtamina pulla manu.
Et ne longa ſuo præſagia diceret ore,
Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
Ille ego ſum vates ex me tua vulnera diſces,
Dent modo dij vires in mea verba ſuas.
Carminibuſque meis accedant pondera rerum,
Quæ rata per luctus experiere tuos.
Néue ſine exemplis æui cruciere prioris,
Sint tua Troianis non leuiora malis:

lis, quibus mel optimum conficitur. eſt etiam mons eiuſdem nominis in Attica regione, vel Sicula thymo abundans, de melle attico legas Plin. lib. xxj. [Terra Ciliſſa crocos) Circa Corycium Ciliciæ crocum optimum habet, inter ceteros electiſſimū, vt Solin. refert, ibi Corycos oppi. eſt & ſpecus. Crocum autem adoleſcentem fuiſſe poëtarum fabulæ oſtendunt in florem ſui nominis tranſmutatum, ſunt tamen, qui Crocum dictum putēt à Coryco Cilicio opp. vt teſtatur Strabo in nono. Parnaſſum celeberrimum Corycium nympharum antrum continere, idq; & Ciliſcū noncupatū. [Hyems) Quod tunc multi imbres. hinc hybernaculum hyberoum, vel q̄ anima, qua flatur, omniū apparet ab hiatu hyems, vt Varro eſt auctor. [Canus Athos) Macedoniæ mons athos, vt tradit Plin. etſi Thraciæ quandoque ab auctoribus ponatur, ſæpe & Aemonię Seneca in Medea Æmonius illas eoorulit peſtes Athos. altiſſimus autem, cuius vmbra ad Lemnon vſque inſulam protēditur, quæ lxxxvj. mil. paſ. à Macedonia ſeparatur, hinc libro quinto Thebai. Stati. Ingēti tellurem proximus vmbra Veſtit Athos, nemorumque obſcurat imagine pontum, a planitie io mare excurrit lxxv. mil. paſſ. ambitus radicis. cl. mil. colligit. hunc Xerxes Perſarum rex coo tinenti abſcidit in longitudine mil. paſſ. [Natus es infelix) Teſte Ariſt. hæc inferiora ſuperioribus coniuncta ſunt, à quibus gubernantur. nam qui ſub bono Planeta oatus fuerit, felicitatem habet, & rontra ſub malo, infelicitatem, ideo dicit poëta Ibidem infeliciſſimè natum, io cuius ortu ſtella nulla propitia fuit. [Stella) Stellæ ſunt ſingulares, & erraticæ, quinque, vt docet Macr. & ceteræ, quæ non admixtæ alijs ſolæ feruntur. [Nō Venus affulſit) Infra Solem Veneris ſidus eſt: cuius naturā prius Pythagoras Samius deprehendit, vt placet Plinio. eſt autem Venus frigida & humida quæ ſi in natiuitate alicuius victrix apparuerit, felicitatem illi portendit, vt Haly. tradit: ambitum ſigniferi tricenis & duo de quinquagenis diebus peragit, vt in ij. Plin. ſcr. [Non illa Iuppiter hora) Infra Saturnum Iuppiter eſt qui æqualis eſt, temperatus, in natiuitatibus ſi bene affulſerit, felicitatem facit, mala auerſatur, ideoque Saturno cōtrarius duodenis annis curſum ſuum perficit, vt tradit Plinius. [Lunaque non apto) Lunæ ineſt frigida, & humida natura, quæ vt cœleſtibus ſignis coniungitur, ita operatur, in omnibus nanque geminorum partibus, paupertatem, miſeriam, membrorumque mutilationem facit malum & in Virgine portendit, ſicut & in Scorpione, vt Haly. tradit curſum peragit ſuum vicenis ſeptenisque diebus, & tertia diei parte, ſiue eclipſum dicit. quoties Lunæ eſt eclipſis in alicuius ortu, malum ei imminet. [Sólue fuere loco) Omnium planetarum Sol eſt optimus, per eum enim omnia generantur, & felicitatem mortalibus tradit, in Sagittario malus. ita & in ariete vel etiam eclipſim potes intelligere, quæ interuentu Lunæ fit. Sulpitius autem Gallus, ſi Plin. credimus, apud Romanos cum tribunus militum eſſet cōtra Perſem regē.

Iunxere int.

Viꝫ

Monio mus

Cadēs

Infeſta

Lunæ Soliſq; rationē defectus inuenit, apud Græcos verò Thales Mileſius. [Nec ſatis vtiliter) Mercurij ſidus dicit admodū humano generi nociuū, ſi in ariete fuerit, in Geminis, in Cācro, in Sagittario, ac in Capricorno. [Quē peperit Maia) Notū penè oībus Iouē Atlantis filiā Maiam cōpreſſiſſe, vnde & Mercurius natus eſt. [Spōdentia Martis) Planetā peſſimū, bella, internetiones, & iurgia amat, & qn̄ alicuius præeſt natiuitati, malū ſignificat, niſi aſpectū cū Ioue, aut Venere habuerit. [Falciferique ſenis) Saturnus frigidæ, & ſiccæ naturæ malū ferè ſemper facit, ſi in alicuius ortu regnauerit. Hęc eſt in Faſt. cui dat grauis [Allia nomē) Atri dies habebantur poſt Calendas, idē & nonas, poſtriduani appellati. namq; Licinius aruſpex ex ſenatus p̄cepto retulit Q. Sulpitiū trib. pleb. poſtridie idus quintiles cōtra Senones dimicaturū ſacrificaſſe: ita & ad Cremerā, multiſq; alijs in locis infeliciter dimicatum: quare hi dies infauſti habiti ſunt. Aliā aūt Plutar. nobis atrorū dierum rationem reddit, dicit. n. patrios menſiū dies dijs ſuperioris ſacratos, ſequentes verò inferis, qbus purgationibus maiores qbuſdā vtebantur, & mortuis parentabant, ſic & dies illos tris in mēſibus principes feſtos, & ſtatos poſuerunt, eos aūt, qui ſequuntur tris dijs manibus attributos religioſos, & infauſtos habēdos exiſtimarūt, ait Varro, Dies Allienſis ab Allia fl. dictus, nam ibi & exercitu nr̄o fugato Galli obſederunt Romam, idemque Liu. in v. ab vrbe condita & Virg. in vij. docent. eſt aūt Allia fl. xi. lapi de via Tiburtina ab vrbe diſtās, è montibus Cruſtumerijs in Tyberin defluens. [Cyniphiam Fœdo) Cynips Garamantum fl. eſt teſte Herod. in iiij. à Charitone colle profluens in Lybicum mare, inter duas Syrtes cadit, paſcitque hircos maximos, quibus & nomē à ſe dedit: nā Cyniphij dicuntur. Virg. Georg. iiij. Nec minus interea barbas, incanaq; menta Cyniphij tōdent hirci, ſetaſque comātes Vſum in caſtrorū, & miſeris velamina nautis. Cynips aūt in genitiuo facit Cyniphis, & ſunt tria tm̄, q̄ cū faciūt nominatiuū in pſ. genitiuū mittūt, nō vt cetera p̄ b, vel p̄ p, ſed p̄ f, Cynips phis, catelips phis, ſcinips phis. [Nocturnus cul. bu.) Aſcalaphus Orphnes, & Acherōtis filius, vt in v. Met. Ouid. ſcr. Proſerpinā apud inferos comediſſe accuſauit, quare i bubona verſus eſt. Bubo aūt funebris eſt auis, & maximè abominatus publicis p̄cipuè auſpicijs, noctiſque mōſtrū, nec cātu aliquo vocali, ſed gemitu. Capitolij cellā intrauit & Sex. Papellio Iſtro. L. Pedanio cōſ. quāobrē nonis Martijs eo anno vrbs luſtrata eſt, ſi Plin. credimus in x. ſic tradēti. [Protinus Eumē.) Infernales furiæ, q̄ Eumenides [illegible] appellant. i. immites. [Lauere pal. vnd.) Nā aqua paluſtris maculat, viua verò lauat. Virg. Donec me flumine viuo abluero. [Erebeæ col.) Furias ēt dicit, q̄ crines anguibus intortos habēt. Erebus aūt Tartarus in viſceribus terræ eſt, vbi furiarū ſedes [Terq; cruentatas) Ternarius numerus p̄fectiſſimus habet, ac (vt Ariſt. loqt, in j. de cœlo, & mūdo) dijs imortalibus deputatus. [Vinxerūt) Ligarūt. ſolebant priſci natū infantē pānis inuoluere, quā cōſuetudinem

nē adhuc obſeruamus. [Ferrugine) Mortuorū colore: ferrugo enim eſt coloris genus vicinū purpuræ ſubnigræ, vt tradit Seru. hinc Virg. Pictus acu clamydē, & ferrugine clarus Ibera, & alibi. Et ferruginea ſubnectat, corpora cymba. Ferrumen verò, vt ſcr. Plin. bitumē eſt, ferruminatis Babylonis muris, vt dixit Plin. & ferruminare eſt cōglutinare. [Malè) Valde. malè, & benè, inquit Donatus, pro valde ponitur ſæpiſſimè. malè etiam pro nō, & magno legimus apud Plaut. [Rogo) Rogus eſt cū ardere cœperit. Terent. Circum accēſos decurrere rogos. [Silice) Silex lapis ex qua ignis excuditur, & cōi genere inuenitur. Iuuen. Nec mollior ſilicem pedibus quoque cōterit atrum. Ouid. aūt fœminino gnē dixit. Stabat acuta ſilex præciſis vndique ſaxis. ignem ex ſilice primus inuenit Pyrodes Cilicis filius, vt Plin. ſcr. in vij. [Stipite) Stipes ſtipitis truncus eſt arboris. Cic. Nullius aūt Agricolæ culta ſtips tam diuturna, quā poëtæ verſu ſeminari pōt, græcè dr̄ στύπος, vt apud Orpheum μέσον δ' ἐμβάλλοντες ἐπὶ στύπος ἄλσεϊ πολλῷ. ſtipem verò nūmum ſignatum eſſe Var. & Feſtus docent, à quo ſtipēdum deductum. [De tribus) Tres ſorores eſſe poëtæ tradunt, in quarū manibus ſata hominum ſunt cōſtituta, quas parcas κατ' ἀντίφρασιν appellāt, ſingulæ verò, quod peragant, hāt. Clotho baiulat, Lacheſis filat, Atropos aūt filum frāgit, ita, vt cum alicuius fila diſruperit, morte moriatur. Dictaq; eſt Atrops ab a priuatoria particula, & τρέπω conuerſio, quaſi ad nullius cōuertatur preces. [Mouimus) Admouimus, vel excitamus. [Clotho) Quæ vna eſt ex parcis, vt docuimus. eſt & nympha marina eiuſdem nominis apud Virg. Magnique iubebo æquoris eſſe deas: quales nereïa Clotho, Et Galatea ſecat. [Stamina) A ſtando ſtamen appellatur, qꝫ ſtat in tela velamentum. Var. Præſagia) Diuinationes: ſagis dicit Lact. diuinis. hinc pſagia mētis diuinationes. Sagum gnē neutro eſt genus pāni. Sagariam factitate apud Iuriſc. eſt vendere, & ſagari apothera. dr̄ præſago gis. dicit Caper. Cic. aūt præſagio. Saga, inqt Feſtus, dicitur mulier perita ſacrorum, vt vir ſapiens producta à ſyllaba propter ambiguitatem euitanda. ſagaces dn̄r, ſolertis acuminis vt etiam canes indagatores ſagaces ſunt appellati. [Vates canes) Poëtas vates appellabant à verſibus viendis in poëmatis. Cum ſcribam, oſtendam corpore tartarino prognata palude vl rago. Var. [Rata) Firma: ſtabilia. [Æui,) Æuum ab ætate omnium annorū, hinc æui ternum græci dicunt αἰών: vt ſrt. Var. [Troianis malis) Notum eſt Troiæ excidium ex lectione tū gręcorum, tum etiam Latinorum, quare prætereundā hiſt. cenſeo.

Ascen. I N D E). ſ. de infinitis malis. [Libyco de mare) Sic legendum eſt, nō mari, propter verſum, quod idem alibi quoque inuenies. [Terra cil.) Pro Cilicia, facto diminutino gręco. [Athos) Mōs inter Thraciam, & Macedoniam aſſidua grandine, aut niue pulſatus. [Natus es infelix) Docet es mathematicorū, atque aſtrologorū diſciplina infeliciter natum, & infauſto horoſcopo. quā diſciplinam cum diu. Auguſt. in lib. de Ciuit. Dei, tum Picus Mirandula in opere cōtra aſtrologos validiſſimis rationibus impugnant, imò expugnant. [Stella cōmoda). i. vtilitatem afferens, vel. [Leuis). i. non aggrauans: hoc eſt nulla commoda fuit, ſed qualibet grauis. [Quę peperit). ſ. Mercurius filius Iouis ex Maia Atlantide. Hæc eſt in Faſtis, cui dat grauis. [Allia nomen) Docet atram. i. infauſtam fuiſſe, qua natus eſt, diē. Ordo eſt. [Hęc) . ſ. natiuitatis tuæ eſt dies. [Cui Allia) Fluuius ille. [Grauis). i. moleſtus, & infauſtus. [Dat nomen) Quia, dicitur allienſis. [In faſtis). i. libris ſaſtorum, vbi dies atri notati erant, ſicut nonnulli Chriſtianorum veteri ſuperſtitione inducti dies Aegyptios notant. ſcribitur aūt Alliam ſemper gemino ll, & prima producit. licet Seru. aliter ſentiat malè allegans illud Lucani, Atque aliæ clades, nam ibi alię adiectiuum eſt ab alius, a, um, vt docet Beroaldus in eundem. & hæc eſt dies.] Quæ tulit Ibin) Appoſitorię, q. d. exiſtentem publica damna. Nam quocunque die reſp. grauia dāna perpreſſa eſt, is ater habitus eſt. [Cyniphiam &c.) Bonæ ſunt Calderini rōnes. [Nam illic hirci abundant, vnde in Georg. Cyniphij tondent hirci. Errantes aūt olentes dn̄r hirrū olere. Horat. j Serm. Paſtillos Ruffinus olet Gorgonius hircū. [Paluſtribus vndis) Quæ nō purgant ſicut aquę currentes, quas viuas vocat Maro dicēs Aen. ij. Donec me flumine viuo abluero [Quæ vnda caua). i. obſcura, & nubila, aut euaporata extracta pura aqua p exhalationem. [Erebeæ) Erebus dictus eſt locus obſcurus inferni, aut ipſe infernus, & ſcribitur à doctoribus ſine h. [Gutturaque imbuerunt) Docui alibi hoc, e, in hac tertia perſona ſæpe correptū inueniri, ſed quandam celeritatē figurari. vt in Buc. Matri longa decem tulerūt ſaſtidia menſes: in Georg. Miſcueruntque herbas, & nō innoxia verba, & Aeneid. Obſtupui, ſteteruntque comæ &c. non eſt aūt legendum imbuerint, vt alia docent verba. [Pānis tinct. fer.) Ferrugo eſt purpurę Hiſpanicę genus, coloris fuſci, atq; ſubnigri [Rogo malè deſ.) ſ. priuſq cadauer hoīs dānati penitus exuſtum eſſet. Vnde pāniculos ſemiuſtos, & fumoſos, atque ob id ferrugineos, nutricē Ibidis ſubtraxiſſe dicit. [Caput molle) Quia infantis, ſed id quinque notā habet. ſilices aūt duriſſimi ſunt lapides: vnde ignis excuti ſolet. [Iamque receſ.) ſ. colubræ infernales. i. cum recedere vellent. [Admorant) Pro admouerunt, & applicuerunt. [Oculis). ſ. Ibidis pueri. [Vſque ſub ora faces factas de viridi ſtip.) Vt fumo cruciaretur. [Vna ſor. de trib.) i. vnā parcarū, quæ tres ſorores ſunt. & ſata hominum ordiuntur: Fertque colum. [Clotho) Lacheſis trahit: Atropos occat. [Pulla). i. nigra. [Stamina) Vnde in Georg. Reijce ne maculis infuſcēt vellera pullis. Inde pullati dn̄r veſtibus lugubribus q̇ nigræ ſunt induti. [Pręſagia dn̄r) Quæ ſagaciter p̄tæ notata ſunt, ſed ſagio & pſagus, atque præſagium, ſa, ſyllabā producunt, quā ſagax corripit. [Facta canet) Ordo eſt. Ipſa dixit. [Vates erit,) Qui canet tua facta. [Ille ego ſum vates, ex me) i. ex carmine meo, nō ex me ipſo, quaſi ipſe ſit pro exēplo, quod aduerſarius magno fortaſſis meretur. [Néue ſine exemp.) Incipit cōmemorare mala, quæ alij paſſi ſunt, imprecās ea in caput aduerſarij. Quia verò hiſtoriæ, & fab. graphice recitātur a Calderino, dicam ordinem, q talis eſt. [Néue). i. etiámne, vt accipiatur, ne, pro ēt, ſicut, vel, accipi ſolet, qa aliter néue ſemel poſitū non cōgruere vr̄ principio orationis. [Igitur etiámne tu crucieris). i. torquearis ſine exemplis prioris æui. i. vt crucieris ad exempla eorum qui fuerūt in priore, hoc eſt priſco æuo, & ſeculo, tua mala ſunt non leuiora malis. Troianis, quæ magna nimirum fuerunt. quia Troiani decemna in bello vexati tandem funditus exterminati ſunt, & Troia radicitus euerſa.

Quantaque clauigeri Pœantius Herculis heres,
Tanto venenato vulnera crure geras:
Nec leuis doleas, quàm qui bibit vbera ceruæ,
* Armatuſque tulit vulnus inerme potens.
Quique ab equo præceps alienis decidit aruis,
Exitio facies cui ſua penè fuit.
Id quod Amyntorides videas, trepiduſque miniſtro
Prætentes baculo luminis orbus iter:
Nec plus aſpicias, quàm quem ſua filia rexit.
Expertus ſcelus eſt cuius vterque parens.

Néue minus doleas, quā qui bibit ubera ceruæ. Qui tulit arma ti vulnus inerme opem.

Zarot. HERCVLIS) Herc. Iouis et Alcmena filius fuit dictusque Herc. quaſi ἥρας κλέος. i. Iunonis gloria. [Pœātius Her.) Philectetes Pœātius filius ex Melibœa vrbe compulſus ab Herc. iurare corporis ſui reliquias nō indicaturum, ab ipſo pro munere ſagittas felle Hydrę intinctas accepit, ſine quibus Troia capi nō poterat. inuentus eſt Philoctetes haſce habere ſagittas, & coactus Herc. tumulum manifeſtare. locum aūt, ne peieraret, pede percuſſit a. Græcorum itaque ducibus Troiam ductus eſt Philoctetes: ſolus. n. huiuſmodi ſagittis vti poterat. forte per ſagittam ipſius eſt peruulneratus, vel, vt alij, crus, quo ex vulnere intollerabilis effluxit fœter: quāobrem Gręci auctore Vlyſſe ipſum in Lēno reliquerunt: quod Ouid. tetigit in Met. alij ictum ſerpente tradunt, & a Machaone curatum. Propert. Tarda Philoctete ſanauit crura Machaon. nonnulli telo percuſſum, à Machaoneq; ſanatum, & Troiam profectum volūt, alij poſt Troiæ euerſionem Calabriam veniſſe affirmant, & Petiliam, ac Turinam cōdidiſſe. Virg. Hic illa ducis Melibœi Parua Philoctetæ ſubnixa Petilia muro, & alia Sagius Proclus, & Por. Hom. comment. ſcrib. de Philoctete quoq; Soph. & Ser. [Crure) Crura partes tibiarū anteriores ſicuti poſteriores ſuræ. [Nec leuius doleas) Apud quendam vetuſtiſſimum interpretem lege eſt Calydonem, & Dareum fratris fuiſſe; Thaleris filios. ſolebat Dareus lacte ceruę homines interficere, à ſuis poſtremò armis circūſpectis eodem gnē mortis, quo multos enecauerat, & ipſe coactus eſt mori. Idq; approbat Euphorionis teſtimonio, cuius ſunt verſus. Lac ceruæ potando ſuos Dareus perimebat: Exemploque ſuo potu perēptus eodem. Ego aūt propter ſequentem verſum Telephū intelligo. At ſi duplicem hiſtoriā his duobus carminibus intellexerimus, nō ſanè ab re videri debet. hunc igitur Telephū, docēte Diod. Her. auge. Alei regis Arcadiæ filia in Parthenio mōte peperit, ibiq; eū reliqr, quem poſtea paſtores regis Coringhi ceruā exhibitio vbere nutrire inenerūt, infantēq; ad regē detulerunt.

detulerunt,qui vt filium ſuſtulit: ac Telephum,quaſi á cerua nutritum appellauit ἔλαφος.n.cerua eſt : cum aũt adoleuiſſet,matrem cõſtituit inuenire: quare Apollinis Delphici oraculum cõſuluit a quo ad Theutrantem regem in Myſiam iuſſus eſt proficiſci,vbi matrem reperit,ipſe in magno bonore á rege propter Herculem parentem habitus eſt,cui argiopem Teuthrai filiam deſpondit,heredemque,quia liberis maſculis carebat, regni fecit. Telephus aũt,quo tempore bellum Troianũ exarſit,in Myſia regnabat,quo Græci cũ appuliſſent: inermesq; è nauibus eſiliſſent, vim eis intulit, vnde ab Achille in ſiniſtro ſemore fuit vulneratus: cumque ſanari minimè poſſet,Apollinem cõſuluit, qui rñdit iterum ab Achille vulnerari oportere : á quo rurſus vulneratus cõualuit,vt alibi Ouid. Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti : Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Claudianus aũt ab Achille herbis ſanatum tradit. Sanus Achilleis remeauit telephus herbis, Cuius pertulerat vires, & ſenſit in vno Letalem,placidamque manum : medicina per hoſtem Cõtigit: & pepulit, quos ſederat ipſe colores. Quid verò Plin. ſentiat, appoſui. Eſt & rubigo,inquit,ipſa in remedijs, & ſic Telephum ꝓditur ſanaſſe Achilles,ſiue id ęrea,ſiue ferrea cuſpide fecit, ita certè depingitur,eam decutiẽs gladio.[Vulgus inerme) Quia, vt diximus,Græcos,qui ſine armis tunc erant,inuaſit, legitur ẽt vulnus.[Quique ab equo) Bellorophõtem dicit. hic genere q-dẽ Neptuni,nomine aũt. Glauci filius primũ Hipponus dictus, ab interfecto dehinc Corinthio Bellero Bellerophõ,ſiue(vt alij volunt)Bellorophõtes eſt appellatus,qui ob cædem (ſi Aſclipiadi credimus)io pedes ſe dedit,accepto Pegaſo equo à Neptuno, quo Argos ad Prœtum regem peruenit, qui ipſum hoſpitio ſuſcepit : cuius amore regis vxor Sthenobœa, vel, vt placet Hom. Antia Iobatæ regis,ſiue Euriæ filia depibat. quare mulier amoris impatiens ipſum in ſuam trahere ſententiam eſt conata, qđ cum impetrare non quiſſet, marito Bellorophontem eſt criminata,perſuaſus Prœtus ſceleris,ne hoſpitalitatis ius violare, ad Iobatam ſocerum,vel Euriam in Lyciam,cum literis,quibus res continebatur,occidendum miſit,quo eũ maturè inſcius tãti mali Bellorophon ſe cõtuliſſet : Iobaten, aut Euriã magnis per nouem dies (vt Hom.ait) ſacrificijs vacantem cõperit,quibus exactis literas legit : inde iram,odiumq;, diſſimulãs,varijs ipſum periculis tollẽdum oppoſuit, cum Chimæra primũ certare iuſſit, mõſtro admodum timendo cuius tradente Hom.io lib.vj.Iliad. hęc erat forma : πρόσθε λέων ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. quem verſum Lucr.vertit Prima leo poſtrema draco, media ipſa Chimera,quo ſuperato cõtra Solimos ferociſſimum bello populum miſſus victor redijt,inde occiſis Amazonibus inſidiãtibus ei hominibus regis iuſſo interfectis : in generum tot rebus geſtis à rege aſciſcitur,data Achimene filia : vel (vt alij tradunt) Caſſandra vxore,ex qua Iſandrum Hippolochum,& Laodomiam, quæ ex Ioue genuit Sarpedonem,filios habuit. Bellorophootes aũt poſt ſootis inuentionem, euolare in cœlũ voluit cumque ex alto deſpiceret perterritus decidit. Ac ita periſſe Hygin.oſtendit : equus verò inter ſidera eſt à Ioue cõſtitutus. At poëta Gallus bis carminibus ipm caput fregiſſe ſcr. Bellerophon mõſtrum potuit ſuperare chimærã : Et fregiſſe caput dr ipſe ſuũ.[Facies) vniuſcuiuſque rei apparentia facies appellatur. Quare os hoĩs facies dr,vultus aũt à volendo deducitur.[Id quod Amyntor.) Amyntor Ormeni filius,ex Hippodamia Phœnicem filium habuit, hunc cum Clytia patris Pellice rem habuiſſe Hom. tradit matre ſic volente,quod cum pater reſciuiſſet,in filiũ eſt imprecatus,vt nunq̃ filium ſuſciperet,quod Plutonem, ac Proſerpinam audiſſe apud Hom.Phœnia vult, alij obcæcatũ tradunt. hic ad Peleum patrẽ Achillis profectus eſt,quem Chirõ Centaurus ſanauit. Proper.Sanauit crura Machaoo, Phœnicis Chiron lumina Phillyrides,& Achilli p̃ceptor eſt datus,cum quo ad Troiam iuit.[Orbus) Quicũque re aliqua cara priuatur,orbus dicitur. [Iter) Dicitur & itiner,vt admonet Priſcianus.[Nec plus aſp.) Hic eſt Oedipus, cuius genealogia altius repetamus. Iuppiter Hellen genuit,Helle Belũ,Belus Abantem,Abas Agenorẽ,Agenoris fuere filij Europe,Cilix,Baſſus,Phœnix,&Cadmus : Cadmi Polydorus: Polydori Labdacus: Labdaci Laius Lai Oedipus q ex matre Iocaſta Creõtis filia Eteoclem Polynicẽ,Antigonem,& Iſmẽ habuit filios. pater Oedipi Laius Thebarũ rex oraculo cõſulto an filios eſſet habiturus hmõi ab eo accepit rñſum teſte Aſclepiade in trag. λαΐε λαβδακίδη, παίδων γένος ὄλβιον αἰτεῖς, Δώσω τοι φίλον υἱόν, ἀτὰρ πεπρωμένον ἐστί Σοῦ παιδὸς χείρεσσι λιπεῖν φάος, ὡς γὰρ ἔνευσε Ζεὺς Κρονίδης Πέλοπος στυγεραῖς ἀραῖσι πιθήσας, Οὗ φίλον ἥρπασας υἱόν, ὁ δ' ηὔξατο σοὶ τάδε πάντα. i. lai labdacide filio℞ genus luculentũ quęris? dabo tibi clarum filium,ſed in fatis eſt tui filij manibus linquere vitã, ſic.n.annuit Iuppiter Saturnius Pelopis infeſtis imprecationibus perſuaſus,cuius carum rapuiſti filium : hic aũt precatus eſt hæc tibi omnia. quare perterritus laius : quos vxor filios procrearet, iuſſit interfici : natus eſt aũt puer : quem perforatis pedibus,ſi Statio fidẽ adhibemus, ac Aſclepiadi : parentes regio paſtori interficiendum dederũt,q ipſum ad arborem vimine ſuſpendit, quemadmodum etiã ipſe tragicus Seneca teſtatur in Oedipode : Me Deo teſte damnauit parẽs. Calidoque teneros tranſtulit, ferro pedes : Et in alta nemora pabulũ immiſit feris. Diod. aũt non ligatũ vimine dicit à paſtore,ſed traditũ Polybię mulieri nũtriẽdum,q cum adoleuiſſet,certior de ſua expoſitione factus,Apollinẽ de parentibus cõſulere decreuit,ad quẽ forte & Laius ꝓficiſcebatur, vt de expoſito infante aliqd cognoſceret, cumq; inuicẽ ſibi in Phocide obuiaſſent,iuſſit rex ſuperbè de via Oedipum decedere,indignatus Oedipus patrẽ interfecit.inſcius tñ parentem eſſe:deinde ſuperata Sphynge,regnũ Thebarum adiuit,ac matrem duxit vxorem, ex qua (quos diximus) filios habuit,q cognito facinore patrẽ pudore detinebãt domi,ita Diod.at aliter diſcimus ab Aſclepiade: Sen.& Statio, q oẽs Phorbantẽ Polybi regis Corynthiorũ paſtorẽ infantem ligatum tradũt inueniſſe pedibus tumefactis,& ideo Oedipus dictus ἀπὸ τοῦ οἰδήματος τῶν ποδῶν.i.à timore pedum,quẽ paſtor infantẽ ad Meropẽ regis coniugẽ dono dedit,quẽ ipſa, & vir qa carebãt ſobole, vt filium nutrierũt prouectus ętate Oedipus audiuerat ab oraculo,vt ab ſe pater occidendus eſſet, & ſibi mater nuberet,credens ipſe,qui nutrierant,veros parentes eſſe, aufugit,& forte Laium patrem venantẽ offendit,quẽ ſibi de pręda obſeruãtẽ peremit,& Thebas venit,ubi rea factus, uxorẽ matrẽ accepit,q̃ ob rem eum reſciuiſſet,mortẽ ſibi conſciſcere uoluit,ſed hoc á ſuis percepto,ferrũ occultatũ eſt aſt ipſe ſibi oculos digitis eruit,& ſe præcipitem de rupe aliqua dare uoluit. ſed ab Antigone filia,q ipſum ſemper comitabatur eſt prohibitus.

ET ger.)Sup.in crure venenato.i.venenatis ſagittis infecto. [Tanta).i.tã magna & ſæua vulnera.[Quanta) Sup. geſſit Pęãtius).i.Philoctetus filius Pœantis,ut atteſtatur Seru.& Seneca dicens in Hercule furente in perſona Herculis ſagittas porrigentis Accipe hæc ſate pœãte dona,& munus alcidæ cape. Nec fallat unquã dextram hic arcus tuã. Librate tela didicit, & certã dare Fugam ſagittis:ipſa nõ fallũt iter Emiſſa neruo tela. Pœãtius igr̃.i.Philoctetes.[Heres).i.ſucceſſor in poſſeſſione arcus, & ſagittarũ.[Herculis clauig.)i.clauam gerere ſoliti.[Nec doleas leuius)Quàm is ſup.[Qui bi.ub.cer.) Sup.doluit uidelicet Telephus,de quo Hor.telephus & peleus,cum pauper & exul uterq;, &c.[Et qui potens, & armatus tulit uulnus inerme) Allatum.ſ. ab Achille inermi,præter haſtam,niſi legendum eſt armatique tulit &c.[Quique).i.& quàm is qui: hoc eſt,& nõ doleas leuius imò grauius,quàm is,qui decidit.[Præceps ab equo)Scilicet pegaſo alato.[In auuis alienis)Videlicet Bellerophon.[Cui ſua facies fuit penè exitio).i.cauſa exitij, & mortis,quia ob eam à Sthenobœa ad ſtuprum interpellatus cum recuſaret,criminatus ferè exitio datus eſt.[Et vi.) Id ſup [Quod Amyn.) i.phœnia Amyntoris filius ſup.vidit.videlicet nihil boni, quia cęcus effectus poſt exiliũ eſt.[Et tu orbus lum.) i.priuatus viſu.[Pręteтes iter trep. bac.min.) i.quo ducaris pręinopia loco miniſtri,cũ miniſtrũ nõ habeas.[Nec aſp.plus q̃)Sup. Tireſias vates Thebanus & Cęcus. [Quẽ ſua).i.ipſi ꝓpria filia rexit.[Súptus).i.aſſũptus,&effectus. [Senex cla.in arte Apol.)i.diuinãdi,in qua Apollo p̃ſtitit,&quã illi Iuppiter ob ſn̄iam pro ſe cõtra Iunonem datam cõtulerat. Et ſup.ſis talis, Qualis fuit ip.)ſ.Phineus cæcus.[Quo pc.) i.ex cuius perpio.[Colũba eſt data præuia,& dux ra.pal.)Videlicet argo naui,qua argo nautæ vehebãtur. hiſt. recitat Calderinus.

Ascen.

Carol. QVALIS erat poſtquam) Tireſias Thebanus filius Chirõis,& Cariclus,Apollinis, ſiue Perij,aut vt alij Oceani, cũ geminos ſerpentes in Cyllene monte Arcadiæ calcaſſet, per ſeptẽnium fœmina eſt effectus, rurſus iiſdẽ violatis ſerpẽtibus, docente oraculo in priſtinã eſt formam reſtitutus. docet in vij. nat. hiſt. Plin. non eſſe fabuloſum mares in fœminas verti, & contra: cum Licinio Craſſo. C.Caſſio Longino Coſ. Caſini

Qualis erat poſtquam eſt iudex de lite iocoſa
Sumptus, Apollinea clarus in arte ſenex.
Qualis & ipſe fuit, quo præcipiente columba
Eſt data Palladiæ præuia, duxque rati.
Quique oculis caruit, per quos malè viderat aurum,

Inferias nato quos dedit orba parens.
Paſtor vt Aetnæus, cui caſus antè futuros
Telemus Eurymedes vaticinatus erat.
Vt duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit,
Quid dedit, & Thamiræ Demodocique caput.
Sic aliquis tua membra ſecet, Saturnus vt illas
Subſecuit partes, vnde creatus erat.
Nec tibi ſit timidis melior Neptunus in vndis,
Quàm cui ſunt viſæ frater, & vxor aues:
Solertique viro, laceræ quem fracta tenentem
Membra ratis Semeles eſt miſerata ſoror,

Caſini puerum factum ea virgine ſub parentibus, iuſſuque aruſpicium deportatum io inſulam deſertam, in annalibus legerir. ipſe quoque Plin. in Africa vidiſſe ſcr. nuptiarum die. L. Coſſicium ciuem Tiſdritanum io fœminam mutatam. hic igitur Tireſias de lite iocoſa iudex fuit: Iunonis ioq; & Iouis: vtrû maior maris, an fœminæ eſſet libido, vt abunde ab Ouid. in Met. ſcr. pro Ioue ſententiam tulit: quare à Iunone oculis, & manibus fuit priuatus, teſte Lactaor. Iup. aût pœnam eſt ſolatus honore: vaticinandi. n. ſciẽtiam ipſi dedit: vtq; nouem ſecula viueret. multa eſt vaticinatus, & Thebarum excidium: q etiam ciuibus, vt vrbem linquerent, perſuaſit, cum quibus & ipſe in Tilphoſium Bœotiæ locum aufugit. ex Thebanis, qui in Tilphoſium confugerunt, Tireſias defunctus eſt, quem ſui ciues magna pompa ſepeliuere. filiam habuit Daphnem quæ & Sybilla dicta eſt: Dio. habes auctorem, copioſè hanc hiſt. aggreſſum. [Apollinea) Siue quia Ariolandi ipſi attribuitur poteſtas, ſiue ꝙ, qui naſcitur leone tranſcendente io horoſcopo Apollinis. i. ſolis (nam idem eſt) dr̃ ab aſtronomis futura facilè cognoſcere. [Qualis & ipſe fuit) Variam de Phyneo legimus hiſt. quã io verba pauciſſima conferam. Phœnicis filius fuit cilix, Phineus, & Doriclus, Athimus aût nomine potius, q̃ re, phœnicis filius dictus: nam Iouis fuit: regnauit aût Phineus io Paphlagonia, teſte Hela in hiſt. ſi verò Seru. aſtipulamur, in Arcadia, qui priuatus oculis fuit, vt quidam perhibent à ſole, ꝙ diu conqueſtus fuerit viuere, q̃ viuere: vt aût Apollinij interpres ſcr. ꝙ inſidiatus Perſeo fuerit Orpheus verò his carminibus aliter de Bithynia locutus ſentire vr̃. Ἔνθα νέον αἰνόγαμον φινῆος ἀντιγάνορι θυμῷ Λαοὺς ἐξελάσει γόνον ... τὰ πίτρας ... προέπεμψε ... τοὺς δὲ καὶ ... παῖδας αὐτοῦ Βορέου, φινῆ δ᾽ ... αὐτὸς δ᾽ ... vbi nuoc matrimooio grauis Phineus inſolẽti animo geminos eiecit in prærupta ſaxa, feris expoſuit mulierum cauſa amore: hos porrò illæſos, & ſpectantes rurſus conſtituerunt filij inclyti Boreæ. at Phineo præbuere erumnam infeſtæ Iracundiæ, & acie oculurum priuaueruot. Sophocles ait duos ex Cleopatra filios Oartum, & chramen inquam, propter nouercæ calũnias excæcaſſe, & ipſum ideo à Ioue orbatum. Apollonius id mali ſubijſſe tradit, harpyis inferentibus, ac eius menſam perpetuò inquinaſſe. Sophoclis & Apollinij opinionem Ser. mihi vr̃ ſecutus: addit etiam Harpias expulſas à Zete, Et Calai alatis Boreæ & Orithyiæ filijs, quæ Phineum infeſtabant, quaſque ad Plotas vſque inſulas gladijs fint perſecuti, q̃ inſulæ poſtea Strophades ſunt appellatæ, quia ab Iride iuuenes admoniti fuere, ne vlterius Iouis canes inſectarentur quorũ cõuerſio. i. ſtrophe inſulis nomẽ dedit, quo beneficio deuinctus Phineus argonautas admonuit vt colũbam datam à Pallade ſequerentur, ne in ſaxa Cyanea iociderent, quæ etiam Symplegades nuncupantur. at Orpheus nuo dicit columbam ſed herodium auem. tres herodiæ aues ſunt quemadmodum porph. cõtra Zoilum Hom. ſcripta carpentem oſtendit, Pigargumq; oomine herodium Argunautis datum legimus de Phineo Diod. aliam refert hiſt. quam ne modum in hac fabuloſa recenſenda hiſt. excedamus, omiſimus narrãdum. poteris tute ipſam ex Diod. cognoſcere in v. lib. eius hiſt. vbi argunautarum meminit. [Palladiæ ra.) Argo nauis dicta ſiue, vt Diod. innuit, à conditore ſiue à velocitate ſua, quæ arte Palladis facta fuit. hinc ratis Palladia dicta, ſiue quia (vt aſſerit Apollonius) conſtructa fuerit apud Ictonem locum in Bœotia, vbi templum Palladis. Alexander verò Palladem Ictonem appellari ſcrib. quia Icton filius amphictionis vrbem in Theſſalia fecit ſuo nomine dictam, vbi egregium erat Palladis templum, iuxta quod argo fuit conſtructa. [Quique occ. Rex Priamus Polydorum filium ex Hecuba Dimantis filia belli Troiani tempore magna auri copia miſit ad amicũ Polymneſtorem Thraciæ regem nutriendum ac generũ, vt tradit Seruius, nupſerat. n. Ilione Priami filia. hic Troianis rebus ruentibus puerum auri cupiditate obtruncauit, atque in littore inſepultum reliqu[...]cet aliter ex iij. Æneidos cognoſces. Hecuba mactata filia Polyxena ad Achillis ſepulcrum, vt iuſſerat, cum querelas, & lamentationes in littore ſuas recenſeret, filij cadauer vidit, a quo etiam, quemadmodum Polymneſtoris inſidijs iaceret, percepit. indigoabũda Hecuba rem tñ diſſimulans, regem de re ſecreta alloqui eſt cõmenta, cui & theſaurum tradere velle dixit, qui ſubito Hecubam adit, à qua & famulis io lecto eſt per blanditias collocatus, enſuque lateri ipſius herens abductus, ac poſtremò oculis priuatus. [Inferias) Sacra mortuorum, quæ inferis ſoluuntur, inferiæ dñr, vt auctor eſt Seruius. [Paſtor vt Aetneus) Polyphemus Cyclops Neptuni filius ex Thooſa Phurcyonis filia, eo, quem in fronte tm̃ habebat, oculo ab Vlyſſe exutus fuit, de quo fabuloſa à poëtis proditur hiſt. errauit Vlyſſes poſt Troiæ excidium per decem (vt ab Hom. perhibetur) annos fluctibus, & tẽpeſtatibus ad diuerſa, loca agitatus, in Siciliam quoque ad Polyphemum peruenit, qui in antro Aetnæ montis habitat, cuius ianua ingenti lapide claudebatur. hic humanis carnibus veſcebatur, & lacte, magnam namque gregis copiam paſcebat. ſcrutatus de loco Vlyſſes Cyclopem additis precibus, vt ſibi naufrago, locorumque inſcio opem ferret, minitabundus Cyclops reddit reſpoſum, maiorem ſe q̃ Iouem prædicans, ac illico duobus ex Vlyſſis ſocijs ritu belluæ deuoratis (duodecim enim ſocios ſecũ duxerat, vinique optimi amphoras) duos etiam mane ſequentis diei abſumptis, tertque ſero veniente, quodque Vlyſſes nomẽ eſſet interrogauit, qui Vtin ſe dixit nuncupari. i. nullus, vltimus aût comederis, Vtin ſocius rñdit. Vlyſſes verò qui ſuapte natura callidus fuit, tunc verò timore, oẽs conſtruxit in Cyclopem dolos, nec tñ eum fefellit opinio. nam ipſum vino ebrium reddidit: quem (vt ebriorum eſt praua conſuetudo) vino ſepultum, torre oculum eruit: at manus noſtras non effugies Cyclops io clamauit. emiſſis itaque ad paſtum pecudibus, ſingulas tangebat, ne Vlyſſe una abiret. nõ tunc immemor aſtutiæ Vlyſ. fuit, indutus. n. pecudum pellibus cum ſocijs effugit. Non pellibus induium Vlyſ. leges, vt nugantur triuiales, ſed coniunctis paribus ouibus ſub earum aluo gradiens aufugit, vt teſtatur Hom. in Odyſ. [Telemus Eu.) Telemus Cyclops Neptuni filius fuit, & oẽs Cyclopes creduntur fuiſſe, celeberrimus ſui temporis vates, qui Polyphemo p̃dixit fore, vt ab Vlyſ. obcæcaretur, vt ſcr. Theo. & noſter Ouid. in xiiij. Met. Telemus interea Siculum delatus in æquor. Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales: terribilem Polyphemon adit lumenque, quod vnum Fronte geris media: rapiet tibi dixit, Vlyſſes. [Vt duo Phineidæ) Crabes, & Oarthes filij fuere Phinei, à quo ſunt obcæcati. ſuperius hãc de Phineo locuti, copioſè narrauimus hiſtoriam. [Thamyris) Thamyris filius Philãmonis fuit, vt ſcribit Porph. & Arſij nymphæ, licet Euſeb. Ammonis dicat, qui à Lino muſicam optimè edoctus, cum reuerteretur ex Oechalia vrbe ab Eurytho Oechalio, muſas ad Dorion obuias habuit, quibus ſuauius ſe, q̃ ipſas canere dixit, ad q̃ inſolentem vocem ſtomachatæ Iouis filiæ, cytharam & cõmunem hominis ſenſum ei abſtulerunt, quemadmodum Hom. ac Dio. ſcr. alibi quoque Ouid. Quid miſerum Thamyrio picta tabella iuuat? & propter. Me licet & Thamyris cãtoris fata ſequantur: Nunquam ad formoſas inuide cæcus ero. legunt nonnulli Thamyram. quod minimè à nobis probari poteſt, cum vbique in emendatis lib. Thamyris inueniatur, ita præceptor noſter admonuit. [Demodocique caput) Ad mẽſam Alcinoi Phęacum regis ab Hom. inducitur Demoducus Martis, ac Veneris cantans adulterium. Quẽ bono, maloq; eſt proſecutus, lumen. o. ademit, p̃ſtantem verò citharœdum effecit, Sic ali. tua mem. ſec. Sat.) Cœlum, & terra plura genuerũt filios, ſicut apud Heſiodũ legere eſt in theogonia, horum etiã Saturnus filius dr̃, qui, cũ pater genitalia denudaſſet, ea falce amputauit, vnde nõnullæ ſanguinis guttæ exciderunt, quas terra collegit, ex quibus poſtea & furiæ, & gigãtes, & nymphæ, quas Heſiod. medias appellat ortæ ſunt. p̃iecit in mare aût Saturnus virilia, quæ cũ aliquandiu erraſſent, ſpumã fecere, ex qua nata Venus dr̃, ſed hæc oia phyſicam io ſe continet rõnem. [Nec tibi ſit ti.) Ceyx Luciferi filius Trachiniæ telluris rex fuit, vt io Met. legitur, q Alcyonem Aeoli filiã coniugem habuit. cũ hic ad clariũ oraculum iuiſſet, oborta tẽpeſtate obrutus eſt, at Alcyone q̃ (teſte Porph.) Cleopatra dicebatur, viri naufragi inſcia ſingulis diebus Iunoni vota pro Ceycis reditu p̃ſoluebat. miſerata eſt dea fruſtra mulierem pro cõiuge laborare. Irim ad ſomnia demiſit, ut Alcyoni caſum

caſum coniugis ſignificaret, quæ Morphea ad Alcyonem accele rarunt. hic Ceycis ſumpta imagine noctu quieſcentem adijt Alcyonē quam de naufragio certiorem fecit, corpusque in littore iacere docuit. experrecta ipſa mane ad litus ſe proripuit, vbi viri corpus ventis, & vnda agitari vidit. quare mare inſiliens vt cadauer arriperet, auis vna cum Ceyce effecta eſt, quæ Alcyon appellatur, à noſtris Alcedo. media hyeme in mari pariuriūt oua, tum tam tranquillum, q̄ quid mirandum eſt, redditur mare per vij. dies, hos ſolent nautæ dies Alcyonios nuncupare, vt auc. eſt Var. [Frater & vxor aues) Dædalion Ceycis frater filiam habuit nomine Chionē formoſiſſimam, q̄ Apollo, & Merc. cōpreſſere, & nati ſunt gemelli, Apollini Philemon, q muſica claruit patrē imitatus, Autolycus aūt Merc. fuit nobilis. ſuam pferre Chione formam Dianæ auſa eſt, à qua eſt ſagittis interēpta, cuius in rogū pater Dædalion præ dolore ſe voluit immittere, at prohibitus in Parnaſſum mōtem abijt, vnde cum ſe præcipitē dediſſet, in volucrē ab Apolline eſt mutatus ſcr. Ouid. in Met. Miſeratus Apollo, Cū ſe Dædalion ſaxo miſiſſet ab alto Fecit auem, & ſubitis pendētem ſuſtulit alis. & quæ ſequuntur. [Solertique vi.) aſtuto, & callido. & Vlyſſem dixit, quē (vt in v. Odyſ. Ho. tradit) effoſſo Polyphemo oculo, Neptunus maris deus, diu fluctibus agitauit, ne inultus filij eſſet, naufragiū quoque facere compulit, actumq; de Vlyſ. tūc fuiſſet, in matura dea periclitantem, q̄ in mergi forma apparuit, adiuuiſſet, cui Credennō ornamentū capitis, vel (vt alij volunt) ornamentum quoddam tradidit, quo enataret, peruenit itaq; Ithacus nō ſine magno labore ad phæacū inſula, & pudenda Credenno (nudus. n. erat) cælabat, quē in littore Nauſica à regis Alcyoni filia cum aſpexiſſet, ei veſtimenta pbuit, & ad regem duxit, à quo honorificentiſſimè ſuſceptus eſt. [Semeles eſt miſ. ſor.) Cadmo Thebarū cōditori ex harmonia Veneris, & Martis filia, vt in Met. & apud Dio. legimus filiæ fuere Agaue, Autonoë, Ino, & Semele, & Polydorus. Athamanti Aeoli filio Thebarum regi Ino nupſit, quæ Learcum genuit, & Melicertam, q Iunonis odio haud diu uixere, nam Iuno propter Semelem pellicē infeſta omnibus ex Cadmo pgenitis fuit, vt in Met. De Iunone locutus oſtendit Ouid. Quidque velit, quod vellet, erat ne regia Cadmi Staret, & in facinus traherent Athamanta furores, furias in Athamanta immiſit. quem adeo furibundum effecere, vt Ino vxorem leænam exiſtimaret, filios verò ipſius catulos, hortareturque ſocios, vt retia ferrent, quare & Learcum puerum, Bis, terque auras More rotat fundæ, rigidoque Infantia ſaxo Diſcutit ora ferox. Ino aūt ſibi, ac ſuperſtiti filio timens ad quendam ſcopulum abrepto Melicerta aufugit, ex quo loco ſe vnà cū filio in mare præcipitauit, quos Neptunus Veneris pcibus deos marinos fecit. dictus eſt græcè Melicerta Palæmon, latinè Portumus, cui ædes in Portu Tyberino fuit, & feriæ cōſtitutæ, vt auct. eſt Var. Ino verò à græcis Leucothea, à noſtris Matuta eſt nuncupata, quæ bonum ſignificat, ſi Pomponio credimus, cuius (vt diximus) auxilio Vlyſſes euaſit.

QVIQVE oculis caruit) Adducit alia cæcitatis, & incōmodorū aliorū exempla, quæ in Ibio continuò imprecatur. Ordo eſt, à ſuperiori: Et ſup. ſis talis, qualis fuit is. ſ. Polymneſtor rex Thraciæ. [Qui car.) Imò priuatus fuit oculis. [Per quos vid. mal.) i. cum auaritia nimia. [Aurum). ſ. à Priamo cum Polydoro apud eum depoſitū: vnde Aen. iij. Polydorū obtruncat, & auro Vi potitur. quid nō mortalia pectora cogis auri ſacra fames? [Quos). ſ. oculos Polymneſtoris. [Parens). i. mater. ſ. Hecuba. [Orba). i. priuata filio. ſ. Polydoro. [Dedit nat. inf.) i. pro ſacrificio inferis accepto, ac manibus eius. Et ſup. ſis. [Vt paſt. Aet.) ſ. Polyphemus, qui in Aetna Monte oues pauit vbi ab Vlyſſ. ſtipite ficulno adusto excæcatus eſt vt Virg. Aen. iij. ſcr. [Cui Telemus Eum.) i. vates ille inter Cyclopas (vt Hom. dicit) peritiſſimus. [Erat vat.) i. prophetauerat. [Ante). i. priuſquam eueniret. [Caſus fur.) i. amiſſionem oculorum, vnde de eo dicitur Met. xiij. Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales, Terribilem Polyphemon adit, lumenque, quod vnum Fronte geris media, rapiet tibi dixit, Vlyſſes, Et ſup. ſis cæcus. [Vt duo Phin.) i. filij Phinei. [Quibus idem, q de. lu.) i. viſum, videlicet Phineus cæcus pater eorū per ſignificationem. [Ademit). i. abſtulit lumen. [Et) Sup. ſis, vt. [Caput Tham.) Illius vatis a muſis excæcati. [Et Dem.) Illius optimi muſici cæci, per quem Ho. ſeipſum ſignificaſſe putatur, fuit. n. & ipſe cæcus, & poetarū optimus. [Et al.) quicūque is ſit. [Secet). i. intercidat. [Sic tua mēbra) Potiſſimū virilia. [Vt Sat. ſub.) i. ſub illius exitēs, aut clanculū ſecuit. [Illas par. vn er. cr.) i. virilia patris ſui Cœli, q̄ in mare pieci, & ex ſpumis eius, illisq; nata eſt Venus. [Nec nep. ſit ti. me.) i. benignior, & fauorabilior. [In vn. tu.) i. inflatis oriēte tēpeſtate, q̄ ſup. ei, videlicet Ceyci. [Cuis fr.) ſ. Dædaliō mutatus in accipitre. [Et vx.). ſ. Alcyone mutata in auē ſui nominis, cum Ceyce marito prius ſubmerſo. De Alcyonibus aūt in Georg. plura dīr, quō tēpore tranquillitatis in media hyeme in mari nidificent, & cuis igitur frater Dædaliō, & vxor Alcyone ſunt viſi aues, aut ſunt aues viſæ, i. vtroq; n. modo dici poteſt, ſed quia præponitur adiectiuum, dicere viſi. [Nec Nep ſit mel. q̄) Sup. [Viro ſol.) ſ. Vlyſſ. [Quem ten. mem. ſr.) i. fragmēta. [Ratis lac.) i. diſruptæ. [Soror Sem.) i. Ino Cadmi filia eſt miſerata, qa velum dedit, vt recitat Calder.

Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus,
Viſcera diuerſis ſciſſa ferantur equis.
Vel quæ, qui redimi Romanos turpe putauit,
A duce Punico pertulit, ipſe feras.
Nec tibi ſubſidio ſit præſens numen, vt illi
Cui nihil Hercei profuit ara Iouis:
Vnque dedit ſaltus è ſummo Theſſalus Oſſa,
Tu quoque ſaxoſo præcipitere iugo.
Aut velut Euryali, qui ſceptrum cepit ab illo,
Sint artus auidis anguibus eſca tui:
Vel tua maturet, ſicut Minoia fata,
Per caput infuſæ feruidus humor aquæ,
Vtque parum mitis, ſed non impune Prometheus,
Aerias volucres ſanguine fixos alas:

IOT. VEL tua, ne pœnæ) Difficilè ſanè eſt, quē poëta taxauerit, cū multos ab eqs diſtertos fuiſſe legerimus. M. Suffetium licet cōiectari hic, vt apud Liu. in i. ab v. c. vidimus. perfidus Tullo Hoſtilio bellum in Fidenates gerēti fuit, quę cōpos victoriæ duabus quadrigis diſtrahēdum dedit. primū illud, vltimumque ſupplicium apud Romanos fuiſſe idē Liu. docet. de Hipp. quoque intelligere poſſumus, q vt ſuperius oſtendimus, ab equis eſt laceratus. nonnulli Abſyrtum interpretātur, cuius notiſſima fabula ex Ouid. i Met. hr, ſed non placet, nō. n. ab eqs, ſed à ſorore Medea dilaniatus fuit. & eius mēbra minutiſſimè ſecta, in mareque proiecta, quibus pater eā perſequēs, dum ipſa colligeret, in mora detineret. [Vel quæ q redimi) M. Attilius Reg. vrbis Romanæ decus primo bello punico cōtra Carthagin. imperator cū ingenti exercitu miſſus terrorem maximūm aduentu ſuo Carthaginenſibus iniecit, capta Clupea vrbe. cccq; amplius caſtellis (quemadmodum Florus tradit) vaſtatis: quare à Lacedæmonijs Carthagin. ducē poſtularunt, ob ducis imperitiā non pſpere pugnatum arbitrati, ij Xanthippum rei bellicæ peritiſſimum miſere, q (vt Appianus eſt auct.) inſtructa acie Regulum ſiti ac labore difficulter agmē agētem aggreſſus eſt, quē facilè vicit ex xxx. milib. quos Attilius ductabat, pauci arma ſumpſere. reliqui oēs cæſi, partim capti, vna cum impatore Carthaginem ducti ſunt. miſere non multò pōſt Carthag. Attiliū Roma legatum, vt pmutatio fieret iuuenum Carthaginēſium cum ipſo Regulo q ſenatui perſuaſit, defixis in terrā oculis. vt Ho. tradit, ne pietate patres cōmouerentur, ne hmōi fieret pmutatio, vtque id nō facerēt, addidiſſe fer. Gel. ſibi venenum tpi datum, quoad fieret pmutatio, re itaque infecta Carthaginē inuitis vxore, liberis, & amicis redijt, vbi a Pœnis nouis modis excruciatus eſt. cuiuſmodi aūt ſupplicio fuerit affectus, nō ſatis inter auctores cūſtat, nā Gellio referēte, Tuberco in hiſtorijs ſcr. eū in profundiſſimas tenebras clauſū, & poſt aptis oculis ſoli oppoſitū, & palpebras, ne poſſet cōniuere, iſutū Tuditanus [illegible] ſomno phibitū obijſſe tradit. App. iclosum circūuallata clauis cauea extinctū docet, qd' Romę poſtq̄ pceptū eſt, Reguli liberis pœni captiui traditi ſunt, à qbus in armario muricib. pfixo deſtituti os perijſſe, idē Tuditanus eſt auct. [Nec tibi ſub pr. ſit nu.) Sēſus eſt, nō habeas deo cū quēpiā ppitiū, q tibi ſit auxilio in tuis cōſtituto calamitatib. Subſidiū eſt id, qd in auxiliū ſuccedit, Pñs, ppitiū, ut apud Virg. Nec tā pñtes alibi cognoſcere diuos, numē à nutu, & imperium deorū dr. Varro. [Cui nihil Hercei pfuit ara Iouis) Priamus rex (vt in ij. Aen. à Virg. oñditur) occiſo antè ſuos oculos Polyte filio à Pyrrho Achillis Noto, in [illegible] eſt acerrimè iuectus, ei patris exprobrās humanitatē, atq pietatē qua vſus fuerat cū Hectoris cadauer reſtituerat, a parcitus Pyrrhus re[illegible] in Media domo antè Iouis Hercei arā obtruncauit. [Hercei [illegible] Iup[illegible] Herceus dictus eſt [illegible] a circuodādo, ut auct. eſt Porphyrius Ho. interpres.

interpres. mos erat antiquis, vt domus partes Dij dicarent, aotetior Ioui dicebatur, cui in medio ſolebant aram erigere, vnde Meſertius Iuppiter dictus eſt Herceus, qui circundatus. [Vtque dedit ſal) Theſſalus Theſſaliæ rex Eonis, ex Eurypiles filia Chalciope filius (vt tradit Porph.) è môte oſſa à ſuis eſt ꝓcipitatus. [Oſſa) Mons Theſſaliæ eſt Oſſa, cuius ex aduerſo Piodus, & Ochris Lapitharū ſedes, vt ſcr. Plin. tantam in eo pinoꝝ copiā eſſe Solin. tradit, vt ramoꝝ flexu, & reflexu tonitrua repræſentet, vnde Lucan. It cātus in æthera clamor, Quātus piniferæ boreas cum Thracius oſſæ Rupibus incubuit. [Aut velut Euryali) Euryalus, qui Theſſalo ſucceſſit, cum ioferoꝝ ſacrificia oeglexiſſet, vt à veteri cōmentario accepimus, ira Eumenidum angues ipm deuorarunt. ſed ēt apud Gallum poëtam eſt legere Euryalum Iooi filium, vino probè Appotum fillam ſtupraſſe, quare ab anguibus abſumptus eſt Ionides vti cupiēs pro coniuge nata Vinū cauſa luit, anguibus eſca datur. [Sicut Minoia fata) Diod. ſcrib. Dedalū Atheniēſem eximium architectū, ex Mitiono Eupalamio natum, q in Cretam ob homicidium in patria patratū ſeceſſit. Cretēſibus tunc Minos imperabat, q Dædalum io amicitiā ſuā habuit ob eius egregias virtutes, ꝑ id ſorte tempus Paſiphaë regis vxor turpi Tauri amore peribat, cui arte Dædali fuit ſuppoſita. quare Minos Dędalū punire quæritauit, aufugit aūt ipſe in Siciliam ad Cocalum regē. At cōparata claſſe Minos ipm eſt perſecutus in Siciliā vſque, Cocalumq́; popoſcit, vt Dædalū ſibi ad pœnā daret, finxit Cocalus Minoē in ſecreto colloq velle, quē io thermis eomq́; detinuit vt ſuffocaretur. Euſeb. verò à filiabus Cocali interfectū ſcribit, eius deinde corpus Cretēſibus eſt redditum, placata obitus cauſa, q in lauacro elapſum aqua calida perijſſet. [Vtq́; parū mitis) Iapetus Theſſaliæ rex ex Aſia puella, quæ tertiæ orbis parti nomē dedit, filios habuit Prometheū, & Epimetheum. nō me ſugit Euſ. memoriæ tradidiſſe quoſdam affirmaſſe Prometheū, Epimetheum, Atlātem, & Argum cūcta cernētem fratres fuiſſe. fertur igitur Prometheus hoībus ab ſe factis Mineruæ auxilio adhibita ferula ad ſolis rotā ignē furatus, quē mortalibus iodicauit. Irati aūt Dei ipſum ꝑ Mercurium in Caucaſo mōte Aſſyriæ vicino alligarūt, cuius cor Aquilā exedere voluerunt. hoc ita à poëtis nō ſine rōne fictum eſt. nam, vt Æſchylus, Alexāder Aphrodiſeus, & Seruius, alijq́; docēt, prouidētia interpretatur Prometheus, Epimetheus. verò improuidētia, vnde & nomina id indicātia tenent. ex his nempe duabus rebus humanū genus natum eſt. dr̄ aūt Prometheus aſtrologus eximius extitiſſe, q in Caucaſo mōte multoꝝ ſiderum ortus, & occaſus deprehēdit Aquilā verò cor exedere, q a' ἄχος ſolicitudo eſt, qua affectus ſiderum motus inuenit, & quia id prudentia eſt aſſecutus, cui præeſſe Mercurium conſtat, ab eo ad ſaxum religatus dr̄. Claudianus de Prometheo, & fratre hæc ſcripta poſteritati mandauit. nanque feruot geminos vno de ſemine fratres, Iapetōtiades generis primordia noſtri Diſſimili finxiſſe manu. quoſcunque Prometheus Excoluit, multumque iotexuit æthera limo: Hi longè ventura notant, dubijsq́ue parati Caſibus occurruot ſabro meliore potiti: Deteriore luto prauus quos edidit auctor, Quem meritò Graij perhibeot Epimethea vathes, Et nihil ætherij ſparſit ꝑ membra vigoris: Hi pecudum ritu non impendētia vitant, nec res ante vidēt, accepta clade queruotur. [Parū mitis) Voluit.n. prodeſſe, & obfuit. ſubſurato oanque igni adeo moleſtum dijs fuit, vt præter Promethei pœnas, etiam homines malis pluribus, & morbis affecerint, vt teſtatur Horatius: Ignē fraude mala gentibus intulit. Poſt ignem ætherea domo Subductum, macies, & noua febrium Terris, incubuit cohors.

VEL viſcera tua ſciſſa).i. diſrupta, & diſtracta. [Ferātur diuerſis aquis).ſ. per diuerſas aquas, aut diuerſis equis, ſed quia de mari prius locutus eſt, credendū eſt aquis poëtam feciſſe. [Ne vnus).i. tu ſolus cognoueris. aut ſi eſt vt repperi, cognouerit. [Ne vnus).ſ. populus, ad quē appulſus ſis. [Cognouerit hoc genus pœnæ) Quod.ſ. mihi ſic pendeas. [Vel ipſe).i. tu. [Ferat).i. perferas, & patiaris. [Quæ) Is, videlicet M. Attilius Reg. [Qui putauit turpe).i. indecoꝝ eſſe. [Romano).i. bono ciui Romę, redimi à duce puniceo. [Pertulit à duce puniceo).i. Carthaginenſi, vnde de Carthagine dr̄ Æn. 1. Punica regna vides, &c. Ab ro .o. quod eſt Pœnus p, œ. fit punicus, ſicut a pœna fit punio verbum. [Nec tibi) Idem facit. Vnde ordo eſt. [Nec numē) Sup. aliquod. [Præſens).i. licet antè ipſum fueris, & ad ipſum confugeris. [Sit tibi ſubſidio).i. auxilio, & protectioni. [Vt) Sup. non fuit ſubſidio. [Illi) Videlicet Priamo. [Cui ara Iouis Hercei) Quæ fuit in medio regiæ Priami. [Nihil ꝓfuit) Quia Pyrrhus illic eum occidit. Vnde de eo dixit Æn. 2. ad patrem Aeneas: Iamq́ue aderit multò Priami de ſanguine Pyrrhus, natum ante ora patris, patrem qui obtruncat ad aras. [Et Vt).i. quemadmodum. [Theſſalus) Rex ille Theſſaliæ. [Dedit ſaltus).i. præcipitatus eſt ab Euryalo. [Ex Oſſa) Monte illo Theſſaliæ.i. ſaxoſo, vt genus referatur ad generalitatem.ſ. montem. [Tu quoque).i. etiam tu. [Præcipitere).i. præcipiteris, & deijciaris. [Iugo ſaxoſo).i. à præcipitio quouis montis ſaxoſi. [Aut tui artus).i. membra tua. [Sint eſca auidis).i. guloſis. [Anguibus).ſ. furialibus. [Velut).i. quemadmodum, ſupple fueruot artus. [Euryali).ſ. Tyranni. [Qui cœpit ſceptrum ab illo).ſ. Theſſalo præcipitato. [Vel humor callidæ aquæ infuſæ per caput maturet,) id eſt feſtinet. [Tua fata).i. mortem tuam. [Sicut) Supple maturauit. [Fata Minoia,) Id eſt ipſius Minois regis io thermis Cocali regis Siciliæ ſic interempti. [Et tu fixus).ſ. in aliquo monte. Alas,) Id eſt nutrias. [Tuo ſanguine volucres aërias).i. in aëre volare ſolitas, aut in ſublimi nidificantes, vt vultures. [Vt,) Id eſt quemadmodum, ſupple eas aluit. [Prometheus parum mitis,) Id eſt impius: qui ignem Iouis ſuffuratus erat in ferula, & mortalibus deorum ſecreta prodidit. Fuit enim aſtrologus, qui ſiderum curſum in monte perſcrutans auibus propter curas diſtractus fingitur. [Sed non).i. non ſine promiſſione ſupple ſuit immittis, quia in Caucaſo monte religatus aues viſceribus, & ſanguine ſuo paſcit. de quo Maro. Furtumq́ue. Promethei. Et Hor. Audax Iapeti genus &c.

Aſcen.

Aut velut Etracides magno ter ab Hercule quintus
Cæſus in immenſum proijciare fretum.
Aut vt * Amyntiaden turpi dilectus amore
Oderit, & ſæuo vulneret enſe puer.
Nec tibi fida magis miſceri pocula poſſint,
Quàm qui cornigero de Ioue natus erat.
More vel intereas capti ſuſpenſus Achæi,
Qui miſer aurifera * teſte pependit aqua.
Aut vt Achilleiden cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula iacta manu.

Zaror. * Amantiaden * teſte, & al. reſte

AVT vt Her.) Omnes qui ab Hercule deſcenderūt, Heraclidæ ſunt appellati, ſicut à Cæſari Cæſares, ab Arſaco Arſacidæ. ſuit autem xv. ab Her. quidam: cuius nomen nuſq̄ legiſſe memini: q cuidam genitalia amputauit, ipſe poſtea cæſus, & in mare proiectus, vt Euphorionis idicat verſus: Heraclides cuidam genitalia mēbra recidit: Sciſſaq́; membra necis cauſa fuere ſuæ: ſunt aliqui, qui puerum Clebam intelligāt Etracides legentes, q ipſum Clebam io delitijs habuit, à quo occiſus perijt Etracides. [Fretum) A ferueſcendo fretum dr̄. & propriè illud eſt, vbi anguſtū eſt mare. ſicut inter Scyllā & Charybdim, ſed hic pro mari accipitur, quare ēt addidit immēſum, quo magis innoteſceret. [Aut vt Amyntiadem) Philippus Amyntæ filius Macedonum rex, annis xxj. regnauit, auct. Euſebio, ac Iuſtino, q ab oraculo acceperat, vt quadrigas euitaret. nā erat ab eis in fatis, vt occideretur, quare vt Val. Max. & Cic. in eo, quem de fato lib. ſcripſit, quadrigas oēs diſiunxit, locumq́; in Bœotia: cui Quadriga nomē erat, ſemper vitauit, non tñ fati periculū effugere potuit, ſtuprato etenim Pauſania ab Attalo Philippi ſororio, apud quem ſæpiſſimè Pauſanias cōqueſtus eſt, rex aūt hoc ꝓtrahendo paruifecit, at Pauſania inimici Attali in iniuriam in ipm iudicem vertit. quē gladio, io quo quadrigæ erāt, interfecit. legitur & Abātiades recto caſu, & Cherinū dicit Abātis filiū, cuius amore Statillus deperibat, at Cherinus enſe ipm interfecit, vt Euphoriō eſt auctor, Oebalium puerum quantū dilexit Apollo: tñ, ſed fruſtra Cherinum Statillus amauit, Ac velut agna Lupos, viſos fuit Vrſa Leones, Sic puer ignarus Veneris fugiebat amores. apud quoſdam legitur Amantiadem, & Celinum puerum dicunt, qui totum ſe Ioui puero dedit, cumq́ue a Statillo Amāti filio peteretur, iratus eum intetemit. [Nec tibi fida mag.) Cōſtat ſanè inter oēs auct. Alexandrū cognomēto magnum, Philippi Macedoniæ regis, & Olympiadis filium fuiſſe: q Ammonis Iouis ex eo filius dici voluit, auct. Plu. q ad Ammonē in Libyam cum eſſet ꝓfectus, à ſacerdote quodā Iouis filius eſt appellatus. diuerſa de eius obitu traduntur. Volunt nonnulli ꝓ febris ſæuitiam ſitim collegiſſe, & vinum potaſſe, & ob id mentis impotē factum, extremum obijſſe diē prid. cal. quintilies. Alij aiūt per Iollam pincernam Antipatri filium ipſo aut. Antipatro data aqua nonacrina frigidiſſima, q̄ vt Zonaras tradit, noo

poterat

poterat niſi aſini vngula contineri. Iuſt.& Plut.equi dñt. Plin. verò & Vict.mulæ ſcr.cuius aquæ hæc meminit Vict.in v.lib. de Architectura, item in Arcadia nominata terræ regio, quę habet in mõtibus,& ſaxis ſtillantes frigidiſſimos humores. hęc autem aqua ςυγὸς ὕδωρ appellatur, quam nec argenteũ, nec ęneum, nec ferreũ vas poteſt cõtinere, ſed diſijcitur, ac diſſipatur, cõſeruare aũt eam,& continere nihil põt, niſi mulina vngula, quæ ẽt memoratur ab Antipatro in ꝓuincia, vbi erat Alexander. per Iollam filium ꝓlata, ab eaq; aqua regem eſſe necatũ. ſcr.Plut.nonnullos affirmare nequaq̃ veneno perijſſe, cum nullum extiterit poſt mortẽ indicium. multas refert opiniones Plut. quas recenſere nimis lõgum eſſet. vnum tñ adijciam ante xxxiij. ętatis ſuę annũ defunctum fuiſſe. quod ſi ad ſenſum immatura mors perduxiſſet: totũ terrarum orbẽ ſibi audientem ſubegiſſet. nã nullam vrbẽ obſedit, quam nõ expugnauerit. cum nullo hoſtiũ vnq̃ cõgreſſus, quem nõ vicerit, nullam gentem adijt, quam nõ calcauerit. poſtremò infeliciter Babylone, q̃ vt euitaret, erat admonitus, ẽ vita deceſſit. [Miſceri) Poni: nã cum vinum in vas imponitur, miſceri dr̃, hinc illud poëtę. Miſcet amatori pocula grata ſuo. [Pocula) A potione poculum dr̃. Var. [De Ioue cor.) Iuppiter ammon ab ἄμμος, quod arenam ſignat, dictus eſt. nam Iup. Baccho & populo ſuo ſitiẽti, per Libyam peragrãti in arietis formam pede arenam pulſauit, vbi q̃ primũ aqua ſcaturijt, vnde Bacchus Ioui patri tẽplum erexit, auct. eſt Herod. & Str. & ideo cornigerũ nunc poëta appellat. [Capti ſuſpẽſus Ach.) Achæus ab Antiocho captus ſuſpenſus eſt, in Pactolo Lydiæ fl. queãdmodum in Epigrã. Bothius tradit, Antiochus capit, & victũ ſuſpendit Achęum, Vnda tibi hic credas aurea teſtu erit. quidã ſcr. ipſum Attico duce factione populari propter auaritiam interſectum, q in aqua Pactoli ob maiorem ignominiam pependit. [Aurifera aqua) Mida rex Phrygum à Baccho impetrauit, vt quidquid ſuo corpore tangeret, aurum fieret, quod multũ ſibi obfuit. nam cibum edere non poterat, quia tactu ſuo aurũ reddebatur admonitus eſt à deo, vt ſe in pactolo flumine ablueret, cuius ablutione auriferũ fluuium effectum, in xj. Met.ſcr.Ouid. [Aut vt Achilleiden) Pyrrhus Epirotarum rex ex Pythia Menonis Theſſali filia,& Æacide ab Achille oriundo natus, vnum tñ & integrum os pro dentibus habuit xj.agens annum regnum Epiri recepit, nam pater Aeacides à ciuibus in exilium exactus eſt, propter diutina bella contra Macedonas, quibus populum fatigabat, ob idque etiam filium bimum perdere quærebat, ſed furtim eſt in Illyrios delatus, ac Beroë regis Glauciæ vxori traditus. tantus hic extitit, vt ſolus Tarentinos contra Pop.R. tueri poſſe videretur. in Argi obſidione, vbi Antigonus Macedoniæ rex erat, à fœmina quadam, auct.Plu.tegula in caput demiſſa occiditur quod etiam Euphorion comprobat, Argon,& hoſtilem circũdabat vndique Pyrrhus, Opprimit, & ſubito tegula iacta caput. Iuſt. aũt inter conſertiſſimos hoſtes dimicantem de muris iactato ſaxo ſcr. interijſſe, cuius caput Alcyones Antigoni filius patri detulit, quod vnà cum corpore magnifice Antigonus, ſi Plu.ſequimur, cremauit, ſi verò Trogum, Heleno filio traditum affirmamus, q deinde ipſum in patriam aſportauit. [Cognato nomine cl.) Clarus ob egregia eius geſta eſt appellatus.

A T tu cæſus).i. occiſus. [Proijciare in fretum).i.mare immenſum. [Vt ſit Eacides quintus ter).i.decimuſquintus à magno Hercule, ſup.proiectus eſt. [Aut puer dilectus).ſ.à te turpi amore oderit, & vulneret te ſæuo enſe. [Vt).i.quemadmodũ. [Puer).ſ.Celmus dilectus turpi amore ab Amantiade, odit ſup. & vulnerauit ſæuo enſe. [Amantiadem).i.Statilium Amantij filium. [Nec pocula magis fida poſſint miſceri tibi) Quàm ſup. Alex. Magno. [Qui erat natus).i.qui ſe iactabat natũ. [De Ioue cor.) i.Ammone.i.arenatio. nam à Baccho in Libya quærente aquas viſus eſt in arenis aries, à quo ad fontem perductus credidit Iouem patrem eſſe,& illi templum extruxit, quod Ioui arenario i.Ammoni inſcripſit, facto Iouis in ſpecie arietis ſimulacro. [Vel intereas ſuſpẽſus more Achæi).ſ.regis Lydiæ auariſſimi à ſuis ob auaritiam ſuſpenſi. [Qui miſer pependit teſte aqua aurifera).ſ.pactoli fluminis auriferi, in quem ſuſpẽſus incubuit. [Aut tegula iacta manu hoſtili opprimat) Sup. te. [Vt).i.quẽadmodum ſup. oppreſſit. [Achilleiden).i.Achillis nepotem ex genere materno, Pyrrhum videlicet Epirotarum regem, quem anus tegula deiecta occidit. [Clarum nomine cognato) Quia nomen haberet, nam Pyrrhus filius Achillis,& dictus Aeacides, vt ille Achillides, licet multo interuallo. Deductum eſt aũt patronymicum à græco Achilleus, huius Achilleos, vnde penultimam producit. Aut legendum Achilleiden, quod non probem. Aſcen.

ΖΛΑΟΤ. NEC tua q̃ Pyrrhi) Pyrrhus flauus dr̃, vt ſcr. Cic. Flauus aũt fuit, cui hoc nomen primo eſt inditum, vnde, & reliqui ab eo Pyrrhi ſunt nuncupati. modo oſtẽdimus Iuſtini auct. Helenũ Pyrrhi patris oſſa ĩ Epirum aſportaſſe: quæ vt fuerint collocata nõdum me legiſſe memini: quare de Pyrrho claro dictum exiſtimo: cuius forte oſſa per Ambraciam ſparſa fuere, dũ à filio portarentur. aliqui de altero Pyrrho interpretãtur: cui ſententiæ nõ repugno. [Ambracias) Ambracia, teſte Liuio, vrbs in Epiro eſt, aſpero ſubiecta tumulo: dũ Pyrrhi regia fuit. eſt & Ambracius ſinus auct. Plin. xxxix.mil.paſ.longitudine: latitudine xv. mil. [Nataq; vt Æacidę) Vt in veteri legimus cõmentario, Periplea vel Laodamia, ſiue Perriboëa Pyrrhi filia fuit, quæ cum in templũ Cereris Ambraciæ confugiſſet, inimicorũ telis eſt interſecta. intelligunt nõnulli Heracleam Hieronis filiã ex Achillis genere, quæ in tẽplo Cereris vna cũ duabus filiabus à populo Syracuſano telis cõfoſſa cecidit. [Diſſimulare ſcelus) Senſus eſt quemadmodum in tẽplo Cereris filiam Pyrrhi, vel Hieronis trãſfigere ſacrilegiũ fuit, ita te liceat impune interficere,& ꝓinde non diſſimulare. [Vtq; nepos dicti) Magnetes Gelonis,& Nereïdos Pyrrhi filius fuit, cũ quo mater rem hr̃e voluit: idque non conſecuta, filium Cãtharidum veneno ſuſtulit, vt vetuſtiſſimus ſcribit interpres. [Cantharidũ ſuccos) Vndecimo nat.hiſt.libro docet Plin. Cantharidũ alas mederi, qbus demptis eſt letale, eſt aũt genus vermis terreſtris: idem auctor in xxvij.de vulgari lapide locutus ait, Lapis vulgaris iuxta flumina fert muſcum ſiccum, canum: hic fricatur altero lapide, addita hominis ſaliua: illo lapide tangitur impetigo i qui tangit, dicit, [Greek, illegible].

* Cãtharides uermes terreſtres le qui- ... vide Plin. in xi. & xxvj.

Nec tua quàm Pyrrhi felicius oſſa quieſcant,
Sparſa per Ambracias quæ iacuere vias.
Nataque vt Aeacidæ, iaculis moriaris adactis,
Non licet hoc Cereri diſſimulare ſacrum.
Vtque nepos dicti noſtro modo carmine regis,
* Cantharidum ſuccos dante parente bibas.
Aut pia te cæſo dicatur adultera, ſicut,
Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia eſt.
Inque pyram tecum cariſsima corpora mittas,
Quem finem vitæ Sardanapalus habet.
Vtque Iouis Libyci templum violare parantes,
Acta Noto vultus condat arena tuos.
Vtque necatorum Darei fraude ſecundi,
Sic tua ſuccendens deuoret oſſa cinis.
Aut, vt oliuifera quondam Sicyone profectò,
Sit frigus mortis cauſa fameſque tuæ.

[Aut pia te cæſo) Leucon, ut vetuſtiſſimus docet interpres, ex perſicis regibus Spartacum fratrem occidit, regno inde potiri ſperans, cum & rem haberet cũ ipſius fratris vxore, non tñ votũ valuit conſequi, nam in palude Sabedana Leuconem mulier interfecit, quare pia eſt iudicata d. nonnulli Oxylochi regis ponti vxorem hanc fuiſſe, non Spartaci. [Adultera) Adulter, & adultera, q ille ad alteram,& hæc ad alterũ ſe conferat, auctore Feſt. adulterium aũt, quod in nuptã cõmittitur, Seruus dicit appellari. [Inque pyram tecum) Conoſcõ coleros, qui græcè dictus eſt Sardanapalus Anacyndaraxi filius xxxvij. & vltimus Aſſyriorũ rex fuit, vt Euſebius ſcrib. annis viginti regnum obtinuit: vnà die Tarſum & Anchialem vrbes condidit, qui omni vitiorum labe excelluit, luxurioſus, adeoque effœminatus, vt & habitum,& vocem, exercitiaque mulierum ſectatus nunc viri, nunc mulieris vice abutebatur. quæ tam impudica, cum Arbaces præfectus ipſius Medis præpoſitus eſſet cõſpicatus, in eum bellum mouit, quem facilè vicit, triduo vrbe Nino obſeſſa, qua expugnata Sardanapalus in hoc tantum viros imitatus, in pyram ſe vxoribus, atque Eunuchis in ea recluſis, cremandum iniecit. eſt Anchialæ Sardanapali monumentum, vbi hmõi legitur Epigrãma. Sardanapalus Anacyndaraxi filius Anchiaſen,& Tarſum vna die condidit. Ede, bibe, lude. Cum te mortalem noris, præſentibus exple. Nanque ego ſum puluis, q nuper tanta tenebam: Hoc ſapiens vitę mortalibus eſt documentum: Hos aũt meminit Chœrilus, qui circunferrentur: Hæc habeo, quæ edi, quæq; exaturata libido Hauſit: at illa manent multa & præclara relicta. auct.Strab. Dio in Tuſc. Cic.& Iuſt. [Vtque Iouis Lib.) Cyri Perſarũ regis Cãbiſes filius fuit.

fuit. qui annis viij. regnauit auctore Euſeb. Ægyptum adijt. vnde exercitũ ad Ammonis oraculum cremandum miſit, ac diuino miraculo cum ex vrbe Oaſi iter faceret: ſamq; medio ferè ſpatio inter Oaſios, & Ammonios pranderet, ingruiſſe validum auſtrum ſcr. Herod. & ab arenis obrutum perijſſe, vt ẽt meminit Iuſtinus. eodẽ mortis gñe Pſyllos interijſſe ſcr. Gel. in xv. [Tẽplum ſignificant ędific. deo ſacratum) & tignum quod in ędificio trãſuerſo ponitur. auct. eſt Feſt. tẽplum ẽt d. No. ſepulcrum appellari. Virg. pterea fuit in tectis de marmore tẽplum Coniugis antiqui. multa Var. de hac dictione in lib. Etym. ſcr. [Vtq; necatorũ Darei) Dareus ſecũdus cuiuſdã Priami filius cum ſuos ciues nõ interfecturum iuraſſet, tormẽtis occidebat. Dareus ẽt ſecundus primo in regnum ſuccedere nõ potuit, donec iureiurãdo ſtipulatus fuiſſet, ſe more parẽtis veneno minimè ciues occiſurũ, ſed regno in ſuam ditionẽ accepto in fouea calido cinere plena eos vita priuabat, vt apud vetuſtiſſimum cõmentarium cõperi. de Ocho aliqui dictum volunt, qui Dar. eſt dictus, cuius hiſt. Val. Max. in cap. de crudelitate pluribus verbis explicat. [Aut vt oliui.) Neocles Thuſcus ex Sicyone pulſus: omnibus vitæ præſidijs deſtitutus fame, vt vetuſtiſſimus iterpres ſcr. & frigore mortem obijt. [Sicyone) Sicyõ vrbs Achaiæ in Laconia, teſte Plin. eſt. olim Mecon dicebatur: refertiſſima oliuetis, vnde in ij. Georg. Virg. Teritur Sicyonia bacca trapetis: aliam eodem nomine pli. docet inſulam in Ægeo mari, ex oppoſito ad Epidaurũ altam, & eminentem: quod Iuuen. etiam tangit: Hic alta Sicyone. Sicyonia autem calciamenti genus eſt, auct. Feſt.

Ascen. NEC tua) Cõtinuò eandem &c. proſequitur varia infortunium exẽpla in Ibin imprecãs. Vnde ordo eſt. [Nec oſſa tua quieſcant felicius, q̃ oſſa Pyrrhi. ſ. Epirotæ. [Quæ iacuere). ſ. donec à filio Heleno colligerẽtur. [Per vias ambracias) Illius promõtorij in Epiro, de quo in Sappho dictum eſt [Et moriaris iaculis adactis). i. infixis. [Vt nata). i. progenita. [Æacidæ). i. de genere Achillis. ſ. Heraclia filia Hieronis in templo Cereris. Vnde addit. [Non licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum,) q. d. etiam gratum erit Cereri ſacrificium, quod de te fiat, licet ingratũ fuerit de Heraclia. Aut nõ licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum. ſ. templum, quod per diminutionem ſacellum dr̃, Hoc inquam ſacrum, in quod tu confugeris. Vtque. i. & vt. [Nepos regis dicti modo noſtro carmine). ſ. Hieronis regis Põti, nepos. ſ. (vt opinor) Mithridates, ſup. bibit, ita. [Bibas ſuccos Cantharidum). i. quibus Cantharides vermiculi venenoſiſſimi ſint. [Parente). i. patre dante, quia maior Mithridates amiciſſimus erat Romanorum, vnde verò ſimile eſt eum nõ amaſſe filium, qui terã Romanis defecit, & tandem ſm quoſdam veneno abſumptus eſt. Vnde Luc. in 1. Poſt Cilicias ne vagos, & laſſi põtica regis prœlia, Barbarico vix conſumata veneno. [Aut adultera dicatur pia te cæſo). i. occiſo. [Sicut ea adultera dicta eſt pia). ſ. vxor Oxylochi. [Qua vindice). i. vindicante mortem mariti. [Leucon) Frater mariti, & adulter. [Cecidit). i. ſuccubuit. [Et mittas tecum in pyram). i. rogum incenſum, corpora cariſſima: quem finem vitæ habet Sardanapalus vltimus regum Aſſyriorum, qui (vt dicit Iuſtinus libro primo) coniuratiune facta q̃ muliebri more viueret, eoque audito, non vt vir regnum defenſurus, ſed (vt metu mortis ſolent mulieres) primo latebras circunſpicit: mox deinde cum paucis, & incompoſitis in bellum progreditur. Victus in regiam ſe recipit, & extructa pyra ſe, & diuitias in incendium mittis, hoc ſolo imitatus virum. hæc ille. corpora ergo cariſſima diuitias appellat. [Et arena acta). i. impulſa, & agitata. [Noto). i. vento illo violento. [Condat). i. obruat vultus tuos: vt ſup. condidit. [Parantes). i. intendentes, & molientes. [Violare templum Iouis Libyci) Videlicet Ammonis. hoc eſt Cambyſes & ſocij eius. [Et cinis ſubſidens) Ima petens. [Deuoret). i. abſumat. [Tua oſſa ſic) Vt ſup. abſumpſit. [Oſſa neca.) i. interfectorum. [Darei ſecundi). ſ. Ochi, qui complices ſuos cinere obrutos necauit. [Aut frigus & fames ſit cauſa tuæ mortis vt) Sup. fuit cauſa mortis. [Profectò). i. ei, qui venerat quondã. [Sicyone). i. à ciuitate illa Peloponenſi. [Oliuifera). i. ferace oliuarum, hoc eſt vt Neocles Sicyonum rex perijt.

Aut, vt Acarnides inſutus pelle iuuenci,
Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
Inque tuo thalamo iuguleris more Pheræi.
Qui datus eſt leto coniugis enſe ſuæ:
Quoſque putas fidos, vt Lariſſæus Alebas,
Vulnere non fidos experiaris tuo:
Vtque Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa tyranno,
Viuus in occultas præcipiteris aquas.
Quæque in Adimantum Phileſia regna tenentem
A Ioue venerunt, te quoque tela petant:
Aut, vt Amaſtriacis quondam Lenæus ab oris,
Nudus Achillea deſtituaris humo.
Vtque vel Eurydamas ter circum buſta Thraſylli
Eſt Lariſſæis raptus ab hoſte rotis.
Vel qui, quæ fuerat tutatus mœnia ſæpe,
Corpore luſtrauit non diuturna ſuo:

Zarot. AVT vt Acarnides) Filius Acarni in oriente tetrarcha fuit, qui cũ Menone Bellum habuit, à quo victus iuuẽci pelle eſt inſutus, ac ſub menſa detentus, vt vetuſtiſſimus narrat interpres. [Inq; tuo thal.) In ij. offic. docet Cic. pariter & Val. Max. Alexand. Phęreum vxo. Thebem admodũ dilexiſſe, tñ ex epulis ad eam in cubiculum cum ſe conſerebat, barbarum diſtricto gladio iubebat anteire: deque ſtipatoribus ſuis præmittebat, qui muliebres arculas perſcrutarentur, non tñ eum fefellit opinio, nam ab vxore propter pellicatus ſuſpicionẽ eſt iterfectus. Pherę plures ſunt, vt in Achaia nouem montium ſunt inter Megaram & Thebas. Item in Theſſalia: vt Plin. docet: ſunt & in Argo, teſte Hom. Pylo propinquæ. [Leto) A λήθω verbo letum dici ait Priſc. vnde deleo. Feſt. aũt Pomp. ab obliuione, quãm Græci λήθην vocant, letum d. appellari: q̃ ſi à Græco venit, cum aſpiratione ſcribendum. [Quoſque putat fidos,) Thiodomantis fi. fuit Alebas: q Lariſſæ in Theſſalia domiDatũ habuit: extruxit aũt Lariſſam Theſſalicam Acriſius, quę à Lariſa Pelaſgi filia nomen habuit, vt Hellam. ſcr. in hiſt. ſatellites ciuium timore Alebas ad cuſtodiam habebat, quos fidos ſibi exiſtimabat: ab ipſis poſtea eſt interfectus, vt à vetuſtiſſimo accepimus interprete. fidus dr̃ ſocius, & à fido venit: fidelis aũt ſeruus, & à fide deriuatur. Don. eſt auct. [Vtque Milo) Milones plures fuiſſe conſtat, quorum quidam Piſam Elidos tenuit, q Piſanos cruciatibus afficiebat: tandem in Alpheum fluuium Piſam præfluentem demerſus à Piſanis eſt, ſi vetuſtiſſimo credimus interpreti. eſt & Piſa in Italia ciuitas inter amnes Auſerem, & Arnum, vt in 3. nat. hiſt. Plin. eſt auct. à Pelope, Piſiſque Elidos ſiue Atintanis græca gente. [Tyranno) Tyrãnus à Tyrrheno Atys filio nomen eſt. hic ex Lidia in Italiam venit, eamque partem occupauit Italiæ, quæ à ſe nomen traxit expulſis Pelaſgis: inde Thuſcia dicta à ſacrifico ritu. teſte Plin. & q̃a vi alienas tenuit ſedes, Tyrãnus is dici cœptus q violẽter aliquid egit, eſtq; cõis gñis nomen: nã Theodoſij grãmatici eſt regula, q̃ nomina pfeſſionem, aut dignitatem ſignificantia, cõis ſunt gñis, vt hic & hæc dux cõis, hic & hæc philoſophus: hic hæc abbas abbæ, non aũt abbatis, & abbatiſſa, vt imperiti grãmatiſtæ peruerſe pueros docent, ita hic & hæc Tyrãnus. [Occultas aquas) Non q̃a aquę ſint occultæ, nam Mediam per vrbem interfluit, ſed q̃a occultè demergitur fluuius. [Quæque in Adimantum) Adimãtus Phyletiæ rex, ponto coniunctæ, ſiue vt alij volunt Theſſaliæ, deorũ contẽptor, dijs, ſacrificare neglexit, ſe ipſis maiorem prædicans. quare a Ioue, vt vetuſtiſſimus exponit interpres, fulmine ictus interijt, meminit in Dia. Pla. cuiuſdam Adimanti, ſed nihil ad hũc locum. [Petãt) Feriant, percutiant. multas hoc verbum hĩc ſignificationes Nonius Mar. docet: petere. n. eſt poſcere, vocare, appetere, ſequi, abducere, eligere, obtinere, expectare, & vt hoc loco percutere, ferire. [Aut vt Amaſt.) Amaſtrix ciuitas Mithridatis fuit, q Meciſteum quendam ex Leno veniens, vt vetuſtiſſimus ſcr. interpres, expulit, in locumque, q Dromos Achilleus, ab Achillis exercitatione dictus eſt. aut Plin. venit, vbi à ſuis deſtitutus, omni priuatus auxilio perijt, ſunt, qui dĩc Amaſtricem Oxiartis filiam Dio. Tyranni Heracleñſis vxorem, à ſuo nomine vrbem cõdidiſſe: qui Dion. Lenæus eſt appellatus, olim fugatus, vt diximus à Mithridate. [Vtque vel Eur.) Mos diu apud Theſſalos fuit, vt interficientiũ corpora circa occiſorũ ſepulcra traherentur. vt Eurydamantis exemplo conſtat, qui circa Thraſylli (quem interfecerat) tumulum à Simo Thraſylli fratre tractus eſt: auct. in xxj. Iliad. Porph. [Buſta) Buſtum propriè dicitur locus, in quo mortuus eſt combuſtus, & ſepultus, & dicitur buſtum, quaſi bene vſtum, vbi verò combuſtus quis tantummodo eſt, & alibi ſepultus, is locus aburendo vſtrina vocatur, ſed modo buſta ſepulcra vocamus. auct. eſt Feſt. [Vel qui quæ fuerat.) pertinacem eſſe ad bellandum Achillem fuiſſe Homericum carmen

men demonſtrat. qui abrepta ipſius amica Briſeidæ à rege Agamemnone, nullis vnq̃ legationibus, & muneribus flecti potuit. adeo aũt quotidie Græcorum fugabatur exercitus a Troianis, atque ſtrage imminuebatur, vt Patroclum Achillis amicum græci vtpotè vltimum in tanto periculo remedium Achillis armis induerint, vt ſi non verus Achilles eſſet, ſaltẽ ipſum repreſentaret qui ſupra, q̃ dici poſſit, qui timebatur a Troianis. Patroclus igitur Achilleis armis & Myrmidonibus exornatus in bellum cũ ceteris Græcis prodijt, qui in fugam ſubito Troianos dedit: ipſumque Hectorem, qui cõmonitus ab Apolline Patroclum eſſe, ipſum vnà cum Euphorbo, & Apolline interfecit, atque ſpoliauit. adeo aũt moleſtum Achilli Patrocli caſus fuit, vt ſe eo vſque nõ comeſurum iureiurando pollicitus fuerit, quoad Hectora occidiſſet xijque. nobiles Troianos quibus Patroclo inferias exhiberet, cœpiſſet, non defuit tureiur. Achilles, nam die poſtera acceptis à matre Thetide armis, quæ Vulcanus ea nocte fabricauerat: Troianos omnes fugauit, quibus & ſtragem maximam dedit: Xanthus etenim fluuius ſanguinem, non aquam emittere videbatur, captis autem iuuenibus. Hectora à Pallade fratris ipſius imagine deceptum, circum Troiana mœnia fugientem interfecit: cuius corpus neque quiſquam fuit Græcorum, quin haſta appeteret, quod ter circũ Iliacos muros raptauit, auro poſtmodum in pretium dato Priamo ipſum reſtituit auct. Ho. & Virgil. non tamen auri vlla mentio fit ab Ho. ſed multorum tantum munerum. [Mœnia) Quòd munita eſſent, qui ea gerebãt, aggeres dicti, & ꝙ ager contineret, auct. Var. Mœniana ædificia à Mœnio ſunt appellata, is enim primus vltra columnas extendit tigna, quo ampliarẽtur ſuperiora, ait Feſtus. [Luſtrauit) Circuiuit, luſtrare eſt expiare, circunſpicere, ſeu patefacere, perſpicere, & vt hic circuire, auct. eſt Nonius.

AVT ſerare).i. porteris inſutus pelle iuuenci. [Turpiter).i. cum dedecore ad dominum tuum, exiſtens præda. [Vt) Sup. latus, ſeu portatus eſt. [Acarnides).ſ. Hermias. [Et iuguletis).i. iugulus tibi incidatur. [In thalamo).i. cubiculo tuo. [More Pheræi).ſ. Alexandri. [Qui datus eſt leto).i. morti, enſe ſuæ coniugis. [Et experiare tuo vulnere).i. in te illato ſup. eſſe. [Non fidos).i. perfidos: aut infidos ſup. eos. [Quos putas).i. putare debeas. [Fidos).ſ. ſatellites.i. cuſtodes corporis tui. [Vt Aleuas Lariſſæus).i. rex Lariſſæ: ſup. expertus eſt. [Et tu viuus præcipiteris in aquas occultas) Vt ſup. præcipitatus eſt. [Milo).ſ. Piſanus. [Sub quo Tyranno cruciata).i. vexata eſt. [Piſa).ſ regio, quam & Salmoneus tenuit. [Quæque in Adimantum.) Ordo eſt. [Et tela).i. fulmina, quæ Venere. [A Ioue).ſ. miſſa. [In Adimãtum).ſ. regem. [Tenentem regna Phlieſia, petant quoque).i. etiam te, aut deſtituaris nudus. [In humo Achillea).ſ. Achillis δρόμον, hoc eſt curſum. [Vt).i. quemadmodum. [Lenæus).ſ. Dionyſ. [Ab oris Amaſtriacis) Sup. oriundus, & inde expulſus ex peninſula, ſcilicet ſup. deſtitutus eſt a ſuis, nudusque perijt. Et ſup. rapiatis. [Rotis velut Eurydamas) Somniorum ille nominatiſſimus interpres. [Raptus eſt ter ab hoſte,) Scilicet populo Lariſſæo. [Rotis Lariſſæis,) Id eſt populorum à Lariſſa profectis. [Circum buſta,) Id eſt repoſitorium cinerum ambuſtorum. [Thraſylli,) Scilicet regis Lariſſæorum: à quibus vltus eſt. [Vel is).ſ. Hector. [Qui luſtrauit).i. tractus circuiuit. corpore ſuo. [Mœnia).ſ. Troiana. [Non diuturna).i. non diu duratura. [Quæ fuerat tutatus ſæpe) Quia ſpatio decennali. Diuturna eſt hic pentaſyllabum. Sunt qui Achillea, non Achilleia legant. Offendi Commentarios Calderini hoc loco mutilos, & inuerſos: Nam de Perillo, & ære Paphio, quæ poſtea dicenda ſunt, deſeruerunt. Ascen.

Vtque nouum paſſa eſt genus Hippomeneia pœnæ,
  Tractus & Actæa fertur adulter humo.
Sic vbi vita tuos inuiſa reliquerit artus,
  Vltores rapiant turpe cadauer equi:
Viſcera ſic aliquis ſcopulus tua figat, vt olim
  Fixa ſub Euboico Graia fuere ſinu:
Vtque ferox perijt, & fulmine, & æquore raptor,
  Sic te merſuras adiuuet ignis aquas,
Mens quoque ſic furijs vecors agitetur, vt illi,
  Vnum qui toto corpore vulnus habet,
Vtque Dryantiade Rhodopeia regna tenenti,
  In gemino diſpar cui pede cultus erat.
Vt fuit Oeteo quondam, generoque draconum,
  Thyſamenique patri, * Callirhoëſque viro

Zarot. VTQVE nouum paſſa eſt) Hippomeneiam dicit, ſi vetuſtiſſimo credimus interpreti, quæ antea Limone dicebatur in adulterio deprehenſa, ab equis eſt dilacerata, vnde & nomẽ habet eodẽ quoque ſupplicio adulter affectus eſt. alij aiũt Hippomenem Athenarum principem dicunt, cuius filia in adulterio inuenta ab equis eſt deuorata, quare Limone dicta eſt.i. fames, adulterum verò per regionem Atticam, equi dilaniarũt. Aut ſicut perijt Pereas Caſſandreus ille. Quem ſua gens multò cinere deſperijt. Leguntur etiam ij verſus, ſed nunq̃ fuiſſe Ouid. cõtenderim, fertur aũt hic Caſſandreus viuos homines ſepeliſſe, quod idem poſtea paſſus eſt. [Viſcera ſic aliquis,) Amimone vna ex filiabus Danai, dum iaculo exerceretur Satyrum imprudens percuſſit, qui eam violare voluit, ſed auxilium à Neptuno implorauit, à quo Satyrus fugatus, mulier cõprimitur ex qua natus dr̃ Nauplius Palamedis pater, auct. Lact. hic. Palamedes prudentiſſimus fuiſſe perhibetur, q inuitum Vlyſſem ad Troiam perduxit, ac magnam frumenti copiam in Græcorũ caſtra conduxit, non ſine magna Vlyſſis infamia, qui ad id fuerat negocium miſſus, & infecta re redierat. ex eo igitur Vlyſſes aduerſus Palamedem ſtomachatus, finxit ipm ad Priamum de Græcorũ proditione literas dediſſe, ob idq; auri copiam accepiſſe, quod Græcis Vlyſſes indicauit, literasq;, ac aurum, quod corruptis ſeruis Palamedis per noctem: abſconderat: iuſſit in ipſorum Græcoꝝ conſpectum portari quare Palamedem lapidibus occiderunt, vt Virg. Seru & Appollonius oſtẽdunt. Nauplius aũt Palamedis pater volens filij vleiſci mortẽ, cum Græci expugnata Troia domum reuerterentur: lampadas per obſcuriſſimam noctem inter ſcopulos, vt moris eſt, oſtẽdit, quo cum Græcoꝝ naues applicuiſſent, in Euboico ſinu, naufragium fecere, ſi Diti Cretẽſi vetuſtiſſimo ſcriptori fidem adhibemus. [Viſcera) Vt Ser. docet, non tm̃ inteſtina dicimus, ſed qdquid ſub corio eſt, & declinatur hoc viſcus viſceris. [Scopulus) A ſpeculando dictus. auct. Seru. vel ἀπὸ τοῦ σκοπεῖν. [Euboico) Euboëa, tã modico æſtu diuidua eſt à Bœotia, vt dubitandũ ſit an inter inſulas debeat numerari. duobus inſignis promõtorijs Geraſto ad Atticam vergẽte, & ad Helleſpontũ Caphareo, & à Septentrione et Ceneo latitudine xl. mil. paſ. & infra xx. mil. circuitu ccc. mil. paſ. pluribus quondã vrbibus clara vt Plin. & Solin. docent. [Vtque ferox perijt,) Aiax Oilei filius Caſſandram Priami filiam in tẽplo Palladis violare voluit, quare indignata Pallas ipſum circa Caphareũ promontorium fulmine interfecit: nauesq; diſſipauit. attribuitur aũt fulminis poteſtas Ioui, Vulcano & Mineruæ, ſi Seru. credimus. [Fulmine) Fulgur, & fulmen ita diſtinguũtur. eſt fulmen telum, qđ iacitur, fulgur ignis, q coruſcat fulmine. auct. Nonio. [Mẽs quoque ſic furijs vecors) Vecors eſt turbati, & mali cordis, vt ait Feſt. & Marſiam d. Marſias aũt Hyagnis muſici filius fuit Phryx Barbarus, ſ ult ferino, trux: hiſpidus barba: ſpinis, & pilis obſitus, q gloriabundus Apollinem ad Citharam, & muſicam auſus eſt ꝓuocare muſis, & Minerua iudicibus. Dio. verò Niſeis d. q victus velut vrſus bipes corio execto, nudis laceriſque viſceribus fuit, vt Apul. eſt auct. inde in fluuiũ ſui nominis verſus, vt i Met. & apud Dio. in iiij legitur. [Vtque Dryantiade) Lycurgi quatuor fuere Nemeus, q primus aquam vino miſcuit, quare auct. Lact. eſt in mare obrutus, alius, q leges Lacedæmonijs dedit, de quo Iuſt. in iij. & Val. vbi de ingratis loqtur, alius vnus ex x. oratoribus Athenienſibus, qui vno tẽpore fuere, vt Cic. tradit, & hic Dryantis filius Thraciæ rex, q vt in vj. Iliad. ab Hom. traditur, temulentas Bacchi comites eſt inſecutus, eaſque pro nihilo habuit pariter & Bacchũ, qui timore perterritus in maritimis fluctibus ſe abdidit, à Thetide in ſinu receptus, quare Iup. perpetua cecitate Lycurgum affecit, nec multò poſt interfecit. Diod. aliã in iiij. refert nobis hiſt. alij verò dñt in contemptum Bacchi cũ vites putaret: crus propriũ amputaſſe, vt nunc Ouid. ſcr. [Rhodopeia) Rhodope, mõs eſt Thraciæ. Plin. aũt Macedoniæ ſcrib. dictus à Rhodope, quæ ibi ciuitatẽ ſui nominis ædificauit. [Vt fuit Oeteo) Herc. vt ſupius oſtendimus, ex Alcmena, & Ioue natus: Neſſum Centaurũ cum occidiſſet, ab eo Deianira Herculis vxor tunicã hydræ veneno intinctam accepit, qua pſuaſerat mulieri poſſe virum facilè alieno amore, ſi qñ detineretur, ad ſe reduceretur, cum itaque Herc. Lychã domeſticum ſuum in mõte Ceneo ſacrificaturus, ad Deianirã miſiſſet, vt veſtem, qua in ſacris vti cõſueuerat, ad ſe ferret (perceperat aũt Deianira Ioles amore Herculẽ teneri) cupienſq; ipm ad ſe allicere, tunicã, quã à Neſio

* aliàs, Calligo e nes, cuius Vir Aiax Telamonius.

à Neſſo habuerat, miſit, qua indutus Herc. immenſis doloribus afficiebatur. quamobrem Apollinem conſuluit qui vt pyram in Oeta monte non procul a Parnaſſo teſte proclo conſtrueret: ipſum iuſſit: de reliquis verò dijs curam relinqueret, quo facto in pyram ſe proripuit, atque ita vita functus anno lij. ætatis ſuæ, vt tradat Diod. quamuis alij xxx. tantum dicant auct. Euſeb. qui ob morbum peſtilentem ait in flammas ſe coniecisse, ſiue intelligit, poëta ipſius inſaniam quam, cum ab inferis rediſſet, torquebatur, vxorem etenim voluit occidere, aliosque quam plures amicos, vt à Seneca oſtenditur. fuit Herc. melãcholicus teſte Ariſt. quare facile potuit inſanire. [Genetoque dra.) Notum eſt Athamantem Iunonis odio in furorem verſum filium Learchũ puerum interfeciſſe, & Ino vxorem Melicertamque filium perſecutum, quos marinos deos Neptunus fecit, quemadmodum oſtendimus ſuperius, fuit hic Athamas Æoli filius Thebarum rex, cui Ino Cadmi & Harmoniæ filia nupſit, qui verſi in dracones fuere, vt in Met. legitur. [Thyſameniſque patri) Thyſamenus Achaiæ tyrannus Ariſtophanum patrem habuit, qui cum filia concubuit, ut vetus ſcr. interpres. quare eſt à dijs in furorem verſus, legimus etiam apud Euſeb. & Str. Thyſamenũ Oreſtis filiũ Mycenis imperium habuiſſe, cuius pater pp Clytemneſtræ mřis cædẽ inſaniuit. [Callirhoëſque viro) Pœanidẽ ſiue Pentheũ vetus interpres ſcr. v a. interfeciſſe, vt inde cõmode cõcubinã hře poſſet, ſed ab vxoris affinibus potionatus in furorem eſt verſus, nonnulli dicunt Calligonẽ Aiacis Telamonij vxorem, cuius (vt vulgatũ eſt) coniux in inſania vſque ad mortẽ permanſit, ſed nuſquã legimus Aiacem habuiſſe vxorẽ, amicam aũt Tecmeſſam, cuius filius fuit Euryſaces, cuius, vt multi, ita Sophocles meminit.

ALCEN V Tq;) & vt. [Hippomeneia). i. Hippomenis filia. [Paſſa nouum genus pœnæ) Quia deprehenſa in adulterio ab equo famelico, cũ quo à patre cõcluſa eſt, abſorpta eſt. [Et vt adulter ſentit tractus humo Actæa). i. aut littorali, aut Attica. [Sic vbi). i. poſtquã. Vita reliquerit artus tuos inuiſos. [Equi vltores). ſ. ſceleſtum tuorum rapiãt turpe cadauer tuum. [Et aliqs figat ſcopulis) . i. ad ſcopulos tua viſcera ſic. [Vt viſcera graia) Hoc eſt, Græcorum. [Fuere fixa, ſub ſinu Euboico) Ad Capharea. ſ. montẽ. [Et vt ferox raptor). ſ. Caſſandræ Priamidos, quã in tẽplo Palladis rapuit Aiax Oilei, vt tãgit. Virg. Æn. i. [Perijt). ſ. per manus Palladis. [Et fulmine & æquore) Quia ipſa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignẽ, Diſiecitq; rates, euertitq; æquora &c. [Sic ignis) . ſ. fulminis, adiuuet aquas merſuras te. [Mens quoque vecordi agiteтur ſic furijs vt) Sup. agitata eſt. [Illi). ſ. Marſiæ prouocatori Apollinis. [Qui hẽt vnũ vulnus in toto corpore) Quia excoriatus erat. [Vtque) Ordo eſt: Et ſup. ſit. [Haud). i. nõ. [Diſpar ingenio). i. p ingenium tuũ. [Dryantide). i. Lycurgo Dryãtis filio: ſcribitur aũt Lycurgus, ſed pfertur Lygurgus. [Tenenti regna Rhodopeia). i. thraciã, vbi eſt mõs Rhodope. [Cui). ſ. Licurgo. Cultus erat pede) Quia volẽs colere, & putare vites, incidit crura. [Et ſup. mens ſit) ſ. inſana. [Vt fuit quondã). i. cum inſaniret. [Oetæo). ſ. Herculi. [Et Genero Draconũ). i. Athamãti Cadmi in draconẽ verſi genero, qui ẽt in furorem verſus, & vt fuit. [Pri Thiſamani) Aut Thiſameni, alij legũt. i. Oreſti Thiſameni pri, q Oreſtes, q a mřem interemerat, diu furijs vexatus eſt, & vt fuit. [Viro) i. marito. [Calligones). i. Aiaci Telamonio, q ob abiudicata Achillis arma furore correptus eſt. [Nec matrona contingat tibi pudicior) Errant ergo, qui pcipiunt pudicitior formari.

Nec tibi contingat matrona pudicior illa,
  Qua potuit Tydeus erubuiſſe nuru.
Quæque ſui Venerem iunxit cum fratre mariti,
  * Locris in ancillæ diſsimulata necem.
Tam quoque Dij faciant poſsis gaudere fideli
  Coniuge, quàm Talai, Tyndareique gener.
Quæque parare ſuis letum patruelibus auſæ,
  Belides aſsidua colla premuntur aqua.
Biblidos & Canaces ſicut * facit ardeat igne,
  Nec niſi per crimen ſit tibi fida ſoror.
Filia ſi fuerit, ſit quod Pelopeia Thieſti,
  Myrrha ſuo patri, Nyctimeneque ſuo.
Filia néue magis capiti ſit fida parentis,
  Quàm tua vel Pterela, vel tua Niſe fuit.

ZAROT. NEC tibi contingat) Adraſtus rex tres filias habuit, Deiphilã, quã Tydeo deſpõdit: vnde natus eſt Diomedes: Argiã
*Locris. Polynicis vxorẽ, & Ægialam, q̃ ipſi nupſit Diomedi, qui ad Troiam cum ceteris Græcis nauigauit, vt in Iliad. Hom. ſcrib. vna cum Sthelcoo auriga, qui Diomedi perſuaſit, vt ad cuſtodiam
* Facit. domus calamiſtratum quẽdam præficeret, hic autem rem cum Ægiala habuit, cumque domũ Diomedes reuerteretur, ea domo ab adultero eſt propulſatus, quem, ni in Palladis tẽplum fugiſſet, etiam occidiſſet, à pudore aũt impudicæ vxoris in Italiam venit, à Dauno, qui tunc Appuliam occupabat, benigne ſuſceptus: cuius ſocij in Heroidas aues ſunt mutati, auct. Por. & Dictis. [Matrona) Matronas, ait Feſt. appellabant eas ferè, qbus ſtolas habendi ius erat. Nonius verò, quæ ſemel peperit, matronã innuit appellari vel (vt alij) locupletiorẽ. [Quæque ſui Ven.) Hypermneſtra vna ex l. filiabus Danai cum fratre mariti concubuit, noctuque deprehenſa, beneficio tenebrarum euaſit, & ne palam inceſtus haberet: Locri ancillam occidit, ac famulum, quaſi in cõcubitu eos inueniſſet. [Coniuge q̃ Talai) Quemadmodum ex Statij Thebaide didicimus, pariter & Diod. in hiſt. Septem reges ad Thebarum excidium iuere, ex quibus Amphiaraus Lini, & Hypermneſtræ filius fuit: hic vaticinandi ſcientiã optimè pcalluerat, qui cum cognouiſſet in ea expugnatione fore vt vita fungeretur, ſe occultauit, at Eryphile vxor Talai filia ipſum manifeſtauit, corrupta monili Argiæ Polynicis vxoris, quod olim à Telchinibus fratribus in Sicilia fuerat fabricatum: auct. Lact. non ergo irritus fatorũ fuit ordo. nanque hiatu terræ Amphiaraus dicitur abſumptus: q filio Alcmæoni imperauit, vt in vindictã matrẽ interficeret. quam rem cum Alcmęon peregiſſet, inſanus factus eſt, vt Sophocles in Tragœdia ſcrib. tradit aũt Dio. Veneris, nõ Argiæ monile fuiſſe, & Hermione tradidiſſe, obortaque inter Adraſtum, & Amphiaraum diſſenſione, Eryphilen iudicem electã, quã & alterius ſororẽ, Amphiarai verò vxorem extitiſſe, pque fratre ſententiã dediſſe, vt ad bellum coniux ſe cõferret, quare ratum Amphiaraum ſe ab vxore proditum, Alcmæoni, vt Eriphilem matrẽ occideret, iuſſiſſe. [Tyndar. gen.) Oebalus Perieli filius, dominatum in Lacedæmonia tenuit, habuitque filios Icarium, ex quo nata Penelope Tyndareum, q Ledã genuit, Arnẽ, & Hippocoontẽ illegitimè natum, ex Leda autẽ Io. cõpreſſa Clytæmneſtra orta eſt, q̃ Agamemnoni nupſit: q Troiano bello Græcis oĩbus præfuit, cumque domum reuerteretur ab vx. ac Ægiſto occidit, pſuaſerat. n. Clytẽneſtræ Nauplius ipſum Agamẽnona Caſſandrã Priami filiã pellicem ſecum ducere: vt Porph. & Dictis teſtatur. [Quæq; parare ſuis) Danai filias d. quarum ſuperius meminimus. [Aſſidua) cũ inua. Aſſiduum ab aſſidendo perpetuum, & continuum ſignificat, cum verò ab aſſe, & do componitur: auct. Cic. in Topicis, diuitem intelligimus. [Biblidos) Biblis Mileti ex Cyane filia fuit, q̃ amore Cauni fratris capta, ſuũ ipſi amorẽ manifeſtauit, à quo ſpreta aliquandiu peragrauit. lacrymis nunquã parcens, tandẽ eſt in fontẽ verſa, vt in Met. Ouid. [Et Canaces) In x. Odyſſeæ ſcrib. Hom. Aeolum xij. habuiſſe filios, ſex mares, totidẽque fœminas. quas fratribus in matrimonium dedit, ex quibus Canace Mac. virum habuit. attamẽ Ouid. ab Hom. diſſentire in Heroidibus videtur, cum Canacẽ puerum peperiſſe ſcr. eumque Aeolum ſtatim occidi imperaſſe & filiam in carcere tenuiſſe. [Pelopeia Thyeſti) Thyeſtes Pelopis ex Hippodamia filius, vt Sen. tra. inſcius cum filia rem habuit, ex qua natus eſt Aegiſthus à capris nutritus, vnde & nomen habet. [Myrrha ſuo patri) Fuit Cynaræ Cypriorum regis filia Myrrha, quæ, vt in x. Met. ab Ouid. oſtenditur, inſcio cum patre cõcubuit, à quo cognita, penè fuit, quin occideretur, nã ſtricto gladio eam petit, quæ in pedes ſe dedit in Arabiam vſque, vbi in Myrrham arborẽ dicitur mutata, & Adonem formoſiſſimum ediſſe, q adeo à Venere creditur amatus. [Nyctimeneq;). ſ. Nycteus Neptuni filius Aethiopum rex, Antiopam, & Nyctimeneo filias habuit, aſſecuta eſt patris concubitum Nyctimene, quam cognito facinore, pater voluit occidere, ſed in auem nocturnam eſt mutata, vt Lact. ſcrib. extat & Ouid. in Met. carmen. [Quã tua vel Pte.) Meſtoris & Lyſidices filiæ Pelopis Hippothoë filia à Neptuno compreſſa, Taphum & Teleboam filios peperit, qui de ſe nominarunt Teleboas, & Taphios populos: Taphus Pterelam filium habuit, aureum capillum, ac fatalem in vertice habentem: ei Cometho filia fuit, & filij mares Cronius tyrannus. Ampulus, Cherſidamas, Meſtor, & Euueres: Electrionis autem, qui cum vxo. Alexo dominabatur Mycenis, filia fuit Alcmene, filij mares Stratobates, Gorgophonus, Philomorus, Ceneleus, & Lycinius nothus à Media, quæ fuit Phrygia. cupiens itaque Pterela Mycenis do-

minari filios oẽs miſit cũ exercitu, vt Mycenas eriperẽt Electrio ni: quibus obuiã filios ſuos pariter miſit Electrio: cõmiſſum eſt prœliũ, & cæſi ſunt Pterelæ filij præter Euuerẽ, oẽs: Electrionis quoque oẽs præter Lycinium: Thaphij tñ abſtulerũt boues Electrionis, easq; expoſuerunt apud Polyxenũ Helienſinum regem: Electrio interim daturum ſe Alcmenã filiam, & regnum pronũciauit, qui horũ vlciſceretur iniurias. Amphitrio Alcæi filius negociũ capeſſit, & à Polyxeno boues auferr. in itinere ſorte à grege boũ vna aberrauit, illã ſuſſe inſectatus petiuit: , ſed pro boue Electrionem percuſſit. ipſumque occidit. Schenelus tunc rerũ Electrionis adminiſtrator Amphitryonem fugientem inſectatus eſt. Thebas ſe recepit Amphytrio ad Creontem regem, vbi purgatus eſt deinde it cum exercitu in Thaphios vt vlciſcatur, quam intulerant, iniuriam rex Pterela aciem cõtra inſtruit: Comecho eius filia vtpotè Amphitryonis amore capta, comam de patris vertice abſcidit, qua inuictus à Neptuno factus erat, inde facile ab Amphitryone ſuperatur occiditurque, victoria potitus Comecho filiam Pterelæ negligit Amphytrio: Alcmena potitur vxore. Ariſtarchus in Heſiodum huius eſt rei auctor. [Vel tua niſe fuit) Scillæ duæ fuerunt, vna Phorci, & Creteïdos nymphæ filia, quã Glaucus Deus marinus amauit, & Circes veneficij in feram mutato, vt in xiiij. Oui. ſcr. Seru. Lact. q; , altera verò Niſi Megarenſium regis filia, quæ, cum Minos contra Megarenſes bellum ageret propter Androgeĩ filij mortem, capta ipſius dicitur amore cui comam purpuream parentis abſciſſam obtulit, quam Niſus habebat conſecratam, tantumque regno potiri datum ipſi erat, quãtum illam comã habuiſſet intactã, dehinc Scylla eſt à Minoë cõtempta, quæ in Cyrin auẽ eſt verſa, niſus verò in alietum, vt Seru. & Ouid. in viij. Met. tradunt.

Aſcen. ILLA,) Id eſt q̃ fuit illa. [Qua nuru). i. marita. [Potuit Tydeus erubuiſſe) Sicut erubuit de Ægiala vxore ſua. Et ſup. q̃ illa, ſcilicet Hypermneſtra. [Locris). i. Locrenſis eſt enim patronymicum à patria. [Quæ iunxit Venerem,) Id eſt coiuit cum fratre ſui mariti. [Diſſimulata in necem,) Id eſt per mortem ancillæ, quam interfecit mane, tanquã in adulterio deprehenſam: vt ſe adulterij hoſtem, & immunem per hoc ſignificaret. [Et dij faciant quoque,) Scilicet vt poſſis gaudere. [Tam,) Id eſt tantum coniuge fideli. [Quàm,) Id eſt quantum ſup. gauiſus eſt. [Gener Talai,) Scilicet Amphiaraus, qui ab Eryphyle Talai filia proditus, eam necari iuſſit. [Et gener Tyndarei). i. Tyndari, ſed more Thucydidis a nominatiuo Tyndareus formatur, ſcilicet Deiphobus, qui vt dicit ipſe vj. Æneid. ab Helena coniuge proditus, tota facie deformatus eſt, atque deinde occiſus. Et quã ſup. mariti earum, videlicet Belidum. [Quæ belides). i. Beli neptes Danai filiæ auſæ parare. [Letum,) Id eſt necem. [Patruelibus ſuis). i. patrui filijs, quibus nupſerant. [Premuntur colla,) Id eſt habent colla depreſſa. [Aſſidua aqua) Quam in vaſis ſine fundo ferre coguntur apud inferos. [Soror) Sup. tua. [Ardeat igne, ſicut facit). i. ardoris Biblidos, quæ Caunum fratrem turpiter amauit. [Et Canacei) Quæ etiam Macareũ turpiter adamauit. (Nec ſit tibi fida niſi per crimen). ſ. incæſtus. [Si filia fuerit, ſit) Sup. tibi id videlicet mœcha incæſta. [Quod Pelopeia) Sup. fuit. [Thyeſti,) Scilicet patri, qui ex ea Ægiſtum adulterũ genuit & quod fuit. [Myrrha ſuo patri,) Scilicet Cynaræ, & Nyctimene ſuo patri, ſcilicet concubina inceſta. [Néue,) Id eſt vel ne. [Filia) . ſ. tua ſi quam habeas. [Sit magis fida capiti parentis,) Scilicet tuo. [Quam ò Pterela) Rex Thebarum. [Tua) Sup. filia videlicet Creonte, à qua necatus es: ſup. fuit capiti tuo. [Vel quàm ò Niſe) Rex Megarenſium. [Tua) Sup. filia, ſcilicet Scylla fuit capiti tuo, quę tibi capillum conſecratũ, & fatalem abſtulit, hoſtique tuo Minoi in perniciem regni tui tradidit. Et ſup. quam fuit. Patri ſuo Tarquinio priſco Tullia.

> Infamemque locum ſceleris quæ nomine fecit,
> Preſsit & inductis membra paterna rotis.
> Vt iuuenes, pereas, quorum faſtigia vultus
> Olim Piſeæ ſuſtinuere * foris.
> Vt qui perfuſam miſerorum cæde procorum,
> Ipſe ſuo melius ſanguine tinxit humum.
> Proditor vt ſæui perijtque auriga tyranni,
> Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.
> Vt qui velocem fruſtra petiere puellam,
> Dum facta eſt pomis tardior illa tribus.
> Vt qui tecta noui formam cælantia monſtri
> Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
> Vt quorum Aeacides miſit violentus in altos
> Corpora cum ſenis altera ſena rogos.

* fores

Zarot. INFAMEMq; locum ſceleris) Campus Romæ noĩe fuit ſceleratus proximè portã Collinã, in quo virgines veſtales, quæ inceſtum fecerant, ſunt defoſſę, eſt etiam Porta ſcelerata, q̃ & Carmentalis dicta eſt, ꝙ per eã ſex & trecenti Fabij cum clientibus mil. v. egreſſi aduerſus Hetruſcos ad amnẽ Cremerã ſunt interfecti, vicus quoque ſceleratus erat propè Cyprium vicum dictus aũt ſceleratus ꝙ cũ Tarquinius ſuperbus interficiẽdum curaſſet Seruium Tullum regẽ ſocerum ſuum ꝑ corpus eius iacens filia Tullia carpento ſubuecta, ſit properante in poſſeſſionẽ domus paternæ, & hoc nunc tãgit poẽta, habes auct. M. Var. Feſt. Pom. & Liu. in j. ab vrbe cõdita. [Vt iuuenes, pereas) Oenomaus Piſæ, & Helidis ciuitatum rex Martis, & Æginæ Æſopi filius, vt alij Eurythoẽs Danai, hip. vnicam filiam habuit, cui finem vitæ ſciſcitanti ab oraculo reſpõſum eſt, tum obiturum cum filiam deſpondiſſet. igitur in perpetua virginitate filiam tenere decreuerat. veruntamen multis puellam poſcentibus, huiuſmodi obtulit conditionem, vt curule fieret certamen: victorique Hip. daretur victo verò mors, curſus aũt talis erat. Oenomaus Io. arietem ſacrificabat qui virginem volebat quatuor equorum ferebatur curru, Oenomaus ſacris peractis curſu ſequebatur præcedẽtem auriga Myrtillo, aſſecutum haſta, quã geſtabat manu, interficiebat hoc itaque modo iuuenes xiij. periere, vt Pyndarus ſcr. ex quibus Martiarã erigere voluit, quorumq; capita foribus affigebat. venit Piſam Tãtali filius Pelops, cuius amore exarſit ſubito Hippodamia, qui aurigam primi coitus pactione corrupit alij tñ alia tradunt mercede corruptũ. factis aũt cereĩs axibus ab auriga primus Pelops ad aram Neptuni venit, & proinde victoria potitus, erat curſus à Piſa ad Neptuni aram quæ eſt apud Iſthmum Corinthi, qua ex re Oenomaus vitæ ſuæ tempus ratus aduenisſe, ſibi mortem conſciuit. Pelops verò ſumpta Hippodamia vxore, Piſæ regnũ tenuit, vt Pindarus. Dio. Ouid. Sen. & Seru. tradunt. [Vt qui ꝑfuſam) Oenomaum dicit, qui vt modo docuimus viij. procis interemptis ſeipſum à Pelope victum interfecit. [Procorum) Procare, inquit, Feſt. poſcere eſt, vnde & proci, & meretrices procaces. [Proditor & ſæui) Myrtillus Mercurij filius & vnius Danaidum Phaëtuſis, alij Clymenes, alij Myrtus ex Amazonibus, vt Pherecydes, cum ab Hippodamia promiſſum præmium poſceret, à Pelope eſt in mare præcipitatus, cui nomen dedit, nam Myrtoum dicitur pelagus, eſtq; inter Ioniũ & Ægeum. Plin. aũt Myrtoum mare ſcribit, appellari ab inſula parua, quæ cernitur Macedonia à Geraſto petentibus. [Vt qui velocẽ) Atalantam alteram compreſſit Menalion, alij legũt Mimaliõ. alterã Hip. vt, inquit, Heracleõ, fuit & quã Meleager habuit, vt Apollonij docet interpres. duas Atalantas fuiſſe certiſſimũ eſt, ait Lactãr. vnã arcada, cuius Parteopeus eſt filius, alteram de Scyro nobilem quam Hippomenes currendo ſperauit, proijciẽdo tria aurea poma cõſilio Veneris, de qua nunc à poëta fit mentio habuerat ab oraculo Atalãta Schœnei filia, quæ in Scyro permanebat, ac venatibus vacabat, vt connubium euitaret, ſed quia a multis poſcebatur, erat. n. forma admodum conſpicua, conditionem procis dedit, vt pedibus currerẽt, victisque interitus daretur, victoribusque puella, q̃ quia pedum velocitate inſignis erat, multos interemit. Hippom. aũt Megarẽſi filius, Neptunique nepos, cum antea, vt ſtultos curſores damnaſſet, viſa puella adeo exarſit, vt quam primùm cuperet antea improbatum, ſed non ideo fruſtratus eſt, nam auxilio à Venere implorato, facile uicit. quæ ei tria aurea mala ex Damaſceno agro in Cypro nulli viſa tradidit, licet ex horto heſperidũ fuiſſe quidam Græci ſcribant, q̃bus intercurrendum proiectis, puella eſt retardata, ac victa, cumque in templo Cybeles à Venere concitatus, qui non gratias egerat, cõcubuiſſet, ira Deæ in Leonẽ pariter & Atalanta verſus eſt. [Vt q̃ tecta noui) Androgeus Minois ex Paſiphaë filius, cum in certaminibus Athenis omnes ſuperaret, in Pallantisque filios amicitiam veniſſet, ab ægeo timore, ne quãdoque à filijs Pallantis auxilio Minois à regno pelleretur, per inſidias thebas ad ſpectacula ꝓficiſcens, circa Inoi in terræ Atticæ occiditur, minos autẽ filij cæde bellum Athenienſibus indixit famem pariter, & ſiccitatem eis imprecatus. vnde ſiccitas maxima Græciam omnẽ oppreſſit, quare belli duces oraculum cõſuluere, à quo iuſſi ſunt ad Aarum ire, ut pro eis uota faceret, cumq; oẽs Græciæ urbes, ꝑter unas Athenas à ſiccitate uacarent,

vacarenc,rurſus decreuerunt Athenienſes Deûm cõſulere. qui admonuit,vt quas vellet Mioos pro filio, pœoas darent. ꝑcepit Minos vij.pueros totidẽque virgines ſiugulis annis, quoad viueret,deuoraodos minotauro dari,alij aût dicuot ix.quoque anno pueros traditos,rurſus Minos annis vij.tranſactis atheoas eſt caſtramẽtatus,bis ſeptemque pueros petijt, cui traditi etiam ſuot. Theſeus voluit & ipſe tanto ſe periculo exponere,quia inter ciues rumoc erat ipſum maloꝝ cauſa à periculis abeſſe, qui Ariadnæ auxilio victor domum redijt. Plutar.& Diod auct.[Vt quorum Æacides) Hom.lib.xviij.Illiad. oſtendit quãtum nunciato ab Antiocho Patrocli filij Mœnetij Achil.interitu,anxerit, dolueritque Achil. qui corpori Patrocli noo antea exequias perſoluere pollicetur, quã & interfectoris arma & caput attulerit nécnon aij.ex nobilioribus Troiaois antè rogum truncauerit, quod impigre, vt ſuperius attigimus, teaoſegit.

Ascen. QVÆ fecit locum infamem nomine ſceleris) Vocatus eſt .n.vicus ſceleratus. [Et preſſit membra paterna rotis inductis) Qoia fecit currum,in quo inſidebat, trahi ſuper cadauer patris poſtrari,vt Liu.recitat in pri. [Vt iuueoes pereas) Nouas continuè ſubinſert imprecationes Ordo aût eſt.[Pereas) Vt ſup. perierunt.[Quorum vultus).i.ocis. [Fores Piſeæ ſuſtinuere olim faſtigia).i.ſublimitatẽ, hoc eſt capita eoꝝ, qui ab Hippodomia victi,atque detruncati erant.[Et pereas) Vt is.ſ.Oenamus.[Qui tinxit ſanguioe ſuo melius).ſ.iuſtius,& decẽtius. [Humũ perfuſam cæde).i.cruore. [Miſerorum procorum).i.petitorũ oupti arum filiæ eius. Et pereas.[Vt proditor).ſ.Auriga Sæui Tyranni) Oenomai videlicet perijt.ſ.Myrtilius.[Qui fecit Myrtoæ aquę).i.mari Myrtoo,vt in prima oda Horatij [Noua nomina) Quia à ſe denominauit,poſtquam ſubmerſus erat. [Et pereas) vt illi. [Qui petiere fruſtra puellam velocem).ſ.Atalantam.[Dum).i.donec.[Ipſa eſt facta tardior).i.tardata ab Hippomene.[Tribus pomis).ſ.colligendis,quę ille à Venere acceperat,dicit bene dum.i.donec,quia illis tardatã nõ fruſtra petijt. Et pereas.[Vt) Sup.illi.ſ.Athenienſes. [Qui intrãtunt tecta cæcæ domus).ſ.labyrinthi excæcantis ita,vt exitus reperiri nequiret.[Cælantia).i.occultantia.[Formam noui monſtri).ſ.Minotauri partim hominis,partim tauri.[Non adeunda).i.quæ adiri non debebant, quia omoes adeuotes perierũt vſque ad Theſea. Et pereas.[Vt).i.[Quorum ſena altera corpora).ſ.Troianorum. [Æacides).i.Achilles violentus. [Miſit cum ſenis) Sup.corporibus.i.alijs ſex etiam Troianis fortiſſimis.[Io altis rogis) Aut potius in altos rogos, ſcilicet Patrocli,vt inferias illi faceret. Et pereas.

Vt quos obſcuris victos ambagibus oris,
 Legimus infandæ Sphinga dediſſe neci.
Vt qui Biſtoniæ templo cecidere Mineruæ,
 Propter quod facies nunc quoque verſa deæ eſt.
Vt qui Treicij quondam præſepia regis
 Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis.
Therodamantheos vt qui ſenſere leones,
 Quiq́ue Thoanthea Taurica ſacra deæ.
Vt quos Scylla vorax,Scyllæq́ue aduerſa Charybdis
 Dulichiæ pauidos eripuere rati.
Vt quos * demiſit vaſtam Polyphemus in aluum.
 Vt Leſtrigonias, qui ſubiere manus.
Vt quos dux Pœnus merſit puteãlibus vndis,
 Et iacto canas puluere fecit aquas,
Et velut Icaridos famulę periere prociq́ue:

Zarot. VT quos obſcuris) Sphinx bellua eſt fuluo pilo, vt in viij. Plin. docet,mammis in pectore geminis, quã Æthiopia generat. verũ Sphinga, cuius nũc poëta meminit,formam huiuſmodi fuiſſe tra. Soph. interpres faciei capitiſque puellæ,corporis canis,alarum auis,vocum humanorũ, leoniſque vnguium, q̃ Echidnæ,& Cerberi filia fuit, vt Heſiod.in theo.tec. & thebas venit, ac hominibus tale ænigma ꝑponebat, quod aĩal bipes, inde tripes, ac quadrupes eſſet, ſoluenti præmium dabatur Iocaſtæ cõnubium, Thebanorũq; regnum ignorãti verò mors. ſolus Oedipus hoĩem eſſe dixit qui infans quatuor it pedibus, ætate auctus duobus, iam ſenior factus tribus nam baculo æquo ac tertio pede ſuſtentatur. Sphinx victa ex alto loco ſe inde præcipitem dedit. Oedipus autem & matrem, ſimiliter ac regnum tenuit,vt iam oſtenſum eſt. Diod. auct. qui hanc cõplexus eſt hiſ. in v.ſuarũ hi.lj. [Vt q Biſtoniæ) Biſtones populi ſunt Thraciæ, vnde Palladis ſimulacrum ad Lacedemonios trãſlatũ eſt, apud quos impia lex eſt promulgata, ne alicui hoſpiti Spartæ cõmorari liceret, ſpreta aût lege Lemnij Spartam venere, quos in tẽplo Palla.Spartani occidere,quo facioore pariter, & impietate, deæ imago corua apparere creditur,vt vetus ſer.interpres.[Mineruæ) Minerua,quia bene moneat dicta,hanc pagaoi pro ſapientia ponebaot. Cornificius veró,ꝙ fingatur,pingaturque minitans armis,eandẽ dictã putat,teſtis eſt Feſt. ſi aût Cic.aſtipulamur,ꝙ quaſi vis minuetur,dicitur, græcè Pallas nuncupatur à vibrando,vnde Palladiũ.Quinq; fuiſſe Mineruas in iij. de Nat. Deor.docet Cic.prima Appollinis fuit mater ij.orta Nilo, quã Ægyptij Saitem colunt iij.ex Ioue nata iiij. Io.& Coriphe Oceani filia,quã Arcades Coriam nominant, & quadrigarum inuentricem ferunt v. Palantis,q̃ patrem dicitur interemiſſe virginitatem ſuam violare conantem, cui Pinnarum talaria affigunt. [Tor.deæ) Terribilis.toruus.n.terribilis dicitur,vt tra.Seru.[Vt qui Thero.) Diom.Thracius equos æreis ꝑſepibus,cathenisque ferreis tenebat,quos humano corpore paſcebat, hos iuſſu Euriſthei Herc.ad ipſum abduxit,quos Euryſtheus Iunoni ſacrauit, quoꝝ propago ad Alex. Macedonis tempora fuit,vt Diod.teſtatur.[Therodamantheos) Therodamas rex Scythiæ, ſicut vetus docet interpres,timẽs ne per inſidias occideretur,leones hoium ſanguine alebat,quo magis ſæuirent, vt ſi caſus poſtularet ad crudelitatem paratos haberet huius in primo de ponto Ouid. meminit. Non tibi Therodamũ,cruduique vocabit Atreus, Quiq; Thoanthea) Thoantem Liberi patris filium fuiſſe Lact. auct. liquet,cuius filia fuit Hypſipyle. Hic in Tauricam Scythiæ regionẽ venit,quo tempore Lemnij virij à mulieribus ad vnũ,ꝑter ipſum Thoantem ſunt necati,vt paulò pòſt apparebit, vouerat.n.ibi in templo Dianæ Tauricæ ſacerdotio fungi. ſolebant aût Deæ ſacerdotes ex Hecates inſtituo, quæ ipſi templum erexerat,nauigantes ſacrificare, vt in v. Diod.docet. nũc huius meminit crudelitatis poëta.de qua etiam Horat. in Carm. eſt locutus.[Vt quos Scylla vorax) In freto Siculo eſt ſcopulus Scylla, itẽ Carybdis mare vorticoſum ambo clara ſæuitia,inquit,Plin. vbi Vly.naufragio,vt Homerus tradit, ſocios amiſit.ſuperius de Scylla ſatis locuti, de Charybdi aliquid recenſere locus exigere videtur. Vetulã voraciſſimã Charybdim fuiſſe quidam græcorum perhibeot, quæ,quia boues Herc. eſt furata, ab ipſo eſt ĩ mare piecta, vnde & antiquas adhuc ſeruat rapinas,& deberet declinari in patrio caſu Charybdidis ſecundũm regulam, verũ, vt Priſc.oſtẽdit,dicimus huius Charybdis,ne alterna d.i vtraq; ſyllaba malè ſonet,quod etiam græci ſolent euitare, dicunt.n. Charybdos noo Charibdidos. [Dulychiæ) Dulychium inſula eſt,vbi mons Itachus,in qua Vlyſſes fertur habitaſſe, eoque Dulychius dictus eſt,& rates Dulychias habuiſſe dicitur, vt Seru.teſtatur. [Vt quos demiſit) Polyphemus Cyclops ſex Vlyſſis ſocios deuorauit,à quo eſt lumine priuatus, vt iam Hom. auctore oſtendimus. [Vt Leſtrigonias) Antiphates Leſtrygonum rex fuit,qui & vnum ex Vlyſſis ſocijs comedit,ac naues, viroſq; merſit,præter vna,quæ Vlyſſem vehebat,vt in xiiij. ab Ouid. docemur. [Vt quos dux Pœnus) Appianus Alexaudrinus in eo, qui Libycus inſcribitur,libro oſtendit Carthaginenſes quandoque Acheranorum ſenatũ per inducias tidentem puteis immerſiſſe, atque ſaxis obruiſſe.addit vetus interpres Amilcharẽ tũc Pœnorum ducem fuiſſe, de hac puto poëtam loqui crudelitate licet alii aliter intelligant. [Et velut Icaridos famulæ periere) Cum ex longo errore Vlyſ.domum reuerſus eſſet,procos q̃ plures Penelopen in vxorẽ poſcentes, inuenit, quos domeſtici pueri adiuuabant,omnes Vlyſ.vnà cum Telemacho filio aggreſſus eſt ſagittis primùm. mox armis,& Polybũ,Pyſandrũque necauit Melanthius interim caprarum cuſtos ex thalamo ꝑcis galeas,Clypeos, & haſtas attulit, quæ arma cum à Melaothio afferri cognouiſſet complicatis aſeribus,& impoſito pondere ipſum interfecit vt Hom. eſt auct.

Ascen. VT) illi perierunt.[Quos victos à Sphinghe).ſ.ambagibus .i.ænigmatis,ſeu æoigmatibus.[Oris).i.ſermonis,aut orationis. [Obſcuris).i.difficulter intelligibili. [Nos legimus Sphinga).i.mõſtrũ illud. [Dediſſe neci).i.morti. [Infandæ).i.deteſtabili. [Quos,& victos) Accuſatiui,reguntur à dediſſe à parte poſteriori,ſed præconſtruuntur propter relatiuum.Sphinga verò accuſatiuus à noiatiuo Sphinx Sphiogos regitur ab eodẽ verbo à parte aoiẽ.Si velimus adiectiuũ victos diuiſim conſtruere, ordo eſſe poſſet.Et quos legimus Sphinga dediſſe neci ioſandæ victos ambagibus oris obſcuri. [Et pereas) Sup.vt illi videlicet Lemniaci.

[Qui cecidere in tẽplo Mineruæ Biſtoniæ).i.Thraciæ, hoc eſt ferocis more Thracum.[Propter quod).ſ.facinus.[Facies deæ).ſ.Palladis.[Eſt tecta quoque).i.etiam nunc, quia.ſ.tunc tale facinus inſpicere nolens faciem auertit. Quod ſæpe feciſſe legitur, vnde Æneid.j.de ea dicitur: Diua ſolo fixos oculos auerſa tenebat. [Et pereas ſup.) Vt illi.ſ.hoſpites Diom. Biſtonij, ſeu Thracij. [Qui fecerunt quondam).i.aliquando. [Præſepia).ſ. equorũ.[Regis Threicij).i.Thracij,ſeu Biſtonij,videlicet Diom. quem Herc.poſtea interemit,fecerunt,inquit. [Sanguinolẽta).i.ſanguinis plena,aut ſanguine humano aſperſa. [Dapibus ſuis).i.pabulis da ſe factis,quia ipſi apponebantur equis. [Therodamantheos &c.)Proſequitur inceptum,atque ordo eſt: Et pereas ſup.vt ij. [Qui ſenſere Leones Therodamantheos).i.quos Therodamas in Scythia. aut Numidia humanis alebat corporibus, Et ſup.vt illi. [Qui ſenſere ſacra Taurica).i.quæ fiebant in Taurica regione ex humanis corporibus. [Deæ Thoãtheæ).i.Dianæ quam thoas rex venerebatur eiuſmodi ſacrificio, vt Seru. lare docet ad illud ij. Æneid.Sanguine placaſtis ventos & virgine cæſa: Sanguine quærendi reditus. Et pereas ſup.vt ſocij Vlyſ.[Quos pauidos).ſ.propter periculum maris. [Scilla).i. monſtrum illud marinum. [Vorax).i.deuorans naues. Charybdis aliud monſtrum,& periculum maris Siculi, aduerſa Scyllæ, quia,vt dicitur Æneid.iij. Dextrum Scylla latus læuum implacata Carybdis Obſidet.[Eripuere rati).ſ.claſſi periclitanti.[Dulychiæ).i.qua vehebantur Dulychij vt Vlyſ & ſocij eius. Et vt alij ſocij Vlyſ.[Quos Polyphemus)Cyclops ille,Ætneuſque paſtor, [Demiſit).i.deorſum miſit, & ingurgitauit.[In aluum vaſtam).i.valde amplam. eſt autem aluus receptaculum ſordium, & excrementi. Et ſup.vt & alij Vlyſtis ſocij. [Qui ſubiere).i.intrauerunt. [Manus Leſtrygonias).i.Leſtrygonum, qui in Italia humanis carnibus veſcebãtur. Et ſup.Romani. [Quos dux pœnus).i.punicus,ſeu Carthaginenſis Annibal. [Mecht vndis putealibus) Vt.ſ.pontem faceret ſuper Gelnm fluuium. Et ſup.quibus. [Fecit aquas canas).i.ſubalbidas. [Puluere).ſ.limo arenoſo. [Eiecto).ſ.pondere cadauerum. Et ſup.pereas. Velut periere famuli procidique Icaridos).i.Penelopes Icarii filiæ, cuius famuli nonnulli,& proci interempti ſunt tandem ab Vlyſ.Et vt ille è famulis, videlicet Melanthius.

Inque caput domini,qui dabat arma procis.
Vt iacet Aonio luctator ab hoſpite fuſus,
Qui (mirum) victor, cùm cecidiſſet, erat:
* Vt quos Antæi fortes præſſere lacerti,
Quoſque feræ morti Lemnia turba dedit.
Vt qui poſt longum ſacri monſtrator iniqui
Elicuit pluuias victima cæſus aquas.
Frater vt Antæi quo ſanguine debuit, aras
Tinxit, & exemplis occidit ipſe ſuis.
Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis
Impius humano viſcere pauit equos.
Vt duo diuerſi ſub eodem vindice cæſi
Temporibus, Neſſus, Diſſimanique gener,
Vt pronepos Neptunè tuus, quem reddere vitam
Ipſe Coronides vidit ab vrbe ſua:
Vt Scynis, & Scyron, & cum Polyphemone natus,
Quique homo parte ſui,parte iuuencus erat:
Quique trabes preſſas ab humo mittebat in auras
Aequoris aſpectes huius, & huius aquas.

Zaaor. VT iacet) Antheus terræ filius habitus,quia palæſtra, ac robore corporis prçclarus ab ipſa terra, cum luctatoribus premebatur, validior reddebatur, ab Herc.in pectore preſſus,cum diu ſpirare non quiſſet, occiſus eſt,q in Lybia apud Lybin Coloniam regnum obtinuit,vbi & hortos Heſperidũ fuiſſe ſatis ex Plinii,& Solini auctoritate conſtat, in vrbe Tigẽna ſepulcrum habuit,q Sertorius perfodi iaſſit,qui,ſi Plutarcho credimus lx. cubitorum corpus inuenit. Str. aũt tibiam lx. cubitorum (Gabinii teſtimonio)cõperiſſe ſcr. Sertorium,qui poſtea inſtaurato tumulo famam,honoremque eius adauxit,Tigennam quoque ſcr. Plut. Herculẽ cognouiſſe, quæ Syphacem genuit, à quo vrbs à matris nomine dicta cõdita eſt. [Aonio) Thebano: & Herculẽ dicit Thebis natum, qui vt expoſuimus, Antæum interfecit. Aonia,inquit Lactan.ab Aone filio Neptuni,vel a monte Bœotiæ,nam ipſa eſt Aonia,quę & Bœotia,quæ & Thebæ. [Vt quos Antæi) Nunc illorum imprecatur mortem,quos certamine Antæus interemit, multos.n.externos eum occidiſſe Dio. eſt auctor.[Lemina turba dedit) Lemnẽſes mulieres cum Veneris ſacra eſſent auerſatæ, irata Dea eis tetrũ immiſit odorẽ,vt Apollonii interpres Hellanici auctoritate ſeribit,cumque Lẽnii viri in Thraces bellum agerent, tãdem victores magnã pellicum turbam ſecum duxere, quam cum vxore ferre non poſſent iniuriam, vnanimes decreuerunt viros occidere, quos vt ſtatuerant,ad vnum interemere, pariter & Thraces mulieres,filioſq; metuentes,ne paternã vlciſcerentur iniuriam. nõ tñ tantæ immanitatis fuit Hypſipyle, quæ ſola patri Thoanti pepercit,eumque ſeruauit.[Vt qui poſt longum) Praſillus, ſiue vt aliis volunt, Thraſyllus,nõ lõgè fuit ab Ægypto,qui Buſyridẽ docuit poſſe facilè pluuias aridæ regioni inferre, ſi humana corpora mactaret,in ipſum autem Praſillum auctorẽ primò Buſyris periculũ fecit,vt ex vetuſtiſſimo diſcimus interprete. ſatis tñ cõſtat Diod. auctori. Buſyridem Aegypti regem hoſpitũ fuiſſe cæde ad ſe accedentium graſſantem ab Hercule enecatum,licet defenſoriam Buſyridis ſcripſeris Iſocrates, & virum iuſtum videri velit. [Frater vt Ant.) Pygmalion tyrannus Antæum quẽdam fratrẽ habuit,ſolebat hic hoſpites necare, eodẽ poſtea mõ ipſe finiuit vitã,vt vetus ſcr.interpres.[Vt qui terribiles) Diom. dicit,q equos humanis paſcebat corporibus,hũc Herc.ſuis equis tradidit edendum,vt docuimus.Tyridã vrbẽ in Thracia Diom. tenuiſſe ſcr.Plin.[Tẽporibus Neſſus)Ad Euenum amnẽ Neſſus portitor fuit,quo Herc.cum Deianira cũ perueniſſet,eã tranſductam violare voluit,verùm ab Herc.ſagitta occiſus eſt, vt ſuperius ſumus interpretati. [Diſſimaniq; gener) Eurytus Oechaliæ rex Diſſimani gener filiã Ioleu Herc.ꝓmiſſam denegauit filiis hortatu, indignatus aũt Herc.euerſa ciuitate Eurytum interemit,& Iolem ſuſtulit, vt Seruius oñdit, Dio. Herculem Euryti equos abegiſſe, & Iphiclum qui ad inueſtigãdos equos in Tirynthẽ venerat,ex alta turri p̃cipitaſſe in quẽ locũ, vt ſi equos ſpectare poſſet, aſcenderãt. [Vt pronepos Saturnè tuus) De hip. intelligit, qui Saturni pronepos fuit. Saturnus.n.Neptunum filium habuit,q Theſeum ex Aetra Pitthei genuit, ex quo & Amazone natus eſt Hip.ab Aeſculapio Dianæ precibus vita donatus,quemadmodum oſtẽdimus, volunt nõnulli Corynetam filium Vulcani intelligere,cum à Theſeo interfectus nuſquam reuixerit, de quo Dió. in v. poëta aũt dicit quẽdam mortuũ olim, quem, Aeſculapius vidit efflare vitam,vt Hip.accidit,nõn aliter meo iudicio rectè locus iſte poteſt itelligi.[Coronides) Aeſculapius coronidis ex Apolline filius,vt in iij. Met.Ouid. tradit. [Vt Scinis, & Sciron) Scironem Theſeus in locis Megaræ habitantem è ſummo loco in mare p̃cipitauit,à quo ſaxa Scironia nomen ſumpſere. non aliter,q̃ ipſe perit, viatores occidebat, vt Diod.narrat longam Plutarchus in Theſeo de Scirone ſcribit hiſtoriam. [Et cum Polyphemone natus) Procruſtes Polyphemonis filius in eo loco terrę Atticæ, quę dicitur Curdalus, viatores inuſitato ſupplicio ſuſtollebat, in lectica namque eos ponębat,quod ſi longiores erant, parte ſuperminente amputabantur ſi verò breuiores, pedibus diſtendebantur,vnde & nomen habuit,hunc,Theſeus vt docet Dio. interfecit. [Quique homo parte ſui) vt ex fabulis notum iam omnibus eſt: Paſiphaë Taurũ amauit, quo Dædali arte potita eſt. mõſtrumque peperit Minotaurum,qui vſque ad humeros Tauri,cetera hominis habebat reddit nobis Diod. cauſam, cur tã turpi Paſiphaë exarſerit amore,aitque Minoẽm quotannis ſolitum ſpecioſiſſimum Neptuno Taurũ ſacrificare,cumque oĩum pulcherrimum à Paſiphaë amatum nõ ſacrificaſſet,iratus Deus vxori furorem immiſit,vt cum ipſo Tauro concumberet, vnde Minotaurus natus,quem Minos in labyrintho à Dædalo fabricato habebat,ac humano Athenienſium ſanguine. vt monſtrauimus,paſcebat. [Quique trabes preſſas) Diodori monumenta teſtantur Scironem quendã in Iſthmo habitaſſe,qui nouo genere admodum immani hoĩes occidebat, duorũ.n.brachia duabus flexis pinis alligabat, & eas dimittebat,vi autem corpora diſcerpebantur,ſed ipſe à Theſeo nõ æque finem vitæ facere eſt coactus,cuius filia Menalippum ex Theſeo genuit auct. Plutar.

* Et

QVI dabat procis arma).ſ.xii.haſtas, & totidẽ Clypeos, & galeas. [In).i.contra.[Caput domini).ſ. Vlyſ. Et ſup.pereas, aut iaceas victus, vt Anteus ſup.[Luctator iacet fu.ab hoſp. Aonio).i.Herc.[Qui erat mirũ).i.mirabiliter,vt ſit mirũ pro mirè, aut interiectio eſt ſtupentis. [Victor cum cecid.).i.poſtquã ceciderat,& terrã matrẽ ſuã cõtigerat,donec ipſum leuatum de terra Ascen.

inter brachia cõpreſſum expirare coegit.[Et vt) Sup.ij perierût. [Quos fortes lacerti) .i.fortia brachia.[Antæi) .ſ.filij terræ, priuſquã ab Herc.victus erat.[Præſſere).ſ.luctãdo. Et ſup.vt perierunt viri in Lẽno. [Quos turba Lem.).i.Lẽnia dũ.i.mulierũ ex Lẽno.[Dedit feré).i.quaſi oẽs morti. Et ſupple pereas,vt Praſillus,ſeu Thraſillus.[Monſtra or iniqui ſacri).i.de nece humana,qđ mõſtrauit Buſyridi.vnde in Georg. Aut illaudati neſcit Buſyridis aras.[Elicuit poſt).i.pluſculos, aut vt Calderinus legit,poſt lõgum tẽpus.[Aquas pluuias).i.pluuiales exiſteos.[Victima cæſa).ſ.ad morẽ,quẽ docuit. Et ſup.pereas.[Vt frater Antæi).ſ.Pygmaliõ.[Tinxit).ſ.imbuit aras.[Sãguine, quo debuit) .ſ.de ꝓprio.[Et occidit ipſe ſuis exẽplis).ſ.q̃ in alios exercuerat. [Vt q terribiles) Ordo eſt: Et pereas ſup.[Vt impius).ſ. Diomedes Thracius.[Perijt) Interẽptus ab Herc.[Qui).ſ.Diomedes. [Pauit equos terribiles).i.feros.[Viſcere humano).i.carnibus humanis.[Pro herbis habentibus).i.loco herbarũ habẽtiũ.[Gramẽ).i.illã ſpeciẽ herbæ,ex ſanguine humano, vt ſentit Seruius, naſcentẽ. Et pereas.[Vt Neſſus,& gener Dilimani).i.Eurytus, aut Epicius ſupple perierunt.[Cæli) Aut Cæſi ſup.ſunt diuerſis temporibus.[Ab vno vindice).i.exterminatore monſtrorum.ſ. Hercule.[Et pereas vt) Sup.perijt.[O Neptunẽ tuus pronepos) .ſ.Corynetus.[Quem ipſe Coronides vidit reddere vitã).i.emori ab vrbe ſua. Et pereas[Vt Scynis & Scyron, & natus cum Polyphemone).i.Procruſtes,& ſup. is.[Qui erat parte ſui homo, & parte ſui iuuencus).i.Taurus,vt Minotaurus, quos oẽs Theſeus Herculis imitator deleuit.[Et pereas ſup. vt is).ſ.Monychus: qui mittebat in auras ab humo trabes preſſas. Iuuenalis. Aut quantas iaculetur Monychus ornos.[Aſpectãs aquas æquoris huius,& huius).i.vtrinque prominentis. Et pereas ſupple vt. [Corpora Cercyonæa).i.ipſius Cercyonis interẽpti à Theſeo.

Quæq́ue Ceres vidit læto pereuntia vultu
Corpora Theſea Cercionea manu.
Hæc tibi quæ precibus iuſtis mea deuouet ira,
* Eueniant, aut his non leuiora malis.
Qualis Achemœnides Sicula deſertus in ora,
* Troica cum vidit vela venire, fuit.
* Et qualis nécnon fortuna binominis Iri,
Quiq́ue tenent pontem,qui tibi maior erit.
Filius: * & Cereris fruſtra tibi ſemper ametur,
Deſtituatq́ue tuas ſæpe petitus opes.
Vtq́ue per alternos vnda labente recurſus,
Subtrahitur preſſo mollis arena pede:
Sic tua neſcio quæ ſemper fortuna liqueſcat,
Lapſaq́ue per medias effluat vſque manus.
Vtq́ue per ſolitæ varias mutare figuras,
Plenus inextincta conficiare fame.
Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quaq́ue
Parte potes, Tydeus temporis huius eris.
Atque aliquid facias à veſpere ſolis in ortus,
Cur externati rurſus agantur equi.
Fœda Lycaoniæ repetes conuiuia menſæ,
Tentabiſq́ue iterum fallere fraude Iouem.

Zarot. QVAEQVE Ceres vidit) Cercyonem Arcadẽ in palæſtra Theſeus iuxta Eleuſinam Cererem ſuperauit, vt Plutar. ſcribit, & ab Ouid. in viij. Met. tangitur, Cercyonis letum vidit Cerealis Eleuſis.[Qualis Achemænides) Fuit Adamaſti Ithacenſis filius Achemænides vnus ex Vlyſ.socijs,vt in iij. Æn.Virg. canit, q in Sicilia relicta eſt qui ipſas Polyphemonis manus Vlyſ.euaſit,cumq́ue Æneas in Siciliam applicaſſet, hunc ſqualli-dum immiſſaq́ue barba ſupplicem,benignẽ accepit, ſicut etiã Ouid. prodidit. Binominis Iri Hom.xviij. Odyſſ. Arnæũ ſequẽdam à matre ſic vocitatum,immenſæ magnitudinis extitiſſe,q loquax, & ridiculoſus a iuuenibus Irus dicebatur, mendicitate inſignis,vt in epiſt.Ouid.tradit: Irus egens, pecoriſque Melanthius auctor edendi.[Quiq́ue tenent pon.) Iuu.pariter, & Mar. docent pauperes,& mẽdicos ſolitos ad põtes permanere, vt eſcam à tranſeuntibus peterent, hanc nũc infeliciſſimam viuendi cõditionem dicit, eamq́ue in inimicum imprecatur. [Filius vt Cereris) Hũc omnes locũ meo quidem iudicio falſò interpretantur,hiſtoriamq́ue peruertunt, cum de Triptolemo,aut Aſterio intelligunt: Plutũ.n.dicit, cuius in Theogonia Heſiodus hanc fabulam refert. cum Iaſio in templo,quod fuit in Tripoli Cretę ciuitate Ceres cõcubuit, ex quibus Pluto natus eſt, qui opulentia interpretatur, diues quicunque hunc adibat, efficiebatur, ideo nunc poeta imprecatur mendicam in inimicum vitam, & quod ſi forte Plutum adiret: cupit vt ab eo ſpernatur,cui & odio ſit. hunc verùm ſenſum rectamq́ue fabulã eſſe omnino affirmare haud dubito, quam etiã Valla præceptor meus approbauit.[Vtq́ue pater ſolitæ) Autolyci coniux Eriſichthoniſq́ue filia Dryops, parentis ſemper eſurientis Cereris ira,cuius ſacratã quercum ſucciderat,famem leuabat,ſua Neptuni auxilio mutatione modo in equam, mõ in bouem,& in alitem quãdoque,cum ꝑcio (vendebat.n.)ſe pater paſcebat,tãdem ꝓprios artus fame copulſus comedit, vt in viij. Met.Ouid.eſt auct.[Nec dapis humanæ) Tydeus Oenei regis filius,vel,vt alij Martis & Althææ, ſiue vt placet Seru. Euryboëæ in bello Thebano à Menalippo letali vulnere percuſſus eſt,cuius moribundus caput ad ſe deferri iuſſit, quod capaneus è veſtigio in ipſius Tydei conſpectum portauit: quo viſo lætatus Tydeus,cerebrũ dentibus corroſit, vt Statius in viij. Thebaidos ſcr. Porph.tñ nõ à Capaneo,ſed Amphiarao caput Menalippi allatum memoriæ prodidit,additq́ue Palladem, quæ è cœlo deſcenderat,vt immortalem Tydea faceret, cum vidiſſet ipſum caput rodere inimici,adeo abhorruiſſe facinus,vt ſe auerterit, noluerítque immortalitate Tydea donare, quare ꝓcatus Tydeus eſt deam,vt ſaltem ipſam Diomedi filio tribueret,quã & ipſe aſſequi minimẽ potuit.[Atque aliquid facias) Pelops ex Hippodamia filios habuit Atreũ Thyeſtem Pliſthenem, & ex altera muliere Chryſippum, quem vnice amabat. Atreus aũt Chryſippũ à patre ſibi ꝑlatum perſpiciens eum in puteum demerſit,quẽ Pelops extraxit,mox defuncto Pelope Chryſippo filio ſuorum bonorum herede inſtituto, Atreus,& Thyeſtes cũ interfecere, deceſſerat iam Pliſthenes, duobus relictis filius, Agamemnone inq̃ & Menelao, quos Atreus educauit, hinc Atridæ ſunt appellati. igitur Chryſippo ab Atreo, & Thyeſte fratribus enecato, ipſi inter ſe cõuenerunt,vt cui ſignũ à deo eſſet, regnum obtineret, agnam Mercurius aureo vellere in gregem Atrei poſuit,vt quod ſecutum eſt facinus videret: oderat.n.pelopis genus ꝓpter Myrtili filij mortẽ ex palæſtra ab ipſo Pelope interempti. Merope aũt Atrei cõiux, hanc agnam in Thyeſtis gregem trãſduxit, quẽ propter inceſtum amabat,quod cum Atreus ꝑcepiſſet, ipſam occidit, à Thyeſte facto cõuiuio, tres Atrei filios ei epulandos dedit,quo ſcelere Sol dicitur ab occaſu in ortũ ſe reuocaſſe, & Pleiades cõuerſæ, vt Pherecydes,& Virg.tradunt.[Fœda Lycaoniæ) Lycaon Arcadiæ Tyrãnus,vt apud Ouid.in j. Met.eſt videre,humana corpora pro epulis ꝓbere conſueuerat,ad quem Iuppiter mortali ſumpta effigie ſe contulit,cui Moloſſum partim aſſum,partim elixũ appoſuit vt deinde,ſi humanã carnẽ nõ cognouiſſet & ipſum occideret ſama nãque Deũm eſſe erat. Iuppiter tanto perſpecto ſcelere. Lycaonẽ in Lupum mutauit, vnde & nomen tenet λύκος.n.græcè lupus eſt.legitur & de alio eiuſdem nominis Priami filio apud Hom.

QVÆ Ceres vidit læto vultu) Quia iuxta templum Cereris Eleuſine perierunt.[Pereuntia manu Theſea) Pro Theſeïa .i.ipſius Theſei.[Ira iuſtiſſima).i.quam iuſtiſſime in te ſuſcepi. [Deuouet).i.imprecatur tibi.[Hæc).ſ.mala ꝓdicta,& mala ſup. non leuiora iſtis malis eueniẽt tibi.[Qualis Achemænides.) Ordo eſt, Et ſis talis.i.miſerrimus, & famelicus, Qualis fuit Achemænides comes infelicis Vlyſſi vt dicitur iij. Æneid.[Deſertus in ora).i.extrema regione.[Sicula).i.Sicilienſi. [Cum).i.quãdo. [Vidit vela Troïca).i.Troiana, hoc eſt naues Æneæ venire.ſ. ad littus,vbi in ſiluis latebat ob timorem Cyclopum.[Nécnon) .i.& etiam ſupple ſis talis,qualis fuit fortuna Iri mendici notiſſimi.[Binominis).i.duo nomina habẽtis, nã etiam Arneus dictus eſt. Et quales ſupple ſunt.[Qui tenent pontem).i.qui mendicãt ſedentes in ponte. de quo Iuu. Nulla crepido vacat, &c.[Qui) .ſ.pons.[Erit tibi).i.vt tu locum habeas.[Maior) Et ita cum plurimi ſint mendici,parum tibi detur.[Filius ametur tibi ſemper fruſtra,vt filius.[Cereris).ſ.Triptolemus ſupple amatus eſt ab ea, quia in omnem regionem eum miſit,nec vnquam præſentẽ habuit,& ipſe ſæpe petitus à te.[Deſtituat),i.deſerat ſine herede tuas opes.[Et Vt) Id eſt quemadmodum.[Arena mollis ſubtrahitur,) Id eſt paulatim ſubripitur pede exiſtente.[Preſſo,) Id eſt firmiter fixo,& hoc.[Vnda labente per alternos recurſus) Id eſt fluente & refluente.i.vt qui pedem ſuper arenam habet, quã fluxus,& refluxus paulatim exedit,tandem nihil ſub pede repe- Aſcen.

rit. [Sic tua fortuna).i.conditio. [Neſcio quæ).i.quæ tibi forte fortuitu eueniat. [Liqueſcat).i.diſſoluatur, & diffluat. [Et lapſa).ſ.a culmine ſuo. [Effluat vſque).i.continuè. [Per medias manus,) Hoc eſt ſis diſfortunatus, vt res tibi in manibus pereat, & quam manu tenes, retinere nequeas. [Et id Plenus).i.ſatur, vt dicit Calderinus, ſed verius. [Plenus).i.turgidus & oppleatus cibis. [Conficiare).i.conſumeris. [Fame inextincta).i.inſatiabili. Vt ſupple confectus eſt. [Pater).ſ.Erſichthon pater, ſcilicet Taopeidis. ſeu Dryopeidis. [Soliti mutare) i.permutationem inducere. [Varias figuras) Quia pater eam vendidit ſub varijs formis. [Nec faſtidia dapis humanæ erunt tibi).i.ne faſtidies veſci carnibus humanis. [Et eris Tydeus).i.ſimilis Tydeo Huius temporis).i.qui ſit in hoc noſtro æuo. [Ea parte, qua potes).i.quantum ad hoc, quod eſt veſci humanis carnibus, ſicut Tydeus corroſiſſe dicitur caput Menalippi. [Aut facias aliquid) .ſ.tale, quale fecit Thyeſtes, qui proprios filios edit. [Cur).i. quamobrem. [Equus Solis externati).i.pauentes in aliam partem agantur rurſus. [A veſpere).i.ab occidente. [In ortus) i. ad orientem, quia ſol indignatus retroceſſit. Vnde eſt illud, Nec tam auerſus equos Tyria Sol iungit ab vrbe. [Et tu repetes connuuia fœda).i.obſcœna Menſæ. [Lycaoniæ).i.ſuper quã Lycaon Arcadum rex hoſpitum à ſe occiſorum carnes ponere ſolebat, donec ab Ioue in lupum verſus eſt, quando eum fallere voluit, vnde addit.

Zaaot.
*Tentes
*Tereos
atque

T Eq; aliquis poſito) Senſus eſt, velim itaq; & cupio, vt eo modo in deorum cibũ ꝓbere ris, quo Pelops à patre Tantalo eſt appoſitus, cuius humerũ Ceres, quin comederet nõ ſe abſtinuit, Vt ĩ principio expoſuimus de Tantalo ſatis locuti. [Tu Threïciusq; puer) Pãdion Athenarũ rex Prognẽ, & Philumelã filias genuit, quarũ Prognẽ Tereo Thracum tyranno deſpondit, cũque Progne inuiſere parẽtem, & ſororẽ geſtiret, à qbus ꝑ quinquẽniũ abfuerat, ipſi Tereus morem geſſit, nã Athenas nauigauit, vnde Philumelã, ad ſororem abduxit, cuius forte illectus pulchritudine, inceſtũ cõmiſit, & ipſi Philumelæ, ne crimẽ palam faceret ſorori, linguã

Teque aliquis poſito tentet * vim numinis, opto
Tantalides tu ſis, Threïciusque * puer.
Et tua ſic latos ſpargantur membra per agros,
Tanquam quæ patrias detinuere vias.
Aere Perillæo veros imitere iuuencos,
Ad formam Tauri conueniente ſono.
Vtque ferox Phalaris lingua prius enſe reſecta,
More bouis Paphio clauſus in ære gemas.
Dumque redire voles æui melioris in annos,
Vt vetus Admeti decipiare ſocer.
Atque eques in medij mergare voragine cœni,
Dummodo ſint facti nomina nulla tui.
Atque vtinam pereas, veluti de dentibus orti
Sidonia iactis Graia per arua manu.
Et quæ Batthiades fecit, fraterque Meduſæ,
Eueniant capita vota ſiniſtra tuo.

Curtio legitur hiſt. nã Portilius ſcr. terram dehiſſe, qđ ad haruſpices ex ſenatus cõſ. delatũ eſt, q rñderunt deos maniũ poſtulationẽ poſtulare.i.ciuem fortiſſimũ eodẽ mitti, tũ quendã Curtiũ fortẽ virũ armatum equo ſe in eum lacum ꝓcipitaſſe, eiuſque corpus ita diuinitus humaſſe, eo facto locum coijſſe, q a Curtio nomen hẽt. Piſo aũt ĩ annalibus tradit Bello Sabino iter Romulum inq̃ Tatiũ, Metium, Curtiũ Sabinũ fortiſſimum virum cum Romulus eum ſuis ex ſuperiore parte impreſſionẽ feciſſet, in paluſtrem locum, q in foro tum fuit, ſeceſſiſſe, atq; ad ſuos in Capitolium recepiſſe, & ab eo lacũ nomen inueniſſe. Corn. & Luct. perhibẽt eũ locũ fulguratũ, & ex ſe natus cõſ. ſeptum eſſe, idq; à cõſule Curtio factũ, cui Marcus Genutius collega fuit, Curtiũ appellatũ. põt & de Amphiarao itel ligi, vt nõnulli volunt. q & ipſe loco nomẽ dedit. nã vbi hiatus terræ eũ abſumpſit, teſte Ser. hiatus ampliari dictus eſt. [Atq; vtinã pe.) Ad ꝑquirendã Europã ſororẽ dura lege à pr͞e miſſus eſt Cadmus, ne domũ abſq; ſorore reuerteret. qua nõ inuenta Apollinẽ cõſuluit, q eum, vbi bos requieſſet, vrbẽ condere iuſſit. itaq; Thebas in Bœotia ædificauit, antea cũ ſocijs ex ꝓximo loco ad hauriendã aq̃, vt ſacrificaret, miſſis, q cum reditũ tardarent, miratus Cadmus ad eos ſe cõtulit, quos oẽs ab angue marito enecatos eſt cõſpicatus, quem magno labore ĩterfecit, cuius dentes palladis iuſſu ſeminauit, a qbus ſtatim fratres armati orti, q mutuis cõcidere vulneribus, quinq; duntaxat ſuperſtitibus, vt ĩ iij. Met. Ouid. eſt auct. [Sidonia) Phœnicia. Sidonem.n. teſte trogo Põpeio, ſiue Iuſtino lib. xviij. Phœnices cõdidere, qđ à piſcium vbertate Sidonia appellauere nam pœnices piſcem Sidun vocant. [Et q̃ Battiades) Callimachus Cyreneus vt in principio docuimus in Apollonium Rhodium diſcipulum inuectus eſt. [Meduſæ fraterq;) Quaſq; in eum iprecatus eſt calamitate, poëta in Ibidem optat. [Battiades) Callimachus ideo dictus, qa Battus Cyrenas cõdidit, à quo Cyrenenſes Battiadæ nuncupantur, vt Romulidæ à Romulo Romani, ita & Cecropidæ Athenienſes à Cecrope.

abſcidit, eamque in ſilua reliquit, q̃ ꝓprio ſanguine tanti mali hiis tñ verbis Prognen certiorẽ reddit. τηρεύς με ἔφαγεν, Tereus me corripuit, quo fit vt adeo Progne hac re grauaretur vt & ſororem ad ſe curarit occulte venire, filiumque patri edendũ appoſuerit, cui de filio interrogãti reſponſum eſt, In ventre, quod qris, habes, quare cũ gladio vxorẽ, & ſororẽ inſectaretur, deorũ miſeratione in aues omnes ſunt conuerſi. Progne in hirundinẽ, in Luſciniam Philumela, Tereus in Vpupam, in Phaſidem, verò Itys Terei & Prognes filius, vt in fabulis ab Ouidio longa commemoratione refertur. [Et tua ſic latos) Vulgatiſſimum eſt quẽadmodum cum Æetes Colchorum rex Medeæ pater Iaſonem perſequeretur, qui aureum vellus, & Medeã ſurripuerat, diſcerptus, dilaniatuſque per membra fuerit Abſyrtus & Medea ſorore in Ambracia, quo pater dum filij corporis partes colligeret, retardaret, qua crudelitate Iaſon periculũ euaſit. ſunt Abſyrtides inſulæ ab Abſyrto nũcupatæ, vt Ruffi. Feſti indicat carmen. Ionij ſi quis rate rurſum cærula currat æquora, vt Fons cymbã producas in ortus, Abſyrti cautes, & crebras protinus artes inuenit. [Aere Perillæo) Fuit Phalaris Agrigẽtinus crudeliſſimus tyrannus, idemq; & diſertiſſimus, quod eius teſtantẽ epiſtolæ, cui Perillus taurum Æneũ ianuã à latere habentẽ donauit, vt in eo igne ſuppoſito hoies exureret, vnde & ipſos bouis voces ęque edituros affirmauit, ſed Phalaris i numeris artifice primo experiri, quod docuerat, voluit, vnde in iij. de triſt. Ouid. ait, Pro qbus inuentis, vt munus munere penſes, Da ꝓcor ingenio ꝓmia digna meo. Dixerat, at Phalaris, pœnæ mirande repertor. Ipſe tuũ pñs imbue, dixit opus, Nec mora mõſtratis crudeliter ignibus veſtus, Exhibuit geminos ore gemẽte ſonos. [Vtq; ferox Phalaris) Circunſeptus a ſuis phalaris, quo mõ Perillũ, reliquoſq; multos interſecerat, defunctus eſt reſecta prius lingua. alij aũt lapidib. eũ occiſum dicunt. volunt nõnulli phalarim annos lxiiij. antẽ vrbẽ cõditã fuiſſe. Euſ. verò Tulli hoſtilij tẽporibus apud agrigẽtinos tyrannidẽ exercuiſſe fer. q filiũ, vt Euſtathius in vij. æthic. tradit, comedit. [Paphio) Cyprio. eſt paphos Cypri oppidũ auct. Plin. [Dũq; redire voles) Pelιã filiæ, Medeæ ſuaſu interfecerunt, quę eũ in iuuenilẽ ætatẽ reddere ꝓmiſerat, vtq; magis aggrederent pietatis cã ſcelus, arietem ſuis medicamentis in agnina formã reſtituit, renouatis antea Æſonis Iaſoni parentis annis, quare oẽs impias in patrem manus immiſere ꝑter vnã Alceſtẽ, occiſo aũt Pelia altã Medea turrim cõſcendit, votũ lunæ peractura ꝓdicãs, vnde Iaſonem dato ſigno patrui mortis certiorẽ fecit, q ipſum in patriam admittere obſtinatiſſimẽ negabat, vt in v. Dio. & in vij. Met. Ouid. declarant. [Atq; eques in medij) Triplex de lacu

E T tentabis).i.conaberis. [Iterum).i.ſicut Lycaon. [Fallere frau.).i.per fraudem. [Iouem).ſ.à te hoſpitio ſuſceptũ. & ego opto, vt aliqs tentet. [Vim nu.).i.diuinitatis conuluarum. [Te poſito).i.appoſito ad menſam, ſicut Tãtalus filium ſuum Pelopẽ dijs appoſuit, dicit tñ Calderinus ſupra nõ eſſe damnatũ ob hanc cãm, ſed qa deoꝝ ſecreta reuelauerat. [Vt ſis Tantal.).i.ſimilis Tantalidæ.i.occidaris à patre, & apponaris ſicut appoſitus eſt Pelops. [Et tu ſis puer).i.filius. [Tereos).ſ.regis, qui filium ſuum Ityn, aut Itylum comedit, & cum eum ſæpe peteret, rñdit mater Quod petis, intus habes. quo cognito mutatus eſt in Vpupam auẽ fœdã. [Et tua membra &c.) tanq̃ ſup. ea.ſ. Abſyrti fratris Medeæ. [Quæ deti.).i.immorata ſunt. [Vias pat.).i.ipſius Aeetæ regis Colchoꝝ inſequentis filiã ſuã Medeã cum Iaſone aufugientem. [Aere Peril.) Cõmentarij huius loci erãt penitus tranſportati, ſed cũ difficultate ad ſuũ locũ reducti ſunt. [Ordo aũt eſt, Et Imitere).i.velim aut ꝓcor imiteris. [Veros iuuen. ære Peril.).i.factos de ære Paphio, ſeu Cyprio, ſicut Perillus Athenienſis phalaridi tyrãno fecerat, & primus in eos incluſus ſupplicia atrocitatis dedit, & hoc ſono cõueniente ad formã tauri, ita vt nõ humana, ſed taurina vox emittat p os tauri ærei, ne forte tyrãnus ad pietatẽ humano gemitu cõtrahi poſſit. [Et Clauſus in ære Ascen.

in ęre Pap.)i.Cyprio.[Gemas mo.bo.)Vt.i.quēadmodū.[Phalaris)Tyrānus ille Agrigētinus ſup. gemuit inruſus in eūdē bouē à ſocijs in quē prius Perillum intrudi fecerat,& boc.[Lingua reſecta).i.amputata prius enſe. [Et Dum tu.vo.re.in an.mel.çui).i.iuuentæ.[Decipiare).i.decipiaris.[Vt)Sup.decrptus eſt.[Socer admeti).ſ.Pelias.[Verus).i.qui in ſomno ſenio ſperabat venire in annos iuuentæ arte Medeæ, quæ eum decepit. Aut tu. [Eques).i.inſidens equo, vt Curtius Romanus.[Mergare).i.immergaris.[In voragine).i.ſpecu.[Cœni medij).i.quod fit in medio foro.[Dummodo).i.ſic tñ,vt.[Nulla nomina).i.monumēta,& laudis,ſeu tituli ſint tui facti.i.dummodo non conſequaris æternum nomen,ſicut Curtius Romanus conſecutus eſt,qui ob ſalutem patriæ ſe dijs manibus deuotum in ſpecum præcipitauerat.[Atque vtinam pereas veluti) Sup. perierunt.[Orti de dentibus) Scilicet draconis.[Iactixma.Sid.)i.ipſius Cadmi Sidonij.[Per arua gra.)i.vbi libenter naſcebantur ex dentibus.[Et Vota ſiniſtra).i.nociua,& contraria.[Quæ).i.qualia.[Battiades,)Id eſt Batti filius Callimachus, & frater Meduſæ fecit.[Eueniant capita tuo).i.omnis imprecatio Callimachi in Apol. eueniat in caput tuum. & ſup. vota ſiniſtra eueniant capiti tuo.

De quibus exiguo eſt volucris deuota libello:
Corpora proiecta quæ ſua purgat aqua.
Vulnera totque feras, quot dicitur ille tuliſſe,
Cuius ab inferijs culter abeſſe ſolet.
Attonituſque feces, vt * quos Cybeleia mater
Incitat ad Phrygios vilia membra modos.
Deque viro fias, nec fœmina, nec vir, vt Attis,
Et quatias molli tympana rauca manu,
Inque pecus magnæ ſubito vertare parentis,
Victor vt eſt celeri, victaque verſa pede.
Solaque Limone pœnam ne ſenſerit illam,
Et tua dente fero viſcera carpat equus.
Aut vt Caſſandræ dominus, non mitior illo,
Saucius ingeſta contumuleris humo.
Aut vt Abantiades, aut vt * Lirneſius Heros,
Cæſus in æquoreas præcipiteris aquas.
Victima vel Phœbo ſacras macteris ad aras.

Zarot. Et quibus exiguo eſt volucris) Periphraſticos Ibidem dicit.[Vulnera totque feras,) Menedemum tot in bello Troiano vulneribus confoſſum vetus ſcr. interpres, vt tantilla corporis pars non ſit reperta, vt ferrū poſtea execrarentur, nec eius inferijs more maioꝝ adhibendum exiſtimarint, ſed poſſumus ēt de Oſiride intelligere, q adeo in minutiſſimas partes à Typhone fratre dr̄ conciſus, vt ſolū cultrū in inferijs adhiberi nō oportuerit. hūc Ægyptij ꝓ deo colunt. hāc apud Appianū de rebus Ægyptijs, Plut.& Ariſtidē Smirneū hiſtoriā legere poteris.[Attonituſque feces) Monetur, Vt Cybeles ſacerdotes virilia amputarentur, cuius rei cauſam hanc tradit Lac. Deum, inquit, mater amauit formoſum adoleſcētem, & eundem cū pellice deprehēſum exectis virilibus ſemiuirum fecit,& nūc à Gallis ſacerdotibus ſacra eius celebrātur. Ouid.quoq; in Faſtis eandē fermè rōnem affert, licet Diod. diuerſam ſcripſerit hiſt.[Cybeleia ma.) Cybele à mōte Phrygiæ nomen habet, in quo colebatur vel à Cybelo ſacerdote: alij ἀπὸ τοῦ κυβιστᾶν τὴν κεφαλήν. i. à capitis rotatione, quod ꝓprium eſt ſacerdotum, vt Seru.ſcr. quæ aūt hæc fuerit Cybele in iiij. hiſt. Diod. oſtēdit.[Ad phr.mo.) Ad modulatus ſonores, quales in Phrygia edebantur, vbi primo culta eſt.[Neque viru) Attis à Cybele dilectus in Phrygiā naui delatus eſt, quo in loco numinis inſtinctu pudēda ſibi amputauit, comiteſque Cybeleios ſumptis ſacroꝝ inſtrūis ad eius ſacra celebrāda, hortatus eſt, mr̄temq; furore vexādam, q poſt longam defatigationē fuit ſopore ſolutus, inde à Cybele in gremio ſuſceptus, cumque euitari corporis dāna mente agitare cœpiſſet, patriæ abſentiā, ſuaſque lamentatus erūnas miſerrimè defleuit, vt aūt Dea puerum ſibi dilectū à talibus luctibus remoueret, vnum de leonibus ſuis miſit, q puerū perterrefaceret, quo terrore exanimatus i nemora Cybeleia ſe conijciēs, ibi eſt perpetuus deæ miniſter effectus, vt Catulli indicat carmē. Super alta vectus Attis celeri rate maria, Phrygium vt nemus citato cupide pede tetigit, Adijtque opaca ſiluis redimita loca deæ Stimulatus vt furēti rabie vagus animi, Deuoluit ſilice acuto ſibi pōdera ille,& quæ ſequūtur. ſcr. tñ Dio. in iiij. Attin Phrygiū adoleſcentem, quē papam dicebāt, à Cybele amatū, q ex eo enixa eſt, cumque hoc parētes Cybeles cognouiſſent, Attin & nutrices interfici iuſſere, inſepultoſq; abijci, qd fit deinde ſecutū, tute perlegere poteris, locum oſtēdiſſe ſufficiat.[Inq; pe. ma.)Vt iā expoſuimus, Atalāta ab Hipp. curſu ſupata, in leonem vna cū victore verſa eſt, tū veneris ira, tum ēt q in templo Cybeles deoꝝ matris cōcubuiſſet, cuius leonib. currus ducitur.[Solaq; Li.) Limone Hipp ex Atalāta filia à patre in adulterio deprehenſa, equis diſcerpenda eſt tradita, cuius ēt mentio facta à nobis eſt.[Aut, vt Caſſ.d.) Caſſand. Potidea Theſſaliæ pars eſt, vbi Caſſandrus dñatum dr̄ habuiſſe, q in ſuos nimium ſęuiens, ab eis ſaxis obrutus eſt, vt à veteri accepimus interprete.[Aut, vt Ab.) Perſeus Abāte genus ducens, ex Oeçō.n. natus eſt cerops, q Methionem genuit, à quo Methionidę nuncupātur, huic Canace filia fuit, q̇ Abantem peperit, vñ Abantiadæ dicti ſunt. Calchodō huius filius fuit, q habuit Elpenora, ex quo natus eſt Acriſius, cuius Danaë filia fuit Perſei mater. acceperat ab oraculo Acriſius, vt à filiæ nato eſſet expellendus, quare Danaēn in turrim, ne à quoq̃ grauida fieret, incluſit, ad quā Iuppiter in auream pluuiā mutatuſ ſe cōtulit, eaq; potitus eſt, q̇ Perſeum deperit, vt lib. iij. carm. Hor. indicat verā ſecutus hiſt. incluſam Danaē turris ahenea, Robuſtæq; fores,& vigilum canū Triſtes excubiæ munierāt ſatis nocturnis ab adulteris: Si nō Acriſiū virginis abditę cuſtodē pauidum Iup.& Venus Riſiſſent, fore.n. tutū iter & patēs cōuerſo in ꝓtium deo, aurū ꝑ medios ire ſatellites.& q̇ ſequūtur. Str. tñ Simonides Danaē à ꝓtopatruo, nō Ioue cōpreſſam. Acriſius aūt in arcā Danaē,& Perſeū cōcluſit, quā in mare ꝓiecit. Danaë itaq; & filius in Seryphō inſulā de Venere, in qua Polydectes Magnetis filius dñabatur, licet Menander Diuē dicat, cuius verba cōſolatus Apolloniū Plu. in morte filij refert Dictis cōſolatoris Danaē, hic Polydectes, ſiue Dictis in vxorē Danaēn accepit, Perſeaq; nō aliter, q̃ filium amauit, quē poſtmodū in Occidētē, vt Gorgonas interficeret, miſit q̃ à Merc. Talaribus, petaſo,& galea acceptis ſupauit,& à Vulcano falce ex Adamāte facta, ut Hyg. tradit. Hæ vno tm̄ oculo vtebātur, treſq; numero fuere Hiſtiorei ex certo filiæ, eximiæ pulchritudinis, Euryale, Stheno,& Meduſa oīum natu maxima addunt & aliq quartā Scyllā, qbus, vt diximus interēptis, Perſeus Meduſę caput abſtulit, quo ſaxeos hoīes efficiebat. hāc multi auctores fabulā memoriæ Prodiderunt, ꝓ̄ter Ouid.& Hyg. quare vtpote oībus pſpicuam totā recenſere deſiſtimus. vnū tñ te latere haud volo Dio. in iiij. innixus auct. Georg. in occidēte pugnaciſſimas mulieres fuiſſe a Græcis amazonas appellatas, quas labore maximo Perſeus ſuperauit, docet & Pōp. Mela has Gorgonides inſulas in Oceano Aethiopico poſitas tenuiſſe, tradit Lact. Perſeū,& Danaē in Italiā delatos, vbi Ardeā Perſeus edificauit.[Lyrneſius her.)Hāc abūde ſuperius fabuloſam narrauimus hiſt. de Telepho inq̃, quem Auge mater ex Her. peperit in ſilua, vbi a paſtoribus inuentus regi Teuthranti dono datus, loco filij ab eo tractatus eſt. hic Teutrax regionē Lyrneſum ſibi parentē habuit, vñ Telephus ipſius regis heres Lyrneus dictus eſt.[Victima vel Ph.) Theod. Thragicus poëta de Phil. ſcr. quemadmodum morſus à ſerpēte diu dolore vexatus ſibi manū iuſſerit amputari, vt in vij. Aeth. ſcr. Euſtathius. is cū atrocem nimium de Mneſarcho rege ſcripſiſſet in Tragœdiam, ab eo cū fugiſſet in Apollinis templū, ibidem occiſus eſt. auctor vetus interpres. Theodorus eſt dactilus, e,&,o, per ſynęreſim coëunt in vnam ſyllabam, vt in j. Iliad. apud Hom. apud Iuuen. Grāmaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes, apud Propert. Hoc eodem ferro ſtillet vterque cruor.

* quod
* Cygneius.

Ascen. QVIBVS vol.)i.auis.[Eſt de.)i.ꝑ deuotionē,& imꝑcatiōe effecta.[Modico lib.)i.imꝑcatorio.i.paucoꝝ vboꝝ.[Quę).ſ.volucris, vt cornix ex Coronide facta.[Purgat ſua cor.aq.pr.) imminēte.ſ.pluuia. Tū.n. vt Maro, inqt, ſtudio videas geſtire lauandi.[Et fe.t.vul.q.il.di.tu.)i.accepiſſe.[Ob cu.in.) i.dū ei inferiæ celebrātur.[Culter ſo.ab.)i.vt Oſiris, vt declarat Cald.[Et tu At.)i.ſacro furore captus,& ſtupefactus.[Seces).i.circūcidas.[Mēbra ui.)i.pudēda tua ad nihil vtilia cultro lapideo, vt ſup. ſecāt Galli ſacerdotes mr̄is deū Cyb.[Quos ma.Cy.)i.ipſa Cybele, ſeu Cybeles.[Incitat ad m.)i.numeros, ſeu rhythmos, ad quos fiūt choreę.[Phrygios).i.frequētatos à Troianis, ad quos dr̄ illd, tympana vos, buxuſq; vocat,&c.[Et fias de vi.nec vir, nec fœ.) Vt Attis ſup. factus eſt, q genitalia ſibi amputauit,& ita ſpado factus, nec vir, nec fœ. fuit.[Et qua.r.)i.mitra, extēſam pelle, q̇ concutitur. habentia, nā à τυμπανίζω, qđ eſt extēdo dr̄ tympanū.[Raucā).i. raucè ſonātia.[Manu mol.) i. flacida, ut Eunuchis.i.emaſculatis

tis

tis eſt. [Et ver.in pe.ma.pa.) l. matris deũ, hoc eſt in leonẽ, vt.ſ. Hipp.victor Atalãtæ eſt ſup.verſus,& ipſa Atalanta victa celeri pede. [Eſt verſa).i.mutata. [Et oe ſolæ Lim.) Filia Hippomenis. [Sẽſerit il.) i.nouã pœnam.i.punitionẽ adulterij ſui, quã dedit equis dẽtibus dilacerata. [Equus car.&).i.ẽt tua viſcera. [Dẽte fero).i.feroci,& imani, vt Caſſandreus dñs. [Et tu ſau.) i.vulneratus. [Cõtumuleris).i.ſepeliaris & obruaris. [Humo).i.terra. [Ingeſta).i.ſupingeſta. [Vt dom.Caſſ.) i.Caſſandrus, q viuus in terra defoſſus perijt, cõtumuleris inq̃ exñs non mitior. [Illo).ſ. dño, hoc eſt tyranno Caſſandreo.i.Macedonico. [Aut tu ceſſ.) .i.occiſus. [Præcipiteris io aquas æquor).i.marinas, vt ſup.pcipitatus eſt. [Abantiades).i.Perſeus nepos abantis, q in fiſcella cũ matre expoſitus eſt. [Vt Heros Lyr.) ſ.Telephus, ſup.præcipitatus eſt. [Vel macteris) Exiſtẽs. [Hoſtia Sacra).i.dicata Phœ.vel Sacra.i.execrabilis more Maſſileo.in Gal.quondam, q puerum per annum nutritum tpe ſupplicationum mactabãt cum imprecatione imprecãtes.ſ.omne malum, quod toti pŭinciæ imminieret, in illũ puerṝ ſacrum.i.execrabilẽ cõuerti, vel ſup. feras necẽ.

Quam tulit à ſæuo Theudotus hoſte necem,
Aut te deuoueat certis Abdera diebus,
Saxáque deuotum grandine plura petant.
Aut Iouis infeſti telo feriare triſulco,
Vt ſatus * Hippomene, Doſithoëſque pater.
Vt ſoror Authonoës, vt cui matertera Maia eſt,
Et temere optatos, qui malè rexit equos.
Vt ferus Aeolides, vt ſanguine natus eodem,
Quo genita eſt, liquidis quæ caret Arctos aquis,
Vt Macedon icta eſt rapidis cum coniuge flammis,
Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
Prædáque ſis illis, quibus eſt Latonia Delos,
Ante diem rapto non adeunda Thraſo.
Quique verecundæ ſpeculantem membra Dianæ,
Quique Crotopiadem diripuere Linum.
Néue venenato leuius feriaris ab angue:
Quàm ſenis, Oeagri Calliopeſque nurus.

ZAAOT. AVT te deuoueat cer. Ab.) Mos admodũ inhumanus apud Abderã Thraciæ ciuitatẽ fuiſſe legitur. ſolebant.n.hoiem ſacrificare, diriſque imprecationibus execrare, ac lapidibus obruere, exiſtimãtes mala oia ciuitati iminentia hoc diro piaculo ꝓpulſare, vt Call.refert. fuit ex hac vrbe Demo.Abderites phil. [Aut ſat. Hip.) Nunc fulmine ictos memorat. & Preſterẽ dicit. Hipp.ex Atalanta filium. q patrẽ interfecit, pp ſororem ab eo tam crudeliter occiſam, deinde à Ioue eſt fulminatus, vt vetus memorat interpres. [Theſiphileſque pater) Athrax Theſſaliæ rex pater Hippocatiæ, q̃ Pirithous duxit vxorem, primus apud Athracas artem magicam docuit, vnde Athracaia ſcientia magica eſt appellata, ideo Stat. Athracia rubet arte labor. is igitur, cũ filiam Iuppiter compreſſiſſet Threſiphilem, quæ ẽt Thyõ eſt appellata, vnde Ariſtarchus Thyades ſacrificãtes Baccho, & ab Orpheo Myſe nuncupata, & ob eã cauſam à ſe reieciſſet: Io. ictus fulmine obijt: vt Lact. & vetus interpres ſcribũt. [Vt ſoror Auth.) Semel Inus, & Authonoës ſoror, Cadmi, & Harmoniæ filia à Io. cõpreſſa, Bacchũ in vẽtre habuit, quod ęgrè ferens Iuno in anum ſe trãsformauit, & Semele pſuaſit, vt à Ioue peteret, vt cum ea, ſicut ſolet cũ Iunone, cõcumberet, quod ſi nõ denegaretur, ab eo ſe amari cognoſcet, ſi minus id faceret, amorẽ fictum docuit. per ſtygem paludẽ iuratus Iupp. pmiſit pellici, quod peteret, daturum: q pernicioſi cõſilij inſcia Iunonis cõnubium experiri velle dixit, Iup.iureiur. aſtrictus abnuere minimè, quin faceret, potuit, quare eã fulminauit. nil.n.aliud Iuno interpretatur, q̃ aër: Iupp.verò ignis q aëre percutit, & ita dr̃ concumbere cum Iuno. Iup. habes aut. Ouid.in iij. Met. & in iiij. ac v. hiſt. Dio. [Vt cui ma. Maia eſt) Ait Porph.apud Ho. Hellanici hiſtorici teſtimonio in j. Atlan. ex vij. Pleiadibus, ſex cum deis, vnã cum mortali rem habuiſſe. Iouẽ qdem ex Thaygete habuiſſe Lacedæmona, ex Maia Mer. ex Electra Dar. Nept.aũt Alcyo.cõpreſſiſſe, vnde Lycõ natus. Martẽ cum Sterro.coiuiſſe, vnde Oenomaus genitus. Meropem verò Siſyphum compſſiſſe. vnde Glaucus natus eſt ergo. [Cui mat.Maia eſt) Sipſyphi filium dicit Porph. q cum Deos deteſtaretur, Iouis fulmioe occidit, cui matertera Maia eſt: hãc Simo. vt, inquit, Proclus in Pin. Oria appellauit, merito, inquit, qm̃ in moniem Arcadiæ Cylene cõpreſſa Mere. edidit. [Et tem.opt.) Phaëton Solis, & Clymenes filius: cum ab Epapho Ius, & Io.nato degener dictus eſſet, p certiſſima ſigna id cognoſcere voluit, matri iurãti verũ Solis eſſe filium fidem non adhibens: quare in cœlũ ad patrem ſe cõtulit, à quo, vt currum ſuũ gubernaret, accepit, & ſi eo inuito. nã inuiolabilem paludem iurauerat antea filio: quidqd peteret, cõceſſurum. vehebatur itaque Phaëtõ equoꝝ ignarus moderator p cœlum, quare equi deuiarũt, vnde ni.Iou.pſtõ fuiſſet auxilium, totus terrarũ orbis comburebatur, nam Phaëtontẽ fulmine occidit, q in Erida fluuium decidit, quẽ ſorores flentes in electrũ verſæ ſunt, vt in s. & z. Met. Ouid. narrat. [Vt fer. Æol.) Salmonei Aeoli filij temeritatẽ in vj. Aen. Virg. cecinit, hic ſoliũ ſibi perforatũ extruxit, in quo vehebatur, vñ crepitus ingentes ꝓdibant, & aquam p foramina emittebat, ꝓdicans tonitrus & pluuias, vt deus, edere quẽ Iup. fulminauit. [Vt ſang.nat.eod.) Iſmeneus Lycaonis In lupum mutati filius, patrẽ imitatus Deos floccifacere voluit, ſed à Ioue fulminatus interijt, vt vetus ſcr. interpres. [Vt Mac.icta eſt) Macedo, vt in Ilia.apud Hom. ſcr.Porp.ſicuti Marſias ſcr.hiſt.Iouis, & Æthræ filius. totã obtinuit Thraciam, à quo Maced.eſt appellata, ex hoc duo nati ſunt filij ex muliere in cola, q̃ ille ſibi aſciuerat, Pyreus & Aemathus. à qbus duæ extructæ ſunt ciuitates in Macedonia Pyrea, & Aemathia, hi duo cũ vxore Macedõ in ꝓprio exuſti ſunt thalamo. [Prædaq; ſis illis) Thraſus iuuenis a Latona dilectus eius tẽplum in Delo matutino adijt, & canes eũ diſcerpſerunt, quare peſtis imiſſa eſt, reſponſum ab Apolline eã ſedari poſſe ſi canes nõ admitterẽt, vt interpres vetus docet. Str.tradit religioſum eſſe i Delo canes alere. [Quiq; ver.) Ariſtei & Autonoës Cadmi filius fuit Actẽõ, Iãthius ẽt nuncupatus, Ouid. eũ iuuenis placido cõpellat Ianthius ore. cũ hic venatione feſſus in vallẽ Gargaphiam ſe recepiſſet, Dianã, ceteraſq; eius comites lauãtes in fonte cõſpexit, ne aũt id qñque manifeſtaretur, in eius faciẽ Diana aq̃ eſt fonte proiecit inquiens. Nunc tibi me poſito viſam velamine narres, Si poteris, narrare licet. ſubito nanq; io ceruũ eſt cõuerſus, & à ꝓprijs canibus laceratus. in iij. Met. abũde, & feſtiuè hãc habes fabulam. [Quiq; Crot.) Crotopus rex argiuoꝝ fuit, q Apollinem Typhonũ cęde pollutum expiauit, huius filia Pſamate, cum qua Apollo cõcubuit, de quo cõpreſſu genuit Linum, ac mox editum partu expoſuit, qd' Apollo indignantee accipiẽs in ſuæ iniuriæ vindictam iniecit moſtrum, à quo infantes per vrbẽ paſſim abſumebãtur, ẽt à ſinu matrum directi, qd' monſtrum delecta iuuentute, Chorębus occidit, vt in j. Theb. Stat. narrat. [Néue ven.) Orpheus Apollinis, & Muſæ Calliopis filius, ſiue vt alij, Oeagri muſicus egregius vxorẽ habuit noiẽ Eurydicem, q̃ vnice dilexit hãc ad ripas Hebri fluminis in Thracia ſpaciantem cum Dryadibus Ariſteus paſtor violare voluit. ea fugiens prde ſerpentem calcauit, q reuolutus in eã venenato morſu interemit, vnde Orpheus ad Inferos iuit, ibidemq; Plutonem, & Proſerpinam adeo cãtu mulſit, vt ipſam impetrauerit, hac tñ conditione, ne eam quo vſque ad ſuperos perueniſſet, reſpiceret, nõ potuit ſe Orpheus abſtinere, qo dilectam cõiugẽ reſpiceret, quare rurſus ad iferos eſt ducta cęlibẽ ex eo Orpheus vitã agere cõſtituit, quo fit, vt multas mulieres eius petentes nuptias ſpreuerit, poſtremo à mulieribus orgia Bacchi celebrãtibus lapidibus occiſus eſt, cuius caput à ſerpente penẽ comeſum in ſaxum ab Apolline dr̃ mutatum, vt Ouid. in x. & xj. Met. & in iiij Georg. Virg. alijq; plures ſunt auct.

ASCEN. QVAM Theud.) ſ.rex Bactrianoꝝ. [Tulit ab hoſte ſæuo) .ſ. Arſace Parthoꝝ rege, à quo occiſus eſt. [Aut Abd.) Vrbs illa Thraciæ. [Deuoueat te cert.dieb.) ſ.initio anni, quo deuotũ lapidibus obruere ſolebat. [Et ſaxa plu.grand.) i.q̃ grandinis decidere ſolent ſuper tecta, & eſt comparatio Virgiliana lib.v. vbi ab Entello ſic Dareta percuſſum Canit. [Petant).i.obruant, & impingant. [Te deu.) i.morti deſtinatum. [Aut fer.telo.triſ. Iouis).i.fulmine, quod triſulcum eſt, ad ſignificandum triplicẽ Iouis poteſtatẽ, io cœlo, in terra, & ad inferos, ſicut Neptuni ptãs ſignatur per tridẽtem, & Pluto. per Cerberũ tricipitem. [Infeſto).i.tibi vim inferente, quaſi ab ie ipſo. [Vt) ſup.percuſſus eſt. [Satus Hip.) Aut vt alij legunt. [Hippomene).ſ. Preſter noir. [Et ut pr̃ Doſit.) ſ. Athrax. [Et vt ſup.pcuſſa eſt ſor. Aut.) ſ.Semele, quæ petẽs cum Ioue coire, vti Ioue ſolet, in ſpẽ fulmine coiẽs extincta eſt ingrauida Baccho, quem in vtero geſtabat. &. [Vt) Sup.percuſſus eſt ws.ſ. Porphyrio. [Cui Maia eſt mat.) Quia ſoror matris eius Sioph. vt Phaetõ ſup. [Qui rexit malè eq.) ſ. Solis patris ſuis. [Optatos).i.expoſtulatos. [Temere).ſ.temerariè,

carie,& incōſultè. Et ſup.percuſſus eſt. [Aeolides).i.Aeoli filius .ſ.Salmoneus. [Ferus).i.impius in deū,& crudelis,vt vj. Aen.la tè docemur,&. [Vt) Sup. percuſſus eſt, aut perijt. [Natus eodē ſang. quo arctos).i.vrſa genita eſt. [Quæ).ſ.vrſa. [Caret aquis liq.) Quia cum ſit iuxta polum ab ea arctium dictum, nunq̄ ab eo longe diſcedit, & ita nō putatur à ruſticis immergi aqs mari nis,vt cetera ſidera. [Vt Maced.) ſ.regina Macedoniæ. [Icta eſt cum coniuge).i.marito ſuo. [Flāmis validis).i. vehementibus.ſ. fulminis. [Sic precor cadas igne).ſ.fulminis. [Viodici,ętherij) .i.cœleſtia.ſ.Iouia. [Et ſis præda il.can.quibus).i.propter quos. [Delos Latonia).i.vbi Latona Dianam,& Apollinem peperit. [Eſt oon adeuoda).i.aditi oon debear. [Thraſo rapto).i.ablato à regione viuētium. [Ante diem).ſ.vltimam periodi. & ſis præda illis canibus. [Qui diripuere ſpeculantē membra Dianæ verecūdæ).i.viſæ nudæ.ſ.Actæona. [Et qui diripuere Linū Crotopiadem).i.nepotē Crotopi. [Nēue).i.vel ne. [Feriaris.i.pcutiaris, aut mordearis leuius ab angue veoeoatos. [Quam nurus Oeagri ſenis, & Call.) ſ.Euridice. de qua in fine Georg. Virg.

Quam puer Hypſipyles, quā qui caua primus acuta
  Cuſpide ſuſpecti robora fixit equi:
Nēue gradus adeas Elpenore cautius altos,
  Vimq́ue feras vini quo tulit ille modo.
Tamq́; cadas domitus quā quiſquis ad arma vocantē
  Iuuit inhumanum Thiodamanta Dryops.
Quàm ferus ipſe ſuo perijt mactatus in antro,
  Proditus incluſæ Cacus ab ore bouis.
Quàm qui dona tulit Neſſeo tincta veneno,
  Euboicaſque ſuo ſanguine tinxit aquas.
Vel de præcipiti venias in tartara ſaxo,
  Vt qui Socraticum de nece legit opus.
Vt qui Theſeæ fallacia vela carinæ
  Vidit, in Iliaca miſſus ab arce puer.
Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi,

ZAROT. QVAM puer Hypſipyles) Lemnias Hypſipyle, qm̄ Thoāti patri pepercerat ab omnibus lēnialibus mulieribus perſecuta, in fugam ſe dedit, quæ capta ad Lycurgū Græciæ regem ducta eſt, q filium Opheltem ei nutriēdum dedit, cum aūt ſeptē reges Thebas excidēdas peterēt, vbiq; fontes, & flumina ſuot ſiccata, Langia fonte excepto, quam rogātibus regibus Hypſipyle oſtēdit; depoſito quem ſinu habebat puero Ophelte, q interim à Dracone eſt interēptus, qua orbitate Lycurgus iratus dirum ius in Hypſipylem exercuiſſet, ni à gręcis fuiſſet phibitus, dictus eſt inde Opheltes Archemorus: nomē.n.lacrymabile Archemorus, eo q̄ primus occiſus eſt at cū ab oraculo admoniti eſſent græci nō prius Thebas poſſe peruenire, q Archemori manes placaſſēt ludos funebres cōſtituerunt, de quibus victores apij corona inſignibātur, & ludi poſtea celebres ex quatuor agonibus Iſthmi. Sta. & Lact. & plerique alij auct. [Quam q caua primus acuta) Ingētem equum græci Troiano bello cōſtruxerunt, quem armatis militibus implerūt, & antè Troiam bello ſimulare in patriā reditu reliquerūt. eum Troiani à Sinooe graio perſuaſi io honorē Palladis extructum, intra vrbis mœnia receperūt, & ſi antea ſacerdos Laocoō Neptuni inſidioſum equū eſſe ſonitu armoꝝ, quem percuſſerat telo, indicauerat. hūc Neptuno ſacrificātem duo angues abſumpſerūt, pariter & duos filios, eo q̄ equū læſerat, vt in ij. Aen. Virg. oſtēdit. ſed non verā eſt ſecutus hiſt. Vir. cōmentum potius, vt Troianos excuſaret. ſi Ser. credimus, q Laocoōtem Euphorionis teſtimonio Neptuni ſacerdotē fuiſſe tradit, q poſt Græcoꝝ aduentum lapidibus occiſus eſt, eo q̄ ſacrificijs eoꝝ non pdixerit aduentum. poſt abſcedētibus Græcis cū Neptuno ſacrificare vellent. Laocoō Thimbręi Apollinis ſacerdos ſorte ductus eſt, vt pprio carente ſacerdote de morte fieri ſolet. hic piaculum cōmiſerat aotè ouminis ſimulacrum cum vxore coëundo, quare draconibus immiſſis, vnà cum filijs perijt. [Nēue gradus ad.) Ad Circē Vlyſ. qn̄que peruenit, q̄ eum diu eſt morata, vbi Elpenor vnus ex ſocijs nimio vino p ſcalas deſcendens, collum dr̄ fregiſſe, auct. Hom. in Odyſſ. [Tamq́; cadat do.) Thiodamātis cædes ad Her. facta hoc modo habet, poſtq̄ Her. duxerat cōiugem Deianiram Oenei filiā, diuerſabatur Calydone apud Oenea in cōuiuio forte Cōdillum Architelis filiū Oenei pincernam, qm̄ ei manibus fœdam aquā infuderat, cum percuſſiſſet, inde cum vxore abiuit Deianira, ſecum ēt Hyllum filiū abducens, cumq́; peueniſſet ad Euenum fluuiū: Neſſum centauꝝ occidit, vt memorat Archilocus. hinc cum in Dryopiam pueniſſet Hyllo puero ſameſco, eum cū Licha pędagogo ad Thiodamātem miſit, vt exiguum cibum pberet, qui cum abnuiſſet, rapto vno boue ad Herc. mulctatus eſt, quē ſacrificauit, ac deinde comedit. Thiomadas aūt ad Dryopum ciuitatem ſe cōtulit, eoſq́; ad bellum excitauit aduerſus. Herc. q inita pugna ad tantā perductus eſt difficultatem, vt ēt vxorem obarmare coactus ſit, ipſe verò in māmilla ſaucius fuerit, q poſtremò Thiodamāta ſuſtulit, & eius filium Hylam excepit, & gentem hanc vniuerſam duxit Thrachinā [illegible] eſſalicam ciuitatem habitādam, & Oetam montem accolere copulit Phocidos abſtulit ēt partem illinc pp latrocinia (erat.n. [illegible] uapte na latrocinijs ſtudens, quemadmodum Pherecydes [illegible] refert hiſt.) idq́; inſuper addit Pherecydes, q̄ Dalydora Dana[illegible] lia ex Peneo fluuio peperit Dryopa, à quo Dryopes appellati, [illegible] pechium fluuiū accoluerunt, huiuſq́; rei meminit ēt Calliſma. a[illegible] ntq́; nōnulli ppea, & oībus malis hominibus adiutores adiungebat, ſe ſocios, amouiſſe Herc. ſicut & Thiodamāti ſuccurrerant, & hāc oblata occaſione in eos Her. animaduertiſſe, alij aūt ferunt Parnaſſum mōtem Dryopas accoluiſſe, iſignis improbitatis hoies & ab Herc. debellatos traductoſq́; fuiſſe in Peloponneſum. Dryopas verò appellatos à Dryope Lycaonis filio & Diæ, q̄ filia fuit Lycaonæ, hæc ex Apollonij dicimus interprēte. [Quā ferus ipſe ſuo) Cacus Vulcani filius, ex Herc. armentis duas boues dr̄ furatus, quas ex Hiberio interfecto Geryone abduxerat Euryſthei regis iuſſu, eaſq́; in antrum Auentinum, qd' incolebat, auerſas, ne veſtigia furtum manifeſtarēt, traxit, qbus fruſtra diu q̄ſitis Her. iter cape decreuit. Forte aūt bos & antro mugitum dedit aliaꝝ boum illecta voce, qua re reuerſus Her. fraudē Caci detexit, quem ex ore flāmas euomētem & ei oe boues recipet, renitētem, interfecit, & ſumptis bob. abijt. [Quam q dona tul.) Ex Euboēa. Her. in mōtem Ceneō ſacrificaturus ſe cōtulit, & Lichā domeſticum ad Deianiram vxorem in Trachinā miſit, vt veſtem. qua in ſacris vti cōſueuerat afferret, cui Deianira tunicam venenatam dedit, qua indutus mori coactus eſt, antea tum Licha veſtis lætiferæ latore, in Euboicum ſinum pcipitato, q ſcopulus eſt effectus. & nomen ēt ſeruat: Licha.n.dr̄. Huius ſuperius rei ad ſaturitatem meminimus. [Vel de præ.ve.in tar.) Cleōbrotus Ambraciotes Pla lib. de aīæ imoe talitate, q Phædon inſcribitur, perlecto, è turri in ſaxa pcipitem ſe dedit Cic. autem in Thuſc. qōnibus in mare cum ſcr. ſe pcipitaſſe. [Vt q Theſ.) Iuſſerat Theſei pater Aegeus, vt alba vela, ſi incolumis a Minotauro reuerteret, poneret, ſin verò abſumptus eſſet, nigra vt Plut. ſcr. Minotauro autem interempto, præ lætitia Theſeus vela mutare oblitus eſt, qbus ex alta turri ab Aegeo cōſpectis, exiſtimante filium deuoratum, in mare ſe piecit, vnde & nomen hēt, vt multi tradunt. Plin. verò Aegeum mare dictū affirmat à ſcopulo iter Tenedum, & Chium, ex eo nōie à ſpē capræ, q̄ ita à Græcis appellatur repente in medio mari exiliēs. [Et Ilia. miſ. ab ar. pu.) Scamander Hect. filius, q mortuo pr̄e dictus eſt Aſtyanax, quia ei vrbis deueniebat imperium, hunc Vlyſ. capta Troia Græcis interficiendum perſuaſit, ne Troianoꝝ quandoque vltor eſſet, quare ex alta turri eſt præceps miſſus. Hom. eſt auct. & in Tragœdijs Sen. [Vt ten. nutr.) Semelem Bacchi matrē fuiſſe docuimus, eiuſq́; ſororem Ino Athamātis vxorem, q̄ Bacchū nutriuit, & ſe in mare viri fugiens furorē vna cū filio Palæmone piecit, quos à Neptuno deos factos ſuperius abunde oſtēdimus. [Matertera) Inquit Feſt. matertera patris & matris mihi magna mater ē, matertera mr̄is ſoror, quaſi mater altera.

QVAM puer).i.alumnus Hypſipyles. ſ. Opheltes filius Lycurgi regis. Et q̄ ſup. Laocoon ſacerdos Neptuni, qui cum filijs à duobus ſerpētibus occiſus eſt, vt dicit Æn.ij. [Qui fixit).i.tráſfixit. [Primus acuta cuſpide robora caua eq ſuſpecti).ſ. Troianis, vnde ipſe Aut vlla putatis Doua carere dolis Danaū? [Nēue).i. vel ne adeas. [Grados).i.ſcalas. [Cautius).i.prudētius, & circūſpectius. [Elpenore) Socio Vlyſ. q ide cecidit, & mortuus eſt. [Et fe. vim vi.).i.inebrieris prius, q̄ cadas, ſicut ille. [Tamq́; &c.) Ordo eſt. [Et ca.).i.ſuccumbas. [Tā).i.in tm̄ domitus. [Quā).i.quantū ſup. cecidit. [Quiſquis Dry.).i.populus ille iuit. [Thiodamāta).ſ.regem ſuū. [Inhumanū).i.negātem alimenta puero Herc. [Et vocā. ad arma).ſ.cōtra Herculē à quo tādem oēs occiſi ſunt. Et tā cadas. [Quā ſe. Ca.) De quo Virg. lib. viij. & Liu. in j. [Ipſe) .ſ.filius Vulcani, & alios occidere ſuetus perijt mactatus in ſuo antro, exiſtens proditus ab ore. [Bouis).i.vaccæ incluſæ, quia vt dicit Virg. cū Herc. abigeret armenta, ſua & boues captę dulcedine ASCEN.

dine pabuloꝝ mugirent, reddidit vna boum vocem. ſ. de ijs, quas Cacus furatus erat, & incluſerat in antrũ ſuum. [Et cadas, aut pereas tũ. [Quam). i. quando ſup. cecidit, & perijt ‹ta›. [Qui tul.) .ſ. ad Her. hoc eſt Lichas. [Dona). i. tunicã, quã camiſiã vocamus, aut ſubtexiã. [Tincta ve.) i. venato ſanguine. [Neſſeo). i. ipſius Neſſi. &. [Qui tin. aquas Eub. ſuo ſang.) Quia Lichas in mare Euboicũ ab Her. pcipitatus eſt. [Vel ven. in tar.) i. deſcẽdas ad inferos. [De ſa. præ.) ſ. Ambraciæ, promõtorio Epiri. [Vt q leg. opus Soc.) i. à Socratæ inſcriptũ, ſed à Plat. editũ. [De ne.) i. de immortalitate animæ, videlicet Cleõbrotus, Et cadas & pereas, aut pcipiteris. vt Ægeus pater Theſei. [Qui vidit vela ſal.) i. nigra quaſi lugubria. [Carinę The.) i. qua Theſeus viuus nõ mortuus, vt ille putabat, vehebatur. [Et vt Puec). ſ. Aſtyanax filius Hectoris. [Miſſus). i. præcipitatus. [Ab arce Ilia). ſ. Troiana. [Et vt nu. & ea. ma. Bac. te.) ſ. adhuc, videlicet Ino ſoror Semeles, quę ſe in mare dimiſit è ſcopulo. Et vt Perdix nepos Dędali.

Vt cui cauſa necis ſerra reperta fuit,
Lydia ſe ſcopulis vt virgo miſit ab altis,
Dixerat * inuito quæ mala verba Deo.
Fœta tibi occurrat patrio popularis in aruo,
Sitque Paphageæ cauſa Leæna necis.
Quique Lycurgiden lacerauit * & arbore natum,
Idmonaque audacem te quoque rumpat aper.
Isque vel exanimis faciat tibi vulnus, vt illi,
Ora ſuper ſæui quem cecidere ſuis.
Atque idem ſimili pinus quem morte peremit,
Phrygia venator, ſisque Berentiades.
Si tua contigerit Minoas puppis ad vndas,
Te Corcyræum Creſsia turba petat:
Lapſuramque domum ſubeas, vt ſanguis Alebæ,
Stella Lycoridæ cui fuit æqua viro.
Vtque vel Euenus torrenti flumine merſus
Nomina des rapidæ vel Tyberinus aquæ.
Hyrtacidæque modo defixa cadauera trunco
Digna feras: hominis ſit caput eſca tuum.
Quodque ferunt Brotheum feciſſe cupidine mortis:
Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.
Incluſusque necem cauea patiaris, vt ille
Non profecturæ conditor hiſtoriæ.

Zaaor. VT (cui cauſa necis) Perdix Dædali ex ſorore nepos xij. agens annũ, * Inuicto ſerram in exẽplum ſpinæ in medio piſcis adinuenit. quare ait Ouid. in 8. Met. Dædalus inuidit. ſacraque ex arce Mineruę * ab arbore Præcipitem miſit, lapſum mentitus: at illũ, Quæ fauet ingenijs excepit Pallas: auemque Reddidit, & medio volauit in aëre pẽnis: quæ auis Perdix nũc quoque nũcupatur. in v. aũt Dio. nõ Perdicem hunc: ſed Talum appellat, ſerram ſecpẽtis dentiũ ſpiſſitudinẽ imitatum fuiſſe, repertorem eum etiã ſer. & rotæ. qua figuli vtuntur, quare à Dædalo occiſum & ſepultum: quo pcepto facinore ab Ariopagitis homicidij dãnatum in Cretam veniſſe. Plin. in 7. nat. hiſt. lib. Dædalum ſerræ inuentorẽ affirmat. [Lydia ſe ſcop.) Dianę auxilio potiti Mars nõ potuit Ilice Ibici Lycij filia: quã deperibat: ea ẽt in Deum multa dixit opprobria, quare cõmotus Mars patrẽ occidit amatæ: cuius morte puella dolens, è rupe ſe deiecit, vt vetus ſcr. interpres. [Fœta tibi occ.) Paphagius Epiroticus Ambragiæ dr dominatus, q cum in agrum non pcul ab vrbe ſe cõtuliſſet: Leænæ Catulos ſuos ferẽti obuiauit: à qua eſt dilaniatus, vt vetus interpres eſt auct. [Leæna) Maſculina in on terminata faciũt in Aena fœminina, peculr. cum æ diphthõgo, vt dracõ dracæna, lacon lacæna, ita leõ leæna. nam leo fecit Lea, more latino, ſicut leno lena, vt latinoꝝ pariter & Græcoꝝ grãmaticoꝝ eſt opinio. [Quique Lyc.) Butes q & filium eiuſdẽ nominis habuit, in venatione ab apro eſt enecatus, vt vetus ſcr. interpres, Diod. innixus auctoritate. [Idmonaque aud.) Idmon Apollinis, & Phereniæ filius. Pherecides verò dixit Aſteriæ, quę filia fuit Coronis, & Apullinis, idẽ Pherecydes ait Idmonis filiã fuiſſe Laothoẽ, Laothoës Teſtora. Teſtoris Calchãte, alij Abãtis illegitimè natũ. hic vnã cum Argonautis Argõ nauim conſcẽdit, cumque aliquantũ à ſocijs ſeceſſiſſet, ab apro occiſus eſt, vt Orph. & Apollonius teſtãtur. [Isque vel exanimus) Solebat Thoas venator arboribus capita ferarũ affigere. quandã forte die apro interfecto Dianã fertur allocutus, q ſub ea, in qua erat pridem poſitũ arbore caput de more, ſopore feſſus iacens à capite apri eſt interẽptus, aut. vetus interpres. [Atque idem ſim.) Aetis in Berecynto mõte, vbi Cybeles ſacra fiebant, cũ venaretur, laſſitudine oppreſſus, ſub pinu ſomnum capiẽs, illius arboris petijt pomis, ſicut interpres vetus exponit. [Si tua conr.) Rege Minoẽ, vt ſuperius expoſuimus, à Cocalo in Sicilia interẽpto, eius Cretẽſes oſſa in patriam trãſportarunt, at tempeſtate in Corcyrã inſulam venerunt, q malè à Corcyreis tractati, quoſcunque eoꝝ in Creta venientium in vindictam occidebãt. Si verò legas Dorcyreũ, oppidum in Sicilia Dorcyreum, vbi malè habiti ſunt Cretenſes, q deinde, vt meritas redderent vices, in Creta inuẽti necabãtur, vt vetus eſt auctor interpres. [Lapſuramque domũ) Lariſſæi filia Alebe domus dilapſæ ruina diẽ extremum finiuit vnã cũ marito Lycoride, totaq; domo, vt vetus tradit interpres. [Stella) Secutus poëta Aegyptiam opinionẽ, æqua ſtella dixit, nã Aegypti fata in ſtellis eſſe credebãt. [Vtq; vel Euenus) Euenus poeta in Lycorbã fluuiũ decidit, cui & nomẽ dedit, vt vetus narrat interpres, Euenus ẽt Martis filius Ætolię rex Marphiſam formoſiſſimã filiã habuit, teſte apud Hom. Porphyrio, q poſcentes ad curule certamẽ puocabat, victorumq; capita foribus affigebat. Idas aũt Apharei filius, re vera Neptuni, à pr̃e ſibi equos ſumẽs velociſſimos puellam capuit, quem cũ Euenus perſequeretur, cõprehẽdereq; nõ poſſet, equos, quos habebat, iugulauit, ſeq; in Lycorbã demerſit, q ab eo Euenus eſt appellatus, fugiẽte aũt Ida periculũ, occurrit Apollo puellã ei rapere uolens cũq; ad pugnam cõueniſſet, Iuppiter Merc. miſit, vt ſibi, quẽ uellet, eligere puellã, hæc Idam accepit, ueritane ſeneſcẽtem eã Apollo reijceret. [Nomina des ra.) Tyberinũ regem d. q in fluuio merſus, ei nomẽ dedit, ut iam oſtẽdimus. [Hyrtacidæq; modo) Hyrtacidę duo fuere, alter ab Hom. Aſius dictus, alter à Virg. Euryalus Hyrtaci filius, qui noctu hoſtiũ caſtra ingreſſus multos enecauit, ipſe verò captus eſt interfectus caputque haſta ad Iulum Aeneæ filium delatum. Virg. eſt aut. [Quodque ferũt Broteum) Broteus Ionis filius à ſua turpitudine nomẽ habuit, quare immortalitatem aſſequi nõ ualuit, unde præ dolore, & quia ſeſe cõtẽni uidebat, in ardente pyra mori uoluit, vt uetus tradit interpres. Alij hũc Vulcani, & Mineruæ filiũ perhibent, & Erichthonium ẽt appellatum. [Incluſusque necẽ cauea) Duplex hoc loco hiſt. cõſtat, nam vetus ſcr. interpres, Caliſthenẽ Magni Alex. inepte cõplexum hiſt. quare in caueã detruſum inedia periſſe, alij verò tradunt in Alexan. hunc ſcripſiſſe, & ideo fame obijſſe, Cherillus ẽt intelligi poſſet, qui teſte ſuper Poëtica Horatij Porphyrione, adeo incompte, Alexandri geſta carmine deſcripſit, vt eius vij. tantum uerſus ſint approbati. ferunt Alex. dixiſſe, mallẽ apud Hom. Terſites haberi, q apud Cherillum Achilles, addit ẽt Acron ſuper eodẽ Ho. loco Cherillum cũ Alex. pactũ, ut ſi bonũ uerſum faceret, aureo numiſmate donaretur, ſi malũ colaphis feriretur, qui ſæpe maledicendo colaphis necatus eſt.

CVI cauſa necis fuit ſerra) Inuẽta, quam inuenit ad ſimilitudinẽ mandibulę ſerpentis, cum dẽtibus ſecare incepiſſet, ob cuius inuẽtionis inuidiam Dædalus eum necaſſe fertur. Et pereas ſup. [Vt uir. Lyd.) i. Ilice miſit ſe ab altis ſcopulis. [Quæ di. ver. mala). i. imprecatoria. [Deo). ſ. Marti inuito. [Fœta). ſ. Leæna. [Popularis) .i. in populo vagari ſolita ipune, occurrat tibi ĩ aruo patrio, & ſit tibi cauſa. [Necis Paph.) i. vt fuerat Paphagi regi Ambraciæ. [Et aper, q lac.) i. letaliter vulnerauit. [Lycurgidẽ) .i. Lycurgi filiũ Butem tractũ ab arbore. Et q rupit, aut letauit. [Idmona) Qui vltimis ad Argonauticã expeditionẽ venit, & ab Apro in Bithynia diſcerptus eſt. [Rũpat quoq;) .i. ẽt te. [Et is). ſ. aper. [Vel) i. ẽt. [Exanimus). i. mortuus. [Faciat tibi vulnus). ſ. letale. [Vt) Sup. fecit. [Illi). ſ. Thoãtis, uel alteri ignoto venatori. [Super quẽ cecidere ora). i. caput cum dẽtibus. [Suis ſæui). i. apri ſilueſtris. Et tu idẽ ſis ille. [Quẽ pinus). ſ. decidẽs peremit ſimili morte ſup. in Phrygia, & ſis. Berẽtiades) Venator. i. pereas, vt Attis, & Nauclus ex caſu pini. [Si tua cõt.) Ordo eſt. [Si puppis tua cõtigerit ad vndas Minoas] .i. Creticas. [Turba Creſ.) i. Cretẽſis. [Petat te Cor.) i. quaſi Corcyreũ, hoc eſt occidat te vel Cicilieſes oẽs Minos occidi iuſſit. Et ſubeas domũ lapſurã. [Vel ſanguis Ale.) i. Alcidice Alebi Lariſſæi filia. [Cui fuit ſtella). i. influẽtia cœleſtis. [Aequa). i. æqualis. [Lycoridæ vi.) i. marito ſuo, q à domo ruente oppreſſi ſunt. Et tu merſus flumine torrenti des nomina aquæ rapidæ. in qua. ſ. ſubmerſus ſis, vt uel Euenus dedit ſup. nomen Lycorbæ, qui Euenus poſtea dictus eſt, & eſt Ascen.

fluuius

fluuius Ætoliæ. vel Tyberinus, à quo Albula in Italia dictus eſt. [Et feras modo) .i. admodum Hyrtacidæ. [Cadauera digna) ſup. te. [Deſiſa trunco,) hoc eſt caput tuum ſit eſca hominis .i. comedatur ab homine. [Et des tua membra cremanda pyrę ſuc cenſæ) .i. rogo. [Quod) .i. quam rem. [Ferunt) .ſ. plurimi. [Bro

cheum) .ſ. Vulcani, & Mineruæ filium. [Cupidine mortis) Quia ob turpitudinem ſe contemptum viderat. [Et incluſus cauea pa tiaris nece, vt .ſ. ille) .ſ. notiſſimus Cherillus. [Conditor hiſtoriæ) .ſ. geſtorum Alexaodri Magni. [Non profecturæ) Qui à perijt famē, per quod ſignificatur fuiſſe malus ſcriptor.

Vtq́ue repertori nocuit pugnacis Iambi,
  Sic ſit in exitium lingua proterua tuum.
Vt'ue parum ſtabili, qui carmine læſit Athenas
  Inuiſus pereas deficiente cibo.
Vtq́ue Lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ,
  Cauſa ſit excidij dextera læſa tui.
Vtq́ue Agamemnonio vulnus dedit anguis Oreſti,
  Tu quoque de morſu virus habente cadas.
Et tibi coniugij nox prima nouiſsima vitæ.
  Eupolis hoc perijt, & noua nupta modo.
Vtq́ue cothurnatum perijſſe Lycophrona narrant,
  Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis.
Aut lacer in ſilua manibus ſpargare tuorum,
  Sparſus vt eſt Thebis angue creatus auo.
Perque feros montes tauro rapiente traharis.
  Vt tracta eſt coniux imperioſa Lyci,
Quodq́ue ſuæ paſſa eſt pellex * inuita ſorori
  Excidat antè pedes lingua reſecta tuos.
Cognitor vt tardæ Blæſus cognomine Myrrhæ,
  Orbis in innumeris inueniare locis.
Inq́ue tuis opifex, vati quod fecit Achæo,
  Noxia luminibus ſpicula condat apis.
Fixus, & in duris carparis viſcera ſaxis,
  Vt cui Pyrrha ſui filia fratris erat.

ZAROT. V T'Q V E repertori nocuit) Archilocbus Lacedæmonius iābici carminis inuentor fuit: licet affirmet Ariſtoteles multò antea genus carminis fuiſſe, quē Tulli Hoſtili tēporibus extitit, cui ſumma elocutionis vim fuiſſe in x. oratoriarum inſtitutionum Quintil. tradit. carminis ab eo in Lycambem ſocerū, & filiam Neobulen editi maledicentia: ambos laqueo obijſſe cec tum eſt ipſe poſtea, quia nimis ſeuere ſcripſerat, à Lacedæmonis eſt exulatum miſſus: & liber eius reiectus, vt de ſeueritate Valer. docet. Plin. aūt in vij. ait: Archilochi poëtæ interſectores Apollo arguit delphis. ex qbus verbis Archilocum occiſum cōiectamus. [Lingua pro.) Proteruus declarat quandam laſciuā libidinem cū iniuria in dictis, & factis: proterum verò apud veteres ſacrificium fuit. in eo mos erat, vt ſi qd ex epulis ſuperfuiſſet: igne conſumeretur: ſicut apud Macr. in Stat. legimus. [Vtque parum ſtabili) Anaxandrides cōtra Athenienſes ſcrib. vt in vij. Æth. docet Euſtathius, quos ſanctiſſimas leges hēre affirmabat: prauiſſimis aūt vti: quare fame mori eſt coactus. vetus interpres Mæuium dicit, q & ipſe Atheoſen. carmine lacerauit, à quibus inedia cōpulſus in carcere extremum diem finire. Athenæ teſte Var. tres fuere: ab vnis Athenæi: ab alijs Athenauſi: à tertijs Atheneapolitæ. [Vtq; lyræ vates) Ariſtochius poëta carmen tragicū per ſiluam tranſiens meditabatur, cui ſerpens & arbore, cuius folia pculſerat, decidens manum momordit, quare extremum diem obijt: vt vetus narrat, interpres in vij. Aethic. tradit Euſtathius. Carcinus tragicus poëta: cuius Alope adultera filia fuit: de Cercyone ſcripſit: qui cum meditaretur, à ſerpēte morſus deceſſit. [Vtque Agamemnonio) Oreſtes, vt iam oibus coōſtat, interſecta matre furore correptus fuit: inde liberatus cū per ſiluam iret, à ſerpente occiſus eſt. [Sit tibi coniugij) Eubolus, vel Eupolis Athenienſis comicus poëta Medillam duxit vxorem: cū qua prima nocte, qua coocubuit, mortuus inuentus eſt, ſi veteri credimus interpreti. [Vtque Cothurnatū) Lyphrones in poëtica duo floruerunt. alter dicta Caſſandræ ſcripſit, alter, cuius nunc fit à poëta mentio, tragicus. ex his vnus, q pleiades ſunt appellati. ab ioimico ſagitta veneno illita tra ectus io terijt. auctor. eſt vetus interpres. [Cothurnatum) Cothurnus calciamenti genus vtrique pedi aptū, quo tragici vtebantur, comici aūt ſocco, vt docet Seruius. [Aut lacer in ſilua) Echion ex Cadmi filia Agaue Penthea genuit, qui ſacra Bacchi auerſatus, à matre aprum eū eſſe exiſtimante, occiſus eſt, vt in iij. Metam. legimus. [Auo angue) Cadmum dicit in anguem verſum, cuius Agaue filia Pēthea peperit. [Perque feros mōtes) Antiope Nyctei filia, q̃ Iuppiter in Satyrum mutatus corrupit, fugiens Nyctei minas defugit in Sicyonem ad Epopea, vbi peperit Zethum & Amphiona, quos io Citherone mōte apud quoſdam paſtores depoſuit. Nycteus igitur ob audaciam filię triſtatur rogauit Lycum, ne deſpiceret ipſam. quāobrem in Sicyonem profectus cū exercitu Lycus Epopea occidit. abſtulit captiuam Antiopē, tradiditq́ue eam Dircæ vxori cuſtodiēdam, vtpote fratris ſui filiā, hæc rurſus fugiens capta traditur à filijs ſuis Amphione, & Zetho, qbus paſtor, qui eos aluerat: rem oēm præteritam memorat, quod cū cognouiſſent matrem ſuam eſſe, ipſam cuſtodiunt: Dircem verò agreſti tauro ligantes decerpſerunt; vnde Plaut. in Pſeudolo, cras quaſi Dircen olim, vt memorāt, duo gnati Iouis deuinxere ad Taurum, inde Lycū aggreſſi ſunt, vt dicerent Antiopē vellem tradere: quoꝝ mentem cū nouiſſet Lycus: nā Mercur. impediuit, quo minus ipm occiderent; Lycoq; rē aperuit, & tempus fuge datum: & perinde effugit, vt interpres Apollini ſcribit. Probus autē in Perſeum aliter hanc tradit hiſtoriam: nec nos pterit Hom. in Odyſſea Antiopem Aſopi filiā memoraſſe. [Quodq́ue ſuæ paſſa eſt) Superius memorauimus à Tereo Philumela ſtupratam, & linguā reſecta, ne ſcelus pro palā fieret: ea verò ſanguine ſo lin teo rem oēm annotauit, quē ad Prognem ſororem miſit a qua Itys filius appoſitus pro epulis à patre eſt comeſus, q oēs in aues ſunt mutati. [Cognitor vt tardæ) Cynaras cyprioꝝ rex cum Myrrha filia deceptus rem habuit, quo detecto facinore, eam ſtricto enſe p Arabiam eſt inſectatus vbi vrbem à filiæ nomine appellatam cōdidit, quæ in ſui nominis arborē eſt deoꝝ miſeratione mutata, vt iam explicuimus. cognitor, & traditor legi abſque mēda poteſt. [Ioq; tuis opifex) Achæi plures fuerūt, quorū hic vnus, de quo nunc agitur, in cuius per hortum ambulātis capite agmen apū inſedit: quod cū expellere vellet, eorum aculeis aciæ oculoꝝ dr̄ priuatus: vt tradit vetus interpres. [Fixus & in duris) In Theogonia, & in t. Georg. Heſiodus Iapetū ſcribit filios Promethea habuiſſe q pro uidētia interpretatur, & Epimethea, q improuidentia: ad Promethea mulierē Pandoram nomine Dei cū vaſculo, in quo oia incluſa erāt mala, miſere, at Prometheus fraudē pręuidens illud non recepit, ſubdola verò puella denuo eo abſente, Epimetheo obtulit, q imprudēs vas aperuit, vnde veſtigio morbi oēs euolarunt, pter ſpē, quæ in labijs aſſiſtebat dolij, vt ipſa pariter effugeret. non id ſine rōne fingitur, vnde in miſeria cōſtitutis remediū ſpes eſt. hāc puellam Epimetheus compreſſit: vnde Pyrrha & Deucaliō nati ſunt, quoꝝ patruus Prometheus in Caucaſo mōte patitur. nam iecur eius vt recenſuimus ab aquila deuoratur.

* inuiſa

ASCEN. E T vt lingua pterna nocuit rep.) ſ. Archiloco inuētori iābi .i. carminis iābici. [Pugnacis) .i. mordacis, & ad nocendū inuēti. [Sic) .i. in tuū exitium .i. exterminiū, & necē. [Et tu inuiſus pereas cibo def.) i. inedia coactus. [Vt) Sup. perijt Ariſtophanes. [Qui læſit Athenas carmine parū ſtab.) i. cito abolendo. [Et vt vates ſeueræ ly.) ſ. alter Ariſtophanes fertur pijſſe. [Sic dextera læſa ſit cauſa tui exc.) i. mortis tuæ. [Et vt anguis dedit vulnus Oreſti Agam.) i. Agamēnonis filio. [Cadas tu quoque) .i. ēt tu. [De morſu hn̄te virus) .i. venenum. [Nox prima coniugij ſit tibi nouiſs.) i. vltima vitę. [Eupolis) .ſ. poëta comicus Græcus, q comœdiam ueterē ſcripſit. [Perijt hoc modo) .i. prima nocte. [Et noua onpta) .i. coniux eius. [Vtq;) .ſ. hiſtoriographi narrant. [Lycophrona) .ſ. poëtā. [Cothurnatum) .i. altiloqum .ſ. perijſſe ſagitta aduerſarij, ſic ſup. [Hereat ſagitta fixa io tuis fibris) .i. prætordijs. [Aut ſpargare in ſilua lacer) .i. dilaceratus manibus tuoꝝ. [Vt ſparſus eſt Thebis creatus auo an.) ſ. Pētheus à matre diſcerptus, cuius auus Cadmus factus eſt. [Et traharis per feros mōtes tauro rap.) ſ. te. [Vt cooiux imperioſa Lyci) .ſ. Dirce tracta eſt à filijs Antiopæ. [Et quod Philumela pellex inuita) .i. coacta eſſe pellex. [Suæ ſor.) ſ. Progne. [Eſt paſſa lin.) ſ. ſua. [Reſecta) .i. amputata. [Excidat) .ſ. ex ore tuo antè pedes tuos, de qua re io Buc. mētio fit. [Cognitor &c.) Ordo eſt. [Inueniare) .ſ. pfugus & vagus io inumeris locis. [Orbis) .i. mūdi. [Vt conditor Myrrhę) .ſ. filiæ ſuę, videlicet Cynaras. [Tardæ) .i. q̃ in arborē tarde naſcētē cōuerſa eſt. [Cognomine) .i. cogoomēto blęſui. [Et apis opifex)

opifex).i.mellificās. [Condat ſpic.nox.) i.aculeum noxium, qa excecatiuū.[In lum.) i.oculis ſuis.[Qd).i.q̄ rem.[Fecit Acheo vati).i poetę.[Et tu ſis uti io duris ſaxis carp.viſr.) i.habeas viſcera carpta & dilacerata vt cui Pyrrha erat filia. [Sui fr.) ſ.Epimetheus, hoc eſt vt Prometheus i Cauraſo mōte religatus cuius fratris erat Pyrra filia. [Et ref.exemp. Thye.) i.comedatis a patre.

Et puer Harpagidæ referat exempla Thyeſtæ,
Inque tui cæſus viſcera patris eas.
Trunca geras ſæuo mutilatis partibus enſe,
Qualia Mycerni membra fuiſſe ferunt.
* Vt'ue Syracoſio præſtricta fauce poëtæ,
Sic animæ laqueo ſit via clauſa tuæ.
Nudáue direpta pateat tua viſcera pelle,
Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet.
Saxificæ videas infelix ora Meduſæ,
Cephenum multos quæ dedit vna neci.
Potniadum morſus ſubeas (vt Glaucus) equarum,
Inq́ue maris ſalias Glaucus (vt alter) aquas.
Vtque duobus idem dictis mihi nomen habenti
Præſocent animæ Gnoſia mella viam.
Solicitoque bibas, vultu * doctiſsimus olim,
Imperturbato quod bibit ore reus.
Nec tibi, ſi quid amas, felicius Hæmone cedat,
Vtq́ue ſua Machareus, ſic potiare tua.
* Et videas quod iam, cum flammæ cuncta tenerem
Hectoreus patria vidit ab vrbe puer.

Zarot. VT puer Harpagidæ) Nullus ad hunc diem iudicio meo rectè eſt hāc ioterpretatus hiſt. q̄ ſic accepimus ex Herod. in j. hiſt. ſententia: nécnon Inſtini in j. Trogi cōpendio: Cyaxarem Medorum regem filium babuiſſe nomine Aſtyagem, ad quē defuncto patre perueoit imperium. habuit hic filiam, q̄ Mādanem appellauit: quæ ei pee qetem tm̄ vrinæ ſacere viſa eſt: vt oēm ipſius vrbem oppleret: atque vniuerſam Aſiam inuodaret: quod ſomnium cum magis expoſuiſſet, quæ ſunt interpretati, cōtempſit eſt: inde Mandanem viro maturā viſum eſt alicui Medorum non traderet: ſed Perſæ cuidam Cābaſi. eodem quoque anno: quo filiam collo rauerat, viſionem alterā vidit: videbatur ei ex filię genitalibus, quę totā occuparet Aſiam, vitia enaſci: quod viſum cū interpretibus retuliſſet, edoctus eſt filiā, q pro ipſo regnaret, parituram, quare exterritus è Perſis filiam accerſit, cui cuſtodiam appoſuit, vt quidquid pareret, interfireretur, vbi Cyrus genitus eſt. Harpagum familiarem inter Medos fidiſſimum acciuit: cui puerum occidēdum tradidit, quadam aūt pietate, vel fato potius infantē interficeret noluit, ſed eum Mitradati regis Aſtyagis bubulco, vt perimeret dedit, addita ēr ni id faceret minis, qui optimè cauillatus filiū proprium, quē tuoc mulier pepererat, mortuū loco Cyri in præſtituto poſuit loco, & Cyrum æque, ac filium aluit. is cum obuerſaretur inter paſtores: imperium, vt puerorum eſt mos, de cooſeoſu omnium gerere cœpit, quem bubulci filiū appellant. nam Cyrus iode dictus eſt, qui a Cyno nutrix dr̄.i.canis, medice aūt ſparo, cumq́ue quidam colluſor filius Artēbaris Medi ſpectati viri nihili Cyri faceret imperia, à pueris ipſum cōprehendi iuſſit, & multis affici verberibus, q illico ęgre ferens in vrbem ad patrem retulit, qualiter rem habuerit. quare Artembares apud regem conqueſtus eſt & filium ſecum duxit, eiusq́ue humeros cæſos regi oſtendit. rex ſtatim ad ſe Cyrum venire iuſſit quem rum de huiuſmodi re interrogaſſet, & ipſe intrepide reſpōdiſſet, nepotem eſſe cognouit. ita etiam tpe ſuggerente, qd' ita eſſe à bubulco certior eſt factus, quare Harpagum res vocat, quē de puero pcontatur, viſo paſtore oolus Harpagus tergiuerſari, ſed rem totā ordine aperuit. Aſtyages aūt diſſimulans bene hoc eueniſſe, gratumq́ue ſibi eſſe, & Harpagi filiū ad ſe mitti imperat xiij. natū annos, q eius iuſſu mactatur, & membratim cōeiditur, partim elixus, aſſus partim in conuiuio pro epulis patri eſt appoſitus. idē legitur & de Thyeſtis filijs, vt docuimus, qd deinde fuerit de Aſtyage, & Harpago, quos memorauimus, auct. tradūt. [Trunca geras ſæuo) Mamertes Syſaphoni Corinthij fratris regni cupiditate nepotē occidit, quare a fratre dr̄ laceratus, alij tradūt Mamertem, vnde Mamertini Siciliæ populi appellātur, oppidū edificaſſe, īde oboeta de regno lite à fratre mortuus eſt, vt vetus memorat interpres. [Vt'ue Syr.) Theocritus Syracuſanus Bucolicum carmē elegantiſſimum cōpoſuit, quod noſter Maro eſt imitatus. Fuit aūt ingeoij adeo mordacis, vt in ipm Siciliæ regē Hieronis filiū ſit inuectus, à quo ad ſuppliciū, vt hominem tm̄ perterreſaceret ductus, interrogatusq; an à maledicētia ſe abſtinere vellet, magis verba regē laceſſentia pſerebat, indignatus aūt rex, quod ioro ſuerat cōmeotus, ſerio fecit, oā caput ei amputauit. alij ſuſpēſum voluot, vt Ouid. hoc loco. vetus ioterpres eſt auct. [Nudiue dir.) Marſiam dicit qui victus ab Apolline, io fluuiū ſui oominis eſt mutatus, vt oſtendimus. [Saxificæ vi.) Ad cōpendium rem hanc redigam, cum & ſuperius eam narrauerimus. Perſeus liberata Andromeda, cum Phineo certauit, cui antè promiſſa fuerat Andromeda, & cum ipſi puella à

* Vt'q; Syracuſio.

* Anithi. vt apud ...lor. A...ntiq; rem ...t Ouid. ...alibi fa... ...narefert ...Anthi ...quale ...uiſſe rei. ...vl vi...deas.

parētibus pollicita in vxorem, in ſaxum vertit, vtporè vim in ferre niteorem, Cepheosq; populos ei parentes, vt Ouid. in Met. Hyg. alijque multi ſuoc auct. [Potniadum morſux) Glaucus è Potnia ciuitate, cum Veneris ſacra ſperneret, ſuis equabus a dea furor immiſſus eſt, à quibus cum veheretur, morſibus eſt dilaceratus, vt Seru. ſupee his Virg. io iij. Georg. docet, Scilicet ante oēs furor eſt inſignis equarum, Et mentem Venus: ipſa dedit, quo tempore Glauci Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ. [Inq; maris ſalias) Glaucus is piſcator ardēter Syllam amauit, q io Euboica Anthedone herba quadam comeſa inerdibili cupiditate ſe io mare proiecit, & a Neptuno ceteriſque Dijs mariois Deus effectus eſt, auctor eſt Ouid. in xiiij. Metam. [Vsque duobus idem) Alius quidam Glaucus Cretenſis (nā plures Glauci fuerunt) ob laſciuiā in filiam venenato melle extinctus eſt, vt vetus docet interpres. [Gnoſia mel.) Creteoſia. Gnoſos.n. Cretæ ciuitas eſt, vt tradit Seruius. [Sollicitoque bibas) Melitus, Anitus, Polydeutus, Polycrates, pluresq́ue alij Socratem virum ſanctiſſimum inuidia accuſarunt, quod Athenienſem iuuētutem prauis moribus falſaq; religione inſtitueret, quamobrē in carrerem a magiſtratu detruſus eſt, ibiq́ue cū de animæ immortalitate diſputaſſet, hauſto intrepide veneno interijt. habes Platonis Dialogum, vbi quid Socrates ediſſeruerit, comperies, dicit itaque Ouid. Sicuti Socrates doctiſſimus vir intrepide veneoo obijt, tu noxius, timidusq; moriaris. [Nec tibi ſi quid amas) Hæmō Rhodopen filiam adamauit, cum qua incæſtum cōmiſit, quamobrem vterq́ue in mōtem ſui nominis conuerſus eſt, vt à veteri cōmooemur interprete, in ij. eleg. ēt Hæmonis Propert. meminit. [Vtque ſua Marharcus) habes hanc ſuperius ſabuloſam explicatam hiſtoriam. Canaces inquam & Machareus Aeoli filiorum, qui ob mutuum cōcubitum inſigni notantur dedecore. [Et videas quod iam) De Aſtyanacte Hect. filio abūde locuti ſumus, qualiter à Gręcis Troia capta, concremataque Vlyſ. hortatu è turri fuerit dimiſſus.

VT puer Harpagidæ) Supple ab eo abſumptus eſt. [Et tu cæſus).i.occiſus, eas in viſcera tui patris. [Et tu geras membra trunca).i.truncata, & hoc partibus ſuis mutilatis. [Enſe ſæuo) .i.crudeli ſup.talia, qualia ferunt fuiſſe membra Mamerthis. [Et via animæ) i.vitæ tuæ, aut aohelitus tui.i.arteria vitalis. [Sit tibi clauſa).i.occluſa, & ſtrāgulata laquro, vt ſup. fuit clauſa. [Poēta Syracuſio).i. Theocrito, & hoc. [Fauce eius præſtricta).i.ſtrāgulata, & cōpreſſa, & viſcera tua pateant nuda, & hoc, pelle direpta. [Vt Phrygij).ſ. Marſiæ qui ſuit excoriatus. [Cuius nomina habet flumē) Marſias oomine, &c. [Tu infelix videas ora Meduſæ ſaxificæ).i.facientis ſaxa ex ijs, à quibus inſpecta fuerit. [Quæ).ſ. Meduſa. [Dedit multos Cepheoum) Pro Cepheoorum populos.ſ.[Neci).i.morti. [Subeas morſus equarum potniadum).ſ.carne humana veſci ſolitarum. [Vt Glaucus) Supp. ſubijt. [Et ſalias in aquas maris, vt alter Glaucus) Correptus.ſ. furore comeſa quadā herba, &. [Mella Gnoſia).i.Cretēſia, hoc eſt apum Cretēſium. [Præſocent).i.ſtrangulent, & intercludāt. [Viam animæ).i.anhelitus tui, & flatus. [Vt habenti idem nomen duobus).i.cum duobus dictis. [Mihi).i.à me, hoc eſt, vt tertius Glaucus, qui veneuato melle ab hoſpite Cretenſi extinctus eſt. [Et bibas ore ſollicito) Supp. aconitum, veluti olim bibit. [Reus doctiſſimus).ſ. Socrates ſolus ſapiens ab Apolline pronūciatus. [Quod) Sup. ipſe. [Bibit ore imperturbato).i.conſtāti. [Nec ſi tu quid amas, cedat tibi felicius Hæmone) i.quam Hæmon, qui cum filia Rhodope quam turpiter amauit, in montem obduruit, & Tu patiare ſup. ſorore tua. [Vt Machareus) Sup. paſſus eſt. [A ſua) Sorore.ſ. Canare, hoc eſt perpetuam infamiam. [Aut videas) Non, vt videas. Nam ordo eſt. [Aut videas).ſ. mortem ex præcipitio incenſa patria. [Quod puer Hectoreus).i. Hectoris filius Aſtyanax. [Vidit ab vrbe patria).i.in Ilio. [Cum flammæ tenerent.i.occuparent iam cuncta.

Ascen.

Sanguine

CAROT.

SANGVINE probra luas) Myrrha Cinaræ, vt docuimus, filia: ex patris compreſſu formoſiſſimum peperit Adonem: cuius amore tantum Venus creditur flagraſſe. hic dum venaretur, ab apro occiſus eſt, & in florem á Venere poſtea mutatus, vt in x. Met. Legere eſt. bene ergo ſoror facta eſt parens, nā ex eo parente Myrrha nata eſt, qui & ipſum genuit Adonem ex filia.

lunt, vt lib. xix. Gel. tradit. Ouid. etiam in vij. Met. bis ſeptem dicit, & mariuum ponit nomina, quorū vnus Iſmenus vocabatur, alius Sipylus, tertius Phedimus, quartus Tātalus v. Alphenor vj. Damaſichon, vltimus Ilioneus, qui oēs ſagitta á Phœbo occiſi ſunt propter matris nimiam ſuperbiam, Latonęq; cōtemptum, q̄ ſterilem prædicabat, ita & filię ſicuti fratres perierunt, vt lib. vij. ſcr. Ouid.

[Oſſibus inque tuis) Vlyſ. cum ad Ithacam ex longo errore appuliſſet, territus crebris inſomnijs eſt, quæ ad omnes eius regionis ſomniorum coniectores peritiſſimos mittit. refert enim viſum ſibi ſæpius ſimulacrum quoddam inter humanum, diuinumque vultum formæ per laudabilis: ex eodem loco repetere, complectique ſummo deſiderio, cupienti, porrigentiq; manus reſpondiſſe videbatur, ſceleratam huiuſmodi coniunctionē fore, quippe eiuſdem eſſe ſanguinis, & alterum alterius opera interiturum, quam rem omnes exitialem pronunciabant, addētes, ſibi caueret ab inſidijs filij. quapropter Telemachum in agros, qui in Cephalenia erant, relegauit, per idem tēpus Telegonus, ex Circe natus & Vlyſ. ad quærendum patrem profectus, Ithacam venit, quoddam haſtile in manibus ferens, cuius acies marinæ turturis oſſe præfixa erat inſigne, ſed inſulę Aeææ, in qua editus erat, ibi per cuſtodes á patrio eſt prohibitus aditu, dum acrius inſtat, & repellitur, veritus á Telemacho mitti multis intetemptis cuſtodibus, patrem quoque neſcius occidit, qui dum lætaretur ſe non á filio interfectū moriens filium nouit á quo ſaucius moriebatur, quod Telegonus cognoſcens, miſerabiles edidit fletus, manu vtraque caput verberans. Dictis Cretenſis etiam auct. [Vtque loquax) Agenor quidam petulans, incompeſcibilique lingua adeo, vt ne Iō. quidem parceret, qui concurreret, ab equo recidit, & fauces pollice ſibi oppreſſit, vt vetus exponit interpres. [Aut vt Anaxarchus) Hic Athenienſis fuit. qui malè ſuos colonos tractabat, á quibus occiſus eſt eiusque oſſa i pila occluſa pro frugibus iactata, ſi rectè vetus interpres commonet. [Vtque patrem Salmacis)

Vtq; pa
rē Pſa
mathes.

Sanguine probra luas, vt auo genitore creatus,
Per facinus ſoror eſt cui ſua facta parens.
Oſſibus inque tuis teli genus hæreat illud,
Traditur Icarij quo cecidiſſe gener.
Vtque loquax in equo eſt eliſus guttura acerno,
Sic tibi claudatur pollice vocis iter:
Aut vt Anaxarchus pila minuaris in alta,
Iactaque pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.
Salmacis vtque patrem * condat te Phœbus in ima
Tartara. quod natæ fecerat ipſe ſuæ.
Inque tuos ea peſtis eat, quam dextra Chorœbi
Vicit, opem miſeris Argolicisque tulit.
Vtque nepos Aethræ Veneris moribundus ob iram,
Exul ab attonitis excutiaris equis.
Propter opes nimias vt perdidit hoſpes alumnum,
Perdat ob exiguas te tuus hoſpes opes.
Vtque ferunt fratres ſex cum Damaſicthone cæſo,
Intereat totum ſic genus omne tuum.
Addidit vt fidicen miſeris ſua funera natis,
Sic tibi ſint vitæ tædia iuſta tuæ:
Vtque ſoror Pelopis ſaxo dureris oborto:
Et læſus lingua Battus ab ipſe ſua.
Aera ſi miſſo vacuum iaculabere diſco,
Quo puer Oebalides, ictus ab orbe cadas.
Si qua per alternos pulſabitur vnda lacertos,
Omnis Abydena ſit tibi peior aqua.
Comicus vt, liquidis perijt dum nabat in vndis,
Et tua ſic ſtygius ſtrangulet ora liquor.
Aut vbi ventoſum ſuperabis naufragus æquor,
Contacta pereas vt Palinurus humo.
Vtque cothurnatum vatem tutela Dianæ.
Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
Aut vt Trinacrij ſalias ſuper ora Gigantis,
Plurima qua flamma Sicanis Aetna vomit.
Diripiantque tuos inſanis vnguibus artus
Strymoniæ matres, Orpheon eſſe ratæ.
Natus vt Althææ flammis abſentibus arſit,
Sic tuus ardeſcat ſtipitis igne rogus.
Vt noua Phaſiaca compreſſa eſt nupta corona,
Vtque pater nuptæ, cumque parente domus.

[Addidit vt fidicen) Amphion, quorum nunc meminimus, pater fuit, Iouis, & Antiopæ filius, & vt Plutarch. docet, in arte muſica fidium inuentor, & muſicus præſtantiſſimus. hic occiſis filijs mortem ſibi conſciuit, vt Ouid. narrat, Nam pater Amphiō ferro p̄ pectus adacto Finierat moriens pariter cū luce dolorē Hippocr. aūt in lib. qui inſcr. ἐπίων νοσῶν illos morbo dereſſiſſe Cyrnaies. ſubitariaq; p̄iniōs morte, q̄ dr̄ morbus etiā Apollono bletus. i. percuſſus ab Apol. auctor eſt Porphyr. [Vtue ſoror Pelopis) Niobe Tantali ex Taygete filia, alij Pelopis, alij Zethi, alij Alarhoneni, vt Porphyr. i vij. teſtatur, & proinde Pelopis ſoror, Amphionis Thebanę regis vxor fuit, q̄ nimio mœrore ob natorū interitum in marmore dr̄ verſa, vt ab Ouid. in Met. accepimus, ferūt nōnulli hāc calamitatē ſubiuiſſe in libya, alij apud Thebas. Porphyr. ait, comicum Philemona ſcripſiſſe mutā effectā Niobē ob multa q̄ eam circumuenerāt mala inde fictū in lapidē cōuerſam. Lydus autē poëta, inqt, ab Afonide amatore fuiſſe dilectā, quē cum illa auerſaretur, ignē foribus obiecit. illa effugiens in lapidē cōuerti poſtulauit, ac ita in lapidem cōuerſa eſt [Et læſus lígua Bat.) In ij. Met. Ouid. ſcr. Merc. Apollinis armēta ſuffuratum q̄ in agros pylios p̄ceſſerāt, eaq; i ſiluam abducí nemo p̄ter vnum ſenem Nelei paſtorē Battum nuncupatum vidiſſe, quem pcario, vt furtum taceret, adiſſe vtq; magis id faceret dono vaccā tradidiſſe, alia nō multò pōſt Deūm ſumpta effigie eum iterrogaſſe, num boues ſurreptas vidiſſet, vtq; manifeſtarer, boum paria pollicitum fuiſſe, quo munere allectum furtum deτexiſſe, inde in ſaxum qd̄ index dr̄ mutatum. [Æra ſic miſſo) Hyacin-

Cyclops quidam Sameri filiam babuit alter Leucotheā, q̄ Phœbus amans eſt inſectatus, quare eam pater occidit, qua iniuria Phœbus eum interfecit, ſi veteri credimus interpre. alij legunt, Salmacis vtque patrem. [Inque tuos ea peſtis erat) Docuimus iam á Chorœbo monſtrum filios matrum ſinu educens, atque deuorans interfectum. Statij adducentes auctoritatem. [Vtque nepos Æthræ) Hippolytum d. Theſei filium ex Æthra nati, ab Æſculapio Dianæ precibus ad vitam reſtitutum. [Indignatus aūt Iuppiter mortalem Æſculapium homines ad vitam iam mortuos reuocare poſſe, eū fulmine interemit, quare Apollo Cyclopas fulminis fabros, interfecit, qui è cœlo á Ioue pulſus Admeti regis oues pauit, vt omnibus notiſſimum eſt. [Proptee opes nimias) Qualiter Polymneſtor auri cupiditate Polidorū Priami filium occiderit, & ipſe ab Hecuba obcęcatus fuerit, iam narrauimus. [Vtque ferūt) De numero filiorum Niobes diuerſæ apud auct. reperiuntur ſniæ: nam Hom. pueros, puellasque ſenos fuiſſe ſcr. bis ſeptenos Euripides, Sappho bis nouenos, Bacchilides & Pindarus bis denos, quidam alij ſcriptores tres tm̄ vo

thus puer Oebali filius ab Apolline ſummopere dilectus. ab eodē p imprudentiā diſco occiſus eſt, vt in Met. Ouid. tradit. Plin. aūt lib. xxj. Hyacinthum, inquit, comitatur fab. duplex. luctum præferēs eius, quem Apollo dilexerat, aut ex Aiacis cruore edit, ita diſcurrentibus venis, vt græcarum literarum figura, αἰ legatur inſcripta. erat diſcus genus ludi, antiqui dicebant certi pōderis diſcum, quo iuuenes in Agone cōtendebant. fortior iudicandus, q vltra ſtatutam metam p̄iciſſet, ita & miſſilibus certabat. Hor. lib. Carmin. Sæpe diſco, ſæpe trans finem iaculo expedito. [Acrō eſt auct. Si qua p alternos) In Heroidibus amores Hero. & Leād. ſcrib. Ouid. alter apud Abydum, apud Seſtō Hero cōmorabantur, & noctis tpe fretum p vij. ſtadia patens, Leander tranſnabat, ad amicamq; ſe cōferebat, forte tempeſtate obrutus perijt extant de hoc Mart. epigrā. Muſæiq; carmē. [Comicus vt liqdis) & Terēt. comœdiarū ſcr. ſignat interitum, q vt teſtatur Donatus ſuper Terent. cum ex Græcis rediens nauē cōſcendiſſet, naufragio periclitatus occubuit & cum eo fabu. c. & viij. ex Menādro cōuerſæ perierunt. [Liqdis) Athenieñſis comicus dū in

Piræo portu nataret, ſubmerſus eſt, de quo nobiliſſimè à Grę̀cis editæ tradunt Elegię, & à Calim. epi. vt vetus interp̃s docet. Aut vbi ventoſum) Palinurus Iaſij filius, Æneæ nauis gubernator, nimio ſomno vexatus in mare cecidit, cumque triduo enataſſet, à Veliẽſibus occiſus eſt, vt Maro. carmen teſtatur, licet ibi tedarguatur ab Iulio Hyginio. A. G. [Vtque cothurnatum vatẽ) Euripides Clitus Olitricis, & Cauponis, Mneſarchi filius in Salamine natus duo de xx. annos agens, Tragœdiã ſcr. adorſus eſt, adeoque in eis excelluit, vt p̃ſtantiſſimus inde extiterit inter Græcos ſcrip. tragicos: Athleta ẽt fuit: Eleuſino. n. & Theſeo certamine pugnauit, & coronatus eſt. In phyſicis Anaxagora vſus eſt p̃ceptore, in arte dicendi Prodico, in morali philoſophia ſectatus eſt Socr. mulieres fermè oẽs maiorẽ in modũ exoſus dr̃ duas tñ dilexit, ex qbus filios excepit, In Macedonia apud Archelaum regẽ magno honore eſt habitus, à cuius cœna noctu cũ reuerteretur, à Lyſimacho Archelai ſeruo, Dianæq; templi æditũo immiſſis Deæ canibus dilaceratus eſt, hunc Lyſimachũ Arnęus Macedo, & Creteus æmuli Euripidis corruperant, vt ita eum enecaret, cui Macedones ſepulturã, & ingentes honores prębuere: ad quos cũ Athenienſium legati veniſſent, vt eius oſſa in patriam trãsferre ſinerent maximo conſenſu in ea re deneganda Macedones perſtiterunt: habes A. G. xij. No. Atticarũ. [Aut vt Tri.) Empedocles Agrigẽtinus Melonis filius, vt tradit Hippobotus, vt verò Thelauges, Archinomi, fratrẽ habuit Callicratidem, teſte Phauorino in cõmentarijs. hic Pythagoricam ſententiã ſectatus eſt, cuius & auditor fuit, eximius philoſophus extitit, quo Lucretius totã Siciliam multũ decorari dixit, ſcripſit carmine Xerxis tranſitum, ſcripſit & tragœdias, multa alia compoſuit. vt Hier. & Ariſt. tradũt, quorũ alter xliij. eius opuſcula legiſſe refert: alter verò ſępiſſimè eius retulit opiniones, ea diuerſis libris euulſas. varia de eius morte tradũtur, nã alij ſcr. in Peloponneſo obijſſe mœrore, qa cum Agrigentinũ cõderetur, inimicorũ nepotes ipſius obſiſterẽt inſtituto, Heraclides aliam mortem memorat: vulgatiſſima aũt, quæ nunc ab Ouid. tãgitur cupidus Emped immortalitate potiri, in Aetnam mõtem ſe proiecit: credẽs ſe ita hoĩbus facilè perſuaſum iri deũ effectum: flãmis aũt abſumptus eſt, nihilq; p̃ter crepidam inuentum eſt. Hinc Ho. in poëtica, Siculique poëtæ narrabo interitũ. Deus immortalis h̃ri, Dum cupit Empedocles, ardẽtem frigidus Aetnam, Inſiluit. Aetna mõs eſt Siciliæ, ab Aetna muliere ibi ſepulta dictus, q̃ Iuppiter dilexit, vt auct. eſt Pindarus. [Diripiantque tuos) Orpheus, de quo multa ſuperius narrauimus, amiſſa penitùs Euridice vxore, mulierũ ſpreuit cõcubitus, per ſiluaſque cõmeantes mõtes, arbores & ſaxa lyræ modulamine ad ſe trahebat, vt Hor. in Carm. ait, Aut ſup Pindo, gelidóue in Hæmo. Vnde vocalẽ temere ſecutæ Orphea ſiluæ, prius Thracas amores in pueros docuit, vnde Ouid. in Met. Ille ẽt Thracum populis fuit auctor, amorẽ in teneros trãsferre mares, citraque iuuentã ætatis breue ver, & primos carpere flores. tandem à mulieribus quas ſpernebat, in Thracia occiſus eſt. Diogenes aũt Laertius ſecutus hiſt. fulminatũ à Ioue tradit, idque vetuſtiſſimo epig. cõprobat, quod in Dio. Macedonię inſculp tũ legitur. qđ ita à latinis eſt interpretatum Orphea cãdenti trãfixum fulmine Thracẽ: Cum aurata Aonides hic poſuere lyra. [Strimoniæ ma.) i. Thraciæ: Strimõ. n. fluuius eſt q teſte Plin. in v. nat. hiſt. Macedoniã à Thracia ſeparat: fluitq; à vertice mõtis Aemil. [Natus vt Alth.) Oeneus Parthaonis filius Calydoniæ rex ex Althęa Meleagrũ genuit. hic Oeneus dijs oĩbus ſacra inſtituit, vna dempta Diana, q̃ ſeu indignatione, ſiue obliuione p̃termiſit. irata aũt dea vaſtiſſimæ magnitudinis aprũ in Calydoniam immiſit, q totam deuaſtabat regionem quãobrem, vt tanta expelleretur peſtis, tex partẽ regni ei, q aprũ interfeciſſet, dr̃ pollicitus. Meleager regis natus animoſus & viribus valens collecta iuuenũ manu, aprum occidere decreuit, adfuit Iaſij quoque filia Atalãta, quæ in primis telo eũ vulnerauit, quo vulnere deinde facilè ab oĩbus occiſus eſt. Meleager aũt Atalãtę forma illectus, feræ caput ei dono tradidit, decus apud antiquos maximũ, quod ægrè ferentes Plexippus & Agenor Meleagri auũculi, puellę caput abſtulerũt. quare ira cõmotus amãs Meleager, eos occidit, quẽ caſum cum Althæa percipiſſet, ſtipitẽ, in quo filij vita erat cõbuſſit, nato. n. Meleag. parcę ardẽtem ſtipitẽ in Altheæ cõſpectum poſuerunt, affirmãtes, quoad ſtipes ille duraret, filiũ eius vita functurum, quẽ magna diligẽtia vſque ad fratrũ mortem, vt docuimus, cuſtodiuit. ſic Ouid. & Lact. perhibẽt. [Vt no Phaſ.) Medea ab Iaſone ſpreta pp Glaucem, vel, vt alij, Creuſam Creõtis filiam, q̃ vxorem Iaſon acceperat, vt iniuriã vlciſceretur, coronã malefica arte cõpoſitam exhibuit Creuſę, vel Glaucæ, q̃ mortua, vnã cũ toto domo, occiſis filijs Medo, & Mermero, dolorẽ ſuũ vlta pẽnatis draconib. fugit, & Medeã cõſtituit ciuitatẽ, Acron eſt auct. & Sen. in tragœdia, q̃ Medea nuncupatur.

E T tu ſuas ſang.) ſ. tuo. [Probra) i. vituperia. [Vt) ſ. Adonis. [Creatus) i. p̃creatus, & genitus. [Auo) ſ. materno, hoc eſt Cynara patre Myrrhæ, & auo Adonis. [Genitore) i. patre. Idẽ, n. erat pater, & auus eiuſdem, ſed auus p filiam. [Cui) ſ. Adoni. [Sua ſoror eſt facta parẽs) i. mater. [Per facinus) i. p inceſtum. [Et Illud genus teli) ſ. vt Baptiſta Mãtuanus recitat, roſtrũ gladij, & cauda trigonis. vñ verba eius ſunt, Nam gladij roſtrũ caudamque trigonis aquosi. Qua quõdam magno ſatum intẽtauit Vlyſſi Telegonus, Circes vſus fatalibus armis, Præbuit iaculis, Stygiaque extinxit in vnda, Hæreat in tuis oſſibus. [Quo genere Icarij) i. Vlyſ. maritus Penelopes filiæ Icarij. [Traditur &c.) ſ. à filio ſuo ſublatus. [Et vt Agenor loq.) i. dũ aſſiduè loqui vellet, & manũ in os inſertaret. [Eſt eliſus gut.) i. habuit guttur eliſũ. [In equo) i. dum reſideret in equo. [Sic iter vocis claudatur tibi pol) ſ. tuo immiſſo. [Aut min.) i. minutatim cõteratis. [In alta pila) i. in iſtro, quo cõteritur granũ quoduis, aut legumẽ. [Vt An.) Sup. tritus, & imminutus eſt. [Et oſſ. tua iacta) ſ. e pila. [Sonẽt p frug. ſol.) i. impmixtis, & ſui plenis. [Et Phæb. cõ.) i. detrudat te in ima tartara. [Vt) Sup. cõdidit. [Patrẽ Salm.) i. Orchamum, quẽ radijs ſolaribus interemit. [Quod) i. q̃ rem. [Ipſe fecerat ſuæ natæ) ſ. Leucothe æ, q̃ detruſit in locũ ſubterraneum. [Et ea peſtis) i. mõſtrum. [Eat in tuos) ſ. familiares, p̃pinquos, amicos, & benefactores. [Quã) ſ. peſtem. i. qđ monſtrũ dextra Chorœbi vicit, & tulit opẽ miſerijs. [Argolicis) i. Peloponneſi incolis. [Et tu exul.) ſ. à paterna domo. [Exucuaris ab eqs att.) i. cõſternatis vitis phocis. [Vt) ſup. excuſſus eſt. [Nepos Aet.) ſ. Hippolytus Theſei filius. [Moribundus ob irã Ven.) Quia cõtempſit rẽ Veneream hr̃e cum Phædra nouerca ſua. [Vt hoſ.) ſ. Priami Polymneſtor rex Thraciæ. [Perdidit) i. interemit. [Alumnũ) ſ. Polidorũ filium Priami, quem aluerat pp nimias opes. Vnde iij. Aen. Polidorũ obtruncat, & auro Vi potitur. qd nõ mortalia pectora cogis auri ſacra fames? ſic ſup. [Hoſpes tuus pdat te ob exig.) i. valde modicas opes. [Et vt ſeptẽ tot fr. exſ.) ſ. Ab Apolline. [Cum Damaſichone) ſ. filio Amphionis, & Niobes, ſic oẽ genus tuũ intereat tecum. [Vt hd.) ſ. Amphiõ addidit. [Sua funera) i. mortẽ ſuam. [Natis) i. filijs ſuis miſeris, q ob ſuperbiam matris interẽpti ſunt. [Sic iuſta tædia ſint tibi tuæ vitæ) i. de vita tua, vt teipſum interficias. [Et duceris) i. idureas. [Saxo ob.) i. p̃ter opinionem nato. [Vt ſoror Pel.) i. Niobe, ſup. induruit quæ in Sipylũ ſaxum cõmutata eſt. & vt ſup. in ſaxum induruit, & imutatus eſt Battus. ſ. fur abigeus. [Læſus ipſe à ſua lin.) Qua furtum cõfeſſus eſt. [Sic tu rec.) i. iaciendo pcuties. [Aera) i. aẽrẽ. [Vacuum) ſ. corpore dẽſo. [Diſco miſſo) i. p diſcum ſurſum miſſum. [Tu cadas ictus ab orbe) i. ab eodẽ diſco rotũdo. [Quo puer Oeb.) i. Hyacinthus. [Ictus) Sup. cecidit. [Et Si qua) i. aliquã. [Vnda pulſabitur p lac.) ſ. tuos. [Alternos) i. alternatim, dũ natas, aquas ferientes, hoc eſt ſi aliqñ pernatare fluuiũ voluẽris. [Omnis aqua ſit tibi peior Abyd.) i. q̃ Abydena fuit Leandro, q ad amicam properans in ea ſubmerſus eſt. [Comicus) &c. [Vt) i. quemadmodum. [Comicus) ſ. Menander nouæ comœdiæ princeps: aut, vt quidam volunt, Terent. è Græcia rediens. [Perijt) i. ſubmerſus eſt, dum nabat in vndis liquidis. [Sic liquor Stygius) i. infernalis. [Strangulet &) i. etiam ora tua. [Aut vbi tu naufragus) i. naufragium paſſus. [Superatis) i. ſuperaueris. [Æquor ventoſum) i. procelloſum mare tunc ſup. pereas. [Humo) i. terra contacta. [Vt Palinus) ſ. director nauis Aeneæ perijt ſup. interemptus in portu, Velino poſtea dicto, vt in vj. Aen. dicitur. [Turba canum vigilum) Appoſitoriæ tutela Dianæ. [Dilaniet quoque) i. etiam te, vt ſupp. dilaniauit. [Vatem Cothurnatum) ſ. Euripidem. [Aut tu ſalias ſuper ora gigãtis Trinacrij) i. Sicilienſis: hoc eſt Sicilia in monte Aetna relegati. vñ de Aen. iij. Fama eſt Enceladi ſemiuſtum fulmine corpus Vrgeri mole hac &c. ſup. ab ea parte. [Qua Aetna Sicanis) i. Siciliẽſis. [Plurima) i. abundantiſſima. [Vomit flammas: quod) ſ. Empedocli contigit, vt docet Flaccus in arte poëtica. [Et matres Strymoniæ) i. Thraces. [Diripiant) i. dilacerent. [Tuos artus) i. membra tua. [Vnguibus inſanis) i. impie inſanientes. [Ratæ) i. arbitrantes ſupple te, eſſe Orpheon. nam ſic Orphea dilacerauerunt. [Et Vt natus) i. filius. [Altheæ) ſ. Meleager. [Arſit) i. conſumptus, & combuſtus eſt flammis ardentibus. [Sic rogeas tuus ardeſcat igne) ſ. fatali, in rogum tuũ immiſſo a matre. [Vt noua nupta) ſ. Iaſonis ſponſa, hoc eſt Creuſa Creontis Corint. regis filia. [Arſit corona Phaſiaca) i. a Medea Phaſide, ſeu Colchide miſſa. [Et vt pater nuptæ) ſ. Creon. [Et domus) ſ. ipſa. ſ. arſit cum parente, ſic tu ſup. ardeas. Ascen.

Vt cruor Herculeos abijt diffuſus in artus,
Corpora peſtiferum ſic tua virus edat.
Qua ſua Pentheïden proles eſt vlta Lycurgum,
Hæc maneat teli te quoque plaga noui:
Vtq́ue Milo robur diducere * fiſsile tentes,
Nec poſsit captas inde referre manus:
Muneribusq́ue tuis lædaris vt Icarus, in quem
Intulit armatas ebria turba manus:
Quoq́ue dolore necis patriæ pia filia fecit,
Vincula per laquei fac quoque guttur eat.
Obſtrictusq́ue famem patiaris limine tecti,
Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens.
Illius exemplo violes ſimulacra Mineruæ,
Aulidis à portu, qui leue vertit iter.
Naupliadæq́ue modo ficto pro crimine pœnas
Morte luas, nec te non meruiſſe iuuet.
Ethalon vt vita ſpoliauit Iſidius hoſpes,
Quem memor à ſacris nunc quoque pellit Iò.
Vtq́ue Melantheum tenebris à cæde latentem
Prodidit officio luminis ipſa parens.
Sic tua coniectis fodiantur corpora telis,
Sic precor auxilijs impediare tuis:
Qualis equis pactis, quos fortis agebat Achilles,
Acta Phrygi timido eſt nox tibi talis eat.
Nec tu quàm Rheſus ſomno meliore fruaris,
Quàm comites Rheſi tu necis antè diem:
Quàm quos cum Rutulo morti Rhannete dederũt
Impiger Hyrtacides Hyrtacideq́ue comes.
Cliniadæq́ue modo circundatus ignibus atris,
Metabra fera ſtygiæ ſemicremata neci.
Vtq́ue Remo muros auſo tranſire recentes,
Noxia ſint capiti ruſtica tela tua.
Denique Sarmaticas inter Geticasq́ue ſagittas
His precor vt viuas, & moriare locis.
Hæc tibi tantiſper ſubito ſunt miſſa libello,
Immemores ne nos eſſe querare tui.
Pauca quidem, fateor, ſed dij dent plura rogatis,
Multiplicentq́ue ſuo vota fauore mea.
Poſtmodo plura leges, & nomen habentia verùm,
Et pede quo debent acria bella geri.

VT cruor Herculeos) Sæpius Herc. interitum expoſuimus, qui tunica a Deianira vxore miſſa extinctus eſt. [Qua ſua Pentheideo) Buteus Lycurgus filius Bacchantes mulieres in patris vindictam occidit, cuius obitus iam meminimus. [Pentheiden dicit, ſiue quia ſimilia Pentheo egerit, ſiue quia nepos Penthei fuit, nam Pentheus Drianthem genuit, à quo natus eſt Lycurgus, vt à vetere didicimus interprete. [Vtque Milo robur) Milo crotonienſis illuſtris Athleta fuit, vt apud Gel. in xiij. qui cum in locis ſilueſtribus Italiæ iter faceret, quercum proximè viam patulis in parte media ramis hiantẽ vidit, immiſſis digitis in hiatum arboris, diduceret eã conatus eſt, medioque iam reſciſſo, ipſe cum manus deduxiſſet, credens iam opus perfectum in naturam arbor rediJt, & retẽtis hominis manibus, feris eum præbuit dilacerandũ, quod etiã à Valerio Maximo iungit. [Muneribusque tuis lædaris vt Icarus) vt ab Hyginio accepimus: cum à Libero patre vini vſum edoctus eſſet, Atticorum fines perambulãs, paſtoribus nouum genus liquoris præbuit, quo ebrij exiſtimarũt veneno ſe potatos. quare Icarum in puteum deiecerunt, eius autem canis Mœra dicta, quæ ſemper dominum ſequebatur, domum venit, ac Erigone Icari filiæ mortis patris ſuſpitionem oſtendit: quam etiã ad locum perduxit, tanto autem dolore affecta dicitur Erigone, vt ſuſpenſa vita deceſſerit, cui mortuæ canis ſpiritu ſuo parentauit, quos omnes Iuppiter miſeratione in aſtra deformauit. [Quoque dolore necis) Erigonem dicit, de qua nunc locuti ſumus. [Obſtructusque famẽ) Euryſthenes matrem Laconicam nobilem crudelitatẽ dicitur habuiſſe, quæ in bellum filio prodeunti iuſſit, ne domum reuerteretur, niſi cæde hoſtium pollutus, is nequaquam id perfunctus eſt, quare à matre clauſus inedia ad inferos receſſit, vt vetus docet interpres [Illius exemplo violes) Aiacis Oilei tangit hiſt. qui inter ſcopulos illiſus eſt vt expoſuimus. [Naupliadæq; modo) Palamedem dicit non vulgaris induſtriæ virum, nam præter xvj. literis, quas adinuenit, latrunculorũ quoq; ludũ primus, creditur cõperiſſe, auct. Plin. hic Nauplij filius fuit, & Vlyſſis dolo a Græcis lapidibus obrutus, vt iam oſtẽdimus. [Æthalon vt vita) Iſidis ſacerdos Æthalon, qui filij cõcubitum petierat, interfecit, quare cum in eius tẽplo aliorum Ægyptij regũ imagines collocentur huius ne ſtatua poneretur, eſt vetitũ, vel ſic, Æthalus ſacerdos Iſidis ab hoſpite occiſus eſt, quare Ægyptij Iſidis iram metuentes, inſtituerunt, ne quis ex ea familia ſacerdotium iniret, aut ſacris Iſidis poſſet intereſſe, vt narrat vetus interpres. [Vtq; melanthæũ) Melantheus homicidio obnoxius cũ lateret, à m̃re rei inſcia, quærentibus eſt manifeſtatus, vtque melius cognoſcerẽt, lumen attulit, qui captus capite mulctatus eſt, vt vetus iterpres ſcr. Alij de Codro intelligẽtes puertunt hiſt [Sic tua cõiectis) Ad huius loci iterpretatiõe tres iſferiores verſus ptinẽt, & Dolona Phrygiũ tarat. Hic ad Græcorũ caſtra miſſus eſt á Troianis, qbus Achillis equos Balió inq̃ & Xãthũ abducere pactus eſt, ſed ab Vlyſ. & Dio. p noctẽ captus occidit, prius tñ Troianorũ detectis cõſilijs, vt Ho. & Dictis ſcr. Oui. i Heroidibus. [Retulit & ferro Rheſumq;) Dolonaq; cęſos, Vtq; fit hic ſomno pditus, ille dolo. [Nec tu q̃ Rheſus) Cionei filius Rheſus Thraciæ rex, in Troianorũ auxilia veniẽs vna cũ comitibus ab Vlyſ. & ſocio Dio. occiſus eſt, Doló, q equos albos ſecum ducebat, q ſi Xanthũ bibiſſent, erat in fatis Troiã capi nõ poſſe, vt Maronis carmẽ teſtatur. Ardenteſq; auertit equos in caſtra priuſq̃ Pabula guſtaſſent Troiæ, Xanthũq; bibiſſent. Ho. & Dictis hanc copioſius ſcripſe. hiſt. [Quàm quos cũ Rutulo) Niſus Hyrtaci filius, & comes Euryalus in Rutulorũ caſtra venere, vbi Rhannetem, multosq; alios morti dedere, tandẽ & ipſi agniti occiſi ſunt, vt in ix. Æn. Virg. eſt auct. [Cliniadæque modo) Perſicus Cliniæ filius à ſocijs occiſus eſt, ac ſemicõbuſtus ꝓpter auri copiam, quam habebat ſecũ, ſi veteri credimus interpreti. põt quoq; de Alcibiade Cliniæ filio intelligi, q in Phrygia crematus eſt Lyſandri Lacedæmonij artificio, vt Probus Æmilius tradit. legitur & Clytiadæ, & Clytiæ filium dicit, qui dicitur radijs ſolaribus exuſtus. [Vtque Remo muros) Narrat in. i. ab vrbe cõdita Liuius Remũ in contentione augurij ictum in turba cecidiſſe. deinde ait: Vulgatior fama eſt ludibrio fratris Remũ nouos trãſilijſſe muros, inde ab irata Romulo cũ verbis quoque increpitãs adieciſſet, Sic deinde qcũq; alius trãſiliet mœnia mea, interfectum á Celere Cẽturione raſtro. [Ruſtica tela) quia ruſtici tũ Rom. erãt, iſque Centurio, á quo remus eſt occiſus. Denique Sar. inter. [Getic. ſag.) Sarmatæ, quos Græci Sauromatas vocãt, Borealẽ regionẽ incolũt exilem, at tenuẽ, alioquin feliciter refertã arboribus, ab amazonibus orlundi, vt Herodotus tradit, tãta ijs eſt barbaties: vt pacẽ nõ intelligant, ſagittis in bello vti ſolitos accepimus, ſicut & Getas, q à Romanis, teſte i iiij. hiſt. Plin. Daci nuncupantur, Thraciam incolere dñr. eodem in loco, Plin auct. quorum ſeuitiẽ in lib. de Ponto Ouid. memorat, cũ ait: Nulla Getis toto gens eſt truculentior orbe. [Hæc tibi tãtiſper) Interea. & ſi ferè poſt ſe poſtulet, dum ꝓ donec ſiue quàdiu, vt doctorũ grãmaticorũ eſt ſententia. Subito ſint miſſa libello. [Immemores ne nos eſſe querare tui.) Solent hoïes cũ à patria abſunt, quãprimũ ad amicos literas dare, vt inde ipſorũ oblitos nõ credãt. quare nũc poëta, inqt. Mittimus tibi has nr̃as imprecationes ſubito, ne credas me iniuriæ oblitum. quare in principio operis dixit. Sic ego te nõdũ ferro iaculabor acuto & q̃ ſequunt ad octo verſus. [Querare) Queror deponens abſolutum ſine, æ, diphthongo, idem, quod lamẽtor, valet, vt hoc loco. vnde q̃ſtus quartæ inflexionis pro lamẽtatione accipitur, cuius datiuus & ablatiuus pluralis eſt queſtubus, vt portubus: Quæror aũt cum per diphthongũ ſcribitur, à quo multa cõponuntur verba notiſſimã habet ſignificationem, quã docti pariter, & indocti tenent, vnde q̃ſtus. i. lucrũ deducitur qui in datiuo, & ablatiuo plurali q̃ſtibus facit. [Pauca quidem fateor) Subaudiendũ miſſa à me ſunt. [Sed Dij dent plura precor) Roganti. pcor cum merũ poſt ſe accuſatiuum habet, idem quod rogo, cũ verò datiuo adiungitur, eſt idem, quod imprecari, hoc eſt optare alicui Deos pcando bonã fortunam, aut malã, quemadmodum apud auct. obſeruauimus, de quo verbo differit Gel. in noctibus Atticis. [Poſt modo plura leges) Intelli

*Id eſt aperire a.l. deducere.

gendum quam iſta,q̃ nunc mittimus. [Et nomẽ habentia verũ) non aũt quemadmodũ in p̄ſentia ficto noie Ibidẽ appellamus. [Et pede quo &c.) Carmine Iambico vtimur ad maledicentiã propriè, vt in principio docuit poëta, vbi dicit. Poſtmodo ſi perges in te mihi liber Iambus Tincta Lycãbeo ſanguine tela dabit, & nos quoque in cõmentario abunde explicauimus. [Acria) Seuera. Acre multas hẽt ſignificationes vt nonius Marc. docet, inter quas acre, pro ſeuero exponit. [Bella) Bellum, & p̄lium ita inter ſe differũt, vt bellum dicat, tum ipſa pugna, tũ totũ tẽpus, quo in militia ſumus, p̄lium ipſum tantummodo armorum certamen. [Geri) Heri. gerere habere, ferre, & vt hic, facere, teſte Nonio, & Gerrones nugatores nuncupant, & gerræ nugæ, ſicuti Seru. & nonius mar. tradunt non á gerẽdo, nam geminatur, r, ſed á Gerra, quod eſt cratis genus, quod cum ſibi poſcerent Syracuſani pro ſcutis illuſi, tamen nomen dederunt nugacibus.

Ascen. V T cruor). ſ. Neſſi venenoſus. [Abijt diffuſus in artus Herculeos). i. in membra Herculis per camiſiam á Deïanira p. [Lichã miſſam: Sic virus). i. venenum peſtiferum. [Edat). i. abſumat corpora tua. [Hæc plaga noui teli, qua Lycurgum Pẽtheiden). i. Pẽthei filiũ. [Sua proles). i. filius Buies. [Eſt vlta). ſ. occidẽdo Bacchi ſacerdotes varijs ſupplicijs. [Maneat). i. expectet. [Quoque) .i. etiam te. [Et tentes). i. coneris. [Diducere). i. in diuerſas partes diſtrahere. [Robur). i. arborem robuſtam, aut re vera arborem robur dictam, quæ eſt de genere quercuũ. [Fiſſile). i. fiſſam, & rimoſam. [Vt). i. quemadmodum. [Milo) Supple tentauit, vt etiã Aul. Gellius recitat. [Nec poſſis referre inde). i. ex ipſo robore. [Manus captas). i. comprehenſas ab arbore, & ita maneas præda feris, vt ille manſit. [Et lædaris tuis muneribus). i. ob tua munera, & inuenta. [Vt Icarus) Supple læſus eſt ob inuentum vinum. [In quem ebria turba). ſ. agreſtium eredens ſe veneno infectam. [Intulit manus armatas) Quæ ipſum occiderunt. [Et fac quoque). i. etiam. [Vt) Supple. [Guttur tuum eat per vincula laquei). i. vt ſtranguleris, & ſuſpendaris. [Quod). i. quam rem. [Pia filia). ſ. Erigone virgo. [Fecit dolore). i. ob dolorẽ. [Necis patriæ). i. paternæ, ſeu patris ſui Icari. [Et tu obſtructus in limine tecti). i. domus. [Patiaris famem vt) Supple famem paſſus eſt, & ea neci datus Euryſthenes Lacedæmonius. [Cui ipſa parens) .i. mater dedit legem pœnæ, vt recitatur á Calderino. [Illius exẽplo) Ad finem vſque, quẽ nunc attingimus, imprecatur in Ibin. Ordo eſt. [Violes ſimulacra Mineruæ exemplo illius). ſ. Aiacis Oilei: qui concubitu templum Palladis incæſtauit. [Qui vertit iter leue). i. facilè á portu Aulidis: ob quam rem volunt alij legẽdum eſſe Dianæ. [Et luas morte). ſ. tua. [Pœnas pro crimine ficto). i. falſe impoſito. [More Nau.). i. Palamedis Nauplij filij ab Vlyſſe falſo accuſati. [Nec iuuet te non meruiſſe). i. nec profit tibi, ꝗ nõ merueris, ſicut nec Palamedi profuit. [Et vt ipſa parẽs) .i. mater. [Prodidit officio luminis). i. agnitione p oculos facta. [Melantheum). ſ. filium ſuum. [Latentẽ) Defenſum. [A cæde) .i. occiſione. [Tenebris). i. beneficio tenebrarum. [Sic tua corpora fodiantur telis. coniectis). ſ. in ea. & ego precor vt impediare ſic. [A tuis auxilijs). i. ab ijs, qui tibi auxilio eſſe deberent, vt ille a matre impeditus eſt. [Qualis nox eſt acta Phrygi). i. Troiano .ſ. Doloni. [Timido). ſ. propter furtum, quod attentauit, hoc eſt equis, quos fortis Achilles agebat. [Pactis). i. pollicitis ab eo. [Talis nox, eat tibi). i. illudaris, & tandem neceris, ve ille. [Nec tua fruaris meliore ſomno q̃ Rheſus). ſ. rex Thraciæ, qui prima nocte cum Troiam intrare non poſſet, ſomno grauatus deprehenſus, & occiſus eſt, ablatis equis eius cãdidiſſimis, & fatalibus. Nec tu fruaris meliore ſomno. [Ante diem necis). i. pridie, q̃ necaberis. [Quàm) Sup. fruebantur comites Rheſi. [Et non fruaris meliore ſomno. [Quàm) Sup. ij. [Quos Hyrtacides). i. Niſus. [Impiger). i. velociſſimus curſor, vt patet v. Æn. & etiam ix. [Et comes Hyrtacideſque). ſ. Euryalus. [Dederunt morti). i. occiderunt cum Rhainete Rutulo, dum. ſ. per noctem ad Æneam iter habebant per caſtra Rutulorum, vt late patet Æn. ix. [Et tu feras mẽbra ſemicremata). i. ad medium cremata. [Neci ſtygiæ) .i. ad mortem infernalem, exiſtens circũdatus atris ignibus. [More Cliniadæ). i. Alcibiadis, qui in cubiculo crematus eſt, aut more Clyciadæ puellæ filij, qui radijs Solis exuſtus perijt. [Et rela Ruſt. ſint noxia). i. nociua, tuo capiti. i. interficiant te. [Vt) Sup. fuerunt noxia remo fratri Romuli auſo tranſire. [Muros). ſ. Romæ. [Recentes). i. recenter factos, & adhuc humiles. [Denique ego precor vt viuas, & moriare his locis). ſ. in quibus me eſſe gaudes. [Inter ſagittas Sarmaticas, & Geticaſque). i. Sermatarum, & Getarum ferocium populorum ad glacialem Oceanum habitãtium. [Hæc). ſ. maledicta, & nociua vota. [Sunt miſſa tibi tantiſper). ſ. dum inter Geticas ſagittas moriaris. [Libello ſubito). i. ſubito calore edito. [Ne querare). i. queraris. [Nos eſſe im. tui) Hoc per irriſionem dicit quia melius eſſet non memorem, q̃ ſic. [Ego quidem ſat. pauca) Sup. hæc eſſe. [Sed dij dent mihi rog. plura) Sup. mala tote imprecari, & multiplicent mea vota ſuo fauore. [Et leges poſtmodo). i. poſtmodum. [Plura) .i. plures imprecationes. [Et habentia verum nomen). ſ. tuum. cum nõc per finctionem Ibis voceris: & ſup. confecta. [Pede). ſ. Iambico. [Quo atria bella) i. hoſtiles imprecationes. [Debent geri) .i. ingeri, & imprecari.

IOANNIS BAPTISTÆ EGNATII
Veneti in Ouidij, Ibin obſeruationes.

P VGNABVNT iaculis dum thraces, Iarigesarcu) In cuius verſus interpretatione Ipſum Domitium miror, qui lapides, & legat, & interpretetur, at ſi neſciat inter Scythas id genus hominum Ponti accolas ab omnibus & Geographis, & poetis adnumerari, quorum teſtimonio breuitatis inſtitutæ ſtudens omitto. lapides certè nuſquam lectum arcu, & ſagittandi peritia celebres. [Quiq; ab equo præceps in aleis decidit aruis) De Bellorophõte intelligi nulli dubium, quod verò aleis aruis, non alienũ erat legendum, admoneri vel Homerica lectione potuere, qui Iliad. ζ, ita cecinit.

> Ἤτοι ὁ κὰπ πεδίον τὸ Ἀλήϊον οἶος ἀλᾶτο,
> Ὃν θυμὸν κατέδων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

Hæc carmina Cic. in iij. Tuſc. ita interpretatus eſt: Qui miſer in campis mœrens errabat aleis, ipſe ſuũ cor edens hominum veſtigia vitans. Qui verſus quod ad aleos campos attinebat, corrupte antè habuit alienis. Dicti aũt alei campi, ἀπὸ τῆς ἄλης. i. errore: traditum. n. eſt ipſum Bellerophõtem elatum rerum magnitudine, quas geſſerat, ad cœlum volãdi cupidum, Pegaſi equi alligeri opera vſum, id quod moleſtè Iuppiter ferens aſilum immiſit Pegaſo, quare inde excuſſus in Lyciæ campum decidit, cui de cõtinuó errore primus alei nomen dedit, quem equũ mox aurora á Ioue munus accepit continui eius curſus ſolatium, ſunt q aſpirent dictionem, ἀπὸ τῶν ἁλῶν πηγυμάτων. Dictus aũt Bellerophontes ſeu Bellerophon, q ante Hipponoös, ab interfecto Bellero Corinthio. [Vel tua ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus) De Metio Suffetio albanorum dictatore ab equis, Tulli regis iuſſu diſtracto intelligendum. Virg.

> *Nec procul inde citæ Metium in diuerſa quadrigæ*
> *Diſtulerant. at tu dictis Albane maneres.*

[Cui nihil Hercei profuit ara Iouis) Ἑρκεῖον Δία Græci appellauere Iouem, qui penatibus præeſſet, atque intra proprios lares colleretur, qñ τὸ ἕρκος domus ipſius circuitum appellant, vnde & hic Herceus Iuppiter, & apud Virg. aræ Herceæ. [Aut vt am.) Pauſaniam Philippi Maced. regis Amyntæ filij interfectorẽ notat, vnde Amyntiadem illũ poeta nuncupat. [Nataque vt Aeacidæ) Laodamiam forte Alexãdri Pyrrhi filij virginẽ intelligit, quæ á Milone Aetolo, vt Iuſt. lib. xxvij. eſt auctor, interfecta per ſummũ eſt ſcelus. [Cantharides) Vermiculus hic ficis, & fraxino, ac albæ roſæ innaſcẽs, ac peucæ, pręſentaneum venenũ habitum, vt tñ remedia ſecum habeat alas, quę in quacũque parte venenum ſit, auxiliãtur. memoriæ proditum, Coſſinio equi Rom. Neronis principis amicitia claro, dum Lichene correptus eſſet, á medico datis interijſſe. hæc Vticenſi Catoni obiectæ in Cyprij regis auctione, quas ſeſtertijs lx. addixiſſet, non tanti gẽmas venditurus, quanti nunc venenũ. [Pheræi) Iaſon hic á Pheris Theſſalicis, quas tyrãnide oppreſſerat, dictus Phæreus, de quo Cic. & Plin. 7. q deploratus á medicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato ab hoſte pectore ſalutem inuenit. ita illi hoſtilis gladio ſalutẽ attulit, quem medici ſanare nulla rõne potuerant. hũc Thebe vxor adiuuantibus conſcijs tandẽ interemit. [Aquas oc.) An forte Alpheum fluuium pręterlabentẽ intelligit, q ſubter mare in Siciliam lapſus Arethuſæ fonti ſeſe immiſcet? [Vtque vel Euryd.) Hic Medus ex Homeri interpretis teſtimonio fuit, q circa Thraſylli fratris tumullũ á Simone Laryſſæo tractus eſt. [Vnum q toto corpore vulnus habet) Sit & ipſe in Metamorphoſi de Marſia. Nec quidq̃ niſi vulnus erat. [Vtque Dryantidæ) Lycurgum innuit, vt puto, Dryapis filium quem μονοκρήπιδα Græco epitheto appellatum inuenio, ꝙ in altero tantum pede calceum haberet. Hunc Homerus á Ioue lumine orbatũ cecinit. quare ꝙ altero pede læſus eſſet, cultum pedis diſparem Naſo ingenioſe dixit. [Tiſamenique patri, Callirhoeſque viro) Quis dubitet Calligones malè á Calderino legi? fabulaq; abſurde

abſurde confingi? Tu igitur Alchmæonem amphiarai filiū matricidam intellige, qui cum ad Phegeū Alpheſibœę prēm veniſſet, vt furore ac inſania purgaret, in quā ob mřs Eryphiles nece incideràt, Alpheſibœā dato prius illi monili in vxorē purgatus accepit, ide pſectus Callirhoen Acheloi filiā adamauit. Cūq; il la nō aliter ſ nuptias cōceſſura foret, q̄ monile accepiſſet, rediit ad Alpheſibœā Alcmęō, monileq; repetēs à Temeno, & Axione fratribus Alpheſibœę eſt interfectus, quos loror tū in vltionē mariti necauit. hoc ipſum Ouid. primo de Remedio Amoris ſic cecinit. Amphilochi frater ne Phœgida ſemper amaret. Callirhoē fecit parte receptatori. Haoc rē & in Met.9. perſtrinxit, Filia néue magis capiti ſit fœda parentis. [Quam tua vel Pterela, vel tua Niſæ fuit.) Cymethoam Pterelæ taphiorum regis filiā, quæ Cephali Amphitruonem in expeditionē ſecuti capta amore eſt, nemo nō noſſe poteſt, de qua eadem, quæ de Niſo & Scylla, fabulata eſt Græcia. Illa.n. & patrem & patriam hoſti pdidit, abſciſſo patris fatali capillo. Plautus in Amphitruone Pterelam ab eo interfectum ſolus oium quos legerim, prodidit. [Vt quos dux Pœnus) Acerranos ſenatores ab Annib. per fraudē capros, & in puteū demerſos notat Val.9. & App. Lybico. [Fratre vt Antęi) Buſirim eodē patre natū, quo Anteus innuit, vt Prob. noſter auct. eſt i Georg. Qualis aūt fuerit Buſiris, notius eſt, q̄ vt pluribus explicare debeā. [Vt Synis, & Scyrū, & cū Poliphemone natus.) Hic & Procruſtes cognomēto dictus eſt. [Filius & Cereris.) Pluton ex Iaſio genitū & Cerere, Heſiodus cecinit in ſua Theogonia, cuius noie diuitia & opes Græci appellāt, nā πλοῦτος, diuitiæ. Cæcus ab Ariſtophane in fabula Pluto dictus, q ra ro ad bonos viros adeat. [Solaq; Limone) Hippomenis filia, de qua ſupra, Limonem appellauit, q fame, quæ λιμὸς à Græcis dr, cū æquo à patre intra domū incluſe perierit, q poſtea locus Athenis ab ipſa puella & equo nomē habuit. De hac Ælia.14. oimodæ hiſt. ſic ſcr. Hippomenes vnus ex his, q à Codro originem ducebat, cū calūniç impatiens eſſe, q filia limone Adulteriū cōmiſiſſet, illū quidem cū filia curtui alligatū dilaniandū curauit, filiā verò cū equo domi incluſit, quoad fame periit. [Vnde Græcis puerbialis locutio, Hippomene magis impius. Diogenian. [Lyneſius Heros) Quid ſi Cygneius legat, & Tenes, vnde tenedos inſula dicta arcæ à patre incluſus intelligatur? De Tene aūt & Securi Tenedia plura aliàs. [Vt ſatui Hippomoo.) Diximus Bellerophontē antè Hipponoū appellatū, vt melius & hic Hipponoo, qualiſcūque hic ſit. [Quiq; Lycurgidē letauit, & arbore natū [Id monaq; audacem, te quoq; rūpat aper.) Tres hic intel lexit Ouid. ab apris occiſos, & primū quidē Anceum Lycurgi & Antinoes filium, de quo ſic Apollo. Τοῖς τὲς γὰ μὲν ἴαπις' ἀνίνου Ἀρκαῖδ' ....

Hic verò ab apro Calydonio in ſummo inguine percuſſus cecidit. Ouid.8. Quaq; eſt via proxima leto, Summa ferus geminos direxit ab inguine dentes, Concidit Ancæus. Alter verò eſt Adonis Cynaræ ex Myrrha filia genitus, quem fabulātur intra corti cē matris, iam in arborē Myrrhā mutatæ educatū, & ſuo tēpore inde emiſſum. Nā Idmō Aſteriæ & Apollonis proles apud Mariādynos ab apro necatur, clarus pcipuē vaticinio. Hunc tñ Balbus morbo periſſe pdidit i quinto. Quid eſt āt q audacē Imōna vates igenioſiſſimus appellat? an q cum ſciret in expeditione illa ſe moriturū, certæ morti pro laude ſeſe expoſuit, quod ſummæ audaciæ cenſet opus? quod & Apollonius & Balbus noſter ita in primo canit. Lacrymæ cecidere canenti. [Quod ſibi iam clauſos inuenit in ignibus argos. Incluſuſq; necē cauea pa ciaris, vt ille [Nō pfecturę cōditor hiſtoriæ) Nū iuſtū opus hoc ſcribimus, ſed ſtudioſis tñ, & induſtriis prodeſſe contendimus, atq; ideo quanto breuius fieri poteſt, rem ipſam perſtringimus. Domitius hoc in loco neſcio qd de Cherillo malo illo terū Aleaandri ſcriptore cōfingit nullo ſatis auctore certo, cū de Calliſthene philoſopho & comite Alexandri ſentiendū ſit. hic Ariſt. ex ſorore nepos, dū ferre regis inſolentiā nō poſſet, qui ſibi Ammonē patrē aſſereret, in odiū eius incidēs tanq̄ cōiurationis Macę. cōcitator inedia mori coactus eſt caueæ cū cane incluſus, & ad ludibriū diu geſtatus. Ili verò excellens ingenii vir, aut hiſtoriæ à ſe cōditę de Alexādri rebus monuměta parū profuere Iuſt. Sen. Cur. & alii. Vtque repertori nocuit pugnacis iambi, Sic ſit in exitū lingua proterua tuum. Non ego is ſum, qui Domitii ingenium nō pbē dignumq; viri propoſitū nō maximē admirer, q cum ea ætate eſſet (quartū.n. & trigeſimū vitæ annū agēs obiit) tot tantaq; edidit, quot quātaq; in hoc genere ad hanc diē nemo in quibus ſi ille lapſus eſt interdum vt facile oēs labimur, nō iñ nō digniſſimus oium laude & cōmendatione ſit in his pei puē, q̄ primus aut inuenit, aut explicauit. Fuit ille, quod negare nō poſſumus, aliquāto audacior, & cōparatā ſibi auctoritatē, & grām multoq; fauore rōcibatā retinere quauis rōne & arte contendit, vt multa etiā pcipitare coactus ſit, q̄ ſi diutius vixiſſet, forſitan emēdaſſe, vt hoc ipſum de quo agimus in quo loco partim breuior eſt, q̄ tanta res expoſcebat, partim etiā quędā, quæ ſuſti neri nō poſſunt, inculcat. Nam de Archilocho intelligi certum eſt: qui ex paro inſula iambici carminis auctor apud Græcos celebris extitit, qui tanta carminis acerbitate in Lycamben ſocerum inuectus eſt, eiuſque filias, vt ad laquei mortem vtroſq; cōpulerit, ſed q ab his interfectus ſit, quod Domitius addit nō inueniat, in certa rōtra à Calonda quodam cui Corax cognomentū fuit, in acie fortiter pugnās occiditur, quem Pythium oraculum poſtea arguit, quod & Plin.7. prodidit. nec prius expiari à cæde potuit, q excuſata cæde, eaque in neceſſitatē reiecta, illi ad Tenarum parētaſſet, vnde prouerbiū Græcis ἀρχίλοχον πατεῖς in maledicos. Sed ad hunc locum minus hæc faciunt, cum Ouid. non eius cædē, ſed id potius ſenſiſſe videatur, q Lacedæmonii libros Archilochi è ciuitate ſua aſportari iuſſerint, q eorum parū pudicam, ac verecundam lectionem arbitrabantur plus moribus obeſſe, q̄ ingenii prodeſſe poſſe. Quod igitur ille domum ſibi in uiſam maledictis inceſſiuerat, adeo vt nec ſibiipſi parceret, bene ab Ouid. dictū, linguam habuiſſe in ſuum exitium proteruam.

Vtque lyræ vates fertur periſſe ſeueræ, Cauſa ſit exitii dextera læſa tui. Quod ſi Philoxenum Cythereum Dithyrāborum poetam intelligat? quod.n. Ariſtoph. neſcio quo Domi. cōminiſcitur, perridiculum eſt. Nam & Dithyramborum poetæ ſeueri tai lyræ cōgruit, & q̄ ſequuntur ab hiſt. nō ſunt aliena. Cum.n. apud Diony. hic ageret, nec eius poëmata laudare poſſet vt inepta, & inconcinna, in latomias cōiectus eſt, vndr pcibus amicoꝝ extractus cum Dionyſ. recitantem audiſſet, ſurrexit, & Dionyſ. cauſam percunctanti, Satius, inquit, eſt in lapicidinis agere, q̄ recitantem tyrannum audire. Cic. in epiſt. ad Att. lib.4. reliquū eſt οὐδὲν πω γλαῦκα, πάντες κλαίων. non mehercule poſſum, & Philoxeno ignoſco qui reduci in carcerē maluit, q̄ talia, hic tandem cum Tarentum aufugiſſet reuocatus ab eodem Dionyſio per literas, nihil aliud reſpondit, q, a, literam, vnde in Adagium, Philoxeni libellus, de his qui rem aliquam facere nolunt, vſurpant, & Græci, in latomias.i. lapicidinas conicii, cum aliquem in malam rem abigendum ſignare volunt. ſit autem hæc æſtimatio, non iudicium. Nā nō ſatis liquet, an incorrupta ſit lectio. Quid .n. ſibi velit q læſam dicat dexteram exitii cauſam, coniectare non liquide poſſum. Illud omittere non eſt viſum q variæ hiſt. 4. Ælian. prodidit, Æſchylum Tragycum ab Athenien. impietatis crimine fuiſſe damnatū, quē cum lapidibus obruere Athenien. parati iam eſſent, Ariſtæ minori natu fratri exerenti brachium cui manus abſciſſa fuerat Salamina pugna in qua prę cęteris inſignē gloriā tetulera, facile fratrē donauit, memor virtutis Ariſtæ in naualio plio nauatæ. [Et tibi coniugii nox prima nouiſſima vitæ: [Eupolis hoc periit, & noua nupta mū.) Domitius Eupolim veteris comœdiæ ſcriptorē falsò putat, ego ex iii. Epigrāmaton aiaduerti aliū fuiſſe hoc noie adoleſcentē Nitiæ filiū, qui Glycerio Buduci filia vxore ducta ſecti lapſu cū noua nupta obrutus eſt.i. nocte, Græci verſus hi ſunt ex iii. lib. duo.

Εὔπολιν ὁς ἀγαθὸν τερπνόμενον ....
Εὔπολισ' ἐν πρώτῃ νυκτὶ ....

[Vtque cothurnatū periſſe Lycophrona nar.) Quare cothurnatū Lycophrona appellauit Oui. à Domi. ptermiſſum eſſe miror, neq;.n. q Alexandrā opus cōpoſuerit iābico carmine, quod opus adhuc extat, cothurnatus eſt dictus, ſed q & tragœdias cōplures, quarū maximè celebres Marathonios, Oedipus, & Naupbas. [Quoq; ſu e paſſa eſt pellex inuita ſororis) Sic legendum hoc carmen ſenſu huiuſmodi, vt lingua ſic illi abſcindatur, quēadmodum Philumelæ contigit, quæ inuita pellex ſororis fuerit. Et puer Harpagide) Sic & legendum, & de Harpagi filio, quem Aſtyages Medorū rex patri epulandum appoſuit, intelligendū. Iuſt. & Herod. Vtque duobus idem dictis modo nomen habenti, Præfocent animæ noxia mella viam. Hunc Higinus Glaucum filium Minois ſcr. qui in vaſis melle ſuffocatus Æſculapii ope reuixit, ſed & Claud. Cretaque (ſi verè narratur fabula) vidit. Minoum rupto puerum prodire ſepulcro. Quem ſenior vates auium clangore repertum Gramine reſtituit, miræ nam munere fortis, Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis. [Nec tibi ſi quid amas felicius Hæmone cadat) Vidit hoc in loco certè Domitius meliora, nec tñ ſequi potuit. Nam quis hic fuerit Hæmon, diligētius explicandum omnino fuerat. Hic vero Hæmon Creontis filius minor natu fuit, Menœcei qui ſe pro patria deuouit, frater, cui Antigone Oedipi filia deſponſa-

ta fuerat illa verò p̃rem in exiliũ ſecuta, Hæmon à Sphinge dilaniatus eſt, Euripidi & eius interpretibus. [Teli genus hæreat illud) Oſſe.n.marinæ turturis Telegonus Vlyſſe patrem interemit, commentarius Ariſtophanis & Dictis. [Vtque loquas) Anticlum Polit.in miſcellaneis ex homerica Rapſodia ſignificari voluit, in quo tamen Politiani error apparet, neque.n.necauit illũ Vlyſſes, ſed eatenus compraſſit illi labia, quatenus Helena affuit. Error autem ex verbi Græci ſimilitudine facilè ortus, nã q̃ πνίγειν & πιέζειν literi parum diſtant, impoſuit Politia. [Comicus vt liquidis perijt, dum nabat in vndis) Non neſcio de Terentio hic eſſe quoſdam ſuſpicatos, ſed quid ſi Eupolim intelligas? quẽ conſtat ex Ariſtophanis commẽtario ab his, in quos Baptas acerbiſſimam comœdiam ſcripſerat, mari immerſum ſuffocatomque, qui Comicus per excellentiã appellari potuerit. Vtq; coturnatum vatem tutela Dianæ, Dilanier vigilum te quoque turba canum. Quod domit.de Euripide ſcripſit, bene certè interpretatus eſt, illud addidiſſet vellem, quod Aribeus Macedon & Crateuas Theſſalus, poetæ, dum inuident gloriæ, canes à Lyſimacho Archelai ſeruo immitendos curarũt, qui ſecurum illum inuaderent & laniarent. Non deſunt tamen qui illum à fœminis diſcerptum prodiderint, dum intempeſtiuè ad Craterum Archelai Amaſium proficiſcitur. Sed eum alij, dum incodici vxorem ſolicitat interfectum ſcribunt. Vixit autem annis 75. cuius oſſa Pellam Archelai iuſſu deportata ſunt, ſed & Gell. 15. non pauca. Diripiantque tuos inſanis vnguibus artus, Strimoniæ matres Orpheon eſſe ratæ. Vt illi male Hymenea, in epiſt. 4. emendarant caſu, quod in heroidibus adnotauimus, ita hic aduerſa ratione error inoleuit, neque.n. video q quartus hic caſus enunciari in oo poſſit, quod qui prima grammatices Græcè rudimenta perceperint, intelligere facile poterunt quare ex manuſcripto libro, Orpheate eſſe ratæ, legas. [Obſtructuſque famem patiaris limine tecti) Pauſaniam Lacedæmonium Cleombroti filium innuit, de quo nõ plura dicam, qñ Græcis & Latinis monumentis omnia vulgatiſſima ſunt. Nunc quoque pellit Iò. Corripuit hoc in loco, vt ſuperius in Hypermneſtra, Quę tibi cauſa fugæ, quid Iò freta longa pererras. [Cliniadæque modo) Alciabidis Cliniæ filij caſum ex Plut. in eius vita accipe, qui miſerabili incendio ſemiuſtus, flammis ferroque oppetijt.

IACOBI CONSTANTII FANENSIS in Ibin Ouidij Sarritiones.

QVISQVIS Is eſt (Nam nomen adhuc vtrũque latebit) non vtrũque, ſed verũque, vitiumque, vel vtcũque, legi conuenit. Tribus.n. modis emẽdatam hanc lectionem in manuſcriptis libris reperimus. Sed poſtrema magis ſatisfacit. [Perpetuoque mihi ſociatam fœdere lecti) Hanc tertiam fuiſſe Ouid. vxorem omnes ſciunt. [Sed hoc adde) Quod nos primi inuenimus eam alteri prius nupſiſſe, q̃ Naſoni. Atque vt id apertè intelligas ad diſceptationem noſtram te confer. [Terra ſit vt potior teſtificanda mihi) & potior, & propior rectè legitur. Idẽ in ij. Triſtium. Mitius exiliũ ſi das, propiuſque roganti, Pars erit pœna magna læuata mea. & in iiij. Mitius exilium, pauloque propinquius oro. Quique ſit a ſæuo longior hoſte, locum. [In noſtrum cuncti tẽpus adeſte Chori) In bonis exemplaribus nũ chori legitur, ſed chao. Vt ſit ab antiquo chao.i.à mũdi primordio. ex Chao aũt primos deos erupiſſe ſcr. Heſiodus. ad quod poſſet poëta reſpicere. Ad hæc Chaos neutro gñe nõ flectit, ſed maſculino. Balbus in iiij. Argon. & nunc Chaon implet Orion. Lege Priſc. [Quaſque ego trãſiero pœnas patiatur, & illas) Nõ illas, ſed iſtas lego, vt ſit ſenſus patiatur Ibis pœnas, quas trãſiero.i.in hoc libello nõ recenſuero, & iſtas, hoc eſt, quas in ipſo enumerauero. Iſte aũt pro, hoc, nõ ſemel ponitur à poëtis. non nitar exẽplis, quia plena ſunt oia. [Pugnabunt iaculis dum thraces, lapides arcu) Iazyges emendandũ boni libri monſtrant, qui populi ſunt Scythiæ. Idẽ ij. Triſtium. Iazyges, & Colchi, Matareaque turba, Geteque, Danubij medijs vix prohibentur aquis. Et in j. de pon. ad maximum. Aut quid Sauromatæ faciant quid Iazyges, Acres. & in iiij. eiuſdẽ opis ad Veſtalẽ. Ipſa vides, onerata ferox vt ducat Iazyx per medias Iſtri plauſtra bubulcus aquas. Eorum meminit Cor. Tacitus in xij. Irẽ Arrhianus in j. & Plin. Stephanus, Strabo, ceteri. Qui arcu & haſta vtebantur vt ſcr. Balbus.i. vij. Vnde & arcu & haſta legi rectiſſimè poteſt. [Quiq; agitur rapidæ vectus ab orbe rotæ) & vectus & vinctus legi apertiſſimè poteſt. Ixion cũ Diam Eionei filiã accepiſſet vxorẽ multa Eioneo p̃miſit ſe dona daturũ. [Sed euntẽ poſtea vt illa acciperet in ignitũ Barathrũ ad id cõſtructum) Quod tenuiſſimis lignis & ſubtiliſſimo cinere operuerat, delapſum interfecit. Quãobrẽ actus in furorẽ neminẽ inuenit huium deorũmue, q eũ vellet expurgare, qm̃ primus fuerit, q virũ affinitate iunctũ interfecerit. Solus Iuppiter eũ miſeratus expiauit atqui is accepti muneris ſtatim immemor i Iunonis amorẽ incidit. Vnde Iuppiter nubẽ in eius deę ſimilitudinẽ illi in cubiculo collocauit. dehinc rotę quatuor habẽti radios alligatũ truciauit aur. Pherecydes teſte Apollonij cõmentario in ij. Argon. Qui Ixionẽ nõ phlegyę filiũ (vt Euripides) ſed Ætonis facit. hoc quoq; addendũ cenſeo ærea fuiſſe vincula (ſi Apollonio credimus) qbus hunc rotæ deuinctum fabulæ cecinerunt. [Poma pẽ Pelopis p̃ſentia quærit) Hunc altera quoq; affici pœna poetæ finxerũt (vt Plato in Cratylo, & Lucretius ſcribunt) q̃ pendentis ſupra caput lapidis caſum continuè extimeſcit. Lucretij verſus hi ſunt lib. iij. Nec miſer ipendẽs magno timet aëre ſaxũ Tantalus (vt fama eſt) caſſa formidine torpens. Sed magis in vita diuum metus vrget inanis Mortales, caſumq; timent, quẽ cuiq; ferat ſors. [Iugeribuſq; nouẽ ſummus q diſtat ab imò) Hunc q̃a mõſtroſi corporis fuit. terræ filium poetæ finxerunt, vt Calimachus, qui horribiles feras terra genitas protulit. auctor Apollonij cõmentator in primũ. Differunt aũt Titius & Titias. Nam Titias vnus ex Idæis Dactylis fuit. vt in 1. & 2. eiuſdem Apollonii cõmentario inuenies, & nos alibi enarrauimus. [Qui ſimul impuræ mris prolapſus ab aluo eſt, Cyniphiã fœdo corpore p̃ſſit humũ) ex illegitimo cõcubitu natũ Ibin poëta iudicio nro innuit, & eã ob rẽ humũ, in qua natus fuerit, Cyniphiã appellat.i. Hircũ olentẽ. Nã Hircũ appellamus illũ, cui vxor adulterãdo aptat capiti cornua. Eã quoq; ob rẽ mrẽm Ibidis appellat impurã.i. in honeſto coitu pollutã, & adulterantem. & corpus Ibidis fœdum.i. ex illicito & ſordido cõplexu genitum, fœdo aũt corp. nõ fœtido, ſic legas, ne ſyllaba claudicãs cõqueratur. [Vulnus inerme petens) aliqui legunt, vulnus inermẽ potẽs, & exponunt inerme.i. nõ hoſtile, vt illud prius illatũ. Ego in arma potens legerim.i. vulnus cõfereos vulneri. [Alienis cecidit aruis) nõ cecidit, ſed decidit, eſt legendũ, ne ſyllaba claudicet. Sunt aũt q nõ alienis, ſed in aleis legunt, vt poëta ad campos referat Aleos, in quibus Homerus in 6. Iliad. ſcr. Bellerophõtẽ poſt Antiæ inſimulationẽ vitam ægerrime cõpleuiſſe. Cuius verſus ſic transfert M. Tullius 3. Tuſc. Qui miſer in campis mœrens errabat Aleis Ipſe ſuum cor edens, hoium veſtigia vitans. ſunt & qui alienis auris emendant, ab aere es ponentes alieno.i. auium regione, nõ hoium. Tibi integrum ſit ſequi, quod malis. [Qualis & ipſe fuit) Phineũ cæcum effectum oẽs cõſentiũt. ſed cuius filius, & à qbus cæcatus fuerit, diuerſa opinio. Apollonius in 2. Argon. & Hellanicus agenore, Heſiodus, Aſclepiades, Antimachus & Pherecydes phœnice Agenoris filio natum dĩt. Matrem aũt eius nominant caſſiepeã. Præterea Orpheus à Zetho & Calai, Diodorus à Borea, Apollonius & Balbus à Ioue luce priuatũ dĩt, q̃ ſecreta mortalibus cęleſtia aperiret. nõnulli a ſole, q̃ lõgã potius ætatem viuere ſe velle dixiſſet, q̃ vſu luminum frui. Alter a ſole Æete imprecationibus morto, q in Phineũ multa dĩ imprecatus, q̃ vaticinijs ſuis filij Phryxi ſoſpitatis cã fuiſſet. Sunt & qui duos fuiſſe Phineos dĩt, hunc de quo diximus, & alterum ab eo ſextum quem cæcum etiam effectum ſcribunt q̃ inſidias tetenderit perſeo, Vt nos alibi quoq; diffuſius explicamus. [Vt duo Phineidæ) Horum alterum Polydorum, alterum Polydectora noiatum in antiquis quibuſdam ſcholis reperio, ſed auctorem deſidero. Sophocles certè vnum ex iis Orytum vocat, alterum Crambin. Apollonii interpres in ſecundum Argon. Parthenium nuncupat, qui Orytus à Sophocle appellatur. [Et Thamyræ) Thamyris, & Thamyras dr̃. qui ſm primam declinationem hoc nomẽ inflecti poſſe inficiãtur: Suidæ & Stephani teſtimonio in dictione Dorion conuincuntur. hic à muſis luminibus & citharę pulſandæ peritia priuatus fuit, vt Zenobius in prouerbiis docet. Vel tua (ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus.) [Viſcera diuerſis ſciſſa ferãtur equis) Metium Suffetium innuit, qui qm̃ pactum atque cõdictum cum rege populi R. perfide ruperat, binis quadrigis coinctus in diuerſa nitẽtibus laceratus eſt, vt Gellius in vltimo ſcribit. Longiorem hiſtoriam habes apud Seru. 8. Æn. in hunc Maronis verſum. Nec procul inde citæ Metum in diuerſa quadrigæ Diſtulerant, & apud Plutar. in parallelis his verbis. Tullus hoſtilius rex Rom. cum Metio Suffetio Albanorum rege bellum habebat, in quo prœlium ſæpenumero diſtulit, eoq; aliqñ ſuperato Albani ad epulas ſeſe cõuertunt. Epulantes adortus, captũq; regẽ duobus alligans pullis diſcerpſit. Vt Mneſarchus tertio rerum Italicarum auctor eſt. [Aut

vt Amant

vt Amantiaden) Lege Amyntiaden, & Philippum Amyntæ filium intellige, quem Pauſanias ſtuprum paſſus ab Attalo, cum iniuriæ ſuæ vltorem fruſtra aduocaſſet, obtruncauit. vt ſcribit Iuſtinus in ix. Codrus in j. Sermone, Et Pius noſter Bononiẽſis huius emendationis auctores. [Qui miſer aurifera triſte pependit aqua) Aliqui libri habent teſte. vt ſit ordo, teſte aqua aurifera. aliqui ceſte, vt ſit pependit reſte, id eſt fune collo circumtorto. à ceſte reſtionem vocamus funium opificem. [Opprimat hoſtili tegula iacta manu) Pauſanias in Attica Cererem ſumpta muliebri forma Pyrrhi necis auctorem fuiſſe tradit, teſtem adducens Leuceam. [Oſſa quieſcant, ſparſa) Pyrrhum Achillis filium intellige, cuius oſſa ſparſa fuerunt à Lyſimacho. aut Pyrrhum Pyrrho natum quem Pialem vel Pielum nonnulli appelant, aut aliquem alium, qui ab his duobus Pyrrhis ab Pyrrhum Æacidæ filium medius fuerit, aut (ſi Pyrrhum Æacida genitum placet accipere) hiſtoriam dic eſſe confuſam. quoniam Plutarchus, Iuſtinus, alij Lyſimachum antè huius obitum obijſſe, literis mandauerunt. Lege collectanea noſtra. [Nataque vt Æacidæ iaculis moriaris adactis) Laodamiam dicit Alexandro filio Pyrrhi Epirotarum regis natam, quæ ad ſacrarium Dianæ, vt Iuſt. in xxviij. vel Cereris (vt Ouid. putat) à Milone Aetoloẽ fuit interfecta. hanc autem interpretationem Laurentio Abſtemio Maceratenſi Viro extra oẽm ingenij ac doctrinę aleam acceptã refero. Cuius manes, qui pietatis & miſericordiæ fons eſt vberrimus, in ſinu excipiat. nuper enim eceſſit è vita. in eo multum amiſerunt multaque fecerunt iacturam humaniorum litterarum ſectatores. cum multa ſub incude literaria haberet, latinã linguam expolitura ſplendidioremque factura, præcipueque librorum totius orbis ciuitatum: Quem ad finem perductum (licet non leuigatum atque vltima diſtrictũ lima) quicunque viderit, nõ deſinet hominis ingenium laborem, doctrinam, diligentiaq; admirari. Is multos ab hinc annos libellum propè aureum edidit, in quo pter cetera, hunc quoque, & alia quędã Naſonis loca in hoc opere male interpretata expoſuit, quorum ſuo loco mentionẽ habebimus. [Non licet hoc Cereri diſſimulare ſcelus) Si Laurentij noſtri ſniæ adhæſeris, ſic expones. Non licet Cereri diſſimulare hoc ſcelus.i. nõ potuit Ceres pati ſcelus hoc ad arã ſuam cõmiſſum. qm̃ cum dea frugum furorisque ſit, ætolorum gentẽ fame ſterilitateque conſumpſit. Milonem verò Laodamiæ interfectorẽ ita in furorem egit, vt artubus ferro ſaxo dentibus denique laceratis vndecima die interierit. Nam Ceritos in furorẽ actos ſcimus nuncupari. quaſi Cereris furore vexatos, quæ vox frequẽtiſſima Plauto Si aũt noſtram ſequeris opinionem (quã in collectaneis abundãtius aperuimus) hoc pacto expones. Non licet Cereri diſſimulare hoc ſcelus.i. non põt abſcondere & negare in tẽplo ſuo Laodamiam interfectã, & ſe ob hoc huius ſceleris feciſſe participẽ, quemadmodum põt inficiari Pyrrhũ Laodamiæ auũ à ſe fuiſſe interfectũ. Quia illud ſcelus in Pyrrhum ſub anus ſpẽ fuit patratum, hoc aũ, quod in ſuo tẽplo fieri paſſa eſt, ita apertum fuit, vt nullo excuſationis inuolucro tegi poſſit. Vtque nepos dicti nr̃o modo carmine regis, Cantharidũ ſuccos dante parẽte bibat) Magnetem Gelone Hieronis Syracuſanę regis filio & Neride Alexandri Epyrotarũ regis filiá natum à matre interfectum, q̄ ſecum coire voluerit, qdam dñt. Sed auctoritatibus (quantũ hactenus videam) nitũtur nullis. [Qua cecidit Leucõ) Str. in vij. Leuconis cuiuſdam meminit, q Pãticapæi & aliarũ quarundam vrbium põti rex fuit. de quo an intelligendũ hoc loco ſit, ampliũ, quia certam adhuc hiſtoriam nõ inuenio. [Cariſſima corpora mi.) Vxores, ſeruos, & diuitias interpretare: quæ ſimul ſecum Sardanapalus coniecit in rogum. Is aũt Cyndaraxis filius fuit teſte Stephano. quẽ Arrhianus & Strabo Anacyndaraxem vocãt. [Acta noto) Signate appoſiteque, noto dixit, quia ſlante tantũmodo auſtro fit illa arenarum tempeſtas, vt auctor eſt Herodotus & Arrhianus in ij. [Aut vt Atarnites) Hermia Aſſenſis Eunuchus, trapezitæ cuiuſdã famulus, Platonis Ariſtotelisque auditor, cum dño ſuo atarnenſes & aſſenſes aggreſſo imperauit poſtea illi ſucceſſit, quem Memnõ Rhodius Perſarũ miniſtrator & ductor exercitus, ſimulata ſecũ amicitia hoſpitalitatis nomine & tractãdarum rerum grã ad ſe vocatum cõprehendit, & ad regem miſit á quo fuit ſuſpẽſus. Auctor Str. Li. xiij. de hoc ego Hermia intellexerim, ſi iuuẽci corio eum inſutũ reperirem. Nec Acarnides legerẽ, ſed Atarnites.i. Rex Atarnæ ciuitatis, quæ Lyciæ, Myſiæq; cõtermina eſt auctore Stephano, ac propè Aſſum vrbem Hermiæ patriam. eſt & Atarnites viri proprium nomen, cuius meminit Laërtius in Pittacho. [More phæræi) Alexãdri Theſſalorũ regis (pheræ.n. oppidum eſt Theſſaliæ) q a Thebe Iaſonis Theſſaliæ regis filia vxore ſua adiuta à Cthesiphõte, Pytalo, & Lycophrone fratribus eſt occiſus, lege Plutarchũ in Pelopida & Tullium de Diuin. lib. 1. Viuus in occultas pcipiteris aquas) Per occultas aquas Alphęum iudicio noſtro intelligit, qui per occultos meatus ex Arcadia in Siciliam delabi. Vnde eſt illud Virg. in iij. Æneid. Fama eſt huc Elidis amnem occultas egiſſe vias ſubter mare q nunc ore Arethuſa tuo Siculis cõfunditur vndis. [Phylleia regna tenẽtem) Phylleia regna Theſſala expone à Phyllo vrbe Theſſaliæ. de qua meminit Str. nunc.n. Theſſalorum fit mentio q Phileſia legunt, vel Pyleſia corruptis libris adhæſerunt. [Aut vt Amaſtriaci quondam lenæus ab oris, nudus Achillæa deſtituaris humo) Anium intelligit Bacchi pronepotem, ſi cũ Codro non fallimur. de quo ita fabulam texit Diod. in vj. Staphylo ac Chryſothemi fuiſſe tradit filias tres. Molpadiam, Rheam, Partheniam. Rheã ab Apolline cõpreſſam grauidam eſſe factam. Patrem iratum tanq̃ ab hoie corruptam filiã in arca incluſam in mare deieciſſe, quæ cum in Delũ appuliſſet, filium peperit nomine Anium Mulier pter opinionem ſalutem aſſecuta, infante põſt partũ ſupra Apollinis altare poſito, deum orauit, vt ſi ex eo genitus eſſet, ſeruaret. Apollinem dñt abſcondito infante eius educandi curam cœpiſſe, doctumque deinde diuinãdi artem magno honore affeciſſe. Hactenus Diodorus. lege aũt non Achillæa humo, ſed Apollinea. Delũ intelligens, vbi Anius à matre relictus fuit. Nec te fugiat Staphylum, Anij auum Bacchi filium fuiſſe. Vnde lænæus hoc loco Anius appellatur Bacchi pronepos, cui Lænæi cognomen eſt inditu ἀπὸ τῶ ληνῶ.i. à lacu, vt Seruius. Euſ. & Diod. ſcribunt. Interdum Limnæum eundem deum legimus appellatum a limnis Atticæ vico, vbi templum habuit teſte Ariſtophanis cõmentatore in Ranas. [Vtque vel Euridamas) Hunc Eurydamanta Medum fuiſſe Codrus ex teſtimonio interpretis Homeri pbat, qui circum Thraſylli fratris tumulũ à Simone patria Lariſſæo tractus fuit. [Vnum qui toto corpore vulnus habet) idem vj. Met. Nec quidq̃ niſi vulnus erat a addit. Plut. in Alcibiade Marſyã ſuffocatum fuiſſe ab Apolline. Reperio tñ apud Stephanum in dictione Damaſcus hmõi fabulam. Gigantem quendam aſcum nomine vna cum Lycurgo Bacchũ deuinxiſſe, inque Bardinem fluuium deieciſſe. Mercurium at Baccho vinculis liberato aſcũ excoriaſſe. Item hãc alteram. Cum Bacchus in Syria veniam plãtauiſſet Damaſcum Mercurij & Alimedes nymphæ filium eã ſecuri excidiſſe, quãobrem iratus Bacchus eũ inſecutus pelle nudauit. Ego vtranque hanc fabulam huic loco cẽſerim magis, q̃ Marſyæ fabulam cõuenire, cum q̄ Lycurgi ſtatim Ouid. intulit mẽtionem, q a Baccho fuit ſupplicio affectus, tum q̄ infra Marſyæ excoriationis meminit, vt Nudaque direpta pateant tua viſcera pelle: Vt Phrygij, cuius nomina flumẽ habet. niſi velis dicere Naſonẽ hic furorem, illic Marſyæ pœnam imprecari. Sed hoc nõ ignorandum Marſyam Hyagnis filium fuiſſe vt ex Philippi cõſtat epigrãmate libro Græcorum epigrãmatum primo. Tradit etiam Zenobius in prouerbijs (quod nõ prætereundum vr̃) Apollinem q̄ cum Marſyam, vt excoriaret ad pinum ſuſpendiſſet, etiam Babyn eius fratrẽ voluiſſe interficere. Sed Pallade cauſante q̄ peius tibia vteretur, dimiſiſſe. vnde in homines cotidie. quid peius labocãtes, natum eſſe prouerbium κακίον βάβυς αὐλεῖ. peius Babys tibicinatur. [In gemino diſpar cui pede cultus erat) Quia claudus effectus à Baccho, ſucciſo pedi crepidam adiunxit vt alteri æqualis lõgitudine foret. Vnde Monocrepida.i. vnam tñ gerentem crepidã in græco epigrãmate vocitatum inuenies. Cuius interpretationis idem Codrus fuit inuentor, ſed Papinianus interpres in quartũ The. duos ait fuiſſe Lycurgos, Thraciũ & Lemnæum, Thraciumq; in mare pcipitatum à Baccho, q̄ primus vinũ aqua miſcuerit. [Calligoneſque viro) Nõnulli vetuſti libri hñt Callirhoëſque viro, quæ lectio mihi pbatur: Significabit.n. Alcmæonem, q matrem occidit, & in furorẽ abijt, vt Oreſtes. lege Seruium in eũ Virg. verſum lib. vj. Mœſtamq; Eriphylẽ, Crudelis nati mõſtrantem vulnera cernit. [Locris in Ancillę diſſimulata necem) Vetuſta quędã ſcolia Locrin Ancillę nomẽ proprium eſſe aiunt, quam cum Pauerone ſeruo Hypermneſtra occiderit. [Biblidos & Canaces, ſicut factis, ardeat igne) Corrige facit obijcit.n. Ibidi, q̄ cum eo ſoror ſe miſceat. hoc aũt non diſſimulabo valde pium ſanctumque exiſtimatum fuiſſe antiquioribus, ſi ſororibus miſcerentur, vt Ariſtophanis in Hippeas commentator ſcriptum reliquit. [Quam tua vel Pterela) Cymetho Pterelæ filia. Cephali Amore capta qui cũ Amphytrione militabat, patrẽ patriamq; hoſtibus prodidit. Pterelam Amphytrio trucidauit, vt auctor eſt Plautus, fuit aũt Pterelas Neptuni & Hippothoës Meſtoris filię filius auctore Apollonij interprete in primũ Argon. [Piſeę ſuſtinuere ſor.) Lege ſoris, vt ſit genitiuus ſingularis.

gularis. Nam foris, forē, fore, apud Ouid. ſingulari numero reperitur vt in Medea. Cōſtitit ad geminæ limina prima foris. in ij. de Ponto ad Meſſalinum. Nec rigidā timidis vocibus obde ſorem. & in ij. faſt. Cuſtos in fore nullus erat. Erit aūt ordo. Vulcus quoꝝ faſtigia foris.i. portæ Piſeæ ſuſtiouere. Nam vultus accuſandi caſus, numeriq́ue pluralis i faſtigia ſunt nominādi. Vt q per ſuſam miſeroꝝ cæde procoꝝ, Ipſe ſuo melius ſanguine tinxit humū) Tredecim procos interfecto ab Oenomao priuſq̄ inſidijs Hippodamiæ & Myrtili deuolutus curru interiret, Pindarus memoriæ tradit teſte Apolloni cōmentario in primum. Sed illud notandum ꝙ oēs Martem Oenomai patrem dār, matrem aūt alij Aeginam Aſopi filiam, alij Harpinam eodem genitā, alij Eurythoem Danao natam faciunt. [Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ) Myrtilus Mercurij filiut omnium cōſenſu dr̄ matrem aūt alij Phaëtuſam Danai filiā ei aſſignant, alij Myrto vnā ex Amazonibus, vt teſtis eſt eodem loco Apollonij cōmentator. [Vt q velocem fruſtra petiere puellam) Duæ fuerunt Atalantę ſi Apollonij cōment. in j. Argon. credimus. Vna Iaſionis filia & Hippomedōtis vxor: Altera Argiua Schoëneo genita cōiuxq́; Milanionis, de qua nunc poëta intelligit. Alij ſunt q aliter tradant, vt nos alibi dicemus. [Vt quos dux Poënus merſit putealibus vndis) Acerranoꝝ dicit ſenatores, quos extra mœnia fraude induriarū euocatos pœnus Annibal demerſit in puteos, vt Val. Max. lib. 9. cap. 6. & Appian. in lib. cui nomen eſt Libycus, tradidere, ſed hāc interpretationem Abſtemio pariter, & ſeniori debes Beroaldo. [Frater vt Antęi) Buſirin ſignificat vt in lxxij. cap. j. Collect. Hecatoſtys docuimus, q eodem patre genitus eſt, quo feritur Antęus vt probus in Georg. & Apollonij ſcribit cōmentator. [Vt ꝓnepos Neptune tuus) Hunc Periphanem vocat pauſanias in primo, Periphetam Plutarchus in Theſeo, quem Corinetam cognominatum legimus, ꝙ Ænea claua vteretur ad pugnam. ſunt aūt & quidam lib. in quibus legitur: Vt pronepos Saturne tuus, quibus identidem eſt fauendum. [Ipſe Coronid.) Aeſculapius Coronei nepos. eſt.n patronymicus à maſculino nō à fœminino nomine ductum, neque Coronis propriū hic nomen eſt, ſed patronymicū à patre, q Coroneus a Græcis nuncupatur: Ei aūt nomen fuit Aſteria, vt infra declarabimus. [Vt Sinis) Hunc Pauſanias in Attica Pitthei cognationis fuiſſe tradit affinemq́ue Theſei, ac propter eius necem Theſeum à Phytali filijs, fuiſſe luſtratum. Plutarchus in Theſeo & Lucianus in ij. Veridicarum narrationum Pityo camptā appellant.i. pinus piceaſue arbores incuruantem. [Et Sciron) Hic Pyla Cleſonis Lelegis filij filio natus fuit. ſi Pauſaniam ſequimur, ſi aūt probum ſuper id carmen j. Georg. dilectæ Thetidi Halcyones, Polyphemone. Sed non erit (puto) ingratum lectori audire quod idem Pauſanias ſcribit de Scirone. Sic.n. ait Attica: Moluridem rupem Leucotheæ & Palæmoni cōſecrarunt. reliquas qua poſt illam ſunt pollutas arbitrantur, qm̄ Sciron earum incola aduenas oēs, qui in eum locum incidebāt, in mare emittebat, enatabatq́; teſtudo è ſaxis, quæ illuc proiectos corripiebat. Teſtudines aūt marinæ terreſtribus ſimiles ſunt, p̄ter magnitudinem & pedes: quos ſimiles phocis hn̄t. Idem ſupplicium Scironem in idē mare à Theſeo iactum oppreſſit. [Cum Polyph.) Hic Procruſtes Pauſania teſte fuit cognominatus. quem Theſeus iuxta Cephiſum fluuium interfecit, lege primam collectaneoꝝ Hecatoſtyn cap. lxxij. Vbi locum illum, in Metamorph. Naſonis exponimus. [Innatamq́ue nouit neptem Polyphemonis alis. Corpora Theſea cercyonea manu) Cercyonē in hoſpites impium fuiſſe ſcribit Pauſanias & in eos, q palæſtra ſecum cōtendere noluiſſent. Vnde eius auctoris ætate locus extra Athenas Cercyonis palæſtra dicebatur. Omnes aūt qui ſecum in certamen luctę deſcenderūt perdidit, præter Theſeum, à quo aſtu potius q̄ robore fuit ſuperatus. Nam luctandi artem Theſeus primus inuenit, atque ex eo paleſtræ diſciplina celebrata, cum prius magnitudine animi & robore ad id certamen homines vterentur: Fuit aūt Cercyon Neptuni & Amphyonis filiæ filius vt idem ſcr. Pauſanias in Attica. [Filius & cereris fruſtra tibi ſemper ametur) Sic legēdum eſt: non aūt vt Cereris. Intelligenduſq́ue Plutus Cereris & Laſij filius deuſq́ue diuitiarum. Cuius meminit Heſiodus in Theog. Iginus in Arctophylace. Dio. in vj. huius interpretationis inuetor Codrus. [Vtq́ue pater ſolitæ varias mutare figuras) Eriſichthon abſque dubiò demōſtratur, cuius pater Triops ſeu Triopas vocitatur, de quo in aſſumentis Metamorph. quędā enarrabimus. Adde (quod ſcribit Iginus in Ophiucho & Diod. in vj.) Triopam Cereris templum ad ſuā regiam conſtituendā euertiſſe, propter quod à Theſſalia pulſus eſt, à Cerere hoc ſupplicio affectus, vt fame ſemp torqueretur, nec vllis frugibus vnq̄

poſſet ſatiari nouiſſimè aūt draconis morſibus vitam poſt mala multa cōpleuit. [Atque eques in medij mergare voragine coeni) Non vt diſſimulanda quæ de hoc Curtio hiſtoria traditur à Plutarcho in cōparationibus lib. ex xj. Ariſtidis de rebus Italicis, in hunc modum. Tiberinus amnis per medium forū Romanum deuolutus Iouis ira magno cōuulſo aggere complures ædis & exterrauit & obruit ut. Mox oraculo intellectum hm̄ōi calamitatem finiri poſſe: ſi precioſiſſimum quiddā illuc conijceretur. Ceteris igitur aurum atque argentum congerentibus Curtius inſignis adoleſcēs, cum precioſiſſimam hōis animam intelligeret, ſeſe in hiatum terræ præcipitem eques demiſit, ſuoſq́ue tātæ calamitatis immunes reddidit. lege ſi placet Liu. j. & vij. primæ decadis lib. Var. de lingua latina, & D. Auguſtinum v. Ciuitatis diuinæ. [Vilia membra) Aut virilia aut fruſtra carnis interpretate, quæ ſibi Cybeles ſacerdotes gladijs morſibuſq́; ſecabat. [Lygneſiut heros) Lyrneſius à Domitio emendatus, quod non diſplicet. Sed quia in aliqusbus libris Cygneſius legitur, te monitum volo Cygneius etiam poſſe emēdari, vt intelligatur Tenes Cygni filius à patre in arca clauſus deiectus in mare. quam fabulam in fine ſexti Bibliotheces Diodorus enarrat, & Zenobius ſub cōpendio tangit. [Cæſus io æquoreas p̄cipiteris aquas) Si de Perſea & Telepho vel rene intelligis, non cæſus, ſed clauſus legi debet. [Vt cui cauſa necis ferra reperta fuit) hunc Pauſanias & Diodorus Talum Ouidius Perdicam appellat. [Aut te deuoueat certis abdera diebus) Papinianus interpres in decimū morem hunc humana hoſtia ciuitatem luſtrandi à Gallis emanaſſe teſtatur, apud eos.n. de egentiſſimis quidam præmijs conducebatur vt ſe ad hoc venderet, qui toto anno publico ſumptu purioribus cibis alebatur, ac certo & ſolenni die per totam ductus ciuitatem extra eam in pomœrio ſaxis à populo occidebatur. [Vt Macedon icta eſt rapidis cum coniuge flāmis) Macedō quæ & Macedonia dicta fuit: nata legitur Ioue & Thyia Deucalionis filia vt auctor eſt Stephanus. [Quique Crotopiaden) Crotopum octauum fuiſſe Argiuoꝝ regem Euſebius decimo p̄parationis euangelicæ tradit. [Quam qui dona tulit) Sunt qui huius viri nomen hoc modo ſcribant, Lycas: cum ſcribi ſic debeat, Lichas, Quem Apollonij cōmentator in primum ait Hylli Herculis filij pædagogū fuiſſe. [Dixerat inuicto quæ mala verba deo) Lego inuicto (nam id epithetum Marti conuenientiſſimum, qui deus eſt belli) Vel inuiſo.i. ab ipſa odio habito. [Quiq́; Lycurgiden lethauit) Ancæum dicit Lycurgi filium: quem ab apro interfectum fuiſſe memoriæ tradunt. Seneca in Medea: Strauit Ancæum violentus ictus Setiger. Sed aduertendum eſt ꝙ duo fuerunt Ancæi, vnus Lycurgi & Antinoës filius ex Arcadia, quem Statij interpres quinto cōmentario Lycurgo & Salamine genitum dicit, alter Neptuni & Aſtipaleæ, genere Samius quem Apollonius in ij. Argon. & eius interpretes teſtimonio Simonidis poſt obitum Typhis argonaui rectorem fuiſſe oſteodunt. Nonnulli præterea hunc, nonnulli illum volunt apri vulnere interemptum fuiſſe, atque aprum alij Calydonium, alij ab eo diuerſum exiſtimant lege Collectanea noſtra primæ Hecatoſtys capite quintodecimo. [Ab arbore natum) Corrige & arbore natum, vt Codrus admonuit. Adonin enim intelligit à Myrrha in arborem mutata in lucem editum quod in decimo Metamorph. his verſibus declaratur. At malè conceptus ſub robore creuerat infans, Quærebatque viam: qua ſe genitrice relicta Exereret: media grauidus tumet arbore venter. & paulò poſt, Arbor agit rimas, & ſciſſo cortice viuum Reddit onus. vagitq́ue puer. [Idmonaq́ue audacem) Hic Idmon Aſteria Coroni filia & Apolline genitus fuit, vt Pherecides teſte Apollonij commentario ſcribit. qui ex Laothoë Theſtora Calcantis patrem ſuſcepit. [Vtq́ue vel Euenus) De Eueno ita Plut. in Parallelis. Euenus Martis & Steropes filius, ex Alcippa Oenomai filia in vxorem ducta, Marpiſſam ſuſcepit filiam, quam virginem accurate ſeruabat. Ceterum Aphareus viſam ex chorea rapuit, pater autem inſequens fugientem cum prendere non poſſet in Lycormam fluuium ſe præcipitauit. vt in primo rerū Italicarum Doſitheus refert. Incluſuſque necem cauea patiaris, vt ille Non profecturæ conditor hiſtoriæ. Calliſthenē innuit philoſophum patria Olynthium, rerum Alexandri Magni ſcriptorem, quem Plutarchus in Alexandro Herone Ariſtotelis conſobrina natum teſtatur, & in cauea cum cane clauſum Iuſtinus veneno obiiſſe in quintodecimo epitomatū ſcribit, vt ceteras trāſeam opiniones, quę ab eodem Plutarcho recenſentur. lege Abſtemij noſtri libellum de locis obſcuris. vbi is hunc Ouidij locum diligenter (vt cetera conſueuit) enarrat. lege & Senecæ primùm controuerſiarum librum: vbi Calliſthenem Alexandri

Magni

Magni etiam præceptorem,& veram eius mortis cauſa explicatam inuenies. [Vtque lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ) Sentiat hoc loco alij quidquid volunt: Ego Eupolin comœdiarum ſcriptorem ſignificari autumo: qui ob comœdiam (cui Baptas nomen indidit) in quoſdam Athenienſes editam in mare eſt ſuffocatus, vt Platonius ſcribit. Lego etiam apud Strabonem in xiiij. grammaticum quendam: cui nomen Daphitas fuit in Thorace monte iuxta Magneſiam Æolicam ciuitatem crucifixum fuiſſe, ꝙ carminibus reges inceſſeret. Vnde prouerbium fuit. caue à Thorace.i.ab inceſſando reges. ne eo afficiaris ſupplicio, quo is qui in Thorace pœnas luit. Sed prior hiſtoria magis mihi cõſonat. [Eupolis hoc perijt,& noua nupta modo) Hic Eupolis diuerſus eſt ab illo comœdiarum ſcriptore, fuit autem Niciæ filius, vxor cuius Glycerium nomine (niſi quod vereor: grçcus ne liber ſit deprauatus) patrem habuit Eudicũ, quos nocte nuptiarum cadens domus pariter extinxit. [Pellex inuiſa ſorori) Lege inuita. Nam Philumela inuita fuit pellex prognes: quia per vim paſſa eſt cõcubitum à Tereo. [Vt puer Harpagides).i. Harpagi filius. Harpagus enim amicus fuit Aſtyagia Medorum regis, cui rex iratus ꝙ Cyrum ex filia nepotem viuere cõperiſſet, quem illi vt fido & Arcanorum participi Necandum tradiderat, eius filium (cuius nomen nan proditur) epulandum appoſuit, vt Herodotus in Clio, & Iuſtinus in primo literis mandarunt: hoc autem interpreramentum non mihi: ſed Abſtemio meo dens. [Vtque Syracuſio) Melius Syracoſio ob ſyllabæ quãtitatem. συρακούσιος mediam diphthongo producit: ex qua dempta υ, more poëtarum συρακόσιος media breui relinquitur. Niſi velis abiecto, o, micron, υ, in, u, noſtrum verti: & Syracuſium eadem ſyllaba correpta enunciare. [Morſus ſubeas, vt Glaucus, equarum) Non videtur ab re futurum ſi Probi verba in iij. Georg. hoc loco abduxero, qui ſic ait in id Virgilij carmen: Quo tempore Glauci Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ. Potnia vrbs eſt Bœotiæ, vbi Glaucus Siſyphi filius & Meropes (vt Aſclepiades in tragodumenon lib. 3. ait) habuit equas, quas aſſueuerat humana carne alere, quo cupidius in hoſtem irruerẽt & pernicioſius. Ipſum autem, cum alimenta defeciſſent, deuorauerunt in ludis funebribus Peliæ, quidam aiunt has equas Diomedis fuiſſe, quas Hercules ad Euryſthea perduxerit & ab Euryſtheo & Siſypho diſtractas ſuo filio dederit. [Vtque duobus idẽ dictis modo nomen habenti: Præfocent animæ Gnoſia mella viam) Glaucum Minois filium in mellis vaſe ſuffocatum intelligit: quem Æſculapius, cum in quodam loco concluſus Minoë ſanare cogeretur: herba ſibi à ſerpente allata ad vitam dicitur reuocaſſe, vt ſcribit Iginus in ophiucho. Eius meminit Claudianus in libro de Victoria Stiliconis in Alaricum his verſibus. Cretaque (ſi verè narratur fabula) vidit Minoum rupto puerum prodire ſepulcro. Quem ſenior vates auium clangore repertum Gramine reſtituit. miræ nam munere ſortis Dulcia mella necem: vitam dedit horridus anguis.

[Teligenus hæreat illud) Haſtile marinæ turturis eſſe in ſummo armatum accipe: quo Vlyſſem à Telegono interfectum Dictys & Ariſtophanis commentarius ſcribunt.

[Vtque loquax in equo eſt eliſus guttur agenor) Lege acerno, Vt emendauit Politianus, & Anticlum Ortigi filium int ...ge: quem Vlyſſes in equo Troiano ſimul deſireſcentem ſuffocauit, vt Triphiodori teſtimonio apparet. Hom. iiij. Odyſſeæ nuo ſuffocatum ſcribit (vt exiſtimare Politianus videtur,) ſed tandiu a loquendo prohibitum ab Vlyſſe ore manu obſtruſo: donec Helen, quæ apud equum illum Troianorum heroum voces aſſimilabat: Mineruæ impulſu recederet: Cauſa Politiani lapſus in Homero fuit hęc, quòd πιέζειν pro πνίγειν accepit. Nam illud premere: hoc ſuffocare ſignificat.

[Salmacis vtque patrem) In nonnullis libris ſic lego. [Vtque patem Pſamathes, quæ lectio magis probatur. Pſamathe enim Crotopi Argiuorum regis filia fuit, quæ quũ ex Apolline compreſſum filium peperiſſet Linum nomine, iuſſu patris ſibi mortẽ conſciuit. lege Statium & eius cõmentarium lib. ij. Thebaidos. qui tñ Crotopi ab Apolline interempti nullam faciunt mentionem. [Quam dextra Corœbi vicit) hic Corœbus non eſt ille, qui inter viros ſtultitia inſignes memoratur: in quorum numero Mãmacuthos, Melitides, & Butalion recenſentur: vt teſtis eſt Ariſtophanis cõmentator in Ranas. Scribit enim Zenobius in Collectaneis adagiorum, Corœbum Mygdonis filium Troiani belli tempore in lucem editum tantæ fatuitatis fuiſſe, vt maris fluctus numeraret. vnde prouerbium in inſanientes exijt Κοροίβου ἠλιθιώτερος.i. Corœbo ſtolidior. eius autem quem Ouidius nominat, ſepulcrum Megaris fuiſſe Pauſanias in Attica ſcribit. de quo nonnulla Statianus interpres in ſecundum. [Comicus vt liquidis perit, dum nabat in vndis) De Terentio intelligendũ Philippus Beroaldus opinatur: qui cum Græcia rediens nauim aſcendiſſet, naufragio perijt auctore Donato. Alij ſcribunt illũ editis ſex, quæ extant, comœdijs iter in Aſiam facturum nauem introijſſe, nec amplius viſum. Vnde creditum eſt à tempeſtate fuiſſe ſummerſum. Sed ego quibuſdam ductus rationibus interpretationem hanc amplio. [Natus vt Althææ) Althæam Teſtij filiam fuiſſe omnes ſciunt, ſed matris nomen pauci. Scito igitur Deïdamiam Perieris filiam eius matrem fuiſſe, vt teſtatur Apollonij cõmentator in primum. [Obſtructuſque famem patiaris limine tecti, Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens) Pauſaniam innuit Lacedæmonium: quem Cleombroti filium Thucydides facit, Et nos in prima Collectaneorum Hecatoſty monſtrauimus. Qui detecta proditione: quam cum Xerxe tractabat, ex literis, quas ad eum regem Argilio puero à ſe dilecto tradiderat, in ædem Mineruæ, quæ Chalciœcus vocabatur, fugiens (obſtructo eius ædis introitu) ſaxorum multitudine Ephoris ita iubentibus, matreque in primis lapidem afferente interijt. auctor Æmilius Probus, & primo Thucydides, quamuis hic de hoc matris facinore nihil retulerit. Non diſpliceret autem ſi limine templi legeres: non tecti. [Clytiadæ) Scribe Cliniadæ. Clinias enim Alcibiadis pater, non Clitias fuit nuncupatus. Adde ꝙ Clytias vel Clytius primam, corripiunt.

[Membra ſemicremata) Bene ſemicremata, quia per medios ignes, quibus a Pharnabazi militibus domus fuerat circũuallata, exilire Alcibidem opus fuit, auct. Plutarcho, & Aemylio probo. [Sed dei debet plura roganti) Scribe rogatis. vt ſit ſenſus. dei plura mala dent tibi: quã in hoc opuſculo eos in te rogauerim.

F I N I S.

S E R I E S   C A R T A R V M.

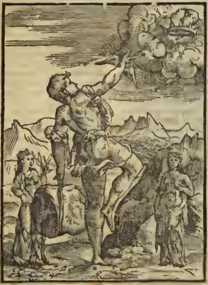
A B C D E F G H I K L M.

Omnes ſunt Quaterniones, exceptis L, & M, qui eſt Ternionem.

V E N E T I I S,   A P V D   I O A N N E M

M A R I A M   B O N E L L V M.

M. D. L V I I I.

ΘΕΟΥ ΣΥΜΠΑΡΟΝΤΟΣ.